SATURS

Precību dziesmu melodijas……..…… 5

ATBALSS NO SENAJIEM LAIKIEM

1. Brālis prec māsu……...…….. 64

2. Sievu iegūst ar varu un viltu…….……. 65

3. Panāksnieki…….……... 71

4. Māsa pati bēg tautās…….…….. 89

5. Līgavu pērk…….……... 97

6. Precībās dodas tālumā, svešumā

Puiša dziesmas par līgavas lūkošanos…….……. 106

Dialoga dziesmas……..… 161

PRECĪBAS VĒLĀKOS LAIKOS LĪDZ MŪSU DIENĀM

7. Rudens – precību laiks……..… 186

8. Jāda lūkoties, jāj precībās

Precinieki gatavojas ceļam, izjāj no mājām. Zīle dzied, pareģo…….. 197

Tautas ceļā……..... 203

9. Meitai laiks iet tautās…….….. 211

10. Meita vēl nevēlas vai nevar iet tautās…….……... 216

11. Tautas gaidāmas

Zīmes, zīlēšana…….…… 225

Meita greznojas, pušķo istabu, slauka pagalmu…….…….. 226

12. Velti gaida…….……. 231

13. Tautas nāk

Ik dieniņas tautas jāja……...… 236

Tautas atnāk negaidīti, pārsteidz meitu nesaposušos…….….. 245

14. Saņem preciniekus

Baro precinieka – tautu dēla kumeļu……...… 279

Brāļi liedz, māte nevēl…….……. 285

15. Precinieki istabā……..…….…...… 304

16. Mielasts…….…..… 307

17. Meitas iet rādīties…….…... 317
18. Bildināšana
Dziesmas no tautu dēla jeb precinieka puses……...… 320
Meitas, viņas radu dziesmas…….…… 348
Dialoga dziesmas…….……. 356
19. Bārenes, sērdienes precības
Bildina bāreni, sērdieni……..... 374
Bārene, sērdiene sader. Laima, Māra dod pūru…….……...… 400
Bāreni, sērdieni aizved tautās…….…….. 404
20. Atraida
Dziesmas no meitas puses…….……...… 409
Puiša dziesmas. Atraidītais puisis…… 442
Dialoga dziesmas. Puisis atraida…….……. 467
21. Pieņem precības…….…… 488
22. Rauga vietu…….……... 500
23. Sader, dod roku, dod un mij gredzenus…….…..... 501
24. Derību mielasts…….……. 506
25. Dāvanas…….. 507
26. Patīkamais, nepatīkamais precinieks; vēlamā, nevēlamā līgava……..….. 522
27. Apdziedāšana, humoristiskas dziesmas dažādos precību brīžos…….…….. 540
28. Dažādas dziesmas par precībām…….…...… 554
29. Puisis meklē sarunāto līgavu, sevišķi naktī
Puiša dziesmas…….……. 557
Dialoga dziesmas…….……. 564
30. Atsaka, atder, šķiras
Puiša dziesmas…….……. 570
Meitas dziesmas……...… 591
Meitas un puiša dialoga dziesmas……..... 592
Saīsinājumi……..…… 596

PRECĪBU DZIESMAS

Latviešu tautas mūzika

Latvijas PSR Zinātņu akadēmija
Valodas un literatūras institūts

Latviešu tautas mūzika

Izdevniecība »Zinātne«

Fēkabs Vītoliņš

Precību dziesmas

Rīgā 1986

85.23(2L)
Vi 883

Latvijas PSR Zinātņu akadēmija
Valodas un literatūras institūts

Vītoliņš J. Latviešu tautas mūzika: Precību dziesmas / Atb. red. A. Klotiņš. — R.: Zinātne, 1986. — 600 lpp., il.

Krājums «Precību dziesmas» ir latviešu tautas melodiju korpusa kārtējais sējums. Līdz šim izdoti krājumi «Darba dziesmas» (R., LVI, 1958), «Kāzu dziesmas» (R., Zinātne, 1968), «Bērnu dziesmu cikls. Bēru dziesmas» (R., Zinātne, 1971), «Gadskārtu ieražu dziesmas» (R., Zinātne, 1973). Izdevumā iekļautas 1756 tautasdziesmu melodijas un dziesmu teksti. Dziesmas kārtotas pēc tematiski funkcionālā principa, tā ietvaros — pa melodiju variantiem.

Izdevums paredzēts speciālistiem — muzikologiem, mūzikas vēsturniekiem, etnogrāfiem, folkloristiem, valodniekiem, kultūras darbiniekiem. Tas būs saistošs arī plašākam lasītāju lokam, kas interesējas par latviešu tautas mūziku.

Витолиньш Е. Я. Латышская народная музыка: Сватовские песни / Отв. ред. А. Э. Клотыньш. — Рига: Зинатне, 1986. — 600 с., ил.

Сборник «Сватовские песни» вместе с четырьмя ранее вышедшими сборниками (Трудовые песни. Р., 1958; Свадебные песни. Р., 1971; Цикл детских песен. Похоронные песни. Р., 1971; Календарные обрядовые песни. Р., 1973) представляет собой единый корпус латышских народных песен «Латышская народная музыка». Сборник включает 1756 народных мелодий и текстов песен, распределенных по тематически-функциональному принципу, а в рамках таких тематически-функциональных групп — по родству мелодий.

Рассчитан на специалистов — музыковедов, историков, этнографов, фольклористов, языковедов, работников культуры, а также на читателей, интересующихся латышской народной музыкой.

Redakcijas kolēģija:
A. Breidaks, V. Greble, A. Klotiņš (atb. red.), E. Kokare, M. Zariņš

Mākslinieks *G. Elers*

Notis zīmējis *J. Vitols*

Izdota saskaņā ar Latvijas PSR Zinātņu akadēmijas Redakciju un izdevumu padomes lēmumu

4905000000—050
V ———————— 129—85
M811(11)—86

© Izdevniecība «Zinātne», 1986

PRECĪBU DZIESMU MELODIJAS

Precību dziesmas savā tematikā un saturā ir vienotas ar kāzu dziesmām kā to ievads un sagatavojums. Tiklab dzejā, kā melodikā precību un kāzu dziesmu kopums latviešu folklorā ir visplašākais un bagātākais ieražu dziesmu cikls. Neizsmeļamā daudzveidībā ar dziesmām apvijies katrs precību un kāzu ieražu un izdarību solis. Pierakstīto, savākto un vēl tagad tautā dzīvojošo dziesmu tekstu un melodiju materiāls paver ieskatu tautas dzīves senatnē un vēsturiskajā attīstībā.

Precību dziesmu teksti visos latviešu tautasdziesmu lielajos publicējumos ieņem plašu vietu (K. Barona «Latvju dainās» visu III$_1$ sējumu, kurā iekļautas 13 234—15 880 dziesmas), tomēr to melodijas līdz šim vēl nav apkopotas un vispusīgi pētītas. Tās sastopamas daudzos J. Cimzes, Jurjānu Andreja, J. Vītola, P. Jurjāna, M. Gubenes, E. Melngaiļa, Alfr. Kalniņa, J. Graubiņa, Ald. Kalniņa un citu komponistu tautasdziesmu apdaru krājumos koriem vai balsij ar klavieru pavadījumu. No zinātniskajiem izdevumiem minami E. Melngaiļa «Latviešu mūzikas folkloras materiālu» sējumi, taču tajos melodijas nav klasificētas un īpaši izdalītas, jo krājumi nav kārtoti pa dziesmu žanriem, bet pēc to pierakstu vietām un atsevišķu teicēju repertuāra. J. Vītoliņa doktora disertācijā «Исследования в области латышской народной музыки» (Рига, 1959) pētītas Liepājas novada precību dziesmu melodijas (rokraksts, 276.—280. lpp.). Precību dziesmu melodiju tagadējais izdevums kopā ar Latvijas PSR Zinātņu akadēmijas A. Upīša Valodas un literatūras institūta agrāk izdotajām kāzu dziesmu melodijām[1] sastāda vienotu kāzu dziesmu ciklu plašākā nozīmē. Tajā ietverto tautasdziesmu melodiju kopskaits ir milzīgs — 3231 melodija, kas pierakstīta vairāk nekā simt gados, kopš J. Cimzes «Dziesmu rotas» pirmajiem tautasdziesmu sējumiem.

Veidodami poētiski un muzikāli dramaturģiski izvērstu dziesmu kopu, precību un kāzu dziesmu cikli tomēr būtiski atšķiras viens no otra ne tikai saturā, bet arī dziesmu poētikā un melodikā, ko nosaka ciklu funkcijas. Precību dziesmas, kas ir galvenokārt jauniešu dziesmas, ir cieši saistītas arī ar liriskajām puišu un meitu savstarpējo attiecību sadzīves dziesmām, kur tāpat ievijas mīlestības, kairināšanas un apdziedāšanās, sievas vai vīra izraudzīšanas u. c. motīvi. Visu šo dziesmu ciklu — jauniešu sadzīves, precību un kāzu dziesmas — robežas brīžam ir ļoti plūstošas, īpaši dziesmu polifunkcionalitātes dēļ, un garajās dziesmās bieži viennozīmīgi nav nosakāmas. Ne velti K. Barons, ievadot «Latvju dainu» jauniešu sadzīves dziesmu daļu, piezīmē, ka «.. daudz no šīm dziesmām var pieskaitīt precību un kāzu dziesmām»[2].

Precību ieražās ir trīs galvenie momenti: līgavas lūkošana, bildināšana un derības. Ap tiem saistās virkne pakārtotu izdarību, kā arī konflikta elementi — bildinājuma atraidījums vai derību atsacījums. Precību ieražu atšķirības, kas redzamas dažādos novados, nemaina šīs pamatizdarības. Precību ieražu dramaturģija ir jau relatīvi jaunāku ieražu izpausme. Senākas un vienkāršākas ieražas ir sievas iegūšana ar viltu vai varu — meitu zagšana, laupīšana, arī sievas pirkšana, kur nevar runāt par šķirtām precību un kāzu ieražām, jo tās vēl nav diferencējušās un attīstījušās atsevišķi. K. Barons «Latvju dainās» dziesmas ar šādu tematiku ievietojis īpašā nodaļā ar nosaukumu «Atbalss no senajiem laikiem» (13 234—13 765), kurpretī dziesmas, kas atspoguļo pilnu precību

[1] Latviešu tautas mūzika. Kāzu dziesmas. Sakārtojis mākslas zinātņu doktors J. Vītoliņš. R., Zinātne, 1968. 528 lpp., 1475 melodijas.

[2] Barons K., Visendorfs H. Latvju dainas (turpmāk: LD). Pēterburgā, 1903, 2. sēj., 548. lpp.

ieražu ciklu, iekļautas nodaļā «Precības vēlākos laikos līdz mūsu dienām» (13766—15880). Jāpiebilst, ka «Latvju dainu» III_1 sējums bija sagatavots iespiešanai 1903. gadā, bet jau tad K. Barons par precībām runā kā par pārdzīvotu un aizmirstu tradīciju, kuras īstā nozīme un simboliskā jēga ir zudusi, un arī dziesmas pie šīm ieražām apklusušas.[3] Vēl jo vairāk tas attiecas uz visu XX gadsimtu, kad sabiedriskās dzīves evolūcijā precību ieražas un tradīcijas pašos pamatos ir mainījušās un pat gandrīz izzudušas. Tomēr to radītais poētiski muzikālais mantojums, precību dziesmu pārbagātais klāsts ir saglabājis izcilas tautas daiļrades vērtības, kas pilnīgi izprotamas tikai savā funkcionālajā lomā precību ieražu norisē. Tas arī noteic precību dziesmu melodiju kārtojumu šajā izdevumā tematiski funkcionālā secībā, bet tā ietvaros — pa melodiju variantiem.

Pierakstīto precību dziesmu melodiju lielais daudzums ļauj muzikāli iztēloties katru precību ieražu posmu. Melodijas savāktas pa visu Latviju, visos tās apvidos; daudzas dziesmas ir īpatas tieši atsevišķiem novadiem, kur tās bieži sazarojušās daudzos variantos.

Precību dziesmas pirmām kārtām ir garas dziesmas ar sižetisku stāstījumu un spilgtiem liroepiskiem elementiem. Tāpēc to dziedājumos valda plaši attīstīta lirizēta dziedamā tipa melodika, turpretī teicamā jeb deklamatoriskā melodika sastopama daudz retāk. To izskaidro arī precību dziesmu izpildījuma specifika, kas izriet no precību ieražu norisēm: tajās piedalās ierobežots personu skaits, nav lielo kolektīvo apdziedāšanas vai savstarpējo apdziedāšanās skatu kā kāzās, līdz ar to nav arī tām raksturīgās teicamo dziesmu melodikas un vilcēju vairākbalsības. Precību dziesmu personāžs ir precinieks resp. precinieki, tautu meita, meitu māte, tēvs, brāļi. Dziesmu izpildījums norisinās monologu, ļoti bieži dialogu veidā; daudzas dziesmas ir tipiskas puiša dziesmas vai meitas dziesmas.

Kā vispār dziesmu lirizācijas procesi, kas tik spilgti izpausti precību dziesmās, arī to dziedamā tipa melodijas ir jaunākas cilmes parādība. Daudzas precību dziesmas ir īstas mīlas dziesmas, dziļu, siltu jūtu paudējas, ko nes arī melodika. Precību dziesmu melodijas bieži sacerētas mažorā, kas vispār pieder jaunākajam laikmetam, sākot ar XVII un XVIII gadsimtu, un kas XIX gadsimtā lielā mērā noteica daudzu izplatītāko dziesmu tipus. Tas redzams, piemēram, J. Cimzes tautasdziesmu krājumos «Dziesmu rota», no kuriem nāk arī senākie precību dziesmu melodiju pieraksti; šāda tipa melodika dominē tautas deju mūzikā.

Precību dziesmu melodiju vairuma piederība pie samērā jaunāka vēsturiska slāņa rada visai sarežģītu tautasdziesmu cilmes un attīstības izpētes problēmu: ja pieņem, ka tautasdziesmu dzeja un melodika rodas vienlaikus, vismaz, ka tās nešķir gadsimti, tad jāsecina, ka arī precību dziesmu teksti ir jaunāko laiku produkts. Tomēr liela daļa precību dziesmu neapšaubāmi atspoguļo kādas senas pirmatnējas tautas dzīves norises, kamēr to melodikā šo senatnīguma elementu redzam mazāk. Var pieņemt, ka senā tradīcija precību ieražās arvien ir papildinājusies un atjaunojusies ar jaunu dziesmu ienesumiem. Precību dziesmas kļuva liriskākas, tuvinājās sadzīves dziesmu slāņiem. Tas bija iespējams arī tāpēc, ka precību ieražās nav tik stingri un konkrēti izveidojušos izdarību dramaturģisko norišu kā kāzu ieražās, kas «vedēju spēli» vainago un kulminē, kur katram kāzu ceremonijas elementam ir sava strikti noteikta vieta un raksturs, savs dziesmu teikšanas vai dziedāšanas stils. Domu par precību dziesmu jaunāku cilmi izteicis P. Šmits, norādot, ka «..priekš 16. gs. vācieši tautas dzejā gan vēl nemēdza daudzināt skaisto un čaklo bārenīti» un ka «arī latviešiem šāda satura dziesmas būs jāpieskaita pie jaunākā slāņa tradīcijām», «..bārenīte tautas dziesmās nekad netiek precēta ne ar līgavas pirkšanas, ne arī ar iecienītām laupīšanas ceremonijām»[4]. Daudzo bārenes bildināšanas dziesmu melodijas arī var apstiprināt šo pieņēmumu, tajās tāpat dominē jaunākas cilmes melodika.

A. Bērzkalnes pētījums par dziesmām ar «žēlumā nomirušā puiša» tematiku, kas bieži vien pierakstītas kopā ar melodijām, šādu dziesmu izcelšanos Latvijā attiecina uz XVII gadsimta beigām.[5] Vairāk vai mazāk izpētītās vēsturiskās norādes gan attiecas tikai uz dažiem visai izplatītu dziesmu motīviem. Tiem blakus vai pat kopā ar tiem var atrast citus motīvus, kas iezīmē arī senākas cilmes elementus, kuru ģenētiskās saknes meklējamas daudz agrākos tautasdziesmu vēstures posmos kā, piemēram, «prūšu» motīvi daudzās precību dziesmās, senāku skaņkārtisku tipu melodika neskaitāmās precību dziesmās u. c.

Precību dziesmu melodiju materiāls mums nedod iespēju tās sistematizēt pēc senuma, tādēļ par racionālāko to izkārtojuma principu esam izvēlējušies precību ieražu izdarību norisi, resp., to dramaturģiju, kā tā līdz šim visspilgtāk atsegta K. Barona «Latvju dainās». Tādējādi arī melodiju materiālā ir dziesmas, kas dažos elementos var rādīt precību senāko norišu — laulība starp brāļiem un māsām, līgavas aizvešana ar varu vai viltu, līgavas zagšana vai pirkšana — muzikālos vaibstus. Te ir dzies-

---

[3] LD, III_1. Pēterburgā, 1904, 1. lpp.

[4] Tautas dziesmas. (Papildinājums K. Barona «Latvju dainām».) Prof. P. Šmita redakcijā. R., 1936, 1. sēj., XV—XVI lpp.

[5] Bērzkalne A. Dziesma par žēlumā nomirušo puisi. R., 1942, 3. lpp.

mas par puiša došanos precībās svešumā, tālumā, dziesmas par līgavas lūkošanu, ko dzied puisis monologā vai dialogā ar meitu vai meitu māti, ir arī dziesmas par žēlumā nomirušo puisi. Šī dziesmu senākā daļa aptver 407 melodijas.

Tieši šai daļā visvairāk jūtama nesakritība starp tekstu un melodiju senuma tipiem: daudzas dziesmas uzņēmušas jaunāku laiku muzikālās iezīmes, līdz ar to izvirzot jautājumu, vai to teksti arī nav senu ieražu atspoguļojums vēlāku laiku tautas daiļradē vai arī mums būtu jārevidē priekšstati par melodiju tipu cilmi, datējot tos ar agrīnāku laiku. Muzikoloģijā attiecībā uz tautas mūzikas datēšanu vēl nav stingru kritēriju. Šī diverģence spilgti redzama jau pirmajās divās dziesmās «Vai dieviņi, ko darīšu, Grib brālītis mani ņemt!», kur vissenākā sievas iegūšanas forma tuvu asinsradinieku starpā dziesmā atspoguļota ar neapšaubāmi vēlāka laika melodiju. K. Barons, ievietodams šo dziesmu «Latvju dainās» kā pašu pirmo precību dziesmu (13234), sējuma ievadā piezīmē: «.. viena visā Latvijā plaši pazīstama tautas dziesma vēl aizrāda, ka aizvēsturiskā senatnē apsievošanās notikusi ģimenes tuvāko locekļu, brāļu un māsu starpā.»[6] Tā ir viena no precību cikla traģiskākajām dziesmām, kurā māsa izdzied savu izmisumu: «Laižos pati upītēi, Raudavīšu pulcīnā. Labāk gulu upītēi, Ne brālīša gultīnā» (1). Bet māsas izmisums arī liecina, ka dziesma radusies vēlāk, kad asinsradinieku laulības jau bija pārdzīvotas, kad tās jau uzskatīja par amorālām. Dziesmai zināmas divas dažādas melodijas, abas mažorā, īpaši Nīcas melodija izdziedāta neparasti plašā undecimas apjomā. Kaut arī mažorā, tās nes sevī ļoti piesātinātu smeldzīgu emocionālu ekspresiju, kas panākta galvenokārt ar melodiju struktūru: abās dziesmās intonācija arvien kāpinās, it īpaši, izsaucot otrreiz vārdus: «Vai dieviņi, ko darīšu!». Sevišķi spēcīgi tas izpaužas Vestienas dziesmā, kur viss melodijas otrais teikums pacelts tercu augstāk. Šī melodija arī brīnum atgādina citu pazīstamu sāpju dziesmu: viss tās pamatkodols — pirmā puse — gan intonācijās, gan ritmā ir bārabērnu dziesmas «Ej, saulīte, drīz pie dieva» melodijas mažora transponējums, tikai bez draudīgā beigu piedziedājuma.

Visā Latvijā, izņemot Zemgalē, pierakstītas nedaudzās melodijas dziesmām par līgavas gūstīšanu un zagšanu (3—22). Tās ir meitu dziesmas par vairīšanos no tautām, bēgšanu kaņepēs, silā, lazdu krūmā, par viņu gūstīšanu rožu dārzā, ogojot mežā, purvu brienot, «liela ceļa maliņā», naktī, svētdienas rītā, arī brāļu dziesmas par māsiņas aizvešanu ar varu («Oi vonogu, vanadzeņ(i)» vairākos variantos Latgalē un Vidzemē, 7—9), dažas Rucavas dziesmas — dialogi starp tautu dēlu un meitu māti — ar poētisko tēlu par meitas aizturēšanu ar linu vai zīda tīklu ap meitas istabiņu (21) u. c. Lielākajā daļā dziesmu raupjās īstenības atspulgs ietverts elēģiski poētiskā stāstījumā, izņemot vairākas refrēnu melodijas, kuru izteiksme brīžam pat pietuvināta deju dziesmu melodikai (3—5). Visumā dziesmu melodika ir stilistiski nevienāda. Dažu dziesmu melodijas ir nepārprotami jaunākas cilmes produkts, īpaši mažora melodijas skaidrā harmoniski funkcionālā stilā, kā jau minētās «Ko tie tēva suņi rēja» variantos (3—5) u. c. Tomēr šīs dziesmu grupas melodikā biežāk nekā citās precību dziesmu grupās sastopami arī senāki, pirmatnējāki veidojumi: šaurs melodiju ambituss (no 22 dziesmām 12 ir šaurākā par oktāvu ambitusā, no tām trešā daļa ir kvartas vai kvintas apjomā; relatīvi lielākais melodiju daudzums ir senajās skaņkārtās — frīģiskajā, eoliskajā, doriskajā, miksolīdiskajā), teicamo dziesmu melodika dažās Latgales un Kurzemes dziesmās (11, 12), vienveidīga metroritmika, īsi muzikālās formas veidojumi (14, 17, 21). Bet ir arī plaši attīstītas, izrotātas melodijas (7, 13, 19 u. c.). Dziesmu melodiju vispārējais raksturs visai daudzveidīgs un ļauj pieņemt arī hipotēzes par to ģenēzes dažādību.

Lielāka precību dziesmu melodiju grupa ir dziesmas par panāksniekiem — brāļiem, kas dzenas pēc māsai nolaupītā vainaga vai arī pēc pašas māsas (23—74). Sižetiski tās visas saistās ar dziesmām par līgavas laupīšanu vai zagšanu; cits to aspekts daudzās dziesmās alegoriski simbolizējas zaļās līdaciņas tēlā, kas norauj māsas vainadziņu un aiznes to jūrā. Zaļās līdaciņas tēls dažās dziesmās konkretizējas par dēla māti. Brālis laivā dzenas vainagam pakaļ, atrod to tautieša klētiņā, grib to atgūt, bet tautietis prasa pašu vainaga valkātāju. Dziesmām ir daudz variantu tiklab tekstos, kā melodijās. Tiešākajos un visbiežākajos variantos dziesmas ievadā māsa mazgājas un velējas upes (Daugavas, jūras) maliņā, atskrien zaļa līdaciņa un norauj viņas vainadziņu (23—35). Daudzos variantos dziesmas ievads ir paplašināts vai pārveidots: meita guļ laivā dienasvidu, iet laivā šūpoties (36—44), laivā nakti pārguļ, meita iet puišiem līdzi pieguļā, iet pie upes padzerties, upes (jūras) maliņā meitai nokrīt zelta gredzentiņš, to meklējot, nokrīt arī vainadziņš u. tml. Visos šais ievadvariantos meita pakar vainadziņu niedres galiņā (45—69), vējš iepūš vainadziņu upē (Daugavā, jūrā). Dziesmas vidusposma variantos brālis grib dzīties vainagam pakaļ oša vai niedres laivā, bet tās ir par smagu vai par vieglu; liepu, puķu vai ziedu laivā brālis panāk vainagu jūras saliņā, upes līkumā, leišmalē, tautu dēla, bandu puiša, bandinieka, jauna puiša, kalpa puiša, saimniekdēla vai svešu ļaužu klētiņā. Visos variantos

[6] LD, III$_1$, 1. lpp.

nobeiguma formulā tautietis prasa pašu vainaga valkātāju, taču dažos variantos māsa atsakās iet, brālis atved vainadziņu, vainags arī pazūd. Šāda apbrīnojami bagāta variēšanās rāda dziesmas noturību tautas atmiņā, kad tās pamatsižets izžuburojies ar daudziem jauniem motīviem.

Vēl lielāka ir šo dziesmu melodiskā bagātība. Ar ievada formulu «Velējosi, skalojosi» un tās variējumiem vien radušās 13 pilnīgi dažādas melodijas (23—35) pa visu Latviju, it īpaši pa Latgali un Vidzemi, ar dominējošu mažora nokrāsu. Tāpat dažādās melodijās dziedāti teksti ar ievadu «Laivenieka meita biju» un tā dažādiem variējumiem (36—38), bet ar vienas melodijas variantiem nostabilizējies ievadteksts «Laivā gāju šūpotiesi» (40—44). Jāpievērš uzmanība smeldzīgi ekspresīvajai melodijai «Puiši jāja pieguļāi» (46, 47), kas ir vienas un tās pašas melodijas frīģisks un eolisks variants. «Puiši jāja pieguļāi» (49) melodija kopš J. Cimzes 1875. gada «Dziesmu rotas» pazīstama ar šiem un arī ar «Saulīt' vēlu vakarāi» vārdiem. Atceroties, ka «Saulīt' vēlu vakarāi» ir jau J. G. Herdera XVIII gadsimtā iegūto latviešu tautasdziesmu konvolūtā Berlīnes Valsts bibliotēkā un vācu tulkojumā iespiesta Herdera pasaules tautu dziesmu krājumos *«Volkslieder»* (1778, 1779) un *«Stimmen der Völker in Liedern»* (1807), tad pavisam droši var secināt, ka arī šī skaistā un dzirdei arvien vēl tik jaunā melodija ir dziedāta jau vismaz pirms divsimt gadiem.

Ziemeļu un ziemeļrietumu Kurzemē un rietumu Zemgalē vairākos variantos izplatījusies mažora melodija, ar ko dziedāti dažādi ievadteksti («Puiši jāja pieguļāi», «Brālīts, māsu mīlēdamis», «Noliecosi, nodzērosi», 51, 53, 54). Ar tekstu «Strauja, strauja upe tecēj'» (58, 59) izplatījies populārās jauniešu sadzīves dziesmas melodijas variants. Šajā dziesmu grupā ietilpst arī kopš 1874. gada J. Cimzes «Dziesmu rotas» plaši pazīstamā «Trīs sidraba upes teki», kuras variantus pierakstījuši mūsu ievērojamākie folkloristi un komponisti klasiķi — J. Cimze, Jurjānu Andrejs un E. Melngailis (68, 69). Šī kuplā dziesmu cera daudzās un daudzveidīgās melodijas plaši izplatītas visos Latvijas novados, it īpaši Kurzemē un Zemgalē.

Jāpiebilst, ka dažas šīs tematikas dziesmas savas polifunkcionalitātes dēļ ir jau publicētas mūsu izdevuma «Latviešu tautas mūzika» 1. sējumā («Darba dziesmas»), nodaļā «Dziesmas par jūru, zvejnieku dziesmas» un šeit nav atkārtotas. Tie ir dziesmu «Laivā dzimu, laivā augu» un «Laivenieka meita biju» varianti («Latviešu tautas mūzika», 1. sēj., 749—755)[7], dažiem no tiem tagadējā izdevumā papildināti teksti (37).

Ārpus šā dziesmu cera dažas citas dziesmas tieši stāsta par pazudušo māsu, kurai brālis steidzas pakaļ, — te joprojām ir motīvi par māsas aizvešanu ar varu (70—72). Dziesmu melodijās ienāk vieglie trijdaļīgie metri ar daktiliskajiem tekstiem (71, 72). Kā kuriozs sastopama dziesma par pazudušo jauno brāli, kuru māsa atrod saderētu un salaulātu sveštautiešu sētiņā (74).

Līgavas aizvešana ar varu un brāļu panāksnieku dzīšanās māsai pakaļ pausta arī dažās liroepiskajās garajās dziesmās — «Ej, bāliņi, lūkotiesi», «Mēs deviņi bāleliņi, Viena pati mūs' māsiņa», «Vai māte, vai māte, Še zagļa ļaudis» un to daudzajās variācijās. Kā īpašas laulību ieražas atspoguļotājas tās iekļautas krājumā «Kāzu dziesmas» (622—673). Viss šis panāksnieku dziesmu kopums veido garu, melodiski plaši attīstītu, liroepisku dziesmu virkni, kur saglabājušies daži iezīmīgi senu precību ieražu elementi.

Dziesma «Aiz upītes es uzaugu» (75—100) ir stāstījums par māsu, ko tautas aizved ar viņas gribu un ko brāļi velti sauc atpakaļ. Dziesmai ir ļoti noturīgs teksts, kas nedaudz variējas tikai nobeigumā, bet vienmēr sākas ar «Aiz upītes es uzaugu, Pār upīti man' aizved'». Nobeiguma tipiskākā forma ir atbilde brāļiem: «Es, mōseņa, laiceņami, Leigaveņa myužeņam»; cita, arī bieži sastopama: «Es atradu maizes vietu, Pa prātami arājiņu» vai «Man patika šai zemēi, Šās zemītes arājiņis». Dziesmu dzied dažkārt ar refrēniem, bet visbiežāk, atkārtojot teksta divrindi. Tai ir daudz dažādu melodiju, kuru vairums radies un pierakstīts Latgalē (11 dažādas melodijas, dažas no tām vēl vairākos variantos), arī Zemgalē, precīzāk, Augšzemē, kur tai ir savas īpašas melodijas vairākos variantos (92, 93, 96—98), mazāk Vidzemē un Kurzemē. Paši agrīnākie pieraksti iegūti ap Vidzemes un Latgales robežu — Jurjānu Andreja pieraksts Lubānā (1891. g.) ar oriģinālo metriski saīsinātā perioda struktūru (82) un P. Dreimaņa pieraksts Krustpilī (86), kas kļuvis no visām šīs dziesmas melodijām vispazīstamākais ar Jurjānu Andreja spožo apdari sešbalsīgam korim, kur šī melodija mijas ar brāļu aicinājuma melodiju (1889. g.). Šiem pirmajiem pierakstiem sekoja Zemgales savdabīgo melodiju atklājumi 20. gadu beigās (A. Jakāna pieraksti, 92, 93, 96—98). Bet lielākā daļa tās melodiju fiksēta tikai padomju periodā kopš E. Melngaiļa 1940.—1941. gada ekspedīcijas Latgalē. 50. un 60. gados arī Ald. Kalniņa, A. Krūmiņa, P. Dambja un R. Jermaka pieraksti cēla gaismā Latgales melodijas. Diemžēl visas šīs daudzās melodijas ārpus etnogrāfiskajām to izplatības robežām līdz šim laikam palikušas plašāk nepazīstamas, vispārēju popularitāti iemantojis vienīgi jau minētais Krustpils variants Jurjānu Andreja apdarē.

[7] Latviešu tautas mūzika. Darba dziesmas. R., LVI, 1. sēj., 1958. 317 lpp., 757 melodijas.

Puse no melodijām ir mažorā, visbiežākais to ambituss — tonikas vai dominantes oktāva, arī seksta; bet ir arī primitīvas, senatnīgas minora tercas vai kvartas melodijas Latgalē (95 Aglonā, 94 Bērzpilī), kas veidotas īsā triju vai pat divu frāžu formā. Īsus 6 taktu formas veidojumus var redzēt arī citā Bērzpils melodijā (88, 89), kur saīsinājums rodas no teksta rindas nepilna atkārtojuma, ar elidētu pirmo dipodiju; intonatīvā struktūra arī te ietverta šaurajā tercas vai kvartas ambitusā. Šīs Bērzpils melodijas no dažādām teicējām 1941. gadā pierakstījis E. Melngailis. Citādi — ar pirmās dipodijas atkārtojumu otrreiz — radusies saīsināta 6 taktu forma Lubānas variantā (82). Dažas melodijas ir ar citiem tekstiem pazīstamāku melodiju variējumi (83 — «Tautiešami roku devu»; 99 kontaminējusies ar «Kas tie tādi, kas dziedāja»).

Tēma par māsas pašas bēgšanu tautās spilgti izteikta dziesmā «Man sajāja lepnas tautas» (101).

Senu precību tradīciju atspoguļotājas ir dziesmas par sievas pirkšanu, kuru melodiju kopā ir daudz savdabīgu elementu (102—127). Tomēr jāpiezīmē, ka tekstos, kas pierakstīti ar šā cikla melodijām, šādas dziesmas dažkārt ir grūti nošķiramas no kāzu dziesmām par «šūpuļa naudu» mātei vai dziesmām par pūra pirkšanu. K. Barons «Latvju dainās» nodaļai «Sievu pērk» dod arī apakšvirsrakstu «Vēlākos laikos naudas mešana un dāvanas dažādos precību un kāzu brīžos».[8] Šo dziesmu vispazīstamākais un reizē arī agrīnākais melodijas pieraksts un publicējums ir «Brālīts savu īstu māsu», kas ievietots J. Cimzes «Dziesmu rotas» 3. daļā (1874. g.). Tā acīmredzot ir Vidzemes melodija, tās daudzie vēlāk pierakstītie varianti iegūti pa visu Latviju, izņemot Latgali. Nav šaubu, ka to izplatījusi J. Cimzes apdare koriem. Pēc sava harmoniski funkcionālā tipa šī mažora melodija tomēr nepārprotami pieder pie relatīvi jaunāka slāņa melodikas, kas atrodas dīvainā pretrunā ar dziesmas tekstā atspoguļoto seno tradīciju. Vai teksts tikai daudz vēlāk atradis savu melodiju, vai arī pats teksts nav nemaz tik sens?

Tomēr vairums šīs grupas dziesmu melodiju ir savdabīgas struktūras un intonatīvas attīstības veidojumi. Te ir Bārtas dziesmas «Bārtinieki, leitīšnieki» un «Krūtinieki, bārtinieki» (108, 109): viena — miksolīdiskā skaņkārtā un saīsinātā triju frāžu veidojumā, otra — teikto dziesmu stilā, par kuru tās pierakstītājs E. Melngailis piezīmē, ka «tai iztrūkst otra puse, domājams — kvartu zemāk». No Zieme|vidzemes — Gaujienas vai Trapenes — nākusi skaņkārtiski neparastā melodija «Tumša tautu istabiņa» (110). Dziesmai ir īpašs iekšējs ekspresijas spēks. Dziesmā «Spēlē gudri, še būs nauda» Grobiņā ievijusies «Pūt, vējiņi» melodija (107), kuras motīvi Liepājas novadā vispār sastopami dažādos tekstos.

Sevišķu vietu šai dziesmu grupā ieņem daudzās daktiliskās dziesmas par līgavas pirkšanu, kuru vieglās div- un trijdaļīgo metru melodijas nākušas galvenokārt no Latgales, daļēji arī no Zemgales, Vidzemes un Kurzemes («Es beju zeileite», «Es biju irbīte», «Es biju bitīte», «Uzauga liepiņa», «Pyut, pyuti, vējeņ(i)», 111—126). Visu šo dziesmu saturs — meita ierauga tautas, steidzas pie brāļa, māsas, mātes, lai slēdz vārtus, klēti, tīni vaļā, meita rotājas krāšņākajā tērpā, klētiņa piebirst ziediem, tautas saskrien ziedus lasīt, maksā mātei par ziediem, par meitu pašu «šūpuļa naudu». Dziesmas ir stilistiski bagātas, poētisku epitetu, metaforu, salīdzinājumu piebārstītas, tajās jūtam meitas satraukumu, nemieru, straujumu, mūsu priekšā norisinās poētiska senu precību aina. Dziesmu struktūra un motīvi ir diezgan noturīgi, no to variējumiem jāatzīmē jauns ievadmotīvs dziesmā «Es puika kā niedre» (122). Īpaši izdalāmas dziesmas «Pyut, pyuti, vējeņ(i)» (124—126), kur pievienojas motīvs par māsas iebēgšanu klētī, ko tautas atslēdz ar zobenu. Arī šī ir Latgales dziesma. Tās citi varianti, kuros nesastopam sievas pirkšanas motīvu, ievietoti nodaļā «Tautas aiz vārtiem un pagalmā» (675—688). Pārsteidzoši, ka gandrīz katrs šā cikla dziedātā teksta pieraksts ieguvis savu īpašu melodiju. Kāda apbrīnojama tautas radošā spēka izpausme!

Lielā dziesmu grupa **Precības dodas tālumā, svešumā** aptver senākā precību ierašu slāņa līgavas lūkošanas dziesmas (128—407). Dziesmās puisis jāj līgavu meklēt tālu, tālu, iet garu ceļu, brauc dzintara zemē, ņem līgavu Rīgā, Valmierā, Kuldīgā, prūšu zemē, pie meitu mātes nāk puisis no tālas zemes, no svešu ļaužu, no Vāczemes, Kurzemes, Vidzemes, precībās jāj, brauc, dodas pa ūdensceļu. Puisis nolūko un ņem līgavu, bet bieži vien to neatrod sev pa prātam. Daļa dziesmu stāsta arī par krogu, kur puiši satiekas ar meitām, iet tās nolūkot. Var domāt, ka dziesmas par krogu ir relatīvi jaunākas cilmes, jo Latvijā krogi par pulcēšanās un izpriecu vietām izvērtās tikai XVII—XVIII gadsimtā. Lielākā daļa šo lūkošanas dziesmu ir puiša precinieka stāstījums, bet raksturīga ir arī dialoga forma, visbiežāk starp precinieku un meitu māti. Vairums šīs grupas dziesmu virknējas ap dažām sevišķi iemīļotām un populārām dziesmām, kuru dzejiskais pamats tērpts arvien jaunās melodijās un šo melodiju variantos. Šādi dziesmu ceri ir «Apsegloju biržu sesku» (145—166), «Pūt, vējiņi» (172—215), dziesmas par žēlumā nomirušo puisi (216—258), «Tumša, tumša tā eglīte» (360—405),

[8] LD, III$_1$, 245. lpp.

kā arī visplašākā grupa «Gaismeņa ausa» jeb «Oi agri agri» (259—330). Šo lielo dziesmu ceru topogrāfiskā izplatība dažkārt ir ļoti plaša, pa visu Latviju, bet daži dziesmu ceri lokalizējušies atsevišķos novados, īpaši latgaliskā «Gaismeņa ausa». Dažu dziesmu izplatību sevišķi veicinājušas to apdares koriem un nostabilizēšanās koru repertuāros, dziesmu svētkos, piemēram, «Pūt, vējiņi». Iegūtas daudzu precību dziesmu melodijas, kuru centrālais motīvs ir puiša došanās prūšos līgavu ņemt (136—144), te jāmin arī dziesmas «Apsegloju biržu sesku» daudzie melodiju varianti (145—166). Tās ir izvērstas liroepiskas dziesmas ar dažādām melodijām un daudziem variējumiem. Vairākās dziesmās puisis koklēdams aizjāj prūšos ņemt līgavu, atved prūšu meitu uz savu tēvu zemi, bet biežāk prūšu meitu nepaņem, viņam pašam mājās saderēta līgaviņa. Nereti dziesmās ievijas motīvs par prūšu meitām, kas grib paturēt puisi par junkuru, bet puisis atsaka, nepaliek. Ļoti noturīgs visos daudzajos melodiju pierakstos ir dziesmas «Apsegloju biržu sesku» teksts, kura dažas izmaiņas radušās galvenokārt teicēju atmiņas nedrošības dēļ. Šī dziesma pieder Kurzemei, tomēr dažas tās melodijas lokalizējušās arī Vidzemē (146, 150, 151), nemaz tā nav uztverta Latgalē. Dziesma ir garš stāstījums par puiša fantastisko jājienu un piedzīvojumiem prūšu zemē: viņš nokļūst pagrabā, kur trīs meitas dzer vīnu zeltītos biķeros, un bildina trešo meitu. Pēc sava poētiskā satura tā ir tipiska tautas romance, varbūt lokalizējies aizguvums, tomēr stingrā tautasdziesmas formā. Pārsteidzoši bagāts ir tās melodiskais izdziedājums — vismaz 17 dažādas melodijas, no kurām dažām vēl ir vairāki variējumi. Daži šo melodiju pieraksti nāk no XIX gadsimta 80. gadiem (152—156) — visi vienas un tās pašas melodijas varianti Vidzemē un Ārlavā, kas divainā kārtā vēlāk vairs nav uztverta. Dziesmas daudzo melodiju pieraksti iegūti galvenokārt XX gadsimta 20. gados, daži — 30. gadu pirmajā pusē, bet vēlāk tā izzūd, pēckara periodā fiksēts tikai viens pieraksts, gan agrāk nezināts (164). Tā tautas atmiņā izgaist dziesma, kuru neglābj ne tās poētiskais saturs, ne ieražu tradīcija, ne arī sociālie, psiholoģiskie vai emocionālie momenti.

Te vēl rodas jautājums par šo dziesmu šķietamo senumu. J. Rozenbergs,[9] pētot prūšus latviešu tautasdziesmās, nācis pie atzinuma, ka precību dziesmās ir saglabājušās tālas atmiņas par senajiem baltu cilmes prūšiem un ka tautasdziesmās minētos prūšus nevar identificēt ar vēlākajiem vāciešiem, kas apdzīvoja Prūsiju. Senlatviešu (kuršu) sakari ar senajiem prūšiem sākās jau ilgi pirms vācu feodāļu ienākšanas Livonijā, nostiprinājās X—XII gadsimtā un varēja ilgt līdz XVII gadsimtam, kad senie prūši kā etniska vienība izzuda. Tātad latviešu tautasdziesmas, kur minēti prūši, varēja rasties ne vēlāk kā XVII gadsimtā. Līdz ar to būtu jāpieņem, ka arī mūsu krājuma daudzās melodijas, kuru tekstos ietverti prūšu meitu motīvi, iesniedzas agrākā laika posmā, vismaz līdz XVII gadsimtam, tātad nāk no vispāratzītā intensīvākā latviešu tautasdziesmu veidošanās perioda XIII—XVI gadsimtā attīstīta feodālisma apstākļos. Dziesmu melodiskais materiāls tomēr ir relatīvi jaunāka melodika plašā skaņu ambitusā (oktāvas un vairāk, nemaz nav melodiju šaurākā apjomā par sekstu un teicamā tipa melodikas), vairāk nekā divas trešdaļas melodiju ir mažorā un tikai nepilna trešdaļa citās senatnīgākās skaņkārtās, kas pēc mūsu tradicionālajiem uzskatiem par harmoniski nosacītu mažora melodiju veidošanos tautas mūzikā galvenokārt kopš XVII gadsimta, kad profesionālajā mūzikā norisinājās lielā pāreja no viduslaiku modālās skaņkārtiskās domāšanas uz mažora—minora sistēmu, rada grūti izskaidrojamas dziesmu ģenēzes problēmas vai liek attiecināt šāda tipa melodiku arī uz laiku pirms XVII gadsimta. Tas nav neiespējams, jo, piemēram, pirmā iespiestā latviešu tautasdziesmas melodija «Manne Balte Mamelyt» F. Menija grāmatā *«Syntagma de origine livonorum»* 1632. gadā ar savu pilnīgi skaidro mažora heksahorda struktūru nepārprotami rāda, ka jaunlaiku skaņkārtu un harmoniski funkcionālās sistēmas elementi latviešu tautasdziesmā ir veidojušies daudz agrāk.[10] Dažu šo dziesmu leksika un tajās minētās reālijas (Vāczeme, lieli kungi, junkuris, prūšu muiža, vaktis uz ceļiem u. c.), kā to norādījis arī J. Rozenbergs, gan varētu liecināt par prūšu izpratni vāciešu nozīmē, tātad par šādu dziesmu vēlāku izcelsmi; tomēr maz ticams, ka vēlīnā feodālisma periodā apspiestais, pie zemes piesaistītais latviešu dzimtcilvēks varētu doties precībās tālumā uz Prūsiju, resp., Vāciju. Jāpiezīmē, ka melodiju pieraksti dziesmām par līgavas ņemšanu prūšos iegūti galvenokārt Kurzemē, nedaudzi Vidzemē, tikpat ka nemaz Latgalē un Zemgalē, tātad tie varētu liecināt par Latvijas rietumu pamales iedzīvotāju sakariem ar senprūšiem. Dažas melodijas pārnākušas pie šiem tekstiem acīmredzot migrācijas ceļā vai variējoties no citām populārām dziesmām (135—137 u. c.); šādas melodijas nevar būt par kritēriju dziesmas ģenēzes noteikšanai.

Līgavas lūkošanas dziesmās, ko dzied puisis, plašu vietu ar daudzām dažādām melodijām un to variantiem ieņem «Pūt, vējiņi» (172—215). Šai grupā no Jurjānu Andreja apdares jauktam korim pa

[9] Розенберг Я. Пруссы в латышских народных песнях. — В кн.: Фольклор балтских народов. Рига, Зинатне, 1968, с. 137—175.

[10] Vītoliņš J. Vēsturiskas ziņas par latviešu tautas mūziku. — Grām.: Vītoliņš J., Krasinska L. Latviešu mūzikas vēsture. R., Liesma, 1972, 1. sēj., 69.—71. lpp.

visu Latviju popularizējusies melodija ir fiksēta variētā veidā 19 pierakstos (172—188), bet to skaits varētu būt nesamērojami lielāks, jo tā, šķiet, ir vispazīstamākā un iemīļotākā latviešu tautasdziesmas melodija, kuru bieži dzied arī citas tautas tālu aiz mūsu republikas robežām: gan Gruzijas kalnos, gan Karēlijas klintīs, gan Norvēģijas fjordos. Ap to savijušās vēl vismaz 20 dažādas citas melodijas (189—215), kuras dziedātas ar to pašu tekstu vai ar tā dažādiem variējumiem. Dziesmas teksts (pirmie divi panti) pirmoreiz iespiests 1807. gadā G. Bergmaņa tautasdziesmu krājumā.[11] Tekstu iesūtījis prāvests Harders no Valmieras. Pamatmelodijas agrīnāko pierakstu, domājams, ieguvis M. Dravnieks ap 1871. gadu Saldū (172). Apmēram vienā laikā ar Saldus variantu melodiju uztvēris arī Vīgneru Ernests Kurzemes rietumdaļā vai vidienē, kur pagāja viņa jaunības gadi. Šo melodiju apdarē vīru korim (183) viņš publicēja savā krājumā «Latvija».[12] Melodija atšķiras ar savu variēto atkārtojumu, šāds izpildījuma veids tālāk maz izplatījies, to var redzēt tikai Paliepģiru variantā ar refrēnu «Marja, Marja, jūra krāce, Jūrjase viļņi līgojāse» (185). M. Dravnieka Saldū iegūtā melodija ir ļoti tuva variantam, ko pierakstījis Jurjānu Andrejs kā «Daugavas laivinieku dziesmu» un kas parādījās viņa apdarē 1884. gadā «Latviešu tautas dziesmu krājuma» 1. burtnīcā (174). Šī dziesmas apdare ir folklorizējusies. To pašu var teikt arī par izpildījuma veidu ar pakāpenisku spēka pieaugumu un klusināšanu dziesmas beigu daļā, it kā laivai garām aizslīdot un izgaistot tālē.

Pēc melodijas pierakstu vietām spriežot (nav zināms tikai, kur savu variantu pierakstījis Jurjānu Andrejs), šī «Pūt, vējiņi» melodija nepārprotami ir radusies Kurzemē, no kurienes nāk vai visi tās agrīnākie un vēlākie pieraksti. Par to liecina arī šīs melodijas variantu daudzie pieraksti ar citiem tekstiem Liepājas rajonā un tālāk Lietuvas Sventājā un Paliepģiros, arī lībiešu novados, kur raksturīgs gan melodijas īpatnais $\frac{6}{4}$ ♩♩♩♩ metroritms, gan visa intonatīvā sfēra: Bārtā «Pavaicāju siļķītēmi» (LMFM I, 303), turpat «Dzērējspuika bēdājāsa» ar refrēnu «Magrju, magrju, jūra krāca, Jūras viļņi līgojās» (LMFM I, 292); Nīcā fonogrāfa ieraksts ar nesaprotamu tekstu, bet ar analoģisku refrēnu «Jūras viļņi bangojās» (FS 1378, 236); ar tādu pašu refrēnu arī Būtiņciemā «No jūrinas istecēja» (LMFM I, 146); ar līdzīgu refrēnu arī «Pūt, vējiņi» Paliepģiru pieraksts (185), arī Aizputē (186); Rucavā «Simtā tādu nedabūju» (LMFM I, 184, 197, 900), turpat «Šim bij grūti, tam bij grūti» (LMFM I, 192); Rucavā «Balta puķe ezerāja» (LMFM I, 196), turpat arī «Līgodamis vējš nolauza» (1174); Grobiņā «Spēlē gudri, še būs nauda» (FS 804, 1743); Gaviezē «Žēlo mani, mīļš dievinis» (LMFM I, 449); lībiešu dziesma «Kus sa lādõ, Mõri nētša» (Kur tu iesi, Māras meita; LMFM I, 14) u. c.

Vēl vairāk — viena no vispopulārākajām Kurzemes, it īpaši Alsungas apkārtnes dziesmām «Kur gāji, puisīti?», kuras melodija pierakstīta daudzos variantos (1549—1560), savās pamatintonācijās, tonālajās secībās, ritmā un formas struktūrā ir pilnīgi identa «Pūt, vējiņi» melodijai ļoti skaistos un daudzveidīgos tās variējumos! Turklāt to kardinālā metriskā atšķirība («Pūt, vējiņi» trohajs un «Kur gāji, puisīti?» daktils) šīs melodijas neatsvešina. Vēl tiešākā veidā skan variējusies «Pūt, vējiņi» melodija Iecavas dziesmā «Kūkoja dzeguze» (421), Dunikas «Nāk auksta ziema» (422), Rāvas «Trīs meitas dziedāja» (532), arī Džūkstes «Es maza meitiņa» (797). Šie piemēri, kuru skaitu varētu vēl palielināt, spilgti rāda, ka «Pūt, vējiņi» intonācijas, metroritmi un muzikālā struktūra dzīvo daudzās — galvenokārt Kurzemes dziesmās, īpaši daktiliskajās, kur kopīgais prototips ir vispilnīgākais. Jāatzīmē, ka šīs «Pūt, vējiņi» melodijas nebija J. Cimzes «Dziesmu rotā», kas izskaidrojams vienīgi ar to, ka dziesma tanī laikā nebija uztverta Vidzemē, no kurienes galvenokārt veidojās šī krājuma repertuārs. Šie apstākļi nepārprotami liecina par «Pūt, vējiņi» melodijas izcelsmi Kurzemes rietumdaļā vai piejūras apvidos — kuršu, varbūt arī lībiešu joslās. Bet kā tādā gadījumā saprast dziesmas tekstu, ko visbiežāk tulko kā vidzemnieku puiša braukšanu laivā pa Daugavu kurzemnieces meitu lūkoties un kas ir pretrunā ar dziesmas melodijas domājamo ģenēzes vietu? Dziesmas teksta un melodijas kopīgie senākie pieraksti nāk no Saldus un Kuldīgas (vai Talsu) apvidiem. K. Barons «Latvju dainās» «Pūt, vējiņi» pirmos divus pantus publicējis kā precību lūkošanas dziesmu (LD 13 284), bet pilnīgā veidā kā kāzu dziesmu (LD 20 041). Šā teksta pieraksts nāk no Ļaudonas, te ir arī divi Latgales varianti no Rēzeknes apriņķa. Tā radies savā ziņā paradoksāls gadījums, kad dziesmas poētiskais saturs savā sižetiskajā norisē un lokalizējumā šķietami runā pretī visiem apsvērumiem par melodijas izcelsmes domājamo areālu. Ir iespējami kādi īpatnēji dziesmas elementu — teksta vai melodijas — migrācijas procesi, kas savienojuši tos jaunā emocionāli un tēlaini pilnīgā sintēzē. Katrā ziņā mums vēl nav pietiekamu avotu, lai varētu dot drošu hipotēzi par dziesmas rašanās laiku un vietu.

No «Pūt, vējiņi» citām melodijām visizplatītākā ir J. Cimzes «Dziesmu rotā» 1874. un 1875. gadā iekļautā «Pūt, vējiņ, dzen laiviņ» (189—192), domājams, vācu melodija. Tā publicēta ar ziņģisku

[11] Bergmann G. Erste Sammlung lettischer Sinngedichte. Ruien, 1807. 155 S.
[12] Līgošu Iernsts [Vigneru Ernests]. Latvija. R., 1873, 1. krāj., 9. nr.

tekstu (189), kam tikai pirmais pants ir no tautasdziesmas. Šī melodija vēlāk pierakstīta gan Vidzemē, gan Kurzemē un Zemgalē. Nereti tā dziedāta pārmijus ar «Pūt, vējiņi» pamatmelodiju (193). Visi daudzie citi «Pūt, vējiņi» melodiju varianti (194—215) vairāk atgādina līksmu dzīru dziesmu — bieži tās ir dziesmas ar 12 vai 16 taktu melodijām un gariem humoristiskiem, dažkārt sadzīviski triviāliem refrēniem, daudz retāk tām ir liriska izteiksme (201, 205, 213); tikai dažās ir īsas četru vai sešu taktu melodijas. Arī šīs melodijas visvairāk pierakstītas Kurzemē (11 varianti) un Vidzemē (8 varianti).

Tālākajā grupā apvienotas dažādas dziesmas, kuru galvenais motīvs ir puiša tāls brauciens ar laivu vai ar kumeļu līgavu lūkoties un viņa nāve žēlabās, neiegūstot iepatikušos meitu (216—258). Dažas no šīm dziesmām ir daudziem variantiem bagātas un vairāk vai mazāk lokalizējušās noteiktos apvidos. Galvenokārt Kurzemē ir pierakstīta «Līgo laiva uz ūdeņa», lai gan tās melodijas pirmpublicējums nāk no J. Cimzes «Dziesmu rotas» 1874. gadā, tātad, domājams, no Vidzemes, dziesmas «Kroga meita vietu taisa» — Kurzemē un Vidzemē, bet «Īsim syla maleņā» — Latgalē. A. Bērzkalne pētījumā «Dziesma par žēlumā nomirušo puisi» apgalvo, ka dziesma sacerēta XVII gadsimta beigās, ka tās autors ir latvietis un ka dziesmas pamatā ir daži Šveices dziesmu motīvi. Laika gaitā dziesma sajaukusies ar citu dziesmu motīviem, tādēļ tās pirmveids nav nosakāms. Tomēr šveiciešu Gugisbergas dziesmas melodija, par kuru autore domā, ka tā varētu būt ienākusi Latvijā līdz ar berniešu iecelotājiem no Šveices un būtu te aizgūta ar citu tekstu («Es stāv' uz augsta kalna», sk. J. Cimzes krāj. «Dziesmu rota» 2. d., 78; 4. d., 49), nav uztverta kā precību dziesmu melodija. Tāpēc mūsu krājuma melodiju materiāls nevar atbalstīt A. Bērzkalnes hipotēzi. Dziesmas par žēlumā nomirušo puisi ir ar balādisku ieskaņu, ar izvērstu stāstījumu par puiša braucienu un viņa nāvi; nobeigumā sevišķi poētisks ir izlīdzinošais epilogs par nolauzto liepas galotni un par žēlumā mirušā puiša dvēselīti, šajās dziesmās patvērušās vēl arī pirmatnējā animisma izskaņas. Stipri variējas dziesmas ievads, radot pavisam atšķirīgus poētiskos tēlus. Vairāki melodiju pirmpieraksti un publicējumi nāk no J. Cimzes «Dziesmu rotas» laika, t. i., no XIX gadsimta 70. gadiem un vēlāk (9 varianti). Bet šeit ievietoto dziesmu melodiju pierakstu vairums iegūts mūsu gadsimta 20.—30. gados, kā arī padomju laika folkloristiskajās ekspedīcijās, kas liecina par šo melodiju stipru iesakņošanos tautā. Dziesmās maz sastopami refrēni, kas arī rāda to nopietno, emocionālo dabu. Nedaudzie refrēnu dziesmu paraugi (225—227, 235, 237 u. c.) piešķir dziesmām frivolāku izteiksmi, bet pat pavisam neliela dziesmas četru taktu melodija pauž intensīvu lirisku noskaņu (216, 217). Pārsvarā tās ir puiša dziesmas, nereti to beigu daļa izvēršas dialogā vai vispārinātā stāstījumā par puiša nāvi. Viens no šī dziesmu cera pamattekstiem «Līgo laiva uz ūdeņa» (220—233) pazīstams ar savu plašo melodiju jau no J. Cimzes «Dziesmu rotas» krājumiem (220), tomēr nevar teikt, ka melodijas vēlāk iegūtie varianti būtu mākslinieciski vienlīdz izteiksmīgi. «Līgo laiva uz ūdeņa» dziedāta vēl ar vismaz 6 dažādām melodijām vai to variantiem, no kurām dažu, šķiet, pārņēmusi arī «Pūt, vējiņi» (sal. 213 un 228—230). «Līgo laiva uz ūdeņa» Lielvārdes variantā (233) fiksēta precību dziesmās neparasta divbalsība, ko Lielvārdē pazīst kā augšējās balss pievienošanos «ar paņemšanu».

Daļai dziesmu ievads ir «Kroga meita vietu taisa» vai tā varianti (234—240), kur meita aicina puisi klātgulēt, bet puisis atsakās, aiziet gulēt jūrā savā zaļas niedres vai oša laivā. Arī šīm dziesmām radušās arvien jaunas melodijas vai to varianti. Teksta kontaminācija ar «Pūt, vējiņi» vienā no tām (234) rāda, ka «Pūt, vējiņi» nav jāiedomājas tikai kā «Daugavas laivinieku dziesma», ka puisis jūrā prasa savai laivai ceļa vēju, lai tas aizdzen viņu Kurzemē. Dziesmas «Trīs gadiņi sabaroju» melodija (243) kontaminējusies ar «Sijā auzas, tautu meita» melodiju. Pilnīgi patstāvīgs ievads ir dziesmām «Īsim syla maleņāi» (244—257), kas ir tikai Latgales piederums un kurai ir gandrīz tikpat melodiju, cik tās pierakstu. Šie melodiju pieraksti iegūti galvenokārt padomju laikā (40.—60. gados), mazākā daļa 30. gados. Kā vispār Latgales folklorā, arī šajās melodijās lielā daudzumā var sastapt tipiskas šaura — tercas, kvartas vai kvintas — apjoma melodijas, kurām piemīt primitīvisma un senuma iezīmes. Latgalei ļoti raksturīgas arī melodijas ar divreiz ātrāku (253—257) vai arī gluži otrādi — ar divreiz lēnāku (245, 249, 250, 252) kustību melodijas otrajā pusē.

Latgales dziesmu cers «Gaismeņa ausa» jeb «Oi agri agri» ir vislielākais šāds vienas dziesmas teksta variantu un dažādu melodiju sakuplojums precību dziesmās (259—330). Visi tā melodiju pieraksti nāk no Latgales, daži nedaudzie pieraksti Kurzemē un Vidzemē arī ir Latgales ienācēju doti. Dziesmu galvenā tematika — puisis jāj tālumā, uz svešu pusi, viņam priekšā trīs dārzi, vienā kūko dzeguze, otrā sit lakstīgala, trešā sēd jauna meita, tai tiek jaunais puiškins. Tomēr daudzu dziesmu nobeigums ir skumjš, meita aiziet svešā pusē, pie bargas puiša mātes. Dziesmu tekstos nav būtisku variējumu, kas mainītu to saturu ar jauniem motīviem. Tādi redzami 288. un 301. variantā, kur saule ceļ jaunavu, lai tā modinātu tēvu, māti, māsu, brāli; šo dziesmu abas melodijas iedomājamas kopus divbalsībā. Kādā citā variantā tālajā ceļā dodas jauna meita (325). Variējas dziesmu sākumi: «Gaismeņa ausa, sauleite lēce», «Sauleite lēce, gaismeņa ausa», «Oi agri agri gaismeņa ausa». Apbrīnojama

ir Latgales teicēju neizsmeļamā muzikālā fantāzija arvien jaunu un jaunu melodiju veidošanā. Dziesmu melodiju savdabīgumu un skaistumu rada to daktilu un melodiju $\frac{3}{8}$, brīžam arī $\frac{2}{4}$ vai neparasti jauktie taktsmēri. Cik te ir dažādu patstāvīgu melodiju? To variējumu robežas ir plūstošas un gluži nemanot variējumi pāriet melodijā, kas iezīmējas jau kā pilnīgi patstāvīga vienība.

Dziesmās «Kur jūs jāsiet, bandinieki?» (331—333) bandinieki jāj ziemeļmeitu lūkoties, bet to nedabū. Melodijas nāk no Vidzemes un Zemgales, arī no Kurzemes. «Es izjāju prūšu zemi» un «Bērīts manis kumeliņis» (334—336) tālāk attīsta motīvus par puiša došanos prūšu meitu lūkoties. Puisis atvadās no prūšu meitas, jāj mājās pie savas līgaviņas, meitu māte viņu saņem kā sauli, meita apsolās. Dziesmā «Es ar sauli saderēju» (337) puisis līgavu lūkoties jāj uz Vāczemi, taču to neiegūst, tas viņam šoruden jau devītais veltīgais lūkojums. Melodija dziesmu interpretē kā jautru, humoristisku stāstījumu.

Vienai no lielajām dziesmu grupām «Kur tu jāsi, kalpa puisi?» (338—359) arī ir daudzas dažādas melodijas. Tās ir tipiskas Kurzemes dziesmas, vairums to melodiju pierakstīts Kurzemē. Dažās Vidzemē pierakstītajās dziesmās vietumis mainījušies sākuma poētiskie tēli: «kalpa puiša» (= kara kalps, sk. LD, III_1, 13276) uzrunas vietā galvenokārt ir «ciema puisis», «jauns puisītis». Dziesmām ir divas versijas, pirmajā — meita dod kalpa puisim naktsmājas tumšajā vakarā, otrā rītā abi raud, jo žēl šķirties. Izvērstākajā versijā puisis meitai sūta «mazu grāmatiņu», ka viņš ar citu saderējis, meita lauž doto gredzenu un sviež to upē vai atbild puisim ar spītu un lepnumu. Ar dažiem motīviem šī dziesmas plašākā versija zināmā mērā iziet no še apvienoto dziesmu loka par puiša došanos precībās tālumā, tomēr cieši saistās ar dziesmām par līgavas lūkošanu, kā tas redzams daudzās dziesmās, kur puisis paliek, lai nolūkotu mātesmeitas naktī. Dziesmas dzied galvenokārt meita, bet dažas izvēršas arī meitas un puiša dialogā. Visas šā teksta melodijas ir plaši attīstītas, ar stipru liriski emocionālu izteiksmi, bagātu melodisko līniju. Var norādīt, piemēram, uz 6 taktu struktūrām, kur beigu fráze dota kā kulminācija un paplašinātā ritmā (350—356, 359), vai uz maiguma un smeldzes pilno melodiju — vienu no šīs grupas agrīnākajiem pierakstiem Rāvā pirms 1891. gada (358). Interesanta arī nianse, ka Vidzemes vidienes pierakstā dziesma dziedāta ar variētu «Čuči, mana līgaviņa» melodiju (339). Refrēni šais dziesmās parādās samērā reti. Gandrīz puse šo pierakstu iegūta padomju laikā, kas liecina par tās dzīvīgumu tautasdziesmu pūrā.

Īpaša daba piemīt lielajai lūkošanas dziesmu melodiju grupai ar vārdiem «Tumša, tumša tā eglīte» (360—407). Dziesmas teksts daudzajos variantos diezgan noturīgs, bez sevišķām izmaiņām saistās ar visdažādākajām melodijām. Stāstījums norisinās puiša precinieka un līgavas mātes dialogā. Puisis ir tālu nācis, no Vāczemes (dažos variantos no Kurzemes, Vidzemes), grib bildināt meitu, bet māte viņam liedz, viņai «viena pati meita, tā par mazu un par jaun'». Puisis ir neatlaidīgs un prasa jaunības tiesu. Dziesma beidzas ziņģiskā noskaņā ar humoristiskām moralizējošām sentencēm un daļēji atskaņotām rindām. Melodiju lielākajai daļai ir izteikti drastisks raksturs, it īpaši visām refrēnu melodijām, bet tādu ir ļoti daudz, un bieži šie refrēni ir gari, paplašinot dziesmu nereti līdz 12—16 taktīm. No dažu melodiju daudzajiem variējumiem (piem., 360—379, kur variējumu robežas jau visai tālas) var redzēt, ka refrēni dažkārt pakļauj sev vai visu melodiju. Refrēnu vieta un raksturs ir visai atšķirīgs dažādos melodiju tipos (sal. 368—378 un 380—385). Bezrefrēnu dziesmās turpretī vairāk izceļas melodiju lirisms. Šā dziesmu cera melodijas izkaisītas pa visu Latviju, bet visraksturīgākās sastopamas Kurzemē, kur iegūta gandrīz puse to pierakstu, daudz melodiju atrasts arī Vidzemē un Zemgalē, bet tikai daži varianti fiksēti Latgalē. Daudzas melodijas intensīvi dzīvo tautā pēckara periodā — vairums melodiju iegūts tieši šai laikā; no XIX gadsimta nāk tikai divi pieraksti.

Pārskatot precību dziesmu un melodiju senākā slāņa materiālu, vēlreiz jāuzsver, ka mūsu rīcībā esošie senuma kritēriji ir visai nepilnīgi, var runāt tikai par dziesmu un melodiju atsevišķo motīvu un elementu relatīvo senumu, dažos gadījumos nosakot aptuvenās laikmetu un gadsimtu robežas. Šīs daļas muzikālais materiāls atbilst K. Barona «Latvju dainu» senākajai precību dziesmu nodaļai («Atbalss no senajiem laikiem»). Tas ir ārkārtīgi plašs un liecina par gluži pārsteidzošu melodiju saglabāšanos vai arī par to nepārtrauktu veidošanos tautas tradīcijā. No kopējā precību dziesmu melodiju krājuma šī daļa aptver ap 23% melodiju.

Tālākais dziesmu un melodiju kārtojums rāda vēlākā laika precību ieražu norises, kā tās daļēji bija saglabājušās vēl XIX gadsimtā. Arī te ikviens dainu cers dzirdams daudzveidīgā melodiskā skanējumā, melodiju ievākumi ir krāšņi un bagāti. Tajos dominē lirika un liroepika, garo dziesmu stāstījumi, attīstīta melodika. Plaši izzarots dziesmu koncentrs aptver līgavas lūkošanas tēmu (408—860). Te ir dziesmas par puiša gatavošanos ceļam un izjāšanu, par preciniekiem ceļā, par meitām, kam laiks iet tautās, kas gatavojas saņemt tautas vai velti tās gaida; precinieki sajāj sētā, tos saņem vai īsi atraida, baro viņu kumeļus, precinieki sanāk istabā, tos uzņem, meitas nāk rādīties. Visi šie precību ceremoniāla posmi ir tematiski atspoguļoti dziesmās vai arī dziesmas tieši pavada šīs norises.

Precību un līgavas lūkošanas, līgavas izraudzīšanas tēma pieteic sevi dziesmās par rudeni kā precību laiku (408—441). Tās ir visvairāk puišu dziesmas, bet šie motīvi ieskanas arī meitu dziesmās, meitas arī gaida rudeni. Dziesmās ievijas arī sociālās netaisnības motīvi: saimniekpuisis domā, kādu viņam izvēlēties līgavu — skaistu vai strādīgu, puisis nevar pārvest meitu, jo viņam nav ne mājas, ne zemes, — tādi un citi ir galvenie caurviju motīvi, kas izteikti dažādās melodijās. Jāpiebilst, ka daudzos pierakstu variantos teksti ir nepilnīgi un ir saprotami tikai no analoģiskiem pilnīgiem pierakstiem. Melodijas iegūtas visvairāk Kurzemē un Zemgalē, no kurienes nāk arī daži senākie XIX gadsimta ievākumi (Dunalkā, Nīcā, Irlavā). Liels ir E. Melngaiļa savākto pierakstu skaits — puse no visām melodijām fiksēta 30. gados, kad viņš folkloristiskos pētījumos vairākkārt apceļoja Kurzemi. Bieži šīs melodijas uztvertas arī pēdējo gadu desmitu folkloristiskajās ekspedīcijās. Melodiju pamatraksturs ir nopietns kā pati dziesmu tematika, galvenokārt tās ir bezrefrēnu dziesmas, tikai nedaudzās dziesmās ielaužas humoristiska nots ar īpašiem refrēniem («Puiši, puiši, rudens nāca», 409 u. c.). Sevišķu ievērību pelna dziesmas «Nāk auksta ziema, Auksts rudentinis» daudzie varianti un dažādās melodijas (416—435). Tā ir skumja dialoga dziesma par puisi, kas nevar pārvest savu meiteni mājās, jo viņam nav ne māju, ne tēva zemes; meitiņa grūti dzīvo un raud svešajā zemē, puisis grib mest tiltu pār plašo jūru, lai varētu ik vakarus būt pie mīļotās. Visos variantos un melodijās dziesma dzīvo gandrīz tikai Kurzemē, īpaši Rucavā un Nīcā; tikai divas melodijas nāk no Latgales. Daktila pants izraisījis sevišķi vieglas un reizē ekspresīvas, smeldzīga daiļuma melodijas, kas pieder pie latviešu tautas melodikas augstākajām vērtībām. Bauskas un Kabiles variantus (426, 425) izmantojis E. Melngailis savā skaistajā apdarē «Svešāi zemē». Komponista piezīme kordziesmā («Tdz. pārveids») attiecas tikai uz dziesmas vidusdaļu, kur melodija nedaudz variēta. Vispilnīgākais, tēlainībā un emocijā dziļākais teksts šķiet 418. variants «Nāk rudentiņis». Šai melodijai arī visvairāk variējumu (416—420), kurpretī pārējās melodijas ir gandrīz tikai vienvarianta, to vidū arī divas Latgales melodijas (434, 435). «Ābelīte dievu lūdza» (436) ir viens no nedaudzajiem teikto precību dziesmu melodiju pierakstiem vilcēju vairākbalsībā. Pavisam neparasta, šaurā mazas tercas ambitusā, ir dziesmas «Ņem, manu bāliņu, Bajāra sliņķi» (441) teiktā melodija — arī liels retums precību dziesmās.

Neliela dziesmu grupa stāsta par precinieku gatavošanos ceļam, izjāšanu no mājām (442—463). Tautu dēls rūpīgi gatavojas, pirms braukt precībās — kaldina kamanas, audzina kumeļu, apkaļ to tērauda pakaviem, pērk kumeļam greznojamus iemauktiņus; tautasdziesma stāsta arī, kā puisis rotājas pats — jostu jož mirdzošiem ziediņiem, pērk zīļu rotu, caunu cepurīti, droši jāj pie meitu mātes. Dziesmās netrūkst humora, metaforu — puiši nopeļ viena novada meitas, cildina citas, pin vaska grožu, iejūdz vāverīti, lai tā ved viņus sētiņā, kur meitas aug. Tās ir galvenokārt puiša dziesmas, lielākā daļa jautras, bezbēdīgas, jaunības spēka pilnas, nereti drastiskas melodijas, bet ir arī dziesmas ar siltas lirikas ieskaņām. Dažkārt dziesma norisinās puiša un mātes vai puiša un māsas sarunā. Šo dziesmu melodiju visbagātākā devēja atkal bijusi Kurzeme, kur pierakstīts vairums melodiju. No Vidzemes Ērgļiem un Bebriem, kā arī no Kurzemes Bārtas nākuši dažu šo melodiju senākie XIX gadsimta pieraksti, vairāk nekā puse pierakstu iegūta XX gadsimta 20.—30. gados, dažas jaunas melodijas un vairāki variējumi fiksēti arī pēckara periodā. Deklamatoriskā melodikā dziedāta «Bāliņ, manu bāleliņi» (461). Samērā nedaudzām dziesmām ir refrēni, galvenokārt puišu bramanības dziesmās (444, 452, 453 u. c.).

Dundagā un Blīdienē ap 1890. gadu pierakstīti vienas melodijas divi varianti ar analoģiskiem tekstiem «Klau, kur skaista zīle dziedi» un «Redz, kur zaļa zīlīte dzied» (464, 465). Tās ir zīles pareģojumu dziesmas, bet nepilnie teksti neļauj noteikt to konkrēto iztulkojumu. Iespējams, ka to eventuālais saturs atklājas K. Barona «Latvju dainās» tā paša apvidus tautasdziesmā ar zīles pareģojumu puisim preciniekam (13944). Neliela grupa puiša dziesmu atklāj puiša domas, dodoties līgavu lūkoties (466—490). Daudz ciemu, daudz sētu puisis izjāj, līdz sastop sev tīkamu līgavu. Viņš jāj garām tiem ciemiem, kur «galda malas nemazgātas», kur slinkas meitas; rikšiem laiž kumeliņu, lai sastaptu meitu rožu dārziņā; ilgojas, kaut viņa līgaviņa būtu siena pļāvējiņa, viņš «izkaltu izkaptiņu no bitītes dzeloniņa»; sastop tautu meitu ceļā, aicina to parunāties. Dziesmas nav saistītas ar kādu atsevišķu novadu, lai gan visvairāk to ir Vidzemē un Kurzemē, vismazāk Latgalē. Visagrīnākie pieraksti nāk no XIX gadsimta, vairums melodiju pierakstu sakrāts 20.—30. gados (vairāk nekā pusi savācis E. Melngailis), liels skaits melodiju pierakstīts arī mūsdienās. Starp daudzām dažādām melodijām ir arī dažas dziesmu variantu grupas. Reti sastopama 16 taktu, resp., divdaļīgas, dziesmas formas melodija ir vienā no XIX gadsimta 80. gados Iecavā pierakstītajām dziesmām ar «slinko» un «godīgo» meitu motīviem (470), cits tā paša laika variants nāk no Aizupes ar parasto melodijas 8 taktu perioda struktūru (469). Interesantas melodijas un to variējumi savijušies ap tekstu «Savu laiku es neietu Aiz ezera sievu ņemt» (472—479), kas īpaši izplatījušies Tirzā (Vidzemē), bet tiem radniecīga melodija pēkšņi parādījusies arī pazīstamā suitu teicēja P. Korāta repertuārā citā Latvijas pusē — Kurzemes jūrmalā. Te kā avotu var iedomāties J. Cimzes «Dziesmu rotas» krājumus, dīvaini, ka nav iegūti arī citi to folklo-

ristiskie pieraksti, tomēr Vidzemē, pašā «Dziesmu rotas» areālā, plaši saziedējis īpašais Tirzas variants (475—479).

Liela daļa precību dziesmu, kas arī saistās ar līgavas lūkošanas ieražām, ir meitas dziesmas. Tās izteic vai nu meitas gatavību un gribu aiziet tautās, vai arī nevēlēšanos vēl aiziet no mājas, vai apstākļus, kas viņai to liedz. Pretstatā attiecīgajām puiša dziesmām, kurās vairāk izpaužas darbība, meitas dziesmas ir psiholoģiski ietonētas, pauž prieku vai jūtu smeldzi (nodaļā **Meitai laiks iet tautās,** 491—507). Kā caurviju tēma te risinās meitas doma par aiziešanu tautās, viņas pūrs ir pielocīts, viņa gaida tautas, raud, kad tautas aizjāj garām, bet dažreiz viņa pati arī tautas peļ, un dziesmās izšķiļas humora dzirkstis. Dziesmas pierakstītas visā Latvijā, visvairāk tomēr Vidzemē un Latgalē, arī Kurzemē; vislielākais to melodiju ievākums iegūts 20.—30. gados, tās uztvertas arī folkloristiskajās ekspedīcijās 50.—60. gados Latgalē un Vidzemē, tikai viena melodija fiksēta XIX gadsimtā Jaunlaicenē (503). Dažas dziesmas ir gluži dejiskas vai rotaļīgas (498, 504 u. c.). Intonatīvās attīstības diapazonā melodijās var sastapt vislielākos kontrastus: no deklamatoriskas gandrīz vai vienīgi sekundas intervālā veidotas melodijas (491) līdz pat undecimas apjomam (504) — gandrīz plašākajam, kāds ir latviešu vokālajā tautas melodikā. Jāatzīmē arī īpatnais refrēns «Oi Laimeņ(i), mōmuleņ(i)» bagātīgi ornamentētajā, ļoti bēdīgajā Latgales dziesmā «Vysi kūceni raudōja» (506).

Dziesmu grupa ar tematiku **Meita vēl nevēlas vai nevar iet tautās** (508—541) galvenokārt ietver meitas dziesmas, bet daudziem variantiem un daudzām melodijām bagātajās dziesmās «Trīs jaunas māsas» stāstījumu ved puiši precinieki. Galvenais motīvs šais dziesmās — meita vēl maza, viņai vēl jāaug, jātaisa pūrs, jāklausa māte, māte viņu nelaiž, viņa pati vēl negrib iet tautās. Bet meitai jau jāj precinieki, gaida viņu uzaugam, aizved viņas māsas, jaunākajai vēl jāpaliek mājās. Atsevišķu dažādo dziesmu tekstu skaits šai grupā nav liels, bet tie raženi sakuplojuši daudzās melodijās. Viens no agrīnākajiem pierakstiem (Cesvainē) un pirmais publicējums apdarē ir «Aiz upītes kalniņāi» (509) M. Gubenes krājumā «30 latviešu tautas dziesmas» (1914. g.). Trijās dažādās melodijās uztverta Latgales dziesma «Pōrtecēju Daugaveni» (511—514) Aglonā, Rēzeknē un Andrupenē. Ka arī precību dziesmās ienāk teikto dziesmu melodika, rāda Ald. Kalniņa Lizumā pierakstītā «Nav meitiņa uzaugusi» melodija (517). Teicēja pati par to piezīmē: «Meldija, uz kuras dzied visas dainas (kāzu, bēru, apdziedāšanās utt.). Lizumā mums ir šī meldija.» Spriegā mazurkas ritmā skan «Teišami īveņu Sylāi stotu» locījumiem izrotātā melodija, ko dzied meita, kas vēl negrib iet tautās (516). Šai Viļānu dziesmai sižetiski tuva Līvānu «Es neraugu vienu jost'» (515). Šīs grupas kodolu veido dziesmas «Trīs jaunas māsas» daudzās melodijas un to varianti (518—541, pavisam 30 pieraksti). Pierakstu topogrāfija rāda, ka šī dziesma dzīvo visos Latvijas novados, tomēr visplašāk Latgalē. Četras tās melodijas, kas pierakstītas jau XIX gadsimta 90. gados, arī nāk no visas Latvijas — no Krustpils (J. Vītola pieraksts 1891. g., 528), Dzērbenes, no Zemgales, Rāvas (529, 530, 532, 534). Vislielāko popularitāti ieguvis Sakstagala variants (518), ko J. Vītola apdarē jauktais koris dziedāja VI dziesmu svētkos un kas pēc tam izplatījās pa visu Latviju. To apliecina arī daudzie tā vēlākie pieraksti, kas maz variējušies (518—523). Vislielākais šo dziesmu melodiju skaits iegūts 20.—30. gados (gandrīz 2/3 pierakstu), bet dziesma arvien vēl sastapta arī pēckara periodā. «Trīs jaunas māsas» ir viena no īpatnākajām daktiliskajām precību dziesmām; no daktila pantu viegluma un lokanības izaug arī tās melodiju sevišķais pievilcīgums. Dziesmas teksti variējas samērā maz. Nereti izmainās sākums, kur rodas formas «Trīs jaunas meitas», «Trīs meitiņ's dārzā» u. tml. Visbiežāk tomēr variējas nobeigums, izvēršoties plašāk. Dainai ir vismaz 10 dažādas melodijas, dažām arī vairāki varianti, pie kam variantu plūsmas ir tik tālas, ka bieži melodiju radniecība jaušama tikai vispārējās kontūrās. Melodiju vairums ir mažorīgas, izņemot minorīgo pirmo melodijas tipu. Dažām variantiem bagātām melodijām savdabīgu tonālu niansi piešķir to frīģiskie (518—523) vai miksolīdiskie (524—528) kadencējumi.

Dažas Kurzemē un Zemgalē pierakstītās meitu dziesmas (542—548) vēl saglabājušas senos **zīlēšanas** un dažādu **zīmju** iztulkošanas ticējumus, kas gan drīzāk būtu saucami par ieražu tradīciju. Atbildi, vai drīz un kurp meitu aizvedīs tautās, meita meklē zīles dziesmā, upes ūdeņa atspīdumā, naktī savu vainadziņu grozot, humoristiski uzrunājot zaķi. Dziesmu melodijās nekur nav nekādu sevišķu senuma iezīmju, tās ir plaša diapazona, visbiežāk mažora melodijas. Psiholoģiski koncentrēta, ekspresīva ir «Es ļecēju pie upītes» minora melodija (545). Turpretim humorpilnas, līdzīgi to tekstam, ir abas «Bungā, zaķi, uz akmeņ'» melodijas (547, 548). Jāpiezīmē, ka dažu melodiju nepilnie teksti neļauj precīzi noteikt to tematisko piederību, tās varētu būt arī karavīru vai kāzu dziesmas.

Tautas gaidot, **meita greznojas, pušķo istabu, slauka pagalmu** (549—561). Te plašāko vietu ieņem Latgales dziesmas «Nu rudiņa da rudiņa» varianti (550—555), kuros var redzēt interesantus struktūras un skaņkārtas variējumus. «Sēju jauku rūžu dōrz'» un tās variants (556, 557) rāda šis dziesmas sižeta īpašu pavērsienu, atšķirīgu no daudziem citiem tās variantiem ar bildinājuma atraidīšanas tematiku. «Slauki, māte, nama plānu» (558) ir populāra Bārtas un Rucavas apdziedāšanās dziesmu melodija. Šis pats teksts Latgalē dziedāts ar visvienkāršāko deklamatorisko melodiju visšaurākajā mazās

tercas apjomā (559). Elēģiskas noskaņas, ar ļoti tiešu vārda un melodijas ritmointonatīvo vienību ir abās minorīgajās dziesmās «Stāv' vieni stāvēju» un «Ai gailīti, tu, gailīti» (560, 561). Vairums šīs grupas melodiju pierakstīts pēckara periodā.

Grupā **Velti gaida** (562—577) ir neliels skaits atšķirīgu dziesmu, bet ar daudziem to variantiem. Savdabīga, asi ritmiska un strauja ir dziesma «Aunat, meitas, baltas kājas», kur meita cenšas apdziedāt un izsmiet preciniekus, kas aizbraukuši garām (562—564). Tā ir īsta Kurzemes dziesma, visvairāk dzirdēta Nīcā, bet nemaz nav fiksēta ārpus Kurzemes. Te atkal ir viena no reti sastopamajām latviešu tautasdziesmu garajām, divdaļīgas formas melodijām. Meita arī raud, kad precinieki brauc garām, izsmejot laiskas, nevīžīgas meitas («Žēli rauda mātes meita», 565, 566). Šīs melodijas struktūra iezīmīga ar modulatorisku nobeigumu dominantes toņkārtā. Precību dziesmās reti sastopamā deklamatoriskā melodika visai ekspresīvi izpaudusies dziesmā «Šādas tādas šķembelītes» (567), kur melodiskā līnija pilnīgi saplūst ar teikto tekstu. Latgales dziesma «Aiz azara augsti kolni» (568—572), kur meita raud, ka viņu neņem puisis, ir devusi vienu no skaistākajām Latgales liriskajām melodijām. Tā kļuvusi plaši pazīstama kopš Ā. Ersa pieraksta 1920. gadā un izmantota daudzu komponistu skaņdarbos. Vienā no variantiem saturs tomēr ir pretējs, puisis dzied par savu līgavu (570). Variējas arī dziesmas ievads «Aiz upeitis augsti kolni», ņemot līdzi arī citu mazāk ekspresīvu melodiku (571, 572). Vairākas melodijas ir jautrajai, bezbēdīgajai dziesmai «Maza, maza es meitiņa» un tās variantiem, kur meita ar dziedāšanu un gavilēšanu maldina preciniekus (573—577). Vairums šo dziesmu ir ar mažora melodijām, dziesmas daudzkārt uztvertas arī pēckara periodā. Nav zināms 573. melodijas pirmpieraksta teksts; M. Gubene, melodijas apdarinot, tām parasti pielika citus tekstus.

Lielāka dziesmu grupa virknējas ap precinieku ierašanos, viņu saņemšanu. Te ietilpinātas arī dažas dziesmas bez tiešām ieražu funkcionālām norisēm vai izdarībām, kuru tematiskās saites galvenokārt izpaužas meitas dažādā attieksmē pret tautām, kas nāk viņu lūkoties (578—610). Tipiskākā, izplatītākā dziesma — «Ak tu zelta lakstīgala» — pierakstīta 26 variantos (578—601). Tā pieder Kurzemei, trīs tās varianti iegūti arī Zemgalē, bet no diviem Vidzemes variantiem tikai viens (Lejasciema, 596) ir vietējs. Latgalē šī dziesma nemaz nav sastapta. Lielais pierakstu skaits (9) rāda, ka tā jau XIX gadsimtā ir bijusi pazīstama; par dziesmas intensīvo dzīvi tautā arī mūsdienās liecina 12 tās pieraksti padomju perioda folkloristiskajās ekspedīcijās. Dziesma ir stāstījums par meitu, kuras daiļuma dēļ ik rudeņus (ik vasaras, ik dieniņas, ik vakarus) tautas jāj viņu lūkoties. Tā ir meitas dziesma, viņas pašas stāstījums, tikai nedaudzos variantos ievijas citi motīvi un līdz ar to parādās puiša dziedājums vai dialogs, vai arī vispārinājums. Dziesmas brīnumskaistais poētiskais ievads ar zelta lakstīgalas un rīta saules tēliem veido paralēli ar cilvēku attiecībām. Dziesmai uztvertas 5 dažādas mažora melodijas, no kurām plaši izplatītais melodiju tips ir arī visoriģinālākais (578—596) ar savu pagarināto triju taktu pirmo frāzi, kas izpilda pirmā teikuma funkcijas un kuram atbilst jauktā metroritmā un lielos melodijas kāpienos otrs teikums; šī īpatnā struktūra daudzajos melodijas variējumos nemainās. Pārējās melodijas ir parastajā simetriskajā 8 taktu struktūrā, no tām gribētos atzīmēt Alsungas melodiju (600) ar krāšņo oktāvas lēcienu melodijas kulminācijā. Mainītais teksts, patiesībā divu dažādu dziesmu kopsavijums Gudenieku variantā, piesaistījis tam arī citu melodiju, pat ar refrēnu (599), kas šai dziesmai nepavisam nav raksturīgs.

Dziesmās «Ak tu zelta lakstīgala» un «Sveši ļaudis laivu sauca» (601, 602) vērojams, ka attālās vietās ap vienu melodiju savijas pārsteidzoši dažādi teksti; tas ir bieži sastopams gadījums tautasdziesmās, kad nav nedalāmas teksta un melodijas vienības.

Tikai aptuveni nosakāma tematiskā piederība trim «Augsti skrēja vanadziņis» melodiju pierakstiem, kur fiksēts tikai pirmā panta teksts (604—606). Dažas savdabīgas, intensīvas ekspresijas melodijas uztvertas kā vienvarianta dziesmas — metroritmiski bagātās «Puķe, puķe, roze, roze» (608) un «Tai ābeli balti ziedi» (610).

Pa visu Latviju izplatītas dziesmas par precinieka ierašanos nejauši, negaidīti (611—674). Te dominē humoristiski motīvi par meitu, kas vēl guļ vakarēju gulumiņu, dienasvidu, launadziņu, kurai galva nesukāta, istaba neslaucīta, kas brāļu sievām, mātei prasa slēpt viņas kaunu. Ap šo centrālo motīvu dažādi variējas dziesmu ievadi, nobeigumi, arī izklāsts; dažkārt tautas neatrod meitu, tā aizgājusi kreklu šūt, pie ozola mērodama, «lai dievs dodi valkātāju ozoliņa stiprumiņu». Šīs grupas dziesmas caurvij viens un tas pats pavediens, tāpēc dziesmas nav kārtotas pēc teksta incipita (pirmo rindu vienādības), bet dažās galvenajās motīvu grupās: «Tautas jāja, zeme rība», «Ganīdama saganīju», «Kam, māmiņa (bāliņi), audzināji?» un to ietvaros pa melodiju variantiem, vienojot arī tuvu melodiju tipu grupas. Visas šīs dziesmas koncentrējas ap motīvu «Norīb zeme, sajāj tautas», kas arī muzikālajai fantāzijai ir bijis visai producējošs. Atkal jāapbrīno šo tekstu lielais dažādo melodiju daudzums; tā ir ļoti iemīļota precību dziesmu tēma, vai ikvienā novadā radušās jaunas un jaunas to melodijas. Ne velti daudzas melodijas pierakstītas jau XIX gadsimtā, sākot ar 70. gadiem, un melodiju vācēji ar tām sastapušies vēl mūsdienās.

No atsevišķām melodijām īpaši iezīmīga ir skaņkārtiski daudzveidīgos variantos sastaptā Latgales, Zemgales un Vidzemes melodija «Sajāj tautas, sarīb zeme» (624—638), kas ir arī strukturāli savdabīga ar savu nesimetrisko metriku, seno skaņkārtu dabu (miksolīdiskie, doriskie, eoliskie, maiņu skaņkārtas varianti), kontrastējošo melodikas raksturu abās tās pusēs. Pie šā tipa pieder arī «Puķīt' plūcu, kronīt' pinu» melodija (Lubānā, 634), kas tāla J. Cimzes «Dziesmu rotas» šā paša teksta melodijas sentimentalitātei (621). Latgales «Kam, māmeņa, audzynōji?» melodiju (649—652) E. Melngailis 1941. gadā Galēnos ir pierakstījis divbalsīgi, bet dziedātāju apziņā šīs divbalsības atsevišķas balsis vai to pārmijumi (sk. 650) dzīvo arī kā patstāvīgas melodijas, t. i., arī otrā balss iegūst patstāvīgu nozīmi. Visai neparasta ir «Čakli savas kājas āvu» melodija (665) ar savu «gaisīgo», neatrisināto ievadtoni virsotnē, ar tritonu otrā frāzē un ar dominantes nobeigumu, bet arī parastāk, to saīsinot tonikā. Jau minētās, kā arī tālākās ir ironiski sarkastiskas dziesmas par daiļām, bet netikušām, slinkām mātesmeitām, saimnieka, bajāra meitiņām, kuras precinieks atrod vēl guļot (663—674). Šīs dziesmas parasti risinās dialogā starp precinieku un vecu māmuliņu, kuru puisis atrod «slaukām namu, istabiņu». Tomēr dziesmu melodijās bieži ir daudz nopietnības, ko izraisa gan mierīgā dabas ainava («Kuplis auga ozoliņis», «Svētu rītu itin agri» u. c.), gan īpatnā sarunas situācija. Melodijās arī daudz senu skaņkārtisku elementu. Jāpiezīmē, ka dziesmas «Miezīšami balti milti» citas melodijas atrodamas mūsu publicējuma «Latviešu tautas mūzika» 1. sējumā «Darba dziesmas», kur tās dotas kā sociāli saasinātas folkloras paraugi.

Daudzveidīgi apdziedāts brīdis, kad precinieki sajāj sētā vai pagalmā (675—722). Visbiežāk tās ir meitas dziesmas, dažkārt arī dialogi vai puiša dziesmas. Meita vairās, bēg rožu dārzā, dzīpara klētī, tautas sien pie vārtiem vai birzī kumeļu, iet istabā; vai arī meita sagaida tautas savā rožu dārzā, istabā smalki raksta, iet pie loga raudzīties tautas sajājam. Lielākas melodiju un to variējumu grupas ir «Pyut, pyuti, vējeņ», «Trīs putniņi skaisti dzied» u. c. Latgales «Pyut, pyuti, vējeņ» (675—688) ir viena no tām daktiliskajām dziesmām, ap kurām uzplaukst sevišķa valdzinājuma melodiskā lirika. Visizplatītākās no šīm melodijām (680—688) vēlreiz apstiprina jau citos gadījumos pamanīto likumsakarību, ka eoliskās skaņkārtas melodijas bieži iegūst savus variējumus doriskajā skaņkārtā. Ļoti īpatnēja un izteiksmīga melodijas un teksta sintēze panākta dziesmā «Spīdēj' manis vainadziņis» (691), kur sākuma lejupslīdošajiem melodijas motīviem pretstatīta spilgta, intonatīvi un metroritmiski kontrastējoša kulminācija melodijas vidū, mazākā intensitātē atkārtojoties arī melodijas nobeigumā. Cita daudzu melodisko variantu dziesma ir «Trīs putniņi skaisti dzied» (693—702). Ievada poētiskais tēls kā paralēlisms tiek pretstatīts četrrindes otrajai pusei «Trīs meitiņas smalki raksta» melodijas Kurzemes un Vidzemes variantos (693—696), tās daudzie locījumi nepārprotami rāda uz dziesmas radītāju un tradētāju tieksmi arī melodijā atainot dzejas tēlu. Latgale devusi 6 dažādas šīs dziesmas melodijas (697—702), visas E. Melngaiļa pierakstos, bet diemžēl ar nepilniem tekstiem. Sevišķi savdabīgas ir plašā kantilēnā dziedamā ekspresīvā «Treis putneni smuki dzīde» (699) frīģiskajā skaņkārtā un trīs visai tipiskas Latgales melodijas šaurā ambitusā ar senlaicīgu skaņkārtu elementiem (700—702). Te ir vai vienīgais precību dziesmu melodijas trīsbalsīgais pieraksts un primitīvi deklamējoša melodija, kas tik tāla izrotātajām šīs dziesmu grupas melodijām. Trīsbalsības paraugs tomēr ir īpatns ar savu vienkāršību un smalko izstrādātību, kur visas balsis individualizētas, bet kopējā struktūra balstās uz mažora tonikas ērgeļpunktu, kuru akcentējumos nomaina dominantes zemākā balss. Latgales šaurā ambitusa melodijas tādējādi nereti vairākbalsībā iegūst mažora tercas vai kvintas raksturu.

Meitas dažkārt apdzied preciniekus, tad viņu dziesmās izšķiļas humora un zobgalību dzirkstis (704, 705).

Puiša dziesmu šai grupā ir maz, tāpat dialoga dziesmu. Izvērstākās puiša dziesmas ir dziesmas par kumeļu, kuru puisis grib noturēt uz ledus gabala, lai varētu ar meitu māti parunāt (710—714). Tās risinās dialogā, bet dažkārt arī puiša stāstījumā (710). Dažas dialoga dziesmas jo asi atsedz materiālos un sociālos dzenuļus, kādi pavadīja zemnieku precības un kāzas, piemēram, nauda kā galvenais precinieka vērtības nosacījums (717, 718).

Jāpiebilst, ka daudzas šīs grupas dziesmas tautā saglabājušās arī mūsdienās, vairāk nekā trešdaļa to melodiju pierakstītas pēckara periodā.

Samērā neliela dziesmu grupa funkcionāli saistās ar precinieku uzņemšanu (723—741). Galvenais motīvs — tautas sabrauc meitu skatīties, brāļi, pati meita vai meitu māte saņem precinieku zirgus, ved tos stallī, pabaro; māte mierina uztraukumā raudošo meitu, meitas skaistums un tikums ir tautas vilinājis. Te gandrīz nav Latgales melodiju, tās visvairāk dzīvo Kurzemē, arī Vidzemē. Tā, piemēram, daudzie varianti ar ievadu «Es iejūdzu vāverīti» (726—731) ir tiešs Kurzemes īpašums.

Funkcionāli ļoti noteiktas ir precinieku atraidīšanas dziesmas, kuras dzied jau tajā brīdī, kad precinieki ierodas; viņus nemaz neaicina un neielaiž namā, bet meitas brāļi vai māte īsi un strupi raida projām (742—813). Visu lielum lielo šīs dziesmu grupas masu veido «Es maza meitiņa» daudzās melodijas un to varianti (768—813). Šai dziesmu grupā ir gandrīz vienīgi daktiliskās dziesmas, kas rada

sevišķu stila un struktūras vienību. Dziesmas «Es maza meitiņa» risinās gan kā meitas stāstījums, gan visbiežāk dramatiskā formā kā meitas un puiša vai meitas, puiša un mātes dialogs, kurā māte bieži pret meitas vēlmi liedz precinieka meitu. Mātes liegumā te vēl izpaužas senā matriarhāta vara, kas noteic arī meitas dzīvi. Šādām dziesmām parasti ir skumjš nobeigums, meita paliek raudot. Citreiz liegumam ir iemesls, jo puisis ir dzērājs. Dažās 20. gados Vidzemē pierakstītajās dziesmās (801, 802) sarkastiski izgaismojas kapitālistiskās sabiedrības aprēķina laulības. Šā cera dziesmas dažos motīvos sasaucas ar tām tuvajām daktiliskajām dziesmām, kur meita vēl nevēlas vai nevar iet tautās («Trīs jaunas māsas», «Trīs meitiņ's sēdēj» u. c., 518—541), taču tiklab tekstu, kā melodiju virzība un attīstība, tematiskais kodols un funkcionalitāte ir citāda. Dažās dziesmās šie teksti saplūst kopā. Jāpiezīmē, ka šīm melodijām nav raksturīgi refrēni, tie sastopami tikai nedaudzās dziesmās. Pārsteidzošs, pat unikāls ir melodiju daudzums ar viena teksta variantiem. No šo dziesmu lappusēm var lasīt tautas visaugstāko melodiju variēšanas mākslu. Kā rāda pieraksti, dziesmas visplašāk dzīvo Zemgalē un Kurzemē, arī Vidzemē, tikai viens divbalsīgs variants uztverts Latgalē (774). Vairākas šīs melodijas iegūtas jau XIX gadsimtā, sevišķi daudz tās sastaptas 20.—30. gados (lielākā daļa), tās joprojām saglabājušās tautā arī mūsdienās, kad arī savākts ievērojams melodiju daudzums.

Neliela dziesmu melodiju grupa rāda situāciju, kad precinieki ieiet istabā (814—822). Tās ir gan pašu precinieku dziesmas, uzrunājot māti vai meitu, gan stāstījuma dziesmas par viesiem preciniekiem istabā, kā arī brāļa un māsas dialogs, kur brālis vēl cenšas māsu atrunāt aiziet tautās («Krauklīts sēž ozolā» varianti, 817—822). Melodijas pierakstītas galvenokārt Zemgalē un Latgalē, tajās diezgan daudz kontamināciju ar citām dziesmām. Šīm dziesmām cieši pieslejas **«mielasta** dziesmas» (823—852). Precinieki ņēma līdz «ciemmaizi» — saldus stipros dzērienus un kukuļus, ar ko pacienāja mājiniekus un it īpaši mājas māti, un savukārt viņa pamieloja preciniekus; tā nodzēra precības, bet vēlāk derības. «Pēc ēšanas spēlēja dūdas un dziedāja daudz precību dziesmu,» stāstīts par precībām Ventspils apgabalā.[13] Visvairāk precību mielasta dziesmu melodiju pierakstītas Latgalē (vairāk nekā 2/3), arī Kurzemē, tikpat kā nemaz Vidzemē un Zemgalē. Dziesmu galvenais saturs ir līgavas izraudzīšanās, tādējādi šīs dziesmas sasaucas ar iepriekšējām, tomēr, īpaši Latgales dziesmās, šeit stipri izpausti dzīru dziesmu motīvi. Šādas izplatītas Latgales dziesmas ir «Klusit, bārni, vōrnas krāc» (826—835, diemžēl variantu lielākā daļa ir ar nepilniem tekstu pierakstiem, dažos variantos tālākais teksts — mielasta apraksts — ir arī strukturāli un poētiski ļoti neorganizēts un kropls) un «Kur gaismeņa zyla ausa» (836—844). Dažās dziesmās tautiešam dod alu, «lai varētu izzināt, kāda daba dzērušam» (845, 847). Vecaucē pierakstītajā dziesmā «Karsta saule, zaļa zāle» (845) pieguļnieku dziesmas teksta sākums ņēmis līdz arī elēģisko pieguļnieku dziesmas melodiju, bet saturs izvēršas par tipisku precību dziesmu.

Vidzemē un Kurzemē pierakstītas vairākas melodijas, ar kurām dzied meitu dziesmas vai meitas un mātes dialogus, kad **meitas iet rādīties** (853—860). Tās ir liriskas dziesmas par neraženo, mazāko meitu, kas ētiski tiek pretstatīta diženajām, raženajām un kuru, kā bāreņu jeb sērdieņu dziesmās, gandarī Laima. Melodiju lielākajai daļai vairāk deklamatoriska izteiksme, bet dažas ir ar ļoti koncentrētu elēģisku izteiksmi, tām gandrīz nav variantu.

Lielais **bildināšanas** dziesmu melodiju klāsts (861—1037) — galvenokārt puiša dziesmas, kā arī meitas dziesmas un daudzveidīgu dialogu dziesmas — ieved precību ieražu centrālajā posmā. Šāda iekšējā kārtojuma robežas gan nav pārāk stingri novelkamas, piemēram, monologa dziesmas to dažādos variējumos var bieži ietvert arī dialoga elementus. Precību ieražu tradīcija prasīja, lai bildinājumu izteiktu nevis puisis pats, bet īpaši precinieki, parasti precēts pāris — vīrs un sieva no viņa tuvākajiem radiem. Tomēr dziesmu muzikālais materiāls rāda, ka to vairums dziedāts paša puiša, resp., tautu dēla, un tautu meitas personā. Tas piešķir dziesmām individuālu skanējumu, tiešu izteiksmes siltumu, arī monologa vai dialoga formu.

Bildināšanas dziesmu saturs ir daudzveidīgs: bildinājumu izteic vairāk vai mazāk tieši, ļoti dažādā formā. Daudzas dziesmas atklāj veselu dzīves ainu — darbībā un psiholoģiskā pārdzīvojumā. Daži sižeti ieguvuši daudz melodiju, ar tām radušies lieli dziesmu ceri, kur ap dzejas kodolu vijas daudzas un dažādas melodijas, kā, piemēram, puiša dziesmās «Trīs gadiņus audzināju», «Trīs priedītes siliņāi», «Sniedziņš sniga, putināja» u. c.

Bildināšanas **dziesmas no tautu dēla jeb precinieka puses** (861—959) visvairāk iegūtas Kurzemē (apmēram puse) un Zemgalē (vairāk nekā ceturtdaļa), jūtami mazāk Vidzemē un Latgalē. Tās lielā skaitā pierakstītas jau XIX gadsimtā (gandrīz ceturtdaļa), visvairāk 20.—30. gados (it īpaši E. Melngaiļa pieraksti), kā arī pēckara periodā. Dziesmu tematikas centrālais motīvs — puisis, noskatījis sev tīkamu tautu meitu, to bildina. Daudzās dziesmās puisis, jādams meitu pulciņā, met pie meitu kā-

[13] LD, III$_1$, 86. lpp.

jām zelta niedri (pušķi, rīksti) un izvēlas par līgavu to, kas niedri paceļ. Puisis nezina, vai meita nāks vai nenāks, vai māte ļaus vai neļaus. Māte dziesmās vienmēr ir īstā meitas devēja.

Vairums melodiju sacerētas mažorā, tikai dažās dziesmu grupās sastopam senās skaņkārtas («Trīs priedītes silā auga», «Sniedziņš sniga, putināja» u. c. atsevišķos variantos). Te ir melodijas, kas zināmas arī ar citiem vārdiem — latviešu tautasdziesmās diezgan izplatīta parādība, kad tekstam nav ciešas, nesaraujamas saites vai vienības ar melodiju. Šādi gadījumi uzskatāmi par patstāvīgiem tautasdziesmu variantiem. Dziesma «Es pametu zelta pušķi» ar saviem variējumiem (878—880) pilnīgi saplūst ar dažiem «Meitas mani melnu sauca» variantiem (881—885) un ar «Bērīts manis kumeliņis» (886). Teicēju resp. dziesmu nezināmo radītāju fantāzija bieži ir tēlaina. To apliecina arī «Treis putneni skaiški dzīd» melodijas (926, 927), to rotājumi un locījumi. Cik krāšņa ir pati pirmā frāze ar vārdiem «Treis putneni skaiški dzīd»!

Arī dziesmu grupas «Trīs gadiņi audzināju Stallī bēru kumeliņu» (891—908) centrā ir puisis, kas jāj meitu pulciņā, sviež savu gredzenu «zem meitiņu kājiņām» un bildina to, kas gredzenu paceļ. Daļējie tekstu pieraksti vairākās citās ievadmelodijās diemžēl neļauj tās pilnīgi interpretēt. Vairāk nekā puse no šīm melodijām nāk no Kurzemes, relatīvi lielākā daļa pierakstīta vēl pēdējos gadu desmitos.

Kurzemes, daļēji Zemgales dziesmas ir arī vairums «Trīs priedītes siliņāi» melodiju (909—924). Tomēr tās vispopulārākās melodijas variantu (915, 916) pirmpieraksts, šķiet, nāk no Cesvaines Vidzemē un ir iespiests jau M. Gubenes «30 latviešu tautas dziesmās». Dziesmas visu variantu pamatā ir trīs priedīšu siliņāi un trīs meitiņu māmiņai paralēlisms, bet divi tālākie risinājumi par trešo meitiņu, kas dažos variantos saukta arī par pastarīti, atšķiras. Diemžēl lielais nepilnīgi pierakstīto tekstu skaits (vairāk nekā puse) neļauj spriest par šīs dziesmas variēšanos. Dziesmu variantu nedaudz lielākajā daļā puisis ņem vienu no divām meitām, bet trešo atstāj; mazāk ir variantu, kur puisis šo trešo meitu, pastarīti, bildina. Divi no pēdējiem variantiem attīstās tālāk kā dziesma par žēlumā nomirušo puisi (arī K. Barona «Latvju dainās», 13 250—13 253); vai līdzīgā virzienā attīstījušies arī pārējo variantu nepierakstītie turpinājumi, grūti spriest.

Lielu skaņkārtisku dažādību rāda daudzas Zemgales un Kurzemes dziesmu melodijas. Bildināšanas motīvi šajās dziesmās izpaužas dažādos apstākļos (925—959). «Trīs meitiņas sasēdušas» ar 5 dažādām Kurzemes melodijām un «Treis putneni skaiški dzīd» (926—932), kur puisis bildina «itin svešo», ir plašu refrēnu dziesmas. Dažu Aizputes un Liepājas novadu (Basu, Sakas, Rāvas) melodijām ir tipiska 6 taktu struktūra (tāda sastopama gan arī citur). Vairākas melodijas ir Zemgalē pierakstītajai tautasdziesmai «Sniedziņš sniga, putināja» (934—947). Rundāles melodiju E. Melngailis 20.—30. gados pierakstījis vairākos variantos, bet tās pirmo pierakstu ieguvis Jurjānu Andrejs jau 1891. gadā (938). Jelgavas apkārtnē J. Vītola uztvertā «Sniedziņš sniga, putināja» melodija (945) ir vairāk zināma kā pieguļnieku dziesma «Tumšā naktī, zaļā zālē», ko arī Jurjānu Andrejs bija pierakstījis Lielaucē (dažas nelielas variējumu atšķirības). Visai «Sniedziņš sniga, putināja» variantu grupai ir smeldzīgi elēģiska emocionālā noskaņa, kas sasaucas ar pieguļnieku dziesmu dabu, bet kam pamatā ir dziesmā paustais puiša nemiers — laukā salst viņa kumeļš, māte viņam nedod meitu, neapsola. Nāk klāt arī citi motīvi — jālūdz pati meita, kas var nākt vai nenākt. Šī dziesmu grupa ir viena no emocionāli piesātinātākajām bildināšanas dziesmām. Jāpiebilst, ka Kuldīgas variantā (936), kā to rāda dziesmas 3. pants («Es var' dzērt un uzdziedāti»), dziesma iegūst dzīru dziesmas raksturu.

Gandrīz visas nākamās bildināšanas dziesmas, kuras dzied puisis, ir ar vienvarianta melodijām un stipri izteiktu tautasdziesmu senāko slāņu raksturu, ko melodijām piešķir to miksolīdisko, frīģisko, eolisko skaņkārtu krāsas. Dažās dziesmās saklausāmi arī atsevišķi iepriekšējo dziesmu motīvi. Dziesmās «Neviens daiļi tā nebrauca» (956, 957), kuru pamatā ir vienas melodijas divi varianti (un kas tālākā variējumā sasaucas ar «Div' bāliņi karā jāja» melodiju), interesanti variējas arī teksts — vienā dziesmā darbība risinās kā brāļa stāstījums, otrā — pašas meitas personā.

Meitas dziesmu melodiju bildināšanas dziesmu grupā nav daudz (960—985). Tās ir galvenokārt divu dziesmu ceru — «Rozēm kaisu istabiņu» un «Klusu, klusu klausījos» — dažādās melodijas un to varianti, kā arī dažas vienvarianta dziesmas. Abu šo dziesmu ceru saturs ir līdzīgs — tautietis lūdz tēvu, māti, meita pretojas vai grib, lai tautietis viņu pašu lūdz. «Rozēm kaisu istabiņu» (960—965) pazīstamā melodija pierakstīta galvenokārt Zemgalē un Kurzemē; Latgalē iegūtajā melodijā (965) tās deklamatorisko norisi ar negaidītu kontrastu kulminē plaši izdziedāts nobeigums. Materiālu pierakstos atrodama arī šīs dziesmas ziņģiska versija ar jambisku struktūru («*Ar* rozēm kaisu istabiņu *un* gaidu savu mīļāko») un citu melodiju, kas liek domāt par šīs dziesmas literāru cilmi. «Klusu, klusu klausījos» (966—978) dziedāta ar jo daudzām melodijām, visvairāk Vidzemē, arī Zemgalē un Kurzemē (nemaz nav uztverta Latgalē). Visizplatītākā no tām ir divdaļīgas dziesmas formā veidotā melodija ar intonatīvi un metroritmiski kontrastējošu otro pusi (972—974). Melodija Ā. Ores apdarē (krāj. «Jaunā dziesmu rota», Rīgā, 1899) pārstaigājusi dažādus Latvijas novadus; diemžēl krājumā nav norādes par melodijas pierakstījuma vietu. Nav arī skaidri zināms, vai komponists pats nav melodiju

pārveidojis. Dziesma dziedāta arī ar migrējošu melodiju variantiem (piem., 969, 970), kurām pazīstamāks ir teksts «Tautiets manim apsolīja». Blakus daudzajām mažora melodijām ievērību saista divas melodijas senākās skaņkārtās — miksolīdiskajā un doriskajā (977, 978). Šai pēdējā dziesmā jau ievijas motīvs «Turies, māte, nedod meitu, Grūt' meitiņu audzināti», kas var kļūt arī par patstāvīgu dziesmu (979). Analoģiski Latgalē, kur šo dziesmu gandrīz nav, ar citu ievadu parādījies motīvs par meitas liegšanos — «Ilgi tautas runōjōsi Ar māmeņu klēteņāi» (984). Kāda ekspresija šajā tikai triju skaņu apjomā darinātajā melodijā! Var rasties jautājums: kādi kopīgi ceļi devuši tik oriģinālus, sarežģītas struktūras dziesmu melodiju veidojumus kā «Pusriteņa saule lēca» gan tuvos, tomēr jūtami atšķirīgos variantos tik dažādās vietās kā Dzērbenē un Saldus rajonā (982, 983). Te atkal vērojams neparastais otrās frāzes īsinājums, atmetot teksta pirmo dipodiju; ļoti patstāvīgi un smalki izstrādāti ir abi melodijas otrās puses varianti.

Bildināšanas **dialoga dziesmās** (986—1037) veidojas dažādas situācijas, kuras atklājas puiša un meitu mātes vai puiša un meitas sarunā, pie kam dialogā var dominēt viena vai otra puse. Daudzas dziesmas ievada stāstījums, situācijas notēlojums, kam seko saruna. Dialoga forma vairāk izceļ psiholoģiskos momentus personāža attiecībās, dažkārt parāda konflikta situācijas. Dialoga dziesmu grupā ir vairākas daudzu variantu un daudzu melodiju dziesmas, taču reti kāda dziesma tā lokalizējusies vienā novadā kā «Jo ievai balti ziedi» (986—1002), no kuras 4 dažādām melodijām divas ir vienvarianta dziesmas Gaviezē un Alsungā (986, 1002), bet centrālā melodija (987—997) izlolota Nīcā un Rucavā. Melodiju Nīcā bija atklājis jau Jurjānu Andrejs 1891. gadā, pēc tam vācēji ar to sastapušies vienmēr. Miksolīdiskajai melodijai raksturīgs ļoti liels iekšējais kontrasts starp tās abām pusēm, kas atbilst arī dzejas struktūrai. Analoģisks iekšējs kontrasts ir arī eoliskajā melodijā (998—1001). Dziesmas galvenais saturs — māsai, ar brāli dancojot, nokrīt no pirksta zelta gredzens, kas noripo pie tautieša kājām, tautietis to paceļ un uzrunā meitu par savu līgavu. Dziesmas nobeigumā meita iet pēc gredzena pie tautieša; ļoti poētiskos vārdos paustas mīlas jūtas, taču dažos variantos meita tautieti arī atraida. «Stādīju ieviņu» (1003—1008) zināmā mērā ir rotaļdziesma par bildinājuma tēmu. Jurjānu Andreja apdare korim (1003) ir kļuvusi par vienu no iemīļotākajām tautā. Šim tekstam ir arī vēl dažas citas ļoti savdabīgas, senatnīgas melodijas, kas pierakstītas gan Kurzemē, gan Latgalē (1006—1008). Tajās dzirdam gan mažora ievadtoni kā patstāvīgu noturīgu skaņu, bez tā tradicionālās virzības uz toniku (1006), gan viena intonatīvi pavisam šaura motīva pastāvīgu atkārtojumu (1007), gan trihordiku kā pentatonikas pamatu visizteiktākajā veidā (1008). Dziesmu stāstījumā sāk meita, bet tālāk tā izvēršas par dialogu. Saldus rajonā pierakstītās dziesmas «Kupla, kupla liepa auga» (1009, 1010) abi dejiskās melodijas varianti ir ļoti radniecīgi, bet vienā no tiem atkārtojas abas puses, un melodija beidzas ar modulāciju dominantē. Kurzemē, Zemgalē un Vidzemē pierakstīts liels skaits vienvarianta dziesmu (1012—1022) ar puiša un meitas vai puiša un meitu mātes dialogiem.

Liela daļa bildināšanas dialoga dziesmu melodiju ir tipiskas Latgales dziesmas (1023—1037). Dziesmu tematiskais motīvs — puisis, trīs gadus turējis kumeļu stallī, ceturtajā gadā to apsedlo, ber riekstus kabatā, izkaisa tos pagalmā. Kamēr meitas lasa riekstus, noriet saule, meita aicina puisi gulēt vienuviet, otrā rītā tā jau ir viņa līgava. Dziesmas saturs gandrīz nemainās, taču cik pierakstu, tikpat arī melodiju; katrā Latgales rajonā šim tekstam ir savas īpašas melodijas. Jāatzīmē arī, ka šo melodiju lielākā daļa atklāta pēckara perioda folkloristiskajās ekspedīcijās. Izņemot dažas pazīstamāku melodiju kontaminācijas, te ir tikai patstāvīgas melodijas. Ļoti interesants ir Rikavas melodijas (1036) refrēns, kas ir slavenās «Dziedot dzimu, dziedot augu» refrēna variants ar izlaistu locījuma beigu uzvilkumu.

Mūsu publicējumā īpaši nošķirta **bārenes precību** dziesmu melodiju grupa (1038—1148). To tematiskais loks aptver trīs galvenos posmus: a) bāreni, sērdieni bildina; b) bārene, sērdiene sader, Laima un Māra dod viņai pūru; c) bāreni, sērdieni aizved tautās. Te nav sevišķi daudz atsevišķu dziesmu, bet vairāki dziesmu ceri daudzos melodiju variantos izplatīti pa dažādiem Latvijas novadiem. Dziesmas ir emocionāli un psiholoģiski piesātinātas, refrēni tajās ir tikai izņēmuma kārtā. Dziesmu melodiju vairums ir sērdienes bildinājuma dziesmas (1038—1123), kas cildina sērdienes tikumu, gudrību, čaklumu; puisis ņem nabaga sērdieni, nevis bagāto mātesmeitu.

Centrālais motīvs šajās dziesmās variējas nenozīmīgi. Melodijas ir ļoti dzīvīgas arī mūsdienās — gandrīz puse no visām sērdienes bildinājuma dziesmu melodijām pierakstīta pēckara periodā. Visai pazīstamas ir dziesmas «Jāju dienu, jāju nakti» (1038—1047) abas galvenās mažorīgās daudzvariantu melodijas (1038, 1039, 1042—1046). To vidū ir arī dažas visai primitīvas melodijas (1040, 1041). «Rikšiem bērīti es palaidu» (1048—1059) ir viena no tām latviešu dziesmām, kurām ātrruna piešķir īpašu tēlainību, dinamiku. Visi daudzie šīs melodijas varianti izauguši no viena tās kodola — ātrrunas «Pa zaļāmi brukstaļāmi, brukstalāmi» vai «Pa zaļaju, pa zaļaju atmatiņu» u. c. pretstatījuma divreiz lēnākai pamatkustībai. Melodijas tonālais pamats ir miksolīdiskā skaņkārta, dažos variantos arī frīģiskā, turpretī daži tās mažora kadencējumi nepārprotami ir jaunāka laika pienesumi. Melodija visvai-

rāk pierakstīta Kurzemē, arī Latgalē un Zemgalē. Tās agrīnākais publicējums ir 1896. gadā R. Bērziņa krājuma «Latviešu vijolītes» 2. vaiņagā (1055), tātad no Zemgales vai Kurzemes. Dziesmas izplatību sekmējusi E. Melngaiļa populārā apdare vīru korim, kas parādījās viņa krājuma «Birzēs un norās» 1. burtnīcā 1902. gadā. Jāpiebilst, ka 2/3 melodiju pierakstu iegūti Zinātņu akadēmijas folkloristiskajās ekspedīcijās pēckara periodā, turklāt tie visi ir patstāvīgi varianti, kas neatkārto E. Melngaiļa apdares melodiju. «Ciemā daiļa sērdienīte» («Ciemā viena zeltenīt'», 1060—1077) ir puiša un raudošās sērdienes dialogs, kam seko bildinājums. Dažos variantos sērdiene puisi atraida, jo «Barga tava māmuliņa, Lepni tavi bāleliņ'», vai arī viņa gaida tautieti sērdieni. Vairākās dziesmās sērdienes vārdu aizstāj «zeltenīte», bet arī viņai nav ne tēva, ne mātes. Tikai vienā variantā (1072) nav sērdienes tēla. Dziesmās parādās arī frivolāka izteiksme ar refrēniem «urā!» (1066—1071), kas dažkārt vēl paplašināti un pauž puiša bravūru («Ciemā viena zeltenīt', urā!» utt.). Šādos teksta un refrēna pretstatos paradoksāli sadzīvo nopietnais un drastiskais (sk. arī 1073), jūtīgais un antisentimentālais, pat zināma vulgaritāte. Šo dziesmu visplašākā izplatības josla — Kurzeme, daļēji arī Zemgale. Interesanti, ka no Vidzemes nav nākuši ne šo dziesmu, ne arī «Rikšiem bērīti es palaidu» melodiju pieraksti. Dažas melodijas pierakstītas Vecpilī un Ārlavā jau pagājušā gadsimta 80. gados, lai gan to vairums iegūts XX gadsimta 20.—30. gados.

Dažas īpaši skaistas melodijas, kas uztvertas Kurzemē, Zemgalē, daļēji arī Vidzemē un pierakstos eksistē tikai kā vienvarianta dziesmas (1081—1091), cildina bārenes tikumu. Te sevišķu ievērību pelna divu melodiju pieraksti ar vienādu tekstu «Kusti, kusti, ūdens zāle», kas iegūti gandrīz vienā laikā pagājušā gadsimta 80. gados Rāvā un Dunalkā (1083, 1084). Dziesma stāsta par puiša dēkām, brīžam pāriet meitas un puiša dialogā un beidzas ar puiša izšķiršanos labāk ņemt gudru sērdieni nekā bagāto, netikušo mātesmeitu. Abas melodijas izceļas ar savu oriģinalitāti un mākslinieciskо pilnību, viena no tām ir plaša mazās nonas apjoma minora melodija ar modulāciju vidusposmā uz subdominanti, resp., ar patētisku otrās pakāpes pazemināju melodijas kulminācijā, otra, miksolīdiskā melodija dziedama ar vilkšanu beigu frāzē. Par šo melodiju tās pierakstītājs A. Jansons piezīmē, ka «šī melodija gan nebūs priekš šās dziesmas tā īstā, jo pēc tās dzied pie mums vēl daudz citu dziesmu», tomēr, ievērojot samērā biežo migrējošo melodiju praksi, nav iemesla šo melodiju nepieņemt, jo vairāk tāpēc, ka dziesma tolaik šai apkaimē ir bieži dziedāta. Dziesmas «Tikmēr gāju gar kalniņu» melodija (1085) vairākos variantos sazarojusies arī kā derību atsacīšanas dziesma (sk. «Apkārt gāju gar kalniņu», 1670—1675). No gluži primitīva krītošas mazas tercas motīva līdz attīstītai lielas ekspresijas plaša apjoma vokalitātei veidojušās vairākas eoliskās melodijas (1086—1090), kā arī doriskās skaņkārtas melodija dziesmā «Kam bij mani kalnā kāpti?» (1091), kur melodijas sākums šķiet izaudzis no dzejas poētiskā tēla.

Meitas un puiša dialoga dziesmas «Kur tu jāsi, smuks puisīti?» (1092—1103) visvairāk dziedātā melodija nāk no Rucavas (1093—1099), kur tā daudzveidīgi variējusies gan metroritmiski ($\frac{5}{8}$, $\frac{6}{8}$, $\frac{3}{4}$, maiņu taktsmēri), gan skaņkārtiski (eoliskais pamats, dažos variantos ar doriskiem un frīģiskiem elementiem). Dziesmas agrīnākā pierakstītā un publicētā melodija tomēr ir cita. Tā sastopama jau J. Cimzes «Dziesmu rotas» 3. daļā (1874.), tātad, domājams, pieder Vidzemei, kur tā Jaunpiebalgā uztverta arī mūsdienās (1101, 1102). Dažas citas melodijas pierakstītas Kurzemē un Vidzemē.

Daudz dziedātā bārenes slavināšanas dziesmas «Purvā bridu niedres lauzti, No bajāra baidījosi» (1104—1123) melodija, kas E. Melngaiļa meistarīgajā apdarē jauktam korim izplatījusies pa visu Latviju, pirmo reizi publicēta R. Bērziņa krājumā «Latviešu vijolītes», no kurienes to ņēmis arī E. Melngailis. Dziesmā bajārs sastop bāreni purvā un viņu bildina, bārene raud. Divas pēdējās divrindes «Kas bārīti godināja, Kas bārīti slavināja? Dieviņš godu godināja, Laimīt' slavu slavināja» atrodam tikai E. Melngaiļa apdarē. Arī šī melodija nepārprotami ir radusies Kurzemē, kur Rāvā un Grobiņā 1891. gadā pierakstīti divi senākie varianti (1116, 1123) un kur galvenokārt savākts arī vairums tās vēlāko pierakstu, kas iegūti folkloristiskajās ekspedīcijās 50.—70. gados (1104—1120). Ja arī pieņem, ka melodijas intensīvā dzīve tautā vēl mūsu laikos izskaidrojama ar E. Melngaiļa apdares popularitāti, tomēr ir zīmīgi, ka tā lielāko daļu variantu ieguvusi tieši Kurzemē. Pēc sava veidojuma melodija ir analoģiska «Rikšiem bērīti es palaidu» populārajai melodijai, tām abām kopīga lēna pirmā un ātra otrā puse. Latgales melodija (1122) kontaminējusies ar «Jāju dienu, jāju nakti» melodiju (1038 u. c.).

Īpaša bārenes precību dziesmu tēma atklājas dziesmās «Atīt viņa bolta vīšņa» (1124—1137) — bārene saderējusi, Laimes māte, mīļā Māra nāk viņu apraudzīt, dod viņai bagātu pūru un «myužam gudru orōjeņu». Šim tekstam, kas gandrīz nemainās un kurā ienāk bārenes dziesmām tipiskās mitoloģiskās personas, radušās vismaz 10 dažādas melodijas, no tām lielākā daļa Latgalē, kur arī sastopama tās visizplatītākā melodija (1124—1127), sevišķi pazīstama E. Melngaiļa apdarē jauktam korim («Birzēs i norās», 1925, 6). 1956. gadā Ald. Kalniņš Rēzeknes rajonā ir pierakstījis kā 2 melodijas (1128, 1129) patstāvīgas dziesmas, kas īstenībā ir vienkopus saderīgas, jo zemākā melodija ir pat-

stāvību ieguvusī otrā balss. Ārpus Latgales šim tekstam ir maz autentisku melodiju. Sevišķi oriģinālas un Latgalei tipiskā bagātā metroritmikā veidotas ir Ezerniekos (1133) un Bērzgalē (1136) uztvertās skaistās melodijas. Šo dziesmu joprojām intensīvo dzīvi teicēju repertuārā apliecina fakts, ka vismaz 2/3 to melodiju pierakstītas pēckara periodā.

Samērā nelielā dziesmu grupā centrālā tēma ir bārenes vedības (1138—1148). Dziesmas daļēji sasaucas ar iepriekšējo grupu, arī te Laima, Dieviņš, Māra brauc sērdienei panākšņos; dažās dziesmās parādās arī cits mitoloģiskais personāžs: Saule — māte, Mēness — tēvs, Auseklis u. c.; dziesmas hiperbolizēti cildina nabaga bārenes pūru, ko tautas ētika grib redzēt bagātu, tādējādi gandarot bārenes grūto dzīvi. Tās galvenokārt ir vienvarianta melodiju dziesmas, no kurām īpaši krāšņa un pacilāta ir Zemgales «Ozolami bieza miza» ar kulmināciju nobeigumā «Grieziet ceļu, grieziet ceļu, Nu ved tautas bārenīt'!» (1138). Kāds lielisks melodijas izteiksmes kāpinājums panākts ar trešās frāzes pacēlumu kvartu augstāk un augšuptiecošām intonācijām! Krāšņi šo melodijas spēku pratis atsegt J. Graubiņš apdarē korim «Grieziet ceļu» (1925. g.). Arī šīs grupas melodiju lielākā daļa pieder Kurzemei. Dažās dziesmās sērdienes vedības tomēr sniedz sūru dzīves ainu (1143), zināmā mērā tas vērojams arī Rucavas dziesmās «Līgodamis vējš nolauza» (1145—1148). 1147. dziesmas melodija arī rāda, cik pilnīgi Rucavā ar citiem tekstiem dzīvo «Pūt, vējiņi» melodijas variējumi. Kādi gan vēl neuzminēti migrācijas procesi sasaistījuši slaveno «Daugavas laivinieku dziesmu» ar Rucavas melodijām? Bet Rucavā nonācis arī krievu tautasdziesmas «Возле речки, возле мосту» melodijas pārveidojums citā «Līgodamis vējš nolauza» variantā (1148).

Bildinājumu var pieņemt, tad tam seko derības, un var arī atraidīt, kas rada konflikta situāciju. Sevišķi plašu melodiju kopu veido atraidījuma dziesmas (1149—1417), kuru galvenās grupas ir meitas dziesmas un atraidītā puiša dziesmas; īpaša grupa ir dziesmas, kurās atraidītājs ir puisis. Daudzām atraidījuma dziesmām ir dialoga forma. Liela daļa atraidījuma dziesmu ir tieši meitas monologa dziesmas (1149—1182), kurās ir daudz nopietnības, bet nereti arī humora elementu. Meita neiet pie precinieka, jo viņš nav īstais, nav pēc viņas augumiņa, viņa citam solījusies, neiet pie atraitņa, kam smaga roka, baidās grūtas dzīves, neiet pie kalpa sociālās nevienlīdzības dēļ utt. Dziesmu melodijas tipiskas Zemgalei, kur to pierakstīts visvairāk (gandrīz puse), arī Vidzemei un Kurzemei, bet ļoti maz melodiju atrasts Latgalē. Tās sastaptas jau simt gadus, bet vislielākais melodiju ievākums bijis mūsu gadsimta 20.—30. gados, arī pēckara periodā. Dominē jaunāka slāņa, galvenokārt mažora, melodijas plašā skaņu apjomā. Vairāk nekā citās dziesmu grupās te ieplūdušas melodijas, kam nav ciešas vienības ar kādu vienu tekstu, vai melodiju kontaminēšanās elementi (1160, 1162, 1170, 1171, 1173). Divās dziesmās (1170, 1171) redzam «Brālīts savu īstu māsu» melodiju ar citiem tekstiem, tā vēlreiz apstiprināts tās nenoturīgais piesaistījums atsevišķam tekstam. No dažām nelielām variantu grupām jāatzīmē «Pura grīslis lielījāsi» (1152— 1156) ar 3 dažādajām melodijām, taču nepilnīgie teksta pieraksti nedod noteiktu priekšstatu par dziesmu saturu. Šajās dziesmās var jo skaidri saskatīt, kā refrēni estētiski balstās dzejas tēlos. Drūmu domu pārpilnas ir dziesmas «Smagi liecu to lazdiņu», kuru 3 dažādās un ļoti ekspresīvās melodijas (1163—1168) sevišķi pasvītro izšķirošā brīža nopietnību gan meitai, gan puisim. Skaista, dziļi emocionāla melodija krāšņi variējas Zemgales dziesmā «Pusrītāi saule lēca» (1178—1182). Melodijas pamatveids ir eoliskajā skaņkārtā, bet vairākos variantos tā iegūst harmoniskā minora paaugstināto ievadtoni; uz šīs parādības dziļāko cēloni norāda netemperētā skaņa ceturtajā taktī 1182. variantā. Gudenieku «Gribulītis man' gribēj'» (1175) ir vienīgais primitīvākas deklamatoriskas melodijas paraugs šais dziesmās.

Precību dziesmās atspoguļojas arī posts, kādu ģimenes dzīvē ienes vīrs dzērājs. Ir grupa dziesmu (1183—1202), kurās meita monologā vai dialogā ar puisi atraida precinieku dzērāju. Sevišķi smeldzīgas ir meitas monologa dziesmas «Vai dīveņ(i), kū dareišu — Sokās mani dzārōjs jemt!» un dažas citas (1183—1192), kas savā dzejā pilnīgi sasaucas ar dziesmām par laulībām asinsradinieku starpā (1, 2). Šādas dziesmas radušās visvairāk Latgalē, dažas melodijas attīstās tipiskās nopūtu intonācijās (1186—1189). Pārsteidzoša, estētiski pretrunīga ir «Lokatiesi, mežu gali» melodijas varianta parādīšanās šajās dziesmās (1190). Dialoga dziesmās «Aiz kalniņa miežus sēju» (1195—1197) un Kurzemes «Kad es gāju pie meitāmi» trīs dažādajās melodijās (1199—1202) emocionālā izteiksme nav tik smeldzīga, divās pēdējās ar saviem tipiskajiem refrēniem tā ir pat izteikti rotaļīga.

Rotaļīga ir arī daudzo variantu dziesma «Kur tu augi, daiļa meita?» (1203—1224) dialoga dziesmu grupā, kur meita atraida precinieku (1203—1266). Dziesmai ir apbrīnojami daudz melodiju, no 28 pierakstiem vismaz 20 dažādas melodijas un no tām vēl daži variējumi varētu tikt uzskatīti par patstāvīgām melodijām. Tajās daudz gan intonatīvu, gan metroritmisku dažādību, lai gan melodiju tipi visvairāk veidojušies mažorā un plašā tonālā apjomā. Puiša uzrunā ir daudz dzīvesprieka, gaišas lirikas, straujuma. Šo līksmo noskaņu nenomāc arī meitas izteiktais atraidījums, kas izskan tikpat gaiši un rotaļīgi. Īpašu elēģiskāku izteiksmi ieguvušas dažas Latgales un Zemgales melodijas (1220—1223) eoliskā vai minorā skaņkārtā, arī primitīvāko 4 vai 6 taktu struktūrā. Tercas ambitusā veidoju-

sies Vārves melodija (1218), kamēr Aisterē dziesma dziedāta ar melodiju, ko 1891. gadā bija pierakstījis Jurjānu Andrejs (1219) un kuras variants kļuva pazīstams vēlāk E. Melngaiļa apdarē jauktam korim ar vārdiem «Ozolīti, zemzarīti». Ļoti savdabīgs melodijas veidojums doriski kolorētā eoliskā skaņkārtā ir 1224. variantā. Jāpiezīmē, ka teksts visās melodijās variējas ļoti maz, tā ievadā vienmēr ir puiša jautājums: «Kur tu augi, daiļa (skaista, smuka) meita, Ka es tevi neredzēju?».

Liela daļa meitas atraidījuma dziesmu rit dialogā (1225— 1266). Parasti dziesmas sākas ar puiša bildinājumu, dažkārt ar ievada stāstījumu, kam seko bildinājuma uzruna. Ir virkne dziesmu, kur meitas atraidījumā izskan sociālu pretišķību motīvi (1225—1234): mātesmeita, bagāta meita, bajārīte, švāģera meitiņa atraida puisi, kalpa dēlu, gaida bajāra dēlu, kungus, stārastus. Bet meita atraida arī puisi nelieti, puisi, kam dzedra māmulīte, kam karā jāaiziet, atraida tāpēc, ka viņa jau saderēta, vai sava lepnuma dēļ. Dažās dziesmās meita ir nelaimīga, ka māte atteikusi («Kur palika tas puisītis?», 1239—1242). Dziesmu melodijas intensīvi dzīvo pa visu Latviju, to daudzie pieraksti iegūti jau pagājušā gadsimta 80. gados, sevišķi bieži vācēji tās sastapuši pēdējos gadu desmitos. Melodiju vairums ir plaši attīstītas, mažorā, arī eoliskas, sekstas — decimas tonālajā apjomā, senākajās skaņkārtās arī šaurākā ambitusā. Daudzas melodijas ir ātras, ritmiski spriegas, jo bieži humoristiskas, tomēr samērā reti ar refrēniem. Īpaša dialoga forma dažās dziesmās ir tiešs duets, mijoties puiša un meitas balsij (1253—1256). Lielāku variantu grupu nav, melodijas veidojušās atkal un atkal no jauna. Divas ļoti atšķirīgas melodijas, abas sevišķi bagātā un savdabīgā attīstībā, pierakstītas Latgales dziesmai «Švagera meitine Dzaltonim motim» (1228, 1229). Kuldīgas dziesmas «Tautiets manim roku deva» (1235) melodija pazīstamāka ar vārdiem «Caur sidraba birzi gāju», kā tā Ā. Ores apdarē publicēta 1889. gadā RLB Mūzikas komisijas Dziesmu krājuma 1. burtnīcā. Kurzemes un Zemgales dziesmas «Jūriņ' prasa smalku tīklu» variantos (1243—1245) parādās arī dziesmas par «žēlumā nomirušo puisi» motīvs (1245). Pati dziesmas melodija, gan citā variantā $\frac{3}{4}$ taktsmērā, bija iespiesta jau J. Cimzes krājuma «Dziesmu rota» 2. burtnīcā 1872. gadā, bet ar visai brīvdomīgas rekrūšu dziesmas tekstu «Še neauga tādi koki Kā citāi zemītē» (47. nr.). Vai arī Vidzeme būtu stāvējusi šai melodijai kūmās? 1883. gadā Ārlavā J. Heniņš ar šo pašu tekstu pieraksta to melodijas variantu, kuru 1885. gadā savā harmonizējumā publicē Jurjānu Andrejs ar citu tekstu — «Jūriņ' prasa smalku tīklu». Kurzeme devusi arī dziesmas «Tautu meita, melnacīte» košās melodijas (1247—1250), no kurām sevišķi pazīstama kļuvusi jau 1886. gadā Rāvā A. Jansona pierakstītā melodija (1248), kas ieguvusi divas lieliskas apdares jauktam korim — 1890. gadā Jurjānu Andreja un 1933. gadā E. Melngaiļa apdari. Ļoti intensīvi variējušās elēģiskās melodijas paraugi ir Zemgales dziesmas «Sēžu, sēžu aiz galdiņa» trijos pierakstos (1253—1255). Bagātu melodijas variešanās mākslu vienas teicējas izpildījumā demonstrē 1963. gadā Saldū A. Krūmiņa pierakstītā ļoti ātrā brāļa un māsas dialoga dziesma (no Ēdoles?) «Bēdz, māsiņa, paslēpies!», kur māsas atbilde īstenībā ir variēti atkārtota visa melodija (1256). Vēl bagātāks melodijas variešanas talants vienas melodijas daudzo pantu dziedājumā redzams «Iz palāka akmisteņa Jauna meita drēbes velēj'» pierakstā Ciblā (1257; pierakstījis A. Grandavs 1958. g.). Melodijas deklamatoriskais raksturs sevišķi pakļāvīgs variējumiem. Šī Latgales dziesma ir arvien rosinājusi muzikālo fantāziju, tā dziedāta ar dažādām melodijām, kādu pierakstīts pavisam 10. Astoņi melodiju pieraksti iegūti ZA folkloristiskajās ekspedīcijās 50.—60. gados.

Atraidītā puiša dziesmās (1267—1355) galvenais caurviju motīvs ir puiša saērcinājums par atraidījumu, kālab dziesmās birst žultaini un kodīgi vēlējumi meitai un meitas mātei, ardievās puisis ar spītu atcērt, ka viņam jau meitas nevajag, ka «Būs māmiņa, kas dos meitu», «Byus meiteņa, kura īs». Dziesmās ir daudz vienvarianta melodiju, kā arī daži lielāki dziesmu ceri, ap kuriem savijušās daudzas dažādas melodijas, piemēram, «Pie niedrītes laivu sēju» (1273—1282), «Pūtin pūta melnais mednis» (1285—1298) un viena no visplašākajām šādām dziesmu grupām «Sēju lielu rožu dārzu» (1301—1355). Melodijas sastopamas pa visu Latviju, bet visvairāk iesakņojušās Vidzemē, arī Kurzemē un Zemgalē, mazāk Latgalē. To dzīvi tautā apliecina daudzie pieraksti jau kopš pagājušā gadsimta, bet it īpaši mūsu gadsimta 20.—30. gados un pēckara periodā. Arī te dominē mažora melodika plašā skaņu apjomā. Kā citās analoģiskās melodijās, tipiskākais plaša ambitusa melodiju tonālais ieloks ir tonikas un dominantes oktāva, dominantes vai arī tonikas ar tās apakšējo ievadtoni nona, tonikas decima un dominantes undecima.

Dziesmu dzīvei, izplatībai, variešanās procesiem visai raksturīgs ir pavisam nelielais dziesmu cers «Pie niedrītes laivu sēju» (1273—1282). Melodijas iegūtas 10 pierakstos apmēram 80 gadu laikā (no apm. 1882. līdz 1963. g.). Katrā Latvijas novadā dziesmai ir savas īpašas, pavisam 8 dažādas melodijas, no tām viena trijos nozīmīgos variējumos, kuru pierakstu vietas ir visai attālas viena no otras. Stipri variējas arī dziesmas dzejas tēli, tomēr viscaur paturot poētisko mikrohiperbolisko pamattēlu «Pie n i e d r ī t e s laivu sēju, Pie a u z i ņ a s kumeliņu». Dziesmā gleznainā formā zīmēta neliela dzīves aina — puisis brauc pāri Daugavai zeltenītes lūkoties, bārene viņu atraida; ar paralēlismu «Trūkst lai-

viņa no niedrītes, No auziņas kumeliņš» pastiprinās izteiksmes kāpinājums: «Ne man laivas, ne kumeļa, Ne ar' ciema zeltenīt's». Viens no pašiem agrīnākajiem melodijas pierakstiem, kas publicēts 1884. gadā J. Cimzes krājuma «Dziesmu rota» 7. burtnīcā un tātad, domājams, pieder Vidzemei, ir kļuvis arī vispazīstamākais (1273). Tā ir ļoti liega liriska mažora melodija, kas attīstās viļņveidīgi ar pirmo virsotni pirmajā frāzē un ar otro — trešajā frāzē, kas ir jau arī nobeigums, izveidojot īsinātu triju frāžu melodijas perioda formu. Talantīgas teicējas melodisko variešanas mākslu dziesmas atsevišķos pantos skaisti rāda Latgales melodijas pieraksts (1276). Ar ļoti savdabīgo frīģiskās skaņkārtas Zemgales melodiju (1281) dziedāti divu dziesmu teksti: «Māte, mātė, valdi meitu» un «Pie niedrītes laivu sēju». Reti sastopams ir Jurjānu Andreja Aizkrauklē pierakstītās dziesmas «Aijā, pie niedrītes, Aijā, laiviņ' sēju» (1282) melodiskais izveids, kurā katra dipodija sākas ar refrēnvārdu «Aijā», tā pagarinot frāzi (melodiju varētu izdziedāt, arī atmetot šo vārdu). Melodija īpatna ar harmoniskā minora un eoliskās skaņkārtas (naturālā minora) organisku sakausējumu tās tonālajā izveidē. Šaurā kvintas apjoma melodija «Mana būtu, mana būtu» (1284) savā tonālajā struktūrā ir tipiska tonikas — dominantes harmoniski nosacīta mažora paraugs.

Pavisam citādi ir veidojies «Pūtin pūta melnais mednis» dziesmu cers (1285—1298). Dziesma iegūta 19 pierakstos, galvenokārt Vidzemē, ar 4 dažādām melodijām, no kurām viena sastapta 15 dažādos variantos (1287—1297), ko acīmredzot izplatījusi J. Cimzes apdare vīru koriem (Dziesmu rota, 1874, 3. burtn.). 1891. gadā Ērgļos Jurjānu Andreja pierakstītajā melodijā (1286) arī ieskanas līdzīga nobeiguma frāze. Visas šīs melodijas, arī Drabešu variants (1285), formas ziņā ir vienādas ar 6 taktu, resp., 3 frāžu, perioda struktūru un mažora tonikas — dominantes harmonisko pamatu. Tikai viena melodija, domājams, arī no Vidzemes, kas iespiesta 1884. gadā J. Cimzes krājuma «Dziesmu rota» 7. burtnīcā (1298), nošķiras no šīs variantu grupas ar reti sastopamo naturālā un harmoniskā minora apvienojumu (sk. arī 1282). Dziesmu dzied kalpa puisis, pilnīgi pierakstītajos tekstos sarkastiski pretstatīti bagātais saimnieks un nabadzīgais kalps.

Ļoti senatnīga tipa melodija ir Ludzas dziesmā «Brauc, bōleņ(i), tauteņōsi» (1299) ar šauro mazās tercas apjomu, kas dziesmas otrajā pusē paplašinās ar lielu sekundu uz leju par miksolīdiska kadencējuma tetrahordu. Izturēti vienveidīgais teikto dziesmu ritms arī pastiprina dziesmas īpato pirmatnējo dabu, kas šajā teksta deklamācijā tomēr panāk ļoti emocionālu izteiksmi. Savdabīgs melodijas veidojums ir Liepājas novada dziesmā «Lustīt mana, laimīt mana» (1300), kam pamatā dorisks tetrahords ar krītošu ievirzi un izceltu augšējo pakāpi, kurā melodija arī kadencējas.

Ļoti kuplais dziesmu cers «Sēju lielu rožu dārzu» (1301—1355) aptver 65 pierakstus, visvairāk Kurzemē un Vidzemē, mazāk Zemgalē un Latgalē. Jau XIX gadsimta 70.—90. gados iegūti 12 melodiju pieraksti, XX gadsimta 20.—30. gados — 31, pēckara perioda ZA folkloristiskajās ekspedīcijās — 22 pieraksti. No tiem 34 ir patstāvīgas melodijas, daudzas arī vēl vairākos variējumos. Visām dziesmām cauri vijas poētiskais paralēlisms: «Bij man vienas rozes dēļi Tādu augstu viju vīti, Bij man vienas meitas dēļi Tādu tālu ceļu jāti». Bet meita vai meitu māte puisi atraida. Dažās dziesmās teksts attīstās tālāk, iegūst atraidījuma dziesmu tradicionālo izvērsumu — puisis dodas tālāk pie citas meitas. Dziesmu melodikā absolūti dominē plaša sekstas — undecimas apjoma mažors, visbiežāk vienkāršos divdaļīgos, bieži vien arī jauktos, retāk $\frac{6}{8}$ vai $\frac{5}{8}$ taktsmēros. Daži melodiju tipi ietver arī refrēnus, taču to ir samērā maz. Daudzās melodijās gleznainība panākta īpašiem paņēmieniem. Tā, piemēram, Skaistkalnes melodijā pēkšņi atkārtota trešās frāzes otrā takts, kas sevišķi akcentē vārdus «rožu lauk'», «meitas dēļ», «ceļu jāt», reizē radot oriģinālu nesimetrisku 9 taktu melodijas struktūru (1306, 1307). Zemgales «Bij man vienas rozes dēļi» melodija (1310) kļuvusi par pamatu vienai no pazīstamākajām E. Melngaiļa apdarēm korim, iespējams, tās ietekmē tālāk veidojušies citi vēlāk pierakstītie melodijas varianti (1311—1313). Kopš XIX gadsimta 80. gadiem Liepājas novadā intensīvi dzīvo A. Jansona un Jurjānu Andreja uztvertā melodija, kas sastapta arī vēlāk pēckara perioda folkloristiskajās ekspedīcijās (1314—1320). Vidzemes un Zemgales melodijas varianti (1322—1325) interesanti kā metroritmiskas variešanās paraugi, kur melodija organizēta $\frac{2}{4}$, $\frac{5}{8}$ un $\frac{6}{8}$ taktsmēros; jāpiebilst, ka pirmais, jau J. Cimzes krājuma «Dziesmu rota» 2. burtnīcā 1872. gadā iespiestais variants gan tikai savā pirmajā frāzē un melodijas vispārējā virzībā sasaucas ar tālākajiem trim variantiem. Dažās dziesmās ar teksta tālāku izvērsumu ienāk jauni motīvi — derību atsacījums, bildinājums u. c. Citas «Sēju platu rožu lauku» melodijas senākais pieraksts arī ietverts J. Cimzes krājuma «Dziesmu rota» 2. burtnīcā. Nav brīnums, ka šī melodija izplatījusies pa Vidzemi, no kurienes nāk visi tās pieraksti (1335—1339), kur melodija variējusies galvenokārt metroritmiski. Tipiski latgalisks metroritmisks ātras un lēnas dziesmas abu pušu kontrastējums ienāk ar Ald. Kalniņa 1956. gadā Maltā pierakstīto melodiju (1340), tāpat ar P. Dambja 1958. gadā Mērdzenē pierakstīto melodiju (1345), tikai te ritmiskais kontrastējums otrāds — lēnam ritmam dziesmas otrajā pusē seko divreiz ātrāks ritms; melodija iezīmīga arī ar savu īpatnējo frīģiskā tetrahorda skaņkārtisko struktūru. Enerģiskas kāpjošas kvartas raksturīgas Sun-

tažu melodijai (1341) un piešķir tai spriegu kustību. Dažus Latgales dziesmu iemīļotos frāžu nobeigumus ilgi izturētos ritmos ietvērusi Ludzas melodija (1343; sal. «Aiz azara augsti kolni»). Vecpils variantā (1344) ar citu tekstu ienākusi «Jāju dienu, jāju nakti» pazīstamā melodija. Melodijai «Sēju lielu, lielu rožu lauku» (1346) E. Melngailis savā apdarē korim (Birzēs i norās, 1933, 7) devis piezīmi «Tautasdziesmas pārveids». Nav zināms melodijas pirmpieraksts; tai tuvs variants ir 1924. gadā Ventā E. Melngaiļa pierakstītā melodija. Vai E. Melngailis to būtu tik stipri pārveidojis? Īpašs kolorīts ir melodijām, kas radušās senajās diatoniskajās skaņkārtās — miksolīdiskajā (1347—1351), eoliskajā (1352, 1353) un doriskajā (1354, 1355). Divas no miksolīdiskajām melodijām pierakstījis Jurjānu Andrejs 1891. gadā Alūksnē un Zeltiņos (1348, 1349), pirmā no tām sevišķi izrotāta, neparasta arī formas izveidē ar trim nevienāda ilguma frāzēm. Ap 1884. gadu Ērgļos P. Blaua pierakstītā eoliskās skaņkārtas dziļi smeldzīgā melodija (1353) ir oriģināla ar savu pagarināto pirmo frāzi, kas reizē ir arī dziesmas kulminācija.

Īpaša grupa aptver dziesmas, kas neietilpst tradicionālajā precību ceremoniālā, bet izriet no jauniešu sadzīves un arī noved pie bildinājuma un atraidījuma, tikai tajās meita prasa, lai puisis viņu bildinātu, taču puisis meitu atraida. Dziesmas norisinās dialoga veidā, visbiežāk sastopamie ievadi ir «Man pazuda kumeliņis Celmotāi līdumāi» (1356—1374) un «Ko es teicu, tas notika Lielam krogus dzērājami» (1375—1417) ar dažādiem variējumiem. Puisis pazudušo kumeļu atrod tautu meitas laidarā, kumeļš izminis viņas rožu lauku, meita to pieciestu, ja puisis viņu bildinātu. «Kā es varu tevi ņemti, Ja prātami nepatika!» atbild puisis. Dziļa nopietnība izskan puiša tālākajos vārdos: «Tā nebija viena diena, Viss mūžs kopus jādzīvo». Dziesmu otrā ievada variantos puisis krogus dzērājs meklē savu kumeļu un sastop tautu meitu. Te ir vēl daudz citu motīvu: dažos variantos puisis meitu bildina, taču dažkārt meita puisi arī atraida. Iegūti 88 šo dziesmu melodiju pieraksti pa visu Latviju, bet visvairāk Kurzemē, Zemgalē un Vidzemē, samērā nedaudzi Latgalē. Teksti dziedāti ar gandrīz 50 dažādām melodijām, liela daļa no tām ar ļoti brīviem un dažkārt visai patstāvīgiem variējumiem. Dominē mažora melodijas, bet ir arī liels skaits miksolīdisku un eolisku melodiju dažādos variējumos. Te viscaur zied krāšņākā lirisko dziesmu melodika, var apbrīnot tautas jaunrades neizsmeļamos avotus. Dziesmu melodiju ritējums ir viegls, gaišs, dažkārt ar dziļu lirisku izteiksmi, nereti ar humora dzirkstīm. Melodisko līniju daudzveidība, to viļņi, kāpumi un kritumi, kulminācijas un nomierinājumi, kontrasti un sekvencējumi te atver vai īstu melodikas attīstības likumību enciklopēdiju. Dziesmās bieži sastopami refrēni, visbiežāk kā humoristiskas izteiksmes elementi. No «Man pazuda kumeliņis» melodijām īpaši jāatzīmē plašo miksolīdisko melodiju grupa (1366—1371), kuru pierakstus Zemgalē un Kurzemē guvuši gan Jurjānu Andrejs pagājušā gadsimta 80.—90. gados, gan E. Melngailis 20.—30. gados, gan arī vācēji pēdējos gadu desmitos. Lieliski elēģiski smeldzīgas izteiksmes paraugi, atbilstoši dzejas ievada tēliem, ir eoliskajās melodijās (1372—1374), no kurām pirmās divas, ar dažiem būtiskiem variējumiem, rāda vienas melodijas dzīvi vairāk nekā 60 gadu ilgā laikposmā starp abiem tās pierakstiem.

Otras grupas «Ko es teicu, tas notika» dziesmu (1378—1417) melodikā vairāk izcelta drastiska humora izteiksme. Tā, piemēram, diviem Kurzemes «Kā es teicu, tā notika» variantiem (1378, 1379), kuru melodija zināma ar dzērājdziesmas «Es var' dzert un uzdzīvot, Kamēr rīta gaisma aust» vārdiem var atrast paralēles «Sēju lielu rožu dārzu» variantos (1322—1325). Te melodijās arī mazāk rotājumu, balss līniju izvijumu, bet pieaugusi drastisku refrēnu loma (1381—1383 u. c.), punktētās ritmikas atsperīgums. Negaidīti ar «Kā es teicu, tā notika» vārdiem parādās elēģiskās «Nedod, dievsi, vītolam» melodija (1386). Vairākos Zemgales variantos sastopama tai tipiskā 6 taktu, resp., 3 frāžu, melodijas struktūra (1388—1390), kādu redzējām arī vairākās citās, it īpaši Zemgales melodijās («Pūtin pūta melnais mednis», arī 1386 u.c.). Šo dzērājdziesmu melodiskajā interpretācijā netrūkst arī lirikas, ko prasa dziesmas tālākā attīstība; šādu lirikas izteiksmību tekstam piešķir, piemēram, «Div' pļaviņas es nopļāvu» melodijas pievijums (1392). Humoristiskie elementi sevišķi akcentējas Kurzemes melodijās (1394—1399), kas nāk no Liepājas novada dažām ātrajām dziesmām un ir pārgājušas arī uz Vidzemi un Latgali. Īpašu kolorītu dažām Aizputes un Kuldīgas rajona melodijām piešķir refrēni «Ai kukū!» dziesmas vidū un «Ai silai liniņi zied!» nobeigumā (1400—1403). Lielākas neparastības nokrāsu šīm melodijām un virknei tālāku līdzīgas skaņkārtiskas struktūras melodiju (1404—1407) piešķir arī miksolīdiskās skaņkārtas īpašais kolorīts. Divas frīģiskās melodijas (1408, 1409) nošķiras ar savu īpato dabu. Viena no tām ir pavisam īsa četru taktu melodija, bet ar šai grupā neparastu dziļas elēģiskas nopietnības noskaņu. Otra, A. Grandava 1958. gadā Ciblā pierakstītā melodija sastāv tikai no viena īsa kodola — frīģiska tetrahorda motīva daudzkārtēja atkārtojuma, kas ar savu nepārtrauktību kļūst emocionāli suģestējošs. Šāda melodija neapšaubāmi ir ļoti senas cilmes produkts.

Šai dziesmu grupā ir diezgan daudzas eoliskās, resp., naturālā minora, melodijas (1410—1416). Pirmā no tām plaši pazīstama kā «Div' dūjiņas gaisā skrēja» melodija, kas zināma jau no

J. Cimzes «Dziesmu rotas» repertuāra. Visas šīs melodijas, pat refrēniskās, pauž grūtsirdību, jūtu smeldzi.

Precību ieražu noslēgums bija precību pieņemšana un derības. To ietvaros bija vairākas izdarības, ar kurām precības ieguva abpusēju saistību spēku. Pieņemot bildinājumu, meita apsolījās kļūt par sievu, bet dziesmas rāda, ka viņa to nevarēja darīt pēc savas gribas vien; ģimenē meitas likteni noteica māte, brāļi, dziesmas retāk min tēva atļauju. Te bieži radās konflikta situācijas, par kurām daudz dziedāts dziesmās. Pirms derībām līgavas tuvinieki brauca «vietraugos» — apskatīt līgavaiņa sētu, ja tajā redzētais neapmierināja, derības varēja arī nenotikt. Precības noslēdzās ar derībām, kurās tautu dēls dāvināja līgavai gredzenu, bet tautu meita apdāvināja preciniekus ar rakstītiem cimdiem. Dziesmas arī stāsta, ka nereti meita jau ir saderējusi ar puisi, tēvam, mātei nezinot; tā saira senākās precību formas.

Daļai dziesmu (1418—1515), kas pavadīja šīs precību ieražu izdarības, ir visai izteikts ceremoniāls raksturs.

Visdažādākās savā saturā ir dziesmas, kurās meita apsolās, tēvs, māte, brāļi atvēl (1418—1449). Virkne melodiju vijas ap tekstiem, kur puisis vairākkārt nāk bildināt meitu, līdz atrod mājās tēvu un māti, kad viņa var solīties (1418—1428). Sevišķi daudz dziedāta ir M. Gubenes jauktam korim harmonizētā «Es uzkāpu kalniņāi» (1418), kuras daudzie arī pēckara perioda pieraksti izskaidrojami ar šīs apdares neparasto popularitāti; pati apdare savulaik bija gandrīz folklorizējusies.

Virknei tālāko melodiju ir deju ritmi un struktūra. Dažās Zemgales un Kurzemes dziesmās (1426—1428) sižets ieguvis tālāku izvērsumu ar jaunās līgavas pēkšņo nāvi pirmajā dancī. Dziesma pārveidojas garā balādiskas ievirzes tautas romancē, iespējams, ar pārņemtu sižetu. Salīdzinot abus Zemgales pierakstus, skaidri redzams, ka melodija ar metroritmiskām un intonatīvām izmaiņām iegūst pavisam citu lirisku raksturu. Gandrīz visas dziesmu «Šorudeni es valkāju Divi zelta gredzentiņ'» un to variantu melodijas (1430—1438) ir īsti dančī; viena no tām (1433) ir «Kumeliņi, kumeliņi» melodijas variējums. Dejiskās melodijas ir radušās kā adekvāts līksmo, draisko tekstu muzikālais raksturojums.

Dažkārt māte atdod meitu pret viņas gribu «asareņu dzārōjam», «vacam veiram», «neliešam» (1440, 1441). Arī brāļi savu māsu dažkārt atdod «tādu jaunu tautietim», sola māsu piedevāmi, kumeliņus mitojot, atdod uz svešu pusi, bagātajam tautietim, arī arājam, sola tautās labu dzīvi (1442—1449). Šai nelielajā dziesmu grupā ir daudz melodikas tipoloģisku atšķirību, emocionālas dažādības. No atsevišķām melodijām īpašu vērību pelna vieglā un dzidrā E. Melngaiļa pierakstītā Latgales «Vīna, vīna maņ mōseņ'» melodija (1446), kuras šķietami vienkāršajā struktūrā sintezējusies ļoti daudzveidīga metroritmika un intonatīvā izteiksmība. Būtiskais pirmās frāzes pārveidojums tās pagarinātajā un lirizētajā atkārtojumā 3. frāzē tieši izriet no maiguma, ar kādu brālis domā par savu māsu. Dziesmā «Ne uz vienu es neraudu» (1448) līksmi rotaļīgā melodija ar tās refrēnu virkni sader ar tekstu kā smiekli caur asarām. Savdabīgā, smeldzīgi ekspresīvā «Precēj' mani, kas precēja» (1449) melodija katrā intonācijā ir cieši saaugusi ar teksta deklamāciju un emocionālo izteiksmi, melodijas 6 taktu forma izriet nevis no 3 frāzēm, kā parasti līdzīgā formā, bet no otrās frāzes pagarinājuma, atkārtojot tās otro dipodiju ar Aizputes dziesmām tipisko «Ē!» nobeigumā. Visu šīs grupas dziesmu melodiju galvenās izplatības vietas ir Kurzeme un Zemgale, mazāk Latgale un Vidzeme. Kā daudzie pieraksti rāda, tās sastaptas visā XX gadsimtā. Melodiju vairums — plaša apjoma mažorā, divdaļīgos un jauktos vai maiņu metros. Melodiju materiālā ar divām Latgales dziesmām (1450, 1451) tieši atspoguļojusies arī vietraudžu tradīcija.

Ar **derību** momentu saistītas nedaudzas, tomēr visai raksturīgas dziesmas (1452—1465). Tautu dēls un tautu meita sader, sadod rokas, dod un mij gredzenus. Visizplatītākā un pazīstamākā derību dziesma ir «Tautiešami roku devu» Vidzemes, Zemgales un Kurzemes variants (1452, 1453), ko popularizējušas daudzas komponistu apdares; Latgalē dziesmai pierakstīta sava īpaša melodija (1454). Dziesmā dzied: «Labo devu, ne kreisoi, Lai bij laba dzīvošan'» un daudzina dziesmu kā dzīvesprieka izpausmi. «Jauna meiteņ' boltom rūkom» (1458) dziedāta ar melodiju, kas vairāk zināma ar vārdiem «Kur tu augi, daiļa meita?». Latgales melodiju variantos «Es stōvēju rūžu dōrzā» (1459, 1460) var redzēt, kā ar dažu melodijas gravitācijas punktu izmaiņām variējas arī tās skaņkārtiskais raksturs (frīģiskā kadence, mažors). Dziesmā «Suņi rēja, vārti čīksta» (1461) māsa, preciniekiem sajājot, brālim atzīstas, ka viņa jau saderēta «Tavā lauku galiņāi, Apakš kuplas ābelītes». Trīs viena tipa, bet pilnīgi patstāvīgas šaura apjoma deklamatoriskas melodijas (1462—1464), kas pierakstītas Lubānā un Baltinavā, ietver poētisku dabas tēlu dziesmā «Aiz kū rūzes šūvosori Tik sorkonas nazīdēja» kā vispārinājumu sējējiņas saderēšanai un līdz ar to aiziešanai. Šie paši vārdi citā, arī Lubānas variantā (1465) ieguvuši plaša apjoma liriskas melodijas raksturu.

No divām derību mielasta dziesmām (1466, 1467) P. Blaua XIX gadsimtā Ērgļos pierakstītā teikto dziesmu tipa frīģiskā melodija izceļ tās dzeju par līgavas šķiršanos no brāļa mājām, tajā akcentēti arī ekonomiskie motīvi par māsu kā darba darītāju.

Plašais derību norišu nobeiguma — līgavas **dāvanu** izdalīšanas preciniekiem — dziesmu kopums (1468—1515) ietver gandrīz tikai vienu pamatmotīvu — jautrās, bieži vien humoristiskās dziesmas par raibajiem cimdiem, ko tautu meita apsolījusi tautietim. Te ir galvenokārt Vidzemes un Kurzemes, mazāk Zemgales un Latgales melodiju, kuru vislielākā daļa pierakstīta 20.—30. gados; tās sastopamas arī mūsdienās. Dziesmās dominē mažora melodika plašā skaņu apjomā (ir pat viena melodija tercdecimas ambitusā, tas ir, gandrīz divu oktāvu apjomā; 1468). Daudzas dziesmas ir ātras, arī ar refrēniem. Viena paša teksta «Tautiešami apsolīju Raibus cimdus vakarā» un tā tiešo variējumu melodijas iegūtas 57 pierakstos (1468—1506) un aptver vismaz 21 patstāvīgu melodiju, dažas no tām daudzos variantos (1473—1475, 1481—1485, 1494—1506 u. c.); tās ir sevišķi populāras, daudz dziedātas arī komponistu apdarēs. Otra, mazāk plaša (galvenokārt Rucavas dziesmas) grupa ir «Vakar māte krogā dzēra» («Dieviņš zina, kālabadi Es nevaru līksma būt», 1507—1512), kurā māte krogā atvēl meitu tautietim un atdod viņam meitas adītos cimdus. Šo dziesmu elēģiskais saturs atspoguļojies to minora melodijās. Arī dažās Latgales dziesmās māte dod tautietim raibos cimdus (1513, 1514). Dramaturģiskā un izpildījuma ziņā derību dziesmas ir gan meitas, gan puiša, gan arī dialoga dziesmas.

Aglonā pierakstītajā derību dialoga dziesmā «Žā| maņ tevi, tautu meita» (1515) meita pēc saderībām griežas pie mātes: «Vēlej, mōmeņ, vysu lobu, Es jau braukšu tauteņōsi».

Ir liels skaits dažādas tematikas precību dziesmu, kas tieši nepilda precību ieražu izdarību vai norišu funkcijas, bet kurām ir humoristisku vai apdziedāšanas dziesmu raksturs un kuras dzied dažādos precību brīžos (1516—1626). Daudzas šādu dziesmu melodijas pieder pie skaistākajām precību dziesmām, tās spilgti kolorē gan draiskos, humoristiskos tekstus, gan pauž gaišu lirismu. Gandrīz katram Latvijas novadam ir savas dziesmas un melodijas, ko dzied meita par tīkamo vai netīkamo precinieku, puisis par vēlamo vai nevēlamo līgavu (1516—1568). Dziesmu lielākā daļa izzarojusies plašākos ceros — «Precēj' mani precinieki», «Ai lieli meži», «Man sajāja trejas tautas», «Kur gāji, puisīti?» — ar daudzām īpašām melodijām. Meitas dziesmās «Precēj' mani precinieki» (1516—1529) pretstatīti divi precinieki: vecais puisis un jaunais puisis, viens tiek izsmiets, otram meita dāvā savu mīlu. Dziesmu izpildījumā asi kontrastē divas daļas — apdziedāšanas sarkasms un lirika. Dziesmu ievadi ir dažādi — Latgales versijās, piemēram, «Zīdēja rūzes Sorkoni boltas». Ap šo ļoti noturīgo teksta pamatmotīvu izveidojušās vismaz 13 dažādas melodijas, dažas ar vairākiem variantiem. Melodiju vairums ir mažorā, gandrīz nav senatnīgāku tipu. Zināmā mērā negaidīti Jaunpiebalgā uztverta Latgales tipa šaura kvartas apjoma melodija ar divreiz ātrāku ritmu dziesmas otrajā pusē (1529). Blakus vienkāršajam divdaļīgajam metram daudzās melodijās parādās arī dažādi jauktie un maiņu taktsmēri. Dziesmu melodiju agrīnākie pieraksti izdarīti jau XIX gadsimta 70.—90. gados un iegūti līdz pat mūsdienām. Dziesmu grupa «Ai lieli meži» (1530—1541) K. Barona «Latvju dainās» (33 554) ievietota kā sena rotaļa, bez tuvāka tās apraksta. Kā precību rotaļu to rāda sižeta izvērsums — māte sola meitai pēc kārtas dažāda darba darītājus, kurus meita noraida, līdz vienu pieņem, visbiežāk arāju. Ievada īpatnā metriskā struktūra, kurā dīvaini sajaucas daktila elementi ar strupinātām trohaja rindām, dažos variantos tikai šie īsinātie trohaji, nosacījusi arī melodiju metroritmisko izveidi ar divreiz ātrāko ritmu melodijas otrajā pusē. Šie paši sižetiskie motīvi citā variējumā izskan arī meitas dziesmās «Man sajāja trejas tautas, Visas trejas lielījāsi» (1542—1548), kuru melodijas savāktas galvenokārt pēdējos gadu desmitos un nemaz nav uztvertas pagājušā gadsimtā. Meitu aicina arājs, dišlērs, skroderis, muzikants, kalējs, zvejnieks, kučieris, muižnieks, vēveris, taču meita visus atraida. Precinieku lielīšanos pasvītro arī muzikālais materiāls — «Redz', kur jāja div' bajāri» melodijas dažās dziesmās (1542, 1543), refrēni, deklamācijas efekti, dejiskums; migrējošām melodijām piepulcējusies arī «Sijā auzas, tautu meita» (1545). Iespējams, ka dažas šīs dziesmas ir ar visai nesenu cilmi. Oriģinālākā un ar dziļāku vēsturisku slāņu melodiju ir Jūrkalnes dziesma «Pirmo reizi es izgāju Šai novadā padziedāti» (1548), ko pierakstījis V. Bendorfs no savas mātes. Šo draisko dziesmu meita nobeidz: «Ne pie viena es neies, Kā pie krampu lauzējiņa» (pēc teicējas paskaidrojuma, ar to domāts «godīgs kalējs»). Teicēja ar šo melodiju «runā» (arī pašas apzīmējums) visus tekstus, kuriem īpašu melodiju nav.

Tīras lirikas sfērā ieved Kurzemes daktiliskās dziesmas «Kur gāji, puisīti?» (1549—1568). Parasti tās sākas ar jautājumu un turpinās puiša monologa vai meitas un puiša dialoga dziedājumā. Caurviju motīvs dziesmās — puisis neņem atraitni, viņš grib mīlēt jaunu meitiņu; šo motīvu apvij citi, to vidū arī līgavas nolūkošanas motīvs. Visas melodijas veidojušās vieglajā $\frac{3}{8}$ taktsmērā, brīžam arī nedaudz variētajā ar $\frac{4}{8}$ dažās taktīs. Melodijās valda mažors, tāpēc tās ir gaišas, intonāciju loks vijīgs, izpildījuma veids viegls, dzīvs, gleznas kantilēnas dziedājumā. Dziesmās ir nedaudz atsevišķu pamatmelodiju, bet dažas no tām sakuplojušas vairākos mākslinieciski augstvērtīgos variējumos. Viena no šādām daudzvariantu melodijām ir «Pūt, vējiņi» melodijas daktiliskais paveids vai, iespējams, pat tās prototips (1549—1560), par ko jau runājām agrāk (sk. 10.—11. lpp.). Jānoklausās visi šie varianti, lai dzir-

dētu, kā tajos daudzveidīgi iezīmējas «Pūt, vējiņi» melodiskās kontūras. Visi šie varianti gan iegūti tikai pēdējā pusgadsimta laikā, taču nav domājams, ka, tik plaši izstarojušies, tie būtu varējuši rasties tikai«Pūt, vējiņi» melodijas ietekmē, bez savas patstāvīgas cilmes. Cita slavena šā dziesmu cera melodija kļuvusi pazīstama Jurjānu Andreja «Kur gāji, puisīti?» apdarē jauktam korim 1914. gadā. Melodiju pierakstījis jau A. Jansons 1885. gadā Aisterē un nedaudz vēlāk (1891. g.) Jurjānu Andrejs Rāvā. Ā. Ersa, E. Melngaiļa, A. Krūmiņa u. c. pierakstos šīs melodijas variējumi iegūti galvenokārt Rucavā (1561—1566). Īpašu elēģiskas dabas «Kurj jāsi, kure jāsi, Smuks puisīti?» melodiju, ko varētu uzskatīt par Zemgales īpašumu, pierakstījis E. Melngailis 1931. gadā. Abus tās variantus (1567, 1568) dziedājušas talantīgas teicējas, bagātīgi variējot vai katrā pantā. Modāli abi varianti šķiet identiski, taču pirmā varianta 1. pants dziedāts noteiktā doriskā skaņkārtā (fis^2), kas, protams, jāattiecina uz visiem pantiem, lai gan pārējos pantos šī skaņkārtu diferencējošā pakāpe vairs neparādās. Otrā variantā (1568) melodija attīstās šaurākajā kvintas apjomā un paliek tikai ar eoliskās skaņkārtas, resp., naturālā minora, iezīmēm.

No jauniešu sadzīves dziesmu loka nāk asprātīgās puišu un meitu humoristiskās apdziedāšanās dziesmas, kuras dzied dažādos precību brīžos. Tās nav analoģiskas kāzu apdziedāšanās dziesmām, kas ir kolektīvas divu pušu dziesmas un tiek dziedātas teicamo dziesmu melodikā un burdona vairākbalsībā ar teicējām, locītājām un vilcējām. Precību apdziedāšanās dziesmas ir individuālas puiša vai meitas dziesmas attīstītā «dziedamo» dziesmu melodikā. Šādās dziesmās ir daži tekstu tipi, ap kuriem saaudzis lielāks vai mazāks skaits dažādu melodiju (1569—1619). Visizplatītākais no tiem puiša dziesmās parasti sākas ar ievadformulu «Nāc pie manis, tautu meita, Tu jau bada neredzēsi» («Būs tev viegla dzīvošan'», «Es tev pāri nedarīš'» u. tml., 1569—1583), tai seko humoristiska negācija, pretstats, piemēram, «Ziem' tev likšu ledu grauzti, Pavasarī zaļu zāli» u. tml. Sevišķi daudz šādu melodiju pierakstīts Vidzemē, gandrīz nemaz Latgalē; visi pieraksti iegūti pēdējā pusgadsimtā. Melodijas ātras, akcentētas, mažorā, frīģiskā vai miksolīdiskā skaņkārtā, visbiežāk vienkāršā divdaļmetrā, kas pilnīgi atbilst drastisko tekstu deklamācijai. Ļoti iezīmīgu piemēru tam, kā viena un tā pati melodija nobeiguma frāzēs var iegūt frīģisku vai miksolīdisku izskaņu, sniedz «Nāc, meitiņa, tu pie manis» Talsu un Bauskas variants (1581, 1582). Oriģināls 6 taktu, resp., 2 frāžu, periods izveidojies dziesmā «Nāc pie manis, tautu meita» (1583), atkārtojot katras teksta rindas otro dipodiju, pie kam pagarinātā, ar to arī sevišķi izceltā veidā. Tautas mākslas meistarību melodikas izveidē, tās strukturālajā dažādošanā rāda trīs XIX gadsimtā pierakstītas Kurzemes un Zemgales eoliskās melodijas, kas izaugušas no vienas sākuma pamatintonācijas (1584—1586). Melodiju smeldzīgi elēģiskais raksturs nācis no dziesmu sūri nopietnā satura, ko atsedz variants «Sīkas, sīkas, mazas, mazas Kurzemnieku zeltainītes» (1584), kurš izskan kā protests pret paverdzinātību kungiem. XIX gadsimta 90. gados Aizkrauklē atrodam šīs dziesmas melodijai tuvu variantu ar vārdiem «Trīs rītiņi malti gāju». Tas 1903. gadā publicēts Jurjānu Andreja krājuma «Latvju tautas mūzikas materiāli» 2. burtnīcā (34. nr.). Humoristiskajās meitu dziesmās (1587—1594) mātesmeita pašironiski slavina savu čaklumu un darbīgumu — «Pa trim gadiem vienu zeķi Kā līgoti nolīgoj'». Dziesmām raksturīgas ātras dejiskas melodijas. Sevišķi pazīstama kļuvusi Latgales melodija «Precēj' mani precinīki» (1587) Jurjānu Andreja asprātīgajā, imitācijām bagātajā polifoniskajā apdarē jauktam korim. Virkne jautru un dejiska tipa Kurzemes un Vidzemes melodiju saistās ar humoristiskām apdziedāšanās dziesmām, kuru objekts ir gan brāļa nolūkotā līgava, gan precinieks, it sevišķi kalpa puisis, ko dzen projām meitu māte (1595—1605). Lielākā daļa šo dziesmu izvēršas puiša precinieka un meitu mātes dialogā, dažas melodijas savijušās arī ar citiem precību dziesmu vārdiem, kā, piemēram, «Pieci gadi kalpiņš biju» dažādos pierakstos (1599). Arvien jaunas un jaunas šo dziesmu melodijas sastaptas kopš J. Cimzes «Dziesmu rotas» līdz pat mūsdienām. Jāatzīmē sevišķi savdabīgā Nīcas dziesma «Pieci gadi kalpiņš biju» (1605) ar tās krītošā tipa melodiju un īsajiem, katru teksta rindu emocionāli komentējošiem refrēniem dziesmas vidū («Evā!») un beigās («Mm-m»). Virkne dažādu, galvenokārt vienvarianta, melodiju saziedējušas ap sākuma vārdiem «Guļu, guļu, miegs nenāka», «Zēns paņēma līgaviņu», «Svētdien dzēru krodziņāji», «Sāp man galva, gurst man kājas», «Es uzkāpu kalniņāi» u. tml. (1606—1619). Dziesmās puisis nolūko līgavu «mazu, melnu kā bambāl'», «melnu tā kā čigānieti», ved to mazgāt baltu, lai var ļaudīm parādīt. Ap dziesmas kodolu savijas blakusmotīvi — puisis meitu nolūko krogū, brauc uz Rīgu, Valmieru ziepes pirkt, ved «melno bambāli» mazgāt Liepājas, Dorbes, Alsungas vai Burtnieku ezerā; šie ģeogrāfiskie nosaukumi ļauj izdarīt pieņēmumus par dziesmu sacerēšanas vietām. Dziesmās daudz refrēnu, visbiežāk ātrrunā, kur dažkārt refrēns pat pagarināts (1606). Dziesmas tipiskas Kurzemei, mazākā skaitā iegūtas arī Vidzemē un Zemgalē; visvairāk to pierakstīts ZA folkloristiskajās ekspedīcijās (A. Krūmiņš, P. Plakidis, R. Jermaks), lielu dziesmu daļu savācis E. Melngailis 20. gados. Melodiju vairums ir mažorā, tomēr jānorāda uz konsekventi bez ievadtoņa izturēto plagālās kadences mažora, resp., jonisko, melodiju (1615) un uz vairākām miksolīdiskām melodijām, kuru vidū ir arī divi paši senākie šo melodiju pieraksti 1883. gadā Ārlavā (1617, 1619). Jāpiebilst, ka šai humoristisko apdziedāšanās dziesmu ciklā gandrīz

nemaz nav šaura apjoma melodiju; izņemot vienu teicamā tipa apdziedāšanās dziesmu (1597), visas melodijas ir plašā sekstas — decimas apjomā.

Dažas vispārēja satura meitas vai meitas un puiša dialoga dziesmu melodijas, to vidū it īpaši dziesmas par meitu, ko vaino tautu valodas, bet kas godam iziet pie laba tautu dēla (1620—1626), ir galvenokārt liriskas dabas dziedājumi. Tomēr «Dziedu dziesmu, kāda bija» (1625) ir tipiska teiktā dziesma.

Precību ieražu apraksti liecina, ka saderēto līgavu senāk, it īpaši Kurzemē, precinieki tūlīt pēc saderībām ir veduši uz līgavaiņa mājām, kur tā palikusi līdz kāzām. Piemēram, Skrundā «preciniekiem bija līdza lieks zirgs priekš brūtes, kuru jāšus veda projām uz brūtgāna mājām. Māju ļaudis izvadīja brūti un preciniekus ar piederīgām dziesmām»[14]. Te nepārprotami izpaudās arī saimnieciski apsvērumi izmantot jaunās līgavas darbarokas. Puisis apmeklēja saderēto līgavu parasti naktī, par ko dzied ne mazums dziesmu, kurām pierakstītas arī melodijas (1627—1669). Šo dziesmu pamatā ir mīlestības tematika, kas izpaužas dažādā formā. Daļa šo dziesmu ir puiša dziesmas, daļa meitas un puiša dialogi. Puiša dziesmās (1627—1647) ir daudz vienvarianta melodiju, bet dažas iemīļotākās dziesmas — «Rikšiem laidu kumeliņu Pa to sila gabaliņ'» (1633—1641), «Zinu, zinu, bet neteikšu, Kur aug mana līgaviņa» (1642—1646) u. c. — sazarojušās daudzos variantos. Skaņkārtiski tajās dominē mažora melodika, bet sevišķi īpatnas ir eoliskā melodija ar visai neparasto kadencējumu tās 2. pakāpē, resp., dominantes kvintā (1647), un visai izteiktā doriskā melodija (1648). Meitas un puiša dialoga dziesmas (1649—1669) ar meitas sirsnību un maigumu latviešu dziesmu folklorā ir vienas no vistipiskākajām mīlas dziesmām. Īsts puiša un meitas mīlestības duets ir «Apstīgoju zelta kokli» (1649). Te ir arī liriskā melodija Rucavas dziesmā «Ai, kad es būtu zinājuse» (1650), viens no E. Melngaiļa pirmajiem pierakstiem, kurai viņš pats devis vienu no savām skaistākajām apdarēm korim. Dziesmā katru teksta rindiņu ievada refrēna zilbe «Ai», kas melodijā kļūst par organisku metriskās vienības daļu. Dialoga dziesmu lielākajā daļā — dziesmā «Suņi rēja, vārti čīksta» (1653—1666) — meita sagaida savu mīļoto, sola viņam naktsmājas; būtu viņa zinājusi, ka puisis bijis pieguļā, viņa būtu tam aizsūtījusi savu spilvenu, palagu, segu. Daudzo melodiju lielākā daļa ir mažorīgas, pauž prieckīgu satraukumu, bet ir arī smeldzīgas eoliskās, resp., minora, melodijas, gan ar skumja, gan maiga lirisma izteiksmi (1661—1664). Cik ietilpīgu tēlu sniedz, piemēram, vārdi: «Noskumusi saucu: vai! Manai sirdij grūt'» (1661). Melodiju Saldū pierakstījis M. Dravnieks jau ap 1872. gadu, bet analoģiski refrēni, kuru nozīme nav īsti skaidra, sastapti arī vēlāk gan turpat Saldū («Vai zaldātam grūt'?», 1654), gan Ēdolē («Vai nav kādam grūt'?», 1653). Citā Ēdoles melodijā (1662) redzams īpatnais pagarināto frāžu veidojums ar divreiz garākās ritmiskās vienībās atkārtoto katras teksta rindas otro pusi, kāds vērojams arī Latgales dziesmās (sk. 1583). Visai oriģināla ir Aizputes dziesmas «Mans mīļajis, mans jaukajis» (1664) struktūra ar trīsreiz atkārtotu vienu un to pašu melodijas frāzi, kurā intensīvākas izteiksmes dēļ tikai nobeiguma frāzes sākuma intonācija kāpināti pacelta augstāk. Tautasdziesmu melodijās var atrast daudz šādu intuitīvi izprastu estētisku muzikālās izteiksmes smalkumu. Viens no Latgales precību dziesmu melodiju vairākbalsīgajiem pierakstiem rāda interesantu divbalsību ar daudziem kvintas intervāliem un to paralēlismiem (1666). Gauži žēla mīlestības dziesma ir Aglonas «Gryuti, gryuti tai lazdeņai» (1669).

Daudzas melodijas pierakstītas dziesmām par derību atsacīšanu un saderētā puiša un meitas šķiršanos (1670—1756). Tās galvenokārt ir puiša dziesmas, nedaudzas meitas, kā arī puiša un meitas dialoga dziesmas. Te ir konfliktu sfēra: žēlabas, asaras, dusmas, atmaksas, pat atriebes domas. Puiša dziesmās (1670—1740) ir daži lielāki dziesmu un melodiju ceri («Gāju, gāju gar kalniņu», «Sēju plašu rožu lauku», «Diezin, vai tas tiesa būs», «Aiz ko manim sirds sāpēja» u. c.), kas apvieno zināmus pamatmotīvus, taču darbības norises, motīvu izkārtojumi dziesmās stipri variējas, ir visai daudzveidīgi. Dziesmās parādās motīvi, kas līdzīgi precību atraidīšanas dziesmām un citiem cikliem. Visvairāk melodiju iegūts Kurzemē, arī Vidzemē un Zemgalē, bet ļoti maz Latgalē, kurai tās nemaz nav raksturīgas; daudzas melodijas pierakstītas jau XIX gadsimtā, visplašāk sastaptas 20.—30. gados un krietni daudz arī pēckara perioda folkloristiskajās ekspedīcijās. Liels melodiju vainags, ap 15 dažādu melodiju, dažas vēl ar saviem variējumiem, savijies ap tekstiem «Gāju, gāju gar kalniņu», kas arī daudz variējušies (1670—1688). Puisis dzird no ļaužu runām, ka līgava viņu atstājusi; viņš steidzas pie līgavas, bet saderētā pat roku nesaņem. Tāpat kā bildinājuma atraidījuma dziesmās arī te puisis cer meitai atdarīt, dodoties pie citas mātesmeitas. Ar humoristisku ironiju sevišķi izceļas dažas refrēnu dziesmas (1678, 1679, 1682, 1685 u. c.). Tajās parādās arī migrējošās melodijas (1688—1691), no kurām «Dzirdēj' ļaudis runājoti» (1691) ir vēl viens dziesmas «Brālīts savu īstu māsu» melodijas variējums. Situācijas sarežģītību uzsver dziesmas «Vai dieviņi, kur es iešu?» harmoniskais minors ar paaugstinātajiem ievadtoņiem (1693). Asie, stūrainie ritmi un to pēkšņās maiņas vairākās melodijās (1694—1697)

[14] LD, III$_1$, 81. lpp.

saistās ar puiša dusmām; redzot viņa līgavu aizvedam, puisis tver zobenu. Populārās «Sēju platu rožu lauku» plaši attīstītās liriskās melodijas variantu grupā (1698—1701) ir gan derību atsacīšanas un šķiršanās motīvi, gan arī dažādu citu motīvu kontaminējumi; ar šo melodiju izveidojušās dažas dziesmas dialoga formā. Latgalē radusies īpaša šīs dziesmas melodija (1702), kas jau 1892. gadā iekļuvusi Stefanijas Uļanovskas Latgales dziesmu krājumā Krakovā. Nedaudzās melodijās ievīts motīvs «Labāk manim vilks apēda Lielas naudas kumeliņu, Nekā manim draugs paņēma Saderētu līgaviņu» (1704—1710), to vidū arī dziesmā «Puķīt, mana līgaviņa, Cita vīra rociņāi» (1707), kas divos pierakstos iegūta jau 80.—90. gadu mijā gan Aisterē, gan Krustpilī (J. Vītola pieraksts); nav šaubu, ka dziesma un melodija tolaik bijušas plaši izplatītas. Kā īpašs humoristisks kontrasts dziesmā «Labāk manim vilks apēda» (1706) izceļas četrreiz palēninātie skaņu ilgumi vārdos «vilks apēd'», «kumeliņ'», kas ietverti vispārējā ātrā kustībā. Negaidīta un dziesmas izteiksmei maz piemērota šķiet «Kur tu skriesi, vanadziņi?» melodijas parādīšanās ar vārdiem «Dieszi, dieszi, vai ir tiesa, Ko tie ļaudis isrunāja?» (1711). Šis teksts dziedāts vēl ar 5 melodijām, no kurām Ēdoles melodija (1714) vairāk pazīstama ar Rāvā un Durbē jau XIX gadsimtā pierakstītās dziesmas «Seši mazi bandenieki» vārdiem. Ar lēna un divreiz ātrāka ritma kontrastu, analoģisku «Rikšiem bērīti es palaidu» melodijai, veidota «Pilns krodziņis, pilns ļautiņu» melodija (1720). Asaru un bēdu pilnas ir daudzas puiša dziesmas par viņa saderētās līgavas aiziešanu pie cita tautu dēla (1721—1740). Puisis raud, iedams baznīcā aiz cita, kas ved viņa iecerēto («Trīs gadiņus neredzēju», 1721—1724). Dziesmas sentimentalitāti pārvar žēlabu poētiskā hiperbolizācija. Asaru rūgtums ir tik liels, ka zaļā birze, kuras galiņā puisis žāvē saraudāto nēzdodziņu, trīs gadus ne auga, ne zaļoja, bet sestā gadā ar dimanta lapiņām salapoja. Dziesmu melodijas nāk no Kurzemes. Citā versijā šis pats motīvs visā Latvijā atspoguļojies dziesmās, kur pelēkais vanadziņš puisim atnes ziņu, ka viņa līgava ar citu saderēta («Pelēkaisi vanadziņis», 1725—1730). Dziesmu emocionalitāte nav tik tieša, arī melodijas ir vairāk stāstoša rakstura, bez jūtīguma akcentējumiem; ārkārtīgi bagātu melodisko variēšanos laika ritējumā atsedz Jurjānu Andreja, E. Melngaiļa u. c. pieraksti (1725—1728), kas aptver sešdesmit gadus, sākot ar 1882. gadu. Līdzīgu melodisko variantu kopu jaunākajos, pēckara perioda pierakstos redzam Vidzemes dziesmās «Aiju manu grūtu bēdu» (1733, 1734), kuru dzejas metri panta otrajā rindā veidoti bez cezūras un ar pēdējās dipodijas īsinājumu, analoģiski, piemēram, «Āvu, āvu baltas kājas» metriskajai struktūrai. Ja šīs dziesmas panta veidojumu mēdz izskaidrot ar lietuviešu tautasdziesmu ietekmi, tad trīs Vidzemes dziesmas līdzīgi skaidrot ir grūtāk areāla saskares trūkuma dēļ, te nāk klāt arī tīri ziņģiskas ietekmes. Ar nelielu variējumu līdzīgs tematiskais motīvs ietverts klasiski stingrā trohaja pantā Vidzemes un citās dziesmās «Aiz ko manim sirds sāpēja?» (1735—1740). Harmoniskais minors Zemgales «Kādēļ manim sirds sāpēja?» melodijā (1739) sevišķi izceļ tās sērīgumu. Melodijas pieraksts ir diezgan sens (Jurjānu Andreja 1891. g. ekspedīcijā), tas apliecina harmoniskā minora melodiju veidošanos latviešu tautasdziesmās muzikālā romantisma ietekmē.

Nedaudzās meitas atderību dziesmās (1741—1746) galvenokārt izskan motīvi par viņas aiziešanu no puiša, kas ir izrādījies nelietis vai kam viņa devusi kreiso roku, arī puiša žēlabas, ka meita viņu atstājusi; tikai izņēmuma kārtā viņa nesagaida puisi, kas ār citu saderējis. Šeit ir melodijas, kas izceļas gan ar dziļo atbilstību dzejas emocionalitātei, gan ar savu muzikālo specifiku. Cik cieši un organiski, piemēram, savienojas minora un mažora elementi Vidzemes un Latgales melodijās «Grūti pūta sila priede» (1744) un «Gōju, gōju tauteņōsi» (1742), pasvītrodami situācijas sarežģītību. Tikpat ekspresīvi emocionāla ir Zemgales dziesma «Dēls noķēra cielaviņu» (1745), kurai pieder viena no visskaistākajām eoliskajām melodijām. Puiša un meitas dialoga dziesmās derību atsacījuma motīvi izpaužas tiešā konfliktā, brīžam vēl saasinātākā formā. To melodijas (1747—1756) galvenokārt nāk no Kurzemes, tikai ceturtā daļa cēlusies Zemgalē. Dziesmu saturā ir vairāki puiša un meitas monologa dziesmu motīvi, tikai izteikti dialoga veidā; jauns motīvs ir par puisi, kas atjāj pēc ilgas prombūtnes un ko meita nav sagaidījusi. Abi šķiras ar savstarpējiem pārmetumiem. Melodijām raksturīga skaņkārtiska dažādība, šai nelielajā dziesmu grupā dominē melodijas senajās diatoniskajās modālajās struktūrās — eoliskajā, miksolīdiskajā, frīģiskajā skaņkārtā, relatīvi mazāk mažorā. Jau no pašiem agrīnākajiem latviešu tautasdziesmu melodiju pierakstiem un publicējumiem nāk «Dzirdu, redzu brīnumiņus» miksolīdiskā melodija (1747) Vīgneru Ernesta krājumā «Latvija» 1874. gadā. Ar krāšņu, metroritmiski izrotātu, arī miksolīdisku melodiju dziedāts šīs dziesmas plašāk izvērstais teksts Vaiņodē (1748). «Smagi šņāca sila priede» (1753) melodija ir meitas atsacījuma dziesmas «Dēls noķēra cielaviņu» (1745) variējums, par ko nav jābrīnās, jo abas melodijas pierakstītas Ilūkstes apriņķī vienā laikā. Ļoti īpatna ir «Vakarāje itin vēlu» melodija (1754) ar doriskās un harmoniskā minora skaņkārtas apvienojumu (hromatiskais alterējums cis^1, c^2). Ka arī šķiršanās situācijās ielaužas drastiskas bezbēdības vai sarkasma motīvi, rāda Jūrkalnes dziesma «Tautu dēlis man iedeva Mazai zelta gredzentiņu» (1755), ko dzied galvenokārt tautu meita locījumiem izrotātā, pat ar puiciskiem refrēniem piebārstītā melodijā.

Precību dziesmās atrodamas daudzas no visskaistākajām latviešu tautasdziesmu melodijām. Tās savāktas vairāk nekā gadsimta laikā, kopš XIX gadsimta 70. gadiem, nākušas no daudzu mūsu mūzikas folkloristu, komponistu, muzikologu, skolotāju, kordiriģentu un citu tautas mūzikas mīļotāju rūpīgajām un mīlošajām rokām. Taču melodijas pieraksta brīdis uztver tikai vienu attīstības posmu tās daudz ilgākajā dzīves laikā. Dažādi netieši liecinājumi, folkloristikas, etnogrāfiskie, literārie, lingvistiskie un citi avoti var pavērt dziļāku ieskatu, galvenokārt relatīvu, melodiju pagātnē, tas ir, noteikt dziesmu vai melodiju tipu senāku vai jaunāku cilmi, dažkārt arī laikmeta robežas. Nepārvērtējami svarīgs tautasdziesmu melodiju vēstures objekts ir savākumos iegūto variantu materiāls — daudzās dažādās melodijas un to mākslinieciski augstvērtīgie varianti, kas radušies dažādos novados ap līdzīgiem tekstiem vai to variējumiem, un savukārt melodijas, ar kurām dziedāti dažādie teksti. Ikviens šāds fakts izgaismo kādu jaunu aspektu vai īpašību tautasdziesmu dzīves daudzveidībā. Savā kopumā pierakstu datējumi un topogrāfiskie izvietojumi vien jau ir tieša dziesmu vēsture, uz kuru balstoties varam pētīt arī katras dziesmas biogrāfiju, tās tālāko attīstību, variēšanos, pārtapšanu komponistu apdarēs, dziesmu vietējos, gadsimtu tradīciju nosacītos, izplatības ceļus. Kā mūsu materiāli rāda, daudzu precību dziesmu melodiju saglabāšanos līdz mūsdienām un izplatību arī pāri savas pirmatnējās rašanās zonai ir veicinājusi to ietveršana komponistu darbos, it īpaši apdarēs korim, balsij ar klavieru pavadījumu, kā arī to publicējumi kordziesmu krājumos un tālākā dzīve koros, koncertos, dziesmu svētkos, skolās, sadzīvē. Šādi ievirzīti pētījumi ļauj plaši izstrādāt dziesmas — teksta un melodijas — detalizētu biogrāfiju, ko prasa daudzas mūsu pazīstamākās dziesmas un to melodijas. Ceram, ka precību dziesmu melodiju krājums dos ierosinājumus un pamatvielu arī tālākajiem pētījumiem.

Dziesmas kārtotas pēc tematiski funkcionālā principa, vispārējā precību ieražu un izdarību secībā. Melodijas funkcionālo piederību, ja tai nav īpašu žanrisku iezīmju (kāda, piem., ir refrēns gadskārtu ieražu dziesmās), nosaka tās teksts. Šā tematiski funkcionālā sistematizējuma ietvaros dziesmas kārtotas pēc melodiju radniecības, apvienojot vai tuvinot to variantus, ko nosaka skaņkārtas, kadencējumi, melodiju intonatīvā līnija, sākumi, to krītošais vai kāpjošais virziens, metroritmika, muzikālā forma u. c. Gadījumos, kad vienam tekstam ir ļoti daudz melodiju un to variantu, tāpat arī teksta variantu, kārtojumā par primāro vienmēr ņemts muzikālais princips (piem., «Man pazuda kumeliņis», «Kā es teicu, tā notika», «Sēju lielu rožu dārzu» u. c.). Daudzām dziesmām ir nepilnīgi pierakstīti teksti, bieži tikai divrinde, ar ko izdziedāt melodiju. Dažkārt, ja dziesmai nav citu, pilnīgāku variantu, tās žanriskā un tematiskā piederība nav nosakāma. Visos gadījumos, kad atrasti dziesmai tuvi varianti, tā pielīdzināta pilnīgākajam, kas arī parasti ievietots kā pirmais.

Melodijas transponētas skaņu rindā ar vienu diēzu, kas ļauj saskatīt to radniecību un atšķirības, kā arī dažādās skaņkārtiskās melodiskās struktūras un to īpatos kadencējumus. Nošu sistēmas sākumā atzīmēta melodijas etnogrāfiskā pieraksta sākuma nots; kur šādas norādes nav, melodijas pieraksts ir bijis publicējuma tonalitātē. Melodiju metriskais izkārtojums vienādots pēc principa, kur trohaja teksta viena dipodija un daktila viena pēda atbilst vienai taktij melodijā. Tas ne tikai skaidri organizē teksta un melodijas savstarpējās saiknes, bet arī pilnīgāk parāda dziesmu estētiskās nianses, atsevišķu dzejas vārdu vai posmu atspoguļojumu melodiju metroritmiskajās struktūrās. Dziesmu izpildījuma tempi minēti tikai gadījumos, kur tie atzīmēti vācēja pierakstos, diemžēl šīs norādes ir ļoti trūcīgas. Tomēr jāteic, ka tautasdziesmu izpildījuma tempi ir diezgan relatīvi, atkarīgi no teicēja vecuma vai temperamenta, no atsevišķa teicēja vai dziedātāju kopas izpildījuma, no situācijas un citiem apstākļiem.

Visas nepieciešamākās ziņas par melodiju ietvertas tās folkloristiskajā «pasītē» — teicēja vārds, dzīvesvieta, dzimšanas gads un vieta, pierakstītāja vārds un pierakstījuma gads, materiāla arhīva šifrs Latvijas PSR Zinātņu akadēmijas A. Upīša Valodas un literatūras institūta Folkloras daļas fondos vai citu avotu norāde. Ja teicēja dzimšanas vieta saskan ar pierakstījuma, resp., viņa dzīvesvietu, tad tā netiek atkārtota. Vietu apzīmējumi doti pēc pierakstu laika teritoriāli administratīvā iedalījuma. Ar pirmo vietas nosaukumu apzīmēts plašākais administratīvais jēdziens — rajons vai apriņķis, ar otro — ciems vai pagasts.

Dziļākā pateicība visiem Latvijas PSR Zinātņu akadēmijas A. Upīša Valodas un literatūras institūta Folkloras daļas kolēģiem, kas palīdzējuši ar vārdu un darbu krājuma tapšanas laikā, it sevišķi vecākajai laborantei M. Berzinskai par materiālu ekscerpēšanu no fondiem un to pirmatnējo tekstoloģisko sistematizēšanu, zinātniskajam līdzstrādniekam V. Bendorfam par melodiju tīrrakstiem un atsevišķiem noskaidrojumiem, arī par palīdzību korektūru lasīšanā un zinātniskajam līdzstrādniekam A. Breidakam par izlokšņu formu un īpatnību precizējumiem dziesmu tekstos.

МЕЛОДИИ СВАТОВСКИХ ПЕСЕН

Песни, связанные со сватовством (сватовские песни), по своей тематике и содержанию составляют единое целое со свадебными песнями, предваряя их в комплексе свадебных обрядов и традиций. Как в поэтическом, так и в мелодийном отношении сватовские и свадебные песни в совокупности — самый обширный цикл обрядовых песен латышского фольклора. Неисчерпаемо многообразие песен, сопровождавших каждый этап ритуала сватовства и свадьбы; собранный текстовой и мелодийный материал, включающий песни, различные по времени происхождения, позволяет заглянуть в далекое прошлое народа, проследить его историю.

Во всех значительных публикациях латышских народных песен тексты сватовских песен занимают особенно большое место (К. Барон посвятил им отдельный — III_1 — том своего собрания «Латышские народные песни» («Latvju dainas»), включающий песни с 13 234 по 15 880 с многочисленными вариациями), тогда как их мелодии до сих пор не были собраны и систематически изучены. Отдельные мелодии часто публиковались в сборниках обработок народных песен для хора или для голоса с фортепиано Я. Цимзе, А. Юрьяна, Я. Витолса, П. Юрьяна, М. Губене, Э. Мелнгайлиса, Алфреда Калниньша, Е. Граубиньша, Алдониса Калниньша и других композиторов. К научным изданиям мелодий можно отнести их публикацию в собрании Э. Мелнгайлиса «Материалы латышского музыкального фольклора» («Latviešu mūzikas folkloras materiāli»). Однако здесь нет четкой классификации материала, песни сгруппированы не по жанрам, а по месту их записи и по репертуарам исполнителей. В докторской диссертации Е. Витолиньша «Исследования в области латышской народной музыки» (Рукопись. Рига, 1959) изучены мелодии сватовских песен Лиепайского района (с. 276—280).

Настоящее издание мелодий сватовских песен подготовлено Институтом языка и литературы им. А. Упита АН Латвийской ССР. Вошедшие в него песни вместе с ранее опубликованным собранием мелодий свадебных песен[1] составляют единый цикл свадебных песен в широком смысле. Он включает огромное количество мелодий — 3231, записанных в течение более чем 100 лет, прошедших со времени издания первого сборника народных песен Я. Цимзе «Венок из песен» («Dziesmu rota»).

Образуя единое в поэтическом и музыкально-драматургическом отношении песенное оформление свадебного ритуала, циклы сватовских и свадебных песен все же существенно отличаются друг от друга не только по своему содержанию, но также по поэтике и мелодике, что определяется их функциями. Сватовские песни, будучи в основном молодежными, тесно связаны с бытовыми песнями, посвященными взаимоотношениям юношей и девушек; в них присутствуют мотивы любви, обольщения, «опевания», выбора мужа или жены и т. п. Границы всех этих песенных циклов — молодежного бытового, сватовского и свадебного — временами весьма расплывчаты, особенно из-за полифункциональности песен, и в длинных песнях часто неопределимы однозначно. Недаром К. Барон раздел «Парни и девушки и их взаимные отношения» в своем собрании «Латышские народные песни» снабдил примечанием: «... многие из этих песен могут быть отнесены к сватовским или свадебным»[2].

[1] Latviešu tautas mūzika. Kāzu dziesmas. (Латышская народная музыка. Свадебные песни.) Sakārtojis mākslas zinātņu doktors J. Vītoliņš. Rīgā, Zinātne, 1968. 528 lpp.

[2] Barons K., Visendorfs H. Latvju dainas. (В дальнейшем — LD.) Pēterburgā, 1903, 2. sēj., 548 lpp.

Обряды сватовства включают три главных момента — выбор невесты, брачное предложение и помолвку. С ними связаны различные подчиненные действа, а также элементы конфликтных ситуаций — отказ от брачного предложения или разрыв помолвки. Различия в обрядах сватовства, отмеченные в разных местностях, не затрагивают основного ритуала. Однако ритуал сватовства со сложной драматургией имеет относительно позднее происхождение. Более древние и примитивные способы добывания жены — это умыкание невесты или выкуп ее; здесь еще нельзя говорить об обрядах сватовства и свадьбы по отдельности — они еще не дифференцировались и не получили самостоятельного развития. Песни такой тематики в собрании К. Барона выделены в особый раздел под названием «Предание старины» (13 234—13 765), тогда как песни, отражающие полный цикл обрядов сватовства, объединены в раздел «Сватовство во времена не так давние» (13 766—15 880). Отметим, что том III_1 собрания «Латышские народные песни» был подготовлен к печати в 1903 г., однако уже тогда К. Барон говорит о сватовстве как о пережиточной традиции, утратившей свое истинное значение и символический смысл и в значительной мере забытой даже в песнях[3]. В еще большей степени сказанное относится ко всему XX в. и к нашим дням, когда в ходе развития общественной жизни в корне изменились и затем почти полностью исчезли обряды и традиции сватовства. Но от них осталось музыкально-поэтическое наследие — богатейшая сокровищница сватовских песен, отличающихся свойственной народному творчеству высокой художественностью и вполне понятных только в своей функциональной роли в ритуале сватовства. Это определяет порядок публикации мелодий сватовских песен в данном издании в тематически-функциональной последовательности, а в рамках этой последовательности — по вариантам мелодий.

Большой объем записей мелодий сватовских песен позволяет воссоздать музыкальное оформление каждого этапа сватовского действа. Эти песни записаны по всей Латвии, по всем ее районам; многие песни характерны для отдельных местностей, где они часто представлены многочисленными вариантами.

Сватовские песни — это в первую очередь так называемые «длинные» песни, содержащие какое-то повествование с определенным сюжетом. В них сильна лироэпическая сторона, поэтому в исполнении их преобладает широко развитая лирическая мелодика распевного типа, тогда как речитативная, или декламационная, мелодика встречается значительно реже. Это объясняется также спецификой исполнения песен, обусловленной ходом самого сватовского действа: число участников ограниченно, нет больших коллективных «опеваний» или сцен взаимного «опевания», как на свадьбе, поэтому отсутствуют речитативная мелодика и бурдонное многоголосие. Персонажи сватовских песен — жених или женихи, сваты, невеста, мать и отец невесты, ее братья. По форме песни решены в виде монологов, очень часто — диалогов, многие песни — это песни парней или девушек.

Мелодии распевного типа — явление более позднего происхождения, как вообще процесс лиризации песни, так ярко выраженный в сватовских песнях. Многие из этих песен — настоящие любовные песни, наполненные глубоким чувством, что отражается и в их мелодике. Напевы этих песен — часто мажорные, что в мелодике народных песен вообще характерно для более позднего времени; происхождение их можно отнести к XVII и XVIII вв. Эти мелодии в большой мере определили характер многих типов песен, распространенных в XIX в. Таковы, например, песни сборников Я. Цимзе «Венок из песен», где имеются наиболее старые записи мелодий сватовских песен; мелодика такого типа полностью доминирует и в народной плясовой музыке.

Принадлежность большинства мелодий сватовских песен к относительно молодому историческому слою весьма усложняет проблему изучения происхождения и развития народных песен: если принять, что поэтические тексты и мелодика народных песен возникли одновременно, то следует считать, что тексты сватовских песен — также продукт позднего времени. Однако в содержании значительной их части находим следы глубокой древности, тогда как в мелодике такие древние элементы встречаются реже. Можно считать, что древняя традиция в ритуале сватовства постепенно пополнялась новыми песнями, приобретала более лирический характер, что сближало сватовские песни с бытовыми. Сближение это стало возможным также потому, что в ритуале сватовства нет такой четко оформленной драматургии обрядовых действ, как в свадебном церемониале, где каждое действо имеет свое строго определенное место и характер, свой стиль исполнения песен, как декламационных, так и распевных. Мысль о сравнительно позднем происхождении сватовских песен высказал П. Шмит[4], указав, что «до XVI в. немецкая народная поэзия не воспевала еще красивую и работящую сироту», «и у латышей песни такого содержания следует отнести к более поздним традициям»; и далее: «...в народных песнях брак сиротки никогда не сопровождается ни выкупом не-

[3] LD, III_1. Pēterburgā, 1904, 1. lpp.

[4] Tautas dziesmas. (Papildinājums K. Barona «Latvju dainām».) P. Šmita red. Rīgā, 1936, 1. sēj., XV—XVI lpp.

весты, ни излюбленными церемониями ее умыкания». Мелодии многих песен брачного предложения сиротке также могут служить подтверждением этого предположения — в них доминирует мелодика сравнительно позднего происхождения.

А. Берзкалне в своем исследовании, посвященном песням «о юноше, умершем от горя», многие из которых записаны с мелодиями, уверенно относит появление этих песен в Латвии к концу XVIII в.[5] Более или менее конкретные указания исторического характера имеются только относительно некоторых мотивов в весьма распространенных песнях. Наряду с ними можно найти мотивы, включающие элементы более древнего происхождения, генетические корни которых следует искать на гораздо более ранних этапах истории народных песен, например «прусские» мотивы, а также древние ладовые построения во многих сватовских песнях и т. д.

Поскольку имеющийся мелодийный материал сватовских песен не позволяет их систематизировать по времени происхождения, в качестве наиболее рационального принципа классификации песен мы выбрали ход самого сватовства, т. е. его драматургию, которая наиболее полно была показана в собрании К. Барона. Кроме того, в мелодийном материале содержатся песни, посвященные обычаям и обрядам далекого прошлого — браку между родными братьями и сестрами, умыканию невесты или выкупу ее. Сюда входят также песни о том, как парень отправляется за невестой на чужбину, в дальний край, песни о выборе невесты, имеющие форму монолога парня или диалога его с девушкой или с ее матерью, а также песни о юноше, умершем от горя. Вся эта древняя часть песен охватывает 407 мелодий.

Именно в этих произведениях более всего ощущается несовпадение текстов и мелодий песен по возрасту: музыкальный облик многих песен данной группы имеет черты позднего времени. В связи с этим встает вопрос, являются ли тексты песен отражением древних обычаев в народном творчестве более поздней эпохи, или нам следует пересмотреть взгляды на время происхождения мелодий и отнести его к более раннему периоду. В музыковедении нет строгих критериев относительно датировки народной музыки. Указанное расхождение наглядно проявляется уже в первых двух песнях настоящего сборника на текст «Ой, боже, что буду делать, хочет братец меня взять!». Здесь древняя форма брака — между близкими кровными родственниками — отражена в песне с мелодикой несомненно более позднего происхождения. К. Барон, помещая этот текст первым среди сватовских песен (13 234), отмечает в предисловии к тому III_1: «... широко известная по всей Латвии народная песня указывает, что в глубокой древности браки заключались между ближайшими родственниками, братьями и сестрами»[6]. Это — одна из трагических песен сватовского цикла; в ней сестра выражает свое отчаяние: «Брошусь сама в речку, В стайку уток, Лучше буду лежать в речке, Чем в постели братца» (1). Но именно отчаяние сестры указывает на то, что песня возникла в более позднее время, когда близкородственные браки уже отошли в прошлое и считались безнравственными. Нам известны две различные мелодии этой песни, обе — мажорные, причем напев из Ницы имеет необычно широкий объем ундецимы. Обе мелодии, хотя и мажорные, наполнены глубокой грустью; эта эмоциональная окраска определяется главным образом структурой мелодии — повышением тесситуры при повторении слов «Ой, боже, что буду делать!». Особенно четко это видно в песне из Вестиены, где вся вторая фраза мелодии исполняется на терцию выше. Эта мелодия очень напоминает другую известную скорбную песню: вся ее основная часть — первая половина — как интонационно, так и в ритмике представляет собой мажорный вариант напева сиротской песни «Иди, солнышко, скорее к богу», только без ее мрачно звучащего заключительного рефрена.

По всей Латвии записано сравнительно немного мелодий песен об умыкании невесты (3—22), причем из Земгале записей нет. Это — песни девушек, рассказывающие о том, как девушка скрывается от похитителей (tautas); прячется в конопле; в роще; в кусте орешника, о том, как ее поймали в саду; когда она шла по ягоды; в лесу; когда бродила по болоту; «на обочине большака»; ночью; воскресным утром; а также песни братьев о похищении сестры (многочисленные латгальские и видземские варианты песни «Ой, сокол, соколик», 7—9), некоторые руцавские песни—диалоги жениха и матери девушки, рисующие поэтическую картину поимки девушки льняной или шелковой сетью, накинутой на девичью светелку (21), и др. В большинстве песен отголоски грубой действительности выражены в элегическом, поэтическом повествовании, за исключением нескольких рефренных напевов, приближающихся к мелодике плясовых песен (3—5). В целом мелодика песен стилистически неоднородна. Напевы некоторых песен, несомненно, более позднего происхождения, особенно мажорные мелодии выраженного функционально-гармонического стиля, как в вариантах уже упоминавшейся песни «Почему лают отцовские собаки» (3—5) и др. В мелодике этой песенной группы

[5] См.: Bērzkalne A. Dziesma par žēlumā nomirušo puisi. Rīgā, 1942, 3. lpp.

[6] LD, III_1, 1. lpp.

чаще, чем в других группах сватовских песен, встречаются древние, примитивные построения: с узким амбитусом (из 22 песен 12 по объему уже октавы, треть из них — в объеме кварты или квинты; относительно много мелодий с древними ладовыми структурами — фригийскими, эолийскими, миксолидийскими), в ряде латгальских и курземских песен — даже мелодика речитативного характера (11, 12) с однообразной метроритмикой, а также более короткие построения (14, 17, 21). Но в этой группе есть и развитые в мелодическом отношении напевы (7, 13, 19 и др.). Общий характер мелодий здесь весьма многообразен, что позволяет выдвинуть гипотезу об их разновременном происхождении.

Большую группу в цикле сватовских песен составляют песни о «погоне» (panāksnieki) — о братьях девушки, отправившихся в погоню за похищенным девичьим венком сестры или за самой сестрой (23—74). В сюжетном отношении все они связаны с песнями об умыкании невесты. Во многих песнях эта идея реализуется в ином аспекте: зеленая щука срывает венок с головы сестры и уносит его в море. Зеленая щука в ряде песен — это образ матери жениха-похитителя. Брат отправляется в лодке за венком, находит его в клети похитителя (tautietis), хочет забрать его, но похититель просит отдать за него хозяйку венка. Эти песни имеют многочисленные варианты, как текстовые, так и мелодийные. В зачине наиболее распространенных вариантов сестра моется; стирает белье на берегу реки (Даугавы, моря), приплывает зеленая щука и срывает с нее венок (23—35). Однако во многих вариантах зачин расширен или изменен. Девушка в полдень спит в лодке; идет качаться в лодке (36—44); ночует в лодке; отправляется с парнями в ночное и идет к реке напиться; на берегу реки (моря) девушка теряет золотой перстень и, когда она его ищет, с нее падает венок; и т. д. В ряде вариантов девушка вешает венок на стебли тростника (45—69), ветер сдувает его в реку (в Даугаву, в море). В вариантах центральной части песен брат отправляется за венком в лодке из ясеня; из тростника, но она или слишком тяжелая, или слишком легкая; отправившись же в лодке из липы или цветов, брат находит венок на острове в море; в излучине реки; на литовской стороне; в клети чужака, молодого парня, батрака, хозяйского сына, у чужих людей. В концовке всех вариантов парень просит отдать за него хозяйку венка, однако в ряде песен сестра отказывается выходить за него замуж; или брат привозит венок, или венок пропадает. Это удивительное богатство вариаций свидетельствует об устойчивости, долговечности песни, о том, что ее основной сюжет оброс многочисленными новыми мотивами.

Очень разнообразны эти песни и в мелодическом отношении. Только с зачином «Стирала, полоскала» и его вариациями по всей Латвии существует 13 совершенно различных мелодий (23—35), в которых доминирует мажорная окраска. Так же много мелодий у текстов с зачином «Дочкой лодочника была» и его вариантами (36—38), тогда как зачин «В лодке шла качаться» устойчиво сочетается с вариантами одной мелодии (40—44). Обращает на себя внимание выразительный, грустный по эмоциональной окраске напев «Парни ехали в ночное», два варианта которого (46, 47) представляют собой фригийскую и эолийскую разновидности одной и той же мелодии. Мелодия «Парни ехали в ночное» (49) была опубликована Я. Цимзе уже в 1875 г. в сборнике «Венок из песен» с текстом этой песни и песни «Солнышко поздним вечером». Если учесть, что песня «Солнышко поздним вечером» имеется среди собранных И. Г. Гердером в XVIII в. латышских народных песен и в немецком переводе опубликована в сборниках песен народов мира того же И. Г. Гердера *«Volkslieder»* (1778/1779 г.) и *«Stimmen der Völker in Liedern»* (1807 г.), то смело можно заключить, что эта прекрасная и вполне современная по звучанию мелодия исполняется уже по меньшей мере в течение двухсот лет.

На севере и северо-западе Курземе и на западе Земгале с зачинами («Парни ехали в ночное», «Брат, любя сестру», «Нагнулась, напилась», 51, 53, 54) исполнялось несколько вариантов мажорной мелодии. С текстом «Быстрая, быстрая река течет» (58, 59) получил распространение вариант мелодии популярной молодежной бытовой песни. В эту группу входит песня «Три серебряные реки текут», получившая широкую известность уже с 1874 г. — после выхода в свет сборника Я. Цимзе; варианты ее были записаны известными фольклористами и композиторами Я. Цимзе, А. Юрьяном, Э. Мелнгайлисом (68, 69). Многочисленные и разнообразные мелодии этой обширной группы песен широко распространены во всех районах Латвии, особенно в Курземе и Земгале.

Необходимо указать, что некоторые песни рассматриваемой тематики ввиду их полифункциональности были опубликованы в I томе нашего издания «Латышская народная музыка» («Latviešu tautas mūzika», 1. sēj., 749—755)[7] в разделе «Песни о море, рыбацкие песни» и здесь не

[7] Latviešu tautas mūzika. Darba dziesmas. Rigā, LVI, 1958. 1. sēj., 317. lpp., 757 melodijas.

повторяются. Это варианты песен «В лодке родилась, в лодке росла» и «Дочерью лодочника была», для некоторых из них в настоящем издании даны дополнительные тексты (37).

В ряде песен других групп также рассказывается о пропавшей сестре, на розыски которой отправляется брат, — здесь все еще ощутимы мотивы похищения невесты (70—72). Для этих песен характерны мелодии легких трехдольных размеров и дактилические тексты (71—72). В качестве курьеза встречается песня о пропавшем брате, которого сестра находит обвенчанным на чужой стороне (74).

Похищение невесты и погоня братьев за похитителями отражены также в лироэпических песнях — «Иди, братец, посмотри», «Нас девять братьев», «Ох, мать, ох, мать, вот воры» — и в их многочисленных вариациях. Эти песни, отражающие собственно свадебные обряды, были опубликованы в собрании «Латышская народная музыка», в томе, посвященном свадебным песням. Они составляют обширную, хорошо развитую в мелодическом отношении группу лироэпических песен, сохранивших некоторые характерные элементы древних обрядов сватовства.

Песня «За речкой я выросла» (75—107) представляет собой рассказ о сестре, увезенной женихом с ее согласия, — напрасно братья зовут ее назад. Текст песни очень устойчив; он несколько варьируется только в концовке, зачин же одинаков во всех вариантах: «За речкой я выросла, Через речку меня увезли». Типичная форма концовки — ответ братьям: «Я сестрица на время, Суженая — на всю жизнь»; часто встречаются концовки: «Я нашла хлебное место, Пахаря по нраву» или «Мне нравится в этом краю, Пахарь в этой стороне». Иногда песню исполняют с рефренами, но чаще — повторяют двустишия текста. Песня имеет много различных мелодий, большинство которых возникло и записано в Латгале (11 мелодий, причем ряд их — в нескольких вариантах), также в Земгале, точнее, в ее восточной части, где она имеет собственные мелодии, также в нескольких вариантах (92, 93, 96—98), меньше — в Земгале и Курземе. Наиболее ранние записи ее сделаны на границе Видземе и Латгале. Это — запись А. Юрьяна (1891 г.) из Лубаны, отличающаяся оригинальной структурой (82), и запись П. Дрейманиса из Крустпилса (86), получившая широкую известность в блестящей обработке А. Юрьяна для шестиголосного хора, в которой эта мелодия чередуется с мелодией—призывом братьев (1889 г.). За этими первыми фиксациями последовали записи самобытных мелодий, сделанные в конце 20-х годов в Земгале А. Якансом (92, 93, 96—98). Однако бóльшая часть этих напевов зафиксирована только в советский период — экспедицией Э. Мелнгайлиса 1940/1941 г. в Латгале и затем в 50-е и 60-е годы Алдонисом Калниньшем, А. Круминьшем, П. Дамбисом, Р. Ермаксом, «открывшими» латгальские напевы. К сожалению, эти многочисленные мелодии не получили широкой известности за пределами упомянутой области распространения; популярность, как уже указывалось, завоевал лишь крустпилсский вариант в обработке А. Юрьяна.

Половина рассматриваемых мелодий — мажорные, чаще всего в амбитусе тонической или доминантной октавы, а также сексты. Однако в Латгале (в Аглоне и Берзпилсе) встречаются довольно примитивные мелодии древнего типа в объеме терции или кварты, очень короткие — из трех или даже двух фраз. Также короткие — 6-тактные — построения имеются в другой берзпилсской мелодии (88, 89), где повторяется лишь вторая диподия строки текста и объем интонационной структуры которой не выходит за пределы терции или кварты. Эти берзпилсские мелодии были записаны Э. Мелнгайлисом от разных исполнительниц в 1941 г. Иначе — повтором первой диподии — образована краткая 6-тактная форма варианта из Лубаны (82). Некоторые напевы с другими текстами представляют собой вариации более известных мелодий («Суженому руку дала» (83) контаминировала с песней «Кто это такие, которые поют» (99)).

Тема побега сестры к жениху (чужим людям — «tautās») ярко раскрыта в песне «Ко мне съехались гордые женихи» (101).

Древние традиции сватовства нашли отражение в песнях о выкупе невесты; в мелодиях этих песен много своеобразных элементов (102—127). Надо, однако, отметить, что по текстам, записанным одновременно с мелодиями, песни данного цикла трудно отделить от свадебных песен о «колыбельных деньгах» матери невесты или о выкупе приданого. В собрании «Латышские народные песни» К. Барон к названию раздела «Покупка жены» дает подзаголовок: «Позднее — одаривание деньгами и подарками в разные моменты сватовства и свадьбы»[8]. Самая ранняя и наиболее известная запись мелодии — это песня «Брат свою родную сестру», опубликованная в 1874 г. в третьей части сборника Я. Цимзе «Венок из песен». По всей вероятности, это видземская мелодия; ее многочисленные более поздние варианты записаны по всей Латвии, исключая

[8] LD, III$_1$, 245. lpp.

Латгале. Несомненно, распространению мелодии способствовала ее обработка Я. Цимзе для хора. По своему функционально-гармоническому типу эта мажорная мелодия, безусловно, принадлежит к относительно позднему слою мелодики, что противоречит древней традиции, отразившейся в тексте песен. Трудно сказать, что́ здесь произошло: текст ли значительно позже нашел мелодию, или он вовсе не так древен.

Большинство мелодий песен этой группы весьма своеобразно по структуре и интонации. Это — варианты из Барты (108, 109); мелодия одного из них — миксолидийская и сокращенная — из трех фраз, вторая — речитативного типа. Э. Мелнгайлис, записавший ее, отмечает, что «у нее отсутствует вторая половина, предположительно — на кварту ниже». В северной части Видземе — в Гауйиене или Трапене — записана необычная в ладовом отношении мелодия «Темна чужая горница» (110). Песня очень выразительна. Песня из Гробини «Играй умно, будут деньги» исполняется на мелодию «Вей, ветерок» (107), которая в Лиепайском районе встречается с самыми разными текстами.

Особое место в этой группе занимают многочисленные дактилические песни о выкупе невесты, легкие двух- и трехдольные мелодии которых пришли главным образом из Латгале, в меньшей мере — из Земгале, Видземе и Курземе («Я была синичкой», «Я была перепелочкой», «Я была пчелкой», «Выросла липка», «Вей, вей, ветерок» (111—126)). Содержание всех этих песен сводится к следующему: девушка видит сватов, торопит брата, сестру, мать, чтобы отпирали ворота, клеть, сундук с приданым, надевает самый красивый наряд, горницу усыпают цветами, сваты бросаются собирать цветы, платят за них матери, за саму девушку — «колыбельные деньги». Эти песни, богатые в стилистическом отношении, насыщенные поэтическими эпитетами, метафорами, сравнениями, пронизанные чувствами девушки, ее волнением, тревогой, рисуют поэтическую картину древнего сватовства. По структуре и некоторым сюжетным линиям тексты песен довольно устойчивы, из их вариаций следует отметить поздний по происхождению текст зачина в песне «Я, паренек, как тростинка» (122). Своеобразна концепция песни «Вей, вей, ветерок» (124—126), в которой появляется тема сестры, прячущейся в клети, которую жених открывает мечом. Эта песня также из Латгале. Ее варианты, в которых отсутствует мотив выкупа невесты, помещены в разделе «Сваты у ворот и на дворе» (675—688). Удивительно то, что почти каждая запись текста из этого цикла имеет свой собственный напев. Какой поразительный всплеск народной творческой силы!

Большая группа песен **Мо́лодец отправляется в чужие края, чтобы добыть себе жену** включает песни выбора невесты, относящиеся к более древним обрядам сватовства (128—407). В песнях парень отправляется верхом на поиски невесты, далеко-далеко, проходит долгий путь, едет в «янтарную землю», добывает невесту в Риге, Валмиере, Кулдиге, в краю пруссов; к матери девушки приходит парень из дальних краев, с чужбины, из Неметчины, Курземе, Видземе; свататься едет верхом, в телеге, по воде. Парень находит себе невесту, но в ряде песен не может отыскать девушку себе по нраву. В части песен рассказывается о корчме, где парни встречаются с девушками и выбирают среди них невесту. По всей вероятности, эти песни — относительно позднего происхождения, так как в Латвии корчма становится местом собраний и развлечений с XVII—XVIII вв.

Бо́льшая часть песен «выбора невесты» представляет собой рассказ жениха, но очень характерна для них и форма диалога, чаще всего между женихом и матерью девушки. Значительное большинство этих песен группируется вокруг нескольких особенно популярных песен, поэтический каркас которых облекается во все новые мелодии и варианты этих мелодий. К таким песенным группам относятся «Оседлаю хорька» (145—166), «Вей, ветерок» (172—215), песни о юноше, умершем от горя (216—258), «Темна, темна та елочка» (360—405) и самая большая из них — «Заря занимается» или «Ой, рано, рано» (259—330). Топография таких групп иногда очень обширна — охватывает всю Латвию, однако некоторые из песен локализуются в отдельных районах, например латгальская песня «Заря занимается». Распространению песен особенно способствовали обработки их для хора и включение в активный хоровой репертуар, исполнение на праздниках песни, как это произошло, например, с песней «Вей, ветерок». Записаны мелодии многих сватовских песен, центральный мотив которых — поиски невесты в краю пруссов (136—144; многочисленные варианты мелодии песни «Оседлаю хорька» (145—166)). Это развернутые лироэпические песни с многочисленными вариациями и большим количеством различных мелодий. В ряде песен парень, играя на кокле, верхом отправляется в землю пруссов за невестой, привозит прусскую девушку к себе, но чаще он не берет прусскую невесту, так как у него дома осталась суженая. Нередко в песнях встречается мотив прусских девушек, которые хотят удержать парня, сделать его юнкером, но парень отказывается оставаться. Во всех многочисленных записях устойчивым оказался текст песни «Оседлаю хорька»; некоторые изменения в нем могут быть отнесены главным образом на счет забывчивости исполни-

телей. Эта песня — из Курземе, однако некоторые ее мелодии (146, 150, 151) локализовались в Видземе, а в Латгале она не обнаружена вовсе. Эта песня представляет собой длинное повествование о фантастическом путешествии парня в землю пруссов и о его приключениях там: он попадает в подземелье, где три девушки пьют вино из позолоченных кубков, и предлагает выйти за него замуж третьей девушке. По своему поэтическому содержанию — это типичный народный романс (возможно, локализовавшееся заимствование), облеченный, однако, в строгую форму народной песни. Удивительно мелодическое богатство этой песни — у нее по крайней мере 17 различных мелодий, причем некоторые из них имеют по нескольку вариаций. Часть этих мелодий записана уже в 80-х годах XIX в. (152—156) — это варианты одной и той же мелодии из Видземе и с севера Курземе (Арлава), но сама она, как ни странно, позже больше не фиксировалась. Многие мелодии песни записаны главным образом в 1920-е годы и частично в первой половине 30-х годов, позже она не фиксировалась, и в советский период после войны сделана только одна запись, правда, ранее неизвестная (164). Так происходит процесс исчезновения песни из памяти народа, и этому не могут воспрепятствовать ни поэтичность ее содержания, ни обрядовая традиция, ни социальные, психологические или эмоциональные моменты.

Здесь встает также вопрос о предположительном возрасте этой песни. Я. Розенберг, изучавший проблему пруссов в латышских народных песнях[9], пришел к заключению, что в сватовских песнях сохранились отголоски воспоминаний о древних пруссах — народе балтского происхождения — и пруссов из народных песен нельзя идентифицировать с немцами, заселившими впоследствии Пруссию. Связи древних латышей (куршей) с древними пруссами возникли задолго до вторжения немецких феодалов в Ливонию; они окрепли в X—XII вв. и могли существовать вплоть до XVII в., когда древние пруссы прекратили свое существование как этническая единица. Отсюда следует, что те латышские народные песни, в которых упоминаются пруссы, могли возникнуть не позже XVII в.

Вместе с тем следует предположить, что многие мелодии нашего сборника, тексты которых включают мотивы прусских девушек, восходят к более раннему периоду — по меньшей мере до XVII в. — и, следовательно, относятся к самому интенсивному, по общему признанию, периоду возникновения латышских народных песен — к XIII—XVI вв., т. е. к периоду уже вполне развившегося феодализма. Однако почти весь музыкальный материал песен представляет собой относительно позднюю мелодику широкого амбитуса (объем октавы и шире; совсем не встречается мелодий объема у́же сексты, а также мелодики декламационного типа). Более двух третей мелодий — мажорные и только неполная треть относится к более древним ладовым структурам. Все это, если учитывать традиционные взгляды на то, что мажорные мелодии стали появляться в народной музыке главным образом с XVII в., когда в профессиональной музыке совершился переход от средневековой звукорядовой модальности к мажорно-минорной системе, усложняет решение проблемы генеза песен или требует отнесения мелодики такого типа к периоду до XVII в. В этом нет ничего невозможного, так как, например, первая опубликованная мелодия латышской народной песни «Моя белая матушка» («Manne Balte Mamelyt»), помещенная в книге Ф. Мениуса *«Syntagma de origine livonorum»* (1632 г.), своей четко выраженной мажорной гексахордной звукорядной и гармонически-функциональной структурой неоспоримо указывает на то, что элементы новейшей звукорядной и гармонически-функциональной системы возникли в латышской народной музыке в значительно более ранний период[10]. Лексика некоторых из этих песен, а также упоминающиеся в них реалии (Неметчина, большие господа, юнкеры, прусское поместье, стража на дорогах и т. п.) могут свидетельствовать о том, что под пруссами понимались немцы, и, таким образом, указывать на более позднее происхождение этих песен , однако, как пишет Я. Розенберг, маловероятно, чтобы в период позднего феодализма угнетенный и забитый латыш-крепостной мог отправиться свататься в далекую Пруссию, т. е. в Германию. Следует отметить, что мелодии песен о выборе невесты в земле пруссов возникли в основном в Курземе; в меньшем количестве — в Видземе, и почти совсем их нет в Латгале и Земгале. Данный факт может указывать на связи жителей западных районов Латвии с древними пруссами. Некоторые мелодии перешли на эти тексты из других популярных песен (135—137 и др.), очевидно, путем миграции или варьирования; в этих случаях мелодии не могут служить критериями при определении происхождения песни.

---

[9] Розенберг Я. Пруссы в латышских народных песнях. — В кн.: Фольклор балтских народов. Рига, Зинатне, 1968, с. 137—175.

[10] См.: Vītoliņš J. Vēsturiskas ziņas par latviešu tautas mūziku. — Grām.: Vītoliņš J., Krasinska L. Latviešu mūzikas vēsture. Rīgā, Liesma, 1972, 1. sēj., 69.—71. lpp.

Среди песен о выборе невесты, которые поет парень, большое место занимает песня «Вей, ветерок» (172—215) с многочисленными различными мелодиями и вариантами. Одна из мелодий этой группы, получившая широкую популярность в Латвии после обработки ее А. Юрьяном для смешанного хора, зафиксирована в вариациях в 19 записях (172—188), однако число их может быть гораздо больше, так как это, вероятно, самая известная и любимая мелодия среди латышских народных песен; она популярна далеко за пределами нашей республики — ее поют и в горах Грузии, и среди скал Карелии, и на берегах норвежских фиордов, и в других местах. Вокруг этой мелодии сгруппировалось еще по крайней мере 20 различных мелодий (189—215), которые исполняются с тем же текстом или с его вариациями. Впервые текст песни был опубликован в 1807 г. Г. Бергманом[11]. Текст был прислан из Валмиеры пастором Хардером. Наиболее ранняя запись основной мелодии сделана предположительно М. Дравниексом около 1871 г. в Салдусе (172). Примерно в то же время мелодию записал Э. Вигнерс в западной или центральной части Курземе, где прошли его юные годы. Обработку этой мелодии для мужского хора он опубликовал в своем сборнике «Латвия»[12] (183). Для этой записи характерно повторение 4-тактной мелодии с изменениями, однако такая манера исполнения не получила широкого распространения; так же исполняется только вариант из Палепгиряй с рефреном «Марья, марья, море ревет, морские волны вздымаются» (185). Мелодия, записанная М. Дравниексом в Салдусе, очень близка к записи А. Юрьяна с текстом «Песня даугавских лодочников»; мелодия была опубликована в его обработке в I тетради его сборника латышских народных песен (74). Эта обработка фольклоризовалась. То же можно сказать о ее манере исполнения, с постепенным усилением звука и затуханием его в конце песни — звук как бы сопровождает скользящую по воде и исчезающую вдали лодку.

Если судить по местам записи (неизвестно только, где записал свой вариант А. Юрьян), мелодия «Вей, ветерок», бесспорно, происходит из Курземе; там же сделаны все ее ранние и поздние записи. О том же свидетельствуют многочисленные записи вариантов этой мелодии на другие тексты — из Лиепайского района и южнее — из Литвы (Швянтойи и Палепгиряй), а также из ливских местностей, для которых характерны как особый метроритм мелодии ($\frac{6}{4}$ ♩ ♩ ♩ ♩ ♩ ♩), так и вся интонационная сфера; из Барты «Спросил селедочку» (LMFM I, 303) и «Пьяница горевал» — с рефреном «Магрью, магрью, море ревет, Морские волны вздымаются» (LMFM I, 292); фонографическая запись из Ницы с непонятным текстом и аналогичным рефреном «Морские волны бушуют» (FS 1378, 236); из Бутинге «Из моря вышли» с таким же рефреном (LMFM I, 146); из Палепгиряй запись «Вей, ветерок» с аналогичным рефреном (185) и запись из Айзпуте (186); из Руцавы «Среди сотни таких не найдешь» (LMFM I, 184, 197, 900), «Этому было тяжко, тому было тяжко» (LMFM I, 192), «Белый цветок озерный» (LMFM I, 196), «Качая, ветер сломал» (1174); из Гробини «Играй умно, будут деньги» (FS 804, 1743); из Гавиезе «Пожалей меня, милый боже» (LMFM I, 449), а также ливская песня «Kus sa lādo, Mōri nētša» («Куда ты идешь, дочь Мары», LMFM I, 14) и др.

Более того, мелодия одной из наиболее популярных в Курземе, особенно в окрестностях Алсунги, песен «Куда шел, паренек?», записанная во многих вариантах (1549—1560), по своим основным интонациям, тональности, ритму и структуре полностью идентична мелодии «Вей, ветерок». Даже кардинальное различие метрики текстов этих песен («Вей, ветерок» — хорей, «Куда шел, паренек?» — дактиль) не нарушает близости мелодий. Сюда относятся и песни из Иецавы «Куковала кукушка» (421), Дуники «Идет холодная зима» (422), Равы «Три девушки поют» (532) и Джуксте «Я маленькая девушка» (797). Эти примеры, число которых можно увеличить, убедительно показывают, что интонации, метроритмы и музыкальная структура песни «Вей, ветерок» наблюдаются во многих песнях, преимущественно курземских; среди них особенно выделяются дактилические. Мелодия «Вей, ветерок» не была включена в сборник Я. Цимзе «Венок из песен», видимо, потому, что в то время песня не была зафиксирована в Видземе, на песенном материале которой был в основном сформирован репертуар сборника.

Перечисленные факты недвусмысленно указывают на место происхождения мелодии «Вей, ветерок» — это западная часть Курземе, полоса обитания древних куршей, может быть, и ливов. Но как в таком случае понимать текст песни, который чаще всего толкуют как рассказ о поездке видземского парня в лодке по Даугаве за курземской девушкой и который противоречит предполагаемому месту происхождения мелодии песни? Наиболее старые записи текста песни вместе с мелодией идут из окрестностей Салдуса и Кулдиги (или Талсы). Два первых куплета «Вей, ветерок» К. Барон поместил в своем собрании среди песен выбора невесты (LD 13 284), а в более полном виде —

[11] Bergmann G. Erste Sammlung lettischer Sinngedichte. Ruien, 1807. 155 S.

[12] Līgošu Iernsts [Vīgneru Ernests]. Latvija. Rīgā, 1873, 1. krāj., 9. nr.

как песню свадебного застолья (LD 20 041). Запись этого текста сделана в Ляудоне; в том же томе помещены два латгальских варианта, записанные в Резекненском уезде. Так возник своеобразный парадоксальный случай, когда поэтическое содержание песни в своем сюжетном развитии и локализация заметно противоречат всем соображениям о предполагаемом ареале происхождения мелодии. Возможно, здесь имели место какие-то процессы миграции элементов песни — текста или мелодии, давшие новое, очень эмоциональное и образное, целое. В любом случае мы еще не располагаем достаточным количеством данных для построения убедительной гипотезы о времени и месте происхождения песни.

Из прочих мелодий песни «Вей, ветерок» наибольшее распространение получила помещенная в сборнике «Венок из песен» Я. Цимзе (1874 и 1875 гг.), предположительно, немецкая мелодия (189—192). Она опубликована с текстом в стиле народного романса «зиньгес» (189), в котором только первый куплет — из народной песни. Позже эта мелодия фиксировалась как в Видземе, так и в Курземе и Земгале. Нередко при исполнении она перемежается с основной мелодией песни «Вей, ветерок» (193). Все прочие многочисленные варианты мелодии «Вей, ветерок» (194—215) больше напоминают веселые застольные песни: часто это песни с 12- или 16-тактными мелодиями и длинными юмористическими, иногда тривиальными бытовыми рефренами, реже — это лирические песни (201, 205, 213), только некоторые — с короткими 4- или 6-тактными мелодиями. Большинство этих мелодий также записано в Курземе (11 вариантов) и Видземе (8 вариантов).

Следующая группа включает песни, основной мотив которых — далекое путешествие парня в лодке или на лошади за невестой и его смерть от тоски, так как он не получил девушки, которая ему пришлась по душе (216—258). Некоторые из этих песен имеют многочисленные варианты и в большей или меньшей степени локализовались в определенных районах. Так, главным образом в Курземе записана песня «Лодка качается на воде», хотя ее мелодия была впервые опубликована в сборнике Я. Цимзе в 1874 г., и, следовательно, можно предположить, что она пришла из Видземе; из Курземе и Видземе идет песня «Девушка из корчмы постель стелет», из Латгале — «Пойдем на опушку рощи». А. Берзкалне в своем исследовании «Песня о юноше, умершем от горя» («Dziesma par žēlumā nomirušo puisi») утверждает, что песня сочинена в конце XVII в., что автор ее — латыш, что в основе ее лежит сюжетный рисунок швейцарских песен. В дальнейшем эта песня подверглась воздействию других песен, и ее первоначальный вид установить невозможно. Однако мелодия швейцарской песни из Гугисберга, относительно которой автор предполагает, что она, возможно, попала в Латвию из Швейцарии с иммигрантами из Берна и была заимствована с другим текстом («Я стою на высокой горе», см. сб. Я. Цимзе «Dziesmu rota», II, 78; IV, 49), не была зафиксирована в качестве мелодии сватовской песни. Поэтому материалы нашего сборника мелодий не дают возможности подтвердить гипотезу А. Берзкалне. Песни о юноше, умершем от горя, имеют характер баллады, они содержат развернутое повествование о путешествии юноши и его смерти; концовка песни — поэтичный эпилог, повествующий о сломанной верхушке липы и о душе юноши, умершего от горя, — все это несомненные отзвуки анимистических представлений глубокой древности. Запев песни варьируется, причем поэтические образы в вариантах сильно различаются. Некоторые первичные записи и публикации мелодий восходят к периоду появления упомянутого сборника Я. Цимзе, т.е. к 70-м годам XIX в. и немного позже (9 вариантов). Однако большинство записей мелодий помещенных здесь песен сделано в 20—30-е годы нашего столетия и фольклористическими экспедициями советского периода, что свидетельствует об активном бытовании этих мелодий в народе. В песнях редко встречаются рефрены, что также указывает на их глубокую эмоциональную природу. Немногие рефренные песни имеют более фривольный характер (например, 225—227, 235, 237 и др.), но совсем короткая, 4-тактная мелодия придает песне интенсивную лирическую окраску (216, 217). Преимущественно это песни парней; нередко их концовка развертывается в диалоге или в обобщенном повествовании о смерти парня. Один из основных текстов этой группы песен — «Качается лодка на воде» (220—233) — известен своей мелодией еще из сборников Я. Цимзе (220), однако нельзя сказать, что ее варианты, записанные позже, были бы равноценны ей по художественной выразительности. «Качается лодка на воде» исполняется по меньшей мере еще на шесть различных мелодий с вариантами; некоторые из них, возможно, перешли на слова «Вей, ветерок» (ср. 213 и 228—230). В варианте из Лиелварде «Качается лодка на воде» (233) зафиксировано двухголосие, характерное для этой местности, но необычное для сватовских песен.

Часть песен этой группы имеет запев «Девушка из корчмы стелет постель» или его варианты (234—240), в котором девушка зовет парня с собой спать, но он отказывается, уходит спать в море на своей лодке из зеленого тростника, ясеня. Возникали все новые мелодии этих песен и их варианты. Контаминация текста одной из них с текстом «Вей, ветерок» (234) свидетельствует о том, что «Вей, ветерок» не следует считать только «песней даугавского лодочника»: в ней парень просит

в море попутного ветра своей лодке, чтобы попасть в Курземе. Мелодия песни «Три года кормил» (243) контаминировала с мелодией «Просеивай овес, девушка». Совершенно самостоятельный запев имеют песни на текст «Пойдем на опушку рощи» (244—257); песня бытует в Латгале и имеет почти столько же мелодий, сколько записей. Эти мелодии записаны главным образом в советский период (в 40—60-е годы), в меньшей мере — в 30-е годы. Часто среди них, как вообще в латгальском музыкальном фольклоре, можно встретить типичные мелодии узкого объема — терции, кварты, квинты, несущие черты примитивизма и древности. Для Латгале очень характерны также напевы с вдвое более быстрым (253—257) или, наоборот, с вдвое более медленным движением мелодии во второй половине (245, 249, 250, 252).

Группа латгальских песен на текст «Зорька занимается» или «Ой, рано, рано» — самый крупный комплекс вариантов текста и различных мелодий в сватовских песнях (259—330). Все записи мелодий этой песни идут из Латгале; немногочисленные записи в Курземе и Видземе сделаны от выходцев из Латгале. Основная тематика песен: парень верхом едет в дальние края, на чужбину, перед ним — три сада, в одном — кукует кукушка, во втором — поет соловей, в третьем — сидит молодая девушка, к ней сватается парень. Однако концовка во многих песнях звучит грустно — девушка отправляется на чужбину, к суровой свекрови. В текстах песен нет существенных вариаций, которые новыми мотивами сильно меняли бы содержание. Это отмечено только в вариантах 288 и 301 (солнце поднимает девушку, чтобы она разбудила отца, мать, сестру, брата): обе мелодии этих песен образуют двухголосие. В одном из вариантов в дальний путь отправляется девушка (325). Варьируются запевы песен: «Зорька занимается, солнышко встает», «Солнышко встает, зорька занимается», «Ой, рано, рано зорька занимается». Поражает музыкальная фантазия латгальских сказителей в создании все новых и новых мелодий. Самобытность и красоту песен создают дактилический размер и легкие $\frac{3}{8}$ -, иногда $\frac{2}{4}$ - тактные, а также своеобразные смешанные мелодии. Трудно сказать, сколько здесь различных самостоятельных мелодий, так как границы мелодических типов часто весьма расплывчаты, и варианты незаметно переходят в мелодии, которые воспринимаются уже как самостоятельные.

В песнях на тексты «Куда вы поедете, парни?» (331—333) говорится о том, как парни направляются на север — выбирать невесту, но не получают ее. Мелодии идут из Видземе и Земгале, меньше — из Курземе. Песни «Я проехал землю пруссов» и «Гнедой мой конь» (334—336) развивают мотив путешествия парня в землю пруссов за девушкой. Парень прощается с прусской девушкой и едет домой к своей суженой; мать девушки встречает его, как солнце, девушка обещает выйти за него замуж. В песне «Я с солнцем поспорил» (337) парень едет за невестой в Неметчину, однако не получает ее; у него уже девятое неудачное сватовство в эту осень. Мелодия интерпретирует песню как веселый, юмористический рассказ.

У одной из больших песенных групп — «Куда ты поедешь, батрак?» (338—359) — также много различных мелодий. Это типичные курземские песни; там же записано большинство их мелодий. В песнях из Видземе изменены поэтические образы запева: вместо обращения «парень-батрак» (см. LD, III_1, 13 276) встречаются главным образом обращения «деревенский парень», «молодой парнишка». Песни имеют две версии. В первой девушка пускает батрака темным вечером переночевать, а на утро оба плачут: им жаль расставаться. В более развернутой версии парень посылает девушке «малую грамотку», сообщая, что он помолвлен с другой; девушка ломает подаренное кольцо и бросает его в реку или отвечает парню дерзко и надменно. Некоторыми мотивами развернутая версия этой песни в известной мере отходит от группы песен о путешествии парня на чужбину свататься и тесно примыкает к песням о выборе невесты. Это хорошо видно в тех песнях, где говорится, что парень остается, чтобы посмотреть «матушкину дочку» ночью. Песни эти поют главным образом девушки, но есть и песни—диалоги девушки и парня. Все мелодии на этот текст — распевные, выразительные в лирико-эмоциональном отношении и богатые — в мелодическом. В качестве примера можно привести хотя бы 6-тактные структуры, заключительная фраза в которых дается как кульминация и в расширенном ритме (350—356, 359), или полную нежности и грусти мелодию — одну из самых ранних записей этой группы, сделанную до 1891 г. в Раве (358). Интересно, что песня, записанная в средней части Видземе, поется на варьированную мелодию «Баю-бай, моя невеста» (339). В этих песнях довольно редки рефрены. Почти половина записей сделана в советский период, что свидетельствует об активном бытовании песен в народной песенной традиции.

Весьма самобытны мелодии большой группы песен выбора невесты на текст «Темна, темна та елочка» (360—407). Во многих вариантах текст песни устойчив и без особых изменений поется на различные мелодии. Повествование имеет форму диалога между женихом и матерью невесты. Парень пришел издалека, из Неметчины (в вариантах — из Курземе, Видземе), хочет посвататься к девушке, но мать отказывает ему: у нее «единственная дочь, она еще слишком молода». Парень

настаивает на своем и упрекает мать девушки в непонимании молодых. Песня заканчивается в духе народного романса («зиньгес») юмористическими сентенциями в частично рифмованных стихах. Бóльшая часть мелодий носит озорной характер, особенно все рефренные мелодии. Их очень много, и зачастую длинные рефрены увеличивают песню до 12—16 тактов. Вариации некоторых мелодий (например, 360—379, где вариации весьма далеки друг от друга) показывают, что рефрены иногда подчиняют себе почти всю мелодию. Место и характер рефренов различаются в разных типах мелодий (ср., напр., 368—378 и 380—385 и др.). Отсутствие рефрена в песнях, наоборот, подчеркивает лирический характер мелодии. Мелодии этой группы песен распространены по всей Латвии, но наиболее характерные встречаются в Курземе, откуда идет почти половина их записей, много мелодий собрано также в Видземе и Земгале, и только некоторые варианты фиксированы в Латгале. Многие мелодии активно бытуют в народе в послевоенный период: большинство записей мелодий сделано именно в это время и только две записи — в XIX в.

Рассматривая материалы древнейшего слоя сватовских песен и мелодий, нужно еще раз подчеркнуть, что имеющиеся в нашем распоряжении критерии древности весьма несовершенны и дают возможность говорить лишь об относительном возрасте отдельных мотивов и элементов песен и мелодий, позволяя в некоторых случаях указать эпоху или столетие, в которые они возникли. Музыкальный материал этого слоя соответствует разделу древних песен сватовства «Предание старины» в собрании К. Барона. Он чрезвычайно обширен и свидетельствует или о поистине поразительной долговечности этих мелодий, или о непрерывном процессе образования их в песенной народной традиции. Он включает около 23% мелодий песен настоящего сборника.

Музыкальный материал песен отражает и более поздние обряды сватовства, в той мере, в какой они частично сохранились еще в XIX в. И здесь каждая группа песен демонстрирует богатство и разнообразие мелодий. Среди них доминируют лирические и лироэпические произведения с развитой мелодикой. Обширная группа песен посвящена теме выбора невесты (408—860). Содержание их сводится к следующему: парень готовится к путешествию, выезжает; жених в пути; девушки, которым пора выходить замуж, готовятся принять женихов или, наоборот, напрасно их ожидают; женихи, сваты съезжаются во двор, их принимают или им отказывают, задают корм их коням; жених входит в горницу, его встречают; девушка выходит показаться. В песнях тематически отражены все этапы церемониала сватовства, или же песни сопровождают этапы сватовского действа.

Тему сватовства и выбора невесты предваряют песни об осени как поре сватовства (408—441). Это в основном песни парней, но соответствующие мотивы звучат и в песнях девушек, также ожидающих осени. В песнях отражены и моменты социального неравенства: так, парень раздумывает, какую невесту ему выбрать — красивую или работящую; парень не может жениться, так как у него нет ни дома, ни семьи, и т.п. Следует заметить, что тексты во многих вариантах неполные, и понять их можно только при сравнении с аналогичными полными записями. Больше всего мелодий записано в Курземе и Земгале, откуда идут некоторые ранние сборы XIX в. (Дуналка, Ница, Ирлава). Много собранных записей мелодий принадлежит Э. Мелнгайлису — половина этих мелодий зафиксирована им в 30-е годы, во время его нескольких поездок по Курземе с целью изучения фольклора. Много мелодий песен этой группы было записано фольклорными экспедициями последних десятилетий. По характеру это серьезные мелодии, как и тематика песен. Песни в основном безрефренные; только в некоторых из них имеются своеобразные рефрены, вносящие юмористические нотки («Парни, парни, осень идет», 409 и др.). Особого внимания заслуживают многочисленные варианты и различные мелодии песни «Идет холодная зима, холодная осень» (416—435). Это печальная песня-диалог о парне, который не может жениться, так как у него нет ни дома, куда привести жену, ни отцовской земли; девушке тоже тяжко живется, она плачет на чужбине; парень хочет перебросить мост через широкое море, чтобы каждый вечер приходить к милой. Все варианты и мелодии песни встречаются почти исключительно в Курземе (особенно в Руцаве и Нице), и только две ее мелодии идут из Латгале. Дактилический стих великолепно сочетается с легкими, очень выразительными грустными напевами, относящимися к лучшим в латышской народной мелодике. Варианты мелодии из Бауски и Кабиле (425, 426) Э. Мелнгайлис использовал в своей прекрасной обработке «На чужбине» («Svešāi zemē»). Пометка композитора («Переделка народной песни») относится только к средней части песни, где мелодия несколько изменена. Наиболее выразительный по образам и глубокий в эмоциональном отношении вариант 418 — «Идет осень». Эта мелодия имеет более всего вариаций (416—420), тогда как остальные напевы и среди них обе латгальские мелодии (434, 435) — практически одновариантны. «Яблонька бога молит» (436) — одна из немногих песен сватовства с речитативной мелодией, исполняемой в бурдонном многоголосии. Также редким среди песен сватовства является своеобразный речитативный напев в узком амбитусе малой терции песни «Бери, братец, богатую лентяйку» (441).

Небольшая группа песен рассказывает о сборах в дальнюю дорогу парня, отправляющегося за невестой; о том, как он выезжает из дома (442—463). Парень готовится заранее: кует полозья для саней, холит коня, подковывает его стальными подковами, покупает для него изукрашенную уздечку. В песнях рассказывается также, как парень наряжается: опоясывается кушаком с блестящими цветочками, покупает украшения, кунью шапку — и отправляется к матери девушки. Песни полны юмора, в них много метафор: парни плетут вожжи из воска, запрягают белочку, чтобы та везла их в дом, где подрастают невесты. Это — главным образом песни парней, мелодии большей частью веселые, бесшабашные, полные молодой силы, озорные, но есть и песни, пронизанные лиризмом. Иногда песня имеет форму диалога парня и матери или парня и сестры. Больше всего этих песен в Курземе — там сделано большинство записей. Из Эргли и Бебри (Видземе) и из Барты (Курземе) идут самые ранние записи некоторых из этих мелодий, относящиеся к XIX в.; более половины записей датируется 20—30-ми годами нашего века, а несколько мелодий и вариаций записаны в послевоенный период. Для песни «Братец, мой братец» (461) характерна декламационная мелодика. Сравнительно небольшое количество песен имеет рефрены; это главным образом песни «похвальбы» парней (444, 452, 453 и др.).

Около 1890 г. в Дундаге и Блидиене были записаны два варианта одной мелодии на аналогичные тексты — «Слушай, красивая синица поет» и «Глянь, зеленая синичка поет» (464, 465). Это — песни «предсказания синиц», однако неполнота текстов не позволяет дать их более конкретного толкования. Можно предположить, что смысл их тот же, что в народной песне из той же местности, содержащей предсказания синицы жениху (LD 13 944). В небольшой группе песен рассказывается, о чем думают парни, отправившиеся на поиски невесты (466—490). Много сел, много дворов проехал парень, пока нашел невесту себе по нраву. Он проезжает мимо тех сел, где «края стола не вымыты», где девушки ленивы; рысью пускает коня, чтобы встретить девушку в розовом саду, мечтает, чтобы его невеста умела хорошо косить, — он бы «наточил косу, что жало у пчелки», встречает по дороге девушку, хочет с ней поговорить. Песни нельзя отнести к определенному району, хотя бóльшая их часть зафиксирована в Видземе и Курземе, и меньше всего их записано в Латгале. Наиболее ранние записи датируются XIX в.; большинство мелодий собрано в 20—30-е годы (более половины записей сделано Э. Мелнгайлисом). Среди большого количества различных песен можно выделить несколько групп вариантов. Одна из записанных в 80-е годы XIX в. в Иецаве песен с мотивами «ленивой» и «честной» девушек (470) имеет редкую 16-тактную, т.е. двухчастную мелодию; другой вариант этой песни, записанный в то же время в Айзупе, имеет обычную по структуре мелодию с 8-тактным периодом (469). Интересная мелодия и группа ее вариаций исполняются на текст «Вовремя я не поехал За озеро жениться» (472—479). Особенно широкое распространение она получила на берегах р. Тирзы (Видземе), однако родственная ей мелодия совершенно неожиданно появилась в репертуаре известного сказителя из Алсунги П. Кората — в другой части Латвии, на курземском побережье. В данном случае источником могла быть публикация Я. Цимзе в его сборнике «Венок из песен», однако странно, что в Видземе — в ареале репертуара, составившего содержание этого сборника, — широко распространился специфический тирзский вариант (475—479), и из других областей Латвии записей, аналогичных публикации Я. Цимзе, нет, за исключением уже упомянутой алсунгской (474).

Бóльшая часть сватовских песен, связанных с обрядами выбора невесты, — песни девушек. В них говорится или о желании девушки выйти замуж, или, наоборот, о ее нежелании покидать родной дом, или об обстоятельствах, мешающих ей это сделать. В противоположность соответствующим песням парней, где чаще рассказывается об активных действиях, песни девушек психологически тонированы, они наполнены радостью или грустью (раздел **Девушке пора выйти замуж** (491—507)). Тематическое содержание этих песен: девушка думает о замужестве, ее приданое уже готово, она ждет женихов, плачет, если женихи проезжают мимо, но иногда она сама высмеивает женихов, и тогда песни искрятся юмором. Эти песни записаны по всей Латвии, однако больше всего записей сделано в Видземе и Латгале, затем в Курземе. Основная часть их мелодий собрана в 20—30-е годы, а также фольклористическими экспедициями 50—60-х годов в Латгале и Видземе. В XIX в. зафиксирована лишь одна мелодия (в Яунлайцене (503)). Часть песен — чисто плясовые или хороводные (498, 504 и др.). В интонационном отношении среди мелодий можно встретить самые резкие контрасты — от декламационных в объеме секунды (491) до мелодий в объеме ундецимы (504) — почти самых широких в латышской вокальной народной мелодике. Следует отметить также своеобразный рефрен «Ой, Лайма, матушка» в богато орнаментированной печальной латгальской песне «Все деревья плакали» (506).

Группа песен, объединенных тематикой **Девушка еще не хочет или не может выходить замуж** (508—541), включает главным образом песни девушек, однако в богатых вариантами и мелодиями песнях «Три молодые сестры» рассказ ведут парни-женихи. Основной мотив этих песен: де-

вушка еще слишком молода, ей еще надо подрасти, надо приготовить приданое, она должна слушаться мать, мать ее не пускает, она сама еще не хочет замуж. Число текстов в этой группе невелико, но их поют на большое количество мелодий. Одна из наиболее ранних записей (из Цесвайне) и первая публикация в обработке — «За речкой на горке» (509) — имеются в сборнике М. Губене «30 латышских народных песен» (Рига, 1914). Латгальская народная песня «Перешла я через Даугаву» (511—514) с тремя различными мелодиями записана в Аглоне, Резекне и Андрупене. О распространении мелодии декламационных песен среди сватовских свидетельствует записанная Алдонисом Калниньшем в Лизуме мелодия «Девушка еще не подросла» (517); ее исполнительница так говорит об этом: «Это мелодия, на которую поют все дайны (свадебные, похоронные, опевальные и т.д.), — в Лизуме у нас эта мелодия». В ритме мазурки звучит мелодия «Черемуху в роще сажала» (из Виляны). Ее поет девушка, которая еще не хочет идти замуж (516). Этой вилянской песне по сюжету близка песня из Ливаны «Мне ни к чему один пояс» (515). Основное ядро этой группы составляют многочисленные мелодии и их варианты песни «Три молодые сестры» (518—541 — всего 30 записей). Топография записей указывает на то, что песня бытует по всей Латвии, но более всего распространена в Латгале. Четырьмя ее мелодиями, зафиксированными еще в 90-х годах XIX в., представлена вся Латвия — записи сделаны в Крустпилсе (Я. Витолсом в 1891 г., 528), Дзербене, Земгале, Раве (529, 530, 532, 534). Наибольшую популярность получил вариант из Сакстагала (518), который был использован в обработке Я. Витолса для смешанного хора на VI празднике песни и разошелся затем по всей Латвии. Об этом свидетельствуют его более поздние многочисленные записи, которые мало варьировали (518—523). Наибольшее количество записей мелодий этой песни сделано в 20—30-е годы XX в. (почти 2/3 записей), однако она встречалась и в послевоенный период. «Три молодые сестры» — одна из наиболее своеобразных дактилических сватовских песен; легкость и гибкость стиха придали особую привлекательность мелодии. Тексты песни варьировали сравнительно мало. Нередко изменения претерпевает зачин: «Три молодые девушки», «Три девушки в саду» и т.п. Однако чаще изменяется концовка — она дается или более, или менее развернутой. Песня имеет по меньшей мере 10 различных мелодий, причем некоторые из них бытуют в нескольких вариантах. При этом следует отметить, что иногда варианты так далеко отходят друг от друга, что родство мелодий можно уловить только в общих чертах. Мелодии в большинстве своем мажорные, за исключением одного минорного типа (518—523). Своеобразный тональный нюанс некоторым мелодиям придает фригийское (518—523) или миксолидийское (524—528) каденцирование.

В ряде песен девушек, записанных в Курземе и Земгале (542—548), сохранились отзвуки древних поверий, связанных с **гаданием и толкованием примет.** Скоро ли и куда выдадут девушку замуж? — ответ на этот вопрос ищет она, слушая пение синицы, всматриваясь в отражение в речной воде, гадая на венке, шутливо спрашивая об этом зайца. В мелодии песен нет каких-то специальных признаков древности; это мелодии широкого диапазона, чаще всего — мажорные. Минорная мелодия «Я бежала на речку» (545) психологически насыщенна, полна экспрессии, тогда как обе мелодии песни «Барабань, зайчик, по камню» (547, 548), так же как и текст, полны юмора. Следует отметить, что неполные тексты ряда песен не позволяют точно определить их тематическую принадлежность — они могут в равной мере быть отнесены к солдатским или к свадебным песням.

Ожидая приезда женихов, **девушки заблаговременно убирают комнаты и двор и сами наряжаются** (549—561). Среди посвященных этим моментам песен обширное место занимают варианты латгальской песни «От осени до осени» (550—555), включающие интересные по структуре и ладовому строю вариации. В песне «Посадила прекрасный розовый сад» и ее варианте (556, 557) сюжет решен по-иному, нежели в других многочисленных ее вариантах с тематикой отказа от брачного предложения. «Мети, мать, полы в доме» (558) — популярная в Барте и Руцаве мелодия «опевальных» песен. Этот же текст исполняется в Латгале на примитивную декламационную мелодию самого узкого объема — объема малой терции (559) Элегическое звучание и тесное ритмоинтонационное единство текста и мелодии характерны для двух минорных песен — «Стоймя стояла я» и «Ай, петушок, ты, петушок» (560, 561). Большинство мелодий этой группы записано в послевоенный период.

В группе **Ждут напрасно** (562—577) самостоятельных песен немного, но очень много вариантов. Своеобразна, стремительна, с четким ритмом песня «Обувайте, девушки, белые ноги», в которой девушка старается «опеть, высмеять женихов, проехавших мимо ее дома (562—564). Это — курземская песня, чаще всего ее пели в Ницe, и за пределами Курземе она не зафиксирована. Это одна из редко встречающихся в латышских народных песнях двухчастных 16-тактовых мелодий. Но иногда девушка плачет, когда женихи проезжают мимо, высмеивая ленивую, неряшливую невесту («Горько плачет матушкина дочь», 565, 566). Для структуры этой мелодии характерен поворот в сторону доминанты. В экспрессивной песне «Такие, сякие, никудышные» (567) отмечена редко

встречающаяся в сватовских песнях декламационная мелодика; мелодическая линия этой песни органически сливается с текстом. Одна из красивейших латгальских лирических мелодий — в песне «За озером высокие горы» (568—572): девушка плачет, так как ее не берет замуж парень. Песня получила широкую известность с момента записи ее А. Эрсом в 1920 г.; ее использовали в своих произведениях многие композиторы. Содержание одного из вариантов противоположно основному тексту: парень поет о своей невесте (570). Варьируется зачин песни — «За речкой высокие горы», и мелодика здесь иная — она менее экспрессивна (571, 572). Несколько мелодий имеют веселая песня «Мала, мала я, девочка» и ее варианты, где девушка своим пением обманывает сватов (573—577). Мелодии большинства этих песен — мажорные. Много песен записано и в послевоенный период.

Большая группа песен связана с прибытием сватов, их встречей. Сюда входят также песни, непосредственно не относящиеся к обрядовому действу, но отражающие в своей тематике психологическое состояние невесты — ее разное отношение к женихам, прибывшим на смотрины (578—610). Самая распространенная в этой группе и типичная для нее песня «Ах, ты золотой соловей» записана в 26 вариантах. Это — курземская песня; только три ее варианта записаны в Земгале, а из двух видземских вариантов лишь один — местный (из Леясциемса, 596). В Латгале эта песня не отмечена. Большое число записей (9) указывает на то, что уже в XIX в. эта песня была широко известна; о ее интенсивном бытовании в народе в настоящее время свидетельствуют 12 записей, сделанных в советский период фольклористическими экспедициями. Песня рассказывает о красивой девушке, которую каждую осень (каждое лето, каждый день, вечер) приезжают сватать. Это — песня девушки, ее рассказ; только в немногих вариантах появляются другие мотивы, песня парня, диалог. Зачин песни очень поэтичен: использованы образы золотого соловья и восходящего солнца; широко развернутая параллель с природой оттеняет развитие человеческих отношений. Зафиксировано пять различных мажорных мелодий песни; наиболее оригинальна самая распространенная из них (578—596) — у нее продленная трехтактная первая фраза, исполняющая функцию первого предложения, которому соответствует второе предложение смешанной метроритмики с сильным повышением мелодии. Эта своеобразная структура мелодии не изменяется в ее многочисленных записях. Остальные мелодии имеют обычную симметричную восьмитактную структуру; из них хотелось бы отметить мелодию из Алсунги (600) с эффектным скачком на октаву в кульминации. Изменение текста в варианте из Гудениеки, вернее, слияние двух разных песен повлекло за собой возникновение новой мелодии, даже с рефреном (599), что вовсе не характерно для этой песни.

Песни «Ах, ты золотой соловей» и «Чужие люди лодку зовут» (601, 602) — наглядный пример того, как одна мелодия приобретает в отдаленных друг от друга местностях разные тексты. Это явление часто наблюдается в тех народных песнях, где текст и мелодия не слились в единое целое.

Можно только приблизительно определить тематическую принадлежность трех записей песни «Высоко летает сокол», где зафиксирован текст лишь первого куплета (604—606). Несколько своеобразных экспрессивных мелодий записано для одновариантных, богатых в ритмическом отношении песен «Цветок, цветок, роза, роза» (608) и «Той яблони белые цветы» (610).

По всей Латвии распространены песни о нежданном-негаданном приезде сватов (611—674). Среди них преобладают юмористические песни о девушке, которая еще не поднялась с постели среди дня, зá полдень, у которой волосы нечесаны,— она просит, чтобы жены братьев, мать укрыли ее от стыда. Этот центральный мотив по-разному варьируется в зачинах и концовках песен. Иногда он развернут: парень не находит девушку — она ушла шить рубаху, примеряет ее на дуб — «чтобы бог послал того, кто носить ее будет, такого же сильного, как дуб». Поскольку песни этой группы очень близки по содержанию, то они группируются не по принципу тождественности первых строк, а по сходству главных мотивов: «Сваты едут, земля дрожит», «Пасла, выпасала», «Для чего, матушка, растила (братцы растили)?», и в их пределах — по вариантам мелодий, причем выделяются близкие по типу мелодий группы. Все эти песни концентрируются вокруг мотива «Дрожит земля, съезжаются сваты», послужившего благоприятной почвой для многочисленных музыкальных фантазий. Поражает красота и разнообразие мелодий на эти тексты; это очень популярная тема сватовских песен — почти в каждой местности создавались все новые и новые мелодии на нее. Недаром многие из них были записаны еще в XIX в. (начиная с 70-х годов), и собиратели мелодий встречают их до сих пор. Из отдельных мелодий наиболее характерна встречающаяся в разнообразных в ладовом отношении вариантах в Латгале, Земгале и Видземе мелодия «Съезжаются сваты, земля дрожит» (624—638). Ее отличают структурное своеобразие, обусловленное несимметричной метрикой, древним ладовым строем (миксолидийские, дорийские, эолийские, смешанные ладовые варианты), контрастной мелодикой обеих частей. К этому типу относится и мелодия «Цветы рву, венок плету» (Лубана, 634), отличающаяся от слащавой мелодии из сбор-

ника Я. Цимзе «Венок из песен» на тот же текст (621). В 1941 г. в Галени Э. Мелнгайлис записал на два голоса латгальскую мелодию «Для чего, матушка, растила?» (649—652), однако исполнители воспринимают голоса этого двухголосия (см. 650) как отдельные мелодии, т.е. второй голос обрел самостоятельное звучание, порой чередуясь с верхним голосом. Мелодия «Прилежно свои ноги обуваю» (665) необычна своим «воздушным», неразрешенным вводным тоном в вершине, тритоном во второй фразе и доминантой в концовке, хотя возможно и сокращение мелодии на один такт и более привычное завершение ее в тонику. Перечисленные выше, как и рассматриваемые далее песни, — это иронические, саркастические песни о красивых, но скверных и ленивых «матушкиных дочерях», хозяйских, боярских дочках, которых жених среди дня находит еще в постели (663—674). Эти песни обычно имеют форму диалога жениха и матери девушки, которую он застает «подметающей пол в горнице». Мелодии песен часто серьезны по характеру, что вызвано мирной картиной природы («Кудрявый дубок растет», «В воскресенье рано, рано») или ситуацией беседы. В них много древних ладовых элементов. Следует отметить, что другие мелодии песни «Из ячменя белая мука» помещены в I томе нашего издания «Латышская народная музыка» — «Песни труда», где они даны в качестве образцов социально заостренного фольклора.

Во многих песнях описывается момент, когда женихи съезжаются на подворье (675—722). Чаще всего — это песни девушек, иногда диалоги или песни парней. Девушка прячется, бежит в розовый сад, парень привязывает коня у ворот или в роще, идет в горницу или девушка встречает суженого в своем розовом саду, вышивает в горнице, подходит к окну посмотреть, как съезжаются женихи. Самые большие группы мелодий и их вариаций — «Вей, вей, ветерок», «Три пташки красиво поют» и др. Латгальская песня «Вей, вей, ветерок» (675—688) принадлежит к дактилическим песням с большим количеством лирических мелодий. Самые распространенные из них (680—688) еще раз подтверждают установленную закономерность — эолийские мелодии часто имеют дорийские варианты. Примером очень своеобразного сочетания напева и текста может служить песня «Блестел мой веночек» (691), где нисходящим мотивам зачина противопоставлена контрастирующая в интонационном и метроритмическом отношении кульминация в середине, с меньшей интенсивностью повторяющаяся в концовке. Большое количество вариантов мелодий имеет также песня «Три пташки красиво поют» (693—702). Поэтический образ зачина служит параллелизмом ко второй половине четверостишия — «Три девушки красиво вышивают». Переливы в курземском и видземском вариантах мелодии (693—696) указывают на стремление создателей и исполнителей песни передать в мелодии образность стиха. Из Латгале идут шесть различных мелодий этой песни (697—702); все они — в записях Э. Мелнгайлиса, но, к сожалению, с неполными текстами. Очень своеобразны распевная, экспрессивная фригийская мелодия «Три пташки красиво поют» (699) и три довольно типичные для Латгале мелодии узкого амбитуса с древними ладовыми элементами (700—702). Среди них — едва ли не единственная трехголосная запись мелодии сватовской песни — с таким же примитивным декламационным напевом, далеким от других напевов этой группы песен, богатых в мелодическом отношении. Образец трехголосия, однако, своеобразен в силу своей простоты и тщательной обработки: все голоса в нем индивидуализированы, в основе структуры — органный пункт на мажорной тонике с акцентами в нижней доминанте. Таким образом, латгальские мелодии узкого амбитуса в многоголосии нередко приобретают характер мажорной терции или квинты.

Девушки иногда «опевают» женихов — тогда их песни искрятся юмором и насмешкой (704—705).

В этой группе мало песен парней, а также песен-диалогов. В более развернутых (по содержанию) песнях парней рассказывается о том, как парень пытается удержать своего коня на льду, чтобы поговорить с матерью девушки (710—714). Они решаются в виде диалога но иногда имеют форму рассказа парня (710). В некоторых песнях-диалогах говорится о материальных и социальных моментах, определяющих выбор партнера в браке, например, когда деньги служат главным мерилом достоинств жениха (717, 718).

Следует заметить, что многие песни этой группы широко распространены в народе и в наши дни; более трети их мелодий записано в послевоенный период.

Сравнительно небольшая группа песен функционально связана с приемом сватов (723—741). Основное содержание: приезжают сваты, девушка, ее братья или мать принимают у сватов коней, отводят в конюшню, задают корм; мать успокаивает взволнованную, плачущую девушку: это красота и хороший нрав девушки привели сюда сватов. В этой группе песен почти нет мелодий из Латгале, большинство их — из Курземе и Видземе. Так, например, многочисленные варианты «Я запрягаю белочку» (726—731) — безусловно, курземского происхождения.

Четкую функциональную направленность имеют песни об отказе сватам; эти песни поют, когда приезжают сваты; их не зовут и даже не пускают в дом; братья или мать девушки коротко и резко предлагают им уезжать восвояси (742—813). Основную массу песен этой группы составляют ва-

рианты «Я маленькая девушка» (768—813). Почти все эти песни дактилические, что определяет стилевое и структурное единство группы. Песни на текст «Я маленькая девушка» или представляют собой рассказ девушки, или, что бывает чаще, решены в форме диалога девушки и парня или девушки и ее матери, в котором мать, часто против желания дочери, отказывает жениху. Эти песни несут на себе следы матриархата, когда мать полностью определяла жизнь дочери. Они обычно кончаются грустно — девушка плачет. Иногда причина отказа в том, что жених—пьяница. В ряде песен, записанных в Видземе в 20-е годы (801—802), саркастически описываются браки по расчету, характерные для капиталистического общества. Некоторыми мотивами песни этой группы перекликаются с близкими им дактилическими песнями о девушке, которая еще не хочет или не может выйти замуж («Три молодые сестры», «Три девушки сидели» и др., 518—541), однако направленность и развитие как текста, так и мелодии в них, а также их тематическое ядро и функция различны. В некоторых песнях эти тексты сливаются. Рефрены для этих мелодий нехарактерны и встречаются редко. Удивительно, даже уникально богатство мелодий на варианты одного текста, свидетельствующее о могучей творческой силе народа. Как показывают записи, больше всего эти песни распространены в Земгале и Курземе, встречаются также в Видземе, и только один двухголосный вариант записан в Латгале (774). Несколько мелодий записано еще в XIX в., большинство зафиксировано в 20—30-е годы нашего столетия; бытуют они и сейчас, о чем свидетельствует довольно значительное число записей.

Небольшая группа песен посвящена ситуации, когда сваты заходят в горницу (814—822). Это или песни самих сватов, обращающихся к матери или дочери, или песни-рассказы о гостях-сватах в горнице, или диалог брата и сестры, в котором брат пытается отговорить сестру от замужества (варианты песни «Ворон сидит на дубе», 817—822). Мелодии записаны главным образом в Земгале и Латгале; они довольно часто контаминируют с другими песнями. Эти песни тесно примыкают к **застольным песням** (823—852). Сваты приносят с собой крепкие сладкие напитки и гостинцы для домашних, особенно для хозяйки; она, в свою очередь, угощает сватов. Так отмечают сговор. Позже справляют помолвку. «После угощения играли на волынках и пели много сватовских песен» — так описано сватовство в Вентспилсском уезде[13]. Больше всего песен «сватовского застолья» записано в Латгале (более 2/3), много их также в Курземе и почти совсем нет в Видземе и Земгале. Основное содержание песен — смотрины невесты; в этом они перекликаются с предыдущими песнями, но в них сильны, особенно в латгальских песнях, мотивы застольных песен. К таким распространенным латгальским песням относятся «Тихо, дети, вороны каркают» (826—835, к сожалению, записи большей части вариантов представляют собой неполные тексты, в ряде вариантов дальнейший текст — описание пира — структурно не организован и поэтически уродлив) и «Где синяя зорька встает» (836—844). В некоторых песнях жениху дают пива — «чтобы узнать нрав его, когда выпьет» (845, 847). В песне «Жаркое солнце, зеленая трава» (845), записанной в Вецауце, зачин текста и элегическая мелодия перешли из песен пастухов в ночном, однако дальнейшее развитие сюжета типично для сватовской песни.

В Видземе и Курземе записано много мелодий, на которые поются девичьи песни или песни—диалоги дочери и матери, когда **девушки являются на показ (на смотрины)** (853—860). Это лирические песни о маленькой, невзрачной девушке, которая в этическом плане противопоставлена статным, красивым девушкам и которую так же, как и сироту, отдаривает Лайма. Мелодии в большинстве случаев декламационные, но некоторые песни имеют элегический характер, и у них почти нет вариантов.

Многочисленные песни **сватания** (861—1037) — главным образом песни парней, а также песни девушек и разнообразные песни-диалоги — открывают центральный этап ритуала сватовства. Внутренние границы в этой группе обозначены не очень четко; так, например, варианты песен-монологов часто могут включать элементы диалога. Традиция обрядов сватовства требовала, чтобы брачное предложение делал не сам парень, а с соблюдением определенного ритуала от его имени выступали бы сваты — обычно супружеская пара из числа его ближайших родственников. Однако музыкальный материал песен показывает, что в большинстве случаев они исполняются от лица самого парня (tautu dēls) или девушки. Это придает песням индивидуальное звучание, теплоту, а также определяет форму песни — монолог или диалог.

Содержание песен брачного предложения разнообразно: предложение далают или прямо, или не столь непосредственно, в очень разной форме. Многие песни раскрывают целую жизненную картину — в действиях или психологических переживаниях. Некоторые сюжеты собрали вокруг себя много мелодий, в результате чего возникли обширные песенные группы, где поэтическое ядро прив-

[13] LD, III_1, 86. lpp.

лекает многочисленные разнообразные мелодии; примером могут служить песни парней «Три года растил», «Три сосенки в роще», «Снежок идет, метет» и др.

В песнях сватания более всего мелодий **песен жениха и сватов** (861—959) записано в Курземе (примерно половина), много — в Земгале (более четверти), значительно меньше — в Видземе и Латгале. Довольно много записей сделано еще в XIX в., более всего — в 20—30-е годы нашего века (главным образом Э. Мелнгайлисом) и в послевоенный период. Центральный тематический мотив — парень выбирает приглянувшуюся девушку, зовет ее замуж за себя. В песнях часто рассказывается, как парень подъезжает к группе девушек на коне и бросает им под ноги золотую камышину (цветы, ветку) и берет в невесты ту, которая ее поднимет. Парень не знает, пойдет за него девушка или нет, отдаст ее мать или нет. В песнях судьбу дочери решает мать. Большинство мелодий — мажорные, только в некоторых группах песен — древние, ладовые («Три сосенки в роще растут», «Снежок идет, метет» и другие отдельные варианты). В этой группе встречаются мелодии, известные и с другими словами; такое отсутствие тесной, неразрывной связи текста и мелодии — явление довольно распространенное в латышских народных песнях. Такие случаи следует рассматривать в качестве самостоятельных вариантов народных песен. Песня «Я бросил золотой букетик» с вариациями (878, 880) полностью слилась с некоторыми вариантами «Девушки называют меня черным» (881—885) и «Гнедой у меня жеребец» (886). Фантазия анонимных создателей песен часто чрезвычайно богата. Об этом свидетельствуют распевы и украшения мелодий песни «Три пташки красиво поют» (926, 927).

В центре песен группы «Три года растил в стойле гнедого коня» (891—908) — рассказ о парне, который въезжает на коне в группу девушек, бросает им под ноги свое кольцо и делает предложение той, которая кольцо подняла. Частичные записи текстов песен не позволяют, к сожалению, их исчерпывающе интерпретировать. Более половины мелодий записано в Курземе; относительно большая часть записей сделана в последние десятилетия.

Большинство мелодий песни «Три сосенки в роще» (909—924) записано в основном в Курземе и частично в Земгале. Однако первая запись наиболее популярного варианта этой мелодии сделана, предположительно, в Цесвайне (Видземе) и опубликована в сборнике М. Губене «30 латышских народных песен». В основе всех вариантов песни — параллелизм между тремя сосенками в роще и тремя дочками у матушки, но дальнейшая судьба третьей дочери (в ряде вариантов она зовется «последышем») имеет два различающихся решения. Большое количество неполных текстов (более половины) не позволяет, к сожалению, судить о варьировании этой песни. В большей части вариантов парень берет в жены одну из двух старших дочерей; меньше вариантов, в которых парень сватается к младшей дочери — последышу. Два варианта из последних получили дальнейшее развитие как песня о юноше, умершем от горя (также в «Латышских народных песнях» К. Барона, 13 250—13 253). Развивались ли в подобном же направлении незаписанные продолжения прочих вариантов, судить трудно.

Большим ладовым разнообразием отличаются мелодии земгальских и курземских песен. В них по-разному выражаются мотивы брачного предложения (925—959). «Три девушки уселись» с пятью различными курземскими мелодиями и «Три пташки красиво поют» (926—932), где парень сватает совсем чужую девушку, — большие песни с рефренами. Некоторые мелодии из Айзпутского и Лиепайского районов (Басы, Сака, Рава) имеют типичную 6-тактную структуру (встречается и в других местностях). Несколько мелодий имеет земгальская песня «Снежок идет, метет» (934—947). В 20—30-е годы Э. Мелнгайлис записал (в Рундале) мелодию этой песни в нескольких вариантах, но ее первая запись была сделана еще в 1891 г. А. Юрьяном (938). Записанная Я. Витолсом в окрестностях Елгавы мелодия «Снежок идет, метет» (945) более известна как мелодия песни «Темной ночью в зеленой траве», которую в Лиелауце записал А. Юрьян (с небольшими вариационными отличиями). Всей группе вариантов «Снежок идет, метет» присуще грустное, элегическое настроение, соответствующее характеру песен пастухов в ночном, но в основе ее — тревожное состояние парня: на дворе мерзнет его конь, мать не отдает за него девушку. Присоединяются и другие мотивы — надо спросить саму девушку, которая может согласиться, а может и не согласиться. Эти песни — наиболее эмоционально насыщенные среди песен брачного предложения. Следует отметить, что в варианте из Кулдиги (936) песня приобретает характер застольной, на что указывает 3-й куплет песни: «Я могу пить и напевать».

Почти все последующие (949—959) песни брачного предложения — песни парня — имеют одновариантные мелодии и несут на себе отпечаток древности, который им придают миксолидийский, фригийский, эолийский ладовые оттенки. В некоторых из этих песен звучат мотивы рассмотренных выше песен. В песнях «Никто так красиво не ездит» (956, 957), представляющих собой два варианта одной мелодии (и которые в процессе дальнейшего варьирования перекликаются с мелодией «Два братца на войну ехали»), интересно варьируется также текст: одна песня решена как рассказ брата, другая — самой девушки.

Среди песен брачного предложения совсем немного таких, которые **поет девушка** (960—985). Они включают две группы мелодий и их вариантов — «Розами осыпаю горницу» и «Тихо, тихо слушала», а также несколько одновариантных песен. Песни обеих групп похожи по содержанию: парень просит отца или мать отдать за него дочь; девушка противится или хочет, чтобы он ее саму просил. Известная мелодия песни «Розами осыпаю горницу» (960—965) записана в основном в Земгале и Курземе; в ее мелодии, идущей из Латгале (965), кульминацией является неожиданный контраст речитатива и широко распевной концовки. Среди записей есть также версия этой песни в стиле «зиньгес» с ямбической структурой и другой мелодией, что наталкивает на мысль о литературном происхождении этой песни. Песня «Тихо, тихо слушала» (966—978) исполняется на многие мелодии; наиболее широко она распространена в Видземе, затем в Земгале и Курземе (в Латгале не встречается). Самая популярная из них — двухчастная по форме, с контрастирующей в интонационном и метроритмическом отношении второй половиной (972—974). Мелодия в обработке А. Оре («Новый венок песен» — «Jaunā dziesmu rota», Рига, 1899) обошла многие местности Латвии. К сожалению, при публикации не было указано место записи мелодии; нет также точных сведений относительно переработки мелодии композитором. Песня также исполняется на варианты мигрирующих мелодий (969, 970); наиболее известный текст — «Суженый мне обещал». Наряду с многочисленными мажорными мелодиями внимание привлекают два напева более древней ладовой структуры — миксолидийской и дорийской (977—978). В последней песне вплетается мотив «Держись, матушка, не отдавай дочь, Трудно дочку вырастить», который может считаться самостоятельной песней (979). Мотив сватовства и отказа девушки встретился в песне с совершенно другим зачином — «Долго сваты говорили С матушкой в амбаре» (984), записанной в Латгале, где подобных песен почти нет. Мелодия песни объемом всего в три звука необычайно выразительна. Закономерен вопрос: как могли возникнуть столь близкие, хотя и несколько различающиеся оригинальные и сложные по структуре варианты мелодии «Рано утром солнце встало» (982, 983) в таких удаленных друг от друга местах, как Дзербене и Салдусский район? Здесь мы снова видим необычное укорочение второй фразы — отбрасывается первая диподия; и оба варианта второй половины мелодии носят самостоятельный, законченный характер.

В **песнях-диалогах** с тематикой брачного предложения (986—1037) диалоги парня и матери девушки или парня и самой девушки отражают различные ситуации, причем в диалоге может доминировать одна или другая сторона. Многие песни начинаются с описания ситуации, затем следует диалог. Форма диалога более выпукло выделяет психологические моменты в отношениях персонажей, иногда рисует конфликтные ситуации. В группе песен-диалогов есть песни с многочисленными вариантами и многими различными мелодиями. Однако редко песни имеют такую четкую локализацию, как песня «Чем белее у черемухи цветы» (986—1002); две из четырех ее различных мелодий представляют собой одновариантные песни из Алсунги и Гавиезе (986, 1002), а основная мелодия происходит из Ницы и Руцавы (987—997). Напев из Ницы впервые был записан А. Юрьяном в 1891 г., но бытует там и в наше время. Для миксолидийской мелодии характерны резко контрастирующие половины, что соответствует структуре стиха. Аналогичный контраст характерен и для эолийской мелодии (998—1001). Основное содержание песни: сестра пляшет с братом и роняет с пальца золотое кольцо, которое катится к ногам молодого парня. Он поднимает кольцо и просит девушку стать его невестой. В концовке песни девушка идет за кольцом к суженому; очень поэтично выражаются любовные чувства, но в некоторых песнях девушка отказывает парню. Песня «Сажала черемуху» (1003—1008) — в какой-то мере хороводная, хотя тоже на тему брачного предложения. В обработке А. Юрьяна для хора (1003) она стала одной из самых любимых народных песен. Этот текст имеет и другие очень своеобразные мелодии, отмеченные чертами древности, записанные в Курземе и Латгале (1006—1008). В них есть и мажорный вводный тон как самостоятельный выдержанный звук, без его традиционного перехода в тонику (1006), и повтор одного и того же узкого в интонационном отношении мотива (1007), и трихорд в ярко выраженном виде как основа пентатоники (1008). Песня начинается рассказом девушки и переходит в диалог. Оба варианта мелодии записанной в Салдусском районе плясовой песни «Кудрявая, кудрявая липа росла» (1009, 1010) очень близки между собой, но в одном из них обе половины мелодии повторяются и она заканчивается модуляцией в доминанту. В Курземе, Земгале и Видземе записано большое число одновариантных песен — диалогов парня и девушки и парня и матери девушки (1012—1022).

Бóльшая часть песен-диалогов на тему брачного предложения — типичные латгальские песни (1023—1036). Основное содержание их: парень три года держит коня в стойле, на четвертый год седлает его, насыпает в карманы орехи, разбрасывает их во дворе. Пока девушка орехи собирает, заходит солнце, девушка зовет парня с собой спать, наутро она его невеста. В содержании песен значительных различий нет, но мелодий — почти столько же, сколько записей; в каждом районе

Латгале этот текст имеет свои собственные мелодии. Нужно отметить также, что большинство этих мелодий записано послевоенными фольклорными экспедициями. Все мелодии — самостоятельные, за исключением нескольких контаминаций более известных мелодий. Очень интересен рефрен мелодии из Рикавы (1036), представляющий собой вариант рефрена известной песни «С песней я родилась, с песней росла» с протяжным распевом в концовке.

В нашей публикации особо выделяется группа мелодий песен **сватания сиротки** (1038—1148). Их тематика охватывает три этапа сватовства: сиротку сватают; помолвка сиротки, Лайма и Мара дают ей приданое; свадебный поезд сиротки. Отдельных песен в этой группе не так много, но некоторые из них имеют многочисленные варианты мелодий, распространившиеся по разным районам Латвии. Эти песни эмоционально и психологически насыщенны, рефрены в них встречаются только как исключения. Большинство песен составляют песни брачного предложения сиротке (1038—1123); в них восхваляются добродетели сироты, ее ум, трудолюбие; парень женится на бедной сиротке, а не на богатой «матушкиной дочке».

Центральный мотив в этих песнях варьируется незначительно. Эти мелодии бытуют и сейчас — примерно половина мелодий песен брачного предложения сиротке записана в послевоенный период. В песнях на текст «Ехал день, ехал ночь» (1038—1047) широкой известностью пользуются обе главные мажорные многовариантные мелодии (1038, 1039, 1042—1046). Среди них есть довольно примитивные мелодии (1040, 1041). «Рысью гнедого я пустил» (1048—1059) — одна из тех латышских песен, которым скороговорка придает особую выразительность, динамику. Все многочисленные варианты этой песни развились из одного и того же ядра — из скороговорок «По траве ехали, ехали» или «По зеленой, по зеленой по залежи» и др., противопоставленных вдвое более медленному основному движению. Тональная основа мелодии — миксолидийский, в ряде вариантов — фригийский звукоряд, однако некоторые ее каденции, несомненно, позднего происхождения. Большинство мелодий записано в Курземе, есть также записи из Латгале и Земгале. Самая ранняя публикация песни относится к 1896 г. — в сборнике Р. Берзиньша «Латышские фиалки» («Latviešu vijolītes», 1055), следовательно, запись сделана в Земгале или Курземе. Популярности песни много способствовала обработка ее Э. Мелнгайлисом для мужского хора, вошедшая в I тетрадь его сборника «В рощах и на полянах» («Birzēs un norās»), изданную в 1902 г. Следует отметить, что 2/3 записей мелодий сделаны фольклористическими экспедициями АН Латвийской ССР в послевоенный период, причем все это — самостоятельные варианты, не повторяющие обработку мелодии Э. Мелнгайлиса. Песня «На селе красивая сиротка» («На селе одна девица», 1060—1077) — диалог парня и плачущей сиротки, за которым следует брачное предложение. В ряде вариантов сирота отказывает парню, говоря: «Сурова твоя матушка, Горды твои братья», или потому, что она ждет суженого — тоже сироту. В нескольких песнях вместо сиротки выступает девица(«zeltenīte»), но у нее тоже нет ни отца, ни матери. И только в одном из вариантов нет образа сиротки (1072). Фривольное звучание некоторым песням придают рефрены — иногда короткие («ура!», 1066—1071), иногда развернутые, выражающие браваду парней («На селе одна сиротка, ура!» и т. д.). В таком противопоставлении содержания текста и рефрена парадоксальным образом сочетается серьезное и озорное (см. также 1073), чувствительное и лишенное сентиментальности, даже в какой-то мере вульгарное. Наиболее широко распространены эти песни в Курземе, частично в Земгале. Интересно, что из Видземе нет ни одной записи мелодий ни этой песни, ни песни «Рысью гнедого я пустил». Несколько мелодий записано в Вецпилсе и Арлаве еще в 80-е годы прошлого столетия, однако большинство записей сделано в 20—30-е годы XX в.

Некоторые, особенно красивые мелодии, зафиксированные в Курземе, Земгале, частично в Видземе и существующие в записях как одновариантные песни (1081—1091), восхваляют добронравие сиротки. Особое внимание обращают на себя две записи мелодий, сделанные почти в одно и то же время — в 80-е годы прошлого века в Раве и Дуналке (1083, 1084), с почти идентичным текстом «Качайся, качайся, водяная трава». Песня рассказывает о приключениях парня, местами переходит в диалог парня и девушки и заканчивается решением парня жениться на умной сиротке, а не на «матушкиной дочке», богатой, но злой. Обе мелодии оригинальны и высокохудожественны. Одна из них — минорная мелодия в объеме малой ноны с модуляциями в средней части в субдоминанту, т. е. с патетическим понижением второй ступени в кульминации мелодии. Вторая — миксолидийская — мелодия поется с бурдонным исполнением последней фразы. Относительно этих мелодий записавший их А. Янсонс в своем рукописном сборнике отметил, что «эта мелодия — не специально для данной песни, потому что на нее у нас поют много других песен»; однако, имея в виду относительную частоту мигрирующих мелодий, не следует отвергать этот напев, тем более что в то время в том районе песня активно бытовала. Песня «До тех пор шел вокруг горки» (1085) в целом ряде вариантов выступает как песня расторжения помолвки (см. «Шел мимо горки», 1670—1675). Среди этих песен — целый ряд эолийских мелодий, включающих как примитивные мотивы в нисходящей малой терции,

так и насыщенные экспрессией произведения широкого объема (1086—1090), такие, как дорийская мелодия песни «Зачем мне было на гору идти?» (1091), в которой зачин мелодии обусловлен поэтическими образами текста.

Самая популярная мелодия песни—диалога девушки и парня «Куда ты поедешь, красивый паренек?» (1092—1103) происходит из Руцавы (1093—1099); там же записаны ее разнообразные вариации, как метроритмические (размеры $\frac{5}{8}, \frac{6}{8}, \frac{3}{4}$, меняющиеся), так и ладовые (эолийская основа, в некоторых вариантах с дорийскими и фригийскими элементами). Однако в более ранней записи и публикации песня имеет другую мелодию. Она включена в III часть сборника Я. Цимзе «Венок из песен» (1874 г.), что позволяет предполагать ее видземское происхождение — в Яунпиебалге она была зафиксирована и в настоящее время (1101, 1102). Ряд других мелодий записан в Курземе и Видземе.

Мелодия широко известной песни, восхваляющей сироту, «По болоту бродила, тростник ломала, избегая боярина» (1104—1123) впервые была опубликована в сборнике Р. Берзиньша «Латышские фиалки», откуда ее взял Э. Мелнгайлис. В его великолепной обработке для смешанного хора песня обошла всю Латвию. В песне «баярс» (боярин, барин, богач) встречает на болоте сироту и зовет ее замуж, сирота плачет. Два последних стиха «Кто сиротку почтил, кто сиротку похвалил? Бог честью почтил, Лайма хвалой похвалила» мы находим только в обработке Э. Мелнгайлиса. Эта мелодия также, несомненно, происходит из Курземе, где в 1891 г. в Раве и Гробини записаны два ее самых старых варианта (1116, 1123) и где в основном собрано большинство ее позднейших записей, сделанных фольклорными экспедициями 50—70-х годов (1104—1120). Если даже принять, что интенсивное бытование мелодии в народе в настоящее время объясняется популярностью обработки Э. Мелнгайлиса, все же знаменательно, что большинство ее вариантов записано в Курземе. По своей структуре мелодия аналогична популярной мелодии «Рысью гнедого я пустил»; для обеих характерна более медленная первая половина и скороговорка во второй части. Латгальская мелодия (1222) контаминировала с мелодией «Ехал день, ехал ночь» (1038 и др.).

Тема сватания сиротки раскрыта в песне «Идет одна белая гостья» и ее вариантах (1124—1134) — сирота обручилась, мать Лаймы — милая Мара — приходит навестить ее, дает ей богатое приданое и «на жизнь — умного пахаря». Этот текст, который почти не меняется и в котором действуют типичные для сиротских песен мифологические персонажи, исполняется по меньшей мере на 10 различных мелодий; большинство их бытует в Латгале, где также встречается самая распространенная из них (1124—1127), получившая особую популярность в обработке Э. Мелнгайлиса для смешанного хора («Birzēs un norās», VI, 1925). Мелодии, записанные в 1956 г. Алдонисом Калниньшем в Резекненском районе как две самостоятельные песни (1128, 1129), в действительности представляют собой единое целое, ибо более низкая мелодия — не что иное, как получивший самостоятельное звучание второй голос. За пределами Латгале у этого текста мало аутентичных мелодий. Оригинальны и типичны для Латгале богатые в метроритмическом отношении мелодии, записанные в Эзерниеки (1133) и в Берзгале (1136). Об интенсивном бытовании этих песен в репертуаре сказителей свидетельствует тот факт, что по меньшей мере 2/3 их мелодий записаны в послевоенный период.

В сравнительно небольшой группе песен центральная тема — свадебный поезд сиротки (1138—1148). Песни частично перекликаются с предыдущей группой — здесь также Лайма, Бог (Dieviņš), Мара участвуют в свадьбе сиротки; в ряде песен появляются и другие мифологические персонажи: Солнце — мать, Месяц — отец, Аусеклис (утренняя звезда) и др. Песни не скупятся на гиперболы при описании приданого сиротки — согласно народной этике богатство должно вознаградить ее за тяжелую жизнь. Это в основном песня с одновариантными мелодиями; наиболее выразительна и возвышенна среди них земгальская песня «У дуба толстая кора» с кульминацией в концовке: «Дайте дорогу, дайте дорогу. Везут сиротку» (1138). Особая выразительность мелодии достигается подъемом третьей фразы на кварту и восходящими интонациями. Силу и красоту этой мелодии сумел показать Е. Граубиньш в обработке для хора «Дайте дорогу» (1925). Бóльшая часть мелодий этой группы распространена в Курземе. Однако некоторые песни свадебного поезда сиротки раскрывают и суровую сторону жизни (1143); в известной мере это наблюдается в руцавских песнях «Сгибая, ветер сломал» (1145—1148). Мелодия песни 1147 свидетельствует о том, что в Руцаве с другими текстами активно бытуют вариации мелодии «Вей, ветерок». Какие же невыявленные процессы миграции связали известную «Песню лодочников Даугавы» с руцавскими мелодиями? Такими же неведомыми путями соединилась преображенная мелодия русской народной песни «Возле речки, возле моста» с одним из вариантов руцавской песни «Сгибая, ветер сломал» (1148).

Брачное предложение может быть принято, что ведет к помолвке, а может быть и отвергнуто, что создает конфликтную ситуацию. Особенно богаты мелодиями песни отказа (1149—1417), в которых

главные группы составляют песни девушек и отвергнутого жениха; особняком стоят песни, в которых отвергающая сторона — парень. Многие песни отказа решены в форме диалога. Большинство песен отказа — это песни-монологи девушек (1149—1182), серьезные по содержанию, однако нередко с элементами юмора. Девушка отвергает жениха, так как не любит его; он ей не нравится; она дала слово другому; он — вдовец, тяжелый на руку; она боится трудной жизни; он — батрак и ей не ровня и т. д. Мелодии песен типичны для Земгале, где их больше всего записано (почти половина), затем идут Видземе и Курземе, и меньше всего мелодий зафиксировано в Латгале. Они бытуют здесь очень давно, но наибольшее количество записей мелодий относится к 20—30-м годам нашего века и к послевоенному периоду. Преобладают мелодии позднего типа, главным образом мажорные, широкого объема. Здесь больше, чем в других группах песен, мелодий, не имеющих прочных связей с каким-то определенным текстом, а также элементов контаминации мелодий (1160, 1162, 1170, 1171, 1173). Две песни (1170, 1171) подтверждают сказанное: в них на мелодию «Брат свою родную сестру» поются другие тексты. Из небольших групп вариантов следует отметить «Болотная осока хвалилась» (1152—1156) с тремя различными мелодиями, однако неполные записи текста песни не дают четкого представления о ее содержании. В этих песнях можно наглядно видеть, как рефрены эстетически обусловлены образами текста. Мрачными раздумьями наполнена песня «Низко сгибаю ту лещину», три различные и очень выразительные мелодии (1163—1168) которой подчеркивают всю серьезность момента расставания и для девушки, и для парня. Высокохудожественный, глубоко эмоциональный вариант мелодии встречаем в земгальской песне «Ранним утром солнце встало» (1178—1182). Мелодия имеет эолийскую ладовую структуру, но в ряде вариантов она приобретает повышенный вводный тон гармонического минора; заслуживает внимания наличие нетемперированного звука в четвертом акте варианта 1182. Песня 1175 из Гудениеки — единственный среди этих песен образец примитивной декламационной мелодики.

В песнях сватовства рассказывается о том, какое горе приносит в семью муж-пьяница. В группе песен (1183—1202) девушка в монологе или в диалоге с парнем отказывает жениху-пьянице. Особенно щемящим чувством печали пронизана песня-монолог девушки «Ой, боже, что мне делать — Собирается меня пьяница взять» и несколько близких ей песен (1183—1192), которые в поэтическом отношении перекликаются с песнями о браке между кровными родственниками (1, 2). Больше всего этих песен в Латгале; некоторые мелодии построены на типичных нисходящих интонациях (1186—1189). Вызывает удивление и представляется эстетически противоречивым появление в этой группе варианта мелодии известной песни «Наклонитесь вы, деревья» (1190). В песнях-диалогах «За пригорком ячмень сеял» (1995—1997) и курземской «Когда я ходил к девушкам» — три различные мелодии (1199—1202); они уже не так грустны по своему настрою, а две последние — благодаря типичным рефренам даже игривы.

Игровой характер имеет многовариантная песня «Где ты росла, красивая девушка?» (1203—1224) из группы песен-диалогов, в которых девушка отказывает жениху (1203—1266). Песня имеет очень много различных мелодий — по меньшей мере 20 из 28 записей. В них много различий как в интонационном отношении, так и в метроритмике, но в большинстве своем это мелодии мажорные, широкого звуковысотного объема. Песни жизнерадостны, полны светлой лирики и порыва. Ликующее настроение не может омрачить отказ девушки, который звучит почти так же светло и радостно. Своеобразную элегическую окраску имеют некоторые латгальские и земгальские мелодии (1220—1223), эолические или минорные, с более примитивной 4- или 6-тактной структурой. Мелодия в объеме терции возникла в Варве (1218), а песня из Айстере исполняется на мелодию, записанную еще в 1891 г. А. Юрьяном (1219) и позже получившую известность в обработке Э. Мелнгайлиса со словами «Дуб раскидистый». Своеобразен вариант 1224 — эолийский, с дорийской окраской. Следует отметить, что тексты варьируют очень мало; в зачине — всегда вопрос парня: «Где ты росла, прекрасная (красивая) девушка? Почему я тебя не видел?»

Многие песни отказа девушки имеют форму диалога (1225—1266). Они обычно начинаются с брачного предложения парня, иногда с рассказа, за которым следует само предложение. В целом ряде песен (1225—1234) отказ девушки имеет социальную окраску: «матушкина дочь», богатая девушка, боярская дочь отказывает батрацкому сыну; она ждет боярского сына, барина, старосту. Но девушка отказывает также подлецу; парню, у которого суровая мать; парню, которому надо идти на войну; отказывает, потому что уже помолвлена с другим или из-за гордости. В некоторых песнях девушка страдает оттого, что ее мать отказала жениху («Куда делся тот паренек?», 1239—1242). Мелодии песен активно бытуют на территории всей Латвии; многочисленные их записи сделаны уже в 80-х годах прошлого столетия, особенно часто встречали их собиратели в последние десятилетия. Большинство мелодий — широко распевные, мажорные, эолийские, в амбитусе сексты — децимы; более древние построения — обычно в более узком амбитусе. Многие мелодии быстрые, ритмически напряженные, часто имеют юмористическую окраску, хотя рефренных песен среди них

мало. Некоторые песни имеют особую форму диалога: куплеты в них исполняются как бы попеременно то парнем, то девушкой (1253—1256). Больших групп вариантов здесь нет; мелодии создавались вновь. Два очень различных, но богатых и своеобразных напева записаны в Латгале к песне «Чья эта девушка С желтыми волосами?» (1228, 1229). Мелодия песни из Кулдиги «Суженый мне руку дал» (1235) более известна со словами «Через серебряную рощу шла», как она опубликована в обработке А. Оре в 1889 г. В вариантах курземской и земгальской песни «Море требует тонкой сети» (1243—1245) появляется мотив песни о юноше, умершем от горя (1245). Мелодия песни, правда, в другом варианте в размере $\frac{3}{4}$, была опубликована уже в 1872 г. во 2-й части сборника Я. Цимзе «Венок из песен», но с текстом весьма вольнодумной рекрутской песни «Здесь не растут такие деревья, Как в другом краю» (№ 47). Возможно, она видземского происхождения. В 1883 г. Я. Хениньш записал в Арлаве с тем же текстом вариант этой мелодии, который в 1895 г. А. Юрьян опубликовал в своей обработке с другим текстом «Море требует тонкой сети». Из Курземе идут также прекрасные мелодии песни «Девушка черноглазая» (1247—1250); особенно широкую известность из них получил записанный еще в 1886 г. в Раве А. Янсонсом напев (1248), две великолепные хоровые обработки которого были сделаны А. Юрьяном в 1890 г. и Э. Мелнгайлисом в 1933 г. Образцом интенсивно варьировавшейся элегической мелодии могут служить три записи земгальской песни «Сижу, сижу за столом» (1253—1255). Мастерство варьирования мелодии одной исполнительницей позволила продемонстрировать записанная в 1963 г. А. Круминьшем в Салдусе песня (из Эдоле?) «Беги, сестрица, спрячься!» (1256). Это очень быстрая песня - диалог брата и сестры, где ответ сестры представляет собой варьированное повторение мелодии. В песне «На сером камне Молодая девушка белье стирает» (1257, записана в Цыбле А. Грандавсом в 1958 г.) варьирование мелодии при исполнении многих куплетов проявляется еще богаче, чему способствует и декламационный характер мелодии. Эта латгальская песня всегда будила музыкальную фантазию; она исполняется на разные мелодии, которых всего записано 10. Восемь записей мелодии сделаны во время фольклорных экспедиций АН ЛатвССР в 50—60-е годы.

Основной мотив, проходящий через песни отвергнутого жениха (1267—1355), — его досада, чувство уязвленного самолюбия, вызванные отказом; в песнях много желчных и язвительных выпадов в адрес невесты и ее матери; на прощание парень заявляет, что не нужна ему эта девушка, что «Найдется матушка, которая отдаст дочь», «Найдется девушка, которая пойдет». В песнях много одновариантных мелодий, но есть и довольно большие группы песен со многими мелодиями, например: «К тростинке лодку привязал» (1273—1282), «Кричит, кричит черный глухарь» (1285—1298) и одна из наиболее распространенных песен на эту тему–«Посадила я много роз» (1301—1355). Эти мелодии встречаются по всей Латвии; больше всего их в Видземе, а также в Курземе и Земгале, меньше всего — в Латгале. Об их активном бытовании в народе свидетельствуют многочисленные записи, сделанные как в прошлом веке, так и, особенно, в 20—30-е годы нашего столетия и в послевоенный период. Здесь также доминирует мажорная мелодика широкого звуковысотного объема. Как и в других аналогичных широкообъемных мелодиях, здесь преобладает амбитус доминантной октавы, доминантной или тонической ноны с нижним вводным тоном, тонической децимы, доминантной ундецимы.

В смысле бытования, распространенности, процессов варьирования весьма характерна совсем небольшая песенная группа «К тростинке лодку привязал» (1273—1282). Мелодии фиксированы в 10 записях на протяжении приблизительно 80 лет: примерно с 1882 по 1963 г. В каждой местности Латвии существовали свои напевы — всего 8 различных мелодий, причем одна из них имела три основных вариации, записанных в местностях, расположенных далеко друг от друга. Зничительно варьируют также поэтические образы песни, однако всюду присутствует основной образ поэтической микрогиперболы: «К т р о с т и н к е лодку привязал, к с т е б л ю овса — коня». В песне в художественной форме дана небольшая картинка из жизни — парень едет за Даугаву искать невесту; сиротка отказывает ему; параллелизм «Сорвалась лодка с тростинки, сорвался конь со стебля овса» усиливает выразительность кульминации: «Ни лодки у меня, ни коня, ни девушки». Одна из наиболее ранних записей мелодии, опубликованная в 1884 г. в седьмой части сборника Я. Цимзе «Венок из песен», предположительно происходящая из Видземе, получила наиболее широкую известность (1273). Это очень нежная мажорная мелодия; она развивается волнообразно: первая вершина — в первой фразе, вторая — в третьей фразе, образуя укороченный период из трех фраз. Запись латгальской мелодии (1276) наглядно демонстрирует мастерство мелодического варьирования талантливой исполнительницы в отдельных куплетах песни. Очень своеобразная фригийская мелодия из Земгале поется с двумя текстами: «Матушка, матушка, смотри за дочкой» и «К тростинке лодку привязал» (1281). Редко встречается записанный А. Юрьяном в Айзкраукле вариант «Айя, к тростнику, Айя, лодку привязал» (1282), в котором каждая диподия начинается рефренным словом

«Айя», удлиняющим фразу (мелодию легко можно было бы спеть и без рефренных слов). В мелодии своеобразно и вместе с тем органично сочетаются гармонический и натуральный миноры. Узкая, в объеме квинты, мелодия «Моей была бы, моей была бы» (1284) звучит мажорно благодаря отчетливому противопоставлению тоники—доминанты.

Совсем по-иному развивались песни группы «Кричит, кричит черный глухарь» (1285—1298). Собрано 19 записей песни, главным образом в Видземе, с четырьмя различными мелодиями, одна из которых имеет 15 вариантов (1287—1297). Распространению ее, очевидно, способствовала обработка Я. Цимзе для мужского хора («Венок из песен», третья часть, 1874 г.). Аналогично звучит и заключительная фраза мелодии, записанной в 1891 г. А. Юрьяном в Эргли (1286). Все эти мелодии, а также вариант из Драбеши (1285) сходны по форме — имеют 6-тактное 3-фразовое строение и мажорную гармоническую основу с противопоставлением тоники—доминанты. Только одна мелодия, предположительно из Видземе, опубликованная в 1884 г. в седьмой части сборника Я. Цимзе (1298), отличается редким сочетанием натурального и гармонического минора (см. также 1282). Это песня батрака; в ее полностью записанном тексте в саркастических тонах противопоставляются богатый хозяин и бедный батрак. Мелодия песни из Лудзы «Поезжай, братец, в чужую сторону» (1299) имеет очень древнее ладовое строение — объем малой терции, расширяющийся во второй половине напева добавлением снизу большой секунды и образующий миксолидийский каданс. Впечатление древности усиливается однообразным декламационным ритмом, достигающим большой эмоциональной выразительности. Самобытна мелодия песни из окрестностей Лиепаи «Радость моя, счастье мое» (1300), построенная на дорийском тетрахорде с преимущественно нисходящим движением и резко выделенным верхним звуком, которым напев и завершается.

Обширная группа песен «Посадила я много роз» (1301—1355) охватывает 65 записей, бóльшая часть которых сделана в Курземе и Видземе, меньшая — в Земгале и Латгале. Уже в 70—90-е годы XIX в. было сделано 12 записей мелодий, в 20—30-е годы XX в. — 31 запись; в послевоенный период фольклорными экспедициями Академии наук ЛатвССР — 22. Здесь 34 самостоятельные мелодии, из них многие с вариантами. Через все песни проходит поэтический параллелизм: «Стоило ли из-за одной лишь розы Такой высокий плетень плести, Стоило ли из-за одной девушки Так далеко ехать». Но девушка или ее мать отказывает парню. В некоторых песнях сюжет получает традиционное для песен отказа решение: парень отправляется дальше, к другой девушке. Мелодии этих песен — мажорные, в объеме сексты—ундецимы; размер чаще всего простой, двудольный, часто встречаются смешанные размеры, несколько реже — размеры $\frac{6}{8}$ или $\frac{5}{8}$. Некоторые мелодии имеют рефрены, однако их сравнительно мало. Выразительность многих мелодий достигается при помощи особых приемов. Так, например, в песне из Скайсткалне (1306, 1307) неожиданно повторяются слова, соответствующие шестому такту напева, образуя оригинальную несимметричную 9-тактную структуру. Мелодия земгальской песни «Стоило ли из-за одной лишь розы» (1310) легла в основу одной из наиболее известных обработок Э. Мелнгайлиса для хора, под влиянием которой, возможно, возникли другие варианты мелодии, записанные позже (1311—1313). С 80-х годов XIX в. в окрестностях Лиепаи интенсивно бытует записанная А. Янсонсом и А. Юрьяном мелодия, фольклорные экспедиции ее встречали и позже — после войны (1314—1320). Видземский и земгальский варианты мелодии (1322—1325) интересны как образцы метроритмического варьирования, имеющие размеры $\frac{2}{4}$, $\frac{5}{8}$ и $\frac{6}{8}$; надо все же отметить, что первый из них, опубликованный во второй части сборника Я. Цимзе, перекликается с последующими тремя вариантами лишь своей первой фразой и общим направлением мелодии. В ряде песен дальнейшее развитие текста ведет к включению новых мотивов — мотива разрыва помолвки, брачного предложения и др. Вторая древнейшая запись мелодии «Посадила я много роз» также была включена во вторую часть сборника Я. Цимзе «Венок из песен» в 1872 г. Эта мелодия распространена в Видземе, там и сделаны все ее записи (1335—1339), в которых она варьирует главным образом метроритмически. Типичный для латгальских песен метроритмический контраст быстрой и медленной половин напева находим в мелодиях, записанных в 1956 г. Алдонисом Калниньшем в Малте (1340) и в 1958 г. П. Дамбисом в Мердзене (1345); только в последнем случае ритмический контраст имеет обратный характер: за медленной первой половиной следует вторая — вдвое быстрее; мелодия интересна также своей ладовой структурой — фригийским тетрахордом. Для мелодии из Сунтажи (1341) характерны энергичные квартовые скачки вверх. В мелодии из Лудзы (1343) встречаем характерные для ряда латгальских песен продленные ритмы в конце фразы (ср. «За озером высокие горы», 568). Мелодия из Вецпилса (1344) более известна с другим текстом — «Ехал днем, ехал ночью». Относительно мелодии «Посадила я много роз» Э. Мелнгайлис в седьмой тетради своего сборника хоровых обработок «В рощах и на полянах» (1933 г.) сделал пометку: «Переработка народной песни». Первичная за-

пись мелодии неизвестна; близким к ней вариантом является мелодия, записанная Э. Мелнгайлисом в 1924 г. в Венте. Но мог ли Э. Мелнгайлис так сильно ее изменить? Особый колорит имеют мелодии в древних диатонических ладах — миксолидийском (1347—1351), эолийском (1352, 1353) и дорийском (1354, 1355). Две миксолидийские мелодии были записаны еще в 1891 г. А. Юрьяном в Алуксне и Зелтини (1348, 1349); первая из них особенно богата в мелодическом отношении и необычна по форме — в ней три разные по длине фразы. Оригинально построена исполненная глубокой грусти эолийская мелодия, записанная около 1884 г. в Эргли П. Блаусом (1353): ее удлиненная первая фраза является одновременно и кульминацией песни.

Особую группу составляют песни, которые не входят собственно в традиционный ритуал сватовства, но связаны с бытом и взаимоотношениями молодежи. В них девушка просит, чтобы парень посватал ее, но парень отказывается. Песни решены в форме диалога, наиболее часты зачины: «У меня пропал конь» (1356—1374) и «Что я сказала, то и случилось С большим пьяницей» (1375—1417) с различными вариациями. Парень находит пропавшего коня на скотном дворе девушки; конь вытоптал ее розы, девушка это простит, если парень посватается к ней. «Как я могу на тебе жениться, Если ты мне не по нраву!» — отвечает парень. Его слова свидетельствуют о серьезном отношении к жизни: «Это не на один день, Всю жизнь придется вместе жить». В песнях с вариантами второго зачина парень-пьяница ищет своего коня и встречает девушку. Здесь прослеживается влияние других мотивов: в ряде вариантов парень делает девушке предложение, иногда девушка отвергает парня. По всей Латвии сделано 88 записей мелодий этой песни, меньше всего — в Латгале. Тексты исполняются почти на 50 различных мелодий; бóльшая часть из них имеет довольно самостоятельные варианты. Доминируют мажорные мелодии, но много также миксолидийских и эолийских различных вариантов. Здесь встречаются прекраснейшие образцы лирической мелодики; можно только поражаться неисчерпаемой силе народного творчества. Мелодии этих песен — легкие, светлые, порой глубоко лирические, нередко полные юмора. Многообразие мелодических линий, их подъемы, кульминации, спады, контрасты, секвенции — все это подлинная энциклопедия закономерностей развития мелодики. В песнях часто встречаются рефрены, чаще всего — как средства юмористической выразительности. Из мелодий на текст «У меня пропал конь» следует выделить большую группу миксолидийских мелодий (1366—1371), записи которых в Земгале и Курземе были сделаны в 80—90-е годы прошлого века А. Юрьяном, в 20—30-е годы — Э. Мелнгайлисом, а также в последние десятилетия. Великолепные по выразительности образцы элегической, задушевно-грустной музыкальной лирики, отвечающей поэтическим образам текста зачина, являют собой эолийские мелодии (1372—1374). Первые две из них с некоторыми существенными различиями демонстрируют жизнь одной мелодии на протяжении более 60 лет, прошедших между обеими ее записями.

В мелодике песен второй группы (1378—1417) сильнее выражена юмористическая сторона. Так, например, для курземских вариантов (1378, 1379), мелодия которых известна также со словами песни пьяницы «Я могу пить и распевать, Пока солнце взойдет», можно найти параллели среди вариантов песни «Посадила я много роз» (1322—1325). В этих мелодиях меньше украшений, но значительнее роль озорных рефренов (1381—1383 и др.); их ритмика становится четкой, упругой. Неожиданным кажется соединение текста «Что я сказала, то и случилось» с элегической мелодией «Не дай, боже, иве Цвести белым цветом» (1386). В ряде земгальских вариантов вновь встречаемся с 6-тактной, т. е. 3-фразовой, структурой (1388—1390), характерной для некоторых других мелодий, особенно земгальских («Кричит, кричит черный глухарь», также 1386 и др.). В интерпретации мелодики песен пьяниц достаточно выражена и лирика, что обусловлено дальнейшим развитием сюжета песни; так, например, в мелодии 1392 использованы обороты мелодии популярной песни «Два луга я скосила», что придает тексту особую мягкость. Юмористические элементы, берущие свое начало в некоторых типичных быстрых песнях окрестностей Лиепаи, особенно характерны для курземских песен (1394—1399), оттуда они перешли в Видземе и Латгале. Особый колорит некоторым мелодиям из Айзпутского и Кулдигского районов придают рефрены «Ай куку!» в середине песни и «Ай, в лесу лен цветет!» в концовке (1400—1403). Необычная окраска этих мелодий усиливается миксолидийским ладом; то же относится и к ряду других мелодий подобной ладовой структуры (1404—1407). Самобытны две фригийские мелодии (1408, 1409). Одна из них — короткий 4-тактный напев с необычно глубоким для этой группы элегическим настроем. Вторая мелодия, записанная А. Грандавсом в 1958г. в Цибле, состоит только из короткого ядра — мотива из звуков фригийского тетрахорда, оказывающего сильное эмоциональное воздействие своим многократным повторением. Такого рода напев имеет, несомненно, исключительно древнее происхождение.

В этой группе песен довольно много мелодий в натуральном миноре (1410—1416). Первая из них — мелодия известной песни «Два голубка в небе летели», опубликованной еще в сборнике Я. Цимзе «Венок из песен». Мелодии всех этих песен, даже рефренных, пронизаны грустью.

Заключительным актом ритуала сватовства было принятие брачного предложения и помолвка. Это сопровождалось целым рядом действ, которые должны были придать сватовству характер двухстороннего обязательства. Принимая предложение, девушка соглашалась на брак, но песни показывают, что одного ее желания для заключения брака было недостаточно: в семье судьбой девушки распоряжались мать, братья, реже в песнях упоминается отец. Это часто приводило к конфликтным ситуациям, отразившимся в песнях. Перед помолвкой близкие невесты едут осматривать на месте хозяйство и имущество жениха; если увиденное их не удовлетворяло, помолвка могла и не состояться. Сватовство заканчивалось помолвкой, во время которой жених дарил невесте кольцо, а невеста одаривала сватов узорчатыми варежками. Песни рассказывают также, что девушка нередко обручалась с парнем тайком от родителей, — так рушились древние формы сватовства.

Часть песен (1418—1575), сопровождавших обряд сватовства, носила выраженный церемониальный характер.

Наиболее разнообразны по своему содержанию песни, в которых девушка соглашается на замужество с позволения отца, матери, братьев (1418—1449). Целый ряд мелодий исполняется с текстами, в которых говорится о том, как парень несколько раз приходит свататься девушку, пока, наконец, застает дома отца и мать, и только тогда девушка может дать ему согласие (1418—1428). Особенно популярна в обработке М. Губене для смешанного хора песня «На пригорок я взобрался» (1418), многочисленные записи которой сделаны и в послевоенное время. Эта обработка в свое время почти фольклоризовалась. Для ряда последующих мелодий характерны плясовые ритм и структура. В некоторых земгальских и курземских песнях (1426—1428) сюжет получил дальнейшее развитие: юная невеста внезапно умирает во время первого танца. Песня превратилась в народный романс типа баллады, возможно, с заимствованным сюжетом. Сравнение обеих земгальских записей показывает, как благодаря метроритмическим и интонационным изменениям мелодия приобретает совсем иной, лирический характер. Почти все мелодии песни «Два колечка золотых Этой осенью я носила» и ее вариантов (1430—1438) — плясовые; один из них — вариант мелодии известной хороводной песни «Конь ты мой ретивый» (1433). Плясовой характер мелодий выступает в качестве адекватной музыкальной характеристики веселых, озорных текстов.

Иногда мать выдает дочь против ее воли за «старика», «негодяя», «того, кто будет пить ее слезы» (1440, 1441). Иногда и братья выдают свою «такую молодую» сестру, обещая ее в придачу при обмене коней; отдают на чужбину; за богатого; за пахаря; обещают ей хорошую жизнь у чужих людей (1442—1449). В мелодиях этой небольшой группы песен — много типологических различий, эмоциональное разнообразие. Из отдельных мелодий особого внимания заслуживает записанная Э. Мелнгайлисом в Латгале легкая и ясная мелодия «Одна, одна у меня сестра» (1446), простая на первый взгляд структура которой сочетается с большим разнообразием метроритмики и интонационной выразительностью. Существенное изменение первой фразы при ее расширенном, лирическом повторе в третьей фразе объясняется нежностью, с которой брат думает о своей сестре. В песне «Ни на кого я не жалуюсь» (1448) веселая, игровая мелодия с вереницей рефренов в сочетании с текстом звучит как смех сквозь слезы. Своеобразная грустная мелодия «Кто бы ни женился на мне» (1449) каждой своей интонацией подчеркивает эмоциональную насыщенность текста: 6-тактная форма мелодии образована не тремя фразами, что обычно для подобных построений, а удлинением второй фразы, повторением ее второй диподии и добавлением в конце напева типичного для айзпутских песен бурдонного голоса: «Э-э-э!». Все мелодии песен этой группы распространены в основном в Курземе и Земгале, меньше — в Латгале и Видземе. Как указывает датировка многих записей, они встречаются на протяжении последнего столетия. Большинство мелодий — широкого объема, мажорные, двудольные либо со смешанными или переменными размерами.

Двумя латгальскими песнями (1450, 1451) в мелодийном материале представлены традиции осмотра на месте хозяйства и имущества жениха родными невесты.

Число **песен, связанных с обрядом сговора и обмена кольцами,** невелико, но они очень своеобразны (1452—1465). Парень и девушка обручаются, подают друг другу руки, обмениваются кольцами. Самая распространенная песня помолвки — видземский, курземский и земгальский варианты «Суженому руку подаю» (1452, 1453); ее популярности способствовали многочисленные композиторские обработки. В Латгале записана самостоятельная мелодия этой песни (1454). В песне говорится: «Правую руку подаю, не левую, Чтобы была хорошая жизнь». Песня «Молодая девушка с белыми руками» (1458) исполняется на мелодию, более известную с текстом «Где ты росла, красивая девушка?». В вариантах латгальской мелодии «Я стояла в розовом саду» (1459, 1460) видно, как в зависимости от изменения звуковысотных центров тяжести меняется ее ладовый характер (фригийский каданс, мажор). В песне «Собаки лают, ворота скрипят» (1461) сестра перед приездом сватов признается брату, что она уже помолвлена «На краю твоего поля, Под густой яблоней». Три однотипные, но совершенно самостоятельные декламационные мелодии узкого объема

с текстом «Почему розы в это лето Не были такими красными», записанные в Лубане и Балтинаве (1462—1464), создают поэтический образ природы, как бы отражающий помолвку и уход из дома девушки. В другом варианте, также из Лубаны, этот текст исполняется на лирическую мелодию широкого объема.

Угощению по случаю сговора посвящены две песни (1466, 1467). Одну из них записал в XIX в. П. Блаус в Эргли. Это фригийская мелодия речитативного характера, подчеркивающая поэтичность рассказа о расставании невесты с домом брата. В тексте песни присутствует экономический момент: указывается на ценность сестры как работницы.

Весьма обширная группа песен, посвященных обряду, заключающему помолвку, — **одариванию** невестой участников сватовства (1468—1515) — содержит практически один основной мотив — веселый, юмористический рассказ о пестрых рукавицах, которые невеста обещала жениху. Эти мелодии записаны в основном в Видземе и Курземе, меньше — в Земгале и Латгале; большинство записей датируется 20—30-ми годами, они бытуют и в наше время. В песнях доминирует мажорная мелодика широкого объема (есть даже одна мелодия в амбитусе терцдецимы, т. е. объемом почти в две октавы, — 1468). Много песен быстрых, с рефренами. Имеется 57 записей мелодий на один и тот же текст «Суженому обещала Пестрые рукавицы вечером» и его вариации (1468—1506). Сюда входит по меньшей мере 21 самостоятельная мелодия, причем некоторые из них — с вариантами (1473—1475, 1481—1485, 1494—1506 и др.). Эти песни очень популярны, часто исполняются также в композиторских обработках. В другую, не столь обширную, группу входят песни преимущественно из Руцавы «Вчера мать в корчме пила» («Господь знает, отчего я не могу радоваться», 1507—1512); в них говорится о том, что мать в корчме обещает отдать дочь за парня и передает ему связанные девушкой рукавицы. Элегическое содержание этих песен подчеркивается минорными мелодиями. И в некоторых латгальских песнях мать отдает парню пестрые рукавицы (1513, 1514). В драматургическом отношении песни о помолвке включают песни девушек, парней и песни-диалоги.

В записанной в Аглоне песне-диалоге «Жаль мне тебя, девушка» (1515) после помолвки девушка обращается к матери: «Пожелай, матушка, всего хорошего, я еду к чужим».

Существует значительное количество разных по тематике сватовских песен, которые не несут какой-то определенной функции в обрядах или действах сватовства, но могут сопровождать различные моменты сватовского ритуала. Это юмористические или опевальные песни (1516—1626). Мелодии многих из них можно отнести к числу самых красивых среди сватовских песен; они то оттеняют озорные юмористические тексты, то выражают лирические настроения. Почти в каждой местности Латвии есть свои песни, выражающие размышления девушки о милом или немилом женихе, а парня — о желанной или нежеланной невесте (1516—1568). Бóльшая часть песен образует обширные группы — «Сватали меня женихи», «Ай, большие леса», «Ко мне съехались три жениха», «Куда идешь, паренек?», имеющие множество собственных мелодий. В девичьей песне «Сватали меня женихи» (1516—1529) противопоставляются два жениха: старый холостяк и молодой парень; первого из них девушка высмеивает, второму отдает свою любовь. В исполнении песни резко контрастируют две части — сарказм опевания и лирика. Песни имеют различные зачины, например, в латгальских версиях — «Цветут розы Красные, белые». Этот весьма устойчивый текст исполняется по крайней мере на 13 различных мелодий; некоторые из них с вариантами. Большинство мелодий — мажорные, более древних типов почти нет. Поэтому неожиданной представляется зафиксированная в Яунпиебалге мелодия латгальского типа, в объеме кварты, с более быстрым движением во второй половине напева (1529). Наряду с простыми двудольными размерами в мелодиях встречаются разного вида смешанные и переменные размеры. Наиболее ранние записи мелодий песен сделаны в 70—90-х годах XIX в.; записываются они и позже, вплоть до наших дней. Группа песен «Ай, большие леса» отнесена в собрании К. Барона «Латышские народные песни» (33 554) к древним, уже забытым хороводным песням, без более подробного описания. На принадлежность этой группы (1530—1541) к связанным со сватовством игровым песням указывает и решение сюжета: мать предлагает дочери в женихи по очереди представителей разных занятий, а дочь отвергает всех, кроме одного. Чаще всего это пахарь.

Своеобразная метрическая структура зачина — необычное сочетание дактилических элементов с усеченными хореическими строками (в некоторых вариантах — только эти последние) — определила метроритмический характер мелодии с ее более быстрым движением во второй половине напева. Те же сюжетные мотивы, но в другой вариации звучат в девичьих песнях «Ко мне съехались три жениха, все три хвастались» (1542—1548), мелодии которых записаны главным образом в последние десятилетия и не были зафиксированы в прошлом веке. Девушку зовут замуж пахарь, столяр, портной, музыкант, кузнец, рыбак, кучер, помещик, ткач, однако девушка всем отказывает. Музыкальный материал песен о хвастливых женихах имеет свои отличительные черты — рефрены, декламационные эффекты, танцевальный характер: в некоторых песнях появляется мело-

дия «Глянь, вот едут два боярина» (1542, 1543), к мигрирующим мелодиям относится и «Просеивай овес, девушка» (1545). Возможно, некоторые из этих песен — недавнего происхождения. Очень оригинальна песня из Юркалне «В первый раз я вышла В этом краю петь», записанная В. Бендорфом от своей матери; мелодия несет на себе черты глубокой древности. Эту озорную песню (1548) девушка заканчивает словами: «Ни за кого из них не пойду, только за взломщика» (как пояснила исполнительница, имеется в виду «честный кузнец»).

Дактилические песни из Курземе «Куда идешь, паренек?» (1549—1568) вводят нас в сферу чистой лирики. Обычно они начинаются вопросом и продолжаются в виде монолога парня или диалога девушки и парня. Проходящий через песни мотив — парень отказывается от вдовы, он хочет любить молодую девушку; этот мотив сплетается с другими, в том числе с мотивом выбора невесты. Все мелодии выдержаны в легком размере $\frac{3}{8}$, иногда в отдельных тактах появляется размер $\frac{4}{8}$. Здесь почти абсолютно преобладает мажор; мелодии как по своему характеру, так и по манере исполнения светлые, полетные, гибкие. В песнях немного самостоятельных мелодий, но некоторые из них образуют большое число высокохудожественных вариантов. Одна из таких многовариантных мелодий — дактилический вариант (возможно, даже прототип) мелодии песни «Вей, ветерок», бесспорное родство с которой в той или иной степени прослеживается во всех записях (1549—1560). Хотя все эти варианты записаны на протяжении последних 50 лет, все же не верится, чтобы они возникли под одним лишь влиянием мелодии «Вей, ветерок», без какого-то иного источника. Другая мелодия песни «Куда идешь, паренек?» получила известность благодаря хоровой обработке А. Юрьяна, опубликованной в 1914 г. Мелодия была записана А. Янсонсом уже в 1885 г. в Айстере и в 1891 г. — в Раве А. Юрьяном. А. Эрс, Э. Мелнгайлис, А. Круминьш и другие также записали варианты этой мелодии, преимущественно в Руцаве (1561—1565). В 1931 г. Э. Мелнгайлис зафиксировал элегическую по своей природе мелодию «Куда поедешь, куда поедешь, красивый паренек?», которую можно считать земгальской по происхождению. Оба ее варианта (1567, 1568) записаны от талантливых исполнительниц, богато варьировались почти в каждом куплете. В модальном отношении оба варианта представляются идентичными, но в первом из них первый куплет исполняется в дорийском ладу, если судить по звуку фа-диез[2], хотя в остальных куплетах этот звук уже не встречается. Во втором варианте (1568) мелодия развивается в более узком объеме квинты и обладает признаками только эолийского лада, т. е. натурального минора.

На некоторых этапах сватовства парни и девушки поют остроумные, юмористические опевальные песни, входящие в круг молодежных бытовых песен. Они не аналогичны свадебным опевальным песням, представляющим собой коллективные песни двух сторон свадебного поезда и исполняющимися в манере декламационных песен и с бурдонным многоголосием. Опевальные сватовские песни — это индивидуальные песни парня или девушки, имеющие более развитую, распевную мелодику. Среди этих песен выделяется несколько типов, вокруг которых группируется большее или меньшее число различных мелодий (1569—1619). Наиболее распространенный из таких типов песен парня обычно начинается формулой зачина. «Иди за меня, девушка, Ты голода не увидишь» («...будет у тебя легкая жизнь», «...я тебя не обижу» и т.п., 1569—1583), за которой следует юмористическое отрицание, противопоставление, например: «Зимой заставляют меня лед грызть, Весной — зеленую траву» и т. д. Особенно много таких мелодий записано в Видземе, и почти совсем нет записей из Латгале; все записи сделаны в течение последних 50 лет. Это мелодии быстрые, акцентированные, мажорные, фригийские или миксолидийские, чаще всего простого двудольного размера, что полностью соответствует озорному характеру текста. Талсинский и бауский варианты песни «Иди, девушка, ты за меня» (1581, 1582) являются наглядным примером того, как одна и та же мелодия в заключительных фразах может приобрести фригийское или миксолидийское звучание. Повторение второй диподии каждой строки текста, причем в особо выделенном, замедленном виде, создает оригинальное 6-тактное, т. е. 2-фразовое, построение периода в песне «Иди за меня, девушка» (1583). О высоком художественном мастерстве, структурном совершенстве свидетельствуют три записанные в XIX в. в Курземе и Земгале эолийские мелодии, возникшие из одной общей для них начальной интонации (1584—1586). Грустный, элегический характер мелодии соответствует серьезному, полному скорби содержанию текста; это относится прежде всего к песне «Маленькие, мелкие Курземские девушки» (1584), звучащей как протест против крепостного рабства. В 90-х годах XIX в. в Айзкраукле был обнаружен близкий к этой мелодии вариант со словами «Три утра молоть ходила». В 1903 г. он был опубликован под № 34 во второй части сборника А. Юрьяна «Материалы латышской народной музыки» («Latvju tautas mūzikas materiāli»). В юмористической песне (1587—1594) «матушкина дочка» иронически «хвалит» свое усердие и трудолюбие — «За три года я связала один чулок», «Один чулок в сундуке для приданого, А другой еще на овце». Мелодии быстрые, плясового характера. Широкую известность получила лат-

гальская мелодия «Сватали меня женихи» (1587) в остроумной, богатой интонациями полифонической обработке А. Юрьяна для смешанного хора. Ряд веселых и плясовых мелодий из Курземе и Видземе связан с юмористическими опевальными песнями, объектами которых служили или выбранная братом невеста, или жених, особенно батрак, которого прогоняет мать девушки (1595—1605). Большинство этих песен — диалоги жениха и матери девушки; иногда в контаминации с текстами других сватовских песен; таковы, например, некоторые записи песни «Пять лет батраком был» (1599). Все новые и новые мелодии этих песен встречались на протяжении целого столетия — со времен выхода сборника Я. Цимзе «Венок из песен» до наших дней. Следует отметить записанную в Нице песню «Пять лет батраком был» (1605) с ее нисходящими оборотами и рефренами — «Эва!» в середине напева и «Мм—м» в конце, служащими своеобразными эмоциональными комментариями. Ряд различных, главным образом одновариантных мелодий, исполняются на тексты с зачинами «Лежу, лежу, сон не идет», «Парень взял невесту», «В воскресенье пил в корчме», «Болит у меня голова, устают у меня ноги», «На пригорок я взобрался» и т. п. (1606—1619). В песнях парень выбирает себе невесту «маленькую, черную, как жук», «черную, как цыганка» и ведет ее отмывать добела, чтобы можно было людям показать. В вариантах парень находит девушку в трактире, едет в Ригу, в Валмиеру покупать мыло, ведет черного жука мыться в озеро — Лиепайское, Дорбское, Алсунгское или Буртниекское. Эти географические названия, фигурирующие в песнях, позволяют строить предположения о месте их сочинения. Много песен с рефренами, чаще всего это скороговорки, но встречаются и длинные рефрены (1606). Песни типичны для Курземе, но есть они в Видземе и Земгале; больше всего их записано фольклорными экспедициями АН Латвийской ССР (А. Круминьш, П. Плакидис, Р. Ермакс); значительную часть песен собрал в 20-е годы Э. Мелнгайлис. Большинство мелодий — мажорные, однако следует указать на последовательно выдержанную мелодию с плагальным кадансом, в которой вводный тон вообще отсутствует (т. е. ионическую, 1615), а также на несколько миксолидийских мелодий, включающих две наиболее старые записи (1617, 1619), сделанные в 1883 г. в Арлаве. Надо отметить, что среди юмористических опевальных сватовских песен почти совсем нет узкообъемных мелодий, за исключением одной (1597); все остальные мелодии имеют объем сексты—децимы.

Мелодии песен девушки и песен — диалогов девушки и парня, особенно песен, рассказывающих о девушке, которую порочит молва, но которая все же выходит замуж за хорошего парня (1620—1626), по природе своей главным образом лирические, распевные. Однако песня «Пою песню, как она есть» (1625) — типично декламационная.

Описание обрядов сватовства свидетельствует о том, что в древности невесту, особенно в Курземе, сразу после помолвки увозили в дом жениха, где она оставалась до свадьбы. Например, в Скрунде «у сватов был лишний конь для невесты, которую верхом везли в дом жениха. Родные провожали невесту и сватов соответствующими песнями»[14]. В основе этого обычая были, несомненно, и экономические соображения — возможность использовать еще одну пару рабочих рук. Парень навещал суженую обычно по ночам, о чем рассказывают многие песни, мелодии которых записаны (1627—1669). В основе этих песен — любовная тематика, выраженная в различной форме. Часть этих песен — песни парня, часть — диалоги девушки и парня. В песнях парня много одновариантных мелодий, однако некоторые, особенно популярные, песни имеют много вариантов — «Рысью пустил я гнедого» (1633—1641), «Знаю, знаю, но не скажу, Где подрастает моя невеста» (1642—1646) и др. В них доминирует мажорная мелодика, но встречаются и более своеобразные ладовые построения — такова эолийская мелодия с ее неожиданным завершением на 2-й ступени (1647), а также дорийская мелодия (1648). Песни — диалоги девушки и парня (1649—1669), выражающие сердечность и нежность чувств девушки, — это наиболее типичные любовные песни в латышском песенном фольклоре. Настоящим любовным дуэтом звучит песня «Натянул струны на золотой кокле» (1649). Сюда же относится и лирическая мелодия руцавской песни «Ай, если бы я знала» (1650) — одна из первых записей Э. Мелнгайлиса и одна из его самых удачных обработок для хора. Каждая строка текста песни начинается рефреном-восклицанием «Ай», ставшим органической метрической единицей в мелодии. В большей части песен-диалогов, например в песне «Собаки лают, ворота скрипят» (1653—1666), девушка ожидает своего любимого, обещает ему ночлег; если бы она знала, что парень в ночном, она послала бы ему свою подушку, простыню, одеяло. Бóльшая часть мелодий — мажорные, выражают радостное волнение, но встречаются и щемящие, эолийские, т. е. минорные, иногда грустные, иногда нежные (1661—1664). Как выразительна, например, песня с рефренными словами: «Грустно восклицаю: вай! Моему сердцу тяжко!» (1661). Эту мелодию около 1872 г. записал в Салдусе М. Дравниекс; песни с аналогичными рефренами, смысл которых не сов-

[14] LD, III_1, 81. lpp.

сем ясен, встречались и позже — там же в Салдусе («Тяжко ли солдату?», 1654) и в Эдоле («Не тяжело ли кому-нибудь?», 1653). В другой мелодии из Эдоле (1652) встречаем своеобразные удлиненные фразы с повтором второй диподии каждой строки текста в составе вдвое более длинных ритмических единиц, что отмечено также в латгальских песнях (см. 1583). Оригинальна структура песни из Айзпуте «Мой милый, мой хороший» (1664) с трижды повторяющейся мелодической фразой, в которой, для большей выразительности, при третьем повторе фраза начинается на терцию выше. В мелодиях народных песен нередки также интуитивно воспринимаемые тонкие выразительные штрихи. Интересны квинтовые созвучия и их параллелизмы в двухголосной латгальской песне (1666). Очень жалостная любовная песня «Тяжко, тяжко той лещине» (1669) записана в Аглоне.

Много песен посвящено отказу от уговора и расставанию парня и девушки (1670—1756). В основном это песни парней, иногда девушек или песни — диалоги парня и девушки. Эти песни вводят нас в сферу конфликта, в них — горе, слезы, гнев, взаимные упреки, даже мысли о мести. Среди песен парней (1670—1740) большие группы песен и мелодий («Шел, шел мимо горки», «Посадил я много роз», «Не знаю, правда ли это», «Из-за чего у меня сердце болело» и др.) объединены какими-то основными сюжетными линиями, однако ход действия и побочные мотивы в песнях сильно варьируют. В песнях появляются мотивы, сближающие их с песнями об отвергнутом сватовстве и другими циклами. Больше всего мелодий записано в Курземе, затем — в Видземе и Земгале и меньше — в Латгале. Многие мелодии записаны еще в XIX в., больше всего записей относится к 20—30-м годам XX в.; довольно много мелодий собрано и послевоенными фольклорными экспедициями. Около 15 различных мелодий, причем некоторые с вариантами, исполняются с текстом «Шел, шел мимо горки» (1670—1688); текст также имеет многочисленные варианты. Парень слышит от людей, что невеста его оставила, он спешит к невесте, она даже руки ему не подает. Как в песнях об отвергнутом предложении, так и здесь парень собирается отплатить девушке тем, что идет к другой. Своей иронической окраской выделяются некоторые рефренные песни (1678, 1679, 1682, 1685 и др.). В этой группе также появляются различные мигрирующие мелодии (1688—1691). Из них мелодия «Слышал, что люди говорят» (1691) — еще одна вариация мелодии песни «Брат свою родную сестру». В песне «Ой, боже, куда я пойду» (1693) обостренность ситуации подчеркивают повышенные вводные тоны гармонического минора. Резкие угловатые ритмы и их внезапная смена связываются в ряде мелодий (1694—1697) с чувством гнева молодого человека, видящего, как увозят его невесту; он хватается за меч. Группа вариантов популярной песни «Посадил я много роз» с развитой лирической мелодией (1698—1701) охватывает как мотивы разрыва помолвки и разлуки, так и контаминации других мотивов; сюда относятся и некоторые песни-диалоги. В Латгале возникла своя мелодия этой песни (1702), опубликованная в сборнике латгальских песен, выпущенном в 1892 г. Стефанией Уляновской в Кракове. В небольшом количестве мелодий слышен мотив «Лучше пусть у меня волк задерет Дорогого коня, Чем друг возьмет Мою суженую» (1704—1710). Среди них песня «Цветочек, моя суженая, В руках у другого» (1707), две записи которой сделаны уже на рубеже 80—90-х гг. в Айстере (А. Янсонс) и Крустпилсе (Я. Витолс). Нет сомнений, что и песня, и мелодия в это время были уже широко распространены. В песне «Пусть лучше меня волк задерет» (1706) юмористический контраст создается выделением слов «Волк задерет», «коня» половинными нотами, тогда как общее движение идет восьмыми. Неудачным по выразительности представляется сочетание мелодии песни «Куда бежишь, соколик?» со словами «Кто его знает, правда ли то, Что люди наговорили?» (1711). Этот текст исполняется еще с пятью мелодиями, из которых эдольская (1714) более известна с текстом «Шесть маленьких пареньков», записанным в таком сочетании еще в XIX в. в Раве и Дурбе. На контрасте медленного и вдвое быстрого ритмов, аналогично мелодии «Рысью я пустил гнедого», построена мелодия «Полна корчма, полна людей» (1720). Печально звучат песни парня об уходе невесты к другому (1721—1740). Парень плачет, идя в церковь вслед за соперником, который ведет его суженую («Три года не видел», 1721—1724). Сентиментальность снимается благодаря поэтической гиперболизации сетований. Слезы такие горькие, что березка, на ветвях которой парень сушил мокрый от слез носовой платок, три года не росла, не зеленела, а на шестой год покрылась алмазными листочками. Мелодии песен записаны в Курземе. По другой версии этот мотив отражен по всей Латвии в песнях, в которых серый сокол приносит юноше весть, что его невеста обручена с другим («Серый сокол», 1725—1730). Эмоциональность песни не акцентирована, мелодии имеют скорее повествовательный характер; значительное богатство мелодийного варьирования во времени можно проследить по записям А. Юрьяна, Э. Мелнгайлиса и др. (1725—1728), охватывающим период в 60 лет, начиная с 1882 г. Среди более поздних, послевоенных, записей аналогичной является видземская песня «Беда моя, большая беда» (1733, 1734), где вторая строка куплета не имеет цезуры, а последняя диподия сокращена, т. е. метрическая структура та же, что в песне «Обуваю, обуваю белые ноги». Если такое строение куплета в последней песне обычно объясняют влиянием литовских песен, то аналогичное объяснение в отношении трех вид-

земских песен затруднительно в силу отсутствия ареала прямого контакта, здесь скорее имеет место влияние песен «зиньгес». Похожий тематический мотив содержится в классическом хореическом куплете в песнях «Из-за чего у меня сердце болело?» (1735—1740). Гармонический минор земгальской мелодии (1739) делает ее все более грустной. Запись мелодии сделана довольно давно (в экспедиции А. Юрьяна 1891 г.); это указывает на формирование мелодий гармонического минора в латышских народных песнях под влиянием музыкального романтизма.

В немногочисленных песнях девушки, посвященных разрыву помолвки (1741—1746), чаще всего звучат мотивы ее ухода от парня, который оказался подлецом, или которому она подала левую руку, а также жалобы парня на то, что девушка оставила его; только в редких песнях говорится о разрыве помолвки потому, что парень обручился с другой. Здесь встречаем мелодии, хорошо соответствующие поэтической эмоциональности текста и в то же время обладающие музыкальной спецификой. Тесное и органичное слияние элементов минора и мажора, например в видземской и латгальской мелодиях «Грустно вздыхает сосна» (1744) и «Уходила, уходила на чужбину» (1742), подчеркивает сложность ситуации. Так же экспрессивна и эмоциональна земгальская песня «Сын поймал трясогузку» (1745), имеющая одну из самых красивых эолийских мелодий. В песнях—диалогах парня и девушки мотивы разрыва помолвки решаются в прямом конфликте, порой в еще более острой форме. Мелодии их записаны главным образом в Курземе и только четверть — в Земгале. В содержании этих песен (1747—1756) встречаются мотивы песен — монологов парня и девушки, выраженные в форме диалога; новым можно считать мотив о парне, вернувшемся после долгого отсутствия, а его девушка уже замужем. Они расстаются, упрекая друг друга. Мелодии этой небольшой группы песен отличаются ладовым разнообразием, в них доминирует древняя диатоническая модальная структура — эолийская, миксолидийская, фригийская, реже — мажорная. Одной из самых ранних записей и публикаций мелодий латышских народных песен является миксолидийская мелодия песни «Слышу, вижу чудеса» (1747), вышедшая в сборнике Э. Вигнерса «Латвия» (1874 г.). В Вайнёде более развернутый текст этой песни исполняется на богатую в метроритмическом отношении, также миксолидийскую мелодию (1748). Мелодия «Мрачно шумит сосна» (1753) представляет собой вариацию мелодии песни об отказе девушки «Сын поймал трясогузку» (1745), и это неудивительно, так как обе мелодии записаны в Илукстском районе в одно время. Очень своеобразна мелодия «Вечером довольно поздно» (1754) соединением дорийского лада с гармоническим минором (хроматическая альтерация до-диез^1, до^2). На примере песни из Юркалне «Суженый дал мне Маленькое золотое колечко» (1755) видно, как в драматическую ситуацию разлуки вплетаются беззаботные озорные или саркастические нотки; песня исполняется главным образом девушкой, мелодия с переливами и почти мальчишескими рефренами.

*

К сватовским песням принадлежат многие из наиболее красивых мелодий латышских народных песен. В течение более 100 лет — с 70-х годов прошлого столетия — их заботливо и любовно собирали наши фольклористы, композиторы, музыковеды, учителя, хоровые дирижеры и просто почитатели народной музыки. Однако момент записи мелодии фиксирует лишь один из этапов ее долгого жизненного пути. Различные косвенные свидетельства фольклористических, этнографических, литературных, лингвистических и иных источников позволяют более глубоко заглянуть в прошлое мелодий, установить (правда, относительно) бóльшую или меньшую древность типов песни или мелодий, иногда — обозначить их временны́е границы. Собранный мелодийный материал — многочисленные разнообразные мелодии и их высокохудожественные варианты, возникшие в разных районах на сходные тексты или их вариации, и, наоборот, мелодии, на которые исполнялись различные тексты, — представляют чрезвычайную ценность для изучения мелодий народных песен в историческом плане. Каждый такой факт освещает какой-то новый аспект в многообразной жизни народной песни. В своей совокупности только датировка записи и ее топографическая привязка уже представляют собой историю песни, на основе которой можно исследовать биографию каждой песни, ее дальнейшее развитие, вариации, новую жизнь в композиторских обработках, пути распространения песен, обусловленные местными вековыми традициями. Как показывают наши материалы, длительной жизни многих сватовских песен, их распространению за границы зоны их возникновения способствовало включение песен в произведения композиторов, особенно композиторские обработки песен для хоров, для голоса с фортепиано, публикации их в сборниках хоровых песен и дальнейшая жизнь в репертуарах хоров, в концертном исполнении, на праздниках песни, в школах, быту. Подобные исследования позволят разработать детализированную биографию песни, ее текста и мелодии — такую, какой заслуживают многие наиболее известные песни и их ме-

лодии. Надеемся, что сборник мелодий сватовских песен даст исходный материал и послужит стимулом для дальнейших исследований.

Бóльшую часть песенного материала сборника составляют еще непубликовавшиеся мелодии сватовских песен из фондов отдела фольклора Института языка и литературы им. А. Упита АН Латвийской ССР; в сборник включены также мелодии из более ранних, имеющих научное значение, публикаций, за исключением неполных или художественно малозначимых записей.

Песни распределены по тематически-функциональному принципу — в порядке следования действ в ритуале сватовства. Функциональную принадлежность мелодий, если они не имеют выраженных жанровых признаков (таких, как, например, рефрен в календарных обрядовых песнях), определяет текст песни. В рамках таких тематически-функциональных групп песни распределяются по родству мелодий, которое определяется такими их качествами, как ладовая структура, вид каданса, характер звуковысотного рисунка, его направленность — восходящая или нисходящая, метроритмика, музыкальная форма и др. В тех случаях, когда один текст имеет много мелодий и их вариантов, причем текст, в свою очередь, также имеет варианты, в качестве первичного при классификации взят музыкальный принцип (например, «У меня пропал конь», «Что я сказала, то и случилось», «Посадила я много роз» и др.). Многие песни имеют неполные записи текстов, часто — только двустишие. Иногда, если песня не имеет более полного варианта, невозможно определить ее жанровую и тематическую принадлежность. Во всех случаях, когда обнаруживаются близкие к этой песне варианты, она приравнивается к более полному, который обычно помещается в качестве первого.

Мелодии транспонированы в звукоряд с одним диезом, что позволяет наиболее четко увидеть сходство и различие мелодий, выделить особенности их ладовой структуры и своеобразие каденцирования. В начале нотной системы указывается инициальная нота этнографической записи; отсутствие такой ноты означает, что мелодия записана в публикуемой тональности. В основу метризации мелодий положен принцип, согласно которому одна диподия хореического текста или одна стопа дактиля соответствуют одному такту мелодии. Это не только четко организует взаимные связи текста и мелодии, но и полнее оттеняет эстетические нюансы песен, отражение отдельного слова или отрывка текста песни в метроритмической структуре мелодии. Темп исполнения песен приводится только при наличии указаний собирателя, которые, к сожалению, весьма скудны. Здесь необходимо отметить, что темп исполнения народной песни — величина неопределенная, зависящая от целого ряда факторов — от возраста и темперамента исполнителя, от характера исполнения — сольного или хорового, от ситуации и др.

В песнях приводятся только те тексты, с которыми мелодии были записаны. Неполные тексты многих песен, публиковавшиеся в досоветский период даже крупнейшими собирателями мелодий, весьма затрудняют научную интерпретацию этих мелодий. Последнему способствовали более полные записи аналогичных текстов. В текстах сохранены диалектные особенности; латышские народные песни отредактированы в соответствии с принципами орфографии 1929 г.

Все сведения о мелодии включены в ее фольклористический «паспорт»: фамилия, место жительства, год и место рождения сказителя, фамилия собирателя и год записи, архивный шифр материала в фондах отдела фольклора Института языка и литературы им. А. Упита АН Латвийской ССР или ссылка на другие источники. Если место рождения сказителя совпадает с местом, где была сделана запись, т. е. с его местожительством, то оно не указывается. Названия местности приводятся в соответствии с существовавшим во время записи административно-территориальным делением. Сначала указывается более крупное административное подразделение — район или уезд, а затем — сельсовет или волость.

Составитель искренне благодарит сотрудников отдела фольклора Института языка и литературы им. А. Упита АН Латвийской ССР, способствовавших подготовке данной публикации, особенно старшего лаборанта М. Берзинскую, осуществлявшую отбор материала и его первичную текстологическую систематизацию; научного сотрудника В. Бендорфа за участие в подготовке нотного материала к изданию, составление ряда пояснений и помощь в вычитке нотных корректур; научного сотрудника А. Брейдака за уточнение диалектных форм и особенностей в текстах песен.

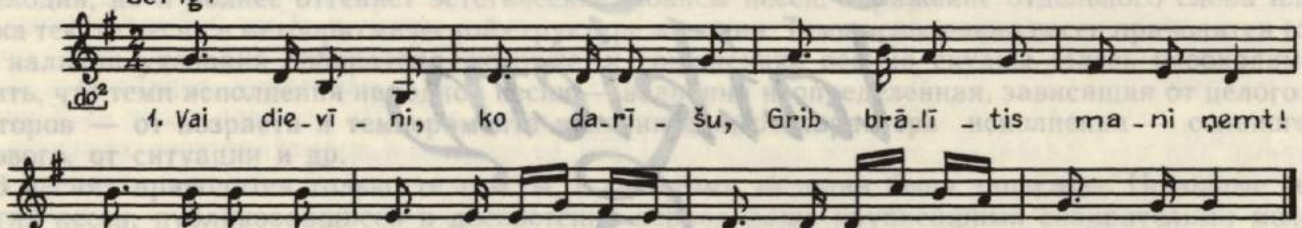
Atbalss no senajiem laikiem

Brālis prec māsu

1 *J. Janševskis. Nicā. R., 1928, 61. lpp.*

Sērīgi

2. Raudādama, vaidēdama
Notecēju upmalā.

3. Karu savu vainadzīnu
Sīkā kārklu krūmīnā.

4. Maucu savu gredzentīnu
Zaļas niedres galīnā.

5. Laižos pati upītēi,
Raudavīšu pulcinā.

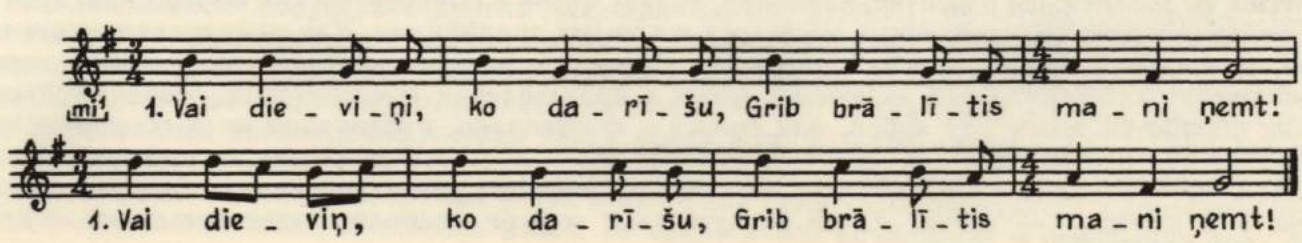
6. Labāk guļu upītēi,
Ne brāliša gultīnā.

7. Labāk upes rauduvīte,
Ne brāliša ligavin'.

8. Ne brāliša līgavīna,
Ne māmīnas vedeklīn'.

Maija Bērzkalne Madonas Vestienā, apm. 82 g. v., dzim. Madonas Bērzaunē; pier. J. Rudzitis 1933. FS 1234, 640.

2

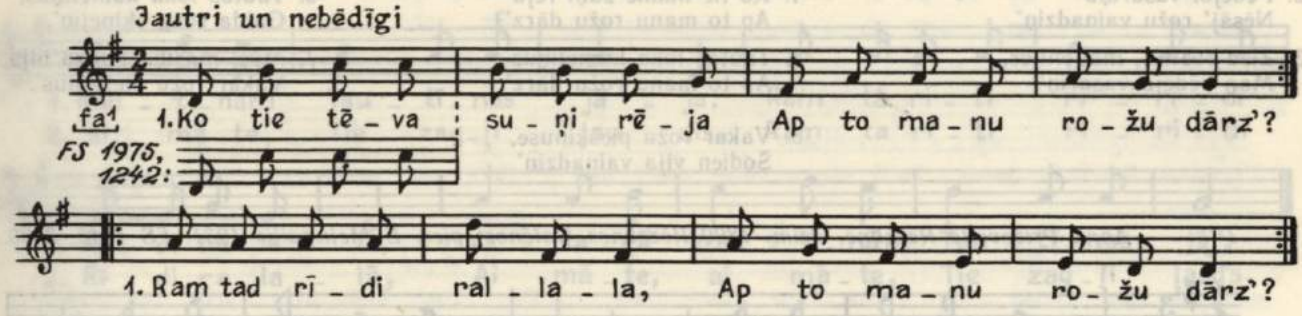
Sievu iegūst ar varu un viltu

A. Biķe, dziesmu dzirdējusi Alūksnē; pier. M. Gubene. M. Gubene. 30 latviešu tautas dziesmas. R., 1914, 14. nr.

3 *Paulina Dargevica Bauskā, dzim. 1907 Madonas Lubānā; pier. R. Skudra 1965. FS 1975, 1242.*

Jautri un nebēdīgi

2. Trejas tautas sajājušas,
Gaida mani rožu šķīt.

3. Vakar rožu piešķinusi,
Šodien viju vainadziņ'.

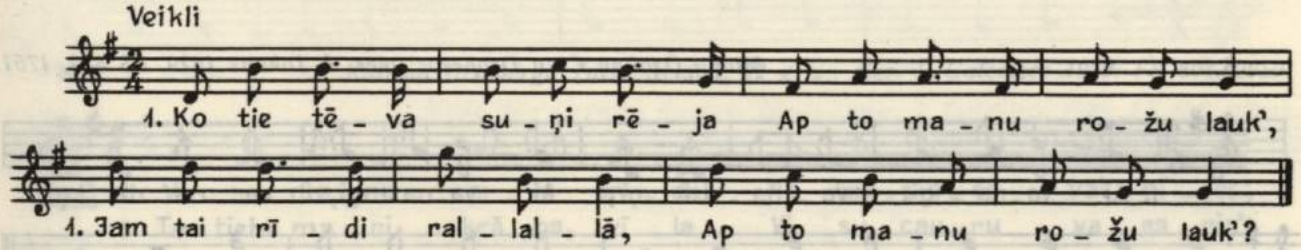
4. Šodien viju vainadziņu,
Istabāi sēdēdam'.

5. Pietrūkst viena žuburiņa,
Teku rožu dārziņā.

6. Tur palika vainadziņis,
Tur es pate vijējiņ'.

4 *Marija Rehtšprehere Cēsu Lielstraupē, dziesmu dzirdējusi ap 1873; pier. V. Stelbergs 1940. FS 1700, 5117.*

Veikli

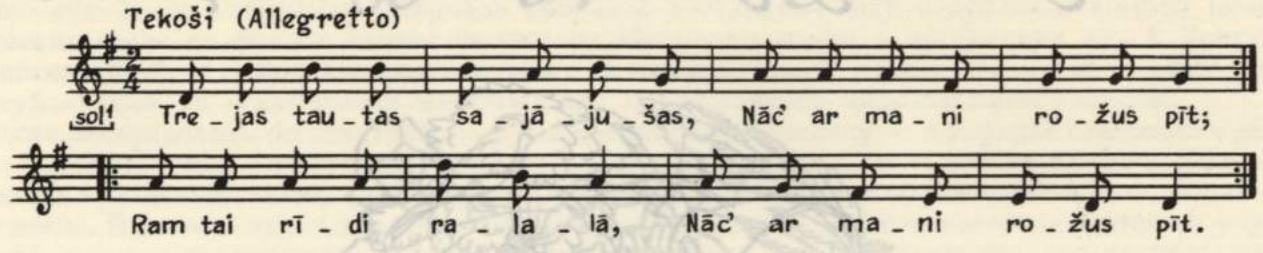
2. Trejas tautas sajājušas,
Gaida mani rožu plūkt.

3. Vakar rozes piešķinusi,
Šodien viju vainadziņ'.

4. Pietrūkst viena žuburīte,
Teku rožu dārziņā.

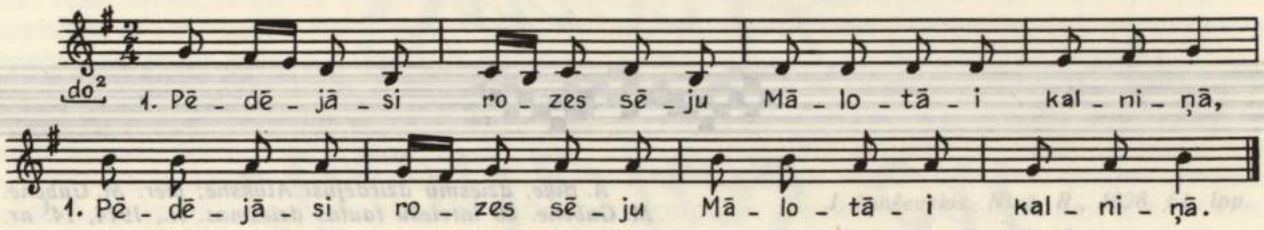
5. Tur palika vainadziņis,
Tur es pati vijējiņ'.

5 *Spulga Pomerance Liepājas raj. Vērgales c., 7 g. v.; pier. A. Klotiņš 1961. FS 1955, 20536*

2. Vakar rožu piepinusi,
Šodien viju vainadziņ'.

6 *Apolonija Čeirāne Daugavpils Vārkavā; pier. A. Salaks 1927. FS 170, 614.*

2. Pēdējoi vasariņu
Nēsāj' rožu vainadziņ'.

3. Zied rozītes, magonītes,
Man pēdēja vasariņ'.

4. Ko tie niknie suņi rēja
Ap to manu rožu dārz'?

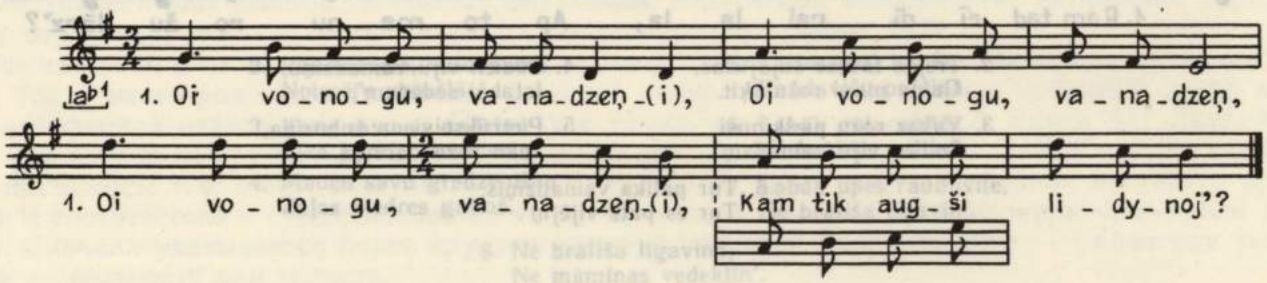
5. Tautas loka kumeliņus
Ap to manu rožu dārz'.

6. Tautas loka kumeliņus,
Gaida rožu šķinējiņ'.

7. Mūs' māsiņa gudra bija,
Vakar rožu piešķinus'.

8. Vakar rožu piešķinuse,
Šodien vija vainadziņ'.

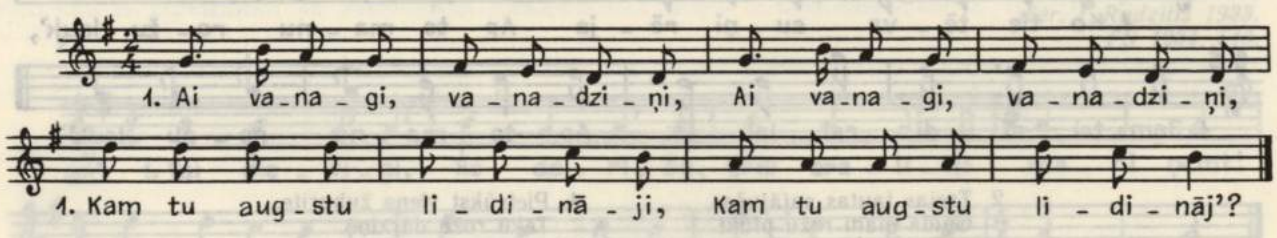
7 *Anna Priževoite Rēzeknē, dzim. 1890 Rēzeknes Galēnos; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 3980.*

2. Kam tu skrēji pōr upeiti
Uz munomi mōseņom?

3. Vīna vīni maņ mōseņa,
Tū aizvede sveši ļauds.

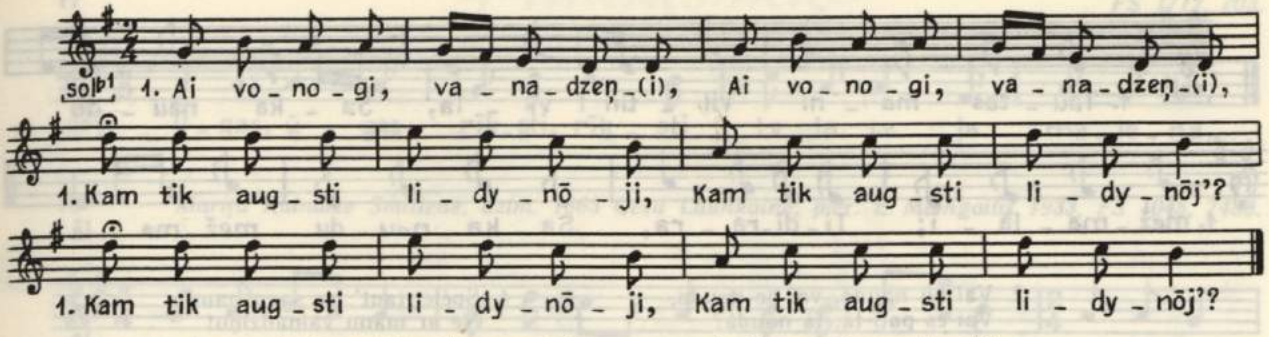
8 *Minna Ozoliņa Cēsu Drabešos; pier. A. Jakāns 1929. FS 832, 1751.*

2. Kam tu lēci pār upīti
Līdz manai māsīnai?

3. Redzu savu īsto māsu
Tautīnāsi izvedam.

9 *Helēna Kazeniece Ludzas raj. Zvirgzdenes c.; pier. M. Kurme 1972. FS 2005, 1738.*

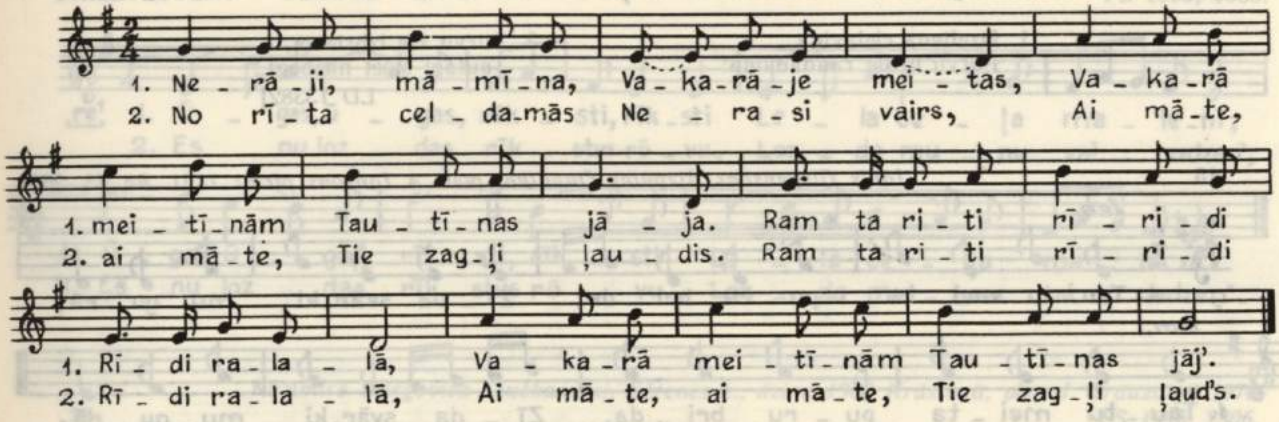
2. Kam, bōleņ(i), saaudzēji
Zaļu bērzi pogolmāi?

3. Boltom visteņom staigōti,
Vanadzenim lidynōti.

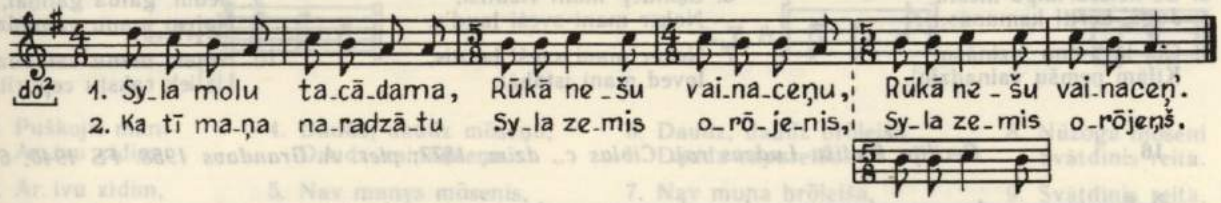
4. Ai vonogi, vanadzeņ(i),
Kam tu lēci pōr upeiti?

5. Kam tu lēci pōr upeiti
Pi munomi visteņomi?

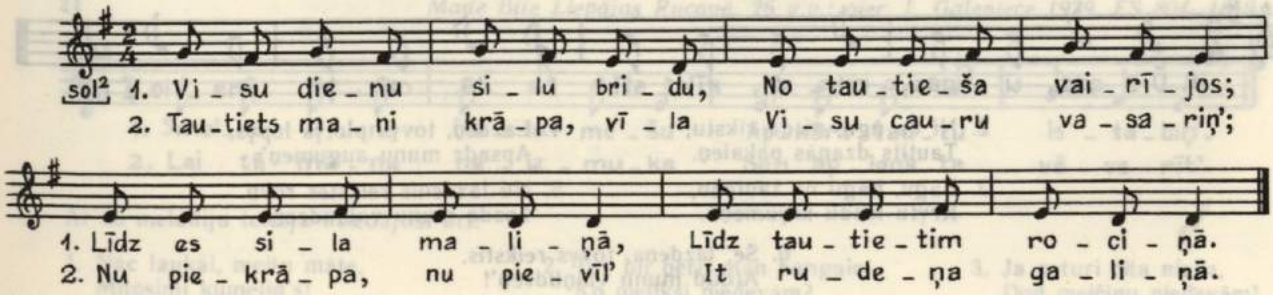
10 *Piters Laizāns Ludzas Ciblā, dzim. 1870; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 1275.*
Margrieta Laure Liepājas Nicā; pier. E. Melngailis 1940. FS 1045, 9799.

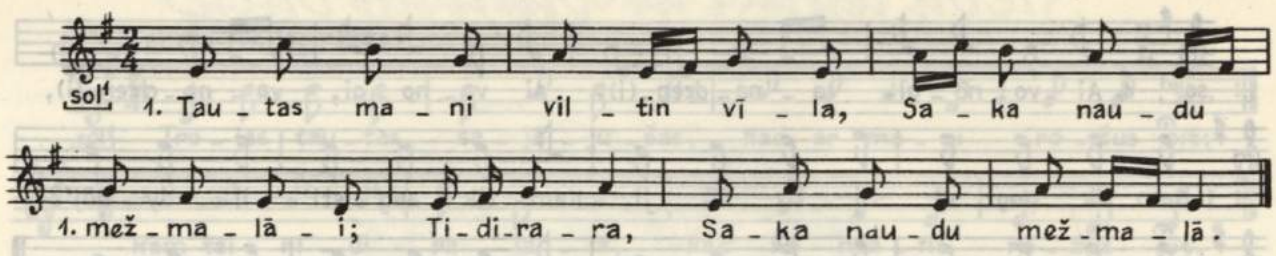
11 *Genovefa Stubure Daugavpils Vārkavā, dzim. 1895; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8502.*

12 *Katrina Grinberga Talsu Ārlavā, 52 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 2950.*

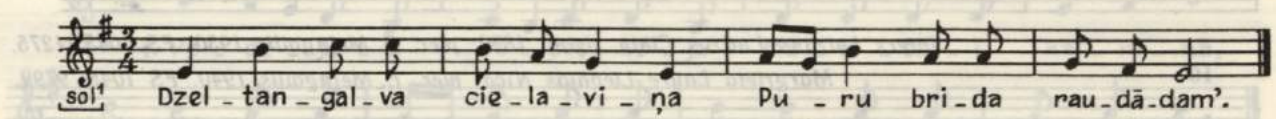

13 *Anete Stanģe Kuldigas Skrundā, dzim. Kuldigas Pampāļos; pier. L. Galeniece 1926. FS 170, 108.*

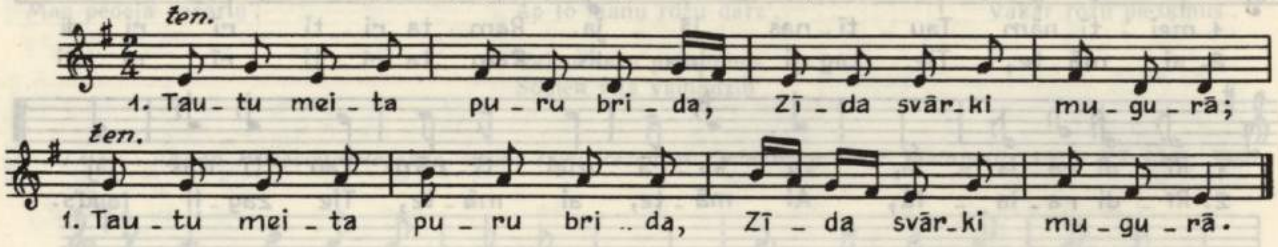
2. Vai bij nauda, vai ne nauda,
Vai es pati tā, tā nauda?
3. Vai es pati tā, tā nauda,
Tautiņāmi spēlējama?
4. Spēlē, taut', ar savu naudu,
Ne ar manu vainadziņu!
5. Man vainaga viena zīle
Maksā zelta gabaliņu.

14 *Rigas Sidgundā pier. J. Reiznieks. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 1617.*

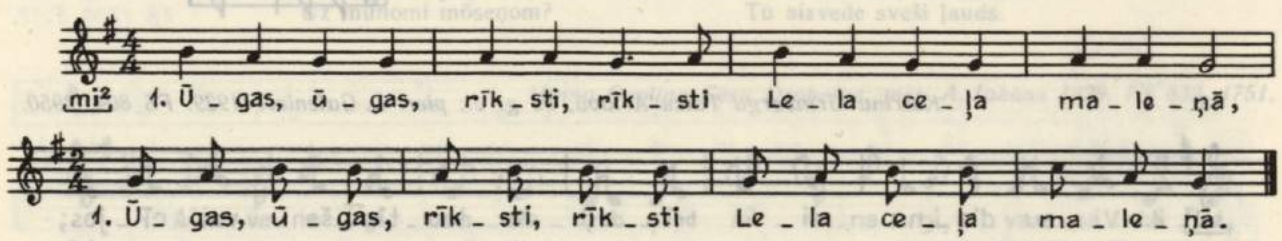
[1. Dzeltenā cielaviņa
Purvu brida raudādama:
2. Purvu zin izbrienot,
Tautām šķiet niizbegt.
LD 13382]

15 *Jānis Ģirgensons Aizputes Dunalkā; pier. A. Jansons pirms 1891. Bb 43, 2611.*

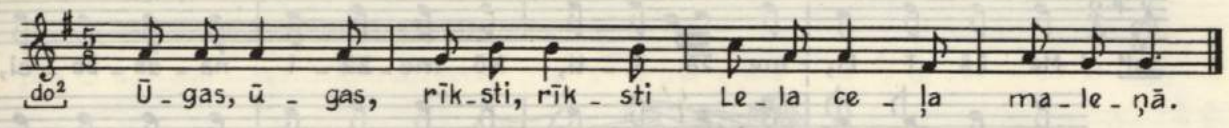
2. Tec, brāliti, pamet laipu,
Tā būs tava ligaviņ'!
3. Es neiešu laipu mesti,
Jūgš' bērīti kamanās.
4. Cik tā]' viņu vizināšu,
Ķilām ņemšu vainadziņ'.
5. Dievs, nosodi tos kalejus,
Kas vizuļus kaldinaj'!
6. Šķindej' mani vizuliši,
Noķer mani sveši ļaud's.
7. Noķer mani sveši ļaudis,
Ieved mani istabāi.
8. Ieved mani istabāi,
Sēdin' galda galiņāi.
9. Sedin' galda galiņāi,
Nojem manu vaiņadziņu.
10. Nojem manu vainadziņu,
Uzliek rakstu cepurīti.

16 *Cecilija Rudiša Ludzas raj. Ciblas c., dzim. 1877; pier. A. Grandavs 1958. FS 1940, 6829.*

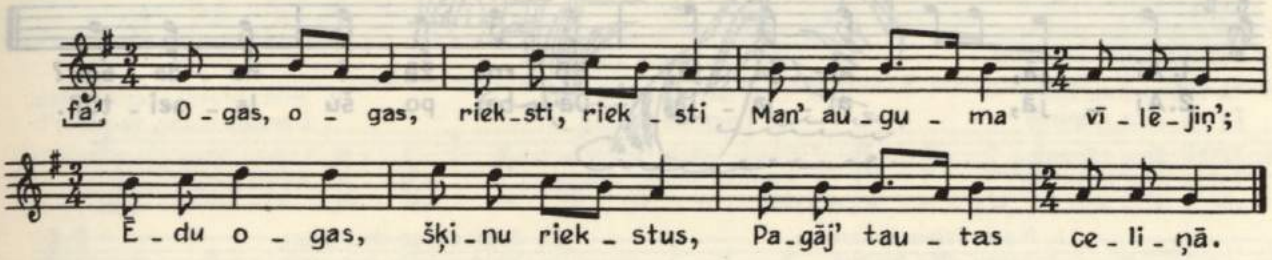

2. Ni da ūgu, ni da rikstu,
Tautīts dzanās pakaleņ.
3. Bāgu, bāgu nu tauteņu,
Krytu lozdu kryumeņā.
4. Lazdeņ, tovys plotys lopys,
Apsadz munu augumeņ'.
5. Nu lazdenis reikstes rōvu.
Lozda munu vaiņudzeņ'.
6. Še, lazdeņa, tovys reikstis,
Atdūd munu vaiņudzeņ'!

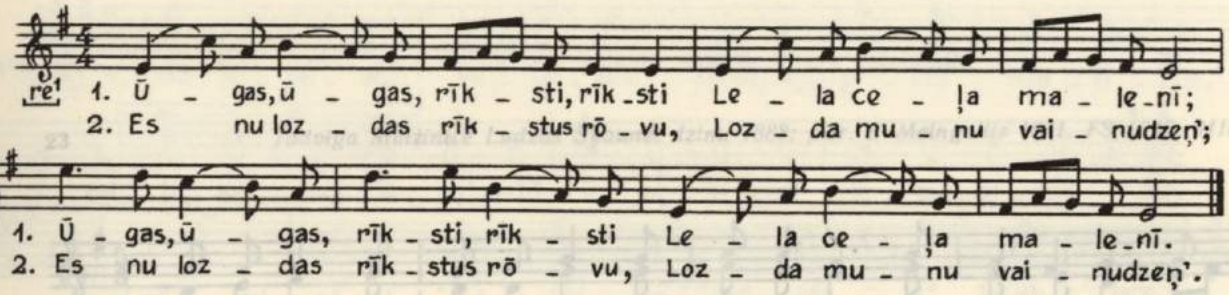
17 *Elizabete Razumovska Ludzas Ciblā, 80 g. v., dzim. Ludzas Zvirgzdenē; pier. P. Ore 1939. FS 1712, 703.*

18 *Marija Kainaize Smiltenē, dzim. 1863 Cēsu Launkalnē; pier. E. Melngailis 1933. FS 1045, 7488.*

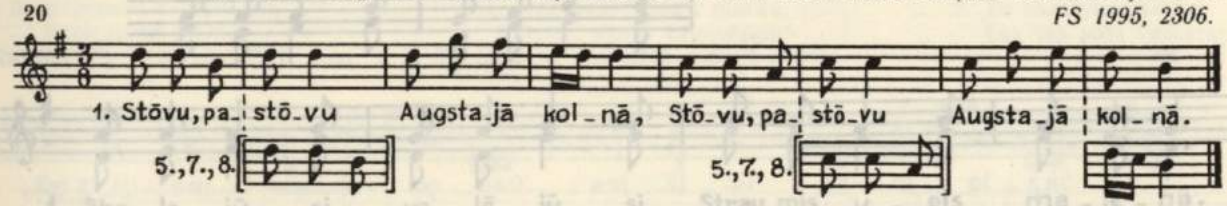

19 *Boļeslavs Gavarāns Ludzas raj. Zvirgzdenes c., dzim. 1900 Ludzas Mērdzenē; pier. M. Kurme 1972. FS 2005, 1688.*

Kazimire Dargevica Stučkas raj. Sērenes c., dzim. 1900 Krāslavā; pier. I. Grauzdiņa 1970. FS 1995, 2306.

20

2. Puškojit mani
Ar īvu zīdim.

3. Ar īvu zīdim,
Ar ūzulenim.

4. Daudz, daudz mōseņu,
Daudz vainadzeņu.

5. Nav munys mōsenis,
Nav vainadzeņa.

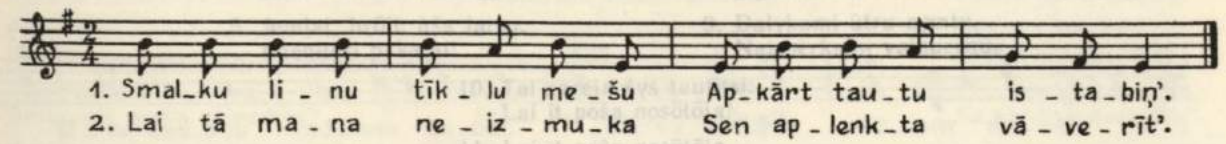
6. Daudz, daudz brōleišu,
Daudz capureišu.

7. Nav muna brōleiša,
Nav capureites.

8. Nūzoga mōseni
Svātdinis reitā.

9. Svātdinis reitā,
Sauleitei lācūt.

21 *Made Bite Liepājas Rucavā, 26 g.v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 1819.*

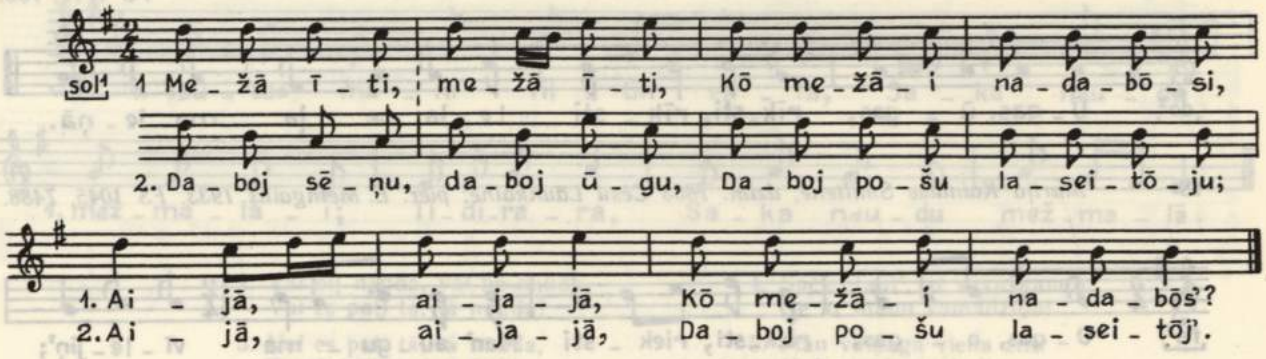
Ar šo melodiju teicēja dziedājusi arī:

1. Nāc laukāi, meitu māte,
Mitosimi kumeliņ's!

2. Tev bij bēri, man bangaini,
Ko pieliksi piedevām?

3. Ja neturi cita nieka,
Dod meičiņu piedevām!

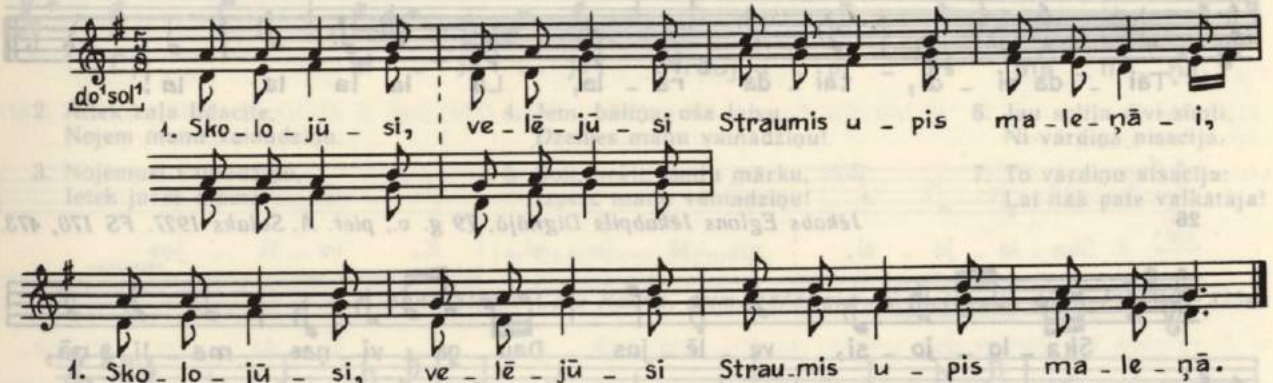
22 *Paulina Borga Preiļu raj. Aglonas c., dzim. 1885; pier. A. Krūmiņš 1959. FS 1945, 9239.*

Panāksnieki

23 *Jadviga Muižinice Ludzas Šķaunē, dzim. 1888; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8416.*

2. Atskrīn zaļa leidaceņa,
Nūraun munu vainuceni.

3. Nūraun munu vainuceni,
Nūnas jyuryṣ leicetii.

4. Nūnas jyuryṣ leiceitii,
Pakar zalta vadzeitii.

5. Jemļat, brōli, ūša laivu,
Dzenitēsi pakaļāi!

6. Kur dadzyna, kur danōce
Munu zeiļu vainuceni?

7. Dadzynomi, danōcemi
Pi tautiša klēteņāi.

8. Jemļat, brōli, syntu rubļu,
Izpērkļati vainuceni!

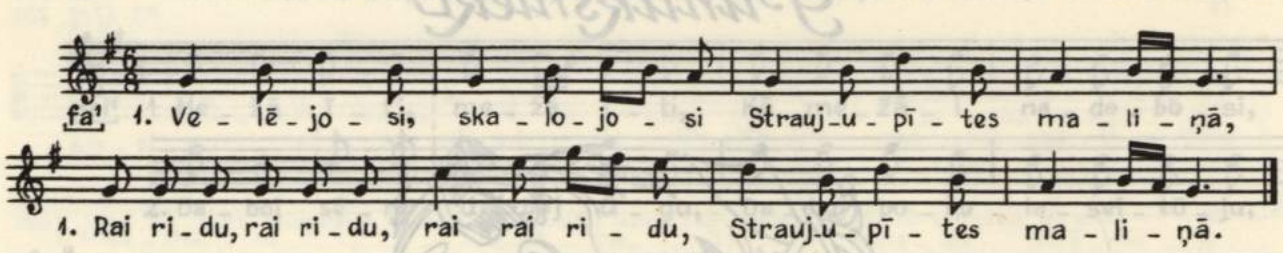
9. Dalykami ūtru syntu,
Naizpērkami vaiņuceņu.

10. Tai saceja šys tautītsi:
Lai it poša nosōtōja!

11. Lai it poša nosōtōja,
Bolta krakla volkōtōja.

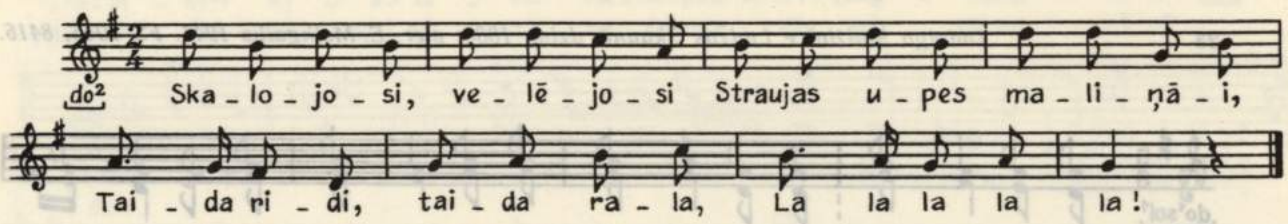
12. Bolta krakla volkōtōja,
Meikstys gultys taiseitōja.

24 *Juris Pērkons Liepājas Rucavā, dzim. 1870; pier. E. Melngailis 1911. FS 1045, 535.*

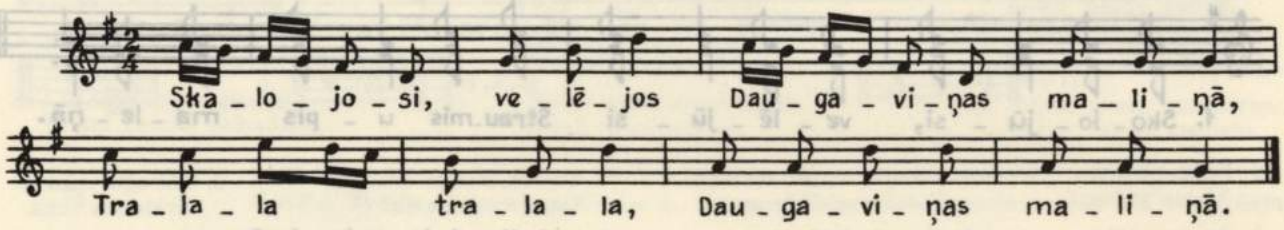

2. Atskrien zaļa līdaciņa,
Norauj manu vainaciņ'.
3. Tā nebija līdaciņa,
Tā bij veca raganiņ'.
4. Tā bij veca raganiņa,
Tautu dēla māmuliņ'.
5. Ņem, brālīti, ošu laivu,
Dzenies manu vainaciņ'!
6. Ošu laiva smaga koka,
Tā nogrima dibenā.
7. Ņem, brālīti, niedras laivu,
Dzenies manu vainaciņ'!
8. Niedras laiva viegla koka,
Vējiņš dzina maliņā.
9. Ņem, brālīti, liepas laivu,
Dzenies manu vainaciņ'!
10. Liepas laiva laba koka,
Nu sadzinu vainaciņ'.
11. Nu sadzinu vainaciņu
Tautu dēla klētiņā.
12. Dod, brālīti, simtu gulžu,
Izpērc manu vainaciņ'!
13. Jau sadevu divi simti,
Ne galviņas nepagriez'.
14. To vārdiņu vien sacīja:
Lai nāk pate valkātāj'!

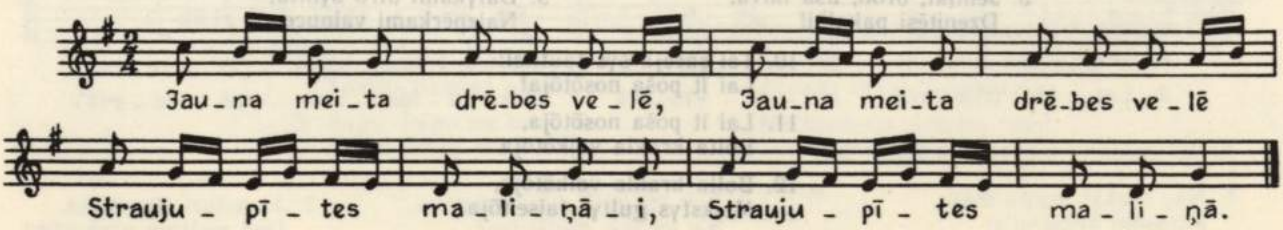
25 *[Madonas] Praulienā pier. Rinkusu Andrejs. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 2648.*

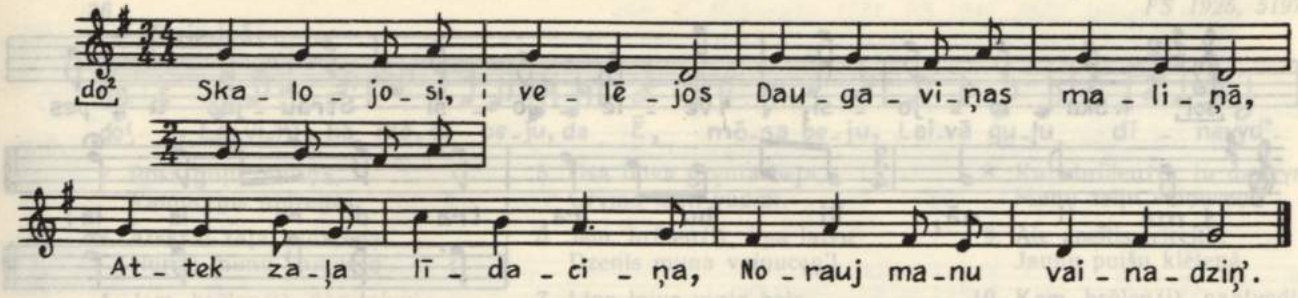
26 *Jēkabs Eglons Jēkabpils Dignājā, 79 g. v.; pier. A. Salaks 1927. FS 170, 473.*

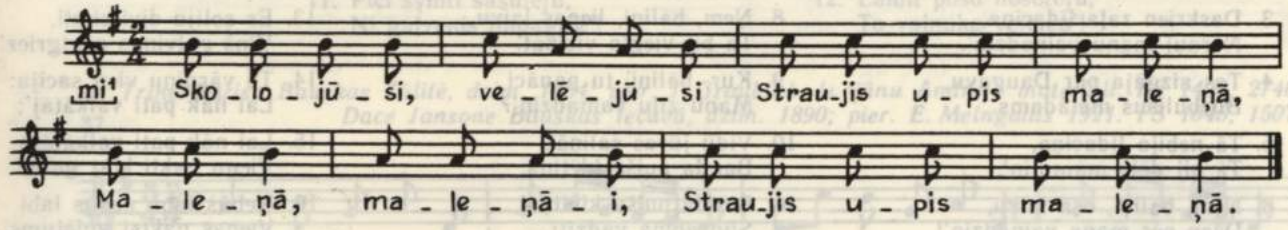
27 *Eiženija Kuzmina Cēsu Veselavā, dzim. 1918, dziesmu dzirdējusi Ludzas Mērdzenē; pier. V. Stelbergs 1940. FS 1700, 5294.*

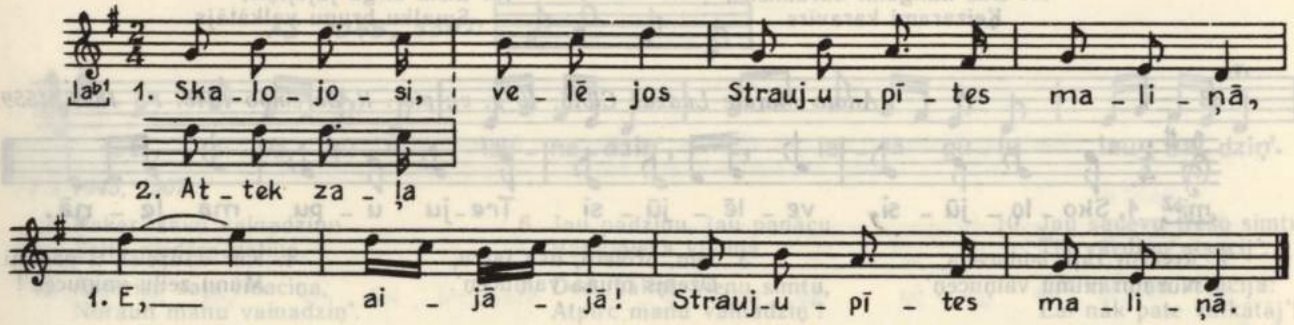
28 *Bernards Švirksts Daugavpils Livānos; pier. A. Salaks 1927. FS 170, 577.*

29 *Agate Sprindža Rēzeknes Varakļānos, dzim. 1893; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 9250.*

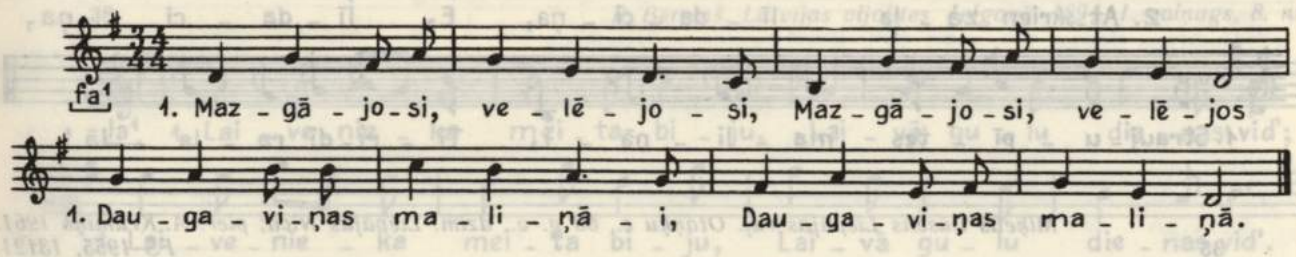

30 *Liba Pelbeģe Bauskā, dzim. 1846 Bauskas Rundālē; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 4732.*

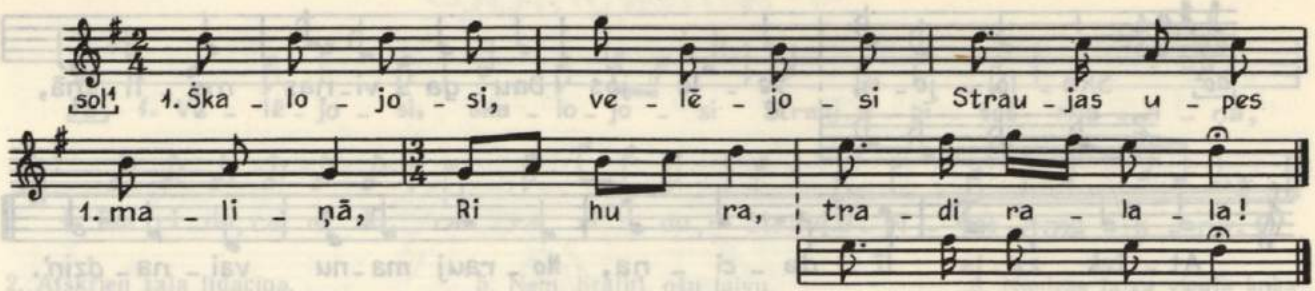
2. Attek zaļa līdacīte,
Nojem manu vainadziņu.
3. Nojēmusi vainadziņu,
Ietek jūras dibinā.
4. Jem, bāliņu, oša laivu,
Dzenies manu vainadziņu!
5. Soli, brāli, simtu mārku,
Izpērc manu vainadziņu!
6. Jau solīja divi simti,
Ni vārdiņa nisacīja.
7. To vārdiņu atsacīja:
Lai nāk pate valkātāja!

31 *Anna Stroža Cēsu Raunā, dzim. 1873; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 3254.*

2. Atskrien zaļa lidaciņa,
Noraun manu vainadziņ'.
3. Aiziet manis vainadziņis,
Burbulīšus mētādams.
4. Tais', bāliņi, ošu laivu,
Brauc pēc mana vainadziņ'!
5. Ošu laiva smaga koka,
Tā nogrima dibinā.
6. Tais', bāliņi, liepu laivu,
Brauc pēc mana vainadziņ'!
7. Liepu laiva viegla koka,
Vējiņš dzina maliņā.
8. Tais', bāliņi, puķu laivu,
Brauc pēc mana vainadziņ'!
9. Puķu laiva laba laiva,
Tā panāca vainadziņ'.
10. Tā atrada vainadziņu
Bandu puiša klētiņa.
11. Bandu puiša klētiņai,
Zelta vadža galiņā.
12. Es soliju vienu simtu,
Ne vārdiņa nedzirdēj'.
13. Kad soliju otru simtu,
Tad vārdiņu gan dzirdēj'.
14. Tad vārdiņu gan dzirdēju:
Lai nāk pati valkātāj'.
15. Lai nāk pati valkātāja,
Vainadziņa nēsātāj'!

32 *Marija Āmure [Madonas] Cesvainē, 80 g.v.; pier. Jurjānu Andrejs 1891. FS 1495, 900.*

2. Dalikosi, padzirosi
Straujas upes ūdentiņ'.

3. Daskrien zaļa līdaciņa,
Norauj manu vainadziņ'.

4. Tas aizgāja pār Daugavu,
Burbulīšus mētādams.

5. Tā nebija līdaciņa,
Tā bij dēla māmuliņ'.

6. Ņem, bāliņi, oša laivu,
Dzen pēc mana vainadziņ'!

7. Oša laiva smaga bija,
Dziļi grima dibenā.

8. Ņem, bāliņi, liepas laivu,
Tā bij viegla vizināt.

9. Kur, bāliņi, tu panāci
Manu zīļu vainadziņ'?

10. Vidū jūras saliņai,
Banda puiša klētiņā.

11. Bandā puiša klētiņai,
Sudrabiņa vadzīti.

12. Sol', bāliņi, simtu mārku,
Izpirc manu vainadziņ'!

13. Es solīju divi simti,
Viņš galviņas neatgriez'!

14. To vārdiņu vien sacīja:
Lai nāk pati valkātāj';

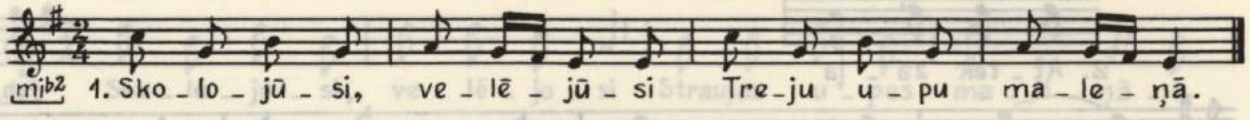
15. Lai nāk pati valkātāja
Vienu nakti klāt gulēt!

16. Nebūs labi, nebūs labi
Vienas naktsi gulējums.

17. Būs kungami darbinieks,
Ķeizarami karavīrs.

18. Liela zirga jājējiņis,
Smalku bruņu valkātājs.

33 *Anaļa Matule Ludzas Ciblā, 40 g. v.; pier. R. Zarembo 1948. FS 1829, 1559.*

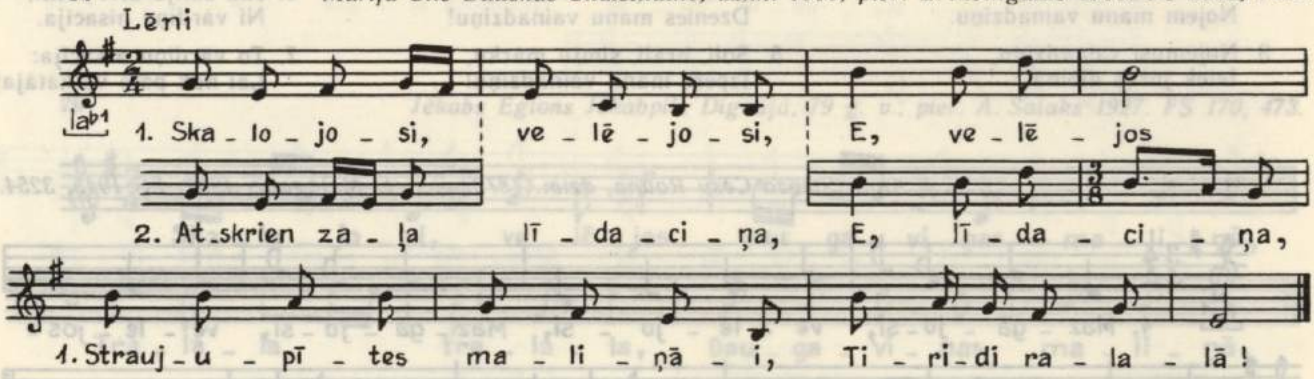

2. Atskrīn zaļa leidaceņa,
Nūraun munu vaiņuceņ'.

3. Jem, brōleiti, ūša laivu,
Dzenis muna vaiņuceņ'.

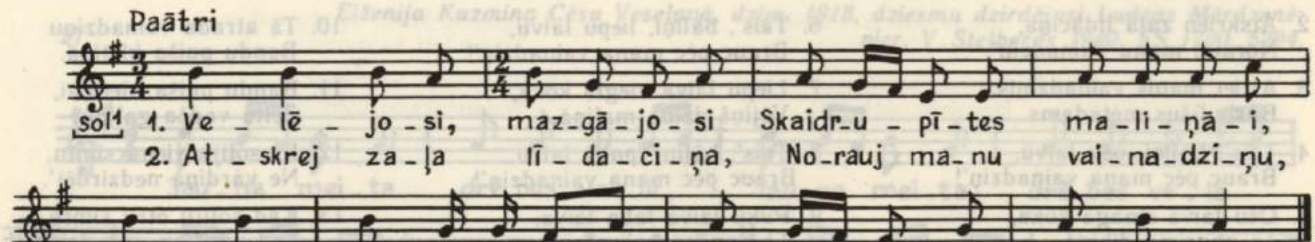
4. Kur dadzeisi, tī pajemi
Munu zeiļu vaiņuceņ'!

34 *Marija Sīle Bauskas Skaistkalnē, dzim. 1856; pier. E. Melngailis 1933. FS 1045, 7441.*

Miķelis Lūsēns Liepājas raj. Otaņķu c., 60 g. v., dzim. Liepājas Nicā; pier. A. Krūmiņš 1961.

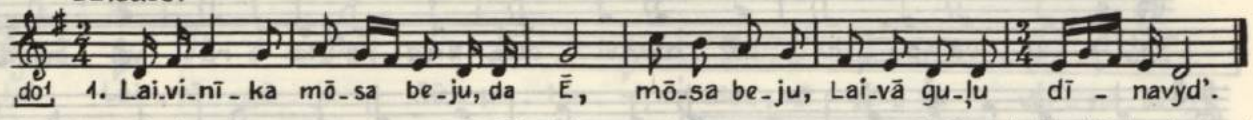
35 *FS 1955, 13121.*

Antons Piterkāns Viļānu raj. Radopoles c., dzim. 1881 Rēzeknes Viļānos; pier. Ald. Kalniņš 1955. FS 1925, 5197.

36

Dziedoši

2. Poša guļu laiveņā,
Vaiņucenis nīdreitēs.

3. Atskrīn zaļa leidaceņa,
Nūnas munu vaiņuceņ'.

4. Jem, brōleņ(i), ūša laivu,
Dzenīs muna vaiņuceņ'!

5. Ūša laiva gryuta beja,
Gryma dzili yudinī.

6. Jem, brōleņ(i), līpa laivu,
Dzenīs muna vaiņuceņ'!

7. Līpa laiva vīgla beja,
Tei dadzyna vaiņuceņ'.

8. Kur, brōleņ(i), tu dadzyni
Munu zeiļu vaiņuceņ'?

9. Aiz upeitis leiceitīi,
Jaunu puišu klēteņā.

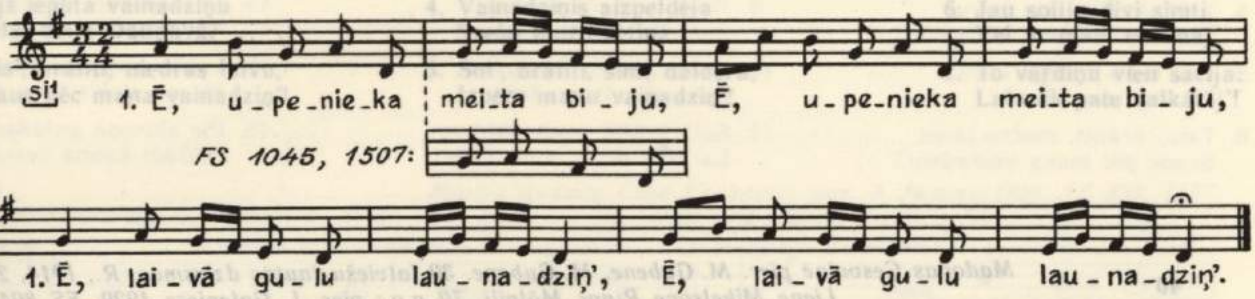
10. Kam, brōleņ(i), naatvedi
Muna zeiļu vaiņuceņ'?

11. Pīci symti sasūlēju,
Ni gaļvenis napagrīz'!

12. Laidit pošu nosōtōju,
To vaiņuka vejejeņ'!

Trine Barisa Bauskas Zālītē, dzim. 1854; pier. J. Graubiņš. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 2740.
Dace Jansone Bauskas Iecavā, dzim. 1890; pier. E. Melngailis 1921. FS 1045, 1507.

37

FS 1045, 1507:

2. Pakar' savu vainadziņu
Zelta niedres galiņā.

3. Atskrien zaļa līdaciņa,
Noraun manu vainadziņ'.

4. Tā nebija līdaciņa,
Tā bij pate dēlu māt'.

5. Ņem, bāliņi, oša laivu,
Dzenies pakaļ vainagam!

6. Jau padzinu, jau panācu
Bandinieka klētiņā.

7. Dod, bāliņi, vienu simtu,
Atpirc manu vainadziņ'!

8. Jau sadevu otru simtu,
Ni vārdiņa nātsacij'.

9. Dod, bāliņi, trešo simtu,
Atpirc manu vainadziņ'!

10. Jau sadevu trešo simtu,
Tik vārdiņu atsacij'.

11. Tik vārdiņu atsacīja:
Lai nāk pate valkātāj'!

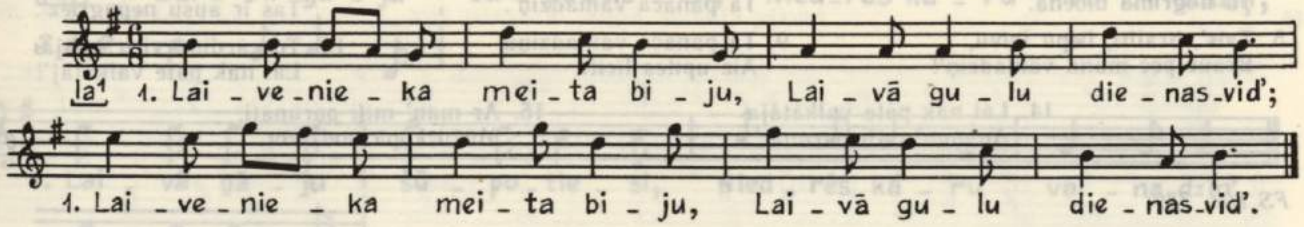
12. Lai sapuva, lai rūsēja,
Es jau pate gan neiešu'.

13. Es jau pate gan neiešu
Rādīt savu augumiņ'.

14. Rādīt savu augumiņu
Bandenieka nelietim.

38

R. Bērziņš. Latvijas vijolites. Jelgavā, 1894, 1. vainags, 8. nr.

2. Laivā gulu dienasvidu,
Niedrē kāru vaiņadziņ'.

3. Atskrien zaļa līdaciņa,
Aiznes manu vaiņadziņ'.

4. Ņem, brālīti, oša laivu,
Dzenies manu vaiņadziņ'!

5. Oša laiva smaga laiva,
Nepanācu vaiņadziņ'.

6. Ņem, brāliti, liepas laivu,
Dzenies manu vaiņadziņ'.

7. Liepas laiva viegla laiva,
Nu panācu vaiņadziņ'.

8. Nu panācu vaiņadziņu
Viņpus jūras Leišmalā.

9. Viņpus jūras Leišmalā,
Bandinieka klētiņā.

10. Bandinieka klētiņāi,
Miežu rudzu apcirknī.

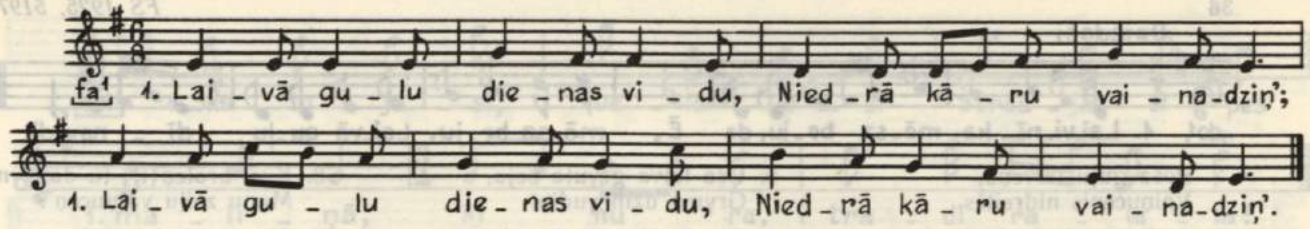
11. Miežu rudzu apcirknī,
Zobentiņa galiņā.

12. Sasoliju vienu simtu,
Ne galviņu nepacēl'.

13. Sasoliju otru simtu,
Nošķind klētes atslēdziņ'.

14. Kad soliju trešu simtu,
Tad atdeva vaiņadziņ'.

39 *Marta Lēvalde Liepājas raj. Vērgales c., dzim. 1905; pier. V. Briede 1961. FS 1955, 20362.*

2. Iepūtāsi rīta vējis,
Nopūš manu vainadziņ'.

3. Nopūš manu vainadziņu
Pašā dziļā jūriņā.

4. Tais', brālīti, oša laivu,
Brauc pēc mana vainadziņ'!

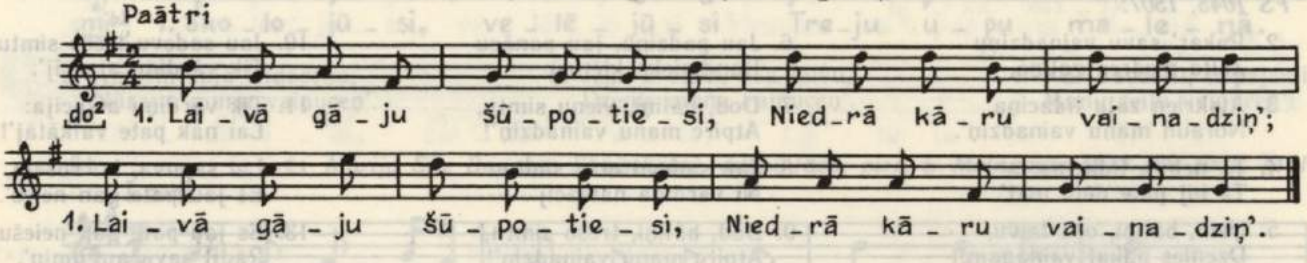
5. Oša laiva smaga laiva,
Nepanāca vainadziņ'.

6. Tais', brālīti, liepu laivu,
Brauc pēc mana vainadziņ'!

7. Liepu laiva viegla laiva,
Tā panāca vainadziņ'.

8. Tā panāca vainadziņu
Tautu dēla klētiņa.

40 *Madonas Cesvainē pier. M. Gubene. M. Gubene. 30 latviešu tautas dziesmas. R., 1914, 21. nr. Liene Miķelsone Rīgas Mālpilī, 70 g.v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 789.*

2. Vējš iepūta vainadziņu
Lielā, dziļā Daugavā.

3. Tais', brālīti, oša laivu,
Brauc pēc mana vainadziņ'!

4. Oša laiva smaga koka,
Tā nogrima dibenā.

5. Tais', brālīti, liepu laivu,
Brauc pēc mana vainadziņ'!

6. Liepu laiva viegla koka,
Vējiņš puta maliņa.

7. Tais', brālīti, puķu laivu,
Brauc pēc mana vainadziņ'!

8. Puķu laiva laba laiva,
Tā panāca vainadziņ'.

9. Tā panāca vainadziņu
Aiz upītes liciti.

10. Aiz upītes licītii,
Kalpa puiša rociņa.

11. Sol', brālīti, simts dalderu,
Izpirc manu vainadziņ'!

12. Jau soliju divi simti,
Tas ir ausu nepagriez'.

13. To vārdiņu vien sacija:
Lai nāk pate valkātāj'!

14. Lai nāk pate valkātāja
Ar man' mīļi parunāt'.

15. Ar man' mīļi parunāti,
Mūžu kopā nodzīvot.

FS 804, 789:

2. Izskrej zaļa līdaciņa,
Norauj manu vainadziņ'.

3. Aiznes manu vainadziņu
Burbuļišus mētadam'.

4. Ņem, bāliņi, oša laivu,
Dzen pēc mana vainadziņ'!

5. Oša laiva smaga laiva,
Tā nogrima dibenā.

6. Ņem, bāliņi, puķu laivu,
Dzen pēc mana vainadziņ'!

7. Puķu laiva viegla laiva,
Tā panāca vainadziņ'.

8. Šīpus Rīgas, viņpus Juglas,
Kalpa vīra klētiņa.

9. Sol', brālīti, pieci simti,
Lai atdeva vainadziņ'!

10. Pieci simti sasoliju,
Nedzirdēju to vārdiņ'.

11. Sol', brālīti, seši simti,
Lai atdeva vainadziņ'!

12. Seši simti sasoliju,
Nedzirdēju to vārdiņ'.

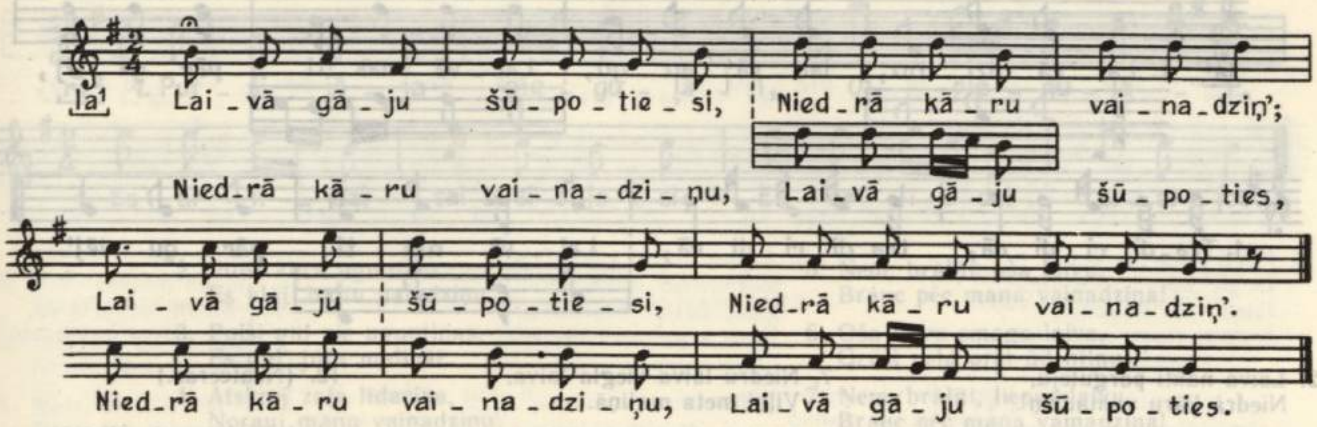
13. Lai nāk pati valkātaja,
Raibu cimdu aditāj'.

14. Manas klētes sledzejiņa,
Atsledziņas glabātāj'.

15. Mīkstas gultas taisītāja,
Pati klātu gulētāj'.

41

O. Lidaks; pier. P. Barisons 1933. FS 1378, 320. Alma Vitoliņa, dzim. 1902 Jēkabpils Medņos; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 3867; teksts FS 1217, 16.

FS 1217,16:

2. Vējš iepūta vainadziņu
Lielā, dziļā Daugavā.

3. Tais', brāliti, niedras laivu,
Brauc pēc mana vainadziņ'!

4. Vainadziņis aizpeldēja
Svešu ļaužu sētiņā.

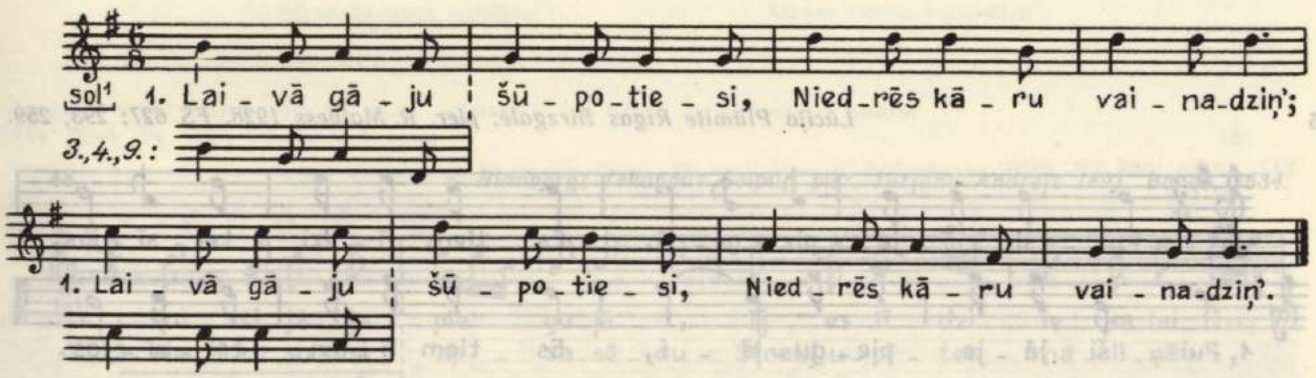
5. Sol', brāliti, simt dālderu,
Izperc manu vainadziņ'!

6. Jau soliju divi simti,
Vēl ar mani nerunaj'.

7. To vārdiņu vien sacīja:
Lai nāk pate valkātāj'!

42

Lize Lēvalde Saldus raj. Blīdienes c., dzim. 1883 Aizputes Nikrācē; pier. D. Lučava 1963. FS 1965, 1288.

2. Vējš iepūta vainadziņu
Lielā, dziļā Daugavā.

3. Tais', brāliti, oša laivu,
Brauc pēc mana vainadziņ'!

4. Oša laiva smaga laiva,
Tā nogrima dibenā.

5. Tais', brāliti, liepu laivu,
Brauc pēc mana vainadziņ'!

6. Liepu laiva viegla laiva,
Vējiņš pūta maliņā.

7. Tais', brāliti, puķu laivu,
Brauc pēc mana vainadziņ'!

8. Puķu laiva laba laiva,
Tā panāca vainadziņ'.

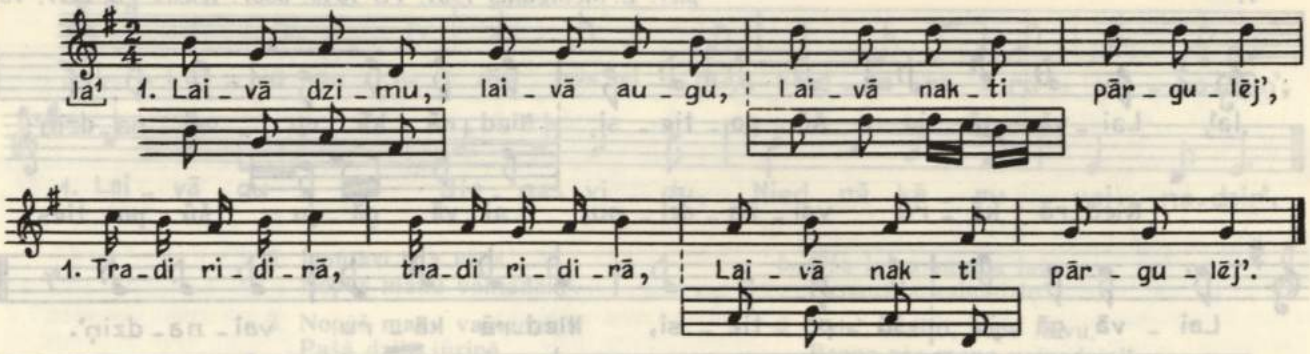
9. Tā panāca vainadziņu
Tautu dēla rociņā.

10. Gan solīja vienu simtu,
Neatdeva vainadziņ'.

11. Gan solīja otru simtu,
Neatdeva vainadziņ'.

12. Tautu dēlsi atbildēja:
Lai nāk pati valkātāj'!

43 *Anna Klēģere, 62 g.v.; pier. J. Freibergs 1938. FS 1179, 387.*

2. Laivā nakti pārgulēju,
Niedrā kāru vainadziņ'.

3. Atskrien zaļa līdaciņa,
Norauj manu vainadziņ'.

4. Tais', brālīti, oša laivu,
Brauc pēc mana vainadziņ'!

5. Oša laiva smaga laiva,
Tā nogrima dibenā.

6. Tais', brālīti, niedru laivu,
Brauc pēc mana vainadziņ'!

7. Niedru laiva viegla laiva,
Viļņi meta maliņā.

8. Tais', brālīti, liepu laivu,
Brauc pēc mana vainadziņ'!

9. Nu atradu vainadziņu
Saimniekdēla klētiņā.

10. Saimniekdēla klētiņā(i),
Pakārt' zelta vadzītī.

11. Sol', brālīti, simt dālderu,
Lai dod manu vainadziņ'!

12. (Neatceras.)

13. Lai nak pati valkātāja
Šo naksniņu pārgulēt!

14. Šo naksniņu pārgulēti,
Mīļus vārdus parunāt.

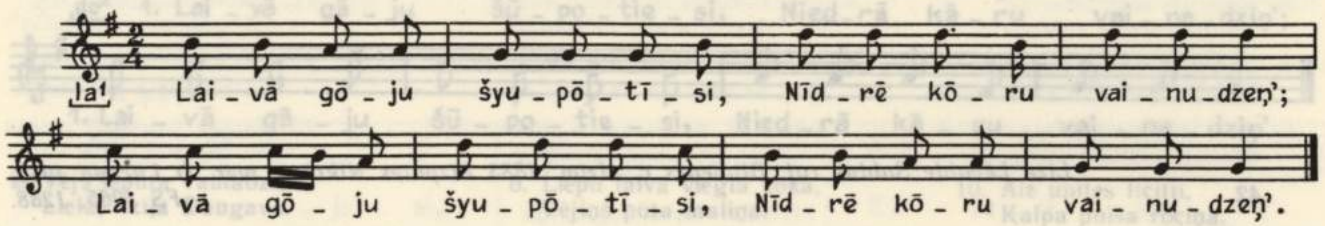
15. Labāk guļu pie akmeņa,
Ne pie stalta tēva dēl'.

16. Pie akmeņa gulēdama,
Mūžam kauna neredzēj'.

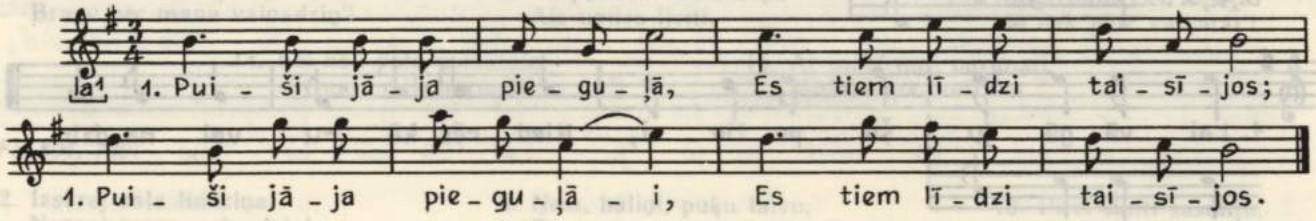
17. Gul' pie skaista tēva dēla,
Visu mūžu noraudāj'.

18. Visu mūžu noraudāju
Tās naksniņas gulējum'.

44 *Zuzanna Jakubenoka Rēzeknes Maltā, dzim. 1884; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8649.*

45 *Lūcija Plūmite Rīgas Birzgalē; pier. R. Malvess 1928. FS 627; 293, 259.*

2. Puiši ņēma svārkus, frakas,
Es baltoi paladziņ'.

3. Puiši taisa skuju gultu,
Es paklāju paladziņ'.

4. Puiši gāja zirgus griezti,
Es pie upes padzerties.

5. Iekrīt manis vainadziņis
Iekš upītes burbuļiem.

6. Aizpeld manis vainadziņis
Bandinieka klētiņā.

7. Tais', bāliņi, oša laivu,
Brauc pēc mana vainadziņ'!

8. Oša laiva smaga koka,
Viegli grima dibenā.

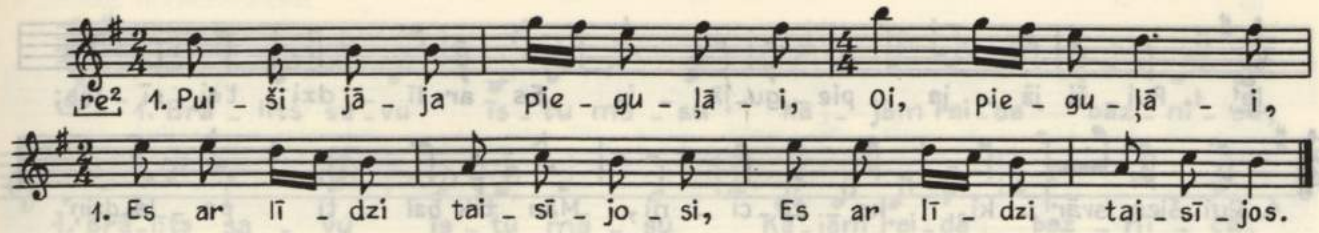
9. Tais', bāliņi, liepu laivu,
Brauc pēc mana vainadziņ'!

10. Liepu laiva viegla koka,
Vējiņš dzina maliņā.

11. Paliek manis vainadziņis
Bandu puiša klētiņā.

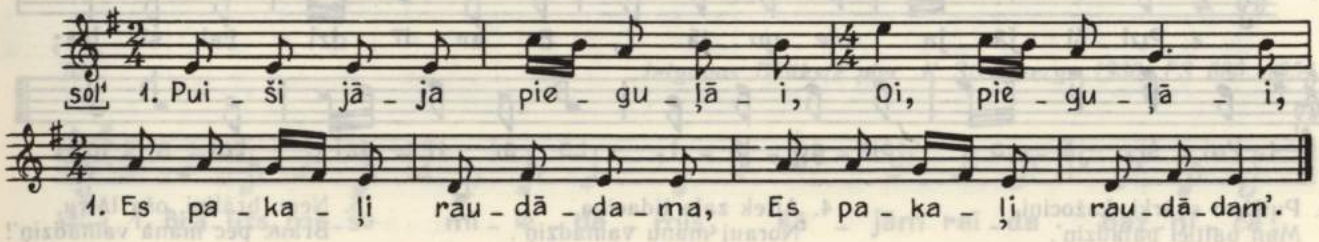
12. Bandu puiša klētiņai,
Zelta važa galiņā.

46 *Dore Lapiņa Jēkabpils Ritē; pier. A. Jakāns 1929. FS 832, 1335.*

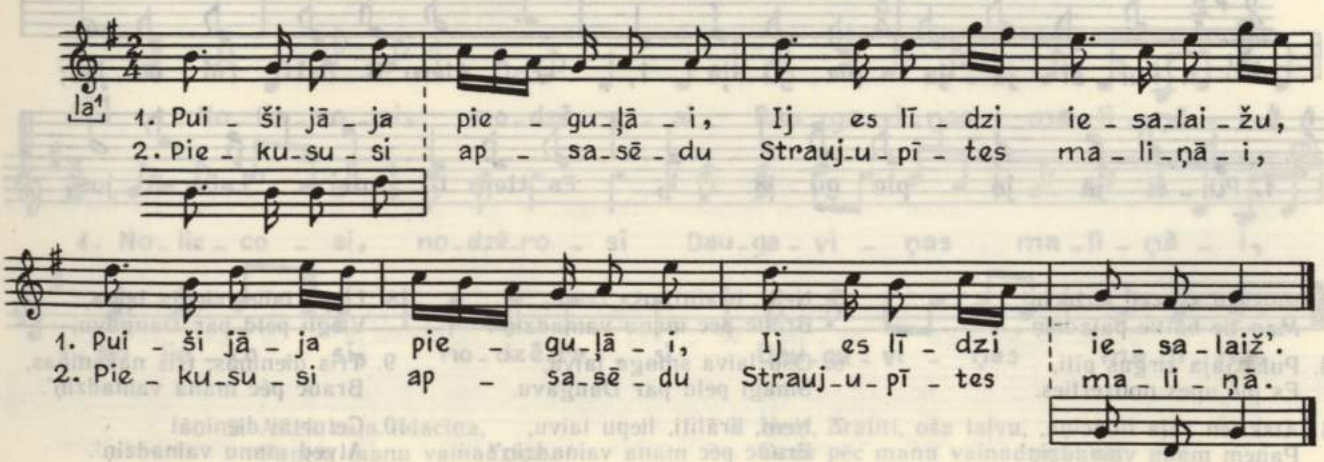
2. Puiši kūra uguntiņu,
Es klāj' baltu paladziņu.
3. Puiši guļ pie uguntiņas,
Es gul' jūra maliņāi.
4. Atskrej zaļa līdaciņa,
Norauj manu vainadziņu.
5. Ņem, brālīti, oša laivu,
Brauc pēc mana vainadziņa!
6. Oša laiva smaga laiva,
Grūši peld pret ūdentiņu.
7. Ņem, brālīti, liepas laivu,
Brauc pēc mana vainadziņa!
8. Liepas laiva viegla laiva,
Noķers manu vainadziņu.

47 *Marija Rudzite Cēsu Drabešos; pier. A. Jakāns 1929. FS 832, 1557.*

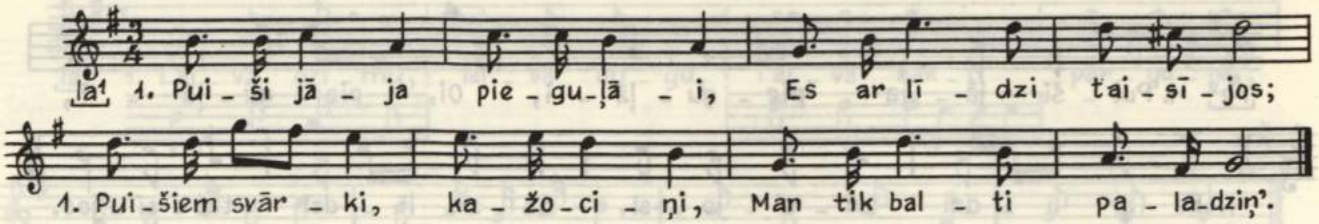

2. Sauktin saucu, māj' ar roku,
Puiši mani nedzirdēja.
3. Piekususi apsēdosi
Lielās jūras maliņāi.
4. Tur atskrēja līdaciņa,
Norauj manu vainadziņu.
5. Ņem, brāliņi, oša laivu,
Brauc pēc mana vainadziņa!

48 *K. Blaubergs Jēkabpils Sēlpili; pier. Jurjānu Andrejs 1891. Bb 43, 1634.*

J. Cimze. Dziesmu rota. 2. izd. R., 1875, 2. sēj., 38. nr.

2. Puiši gāja zirgu pīti.
Es pie upes nodzerties.
Iztek zaļa līdaciņa,
Norauj manu vainadziņ'.

3. Aiznes manu vainadziņu,
Burbulīšus mētādam'.
Ņem, bāliņi, oša laivu,
Dzen pēc mana vainadziņ'!

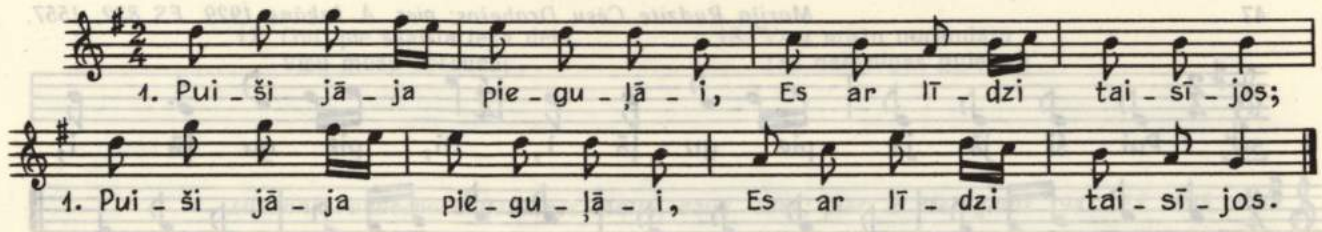
4. Oša laiva smaga koka,
Tā noslīka dibinā.
Ņem, bāliņi, liepu laivu,
Dzen pēc mana vainadziņ'!

5. Liepas laiva viegla koka,
Vējiņš dzina maliņā.
Ņem, bāliņi, ziedu laivu,
Dzen pēc mana vainadziņ'!

6. Tur aizdzina, tur palika
Viņa jūras saliņa.
Viņa jūras saliņai,
Bandinieku klētiņa.

50

Mare Kažoka Ilūkstes Gārsenē, 82 g. v.; pier. A. Jakāns 1929. FS 832, 432.

2. Puišiem svārki, kažociņi,
Man baltiei paladziņ'.

3. Puiši jāja zirgu pīti,
Es pie upes nodzerties.

4. Attek zaļa līdaciņa,
Norauj manu vainadziņ'.

5. Tas aizgāja pār jūriņu,
Burbulīšus mētādams.

6. Ņem, brāliņi, oša laivu,
Brauc pēc mana vainadziņ'!

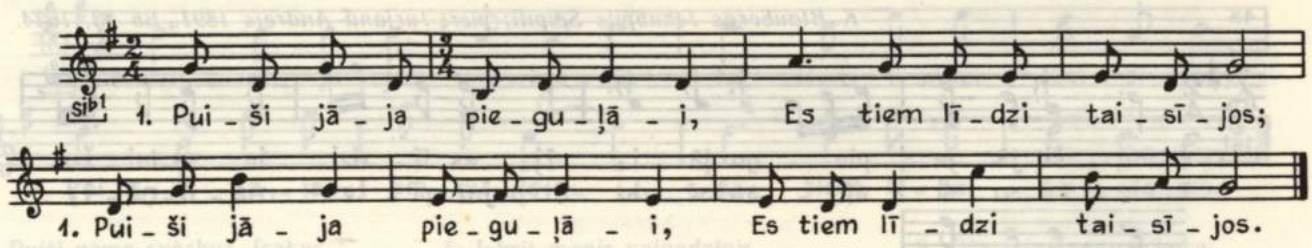
7. Oša laiva smaga laiva,
Tā grimst jūras dibenā.

8. Ņem, brāliņi, liepas laivu,
Brauc pēc mana vainadziņ'!

9. Liepas laiva viegla laiva,
Tā negrimst dibenā.

Minna Upīte-Ansone Talsu raj. Dundagā, apm. 70 g.v., dzim. Talsu Pastendē;
pier. A. Krūmiņš 1962. FS 1960, 4792.

51

2. Puišiem svārki, kažociņi,
Man tie baltie paladziņ'.

3. Puiši jāja zirgus pīti,
Es pie upes nodzerties.

4. Atskrien zaļa līdaciņa,
Paņem manu vainadziņ'.

5. Ņem, brālīti, oša laivu,
Brauc pēc manu vainadziņ'!

6. Ošu laiva smaga laiva,
Smagi peld pār Daugavu.

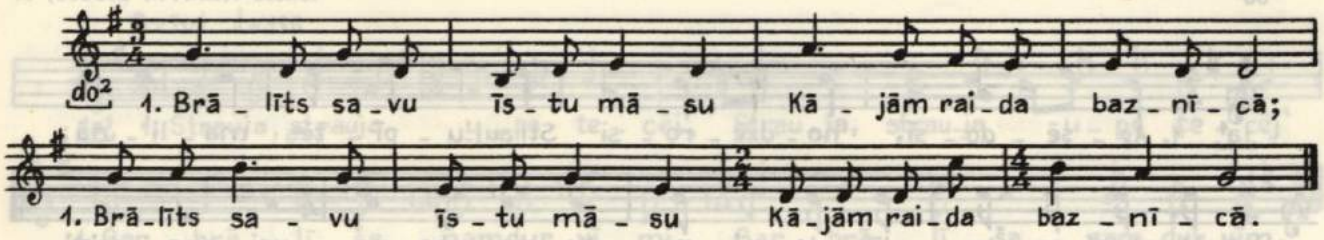
7. Ņem, brālīti, liepu laivu,
Brauc pēc mana vainadziņ'!

8. Liepu laiva viegla laiva,
Viegli peld pār Daugavu.

9. Trīs dieniņas, trīs naksniņas,
Brauc pēc mana vainadziņ'.

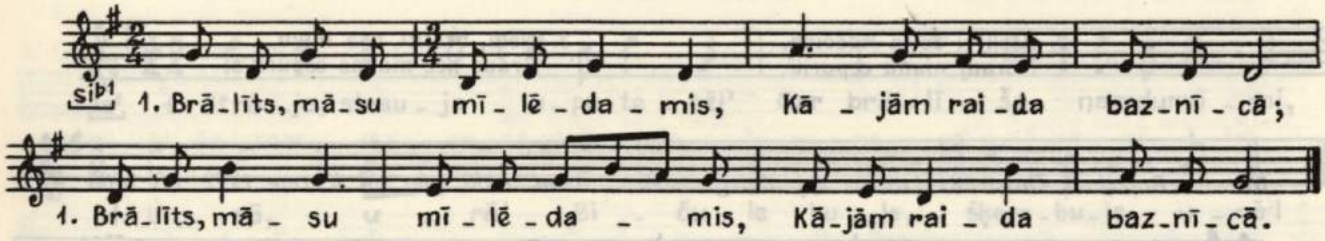
10. Ceturtāi dieniņāi
Atved manu vainadziņ'.

52 *Ansis Pētersons Tukumā, 46 g.v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 2822.*

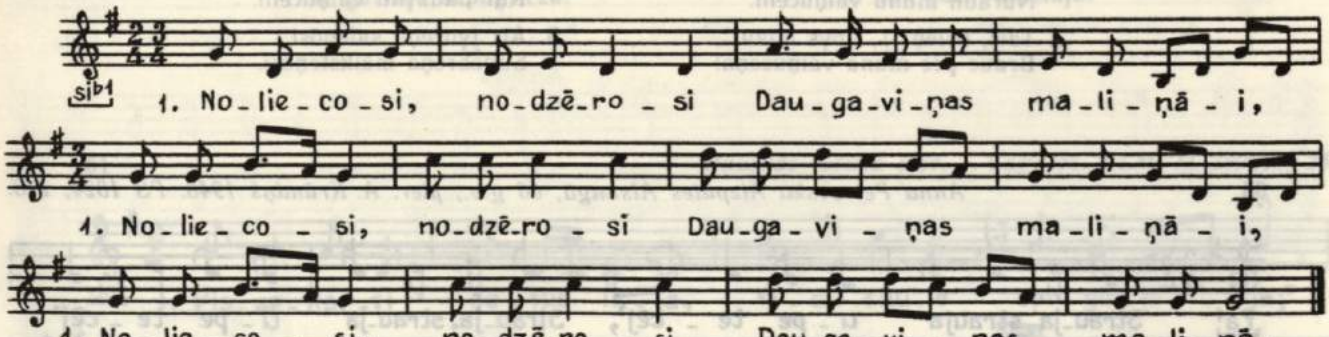
2. Piekususi, apsēdusi
Straujas upes līkumā.
3. Izskrien zaļa līdaciņa,
Norauj māsai vainadziņ'.
4. Ņem, brālīti, oša laivu,
Dzen pēc māsas vainadziņ'!
5. Oša laiva smaga koka,
Tā nogrima dibenā.
6. Ņem, brālīti, liepas laivu,
Dzen pēc mana vainadziņ'!
7. Liepas laiva viegla laiva,
Tā panāca vainadziņ'.
8. Tā panāca vainadziņu
Tāļu jūras dibenā.
9. Tāļu jūras tālumāi,
Svešu ļaužu sētiņā.
10. Iznāk svešis taļtu dēlis,
Rāda māsas vainadziņ'.
11. Brālīts teica, tas nav tiesa,
Rādi citu vainadziņ'!
12. Ja neņemi vainadziņu,
Brauc mājāi dziedādams!
13. Brauc mājāi dziedādamsi,
Citur laimi [meklēdams]!
14. Raud brālītis, raud māsiņa,
Abi divi gauži raud.
15. Abi divi gauži rauda
Pēc zuduša vainadziņ'.
16. Es tev saku, tu māsiņa,
Vairs asaru neraudāt'!
17. Nāks laimīte, kas dos citu
Tevim skaistu vainadziņ'.

53 *Jelgavas Džūkstē pier. K. Straubergs 1930. FS 880, 1354.*

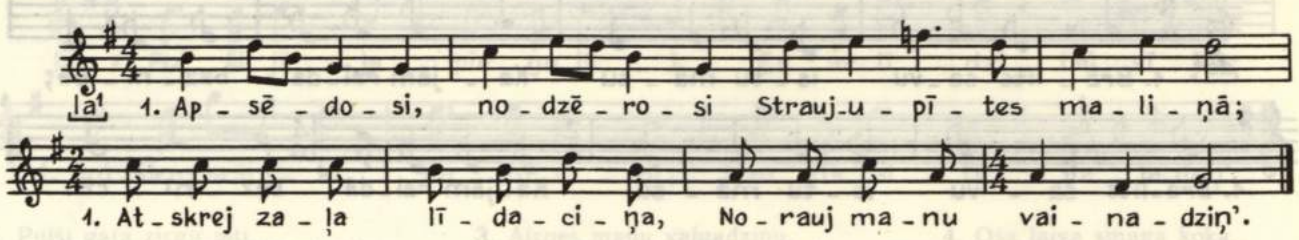
2. Piekususi, apsēdusi
Straujas upes maliņā.
3. Atskrien zaļa līdaciņa,
Aiznes manu vainadziņ'.

54 *Betija Grīnberga Ventspils Popē, 35 g.v.; pier. K. Straubergs 1930. FS 880; 1368, 1513.*

2. Attek zaļa līdaciņa,
Paņem manu vainadziņu.
3. Ņem, brālīti, oša laivu,
Dzen pēc manu vainadziņa! utt.

55 *Tukuma apkārtnē pier. J. Vāgners. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 2080; teksts RLMVM 259865, 6.*

2. Tā aizgāja pa upīti
Burbulīšus mētādam'.
Ņem, bāliņi, ošu laivu,
Ej pēc mana vainadziņ'!

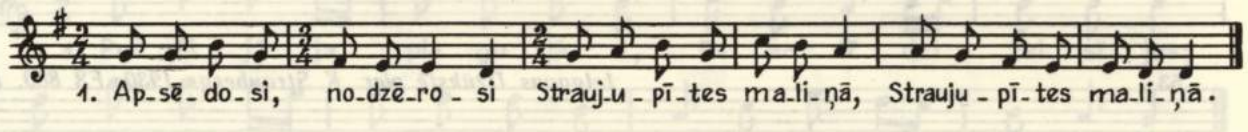
3. Gana ņēmu, gan panācu,
Māsiņ, tavu vainadziņ',
Labā vīra sētiņāi,
Bandinieka klētiņā.

4. Dod, bāliņi, simtu mārku,
Izpērc manu vainadziņ'!
Gan sadevu divi simti,
Ne galviņas nepagriez'.

5. To vārdiņu atsacīja:
Lai nāk pate valkātāj';
Lai nāk pate valkātāja
Saņemt savu vainadziņ'!

6. Ņem, bāliņi, zelta vadzi,
Sit tautieša klētiņā!
Tur to ņēmu, tur pakāršu,
Bāliņ, savu vainadziņ'.

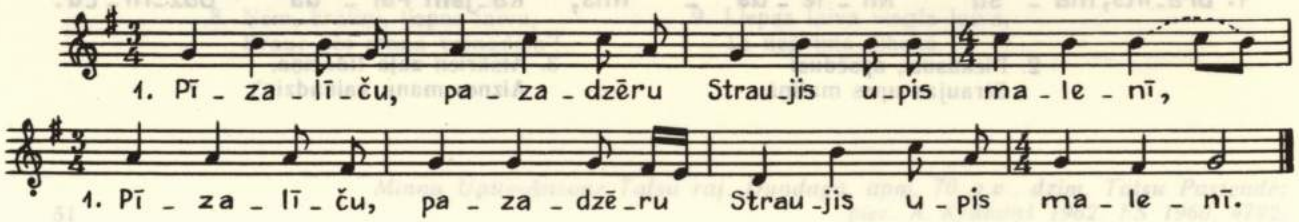
56 *Ansis Rozentāls Talsu Ārlavā, 70 g.v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 2931.*

2. Atskrej zelta līdaciņa,
Norauj manu cepurīt'.

3. Ņem, brālīti, oša laivu,
Brauc pēc manas cepurīt's!

57 *Boļeslavs Gavarāns Ludzas raj. Zvirgzdenes c., dzim. 1900; pier. M. Kurme 1972. FS 2005, 1675.*

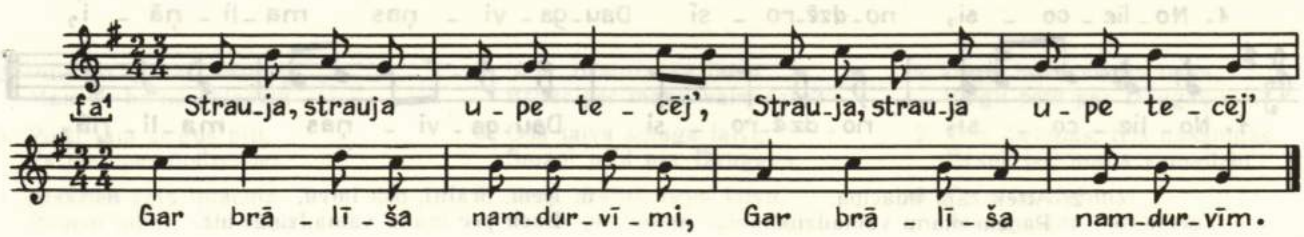
2. Atskrīn zaļa leidaceņa,
Nūraun munu vaiņuceni.

3. Tais, bōleņ(i), lipys laivu,
Brauc pēc muna vaiņuceņa!

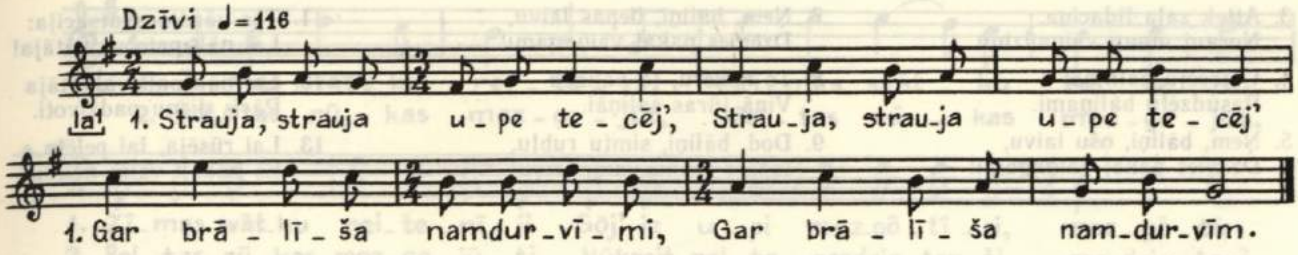
4. Boltys putu gabaleņši,
Kur dadzynu vaiņuceni.

5. Aiz jyureņu saleņōsi,
Sudobreņa maiksteņōsi.

58 *Anna Petrovska Aizputes Alsungā, 66 g.v.; pier. A. Krūmiņš 1948. FS 1824, 178.*

59 *Anna Brūdere Kuldīgas raj. Grāveru c., dzim. 1890; pier. A. Krūmiņš 1957. FS 1935, 8515.*

2. Noliecosi, nodzērosi
Straujas upes ūdentiņu.

3. Atskrien zaļa lidaciņa,
Norauj manu vainadziņu.

4. Ņem, brālīti, oša laivu,
Dzenies manu vainadziņu!

5. Oša laiva strauji teke,
Tā nogrima dibenāi.

6. Ņem, brālīti, liepu laivu,
Dzenies manu vainadziņu!

7. Liepu laiva viegli teke,
Tā noķēra vainadziņu.

8. Kur, brālīti, sadzenāji
Manu spangu vainadziņu?

9. Viņpus jūras leišmalēi,
Leišu puiša klētītēi.

10. Sol', brālīti, vienu simtu,
Vairo manu vainadziņu!

11. Sasolīja vienu simtu,
Ne galviņu nepagrieza.

12. Sol', brālīti, otru simtu,
Vairo manu vainadziņu!

13. Sasolīju otru simtu,
Tad galviņu pakratīja.

14. Sol', brālīti, trešo simtu,
Vairo manu vainadziņu!

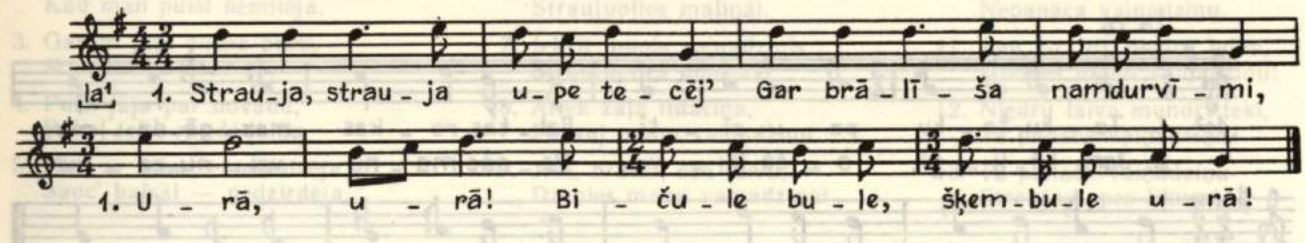
15. Sasolīju trešo simtu,
Tad vārdiņu izsacīja:

16. Lai nāk pati valkātāja,
Man cimdiņu adītāja!

17. Man cimdiņu adītāja,
Man vietiņu taisītāja.

18. Man vietiņu taisītāja,
Man blakami gulētāja.

60 *Veronika Porziņģe Aizputes Alsungā, 28 g. v.; pier. A. Krūmiņš 1948. FS 1824, 226.*

2. Noliecosi, nodzērosi
Straujas upes ūdentiņu.

3. Atskrej zaļa lidaciņa,
Norauj manu vainadziņu.

4. Ņem, brālīti, oša laivu,
Dzenies manu vainadziņu!

5. Oša laiva smaga laiva,
Tā nogrima dibenāi.

6. Ņem, brālīti, liepu laivu,
Dzenies manu vainadziņu!

7. Liepu laiva viegli slīde,
Tā panāca vainadziņu.

8. Kur, brālīti, sadziniesi
Manu spangu vainadziņu?

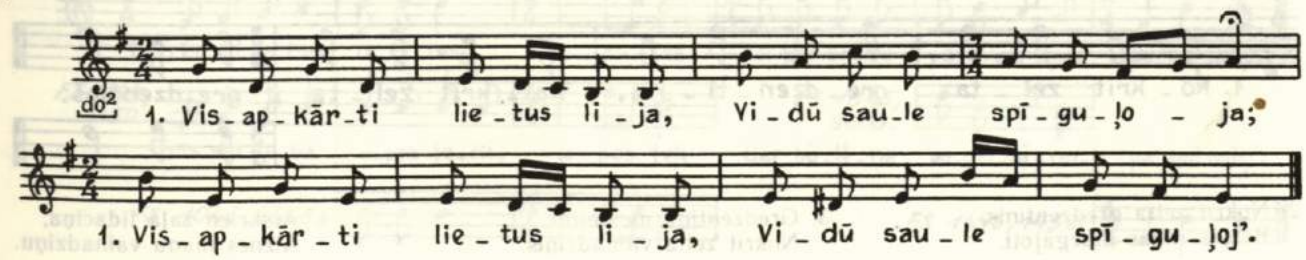
9. Viņpus jūras leišmalēi
Bandenieku sētiņāje.

10. Bandenieku sētiņāje,
Tautu dēla klētiņāje.

11. Divi simti sasoliju,
Ne galviņu nepagrieza.

12. To vārdiņu vien sacīja:
Lai nāk pati valkātāja!

61 *Bauskas Iecavā pier. J. Vāgners. RLMVM 259865, 23.*

2. Pieliecosi, nodzērosi
Straujupītes maliņāi.

3. Attek zaļa līdaciņa,
Norauj manu vaiņadziņu.

4. Uztecēju kalniņāi
Pasūdzētu bāliņami.

5. Ņem, bāliņi, ošu laivu,
Dzenies pakaļ vaiņagami!

6. Oša laiva smaga koka,
Grimst ūdeņa dibenāi.

7. Ņem, bāliņi, liepas laivu,
Dzenies pakaļ vaiņagami!

8. To noķēru, to panācu
Viņā jūras saliņāi.

9. Dod, bāliņi, simtu rubļu,
Izpērc manu vaiņadziņu!

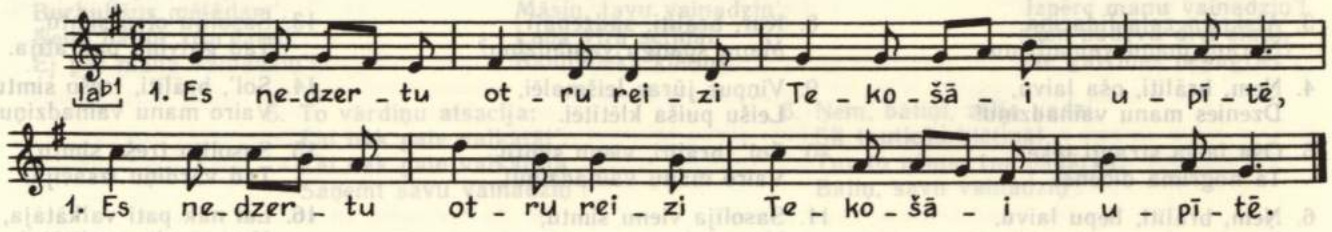
10. Jau sadevu divi simti,
Ne galviņas nepagrieza.

11. Tos vārdiņus atsacīja:
Lai nāk pate valkātāja!

12. Lai nāk pati valkātāja
Pāris dienu padzīvoti.

13. Lai rūsēja, lai pelēja,
Es pakaļi vairs neiešu.

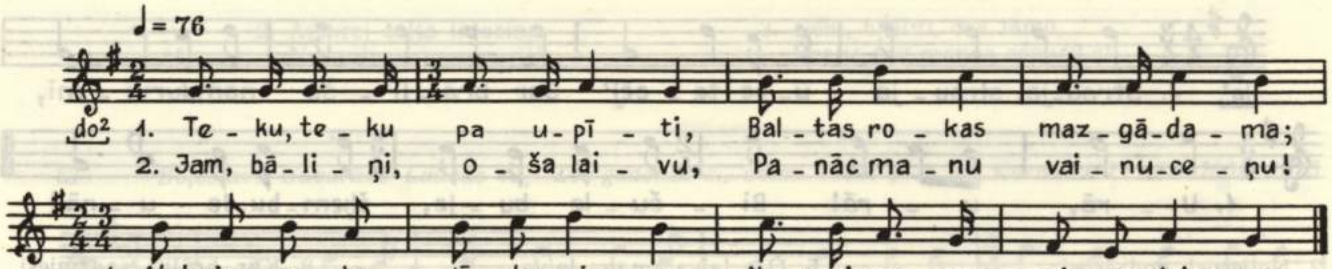
62 *Anne Kurša Liepājas Rucavā, dzim. 1850; pier. E. Melngailis 1924. FS 1045, 3612.*

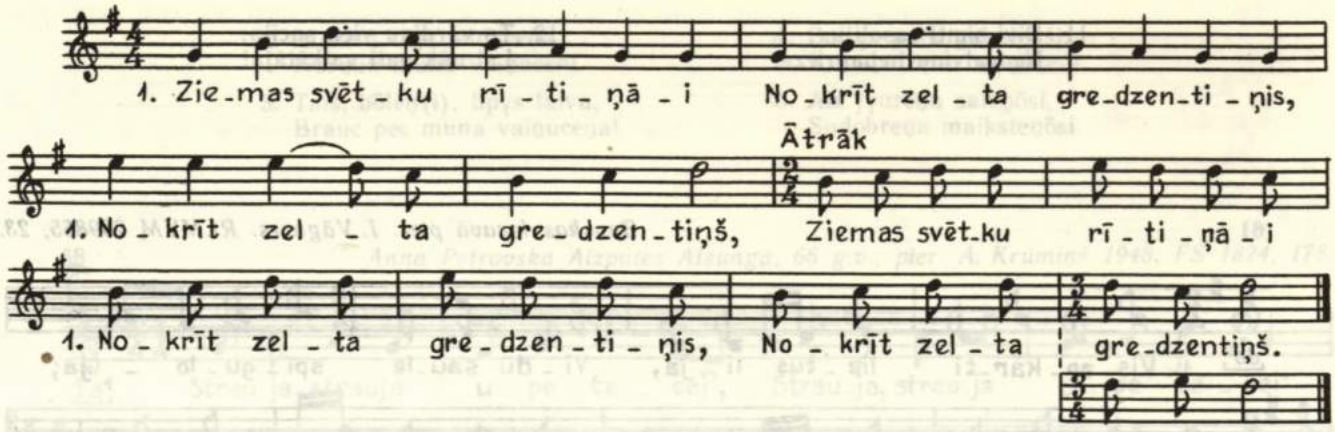
2. Atskrej zaļa līdaciņa,
Nojem manu vainadziņ'.

3. Tā nebija līdaciņa,
Tā bij dēlu māmulīt'.

63 *Bērbola Šeila Rēzeknes Makašēnos; pier. Ā. Erss. FS 1495, 2854.*

64 *Veronika Bernāne Latgalē; pier. A. Salaks 1940. ES 170, 2144.*

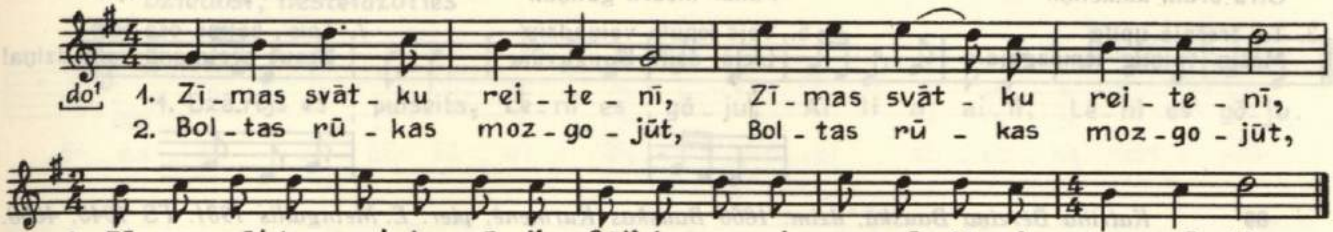

2. Nokrīt zelta gredzentiņis,
Baltas rokas mazgājoti.

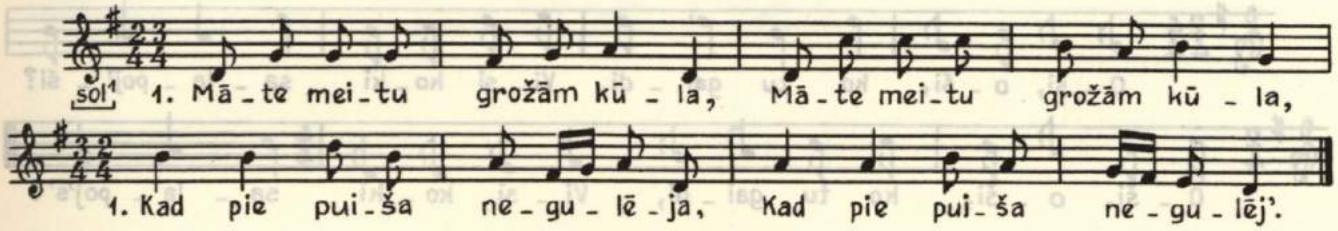
3. Gredzentiņu meklējoti,
Nokrīt zelta vainadziņis.

4. Atskrien zaļa līdaciņa,
Aiznes manu vainadziņu.

65 *Madaļa Bernāne Vecāķos, dzim. 1884 Rēzeknes Bērzgalē; pier. E. Melngailis 1940. FS 1045, 7939.*

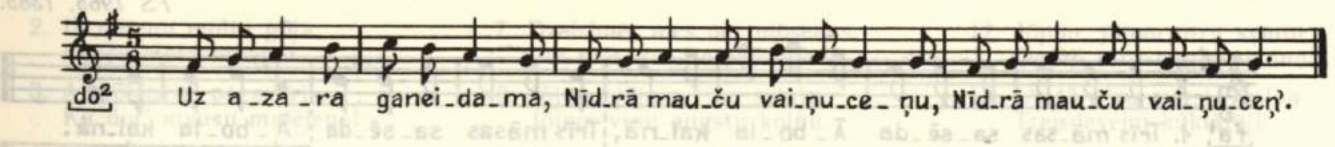

66 *Hartmanis Liepājas Aisterē; pier. A. Jansons pirms 1891. Bb 43, 2540.*

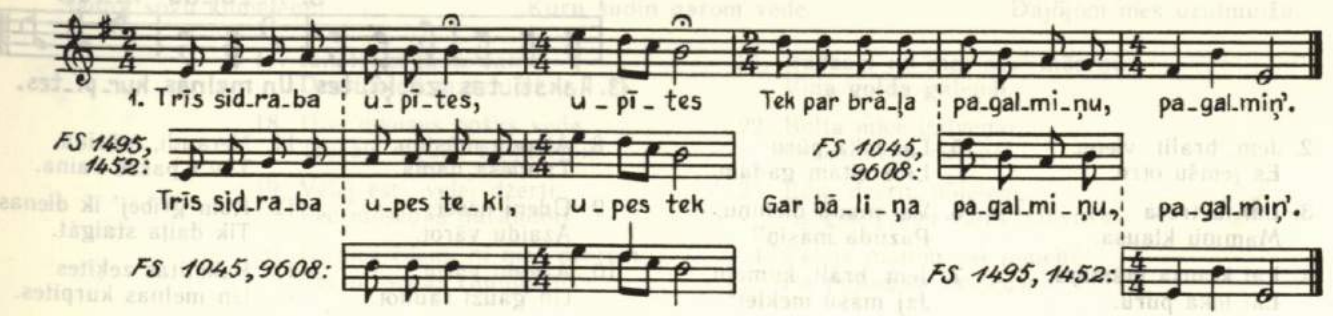

2. Ko var māte man darīti,
Kad man puiši nemīlēja.
3. Garām jāja ciema puiši,
Man nobira asariņa.
4. Puiši jāja par novadu,
Pakaļ teku raudādama.
5. Met' ar roku — neredzēja,
Sauc' balsāi — nedzirdēja.
6. Par nelaimi apsasēdu
Straujupītes maliņāi.
7. Iekrīt manis vaiņadziņis
Straujupītes dibenāi.
8. Attek zaļa lidaciņa,
Parauj manu vaiņadziņu.
9. Jem, brālīti, oša laivu,
Dzenies manu vaiņadziņu!
10. Oša laiva grūta laiva,
Nepanāca vaiņadziņu.
11. Jem, brālīti, niedru laivu,
Dzenies manu vaiņadziņu!
12. Niedru laiva mundri teki,
Tā panāca vaiņadziņu.
13. Tā panāca vaiņadziņu
Straujas upes līkumāi.

67 *Magdalena Tūče Abrenes Bērzpili, 80 g.v.; pier. P. Ļubkāns 1934. FS 1368, 779.*

J. Cimze. Dziesmu rota. R., 1874, 3. sēj., 3. nr.; turpat, 1875, 4. sēj., 3. nr.
Rinuža Madonas Lazdonā; pier. Jurjānu Andrejs 1891. FS 1495, 1452.
68 *Lize Kalniņa Bauskas lecavā, dzim. 1864; pier. E. Melngailis 1935. FS 1045, 9608.*

2. Vienā dzēra raibas govis,
Otrā brūni kumeliņi.

3. Tai trešajā upītē
Māsiņ' vaiņag' izmazgāja.

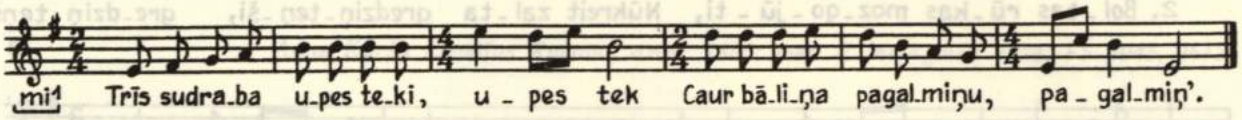
4. Izmazgāja, izskaloj',
Pakar niedru galiņāi.

5. Vējš iepūta vaiņadziņ'
Lielā, dziļā Daugavāi.

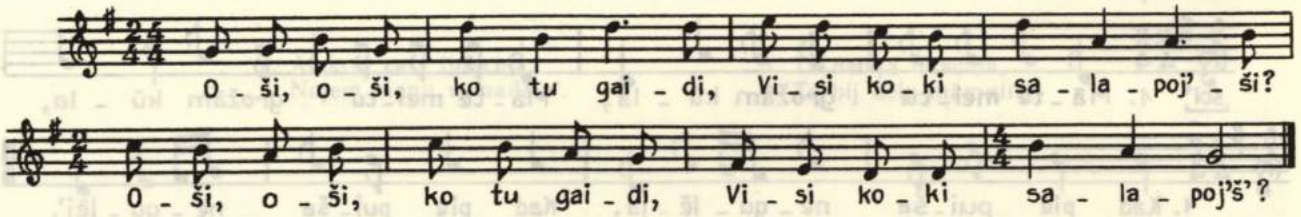
6. Aiznes' manu vaiņadziņ'
Bandu puiša klētiņāi.

7. Tais', bāliņi, oša laiv',
Brauc pēc mana vaiņadziņa!

69 *Katrīna Bērziņa Bauskā, dzim. 1860 Bauskas Kurmenē; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 4690.*

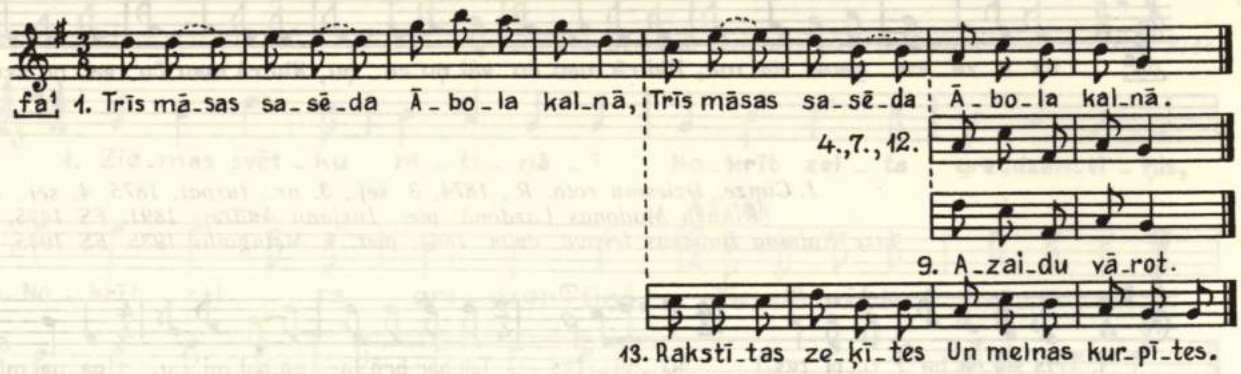
70 *No fonogrāfa atšifr. P. Barisons 1933. FS 1378, 240.*

[Osi, osi, ko tu gaidi?
Visi koki salapoja;
Brāli, brāli, ko tu gaidi?
Māsa tautu rociņā.

Daugavpils Livānos.
LD 13622,6]

71 *Jūle Špēra Saldus raj. Remtes c., dzim. 1884 Kuldigas Kursišos; pier. D. Lucava 1963. FS 1965, 1385.*

2. Jem, brālīt, vienu,
Es jemšu otru.

3. Lai tā trešā
Māmiņu klausa.

4. Lai klausa māmiņu,
Lai loka pūru.

5. Lai loka pūru
Līdz citam gadam.

6. Vai manu dieniņu,
Pazuda māsiņ'!

7. Jem, brāli, kumeļu,
Jāj māsu meklēt!

8. Atrodu māsiņu
Tautieša namā.

9. Ūdeni nesot,
Azaidu vārot.

10. Azaidu vārot
Un gauži raudot.

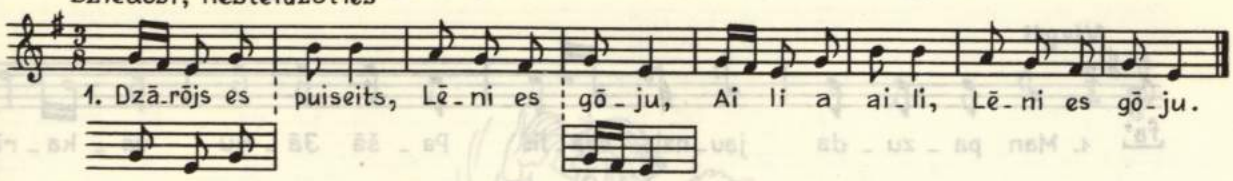
11. Neraudi, māsiņa,
Tav's pašas vaina.

12. Kam gribēj' ik dienas
Tik daiļa staigāt.

13. Rakstītas zeķītes
Un melnas kurpītes.

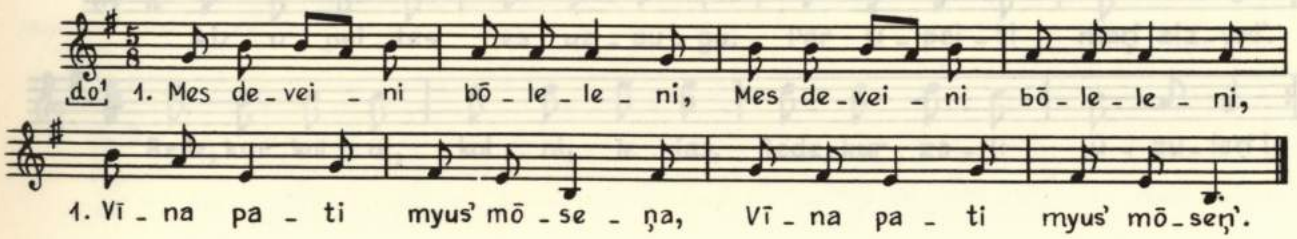
72 *Broņislava Pozņaka Ludzas raj. Zvirgzdenes c., dzim. 1905; pier. A. Krūmiņš 1972. FS 2005, 758.*

Dziedoši, nesteidzoties

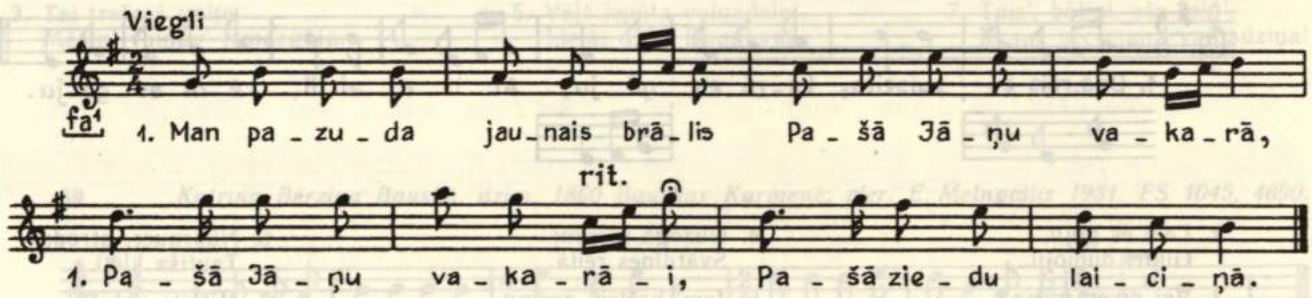
2. Lēni es gōju,
Gudri dūmōju.
3. Vai dīveņ mīlȳs,
Cik ļaužu zagļu!
4. Nūzoga mōseni
Svātdīnes reitā.
5. Jam, brōleit, zyrgu,
Brauc mōseņ' meklēt!
6. Nūbrauce, atroda
Tautiša klētī.
7. Miceite golvā,
Gradzyns uz pērsta.
8. Mōseņ(i) mīlō,
Brauksim iz sātu!
9. Te rupa maize,
Te gaudi vōrdi.
10. Brōleiti mīlȳs,
Nabraukšu, nāi.
11. Te smolka maize,
Te mīli vōrdi.

73 *Paulīna Rudoviča Ludzas raj. Zvirgzdenes c., dzim. 1898; pier. M. Kurme 1972. FS 2005, 1699.*

2. Ik reiteņu moltu gōja,
Pyuru mola reiteņāi.
3. Aj bōleņ(i), pazaverīs,
Kū dor' myusu malējeņa!
4. Vaļā durvis, vaļā lūgi,
Naryuc vaira dzērnaveņas.
5. Naryuc vaira dzērnaveņas,
Nadzīd pati malējeņa.
6. Jam, bōleņ(i), malnus svōrkus,
Sadloj sovu kumēleņu!
7. Dzeisimēs mes pēc mōseņas,
Pēc mōseņas vainadzeņa.
8. Jōjom, jōjom vīnu symtu,
Jōjom vīnu augstu kolnu.
9. Uz tō vīna augsta kolna
Treisdeveini spēļmaneiši.
10. Lobreit, lobreit, spēļmaneiši,
Pēc kō šudiņ spēlējoti?
11. Tai meiteņai spēlējomi,
Kuru šudiņ garom vede.
12. Jōjom, jōjom ūtru symtu,
Dajōj' ūtru augstu kolnu.
13. Uz tō ūtra augsta kolna
Treisdeveini kūklātōji.
14. Lobreit, lobreit, kūklātōji,
Pēc kō šudiņ kūklējoti?
15. Tai meiteņai kūklējomi,
Kuru šudiņ garom vede.
16. Jōjom, jōjom trešu symtu,
Dajōjom mes ūzulmuižu.
17. Izīt treisi tāva dāli
Dzaltonimi matenimi.
18. Divi myusus pošus vede,
Trešais myusu kumēleņus.
19. Vēlej ēsti, vēlej dzerti,
Pēc mōseņas naraudōti.
20. Ni mes ēdem, ni mes dzērem,
Pēc mōseņas raudōjomi.
21. Radzam nu mes sov' mōseņu
Vīna golda galeņāi.
22. Bolta mice gaļveņāi,
Olskanneņa rūceņāi.
23. Ēdit, dzerit, bōleleņi,
Es gon jyusu vairs nabyušu.
24. Pateik manim šai zemeitē,
Pa prōteņam orōjeņši.

Katrina Kāpiņa Kuldigas raj. Ievkalnu c., 69 g.v., dzim. Aizputes Gudeniekos; pier. Ald. Kalniņš 1957. FS 1935, 10626.

2. Izmeklēju zaļu birzi,
Kā ar slotu izslaucij';
Neatradu sav' brāliti,
Iet mājāsi raudādam'.

3. Pieslauciju asariņas
Zaļā zīda lakatā;
Izmazgāju lakatiņu
Zaļas zāles rasiņā.

4. Izžāvēju lakatiņu
Zaļas birzes galiņā.
Trīs gadiņus tā birzīte,
Ne tā auga, ne lapoj'.

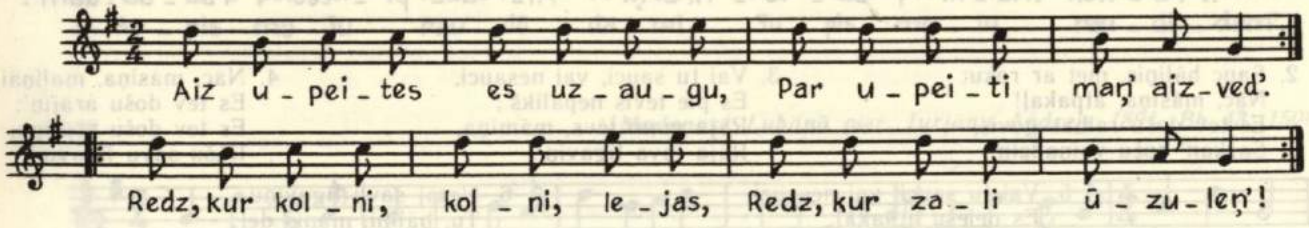
5. Ceturtāji gadiņāji,
Nu tā auga, nu lapoj'.
Ceturtāji gadiņāji
Es atradu sav' brālīt'.

6. Sveštautiešu sētiņāi,
Jaunu meitu vidiņā,
Saderētu, salaulātu,
Samitoti gredzentiņ'.

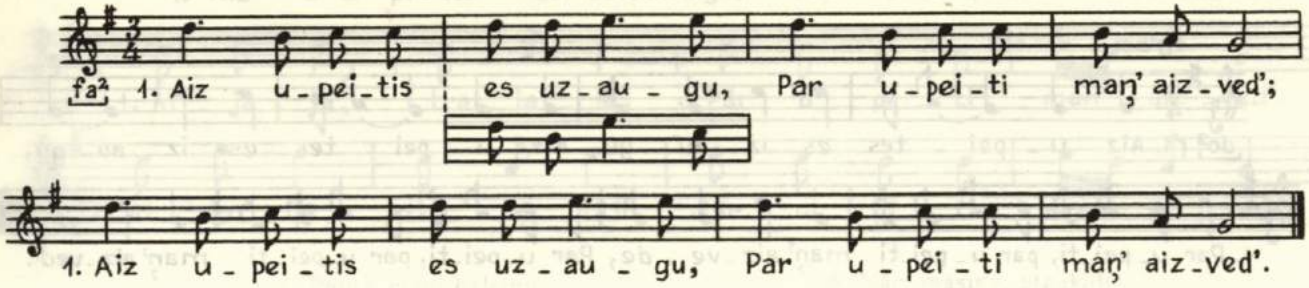
Māsa pati bēg tautās

75 *Antoņina Miškāne Kārsavas raj. Pušmucovas c., dzim. 1911; pier. A. Krūmiņš 1958. FS 1940, 7335.*

76 *Malvīne Ļisovska Kārsavas raj. Ranču c., dzim. 1910; pier. A. Krūmiņš 1958. FS 1940, 7296.*

2. Palīk muni bōleleni
Upes molā raudōdam'.

3. Sauc pa vōrdam, maun ar rūku:
Aj, mōseņa, atpakaļ!

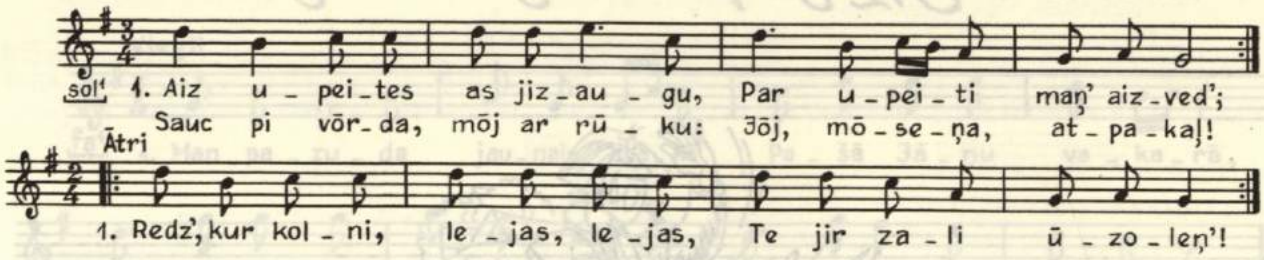
4. As naīšu, bōleleņ(i),
Borga tova ļaudaveņa.

5. Aj, mōseņa, atpakaļ(i),
Rōšu sovu ļaudaveņ'.

6. Manis dēļ(i), bōleleņ(i),
Narōj sovas ļaudaveņ's!

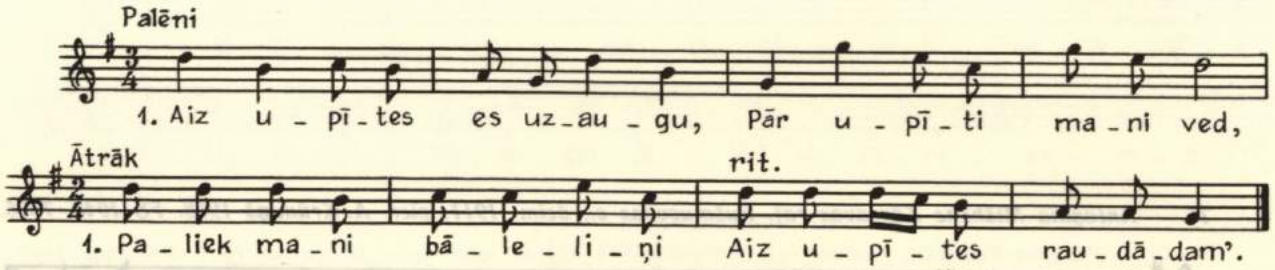
7. Ļaudaveņa myužeņami,
As nagaram laiceņam.

77 *Malvine Nagle Kārsavas raj. Kārsavas c., 48 g.v.; pier. P. Dambis 1958. FS 1940, 7025.*

2. As naišu, bōleleņ(i),
Borga tova ļaudoveņ'.
As, mōseņa, laiceņami,
Leigaveņa myužeņam.

78 *J. Cimze, J. Sērmūkslis. Dziesmu rota. 2. izd. R., 1914, 87. nr.*

2. Sauc bāliņis, met ar roku:
Nāc, māsiņa, atpakaļ!
Es tev došu raibas govis,
Sarkan' rožu vaiņadziņ'.

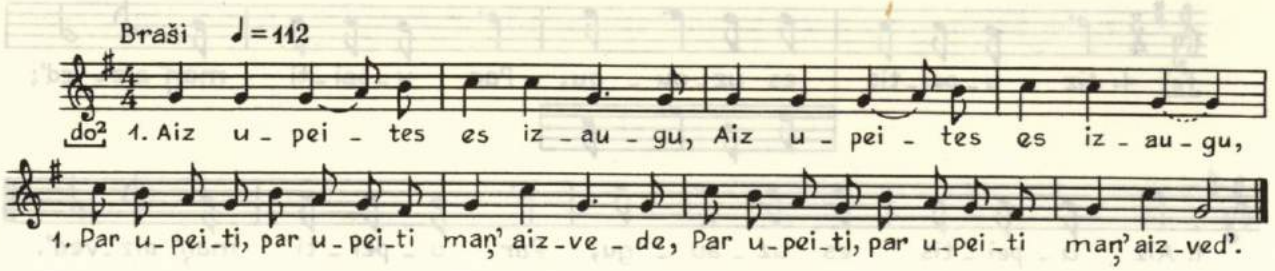
3. Vai tu sauci, vai nesauci,
Es pie tevis nepalikš';
Rāja mani tēvs, māmiņa,
Rāja tava ligaviņ'.

4. Nāc, māsiņa, maliņāi,
Es tev došu arājiņ';
Es tev došu arājiņu,
Rāšu savu ligaviņ'.

5. Vai tu sauci, vai nesauci,
Es neiešu atpakaļ;
Man pašai tautiņāsi
Labas zemes arājiņš.

6. Neraj savu ligaviņu
Tu, bāliņi, manis dēļ;
Ko, bāliņi, tu norāsi
Nenorātu mātes meit'!

79 *Genoveva Baranovska Daugavpils raj. Stradiņu c., 45 g. v., dzim. Daugavpils Vārkavā; pier. A. Krūmiņš 1959. FS 1945, 9215.*

2. Palik muni brōleleni
Upes molā raudōdami.

3. Sauc pa vōrdam, maun ar rūku:
Ej, mōseņa, atpakaļ(i)!

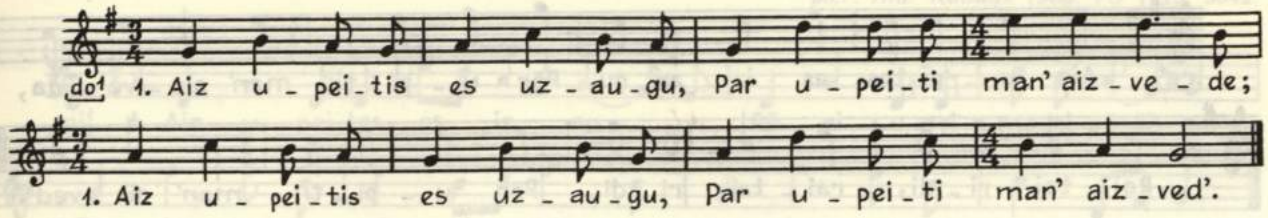
4. Nē, brōleņ(i), es naišu,
Borga tova leigaveņa.

5. Nōc, mōseņa, atpakaļ(i),
Rōšu sovu leigaveņu.

6. Vai, brōleņ(i), manis dēļ(i)
Rōsi sovu leigaveņu?

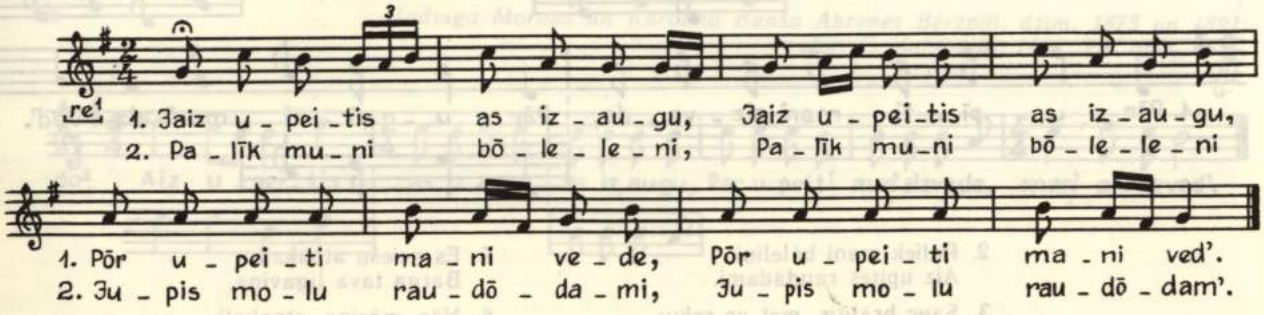
7. Es, mōseņa, laiceņami,
Leigaveņa myužeņami.

80 *Apolonija Ruskule Preiļu raj. Salenieku c., 48 g.v.; pier. A. Krūmiņš 1959. FS 1945, 9141.*

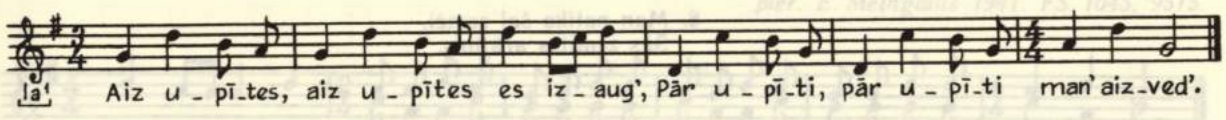

2. Palīk muni brōleleni
Upes molā raudōdami.
3. Sauc pa vōrdam, maun ar rūku:
Ej, mōseņ(i), atpaka|(i)!
4. Es naīšu atpaka|(i),
Borga tova leigaveņa.
5. Ej, mōseņ(i), atpaka|(i),
Rōšu sovu leigaveņu.
6. Vai, brōleiti, manis dē|(i)
Rōsi sovu leigaveņu?
7. Es, mōseņa, laiceņami,
Leigaveņa myužeņami.
8. Atdūd mani tu, māmeņ(i),
Šūrudin(i) tauteņomi!
9. Daudz ir taidu dzaltoneišu,
Pajims munu orōjeņu.

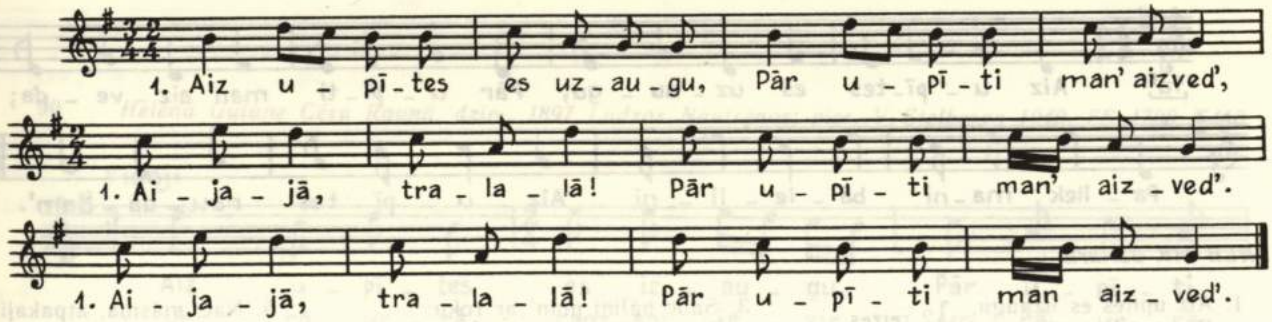
81 *Tekla Medne Abrenes Viļakā, dzim. 1882; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 9444.*

82 *[Madonas] Lubānā pier. Jurjānu Andrejs 1891. Bb 43, 1508.*

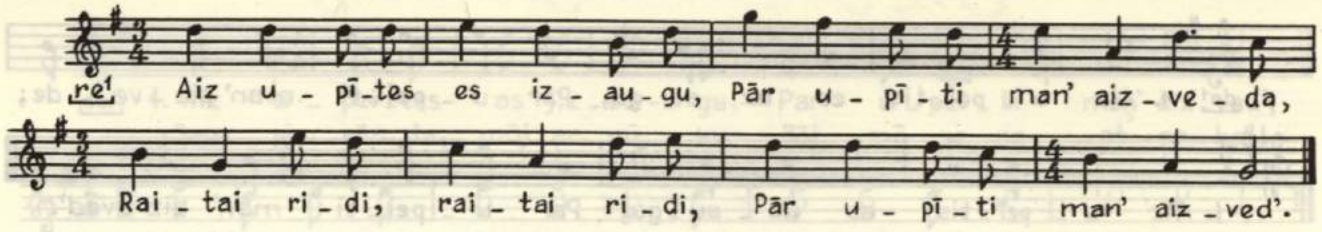

83 *Filimona Gutāne Liepājas raj. Aizviķu c., dzim. 1902 Ludzas Nautrēnos; pier. R. Iermaks 1961. FS 1955, 12581.*

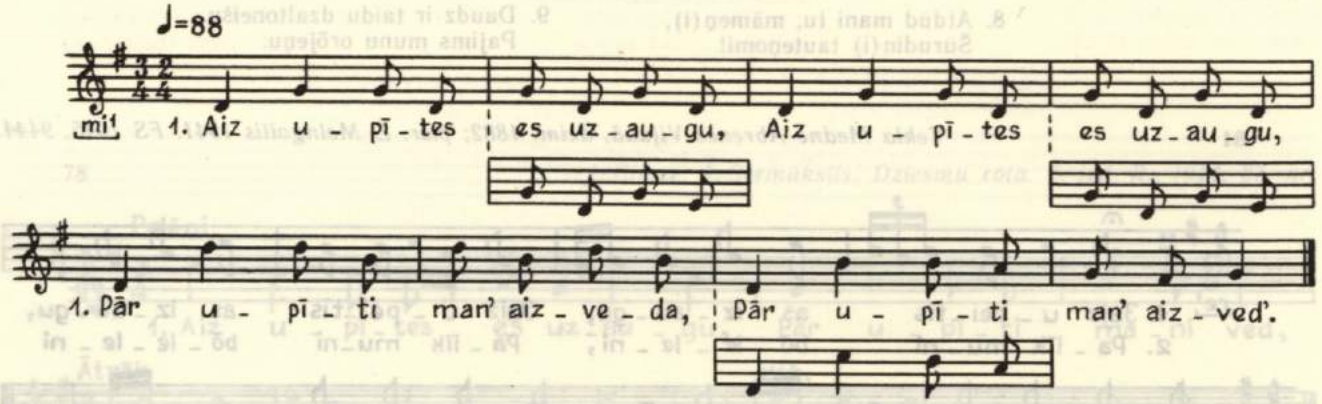

2. Paliek mani bāleliņi
Upes malā stāvēdam'.
3. Sauc pēc vārda, māj ar roku:
Nāc, māsiņa, atpakaļ!
4. Es neiešu, bāleliņi,
Barga tava līgaviņ'.
5. Nāc, māsiņa, atpakaļi,
Rāšu savu līgaviņ'.
6. Vai, brālīti, manis dēļi
Rāsi savu līgaviņ? '
7. Līgaviņa mūžiņāi,
Es, māsiņa, laiciņā.

84 *Betija Grīnberga Ventspils Popē, 35 g.v.; pier. K. Straubergs 1930. FS 880, 1001.*

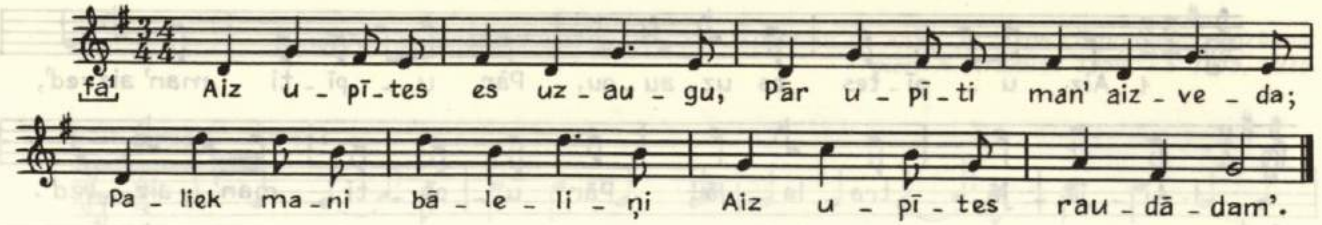

85 *Line Feldmane Saldū, 79 g.v., dzim. Aizputes Sieksātē; pier. A. Krūmiņš 1963. FS 1965, 2243.*

2. Paliek mani bāleliņi
Aiz upītes raudādami.
3. Sauc brālītis, met ar roku:
Nāc, māsiņa, atpakaļi!
4. Nāc, māsiņa, atpakaļi
Savai tēva sētiņai!
5. Es neiešu atpakaļi,
Barga tava līgaviņa.
6. Nāc, māsiņa, atpakaļi,
Rāšu savu līgaviņu.
7. Es neiešu atpakaļi,
Man patika šai zemēi.
8. Man patika šai zemēi,
Šās zemītes arājiņis.

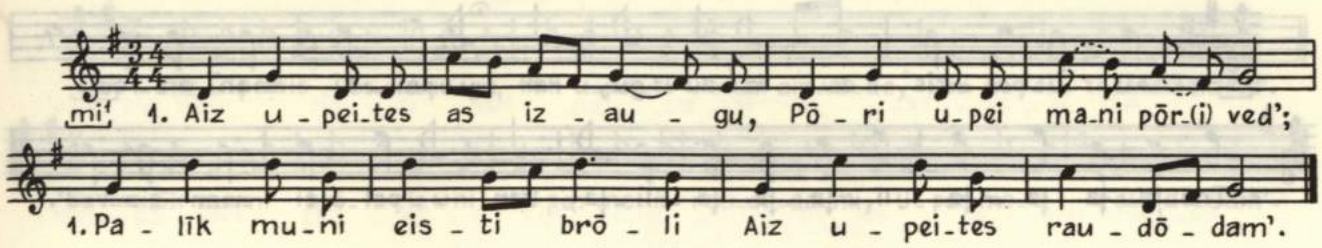
86 *Krustpils pier. Dreimaņu Pēteris pirms 1889. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 1592. Pirmpublicējums (Jurjānu Andreja apdarē): RLB MK dz. krāj., I, 2. nr.*

RLB MK dz. krāj.:

1. Aiz upītes es uzaugu,
Pār upiti man' aizveda. } 2 reizes
2. Paliek mani bāleliņi
Aiz upītes raudādami.
3. Sauc bāliņi man' ar roku:
Nāc, māsiņa, atpakaļi!
4. Es neiešu, bāleliņi,
Barga tava līgaviņa.
5. Nāc, māsiņa, atpakaļi,
Rāšu savu līgaviņu.
6. Nāc, māsiņa, atpakaļi
Savā tēva sētiņai!
7. Es neiešu, bāleliņi,
Vai tu sauci, vai nesauci.
8. Nāc, māsiņa, atpakaļi
Pie saviemi bāliņiemi!
9. Man pašai līdzi auga
Labas zemes arājiņis.
10. Tas paņēma manu pūru,
Mana pūra atslēdziņu.

87 *Genoveva Juškāne Viļānu raj. Pelsiņu c., 40 g.v., dzim. Rēzeknes Dricēnos; pier. Ald. Kalniņš 1955. FS 1925, 5342.*

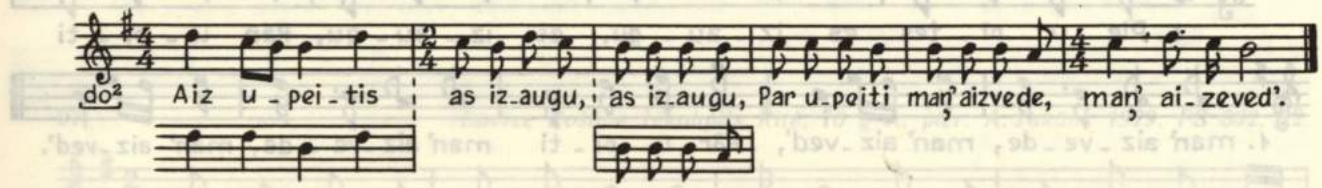

2. Sauc pa vōrdam, maun ar rūku:
Nōc, mōseņa, atpakaļ!
Es naīšu atpakaļi,
Borga tova leigaveņ'.

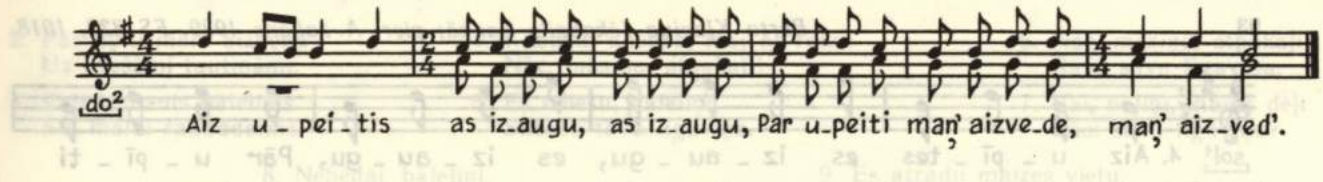
3. Ej, mōseņa, atpakaļ(i),
Rōšu sovu leigaveņ'.
Manis pēc tu, bōleleņ(i),
Narōj sovu leigaveņ'!

4. Es, mōseņa, laiceņami,
Leigaveņa myužeņam.

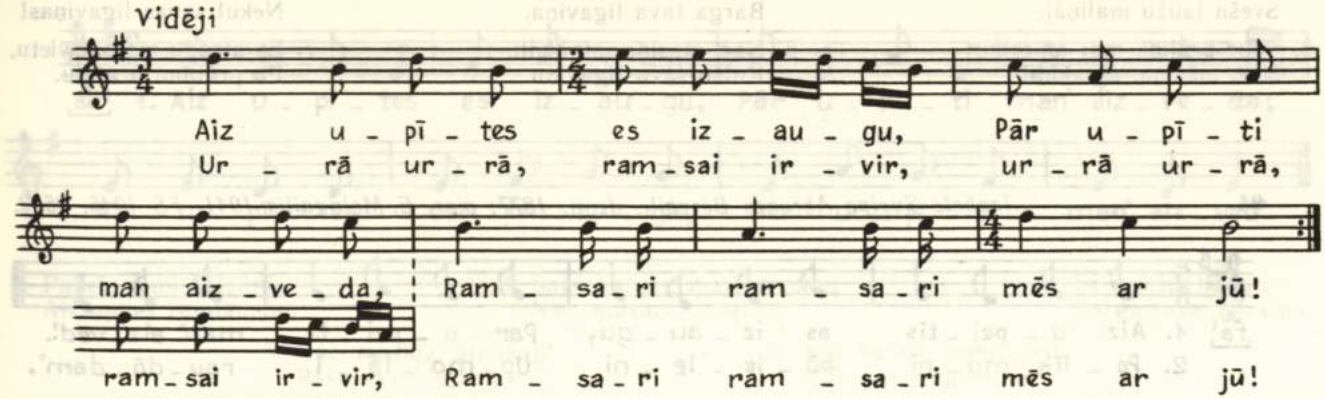
88 *Jadviga Moroza un Karolina Bunša Abrenes Bērzpilī, dzim. 1875 un 1891; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 9516.*

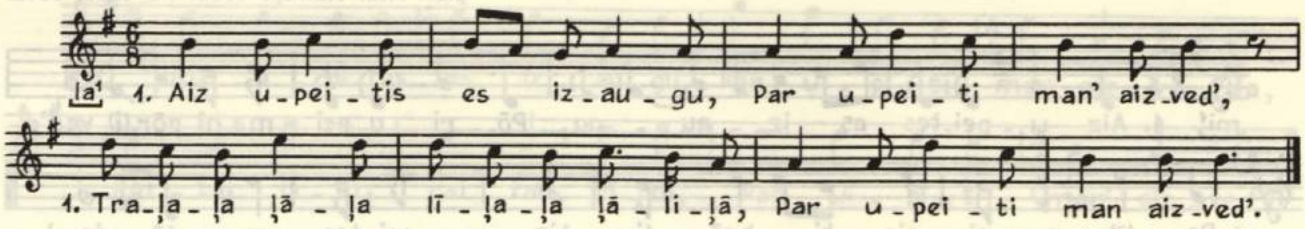
89 *Anna Ugare un Mōra Repša Abrenes Bērzpilī, dzim. 1902 un 1871; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 9515.*

90 *Helēna Gutāne Cēsu Raunā, dzim. 1897 Ludzas Nautrēnos; pier. V. Stelbergs 1940. FS 1700, 5418.*

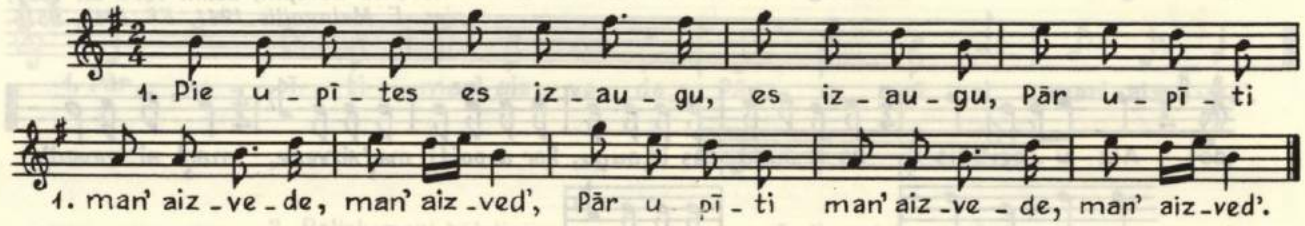

91 *Anna Madalāne Preiļu raj. Aglonas c., dzim. 1886; pier. A. Krūmiņš 1959. FS 1945, 9305.*

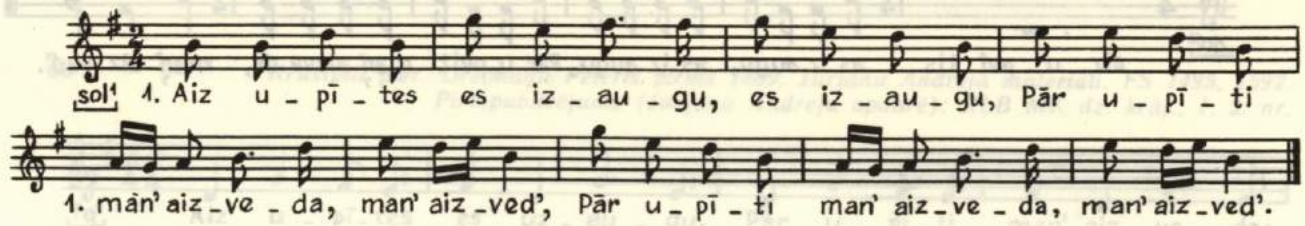
2. Palīk muni brōleleni
Upmaleņā raudōdami.
3. Sauc pa vōrdam, maun ar rūku:
Ej, mōseņ(i), atpakaļ!
4. Brōleit munu, mīlu, jauku,
Es naīšu atpakaļ.
5. Es naīšu atpakaļ(i),
Slykta tova leigaveņ'.
6. Ej, mōseņ(i), atpakaļ(i),
Rōš' es sovu leigaveņ'.
7. Tu rōs' sovu leigaveņu,
Maņ nabyus tī dzeivōšon's.
8. Es, mōseņa, laiceņami,
Leigaveņa myužeņam.

92 *Mare Kažoka Ilūkstes Gārsenē, 82 g.v.; pier. A. Jakāns 1929. FS 832, 423.*

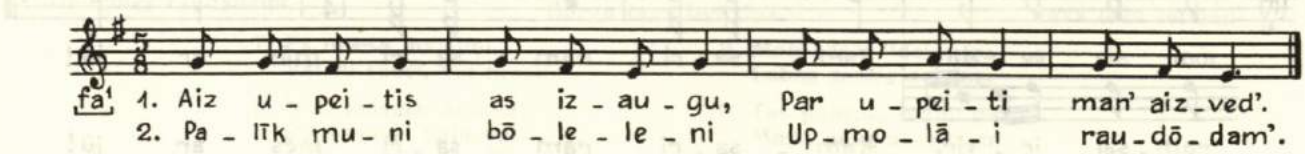
2. Sauc brāliņi, māj ar roku:
Nāc, māsiņa, atpakaļi!
3. Es neiešu, brāleliņi,
Barga tava līgaviņa.
4. Nāc, māsiņa, atpakaļi,
Kulšu savu līgaviņu.
5. Tu dēļ manis, brāleliņi,
Nekul savu līgaviņu!
6. Es atradu maizes vietu,
Pa prātami arājiņu.

93 *Berta Kļaviņa Jēkabpils Saukā; pier. A. Jakāns 1929. FS 832, 1018.*

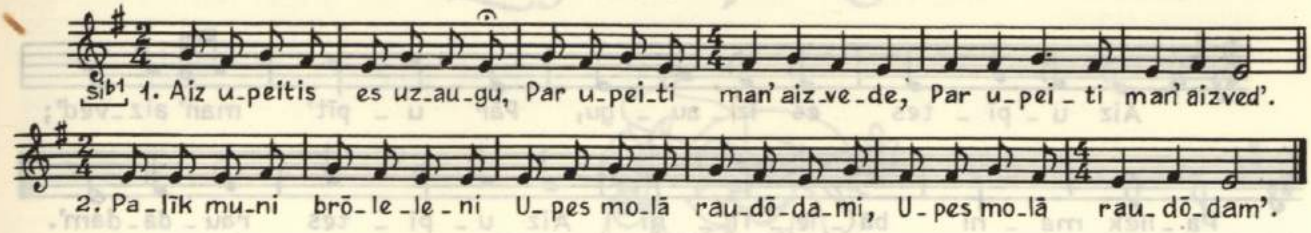

2. Pār upīti man aizvede
Svešu ļaužu maliņāi.
3. Sauc brāliņi, māj ar roku:
Nāc, māsiņa, atpakaļi!
4. Es neiešu, brāleliņi,
Barga tava līgaviņa.
5. Nāc, māsiņa, atpakaļi,
Kulšu savu līgaviņu.
6. Tu dēļ manis, brāleliņi,
Nekul savas līgaviņas!
7. Es atradu maizes vietu,
Pa prātami arājiņu.

94 *Izabele Svelpe Abrenes Bērzpili, dzim. 1877; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 9512.*

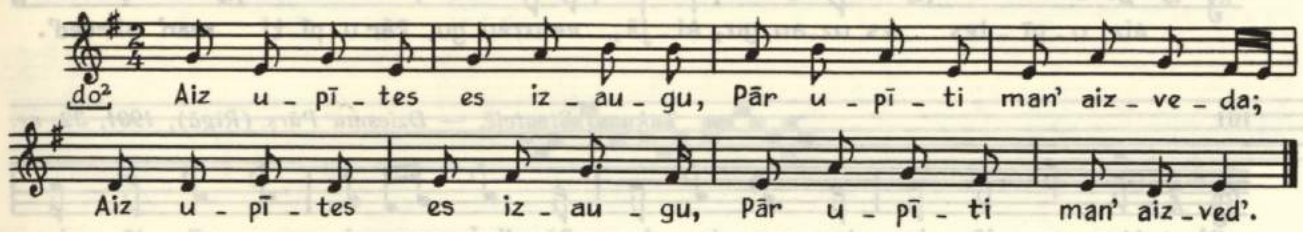

95 *Tumava Preiļu raj. Aglonas c.; pier. A. Krūmiņš 1959. FS 1945, 9317.*

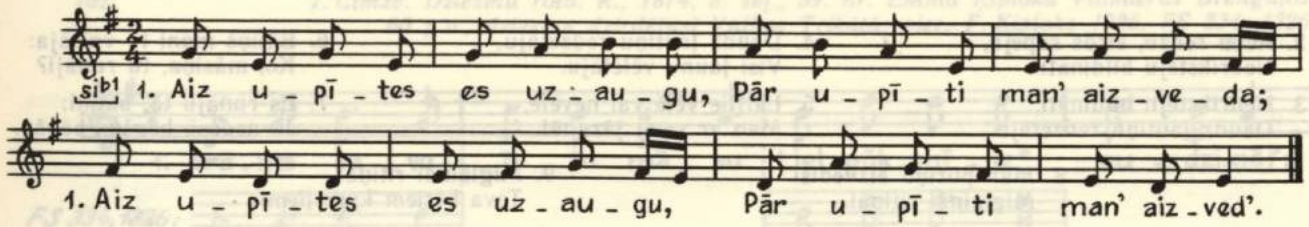

3. Sauc pa vōrdam, maun ar rūku:
Aj, mōseņa, atpakaļi!

96 *Jānis Arājs Jēkabpils Saukā; pier. A. Jakāns 1929. FS 832, 1020.*

97 *Lavize Rošāne Jēkabpils Ritē, 70 g.v.; pier. A. Jakāns 1929. FS 832, 92.*

2. Pār upīti man' aizveda
Uz svešāmi tautiņāmi.

3. Paliek manis bāleliņis
Šai malāi raudādamis.

4. Kliedzin kliedza, māj ar roku:
Nāc, māsiņa, atpakaļi!

5. Es neiešu, bāleliņi,
Skarba tava līgaviņa.

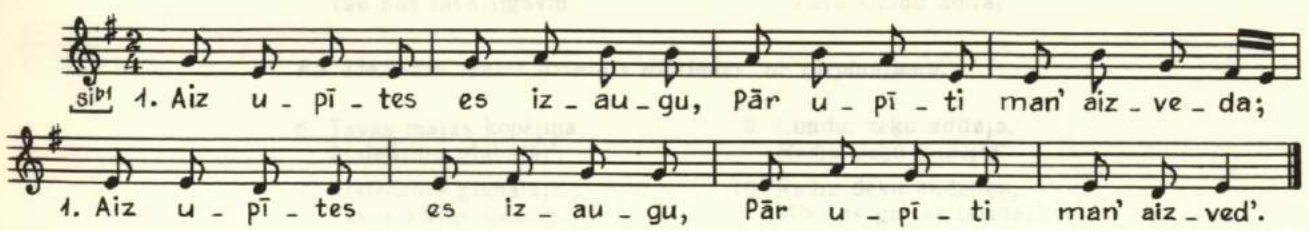
6. Nāc, māsiņa, atpakaļi!
Rāšu savu līgaviņu.

7. Vai, bāliņi, manis dēļi
Rāsi savu līgaviņu?

8. Nebēdāi, bāleliņi,
Es atradu maizes vietu.

9. Es atradu maizes vietu,
Pa prātami arājiņu.

98 *Jēkabs un Dārte Jakāni Ilūkstes Gārsenē; pier. A. Jakāns 1929. FS 832, 328.*

2. Paliek mani bāleliņi
Aiz upītes raudādami.

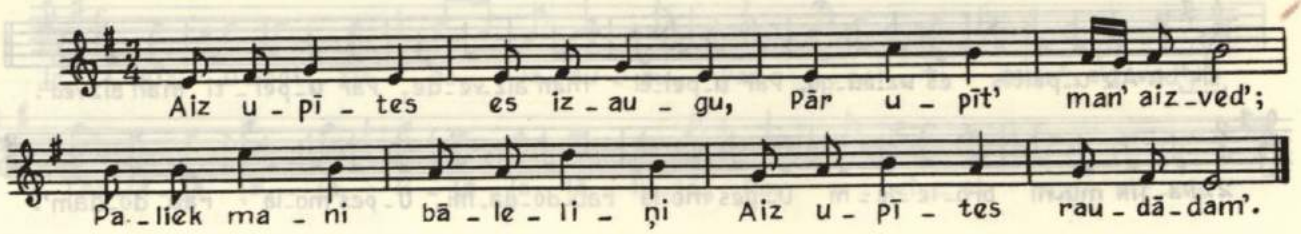
3. Sauc bāliņis, māj ar roku:
Nāc, māsiņa, atpakaļi!

4. Es neiešu, bāleliņi,
Barga tava līgaviņa.

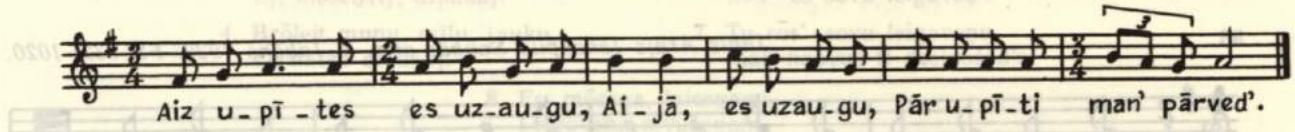
5. Nāc, māsiņa, atpakaļi!
Rāšu savu līgaviņu.

6. Vai, bāliņi, manis dēļi
Rāsi savu līgaviņu?

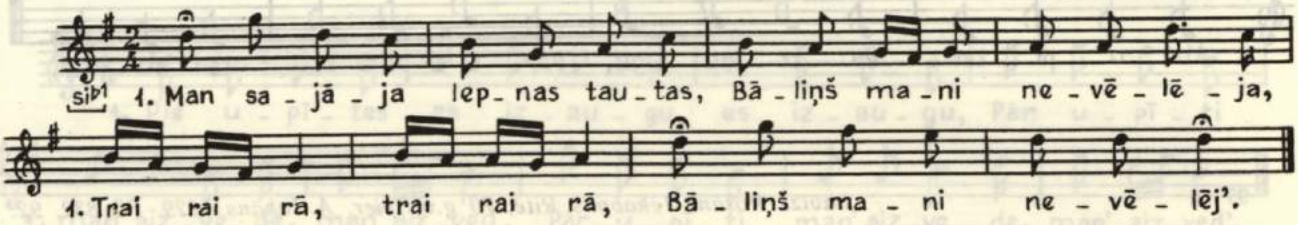
99 *Jadviga Kondrate Ludzas Mērdzenē; pier. A. Erss. FS 1495, 2400.*

100 *No fonogrāfa atšifr. P. Barisons 1933. FS 1378, 116.*

101 *Tukuma Strutelē. — Dziesmu Pūrs (Rīgā), 1901, 32. nr.*

2. Acīm redzu, sirds sāpēja,
Nedrīkstēju bildināti.

3. Nedrīkstēju bildināti,
Daudz ļautiņu redzētāju.

4. Daudz ļautiņu redzētāju,
Visi ļaunu vēlētāju.

5. Lai tie vēlē vai nevēlē,
Man ar savu jārunāi.

6. Bāliņš mani tā vaicāja:
Ko, māsiņa, tu runāji?

7. Es runāju tā, bāliņi:
Ja nedosi, bēgšus bēgšu.

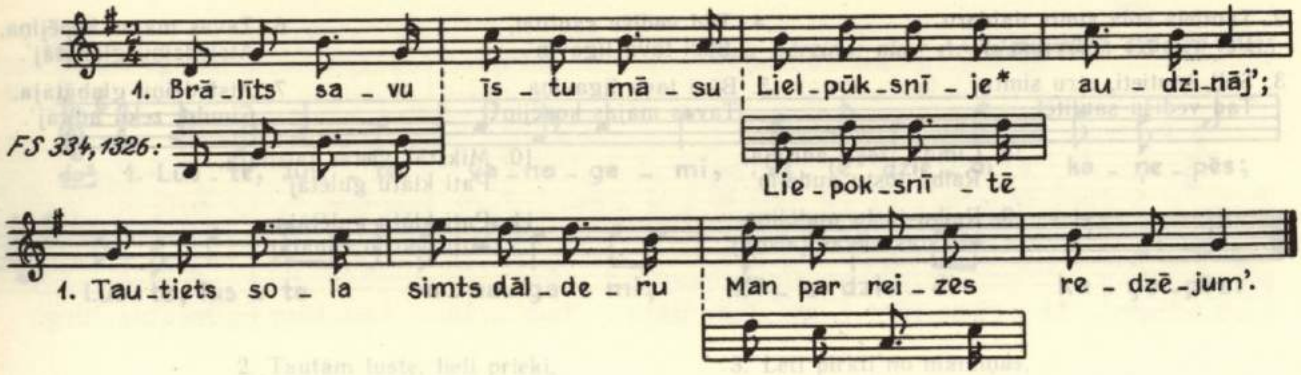
8. Man pūriņu aizvedisi
Miglainai rītiņai.

9. Miglainai rītiņai,
Tēva bēriem kumeļiemi.

Līgavu pērk

102 *J. Cimze. Dziesmu rota. R., 1874, 3. sēj., 39. nr. Emma Ķiploka Valmieras Brenguļos, 60 g.v., dziesmu dzirdējusi Valkas Trikātā; pier. F. Ķiploks 1926. FS 334, 1326.*

2. Sol', tautieti, otru simtu,
Tad vedīšu saulītē;
Tad vedīšu saulītēi,
Tad būs tava līgaviņ'.

3. Tad būs tava līgaviņa,
Tavas mājas kopējiņ';
Tavas mājas kopējiņa,
Tavu cimdu adītāj'.

FS 334, 1326 teksts dziedāts divrindēs, ar turpinājumu:

6. Tavas mājas kopējiņa,
Atslēdziņu glabātāj'.

7. Atslēdziņu glabātāja,
Tavas klētes slēdzējiņ'.

8. Tavas klētes slēdzējiņa,
Cimdu, zeķu adītāj'.

9. Cimdu, zeķu adītāja,
Raibu deķu audējiņ'.

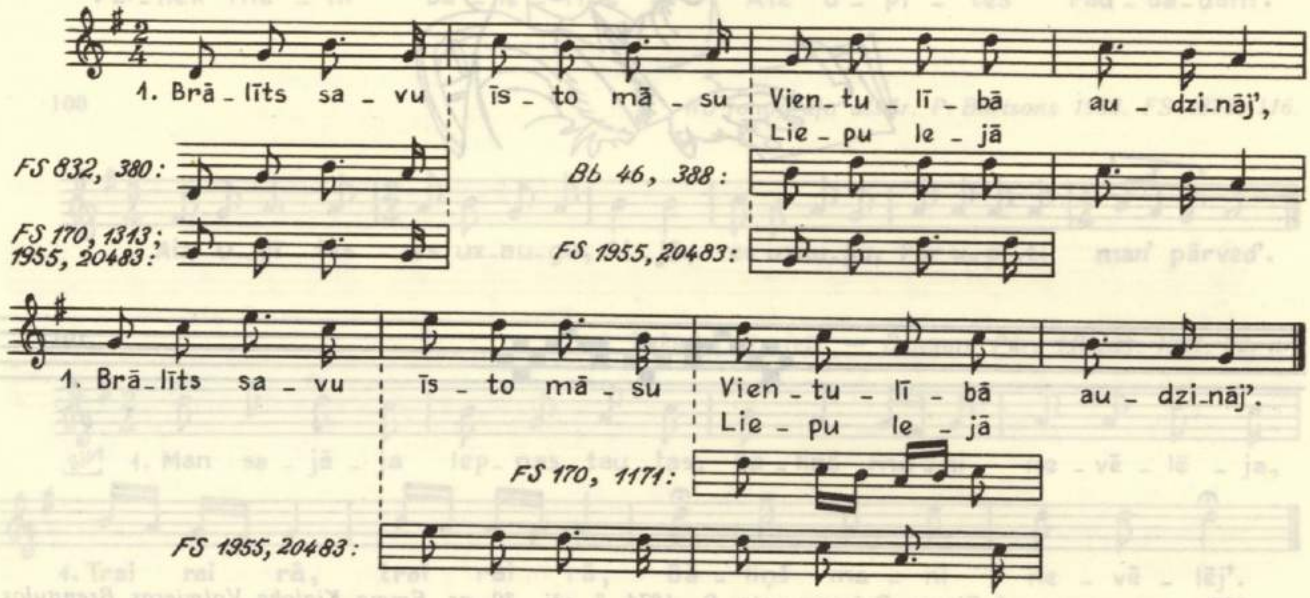
10. Raibu deķu audējiņa,
Mīkstas gultas taisītāj'.

11. Mīkstas gultas taisītāja,
Pati līdzās gulētāj'.

* vientulībā, vienatnē (J. Cimzes piezīme).

Līne Kuģe Aucē, dzim. 1910 Kuldīgas Zvārdē; pier. A. Bomiks 1964. FS 1968, 372.
Vilis Ante Aucē, dzim. 1886; pier. A. Bomiks 1964. FS 1968, 223.
Alma Velduma Saldus raj. Ezeres c., dzim. 1906; pier. S. Zaķe 1963. FS 1965, 995.
Līze Ašaka Ilūkstes Gārsenē; pier. A. Jakāns 1929. FS 832, 380.
Jelgavas Jaunaucē pier. L. Galeniece 1929. Bb 46, 388. Emilija Lase Rīgā, dziesmu dzirdējusi Rīgas Sidgundā; iesk. A. Bērzkalne, atšifr. A. Salaks 1928. FS 170, 1171.
Anna Tamuža Rīgā, 69 g.v., dziesmu dzirdējusi Liepājas Dunikā; iesk. A. Bērzkalne, atšifr. A. Salaks 1928. FS 170, 1313.
Made Birzniece Liepājas raj. Embūtes c., dzim. 1894 Aizputes Kalvenē; pier. Im. Kalniņš 1961. FS 1955, 20483.

103

Pilnīgākais teksts FS 832, 380:

2. Tautiets sola simts dālderu
Par reizītes redzējum'.

3. Sol', tautieti, otru simtu,
Tad vedīšu saulīte.

4. Tad vedīšu saulītei,
Būsi tava līgaviņ'.

5. Būsi tava līgaviņa,
Tavas mājas kopējiņ'.

6. Tavas mājas kopējiņa,
Atslēdziņu glabātāj'.

7. Atslēdziņu glabātāja,
Cimdu, zeķu adītāj'.

8. Cimdu, zeķu adītāja,
Raibu jostu audējiņ'.

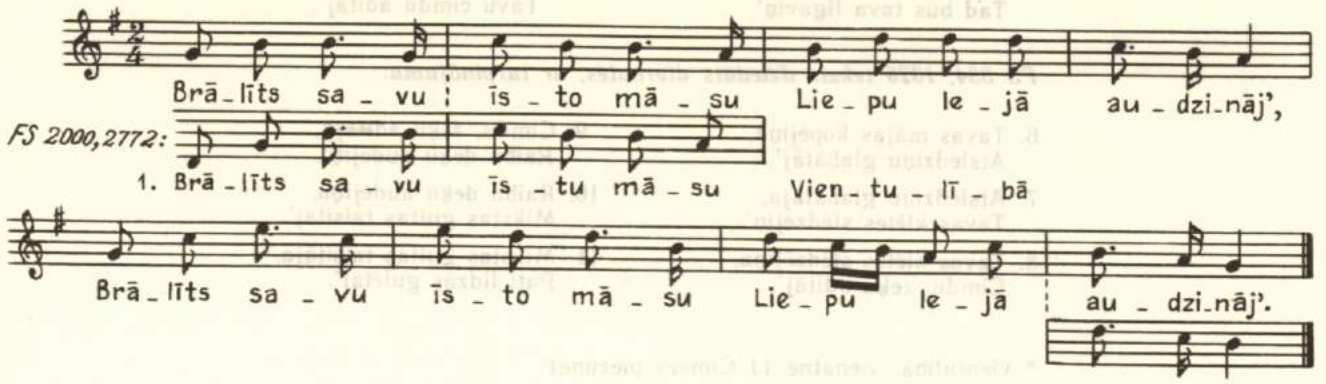
9. Raibu jostu audējiņa,
Mīkstas vietas taisītāj'.

10. Mīkstas vietas taisītāja,
Pati klātu gulētāj'.

11. Pati klātu gulētāja,
Mīļu vārdu runātāj'.

Anna Leigute Rīgā, 70 g.v., dziesmu dzirdējusi Aizputes Kazdangā; iesk. A. Bērzkalne 1927, atšifr. A. Salaks. FS 170, 716.
Marta Kārkle un Zelma Matkevica Ventspils raj. Užavas c., dzim. 1901 un 1913; pier. LVK studentes 1971. FS 2000, 2772.

104

FS 2000, 2772:

2. Sol' tautietis simt dālderu
Par vien' reizes redzēšan'.

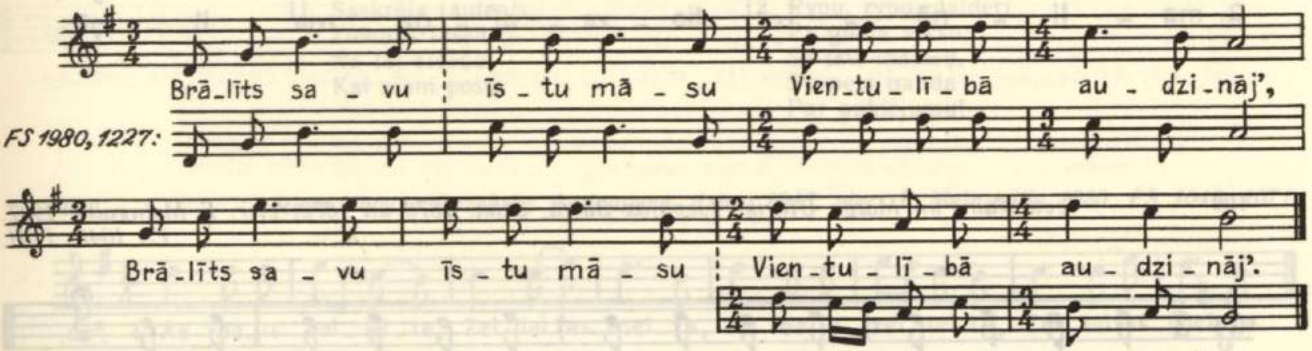
3. Sol', tautieti, otru simtu,
Tad vedīšu sētiņā.

4. Tad vedīšu sētiņāi,
Būs tā tava ligaviņ'.

5. Būs tā tava ligaviņa,
Cimdu, zeķu aditāj'.

6. Cimdu, zeķu aditāja,
Atslēdziņu glabātāj'.

105 *E. Didrihsone Ventspils Ēdolē; no fonogrāfa atšifr. A. Salaks 1940. FS 170, 998.*
Minna Bērziņa Valkas raj. Vijciema c., 71 g.v.; pier. R. Skudra 1967. FS 1980, 1227.

FS 1980, 1227:

1. Brālīts savu īstu māsu
Liepu lejā audzināj'.

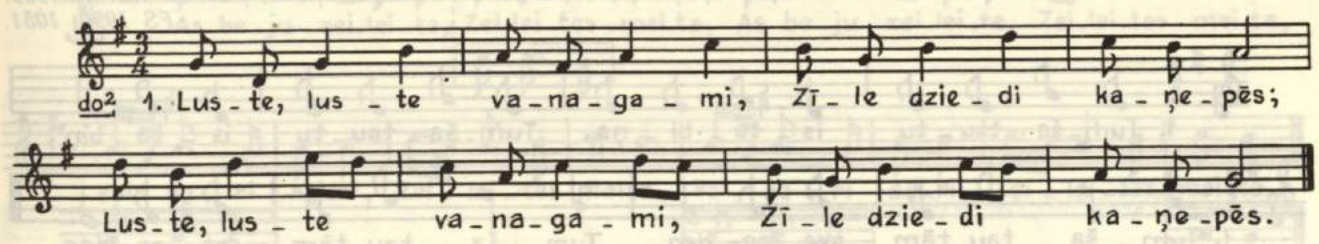
2. Tautiets sola simt dālderu
Par vien' reizes redzējum'.

3. Sol', tautieti, otru simtu,
Tad vedīšu saulītē.

4. Tad vedīšu saulītei,
Tad būs tava ligaviņ'.

5. Tad būs tava ligaviņa,
Tavas mājas kopējiņ'.

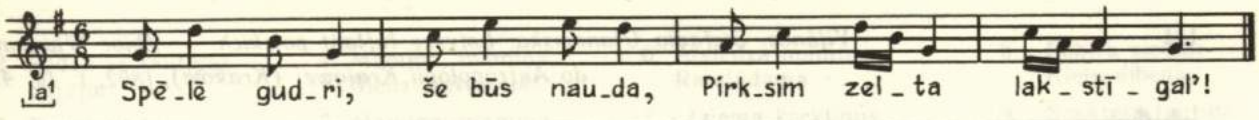
106 *Ieva Bērziņa; pier. A. Salaks 1929. FS 170, 1485.*

2. Tautām luste, lieli prieki,
Kad es augu sika, maz'.

3. Lēti pirkti no māmiņas,
Viegli celti kamanās.

107 *Margrieta Sprunga Liepājas Grobiņā, 70 g.v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 1743.*

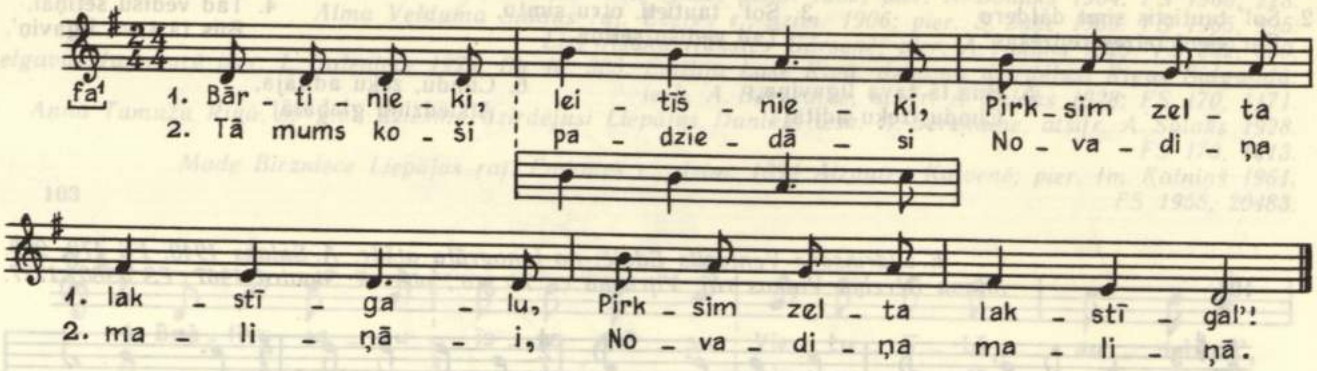
2. Tā mums koši padziedāsi
Spēles galda galiņā.

3. Ja tā koši nedziedāsi,
Uzlaidīšu vanadziņ'.

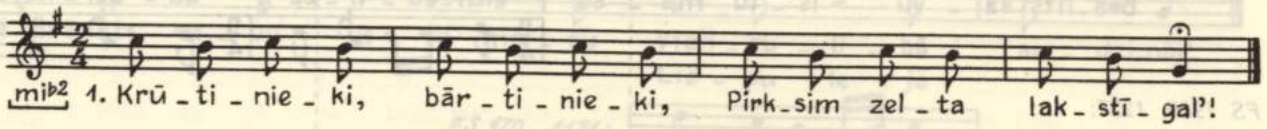
4. Uzlaidīšu vanadziņu
Dzeltenāmi kājiņām.

5. Dzeltenāmi kājiņāmi,
Sudrabotiem spārniņiem.

108 *Liepājas Bārtā pier. M. Bergmanis pirms 1891. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 2444.*

109 *Ieva Kaire un Maiga Uldriķe Liepājas Bārtā, dzim. 1870 un 1872; pier. E. Melngailis 1927. FS 1045, 1161.*

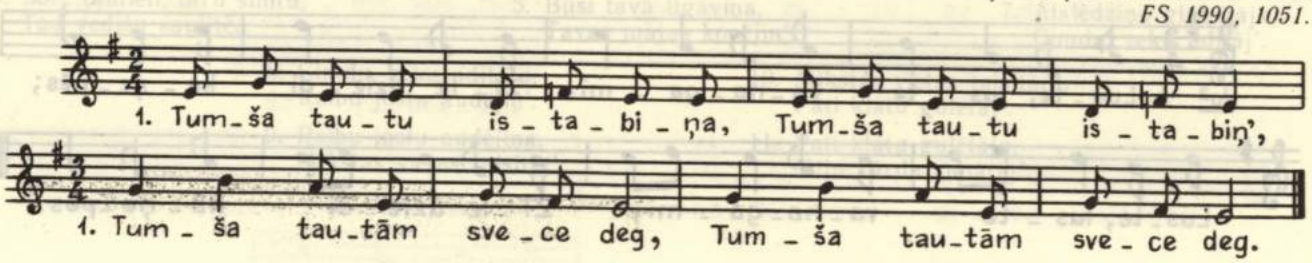
E. Melngaiļa piezīme: «Iztrūkst otra puse, domājams — kvartu zemāk.»

2. Tā mums koši padziedāsi
Novadiņa maliņā.

3. Ik vakara dziedāt gāja
Sidrabiņa kalniņā.

4. Nodziedāja zelta kroni,
Sev sudraba gredzentiņ'.

110 *Alvīne Lice Alūksnes raj. Trapenes c., dzim. 1891 Valkas Gaujienā; pier. M. Kurme 1969. FS 1990, 1051.*

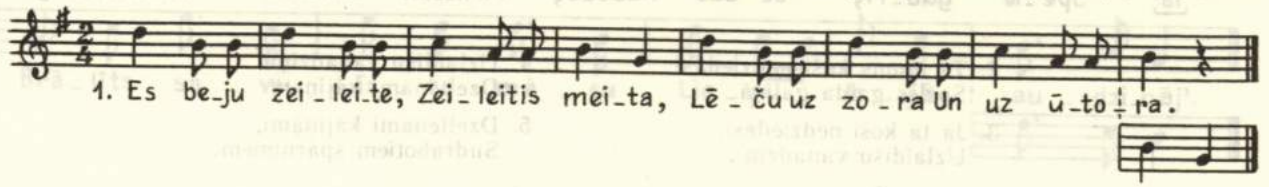
2. Es iededzu gaišu sveci,
Skaitīt savus bāleniņ's.

3. Še deviņi, tur deviņi,
Vēl ir pieci jaunajie.

4. Iekšā nāca istabāi
Visjaunākais bāleniņš.

5. Jau tautietis naudiņ' skaita
Par māsiņas vainadziņ'.

111 *Viļānos. Stefania Ulanowska. Łotysze Inflant polskich. — Zbiór Wiadomości do Antropologii Krajowej (Kraków), 1892, t. 16, 4. nr.*

2. Iz treša lākdama,
Iraugu tauteņas.
Deveņu rateņu,
Symts kumeleņu.

3. Deveņu rateņu,
Symts kumeleņu,
Cyts zalta grūžus,
Cyts īmaveņūs.

4. Teciņ dataku
Da brōļa vōrtu,
Atrodu brōleiti
Pi vōrtu stōveit.

5. Lyudzamsi, brōleit,
Slēdz vōrtus vaļā!
Atslēdze brōleits
Raudōdams.

6. Teciņ dataku
Da klēteņas,
Atrodu māršu
Pi klētes stōveit.

7. Lyudzama, māršeņ,
Slēdz klēti vaļā!
Atslēdze māršeņa
Raudōdama.

8. Teciņ dataku
Da teineitei,
Atrūnu māmeņu
Pi teinis stōveit.

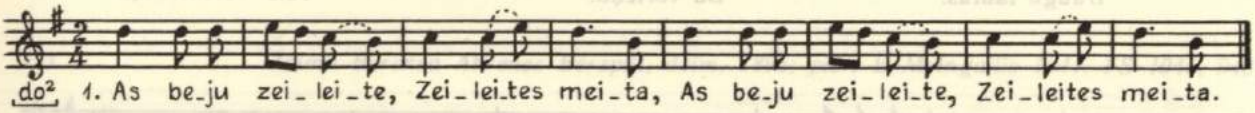
9. Lyudzama, māmeņ,
Slēdz teini vaļā!
Atslēdze māmeņa
Raudōdama.

10. Lai es apvalku
Zīdōtu kraklu;
Pabyra zideni
Klētenis vydā.

11. Saskrēja tautenis
Zideņus laseit.
Na tai zideņu,
Kai mani pošu.

12. Rypu, rypu, daļderi,
Pa golda vērsu,
Se tev, māmeņ,
Syupeļa nauda
Par auklējumu!

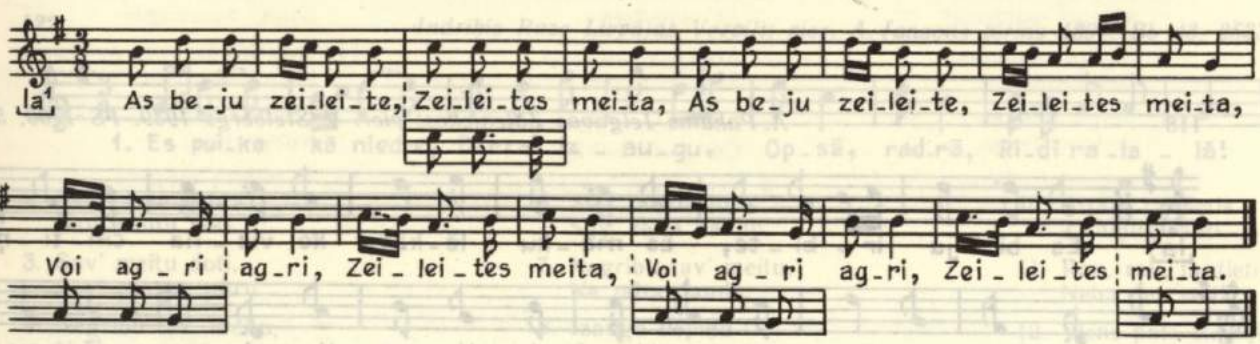
112 *Ruze Voiciša Rēzeknes Andrupenē, dzim. 1910; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 1071.*

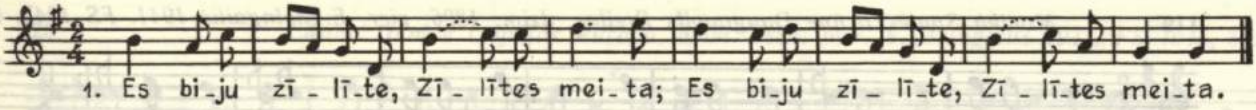
2. Īleču zorā
I ūtorā.

3. A trešā lākdama,
Iraugu tautas.

113 *Virginija Baugule Rēzeknes Andrupenē, dzim. 1906; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 1070; LMFM, II, 1127.*

114 *Anna Rainska Daugavpils Vārkavā; pier. A. Salaks 1927. FS 170, 607.*

2. Redzu es tautiņas
Sajājoti.

3. Teciņus tecēju
Līdz klētiņāi.

4. Māmiņa, māmiņa,
Slēdz klēti vaļā!

5. Māmiņa, māmiņa,
Slēdz pūru vaļā!

6. Atslēdza māmiņa
Raudādama.

7. Izjēma krekliņus,
Ziediņu kreklu.

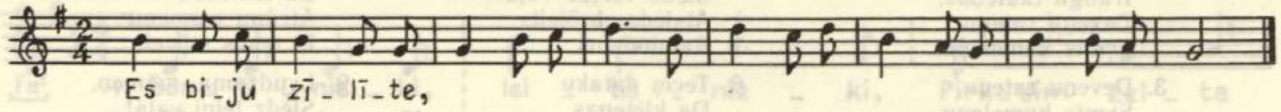
8. Pabira ziediņi
Klēts dibenāi.

9. Saskrēja tautiņas
Ziediņus lasīt.

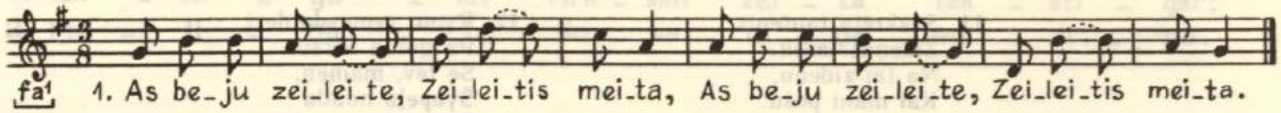
10. Uz katra ziediņa
Pa dalderami.

11. Uz pašas nesējas
Simts dalderīšu.

115 *No fonogrāfa atšifr. P. Barisons 1933. FS 1378, 182.*

116 *Anna Konina Daugavpils Kapiņos, dzim. 1927, dziesma no Rēzeknes Silajāņiem; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8813.*

2. Īleču zorā
I ūtorāi.

3. Trešāi lākdama
Īraugu tautas.

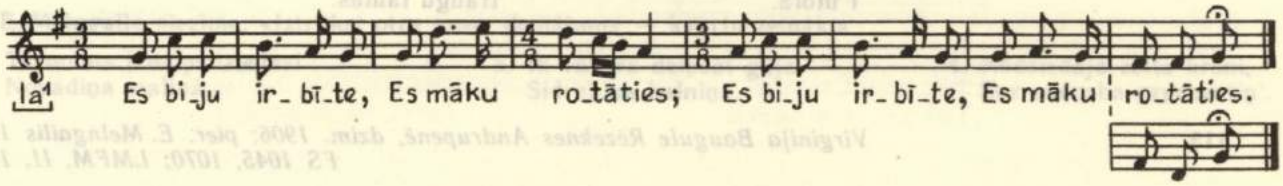
4. Trejdeveņ' rateņu,
Symts kumeleņu.

5. Dadzynu, dataku
Da vōrteņu.

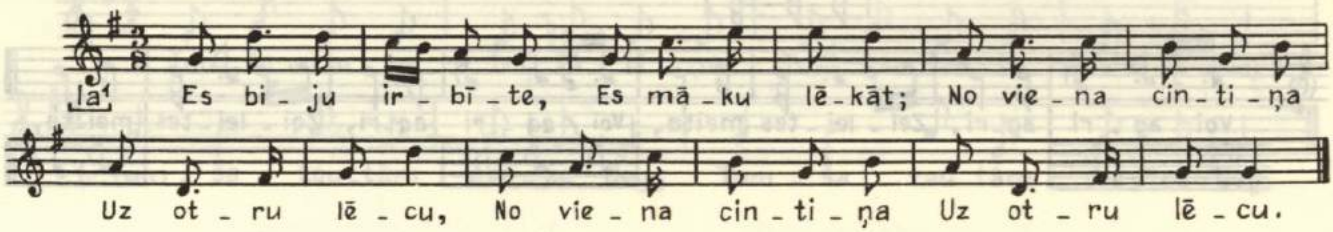
6. Īraugu brōleni
Pi vōrtu stōvūt.

7. Meilaisi brōleņ(i),
Tais' vōrtus vaļa!

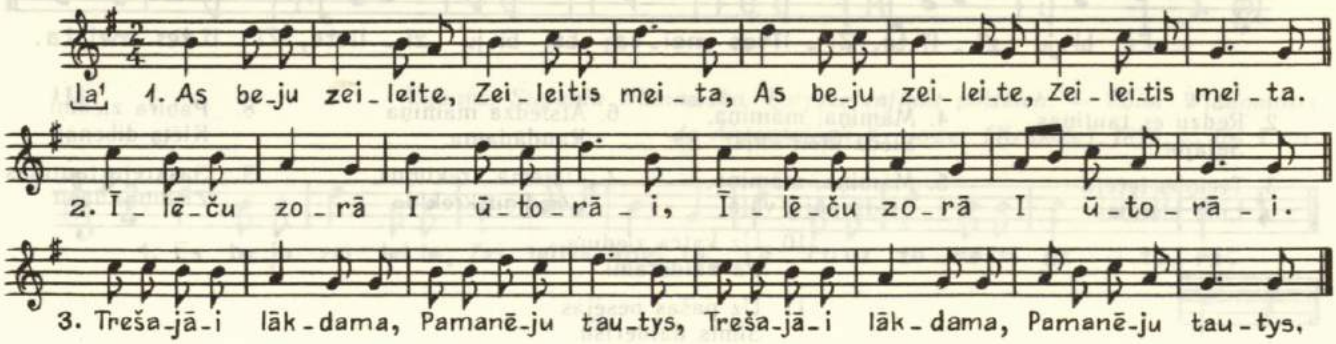
117 *[Madonas] Jaungulbenē pier. Jurjānu Andrejs 1891. FS 1495, 841.*

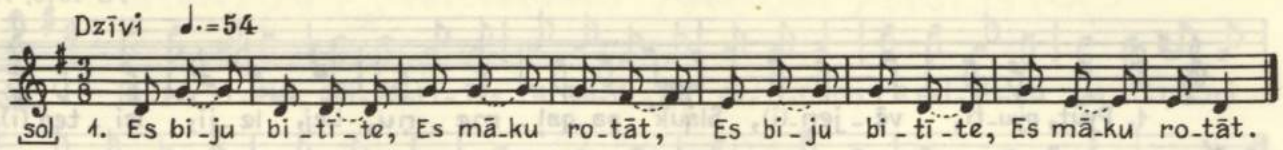
118 *A. Pakalns Jelgavas Zaļeniekos; pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 5515.*

119 *Monika Spule-Vilcāne Daugavpils Preiļos, dzim. 1896; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8557.*

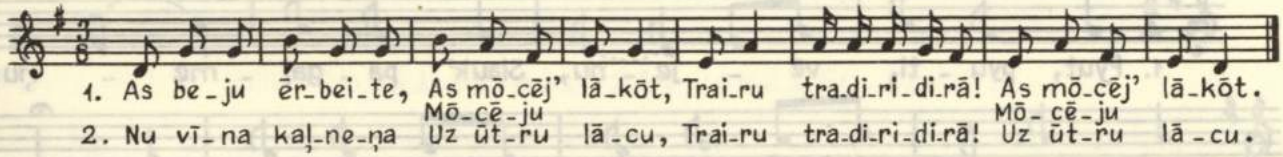

120 *Gaida Bēvalde Dobeles raj. Austrumu c., dzim. 1922; pier. R. Skudra 1964. FS 1968, 589.*

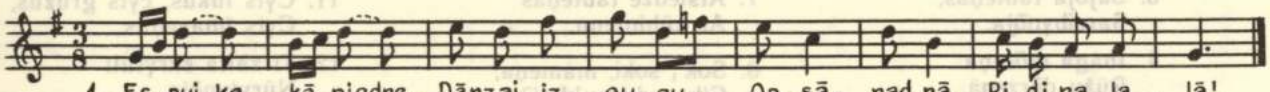

2. No viena kalniņa
Uz otru, trešu.
3. Trešajā kalnā
Ieraugu tautas.
4. Trīsdesmit vāģīšu,
Simts kumeliņu.
5. Māmiņa, māmiņa,
Klēts atslēdziņu!
6. Lai tieku klētī
Rotātiesi.
7. Uzvilku klētī
Lielziežu kreklu.
8. Izbira ziediņi
Caur klēts grīdiņu.
9. Izauga rozīte
Caur klēts jumtiņu.
10. Tur nāca tautieši
Cepures puškot.
11. Rau, raui, tautieti,
Nav tavi ziedi!
12. Māmiņa prasīs
Sūpuļa naudu.
13. Pieci marki, seš' marki —
Tā nieka nauda.
14. Vesels simtiņš
Sūpuļa naudas.

121 *Zelma Berensa Abrenes Bērzpilī, dzim. 1895; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 9481.*

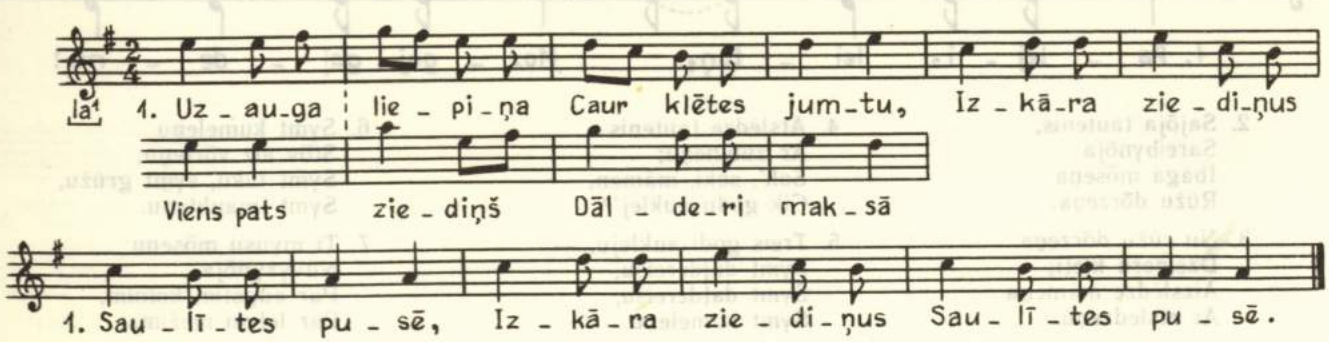

122 *Indriķis Roze Liepājas Vecpilī; pier. A. Jansons pirms 1891. Bb 43, 2633.*

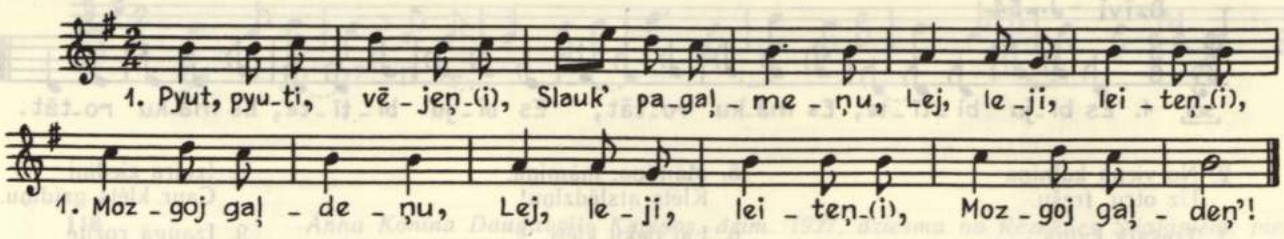

2. Māte man solīja
Sav' meitu doti.
3. Sav' meitu doti,
Sav' greznu pūru.
4. Negribu tav' meitu,
Ne grezna pūra.
5. Muižkungs man solīja
Sav' meitu doti.
6. Sav' meitu doti,
Sav' zelta naudu.
7. Negribu tav' meitu,
Ne zelta naudu.
8. Izauga liepiņa
Caur klētes jumtu.
9. Izkāra ziediņus
Saulītes pusei.
10. Atjāja tautietis
Ziediņus rauti.
11. Rau, rau, tautieti,
Neba par velti.
12. Viens pats ziediņis
Dālderi maksā.
13. Tā pate liepiņa
Simts dālderīšu.

123 *Anna Dumpe Liepājas Rucavā, dzim. 1868; pier. E. Melngailis 1911. FS 1045, 542.*

124 *Broņislava Sidare Madonas Tirzā, dzim. 1869 Rēzeknes Makašēnos; pier. E. Melngailis 1932. FS 1045, 7323.*

2. Sabrauce tauteņas,
Sadrabynōja.
Ībāga mōseņa
Dzeipuru klētī.

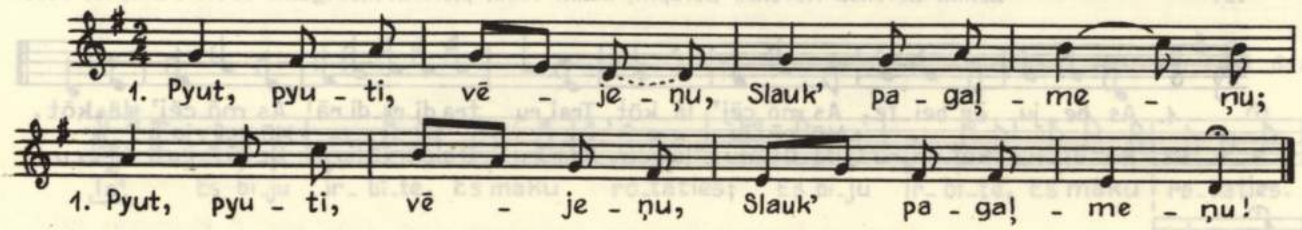
3. Aizslēdze mōmeņa
Ar atslēdzeņu,
Atslēdze tauteņas
Ar zūbineņu.

4. Pasoki, māmeņa,
Cik godu auklēji,
Cik godu auklēji,
Cik godu leigōj'.

5. Treis godu auklēja,
Symts daļdereišu,
Symts daļdereišu,
Symts kumeleņu.

6. Symts kumeleņu
Zvīdz aiz vōrteņu;
Cyts lūku, cyts grūžu,
Cyts īmaukteņu.

125 *Anna Kalnāne Rēzeknes Vidsmuižā [Galēnos]; pier. P. Kalnāne 1927. FS 490, 151.*

2. Lej, leji, leiteņu,
Mozgoj gaļdeņu!

3. Sajōja tauteņas,
Sareibynōja.

4. Ībāga mōseņa
Rūžu dōrzeņā.

5. Nu rūžu dōrzeņa
Dzeipuru klētī.

6. Aizslēdze māmeņa
Ar atslēdzeņu.

7. Atslēdze tauteņas
Ar zūbiņteņu.

8. Sok', soki, māmeņa,
Cik godu auklēji?

9. Treis godi auklēju —
Symts daļdereišu.

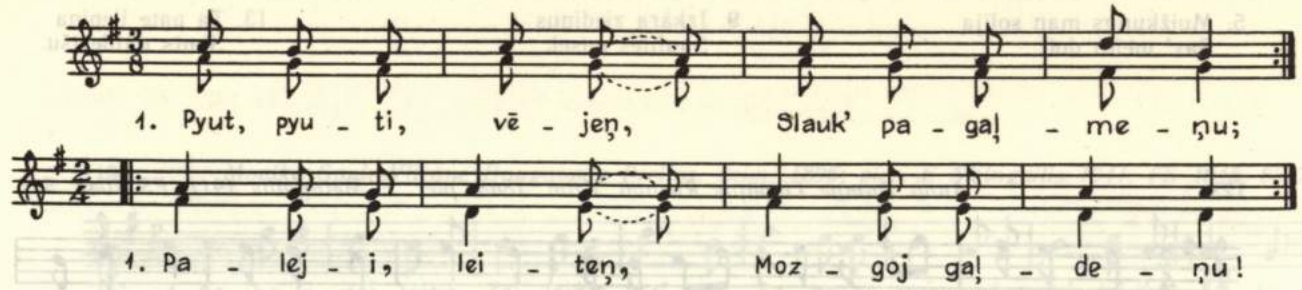
10. Aiz vōrtim stōv jau
Symts kumeleņu.

11. Cyts lūkūs, cyts grūžūs,
Cyts īmaveņūs.

12. Tī zalta skrytuli
Nūrytynōja,

13. Tī myusu mōseņu
Nūvyzynōja.

126 *Broņislava Romanovska, 61 g.v., un Katrine Kubaka, 58 g.v., Balvu raj. Bērzpils c.; pier. V. Salaks 1960. FS 1950, 7220.*

2. Sajōja tautenis,
Sareibynōja;
Ībāga mōseņa
Rūžu dōrzeņā.

3. Nu rūžu dōrzeņa
Dzeiporu klētī;
Aizslēdze māmeņa
Ar etslēdzeņu.

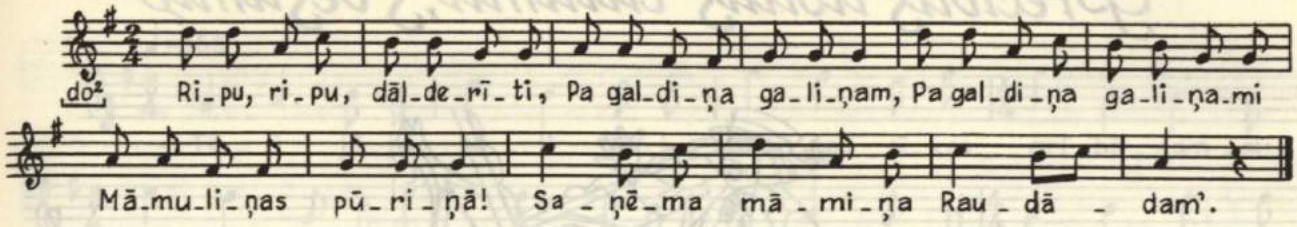
4. Atslēdze tautenis
Ar zūbineņu;
Sok', soki, māmeņ,
Cik godu auklēj'?

5. Treis godi auklēju, —
Symt daļdereišu,
Symt daļdereišu,
Symt kumeleņu.

6. Symt kumeleņu
Stōv aiz vōrteņu,
Symt lūku, symt grūžu,
Symt īmaukteņu.

7. Tī myusu mōseņu
Nūvyzynōja
Par augstim kolnim,
Par lelym mežim.

127 *[Madonas] Praulienā pier. A. Rinkuss. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 1816.*

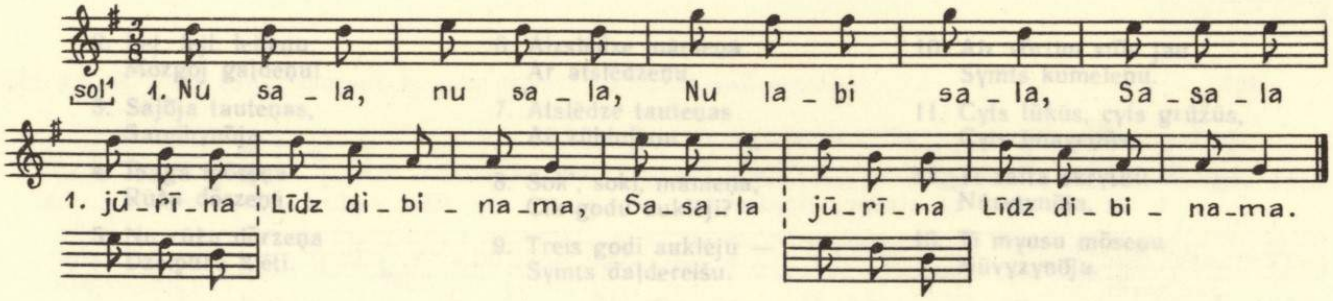

Precībās dodas tālumā, svešumā

PUIŠA DZIESMAS PAR LĪGAVAS LŪKOŠANOS

128 *Liepājas Nicā pier. Jurjānu Andrejs 1891. Bb 43, 1861.*

2. Nu laba braukšana
Dzintara zemē,
Dzintara meitiņas
Lūkotiesa.

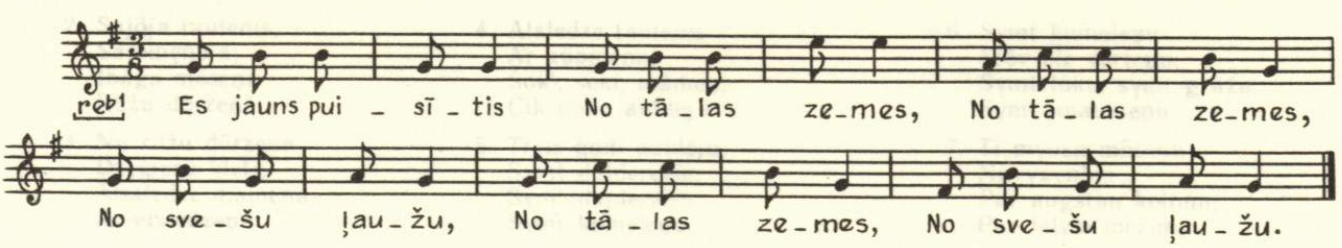
3. Dzintara zemē,
Tur labas meitas;
No puķu ziedīnu
Tiltīnu taisu.

4. Tur brauca lielkungi,
Tur karavīri,
Tur manam brālima
Līgavu jēmu.

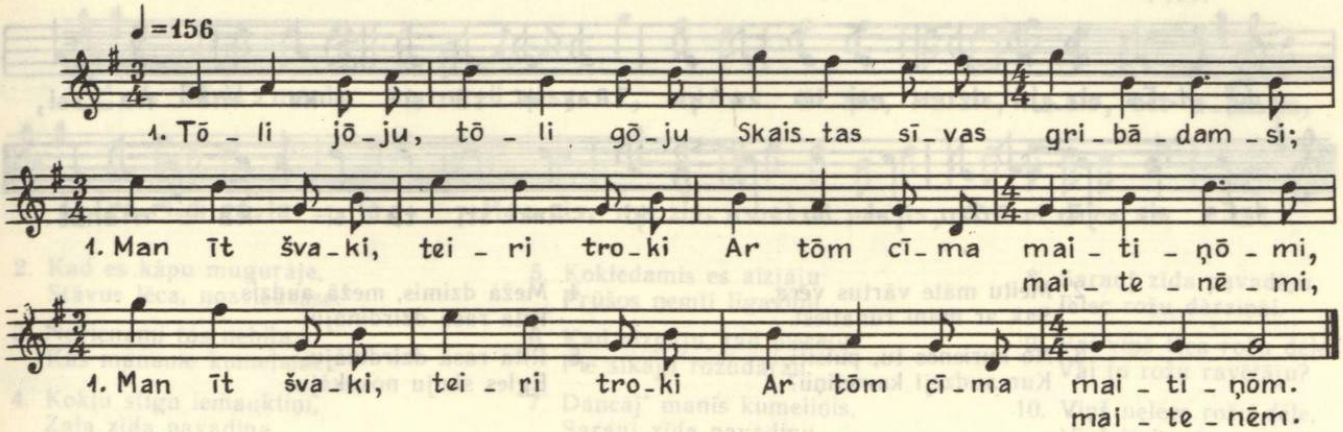
5. Pārveda brālima
Dzintara sievu,
Viss viņas pūrinis
Dzintaru vien.

6. Ik vieni māsīni
Dzintara kreklis,
Vīra māti pirkstanis,
Dzintara zeķes.

129 *Paulīne Šperliņa Jelgavā; iesk. A. Bērzkalne, atšifr. A. Salaks 1927. FS 170, 738.*

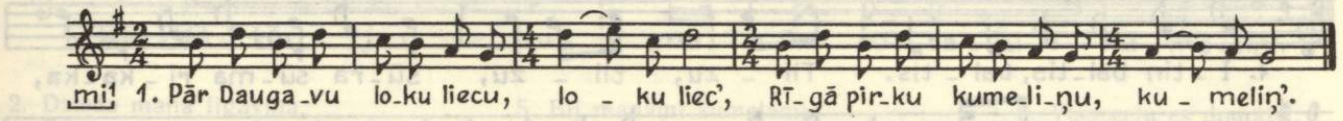

130 *Johanna Ķisere Alūksnes raj. Mālupes c., dzim. 1903; pier. V. Bendorfs 1969. FS 1990, 49.*

2. Kod es nēmu, tod nanōca,
Kod nanēmu, gauži raudi.
Man īt švaki, teiri troki
Ar tōm cīma maitiņōm (maitenēm).

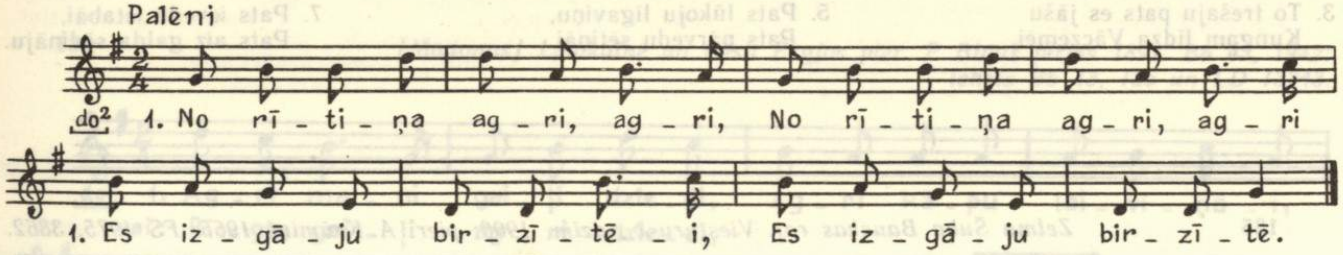
131 *Kristine Pāvuliņa Valmierā, dzim. 1891; pier. A. Krūmiņš 1966. FS 1978, 15.*

2. Cēsīs manim tēvs, māmiņa,
Valmierāi līgaviņa.

3. Aiz Burtnieku ezeriņa
Gredzentiņus pārmijāmi.

132 *Jānis Matuts Liepājas Nicā; pier. A. Jansons 1886. Bb 43, 2605; FS 1620, 2791.*

2. Es izgāju birzītēi,
Apsedloju raibu zaķi.

3. Es nojāju līdz Kuldīgu,
Vēl rasiņa nenogāja.

4. Pavaicāju lielkungiemi:
Kur likš' savu kumeliņu?

5. Ieliek manu kumeliņu
Zaļai vara stallītēi.

6. Zaļai vara stallītēi
Sudrabiņa redelēmi.

7. Sēdu, ēdu, apsaskatu,
Ko ēd manis kumeliņis.

8. Saulei pļautu āboliņu,
To ēd manis kumeliņis.

9. Sēdu, dzeru, apsaskatu,
Ko dzer manis kumeliņis.

10. Skaidravota ūdentiņu,
To dzer manis kumeliņis.

11. Sēdu, sēdu, apsaskatu,
Sajāj visi lielikungi.

12. Sajāj visi lielikungi,
Grib no manis zirgu pirkti.

13. Neizdošu kumeliņu,
Man sieviņa nelūkota.

14. Sēdu, sēdu, apsaskatu,
Pietek viena zeltenīte.

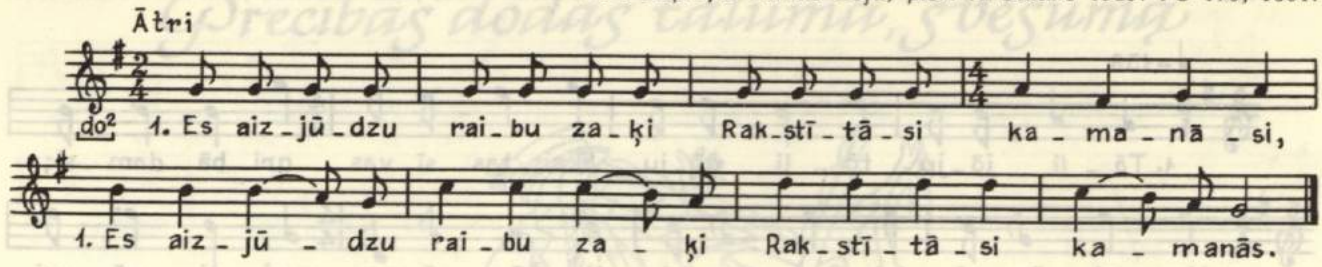
15. Tai es došu savu roku,
Savas rokas gredzentiņu.

16. Tai es došu savus lopus,
Savu lopu laidariņu.

17. Manai lopu laidarāi
Duj zeltīti avotiņi.

18. Vienai dzēra raibas govis,
Otrai bēri kumeliņi.

133 *Lote Lapsiņa Valkas Bejā; pier. A. Salaks 1929. FS 170, 1381.*

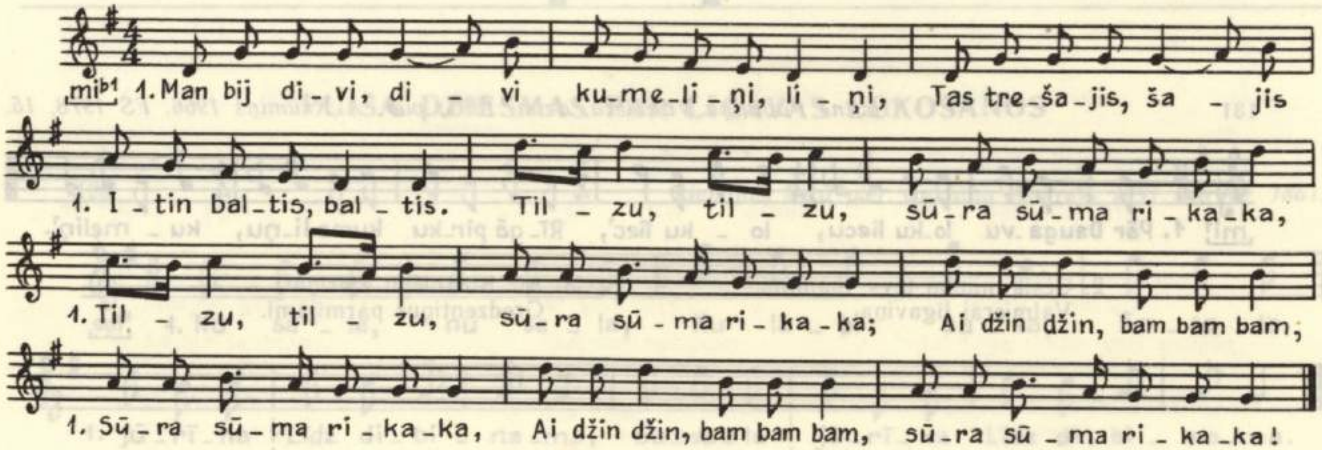
2. Meitu māte vārtus vēra,
Sāk ar mani runātiesi.

3. No kurienes tu, puisīti,
Kur audzēji kumeliņu?

4. Mežā dzimis, mežā audzis,
Rīta rasā dzirdināju.

5. Rīta rasā dzirdināju,
Egles skuju nosukāju.

134 *Aizputes Kalvenē pier. J. Šmits ap 1904, turpat pārbaudījis un rediģējis E. Melngailis 1926. FS 1045, 443.*

2. Vienu devu kungam jāti,
Otru kunga sulaiņami.

3. To trešaju pats es jāšu
Kungam līdza Vāczemēi.

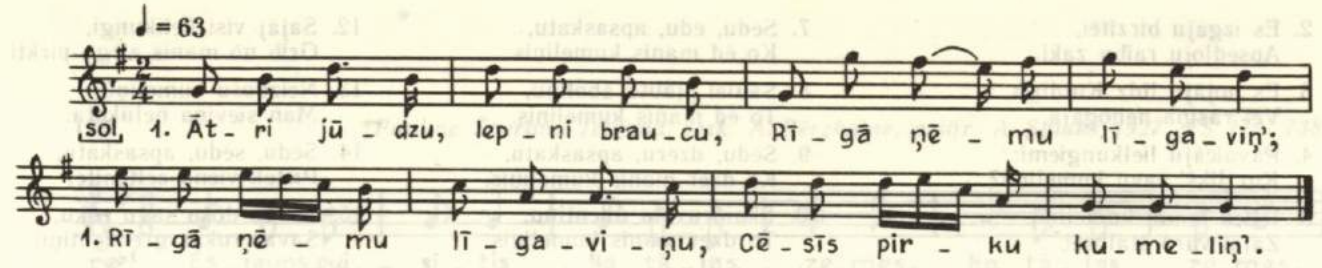
4. Kungam līdza Vāczemēi
Sev lūkoti līgaviņu.

5. Pats lūkoju līgaviņu,
Pats pārvedu sētiņai.

6. Pats pārvedu sētiņai,
Pats ievedu istabāi.

7. Pats ievedu istabāi,
Pats aiz galda sēdināju.

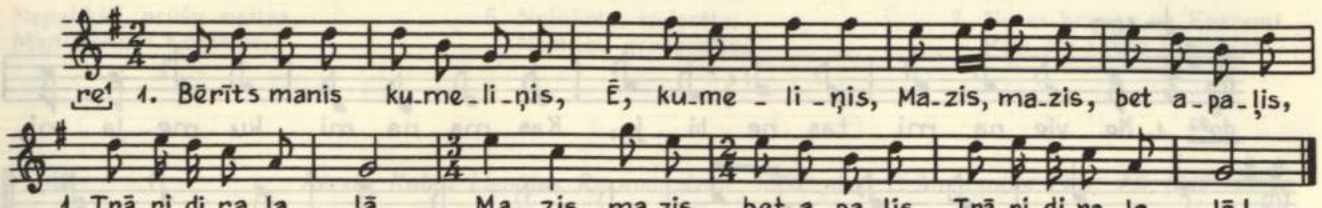
135 *Zelma Šuba Bauskas raj. Viesturu c., dzim. 1900; pier. A. Krūmiņš 1965. FS 1975, 3862.*

2. Vāczemēi kaldināju
Tēraudiņa pakaviem.
Tēraudiņa pakaviemi,
Sidrabiņa nagliņām.

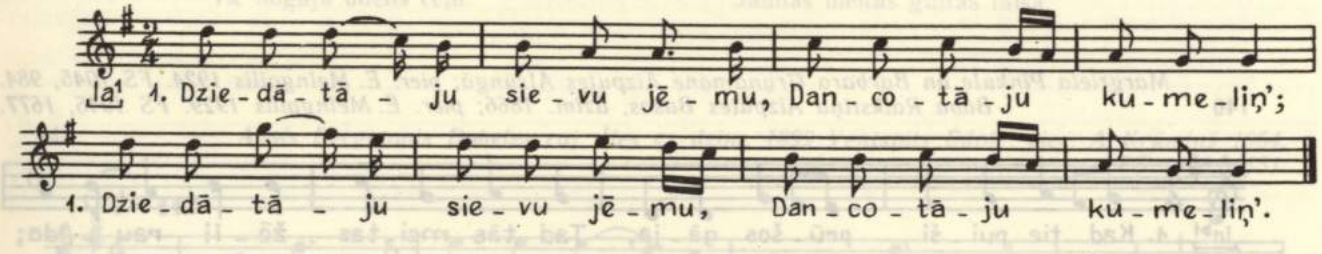
3. Tīra lina grožus viju,
Sudrabāi mērcēdams,
Lai brauc mana ligaviņa
Kā saulīte vizēdam'.

136 *Jānis Milzarājs Rigā, dzim. 1869 Aizputes Sakā; pier. E. Melngailis 1936. FS 1045, 7791.*

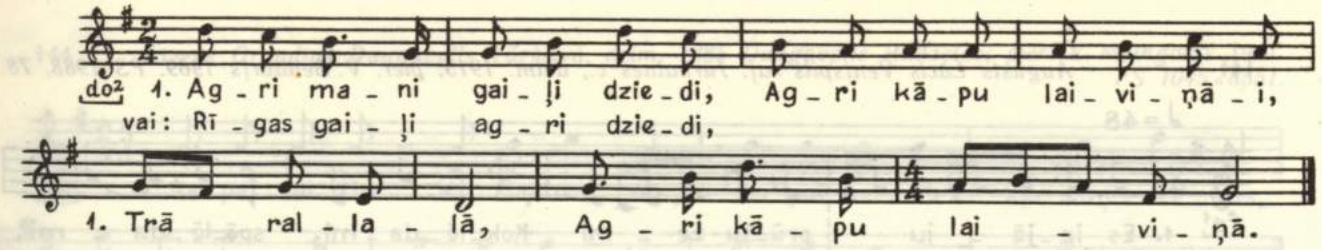
2. Kad es kāpu mugurāje,
Stāvus lēca, nozviedzāse.
3. Nevienami tas nebija,
Kas maname kumeļame:
4. Kokļu stīgu iemauktiņi,
Zaļa zīda pavadiņa.
5. Koklēdamis es aizjāju
Prūšos ņemti līgaviņu.
6. Kad aizgāju, tad piesēju
Pie sīkaju rožudārzu.
7. Dancāj' manis kumeliņis,
Sarauj zīda pavadiņu.
8. Sarauj zīda pavadiņu,
Ielec rožu dārziņāi.
9. Vai viņš lēca rožu dēļe,
Vai to rožu ravētāju?
10. Viņš nelēce rožu dēļe,
Viņš lēc' rožu ravētāju.

137 *Jorens Beķers Liepājas raj. Aizviķu c., dzim. 1886 Liepājas Vērgalē; pier. R. Jermaks 1961. FS 1955, 12539.*

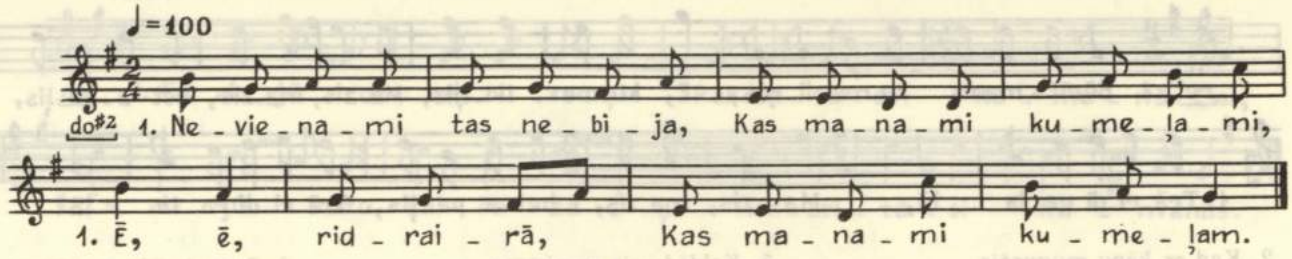
2. Dzieda mana līgaviņa,
Danco manis kumeliņš.
3. Danco manis kumeliņis
Uz pakaļis kājiņām.
4. Tā nav bijis nevienami
Kā manami kumeļam.
5. Bij manami kumeļami
Kokļu stīgu iemauktiņ'.
6. Kokļu stīgu iemauktiņi,
Zaļa zīda pavadiņ'.
7. Koklēdamis es aizjāju,
Prūšos ņemti līgaviņ'.
8. Visu ceļu es domāju,
Kur piesiešu kumeliņ'.
9. Ne te žoga, ne te mieta,
Kur piesiešu kumeliņ'.
10. Dur' zobenu sētiņāi,
Piesien savu kumeliņ'.
11. Kumeliņis dancodamis
Pārrauj zīda pavadiņ'.
12. Pārrauj zīda pavadiņu,
Ielec rožu dārziņā.
13. Meitas, dusmu neturati,
Man pašami liela skād'.
14. Man pašami liela skāde,
Pušu zīda pavadiņ'.

138 *[Madonas] Liepkalnē un Cēsu Ērgļos pier. P. Blaus pirms 1891. Bb 43, 1942; teksts Bb 43, 125 un LD 13243.*

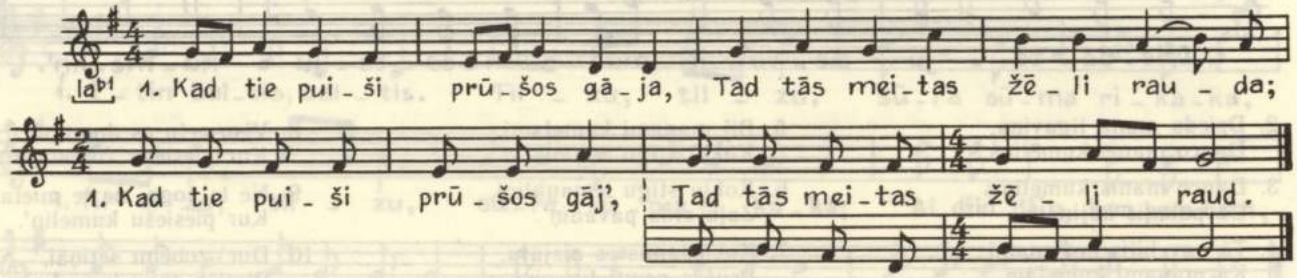
2. Pūt, vējiņi, dzen laiviņu,
Aizdzen mani Vāczemēi!
3. Jau atradu prūšu meitu
Samalušu sijājami.
4. Mali auzas, sijā miltus,
Baro manu kumeliņu!
5. Es tai devu labu rītu,
Viņa slauka asariņas.
6. Neraud' gauži, prūšu meita,
Tūdaļ līdzi nevedīšu.
7. Gaidi citas ceturtdienas (vasariņas),
Slauki savu pagalmiņu!
8. Izslaucīj'se, pakaisīj'se,
Gaidi divu dajājami.
9. Gaidi divu dajājami
Barotiemi kumeļiemi.
10. Dajāj divi jauni puiši,
Abiem bēri kumeliņi.
11. Vai nu dziedi, vai nu raudi,
Tūdaļ līdzi aizvedīšu.
12. Tūdaļ līdzi aizvedīšu
Es uz savu tēva zemi.

139 *Anna Atstāja Liepājas raj. Medzes c., 69 g.v., dzim. Liepājas Ziemupē; pier. A. Krūmiņš 1961. FS 1955, 12986.*

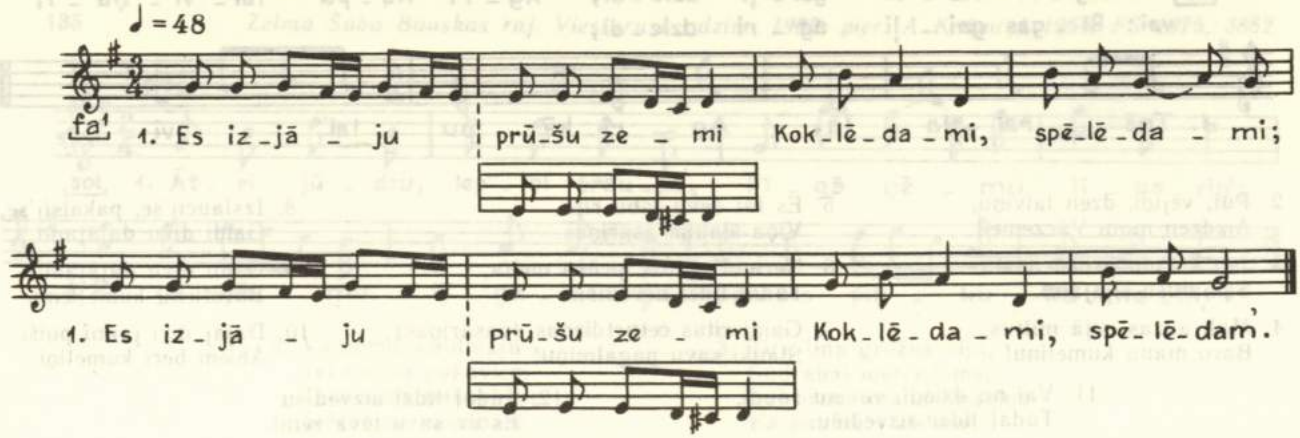
2. Bij manami kumeļami
Kokļu stīgu iemauktiņi.
3. Kokļu stīgu iemauktiņi,
Zaļa zīda pavadiņa.
4. Es domāju prūšos jāti,
Ņemt sev jaunu līgaviņu.
5. Visu ceļu es domāju,
Kur piesiešu kumeliņu.
6. Kad nojāju, tad piesēju
Pie meitiņas rožu dārza.
7. Kumeliņis dancādamis
Ielec rožu dārziņāji.
8. Ielec rožu dārziņāji,
Sarauj zīda pavadiņu.
9. Meitas, dusmu neturate,
Es to tīšām nedarīju.
10. Man pašame liela skāde —
Saraun zīda pavadiņu.
11. Prūšu meitas man' gribēja
Par kundziņu paturēti.
12. Nepalikšu, nepalikšu —
Mājās jauna līgaviņa.
13. Saderēta, nepārvesta,
Nenoņemtis vainadziņis.

Margrieta Pinkule un Barbara Grundmane Aizputes Alsungā; pier. E. Melngailis 1924. FS 1045, 984.
140 *Baba Raikstiņa Aizputes Basos, dzim. 1866; pier. E. Melngailis 1929. FS 1045, 1677.*

2. Meitas vakti izlikušas
Uz visiem celiņiem.
3. Uz visiem celiņiem
Līdz pat prūšu robežāmi.
4. Puiši bija gudri zēni,
Pajēmuši ūdens ceļu.
5. Pajēmuši ūdens ceļu,
Nogājuši uz prūšiem.
6. Prūšu meitas man' gribēja
Par junkuru paturēti.
7. Nepalikšu, prūšu meitas,
Par junkuru Vāczemēi.
8. Man pašami Kurzemēi
Sētā jauna līgaviņa.
9. Sētā jauna līgaviņa,
Saderēta, nelaulāta.
10. Saderēta, nelaulāta,
Nemitoti gredzentiņi.
11. Tai trešāi svētdienāi
Mitos zelta gredzentiņus.
12. Dzersim kāzas trīs dieniņas,
Lai dancoja panāksnieki.

141 *Augusts Lācis Ventspils raj. Jūrkalnes c., dzim. 1915; pier. V. Bendorfs 1969. FS 1988, 78.*

2. Prūšu meitas man' gribēja
Par junkuri paturēti.

3. Nepalikšu, prūšu meitas,
Man pašami Korzemēji.

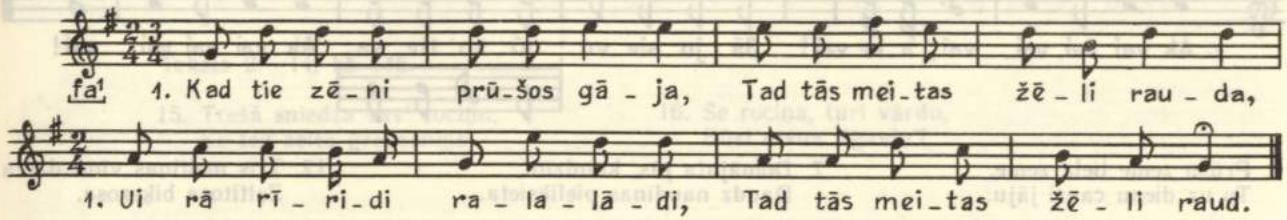
4. Man pašami Korzemēji
Sētā jauna līgaviņa.

5. Nolūkota, saderēta,
Nemitoti gredzentiņi.

6. Nu ardievu, prūšu meitas,
Nu es braucu uz Korzemi.

7. Nu es braucu uz Korzemi
Pats pie savas līgaviņas.

142 *Ķērsta Kalna Liepājas Rucavā, dzim. 1850; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 4897.*

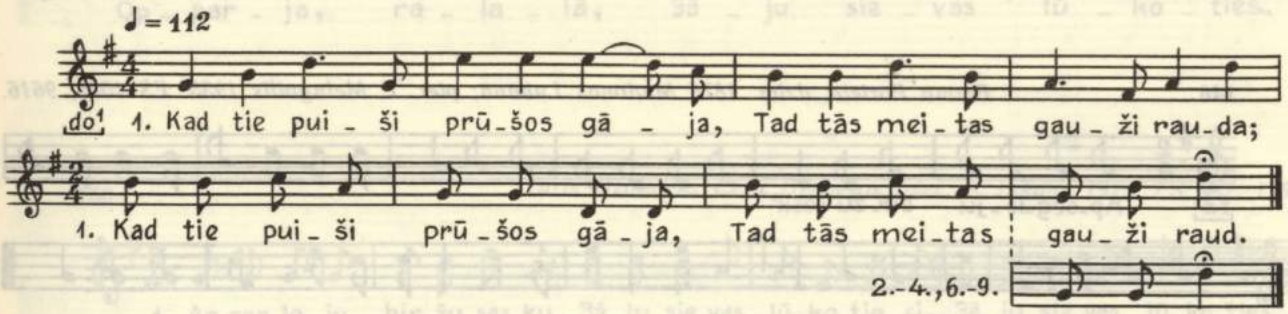
2. Bet tās meitas gudras bija,
Vaktis lika uz ceļieme.

3. Bet tie zēni varen gudri,
Tie nogāja ūdens ceļu.

4. Tie nogāja ūdens ceļu
Ar kuģieme uz Vāczemi.

5. Vāczemēja laba dzīve,
Jaunas meitas gultas taisa.

143 *Ansis Bergmanis Dobeles raj. Īles c., dzim. 1899 Ventspils Ēdolē; pier. A. Krūmiņš 1964. FS 1968, 4651.*

Teksts 2.—6. kā 140.

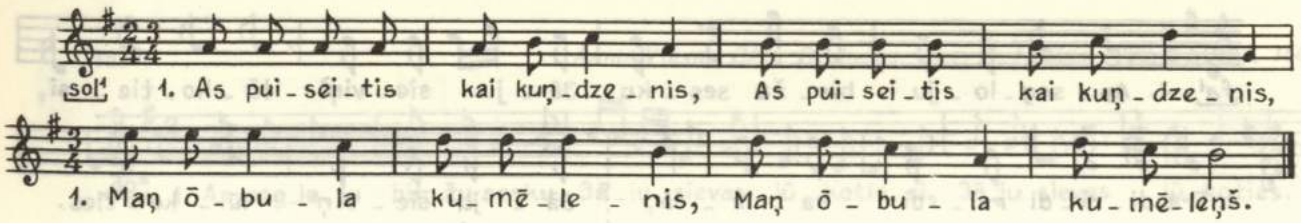
7. Es atsaku prūšu meitām:
Man pašami saderēta.

8. Man pašame saderēta
Sētā jauna līgaviņa.

9. Saderēta, neprecēta,
Trīs svētdienas sludināta.

10. Trīs svētdienas sludināta
Baznīckunga grāmatāje.

144 *Jāzeps Graudiņš Daugavpils Vārkavā, dzim. 1885 Daugavpils Rudzētos; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8551.*

2. As varēju prūšu meitas
Par Daugavu vyzynōti.

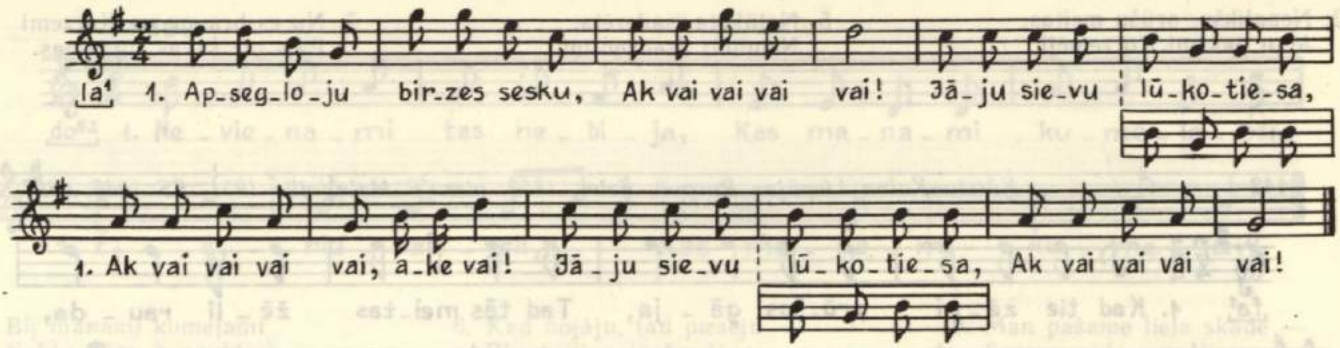
3. Man' gribēja prūšu meitas
Par kuņdzeņu paturēti.

4. Napalikšu, napalikšu,
Sātā jauna leigaveņa.

5. Sātā jauna leigaveņa,
Tāvam bāri kumēleni.

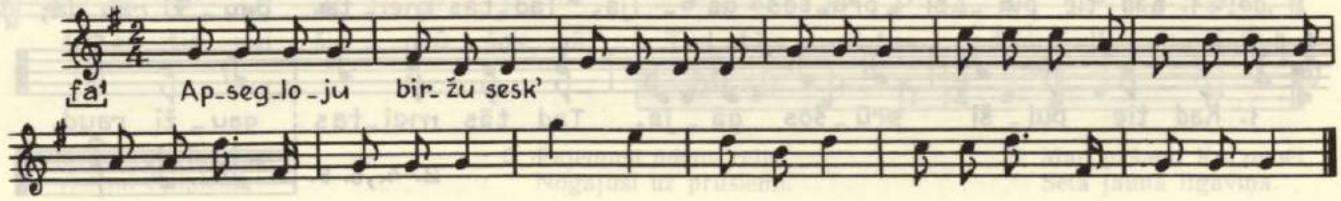
6. Tāvam bāri kumēleni,
Mōtei gūvis raibaleitis.

145 *Katrine Murkše Liepājas Nicā, dzim. 1864; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 4481.*

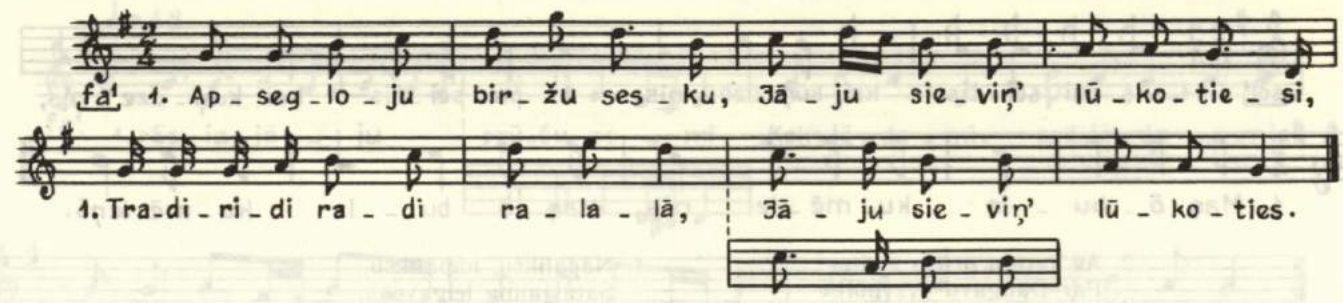

2. Prūšu zeme liela zeme,
To uz dienu cauri jāju.
3. Uz tām prūšu robežāmi
Vēl sviedrīni neritēja.
4. Aizjāj' prūšu muižiņai,
Tur sviedrīni noritēja.
5. Iznāk prūšu lielkungi,
Grib ar mani zirgus mīta.
6. Saved bērus, saved raudus,
Neviens līdza nerikšoja.
7. Domājata jūs, kundzīni,
Daudz naudinas pieliksieta.
8. Līdz kundzīni naudu skaita,
Es ar sesku alināja.
9. Sasauc kurtus, sasauc kvekšus,
Gribēj' mani izmedīta.
10. Vienāj taures pūtienāje
Sešas jūdzes caur zemīti.
11. Sešas jūdzes caur zemīti,
Ieskrien vienāj pagrabāja.
12. Trīs meitīnas vīnu dzēra
Zeltītosa biķerosa.
13. Labvakara jūs, meitiņas,
Vai gaidāta lielu viesu?
14. Pirmā nieku nesacīja,
Otrā galvu palocīja.
15. Tā trešāja sniedz rocīnu,
Tā būs mana līgavīna.
16. Še rocīna, turi vārdu,
Būsi mana līgavīna!

146 *Emma Poriete, dzim. 1876 Madonas Lubānā; pier. E. Melngailis 1935. FS 1045, 9616.*

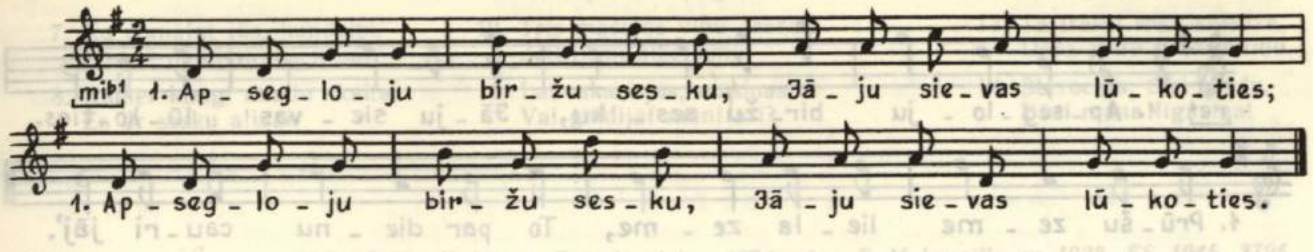
147 *Kuldigas Skrundā Kate Strūkla, dzim. 1869, un Eda Ieveniece, dzim. 1846; pier. E. Melngailis 1926. FS 1045, 3300.*

Teksts 2.—14. kā 145.

15. Tā trešāi sniedz rociņu,
Divi zelta gredzeniņi.
16. Še rociņa, turi vārdu,
Būsi mana līgaviņa!

148 *Lize Mazā Bauskas Ceraukstē, dzim. 1870; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 4727.*

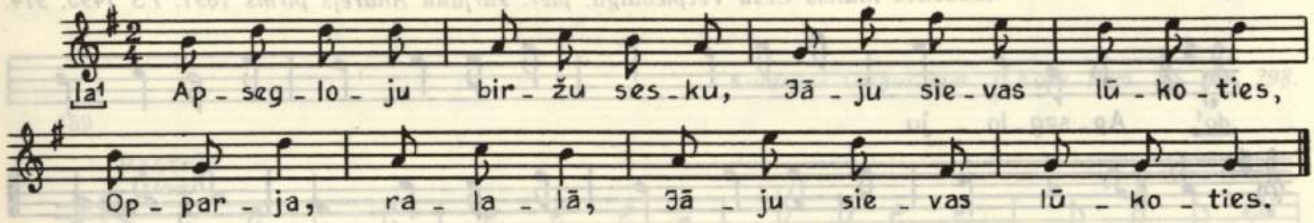

Teksts 2.—14. kā 145.

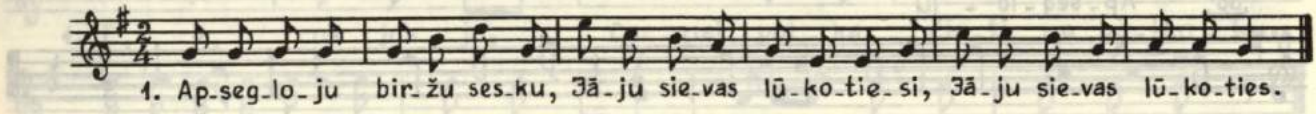
15. Trešā sniedza sav' rociņu,
Še tev zelta gredzeniņš!

16. Še rociņa, turi vārdu,
Būsi mana līgaviņ'!

149 *Kārlis Draviņš Ventspili, dziesma no Talsu Pastendes; iesk. A. Bērzkalne, atšifr. A. Salaks 1927. FS 170, 662.*

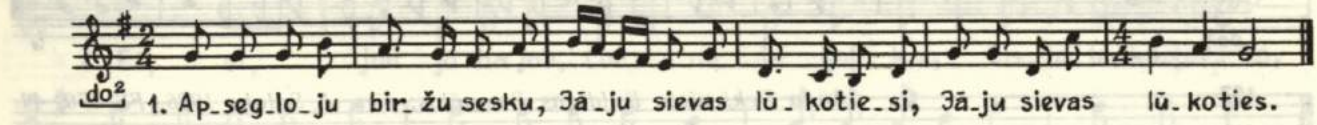
150 *Juris Ozolnieks Cēsu Drabešos; pier. A. Jakāns 1929. FS 832, 1769.*

2. Prūšu zeme liela zeme,
To par dienu caur izjāju.

3. Aizjāj' prūšu muižīnāi,
Tad sviedrini noteceja.

151 *Anna Vīksne Cēsu Drabešos; pier. A. Jakāns 1929. FS 832, 1664.*

2. Prūšu zeme liela zeme,
To uz dienas cauri jāju.

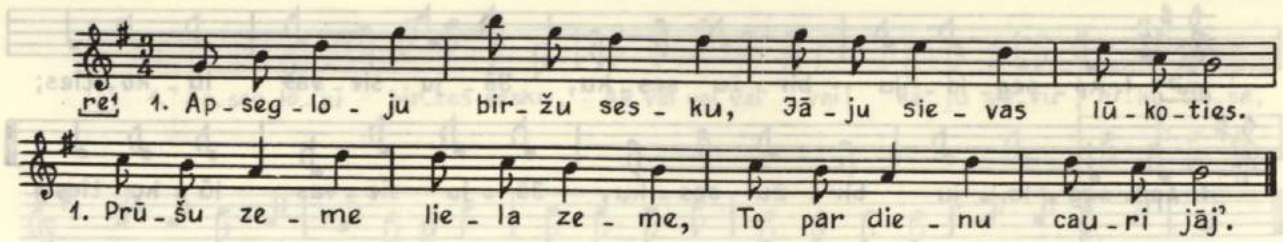
3. Aizjāj' prūšu muižīnāi,
Tad sviedrini noritēja.

4. Jāj' pret meitu māmulīnu —
Kā saulīte mirdzēdama.

5. Meitu māte ieraudzīja —
Redz, kur mana saul' uzlēca!

6. Vai tā gāja, vai negāja,
Tam es došu sav' meitīnu.

152 *[Madonas] Odzienā pier. J. Dirikis 1884. Bb 43, 2006.*

2. Uz tiem prūšu robežiemi
Iznāk prūšu lieli kung'.
Sanāk prūši, sanāk kungi,
Grib ar manim zirgiem mit.

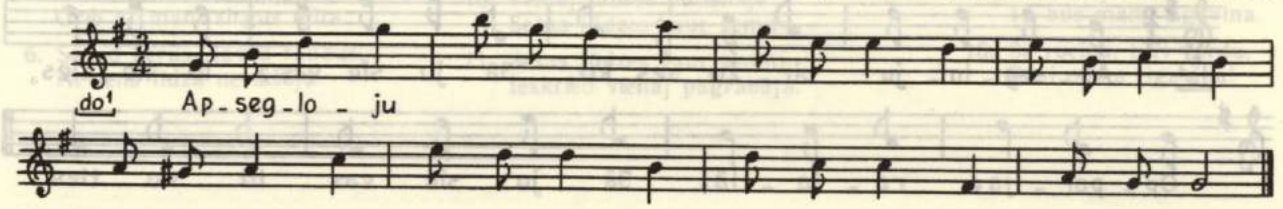
3. Saved bērus, saved raudus,
Neviens līdzi nerikšoj'.
Domājieti jūs, kundziņi,
Daudz naudiņas pieliksiet.

4. Iejāj' zelta pagrabāi,
Trīs meitiņas vīnu dzer.
Labvakari jūs, māsiņas,
Gaidījāti lielu vies'?

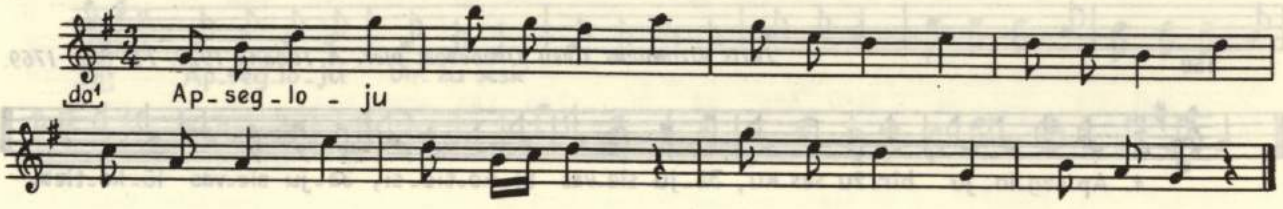
5. Pirmā nekā nesacīja,
Otra galvu kustināj!
Tā trešāi sniedz rociņu,
Divi zelta gredzentiņ'.

6. Še rociņa, dod rociņu,
Būsi mana līgaviņ'! } 2 reizes

153 *Kaudzītes Matīss Cēsu Vecpiebalgā; pier. Jurjānu Andrejs pirms 1891. FS 1495, 914.*

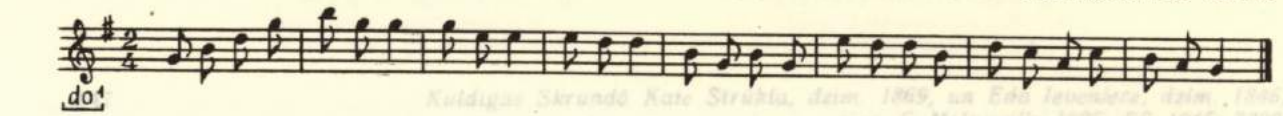

154 *Sasmakā [Talsu Ārlavā] pier. J. Heniņš 1889 (?). Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 915.*

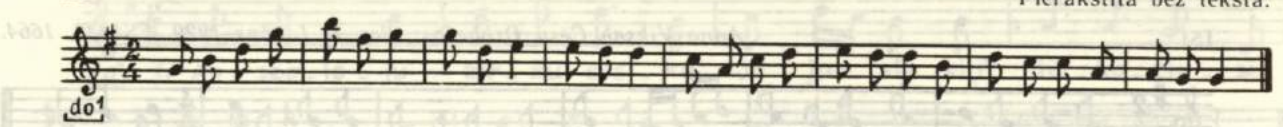
Krustpili pier. J. Vītols 1891. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 916.

155 Pierakstīta bez teksta.

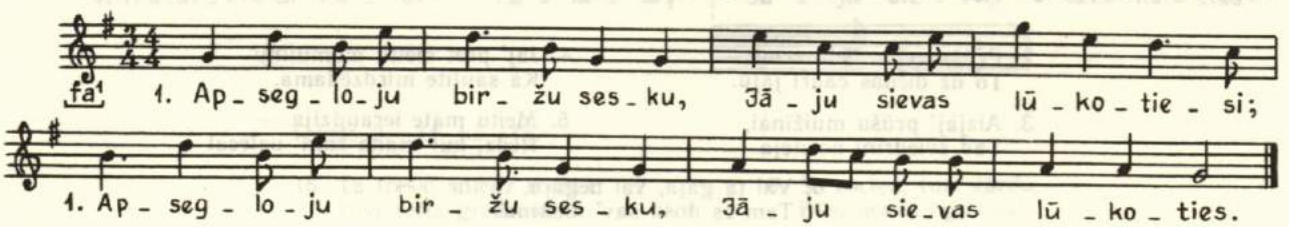

Sasmakā [Talsu Ārlavā] pier. J. Heniņš 1889 (?). Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 916.

156 Pierakstīta bez teksta.

157 *Anna Dekšenieče Kuldīgas Pampāļos; pier. A. Salaks 1926. FS 170, 44.*

Teksts 2.—6. kā 145.

7. Ko domājat jūs, kundziņi,
Daudz naudiņas pieliksat?

8. Kamēr kungi naudu skaita,
Es ar sesku aliņāi.

9. Sešas jūdzes caur zemīti,
Ieskrej' vienā pagrabāi.

10. Trīs māsiņas vīnu dzēra
Zeltītiemi biķeriemi.

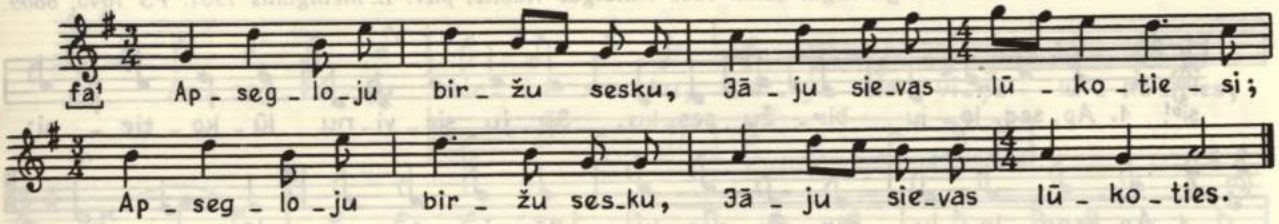
11. Labvakari jūs, māsiņas,
Vai gaidījāt mani arī?

12. Pirmā neko nesacīja,
Otrā galvu kustināja.

13. Tā trešāi roku sniedza,
Deva zeltu gredzentiņu.

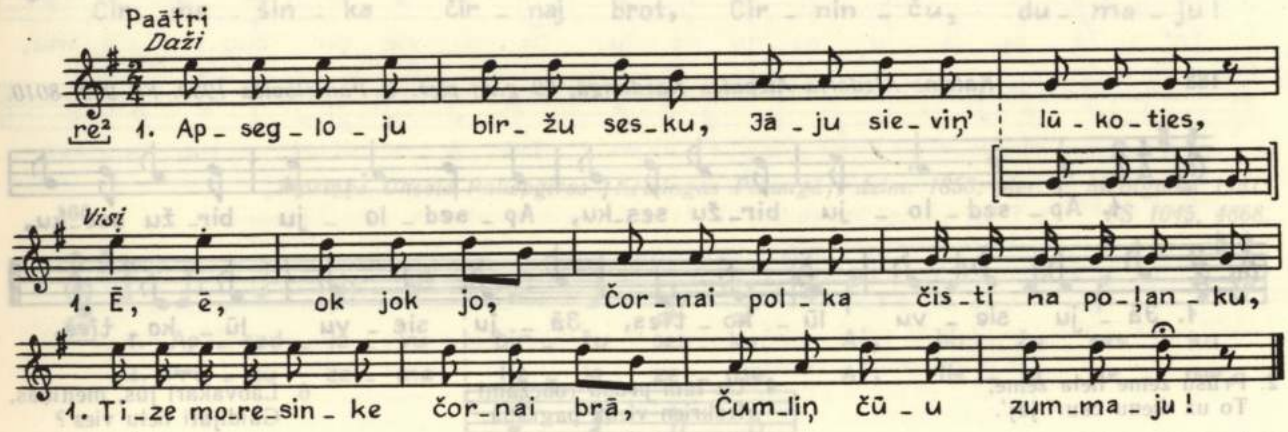
14. Še rociņu, turi vārdu,
Būsi mana līgaviņa!

158 *Vilis Čubis Kuldīgas Zvārdē, dzim. 1874; pier. E. Melngailis ap 1923. FS 1045, 3795.*

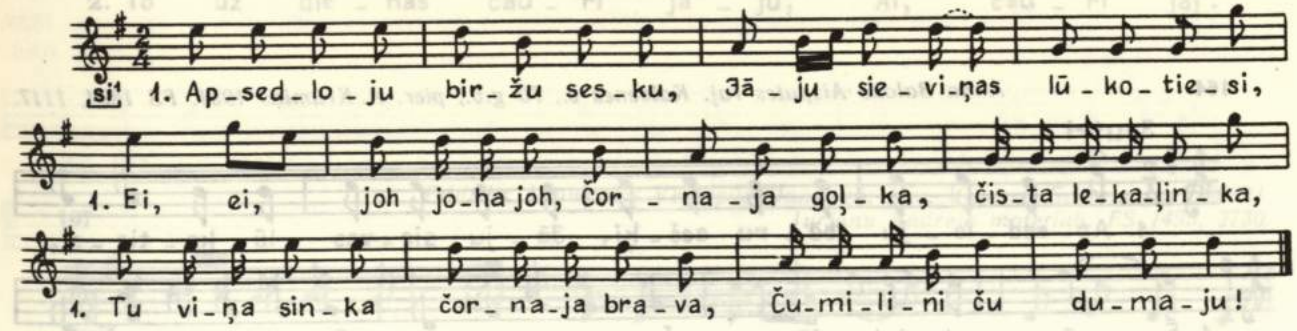
Kuldīgas Griķos pier. J. Kohs 1926. FS 193, 298.

159

Teksts kā 145.

160 *Marija Beierbaha Kuldīgas Raņķos, 56 g.v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 237.*

Teksts 2.—11. kā 145.

12. Trīs meitiņas vīnu dzēra
Rakstītiemi biķeriemi.

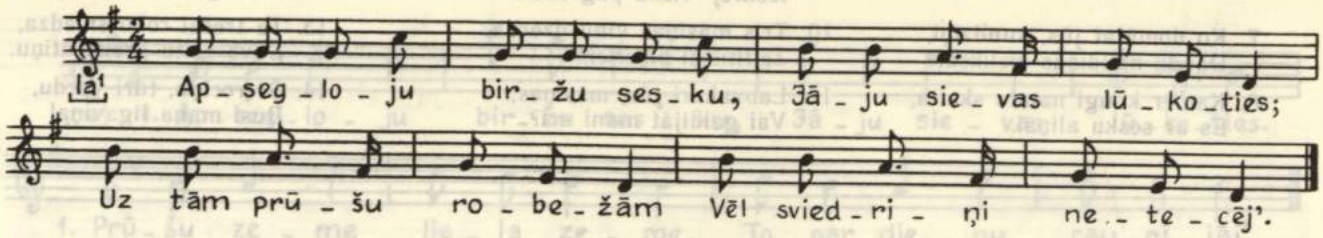
13. Labu dienu jūs, meitiņas,
Ko jūs darat pagrabāi?

14. Pirmā nekā nesacīja,
Otra galvu kustināja.

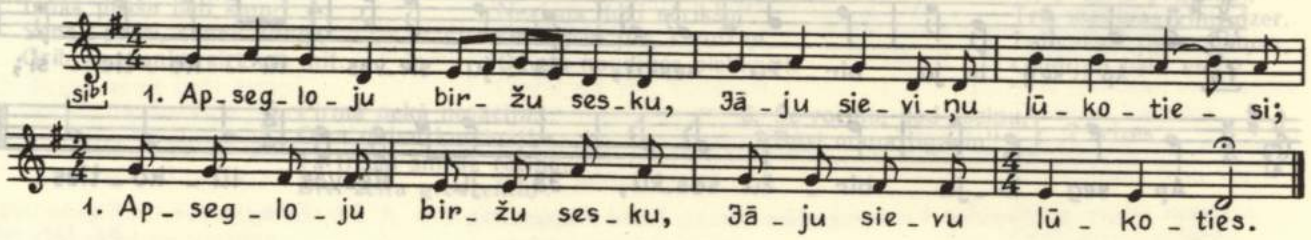
15. Trešā sniedza sav' rociņu,
Div' sidraba gredzentiņi.

16. Dod man vienu, tev būs otris,
Būsi mana līgaviņa!

161 *Sasmakā [Talsu Ārlavā] pier. J. Heniņš 1903. Bb 43, 1412.*

162 *Dārte Meklenburga Rigā, dzim. 1858 Kuldīgas Kabilē; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 6609.*

2. Vienā taures pūtienāi
Sešas jūdzes caur zemīti.

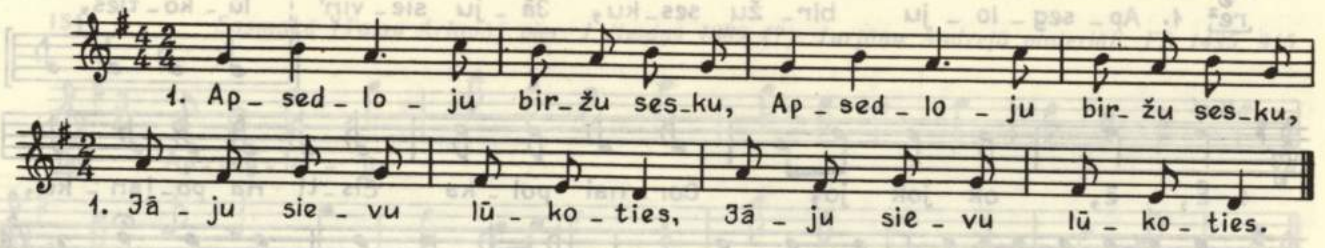
3. Sešas jūdzes caur zemīti,
Ieskrien' vācu pilsētāi.

4. Prūšu kungi man' gribēji
Par junkaru paturēti.

5. Nepalikšu Prūšzemēi,
Man pašami Kurzemēi.

[6. Man pašami Kurzemēi
Saderēta ligaviņa.]

163 *Katrīne Alzdorfa Aizputes Kazdangā, 69 g.v.; pier. O. Panteloviča 1930. FS 929, 8010.*

2. Prūšu zeme liela zeme,
To uz dienu cauri jāj'.

3. Izjāj visu prūšu zemi,
Vēl sviedriņa neritēj'.

4. Uz tām prūšu robežāmi
Ieskrien vienā pagrabā.

5. Trīs meitiņas vīnu dzēra
Zeltītiemi biķeriemi.

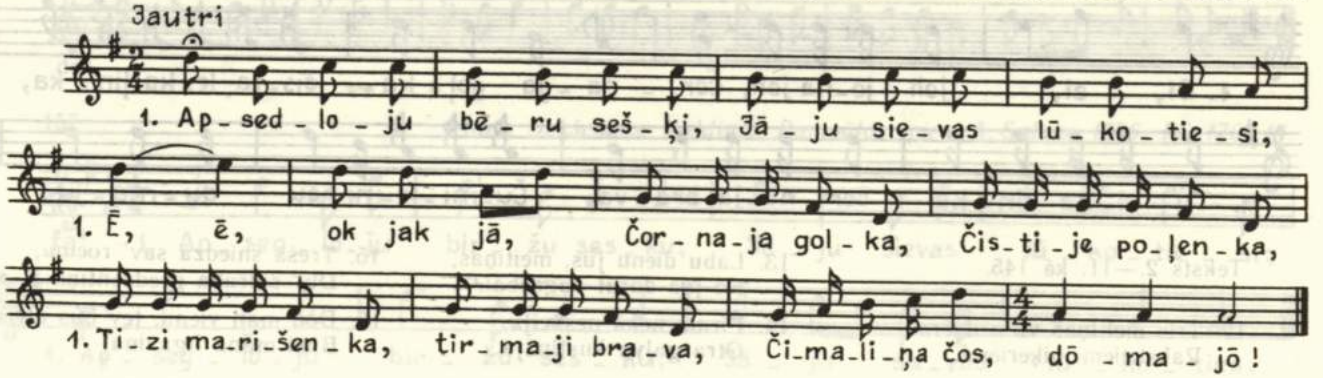
6. Labvakari jūs, meitiņas,
Gaidījāti lielu vies'?

7. Pirmā neko nesacīja,
Otra galvu kustināj'.

8. Tā trešaja sniedz rociņu,
Tai bij zelta gredzentiņš.

9. Še rociņa, turi vārdu,
Būsi mana līgaviņ'!

164 *Anna Balode Aizputes raj. Kalvenes c., 70 g.v.; pier. A. Krūmiņš 1951. FS 1824, 1117.*

2. Vienas taures pūtienāi
Trissimts jūdžu tālumāi.

3. Rīgas pīle liela pīle,
Vienai dienai cauri jāju.

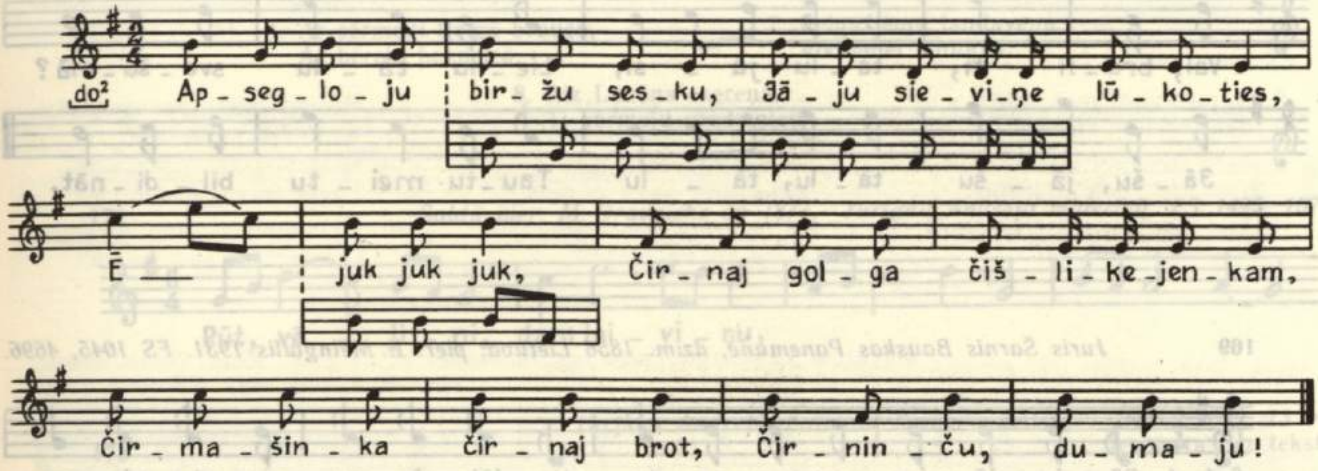
4. Rīgas kungi lieli kungi,
Grib ar mani zirgus mīti.

5. Saved dulus, saved bērus,
Neviens līdza nerikšoja.

6. Līdz kundziņis naudu skaita,
Es ar sešķi maliņāi(?).

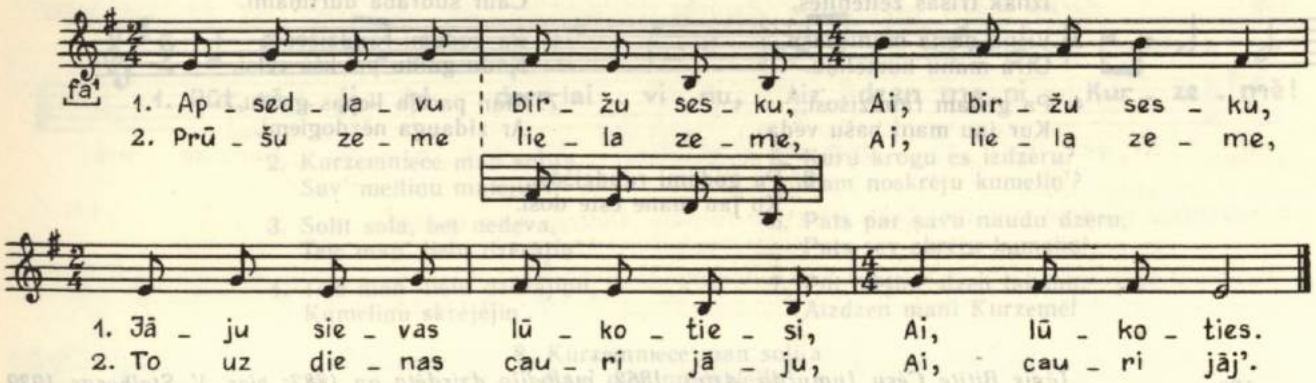
Marija Lapiņa Aizputes Sieksātē, dzim. 1899 Kuldigas Raņkos; pier. E. Melngailis 1930.

165 *FS 1045, 2453.*

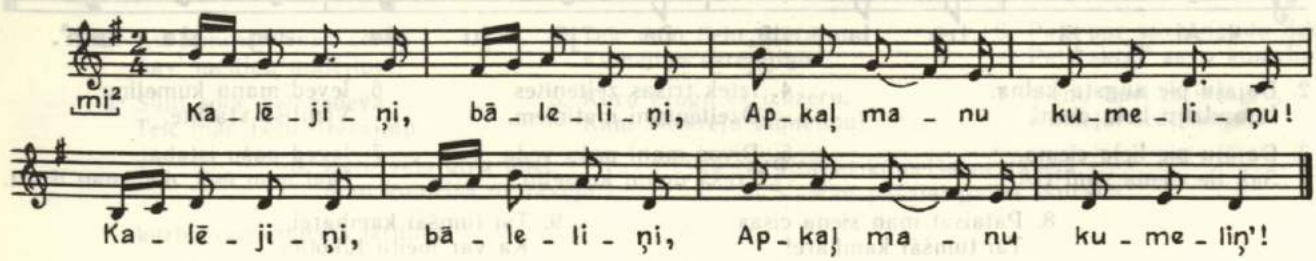
Mariņķe Uksele Paliepģiros [Kretingas Palangā], dzim. 1858; pier. E. Melngailis 1931.

166 *FS 1045, 4868.*

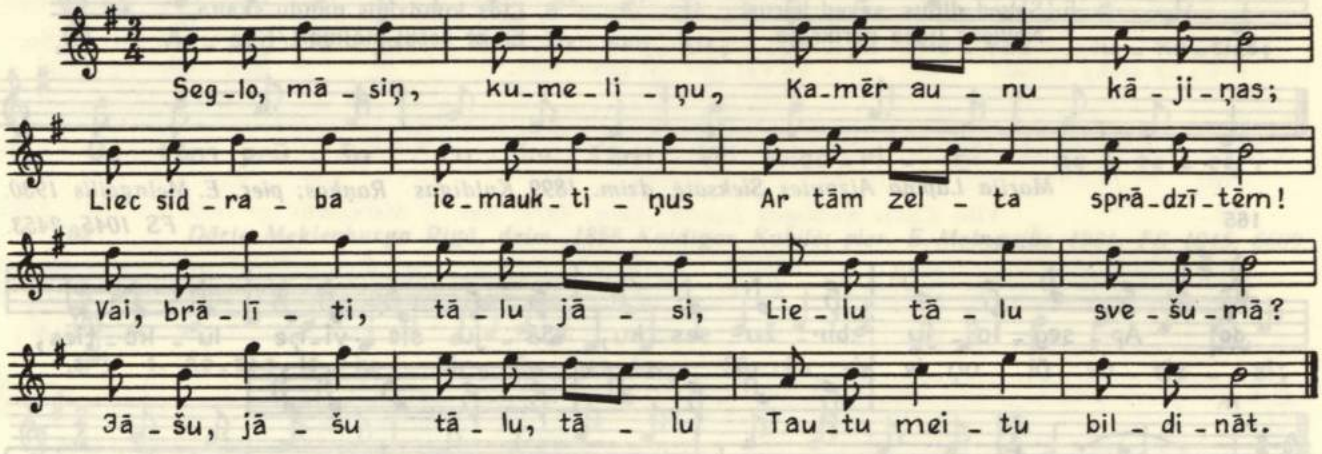

Fridrihs Adamovičs Ventspils Dundagā; pier. Vigneru Ernests [ap 1889?].
Jurjanu Andreja materiāli. FS 1495, 2730.

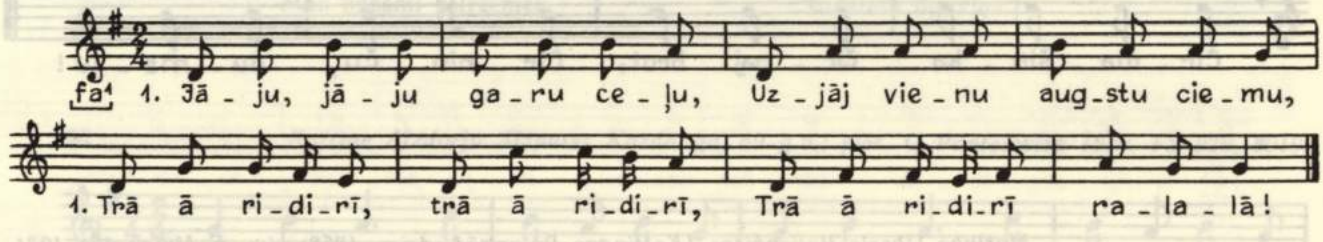
167

168 *Kristine Branta Cēsu Taurenē, dzim. 1893, melodija dzirdēta ap 1905; pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 4561.*

169 *Juris Šarnis Bauskas Panemunē, dzim. 1856 Lietuvā; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 4696.*

2. Čīkst vārtiņi, rej sunīši,
Iznāk trīsas zeltenītes.

3. Viena ņēma mani pašu,
Otra manu kumeliņu.

4. Pa godam raudzīšosi,
Kur jau mani pašu veda.

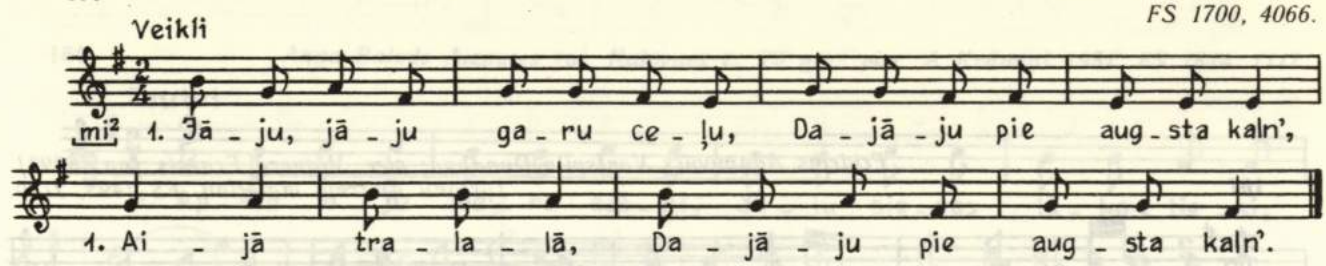
5. Ved man' zelta klētiņāi
Caur sudraba durtiņāmi.

6. Pa godami raudzīšosi,
Kādu galdu priekšā celsi.

7. Man pacēla liepas galdu
Ar zīdauga nēzdogiemi.

8. Pa godami raudzīšosi,
Ko jau mane ēste dosi.

170 *Jānis Bitīte Cēsu Jumurdā, dzim. 1862, melodija dzirdēta ap 1882; pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 4066.*

2. Dajāju pie augsta kalna,
Ieraudzīju lielu ciem'.

3. Dajāju pie liela ciema,
Sāk tie ciema suņi riet.

4. Iztek trīsas zeltenītes
Dzelteniemi matiņiem.

5. Divas mani pašu veda,
Trešā manu kumeliņ'.

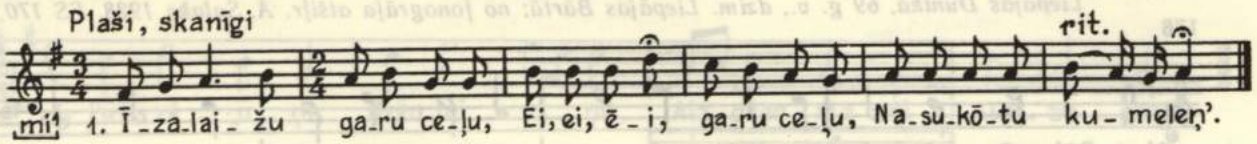
6. Ieved manu kumeliņu
Vizulīšu stallītē.

7. Ieved pašu istabāi,
Dod man ēsti, dod man dzert.

8. Pataisat man siena cisas
Tai tumšāi kambarē!

9. Tai tumšāi kambarēi,
Ka var meitu lūkoties.

171 *Antons Piterkāns Viļānu raj. Radopoles c., dzim. 1881 Viļānos; pier. Ald. Kalniņš 1955. FS 1925, 5196.*

2. Grīžu ceļa maleņā,
Lai sukōja žagareņ'.

3. Sukoj sērmi, sukoj bēri,
Obi tāva kumeleņ'.

4. Ar sērmeiti Reigā brauču,
Ar bēreiti bazneicā.

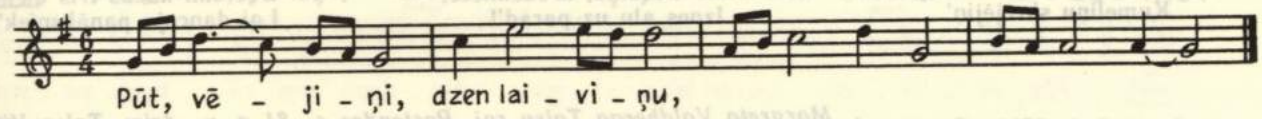
5. Sērmeišam bej zelta sleji,
Bēreišami sudabreņ'.

6. Sudabreņa lūku līču,
Vara kolu kamaneņ's.

7. Reigā jēmu laudaveņu,
Vōczemēi laulōjūs.

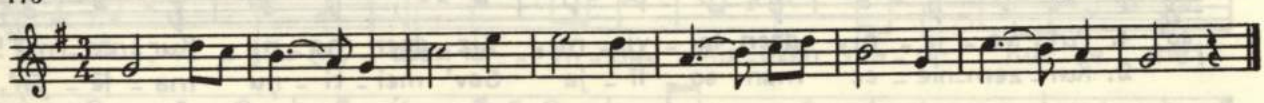
8. Aiz Lubōna ezereņa,
Tī pōrmeju gredziņteņ'.

172 *Saldū pier. M. Dravnieks ap 1871. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 1071.*

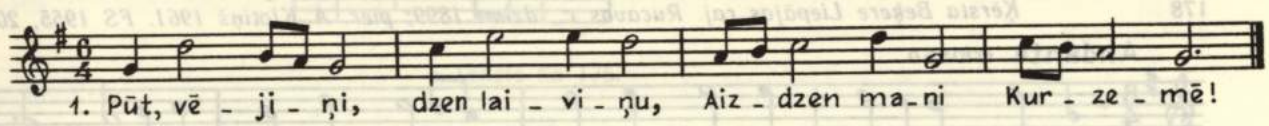
Jurjānu Andrejs. Latviešu tautas mūzika. — Balss, 1879, 13. nr.

173 Iespiesta bez teksta.

«Daugavas laivinieku dziesma»; pier. Jurjānu Andrejs pirms 1884. FS 1495, 1070.

174 *Pirmpublicējums: Jurjānu Andrejs. Latviešu tautas dziesmu krājums. R., 1884, 1. burtn., 1. nr.*

2. Kurzemniece man solīja
Sav' meitiņu malējiņ'.

3. Solīt sola, bet nedeva,
Teic man' lielu dzērājiņ'.

4. Teic man' lielu dzērājiņu,
Kumeliņu skrējējiņ'.

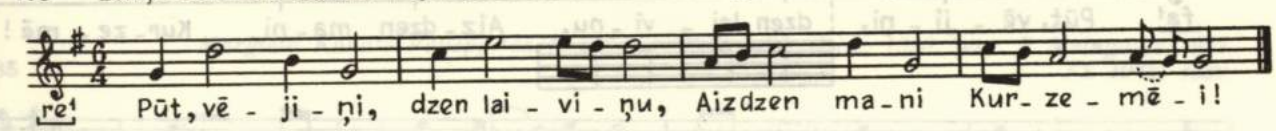
5. Kuru krogu es izdzēru?
Kam noskrēju kumeliņ'?

6. Pats par savu naudu dzēru,
Pats sev skrēju kumeliņ'.

7. Pūt, vējiņi, dzen laiviņu,
Aizdzen mani Kurzemē!

8. Kurzemniece man solīja
Sav' meitiņu malējiņ'.

175 *Ženija Zommere Saldus raj. Ezeres c., dzim. 1880 Jelgavas Rubā; pier. S. Zaķe 1963. FS 1965, 981.*

2. Kurzemniece man solīja
Sav' meitiņu malējiņu.

3. Solīt sola, bet nedeva,
Teic man lielu dzērājiņu.

4. Teic man lielu dzērājiņu,
Kumeliņa skrējējiņu.

5. Kuru krogu es izdzēru,
Kam noskrēju kumeliņu?

6. Pats par savu naudu dzēru,
Pats skrēj' savu kumeliņu.

7. Vienu duci es izdzēru,
Kumeļāi sēdēdamsa.

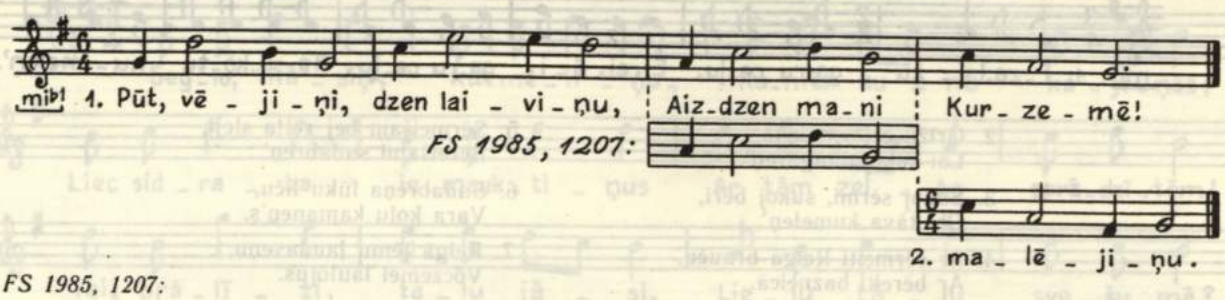
8. Būtu vēla otru duci,
Man kumeļša nestāvēja.

9. Man kumeļša nestāvēja,
Man pašami galva skuraba*.

* skurba (zemgaliskā izrunā).

Line Andersone Talsu raj. Kolkas c., 77 g.v.; pier. D. Jaunslaviete 1962. FS 1960, 4606.
Evelīna Čaupale Rīgā, dzim. 1892 Ventspils Ugālē; pier. A. Krūmiņš 1968. FS 1985, 1207. Anna Tamuža Liepājas Dunikā, 69 g. v., dzim. Liepājas Bārtā; no fonogrāfa atšifr. A. Salaks 1928. FS 170, 912.

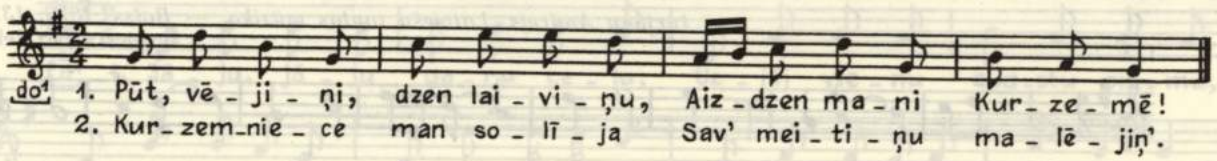
176

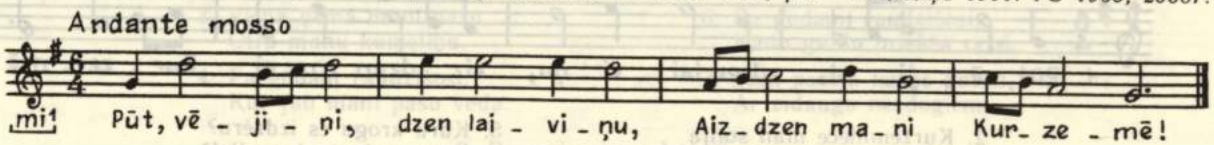
FS 1985, 1207:

2. Kurzemniece man solīja
Sav' meitiņu malējiņ'.
3. Solīt sola, bet nedeva,
Teic man' lielu dzērājiņ'.
4. Teic man' lielu dzērājiņu,
Kumeliņu skrējējiņ'.
5. Kuru krogu es izdzēru,
Kam noskrēju kumeliņ'?
6. Pats par savu naudu dzēru,
Pats skrēj' savu kumeliņ'.
7. Ai lūdzama, krodziniece,
Iznes alu uz parād'!
8. Paaugs mieži, paaugs rudzi,
Es godīgi samaksāš'.
9. Nāks rudenis, jemšu sievu,
Lūgšu tevi vedībās.
10. Dzersim kāzas trīs dieniņas,
Lai dancoja panāksniek'!

177 *Margreta Valdberga Talsu raj. Pastendes c., 81 g. v., dzim. Talsu Virbos; pier. M. Kurme 1962. FS 1960, 8949.*

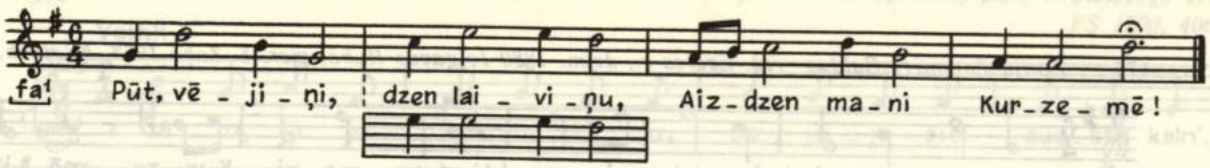

178 *Ķērsta Beķere Liepājas raj. Rucavas c., dzim. 1899; pier. A. Klotiņš 1961. FS 1955, 20587.*

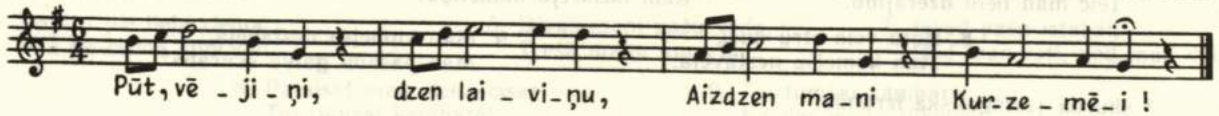

Pierakstītāja piezime: «Tālāko pantu teksti kā Jurjānu Andreja kora apdarē.»

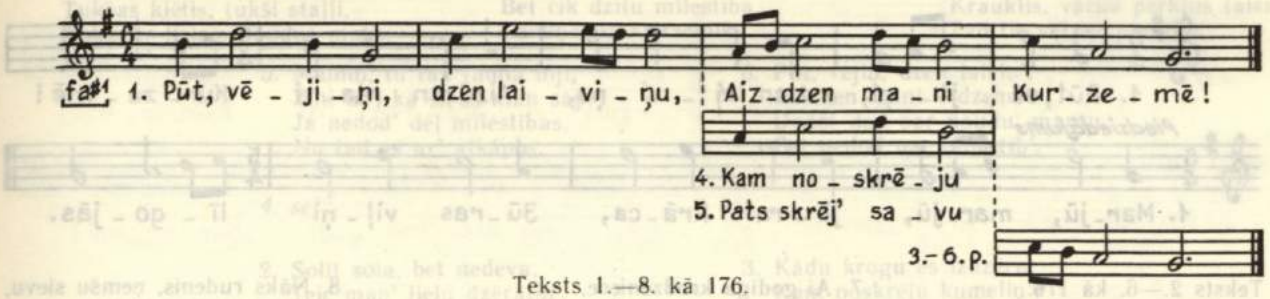
179 *Eda Zvejniece Kuldīgas Planicā, dzim. 1859; pier. E. Melngailis 1929. FS 1045, 1726.*

180 *Tukuma Aizupē pier. J. Heniņš 1883. Bb 43, 1229.*

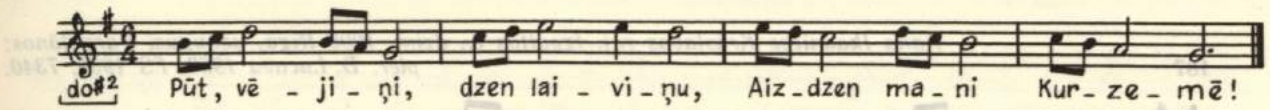

181 *Ieva Strelēviča Aizpules Alsungā, 69 g.v.; pier. A. Krūmiņš 1948. FS 1824, 204.*

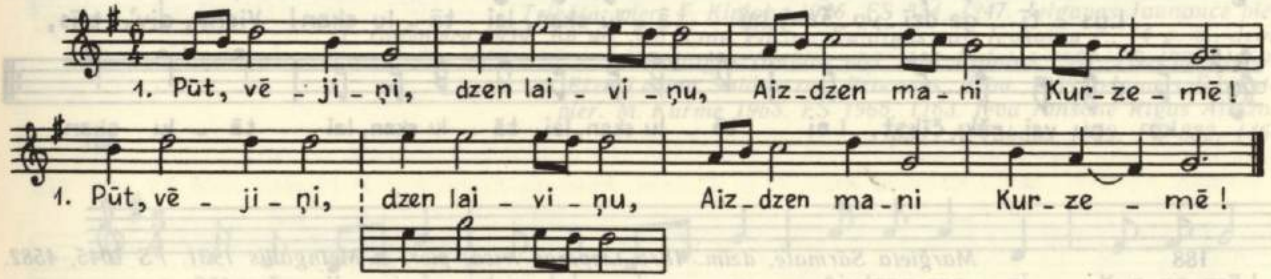

Teksts 1.—8. kā 176.

182 *Tija Bērzniece Ventspils raj. Užavas č., dzim. 1897; pier. V. Šmidbergs 1971. FS 2000, 5104.*

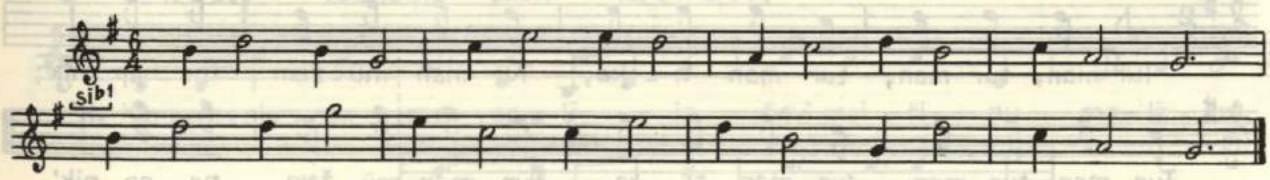
183 *Ligošu Iernsts [Vigneru Ernests]. Latvija. R., 1873, 1. krāj., 9. nr.*

Teksts kā 176.

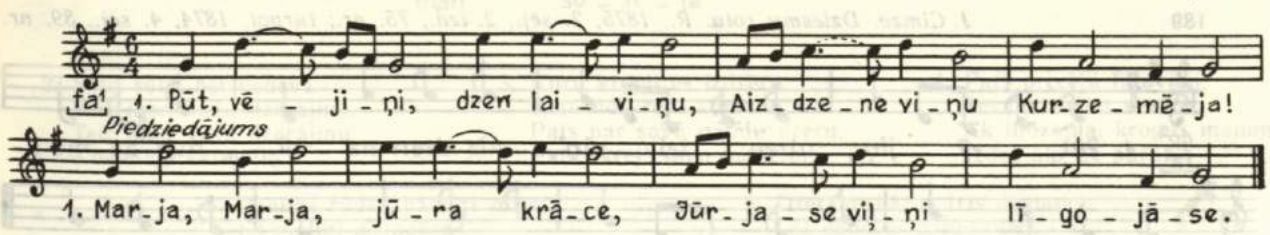
Grieta Skadiņa Košragā [Ventspils Dundagā], dzim. 1863; pier. E. Melngailis 1923. FS 1045, 47.
Jūla Bērziņa Ventspils raj. Ances č., dzim. 1888; pier. V. Šmidbergs 1971. FS 2000, 5119 (tikai melodijas 1. puse).

184 Dziedāta ar lībisku tekstu.

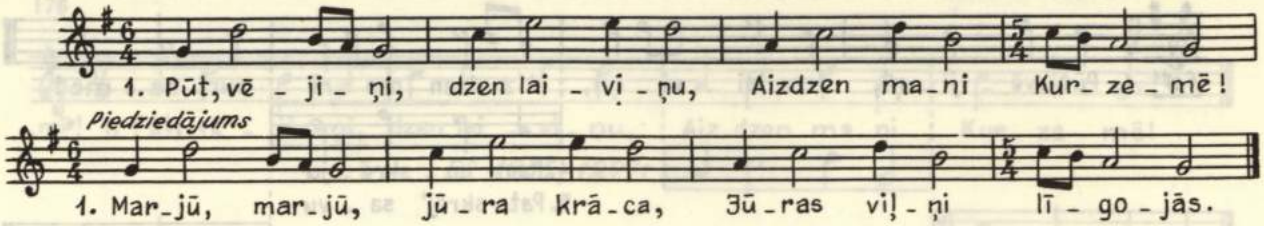
Marģieta Kukute Paliepģiros [Kretingas Palangā], dzim. 1880; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 4538.

185

Teksts 2.—7. kā 176.

186 *Anna Gauše Aizputes raj. Lažas c., dzim. 1878; pier. Ald. Kalniņš 1957. FS 1935, 10534.*

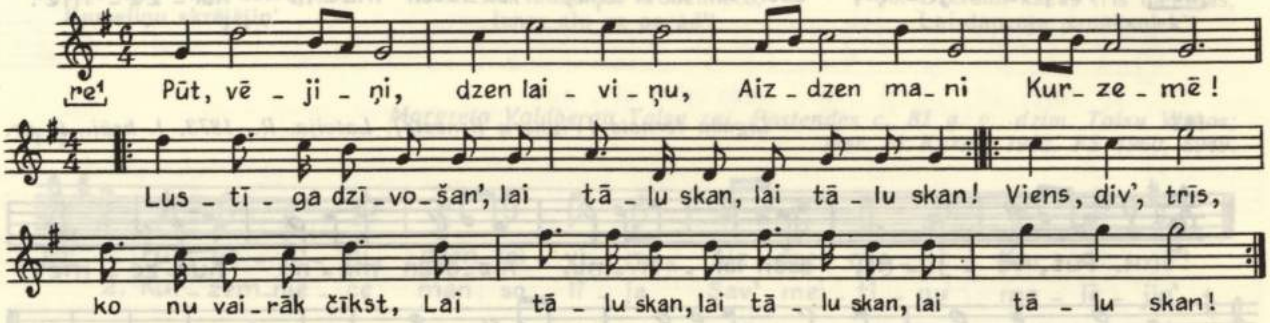

Teksts 2.—6. kā 176.

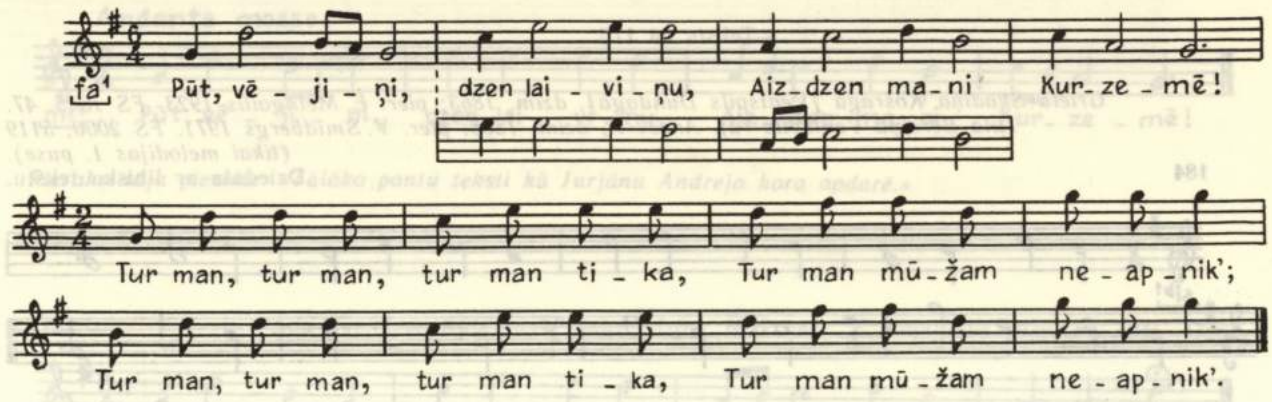
7. Ai godiga krodzeniece,
Ielej alu uz parād'!

8. Nāks rudenis, ņemšu sievu,
Lūgšu tevi vedībās.

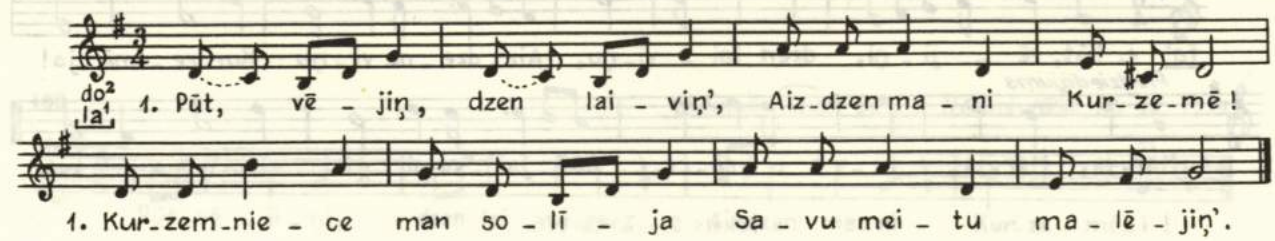
187 *Anna Ikauniece Krāslavas raj. Izvaltas c., dzim. 1905 Rigā, uzaugusi Varakļānos; pier. D. Lucava 1960. FS 1950, 7340.*

188 *Marģieta Sārmate, dzim. 1875 Liepājas Nicā; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 4582.*

189 *J. Cimze. Dziesmu rota. R., 1875, 2. sēj., 2. izd., 75. nr.; turpat, 1874, 4. sēj., 39. nr.*

2. Gan solīj', gan teica,
Bet kas tev ko viņai dot?
Tukšas klētis, tukši staļļi,
Tukšs ir lielais naudas maks.

3. Nauda, manta, tā ir katram,
To ikviens var pelnīties;
Bet cik dzītu mīlestība
Laiviņā uz Kurzemi?

4. Mīlestība rīta rasa,
Saulei lecot izgaisīs,
Krauklis, vārna pērkļus taisa,
Tad tie vēl iet pāroties.

5. Māmiņ, tu tak jauna biji,
Zini ar', kā sirds man sāp.
Ja nedod' dēļ mīlestības,
Nu tad es ar' atkāpos.

6. Pūt, vējiņ, dzen laiviņ',
Aizdzen mani Vidzemē!
Dodot dod par naudu, mantu,
Bet nedod par mīlestīb'.

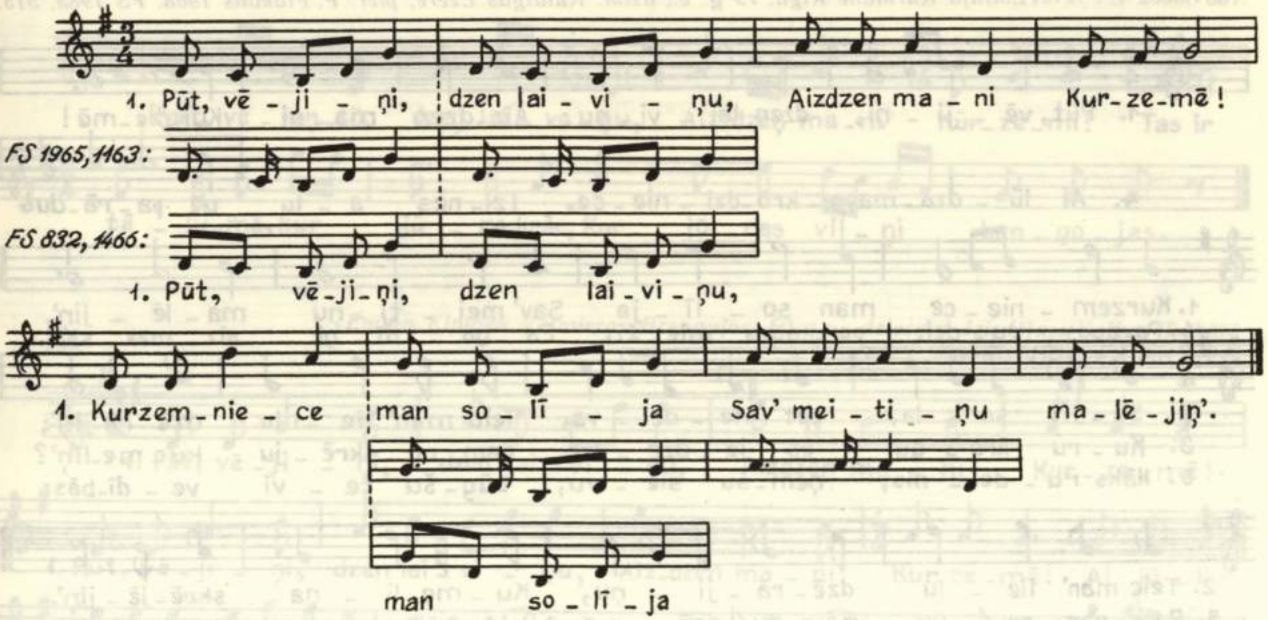
4. sēj.:

2. Solīt sola, bet nedeva,
Teic man' lielu dzērājiņ'.
Teic man' lielu dzērājiņu,
Kumeliņa skrējējiņ'.

3. Kādu krogu es izdzēru,
Kam noskrēju kumeliņ'?
Pats par savu naudu dzēru,
Paša bija kumeliņš.

Emma Ķiploka Valkas Brenguļos, 60 g. v., dziesmu dzirdējusi Valkas Trikātā; pier. F. Ķiploks 1926. FS 334, 1247. Jelgavas Jaunaucē pier. L. Galeniece 1929. Bb 46, 395. Late Vilciņa Kuldigas raj. Ievkalnu c., 74 g. v., dzim. Kuldigas Gaiķos; pier. Ald. Kalniņš 1957. FS 1935, 10600. Elza Lediņa Saldus raj. Brocenos, dzim. 1909 Jelgavas Džūkstē; pier. M. Kurme 1963. FS 1965, 1163. Ieva Jansone Rigas Allažos; pier. A. Jakāns 1929. FS 832, 1466.

190

2. Solīt sola, bet nedeva,
Teic man' lielu dzērājiņ'.
Teic man' lielu dzērājiņu,
Kumeliņa skrējējiņ'.

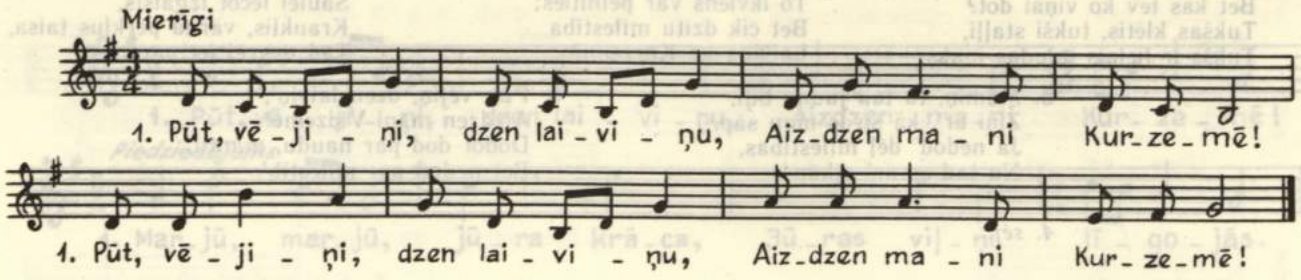
3. Kuru krogu es izdzēru,
Kam noskrēju kumeliņ'?
Pats par savu naudu dzēru,
Pats skrēj' savu kumeliņ'.

4. Pats precēju ligaviņu,
Tēvam, mātei nezinot.
Ak lūdzama, krogus mamma,
Iznes alu uz parād'!

5. Paaugs rudzi, paaugs mieži,
Es godīgi aizmaksāš'.
Atnāks rudens, ņemšu sievu,
Lūgšu tevi vedējos (vedībās).

6. Dzersim kāzas trīs dieniņas,
Lai dancoja panāksnieк'.
Ja nedancos panāksnieki,
Dancos paši kāzeniek'.

191 *Trine Strautmane Dobelē, 70 g. v.; pier. R. Skudra 1964. FS 1968, 652.*

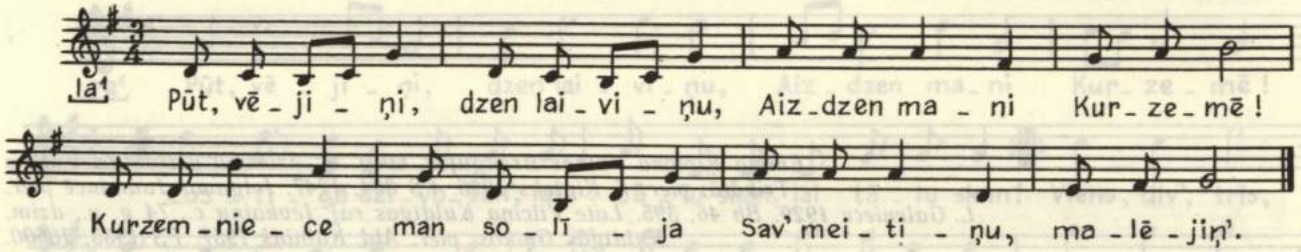
Teksts 1.—6. kā 176.

7. Ai mīļai krodziniece,
Iznes alu uz parād'!

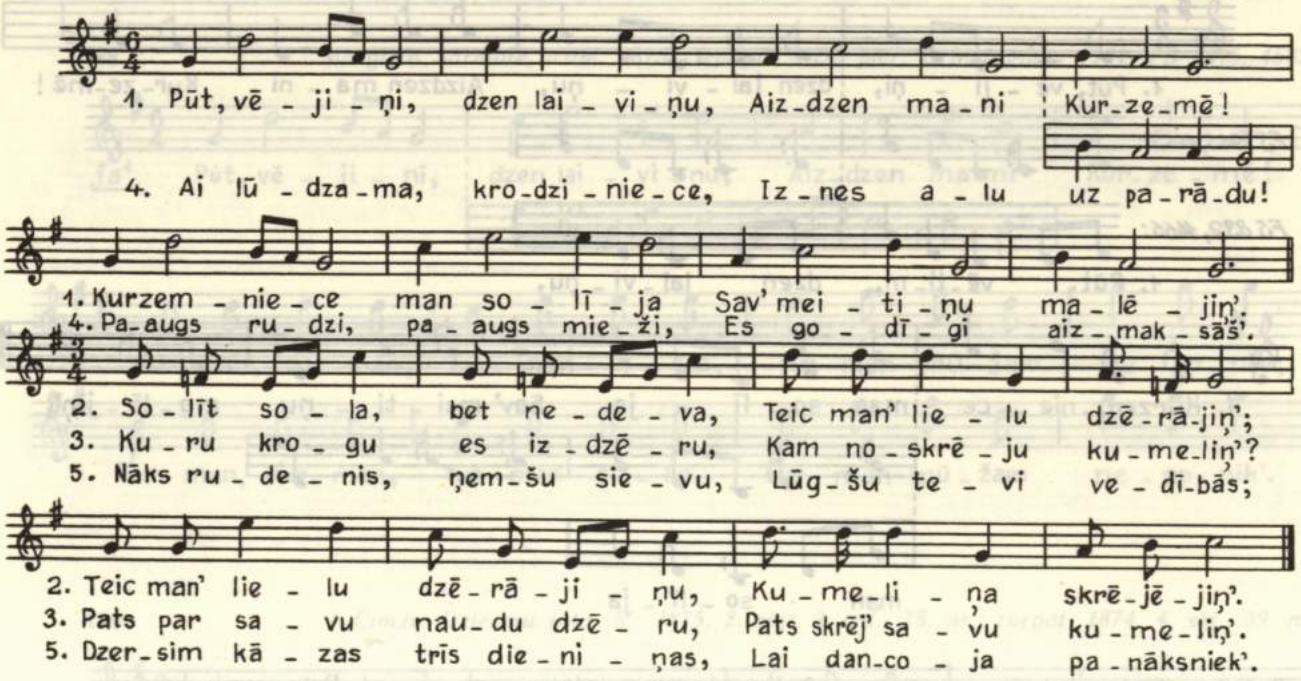
8. Nāks rudenis, ņemšu sievu,
Lūgšu tevi panāksņos.

9. Dzersim kāzas trīs dieniņas,
Lai dancoja panāksniek'.

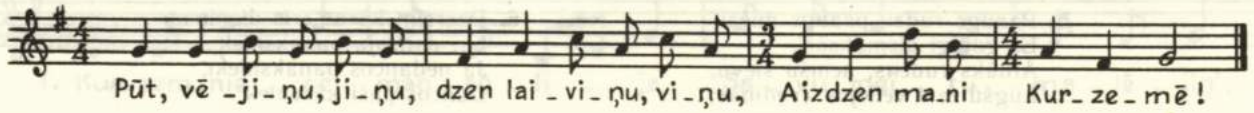
192 *Dārte Jakāne un Jēkabs Jakāns Ilūkstes Gārsenē; pier. A. Jakāns 1929. FS 832, 365.*

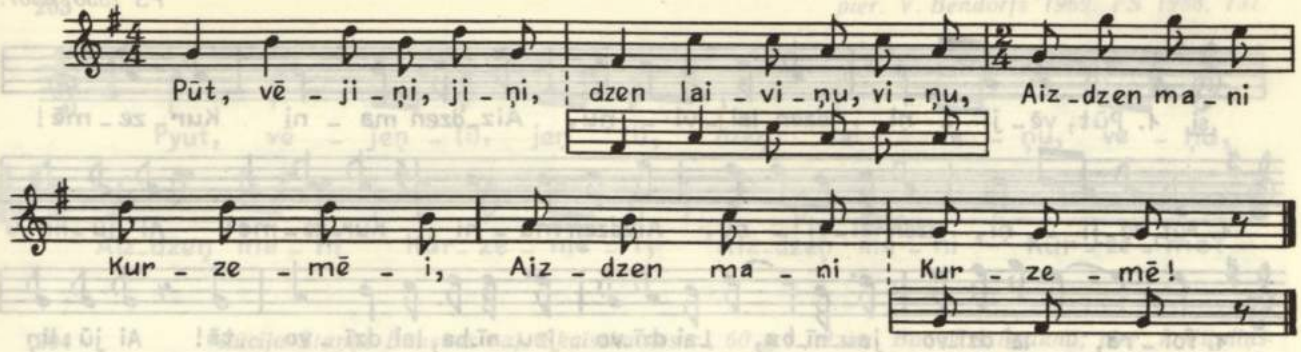
193 *Emilija Kurmane Rīgā, 79 g. v., dzim. Kuldīgas Ezerē; pier. P. Plakidis 1968. FS 1985, 515.*

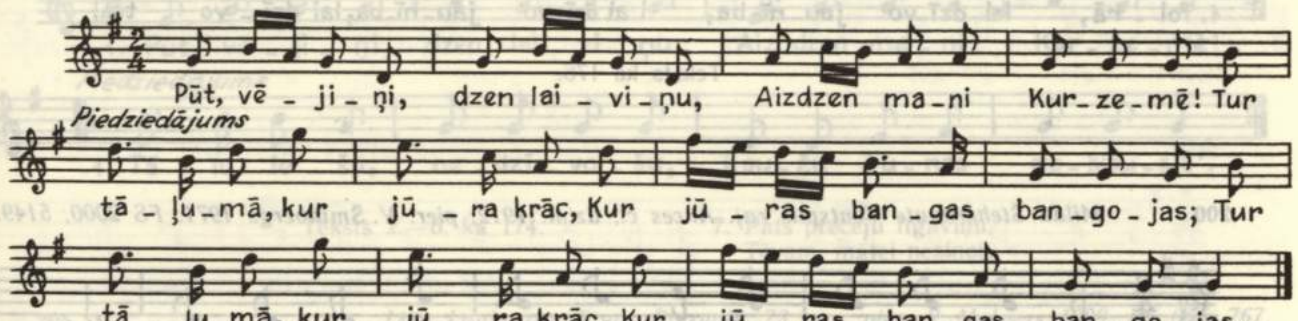
194 *Sasmakā [Talsu Ārlavā] pier. J. Heniņš 1903. Bb 43, 1392.*

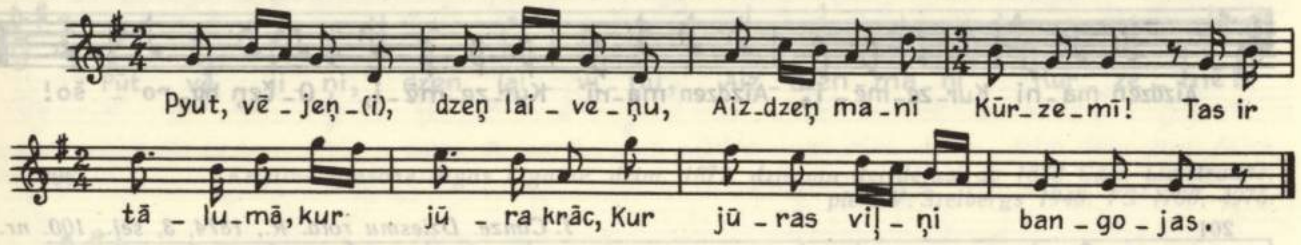
195 *[Madonas] Kraukļos pier. M. Gubene. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 2276a.*

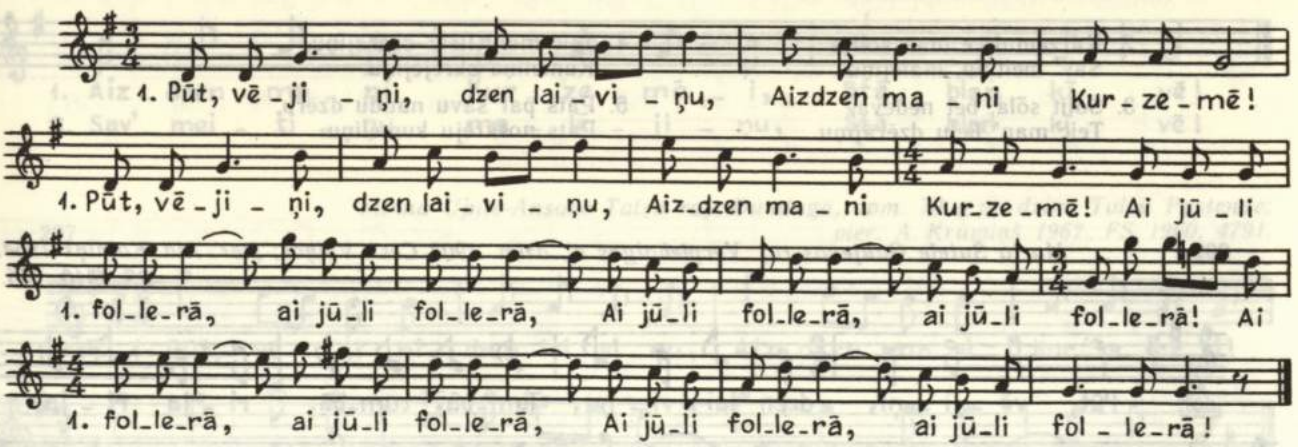
196 *Bernards Švirksts Daugavpils Līvānos; pier. A. Salaks 1927. FS 170, 581.*

197 *Helēna Matisāne Ludzas raj. Blontu c., 63 g.v., dzim. Ludzas Zvirgzdenē; pier. A. Krūmiņš 1972. FS 2005, 801.*

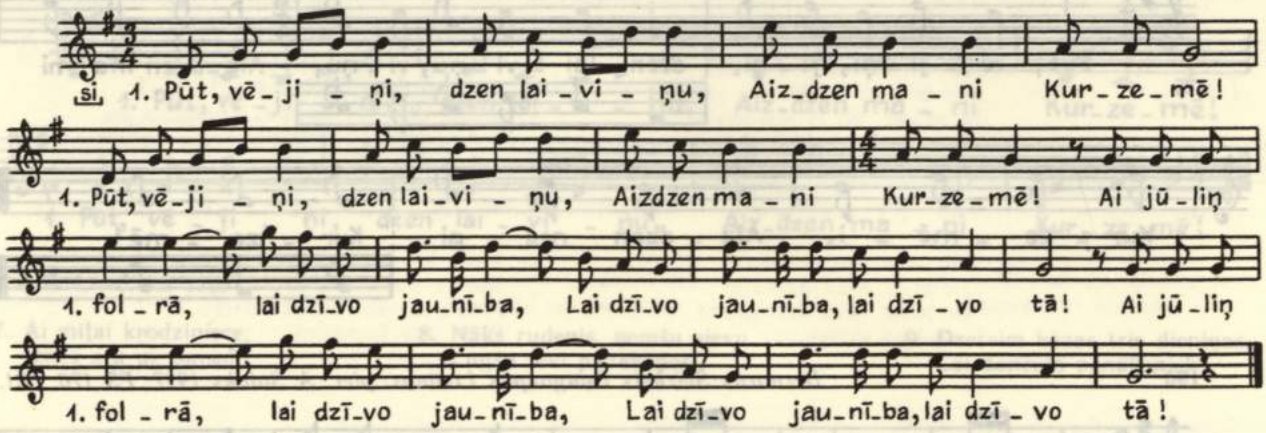
198 *Emma Ķiploka Valmieras Brenguļos, 60 g.v., dziesmu dzirdējusi Valkas Trikātā; pier. F. Ķiploks 1926. FS 334, 1248.*

Teksts 2.—10. kā 176.

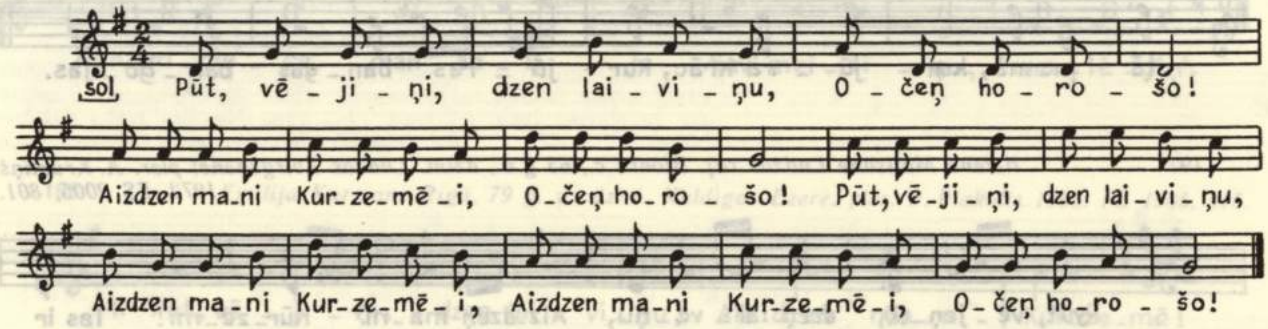
11. Ja nedancos panāksnieki,
Dancos paši kāziniek'!

199 *Lize Jansone Aizputes Kalvenē, dzim. 1902 Aizputes Kazdangā; pier. A. Krūmiņš 1949. FS 1850, 8807.*

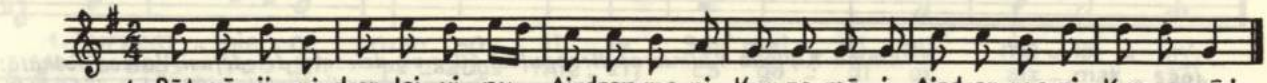

Teksts kā 176.

200 *Milda Šteherhaute Ventspils raj. Ances c., dzim. 1912; pier. V. Šmidbergs 1971. FS 2000, 5149.*

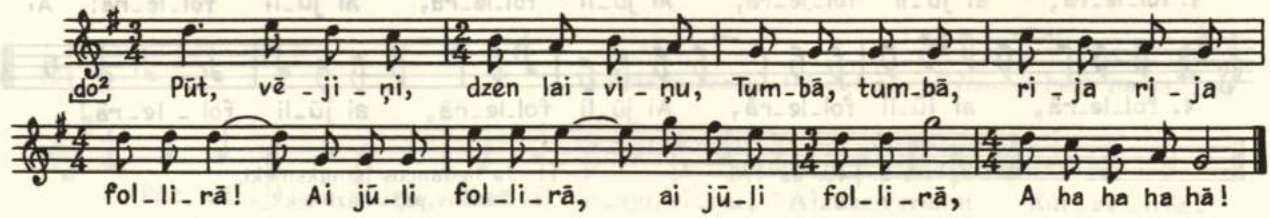

201 *J. Cimze. Dziesmu rota. R., 1874, 3. sēj., 100. nr.*

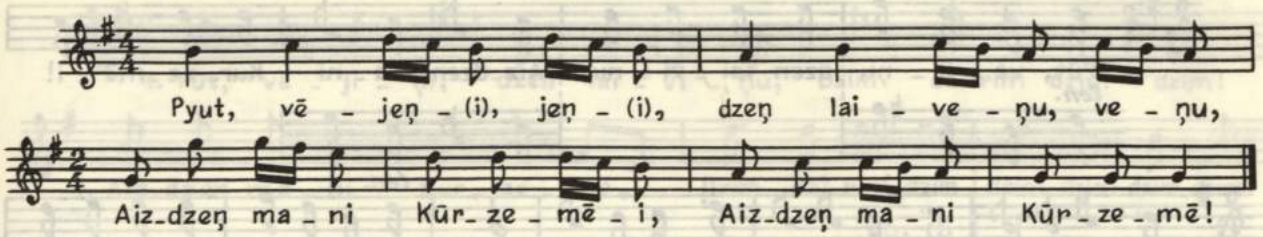

2. Kurzemniece man solīja
Sav' meitiņu, malējiņu.
3. Solīt sola, bet nedeva,
Teic man' lielu dzērājiņu.
4. Teic man' lielu dzērājiņu,
Kumeliņa skrējējiņu.
5. Pats par savu naudu dzēru,
Pats noskrēju kumeliņu.

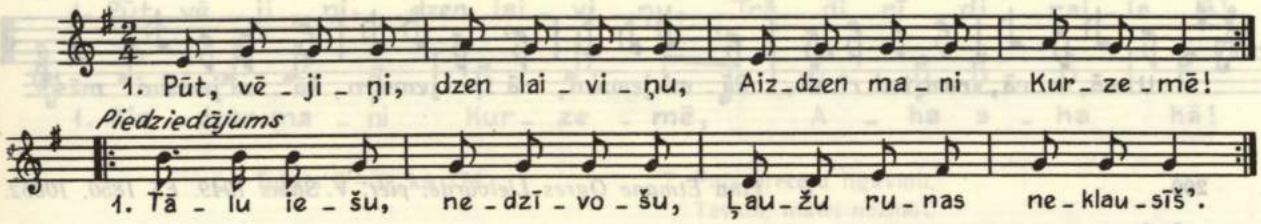
202 *Marta Šutele Gaujenas raj. Vecpiebalgas c., dzim. 1903 Cēsu Veļķos; pier. Ald. Kalniņš 1954. FS 1910, 266.*

203 *Augusts Lācis Ventspils raj. Jūrkalnes c., dzim. 1915, dziesmu dzirdējis Abrenes Vīksnā; pier. V. Bendorfs 1969. FS 1988, 131.*

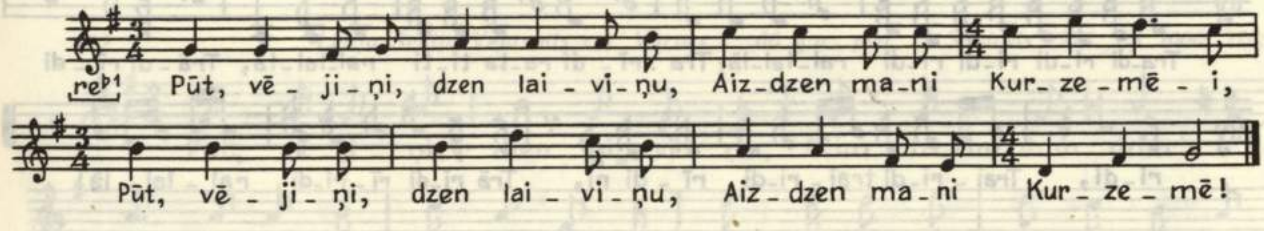
204 *Lūcija Staņke Bauskas raj. Skaistkalnes c., 60 g.v., dzim. Bauskas Bruknā; pier. J. Vītoliņš 1951 Bauskā. FS 1790, 180.*

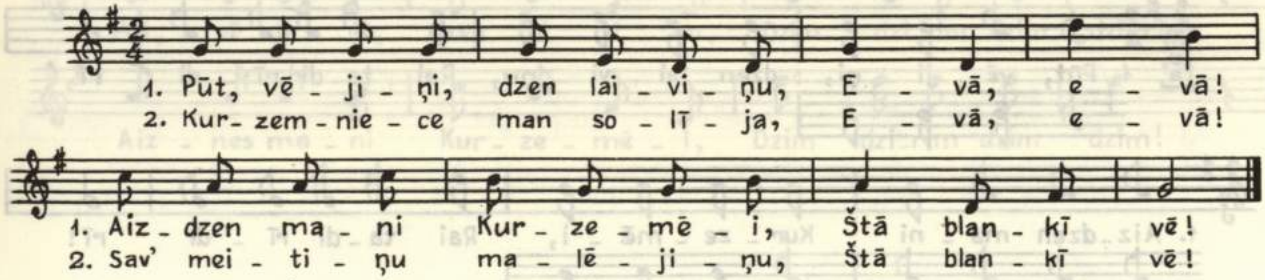
Teksts 2.—6. kā 174.

7. Pats precēju ligaviņu,
Tēvam, mātei nezinot.

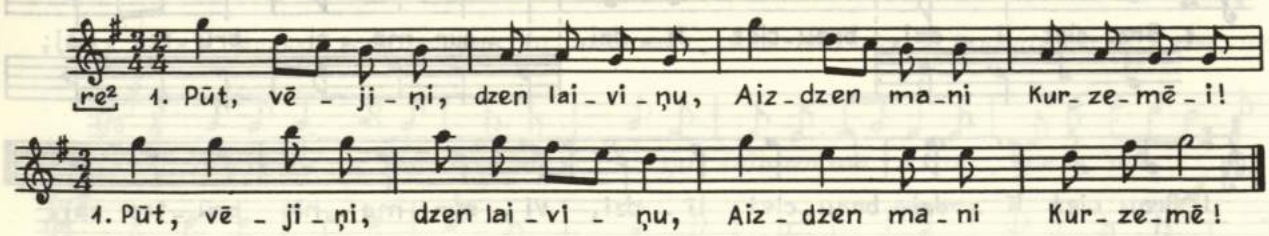
205 *Lība Laukaroze Rigas Birzgalē, 73 g.v.; pier. R. Malvess 1929. FS 665, 767.*

206 *Kristine Jansone Rigas Ligatnē, dzim. 1872, dziesmu dzirdējusi ap 1888 Cēsu Lielstraupē; pier. V. Stelbergs 1940. FS 1700, 4975.*

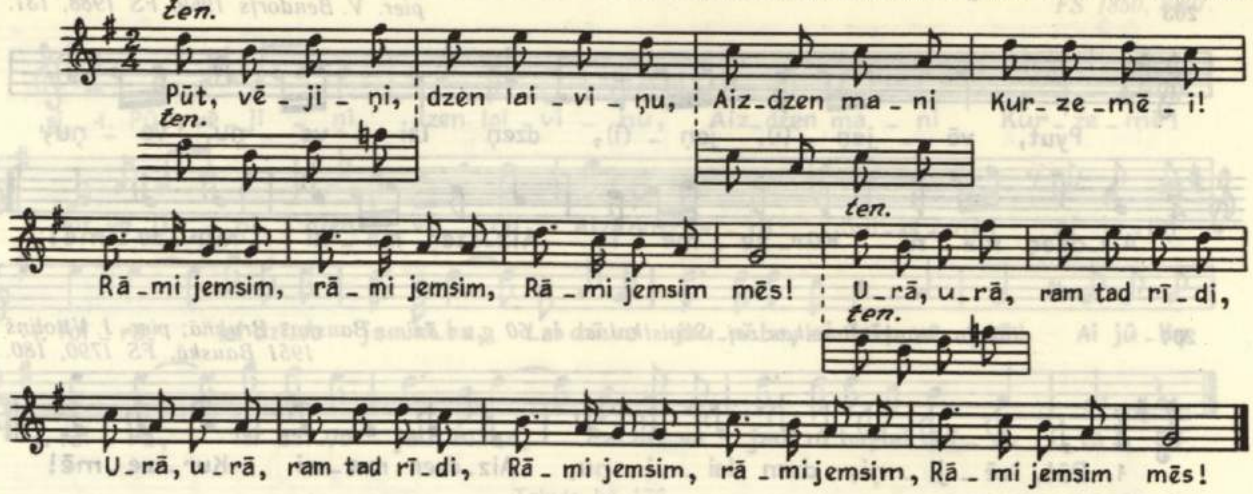

207 *Minna Upīte-Ansone Talsu raj. Dundagā, apm. 70 g.v., dzim. Talsu Pastendē; pier. A. Krūmiņš 1962. FS 1960, 4791.*

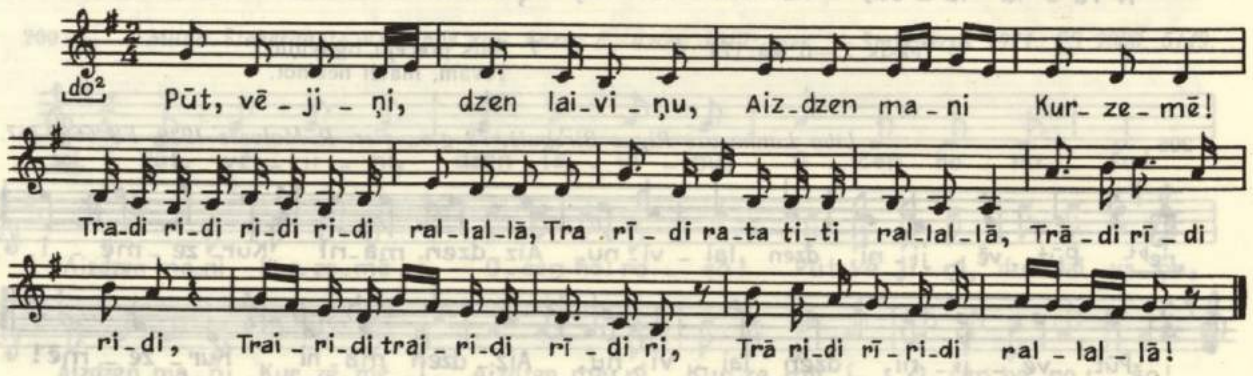

Teksts kā 176.

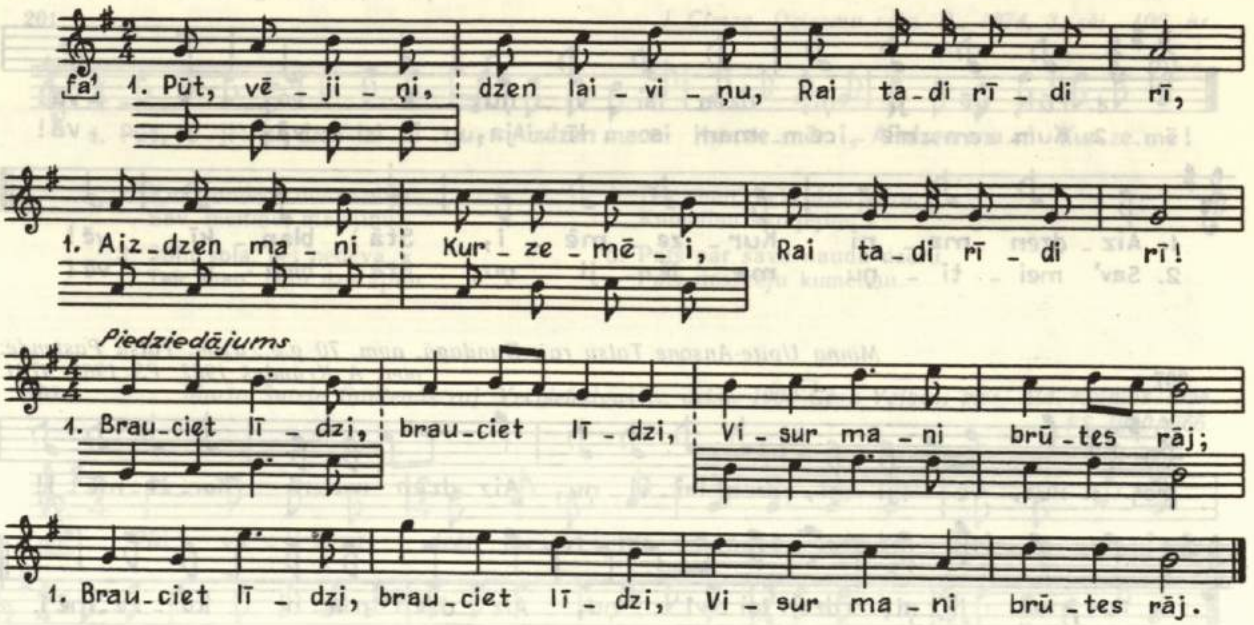
208 *Liepājas Vecpili pier. A. Jansons pirms 1891. Bb 43, 2702.*

209 *Lina Etmane Ogres Lielvārdē; pier. V. Sams 1949. FS 1850, 10852.*

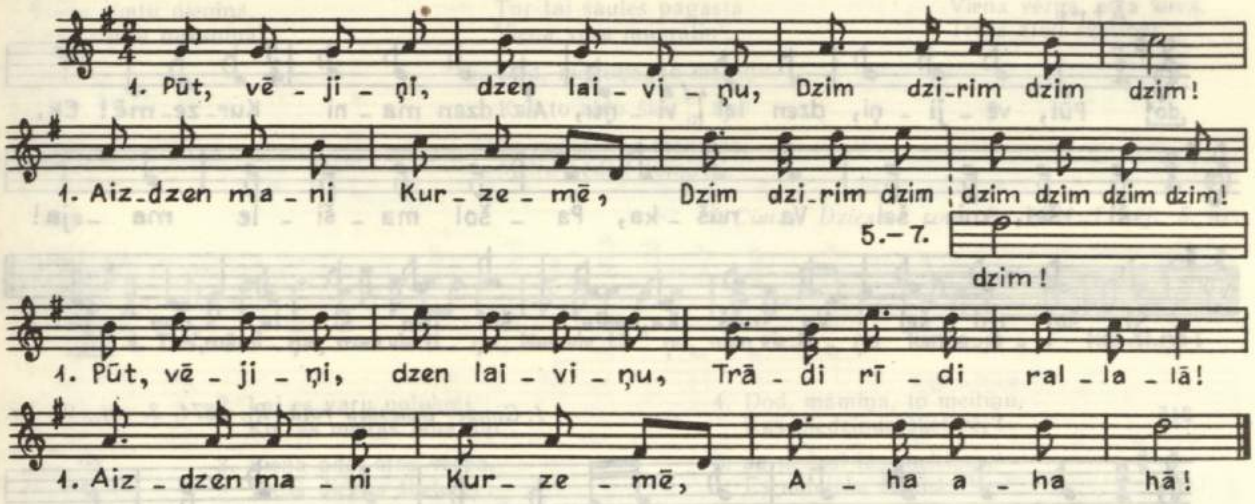

210 *Late Vilciņa Kuldigas raj. Ievkalnu c., 74 g.v., dzim. Kuldigas Gaiķos; pier. Ald. Kalniņš 1957. FS 1935, 10599.*

Teksts kā 176.

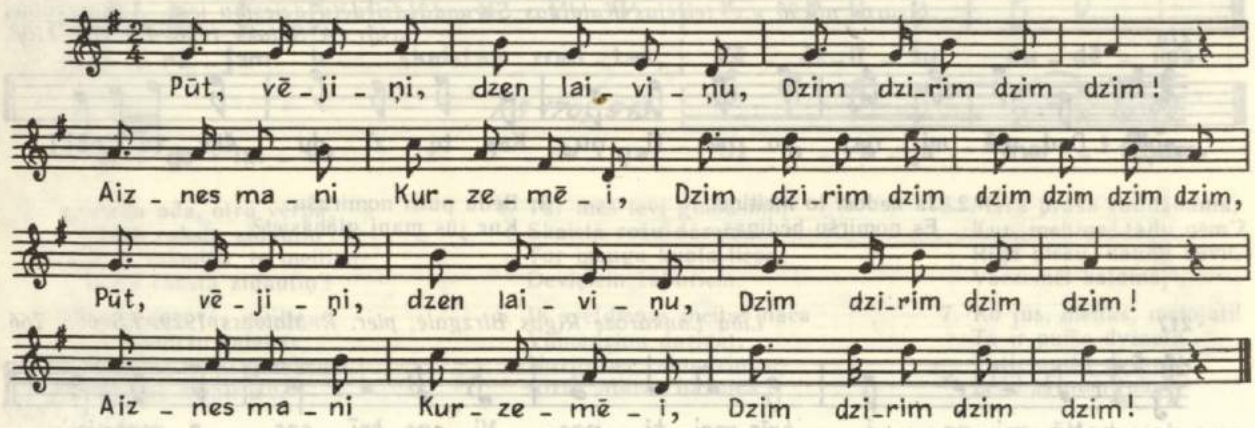
211 *Fricis Pimbers Saldus raj. Ezeres c., 41 g.v.; pier. S. Zaķe 1963. FS 1965, 946.*

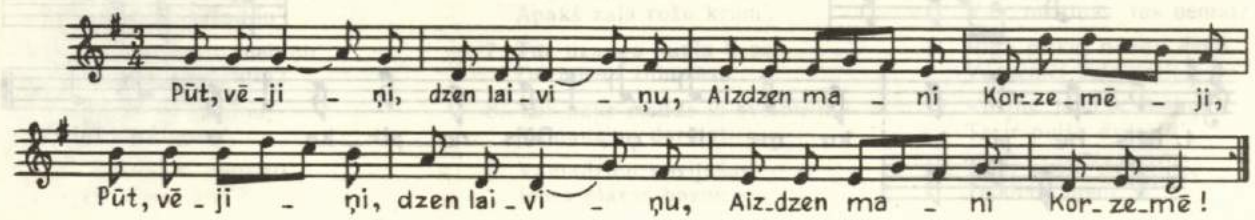
Teksts 2.—6. kā 174.

7. Pats precēju ligaviņu,
Tēvam, mātei nezinot.

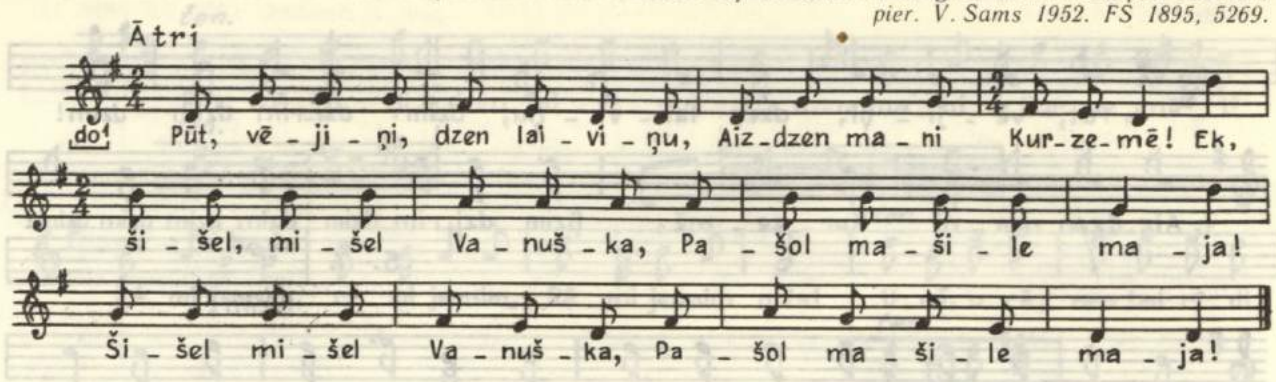
212 *Lidija Šenija Ventspils raj. Vārves c., 66 g.v.; pier. U. Savickis 1971. FS 2000, 2705.*

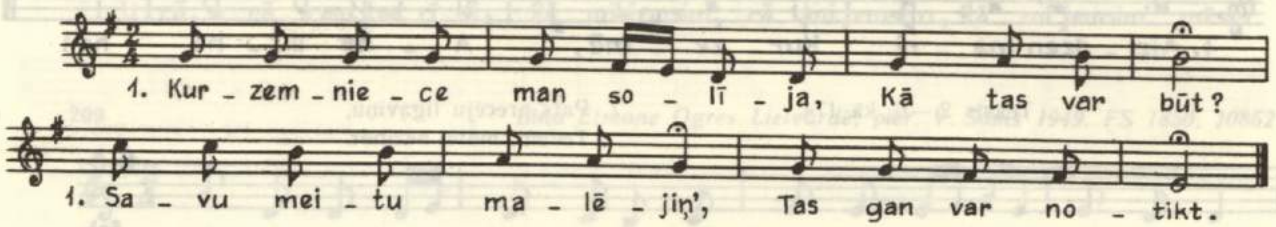
213 *Augusts Lācis Ventspils raj. Jūrkalnes c., dzim. 1915; pier. V. Bendorfs 1969. FS 1988, 108.*

214 *Anjūle Baltmane Aknīstes raj. Vecuma c., 65 g.v., dzim. Jēkabpils Mēmelē; pier. V. Sams 1952. FS 1895, 5269.*

215 *J. Cimze. Dziesmu rota. R., 1874, 3. sēj., 91. nr.*

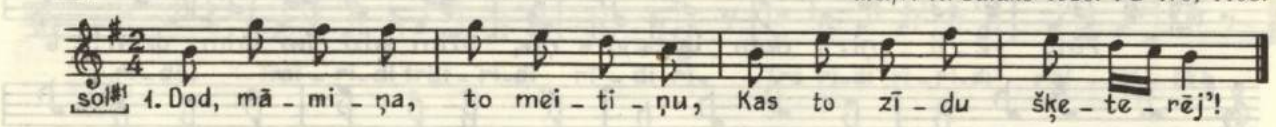
2. Solīt sola, bet nedeva,
Sauc man' lielu dzērājiņ'.

3. Kuru krogu es izdzēru,
Kam nobraucu kumeliņ'?

4. Pats par savu naudu dzēru,
Pats brauc' savu kumeliņ!

Asaros no 90 g.v. teicējas Kuldīgas Skrundā dzirdētu dziesmu iesk. A. Bērzkalne, atšifr. A. Salaks 1928. FS 170, 1108.

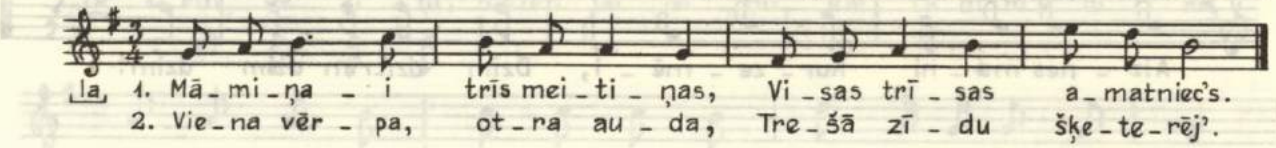
216

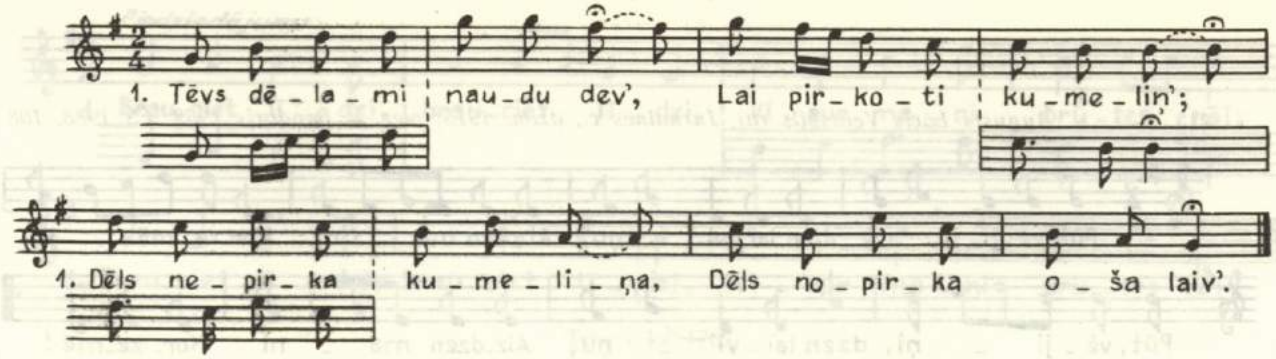
2. Ja nedosi to meitiņu,
Es nomiršu bēdiņās.

3. Bēdu puisi nomirušu
Kur jūs mani glabāsiet?

217 *Liba Laukaroze Rīgas Birzgalē; pier. R. Malvess 1929. FS 665, 766.*

218 *J. Cimze. Dziesmu rota. R., 1874, 3. sēj., 106. nr.; turpat, 1875, 4. sēj., 12. nr.*

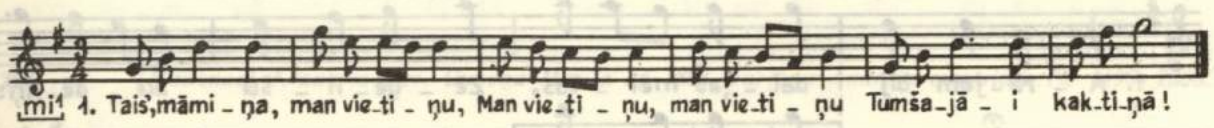
2. Teci, mana oša laiv',
Simtu jūdžu dieniņā,
Vienu simtu dieniņā,
Otru simtu naksniņā!

3. Otru simtu naksniņā
Līdz tam saules pagastam;
Tur tai saules pagastā
Viena veca māmuliņ'.

4. Tai māmiņai trīs meitiņas,
Visas labas strādiniec's:
Viena vērpa, otra šuva,
Trešā zīdu šķetinā j'.

5. Dod, māmiņa, to meitiņu,
Kas to zīdu šķet er in āja!
Ja nedosi tās meitiņas,
Meitu bēdas nomirš'.

219 *J. Cimze. Dziesmu rota. R., 1884, 7. sēj., 5. nr.*

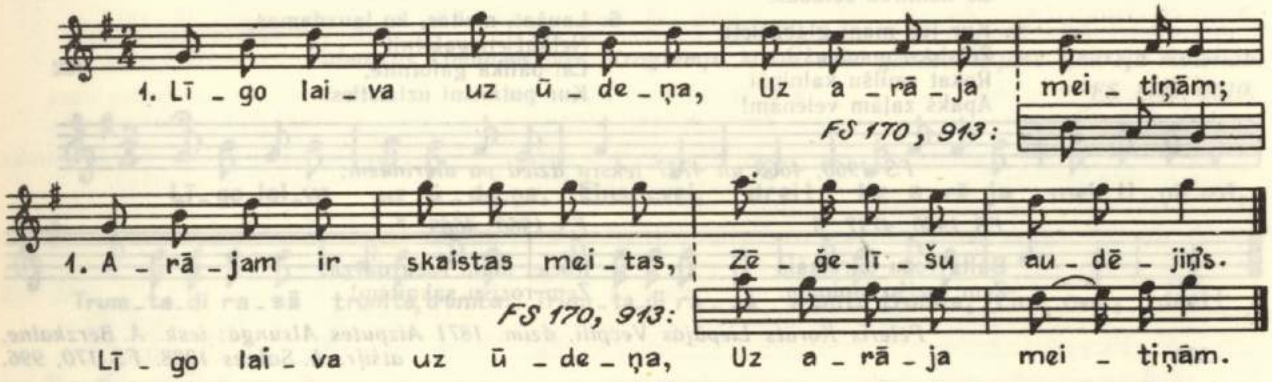
2. Lai es varu nolukoti,
Ko tās meitas laba dar'.

3. Viena ada, otra vērpa,
Trešā diegus šķeterej'.

4. Dod, māmiņa, to meitiņu,
Kas diedziņus šķeterej'!

5. Ja nedosi tās meitiņas,
Es nomiršu žēlabās.

220 *J. Cimze. Dziesmu rota. R., 1875, 2. sēj., 68. nr.; turpat, 1875, 4. sēj., 80. nr. Anna Tamuža Liepājas Dunikā, 69 g. v., dzim. Liepājas Bārtā; Rīgā iesk. A. Bērzkalne, atšifr. A. Salaks 1928. FS 170, 913.*

2. Viena ada, otra vērpa,
Trešā raksta zīdautiņ'.
Dod, māmiņa, to meitiņu,
Kura raksta zīdautiņ'!

3. Ja nedosi tās meitiņas,
Es nomiršu žēlabās;
Kur jūs mani glabāsieti,
Žēlabās nomirušu?

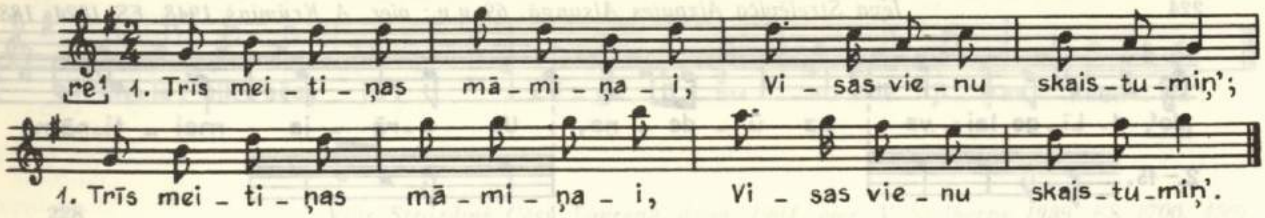
4. Tur mēs tevi glabāsimi,
Skaistā rožu dārziņā.
Tur izauga kupla liepa
Deviņiem žuburiem.

5. Ik svētdienas meitas nāca
Vainadziņu darināt;
Novijušas vainadziņus,
Aiziet Māras baznīcā.

6. Māra prasa raudādama,
Kur, meitiņa, tadu ņēm'?
Rīgā pirku, naudu devu,
Vāczemei kaldināj'.

7. Ko jūs, meitas, melojati!
Tā ir puiša dvēselīt'.
Tā ir puiša dvēselīte,
Žēlabās nomiruša.

221 *Marieta Zariņa Rūjienā, dzim. 1861 Valmieras Ipiķos; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 1852.*

2. Viena ada, otra šuva,
Trešā raksta zīžautiņ'.

3. Dod, māmiņa, to meitiņu,
Kura raksta zīdautiņ'!

4. Ja nedosi to meitiņu,
Žēlabāsi nomirīš'.

5. Kur jūs mani racīsieti,
Žēlabāsi nomiruš'?

6. Rociet mani dārziņāi,
Apakš zaļa rožu krūm'.

7. Tur uzauga kupla liepa
Deviņiemi žuburiem.

8. Tur nāks meitas ik svētdienu
Vainadziņu darināt.

9. Vainadziņu novijušas,
Ienes Māras baznīcā.

10. Māra prasa raudādama,
Kur, meitiņas, tās ņemat?

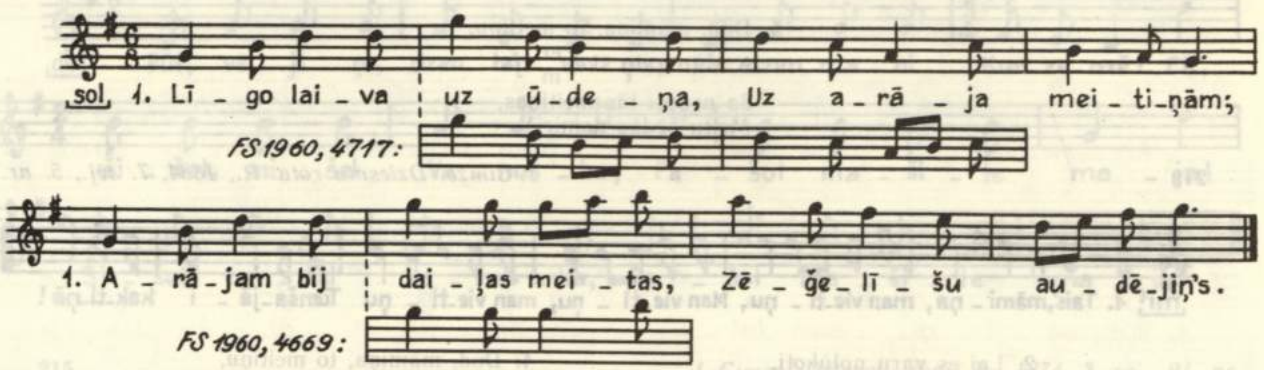
11. Rīgā pirku, naudu devu,
Vāczemei kaldināj'.

12. Ko jūs, meitas, melojati —
Tā ir puiša dvēselīt'.

13. Tā ir puiša dvēselīte,
Žēlabāsi nomiruš'.

Alma Velduma Saldus raj. Ezeres c., dzim. 1906; pier. S. Zaķe 1963. FS 1965, 998. Berta Agendūne Talsu raj. Dundagā, 70 g.v.; pier. A. Salava 1962. FS 1960, 4717. Katrine Krasone Talsu raj. Kolkas c., 71 g.v., dzim. Košragā [Ventspils Dundagā]; pier. D. Jaunslaviete 1962. FS 1960, 4669.

222

2. Viena vērpa, otra auda,
Trešā zīdu šķetināj'.

3. Dod, māmiņā, to meitiņu,
Kas to zīdu šķetināj'!
Ja nedosi to meitiņu,
Es nomiršu žēlabās.

4. Kur jūs mani glabāsieti,
Žēlabāsi nomiruš'?
Rokat smilšu kalniņāi
Apakš zaļām velēnām!

5. Tur uzauga kupla liepa
Deviņāmi galotnēm;
Svētu rītu meitas nāca
Sevim kroņus darināt
(Tur atnāca svētu rītu
Jaunas meitas kroņus vīt).

6. Laužat, meitas, ko lauzdamas,
Nelaužieti galotnīt'!
Lai palika galotnīte,
Kur putniemi uzlaisties.

FS 1960, 4669 un 4717 tekstu dzied pa divrindēm;

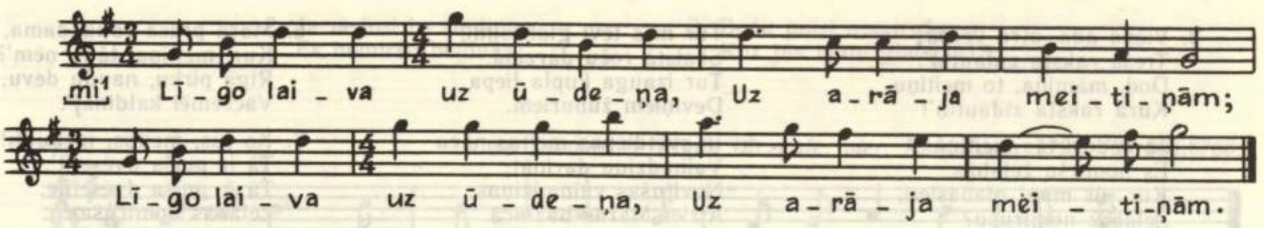
FS 1960, 4717: 6.

Baltā rožu dārziņāi,
Zem rozīšu lapiņām.

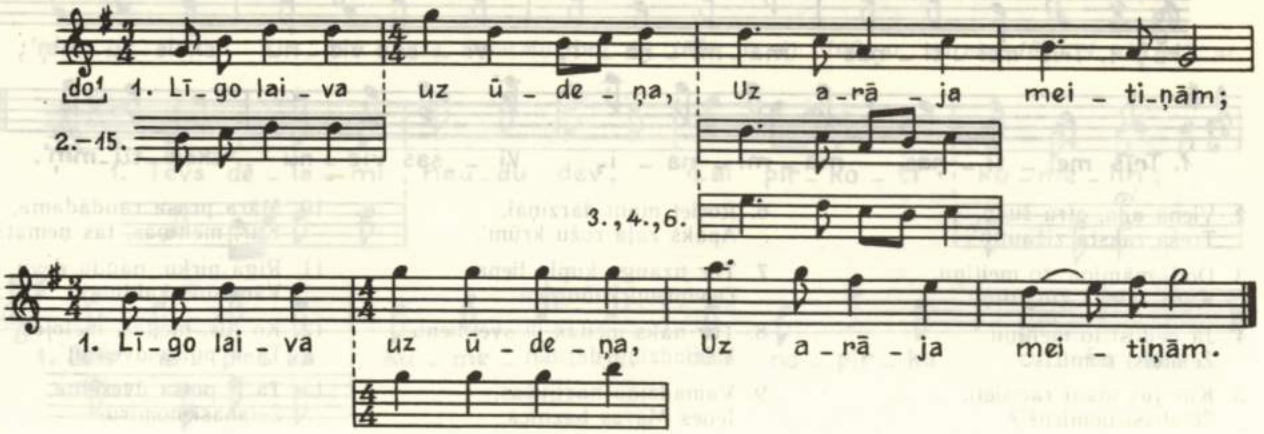
FS 1960, 4669: 7.

Rociet mani rožu dārzā,
Zem rozīšu saknītēm!

223 *Pēteris Korāts Liepājas Vecpilī, dzim. 1871 Aizputes Alsungā; iesk. A. Bērzkalne, atšifr. A. Salaks 1928. FS 170, 996.*

224 *Ieva Strelēviča Aizputes Alsungā, 69 g.v.; pier. A. Krūmiņš 1948. FS 1824, 188.*

2. Arājami daiļas meitas,
Zeģelīšu audējiņ's.

3. Viena auda, otra vērpa,
Trešā zīdu šķeterēj'.

4. Dod, māmiņa, man to meitu,
Kas to zīdu šķeterēj'!

5. Ja nedosi man to meitu,
Es nomiršu sierdestē!

6. Kur jūs mani glabāsieti,
Zēlumā nomirušu?

7. Vedat mani caur Jelgavu
Rīgā vācu kapiņos!

8. Rokat mani rožu dārzā
Apakš rožu saknitēm.

9. Tur uzauga kupla liepa
Deviņiemi žuburiem.

10. Tur ik rītus jaunas meitas
Nāks pie manis puškus lauzt.

11. Laužat, meitas, ko lauzdamas,
Galotniti vien nelauž'!

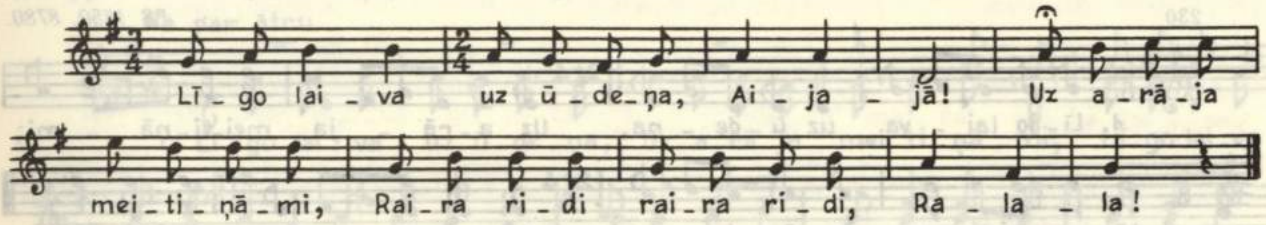
12. Atnāk veca muižas meita,
Nolauž pašu galotnīt'.

13. Nolauž pašu galotnīti,
Ieliek pūra dubenā.

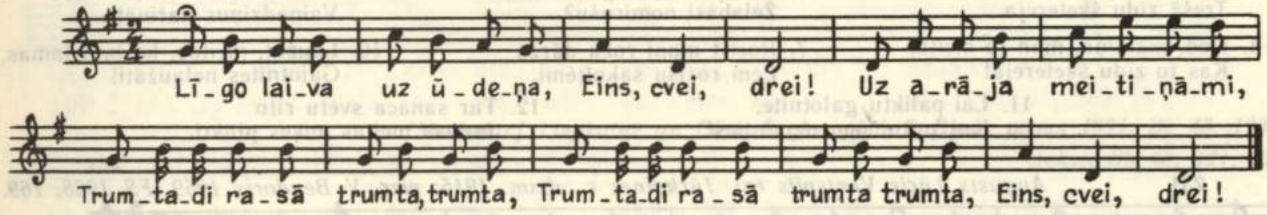
14. Kad pacēla pūra vāku,
Birst man žēlas asariņ's.

15. Še gul manas vieglas dienas,
Mans maizītes arājiņš.

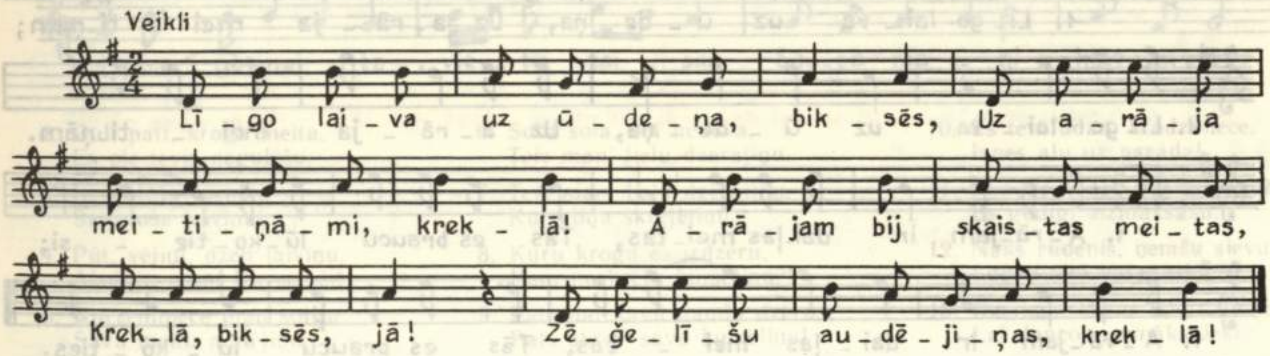
225 *[Madonas] Kraukļos pier. Gubeņu Marija ap 1891. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 2308.*

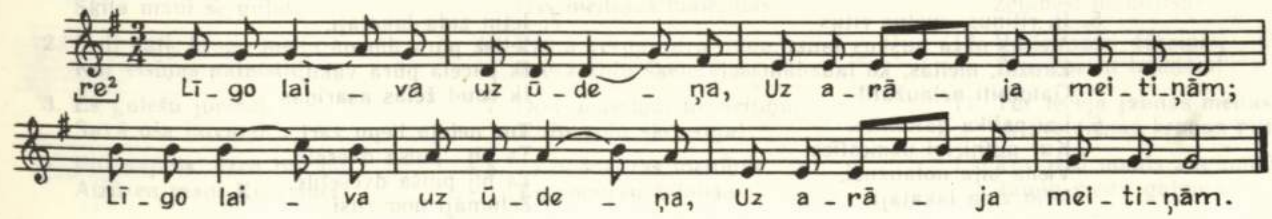
226 *Valmieras Limbažos pier. Krogzemju Mikus 1870 gados. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 2310.*

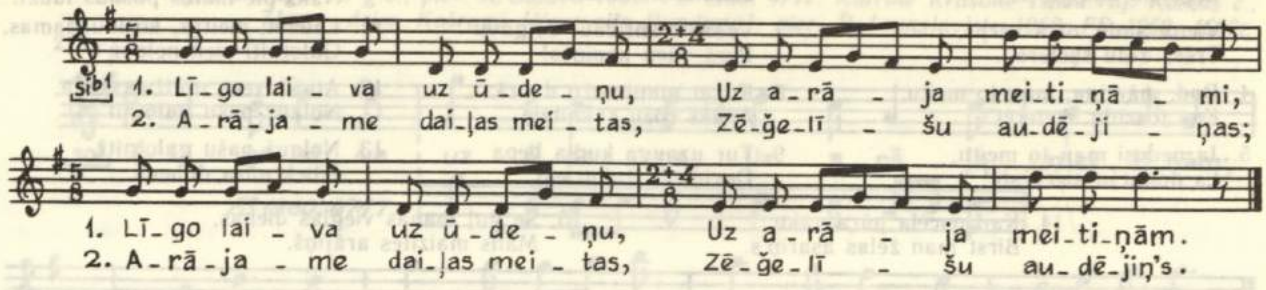
227 *Natālija Leikarte Rīgas Līgatnē, dzim. 1866; pier. V. Stelbergs 1940. FS 1700, 4852.*

228 *Vilis Strazdiņš Cēsu Taurenē, dzim. 1904; pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 4507.*

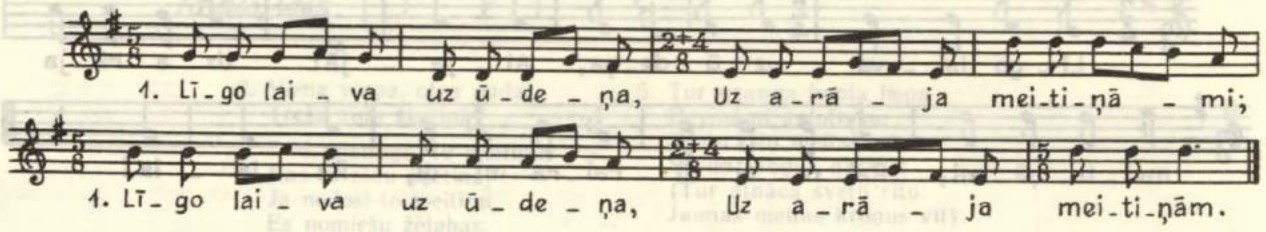

229 *Ādams Aniņš Aizputes Alsungā; pier. E. Melngailis 1940. FS 1045, 9880.*

Jānis Ābols Aizputes Kalvenē, dzim. pirms 1899 Liepājas Nīcā; pier. A. Krūmiņš 1949. FS 1850, 8780.

230

2. Arajam bij daiļas meitas,
Zeģelišu audējiņas.

3. Viena vērpa, otra auda,
Trešā zīdu šķeterēja.

4. Dod, māmiņa, man to meitu,
Kas to zīdu šķeterēja!

5. Ja nedosi man to meitu,
Es nomiršu žēlumā.

6. Kur jūs mani glabāsieti,
Žēlabāsi nomirušu?

7. Rociet mani rožu dārzā
Zem rozīšu saknītēm.

8. Tur uzauga kupla liepa
Deviņiem žuburiem.

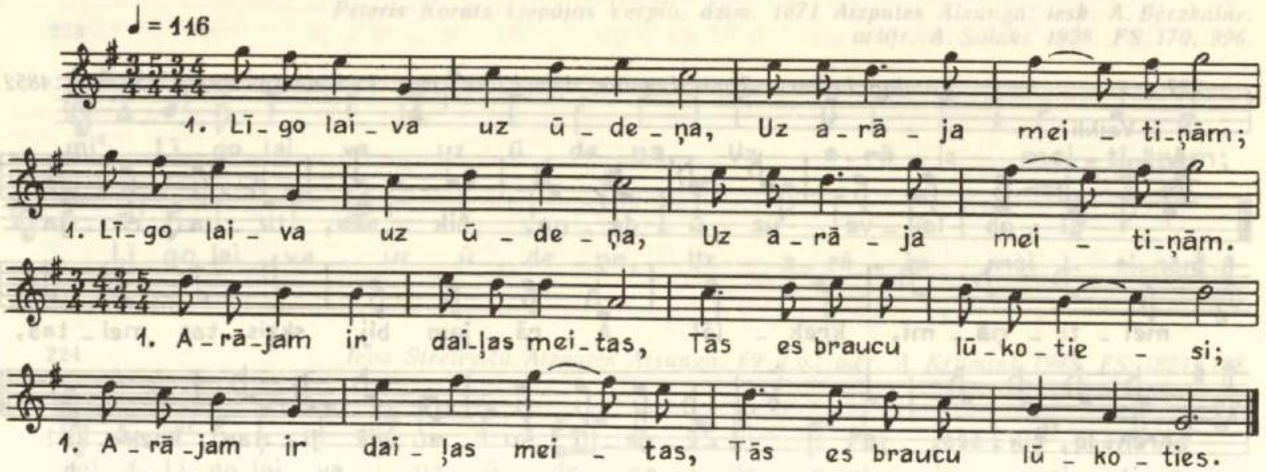
9. Ik svētdienas meitas nāca
Vainadziņus ďarināt.

10. Laužat, meitas, ko lauzdamas,
Galotnītes nelaužati!

11. Lai paliktu galotnīte,
Kur putniņiem uzmestiesi.

12. Tur sanāca svētu rītu
Jaunas meitas puķes plūkti.

231 *Augusts Lācis Ventspils raj. Jūrkalnes c., dzim. 1915; pier. V. Bendorfs 1969. FS 1988, 169.*

2. Viena vērpa, otra auda,
Trešā zīdu šķetinā.
Dod, māmiņa, man to meitu,
Kas to zīdu šķetināja!

3. Ja nedosi to meitiņu,
Es nomiršu žēlumā.
Kur jūs mani glabāsieti,
Žēlumāji nomirušu?

4. Rociet mani rožu dārzā,
Zem rozīšu saknītem!
Tur uzauga kupla liepa
Deviņiem žuburiem.

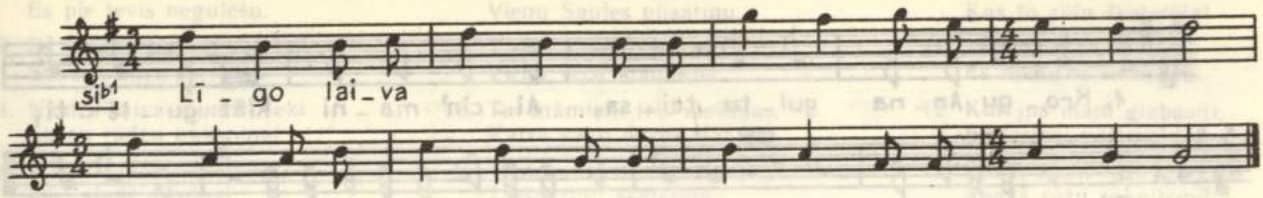
5. Ik rītiņus, svētus rītus
Meitas nāca puškus lauzt.
Laužat, meitas, ko lauzdamas,
Galotnīti nelaužati!

6. Lai palika galotnīte,
Kur putniemi uzmestīes.
Viena bija nolauzusi,
Ietin zīda lakatāji.

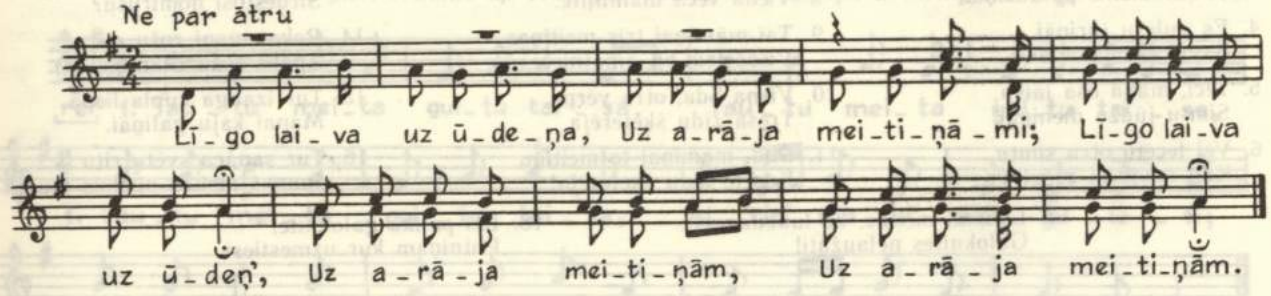
7. Ietin zīda lakatāji,
Ieliek pūra dibenā;
Ik paçēla pūra vāku,
Ik raud žēlas asariņas.

8. Tur nebija liepu zari,
Tā bij puiša dvēselīt'.
Tā bij puiša dvēselīte,
Žēlumāji nomirusi.

232 *[Madonas] Lubānā pier. Jurjānu Andrejs 1891. Bb 43, 1501.*

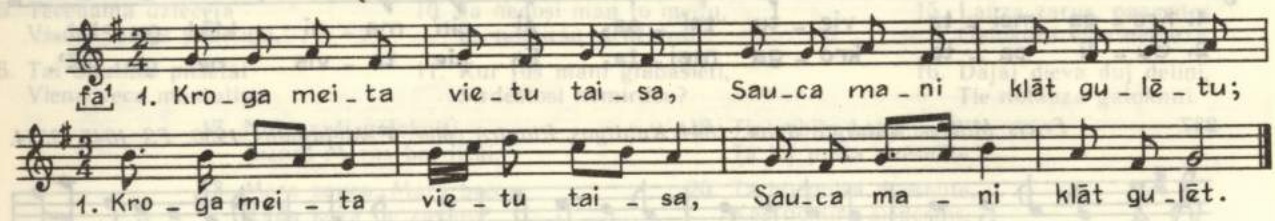

233 *Lina Etmane Ogres Lielvārdē, 67 g.v., dzim. Rigas Rembatē; pier. V. Sams 1949. FS 1850, 10853.*

[Madonas] Liepkalnē un Cēsu Ērgļos pier. P. Blaus pirms 1891. Bb 43, 1939; teksti Bb 43; 121, 122.

234

2. Guli pati, kroga meita,
Es pie tevis negulēšu.

3. Es gulēšu jūriņāi,
Savā oša laiviņāi.

4. Pūt, vējiņi, dzen laiviņu,
Aizdzen mani Kurzemēi!

5. Kurzemniece man solija
Savu meitu malējiņu.

6. Solīt sola, bet nedeva,
Teic man' lielu dzerajiņu.

7. Teic man' lielu dzerajiņu,
Kumeliņa skrejējiņu.

8. Kuru krogu es izdzēru,
Kam noskreju kumeliņu?!

9. Pats par savu naudu dzēru,
Pats skrej' savu kumeliņu!

10. Es tev lūdzu, krodziniece,
Iznes alu uz parāda!

11. Paaugs rudzi, paaugs mieži,
Es godigi aizmaksāšu.

12. Nāks rudenis, ņemšu sievu,
Lūgšu tevi vešanāsi.

13. Dzersam kāzas trīs dieniņas,
Lai dancoja panāksnieki.

Bb 43, 122:

1. Kroga meita cisas taisa,
Šķita mani še guļoti.

2. Guli pati, kroga meita,
Kur cisiņas pataisīji!

3. Es gulēšu jūriņāi,
Savā oša laiviņāi.

4. Puš vējiņis, dzen laiviņu,
Aizdzen mani Kurzemēi.

5. Kurzemniece man solija
Trīs meitiņas malējiņas.

6. Viena vērpa, otra auda,
Trešā zīdu šķetereja.

7. Dod, māmiņa, to meitiņu,
Kura zīdu šķetereja!

8. Ja nedosi tās meitiņas,
Es nomiršu žēlabasi.

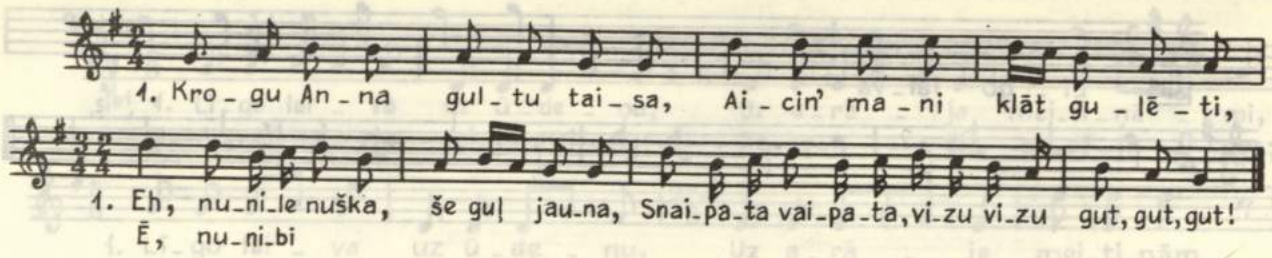
9. Kur jūs mani glābasati,
Žēlabasi nomirušu?

10. Rociet rožu dārziņāi,
Zem rozīšu lapiņām!

11. Tur tecēja jaunas meitas,
Ik svētdienas kroņus pīti.

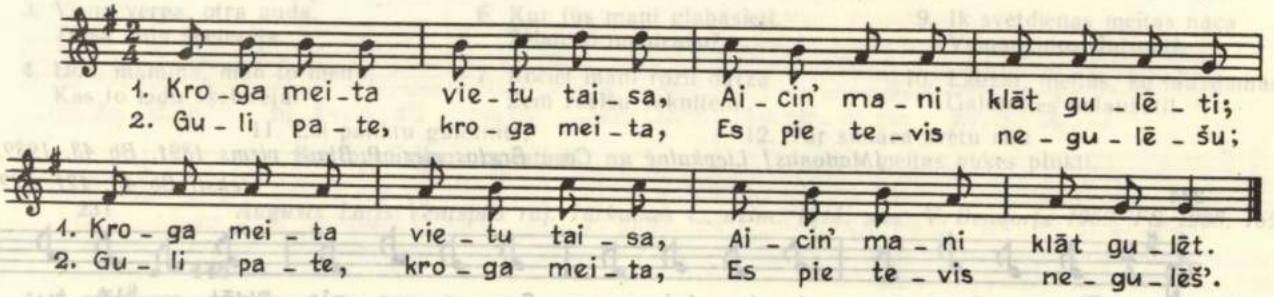
12. Tur zied manis augumiņis
Jaunu meitu galviņāi.

235 *Grinberģis Liepājas Rāvā; pier. A. Jansons pirms 1891. Bb 43, 2641.*

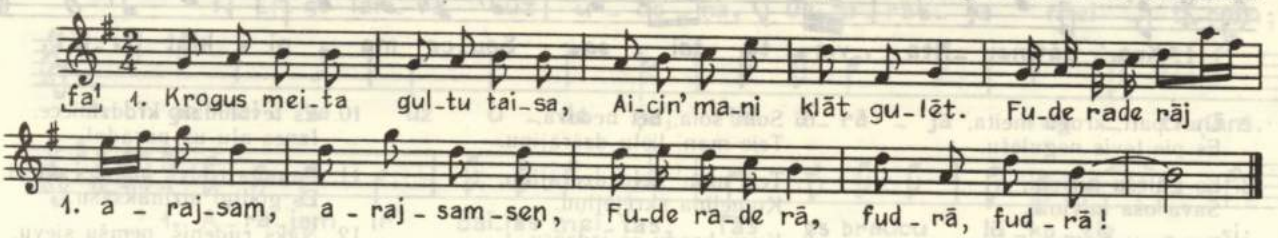

2. Guli pate, krogu Anna,
Es pie tevis negulēšu.
3. Es pie tevis negulēšu,
Tev ir mellis paladziņis.
4. Es gulēšu jūriņai,
Savai oša laiviņai.
5. Teci, mana oša laiva,
Simtu jūdžu dieniņai!
6. Vēl tecētu otru simtu,
Kad uzvilktu zeķelītes.
7. Tecēdama aiztecēja
Saules muižas pagastāi.
8. Saules muižas pagastāi
Viena veca māmuļīte.
9. Tai māmiņai trīs meitiņas,
Visas trīs bij amatnieces.
10. Viena ada, otra vērpa,
Trešā zidu šķeterēja.
11. Dod, māmiņa, to meitiņu,
Kas to zidu šķetereja!
12. Ja nedosi to meitiņu,
Es nomiršu sirdēstosi.
13. Kur jūs mani glabāsiti,
Sirdēstosi nomirušu?
14. Rokat mani rožu dārzai,
Apakš rožu saknītes!
15. Tur izauga kupla liepa
Manai kāju galiņai.
16. Tur sanāca svētu rītu
Jaunas meitas puškus lauzti.
17. Laužat, meitas, ko lauzdamas,
Galoknītes nelaužati!
18. Lai palika galoknīte,
Putniņam kur uzmestiesi.

236 *Anna Bremšmite Rigas Suntažos, dzim. 1844; pier. E. Melngailis 1932. LMFM, III, 615.*

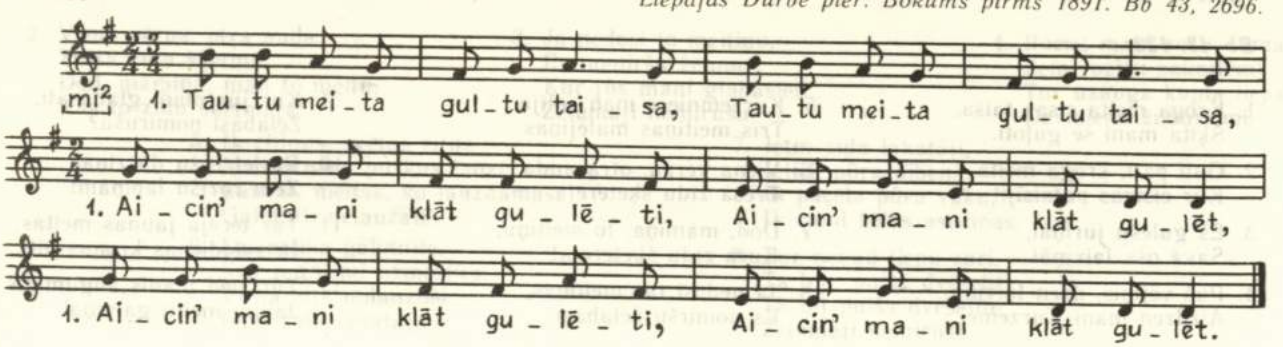

237 *Fricis Millers Kuldigā, dzim. 1844 Kuldigas Planicā; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 2554.*

2. Es neiešu klāt guleti,
Tev ir mellis paladziņš.
3. Par mellumu nebēdātu,
Kad nebūtu salāpits.

238 *Liepājas Durbē pier. Bokums pirms 1891. Bb 43, 2696.*

2. Guli viena, tautu meita,
Es pie tevis negulēšu.

3. Es gulēšu jūriņai,
Savai niedru laiviņai.

4. Niedru laiva mundri teki
Simtu jūdžu naksniņai.

5. Simtu jūdžu naksniņai,
Divi simti dieniņai.

6. Tecēdama uztecēja
Vienu Saules pilsātiņu.

7. Tai Saulītes pilsātai
Viena veca māmuļīte.

8. Tai māmiņai trīs meitiņas,
Katra savu darbu dara.

9. Viena ada, otra raksta,
Trešā zīdu šķeterēja.

10. Dod, māmiņa, to meitiņu,
Kas to zīdu šķeterēja!

11. Ja nedosi to meitiņu,
Es nomiršu sirdēstosi.

12. Kur jūs mani glabāsiti,
Sirdēstosi nomirušu?

13. Rokat mani rožu dārzai
Apakš rožu saknītemi!

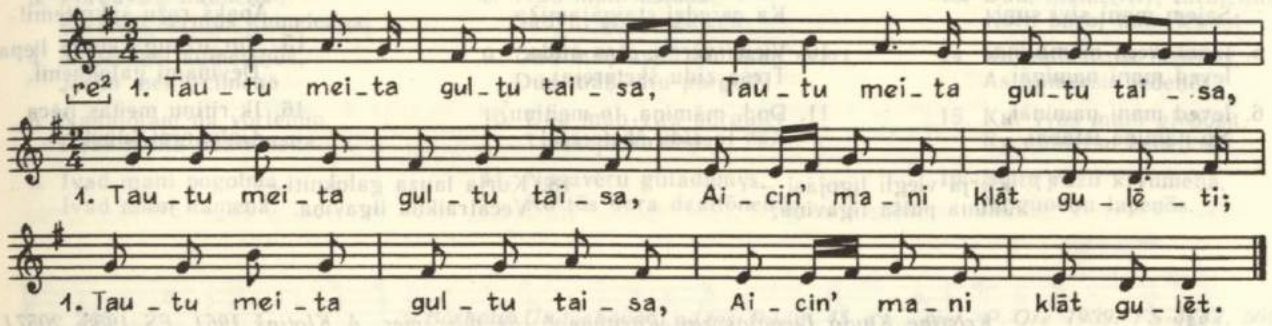
14. Tur izauga kupla liepa,
Manai kāju galiņai.

15. Tur sanāca svētu rītu
Jaunas meitas puškus lauzti.

16. Laužat, meitas, ko lauzdamas,
Galoknītes nelaužati.

17. Lai palika galoknīte,
Putniņam kur uzmestiesi.

239 *Aizputes Kalvenē pier. J. Šmits ap 1904, pārbaudījis un rediģējis E. Melngailis 1926. FS 1045, 418.*

2. Guli viena, tautu meita,
Es pie tevis negulēšu.

3. Es gulēšu jūriņai,
Zaļā niedres laiviņai.

4. Niedres laiva mundri teki,
Simtu jūdžu naksniņai.

5. Tecēdama uztecēja
Vienu Saules pilsētiņu.

6. Tai Saulītes pilsētai
Viena veca māmuliņa.

7. Tai māmiņai trīs meitiņas,
Katra savu darbu dara.

8. Viena auda, otra vērpa,
Trešā zīdu šķeterēja.

9. Dod, māmiņa, man to meitu,
Kas to zīdu šķeterēja!

10. Ja nedosi man to meitu,
Es nomiršu sirdēstosi.

11. Kur jūs mani glabāsieti,
Sirdēstosi nomirušu?

12. Rokat mani rozdarzāi,
Apakš rožu saknītemi.

13. Tur uzauga raiba roze
Mana galvas galiņai.

14. Tur sanāca jaunas meitas
Svētu rītu puškotiesi.

15. Lauza zarus, pazarītes,
Galokniti vien nelauza.

16. Dajāj dieva duj deliņi,
Tie nolauza galokniti.

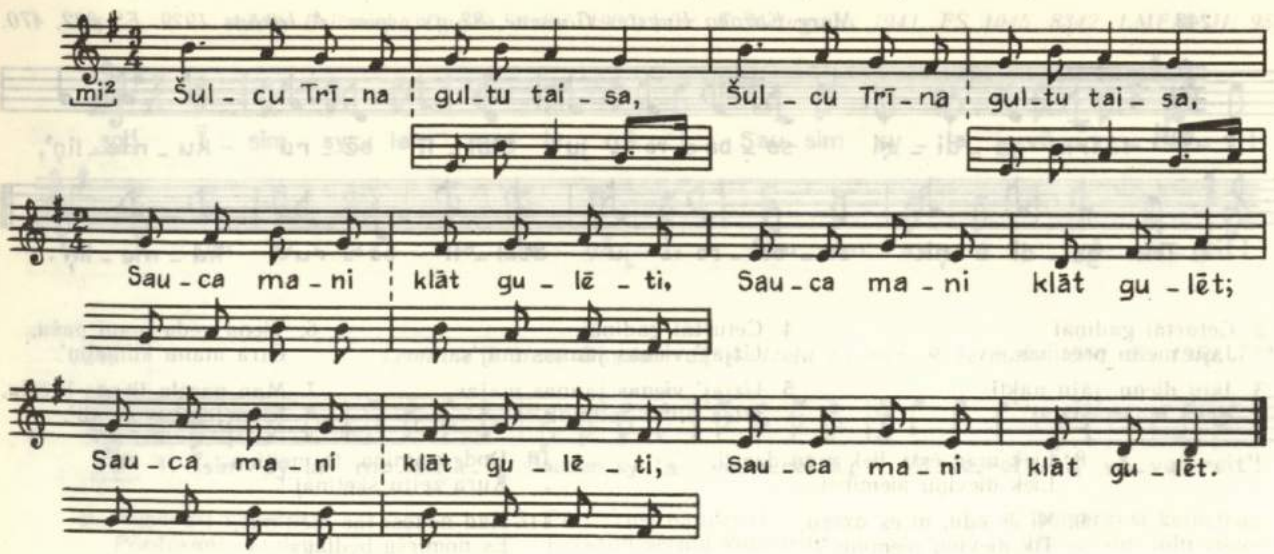
17. Nolauzuši galokniti,
Aiznes Māras baznicāi.

18. Māra sauca, Māra brēca,
Kāda koka tie ziediņi?

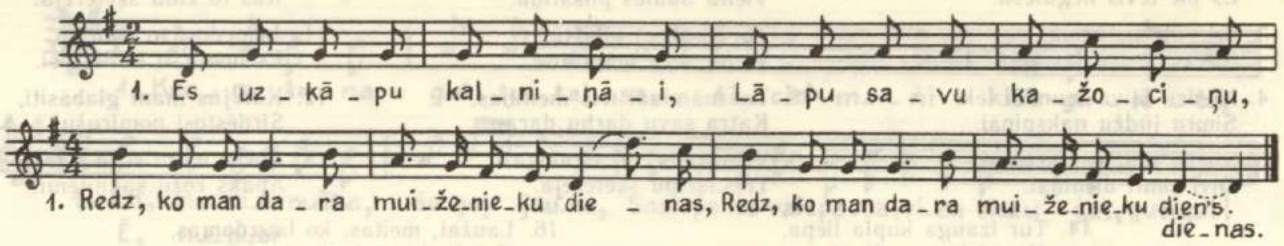
19. Tie nebija koka ziedi,
Tā bij puiša dvēselīte.

20. Tā bij puiša dvēselīte,
Kas nomira sirdēstos.

240 *Liepājas Nicā pier. Jurjānu Andrejs 1891. Bb 43, 1853.*

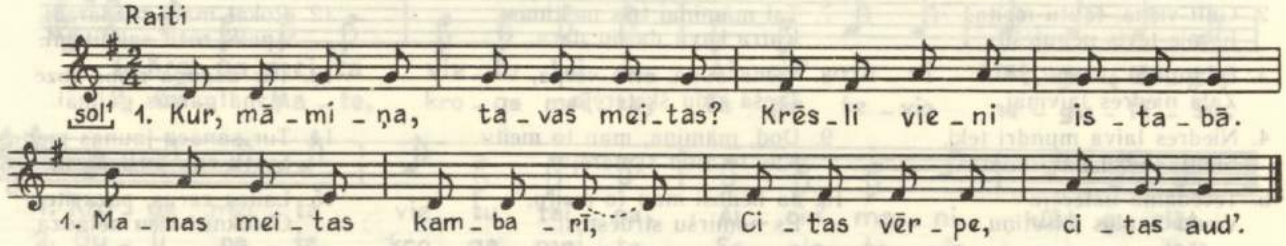

241 *Trina Plaude Kuldigas Gaiķos, dzim. 1861; pier. E. Melngailis 1928. FS 1045, 1809.*

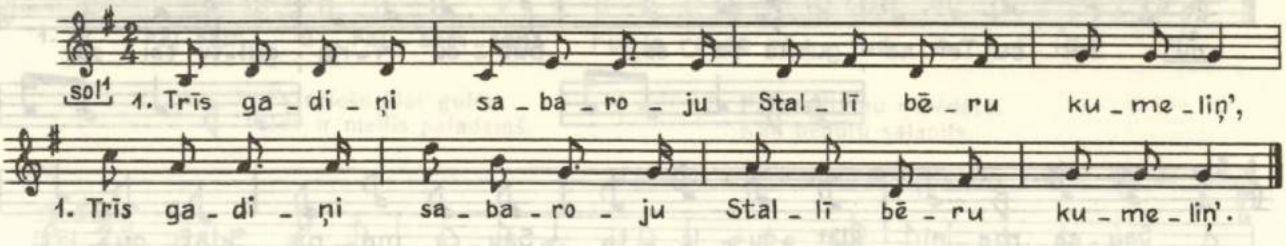
2. Atskrej viena raiba kaķe,
Nozog manu adatiņu.
3. Sajāj dienu, sajāj nakti,
Raibu kaķi meklēdamis.
4. Uzjāj vienas mazas mājas,
Sajem mani sīvi suņi.
5. Iznāk veca māmuliņa,
Ieved mani namiņai.
6. Ieved mani namiņai,
No namiņa istabāi.
7. Apklāj man šo liepu galdu,
Uzliek man šo koka sviestu.
8. Uzliek man šo koka sviestu,
Dzirkstalaiņu pūra maizi.
9. Kur, māmiņa, tavas meitas,
Ka neredzi staigājami?
10. Viena vērpa, otra auda,
Trešā zīdu šķetereja.
11. Dod, māmiņa, to meitiņu,
Kas to zīdu šķetereja!
12. Ja nedosi to meitiņu,
Es nomiršu sirdēstosi.
13. Kur jūs mani glabāsati,
Sirdēstosi nomirušu?
14. Rokat mani dārziņai,
Apakš rožu saknītēmi!
15. Tur uzauga kupla liepa
Deviņami galoknēmi.
16. Ik rītiņu meitas nāca
Galoknēsi šūpotiesi.
17. Kurja viegli ligojasi —
Jauna puiša ligaviņa;
18. Kurja lauza galoknīti —
Vecatraikņa ligaviņa.

242 *Kristine Kaula Liepājas raj. Rucavas c., 81 g.v.; pier. A. Klotiņš 1961. FS 1955, 20571.*

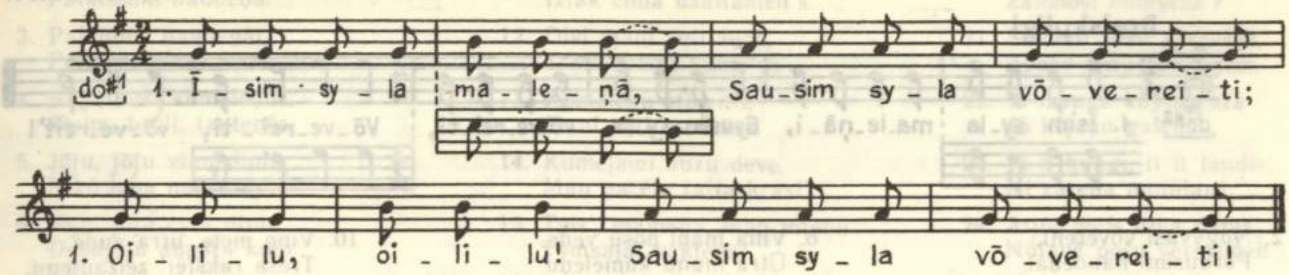
2. Dod, māmiņa, to meitiņu,
Kura krietna audējiņ'!
Ja nedosi to meitiņu,
Es nomiršu sirdsēstos.
3. Kur jūs mani glabāsieti,
Nomirušu sirdsēstos?
Baltāj rožu dārziņāi
Pa zaļoji rožu krūmu.

243 *Mare Kažoka Ilūkstes Gārsenē, 82 g.v.; pier. A. Jakāns 1929. FS 832, 470.*

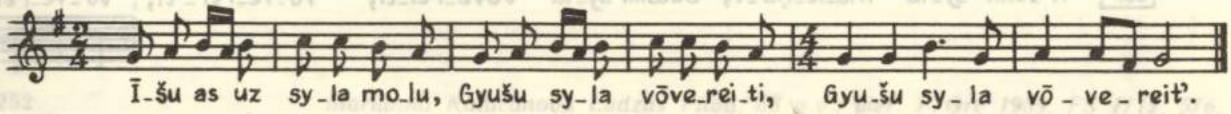
2. Ceturtāi gadiņāi
Jāju meitu precibas.
3. Jāju dienu, jāju nakti,
Nekā laba neuzjāj'.
4. Ceturtāi gadiņai
Uzjāj' vienas jaunas māj's.
5. Uzjāj' vienas jaunas mājas,
Iztek divas zeltainit's.
6. Viena veda mani pašu,
Otra manu kumeliņ'.
7. Man pacēla liepas krēslu,
Kumeļami auzu sil'.
8. Liek man ēsti, liek man dzerti,
Liek dieviņu pieminēt.
9. Ni es ēdu, ni es dzēru,
Tik dieviņu pieminej'.
10. Dod, māmiņa, to meitiņu,
Kura zeltu šķetināj'!
11. Kad nedosi tās meitiņas,
Es nomiršu bedziņās.

244 *A. Vagale, dziesmu dzirdējusi Daugavpils Krāslavā; pier. P. Barisons 1933. FS 1378, 43.*

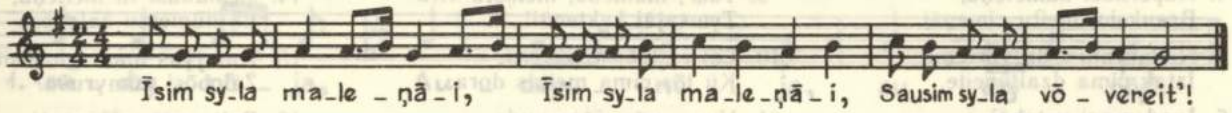

2. Nūsōvuši vōvereiti,
Pōrdūsimi naudeņā.
3. Pōrdavuši naudeņāi,
Pērksim sērmus kumeleņus.
4. Nūpērkuši kumeleņus,
Jōsim meitu cīmeņā.
5. Nadajōjam da vōrtenim,
Iztak meita dzaltōneite.
6. Ivad mani pogolmā,
Ivad mani nameņā.
7. Ivad mani nameņā,
Ivad mani ustobā.
8. Ivad mani ustobā,
Sādyn' golda galeņā.
9. Dūd maņ āsti, dūd maņ dzert,
Dūd maņ vītu pōrgulēt.
10. Dūd maņ vītu pōrgulet
Tymsajā kakteņā.
11. Nūsavēru gulādamys,
Kū tōs dora dzaltōneitis.
12. Vīna šyun, ūtra oda,
Treša baroj kumeleņus.
13. Dūd, māmeņ(i), tū meitini,
Kura baroj kumeleņus!
14. Ka nadūsi tōs meitinis,
As nūmēršu bēdeņōs.
15. Kur jyus mani globōsit,
Ka nūmēršu bedeņōs?
16. Boltu rūžu kryumeņā,
Mogūneņu lapeņōs.

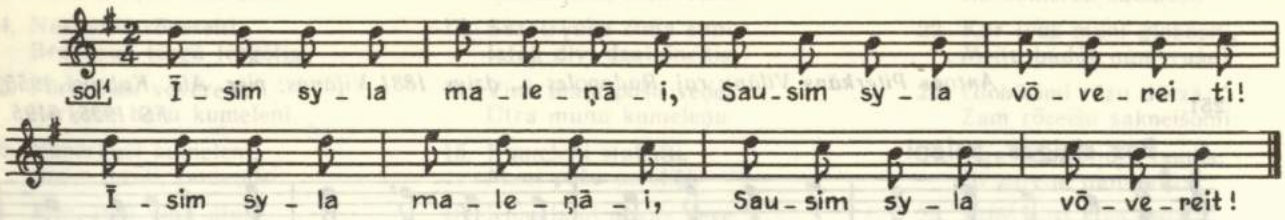
245 *Bōrbola Undenkova Ludzas Pilda, 45 g.v.; pier. P. Ore 1939. FS 1712, 566.*

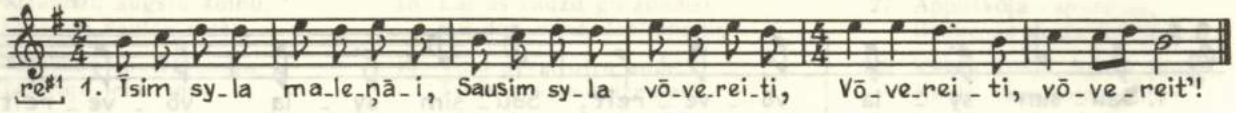
246 *A. Homka Daugavpils Asunē; pier. J. Stabulnieks 1939 (?). FS 935, 38112.*

247 *Adeļa Bričonoka Dagdā, dzim. 1900; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8342. LMFM, II, 953.*

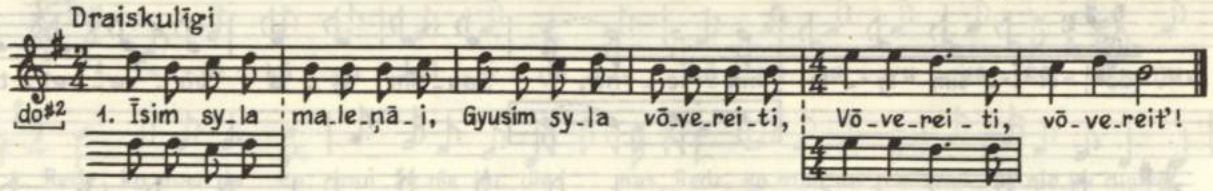
248 *Leontine Platace Dagdas raj. Andzeļu c.; pier. R. Jermaks 1960. FS 1950, 7726.*

2. Nūsōvuši vōvereiti,
Pōrdūsimi naudeņāi.
3. Pōrdavuši naudeņāi,
Pērksim sērmu kumeleņu.
4. Nūpērkuši kumeleņu,
Brauksim tōlu cīmeņāi.

249 *Veronika Kumpiņa Rēzeknes Ezerniekos, dzim. ap 1873; pier. E. Melngailis 1941 un R. Jermaks 1960. FS 1045, 8346; 1950, 7691.*

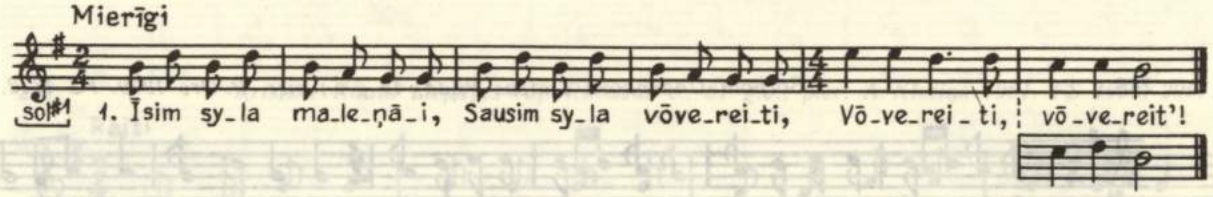
Draiskulīgi

2. Nūgyvuši vōvereiti,
Pōrdūsimi naudeņāi.
3. Pōrdavuši naudeņāi,
Pērksim sērmu kumēleņu.
4. Nūpērkuši kumēleņu,
Brauksim tōli cimeņāi.
5. Da vōrtimi nadabrauču,
Iztak cima dzaltōneite.
6. Vīna mani pošu vede,
Ūtra munu kumēleņu.
7. Kumēleņu staleitii,
Mani pošu ustobāi.
8. Tais, mōmeņ(i), meikstu vītu
Tymsajāi kakteņāi!
9. Nūsavēru gulādamsi,
Kū darēja cima meitys.
10. Vīna mete, ūtra aude,
Treša rakstēj' zeižauteņu.
[11. Dūd, māmeņa, tū meiteņu,
Kas rakstēja zeižauteņu!]
12. Ka nadūsi tōs meiteņas,
As nūmēršu bēdeņāi.
13. Kur jyus mani globōsiti,
Nūmyrušu bēdeņāi?
14. Pagaļmeņa videņāi,
Smolku rūžu dōrzeņāi.
15. Smolku rūžu dōrzeņāi,
Jezupeņa kryumeņāi.

250 *Donata Bartkeviča Dagdā, 60 g.v., dzim. Ludzas Bukmuižā; pier. R. Jermaks 1960. FS 1950, 7718.*

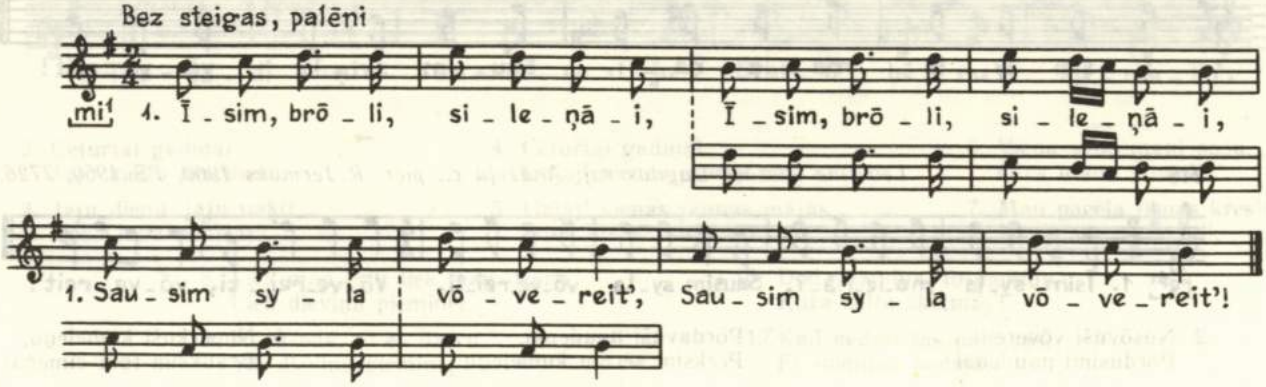
Mierīgi

2. Nūsōvuši vōvereiti,
Pōrdūsimi naudeņāi.
3. Pōrdavuši naudeņāi,
Pērksim sērmu kumeleņu.
4. Nūpērkuši kumeleņu,
Brauksim meitu cimeņāi.
5. Nadabrauču da vōrteņu,
Iztak cima dzaltōneite.
6. Īvad mani ustobāi,
Kumeleņu staleitii.
7. Līk maņ āsti, līk maņ dzerti,
Līk diveņu piminēti.
8. I paežu, i padzēru,
I diveņu piminēju.
9. Tais', māmeņa, meikstu vītu
Tymsajāi kakteņāi!
10. Lai es labi nūsaveru,
Kū tōs cima meitas dora.
11. Vīna mete, ūtra aude,
Trešō roksta zeidauteņu.
12. A caturtō namōcēja,
Tei barōja kumeleņu.
[13. Dūd, māmeņa, tū meiteņu,
Kas barōja kumeleņu!]
14. Ja nadūsi tū meiteņu,
Es nūmēršu žālobōsi.
15. Kur jyus mani globōsiti,
Žālobōsi nūmyrušu?
16. Boltu rūžu dōrzeņāi,
Jezupkeņu kryumeņāi.

251 *Antons Piterkāns Viļānu raj. Radopoles c., dzim. 1881 Viļānos; pier. Ald. Kalniņš 1955. FS 1925, 5195.*

Bez steigas, palēni

2. Nūsōvuši vōvereiti,
Palaissimi naudeņā.

3. Palaiduši naudeņāi,
Pērksim bārus kumeleņ's.

4. Nūpērkuši kumeleņus,
Jōsim, brōli, tauteņōs.

5. Jōju, jōju vīnu dīnu,
Nikō loba naredzēj'.

6. Jōju, jōju cytu dīnu,
Dasajōju augstu koln'.

7. Pōrsajōjis augstu kolnu,
Dasajōju šautru mež'.

8. Pīsalauzis šautru sauju,
Jōj' da cīma dzīdōdams.

9. Nadzērd mani cīma suni,
Nadzērd cīma dzaltaineit's.

10. Svīžu šautru sātmalīi,
Sasatryuka cīma suņ'.

11. Sasatryuka cīma suni,
Iztak cīma dzaltaineit's.

12. Divi mani poti vede,
Treša munu kumeleņ'.

13. Kumeleņu staleitīi,
Mani poti ustobā.

14. Kumeļami auzu deve,
Maņ pacēle zalta krāsl'.

15. Tais', māmeņa, maņ vīteņu
Tymsajāi kakteņā!

16. Lai es labi nūzaveru,
Kū dor' cīma dzaltaineit's.

17. Vīna oda, ūtra šyva,
Treša roksta zeižauteņ'.

18. Dūd, māmeņa, tū meiteņu,
Kura roksta zeižauteņ'!

19. Ka nadūsi tōs meitenis,
As nūmēršu žālobōs.

20. Kur mēs viņu globōsimi,
Žālobōsi nūmyruš'?

21. Smolku rūžu dōrzeņāi,
Apakš rūžu sakneitēm.

22. Tī izauga kupla rūža
Jō kōjeņu galeņā.

23. Tī it kungi, tī it ļaudis,
Ni zareņa nanūlauž.

24. Atjōj potis dīva dālys,
Nūlauž pošu vērsyuneit'.

25. Nūlauzisi vērsyuneiti,
Aizpuškōja capureit'.

26. Aizpuškōjis capureiti,
Jōj da svātai bazneicai.

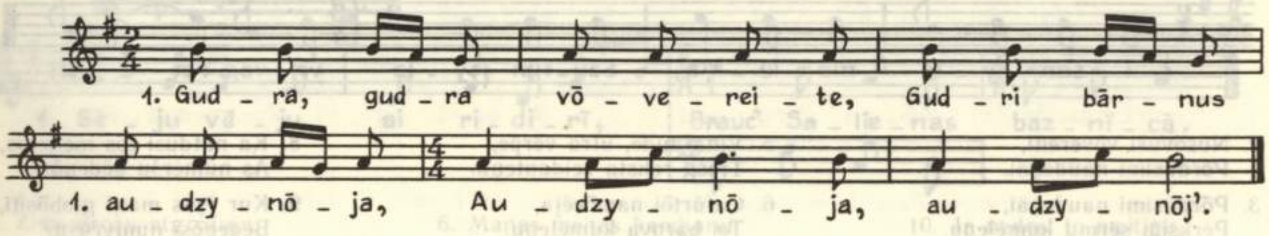
27. Tī it kungi, tī it ļaudis,
Vysi vaicoj: kaida puč'?

28. Ni ir puče, ni ir rūže,
Tei ir dōrga dvēseleit'.

29. Tei ir dōrga dvēseleite,
Žālobōsi nūmyrus'.

30. Mōte meitenis nadeve,
Kura roksta zeižauteņ'.

252 *Marianna Kalacanova Ludzas Pildā, 68 g.v.; pier. P. Ore 1939. FS 1712, 576.*

2. Pate gu|(i) sileņāi,
Bārni syla maleņāi.

3. Īsim, brōli, syla molu,
Sausim syla vōvereites!

4. Nūsōvuši vōvereiti,
Brauksim tērgā tērgōtīsi.

5. Pōrdavuši vōvereiti,
Pērksim bāru kumeleni.

6. Nūpērkuši kumeleni,
Jōsim, brōli, tauteņōsi.

7. Jōju, jōju vinu dinu,
Nikō loba naizjōju.

8. Jōju, jōju ūtru dinu,
Dazajōju augstu kolnu.

9. Nūzalaižu augstu kolnu,
Dazajōju šautru mežu.

10. Pīzalaužu šautru sauju,
Dazajōju lelu cīmu.

11. Dazajōju lelu cīmu,
Svīžu šautrys maleņāi.

12. Svīžu šautrys maleņāi,
Sazatryuka cīma suni.

13. Sazatryuka cīma suni,
Iztak divi dzaltōneitis.

14. Vīna mani pošu vede,
Ūtra munu kumeleņu.

15. Kumeleni staleitīi,
Mani pošu ustobāi.

16. Kumeļami auzas deve,
Maņ pasnēdze zalta krāslu.

17. Laidit maņ(i) sīna vītu
Tymsajāi kakteņāi!

18. Lai as radzu gulādamsi,
Kū dor' cīma dzaltōneitis.

19. Vīna šyva, ūtra aude,
Treša roksta zeižauteni.

20. Dūd, māmeņ(i), tū meiteni,
Kura roksta zeižauteni!

21. Ka nadūsi tōs meiteņas,
As nūmēršu žālobōsi.

22. Kur jyus mani globōsiti,
Meitu bādōs nūmyrušu?

23. Globōsimi rōžu dōrzā,
Zam rōzeišu sakneišomi.

24. Jōja kungi, jōja ļaudis,
Ni zareņa nanūlauze.

25. Atjōj poši dīva dāli,
Nūraun pošu vērsyuneiti.

26. Nūraun pošu vērsyuneiti,
Izpuškōja capureites.

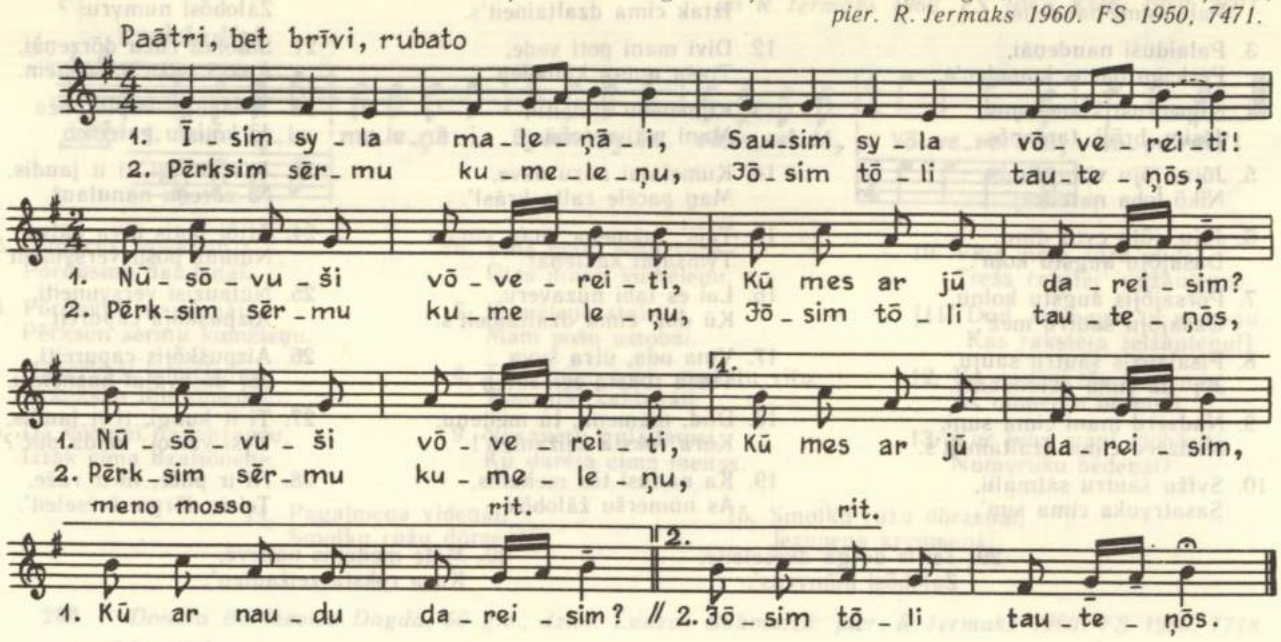
27. Appuškōja capureites,
Brauc uz svātu bazneiceni.

28. Vaicoj kungi, vaicoj ļaudis,
Kaida kūka taida puča?

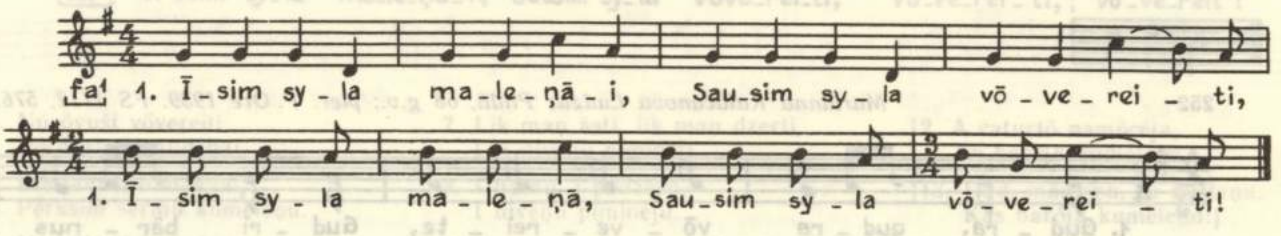
29. Ni ir kūka, ni ūzula,
Tei ir puiša dvēseleite.

30. Tei ir puiša dvēseleite,
Meitu bādōs nūmyruša.

253 *Solomeja Eisaka Dagdas raj. Punduru c., 75 g.v., dzim. Ludzas Šķaunē; pier. R. Jermaks 1960. FS 1950, 7471.*

254 *Helena Špakovska Dagdā, dzim. 1898; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8320.*

2. Nūsōvuši vōvereiti,
Pōrdūsimi naudeņai.

3. Pōrdūsimi naudeņai,
Pērksim sērmu kumeleņu.

4. Brauksim meitu apsavārtu,
Kū dareisi cima meitys.

5. Vīna aude, ūtra vērpe,
Treša roksta zeidauteņu.

6. Catūrtōi namōcēja,
Tei barova kumeleņu.

7. Dūd, māmeņa, tū meiteni,
Kur' barova kumeleņu!

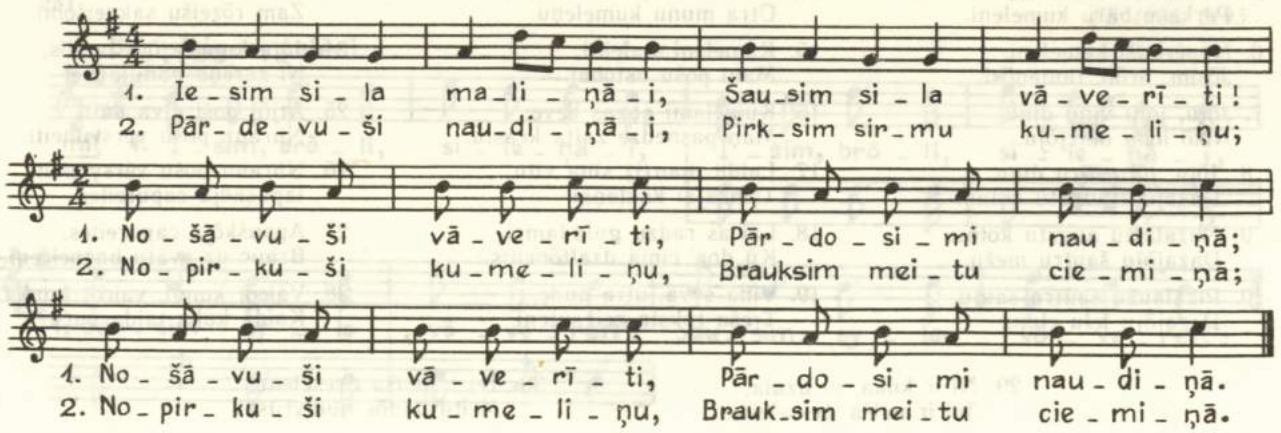
8. Ka nātdūsi tōs meitenis,
As numēršu bedeņōsi.

9. Kur jyus mani globōsiti,
Bēdeņōsi numyrušu?

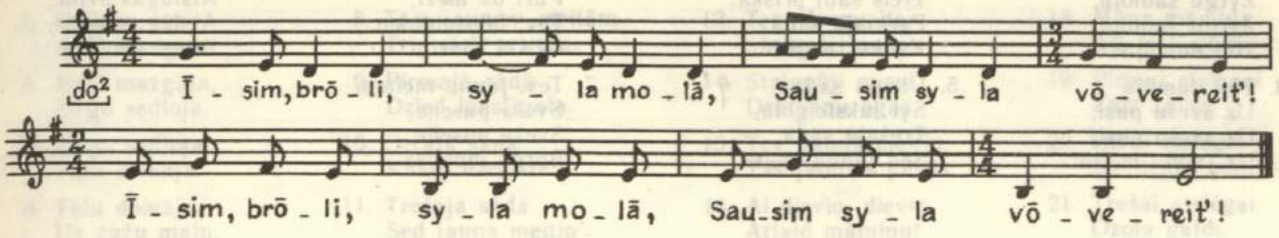
10. Smolku rūžu dōrzeņai,
Zam rūzeišu sakneitemi.

Adele Balančonoka Cēsu Vaivē, dzim. 1922, dziesmu dzirdējusi ap 1937 Daugavpils Dagdā; pier. V. Stelbergs 1940. FS 1700, 5223.

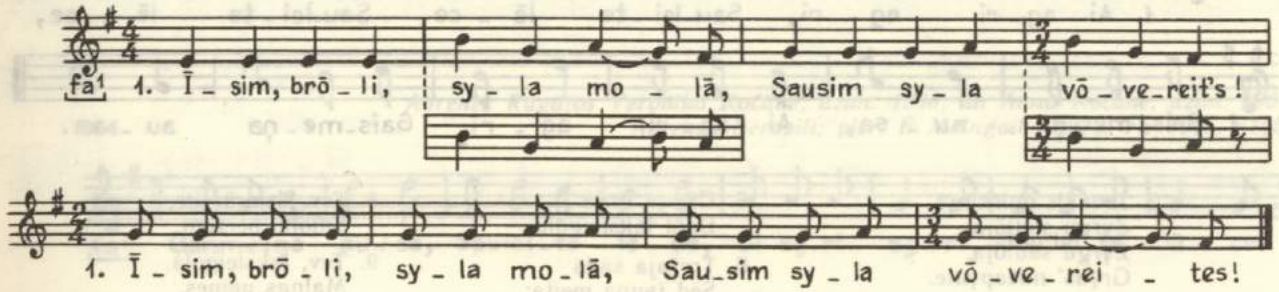
255

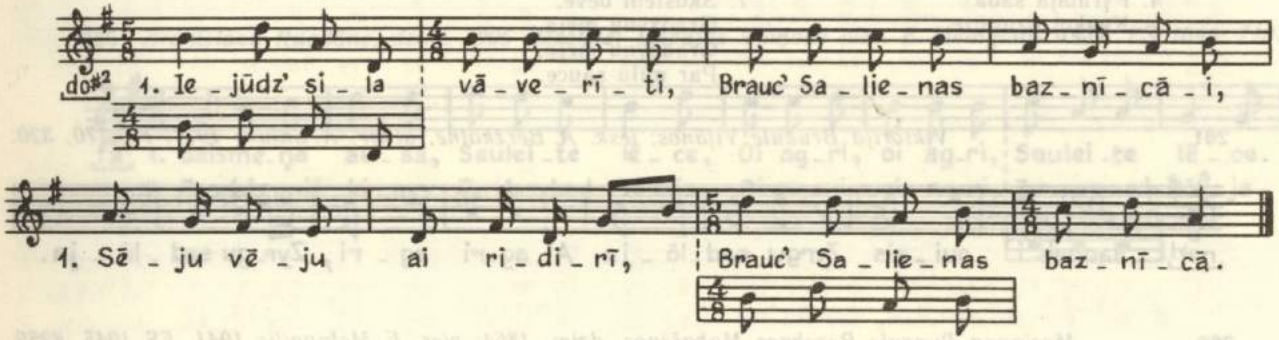
256 *Virgine Pridane Rēzeknes raj. Marguču c., apm. 60 g.v.; pier. Ald. Kalniņš 1956. FS 1930, 5042.*

257 *Solverija Brokane Rēzeknes raj. Kaunatas c., dzim. 1899; pier. Ald. Kalniņš 1956. FS 1930, 5048.*

258 *Lize Brauna Aizputes Aprikos, 74 g.v.; pier. A. Salaks 1930. FS 170, 1580.*

2. Zīda grožu atgrožoju,
Lai neskrēja eglienai.

3. Lai skrej tautu sētiņai,
Kur meitiņas daiļas auga.

4. Lai skrej tautu sētiņai
Pie tās meitu māmulītes.

5. Labvakari, meitu māte,
Kur ir tavas daiļas meitas?

6. Manas meitas kambarēi
Raksta zīda nezdaudziņus.

7. Tīšām iešu kambarēi
Raudzīt tavas daiļas meitas.

8. Viena ada, otra raksta,
Trešā zīdu šķeterēja.

9. Dod, māmiņa, to meitiņu,
Kas to zīdu šķeterēja!

10. Ja nedosi to meitiņu,
Es nomiršu sirdestosi.

11. Kur jūs mani glabāsieti,
Žēlabāsi nomirušu?

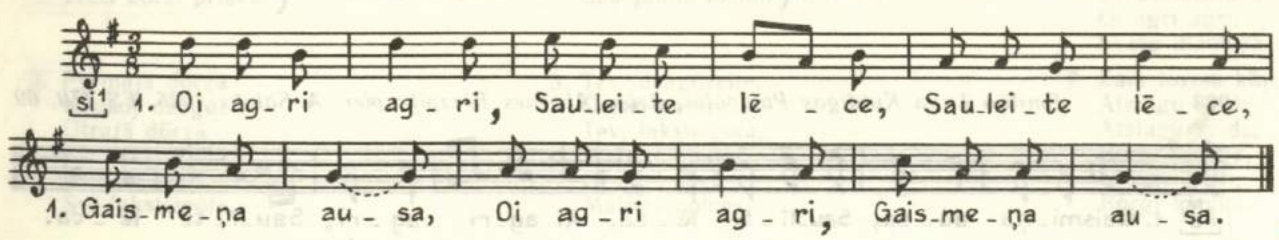
12. Baltā rožu dārziņai,
Apakš zaļām saknītēmi.

13. Tur sanāca jaunas meitas
Svētu ritu puškus rauti.

14. Laužat, meitas, ko lauzdamas,
Galotnīti nelaužati!

15. Lai palika galotnīte,
Kur putniemi uzmestiesi.

259 *Veronika Laizāne Viļānu raj. Puderu c., dzim. 1896 Rēzeknes Dricēnos; pier. Ald. Kalniņš 1955. FS 1925, 5329.*

2. Jaunais puiškinys
Zyrgu sadlōja,
Zyrgu sadlōja,
Tōli dūmōja.

3. Tōli dūmōja
Uz svešu pusi,
Uz svešu pusi,
Uz jaunu meitu.

4. Tev, jaunais puiškin,
Treis sādi priškā:
Pyrmajā sādā
Kyukoj zagūze.

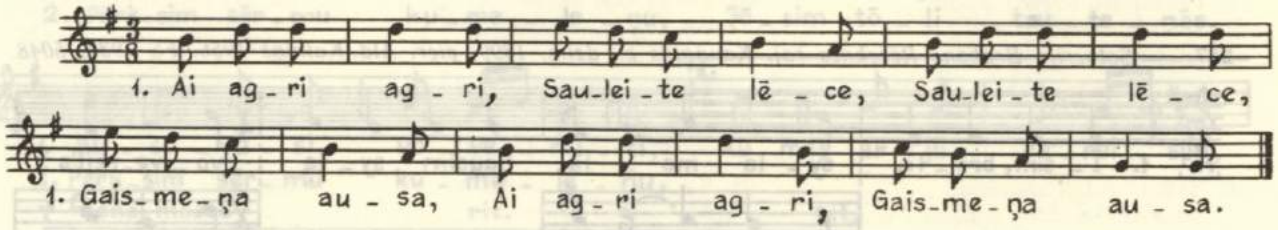
5. Ūtrajā sādā
Syt laksteigola,
Trešajā sādā
Sēd jauna meita.

6. Tev, zagūzeite,
Pūri da meži;
Tev, laksteigaleņ,
Ōriski bārzi.

7. Tev, jauna meiteņ,
Sveša puseite,
Sveša puseite,
Borga mōteica.

8. Zam tavom kōjom
Atslāgas svīde,
Atslāgas svīde,
Borgi lomōjōs.

260 *Cecilija Rudiša Ludzas raj. Ciblas c., dzim. 1877; pier. A. Grandavs 1958. FS 1940, 6837.*

2. Jaunais puiškinys
Zyrgu sadlōja,
Zyrgu sadlōja,
Gryuš' nūzapyute.

3. Jōbrauc jam tōli
Da treju sādu.

4. Pyrmajā sādā
Kyukoj dzagūze.

5. Ūtrajā sādā
Dzīd laksteigola.

6. Trešajā sādā
Sēd jauna meita;
Tei jauna meita
Tevi gaidēja.

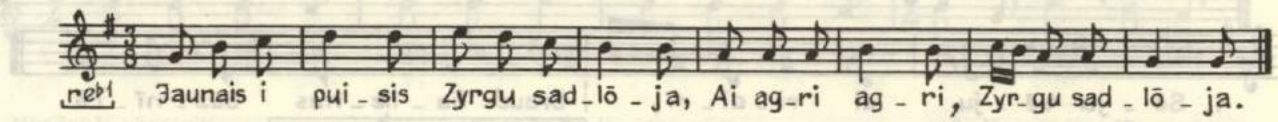
7. Skusteni deve,
Gradzynu meja,
Gradzynu meja,
Par milū sauce.

8. Tev, dzagūzeite,
Smolki bērzeni.

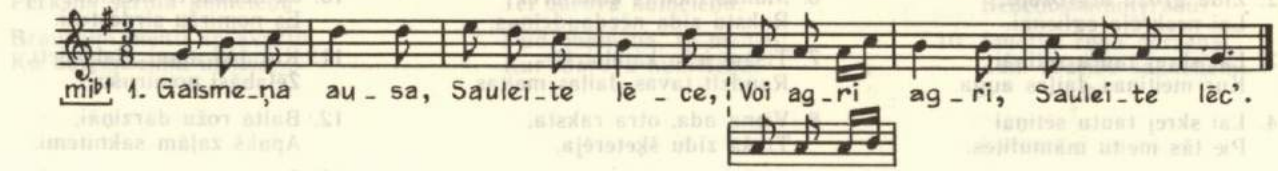
9. Tev, laksteigola,
Malnas upines.

10. Tev, jauna meita,
Svešaisi puiseits.

261 *Viktorija Brukule Viļānos; iesk. A. Bērzkalne, atšifr. A. Salaks 1927. FS 170, 320.*

262 *Marianna Puncule Rēzeknes Makašēnos, dzim. 1864; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8259.*

2. Jau jaunais puiškins
Zyrgu sadlōja

3. Zyrgu sadlōja,
Tōli dūmōja.

4. Tōli dūmōja,
Gryuš' nūzapyute.

5. Tev, jaunais puiškins,
Trei sōdi priškā:

6. Pyrmejā sōdā
Syt laksteigola.

7. Ūtrejā sōdā
Kyukoj dzagūze.

8. Trešejā sōdā
Sēd jauna meita.

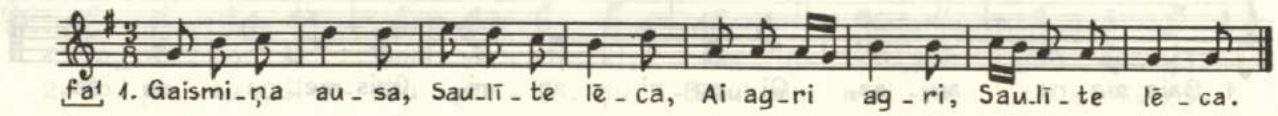
9. Tev, laksteigola,
Pūri da meži.

10. Tev, dzagūzeite,
Ōriski bārzi.

11. Tev, jauna meita,
Sveša puseite.

12. Sveša puseite,
Borga mōteica.

263 *Emilija Laua Kuldīgas Pampāļos, dzim. Abrenes Bērzpilī; pier. A. Salaks 1926. FS 170, 69.*

2. Tas jaunais puisīts
Kājiņas āva.

3. Kājiņas āva,
Muti mazgāja.

4. Muti mazgāja,
Zirgu sedloja.

5. Zirgu sedloja,
Tālu domāja.

6. Tālu domāja
Uz čužu malu.

7. Uz čužu malu
Pie jaunām meitām.

8. Tām jaunām meitām
Tris sādi priekšā.

9. Pirmajā sādā
Dzied lakstīgala.

10. Otrajā sādā
Kūkoj dzeguze.

11. Trešajā sādā
Sēd jauna meitiņ'.

12. Tev, lakstīgala,
Āriski bērzi.

13. Tev, dzeguzīte,
Staignāji purvi.

14. Staignāji purvi,
Dzērveņu ogas.

15. Tev, jaunā meitiņ,
Tas jaunais puisis.

16. Ai dieviņ, dieviņ,
Atlaid māmiņu!

17. Atlaid māmiņu
Uz manu godu!

18. Mana māmiņa
Aiz trej' atslēgu:

19. Pirmai atslēgai
Zaļa zālīte.

20. Otrai atslēgai
Dzeltenas smiltis.

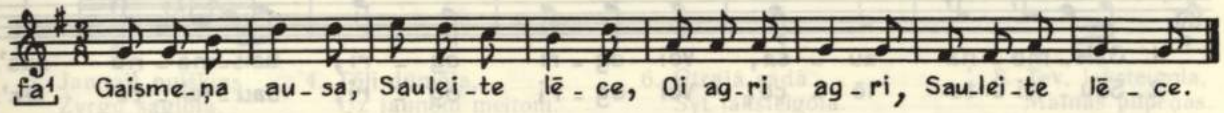
21. Trešai atslēgai
Ozola galdi.

22. Zaļa zālīte
Uz krūtīm auga.

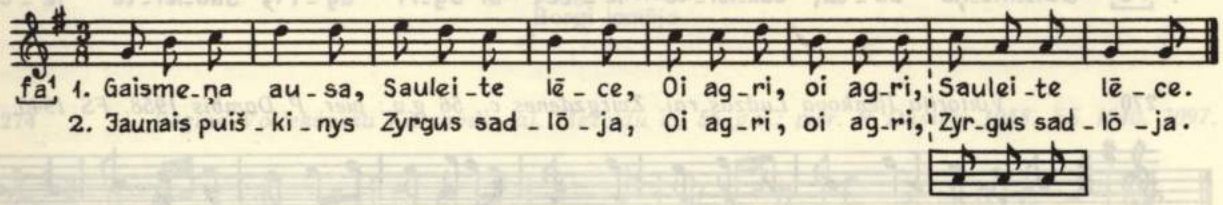
23. Dzeltenas smiltis
Acis aizbēra.

24. Ozola galdi
Plecus samiedza.

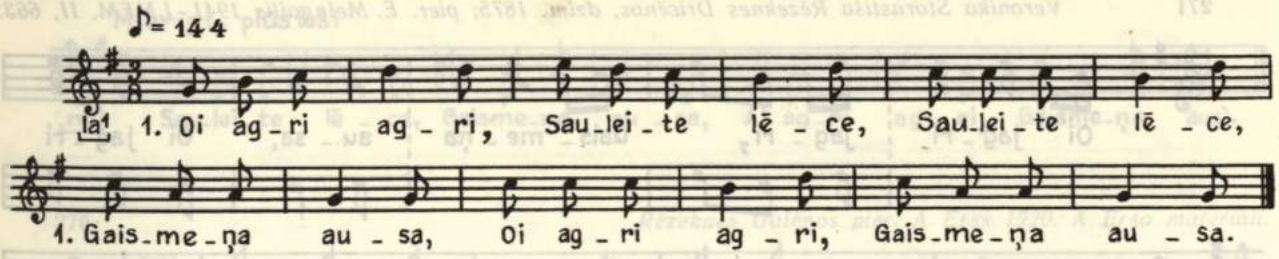
264 *Abrenes Rugājos Veronika Kočāne, dzim. 1896, un Anna Kočāne, dzim. 1904 Abrenes Bērzpili; pier. E. Melngailis 1932. FS 1045, 7155.*

265 *Broņislava Rundāne, dzim. 1906 Rēzeknē; Liepājas Vaiņodē pier. E. Melngailis 1932. FS 1045, 7107.*

266 *Juzefa Spružāne Rēzeknes Kaunatā; pier. Ā. Erss 1920. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 385.*

2. Jōj jaunais puiškins,
Treis dōrzi priškā.
Oi agri agri,
Treis dōrzi priškā. } 2 reizes

3. Pyrmajā dōrzā
Kyukoj dzagūze;
Ūtrajā dōrzā
Syt laksteigola,
Oi agri agri,
Syt laksteigola.

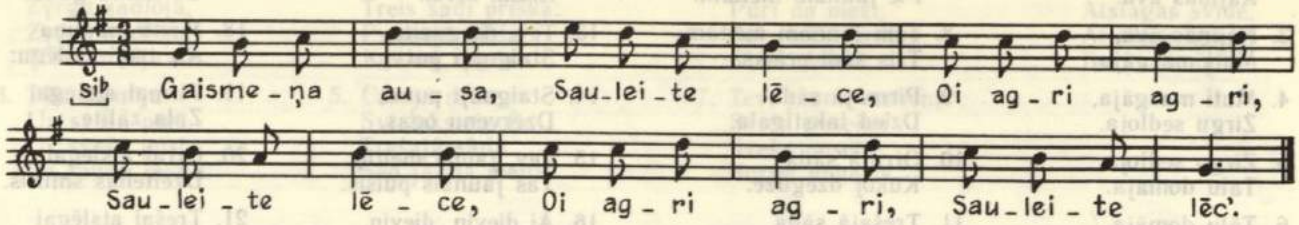
4. Trešajā dōrzā
Sēd jauna meita,
Oi agri agri,
Sēd jauna meita. } 2 reizes

5. Tev, dzagūzeite,
Ōriski bārzi;
Tev, laksteigola,
Malnas upines,
Oi agri agri,
Malnas upines.

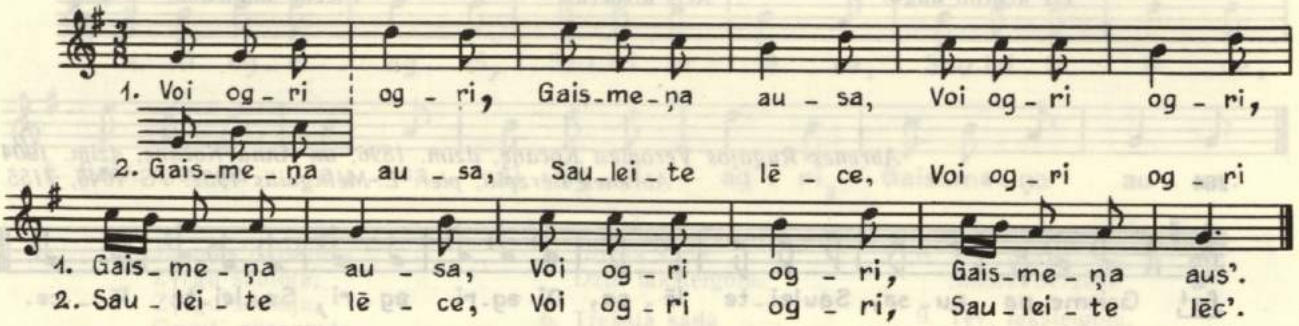
6. Tev, jauna meita,
Sveša puseite,
Sveša puseite,
Sveša māmeņa.
Oi agri agri,
Sveša māmeņa.

7. Zam tovom kōjom
Atslāgu svīde,
Atslāgu svīde,
Borgi lomōja,
Oi agri agri,
Borgi lomōja.

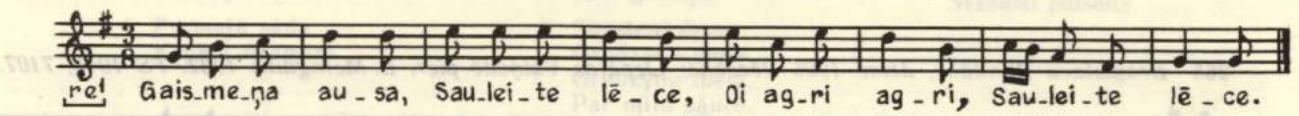
267 *Madaļa Bernāne Vecāķos, dzim. 1884 Rēzeknes Bērzgalē; pier. E. Melngailis 1940. FS 1045, 7864.*

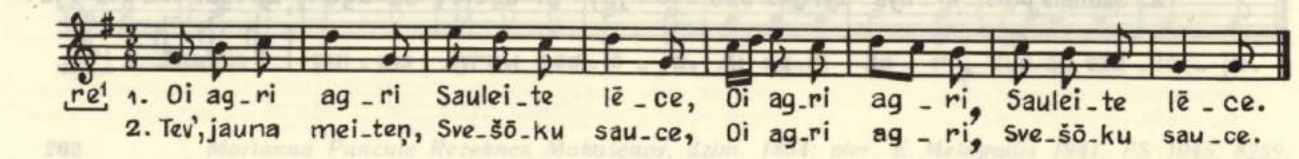
268 *Jezups Trasuns Rīgā, dzim. 1886 Rēzeknes Sakstagalā; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 1098.*

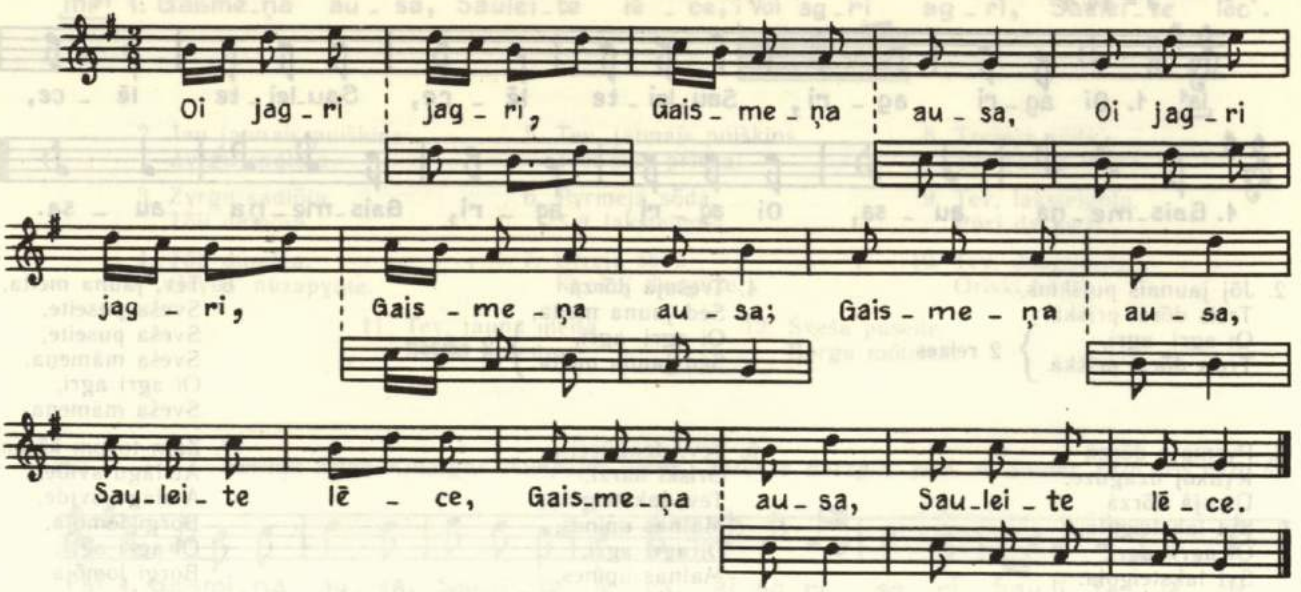
269 *Agata Ikauniece Viļānu raj. Sakstagala c., 57 g.v.; pier. Ald. Kalniņš 1955. FS 1925, 5373.*

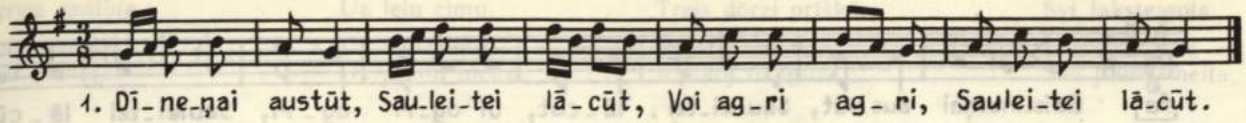
270 *Viktorija Iļenkova Ludzas raj. Zvirgzdenes c., 56 g.v.; pier. P. Dambis 1958. FS 1940, 7149.*

271 *Veronika Storastiša Rēzeknes Dricēnos, dzim. 1875; pier. E. Melngailis 1941. LMFM, II, 663.*

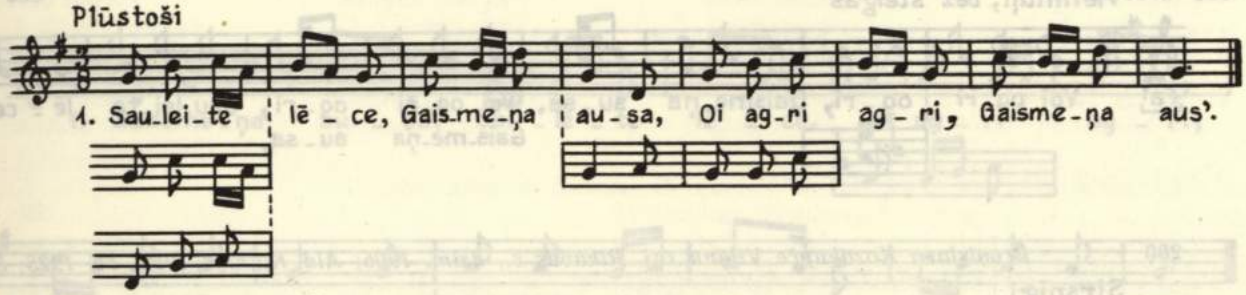
272 *Marija Lakovska Preiļos; pier. P. Dambis 1959. FS 1945, 1069.*

2. Jaunaisi puiseits
Zyrgu sadlova.

3. Zyrgu sadlova,
Tōli dūmova.

273 *Kristīne Čehoviča Ludzas raj., 68 g.v.; pier. E. Auniņa 1958. FS 1940, 6776.*

2. Jaunais puiškins
Zyrgu saglōja.

3. Zyrgu saglōja,
Tōli dūmōja.

4. Tōli dūmōja,
Uz jaunom meitom.

5. Pyrmajā sādā
Kyukoj zagūze.

6. Otrajā sādā
Syt laksteigola.

7. Trešajā sādā
Staigoj meiteņa.

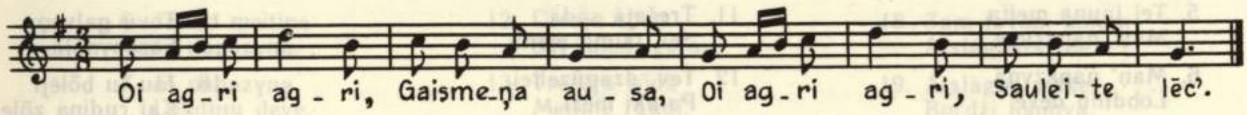
8. Tev, laksteigola,
Malnas pupeņas.

9. Tev, zagūzeite,
Vōruski bārzi.

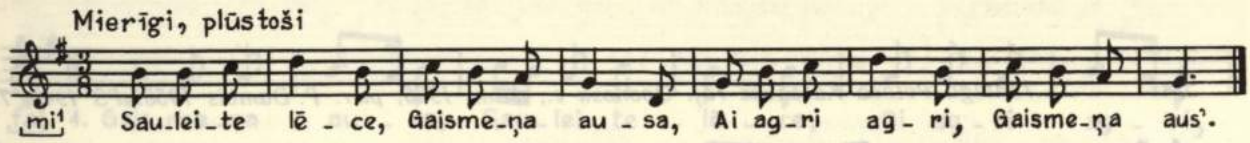
10. Tev, meitineit,
Borgō mōteica.

11. Borgō mōteica
Borgi lomōja.

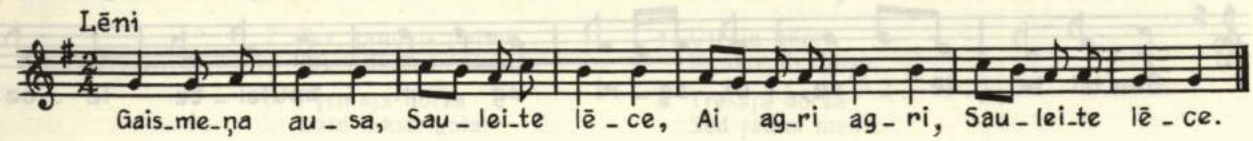
274 *Regina Voicekovska Kārsavas raj. Mežvidu c., 56 g.v.; pier. P. Dambis 1958. FS 1940, 7097.*

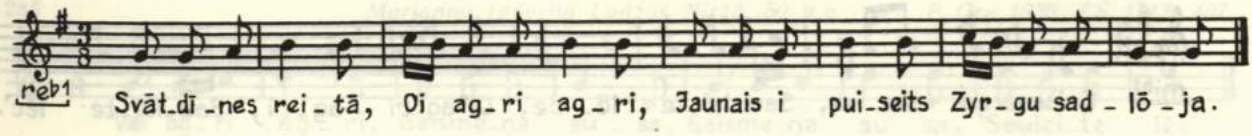
275 *Viktorija Aņča Ludzas raj., 74 g.v.; pier. E. Auniņa 1958. FS 1940, 67 3.*

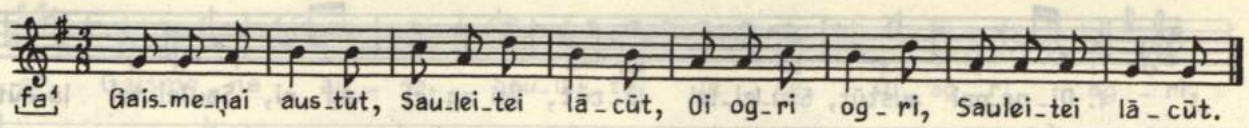
276 *Rēzeknes Galēnos pier. Ā. Erss 1920. Ā. Ersa materiāli.*

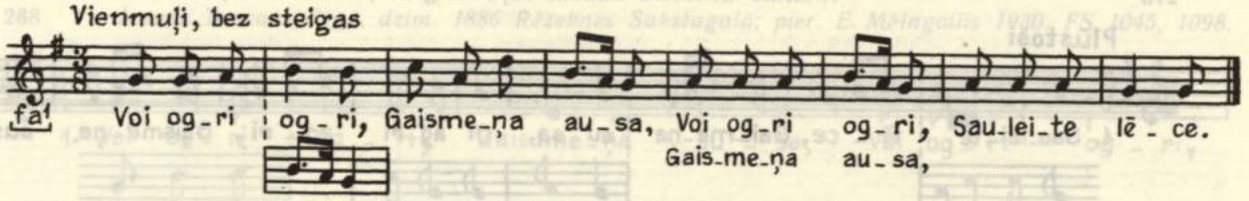
277 *Tekla Ostrovska Daugavpils apr.; iesk. A. Bērzkalne, atšifr. A. Salaks 1927. FS 170, 319.*

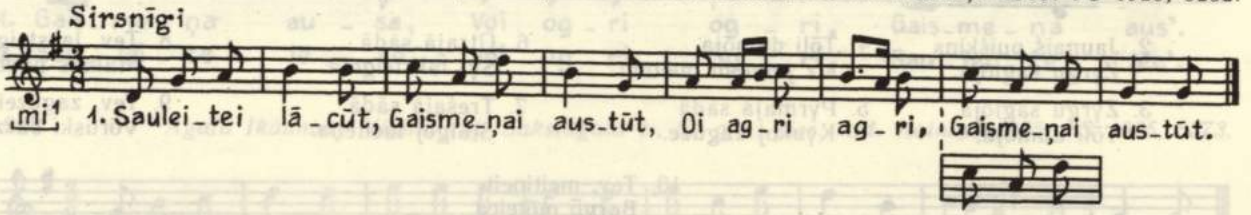
278 *Veronika Silauniece Viļānu raj. Radopoles c., dzim. 1928; pier. Ald. Kalniņš 1955. FS 1925, 5222.*

279 *Antons Piterkāns Viļānu raj. Radopoles c., dzim. 1881 Viļānos; pier. Ald. Kalniņš 1955. FS 1925, 5202.*

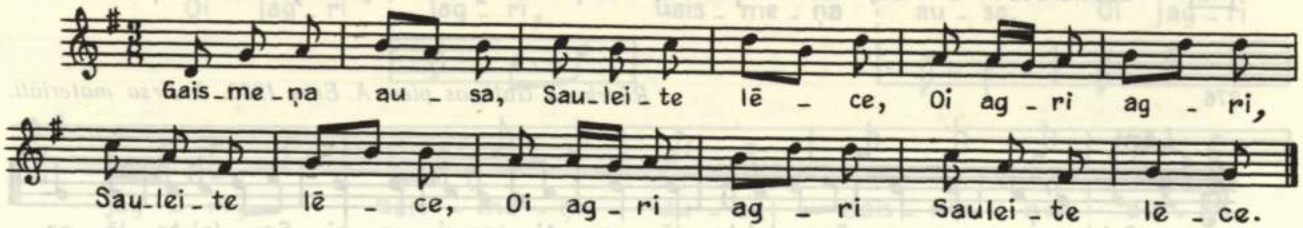

280 *Broņislava Kozakupča Viļānu raj. Rikavas c., dzim. 1906; Ald. Kalniņš 1955. FS 1925, 5252.*

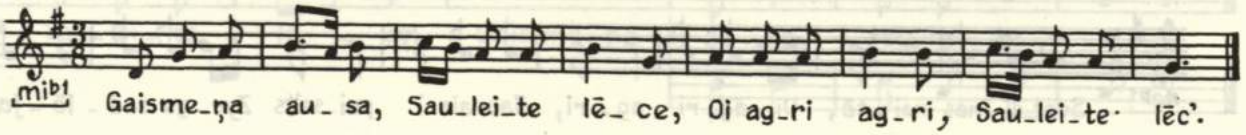

2. Jaunȳs puiškinys
Žyrgu sadlōja.
3. Tōli dūmōja,
Gryuš nūsapyute.
4. Jōju as, jōju
Uz jaunu meitu.
5. Tei jauna meita
Maņ' napazyna.
6. Maņ' napazyna,
Lobdīnu deve.
7. Lobdīnu deve,
Gradzynim meja.
8. Tev, jaunai meitai,
Treis sādi priškā:
9. Pyrmejā sādā
Kyukoj dzagūze.
[10. Ūtrejā sādā
Syt laksteigola.]
11. Trešajā sādā
Sēd jauna meita.
12. Tev, dzagūzeitei,
Palāki meži.
13. Tev, laksteigolai,
Ōriski dōrzi.
14. Tev, jaunai meitai,
Borga mōseica.
15. Zam tovom kōjom
Svīde atslāgas.
16. Svīde atslāgas,
Borgi runōja.
17. Tovu gaļveņu
Sasōpynōja.
18. Jau tu bōlēji
Kai rudiņa zōle.
19. Osoras lēji
Kai vosoras leitu.

281 *Jadviga Potaša Kārsavas raj. Oponosu c., dzim. 1906; pier. P. Dambis 1958. FS 1940, 7074.*

282 *Helene Apeine Rēzeknes Sakstagalā, dzim. 1909; pier. E. Melngailis 1924. FS 1045, 287.*

2. Jau jaunais puiškins
Zyrgu sadlōja.

3. Zyrgu sadlōja,
Tōli dūmōja.

4. Jōšu es, jōšu
Uz lelu cimu.

5. Uz lelu cimu,
Uz jaunu meitu.

6. Tev, jaunais puiškins,
Treis dōrzi priškā:

7. Pyrmajā dōrzā
Kyukoj dzagūze.

8. Ūtrajā dōrzā
Syt laksteigola.

9. Trešajā dōrzā
Sēd jauna meita.

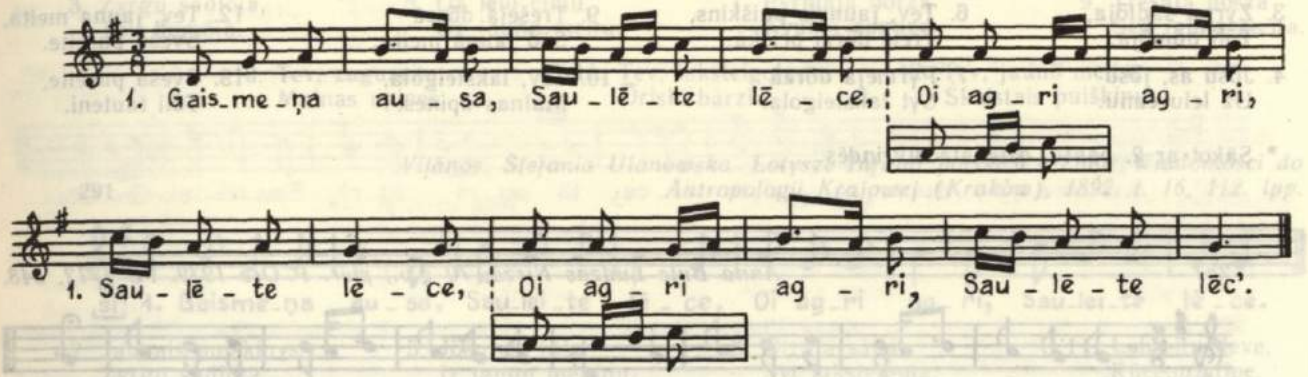
10. Tev, dzagūzeite,
Ōriski bārzi.

11. Tev, laksteigola,
Malnōs upines.

12. Tev, jaunō meiteņ,
Svešō puseite.

Antons Skrinda Pēterburgā, dzim. 1881 Daugavpils Liksnā; pier. E. Melngailis 1900. FS 1045, 233.

283

2. Jaunais puiškinys
Zyrgu sadlova.

3. Zyrgu sadlova,
Gryuš' nūsapyute.

4. Gryuš' nūsapyute,
Osoras slauka.

5. Jōja jys, joja
Iz jaunu meitu.

6. Jauna meitine
Jō napazyna.

7. Jō napazyna,
Lobdinu deve.

8. Lobdinu deve,
Par milū sauce.

9. Par milū sauce,
Gradzynim meja.

10. Tev, jaunais puiškins,
Treis sōdi priškā:

11. Pyrmajā sōdā
Dzagūze kyukoj.

12. Ūtrajā sōdā
Syt laksteigola.

13. Trešajā sōdā
Meitine raudi.

14. Tev, dzagūzēte,
Pūriski bārzi.

15. Tev, laksteigola,
Malnas upines.

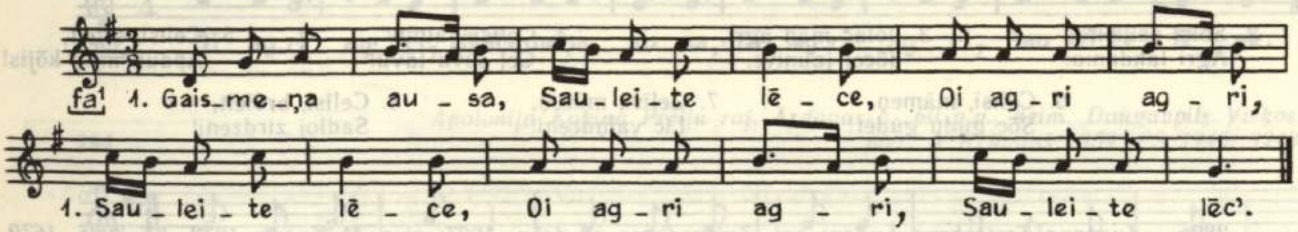
16. Tev, jauna meitiņ,
Borga mōteica.

17. Borga mōteica,
Grozna mōseica.

18. Zam tovom kōjom
Atslāgas svīde.

19. Atslāgas svīde,
Bordži lomova.

284 *Anna Bogdanova Krāslavas raj. Izvaltas c., dzim. 1926; pier. A. Krūmiņš 1958. FS 1940, 7460.*

2. Tev, jaunais puiseit,
Treis dōrzi priškā.

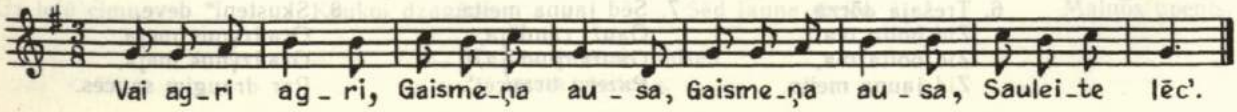
3. Pyrmajā dōrzā
Dzid laksteigola.

4. Ūtrajā dōrzā
Kyukoj dzagūze.

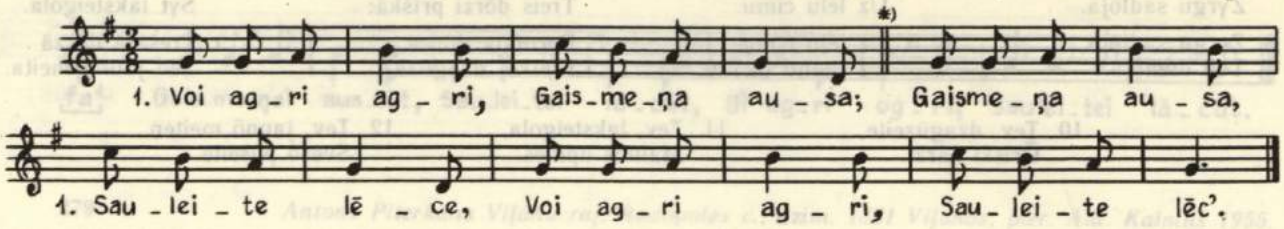
5. Trešajā dōrzā
Sēd jauna meita.

6. Sēd jauna meita,
Pyn vaiņudzeņu.

285 *Marianna Igovena Ludzas Nirzā, 50 g.v.; pier. P. Ore 1939. FS 1712, 407.*

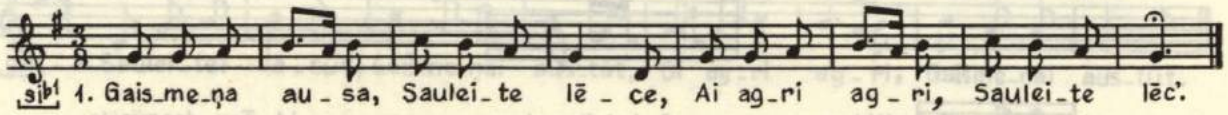
286 *Marija Bule Ludzas Nirzā, dzim. 1869; pier. E. Melngailis 1929. FS 1045, 96.*

2. Jaunais puiškinys
Zyrgu sadlōja.
3. Zyrgu sadlōja,
Tōli dūmōja.
4. Jōšu as, jōšu
Uz lelu cīmu.
5. Uz lelu cīmu,
Uz jaunu meitu.
6. Tev, jaunais puiškins,
Treis dōrzi priškā:
7. Pyrmejā dōrzā
Syt laksteigola.
8. Ūtrejā dōrzā
Kyukoj zagūze.
9. Trešejā dōrzā
Sēd jauna meita.
10. Tev, laksteigola,
Malnas upines.
11. Tev, zagūzeite,
Vōriski bārzi.
12. Tev, jauna meita,
Sveša puseite.
13. Sveša puseite,
Tōli tauteni.

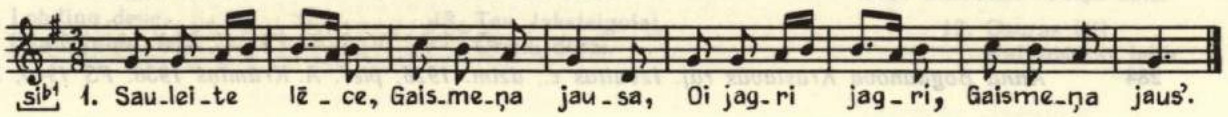
* Sākot ar 2. pantu, dziedāta divrindēs.

287 *Anna Bule Ludzas Nirzā, 70 g.v.; pier. P. Ore 1939. FS 1712, 548.*

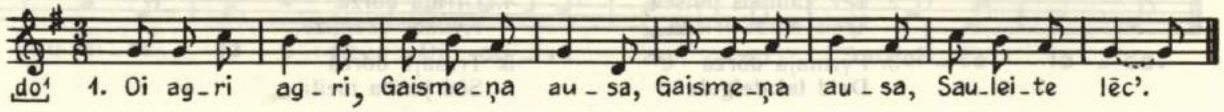
2. [Jaunais] puiškinys
Zyrgu sadlōja.
3. Zyrgu sadlōja,
Tōli dūmōja.
4. Uz lelu cīmu,
Uz jaunu meitu.
5. Tai jaunai meitai
Treis dōrzi sātā:
6. Pyrmāi dōrzā
Dzagūze kyukōj'.
7. Ūtrāi dōrzā
[Dzīd laksteigola].
8. Trešāi dōrzā
Sēd jauna meita.
9. Tev, dzagūzeite,
Ōriski bārzi.
10. Tev, laksteigola,
Malna upine.
11. Tev, jauna meita,
Sveša puseite.

288 *Monika Zelenka Ludzas raj. Nirzas c., dzim. 1906; pier. V. Bendorfs 1972. FS 2005, 1898.*

2. Soka sauleite
Agri lākdama:
3. Jōlāc maņ agri,
Jōceļ jaunive.
4. Celīsi, jauniv',
Ceļ sovu tāvu!
5. Celīsi, teteit,
Apauņ maņ kōjis!
6. Celīsi, māmeņ,
Sōc gūdu gūdēt!
7. Celīsi, mōseņ,
Lic vaiņuceni!
8. Celīsi, brōleit,
Sadloj zirdzeni!

289 *Zuzanna Tretjakova Ludzas raj. Zvirgzdenes c., dzim. 1907; pier. M. Kurme 1972. FS 2005, 1670.*

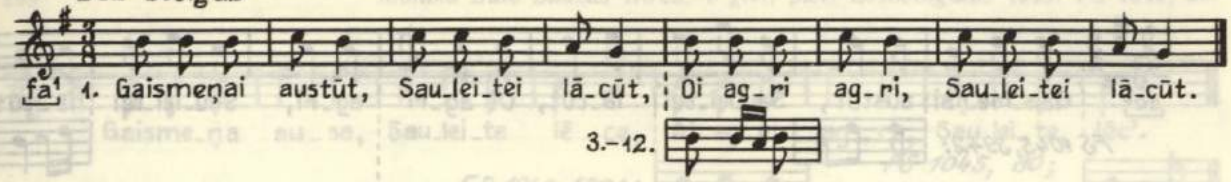

2. Oi jaunais puiškins
Zyrgu sadlōja,
Zyrgu sadlōja,
Tōli dūmōj'.
3. Braukšu es, braukšu
Uz lelū cīmu,
Uz lelū cīmu,
Uz jaunū meitu.
4. Tev, jaunais puiškins,
Treis dōrzi priškā.
5. Pyrmajā dōrzā
Dzīd laksteigola,
Ūtrajā dōrzā
Kyukoj dzagūze.
6. Trešajā dōrzā
Zīd bolta īva,
Zīd bolta īva,
Zīd jauna meita.
7. Sēd jauna meita,
Gauži raudōja,
Gauži raudōja,
Pazeist braucēj'.
8. Skusteni* deve,
Gradzynus meja,
Gradzynus meja,
Par draugim saucēs.

* skusts — lakats.

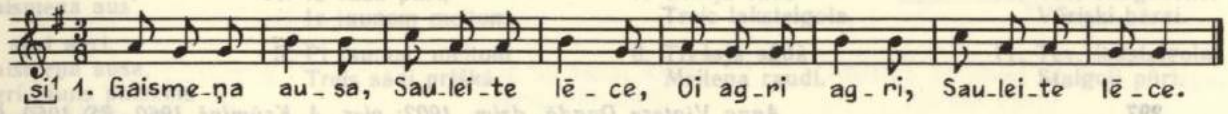
290 *Donata Barkeviča Dagdā, dzim. 1889 Rēzeknes Bukmuižā; pier. R. Jermaks 1960. FS 1950, 7717.*

Bez steigas

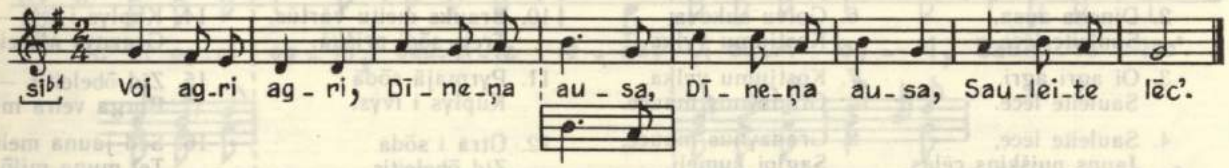
2. Jaunais puiškinys
Zyrgu sadlōja.
3. Zyrgu sadlōja,
Tōli dūmōja.
4. Jōšu es, jōšu
Uz lelu cīmu.
5. Uz lelu cīmu,
Uz jaunu meitu.
6. Tev, jaunais puiseit,
Treis dōrzi priškā.
7. Pyrmajā dōrzā
Kyukoj zaguze.
8. Ūtrajā dōrzā
Dzīd laksteigola.
9. Trešajā dōrzā
Sēd jauna meita.
10. Tev, zaguzeite,
Malnas upines.
11. Tev, laksteigola,
Ōriski bārzi.
12. Tev, jaunō meita,
Skaistais puiškinys.

291 *Viļānos. Stefania Ulanowska. Łotysze Inflant polskich.—Zbiór Wiadomości do Antropologii Krajowej (Kraków), 1892, t. 16, 112. lpp.*

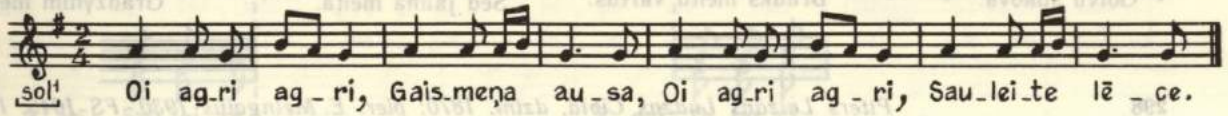

2. Jaunais puiškinys
Zyrgu sadlōja.
3. Gryuš' nūzapyute,
Gauži raudōja.
4. Gauži raudōja,
Svōteņūs jōja.
5. Jōšu es, jōšu
Iz jaunu meitiņu.
6. Da jaunai meitinei
Treis sādi priškā.
7. Pyrmajā sādā
Dzagūze kyukoj.
8. Ūtrajā sādā
Syt laksteigola.
9. Trešajā sādā
Sēd jauna meitine.
10. Jauna meitine
Labi pazyna.
11. Labreitu deve,
Rūceņu stīpe.
12. Rūceņu stīpe,
Gradzynu meja.
13. Par mīlū sauce,
Muteitis deve.

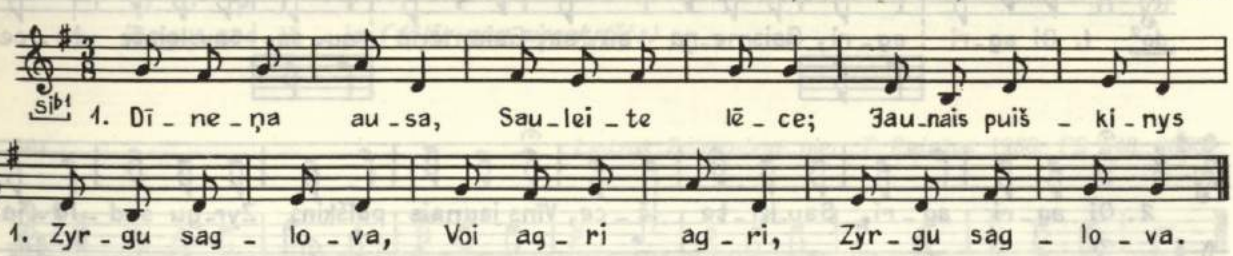
292 *Tereze Streiko Daugavpils Aizkalnē, dzim. 1861; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8628.*

293 *Adeļa Iermaka Ludzas Šķaunē, dzim. 1890; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8412.*

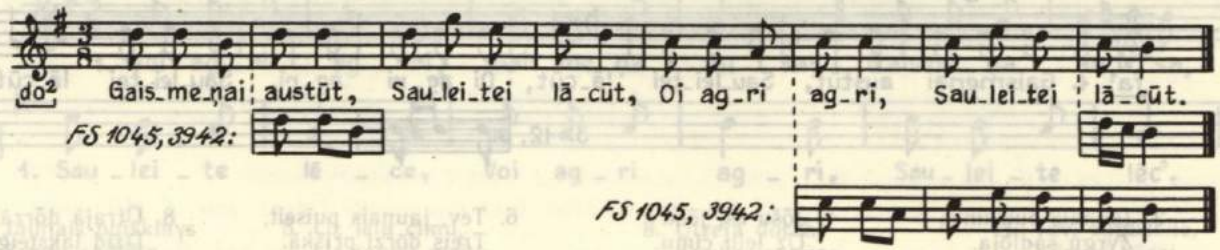

294 *Apolonija Kokina Preiļu raj. Ārdavas c., 60 g.v., dzim. Daugavpils Viškos; pier. A. Krūmiņš 1959. FS 1945, 9248.*

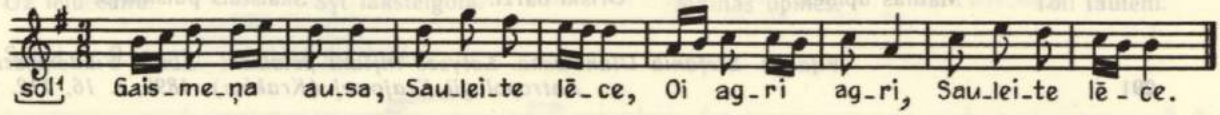

2. Zyrgu saglova,
Tōli dūmova.
Jōšu es, jōšu
Uz lelū cīmu.
3. Tev, jaunais puiseit,
Treis dōrzi priškā.
Pyrmajā dōrzā
Kyukoj dzagūze.
4. Ūtrajā dōrzā
Syt laksteigola.
Trešajā dōrzā
Sēd jauna meita.
5. Tev, zagūzeite,
Ōriski bārzi.
Tev, laksteigola,
Malnōs upenis.
6. Tev, jaunais puiseit,
Jauna meiteņa.

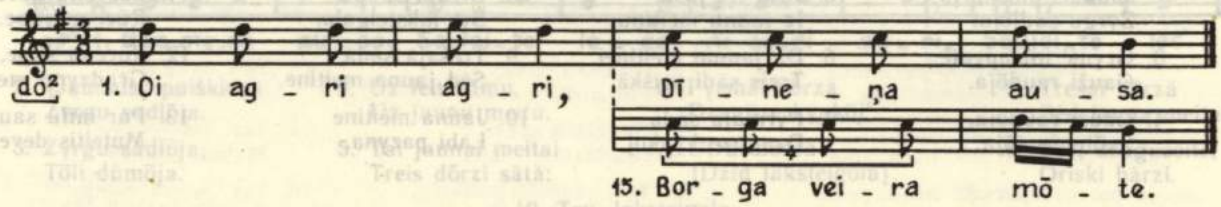
295 *Lucija Stafecka Rēzeknē, dzim. 1916 Rēzeknes Maltā; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 3928.*
Anna Švarca Rēzeknē, dzim. 1900 Viļānos; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 3942.

296 *Marijena Rudzite Ludzas Mērdzenē, dzim. 1901 Pēterburgā; pier. E. Melngailis 1932. FS 1045, 7140.*

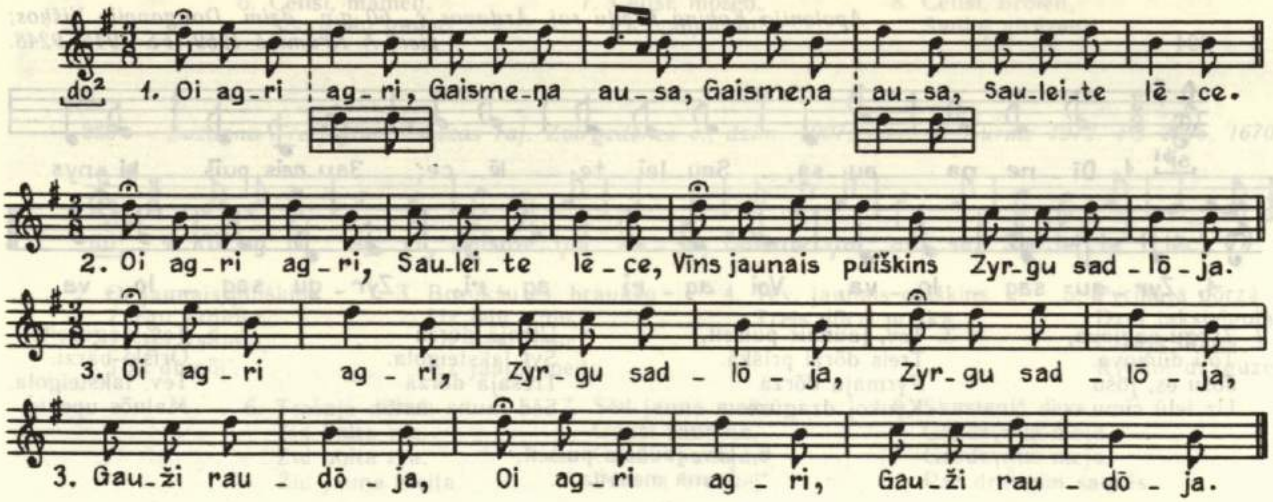

297 *Anna Vjatere Dagdā, dzim. 1902; pier. A. Krūmiņš 1960. FS 1950, 9249.*

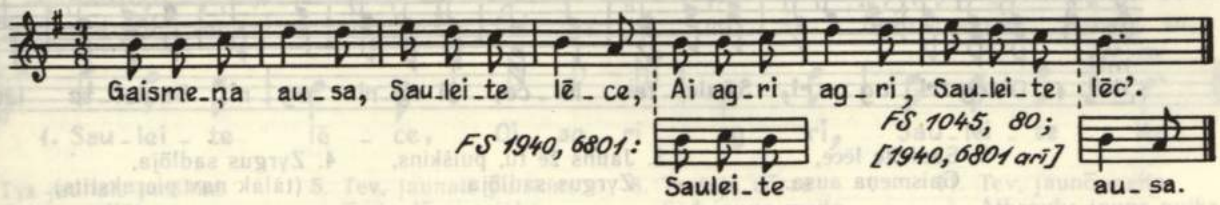

2. Dineņa ausa,
Sauleite lēce.
3. Oi agri agri,
Sauleite lēce.
4. Sauleite lēce,
Jauns puiškins cēlās.
5. Jauns puiškins cēlās,
Golvu sukova.
6. Golvu sukova,
Kostjumu vylka.
7. Kostjumu vylka,
Gradzynus mauce.
8. Gradzynus mauce,
Sagloj kumeli.
9. Sagloj kumeli,
Brauks meitu vārtūs.
10. Brauks meitu vārtūs,
Treis sōdi priškā.
11. Pyrmajā sōdā
Kuplys i īvys.
12. Otrā i sōdā
Zīd ōbeleitis.
13. Trešajā sōdā
Sēd jauna meita.
14. Kuplys i īvis —
Graznys mōseicys.
15. Zīd ōbeleitis —
Borga veira mōte.
16. Sēd jauna meita —
Tei muna milō.
17. Pasnēdžu rūku,
Gradzynim mejom.

298 *Piters Laizāns Ludzas Ciblā, dzim. 1870; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 1274.*

299 *Virginija Aļeksāne Ludzas raj. Ciblas c., dzim. 1898; pier. A. Grandavs 1958. FS 1940, 6873.*
Konstance Novožilova Ludzas raj. Līdumnieku c., dzim. 1910; pier. A. Grandavs 1958. FS 1940, 6801.
Monika Bule Ludzas Nirzā, 4 g.v.; pier. E. Melngailis 1929. FS 1045, 80.

FS 1045,80: Oi agri agri, Gaismeņa ausa. } 2 reizes

FS 1940, 6801:

1. Ai agri agri,
Sauleite lēce,
Sauleite lēce,
Gaismeņa aus'.

2. Ai agri agri,
Gaismeņa ausa,
Agri jauns puiškins
Zyrgu sadlōja.

3. Zyrgu sadlōja,
Tōli dūmōja.

4. Iz čužu pusi,
Iz jaunom meitom.

5. Pi jaunom meitom
Treis sādi priškā.

6. Pyrmajā sādā
Kyukoj dzagūze.

7. Ūtrajā sādā
Treic laksteigola.

8. Trešajā sādā
Meiteņa raudi.

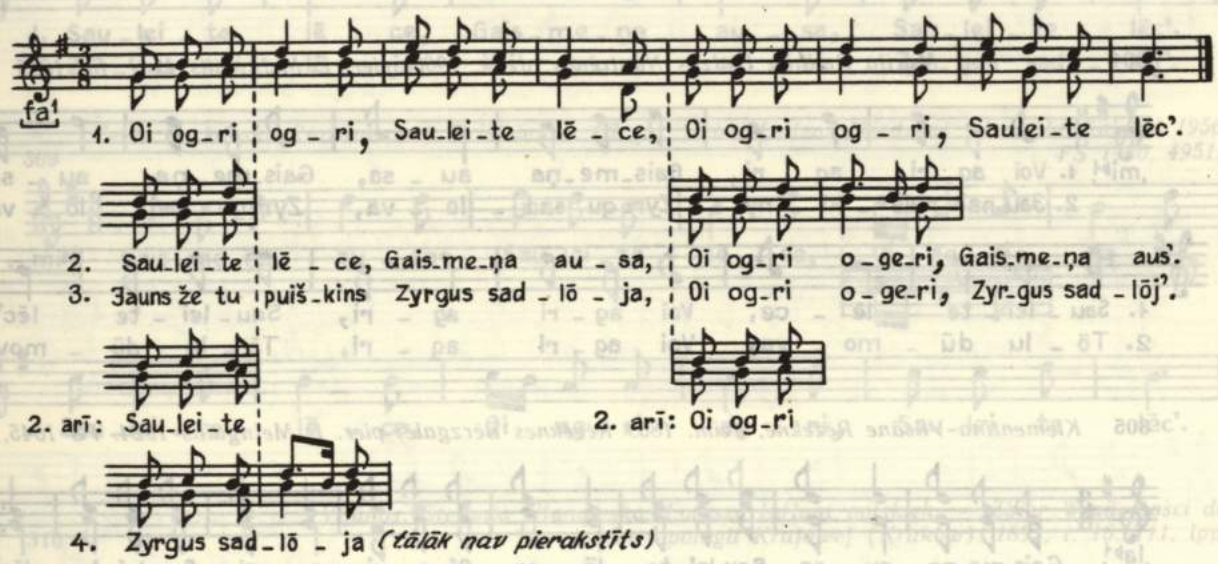
9. Meiteņa raudi,
Pazyna mani.

10. Tev, dzagūzeite,
Vōriski bārzi.

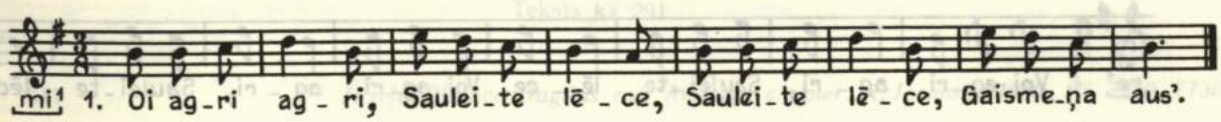
11. Tev, laksteigola,
Staigoji pūri.

12. Tev, meitineite,
Svešō puseite.

300 *Pauline Kundrate Ludzas Nirzā, dzim. 1896 Ludzas Ciblā; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 1220.*

301 *Ludzas Zvirgzdenē pier. T. Puizāns 1938. FS 548, 20536.*

2. Soka sauleite
Agri lākdama:
Celīsi, jauniv,
Ceļ sovu mōti!

3. Celīsi, māmeņ,
Ceļ munu tāvu,
Oi agri agri,
Ceļ munu tāv'!

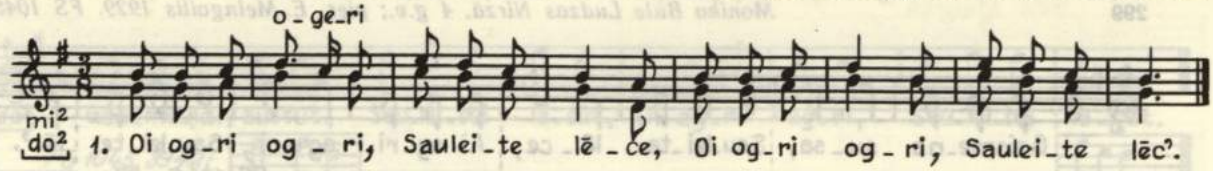
4. Celīsi, tēteit,
Ceļ munu brōli!

5. Celīsi, brōleit,
Sadlōj zirdzeni!

6. Oi jaunais puiškins
Zyrgu sadlōja.

7. Zyrgu sadlōja,
Tōli dūmōja.

302 *Ludzas Ciblā Ļoļa Lose, Edviga Lose, Vera Lose un Agata Lose, dzim. 1914—1919; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 1233.*

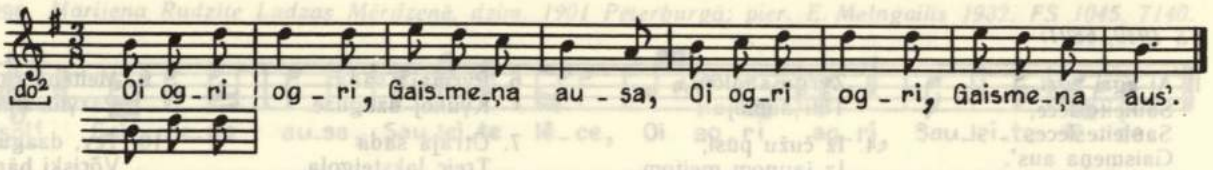

2. Sauleite lēce,
Gaismeņa ausa.

3. Jauns že tu, puiškins,
Zyrgus sadlōja.

4. Zyrgus sadlōja,
(tālāk nav pierakstīts).

303 *Ludzas Ciblā pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 1266.*

2. Oi jauns tu, puiškins,
Zyrgu sadlōji,

3. Zyrgu sadlōji,
Tōli dūmōji.

4. Uz svešu pusi,
Uz jaunu cimu.

5. Oi jauns tu, puiškins,
Treis sādi priškā.

6. Pyrmijā sādā
Kyukoj zagyuze.

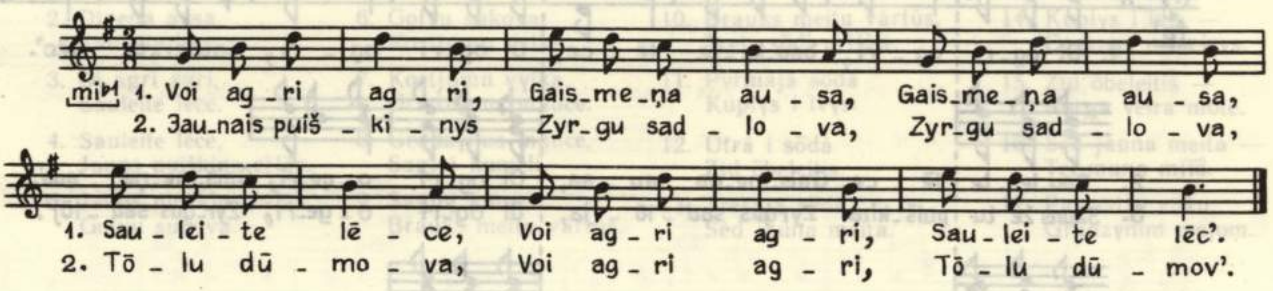
7. Otrijā sādā
Syt laksteigola.

8. Trešajā sādā
Sēž jauna meita.

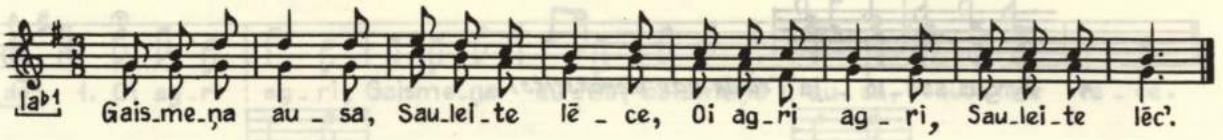
9. Sēž jauna meita,
Vyn vainudzeņu.

10. Vyn vainudzeņu,
Gaida tauteņu.

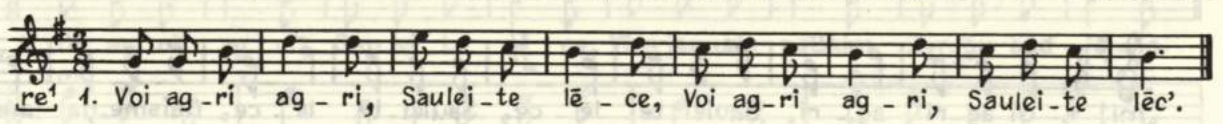
304 *Marija Ruduka Ludzas Nautrēnos, dzim. 1900; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8201.*

305 *Klementina Vilcāne Rēzeknē, dzim. 1869 Rēzeknes Bērzgalē; pier. E. Melngailis 1924. FS 1045, 286.*

306 *Broņislava Cibule Abrenes Bērzpilī, dzim. 1907; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 9456.*

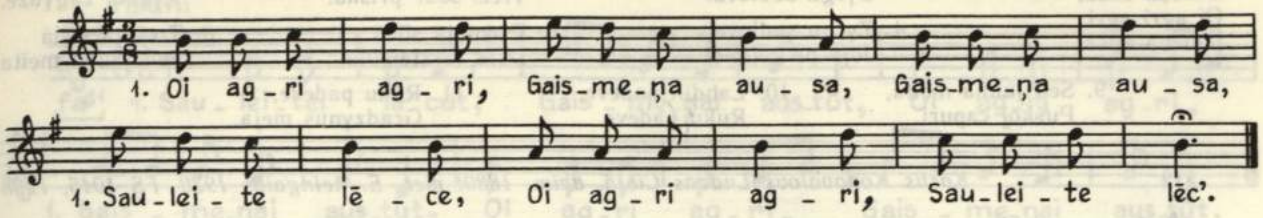
2. Sauleite lēca,
Kōjenis ovu.

3. Kōjenis ovu,
Tōli dūmovu.

4. Tōli dūmovu
Iz svešu pusi.

5. Iz svešu pusi,
Iz jaunu meitu.

307 *Anna Siļuka Rēzeknes raj. Bērzgales c.; pier. Ald. Kalniņš 1956. FS 1930, 5112.*

2. Tys jaunais puiškins
Zyrgu sadlōja,
Oi agri agri,
Zyrgu sadlōj'.

3. Zyrgu sadlōja,
Tōli dūmōja.

4. Tōli dūmōja,
Gryuš' nūzapyute.

5. Tev, jaunais puiškins,
Treis dōrzi priškā.

6. Pyrmejā dōrzā
Syt laksteigola.

7. Otrejā dōrzā
Kyukoj zagyuze.

8. Trešejā dōrzā
Sēd jauna meita.

9. Tev, laksteigola,
Zali bērzeni.

10. Tev, zagyuzeite,
Malnys ūdzenis.

11. Tev, jaunō meita,
Atbrauks jauns puika.

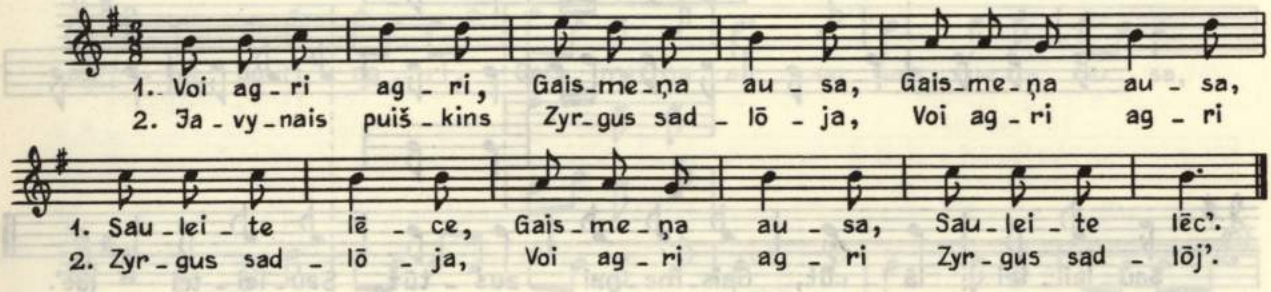
12. Naīšu, navāg,
Sveša maleņa.

13. Sveša maleņa,
Sveša māmeņa.

No pierakstījuma nav skaidrs, kā dziesma dziedāta — pa divrindēm vai pa četrrindēm.

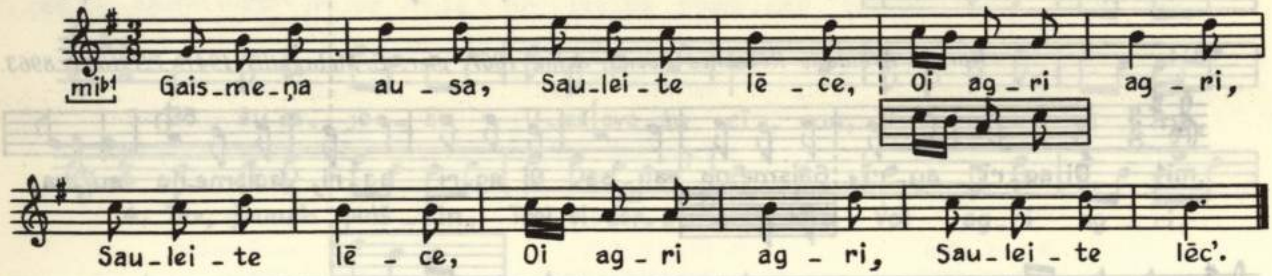
Broņislava Sudare Madonas Tirzā, dzim. 1869 Rēzeknes Makašēnos; pier. E. Melngailis 1932. FS 1045, 7310.

308

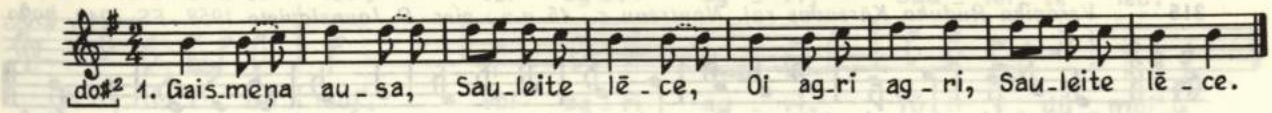
Tekla Šarkovska Rēzeknes raj. Griškānu c., 62 g.v., dzim. Ludzas Mērdzenē; pier. Ald. Kalniņš 1956. FS 1930, 4951.

309

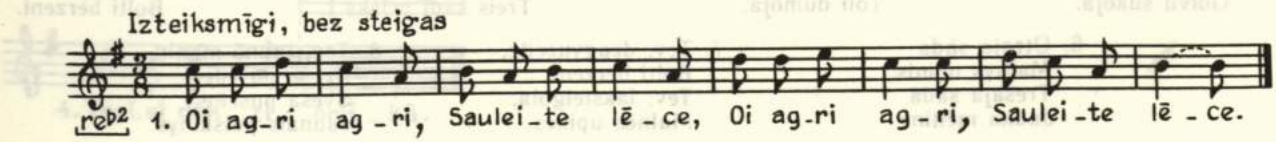
Viļānos. Stefania Ulanowska. Łotysze Inflant polskich. — Zbiór Wiadomości do Antropologii Krajowej (Kraków), 1892, t. 16, 111. lpp.

310

Teksts kā 291.

311 *Juzefa Platace Dagdas raj. Andzeļu c.; pier. R. Jermaks 1960. FS 1950, 7730.*

2. Sauleite lēce,
Dineņa ausa,
Oi agri agri,
Dineņa ausa.

3. Jaunais puiškinys
Zyrgu sadlova.

4. Zyrgu sadlova,
Jōja pa ceļu.

5. Tam jaunam puišam
Treis sōdi prīškā.

6. Pyrmajā sōdā
Dzīd laksteigola.

7. Ūtrajā sōdā
Kyukoj zagyuze.

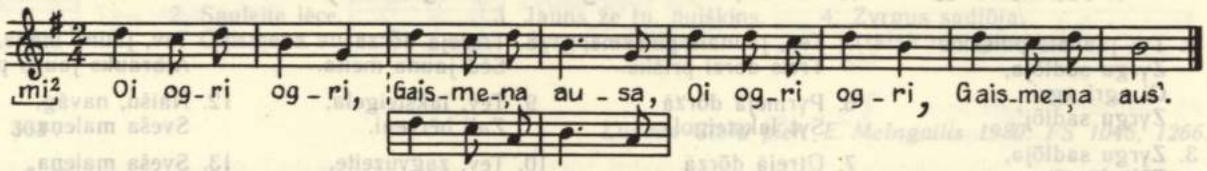
8. Trešajā sōdā
Sēd jauna meita.

9. Sed jauna meita,
Puškoj capurī.

10. Labdīn padeve,
Rūku padeve.

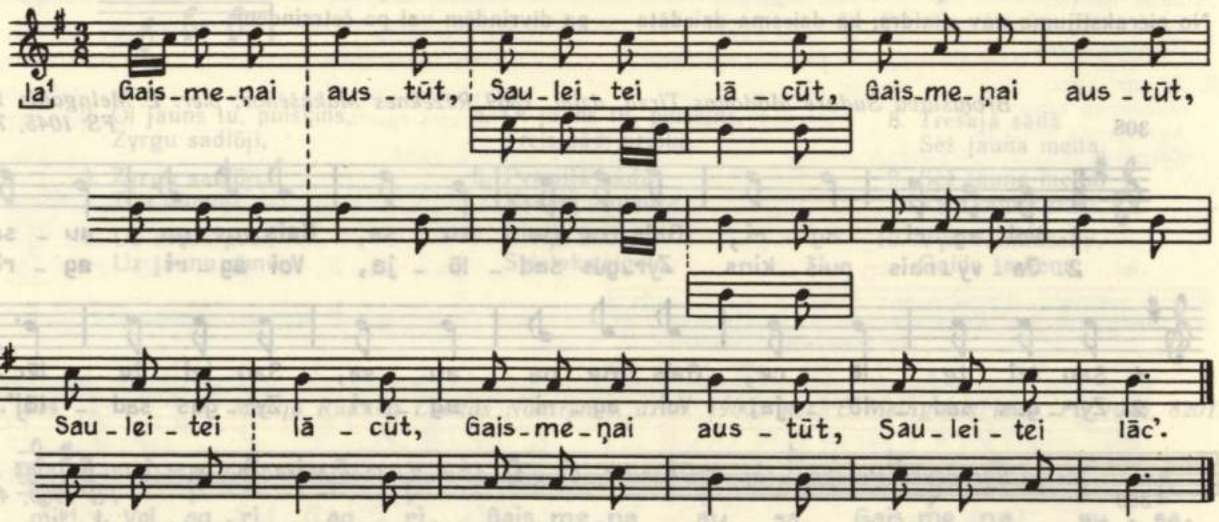
11. Rūku padeve,
Gradzynus meja.

312 *Kārlis Konovalovs Ludzas Ciblā, dzim. 1880; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 1288.*

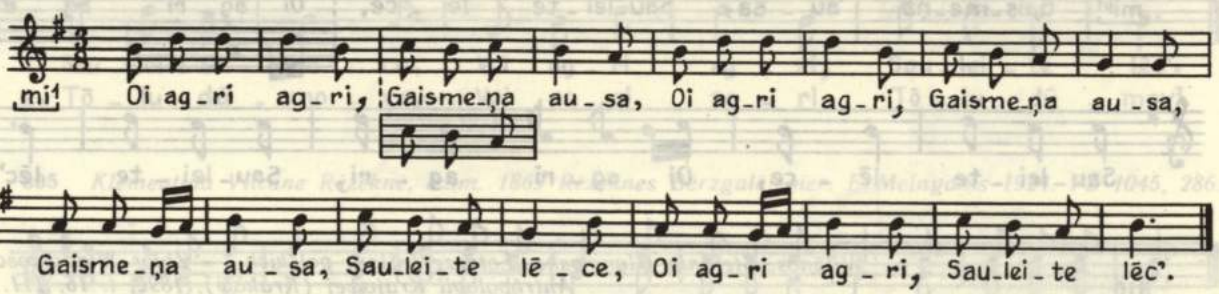

Karuse Arbidāne Ludzas Mērdzenē, dzim. 1867 Rēzeknes Rēznā; pier. E. Melngailis 1941.

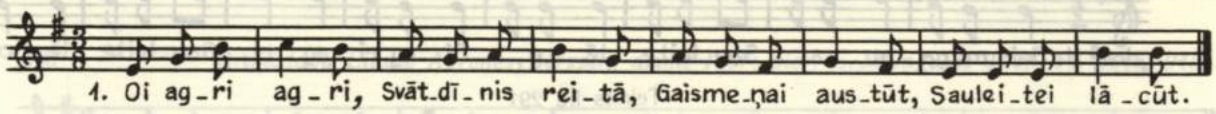
313 *FS 1045, 8154.*

314 *Karuse Arbidāne Rēzeknes Rēznā, dzim. 1867; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8963.*

315 *Veronika Ruduka Kārsavas raj. Nautrēnu c., 45 g.v.; pier. D. Jaunslaviete 1958. FS 1940, 6930.*

2. Jaunais puiškinys
Muti mozgōja,
Muti mozgōja,
Golvu sukōja.

3. Golvu sukōja,
Zyrgu sadlōja,
Zyrgu sadlōja,
Tōli dūmōja.

4. Jōšu as, jōšu
Uz jaunu meitu,
Tai jaunai meitai
Treis sādi prīškā.

5. Jo tymā ceļā
Treis leli sādi:
Pyrmajā sādā
Bolti bērzeni.

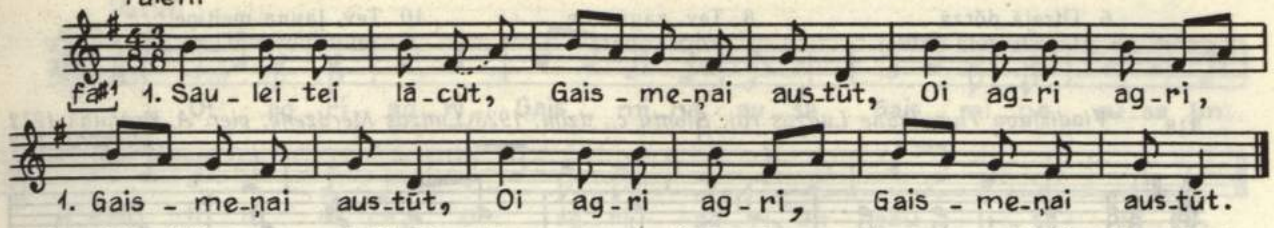
6. Ūtrajā sādā
Malnys upinis,
Trešajā sādā
Jauka meitine.

7. Tev, dzagyuzeite,
Bolti bērzeni,
Tev, laksteigola,
Malnōs upines.

8. Tev, jaunō meitiņ,
Sveša puseite,
Sveša puseite,
Jaunais puiškinys.

316 *Broņislava Buļbika Ludzas raj. Uguļovas c., 66 g.v.; pier. A. Mētra 1964.*

Palēni

2. Jaunaisi puiškins
Zyrgu sadlōja.

3. Tak jaunais puiškins,
Treis sādi prīškā.

4. Pyrmījā sādā
Kyukoj dzagyuze.

5. Otrījā sādā
Dzīd laksteigola.

6. Trešījā sādā
Jauna meitine.

7. Jauna meitine
Gauži raudōja.

8. Tev, dzagyuzeite,
Ōriski bārzi.

9. Tev, laksteigaleņ,
Malnōs smorodys.

10. Tev, jauna meitine,
Uz svešu pusi.

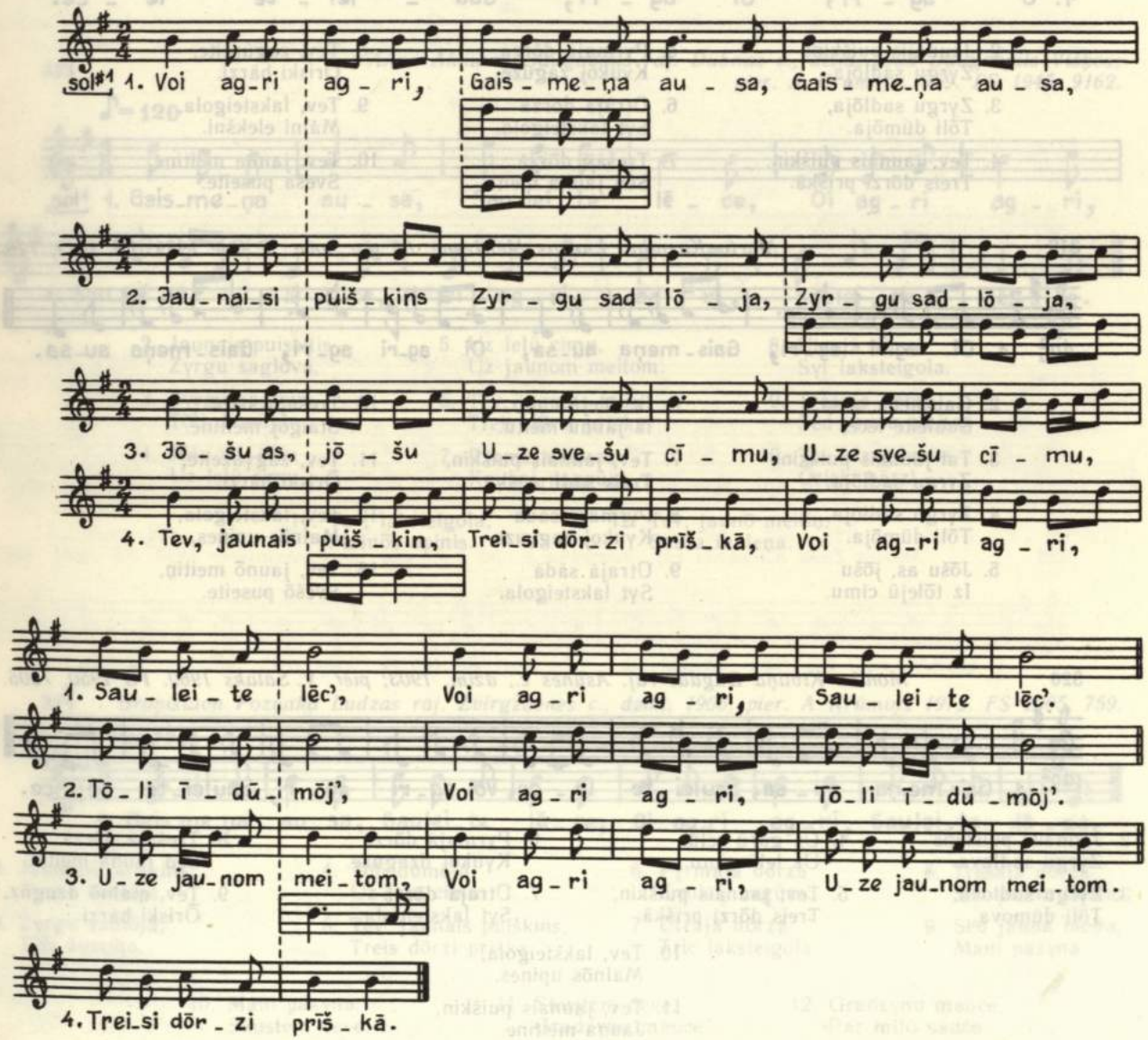
11. Svešāji pusi
Sveša mōteica.

12. Sveša mōteica,
Borga mōseica.

13. Atslāgys svīde
Zam tovom kōjom.

Tekla Adamāne Aizputes Sakā, dzim. 1900 Ludzas Mērdzenē; pier. E. Melngailis 1940.
FS 1045, 8012.

317

5. Pyrmejā dōrzā
Zagūzeite kyukoj.

6. Ūtrejā dōrzā
Laksteigola dzīdoj.

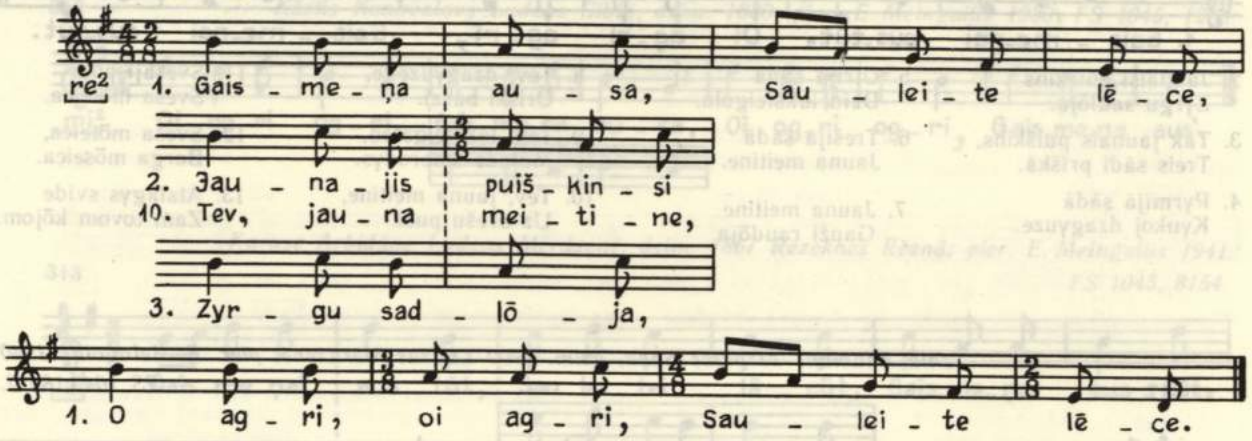
7. Trešajā dōrzā
Raud jauna meitine.

8. Tev, zagūzeite,
Vōriski bārzi.

9. Tev, laksteigola,
Malnas upines.

10. Tev, jauna meitine,
Jauni puiškini.

318 *Vladislava Tumuļkāne Ludzas raj. Blontu c., dzim. 1923 Ludzas Mērdzenē; pier. A. Krūmiņš 1972. FS 2005, 734.*

2. Jaunajis puiškins
Zyrgu sadlōja.

3. Zyrgu sadlōja,
Tōli dūmōja.

4. Tev, jaunais puiškin,
Treis dōrzi priškā.

5. Pyrmajā dōrzā
Kyukoj zagūze.

6. Ūtrajā dōrzā
Syt laksteigola.

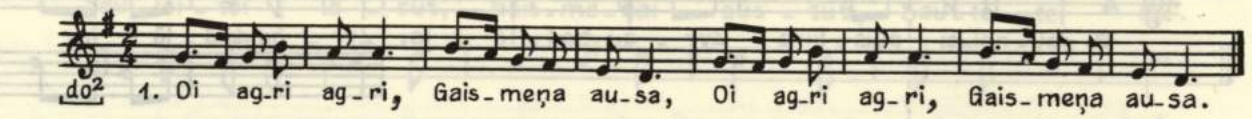
7. Trešāji dōrzā
Sēd jauna meita.

8. Tev, zagūzeite,
Ōriski bārzi.

9. Tev, laksteigola,
Malni elekšni.

10. Tev, jauna meitine,
Sveša puseite.

319 *Marta Kuzmina Ludzas Mērdzenē, 63 g.v.; pier. P. Ore 1939. FS 1712, 726.*

2. Gaismeņa ausa,
Sauleite lēce.

3. Tai jaunais puiškins
Zyrgu sadlōja.

4. Zyrgu sadlōja,
Tōli dūmōja.

5. Jōšu as, jōšu
Iz tōlejū cīmu.

6. Iz tōlejū cīmu,
Iz jaunū meitu.

7. Tev, jaunais puiškin,
Treis sādi priškā.

8. Pyrmajā sādā
Kyukoj zagyuze.

9. Ūtrajā sādā
Syt laksteigola.

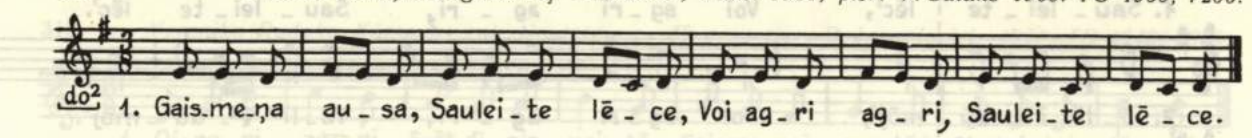
10. Trešajā sādā
Staigoj meitine.

11. Tev, zagyuzeite,
Ōriski bārzi.

12. Tev, laksteigola,
Malnōs upines.

13. Tev, jaunō meitiņ,
Svešō puseite.

320 *Monika Kivliņa Dagdas raj. Asūnes c., dzim. 1903; pier. V. Salaks 1960. FS 1950, 7205.*

2. Jaunaisi puiškins
Zyrgu sadlova.

3. Zyrgu sadlova,
Tōli dūmova.

4. Uz garū ceļu,
Uz lelū cīmu.

5. Tev, jaunais puiškin,
Treis dōrzi priškā.

6. Pyrmajā dōrzā
Kyukoj dzagūze.

7. Ūtrajā dōrzā
Syt laksteigola.

8. Trešajā dōrzā
Sēd jauna meita.

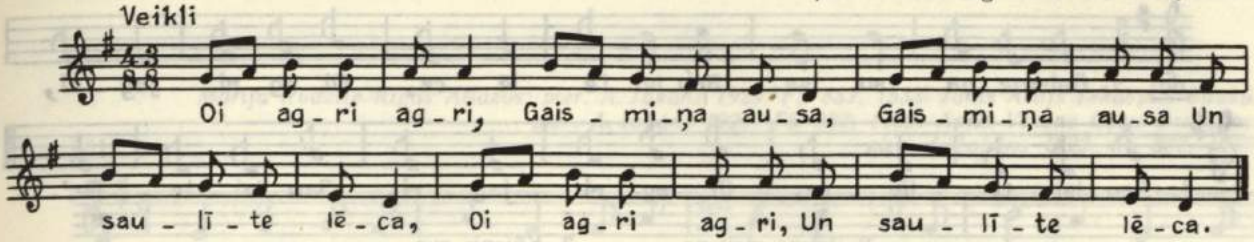
9. Tev, malnō dzagūz,
Ōriski bārzi.

10. Tev, laksteigola,
Malnōs upines.

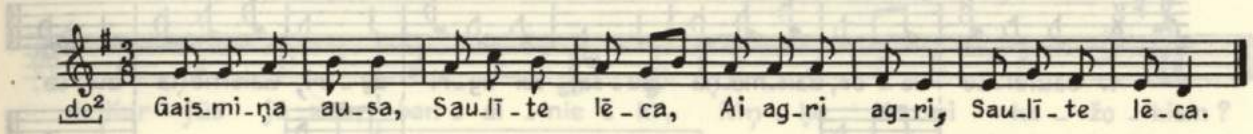
11. Tev, jaunais puiškin,
Jauna meitine.

321 *Eiženija Kuzmina Cēsu Veselavā, dzim. 1918, dziesmu dzirdējusi Ludzas Mērdzenē; pier. V. Stelbergs 1940. FS 1700, 5290.*

Veikli

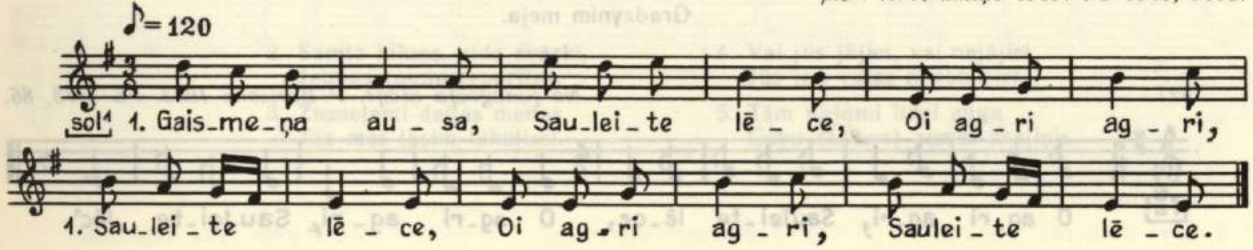

322 *Marianna Romanovska Daugavpils Vārkavā; pier. A. Salaks 1927. FS 170, 612.*

323 *Anna Akmane Daugavpils raj. Dubnas c., dzim. 1908 Daugavpils Viškos; pier. A. Krūmiņš 1959. FS 1945, 9162.*

♪=120

2. Jaunais puiseitis
Zyrgu saglova,

3. Zyrgu saglova,
Tōli dūmōja.

4. Jōšu es, jōšu
Uz lelū cīmu.

5. Uz lelū cīmu,
Uz jaunom meitom.

6. Tev, jaunais puisi,
Treis dōrzi priškā.

7. Pyrmajā dōrzā
Kyukoj dzagūze.

8. Ūtrajā dōrzā
Syt laksteigola.

9. Trešajā dōrzā
Sēd jauna meita.

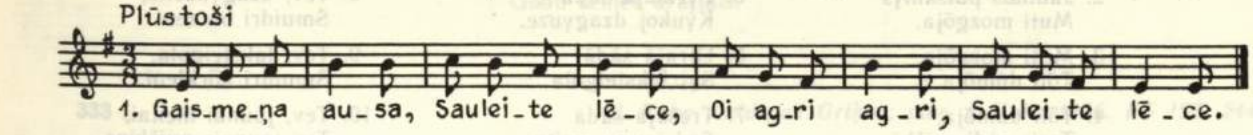
10. Tev, dzagūzeite,
Ōriski bārzi.

11. Tev, laksteigola,
Malnōs upinis.

12. Tev, jaunō meitiņ,
Sveša maleņa.

324 *Broņislava Pozņaka Ludzas raj. Zvirgzdenes c., dzim. 1905; pier. A. Krūmiņš 1972. FS 2005, 759.*

Plūstoši

2. Jaunaisi puiškins
Zyrgu sadlōja.

3. Zyrgu sadlōja,
Tōli dūmōja.

4. Tōli dūmōja
Uz lelu cimu.

5. Tev, jaunais puiškins,
Treis dōrzi priškā.

6. Pyrmajā dōrzā
Kyukoj zagūze.

7. Ūtrajā dōrzā
Tric laksteigola.

8. Trešajā dōrzā
Sēd jauna meita.

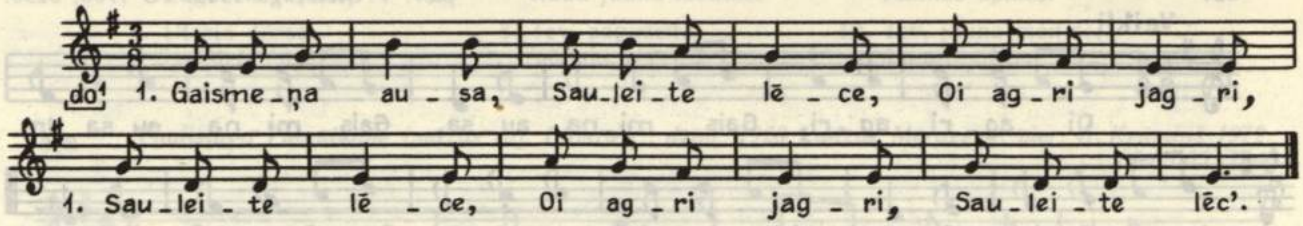
9. Sēd jauna meita,
Mani pazyna.

10. Mani pazyna,
Skusteni deve.

11. Skusteni deve,
Gradzynu mauce.

12. Gradzynu mauce,
Par mīlū sauce.

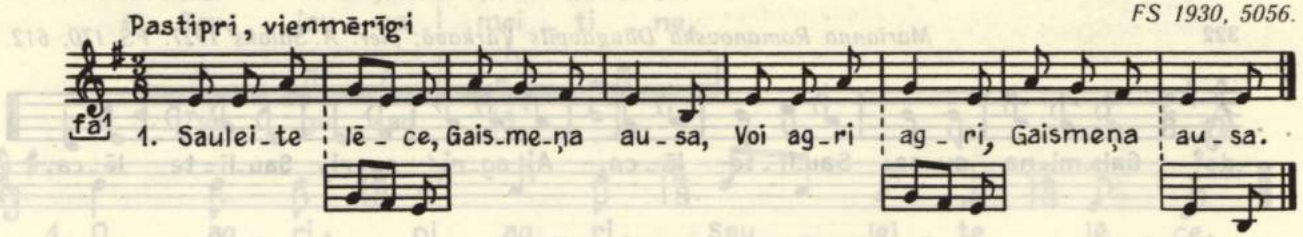
325 *Anna Janiša Abrenes Bērzpili, dzim. 1898; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 9491.*

2. Jauna meiteņa
Kōjenis ova,

3. Kōjenis ova,
Muti mozgova.

326 *Pilciana Rudiša Rēzeknes raj. Goveiku c., dzim. 1893 Rēzeknes apr.; pier. Ald. Kalniņš 1956. FS 1930, 5056.*

2. Jaunȳs puiškinys
Zyrgu sadlova.

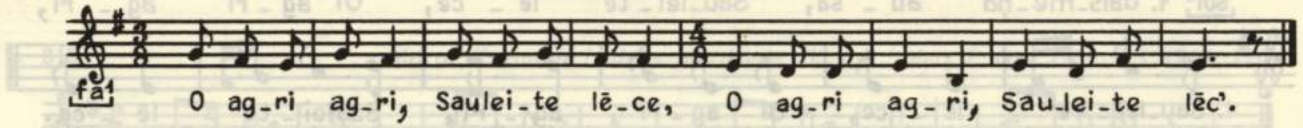
3. Zyrgu sadlova,
Da meitys brauce.

4. Da meitys brauce,
Mili pasauce.

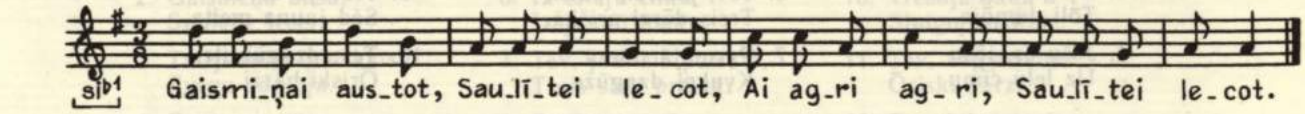
5. Idams ustobā,
Lobdinu deve.

6. Lobdinu deve,
Gradzynim meja.

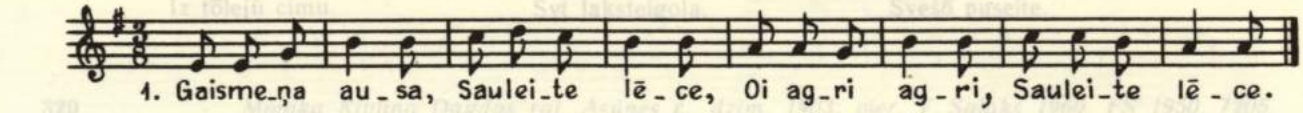
327 *No fonogrāfa atšifr. P. Barisons 1933. FS 1378, 86.*

328 *Jāzeps Liepiņš Daugavpili, dziesmu dzirdējis Daugavpils Naujenē; iesk. A. Bērzkalne, atšifr. A. Salaks 1928. FS 170, 884.*

329 *Marija Zača Kārsavas raj. Nautrēnu c., 50 g.v.; pier. D. Jaunslaviete 1958. FS 1940, 7005.*

2. Jaunais puiškinys
Muti mozgōja.

3. Muti mozgōja,
Tōli dūmōja.

4. Tōli dūmōja,
Treis sādi prīškā.

5. Pyrmajā sādā
Kyukoj dzagyuze.

6. Ūtrajā sādā
Syt laksteigola.

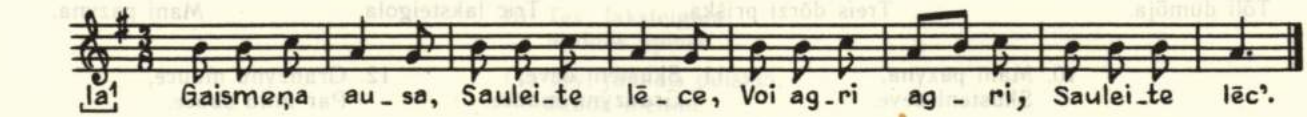
7. Trešajā sādā
Sēd jauna meita.

8. Tev, dzagyuzeite,
Šmuidri bērzeni.

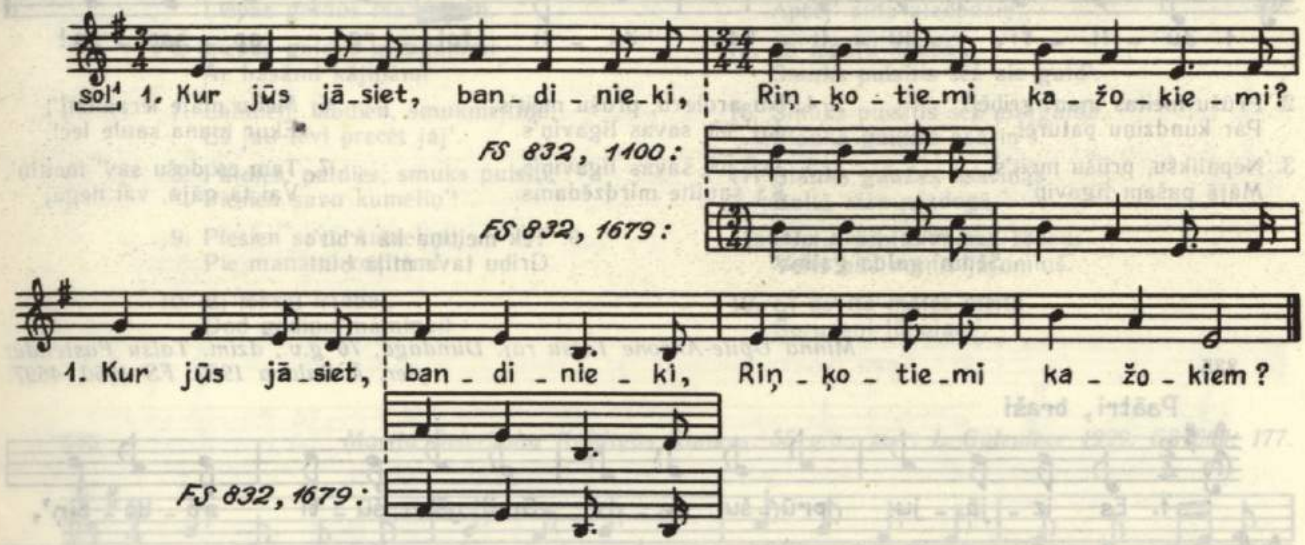
9. Tev, laksteigola,
Šmuidri kōrkleni.

10. Tev, jaunai meitai,
Tys jaunais puiškins.

330 *Elizabete Nica Daugavpils Kapiņos, dzim. 1903; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8638.*

331 *Marija Rudzīte Rīgas Allažos; pier. A. Jakāns 1929. FS 832, 1533. Jānis Arājs Jēkabpils Saukā; pier. A. Jakāns 1929. FS 832, 1100. Anna Viksne Cēsu Drabešos; pier. A. Jakāns 1929. FS 832, 1679.*

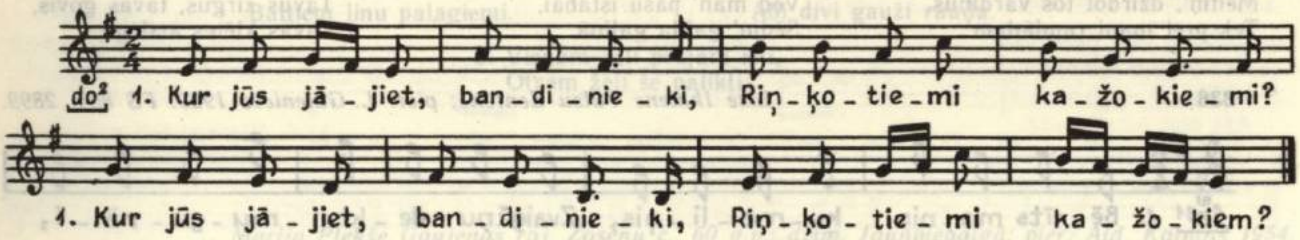
2. Samta bikses, zīda svārki,
Jaunas cauņu cepurītes.

3. Ziemeļami daiļas meitas,
Tās mēs jāsim lūkotiesi.

4. Vai jūs jājiet, vai nejājiet,
Jūs jau viņas nedabūsiet.

5. Tām pašāmi līdzi auga
Gobu (Labas) zemes arājiņis.

332 *Lize Ašaka Ilūkstes Gārsenē; pier. A. Jakāns 1929. FS 832, 368.*

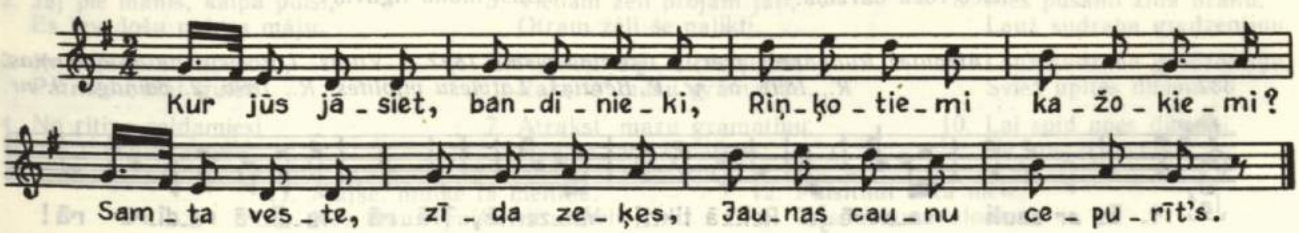

2. Ziemeļami skaistas meitas,
Tās mēs jājam lūkotiesi.

3. Vai jūs jājiet, vai nejājiet,
Jūs jau viņas nedabūsiet.

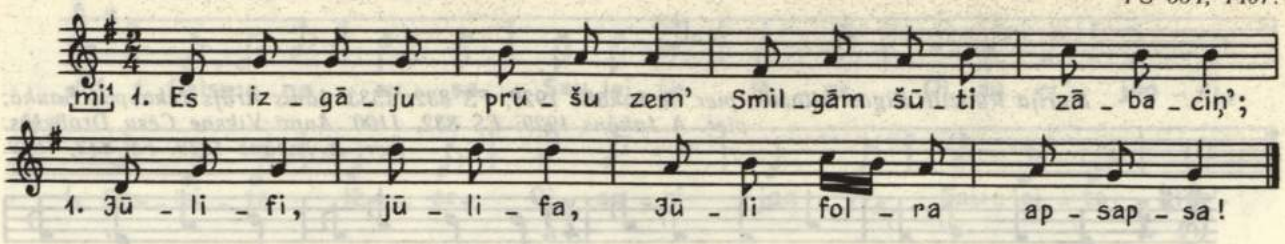
4. Viņai pašai līdzi auga
Gobu zemes arājiņis.

333 *A. Kohs Kuldigas Griķos; pier. J. Kohs 1926. FS 193, 244.*

334

Emma Ķiploka Valmieras Brenguļos, 60 g.v., dziesmu dzirdējusi Valkas Trikātā; pier. F. Ķiploks 1926. FS 334, 1407.

2. Prūšu meitas man' gribēj'
Par kundziņu paturēt.

3. Nepalikšu, prūšu meit's,
Mājā pašam ligaviņ'.

4. Nu ardievu, prūšu meit's,
Jāj' pie savas līgaviņ's.

5. Jāj' pie savas līgaviņ's
Kā saulīte mirdzēdams.

6. Meitu māte ieraudzīj':
Ekur mana saule lec!

7. Tam es došu sav' meitiņ',
Vai tā gāja, vai negāj'.

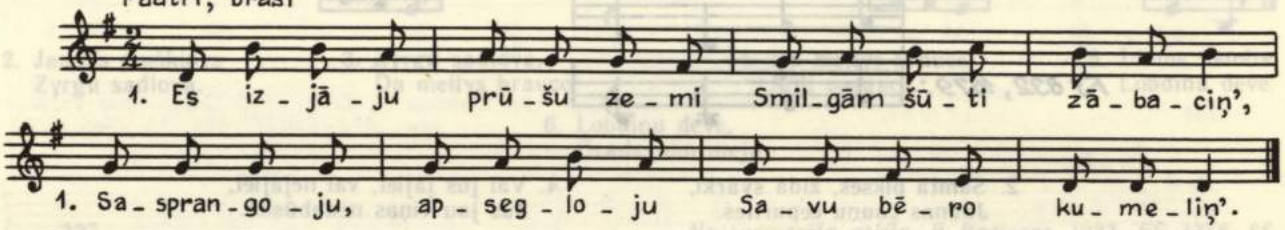
8. Ved man' pašu istabā,
Sēdin' galda galiņā.

9. Tek meitiņa kā irbīt':
Gribu tava mīļā būt!

335

Minna Upite-Ansone Talsu raj. Dundagā, 70 g.v., dzim. Talsu Pastendē; pier. Ā. Salava 1962. FS 1960, 4697.

Paātri, braši

2. Nu ardievu, prūšu meitas,
Man pašami līgaviņ'.
Jāj' pret meitas māmuliņu
Kā saulīte mirdzēdam'.

3. Tam es došu sav' meitiņu,
Vai tā gāja, vai negāj';
Meitiņ', dzirdot tos vārdiņus,
Tek pret mani raudādam'.

4. Neraud', neraud', man' sirsniņa,
Tūdaļ līdzi nevedīš';
Pa trim dienām, ceturtai
Tā no manim vairs nebēg'.

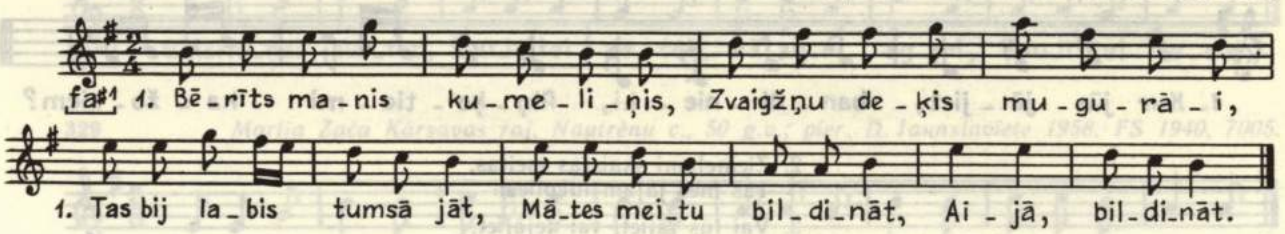
5. Tad saņēmi kumeliņu,
Ieved rožu dārziņā,
Ved man' pašu istabāi,
Sēdin' galda galiņā.

6. Sēžu, sēžu visu nakti,
Gaiļa laiku gaidīdam's,
Kad sagaidīj' gaiļa laiku,
Tad vēl dzirdēj' tos vārdiņ's:

7. Es grib' tava mīļā būti,
Glabāt tavas mantiņas,
Tavus zirgus, tavas govis,
Tavas klētes atslēgu.

336

Lize Ikmene Talsu Zentenē; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 2899.

2. Apsedloju, sasprādzēju,
Jāj' līdz meiču māmuliņas.
Meiču māte ieraudzīj's':
Redz, kur mana saule jāj!

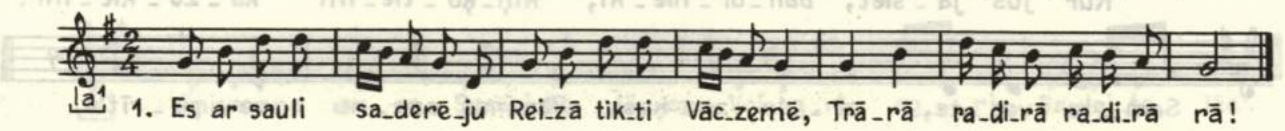
3. Tam es došu sav' meitiņu,
Vai tas lūdza, vai nelūdza.
Dzird meitiņa tos vārdiņ's,
Ielec rožu dārziņā.

4. Ielec rožu dārziņāi,
Nopin rožu vainadziņu;
Nopin rožu vainadziņ',
Tek pretimi dziedādam'.

5. Vai tu dziedi, vai nedziedi,
Tūdaļ līdzi nevedīšu;
Pa trim gadiem ceturtā
Būsi mana līgaviņ'.

337

Aizputes Rudbāržos pier. J. Gobziņš pirms 1892. J. Vitols. Latviešu tautas dziesmas. R., 1892, 5. nr. R. Bērziņš. Latviešu vijolītes. R., 1896, 2. vaiņags, 9. nr.

2. Nav saulīte brokastāi,
Es jau biju jūrmalā.

3. Nav saulīte pusdienāi,
Es jau jūras likumā.

4. Nav saulīte vakarāi,
Es jau biju Vāczemē.

5. Es atradu saules meitu
Liepas galdus mazgājam.

6. Liepas galdus mazgājami
Ar basāmi kājiņām.

7. Labdien, labdien, smukmeitiņa,
Es jau tevi precēt jāj'.

8. Paldies, paldies, smuks puisīti,
Piesien savu kumeliņ'!

9. Piesien savu kumeliņu
Pie manāmi rozītēm!

10. Ej iekšāi istabāi,
Dod godiņu māmiņai!

11. Dod godiņu māmiņai,
Visiem veciem ļautiņiem!

12. Es aizgāju uz klētiņu,
Apvilkt garus, brūnus svārk's.

13. Apvilk' garus, brūnus svārkus,
Līdz zemīti izrakstīt's.

14. Uzlik' zīda vaiņadziņu,
Apsēj' zīda alzdodziņ'.

15. Es iegāju istabāi,
Smuks puisītis sēž aiz gald'.

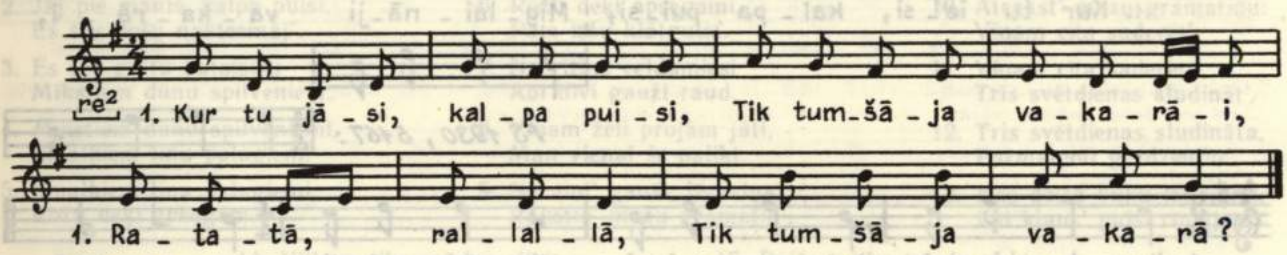
16. Smuks puisītis sēž aiz galda,
Slauka gaužas asariņ's.

17. Slauka gaužas asariņas
Baltā zīža nēzdogā.

18. Protu, protu, redzu, redzu:
Velts būs manis jājumiņš.

19. Šī devīta mātes meita
Šorudeni lūkojam'.

338 *Marija Beierbaha Kuldigas Raņķos, 56 g.v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 177.*

2. Nāc man līdzi, kalpa puisi,
Man vietiņa uztaisīta.

3. Man vietiņa uztaisīta
Baltiem linu palagiem.

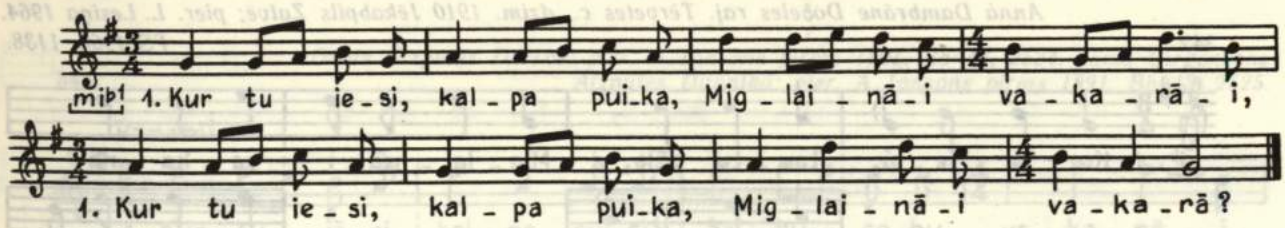
4. Tu gulēsi šai malāi,
Es gulēšu tai malāi.

5. Rītā agri celdamiesi
Abi divi gauži rauda.

6. Vienam žēli projām ieti,
Otram žēli še palikti.

Marija Plekše Gaujenas raj. Zosēnu c., 60 g.v., dzim. Jaunpiebalgā; pier. Ald. Kalniņš 1954.

339 *FS 1910, 161.*

2. Jāj pie manis, kalpa puisi,
Es tev došu naktes māju.

3. Kumeļami auzas došu,
Pati iešu klāt gulēti.

4. No rītiņa celdamiesi
Abi divi žēli rauda.

5. Vienam žēli projām jāti,
Otram žēli še palikti.

6. Neraud' žēli, sirdspuķīte,
Rakstīš' mazu grāmatiņu.

7. Atrakst' mazu grāmatiņu,
Kad ar citu saderējis.

8. Plēš pušāmi zīda drānu,
Lauž sudraba gredzentiņu.

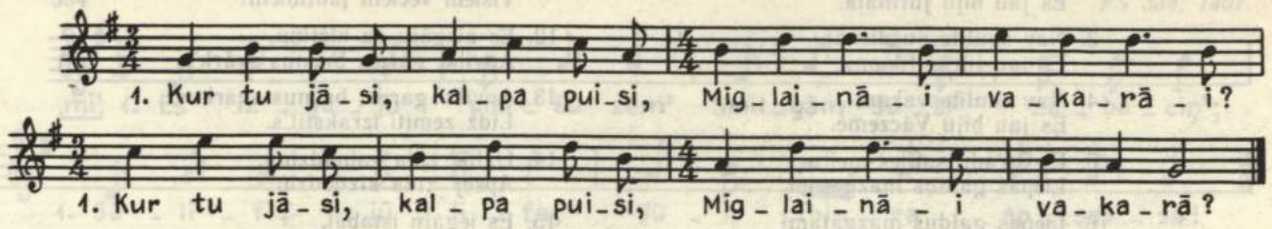
9. Lauž sudraba gredzentiņu,
Sviež upītes dibenāi.

10. Lai spīd upes dibenāi,
Ne manāi rociņāi.

11. Muļķe, muļķe tā meitiņa,
Kas klaus' puiša viltu mēli.

12. Puisītimi viltu mēle,
Trīsdeviņas valodiņas.

340 *Anna Leja Liepājas Kalētos; pier. M. Meijere 1929. FS 68, 691.*

2. Jāj pie manis kalpa puisi,
Es tev došu naktes mājas.

3. Es tev došu naktes mājas,
Siltu vietu pataisīšu.

4. Siltu vietu pataisīšu
Mīkstiem dūnu spilvēniem.

5. Mīkstiem dūnu spilvēniem,
Baltiem linu palagiem.

6. Baltiem linu palagiem,
Rožu deķi apsegami.

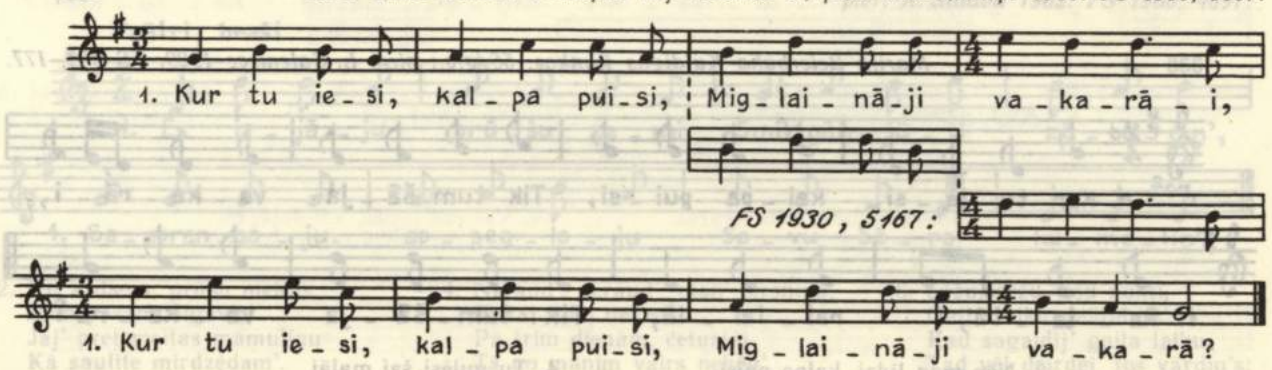
7. Rožu deķi apsegami,
Iešu pati klātgulēti.

8. No rītiņa celdamiesi
Abi divi žēli rauda.

9. Vienam žēli projām jāti,
Otram žēli šeit palikti.

Marija Statkus Talsu raj. Rojā, dzim. 1900 Kuldīgas Skrundā; pier. A. Kalējs 1971. FS 2000, 2912. Anna Bauere Ventspils raj. Užavas c.; pier. Ald. Kalniņš 1956. FS 1930, 5167.

341

2. Nāc pie manis klētiņāi,
Man gultiņa uztaisīta.

3. Baltiem linu palagiemi,
Rakstītāmi villainēmi.

4. No rītiņa celdamiesi
Abi divi gauži raud.

5. Vienam žēli projām ieti,
Otram žēli šeit palikti.

FS 1930, 5167:

1. Kur tu iesi, tautu dēlis,
Miglainai vakarāi?
Nāc pie manis klētiņāi,
Tev vietiņa pataisīt'.

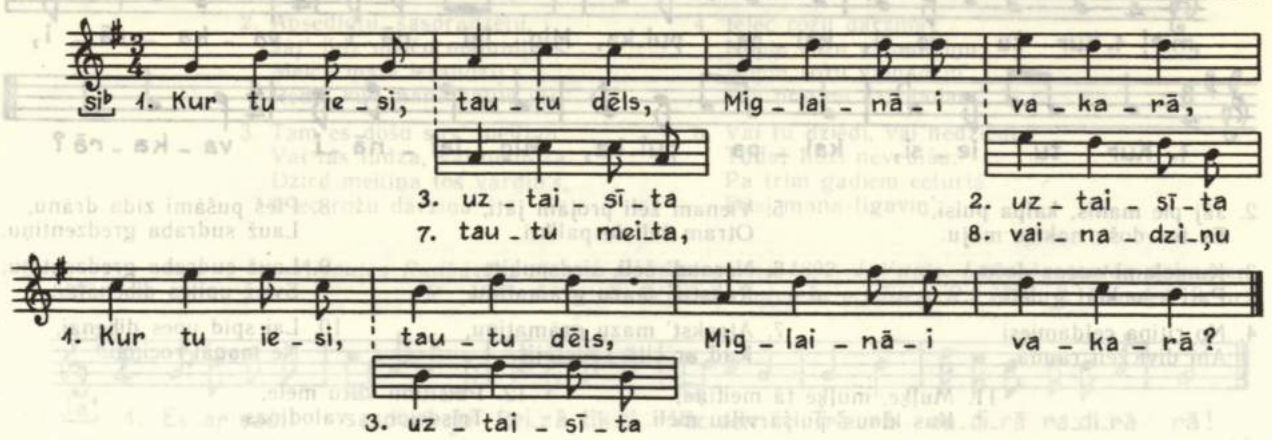
2. Tev vietiņa pataisīta
Baltu linu palagiemi,
Baltu linu palagiemi,
Pati iešu klāt gulēt.

3. Pati iešu klāt gulēti,
Miļus vārdus parunāti,
Kad no rīta pieceļasi,
Abi divi žēli raud.'

4. Vienam žēli projām ieti,
Otram žēli šeit palikti.

Anna Dambrāne Dobeles raj. Tērvetes c., dzim. 1910 Jēkabpils Zalvē; pier. L. Lesiņa 1964. FS 1968, 1138.

342

2. Nāc pie manis klētiņā,
Man gultiņa uztaisīta.

3. Man gultiņa uztaisīta
Baltiem linu palagiem.

4. Tu gulēsi tai malā,
Es gulēšu šai malā.

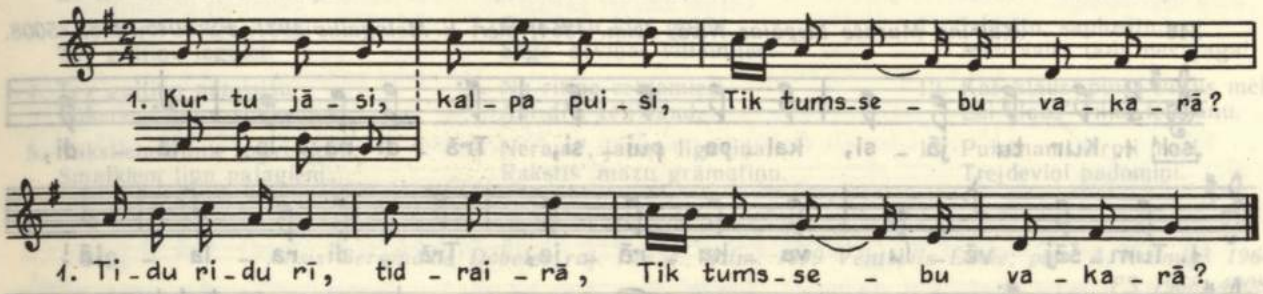
5. No rītiņa celdamies
Abi divi gauži raud.

6. Vienam žēli projām iet,
Otram žēli šeit palikt.

7. Dzied' vai raudi, tautu meita,
Tavas pašas vaina bij.

8. Nemācēji saglabāt
Savu zīļu vainadziņu.

343 *Ķērsta Muša Kuldīgas Rendā, dzim. 1851; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 2649.*

2. Jāj pie manis, kalpa puisi,
Es tev došu naktesmāj'.

3. Es tev gultu pataisīšu
Mīkstiem dūnu spilveniem.

4. Mīkstiem dūnu spilveniemi,
Smalkiem linu palagiem.

5. Smalkiem linu palagiemi,
Rožu deķi apsegam.

6. Rožu deķi apsegami,
Pate iešu klātgulēt.

7. No rītiņa celdamiesi
Abi divi gauži raud.

8. Viņam žēli projām jāti,
Man vienai še palikt.

9. Neraud' gauži, līgaviņa,
Rakstīš' mazu grāmatiņ'.

10. Atraksī' mazu grāmatiņu:
Viņam cita saderēt'.

11. Viņam cita saderēta,
Trīs svētdienas sludināt'.

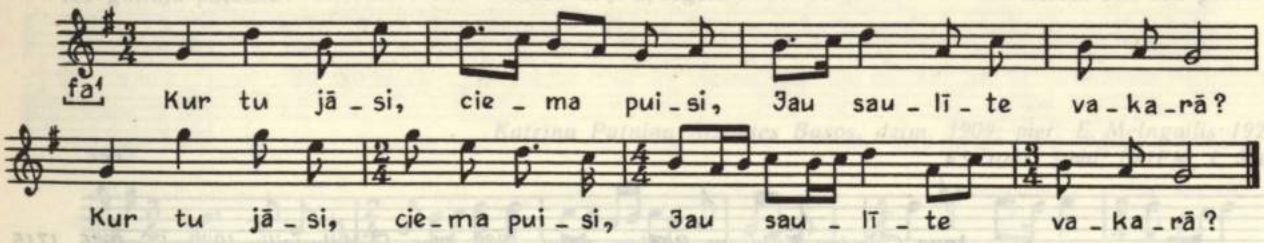
12. Trīs svētdienas sludināta,
Pārmaiņoti gredzentiņ'.

13. Kas dzird vilku lellojami,
Lai klaus' puisi runājam.

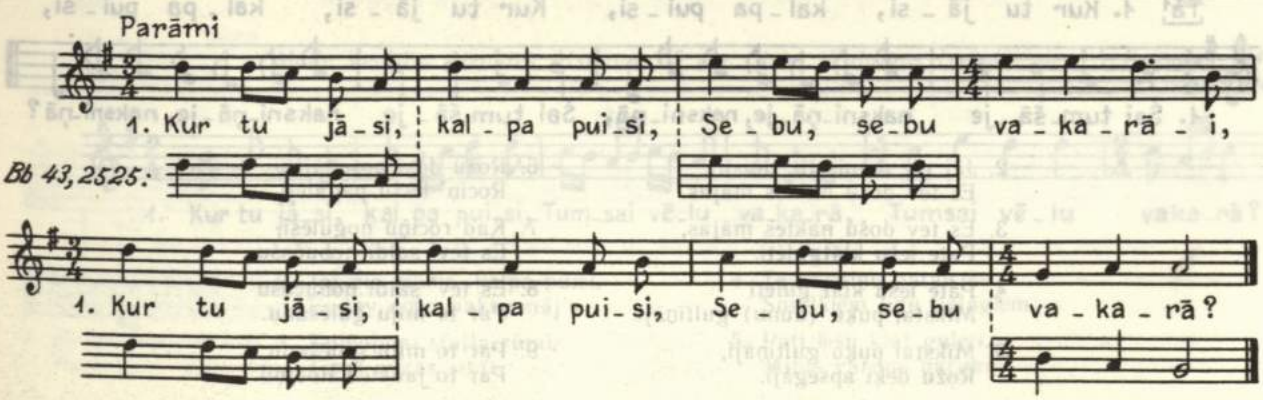
14. Vilkam tika miglas rītsi,
Vanagam saules gaiss.

15. Puišam tika tumša nakte
Ar meitāmi peludē.

344 *Pier. J. Graubiņš. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 874.*

345 *Ozols Aizputes Dzērvē; pier. A. Jansons pirms 1891. Bb 43, 2524. Jānis Ģirģensons Aizputes Dunalkā; pier. A. Jansons pirms 1891. Bb 43, 2525.*

2. Jāj pie manis, kalpa puisi,
Es tev došu naktes mājas.

3. Kumeļami tīras auzas,
Tev gultiņu uztaisīšu.

4. Tev gultiņu uztaisīšu
Smalkiem linu palagiemi.

5. Smalkiem linu palagiemi,
Mīkstiem dūņu spilveniemi.

6. Mīkstiem dūņu spilveniemi,
Rožu deķi apsegai.

7. Rožu deķi apsegai,
Pate iešu klāt gulēti.

8. No rītiņa celdamiesi
Abi divi žēli rauda.

9. Vienam žēli projām ieti,
Otram žēli te palikti.

10. Neraud' žēli, līgaviņa,
Rakstīš' mazu grāmatiņu.

11. Atnāk maza grāmatiņa,
Izlasīju, saplosīju.

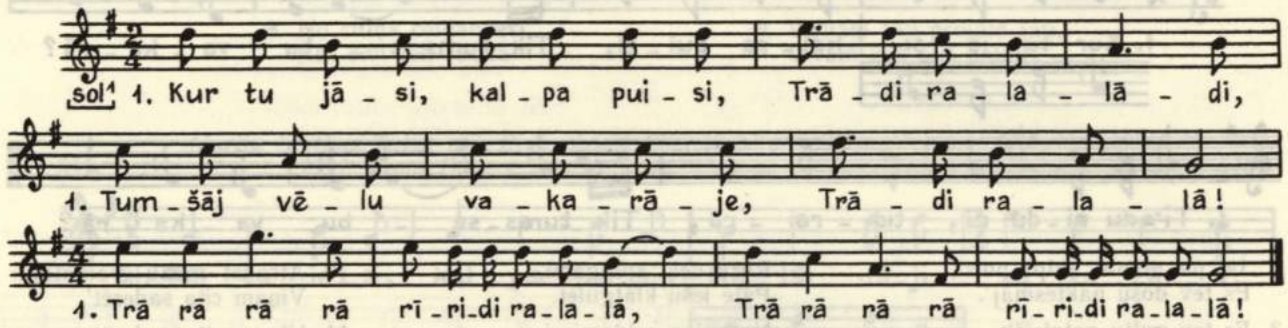
12. Man vairs tāda nevajaga,
Kam jau cita saderēta.

13. Kam jau cita saderēta,
Kam jo rāma valodiņa.

14. Kas klaus' puiša viltus mēli,
Lai klaus' vilka lelošanu.

15. Puisēnami šķelta mēle (cirpti mati),
Trejdeviņas valodiņas.

346 *Katrīna Murkše Liepājas Nīcā, dzim. 1864; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045; 4487, 5008.*

2. Jāj pie manis, kalpa puisi,
Es tev došu naktes mājas.

3. Es tev došu naktes mājas,
Kumeļami skaidru auzu.

4. Kumeļami skaidru auzu,
Tev pašami mīkstu gultu.

5. Tev pašami mīkstu gultu,
Pati iešu klāt gulēti.

6. No vakara apguldamis,
Tautiets miļi runādamis.

7. No rītiņa celdamiesi
Abi divi žēli rauda.

8. Vienam žēli projām ieta,
Otram žēli še palikta.

9. Neraud' žēli, līgaviņa,
Atrakstīšu grāmatīnu.

10. Atrakstīšu grāmatīnu
Ar miļiema vārdiniema.

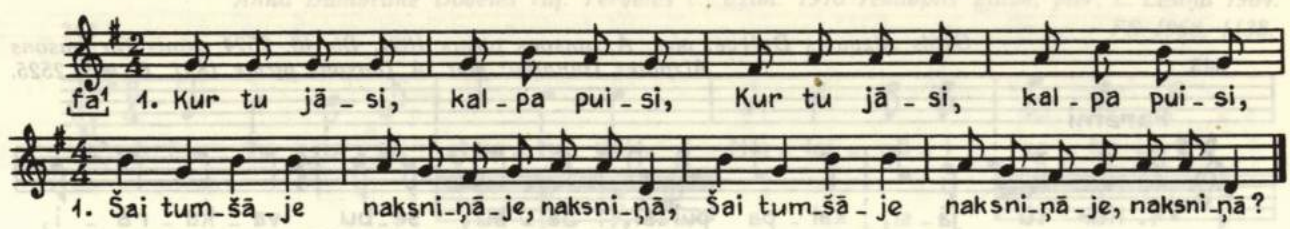
11. Atrakst' mazu grāmatīnu:
Man jau cita saderēta.

12. Man jau cita saderēta,
Samitoti gredzentīni.

13. Vai tādeļa upē lekšu,
Vai sev galu darīšosi?

14. Ne tādeļa upē lekšu,
Ne sev galu darīšosi!

347 *Anna Celmiņa Kuldīgas Raņķos, dzim. 1889; pier. E. Melngailis 1929. FS 1045, 1715.*

2. Jāj pie manis tu, puisīti,
Es tev došu naktes mājas.

3. Es tev došu naktes mājas,
Pate iešu klātgulēti.

4. Pate iešu klāt gulēti
Mīkstai puķu (dūnu) gultiņāji.

5. Mīkstai puķu gultiņāji,
Rožu deķi apsegāji.

6. Rožu deķi apsegāji,
Rociņ' likšu pagālēji.

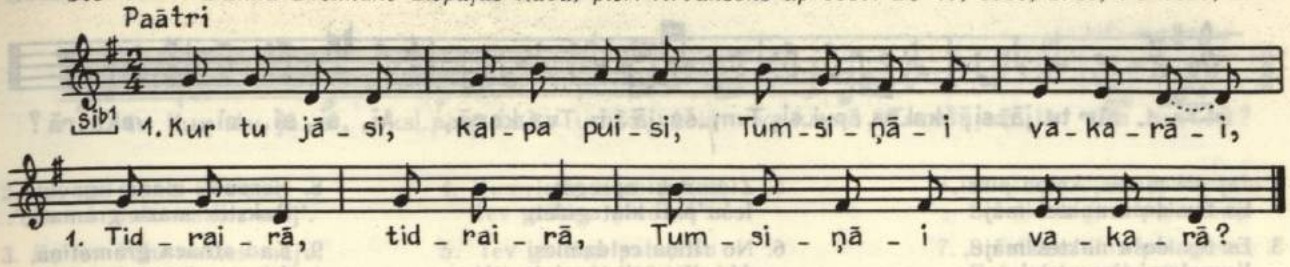
7. Kad rociņu nogulēsi,
Es tev' saldi nobučošu.

8. Es tev' saldi nobučošu
Par to miļu gulēšanu.

9. Par to miļu gulēšanu,
Par to jauku valodiņu.

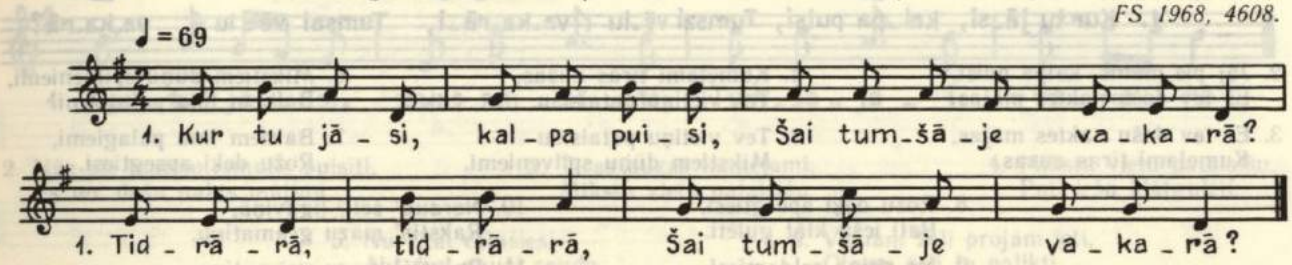
348 *Minna Dreimane Liepājas Rāvā; pier. A. Jansons ap 1885. Bb 43; 2523, 2721; FS 1620, 2779.*

Paātri

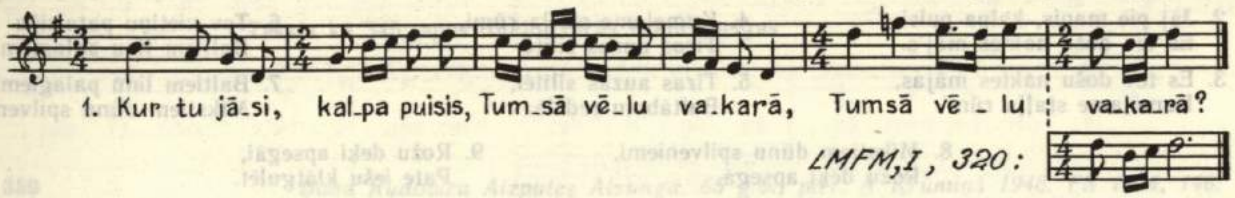
2. Jāj pie manis, kalpa puisi,
Es tev došu naktes mājas.
3. Kumeļami staļļa dangu,
Tev gultiņu izgulēt.
4. Tev gultiņu pataisīšu
Mīkstiem dūnu spilveniem.
5. Mīkstiem dūnu spilveniemi,
Smalkiem linu palagiem.
6. Smalkiem linu palagiemi,
Baltiem rožu deķīšiem.
7. Pate iešu klāt gulēti,
Segš' deviņas villainītes.
8. No rītiņa celdamiesi
Abi divi žēli raud.
9. Neraud', jauna līgaviņa,
Rakstīš' mazu grāmatiņu.
10. Atnāk maza grāmatiņa:
Jau ar citu saderējis.
11. Izlasīju, saplosīju,
Man vairs tāda nevajaga!
12. Kas klaus' puiša viltus mēli,
Lai klaus' vilka lelošanu.
13. Puisēnami cirpti mati,
Trejdeviņi padomiņi.

349 *Ansis Bergmanis Dobeles raj. Īles c., dzim. 1899 Ventspils Ēdolē; pier. A. Krūmiņš 1964. FS 1968, 4608.*

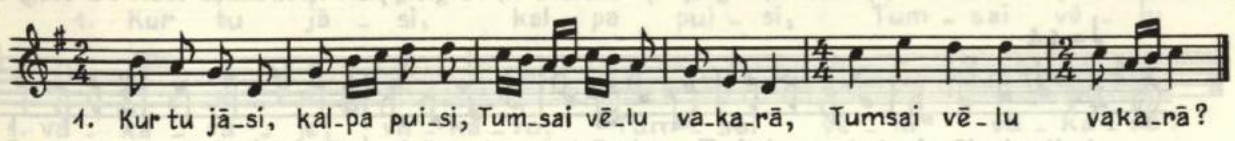

2. Jāj pie manis sētiņai,
Es tev došu naktes māj's.
3. Es tev došu naktes mājas,
Kumeļame tīras auz's.
4. Kumeļame tīras auzas,
Tev gultiņu pataisīš'.
5. Tev gultiņu pataisīšu
Smalkiem linu palagiem.
6. Smalkiem linu palagieme,
Mīkstiem dūņu spilveniem.
7. Mīkstiem dūņu spilvenieme,
Rožu deķi apsegam.
8. Rožu deķi apsegame,
Pati iešu klāt gulēt.
9. No rītiņa celdamiese
Abiem bija žēl šķirties.
10. Vienam žēli projām jāti,
Otram žēli šeit palikt.

350 *Katrina Putniņa Aizputes Basos, dzim. 1909; pier. E. Melngailis 1929. FS 1045, 1040; LMFM, I, 320.*

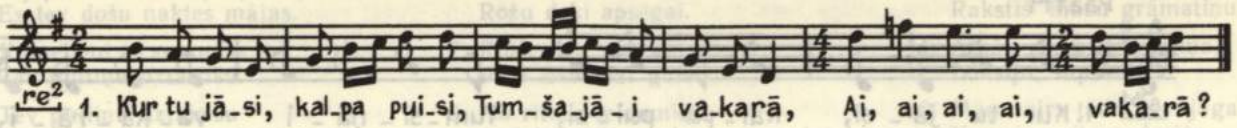

351 *Made Veckāja Aizputes Alsungā, 65 g.v., dzim. Kuldīgas Īvandē; pier. A. Krūmiņš 1948. FS 1824, 146.*

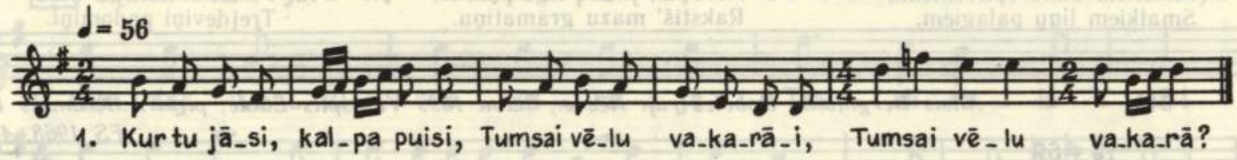
2. Jāj pie manis, kalpa puisi,
Es tev došu naktesmāj's.
3. Kumeļami staļļa rūmi,
Tīras auzas silītē.
4. Tev vietiņu pataisīšu
Smalkiem linu palagiem.
5. Pati iešu klāt gulēti,
Mīļus vārdus parunāt.

352 *Trine Liberģe Aizputes Alsungā, 76 g.v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 2721.*

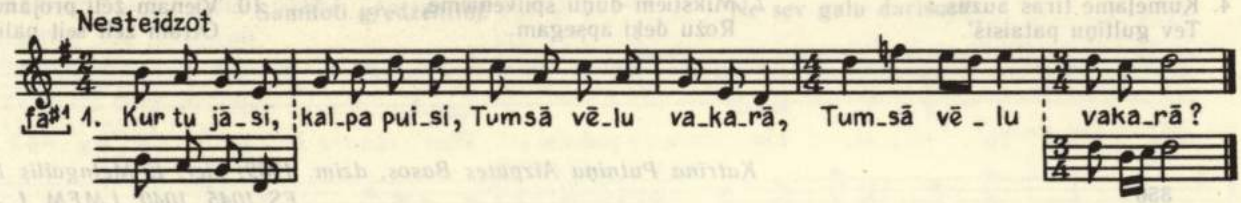
2. Jāj pie manis, kalpa puisi,
Es tev došu naktes māj'.
3. Es tev došu naktes māju,
Kumeļami tīras auz's.
4. Tev vietiņu pataisīšu,
Zīda deķi apsegā.
5. Zīda deķi apsegāi,
Iešu pati klāt gulēt.
6. No rītiņa celdamiesi
Abi divi žēli raud.
7. Vienam žēli projām iete,
Otram žēli tei palikt.
8. Neraud', mana ligaviņa,
Rakstīš' mazu grāmatiņ'.
9. Kad atnāca grāmatiņa,
Jau ar citu saderēj's.
10. Saderēta, nelaulāta,
Nemitoti gredzentiņ'.
11. Kas klaus' puiša viltus vārdus,
Lai klaus' vilka lelošan'.
12. Puisēnam ir cirpti mati,
Trejdeviņi padomiņ'.

353 *Jāzeps Lilentāls Kuldigas raj. Basu c., 80 g.v.; pier. A. Krūmiņš 1957. FS 1935, 8552.*

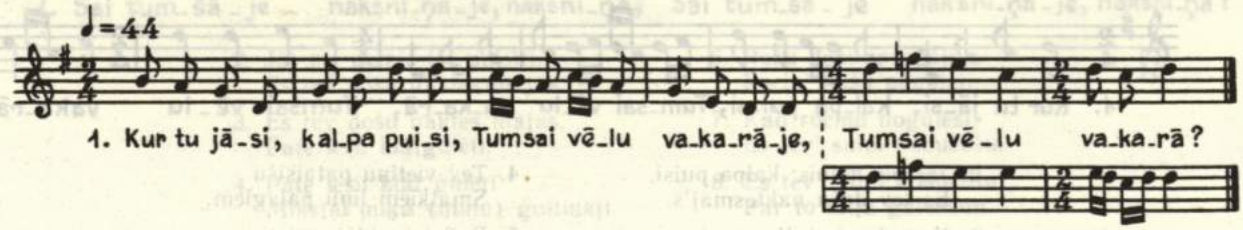
2. Jāj pie manis, kalpa puisi,
Es tev došu naktes mājas.
3. Es tev došu naktes mājas,
Kumeļami tīras auzas.
4. Kumeļami tīras auzas,
Tev vietiņu pataisīšu.
5. Tev vietiņu pataisīšu
Mīkstiem dūņu spilveniemi.
6. Mīkstiem dūņu spilveniemi,
Baltiem linu palagiemi.
7. Baltiem linu palagiemi,
Rožu deķi apsegtiesi.
8. Rožu deķi apsegtiesi,
Pati iešu klāt gulēti.
9. No rītiņa celdamiesi
Abi divi žēli rauda.
10. Neraud' žēli, ligaviņa,
Rakstīš' mazu grāmatiņu.
11. Rakstīš' mazu grāmatiņu
Ar trijāmi zēģelēme.

Katrīne Kāpiņa Kuldigas raj. Ievkalnu c., 69 g.v., dzim. Aizputes Gudeniekos; pier. Ald. Kalniņš 1957.
354 *FS 1935, 10632.*

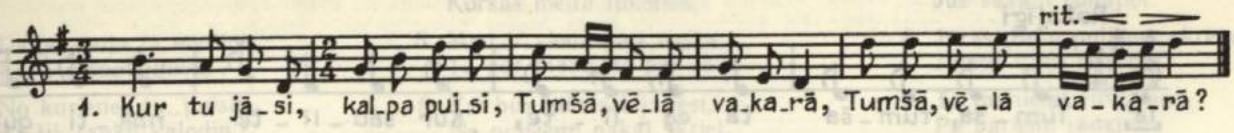
2. Jāj pie manis, kalpa puisi,
Es tev došu naktes māj's.
3. Es tev došu naktes mājas,
Kumeļame staļļa rūm'.
4. Kumeļame staļļa rūmi,
Tīras auzas silītē.
5. Tīras auzas silītēi,
Baltābolu redelē.
6. Tev vietiņu pataisīšu
Baltiem linu palagiem.
7. Baltiem linu palagiemi,
Mīkstiem dūnu spilveniem.
8. Mīkstiem dūnu spilveniemi,
Rožu deķi apsegā.
9. Rožu deķi apsegāi,
Pate iešu klātgulēt.

355 *Katrīne Ļipinska Kuldigas raj. Grāveru c., 75 g.v.; pier. A. Krūmiņš 1957. FS 1935, 8545.*

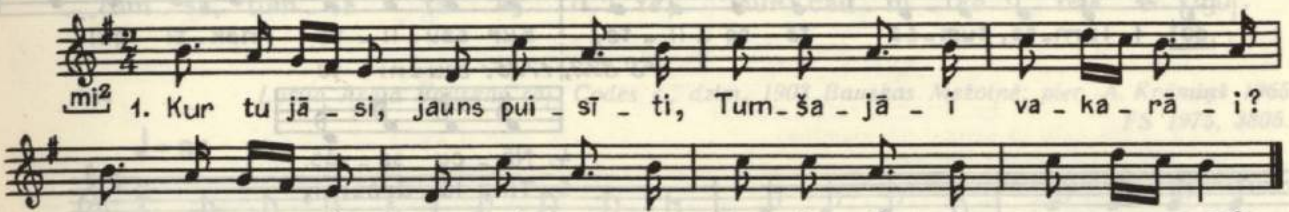
Teksts kā 345.

356 *Anna Braže Kuldigas raj. Induļu c., 59 g.v.; pier. Ald. Kalniņš 1957. FS 1935, 10575.*

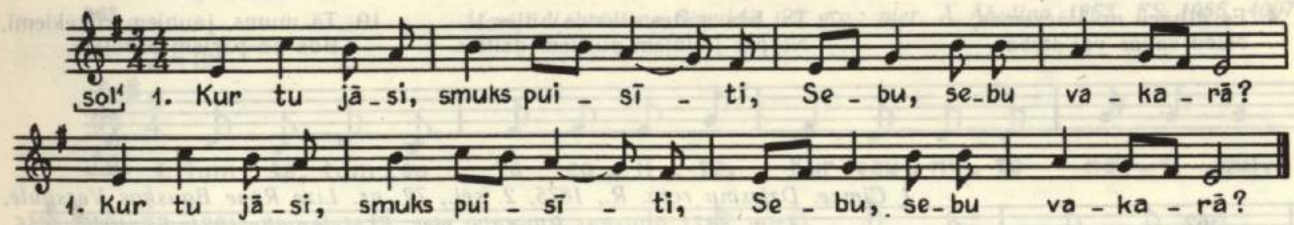
2. Jāj pie manis klētiņāi,
Es tev došu naktes māj'.
3. Es tev došu naktes māju,
Kumeļami tīras auz's.
4. Kumeļami tīras auzas,
Tev gultiņu pataisīš'.
5. Tev gultiņu pataisīšu
Mīkstiem dūnu spilveniem.
6. Mīkstiem dūnu spilveniem,
Smalkiem linu palagiem.
7. Smalkiem linu palagiem,
Rožu deķu apsegā.
8. Rožu deķu apsegāi,
Pati iešu klāt gulēt.
9. No rītiņa celdamiesi
Abi divi gauži raud.

357 *Dziedājušas meitas [Madonas] Cesvainē; pier. Jurjānu Andrejs 1891. FS 1495, 802 a.*

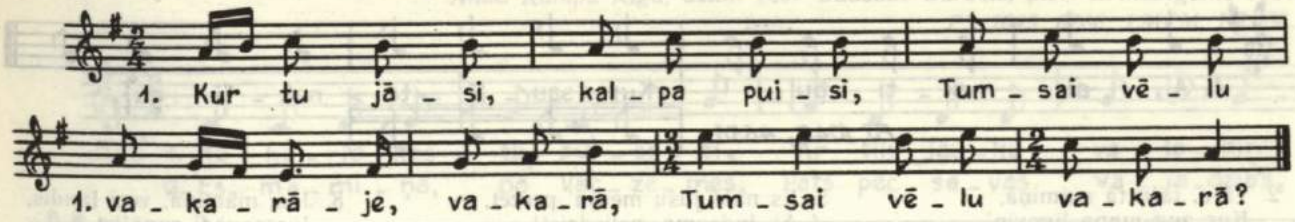
2. Nāc pie manim, smuks puisīti,
Es tev došu nakts mājiņu.
3. Tīras auzas kumeļami,
Mīkstu vietu pataisīšu.
4. Mīkstu vietu pataisīšu,
Pati iešu klātgulēti.
5. Nu rītai cēlušiesi
Abi divi gauži rauda.
6. Vienam žēli projām ieti,
Otram žēli še palikti.

358 *Rāvas apkārtnē pier. A. Jansons pirms 1891. Bb 43, 2560.*

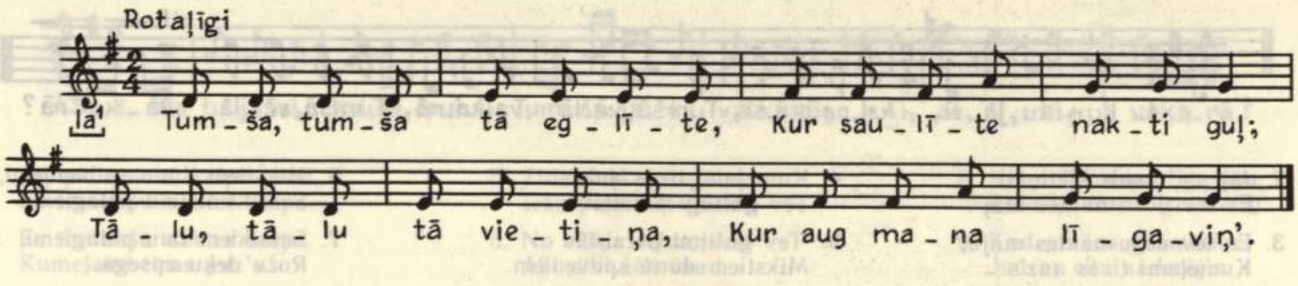
Teksts kā 345, apostrofējot otrās rindas beigas

359 *Baba Rudovica Aizputes Alsungā, 65 g.v.; pier. A. Krūmiņš 1948. FS 1824, 146.*

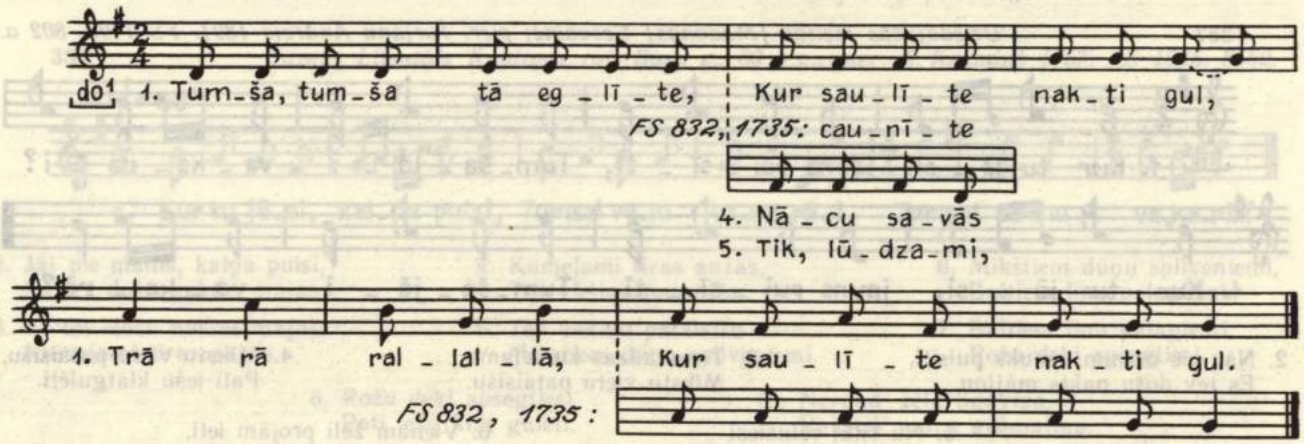

2. Jāj pie manim, kalpa puisi,
Es tev došu naktes māju.
3. Es tev došu naktes māju,
Kumeļami staļļa dangu.
4. Kumeļami staļļa dangu,
Tīras auzas silītēi.
5. Tev vietiņu pataisīšu
Baltiem linu palagiem.
6. Baltiem linu palagiem,
Mīkstiem dūnu spilveniemi.
7. Pati iešu klāt gulēti,
Mīļus vārdus parunāti.

360 *Anna Kļaviņa Grobiņā, 73 g.v., dzim. Kuldīgas Zvārdē; pier. R. Jermaks 1961. FS 1955, 12390.*

361 *Marija Briede Dobeles raj. Elejā, 76 g.v., dzim. Jelgavas Mežamuižā; pier. D. Žilinska 1964. FS 1968, 62. Minna Ozoliņa Cēsu Drabešos; pier. A. Jakāns 1929. FS 832, 1735.*

2. Tālu, tālu tā māmiņa,
Kur aug mana līgaviņa.

3. No kurienes tu, puisīti,
Ar tik skaistu valodiņ'?

4. Es atnācu no Vāczemes,
Nācu savās vaj'dzībās.

5. Es grib' jūsu meitiņ' precēt,
Tik, lūdzami, neliedziet!

6. Man ir viena pati meita,
Tā ir maza un par jaun'.

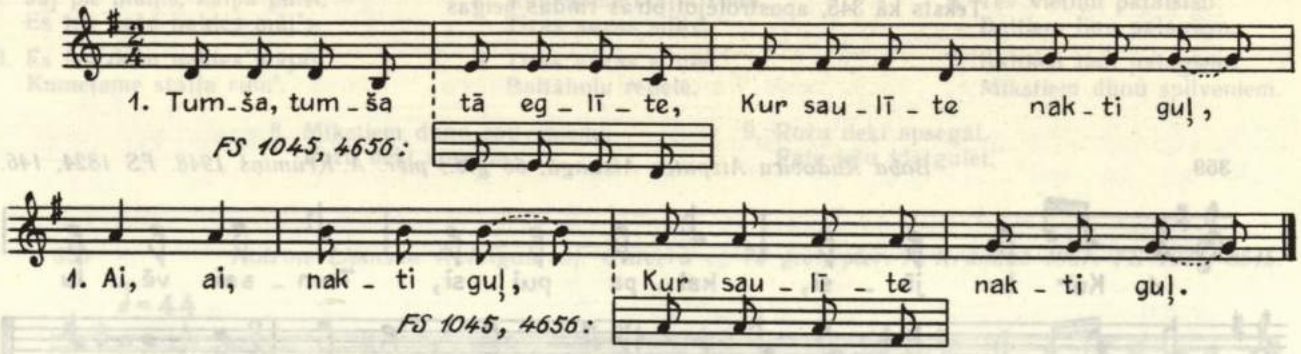
7. Tai būs mātes rikstes bīties,
Ne pēc jauniem puišiem dzīties.

8. Jūs, māmiņa, veci ļaudis,
Jūs savādi runājiet.

9. Jūras putni gaisā skrēja
Un pa pāriem pārojās.

10. Tā mums, jauniem cilvēkiem,
Būs pa pāriem pāroties.

362 *J. Cimze. Dziesmu rota. R., 1875, 2. sēj., 72. nr. Līze Rone Bauskas Vecsaulē, dzim. 1871 Bauskas Rundālē; pier. E. Melngailis 1921. FS 1045, 4656.*

2. Tāļu, tāļu tā māmiņa,
Kur aug mana ligaviņ'.

3. No kurienes tu, puisīti,
Ar tik jauku valodiņ'?

4. Es, māmiņa, no Vāczemes,
Nāk' pēc savas vajadzīb's.

5. Es nāk' jūsu meitiņ' precēt,
Ak lūdzama, neliedziet!

6. Man ir viena pati meitiņ',
Tā par jaunu un par mazu.

7. Tai būs mātes rikstes bīties,
Ne pēc jauniem puišiem dzīties!

8. Jūs, māmiņa, veci ļaudis,
Jūs savādi runājiet.

9. Jūras putni pulkiem skrēja
Un pa pāram pārojās.

10. Tā būs jauniem cilvēciņiem
Ar' pa pāram pāroties.

FS 1045, 4656:

2. Daiļa, daiļa tā meitiņa,
Kura mana līgaviņ'.

3. No kurienes tu, puisīti,
Ar tik jauku valodiņ'?

4. Es atnācu no Vāczemes
Korsas meitu lūkoties.

5. Man ir viena pati meita,
Tā par mazu, tā par jaun'.

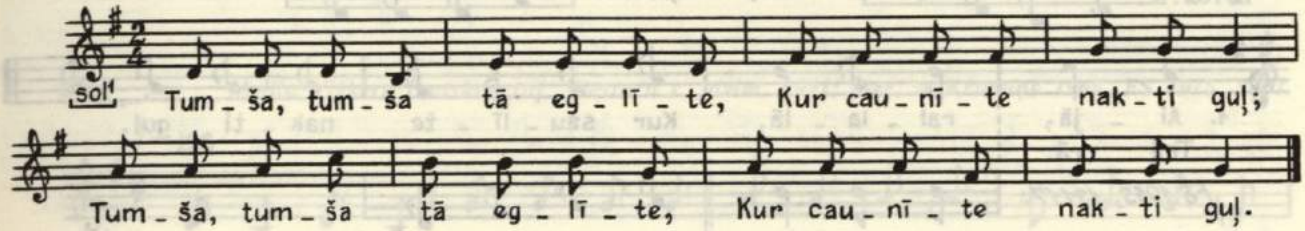
6. Tai būs mātes bijātiesi,
Ne puišiemi pakaļ skriet.

7. Jūs, māmiņa, veci ļaudis,
Jūs savādi runājiet.

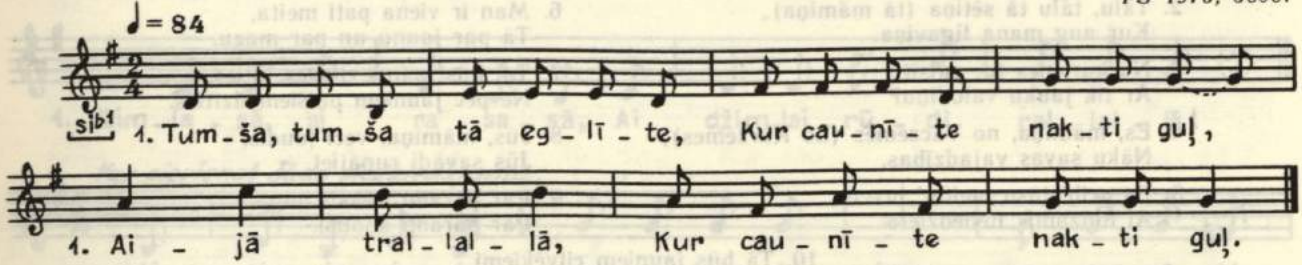
8. Jūras putni pulkiem skrēja,
Jumos vieni izšķīrās.

9. Tā jauniemi cilvēkiemi
Pa pāriemi jādzīvo.

363 *Agate Kursite Jēkabpils Dignājā; pier. A. Salaks 1927. FS 170, 544.*

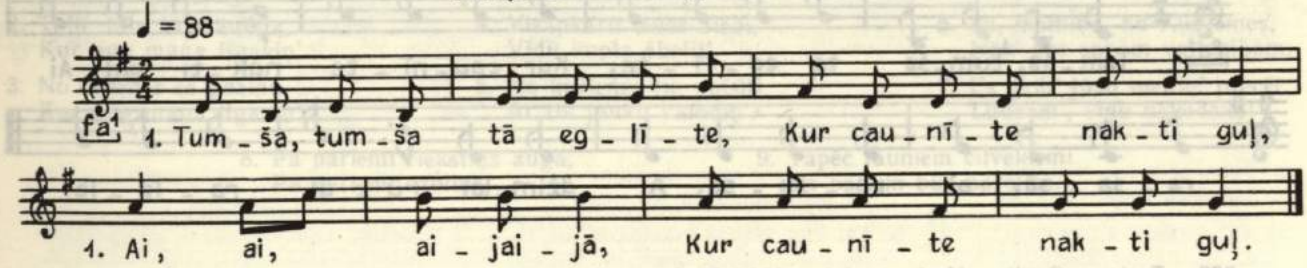
364 *Lūcija Arāja Bauskas raj. Codes c., dzim. 1903 Bauskas Mežotnē; pier. A. Krūmiņš 1965. FS 1975, 3805.*

Teksts 2.—3., 5.—7. kā 362.

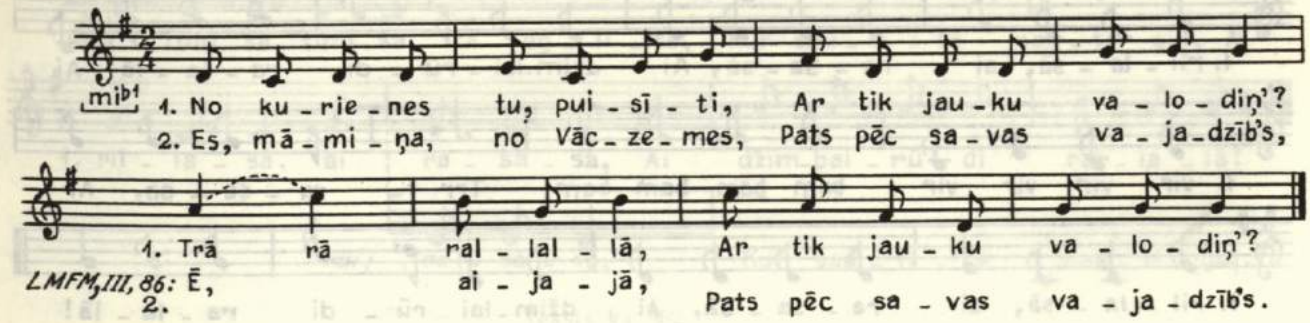
4. Es atbraucu no Vāczemes
Kurzemnieces lūkoties.

365 *Marija Jēkabsone Siguldā, 90 g.v.; pier. Ā. Āboliņa 1963. FS 1965, 4007.*

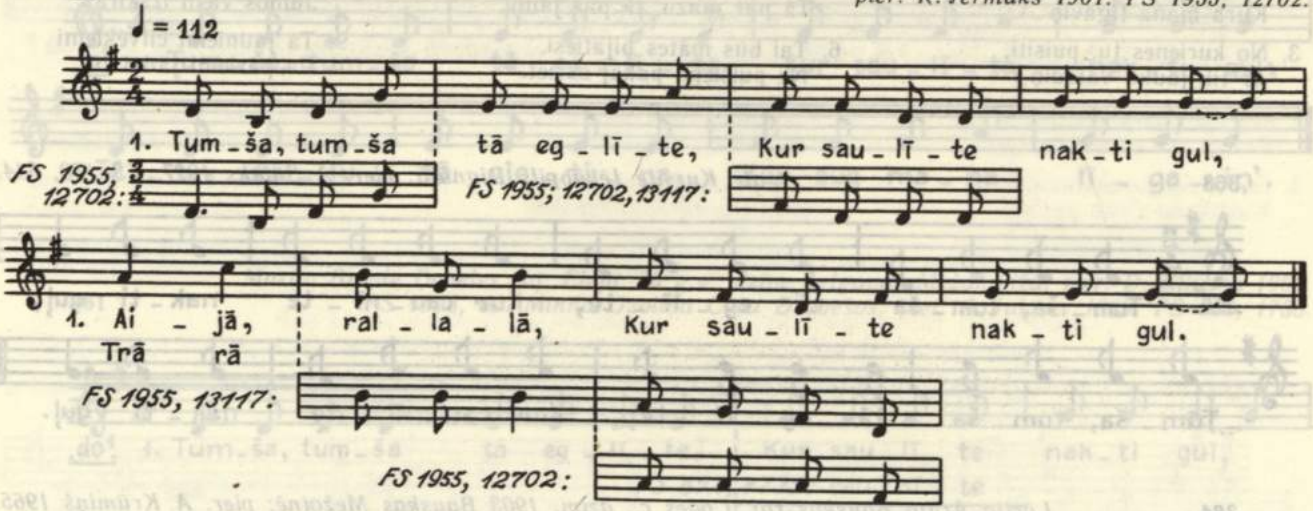

Teksts kā 362.

366 *Anna Kampa Rigā, dzim. 1867 Bauskas Bārbelē; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 6766; LMFM, III, 86.*

367 *Margrieta Reinfelde Liepājas raj. Sikšņu c., dzim. 1902 Liepājas Rucavā; pier. A. Krūmiņš 1961. FS 1955, 13042. Katrīna Stalše Liepājas raj. Dunikas c., dzim. 1887 Liepājas Rucavā; pier. A. Krūmiņš 1961. FS 1955, 13117. Anna Mame Liepājas raj. Aizviķu c., dzim. 1902 Liepājā; pier. R. Iermaks 1961. FS 1955, 12702.*

2. Tālu, tālu tā sētiņa (tā māmiņa),
Kur aug mana līgaviņa.

3. No kurienes tu, puisīti,
Ar tik jauku valodiņu?

4. Es, māmiņa, no Vāczemes (no Kurzemes),
Nāku savas vajadzības.

5. Es grib' jūsu meitiņ' precēt,
Ai lūdzama, neliedziet!

6. Man ir viena pati meita,
Tā par jaunu un par mazu.

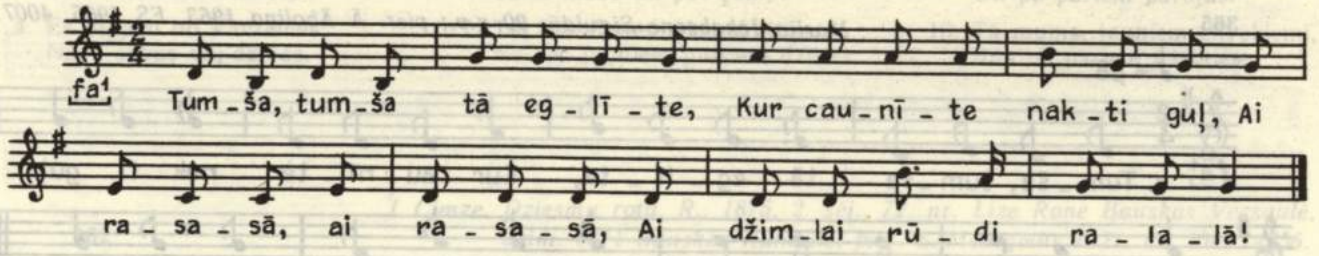
7. Tai būs mātes rikstes bīties,
Ne pēc jauniem puišiem dzīties.

8. Jūs, māmiņa, veci ļaudis,
Jūs savādi runājiet.

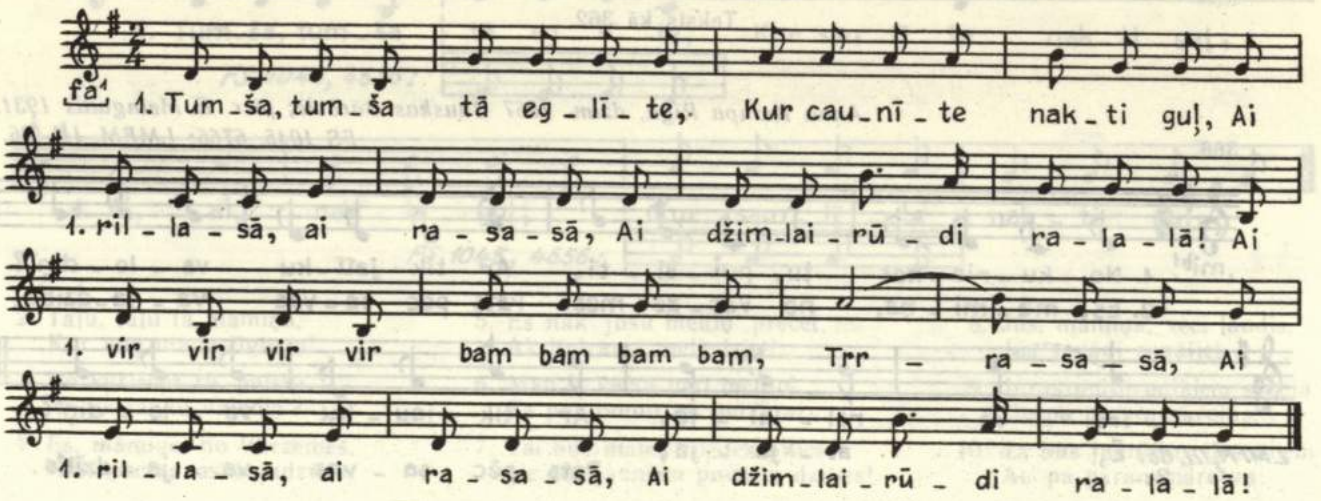
9. Par pārami rieksti auga,
Par pārami āboliši.

10. Tā būs jauniem cilvēkiem
Par pārami pāroties.

368 *Pēteris Rigerts Madonas raj. Praulienas c., dzim. 1882; pier. G. Ordelovskis 1962. FS 1960, 4420.*

369 *Tatjana Ozoliņa Madonā, dzim. 1914 Madonas Kalsnavā; pier. G. Ordelovskis 1962. FS 1960, 4454.*

2. Tālu, tālu tā māmiņa,
Kur aug mana līgaviņ'.

3. No kurienes tu, puisīti,
Ar tik daiļu valodiņ'?

4. Es, māmiņa, no Vidzemes,
Nāku savas vajadzīb's.

5. Gribu jūsu meitiņ' precēt,
To, lūdzami, neliedziet!

6. Mana meita cārta, balta,
Tev noplīsis kažociņš.

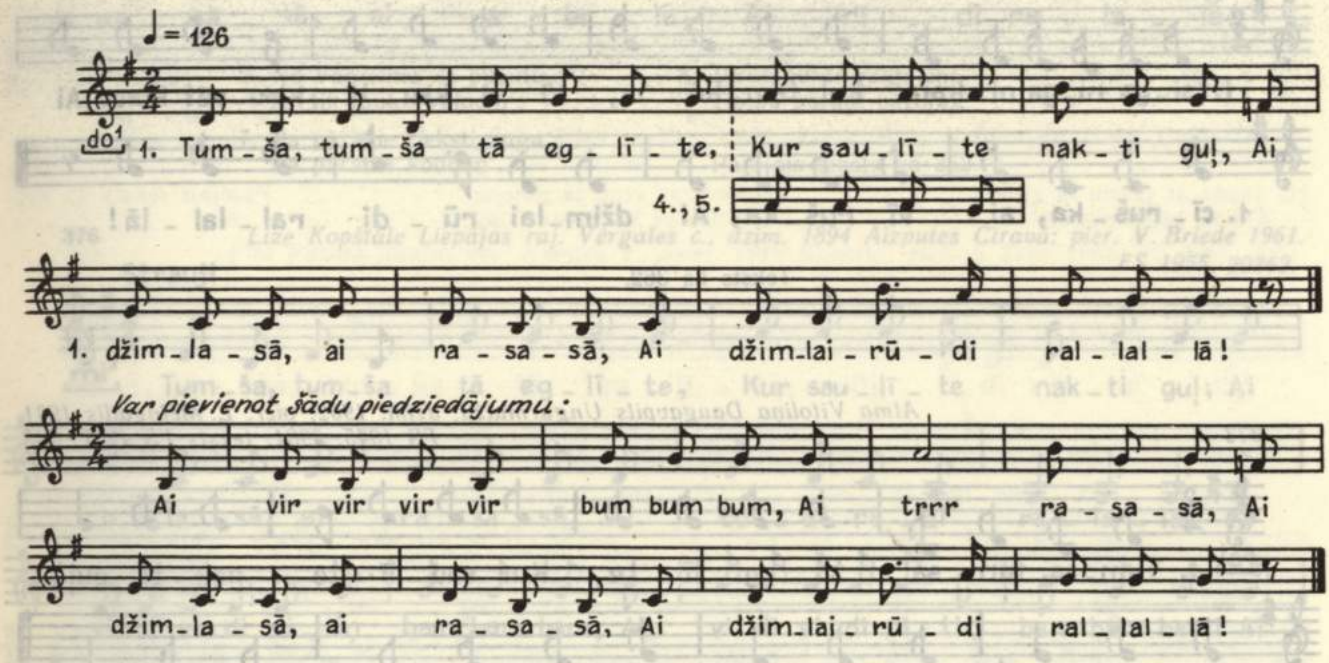
7. Pa pāriemi rieksti auga,
Pa pāriemi āboliņš.

8. Tā būs jauniem ļaudīm arī
Pa pāriemi pāroties.

9. Vecs ar vecu tā gulēja —
Aitu bars tam cauri skrēj'.

10. Jauns ar jaunu tā gulēja —
Ūdens cauri netecēj'.

370 *Melita Viškere Bauskas raj. Viesturu c., dzim. 1921; pier. A. Krūmiņš 1965. FS 1975, 3901.*

2. Tālu, tālu tā māmiņa,
Kur aug mana līgaviņ'.

3. No tālienes es pazinu,
Kur aug mana līgaviņ'.

4. Visapkārti ievas ziedi,
Vidū kupla ābelīt'.

5. No kurienes tu, puisīti,
Ar tik jauku valodiņ'?

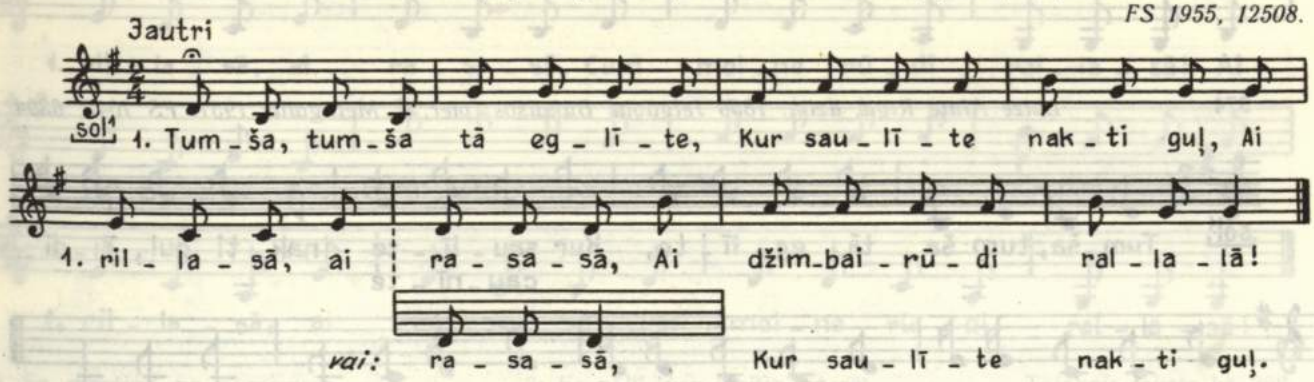
6. Es, māmiņa, no Kurzemes,
Nāk' pēc savām vaj'dzībām.

7. Es grib' jūsu meitiņ' precēt,
Lūdzam', viņu neliedziet!

8. Pa pāriemi riekstiņš auga,
Pa pāriemi ozoliņš.

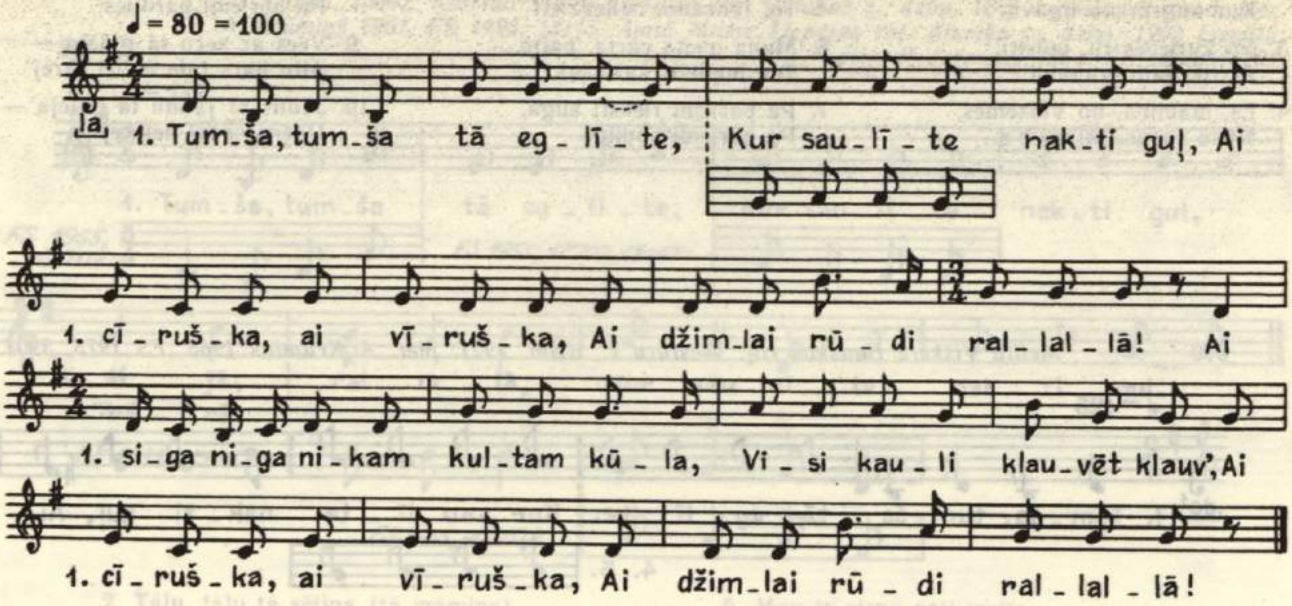
9. Tāpēc jauniem cilvēkiemi
Pa pāriem būs pāroties.

371 *Jēkabs Bunka Liepājas raj. Aizviķu c., dzim. 1901 Liepājas apr.; pier. R. Jermaks 1961. FS 1955, 12508.*

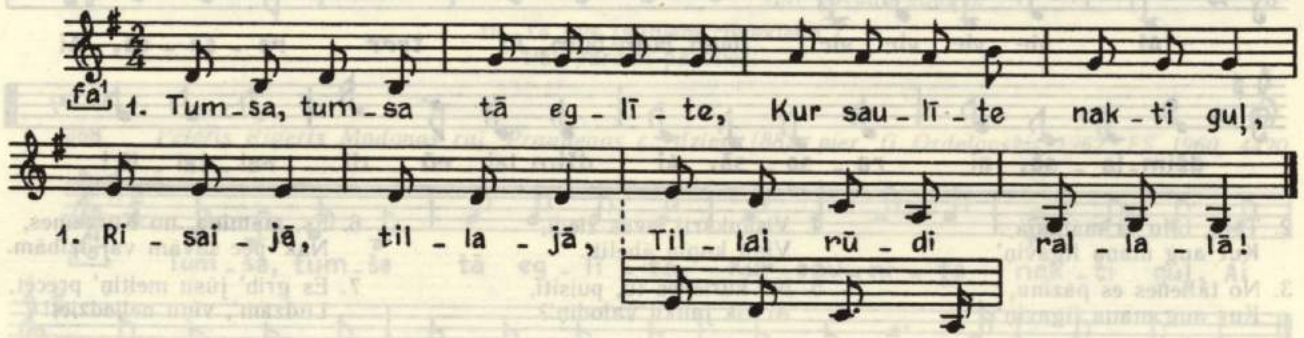
Teksts kā 362.

372 *Zelma Šuba Bauskas raj. Viesturu c., dzim. 1900; pier. A. Krūmiņš 1965. FS 1975, 3859.*

Teksts kā 362.

373 *Alma Vitoliņa Daugavpils Ungurmuižā, dzim. 1902; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 3901; teksts FS 1217, 488.*

2. Tālu, tālu tas ciemiņis,
Kur aug mana līgaviņ'.

3. No kurienes tu, puisīti,
Ar tik daiļu valodiņ'?

4. Es, māmiņi, no Vāczemes,
Es grib' jūsu meitu ņemt.

5. Viena pate man meitiņa,
Tā par jaunu, tā par maz'.

6. Tai būs manas rīkstes bitīes,
Ne pēc jauniem puikām dzītīes.

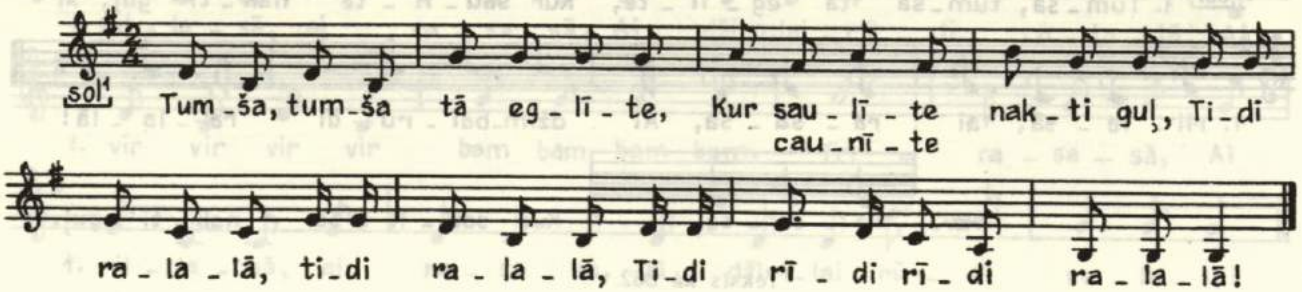
7. Rīkstes, rīkstes jauniem zēniem,
Kad tik jauni precējās.

8. Jūs, māmiņa, veci ļaudis,
Bet nelabi runājiet.

9. Redz, kad visi jūras putni
Pa pārami pārojās.

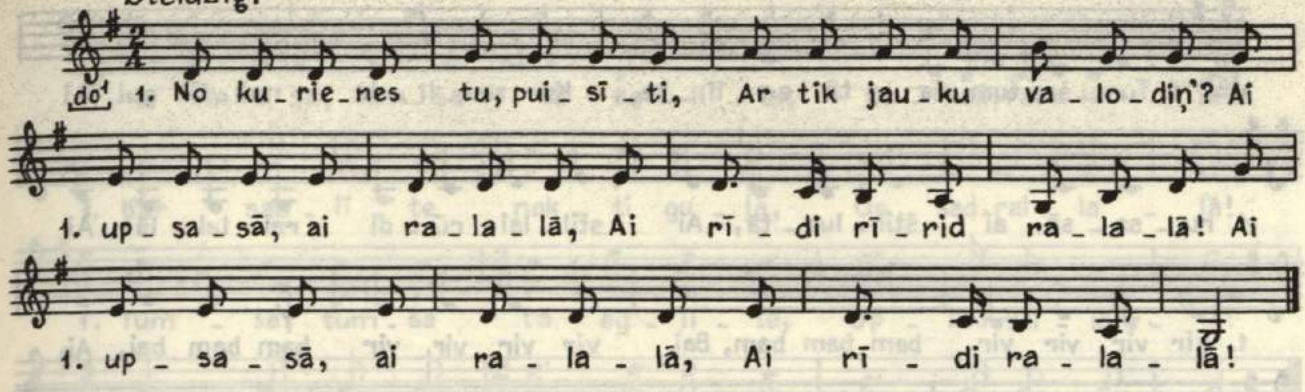
10. Tāpat būs mums, jauniem ļaudiem,
Pa pārami pāroties.

374 *Luize Alute Rīgā, dzim. 1856 Jelgavas Bukaišos; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 6394.*

375 *Ķērsta Boža Lietuvas PSR Kretingas raj. Sventājas c., 65 g.v.; pier. A. Klotiņš 1961. FS 1955, 20611.*

Steidzīgi

2. No Vāczemes es puisītis
Ar tik jauku valodiņ'.

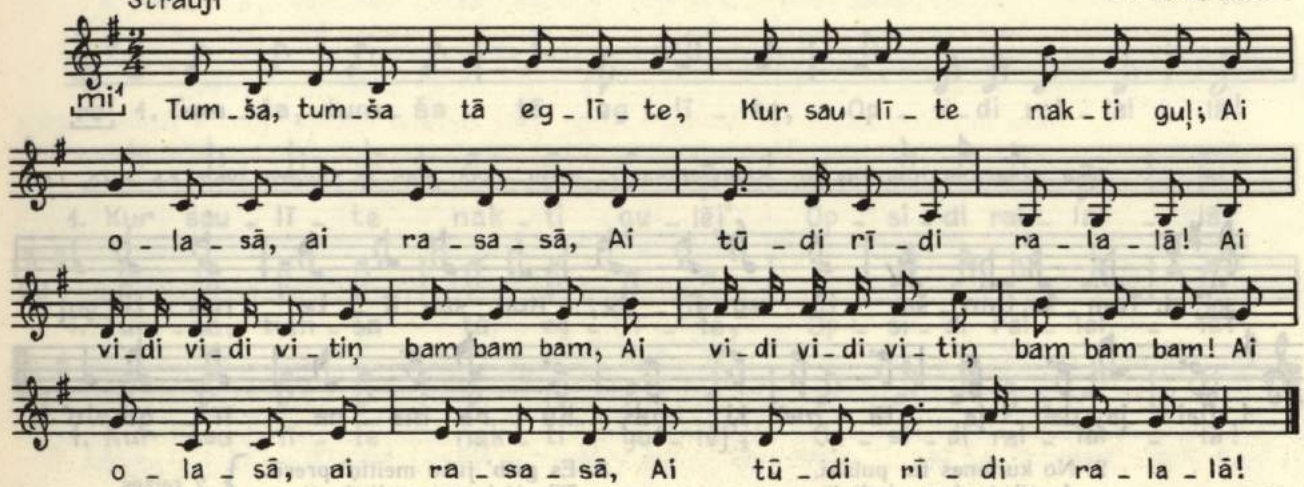
7. Pa pārame rieksti auga,
Pa pārame kodoliņ'.

8. Jūras putni gaigalēni,
Tie pa pāram pārojās.

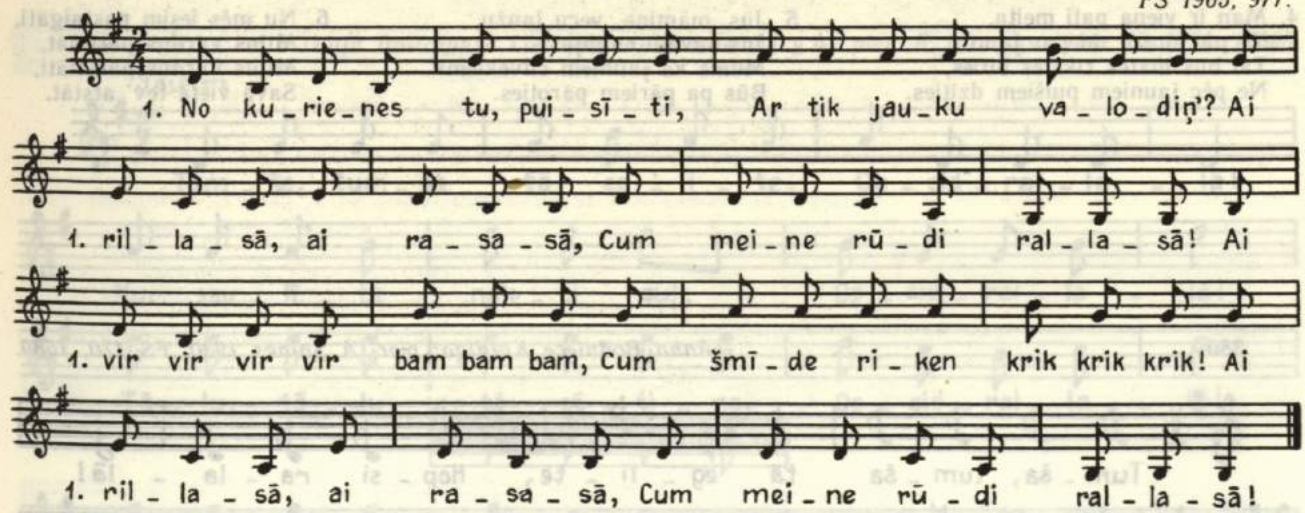
Pārējais teksts kā 362.

376 *Lize Kopštāle Liepājas raj. Vērgales c., dzim. 1894 Aizputes Cīravā; pier. V. Briede 1961. FS 1955, 20362.*

Strauji

377 *Ženija Zommere Saldus raj. Ezeres c., dzim. 1880 Jelgavas Rubā; pier. S. Zaķe 1963. FS 1965, 977.*

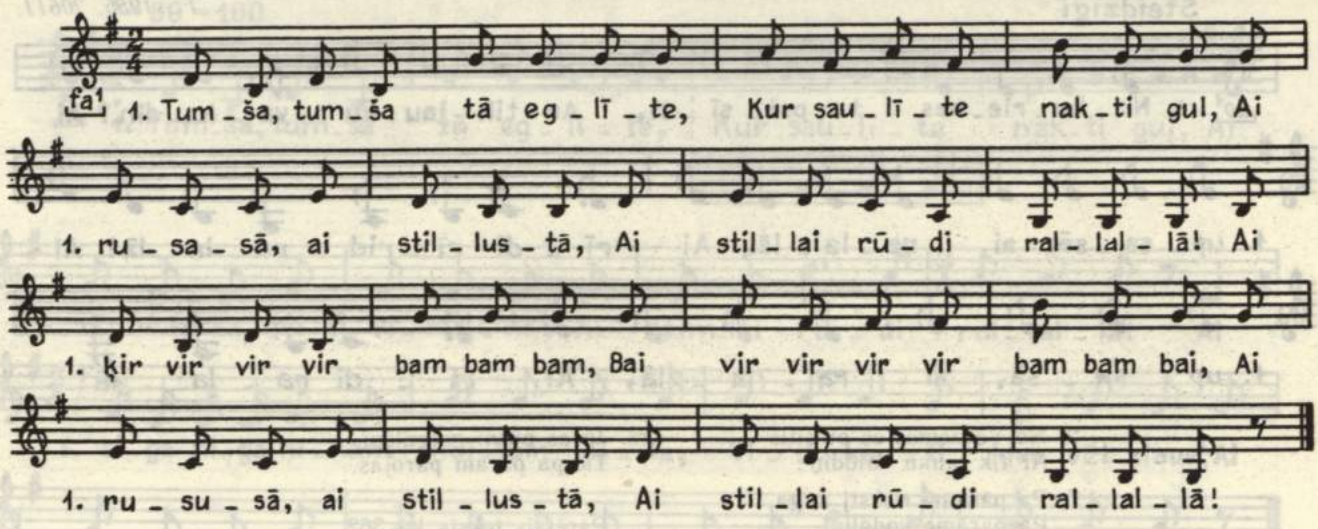

2. Es, māmiņa, no Vāczemes,
Nāk pēc savas vajadzīb's.

3. Es nāk' jūsu meitiņ' precēt,
Ai lūdzami, neliedziet!

Tālākais teksts kā 362.

378 *Kristīne Treija Salacgrīvā, dzim. 1901 Smoļenskā; pier. A. Krūmiņš 1966. FS 1978, 38.*

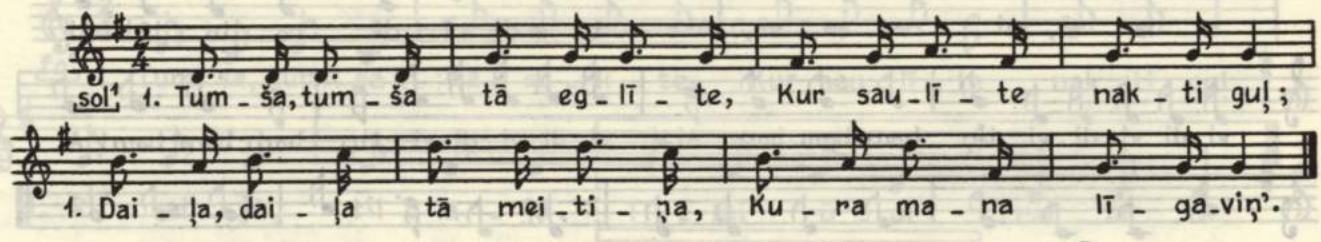

11. Jauns ar jaunu tā gulēja,
Ūdens cauri netecēj'.

12. Vecs ar vecu tā gulēja,
Vilks ar kazu cauri jāj'.

Pārējais teksts kā 362.

379 *Ieva Atkačūna Bauskas raj. Skaistkalnes c., dzim. 1883; pier. R. Skudra 1965. FS 1975, 1189.*

2. No kurienes tu, puisīti,
Ar tik jauku valodiņ'?
Es, māmiņa, no Vāczemes,
Nāk' pēc savas vajadzīb's.

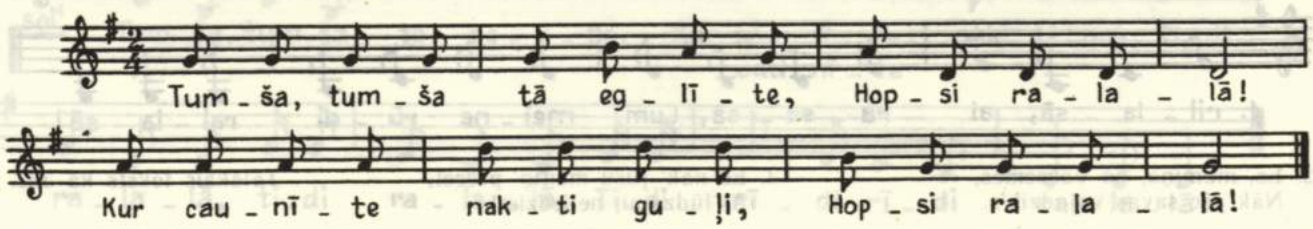
3. Es grib' jūsu meitiņ' precēt,
Tik, lūdzama, neliedzat! } 2 reizes

4. Man ir viena pati meita,
Tā par mazu un par jaun';
Tai būs mātes rīkstes bīties,
Ne pēc jauniem puišiem dzīties.

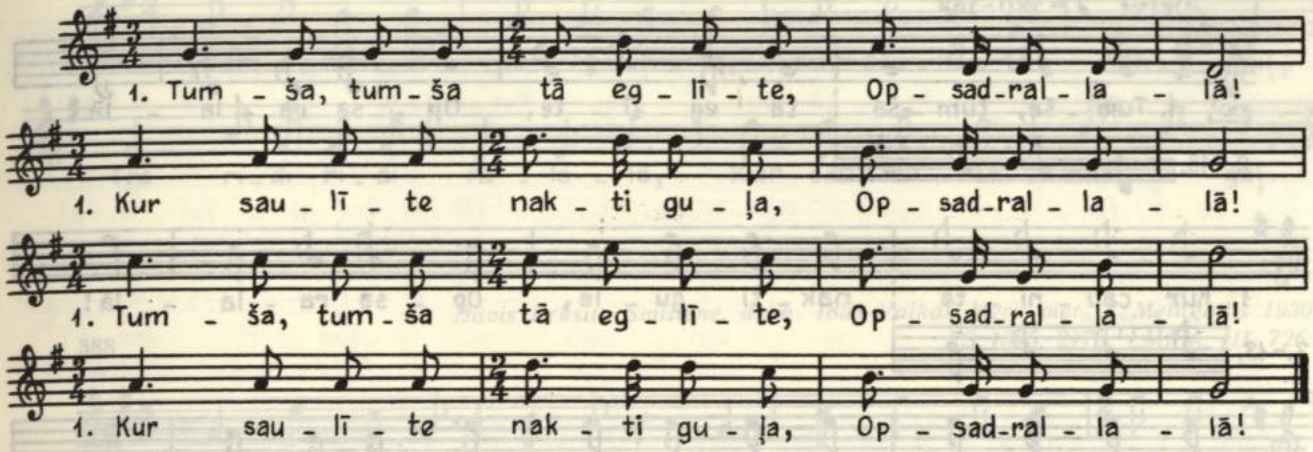
5. Jūs, māmiņa, vecu ļaužu,
Jūs savādi runājat.
Mums kā jauniem cilvēkiem
Būs pa pāriem pāroties.

6. Nu mēs iesim pastaigāti,
Mīļus vārdus parunāt,
Mīļus vārdus parunāti,
Savā vietā tev' atstāt.

380 *Anna Bodniece Kuldīgā; pier. A. Salaks 1930. FS 170, 1539.*

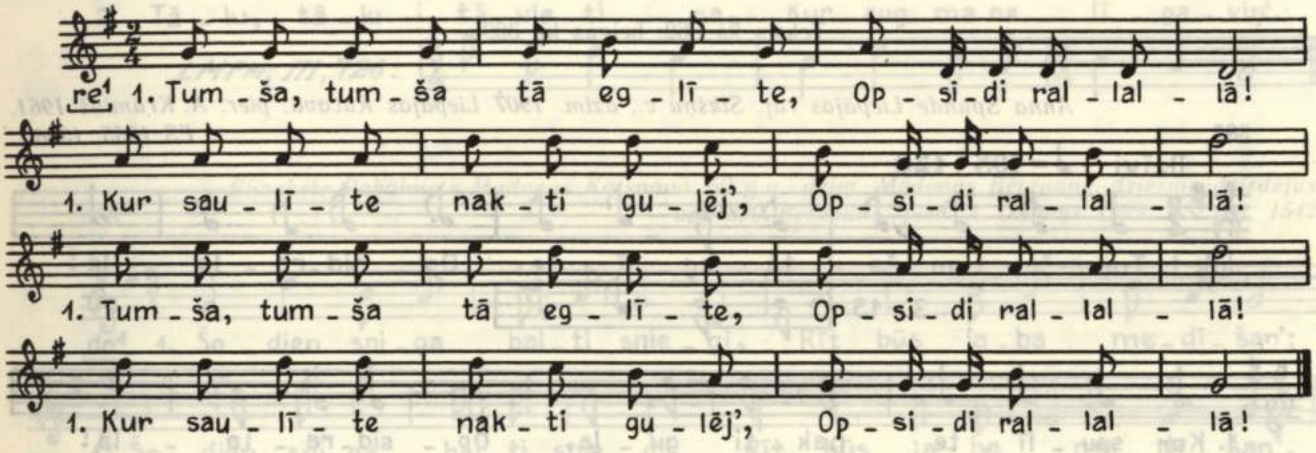
381 *Margrieta Jordāne Dobeles raj. Auru c., dzim. 1921 Aizputes Alsungā; pier. R. Skudra 1964. FS 1968, 478.*

Teksts kā 362.

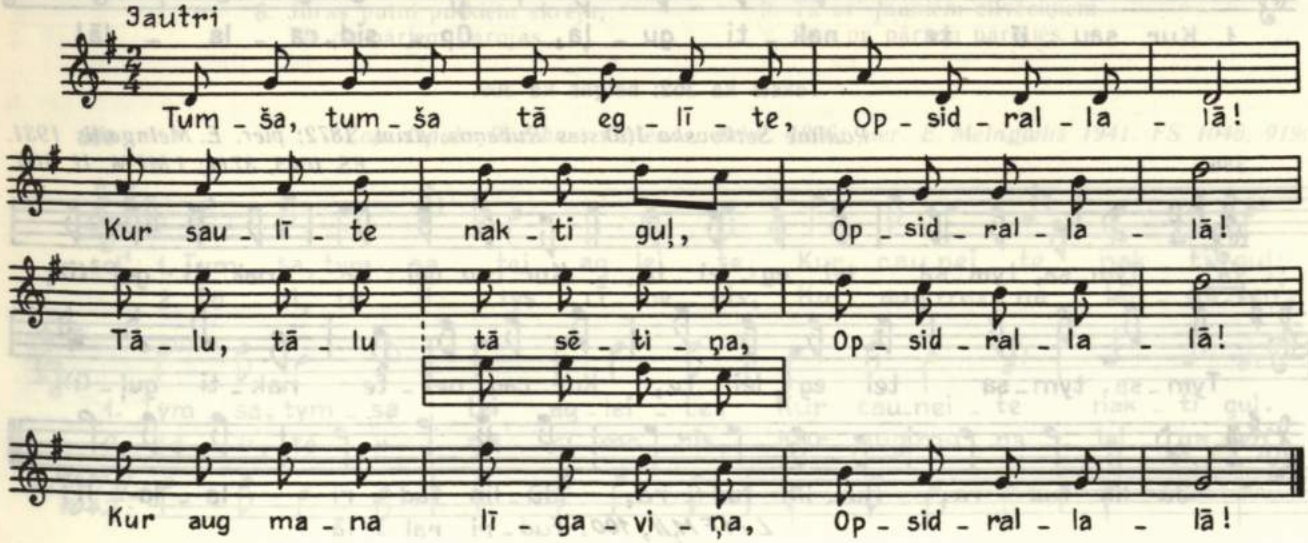
6. Velti, velti tu, puisīti,
Pēc meitiņas lūkojiesi.

382 *Ella Pūpola Saldus raj. Kursišu c., dzim. 1915 Krievijā; pier. S. Zaķe 1963. FS 1965, 1061.*

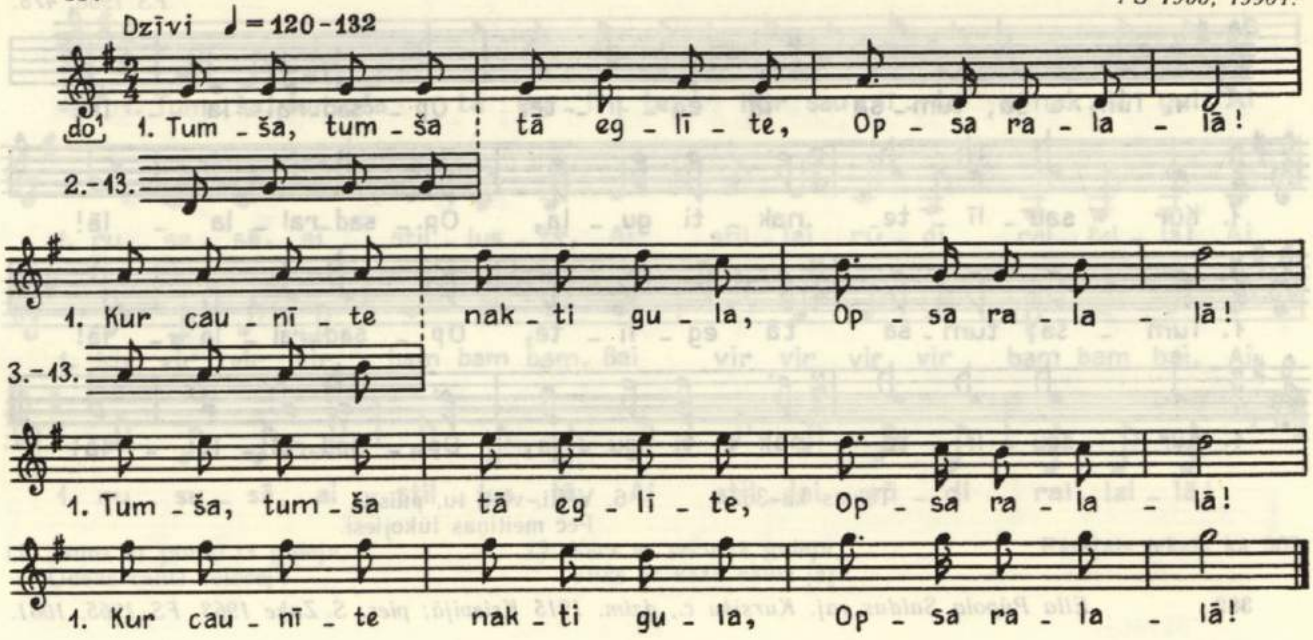
Teksts kā 362; 9., 10. kā 367.

383 *Jūlija Baltcepure Liepājas raj. Durbē, 54 g.v.; pier. R. Jermaks 1961. FS 1955, 12468.*

384

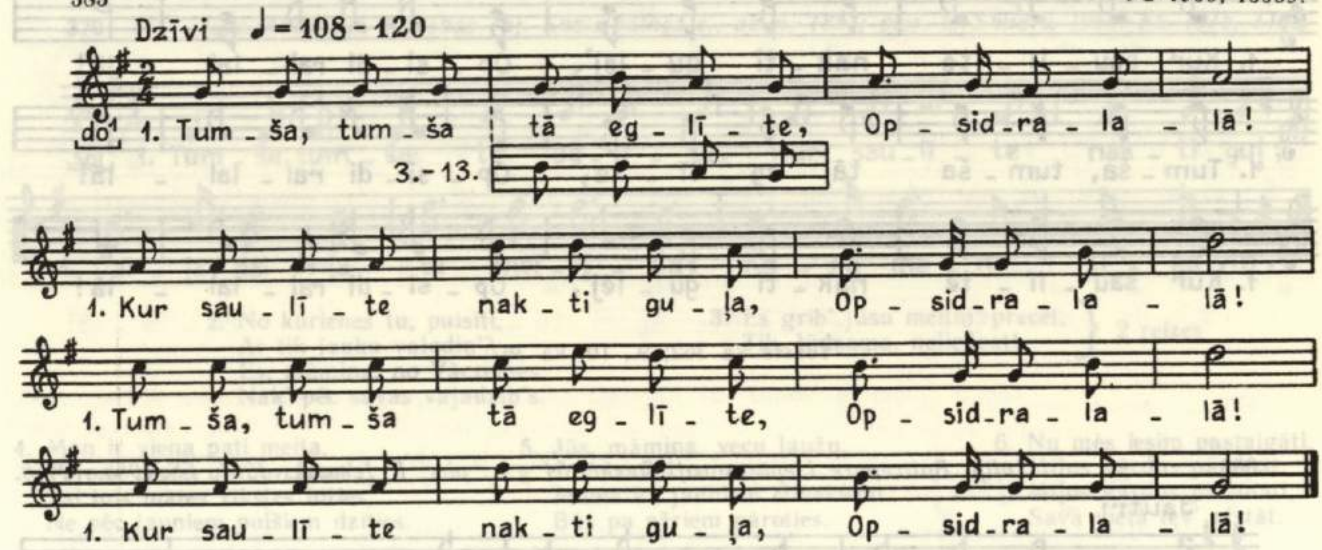
Griela Beķere Liepājas raj. Medzes c., dzim. 1886 Liepājas Ziemupē; pier. A. Krūmiņš 1962. FS 1955, 19901.

Teksts kā 362; beigas kā 369.

Anna Spunde Liepājas raj. Sikšņu c., dzim. 1907 Liepājas Rucavā; pier. A. Krūmiņš 1961. FS 1955, 13069.

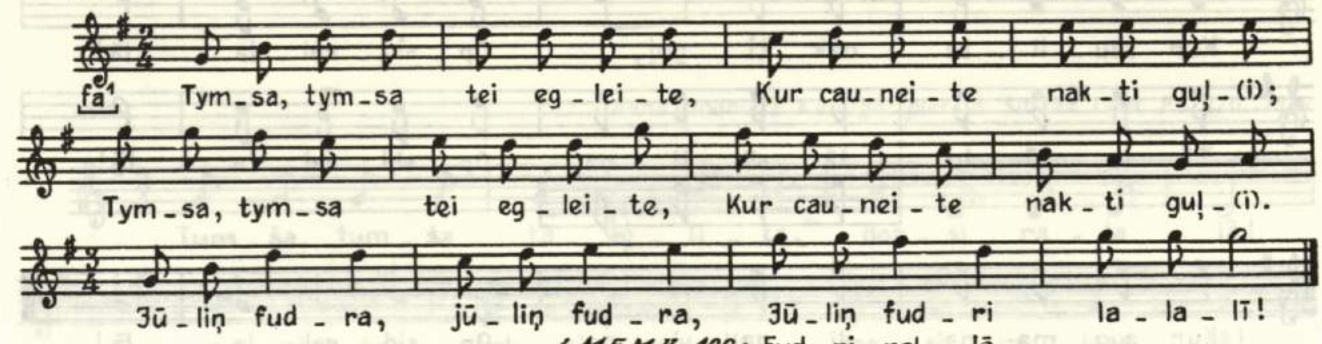
385

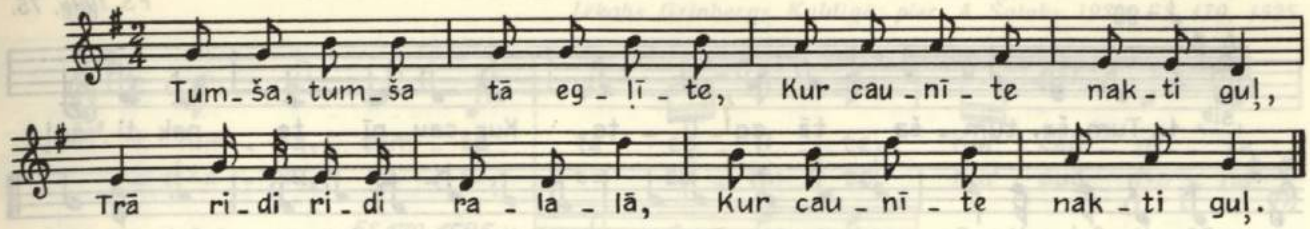
Teksts kā 362; beigas kā 369.

Pauline Setkovska Ilūkstes Rubeņos, dzim. 1872; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 3717; LMFM, II, 100.

386

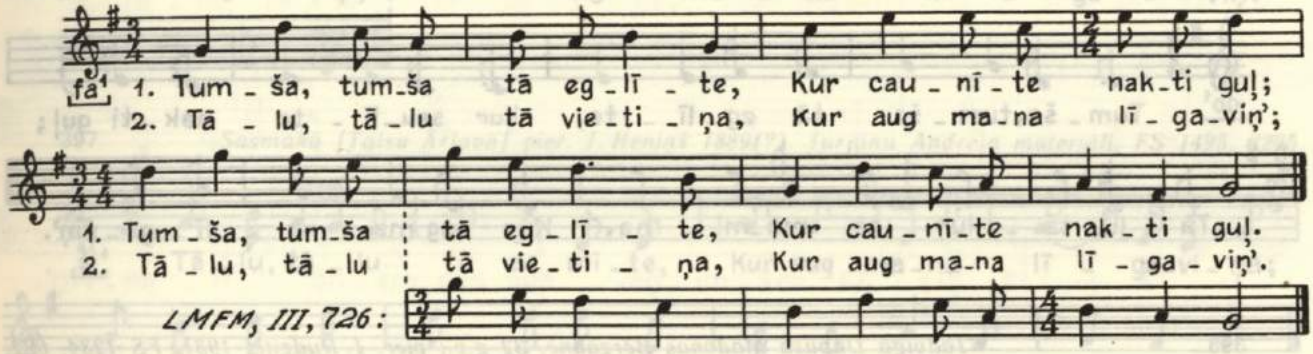

387 *Emma Bērziņa Jēkabpils Sērenē; pier. A. Salaks 1929. FS 170, 1490.*

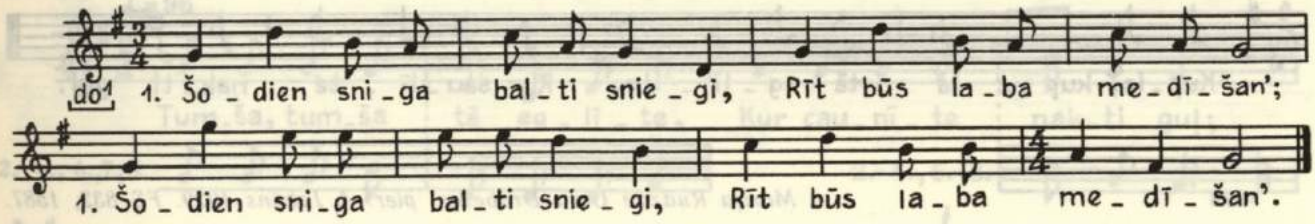
Dāvis Erksits Smiltenē, dzim. 1853 Valkas Mēri; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 2175; LMFM, III, 726.

388

Elizabete Pakalniete Madonas Kalsnavā, 50 g.v., dzim. Madonas Bērzaunē, dziesmu dzirdējusi ap 1890 Bērzaunē; pier. A. Dūmiņš 1929. FS 139, 1542.

389

2. Skrien caunīte, kur skriedama,
Tur pediņas pakaļ dzin'.

3. No kurienes tu, puisīti,
Ar tik jauku valodiņ'?

4. Es, māmiņa, no Vāczemes,
Nāk' pēc savas vajadzīb's.

5. Es grib' jusu meitiņ' precēt,
Ak lūdzama, neliedziet!

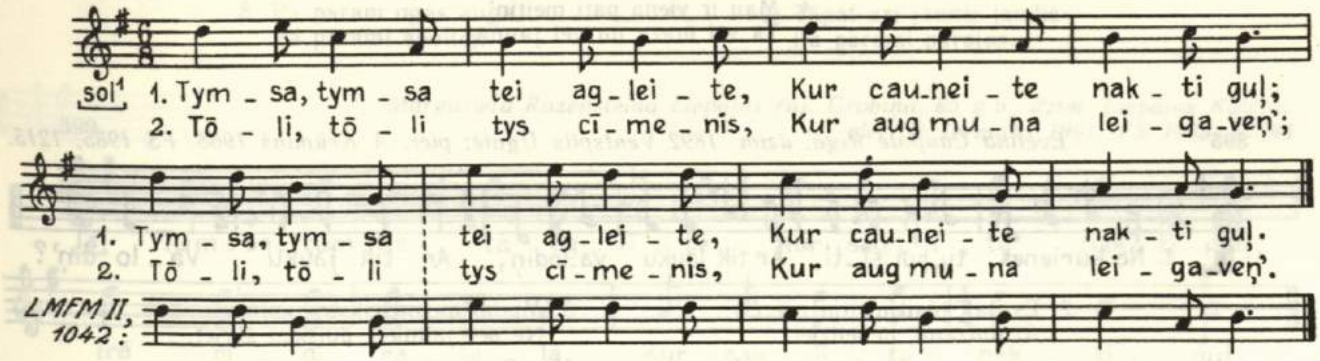
6. Ne, mans bērns vēl ir par jaunu,
Nedrīkst tāpēc bildināt.

7. Jūs, māmiņa, veci ļaudis,
Kam tik dumji runājiet?

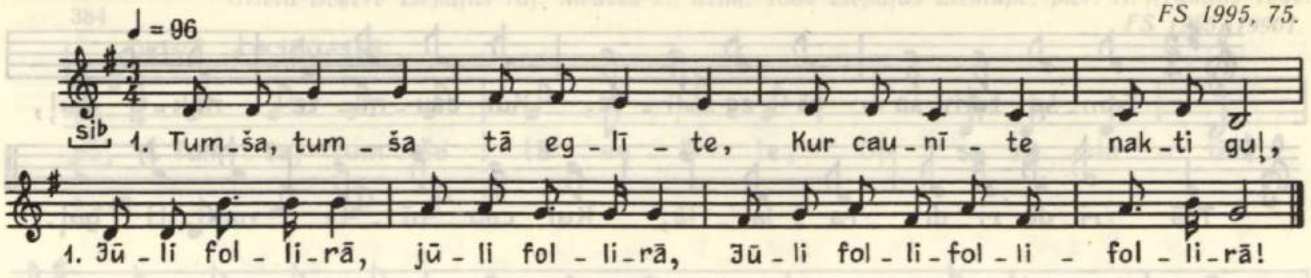
8. Jūras putni pulkiem skrēja,
Tie pa pāriem pārojas.

9. Tā ar' jauniem cilvēciņiem
Būs pa pāriem paroties.

390 *Zoļa Opula Rēzeknes Galēnos, dzim. 1896; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 9196.*

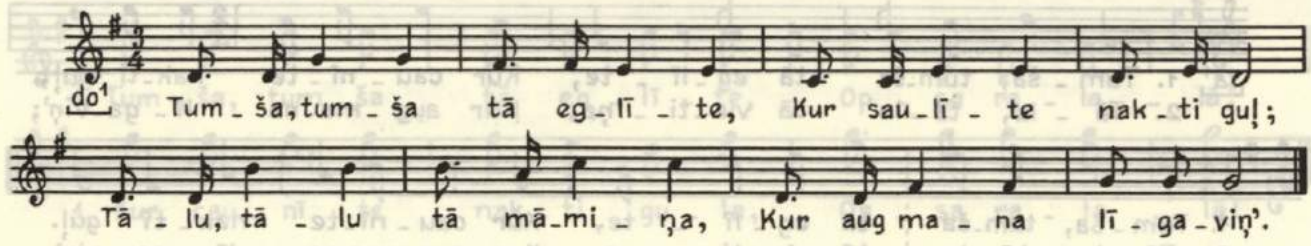

391 *Alvine Salmiņa Stučkas raj. Koknesē, dzim. 1897 Rigas Taurupē; pier. V. Bendorfs 1970. FS 1995, 75.*

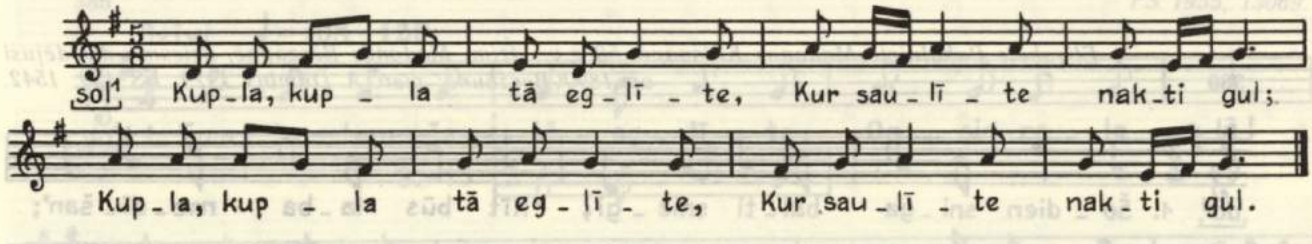

Teksts kā 362.

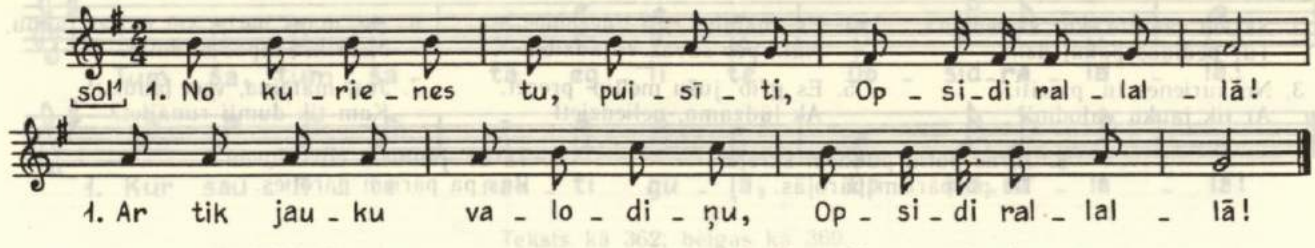
392 *Alma Razdovska Dobelē, 67 g.v., dzim. Kuldigas Kursišos; pier. R. Skudra 1964. FS 1968, 536.*

393 *Jadviga Dupuša Madonas Bērzaunē, 32 g.v.; pier. J. Rudzītis 1931. FS 1234, 622.*

394 *Marija Rudzīte Cēsu Drabešos; pier. A. Jakāns 1929. FS 832, 1587.*

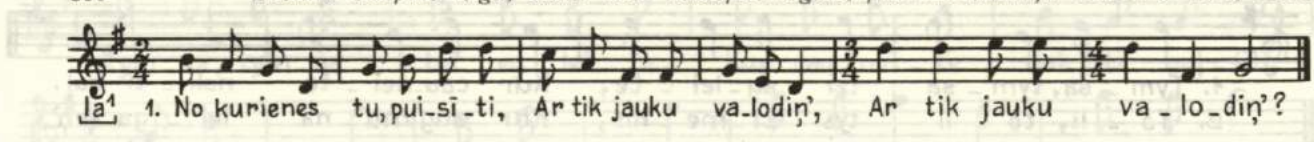

2. No Kurzemes es, māmiņa,
Nāk' pēc savas vajadzības.

3. Es grib' jūsu meitiņ' precēt,
Mīļā mammiņ, neliedziet!

4. Man ir viena pati meitiņ',
Tā vēl maza un vēl jauna.

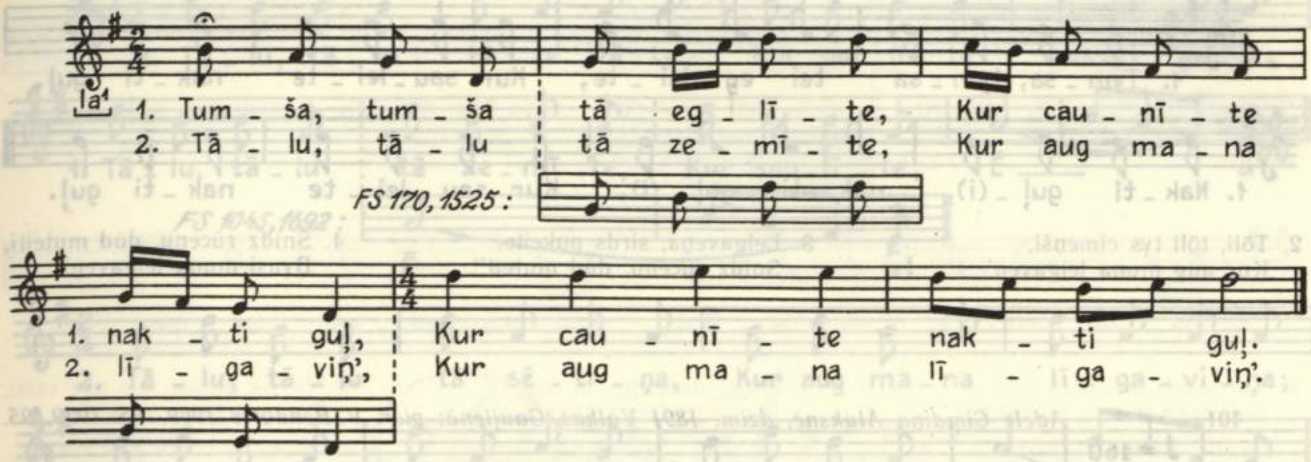
395 *Evelina Čaupale Rigā, dzim. 1892 Ventspils Ugālē; pier. A. Krūmiņš 1968. FS 1985, 1215.*

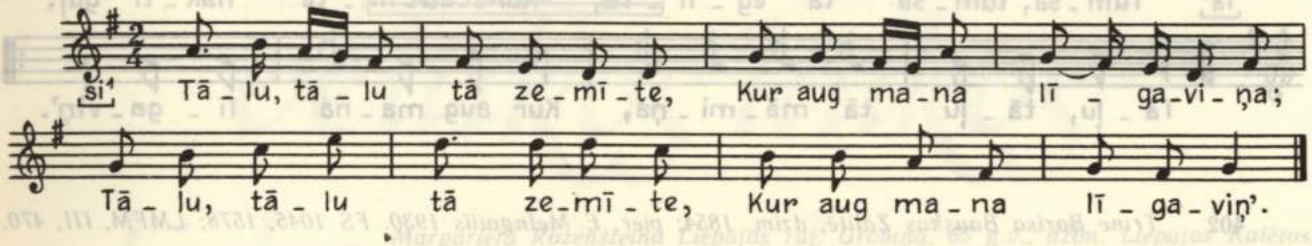
2. Es nāk jūsu meitiņ precēt,
Ai lūdzami, neliedziet!

3. Manai meitai rikstes vajag,
Ne pēc jauniem puišiem skriet.

396 *Margrieta Vērse Aizputes Gudeniekos, dzim. 1899; pier. E. Melngailis 1940. FS 1045, 9974.*
Jēkabs Grīnbergs Kuldīgā; pier. A. Salaks 1930. FS 170, 1525.

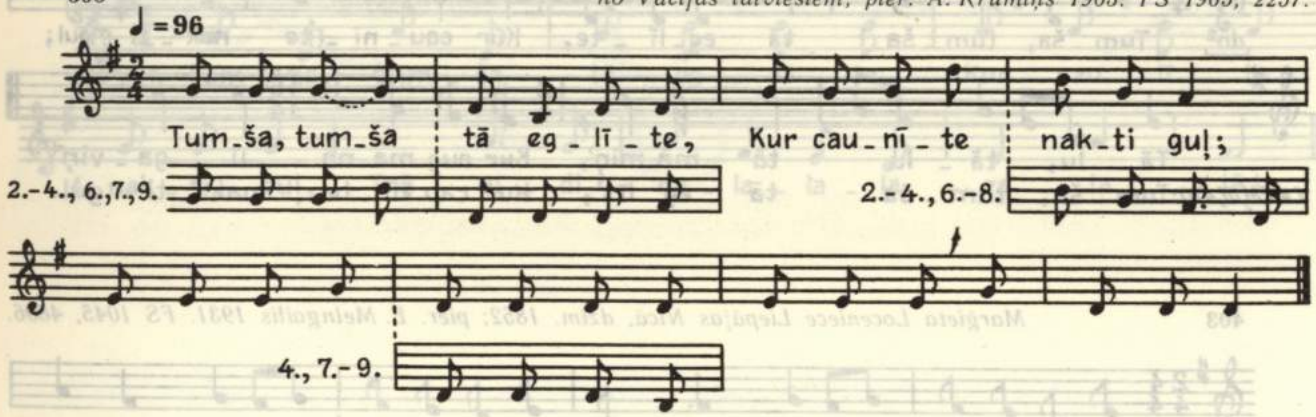

397 *Sasmakā [Talsu Ārlavā] pier. J. Heniņš 1889(?). Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 2205.*

Marta Avena Saldus raj. Viesturciemā, dzim. 1884 Jēkabpils Gricgalē; dziesmu dzirdējusi no Vācijas latviešiem; pier. A. Krūmiņš 1963. FS 1965, 2257.

398

2. Tālu, tālu tā māmiņa,
Kur aug mana ligaviņa.

3. No kurienes tu, puisīti,
Ar tik jauku valodiņu?

4. Es atnācu no Vāczemes
Pats pēc savas vajadzības.

5. Es grib' jūsu meitiņ' precēt,
Jūs jau man to atļausiet?

6. Man ir mīļa viena meita,
Un tā pati vēl par jaunu.

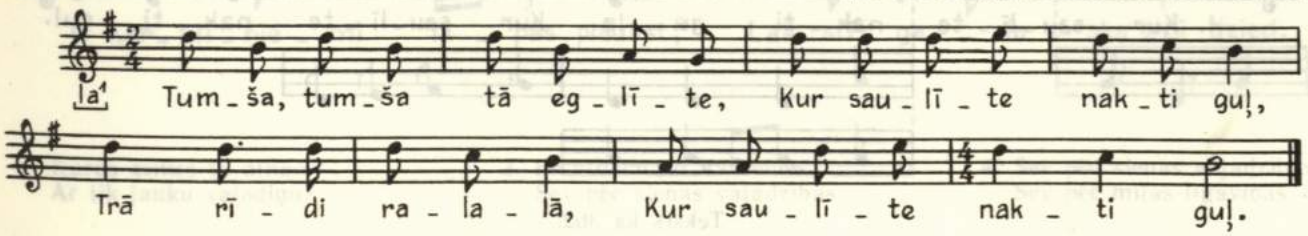
7. Vai, māmiņa, nezinieti,
Ka pa pāram pārojasi?

8. Pa pāram ogas auga,
Pa pārami āboltiņi.

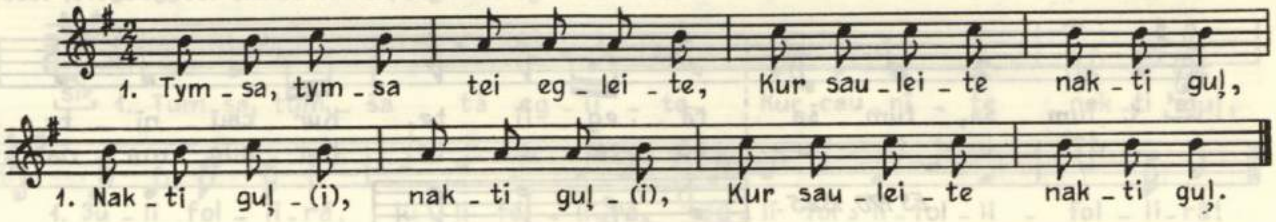
9. Tāpat arī jaunie ļaudis
Pa pārami pārojas.

Margarieta Rozenšteina Liepājas raj. Grobiņā, 65 g.v., dzim. Liepājas Kalētos; pier. R. Jermaks 1961. FS 1955, 12394.

399

400 *Anna Ikauniece Krāslavas raj. Izvaltas c., dzim. 1905 Rīgā; pier. D. Lucava 1960. FS 1950, 7346.*

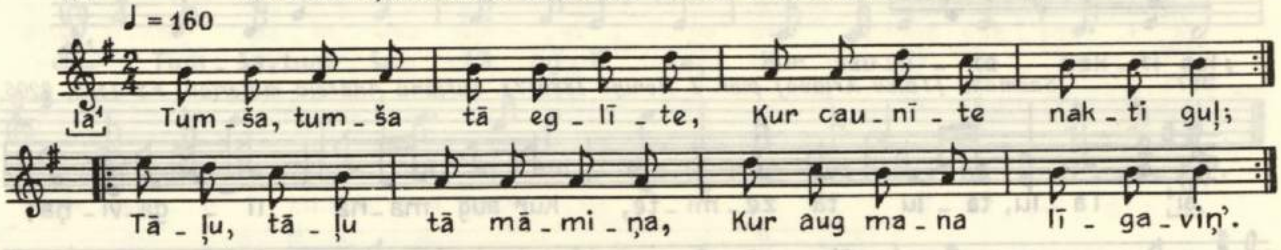

2. Tōli, tōli tys cimeņši,
Kur aug muna leigaveņ'.

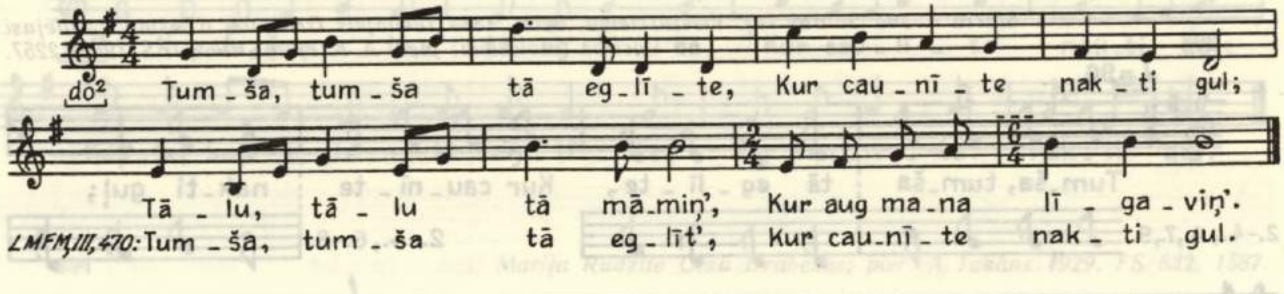
3. Leigaveņa, sirds pukeite,
Snīdz rūceņu, dūd muteit'!

4. Snīdz rūceņu, dūd muteiti,
Byusi muna leigaveņ'!

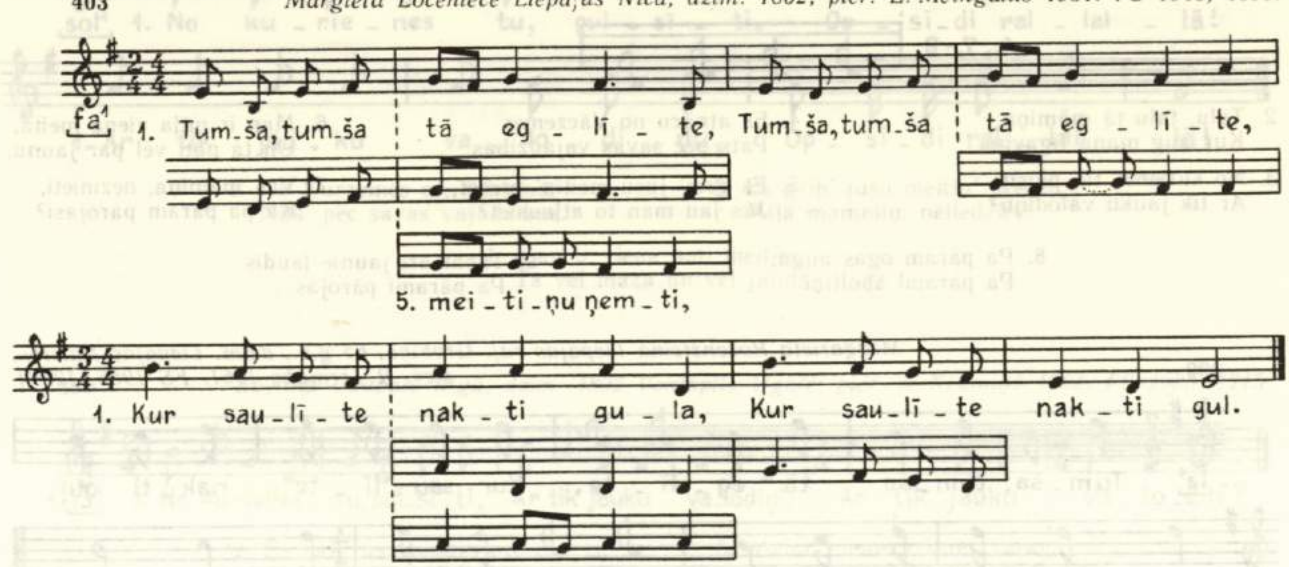
401 *Adele Cimdiņa Alūksnē, dzim. 1891 Valkas Gaujienā; pier. V. Bendorfs 1969. FS 1990, 95.*

402 *Trīne Barisa Bauskas Zālītē, dzim. 1854; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 1578; LMFM, III, 470.*

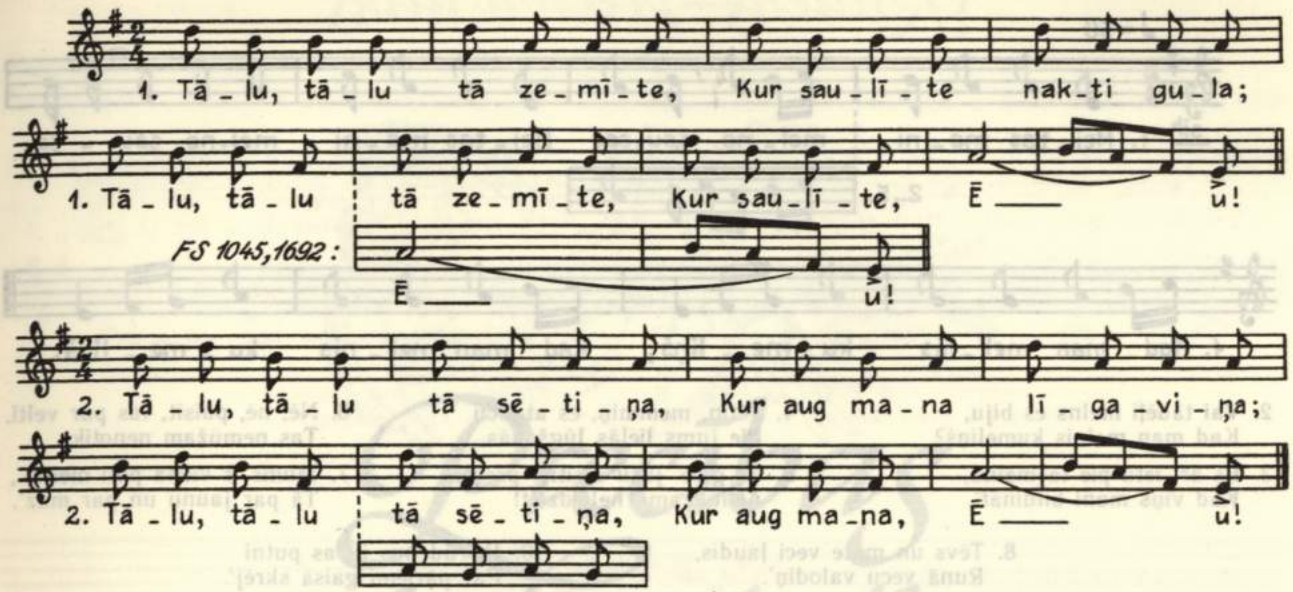

403 *Margieta Loceniece Liepājas Nīcā, dzim. 1852; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 4806.*

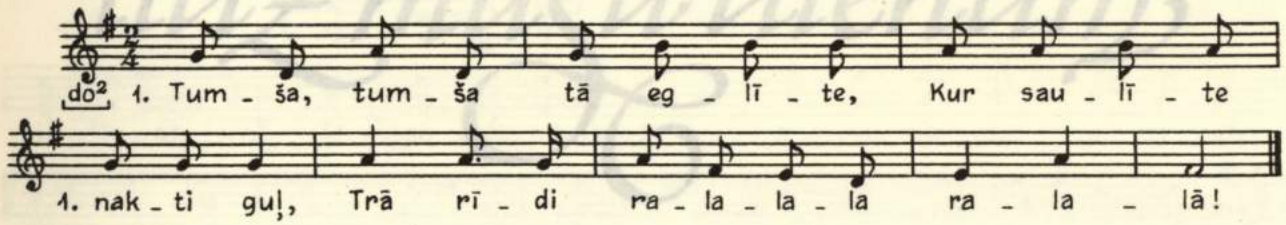

Teksts kā 362.

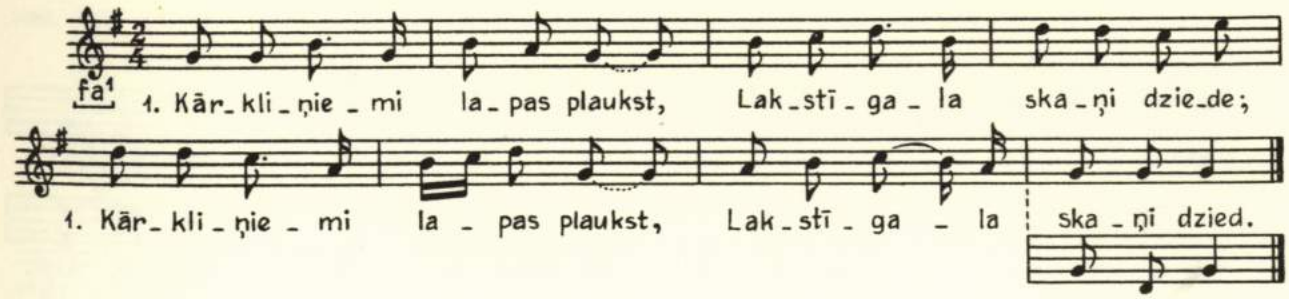
404 *Ilze Ošte Kuldīgas Skrundā, dzim. 1852; pier. E. Melngailis 1929. FS 1045, 1692; LMFM, I, 1308.*

405 *Margarieta Rozenšteina Liepājas raj. Grobiņā, 65 g.v., dzim. Liepājas Kalētos; pier. R. Jermaks 1961. FS 1955, 12393.*

406 *Late Vilciņa Kuldīgas raj. Ievkalnu c., 74 g.v., dzim. Kuldīgas Gaiķos; pier. Ald. Kalniņš 1957. FS 1935, 10596.*

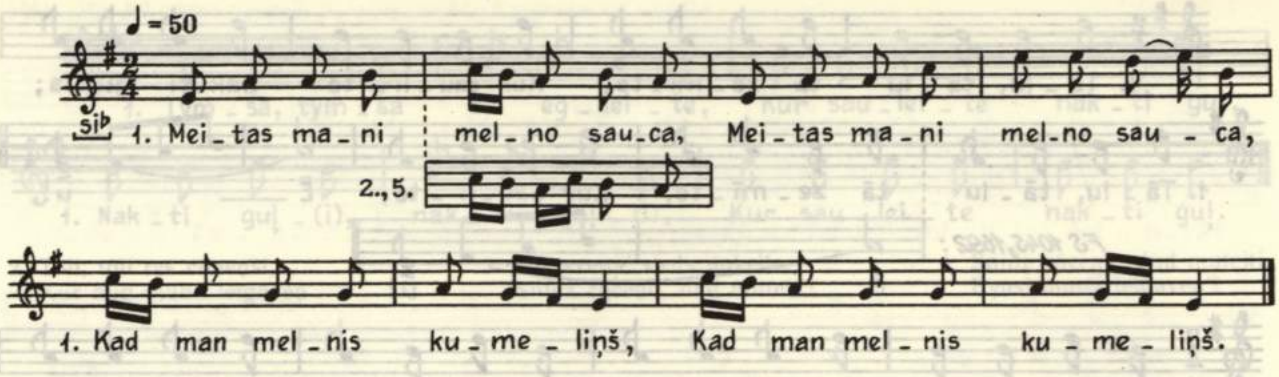
2. Kuras zemes tu atnāci
Ar tik jauku valodiņu?

3. Es atnācu no Vāczemes
Sev pēc vienas vajadzības.

4. Sev pēc vienas vajadzības,
Sev pēc mīļas ligaviņas.

Vecākos laikos līdz mūsu dienām

407 *Augusts Lācis Ventspils raj. Jūrkalnes c., dzim. 1915; pier. V. Bendorfs 1969. FS 1988, 74.*

2. Vai tādēļi melns es biju,
Kad man melnis kumeliņš?

3. Es ar' ietu pie tā melnā,
Kad viņš mani bildināt'.

4. Tētiņ, memmiņ, es atnācu
Pie jums lielās lūgšanās.

5. Es grib' jūsu meitiņ' precēt,
Ai lūdzami, neliedziet!

6. Nē, nē, puisīt, tas par velti,
Tas nemūžam nenotiks.

7. Mums ir viena pati meitiņ',
Tā par jaunu un par maz'.

8. Tēvs un māte veci ļaudis,
Runā vecu valodiņ'.

9. Par pāriemi riekstiņš auga,
Par pāriemi āboliņ'.

10. Ik rudeņus jūras putni
Par pāriemi gaisā skrēj'.

11. Tā būs jauniem cilvēkiemi
Par pāriemi pāroties.

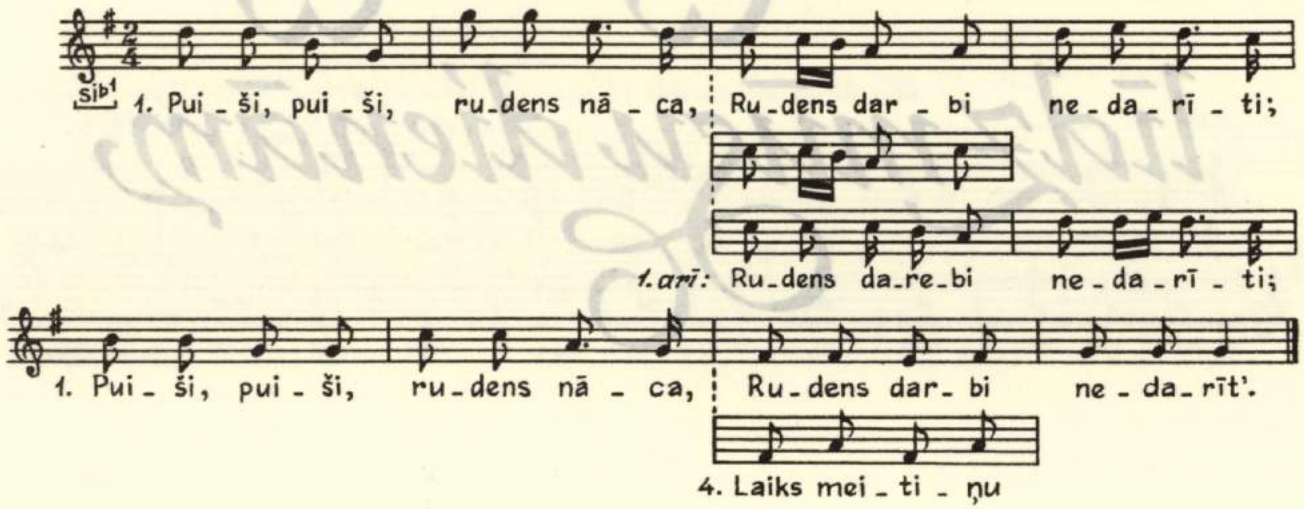

Precības vēlākos laikos līdz mūsu dienām

Rudens – precību laiks

408 *Luize Alute Rīgā, dzim. 1856 Jelgavas Bukaišos; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 6411.*

2. Neizkultas auzu rijas,
Nebarotis kumeliņis.

3. Iesim, zēni, mēs uz mežu
Lūkotiesi apšu lapu:

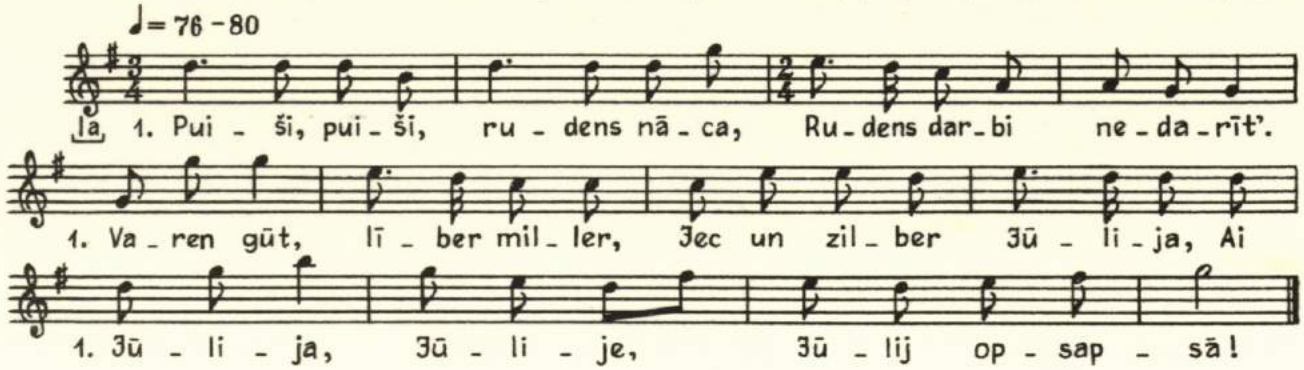
4. Ja sarkanas apšu lapas,
Laiks meitiņu bildināti.

5. Ak tu ciema zeltenīte,
Būsi mana līgaviņa!

6. Ak tu puika, knēveliti,
Drīkst' tu mani bildināti?

7. Es kā roze noziedēju,
Tu kā krupis norāpāji.

409 *Zelma Šuba Bauskas raj. Viesturu c., dzim. 1900; pier. A. Krūmiņš 1965. FS 1975, 3861.*

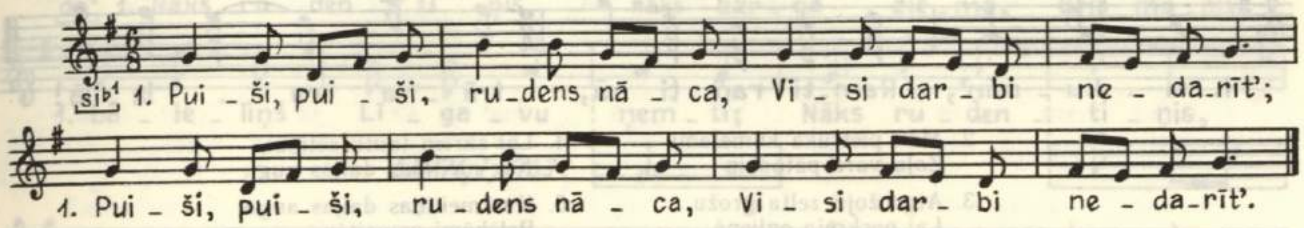

2. Auzu kaudzes neizkultas,
Kumeliņi nebarot'.

3. Izkulieti auzu kaudzes,
Barojieti kumeliņ's!

4. Barojieti kumeliņus,
Lūkojieti līgaviņ's!

410 *Ieva Reķe Kuldīgas Rendā; pier. J. Kohs 1933. FS 193, 1250.*

2. Miežu druvas nenokoptas,
Neprecēta līgaviņ'.

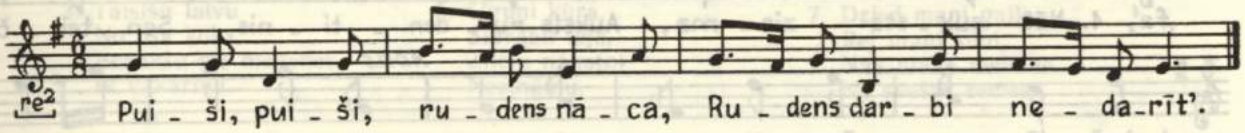
3. Kad sārkanas apsēm lapas,
Laiks meitiņu bildināt.

4. Irbīt' sēde kalniņāi,
Rudens nāca, vietu tais'.

5. Rudens nāca, tautu meita,
Steidz pūriņu darināt!

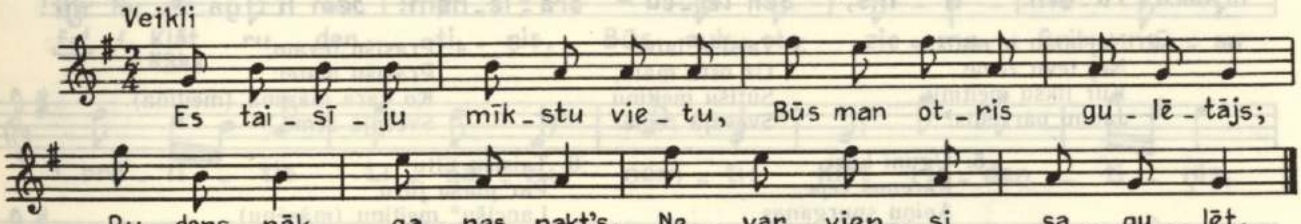
Trine Barisa Bauskas Zālītē, dzim. 1854; pier. J. Graubiņš. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 2742.

411

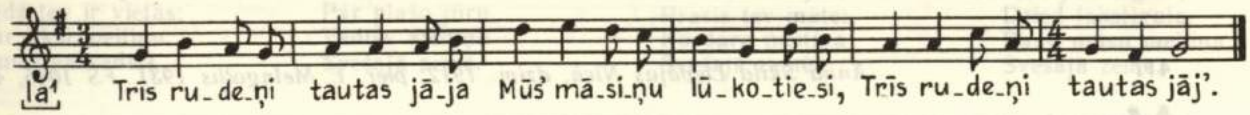

Aleksandrs Gražanskis Cēsu Drabešos, dzim. 1908, dziesmu dzirdējis ap 1918 Valkas Alsviķos; pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 4030.

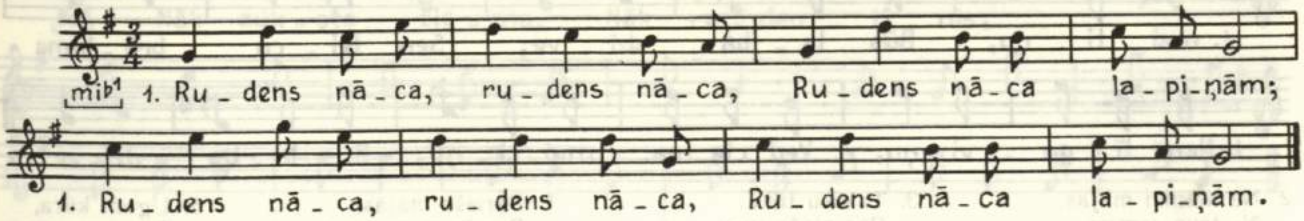
412

413 *Anna Brūvere Ūziņos [Jelgavas Jēkabniekos], 82 g.v.; pier. V. Stelbergs 1923. FS 1700, 5452.*

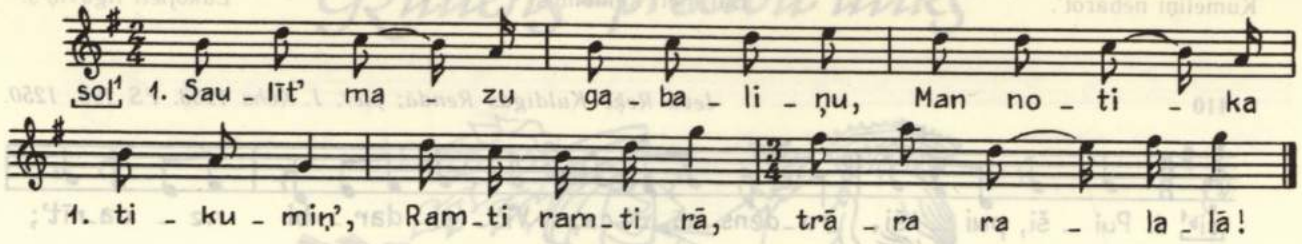
414 *Marija Sile Bauskas Skaistkalnē, dzim. 1856; pier. E. Melngailis 1933. FS 1045, 7448.*

2. Rudens nāca, rudens nāca,
Rudens nāca meitiņām.

3. Krīt lapiņa griezdamiesi,
Ved meitiņu raudādam'.

415 *Anna Gudriķe Liepājā, dzim. 1893 Liepājas Nicā; pier. A. Krūmiņš 1961. FS 1955, 13171*

2. Man pietrūka kumeļami
Zaļa vara pātadziņ'.

3. Atgrožoju zelta grožu,
Lai neskrēja eglienā.

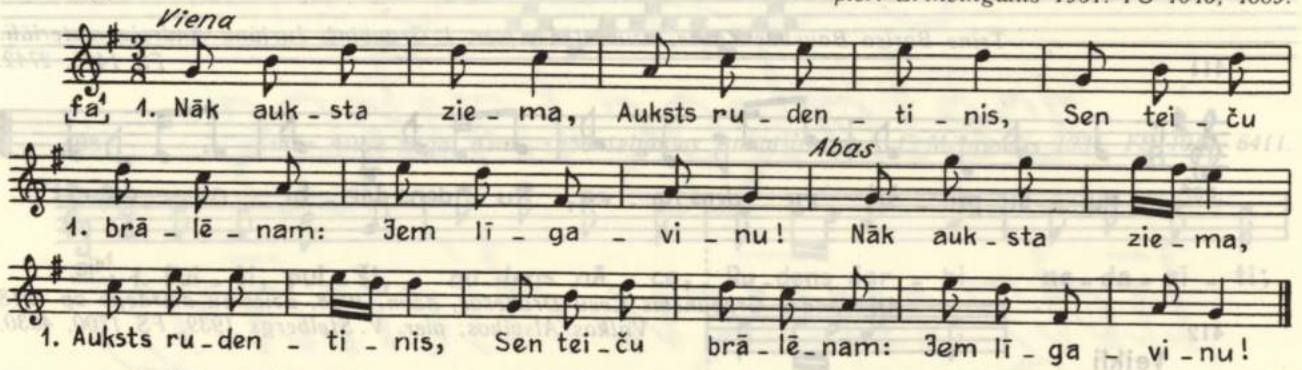
4. Lai skrien tautu sētiņāi,
Kur meitiņas daiļas aug'.

5. Kur meitiņas daiļas auga
Pelēkāmi vamzītēm.

6. Dievs dos labu rudentiņu,
Ņemšu vienu pelēķīt'.

Liepājas Rucavā Anna Vendele, dzim. 1880, un Emīlija Vendele, dzim. 1907; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 4889.

416

2. Nej man ir muiža,
Nej tēvu zeme.
Kur likšu meitiņu,
Jaunu pārvedīs?

3. Taisīšu laivu
Uz osta malu,
Sūtīšu meitiņu
Svešajā zemē.

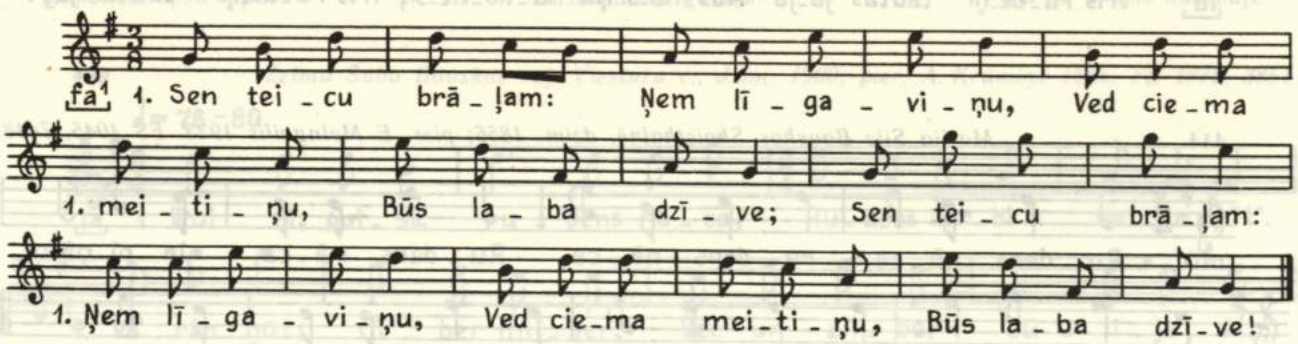
4. Prasīšu tēvam,
Prasīšu mātei:
Ko dara māsēna (meitiņa)
Svešajā zemē.

5. Uguni kūre,
Rāceņus cepe,
Apiņu spurganas
Ieružināja (Sadedzināja).

6. Taisīšu tiltu
Par plašu jūru,
Lancīšu* meitiņu (māsēnu)
Rītvakarāja.

* lancīt — apciemot.

417 *Anna Šķila Liepājas Nicā, dzim. 1912; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 4505.*

2. Ne manim mājas,
Ne tēva zemes;
Kur likšu meitiņu,
Mājās pārvedīs?

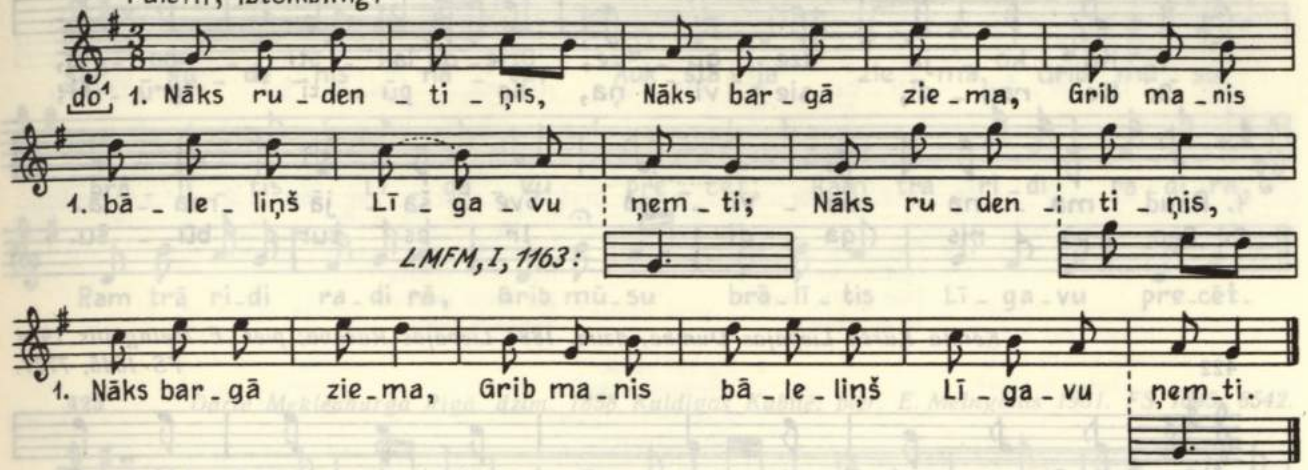
3. Taisīšu tiltu
Pār plašo jūru,
Vedīšu meitiņu
Svešajā zemē.

4. Pāriešu mājās,
Prasīs man māte:
Ko dara meitiņa
Svešajā zemē?

5. Uguni kūra,
Tupeņus cepa,
Apiņu ziediņus
Nosvilināja.

418 *Ilze Ruika Liepājas raj. Nīcas c., 68 g.v.; pier. V. Briede 1961. FS 1955, 20411. Jēkabs Ķiburis Liepājas Bārtā, dzim. 1897; pier. E. Melngailis 1941 Rīgā. LMFM, I, 1163.*

Palēni, izteiksmīgi

2. Ne tev ir māja,
Ne tev ir nauda,
Kur liksi meiteni,
Jaunu paņēmis.

3. Taisīšu laivu
No oša koka,
Braukšu pie meitenes
Ik vakariņu.

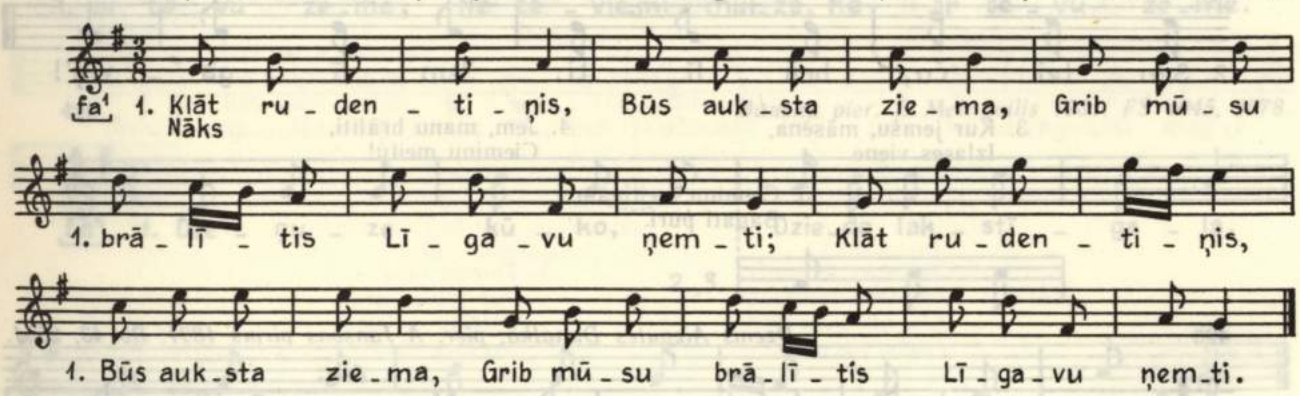
4. Pārnākšu mājā,
Prasis man māte:
Ko dara meitene
Svešajā zemē?

5. Uguni kūra,
Sidrabu lēja,
Zīlēja nākotni
Nezināmu.

6. Dzied lakstīgala,
Dzeguze kūko,
Raud mana meitene
Svešajā zemē.

7. Dzied mani gaiļi,
Rej mani suņi,
Nāk mana meitene
No svešas zemes.

419 *Marija Statkus Talsu raj. Rojā, dzim. 1900 Kuldigas Skrundā; pier. A. Kalējs 1971. FS 2000, 2913.*

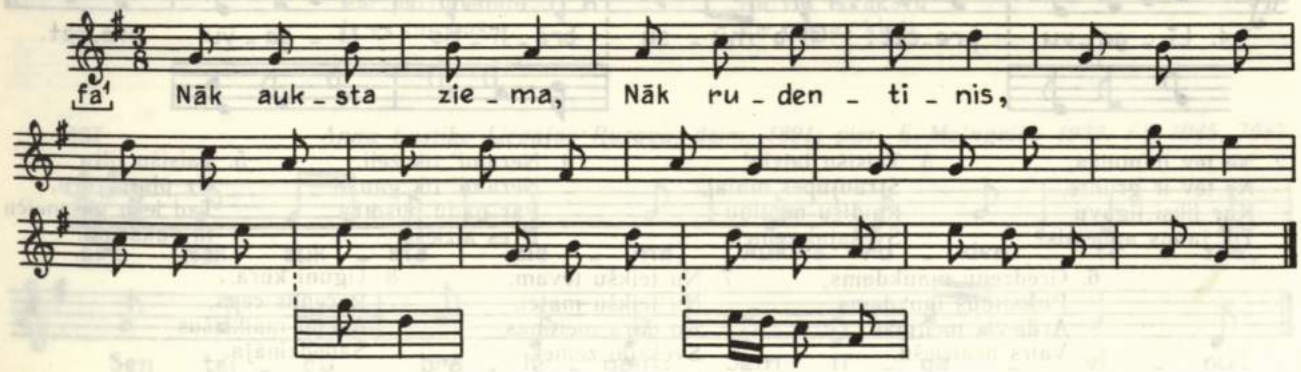
2. Ne tev ir mājas,
Nedz tev ir vietas;
Kur liksi meitiņu
Jaunu pārvedis?

3. Taisīšu tiltu
Pār plašo jūru,
Vedīšu meitiņu
Svešajā zemē.

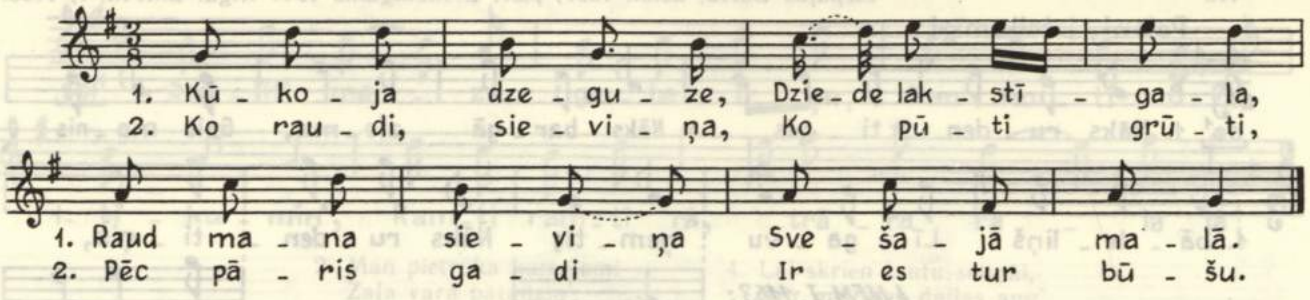
4. Pārnāksi mājās,
Prasīs tev māte:
Ko dara meitiņa
Svešajā zemē?

5. Kūkoja dzeguz',
Dzied lakstīgala,
Raud mūsu meitiņa
Svešajā zemē.

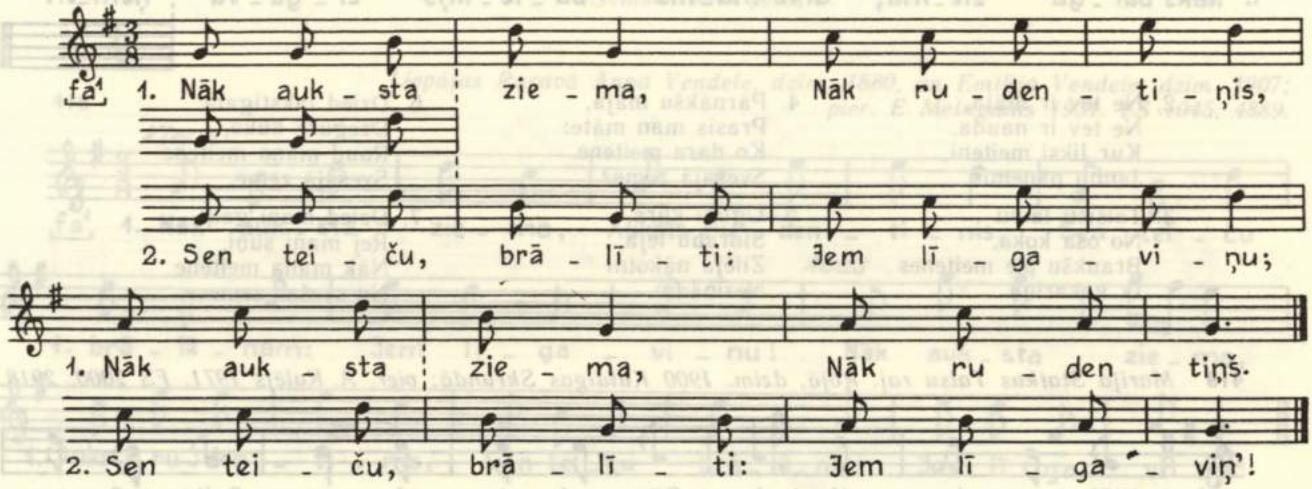
420 *Marģieta Roga Sventājā [Kretingas Palangā], dzim. 1900 Liepājas Rucavā; pier. E. Melngailis 1933. FS 1045, 7572.*

421 *Anna Veikmane Bauskā, dzim. 1889 Bauskas Iecavā; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 3132.*

422 *Ķērsta Kurša Liepājas Dunikā, dzim. 1884 Liepājas Rucavā; pier. E. Melngailis 1934. FS 1045, 7777.*

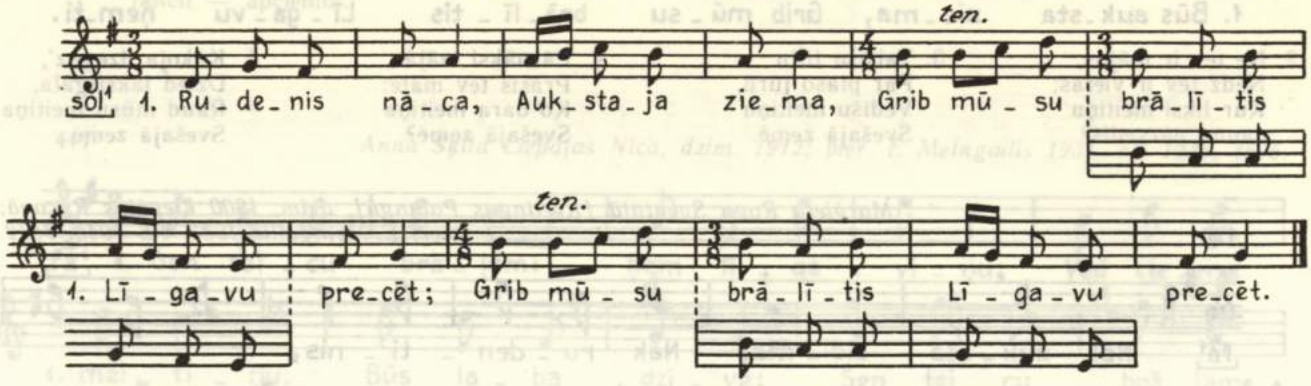

3. Kur jemšu, māsēna,
Izlases viene.

4. Jem, manu brāliti,
Cieminu meitu!

5. Cieminu meitiņām
Bagāti pūri.

423 *Dzenis Aizputes Dunalkā; pier. A. Jansons pirms 1891. Bb 43, 2651.*

2. Ne tev ir muiža,
Ne tev ir grunte,
Kur liksi līgavu
Tik jauns apņēmis?

3. Taisīšu laiviņ'
Straujupes malai,
Raidīšu meitiņu
Svešajai zemei.

4. Neraud' tik žēli,
Neraud' tik gauži!
Par gadu pusotra
Ir es aiziešu.

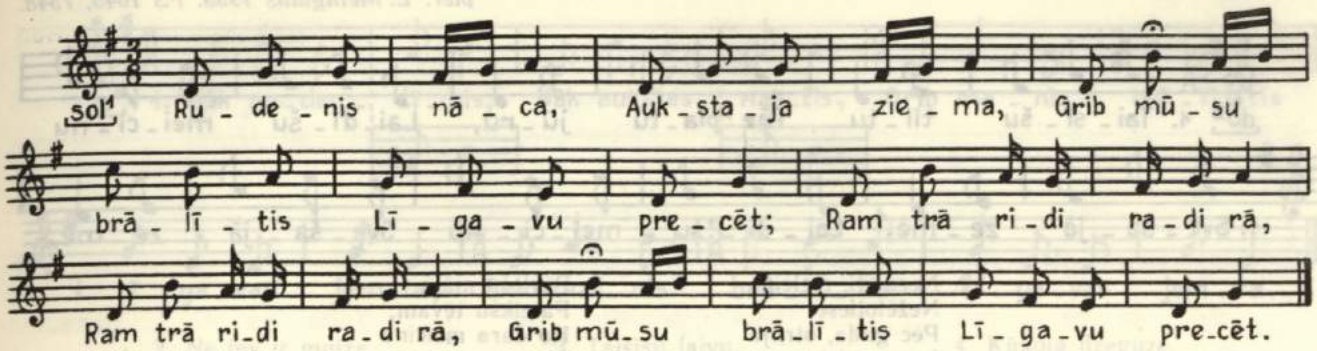
5. Taisīšu tiltu
Uz platu jūru,
Tad iešu pie meiču
Ik vakariņu.

6. Gredzenu maukdams,
Pirkstiņus lauzdams,
Ardievu, meitiņas,
Vairs neaiziešu.

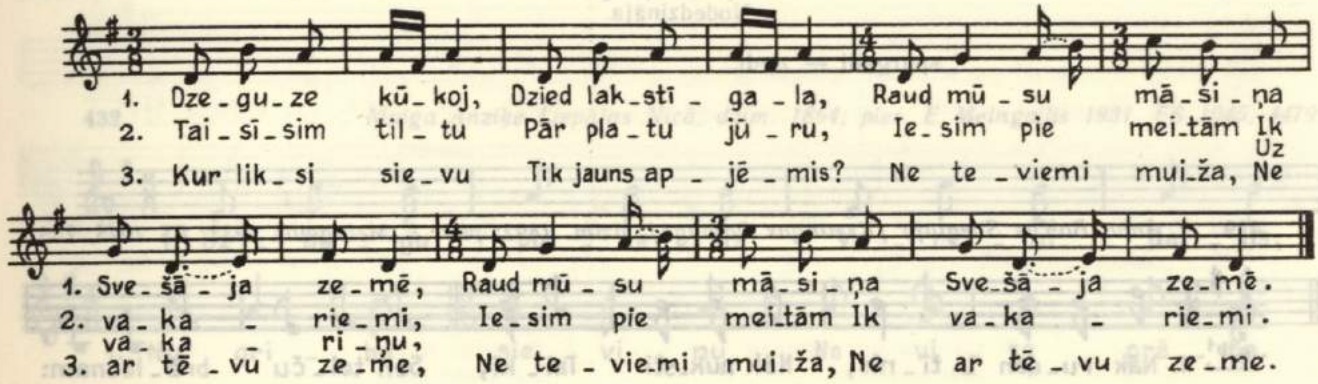
7. Nu teikšu tēvam,
Nu teikšu mātei,
Ko dara meitiņas
Svešajai zemei.

8. Uguni kūra,
Rāceņus cepa,
Apeņu maiksīšus
Sadedzināja.

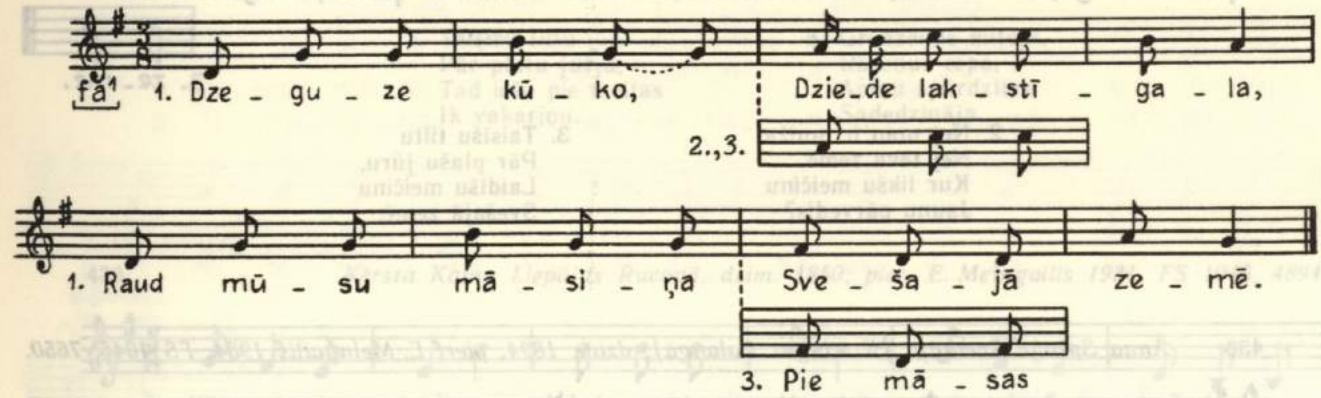
424 *Kalnarājs Aizputes Dunalkā; pier. A. Jansons pirms 1891. Bb 43, 2652.*

425 *Dārte Meklenburga Rigā, dzim. 1858 Kuldīgas Kabilē; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 6542.*

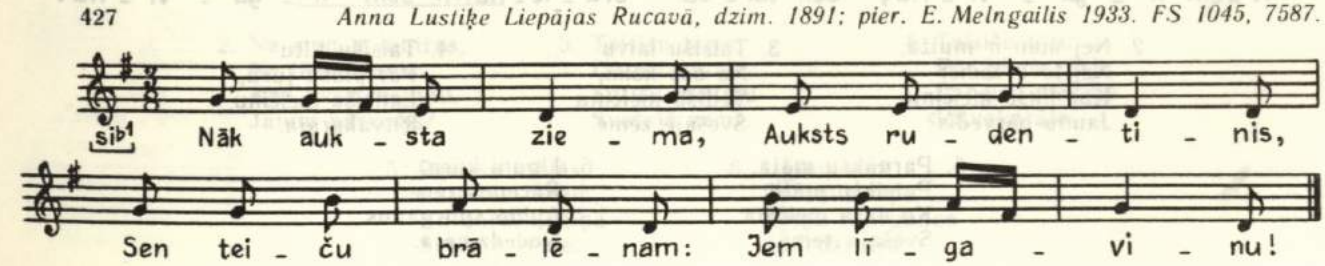
426 *Bauskā pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 3078.*

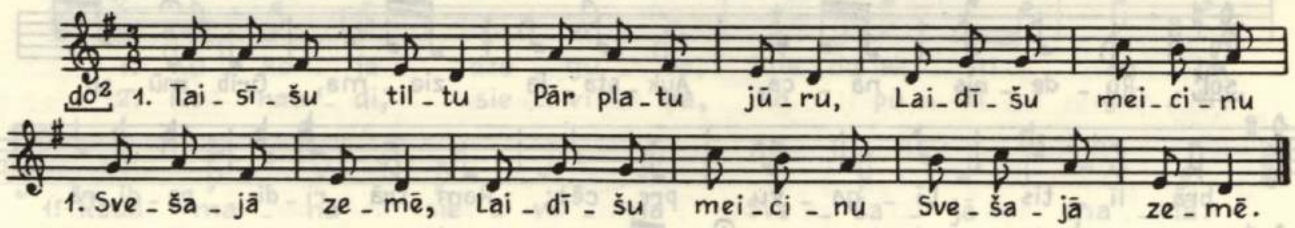
2. Neraudi, māsiņa,
Nežēlojiesi,
Par pāri dieniņu
Ir es tur būšu.

3. Taisīšu tiltu
Pār platu jūru,
Ka var ikvakaru
Pie māsas kļūti.

427 *Anna Lustiķe Liepājas Rucavā, dzim. 1891; pier. E. Melngailis 1933. FS 1045, 7587.*

428 *Mariņķe Uksele Paliepģiros [Kretingas Palangā], dzim. 1857 Sventājā; pier. E. Melngailis 1933. FS 1045, 7548.*

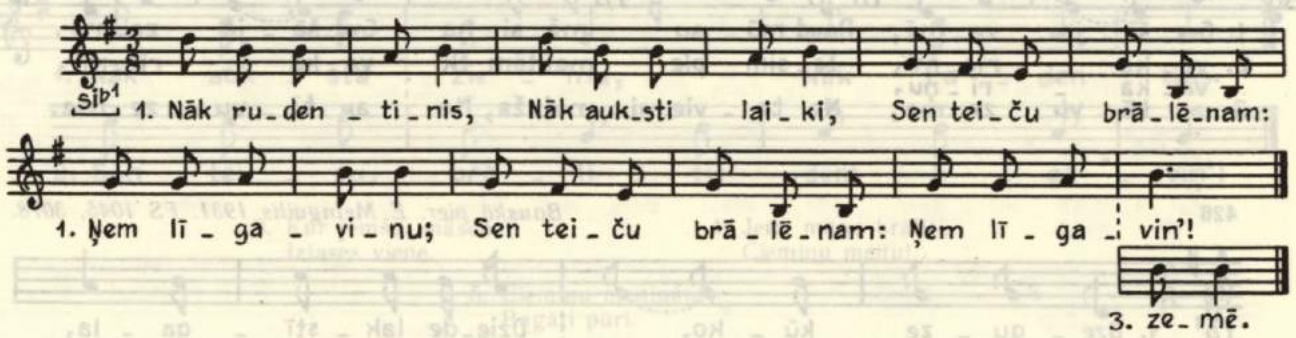
2. Neraudi, meicin,
Nežēlojiese!
Pēc gada, otrāja
Ir es noiešu.

3. Pāriešu mājā,
Pateikšu tēvam,
Ko dara meicina
Svešajā zemē.

4. Uguni kūra,
Rāceņus cepe,
Apieņu spurganus*
Nodedzināja.

* spurgani — ziedi.

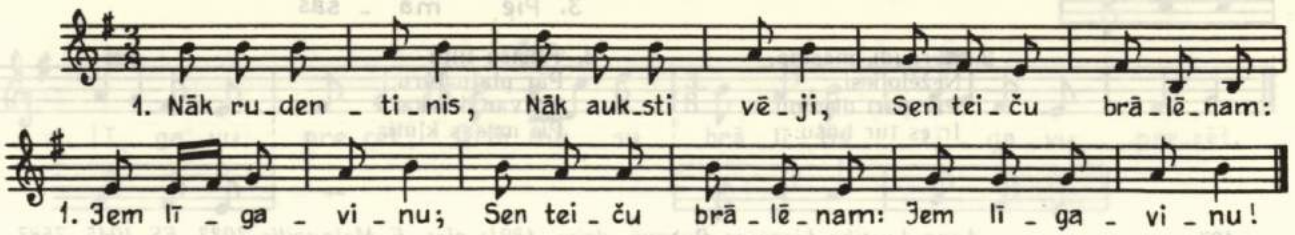
429 *Anna Balčus Sventājā [Kretingas Palangā], dzim. 1892; pier. E. Melngailis 1933. FS 1045, 7552.*

2. Nej man ir muiža,
Nej tēva zeme.
Kur likšu meičinu
Jaunu pārvedis?

3. Taisīšu tiltu
Pār plašu jūru,
Laidīšu meičinu
Svešajā zemē.

430 *Anna Sproģe Sventājā [Kretingas Palangā], dzim. 1894; pier. E. Melngailis 1934. FS 1045, 7650.*

2. Nej man ir muiža,
Nej tēva zeme;
Kur likšu meičinu
Jaunu pārvedis?

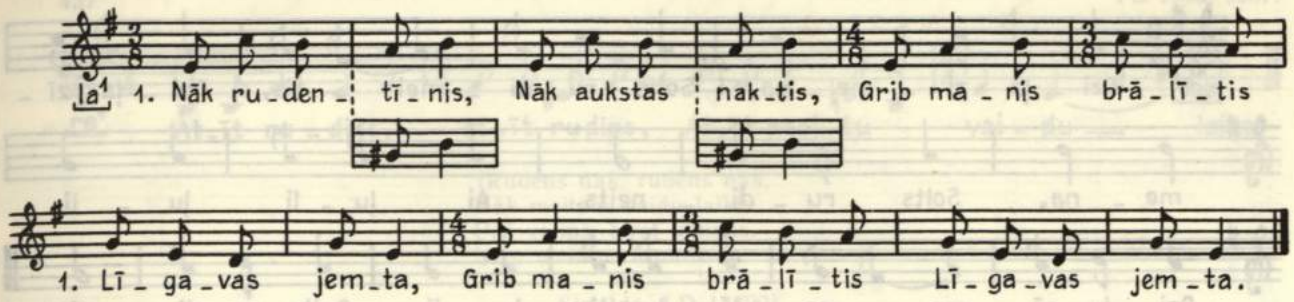
3. Taisīšu laivu
No oša koka,
Vedīšu meičinu
Svešāje zemē.

4. Taisīšu tiltu
Pār plašu jūru,
Lancīšu meičinu
Ritvakarāja.

5. Pārnākšu mājā,
Pateikšu mātij,
Ko dara meičina
Svešajā zemē.

6. Uguni kūra,
Rāceņus cepe,
Apiņu spurganus
Nodedzināja.

431 *Liepājas Nīcā pier. Jurjānu Andrejs 1891. Bb 43, 1862.*

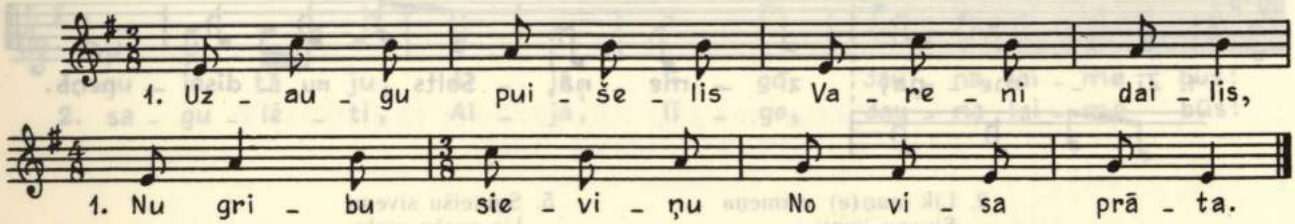

2. Ne tev ir muiža,
Ne tēva zeme;
Kur liksi meitīnu
Jaunu pārvedis?

3. Taisīšu laivu
Uz osta malu,
Sūtīšu meitīnu
Svešajā zemē.

4. Kūkoja dzeguze,
Dzied lakstīgala,
Raud mana meitīna
Svešajā zemē.

432 *Maiga Anziķe Liepājas Nīcā, dzim. 1864; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 4479.*

2. Nei tev ir grunta,
Ne tev ir muiža;
Kur liksi meitiņu
Jaunu pārvedis?

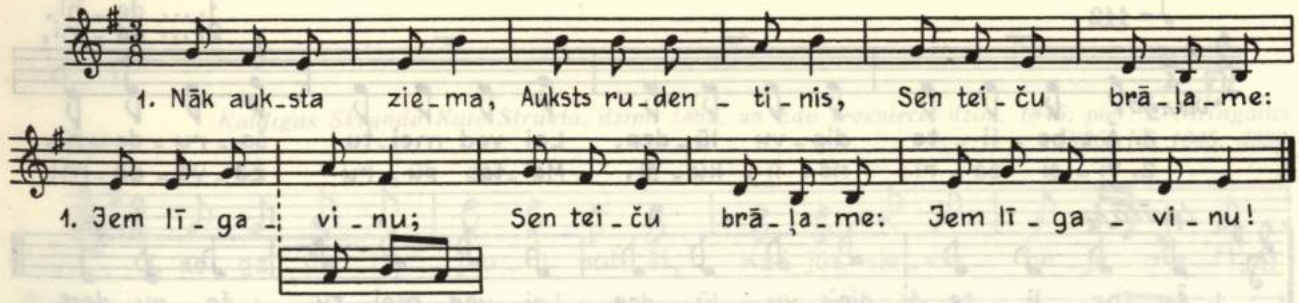
3. Taisīšu laivu
Upītes malā,
Tad celšu meitiņu
Svešāja zemē.

4. Kūkoja dzeguze,
Dzied lakstīgala,
Raud mana meitiņa
Svešāja zemē.

5. Taisīšu tiltu
Pār platu jūrju,
Tad iešu pie meitas
Ik vakariņu.

6. Gredzenus mitoja,
Rāceņus cepa,
Apiņu spūrdzītes
Sadedzināja.

433 *Ķērsta Kalna Liepājas Rucavā, dzim. 1850; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 4894.*

2. Ne man ir muižas,
Ne tēva zemes;
Kur likšu meitiņu,
Jaunu pārvedis?

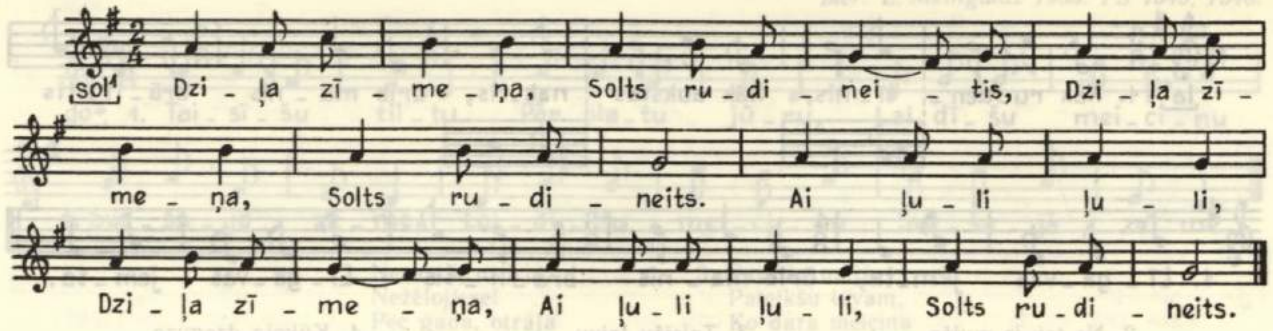
3. Taisīšu laivu
Uz osta malu,
Sūtīšu meitiņu
Svešajā zemē.

4. Taisīšu tiltu
Pār platu jūrju,
Lancišu meitiņu
Rītvakarāje.

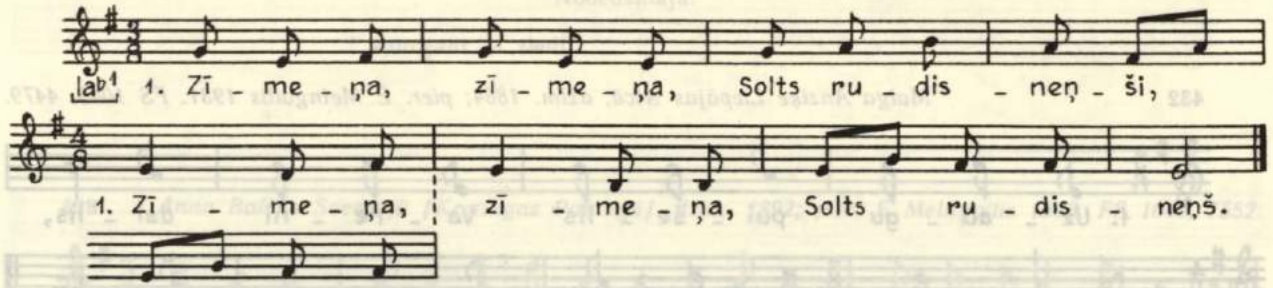
5. Pāriešu mājās,
Pateikšu tēvam,
Ko dara meitiņa
Svešajā zemē.

6. Uguni kūre,
Rāceņus cepe,
Apiņu spurganas
Sadedzināja.

434 *Jānis Viļums Viļānos, dzim. 1905 Pēterburgā; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 9369.*

435 *Daugavpils Aulejā Tekla Viļuma, dzim. 1881, un Genovefa Dzalba, dzim. 1880; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8801.*

2. Lik maņ(e) māmeņa
Sīveņu jemti.

3. Kū jase dareišu,
Taids jauns pajemis?

4. Taiseišu laiveni
Te jupis molā.

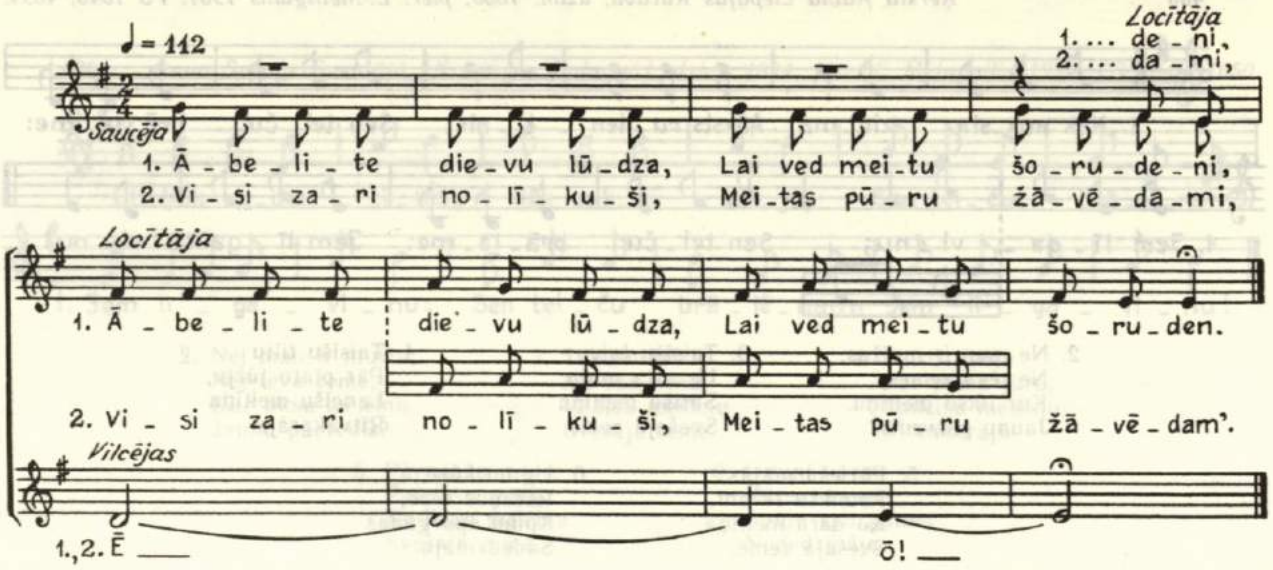
5. Syuteišu siveņu
Uz svešu molu.

6. Raud muna sīveņa
Svešijā molā.

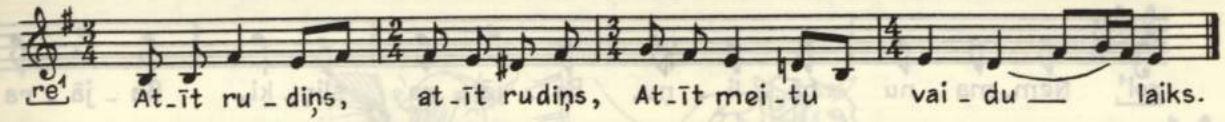
7. Neraudi gaužī,
Napyuti gryuši!

8. Par godu, par ūtru
As pats te byušu.

436 *Marija Lāce, dzim. 1904, un kaimiņmāju iedzīvotājas Ventspils raj. Jūrkalnes c.; pier. V. Bendorfs 1970. FS 1988, 671.*

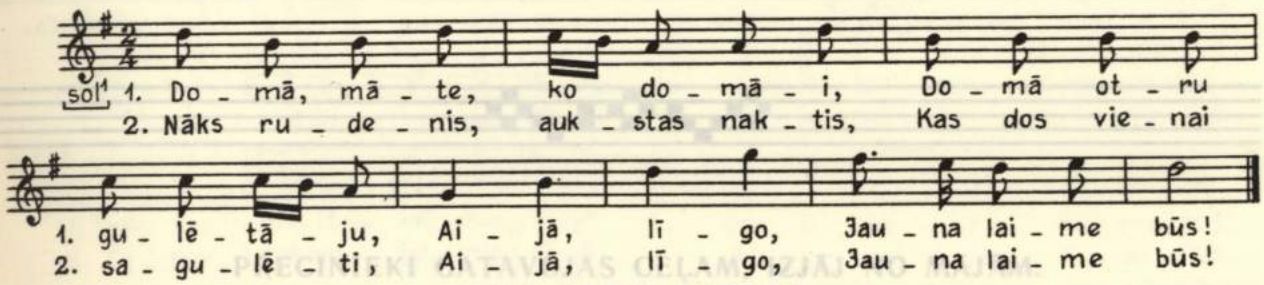
437 *Bērbola Stepeņa Dagdas raj. Ostrovas c., 75 g.v., dzim. Daugavpils Aulejā; pier. A. Krūmiņš 1960. FS 1950, 9337.*

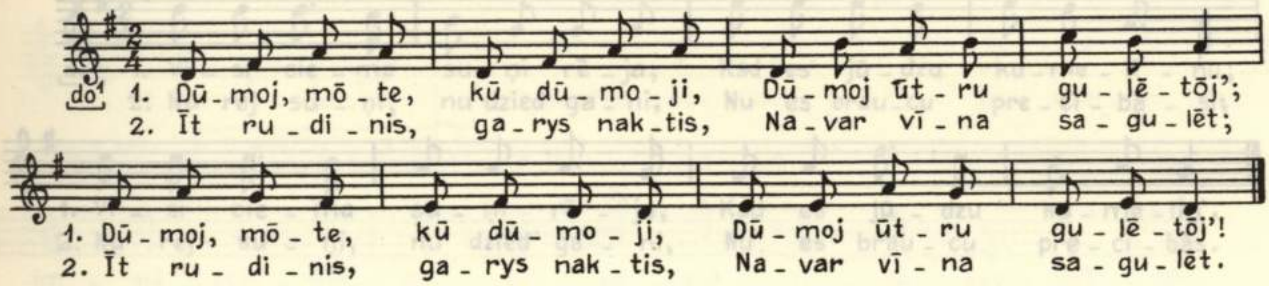
[Rudens nāk, rudens nāk,
Nāk meitām vaidu laiki:
Pūš vējiņš, birst lapiņas,
Ņem meitām vanadziņu.

Siguldā. LD 13790]

438 *Kristīne Pāvuliņa Valmierā, dzim. 1891; pier. A. Krūmiņš 1968. FS 1978, 13.*

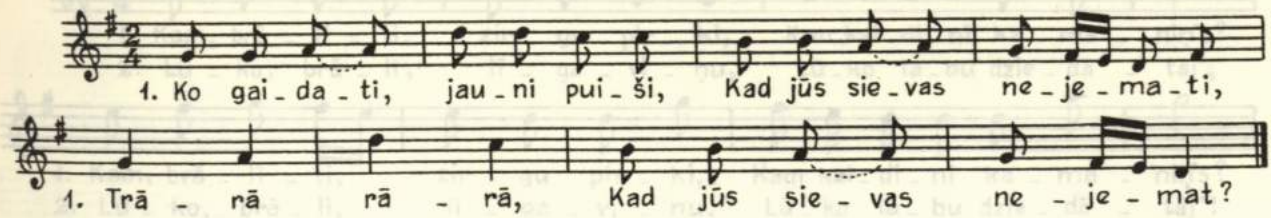

439 *Suzanna Pancule Preiļu raj. Aizkalnes c., 65 g.v.; pier. P. Dambis 1959. FS 1945, 1042.*

Kuldīgas Skrundā Kate Strūkla, dzim. 1863, un Eda Ieveniece, dzim. 1846; pier. E. Melngailis 1926. FS 1045, 3320.

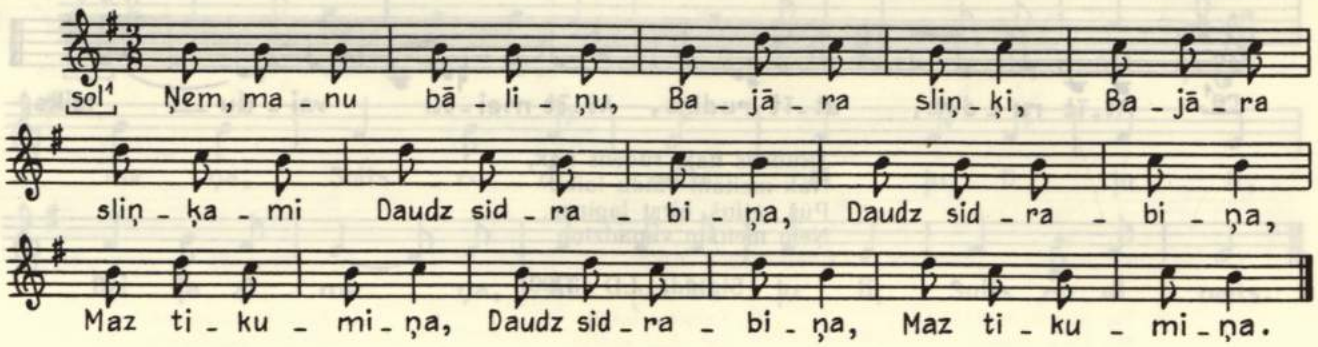
440

2. Pēr devāt miežu vainu,
Kādu vainu nu dosete?
3. Nu dosim tādu vainu,
Kad apinis neziedēja.
4. Pavaicāju māmiņai,
Kādu man sievu jemte?
5. Vai būs jemte slinku, smuku,
Adar labu strādenieci?
6. Labāk jēmu slinku, smuku
Nekā labu strādenieci.
7. Kas bij laba strādeniece,
Tā bij vira valdeniece.

441

Anna Insberga, dzim. Talsu Ārlavā; pier. S. Kundziņš, rediģējis E. Melngailis 1926. FS 1045, 2101.

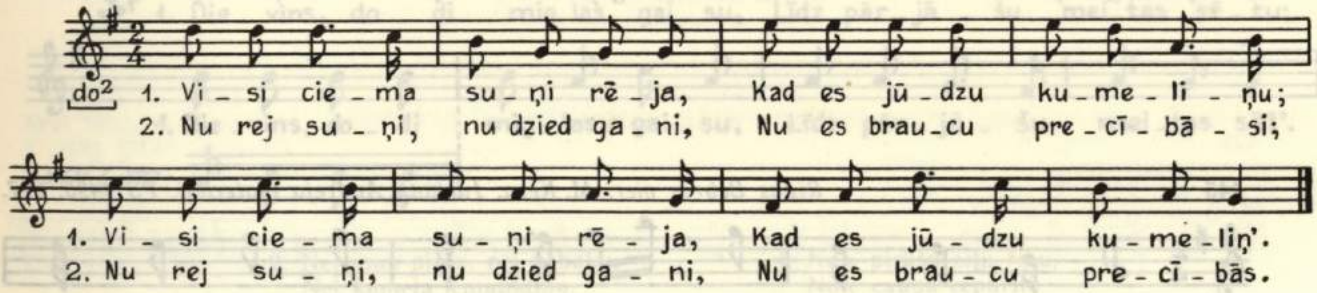

Fāda lūkoties, jāj precībās

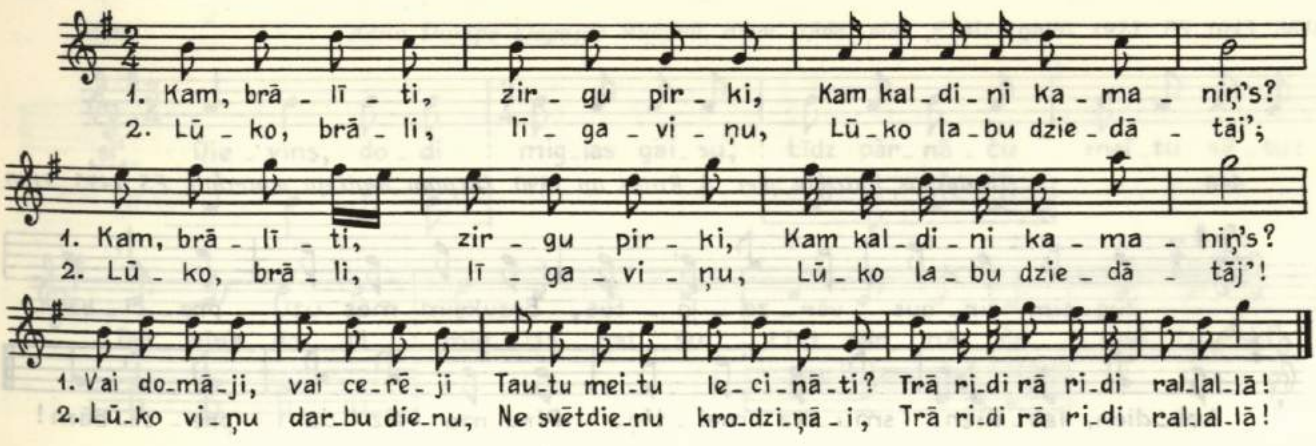

PRECINIEKI GATAVOJAS CEĻAM, IZJĀJ NO MĀJĀM. ZĪLE DZIED, PAREĢO

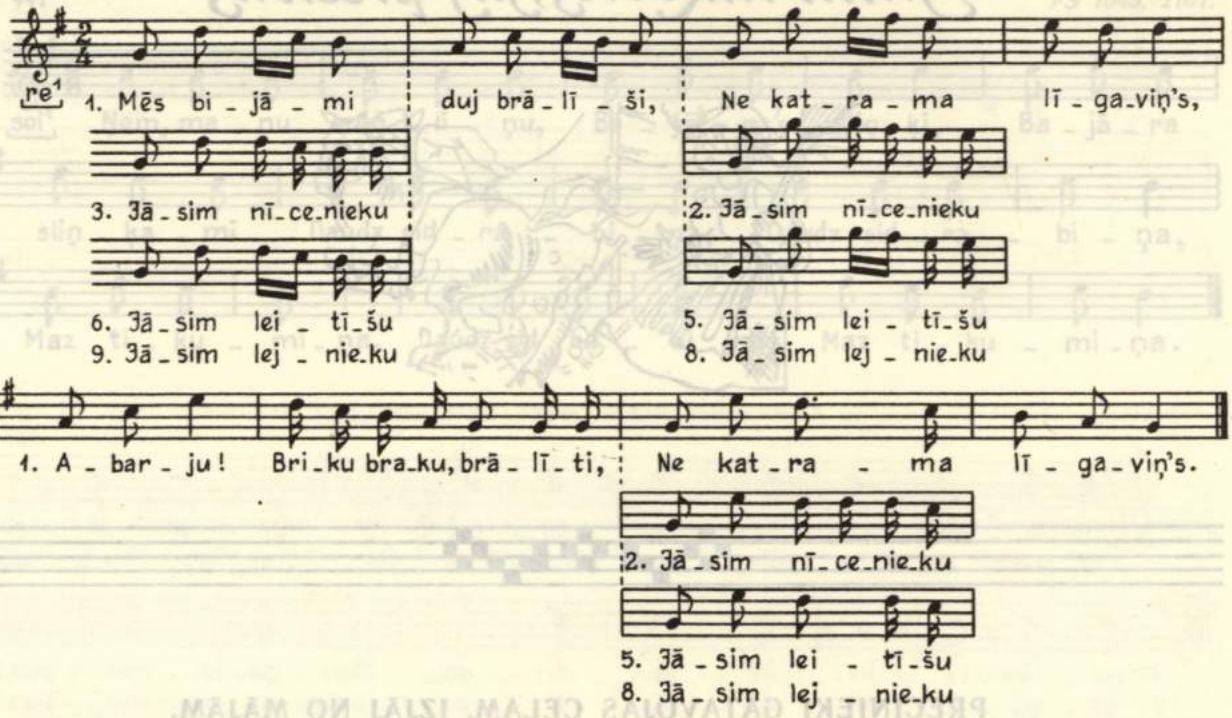
442 *Ādams Bērtulsons Aizputes Alsungā; pier. E. Melngailis 1940. FS 1045, 9882.*

443 *Margrieta Ķeirene Liepājas Rucavā; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 1624.*

444 *Katrīna Kadeģe Liepājas Nīcā, dzim. 1873; pier. E. Melngailis 1933. FS 1045, 7633.*

2. Svilsim piešus, ausim kājas,
Jāsim nicenieku novadā.

3. Jāsim nicenieku novadāja
Nīcniek' meitu lūkoties.

4. Nīcniek' meitas zemas, resnas,
Kā dupšites grozījās.

5. Svilsim piešus, ausim kājas,
Jāsim leitīšu novadā.

6. Jāsim leitīšu novadāja
Leitiš' meitu lūkoties.

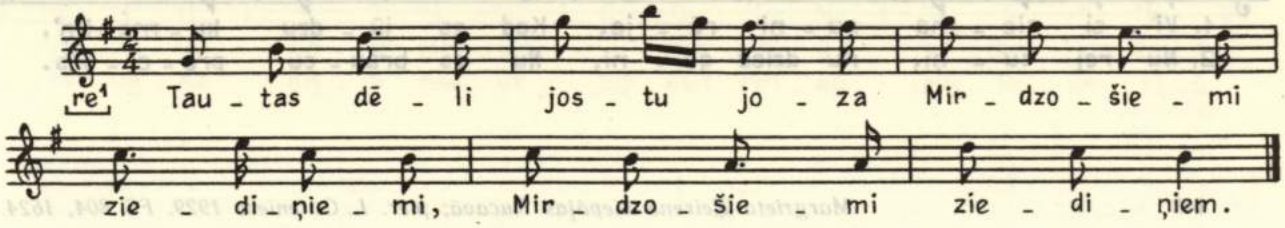
7. Leitiš' meitas tievas, garas,
Kā niedrītes līgojās.

8. Svilsim piešus, ausim kājas,
Jāsim lejnieku novadā.

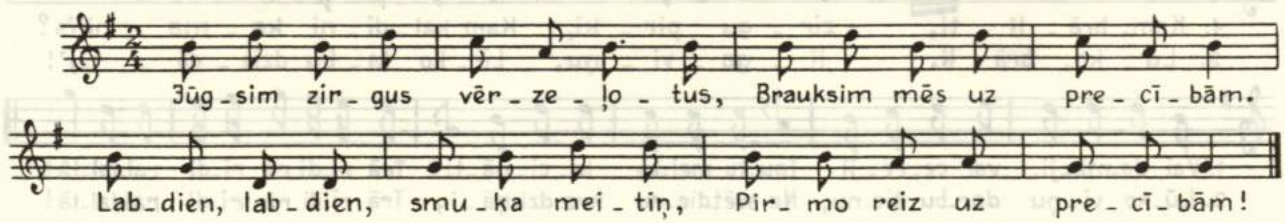
9. Jāsim lejnieku novadāja
Lejniek' meitu lūkoties.

10. Lejniek' meitas sarkanbaltas,
Tās būs daiļas līgaviņ's.

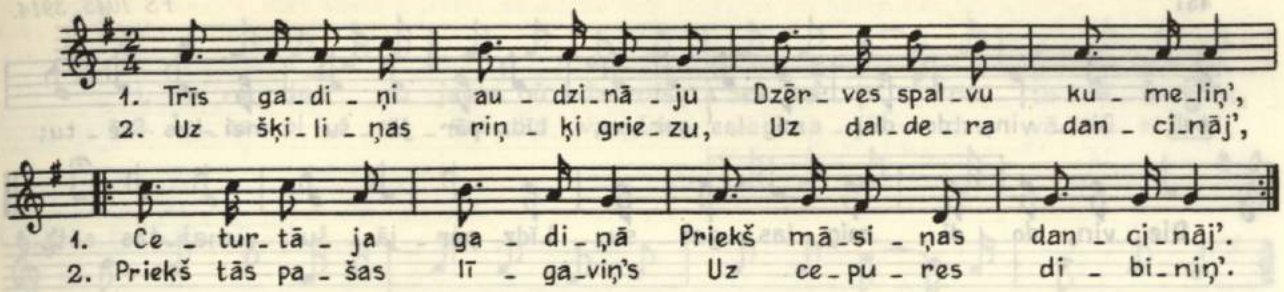
445 *Rīgas Bebros pier. M. Kera. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 917.*

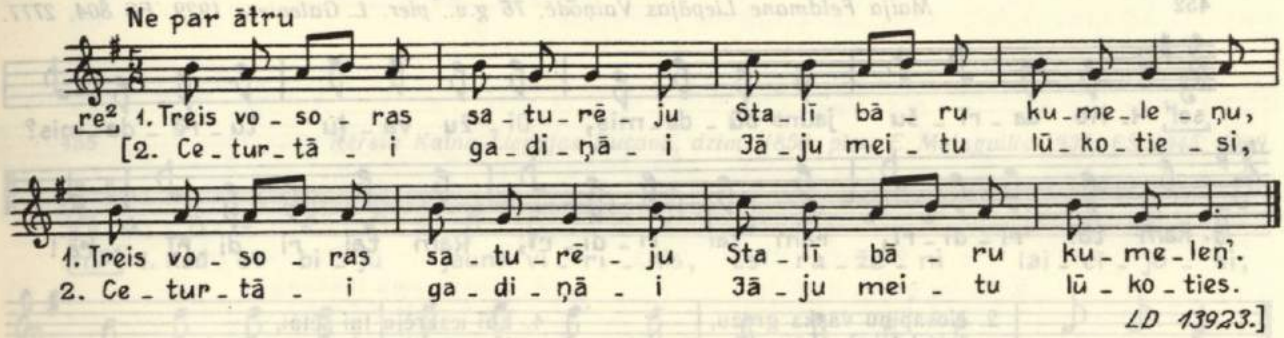
446 *Kuldīgas Lutriņos pier. A. Ritiņš ap 1890. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 2120.*

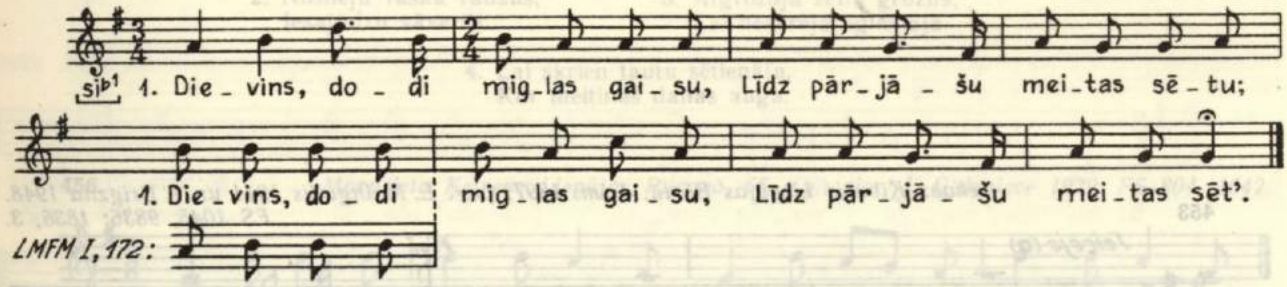
447 *J. Cimze. Dziesmu rota. R., 1875, 2. sēj., 22. nr.*

448 *Jōņs Dzisna Rēzeknes Gaigalavā; pier. Ā. Erss ap 1939. Ā. Ersa melnraksti.*

449 *Anna Dumpe Liepājas Rucavā, dzim. 1868; pier. E. Melngailis 1911. FS 1045, 528. LMFM, I, 172.*

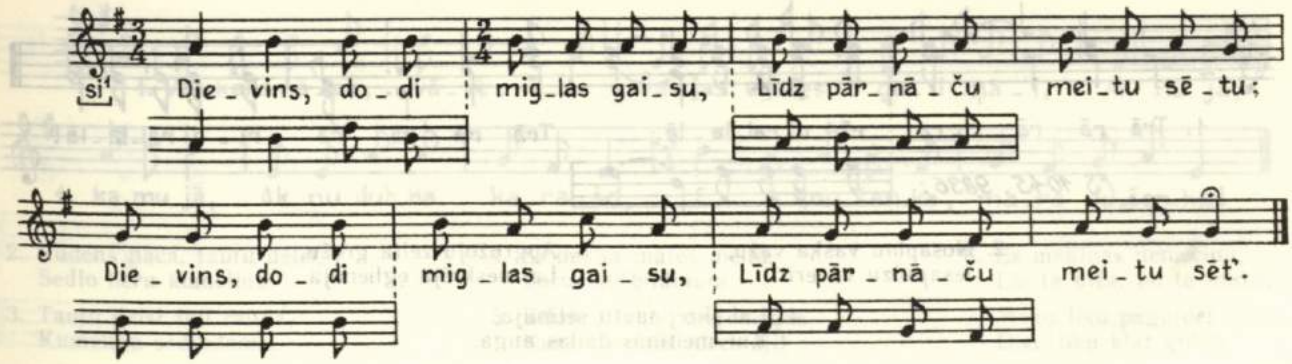
2. Nej man piešu, nej zābaku,
Nej kumeļa iemauktinu.

3. Nule gribu vīrins buti,
Nule sevi darināti:

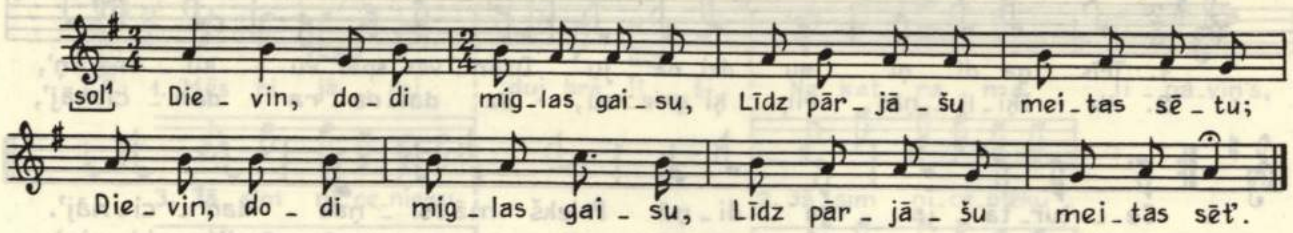
4. Nule pirkšu ziļu roļu,
Nule cauņu cepurīti.

5. Nule pirkšu kumeļami
Greznojamus iemauktinus.

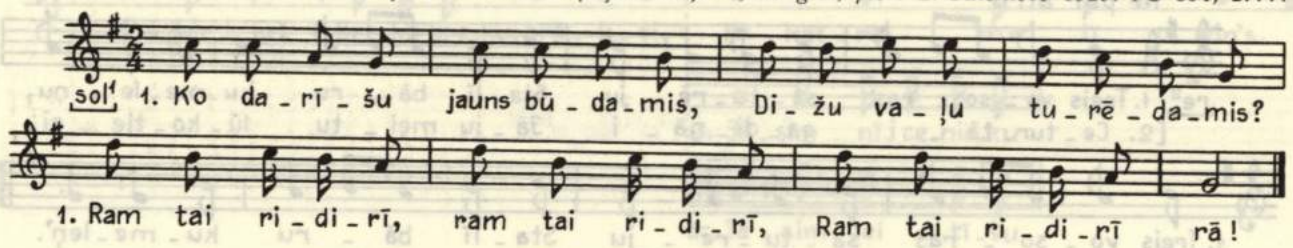
450 *Anna Dumpe Liepājas Rucavā, dzim. 1868; pier. E. Melngailis 1923. FS 1045, 3648.*

451 *Marģieta Pipare Paliepģiros [Kretingas Palangā], dzim. 1870; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 3914.*

452 *Maija Feldmane Liepājas Vaiņodē, 76 g.v., pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 2777.*

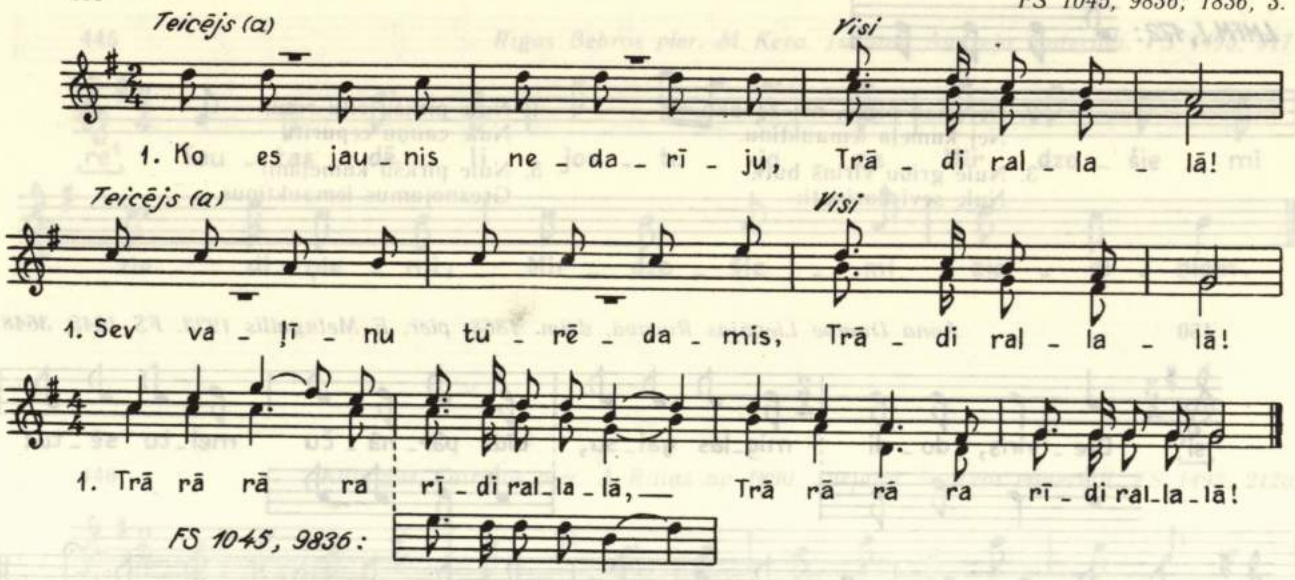
2. Nosapinu vaska grožu,
Iejūdz' koka vāverīti.

3. Vaska grožu atgrožoju,
Lai neskrēja eglienāi.

4. Lai ieskrēja tai sētāi,
Kur meitiņas baltas auga.

5. Baltu vilka, baltu sedza,
Mellu mērca toverīi.

453 *Jēkabs Ķiburis Liepājas Bārtā, dzim. 1897; pier. E. Melngailis 1941 un J. Brigzna 1948. FS 1045, 9836; 1836, 3.*

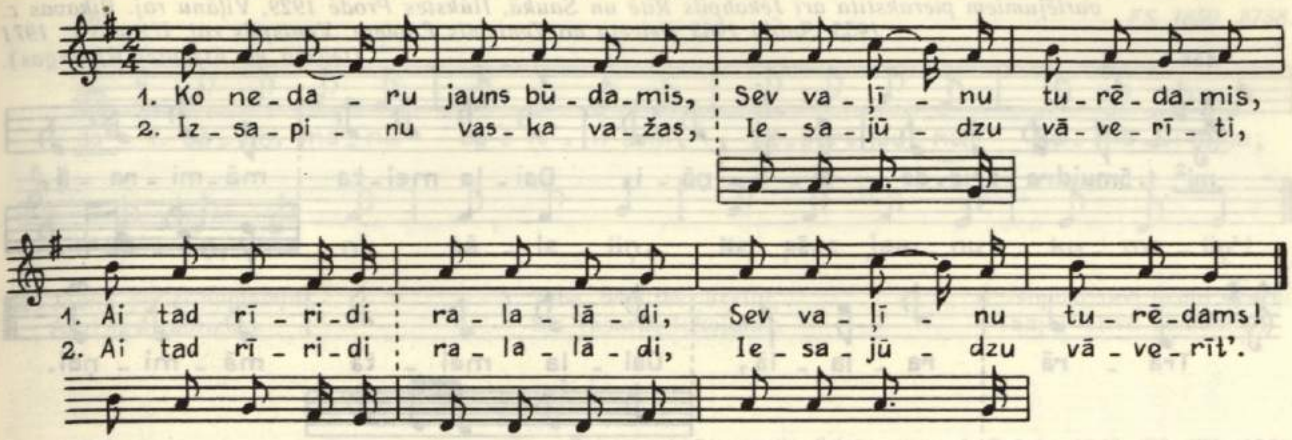

2. Nosapinu vaska važu,
Iesajūdzu vāverīti.

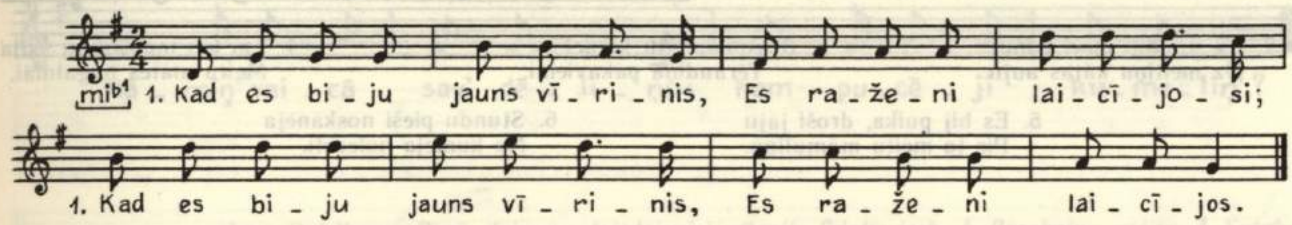
3. Apgrožoju zelta grožu,
Lai neskrēja eglienāja.

4. Lai skrej tautu sētināja,
Kur meitīnas dailas auga.

454 *Liepājas Bārtā pier. M. Bergmanis pirms 1891. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 1483.*

455 *Ķērsta Kalna Liepājas Rucavā, dzim. 1850; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 4909.*

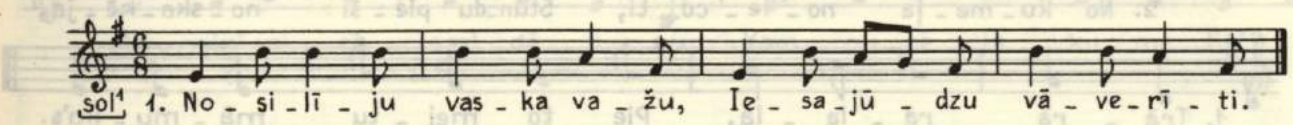

2. Nosilēju vaska vadžus,
Iesajūdzu vāverīti.

3. Atgrožoju zelta grožus,
Lai neskrēja eglienāja.

4. Lai skrien tautu sētienāja,
Kur meitinas dailas auga.

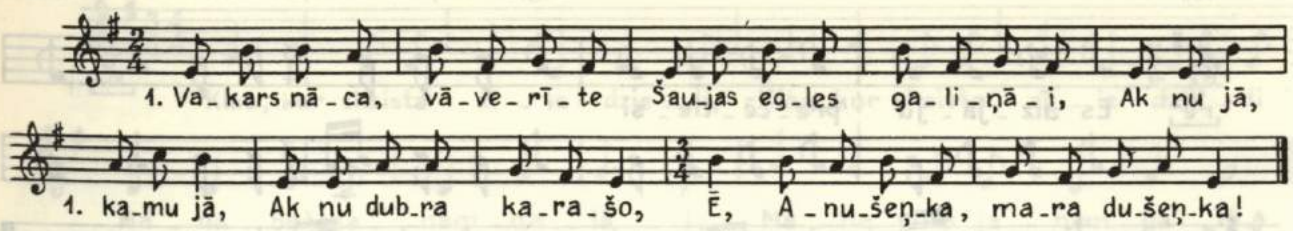
456 *Margrieta Ķeirene Liepājas Rucavā, 66 g.v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 1642.*

2. Atgrožoju zelta grožus,
Lai neskrēja eglienāji.

3. Lai skrej tautu sētināji,
Kur aug baltas mērģelenes.

457 *Anna Grabovska Aizputes raj. Kalvenes c., 77 g.v.; pier. A. Krūmiņš 1950. FS 1824, 1014.*

2. Rudens nāca, tautu dēlsi,
Sedlo bēru kumeliņu.

3. Tautu dēlsi žēli rauda,
Kumeliņu sedlodamsi.

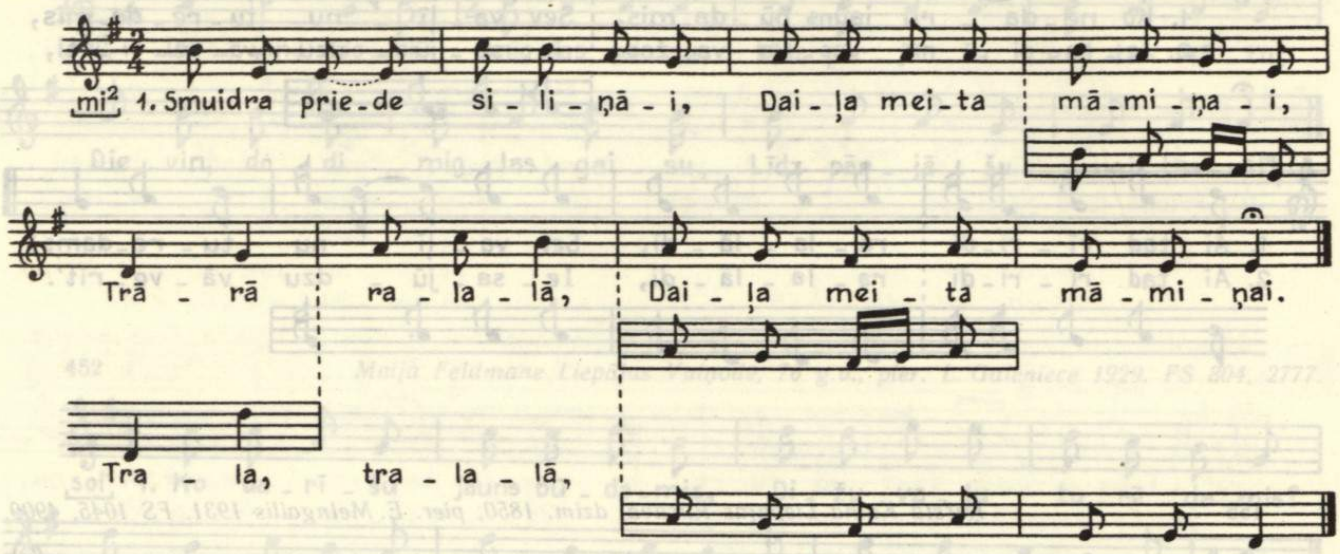
4. Šī devīta mātes meita,
Sorudeni bildināta.

5. Bildin', šelmi, trejdeviņas,
Kam meitiņas niecināji!

6. Es meitiņas neniecinu,
Lai tā diža, lai tā maza.

7. Mazu liku pagaldēi,
Dižu liku klāt gulēti.

458 *Dobelē pier. J. Valdmanis. RLB MK dz. krāj., VI, 12. nr. Šī pati dziesma ar nelieliem variējumiem pierakstīta arī Jēkabpils Ritē un Saukā, Ilūkstes Prodē 1929, Viļānu raj. Rikavas c. 1955, Saldū 1963 (teicēja no Ventspils Ēdoles), Ventspils raj. Užavas c. 1971 (teicēja no Aizputes Alsungas).*

2. Uz prieditī cirvi trinu,
Uz meitiņu kājas auju.

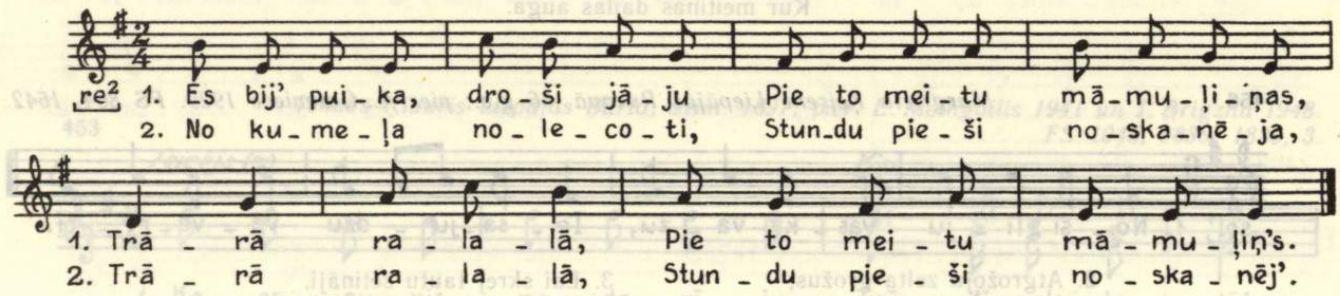
3. Apkaustīju kumeliņu
Teraudiņa pakaviemi.

4. Lai tas mani guni šķila
Meitu mātes pagalmai.

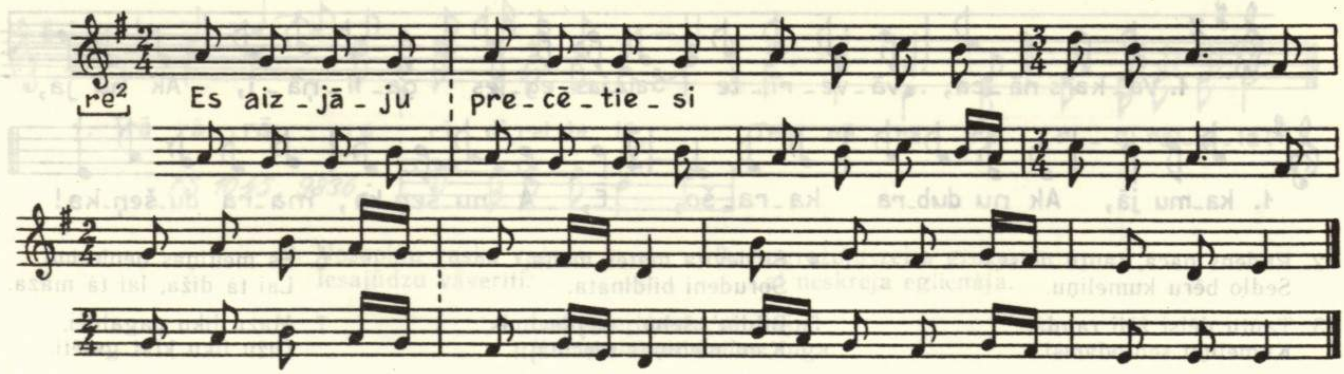
5. Es bij puika, droši jāju
Pie to meitu māmuliņu.

6. Stundu pieši noskanēja
No kumeļa nolecoti.

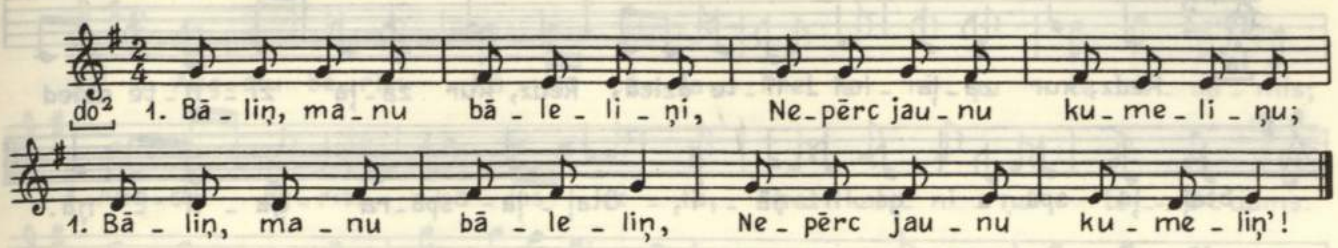
459 *Jānis Kalniņš Talsos, dzim. 1852 Aizputes Jūrkalnē; pier. E. Melngailis 1924. FS 1045, 4209.*

460 *Ērgļos. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 798.*

461 *Tekla Laduzāne Aizputes Kalvenē, 59 g.v., dzim. Rēzeknes Barkavā; pier. A. Krūmiņš 1949. FS 1850, 8758.*

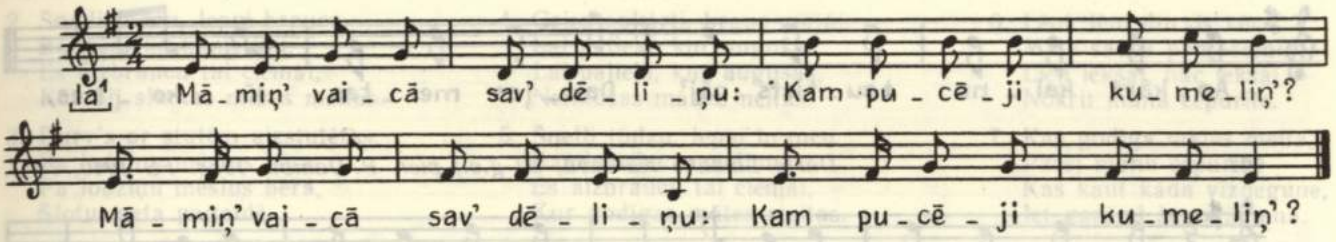

2. Jaunu pirksi kumeliņu,
Agri jāsi tautiņāsi.

3. Tebe, tebe tev, brālīti,
Šīs vasaras lūkojumis.

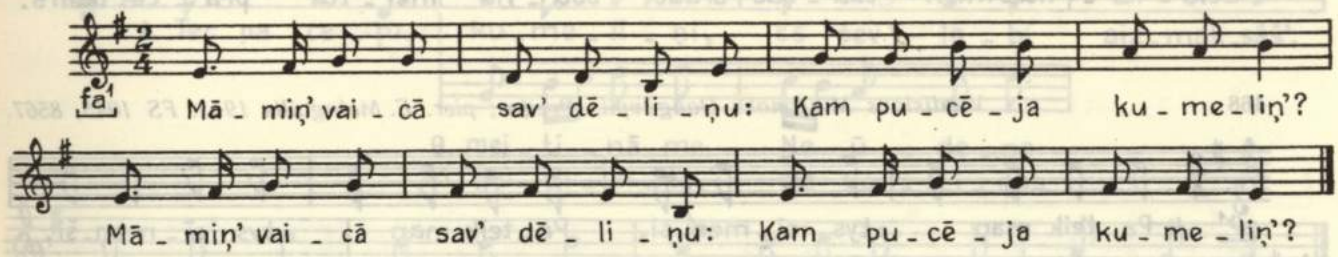
4. Noplīst tavi brūni svārki,
Sajāj' stīvu kumeliņu.

462 *Bergmanis Ventspils Ēdolē; pier. A. Salaks 1940. FS 170, 1968.*

Ieva Didrihsone Rigā, dziesmu dzirdējusi Ventspils Ēdolē; iesk. A. Bērzkalne, atšifr. A. Salaks 1928. FS 170, 1074.

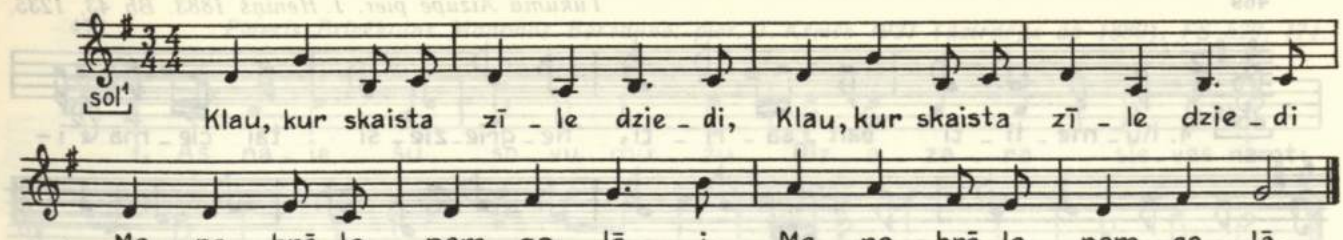
463

TAUTAS CEĻĀ

Tukuma Blīdienē pier. Saržantu Ingus ap 1890. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 2459. (Tekstu no Kalteniem līdz Kolkas ragam gar jūrmalu pier. Saržantu Ingus: LD 13944)

464

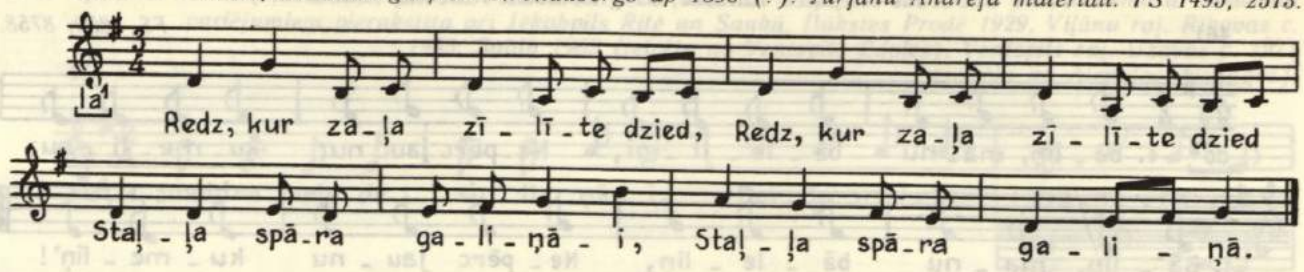
1. Zīle dzieda, zīle brēca
Mana brāļa namgalā.

2. Tā mazaja, tā smukaja,
Tā būs mana ligaviņa;

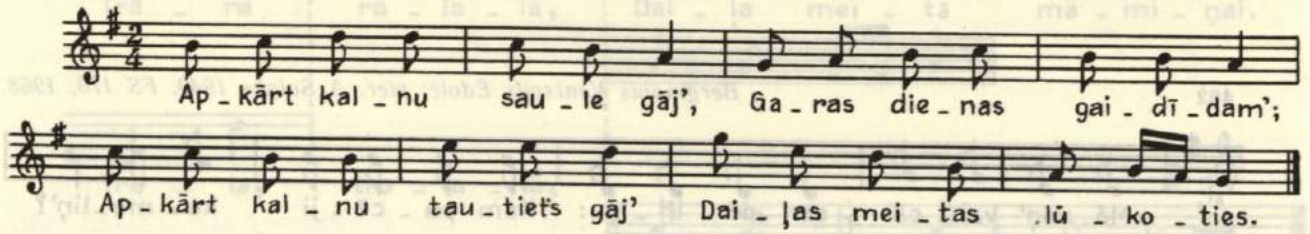
3. Tai es došu savu kleti,
Savas kletes atslēdziņu;

4. Tai es došu sav' laidaru,
Savas govis raibaliņas.

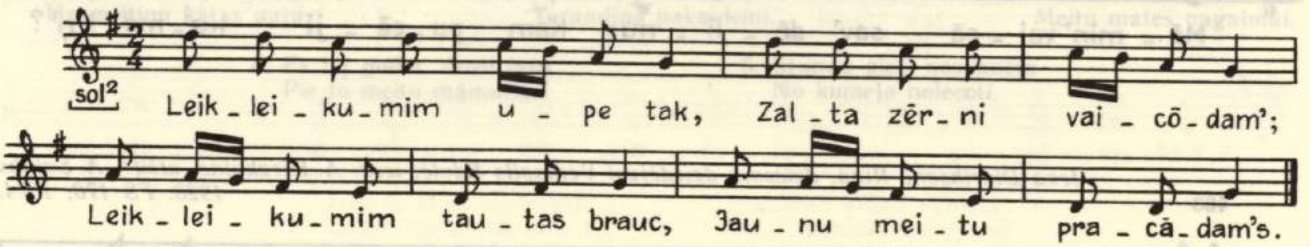
465 *Ventspils Dundagā pier. K. Klaubergs ap 1890 (?). Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 2513.*

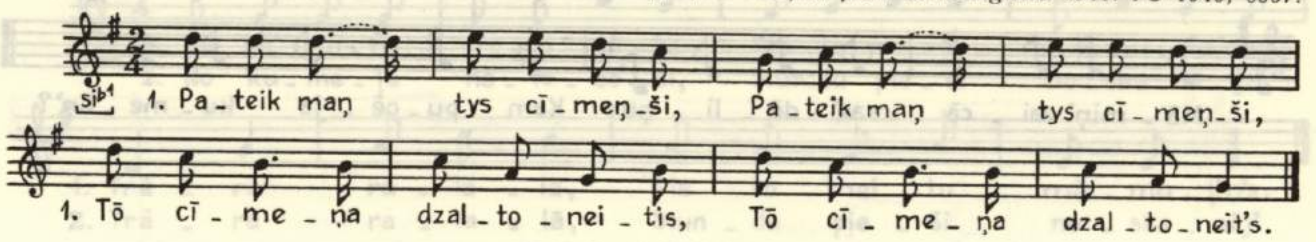
466 *Cēsu Raunā pier. J. Bērziņš. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 2693.*

467 *Dārte Laizāne Kārsavā, 80 g.v.; pier. P. Dambis 1958. FS 1940, 7034.*

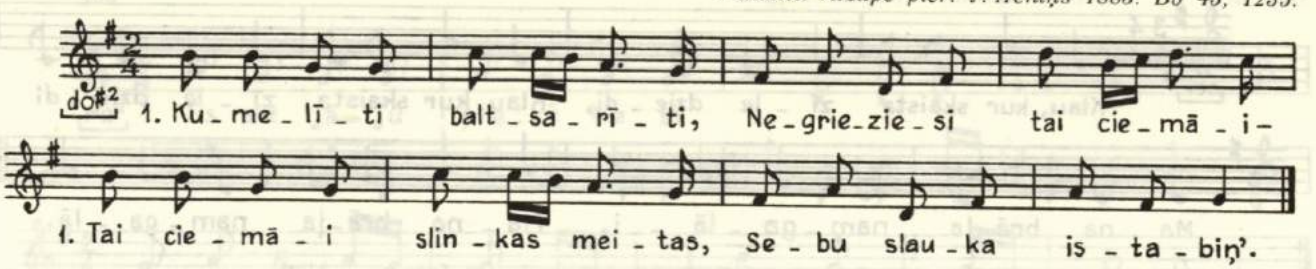
468 *Vladislavs Minčonoks Daugavpils Preiļos; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8567.*

2. Tiki vīn(i) napatyka —
Golda molys namozgōtys.

3. Golda molys namozgōtys,
Pasūleitis naslauceitys.

469 *Tukuma Aizupē pier. J. Heniņš 1883. Bb 43, 1235.*

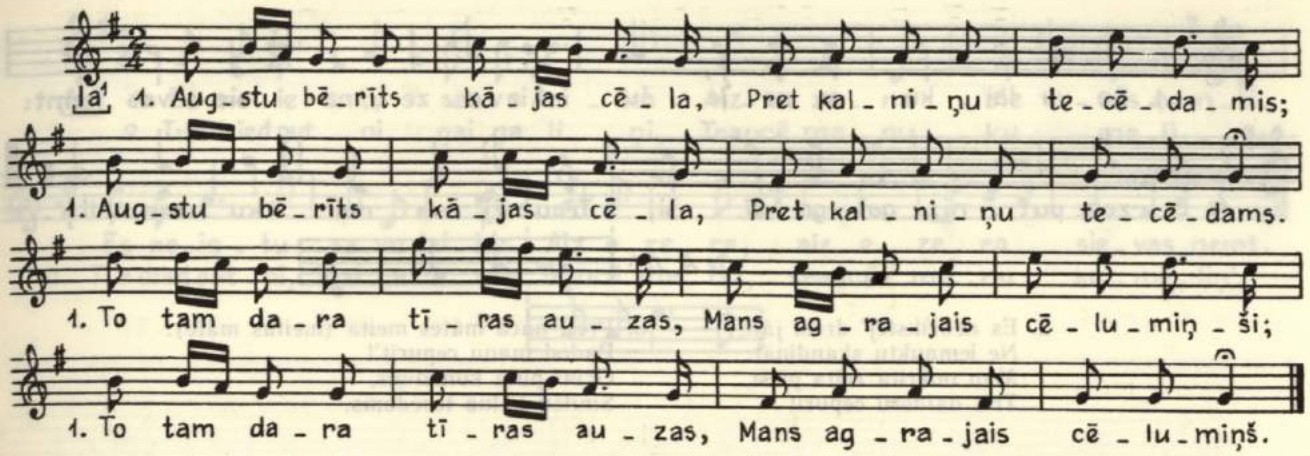

2. Sebu slauka istabiņu,
Pa lodziņu mēslus meta;
Pa lodziņu mēslus meta,
Ar māmiņu rādamies.

3. Griež' apkārti kumeliņu,
Jāš' pie citas mātes meitas,
Jāš' pie citas mātes meitas,
Lai palika, kur augus'.

4. Kad nojāju, tad atradu,
Kas godiga mātes meita:
Lēni, lēni durvis vēra,
Mīļi sauca māmuļit'.

470 *Bauskas Iecavā pier. J. Vāgners ap 1884. Bb 43, 2751.*

2. Šnelli jūdzu, lepni braucu
Bandenieka kumeliņu.
Es aizbraucu tai ciemāi,
Kur bij slinkas mātes meitas.

3. Durv's ar stutēm aizstutētas,
Pa lodziņu mēslus bēra,
Pa lodziņu mēslus bēra,
Slotu meta pagaldē.

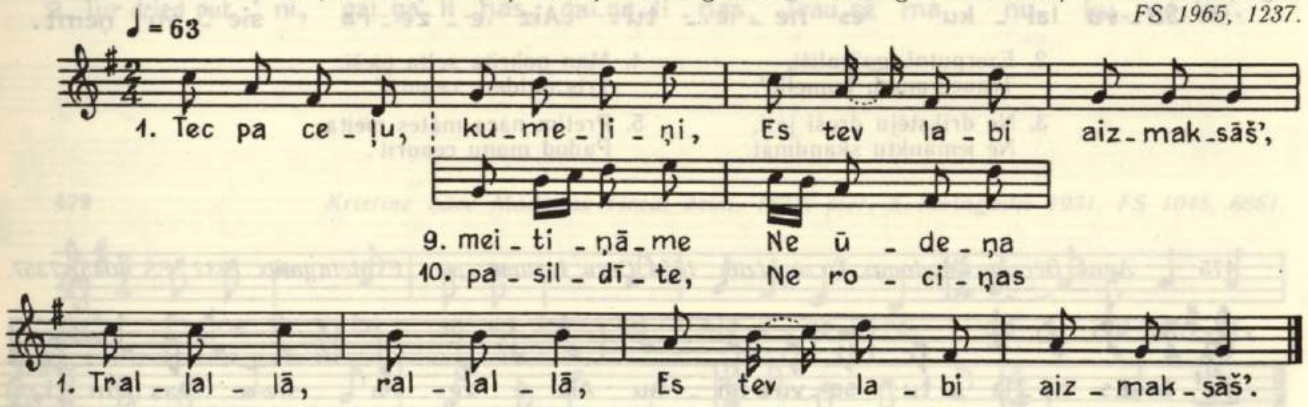
4. Griez apkārti, brauc mājāi,
Lai palieki, kur augušas,
Lai palieki, kur augušas,
Netikušas mātes meitas.

5. Šnelli jūdzu, lepni braucu
Bandenieka kumeliņu.
Es aizbraucu tai ciemāi,
Kur godīgas mātes meitas.

6. Lēni, lēni durvis vēra,
Māte sauca pamazāmi.
Lien iekšāi, nāc iekšāi —
Nokrīt mana cepurīte.

7. Kas godīga mātes meita,
Paceļ manu cepurīti,
Kas kaut kāda vizdegune,
Iet garāmi šņaukādama.

471 *Anna Knopkena Saldus raj. Lutriņu c., 85 g.v., dzim. Kuldigas Skrundā; pier. D. Lucava 1963. FS 1965, 1237.*

2. Par jūdzīti sieku auzu,
Par div' jūdzi — pušpūriņ'.

3. Visu ceļu gana labi
Tecēj' manis kumeliņš.

4. Kad ierauga meitu ciemu,
Tek galviņu grozīdams.

5. Tec pa ceļu, kumeliņi,
Negrieziese tai sētā!

6. Tai sētāje slinkas meitas,
Par lodziņu gružus ber.

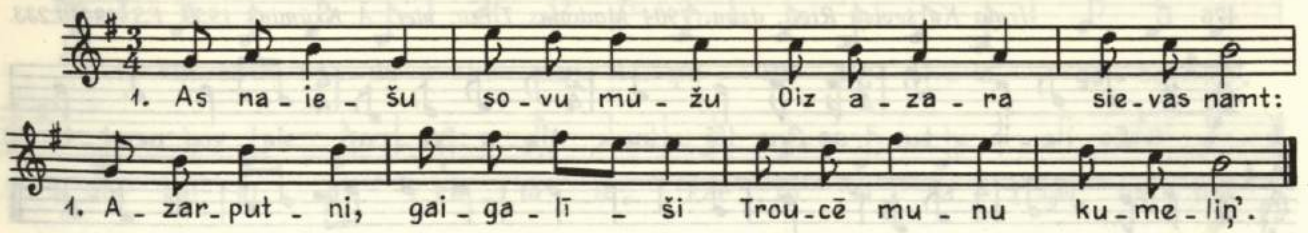
7. Par lodziņu gružus bēra,
Suni raida govis slaukt.

8. Suns nogāja laidarāje,
Astīti vien tik kustinā j'.

9. Nevajaga meitiņāme
Ne ūdeņa pasildīt.

10. Ne ūdeņa pasildīte,
Ne rociņas slapināt.

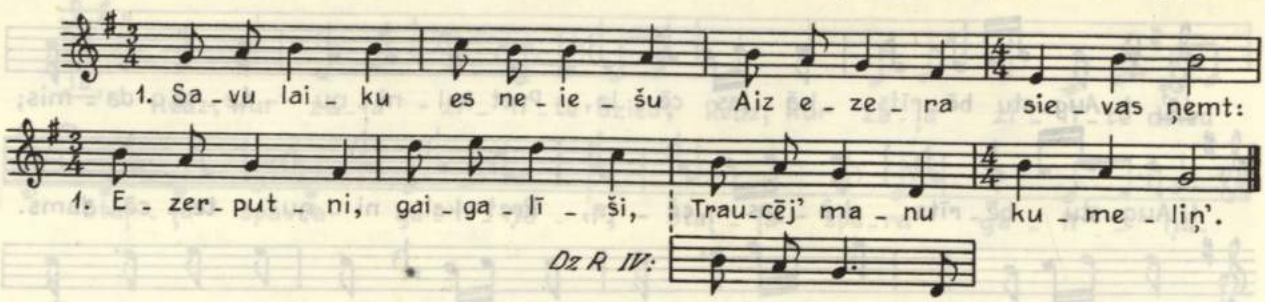
472 *Pēteris Briežkalns Madonas Bērzaunē; pier. J. Kreics 1927 (dzirdējis ap 1880). FS 529, 171.*

2. Grūši pūte kumeliņis,
Smilkšu kolna tacādams.
Mun nuokryta zalta pieši,
Trīs dālderu capurīt'.

3. Kas guodīga mātes meita,
Pasniedz munu capurīt'.
Kas bij kāda naguodnīce,
Na ar kāju napaspers.

473 *J. Cimze. Dziesmu rota. R., 1874, 3. sēj., 36. nr.; turpat, 1875, 4. sēj., 31. nr.*

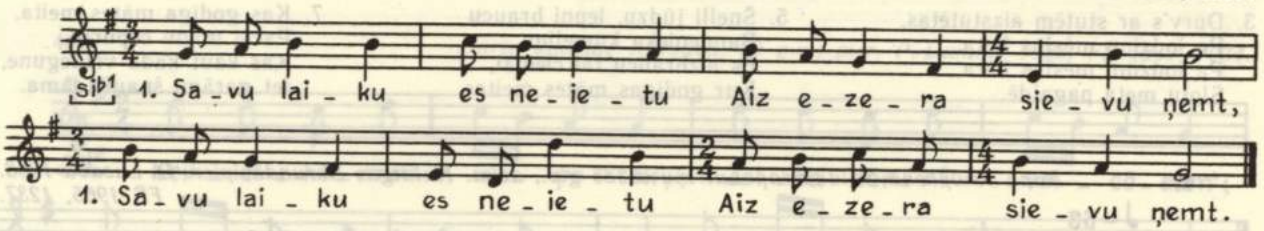

2. Es nedrikstēj' droši jāti,
Ne iemauktu skandināt.
Man nokrita zelta pieši,
Trīs dālderu cepurīt'.

3. Preti nāca mātes meita (meitas māte).
Padod manu cepurīt'!
Grūti pūta kumeliņis,
Smilšu kalnā tecēdams.

Pēteris Korāts Liepājas Vecpilī, dzim. 1871 Aizputes Alsungā; pier. E. Melngailis 1924 Rigā. FS 1045, 4066.

474

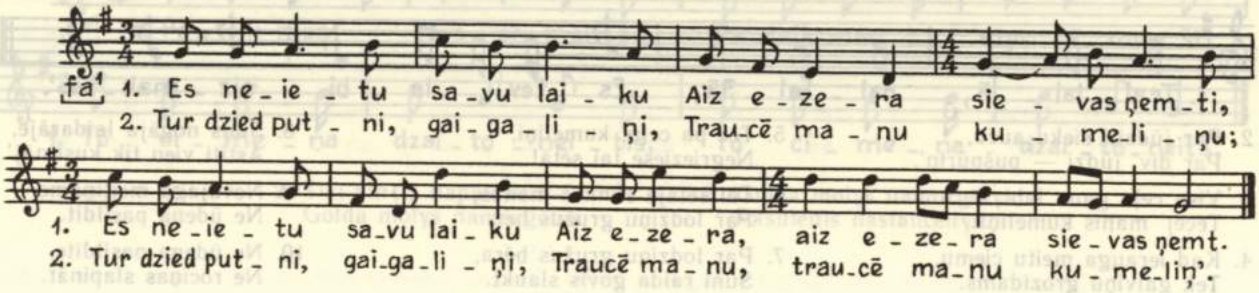
2. Ezerputni, gaigališi,
Traucē manu kumeliņ'.

3. Ne drikstēju droši jāti,
Ne iemauktu skandināt.

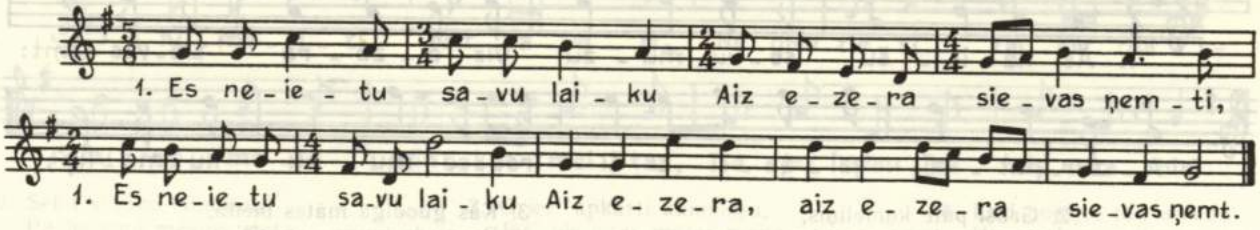
4. Man nokrita zelta pieši,
Trīs dālderu cepurīt'.

5. Pretim nāca mātes meita,
Padod manu cepurīt'.

475 *Anna Bērziņa Madonas Tirzā, dzim. 1854 Cēsu Lizumā; pier. E. Melngailis 1932. FS 1045, 7357.*

476 *Irma Kurševica Rigā, dzim. 1904 Madonas Tirzā; pier. A. Krūmiņš 1959. FS 1944, 233.*

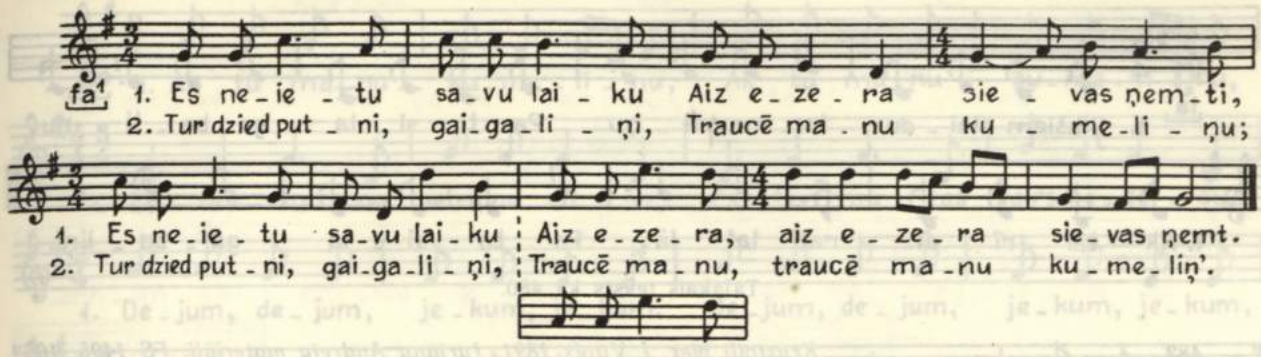

2. Tur dzied putni, gaigališi,
Traucē manu kumeliņu.

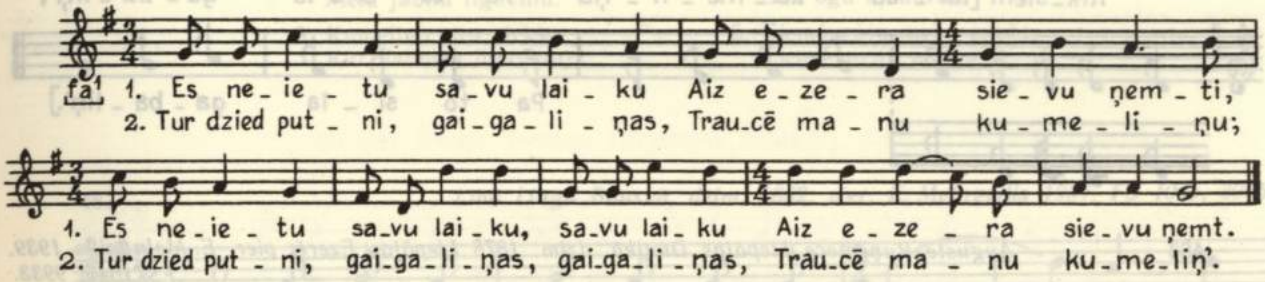
3. Man nokrita zelta pieši,
Trīs dālderu cepurīte.

4. Kas godiga mātes meita,
Pacel manu cepurīti.

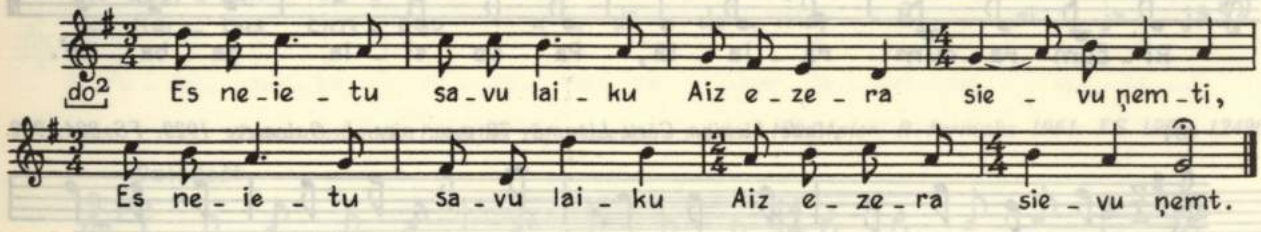
477 *Eda Maldone Madonas Tirzā, dzim. 1869; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 6805.*

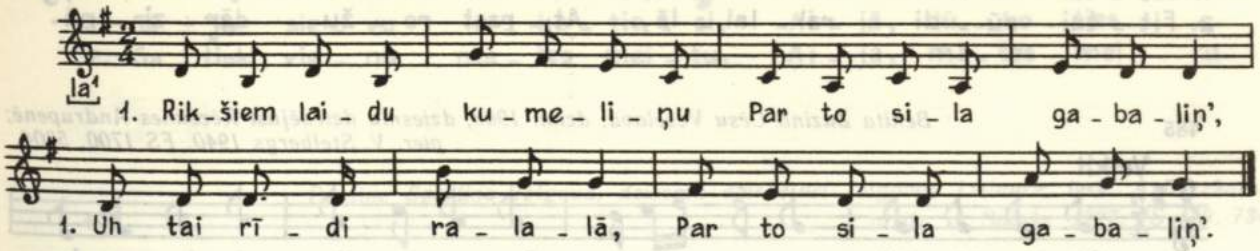
478 *Kristine Lāce Madonas Tirzā, dzim. 1873; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 6864.*

479 *Kristine Lāce Madonas Tirzā, dzim. 1873; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 6861.*

480 *Anna Šlesere Rigā, dzim. 1866 Cēsu Cirstos; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 6462.*

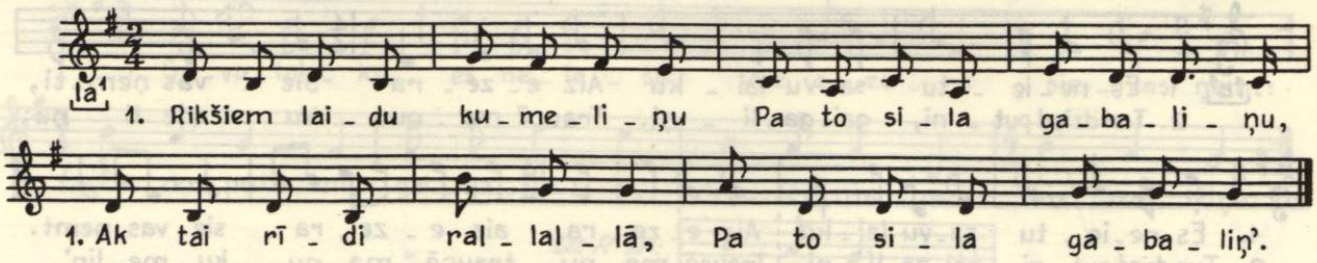
2. Kaut tā mana ligaviņa
Butu siena plāvejiņ'.

3. Es izkaltu izkaptiņu
No bitītes dzenoliņ' (dzeloniņa).

4. Kaut tā mana ligaviņa
Būtu šnaba dzērājiņ'.

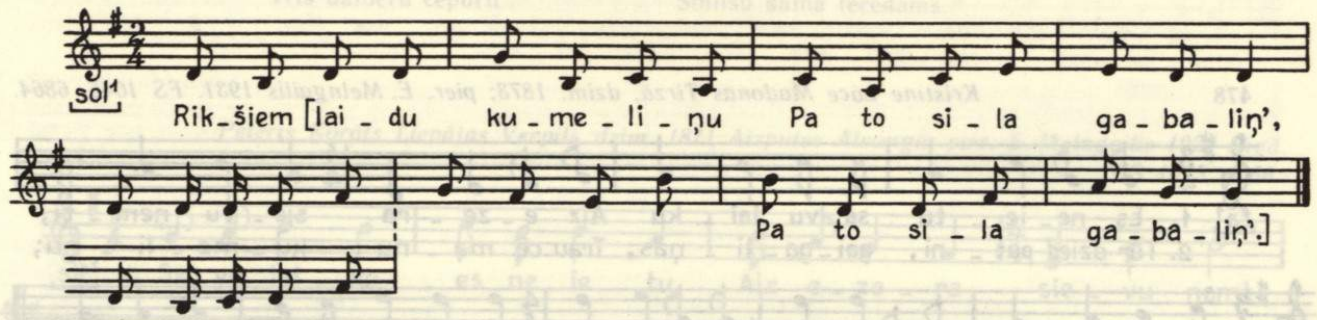
5. Es izkaltu biķeriti
No veciemi dukatiem.

481 *Anna Slisere Rigā, 65 g.v., dzim. Cēsu Cirstos; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 4607.*

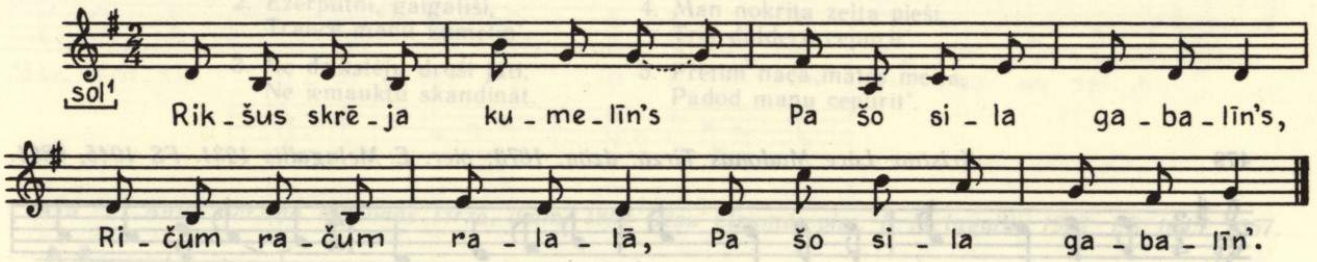

Tālākais teksts kā 480.

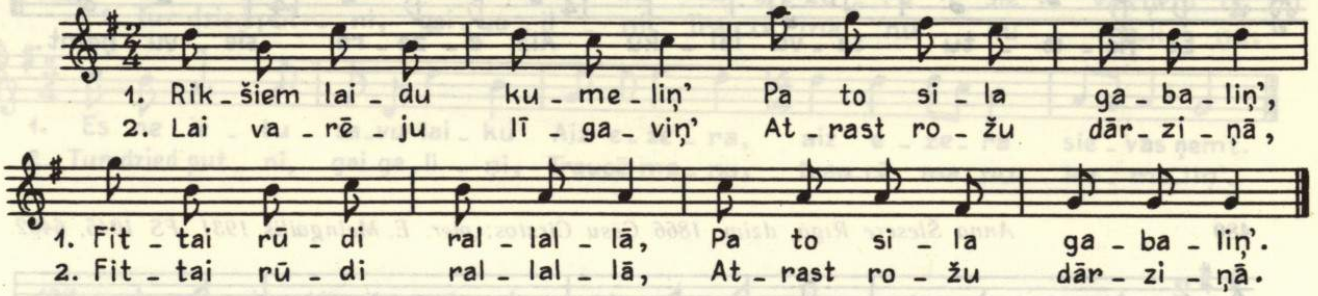
482 *Krustpilī pier. J. Vītols 1891. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 1063.*

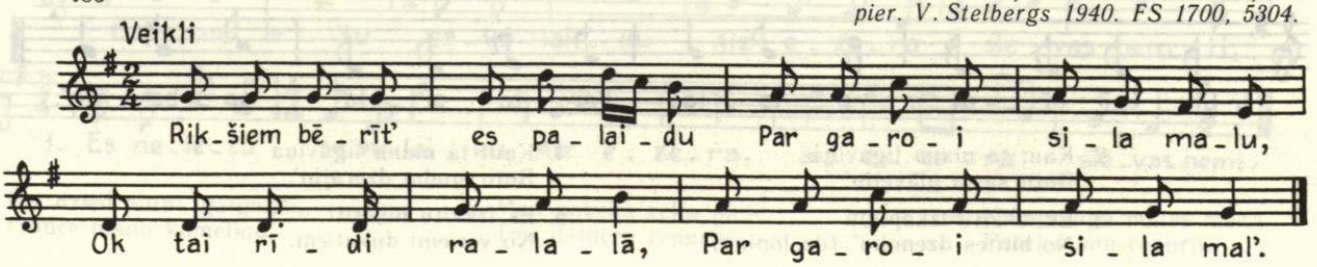
483 *Auguste Ruņeniece Liepājas Dunikā, dzim. 1878 Liepājas Ezerē; pier. E. Melngailis 1939. FS 1045, 9933.*

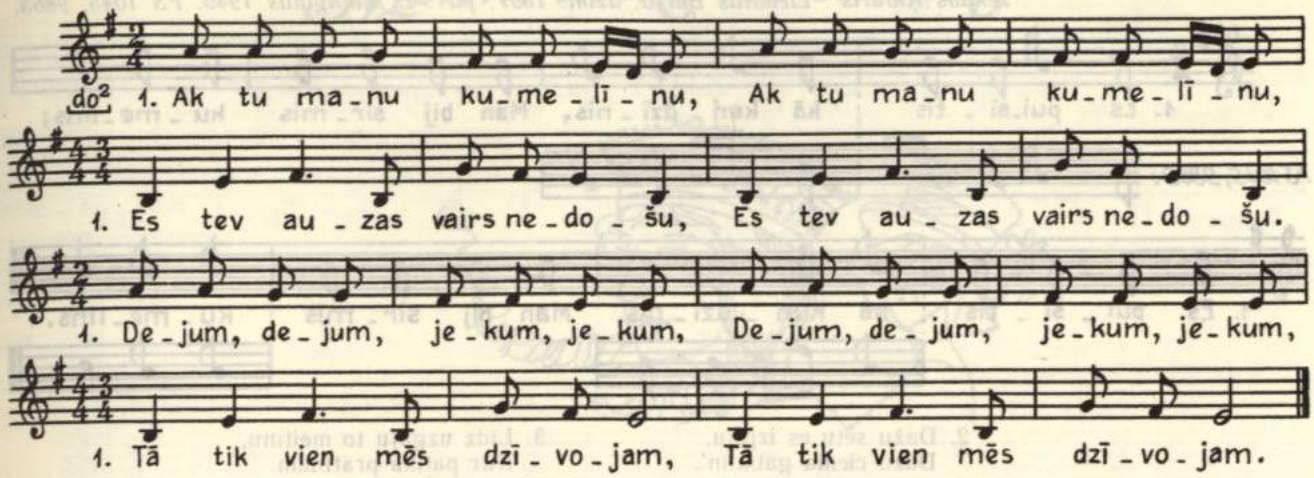
484 *Made Liepiņa Cēsu Lizumā, 70 g.v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 912.*

485 *Benita Zuzina Cēsu Veselavā, dzim. 1908, dziesmu dzirdējusi Rēzeknes Andrupenē; pier. V. Stelbergs 1940. FS 1700, 5304.*

486 *Jēkabs Ķiburis Liepājas Bārtā, dzim. 1897; pier. E. Melngailis 1941 Rīgā. FS 1045, 9851.*

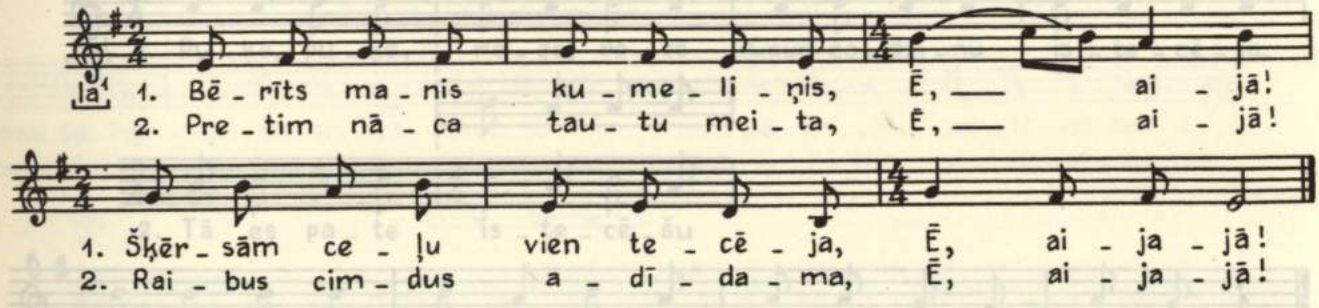
2. Rausta stangu iemauktīnus,
Mētā jaunu līgavīnu.

3. Kumelīnu citu pirkšu;
Kur dabuišu līgavīnu?

4. Silā gāju ogu rauta,
Silā ogu madarīni.

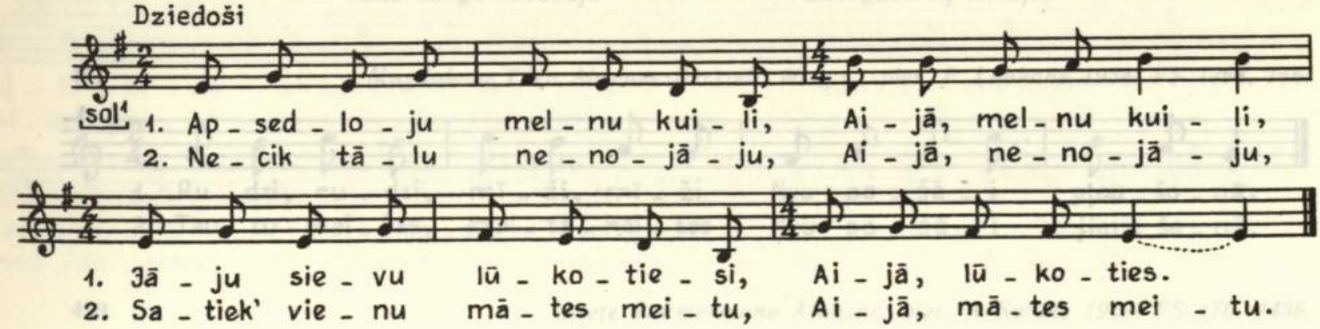
5. Ciemā gāju meitu jemta,
Ciemā meitu māmulīte.

487 *Lība Linga Bauskā, dzim. 1852; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 3065.*

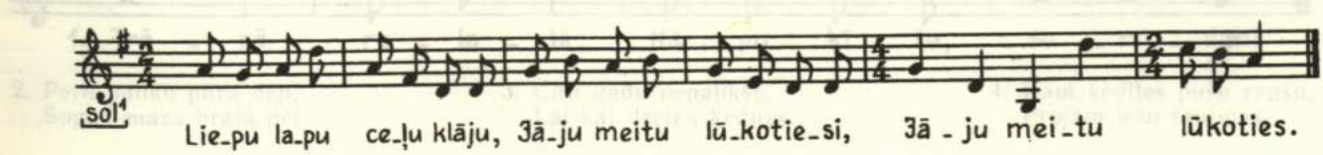

488 *Žanis Sudmalis Liepājas raj. Aizviķu c., dzim. 1894; pier. R. Jermaks 1961. FS 1955, 12490.*

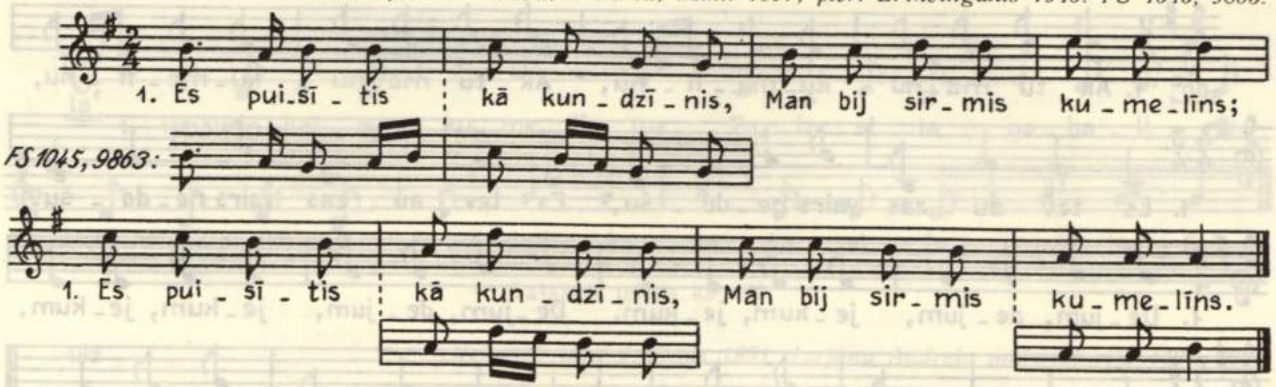
Dziedoši

Pauline Šperliņa Jelgavā, dziesmu dzirdējusi Jelgavas Lielaucē; iesk. A. Bērzkalne,
489 *atšifr. A. Salaks 1927. FS 170, 734.*

490 *Ģēda Runne Liepājas Bārtā, dzim. 1862 Liepājas Nicā; pier. E. Melngailis 1940. FS 1045, 9864.*
Jēkabs Ķiburis Liepājas Bārtā, dzim. 1897; pier. E. Melngailis 1940. FS 1045, 9863.

2. Dažu sētu es izjāju,
Dažu ciema gabalin'.

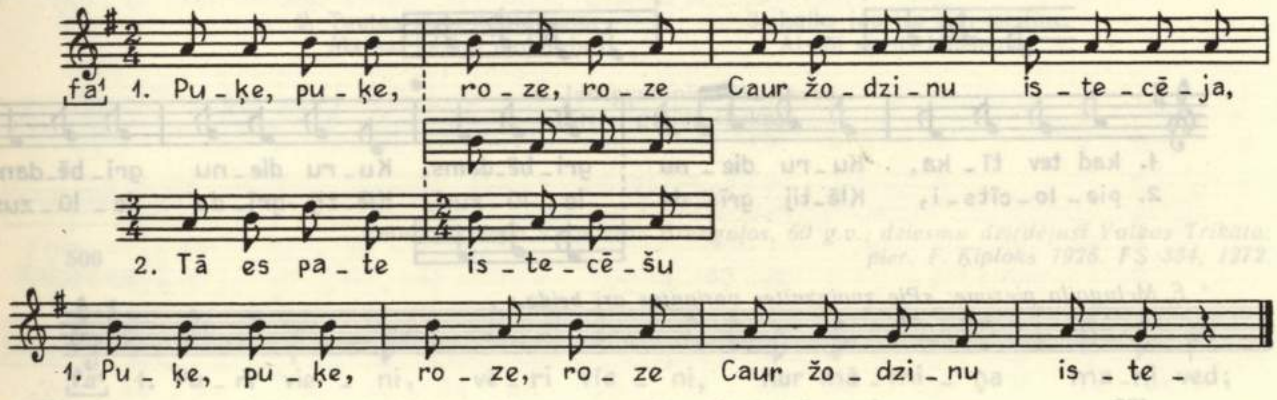
3. Līdz uzgāju to meitiņu,
Kur patika prātiņam.

Meitai laiks iet tautās

Mariņķe Uksele Sventājā [Kretingas Palangā], dzim. 1857; pier. E. Melngailis 1933. FS 1045, 7535.

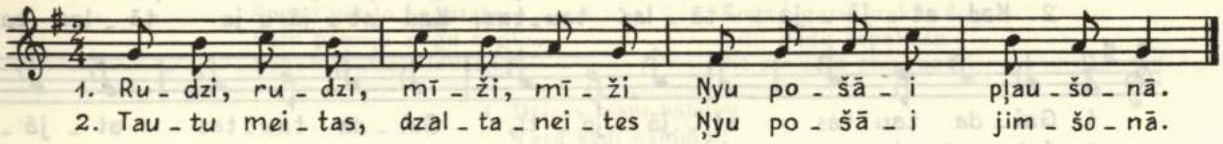
491

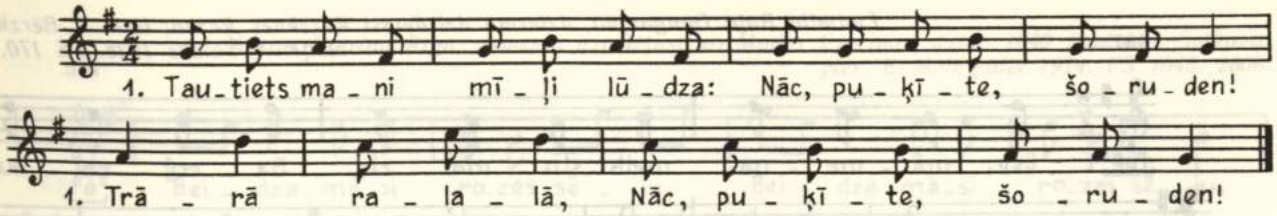
2. Tā es pate istecēšu
Cita kunga novadāja.

3. Cita kunga novadāja,
Citu gadu šij laikāja.

492 *Magdalena Tūče Abrenes Bērzpili, 80 g.v.; pier. P. Ļubkāns 1934. FS 1368, 766.*

493 *Lizete Timmermane Alūksnē; pier. A. Salaks 1929. FS 170, 1436.*

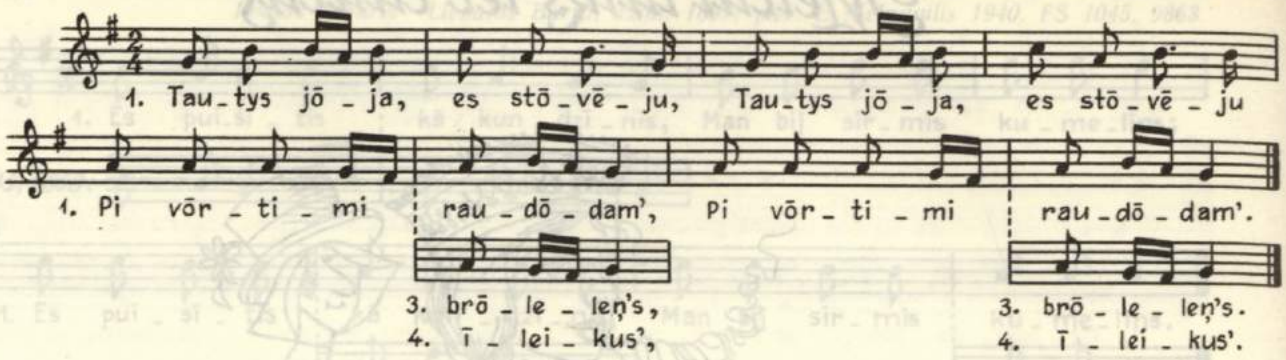

2. Pērn paliku pūra dēļi,
Šogad mazā brāļa dēļ.

3. Citu gadu nepalikšu,
Lai kaļ dzelžu ķēdītes.

4. Kaut ķēdītes pušu raušu,
Projām iešu tautiņās.

494 *Pauline Borga Preiļu raj. Aglonas c., dzim. 1885; pier. A. Krūmiņš 1959. FS 1945, 9115.*

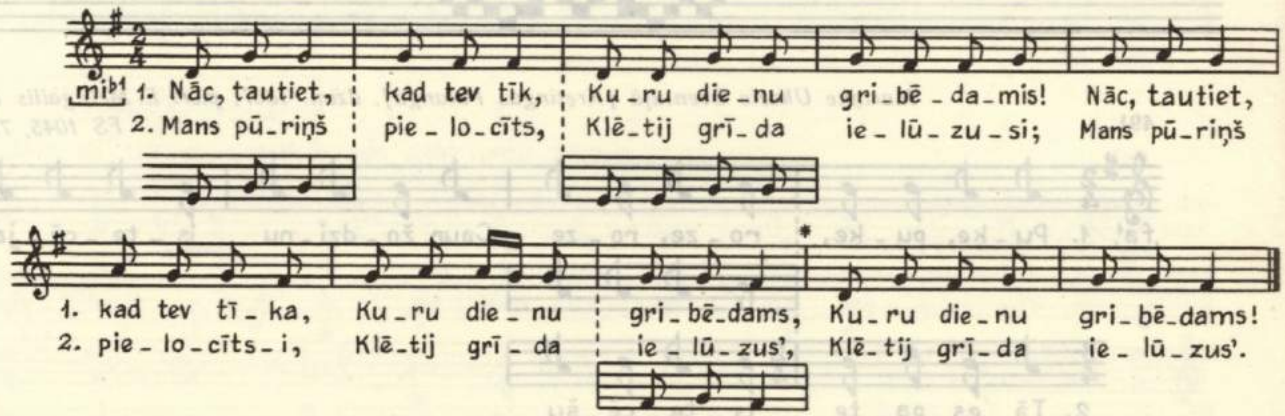
2. Tautys jōja, nanūstōja,
Mōsai kaunu padarej'.

3. Laiks jau ira tev, meitine,
Atstōt sovus brōleleņ's.

4. Jau pyurenis vōku lauze,
Klētei greida ileikus'.

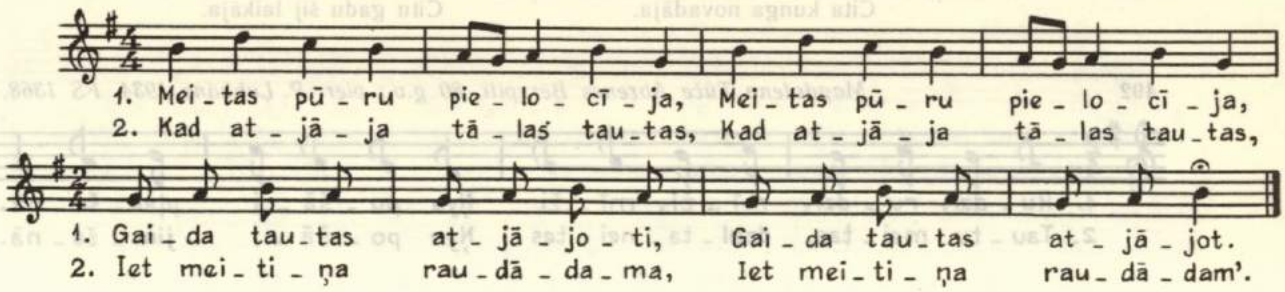
Anna Insberga Talsos, dzim. Talsu Ārlavā; pier. S. Kundziņš, rediģējis E. Melngailis.

495 *FS 1045, 2098.*

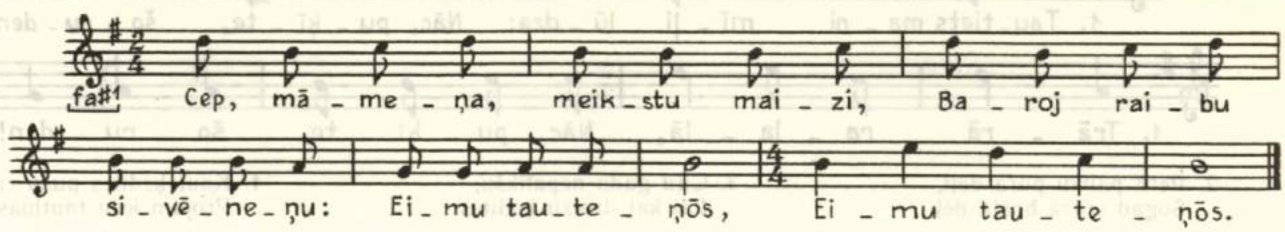
* *E. Melngaiļa piezīme: «Pie zvaigznītes variantos arī beidz.»*

496 *Anna Briede Cēsu Ogres pag., dzim. 1880; pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 3831.*

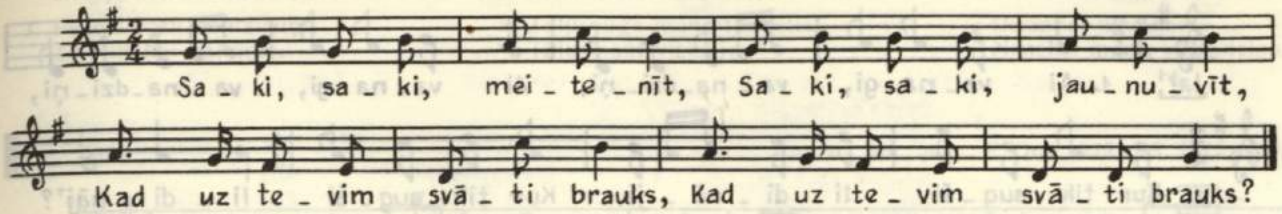

Ludmila Buļa Daugavpili, dziesmu dzirdējusi Rēzeknes Rēznā; iesk. A. Bērzkalne, atšifr. A. Salaks 1928. FS 170, 888.

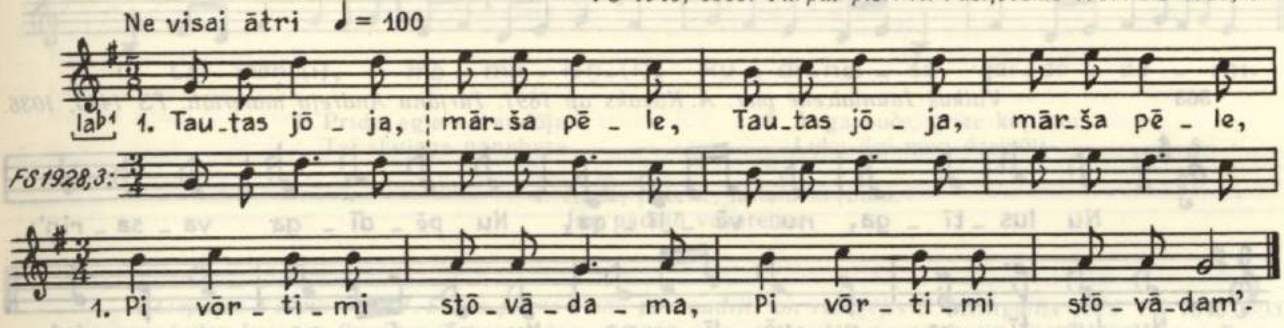
497

498 *Agate Klešnika Ludzas Zvirgzdenē, 44 g.v.; pier. P. Ore 1939. FS 1712, 588.*

499 *Anna Ruskule Preiļu raj. Aglonas c., 42 g.v., dzim. Daugavpils Viškos; pier. A. Krūmiņš 1959. FS 1945, 5080. Turpat pier. A. Vasiļevskis 1957. FS 1928, 3.*

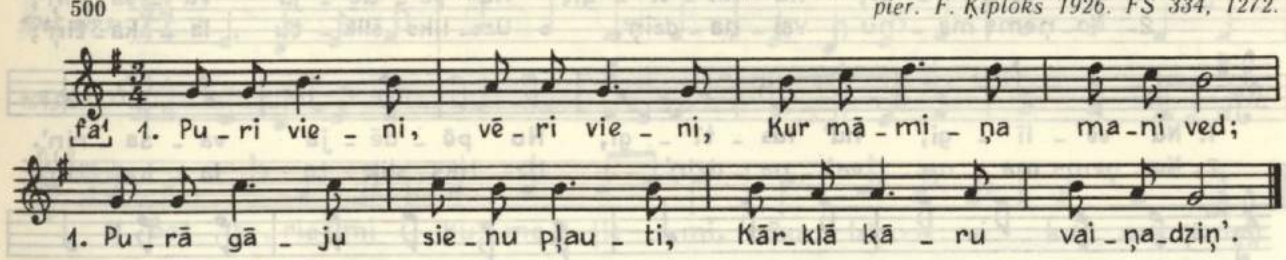
2. Tautas jōja, naklauseja,
Māršai kaunu padareja.

3. Laiks jau ira tev, meitine,
Atstōt sovus bōleleņus.

4. Jau pyurenis vōku lauze,
Kletei greida ileikuse.

Emma Ķiploka Valmieras Brenguļos, 60 g.v., dziesmu dzirdējusi Valkas Trikātā; pier. F. Ķiploks 1926. FS 334, 1272.

500

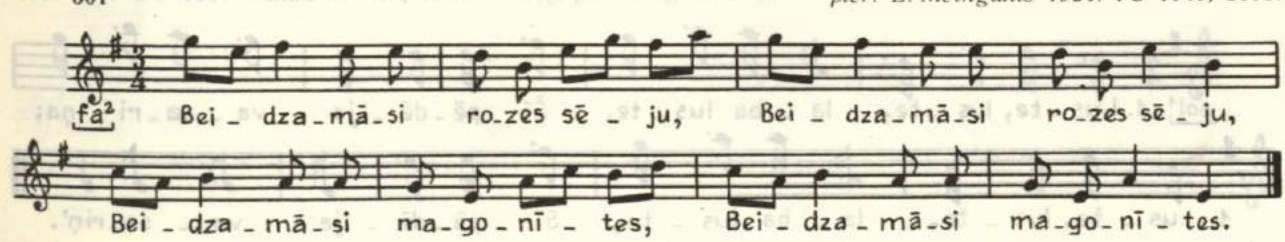
2. Pērn precēja bagāts mani,
Šogad vēl jo bagātāks:
Pērn precēja zirgu zaglis,
Šogad krampu lauzējiņš.

3. Pērn paliku cimdu deļi,
Šogad garu kreklu deļ;
Citu gadu nepalikšu
Ne pie sola piesienam'.

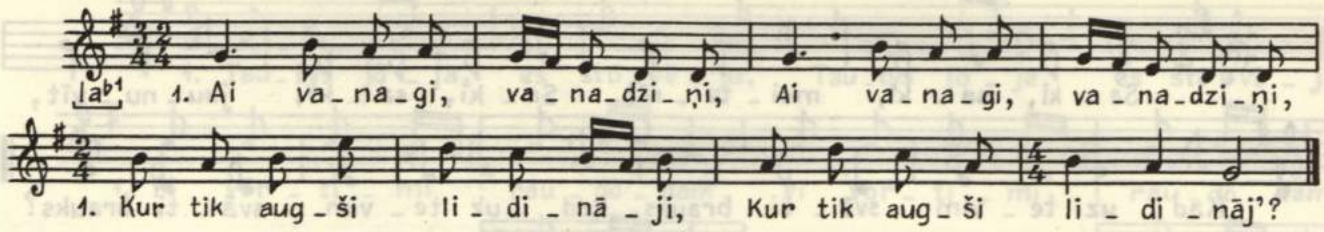
4. Dziras mani baleliņi
Vara ķēdi kaldināt;
Pušu rāvu vara ķēdi,
Projām gāju tautiņās.

Marija Ezeriņa Rigā, dziesmu dzirdējusi no Mades Ezeriņas, dzim. 1840 Madonas Saikavā; pier. E. Melngailis 1924. FS 1045, 2808.

501

502 *Anna Dumpe Liepājas Rucavā, dzim. 1868; pier. E. Melngailis 1923. FS 1045, 3664.*

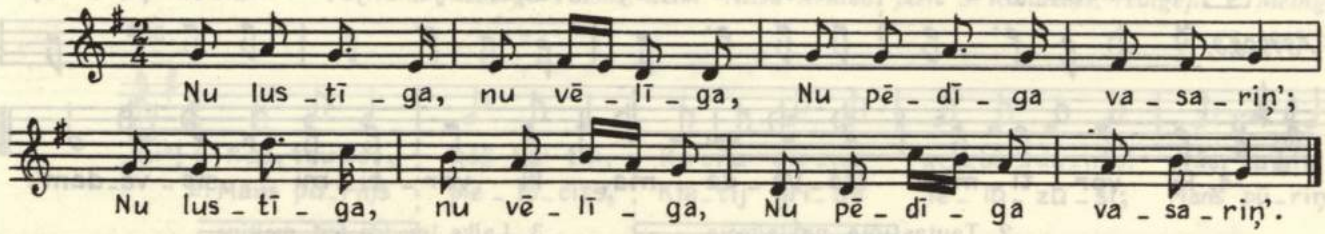

2. Aiju, manu arājiņu,
Kur tik tālu tu dzīvoji?

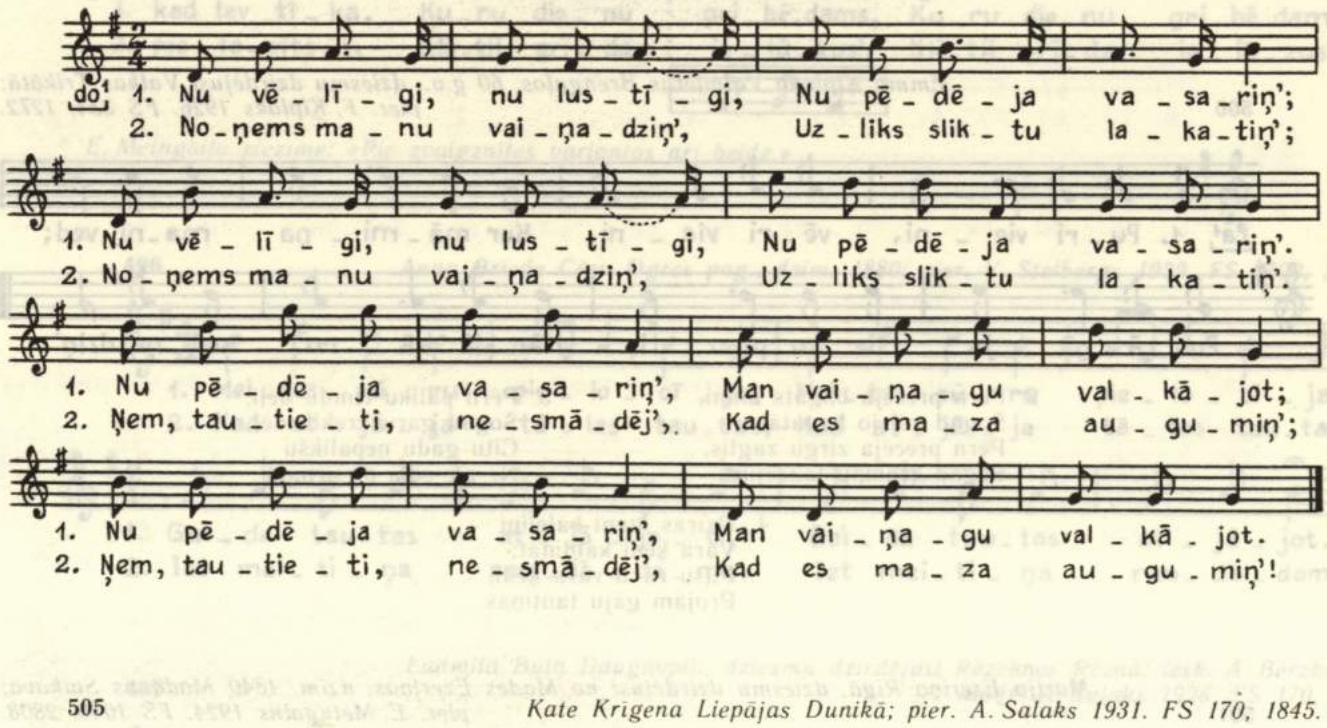
3. Ar zīlīti ziņu laižu,
Lai tas nāca šorudeni.

4. Lai tas nāca šorudeni,
Lai ilgāki nekavēja.

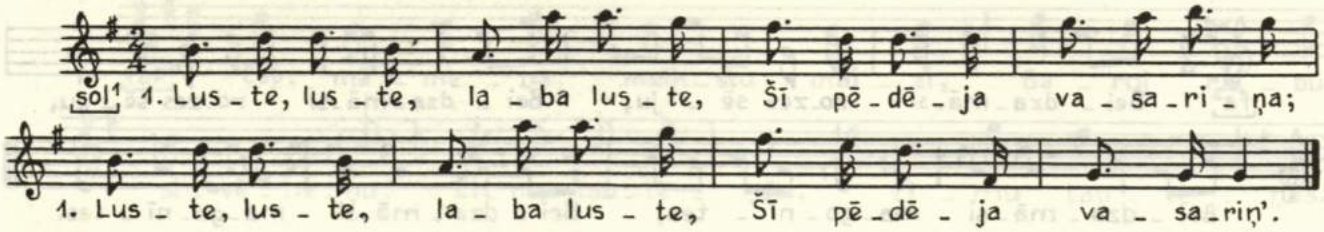
503 *Valkas Jaunlaicenē pier. A. Kazaks ap 1891. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 1036.*

504 *Helēna Spriņģe Rīgā; iesk. A. Bērzkalne, atšifr. A. Salaks 1928. FS 170, 1220.*

505 *Kate Krīgena Liepājas Dunikā; pier. A. Salaks 1931. FS 170, 1845.*

2. Ši pedēja vasariņa,
Pedējs rožu vainadziņis.

3. Pedējs rožu vainadziņis
Zied manāi galviņāi.

4. Tišam diža es neaugu,
Grut' nedaru kumeļami.

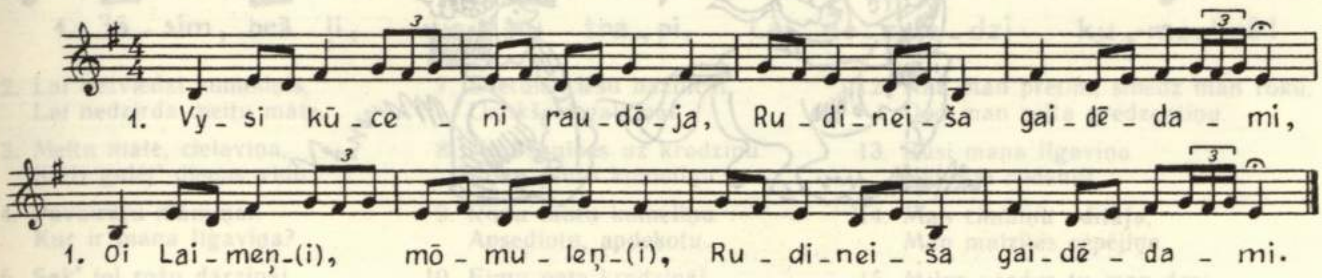
5. Tālu auga mans tautietis,
Tālu mani vizināja:

6. Par jūriņu, ezeriņu,
Par deviņi novadiņi.

7. Desmitāi novadāi
Noņems manu vainadziņu.

506

Ludzas apr. pier. P. Ore 1939. FS 1712, 224.

2. Prīde, egle naraudōja,
Tai skujeņa nanubyra.

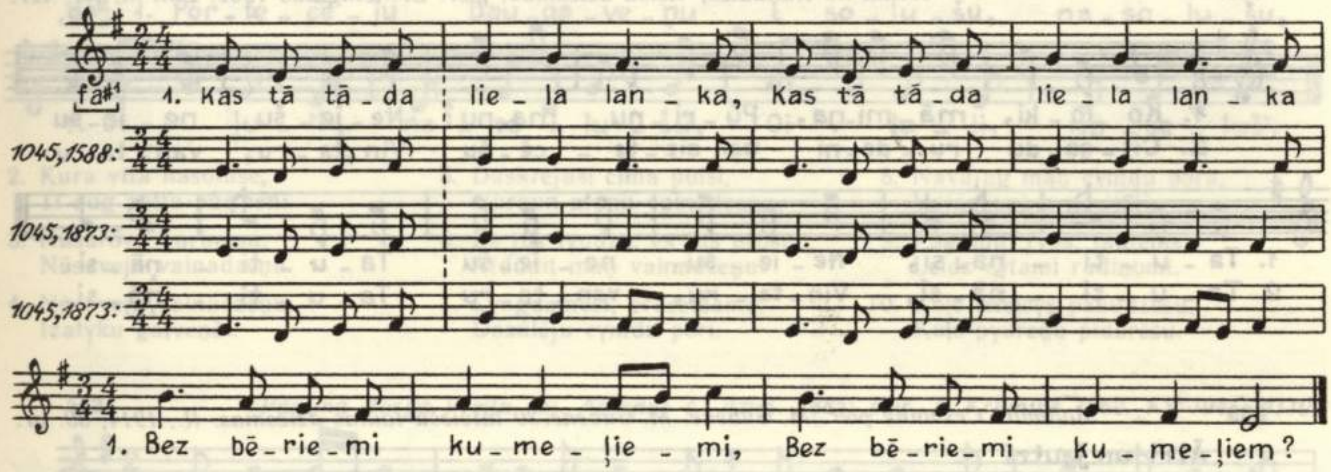
3. Auga puče, grīze kryumu,
Lyka ilgi maņ dzeivōti.

4. Audz, pučeite, nalaid kryumu,
Jau pādejō vasareņa.

Liepājas Vecpili pier. J. Šmits pirms 1900, pārbaudījis un rediģējis E. Melngailis 1926. FS 1045, 403.
Luize Jansone Bauskas Zālītē, dzim. ap 1890; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 1588. Trīne Barisa

507

Bauskas Zālītē, dzim. 1854; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 1873.

2. Kas ta tāda liela muiža
Bez jauniemi puiseniemi?

3. Kalniņāi stāvedama,
Leja laidu gredzentiņu.

4. Lai uzņemi (paņema) tas puisītis,
Kam nevaidi (nebija) ligaviņas.

5. Sajukuši man matiņi,
Aizsmakusi valodiņa.

6. Šķir, dieviņi, man matiņus,
Raisi manu valodiņu!

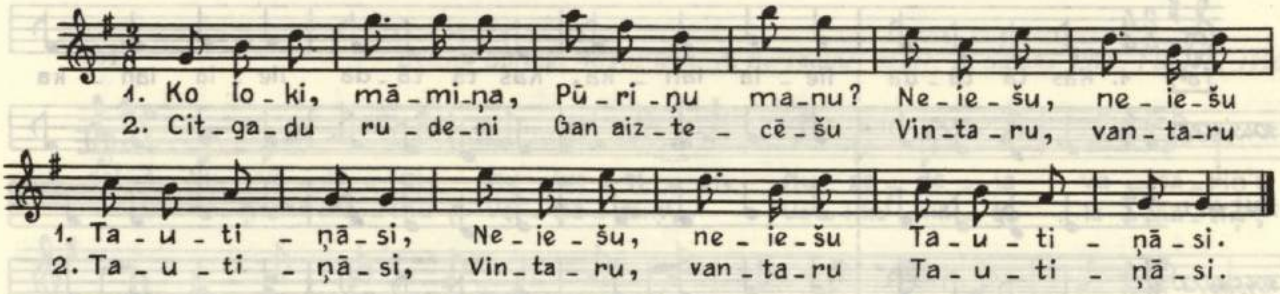
7. Ko līdz rudzi garumāi,
Kad nebija briedumāi.

8. Ko līdz puiši daiļumāi,
Kad nevaidi tikumāi.

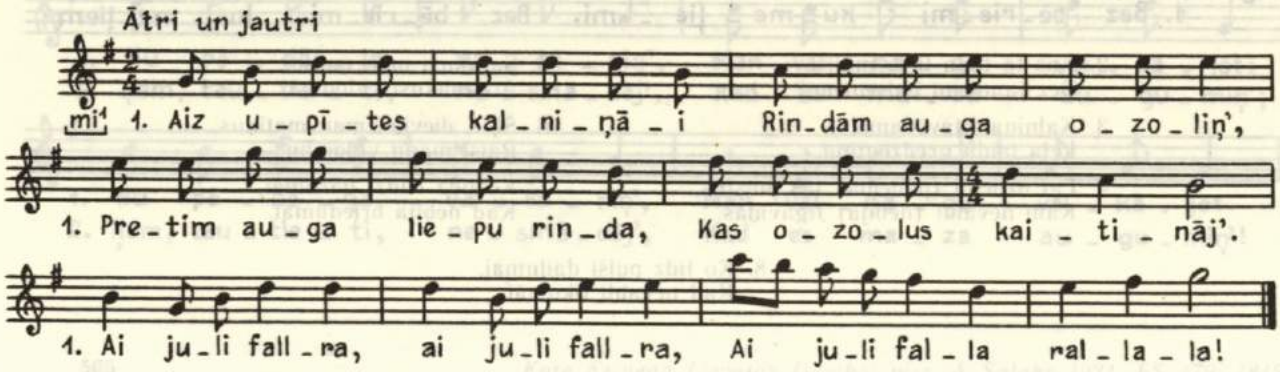
Meita vēl nevēlas vai nevar iet tautās

508 *Roberts Vizbulis Rigā, dzim. 1881 Dobelē, dziesmu dzirdējis no Annas Unamas, dzim. 1907 Jelgavā, vecāki no Rundāles; «leišu dziesma»; pier. E. Melngailis 1952. LMFM, III, 427.*

509 *Madonas Cesvainē pier. M. Gubene. M. Gubene. 30 latviešu tautas dziesmas. R., 1914, 30. nr.*

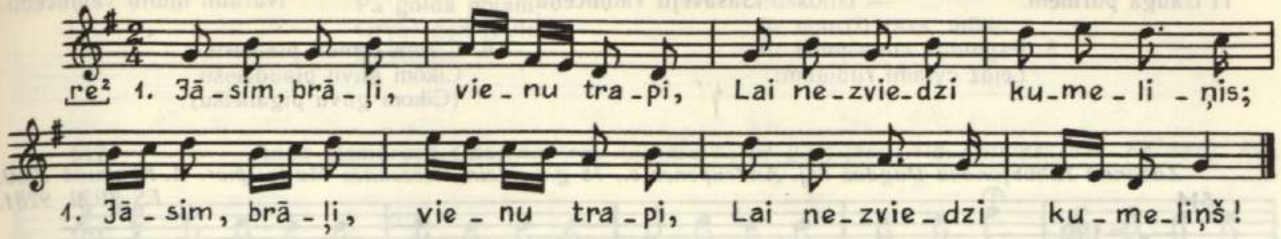
2. Sniedz liepiņa savu zaru
Pretim āra ozoliņ',
Sniedz meitiņa savu roku
Pretim daiļu tēva dēl'.

3. Uz manimi oši līka,
Uz manimi ozoliņ';
Uz manimi Laima grieza
Diženoi tēva dēl'.

4. Trīs rītiņi saule lēca
Caur ozola lapiņām;
Trīs gadiņi tautu dēli
Mani jaunu bildināj'.

5. Pieci seši tēva dēli
Gaida mani uzaugam;
Vienam būšu, ne visiem,
Kam Laimīte vēlējus'.

510 *Berta Pētersone Jelgavas Vecaucē, 32 g.v.; pier. L. Galeniece 1929. Bb 46, 335.*

2. Lai nezviedzi kumeliņis,
Lai nedzirda meitu māte.

3. Meitu māte, cielaviņa,
Klētī gulēj' dienas vidu.

4. Pavaicāju māmiņai:
Kur ir mana līgaviņa?

5. Sak' jel rožu dārziņāi,
Raibas rozes ravējami.

6. Raibas rozes ravējami,
Pinam rožu vainadziņu.

7. Svētdien iešu baznīcāi,
Uzlikšosi galviņāi.

8. No baznīcas uz krodziņu
Ronu tautu kumeliņu.

9. Ronu tautu kumeliņu
Apsedlotu, apdeķotu.

10. Ejmu pate krodziņāi,
Ronu pašu tautu dēlu.

11. Ronu pašu tautu dēlu
Sēžam galda galiņāi.

12. Nāk man pretim, sniedz man roku,
Dod man zelta gredzentiņu.

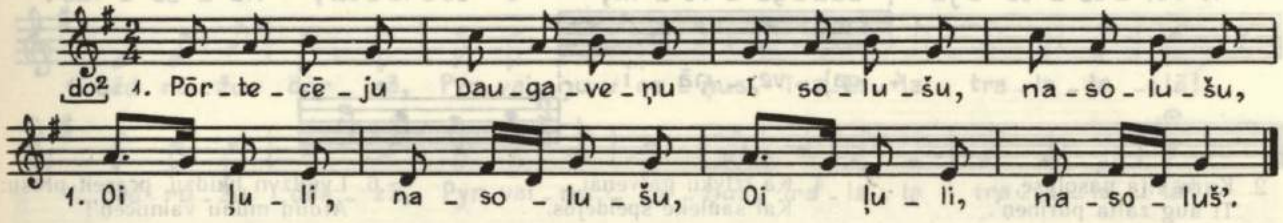
13. Būsi mana līgaviņa
Nākošāi rudenīi!

14. Man cimdiņu aditāja,
Man maizītes cepējiņa.

15. Mīļus vārdus tu man dosi,
Brīžiem saldi nobučosi.

16. Kad aiziešu, pavadīsi,
Kad pārnākšu, sagaidīsi.

511 *Pauline Borga Preiļu raj. Aglonas c., dzim. 1885; pier. A. Vasiļevskis 1957. FS 1928, 11.*

2. Kura vīta nasoluse,
Tī aug zalta purineni.

3. Nūsarōvu purineņu,
Nūsaveju vainadzeņu.

4. Nūsaveju vainadzeņu,
Izalyku gaļveņāi.

5. Daskrējuši cīma puiši,
Nūraun munu vainadzeņu.

6. Es jūs lyudzu, es jūs prosu,
Atdūdit maņ vainadzeņu!

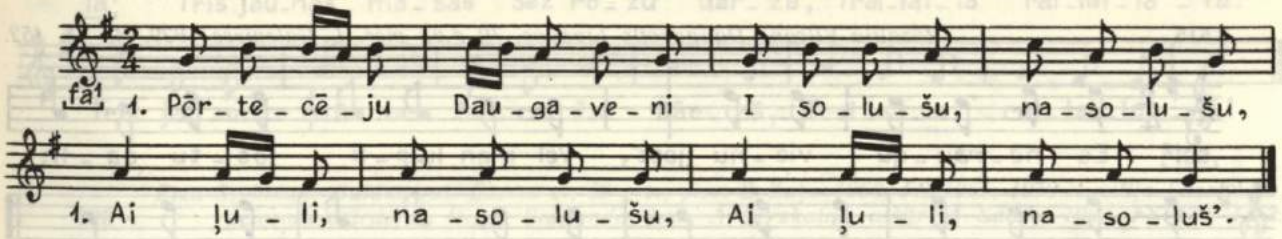
7. Lyugdamōsi, praseidama,
Dasūlēju cymdu pōri.

8. Navajag maņ cymdu pōra,
Vajag pošys adeitōjis.

9. Pagaidīti jyus, tautenis,
Leidz cytami rudiņomi.

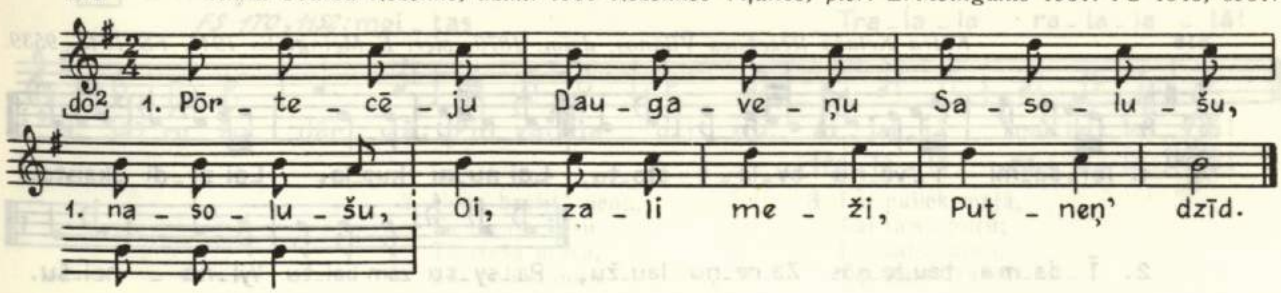
10. Koļc teleicys paaudzēšu,
Koļc pyureņu pīdarēšu.

512 *Paulina Borga Preiļu raj. Aglonas c., dzim. 1885; pier. A. Krūmiņš 1959. FS 1945, 9110.*

Teksts kā 511.

513 *Anna Švarca Rēzeknē, dzim. 1900 Rēzeknes Viļānos; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 3931.*

2. Kura vīta nasoluse,
Tī izauga purineni.

3. Nusarōvu purineņu,
Sasaveju vaiņuceņu.

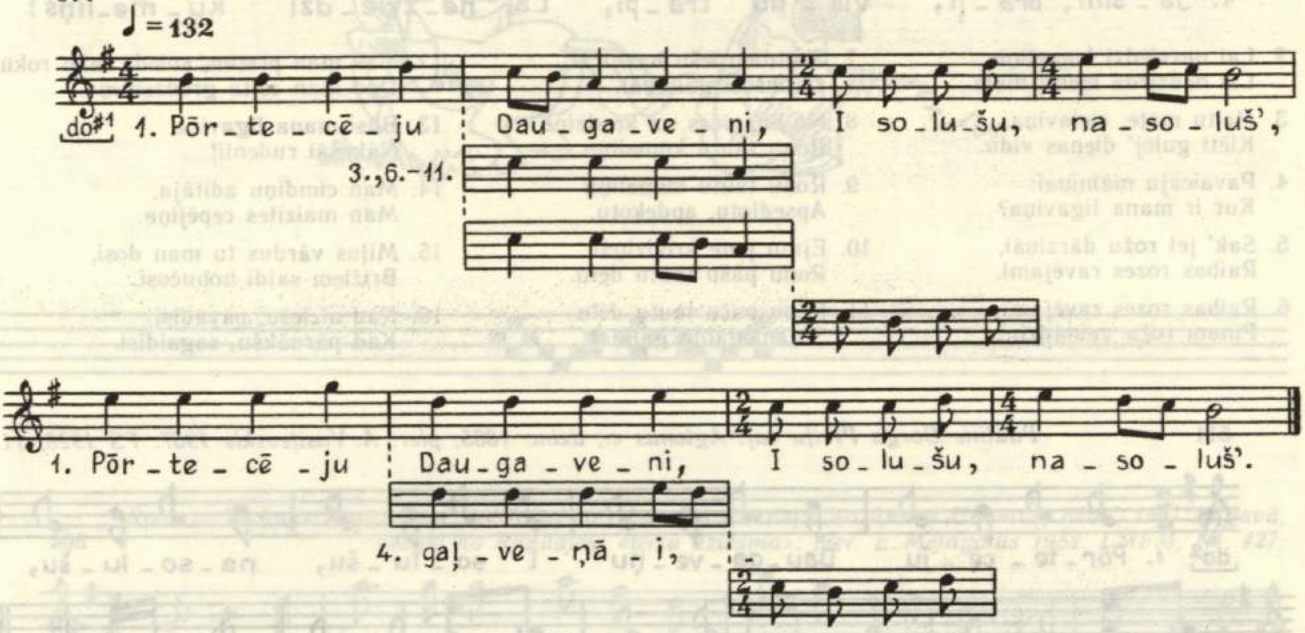
4. Ît priškai cima puiši,
Nūraun munu vaiņuceņu.

5. Pagaiditi, cima puiši,
Leidz cytami rudiņam:

6. Cikom cymdu piadeišu,
Cikom gūvu piaudzeišu
(Cikom gūvu piganeišu).

Zuzanna Jakubjonoka Dagdas raj. Andrupenes c., 75 g.v., dzim. Rēzeknes Maltā; pier. A. Kruminš 1960. FS 1950, 9281.

514

2. Kura vīta nasoluse,
Tī aug zalta purineņ'.

3. Pīsaplyuču purineņu,
Nusaveju vainadzeņ'.

4. Ka izlyku galveņāi,
Kai sauleite speidejōs.

5. Kai nujeme tautu dāls,
Kai sauleite nūritej'.

6. Lyudzyn lyudzu, praseit prosu:
Atdūd munu vainuceņ'!

7. Cik lyuguse, prasējuse,
Pasūleju symtu rub'.

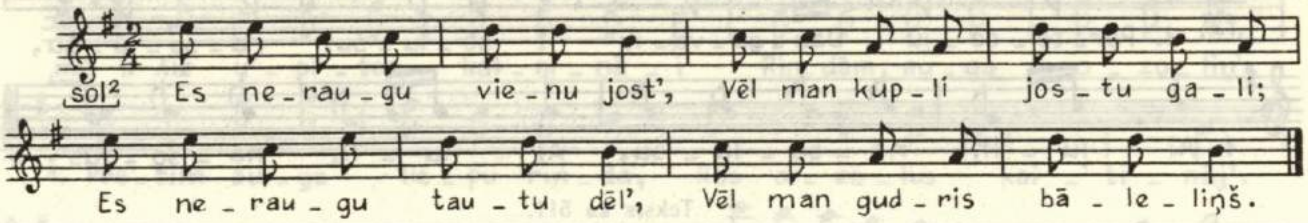
8. Jys nagribi symtu rubļu,
Grib tōs pošys vejejeņ's.

9. Pagaid, pagaid, tautu dālys,
Kol izauga vejejeņ'!

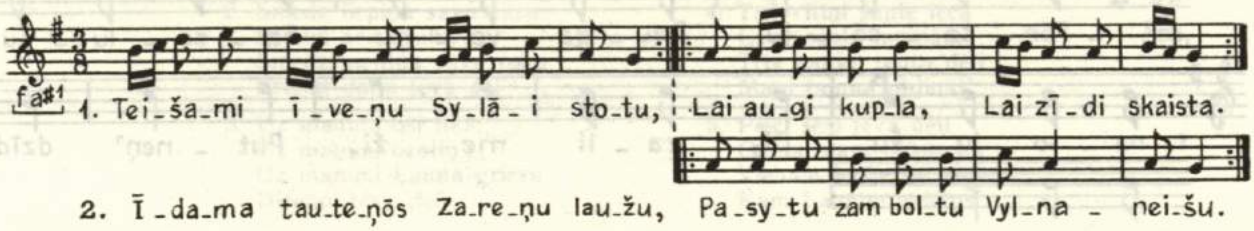
10. Kol izauga vejejeņa,
Kol pyureņu pidarej'.

11. Kol sašyva lynu kraklu
Da zemei raksteidam'.

515 *Rozalija Vilcane Daugavpils Līvānos, 70 g.v.; pier. L. Galeniece 1929. Bb 45, 152.*

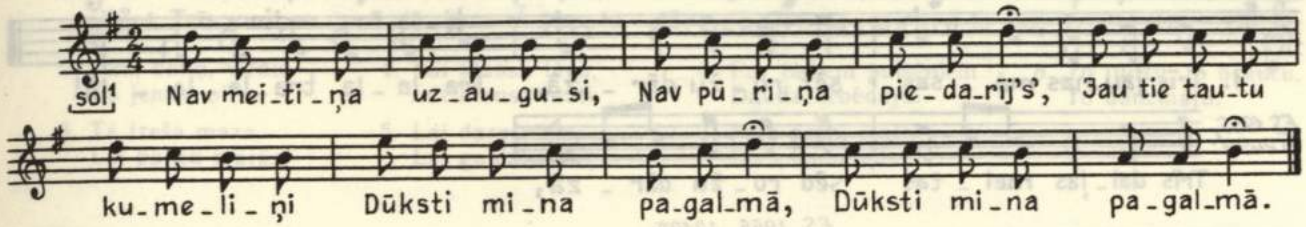
516 *Katra Kelaša Rēzeknes Viļānos, dzim. 1870; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 9539.*

3. Pabyra zideni
Pa golda golam,
Grybē gon tautenis
Puškōtīsi.

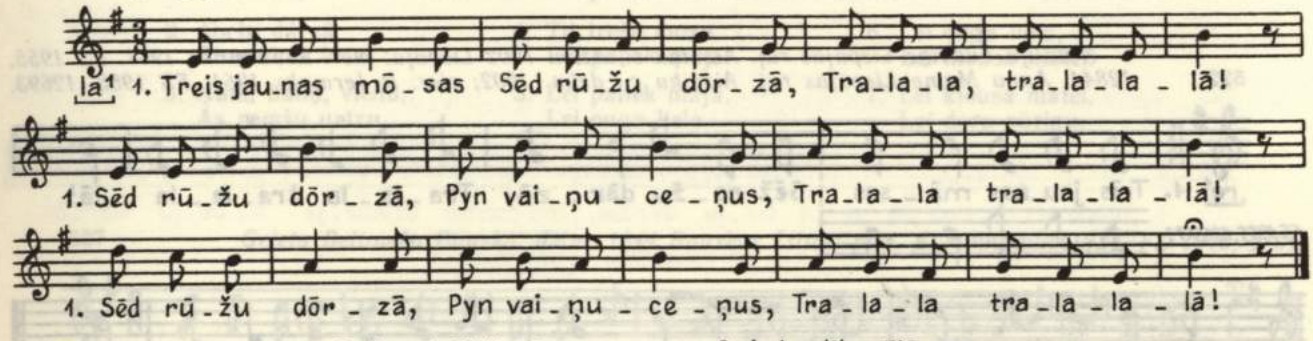
4. Vēļ as tod nadūšu
Puškōtīsi —
Jir maņ(i) tāvs, mōte,
Jir bōleleni.

517 *Anna Dambrova Gaujenas raj. Lizuma c., 64 g.v.; pier. Ald. Kalniņš 1954. FS 1910, 237.*

Teicējas piezīme: «Meldija, uz kuras dzied visas dainas (kāzu, bēru, apdziedāšanās utt.). Lizumā mums ir šī meldija.»

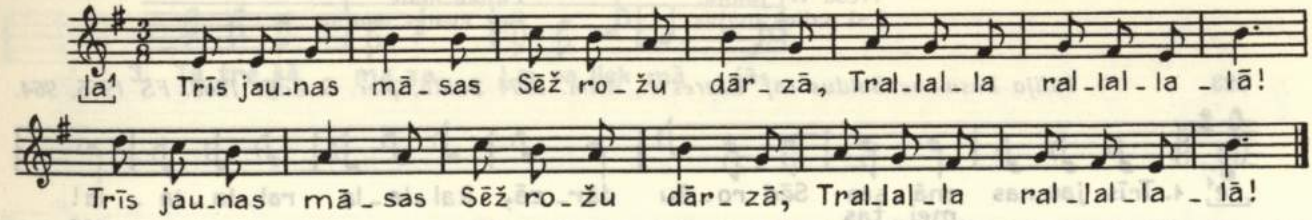
518 ♪=120 *Rēzeknes Sakstagalā pier. Ā. Erss 1920. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 379.*

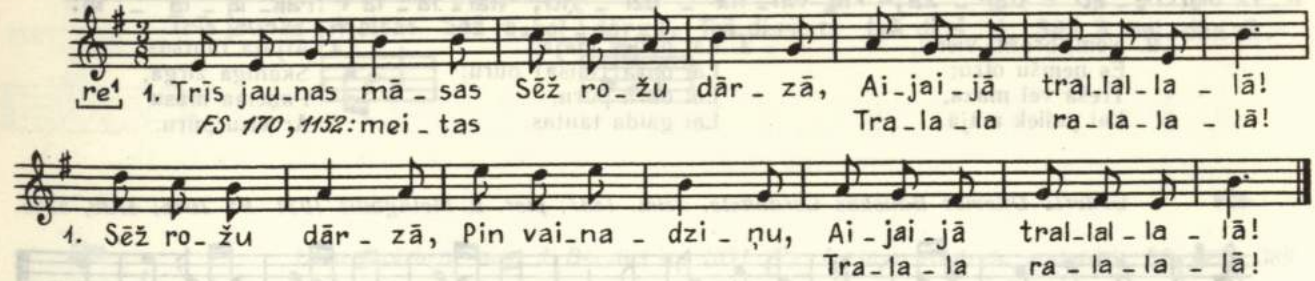
2. Jem, brōleit, vīnu,
Es jemšu ūtru;
Treša vēļ moza,
Lai palīk mōjā.

3. Lai palīk mōjā,
Lai taisa pyuru,
Lai taisa pyuru,
Lai gaida tautas.

519 *Minna Niedre Daugavpils Līvānos, 50 g.v.; pier. L. Galeniece 1929. Bb 46, 221.*

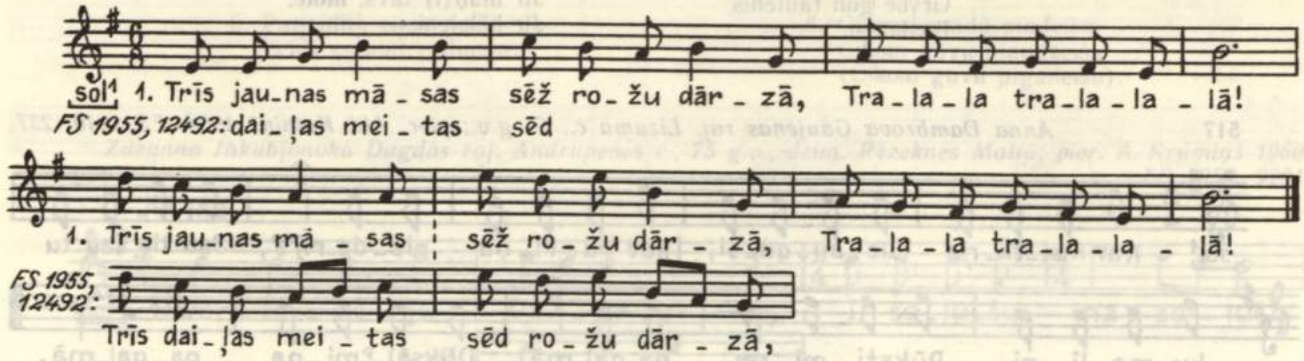
Elza Štokmane Saldus raj. Ezeres c., 59 g.v.; pier. S. Zaķe 1963. FS 1965, 1070. Emilija Lase Rīgā,
520 *dziesmu dzirdējusi Rīgas Sidgundā; iesk. A. Bērzkalne, atšifr. A. Salaks 1928. FS 170, 1152.*

2. Ņem, brālīt, vienu,
Es ņemšu otru;
Tā trešā maza,
Lai paliek mājā.

3. Lai paliek mājā,
Lai taisa pūru;
Lai taisa pūru,
Lai gaida tautas.

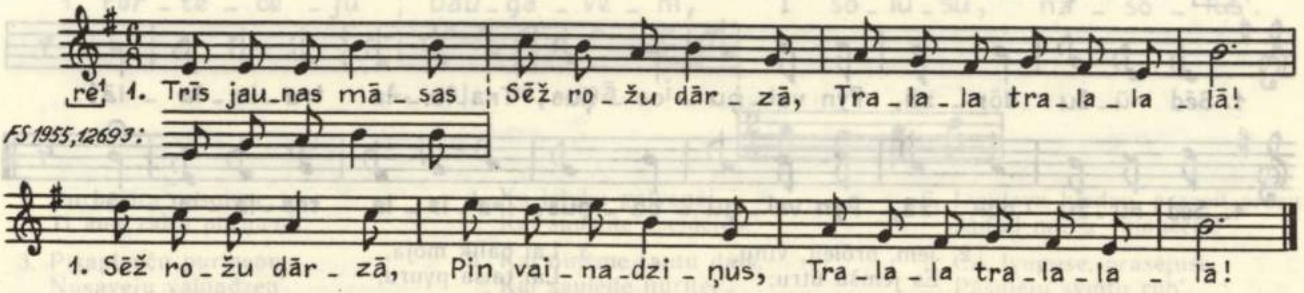
521 *Jānis Paupers Jēkabpils Ritē; pier. A. Jakāns 1929. FS 832, 1312. Žanis Sudmalis un Imants Sudmalis Liepājas raj. Aizviķu c., dzim. 1894 un 1925; pier. R. Iermaks 1961. FS 1955, 12492.*

FS 1955, 12492:

2. Sēd rožu dārzā, pin vainadziņus.
3. Ņem, brālīt, vienu, es ņemšu otru.
4. Trešā vēl jauna, lai paliek mājās.
5. Lai paliek mājās, lai gaida tautas.
6. Atjāja tautas, paņēma mani.

522 *Natālija Ludviķe Liepājas raj. Aizviķu c., dzim. 1902 Liepājā; pier. R. Iermaks 1961. FS 1955, 12844. Anna Mame Liepājas raj. Aizviķu c., dzim. 1902; pier. R. Iermaks 1961. FS 1955, 12693.*

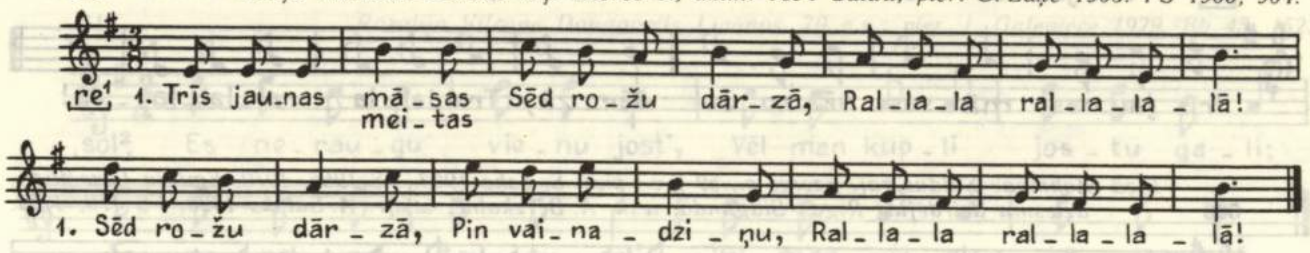

FS 1955, 12693:

2. Ņem, brālīt, vienu,
Es ņemšu otru.
Trešā vēl jauna,
Lai paliek mājās.

3. Lai paliek mājās,
Lai taisa pūru.
Palika māte
Bez vienas meitas.

523 *Jūlija Lasmane Saldus raj. Ezeres c., dzim. 1894 Saldū; pier. S. Zaķe 1963. FS 1965, 964.*

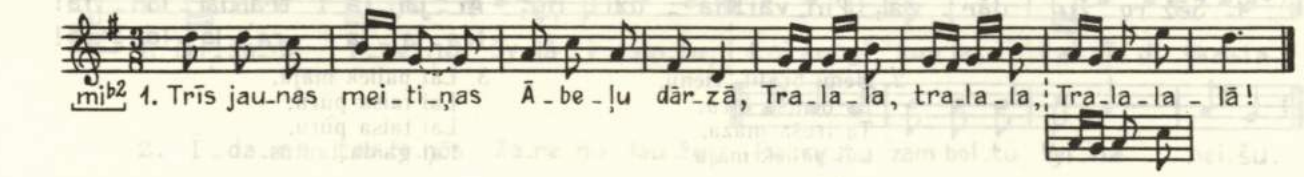

2. Ņem, brālīt, vienu,
Es ņemšu otru;
Trešā vēl maza,
Lai paliek mājā.

3. Lai paliek mājā,
Lai dara (taisa) pūru;
Lai dara pūru,
Lai gaida tautas.

4. Atjaja tautiets
Skanīgā zirgā,
Paņēma māsu
Ar visu pūru.

524 *Ģederts Dilevičs Bauskas Ceraukstē, dzim. 1837; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045; 4720, 5356.*

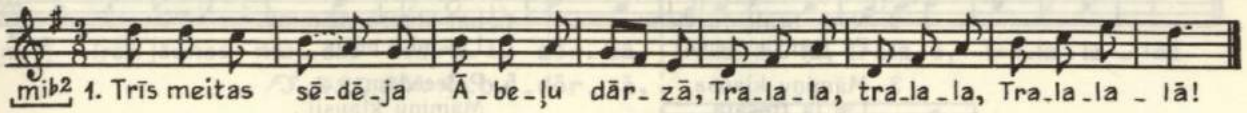

2. Jem, bāli, vienu,
Es jemšu otru.

3. Tā trešā maza,
Lai paliek mājās.

4. Lai dara pūru,
Lai klausa māti.

525 *Dārte Valtere Bauskas Vecsaulē, dzim. 1856; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045; 4669, 5302.*

2. Jem, bāliņ, vienu,
Es jemšu otru.

3. Tā trešā maza,
Lai paliek mājās.

4. Lai klausa tēvu,
Lai klausa māti.

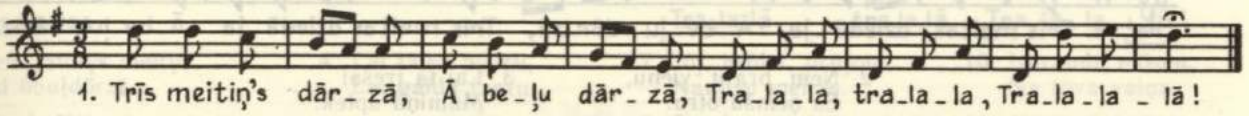
5. Lai dara pūru,
Lai gaida savu.

6. Par tādiem puisēniem
Daudz nebēdāju.

7. Man pašai stallī
Bērs kumeliņis.

8. To jūdzu, to braucu,
To dancināju.

526 *Made Kreica Madonas Bērzaunē; pier. J. Kreics 1927 (dzirdējis 1880). FS 529, 112.*

2. Ābeļu dārzā
Bluamītes losa.

3. Ņam, bāliņ, vienu,
Ās ņemšu uatru.

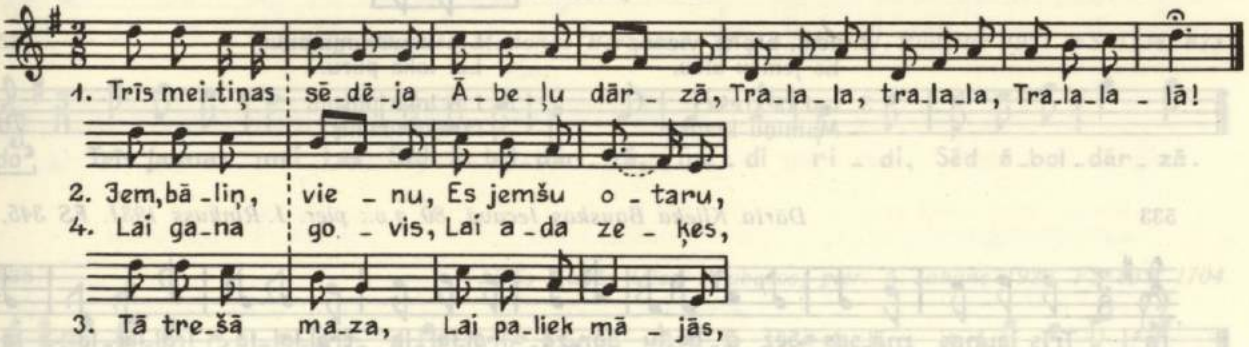
4. Tij trešā moza,
Lei paliek mājā.

5. Lei paliek mājā,
Lei ouga liela.

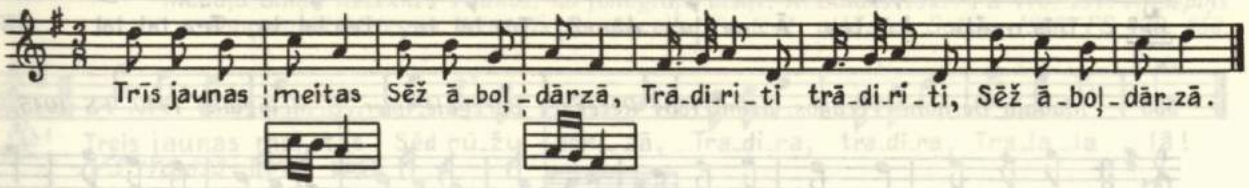
6. Lei ouga liela,
Lei klousa mātei.

7. Lei klousa mātei,
Lei dora pūriņu.

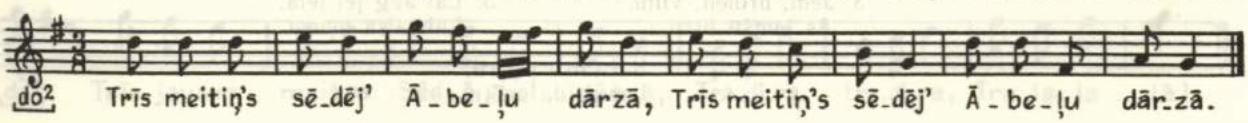
527 *Grieta Beltoviča Bauskā, dzim. 1844 Bauskas Īslicē; pier. E. Melngailis 1934. FS 1045, 9739.*

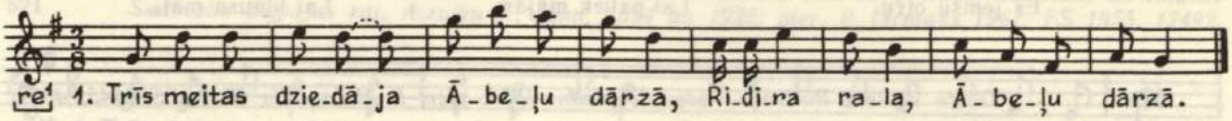
528 *Krustpili pier. J. Vītols 1891. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 393.*

529 *Cēsu Dzērbenē pier. J. Bērziņš ap 1891 (?). Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 389.*

530 *R. Bērziņš. Latviešu vijolītes. R., 1896, 2. vaiņags, 27. nr.*

2. Ņem, brāli, tu vienu,
Es ņemšu otru.

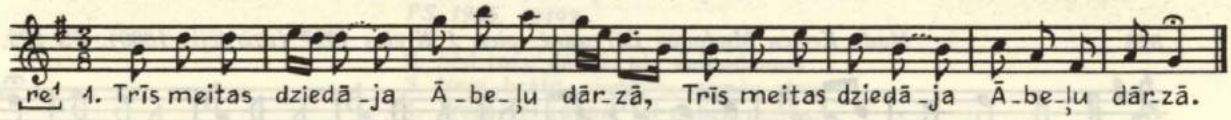
3. Māmiņu klausa
Lai tā trešaja.

4. Lai klausa māmiņu,
Lai loka pūru.

5. Patecēdama
Māmiņu klausij'.

6. Izrakstīdama
Pūriņu locīj'.

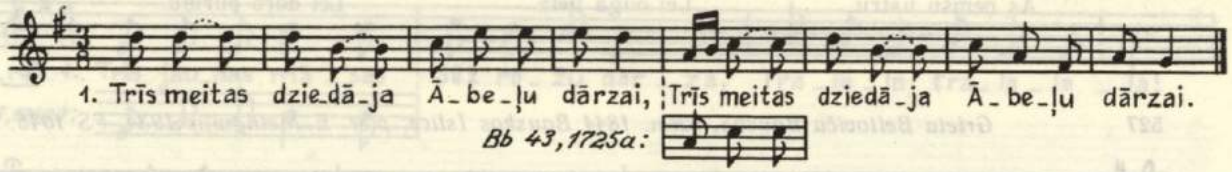
531 *A. Kohs Kuldīgas Griķos; pier. J. Kohs 1926. FS 193, 316.*

2. Ņem, brālīt, vienu,
Es ņemšu otru.

3. Lai tā trešāi
Māmiņu aptek.

532 *Liepājas Rāvā pier. A. Jansons 1886 un Jurjānu Andrejs 1891. Bb 43; 2613, 1725a; FS 1620, 2789.*

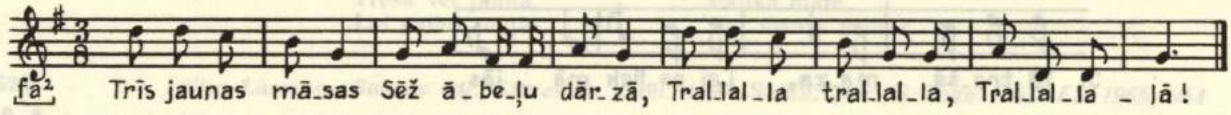
2. Jem, brālīt, vienu,
Es jemšu otru.

3. Lai tā trešā
Māmiņu klausa.

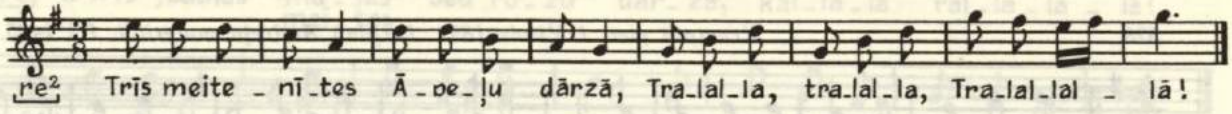
4. Lai klausa māmiņu,
Lai loka pūru.

5. Lai loka pūriņu
Izrakstīdama.

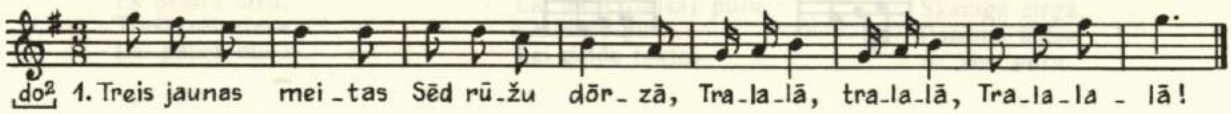
533 *Dārta Klieka Bauskas Iecavā, 80 g.v.; pier. J. Rinkuss 1931. FS 345, 453.*

534 *Bauskas Iecavā pier. P. Smilga. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 391.*

535 *Madaļa Bernāne Vecāķos, dzim. 1884 Rēzeknes Bērzgalē; pier. E. Melngailis 1940. FS 1045, 7925.*

2. Sēd rūžu dārzā,
Vyn vaiņuceni.

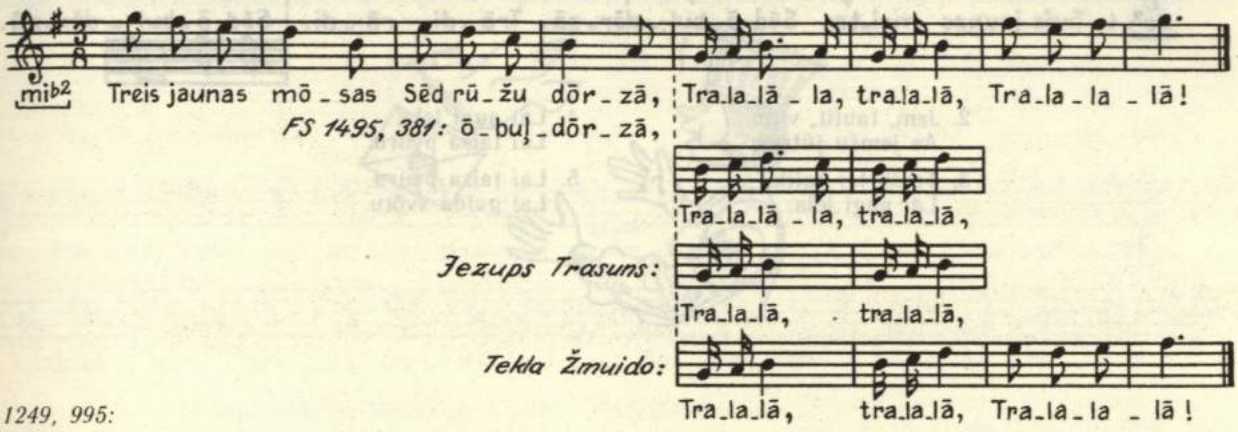
3. Jem, brōleit, vinu,
As jemšu ūtru.

4. Trešō lai palik,
Lai aug jei lela.

5. Lai aug jei lela,
Lai taisa pyuru.

6. Lai taisa pyuru,
Lai gaida svōtu.

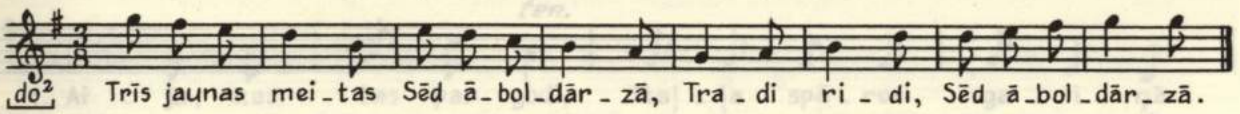
536 *Ontōns Skrinda, dzim. 1881 Daugavpils Liksnā; Jezups Trasuns, dzim. 1886 Rēzeknes Sakstagalā; Tekla Žmuido, dzim. ap 1875; pier. E. Melngailis 1900 Pēterburgā. FS 1045, 254; O. Skrindas teksts: FS 1249, 995. Jezups Trasuns Rēzeknes Sakstagalā; pier. A. Erss 1920. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 381.*

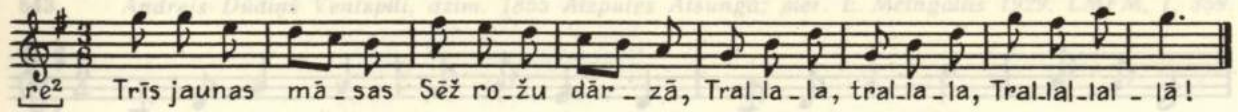
FS 1249, 995:

1. Treis jaunys meitys
Sēd ōbuļdōrzā.
2. Jem, brōlēt, vīnu,
Es jemšu ūtru.
3. Trešā vēļ moza,
Lai palīk mōtei.
4. Lai taisa pyuru,
Lai gaida tautu.
5. Verūs pa lūgu,
Kur tautas jōja.
6. Labvakar, tētēt,
Kur jyusu meitys?
7. Jōj, brōlēt, prūjom,
Nadūšu meitas.
8. Šmuka meitine,
Atdori vōrtus!
9. Kō nūskumeiga,
Kō gauži raudi?
10. Naraudi, mōseņ,
Na tova vaiņa.
11. Māmenis vaiņa,
Kam nadūd tautōs.
12. Pasok že, meiteņ,
Kō nūskumeiga?
13. Nascēšu, māmeņ,
Napaleidzēs tys.

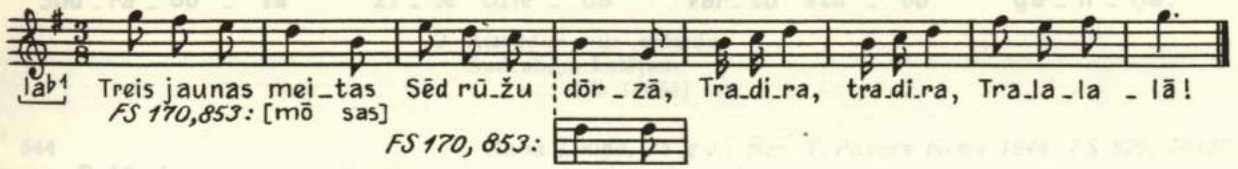
537 *Jadviga Dupuša Madonas Bērzaunē, 32 g.v.; pier. J. Rudzītis 1931. FS 1234, 623.*

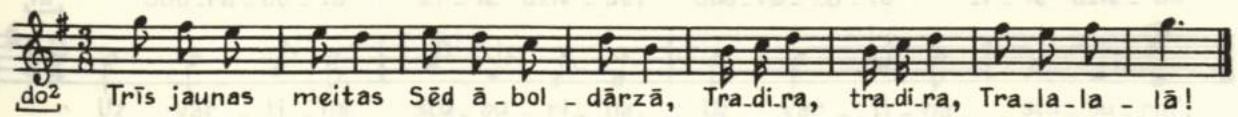
538 *Jānis Kupčs Cēsu Drabešos; pier. A. Jakāns 1929. FS 832, 1704.*

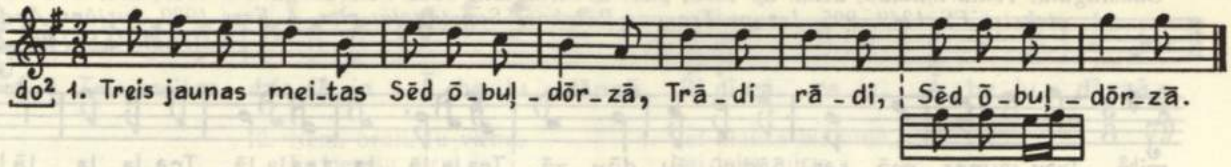
539 *Madaļa Siliņa Rēzeknes Viļānos; no fonogrāfa atšifr. A. Salaks 1927. FS 170, 291. J. Liepiņš Daugavpilī, dziesmu dzirdējis Daugavpils Naujenē; atšifr. A. Salaks 1928. FS 170, 853.*

540 *Apolonija Ancāne Daugavpils Līvānos; pier. A. Salaks 1927. FS 170, 567.*

541 *Viktorina Ūzulniece Kārsavas raj. Ranču c., 68 g.v.; pier. A. Krūmiņš 1958. FS 1940, 7268.*

2. Jem, tautīt, vīnu,
As jemšu jūtru.

3. Treša lai palīk,
Lai augi lela.

4. Lai augi lela,
Lai taisa pyuru.

5. Lai taisa pyuru,
Lai gaida svōtu.

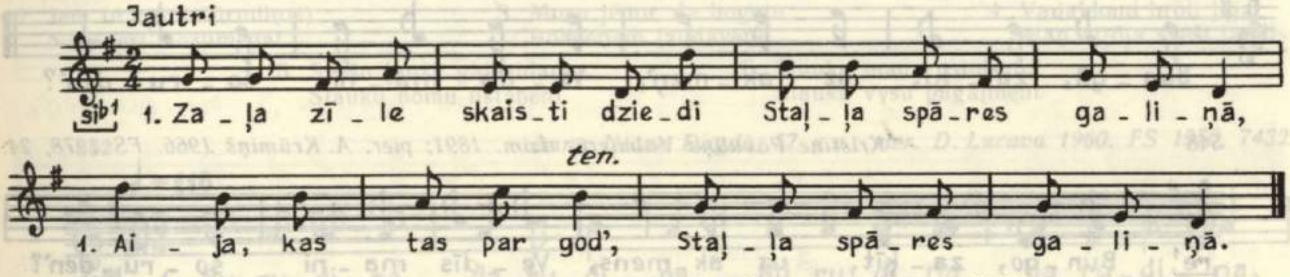
Tautas gaidāmas

ZĪMES, ZĪLEŠANA

542 *Madonas Dzelzavā pier. M. Gubene. M. Gubene. 30 latviešu tautas dziesmas. R., 1914, 2. nr.*

Jautri

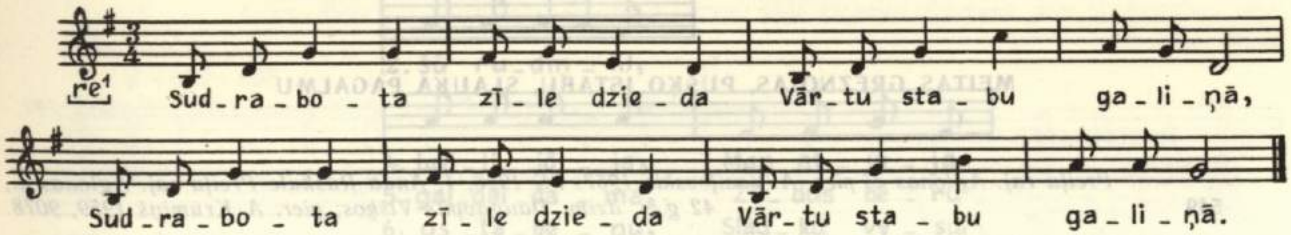

2. Eita, meitas, klausītiesi,
Kādu vēsti zīle dzied.

3. Zīle dziedi tādu vēsti:
Vedīs māsu šoruden.

4. Vedīs māsu šorudeni
Uz bagāto Kurzemīt'.

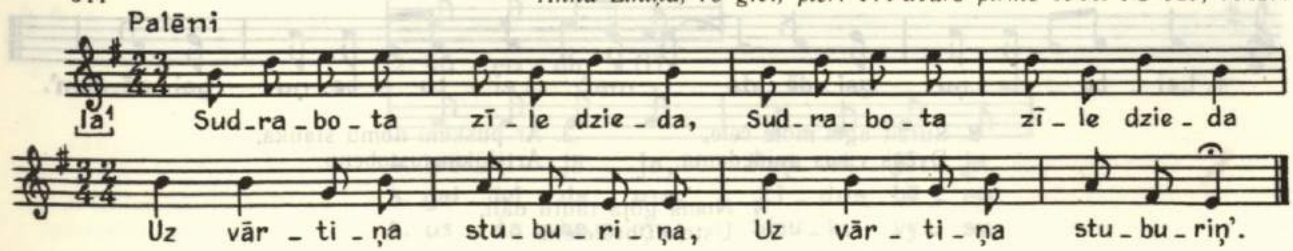
543 *Andrejs Dūdiņš Ventspilī, dzim. 1855 Aizputes Alsungā; pier. E. Melngailis 1929. LMFM, I, 359.*

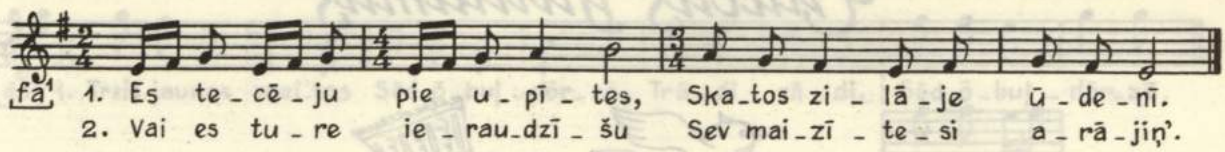
[2. Aizvedīsi mūs' māsiņu
Sudrabiņa kalējam.
LD 14064]

544 *Anna Liniņa, 75 g.v.; pier. T. Pavārs pirms 1944. FS 929, 70427.*

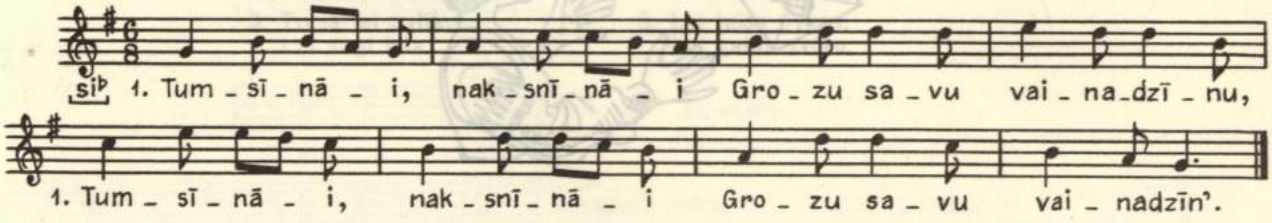
Palēni

545 *Katrīne Rūķe Aizputes Alsungā, dzim. 1877; pier. E. Melngailis 1924. FS 1045, 1007.*

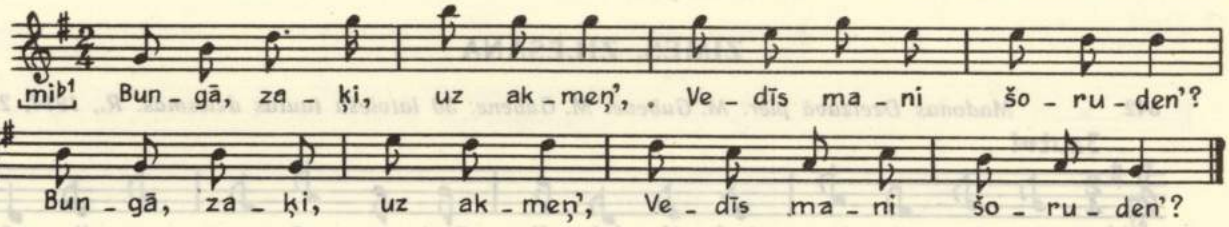
546 *Katrīna Čirkše Liepājas raj. Nīcas c., dzim. 1895; pier. V. Briede 1961. FS 1955, 20447.*

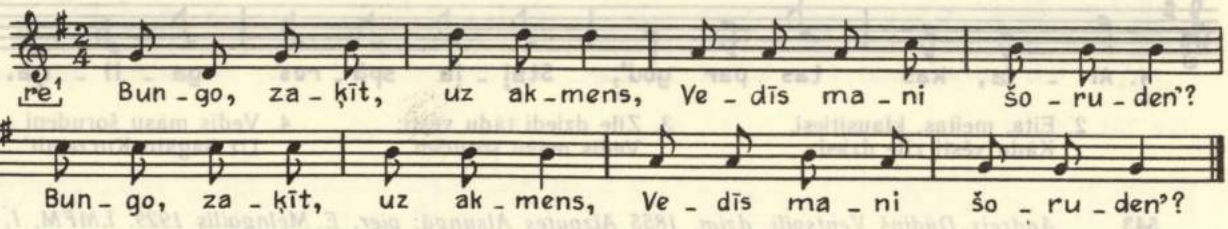
2. Kur tas gaiši atspīdēja,
Tur mūžīnu nodzīvošu.

3. Atspīd tautu sētīnāi,
Tur mūžīnu nodzīvošu.

547 *Helēna Vollenberga, dziesmu dzirdējusi Rīgas Skrīveros; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 2802.*

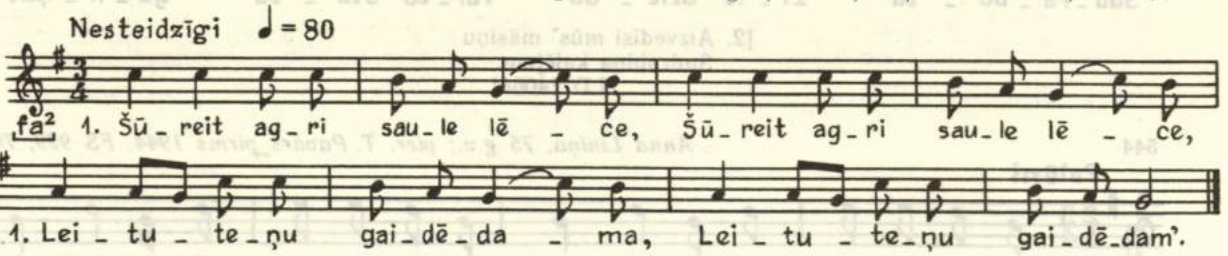

548 *Kristīne Pāvuliņa Valmierā, dzim. 1891; pier. A. Krūmiņš 1966. FS 1978, 24.*

MEITAS GREZNOJAS, PUŠĶO ISTABU, SLAUKA PAGALMU

549 *Preiļu raj. Aglonas c. pier. A. Vasiļevskis 1957. FS 1928, 1. Anna Ruskule Preiļu raj. Aglonas c., 42 g.v., dzim. Daugavpils Višķos; pier. A. Krūmiņš 1959, 9078.*

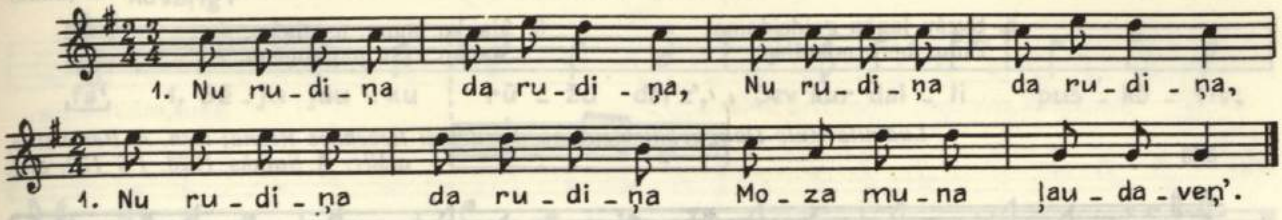

2. Šūreit agri mōte cēle,
Dyžus visus gaidēdama.

3. Ar puškimi nomu slauka,
Ar ilūkim ustobeņu.

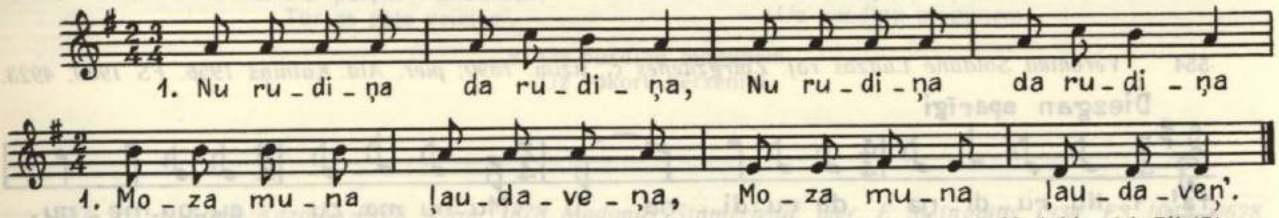
4. Nomā gōja tautu dāli,
Ustobāi brōleleni.

550 *Agnese Ozoliņa Daugavpils Dagdā; pier. Ā. Erss 1930. gados. Ā. Ersa materiāli.*

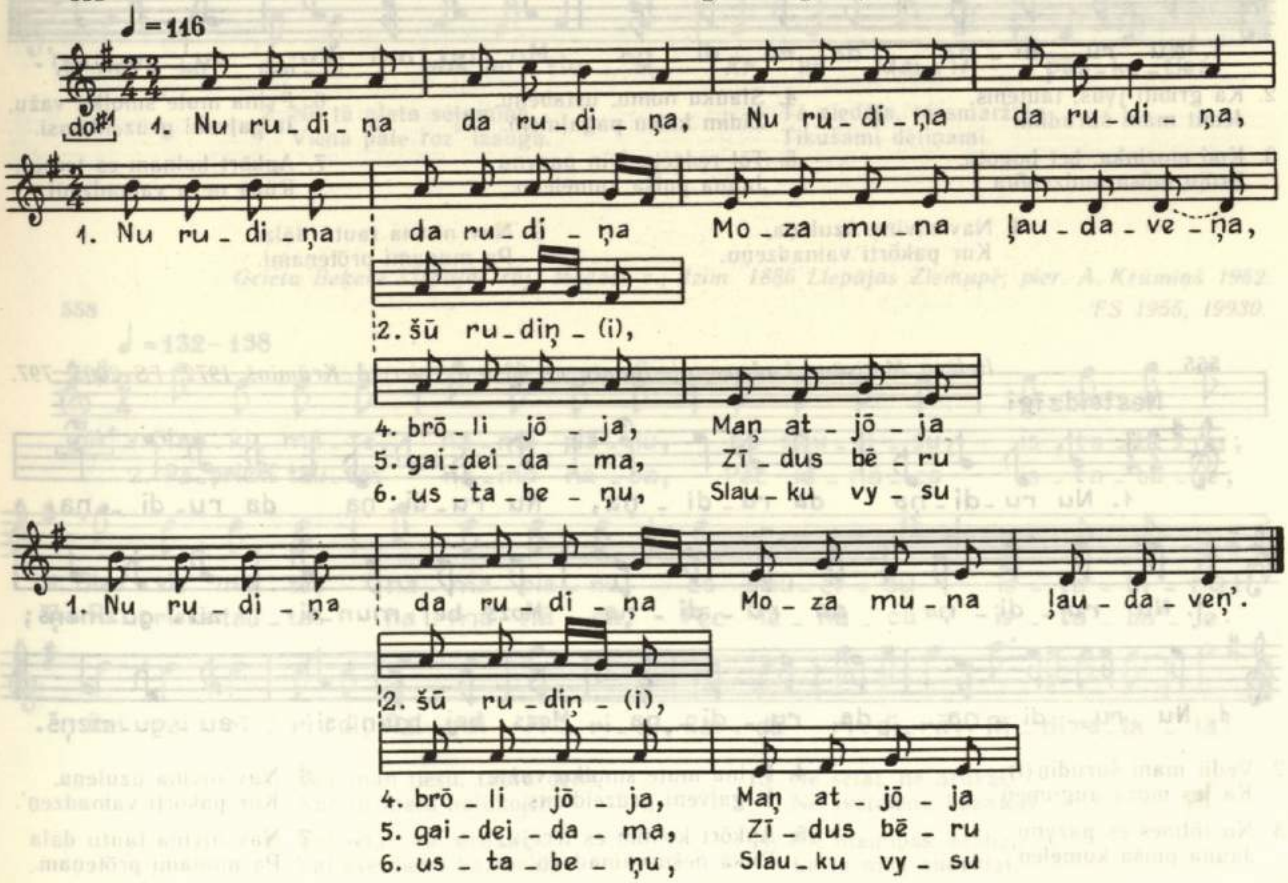
2. Jem tu mani šūrudini,
Nazaveri mozumeņ'!
3. Mozu jēmu, da bogotu
Brōleišami ļaudaveņ'.
4. Vadaklomi brōli jōja,
Maņ atjōja sveši ļaud's.
5. Svešu ļaužu gaideidama,
Zīdus bēru pogolmā.
6. Slauku pošu ustabeņu,
Slauku vysu pagaļmeņ'.
7. Skaists puiseitis dryvu ora
Ōbulaiņu kumeleņ'.
8. Garom gōju, divu lyudžu,
Kab divs dūtu tū puiseit'.
9. Aiz orōja meitu devu,
Na aiz rudzu teirumeņ'.
10. Ka byus gudrys orōjeņši,
Byus rudzeiši teirumā.

551 *Adele Balančonoka Cēsu Vaivē, dzim. 1922, dziesmu dzirdējusi Daugavpils Dagdā; pier. V. Stelbergs 1940. FS 1700, 5225.*

2. Jem tu mani šūrudiņ(i),
Nasaveri mozumeņa!
3. Mozu jēmu, da bogotu
Bōleleņam ļaudaveņu.
4. Vadaklomi brōli jōja,
Maņ atjōja sveši ļaudis.
5. Svešu ļaužu gaideidama,
Slauku nomu ustabeni.
6. Slauku nomu ustobeni,
Slauku vysu pagaļmeni.

552 *Anna Utāne Dagdā, 57 g.v.; pier. D. Lucava 1960. FS 1950, 7432.*

2. Jemsi mani šū rudiņ(i),
Nasavērsi mozumeņu.

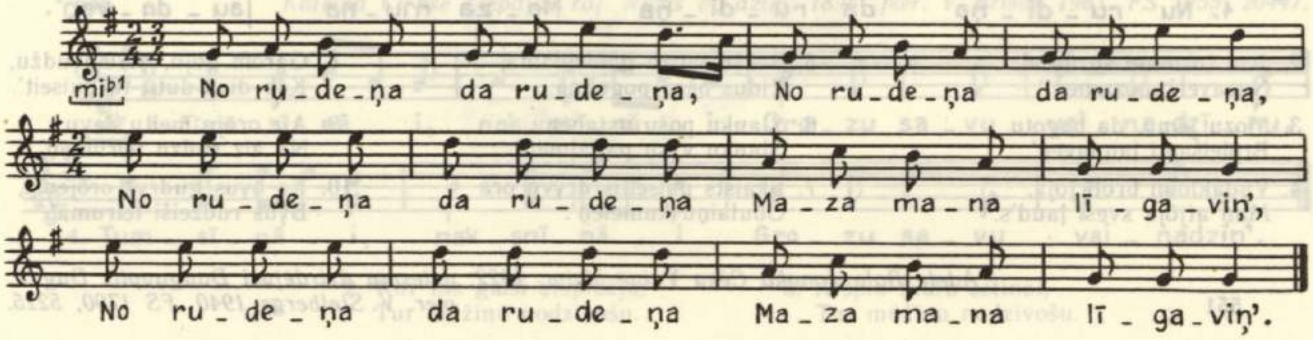
3. Mozu jamu, da bogotu
Bōleneņam ļaudaveņu.

4. Vedeklomi brōli jōja,
Maņ atjōja sveši ļaudis.

5. Svešu ļaužu gaideidama,
Zīdus bēru pogolmā.

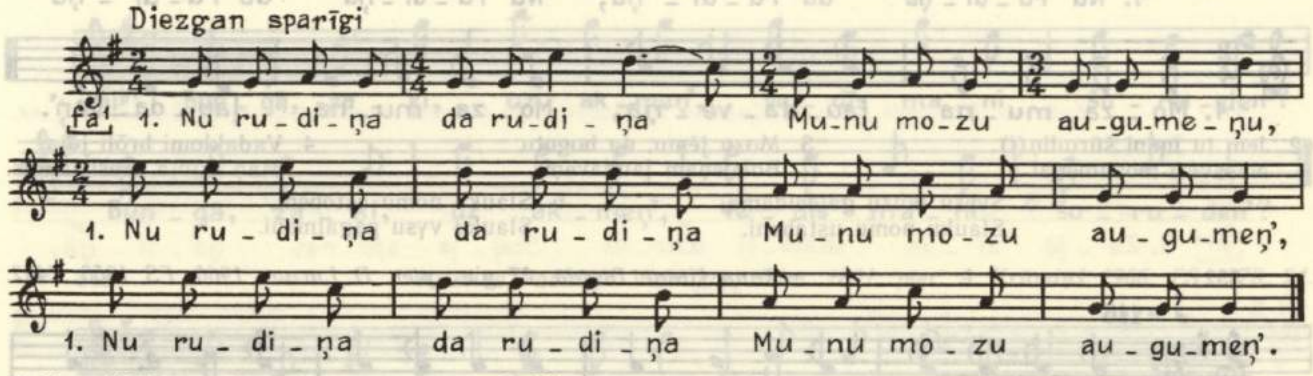
6. Slauku nomu, ustabeņu,
Slauku vysu pagaļmeņu.

553 *Ludmila Bule Daugavpilī, dziesmu dzirdējusi Rēzeknes Rēznā; iesk. A. Bērzkalne, atšifr. A. Salaks 1928. FS 170, 878.*

554 *Veronika Soldane Ludzas raj. Zvirgzdenes c., dzim. 1890; pier. Ald. Kalniņš 1956. FS 1930, 4923.*

Diezgan sparīgi

2. Ka gribīti jyus, tautenis,
Jemit mani šūrudiņi!

3. Kod moziņka, bet bogota,
Brōļu mōsa audzynōta.

4. Slauku nomu, ustabeņu,
Zīdim kaisu pagaļmeni.

5. Tōļ redzēju, vin pazynu
Jauna puiša kumeleņu.

6. Pylna mute smolku važu,
Īt gaļveni grūzeidamsi.

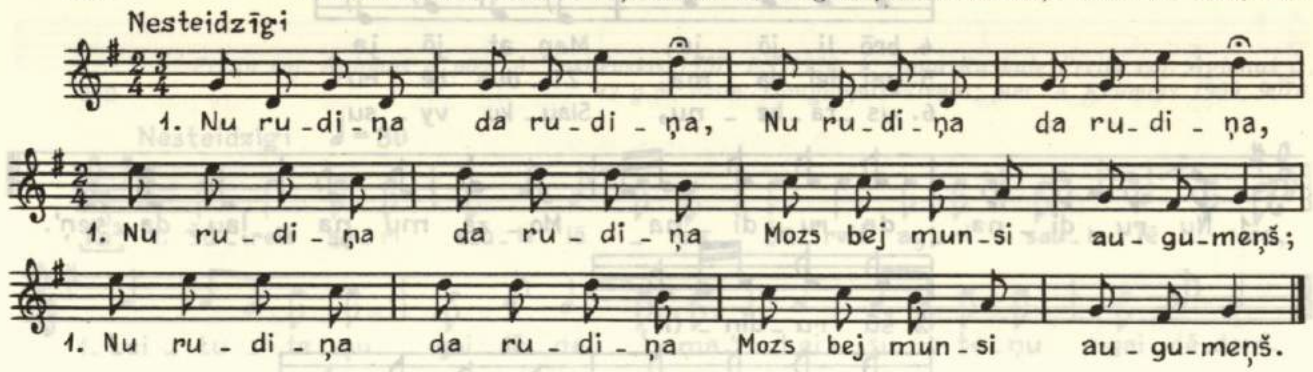
7. Apkōrt kolnam es tecēju,
Rūka nešu vainadzeni.

8. Nav nivīna ūzuleņa,
Kur pakōrti vainadzeņu.

9. Nav nivīna tautu dāla
Pa munami prōteņami.

555 *Helēna Matisāne Ludzas raj. Blontu c., 63 g.v.; pier. A. Krūmiņš 1972. FS 2005, 797.*

Nesteidzīgi

2. Vedit mani šūrudiņ(i),
Ka jes moza augumeņ'.

3. Nu tōlines es pazynu
Jauna puiša kumēleņ'.

4. Pylna mute smolku važu,
Īt gaļveni grūzeidams.

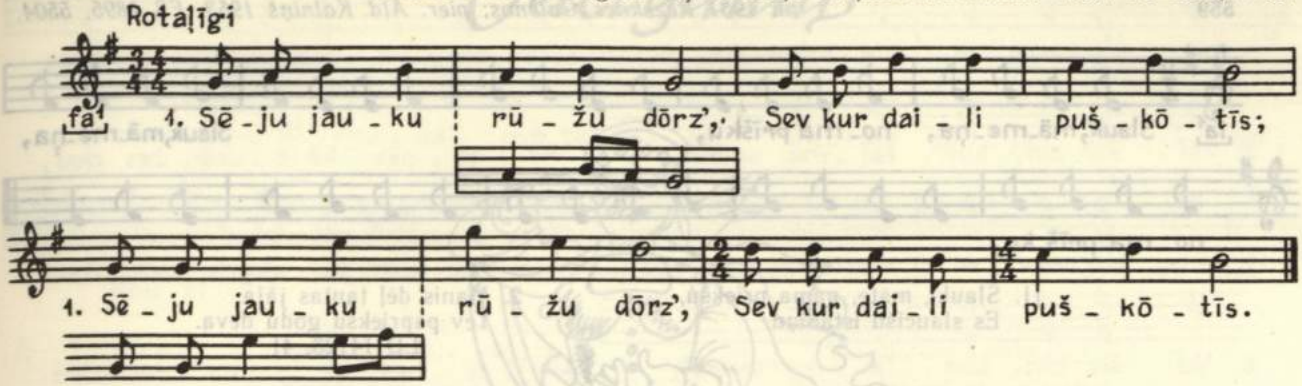
5. Apkōrt kolnim es teceju,
Rūkā nešu vainadzeņ'.

6. Nav nivīna ūzuleņa,
Kur pakōrti vainadzeņ'.

7. Nav nivīna tautu dāla
Pa munami prōteņam.

556 *Leontine Platace Dagdas raj. Andzeļu c.; pier. R. Jermaks 1960. FS 1950, 7709.*

Rotaļīgi

2. Steidžu, steidžu rūžu dōrz'
Bez raseņas izravēt.

3. Lai varātu vainudzeņ'
Bez volūdas iznosōt.

4. Tur palyka vainadzeņš,
Tur as pate vejējeņ'.

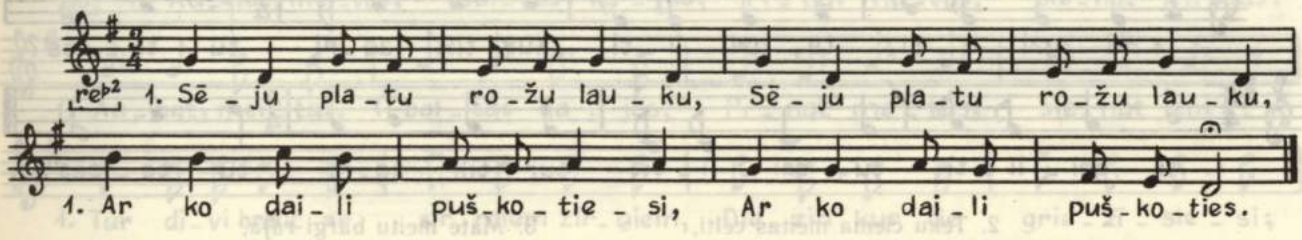
5. Jo as byutu zynōjus',
Kuru dīnu tautas jōs,

6. Es byut' brōļa ustobeņ'
Treis reiz dīnā puškōjus'.

7. Nu reiteņa ar rūzēm,
Uz pusdīnu mogūnem.

8. Uz pusdīnu mogūnem,
Uz vokoru bērzenim.

557 *Anna Kazaine Rigā, dzim. 1878 Madonas Stāmeriena; pier. E. Melngailis 1934. FS 1045, 9628.*

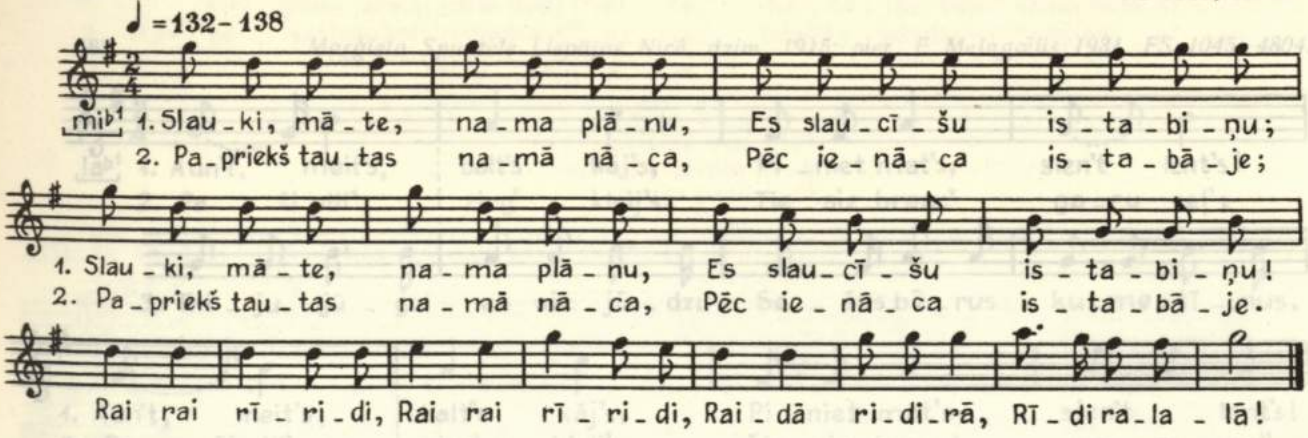

2. No tā plata sējumiņa
Viena pate roz' izauga.

3. Tā ziedēja, tā smaržoja
Tikušami dēliņami.

Grieta Beķere Liepājas raj. Medzes c., dzim. 1886 Liepājas Ziemupē; pier. A. Krūmiņš 1962.

558 *FS 1955, 19930.*

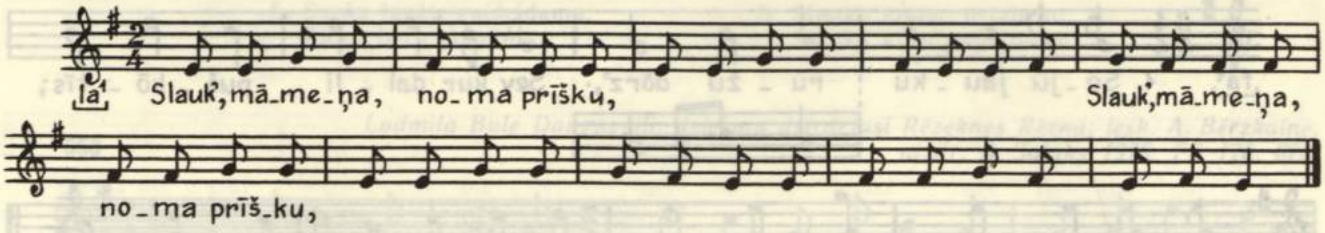
1. Teic man tiesu, tautu dēlis,
Kur tu mani nolūkoji?

2. Vai sētai, vai druvai,
Vai svētdienu baznīcai?

3. Ne sētai, ne druvai,
Ne svētdienu baznīcai.

4. Pie māmiņas istabai,
Baltu nīšu audeklai.

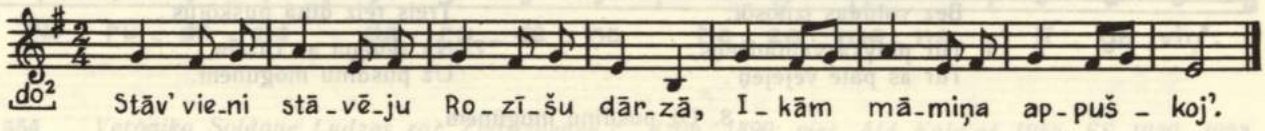
559 *Benedikta Jaškane, Antoņina Jaškane un Valentina Feldberga Neretā, dzim. 1907, 1930 un 1931 Rēzeknes Galēnos; pier. Ald. Kalniņš 1953. FS 1895, 5504.*

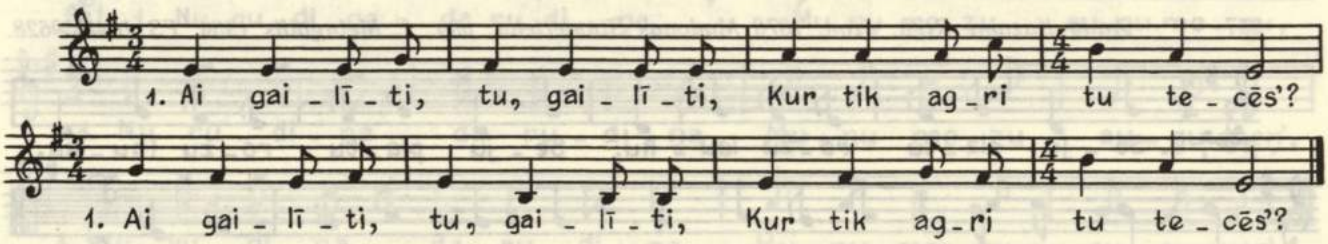
[1. Slauki, māte, nama priekšu,
Es slaucīšu istabiņu.

2. Manis dēļ tautas jāja,
Tev papriekšu godu deva.
LD 14123, 4]

560 *[Madonas] Praulienā pier. Rinkuļu Andrejs. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 2660.*

561 *Jūle Krievāne Ilūkstes Rubenē; pier. A. Salaks 1927. FS 170, 489.*

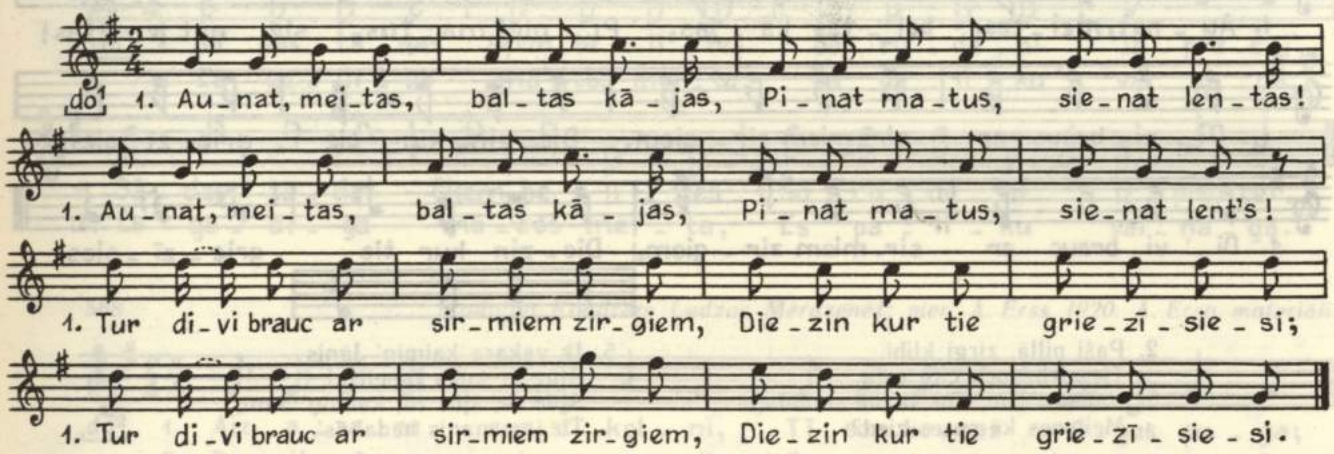
2. Teku ciema meitas celti,
Meitām jāja preciniek'.

3. Māte meitu bargi rāja,
Kam tik ilgi gulējās.

Velti gaida

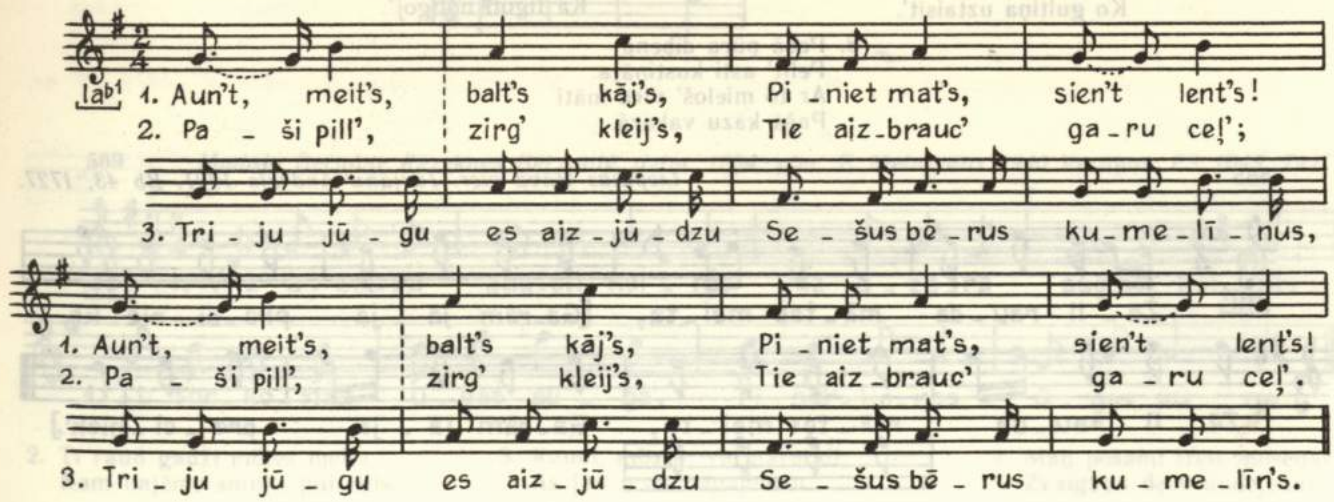
562 *Kuldigas Pampāļos pier. M. Meijere 1929. FS 68, 676.*

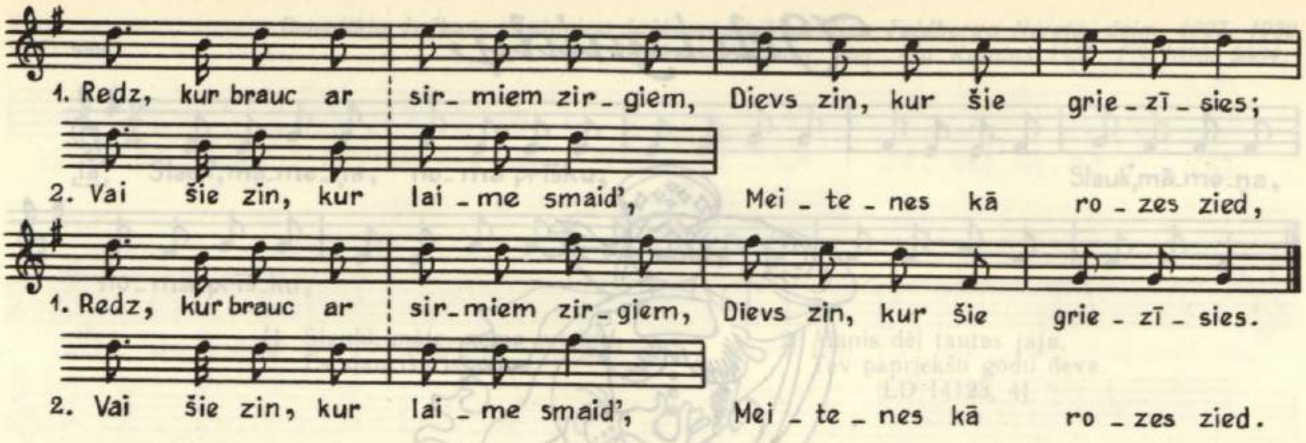

2. Paši pilli, zirgi klibi,
Tie aizbrauca citu ceļu.
[Vai šādi zin, kur laime smaida,
Meitenes kā rozes zieda?]

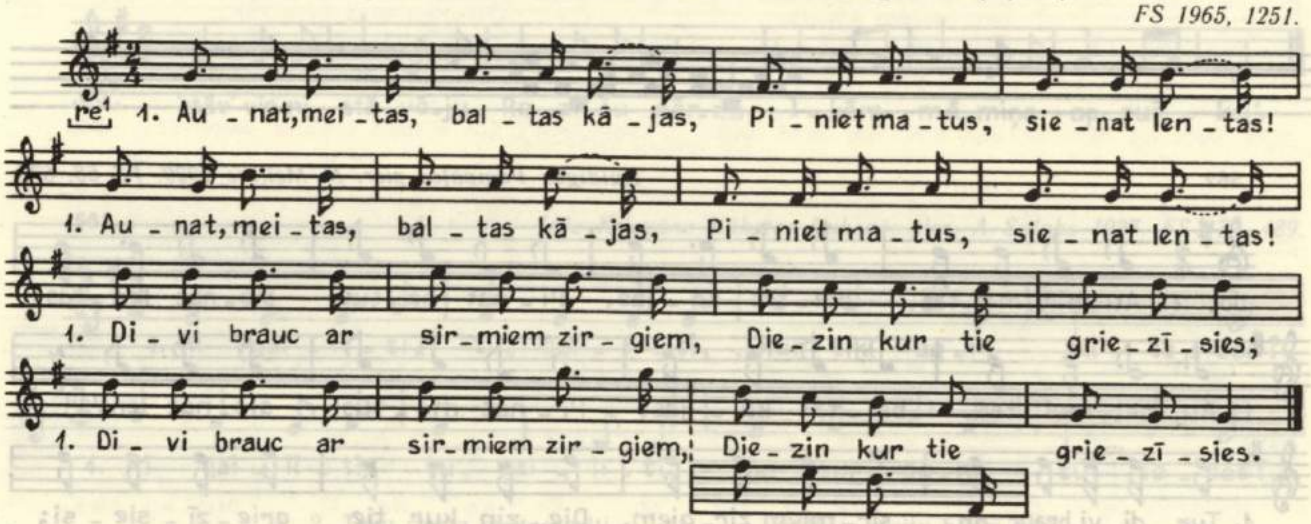
3. Citām meitām precniek' jāja,
Es pa priekšu grozījosi,
Preci mani, preci mani,
Es godīga mātes meita!

563 *Marģieta Spuntele Liepājas Nīcā, dzim. 1915; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 4804.*

564 *Arvids Gredzens Saldus raj. Zaņas c., dzim. 1906 Kuldīgas Pampāļos; pier. D. Lucava 1963. FS 1965, 1251.*

2. Paši pillā, zirgi klibi,
Tie aizbrauca citu ceļu.
Vai šād' zin, kur laime smaida,
Meitenes kā rozes zied?

3. Es aizjūdzu trejā jūgā
Sešus bērus kumeliņus.
Rikšiem laidu tumšā naktī
Pats pie savas līgaviņ's.

4. Līgaviņa, līgaviņa,
Vai ir silta istabiņa?
Ko līdz silta istabiņa,
Ko gultiņa uztaisīt'.

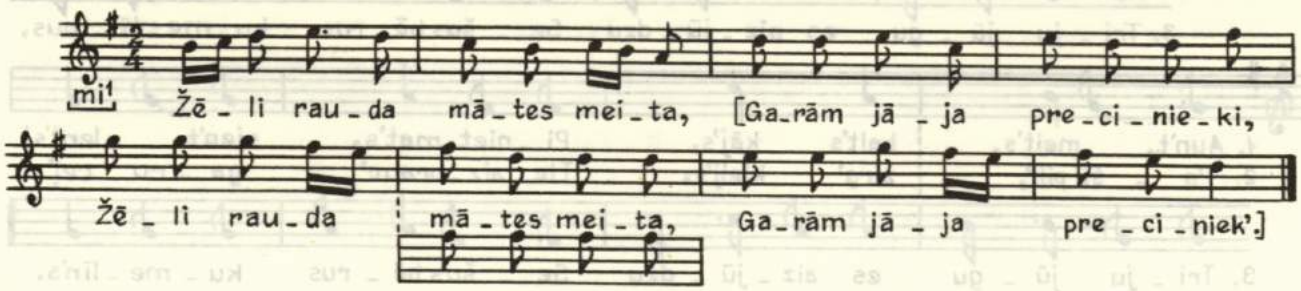
5. Ik vakara kaimiņ' Jānis
Šļūc ar koka tupelēmi.
Šļūc tu, šļūc tu, kaimiņ' Jāni,
Tu jau manis nedabūs',

6. Citam tēva dēliņam
Roku devu, solījos.
Citām meitām precniek' jāja,
Es pa priekšu grozījos.

7. Precat mani, precat mani,
Es bagāta mātes meita!
Pa trīs gadi vienu zeķi
Kā līgoti noligoj'.

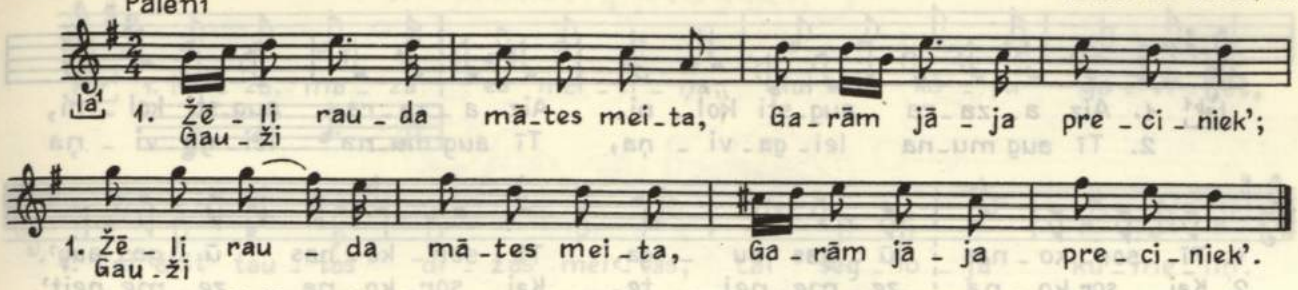
8. Paša pūra dibenā
Pelīt' asti kustināja.
Ar to mieloš' vīra māti
Pašā kāzu vakarā.

565 *Liepājas Rāvā pier. Jurjānu Andrejs 1891. Bb 43, 1727.*

566 *Hartmanis Liepājas Aisterē; tāpat arī Rāvā; pier. A. Jansons 1886. Bb 43, 2536. FS 1620, 2769; teksts LD 14152, 8.*

Palēni

2. To tev dara melni spaņņi,
Melns krekliņis mugurā.

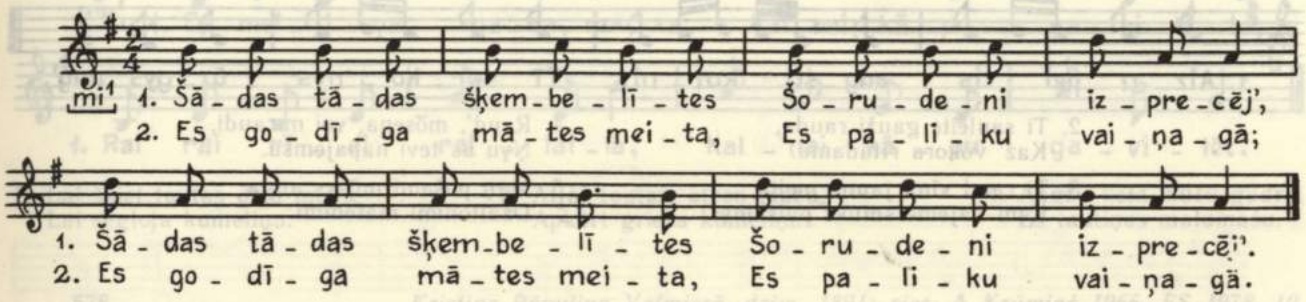
3. Kālab manis kumeliņis
Tek pa ceļu sprausļodams?

4. Netikuse mātes meita
Sēd manāsi kamanās.

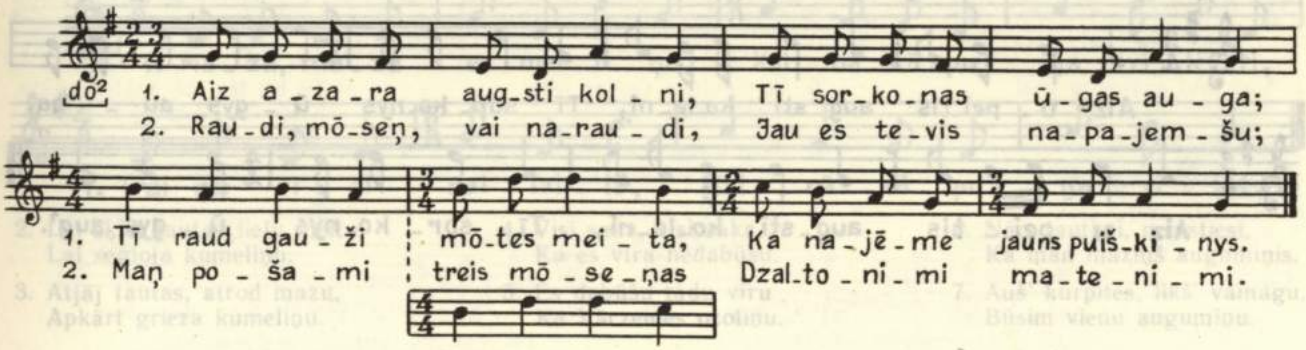
5. Kāp laukāi, mātes meita,
No manāmi kamanām!

6. Negrib manis kumeliņis
Melnus sviedrus vizināt.

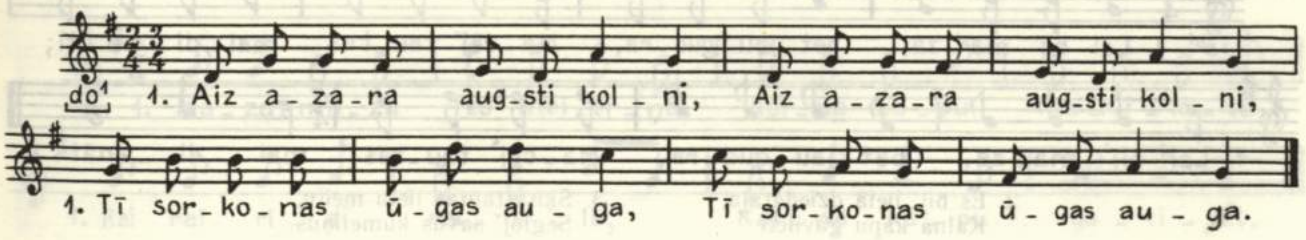
567 *Erna Ramane Madonā, dzim. 1908 Madonas Sarkaņos; pier. V. Bendorfs 1970. FS 1995, 1153.*

568 *[Jadviga Kondrate Ludzas Mērdzenē]; pier. Ā. Erss 1920. Ā. Ersa materiāli.*

569 *Madaļa Bernāne Rēzeknes Bērzgalē, dzim. 1884; pier. E. Melngailis 1940 Vecāķos. FS 1045, 7927.*

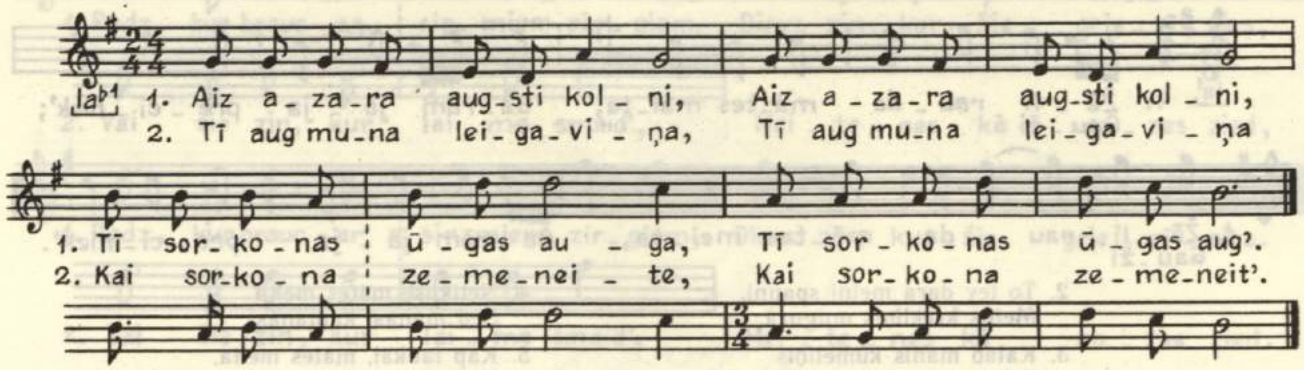

2. Tī raud gauži mōtes meita,
Kam najēme smuks puiseitis.

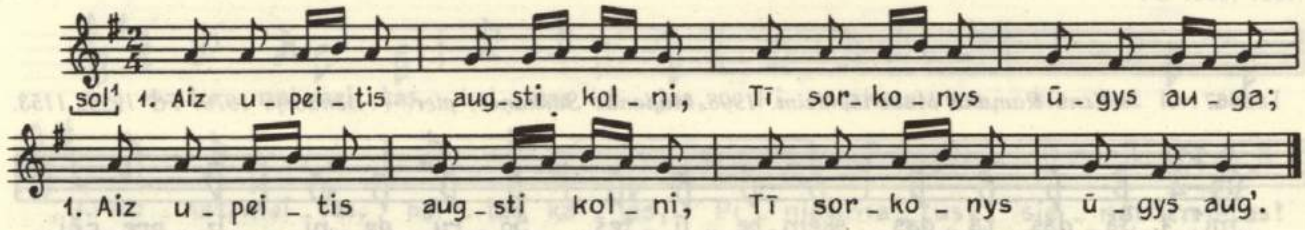
3. Raudi, mōseņ, vai naraudi,
As jau tevis napajemšu.

4. Maņ pošami treis mōseņas,
Zvaigžņu deču audējeņas.

570 *Eduards Kļaviņš Madonas Lubānā un Rīgā, dzim. 1882 Cēsu Vecpiebalgā; pier. E. Melngailis 1932. FS 1045; 7376, 7220.*

571 *Sofija Šķirmane Ludzas Mērdzenē, dzim. 1891; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8144.*

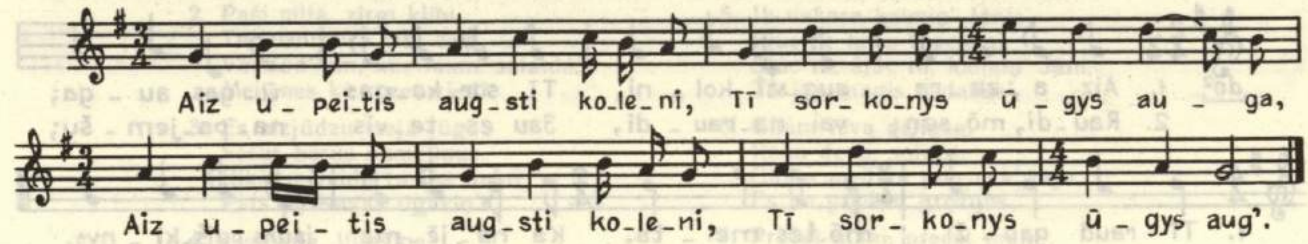
2. Tī sauleite gauži rauda,
Kaž' vokora rītādama.

3. Tī raud vina jauna meita,
Kam najēme smuks puiškinys.

4. Raud', mōseņa, voi naraudi,
Ņyu as tevi napajemšu.

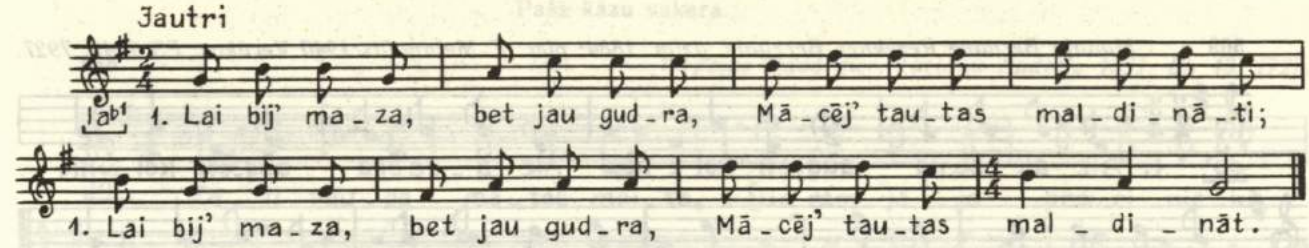
5. Maņ pošami mōsys auga
Dzaltonimi matenimi.

572 *Vera Kecko Ludzas Nirzā, dzim. 1906; pier. E. Melngailis 1940. FS 1045, 8841.*

573 *Madonas Cesvainē pier. M. Gubene. M. Gubene. 30 latviešu tautas dziesmas. R., 1914, 19. nr.*

Jautri

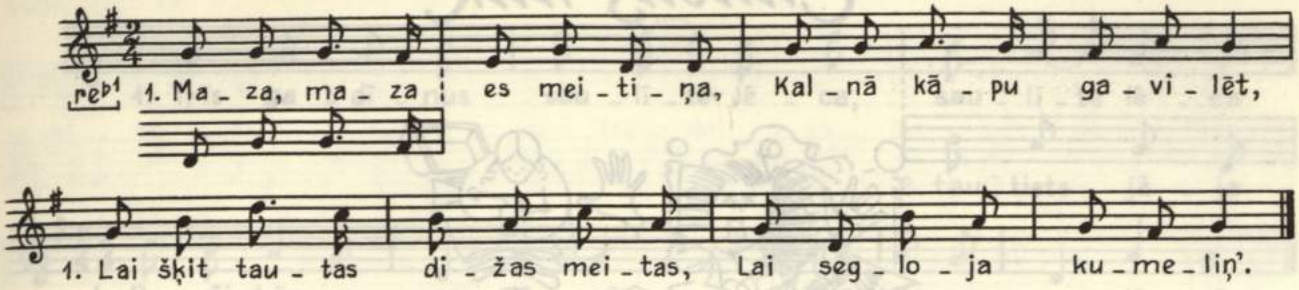

2. Es bij' liela dziedātāja,
Kalnā kāpu gavilēti.

3. Šķita tautas lielu meitu,
Segloj' savus kumeliņus.

4. Atjāj tautas, atrod mazu,
Riņķī grieza kumeliņus.

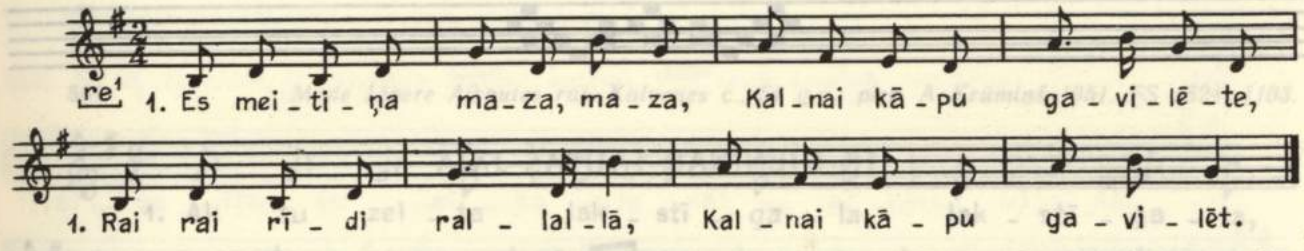
574 *Alvine Bonda Gulbenes raj. Daukstu c., dzim. 1883; pier. V. Bendorfs 1969. FS 1990, 113.*

2. Atjāj tautas, atrod mazu,
Riņķī grieza kumeliņ'. } 2 reizes

3. Precenieki sajājuši
Pinkainiemi kumeļiem.
Cik gribēja stalti jāti,
Tik pinkāsi sapinās.

575 *Anna Barisa Saldus raj. Lutriņu c., dzim. 1887 Kuldigas Skrundā; pier. D. Lucava 1963. FS 1965, 1336.*

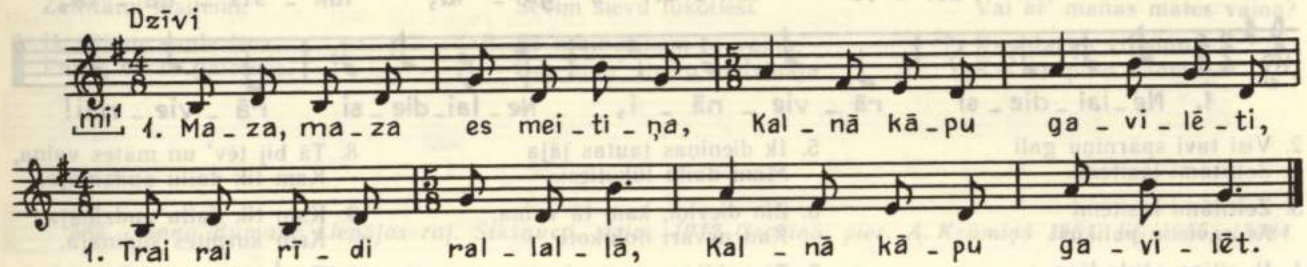

2. Lai šķiet tautas dižu meitu,
Lai segloja kumeliņu.

3. Atjāj tautas, atron mazu,
Apkārt grieza kumeliņu.

4. Augšu liela, būšu gudra,
Es tautiņas maldināšu.

576 *Kristine Pāvuliņa Valmierā, dzim. 1891; pier. A. Krūmiņš 1966. FS 1978, 10.*

2. Lai šķiet tautas lielu meitu,
Lai segloja kumeliņu.

3. Atjāj tautas, atrod mazu,
Apkārt grieza kumeliņu.

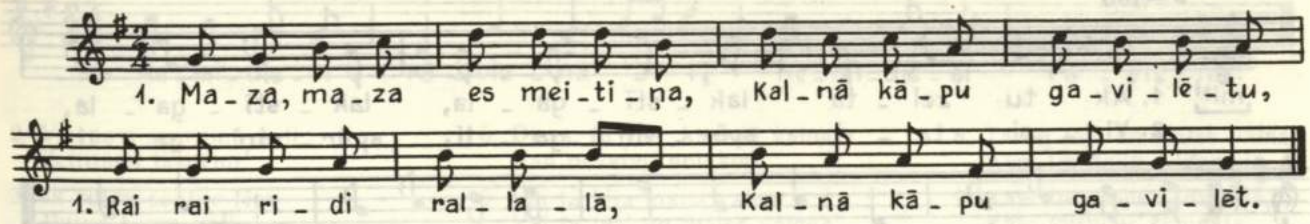
4. Visi saka, visi saka,
Ka es vīra nedabūšu.

5. Es dabūšu tādu vīru
Kā Vāczemes ozoliņu.

6. Nāc, tautieti, nebīstiesi,
Ka man maziņš augumiņis.

7. Auš' kurpītes, likš' vainagu,
Būsim vienu augumiņu.

577 *J. Cimze. Dziesmu rota. R., 1884, 7. sēj., 15. nr.*

2. Lai šķiet tautas dižu meitu,
Lai segloja kumeliņus.

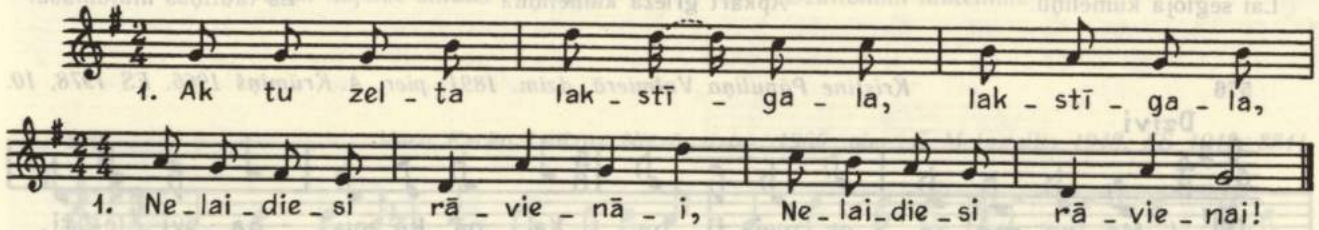
3. Atjāj tautas, atrod mazu,
Apkārt grieza kumeliņus.

Tautas nāk

IK DIENIŅAS TAUTAS JĀJA

578 *Maija Pumpura Liepājas Rāvā; pier. A. Jansons pirms 1891. Bb 43, 2573.*

2. Visi tavi spārniņu gali
Zeltītāmi lāsītēmi.

3. Zeltītāmi lāsītēmi
Ar rāvienu palikuši.

4. Ik rītiņa saule lēca
Purvai bērza galiņāi (—ai).

5. Ik dieniņas tautas jāja
Mani dailu lūkotiesi.

6. Zin dieviņi, kam tā vaina,
Kad nevari nolūkoti?

7. Tā nebija mana vaina,
Tā bij tēv' un mātes vaina.

8. Tā bij tēv' un mātes vaina,
Kam tik dailu audzināja.

9. Kam tik dailu audzināja,
Kam kurpītes šūdināja.

10. Kam kurpītes šūdināja,
Istabāi sēdināja.

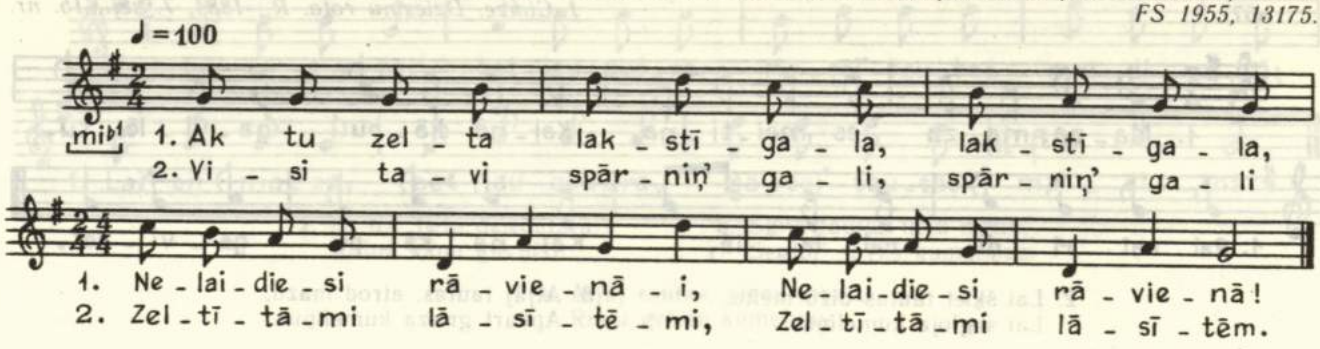
11. Puiši saka stāvēdami:
Tā būs meita uzauguse.

12. Tā būs meita uzauguse,
Manu nagu neizbēgsi.

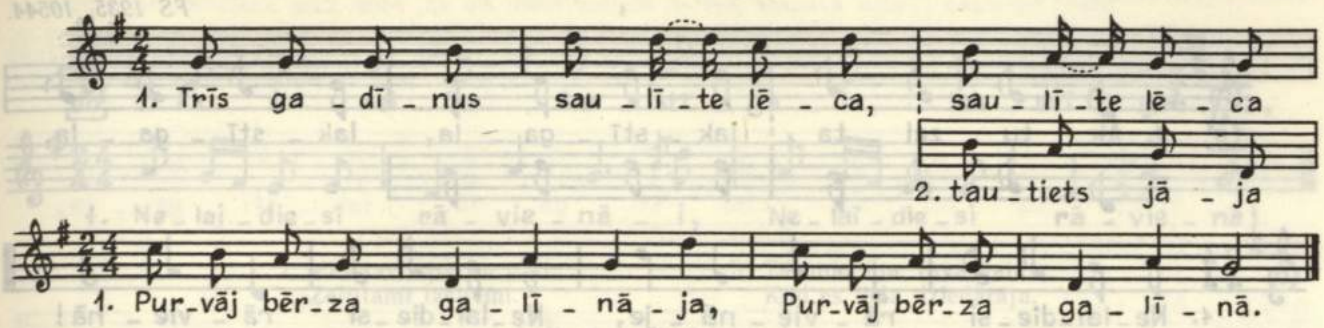
13. Puiši savas kājas lauza,
Paka| mani dzidamiesi.

14. Vai jūs laužat, vai nelaužat,
Jūs jau mani nedabūsit.

579 *Andrejs Treilibs Aizputes raj. Dunalkas c., 76 g.v., dzim. Liepājas Rāvā; pier. A. Krumiņš 1961. FS 1955, 13175.*

580 *Maiga Anziķe Liepājas Nicā, dzim. 1864; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045; 4484, 5005.*

2. Trīs vasaras tautiets jāja
Mani jaunu lūkotiesa.

3. Es nezinu, kas par vainu,
Ka nevara nolūkota.

4. Vai tā bija mana vaina,
Vai tā tēv' un mātes vaina?

5. Tā nebija mana vaina,
Tā bij tēv' un mātes vaina.

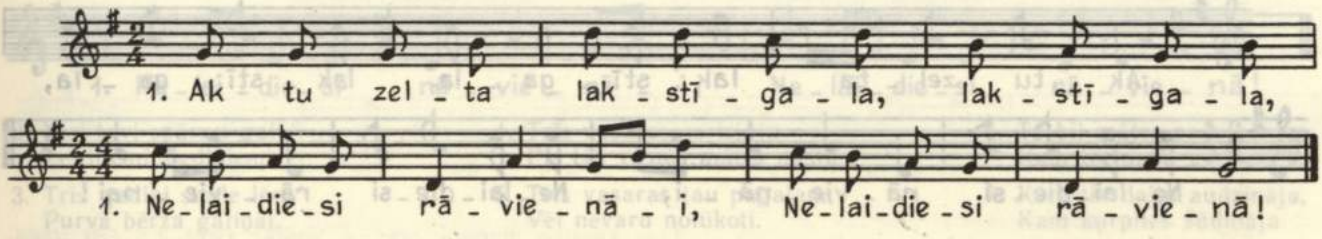
6. Tā bij tēv' un mātes vaina,
Kam tik dailu audzināja.

7. Kam kurpītes šūdināja
No magoņu lapiņāma.

8. Pieder pieši pie zābaku,
Pie dzeltena kumelīna.

9. Pieder daila mātes meita
Pie ražena tēva dēla.

581 *Made Jēgere Aizputes raj. Kalvenes c., 54 g.v.; pier. A. Krūmiņš 1951. FS 1824, 1103.*

2. Visi tavi spārnu gali
Zeltītāmi lāsītēmi.

3. Ik rītiņus saule lēca
Purva bērza galotnēs.

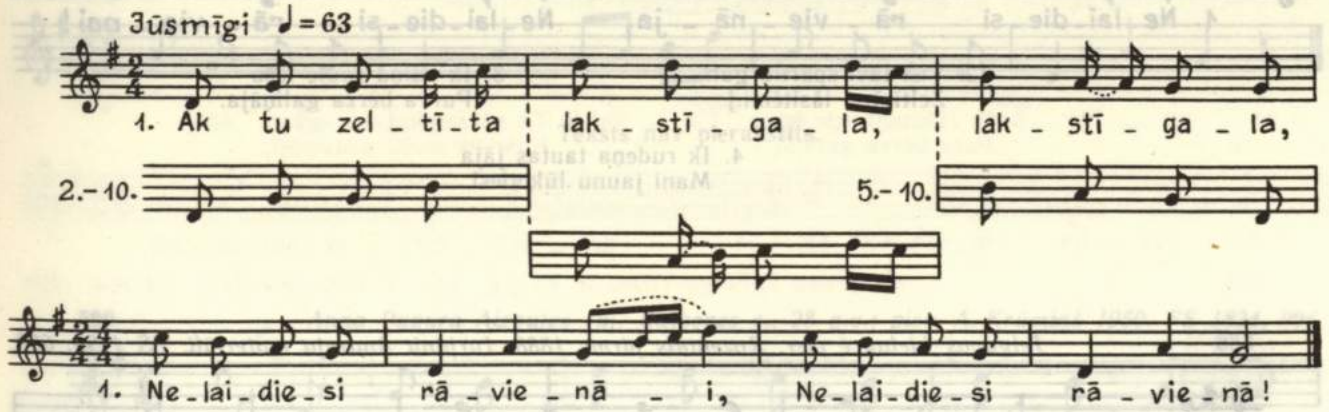
4. Ik vakarus tautiets jāja
Sevim sievu lūkotiesi.

5. Es nezinu, kam tā vaina,
Kas man' staltu audzināja:

6. Vai tā bija mana vaina,
Vai ar' manas mātes vaina?

7. Kas darīja villainīti,
Kas kurpītes šūdināja.

582 *Anna Būmane Liepājas raj. Sikšņu c., dzim. 1912 Grobiņā; pier. A. Krūmiņš 1961. FS 1955, 13084.*

2. Visi tavi spārniņu gali
Zeltītāmi lāsītēmi.

3. Ik rītiņu saulīte lēca
Purva bērza galiņā.

4. Ik rudeni tautas jāja
Mani jaunu lūkotiesi.

5. Dievs, tu zini, kam tā vaina,
Kad nevarēj' nolūkoti.

6. Vai tā bija mana vaina,
Vai tā tēv' un mātes vaina?

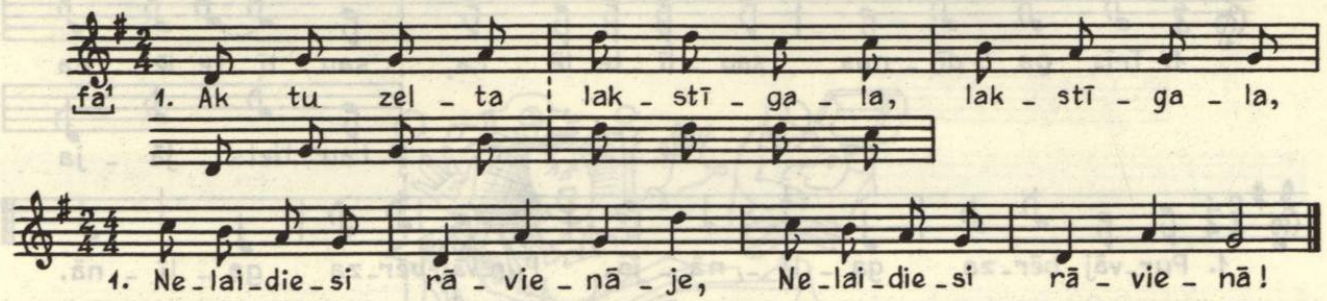
7. Tā nebija mana vaina,
Tā bij tēv' un mātes vaina.

8. Tā bij tēv' un mātes vaina,
Kam tik daiļu audzināja.

9. Kam tik daiļu audzināja,
Kam kurpītes šūdināja.

10. No rozēmi kurpes šuva,
Magoniņu villainīti.

583 *Anna Gauše Aizputes raj. Lažas c., dzim. 1878 Liepājas Bārtā; pier. Ald. Kalniņš 1957. FS 1935, 10544.*

2. Visi tavi spārnu gali
Zeltītāmi lāsītēmi.

3. Ik rītiņus saulīt' leca
Purva bērza galiņāje.

4. Ik rudeņus tautas jāja
Mani jaunu lūkotiesi.

5. Dievs to zina, kam tā vaina,
Ka nevara nolūkoti.

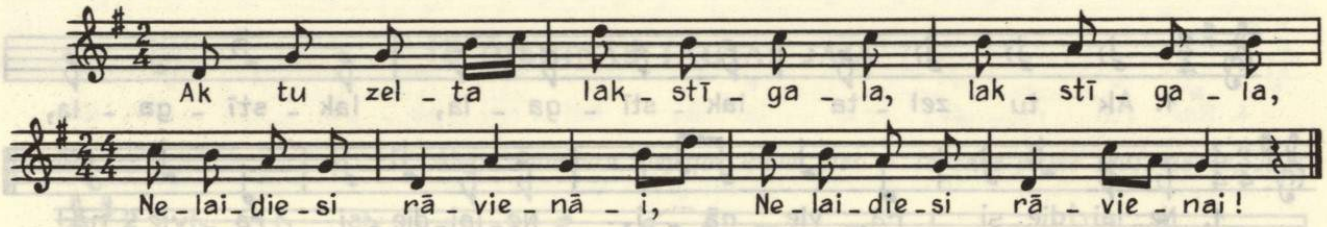
6. Vai tā bija mana vaina,
Vai ar tēva, mātes vaina?

7. Tā nebija mana vaina,
Tā bij tēva, mātes vaina.

8. Tā bij tēva, mātes vaina,
Kam tik daiļu audzināja.

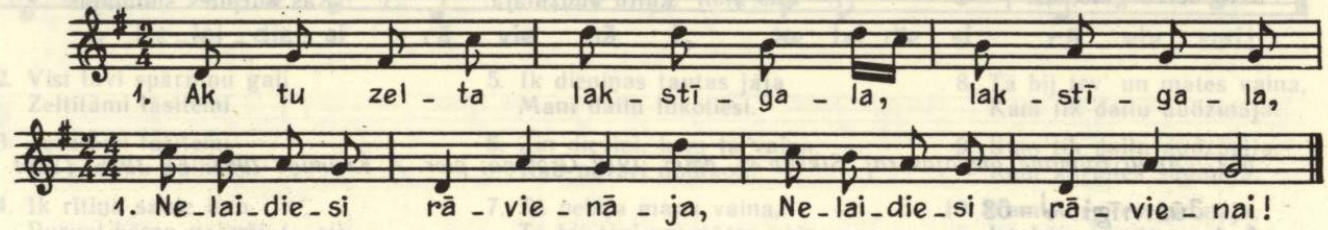
9. No rozēm kurpes šuva,
Magonīšu villainītes.

584 *Durbē pier. Bokums pirms 1891. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 656; Bb 43, 2680.*

Liepājas Gaviezē pier. Legzdu Ingus ap 1891. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 657; teksts LD 14231.

585

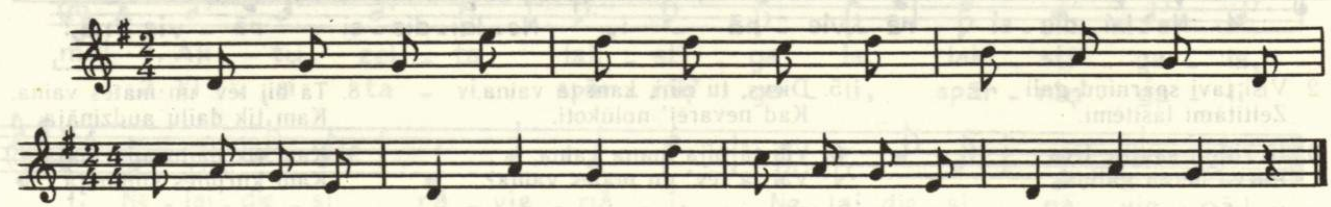

[2. Visi tavi spārnu gali
Zeltītāmi lāsītēmi.]

3. Ik rītiņa saule lēca
Purva bērza galiņāja.

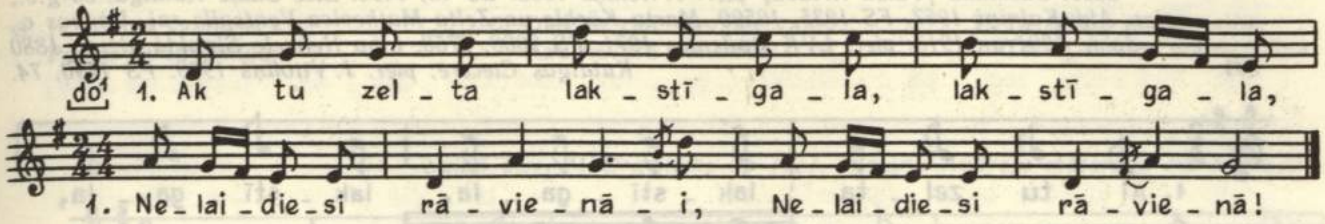
4. Ik rudeņa tautas jāja
Mani jaunu lūkotiesi.

586 *Jelgavas Lielaucē pier. Rozentāls pirms 1888. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 650.*

Teksts nav pierakstīts.

587 *Dārte Meklenburga Rīgā, dzim. 1861 Kuldīgas Kabilē; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 6520.*

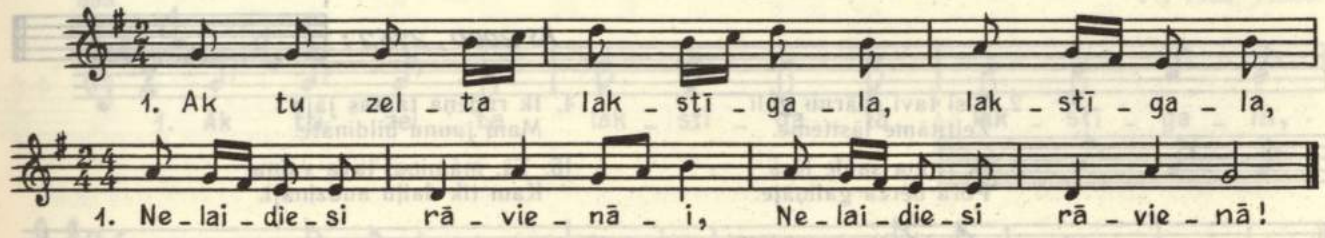

2. Visi tavi spārnu gali
Zeltītāmi lāsītēmi.

3. Tā, māmiņa, tava vaina,
Kad es liela dziedātāja.

4. Kam tu liki lakstīgalu
Manā šūpļa pagalvēi!

588 *Liepājas Rāvā pier. A. Jansons 1886. Bb 43, 2572; FS 1620, 2806.*

2. Visi tavi spārnu gali
Zeltītiemi ziediņiemi.

3. Trīs gadiņi saule lēca
Purvā bērza galiņāi.

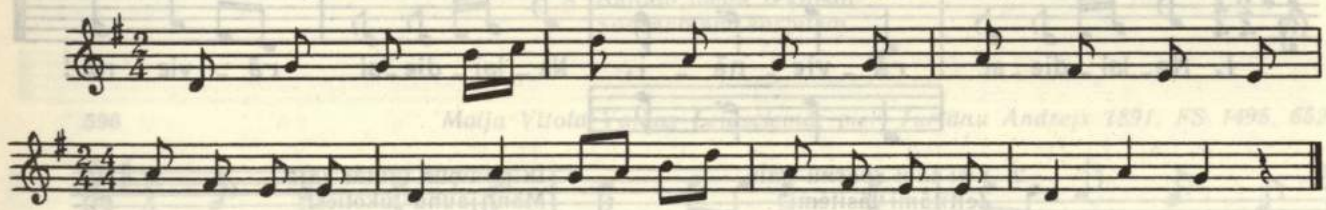
4. Trīs vasaras es izjāju
Pie tās vienas mātes meitas.

5. Trīs vasaras jau pagalam,
Vēl nevaru nolūkoti.

6. Tā bij mātes pašas vaina,
Kam tik dailu audzināja.

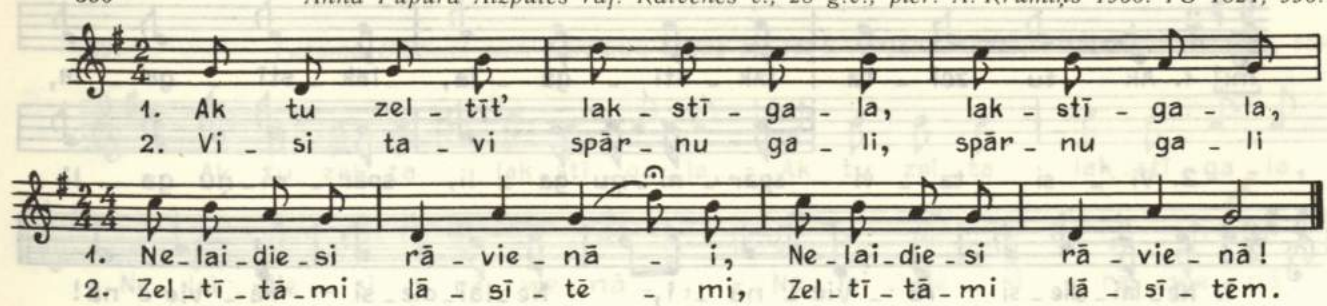
7. Kam tik dailu audzināja,
Kam kurpītes šūdināja.

589 *Jelgavas Vecaucē pier. Burkmanis pirms 1888. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 651.*

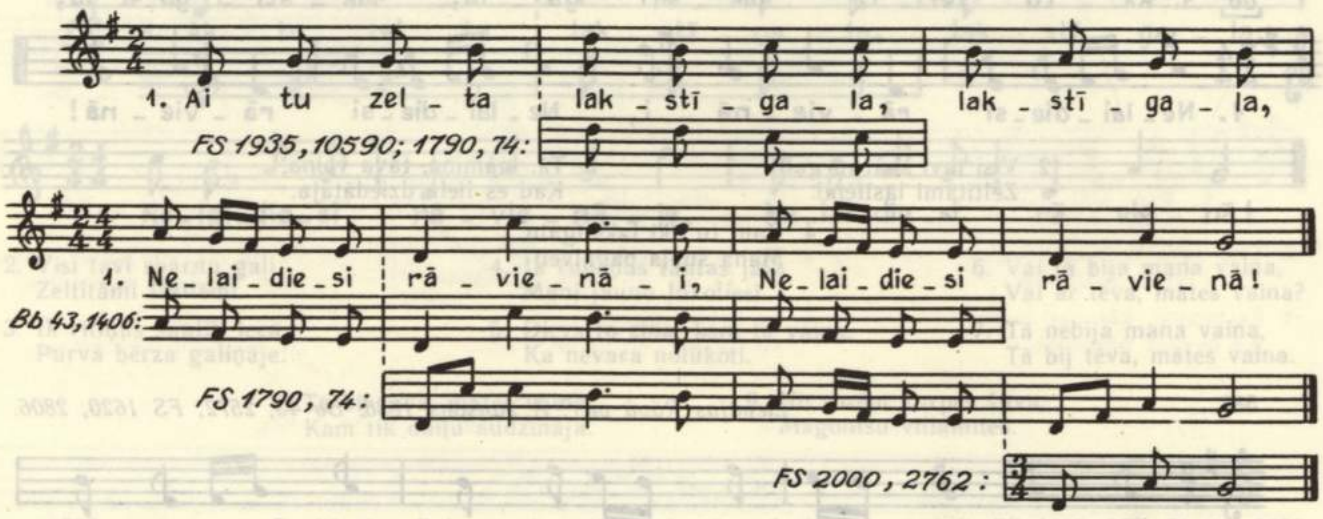
Teksts nav pierakstīts.

590 *Anna Pupura Aizputes raj. Kalvenes c., 28 g.v.; pier. A. Krūmiņš 1950. FS 1824, 996.*

591

Lize Jansone Aizputes Kalvenē, dzim. 1902 Aizputes Kazdangā; pier. A. Krūmiņš 1949. FS 1850, 8809. Sasmakā [Talsu Ārlavā] pier. J. Heniņš 1903. Bb 43, 1406. Lize Saule Kuldigā, 83 g.v.; pier. Ald. Kalniņš 1957. FS 1935, 10590. Marta Kārkle un Zelta Matkevica Ventspils raj. Užavas c., dzim. 1901 un 1913; pier. LVK studentes 1971. FS 2000, 2768. Liba Henzele Siguldā, dzim. 1880 Kuldigas Ciecerē; pier. J. Vitoliņš 1950. FS 1790, 74.

2. Visi tavi spārnu gali
Zeltītāme lāsītēme.

3. Ik rītiņa saule lēca
Pora bērza galiņāje.

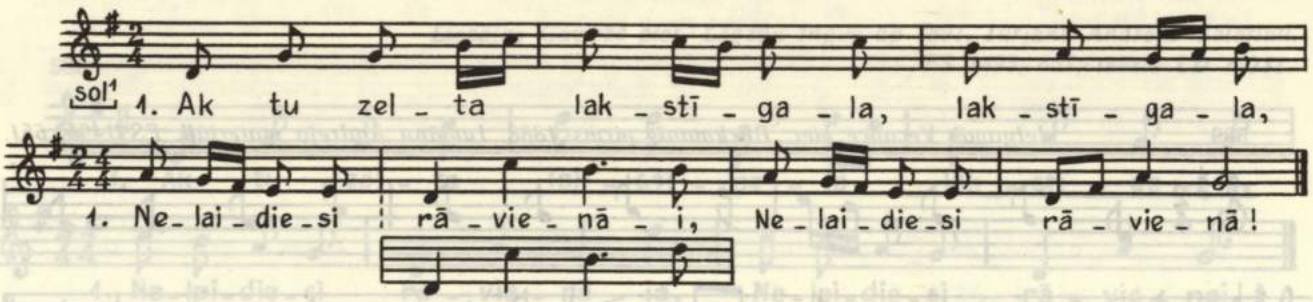
4. Ik rudeņa tautas jāja
Mani jaunu bildināte.

[5. Tā, māmiņa, tava vaina,
Kam tik daiļu audzināji.

6. Kam tik daiļu audzināji,
Kam kurpites šūdināji. Bb 43, 1406; FS 1790, 74.]

592

Lize Smaļķe Aizputē; pier. A. Salaks 1930. FS 170, 1564.

2. Visi tavi spārnu gali
Zeltītāmi lāsītēmi.

3. Ik rītiņus saule leca
Pura bērza galiņāi.

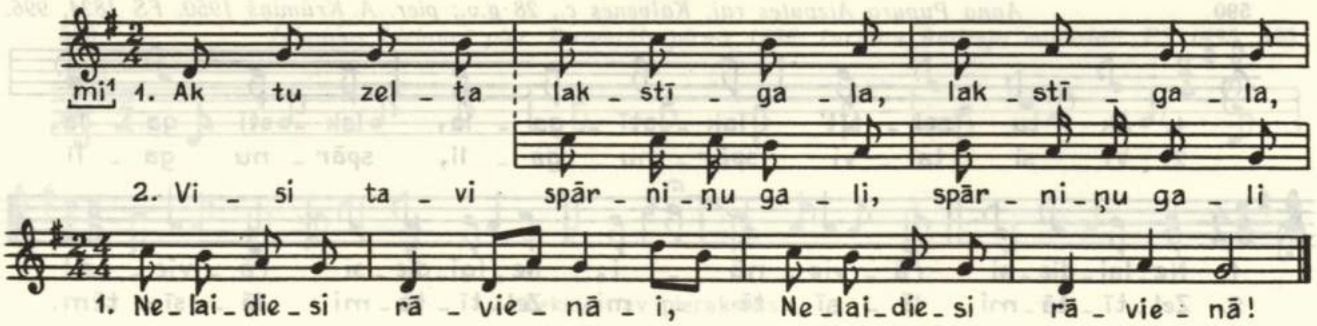
4. Ik gadiņus tautas jāja
Mani jaunu lūkotiesi.

5. Tā, māmiņa, tava vaina,
Kam tik daiļu audzināji;

6. Kam tik daiļu audzināji,
Kam kurpites šūdināji.

593

Margrieta Sprunga Grobiņā, 70 g.v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 1727.

2. Visi tavi spārniņu gali
Zeltītāmi lāsītēmi.

3. Ik rītiņus saule lēca
Purva bērza galiņāi.

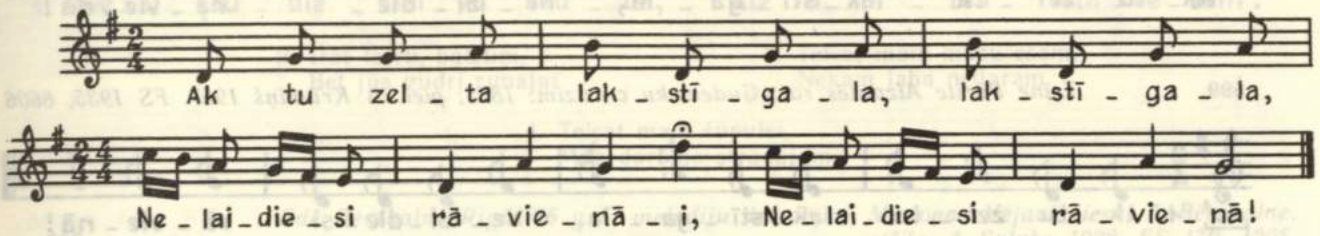
4. Ik rudeņa tautas jāja
Mani jaunu lūkotiesi.

5. Dies tu zini, kas par vainu,
Kad nevara nolūkoti.

6. Vai tā bija mana vaina,
Vai ar manas mātes vaina?

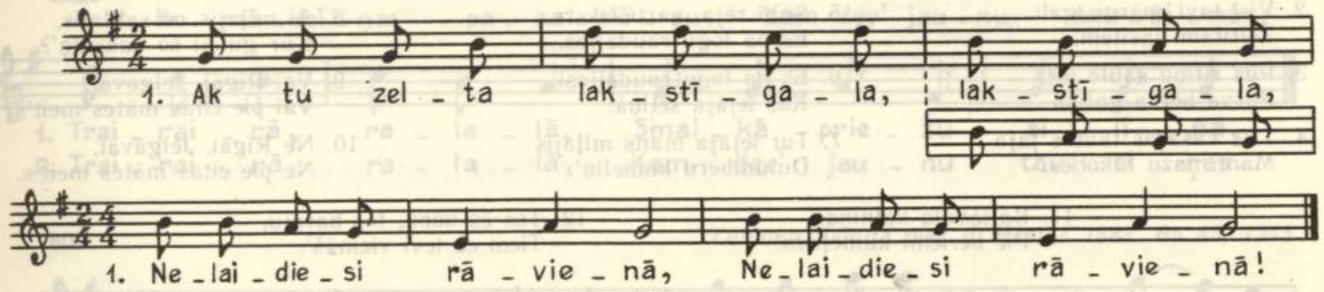
7. Tā nebija mana vaina,
Tā bij manas mātes vaina.

594 *Saldū pier. M. Dravnieks ap 1871. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 654.*

Natālija Ludviķe Liepājas raj. Aizviķu c., dzim. 1902 Liepājā; pier. R. Jermaks 1961. FS 1955, 12808.

595

2. Visi tavi spārnu gali
Zeltītāmi lāsītēm.

3. Ik gadiņus precniek' jāja
Man' māsiņu lūkoties.

4. Dies tu zini, kas par vainu,
Kad nevara nolūkot.

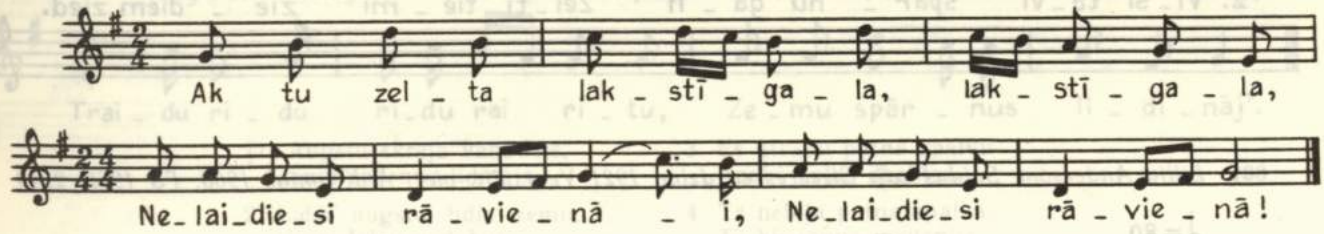
5. Vai tā bija mana vaina,
Vai ar tēv' un mātes vaina?

6. Tā nebija mana vaina,
Tā bij tēv' un mātes vain'.

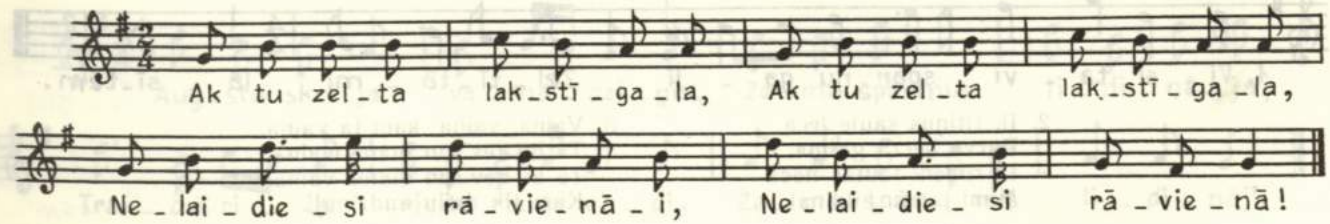
7. Tā bij tēv' un mātes vaina,
Kam tik daiļi audzināj'.

8. Baltām diega zeķītēmi,
Sudrabotām kurpītēm.

596 *Maija Vitola Valkas Lejasciemā; pier. Jurjānu Andrejs 1891. FS 1495, 652.*

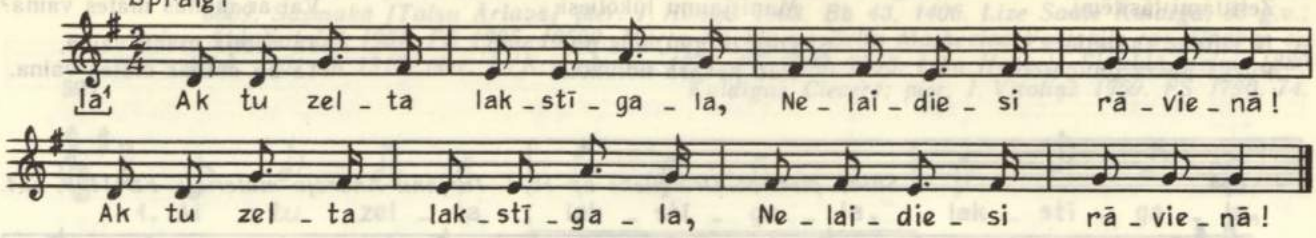

597 *Tukuma Blidienē pier. Saržantu Ingus ap 1891. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 659.*

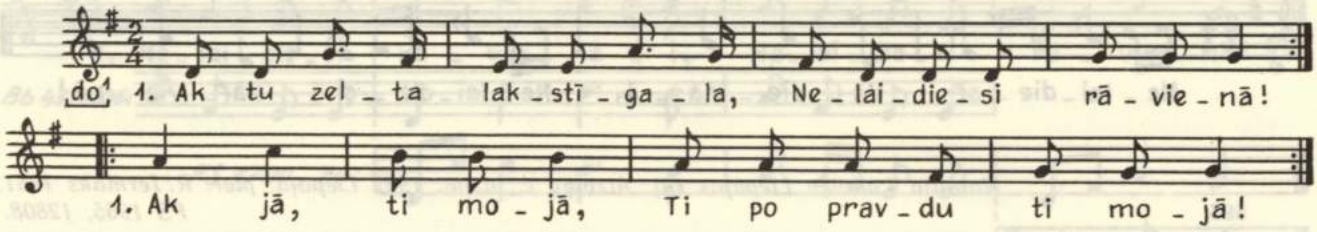

598 *Ieva Strelēviča Alsungā, 72 g.v.; pier. A. Krūmiņš 1951. FS 1824, 1077.*

Spraigi

599 *Trine Pūrīte Aizputes raj. Gudenieku c., dzim. 1885; pier. A. Krūmiņš 1957. FS 1935, 8606.*

2. Visi tavi spārnu gali
Zeltītāmi lāsītēm.

3. Pus rītiņu saule leca
Purva bērza galiņā.

4. Trīs vasaras tautas jāja
Mani mazu lūkoties.

5. Suņi rēja, vārti čiksta,
Es pa logu raudzījos.

6. Es pa logu raudzījosi,
Kas iejāja sētiņā.

7. Tur iejāja mans miļajis
Dulumbēru kumeliņ'.

8. Ai miļajis, ai saldajis,
Kur gulēji šo naksniņ'?

9. Vai Rīgāi, Jelgavāi,
Vai pie citas mātes meit's?

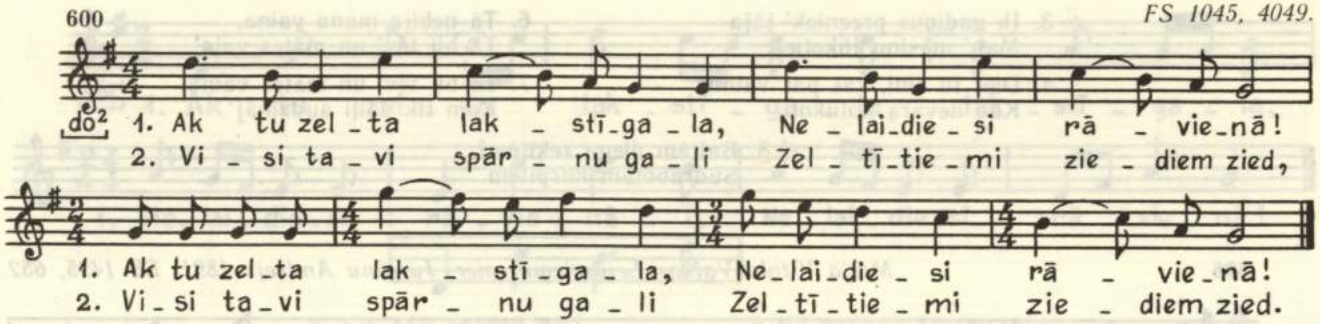
10. Ne Rīgāi, Jelgavāi,
Ne pie citas mātes meit's.

11. Baltābola kalniņāi,
Pie bēriemi kumeļiem.

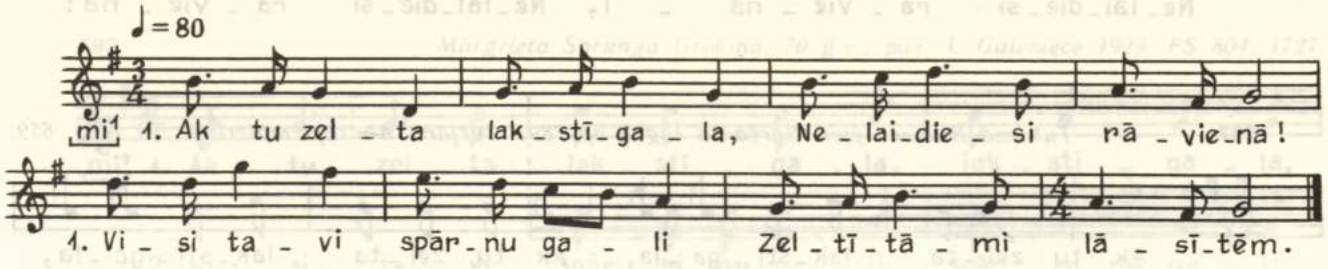
12. Tos es kopu, tos baroju,
Tiem es tevi vizināš'.

Pēteris Korāts Liepājas Vecpilī, dzim. 1871 Aizputes Alsungā; pier. E. Melngailis 1924 Rigā. FS 1045, 4049.

600

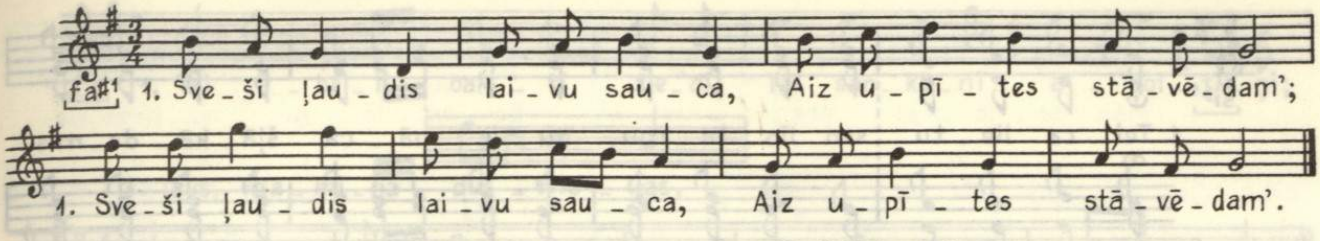
601 *Lilija Andersone Saldus raj. Cieceres c., dzim. 1921 Ventspilī; pier. A. Krūmiņš 1963. FS 1965, 2244.*

2. Ik rītiņus saule lēca
Purva bērza galiņā,
Ik rudeni tautas nāca
Mani jaunu bildināt.

3. Vaina, vaina, kam tā vaina,
Tā bij tēv' un mātes vain',
Tā bij tēv' un mātes vaina,
Kam tik daiļu audzināj'.

602 *Lavīze Rošāne Jēkabpils Ritē, 70 g.v.; pier. A. Jakāns 1929. FS 832, 98.*

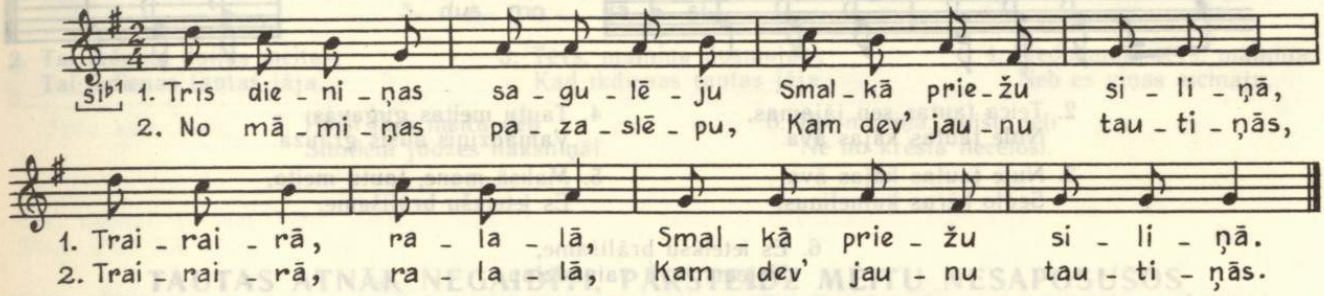

2. Irat laivu, bāleliņi,
Bet jūs gudri runājat.

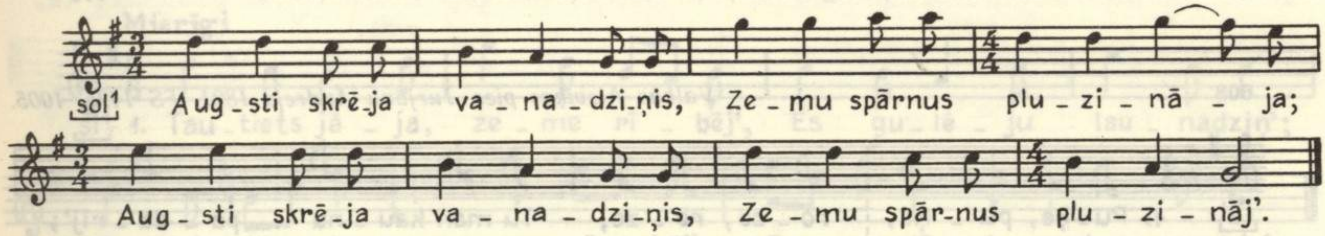
3. Teicat mani mazu esam,
Nekam laba nedaram.

4. Teicat mani šūpulēi,
Maz darbiņa strādājam.

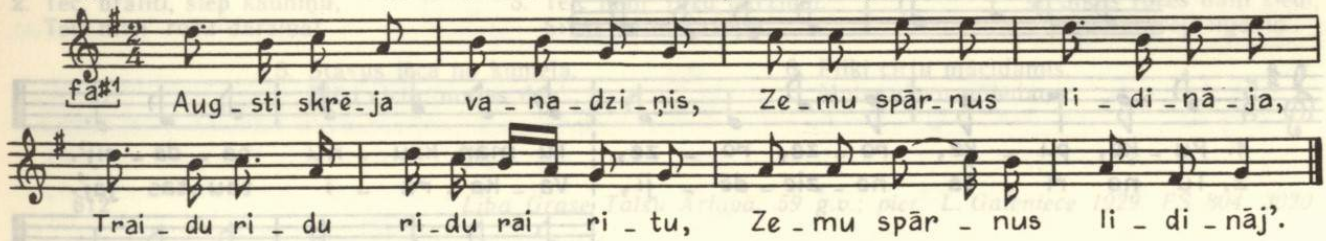
603 *Ede Bērzkalne Rigā, 66 g.v., melodiju dzirdējusi Madonas Vējavā; iesk. A. Bērzkalne, atšifr. A. Salaks 1928. FS 170, 1205.*

604 *Tukuma Zemītē pier. J. Heniņš 1883. Bb 43, 1215.*

605 *Pēteris Korāts, dzim. 1871 Aizputes Alsungā; pier. A. Salaks 1940. FS 170, 2100.*

[1. Augstu skrēja vanadzīš,
Zemu spārnus lidināja.

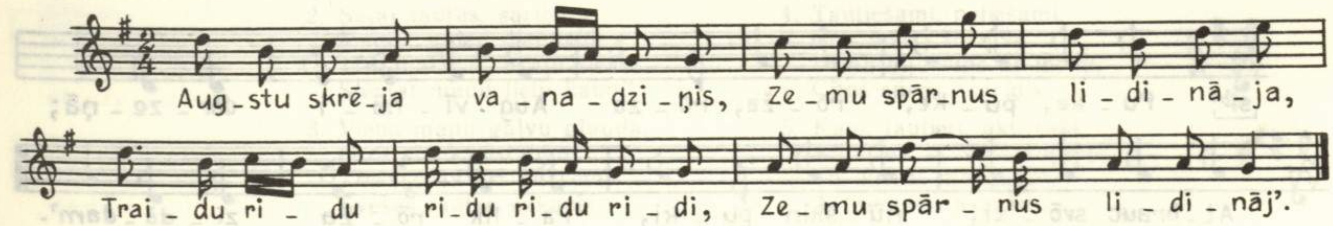
2. Lidin' augstu, lidin' zemu,
Vaiņadziņu nedabos'.

3. Es atradu putna spalvu
Apakš zaļas ābelītes.

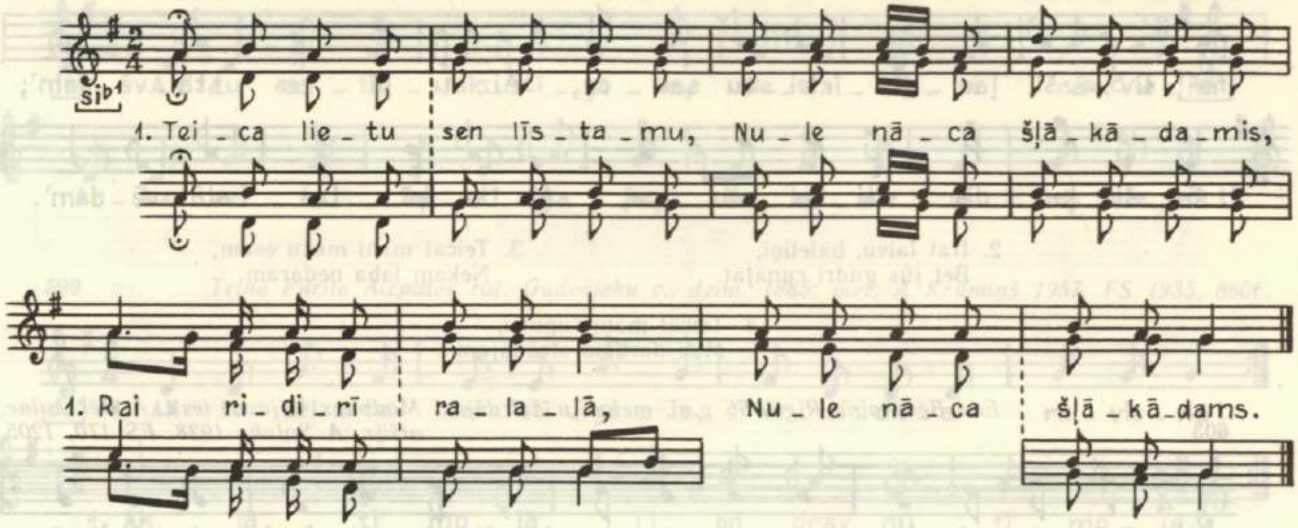
4. Tā nebija putna spalva,
Tā bij jauna meitenīte.

J. Šperliņš. Senās suitu kāzas un ķekatas. R., 1937, 145. lpp.]

606 *Pēteris Korāts, dzim. 1871 Aizputes Alsungā; iesk. A. Bērzkalne, atšifr. A. Salaks 1928. FS 170, 984.*

607 *Baiba Ģaure Liepājas Nicā, dzim. 1850; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 4451.*

2. Teica tautas sen jājamas,
Nule tautas kājas āva.

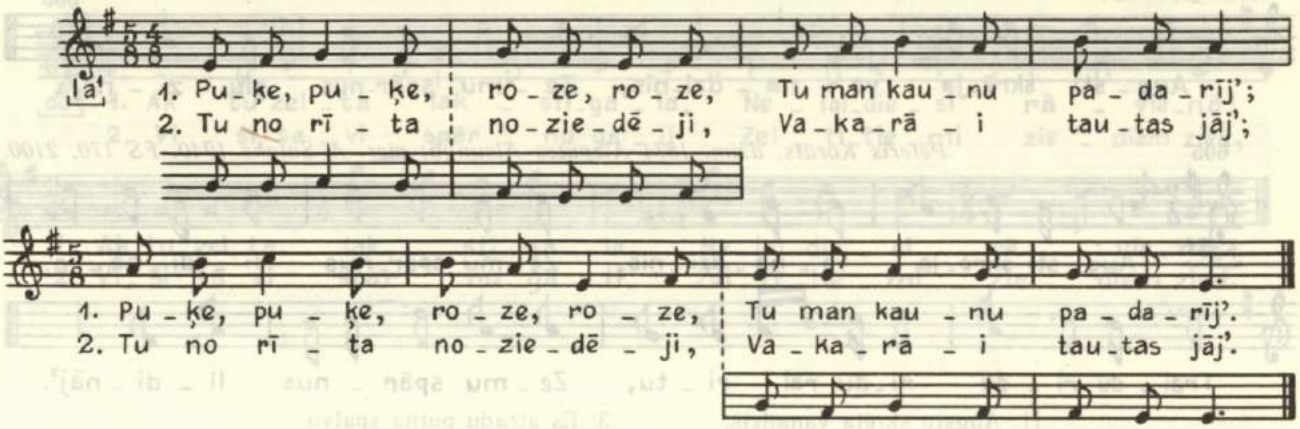
3. Nule tautas kājas āva,
Sedlo bērus kumeliņus.

4. Tautu meitas guģavās:
Vainadzinis ausis grauza.

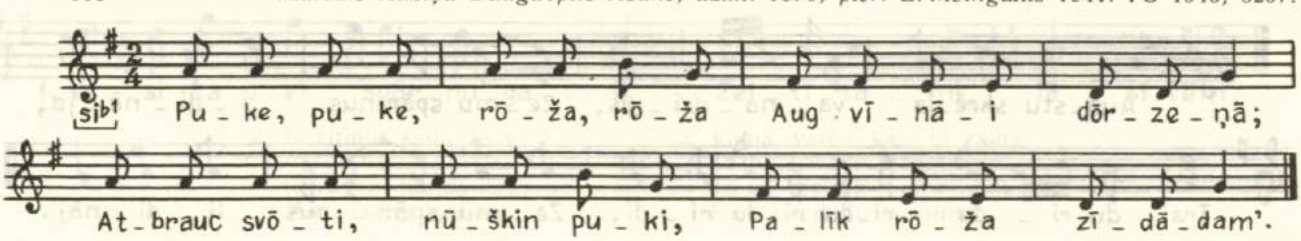
5. Maksā mane, tautu meita,
Es ieteikšu brālišame.

6. Es ieteikšu brālišame,
Nojems tavu vainadzinu.

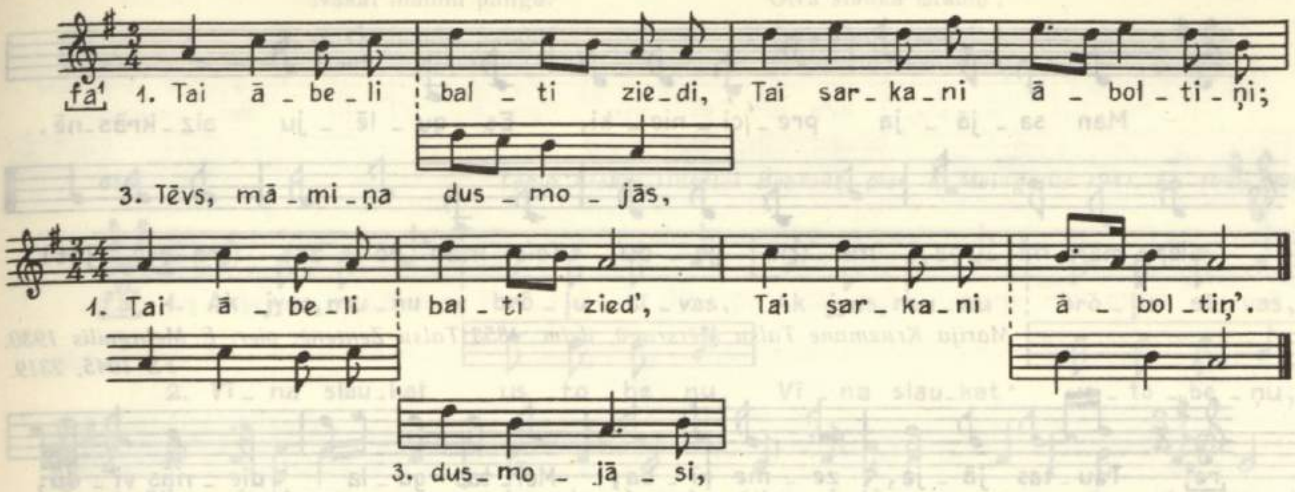
608 *Valkas Alsviķos pier. Jurjānu Andrejs 1891. FS 1495, 1005.*

609 *Malvine Auziņa Daugavpils Asūnē, dzim. 1878; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8267.*

610 *Luize Alute Rigā, dzim. 1856 Jelgavas Bukaišos; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 6768.*

2. Tai māmiņi daiļas meitas,
Tai ikdienas tautas jāja.

3. Tēvs, māmiņa dusmojāsi,
Kad ikdienas tautas jāja.

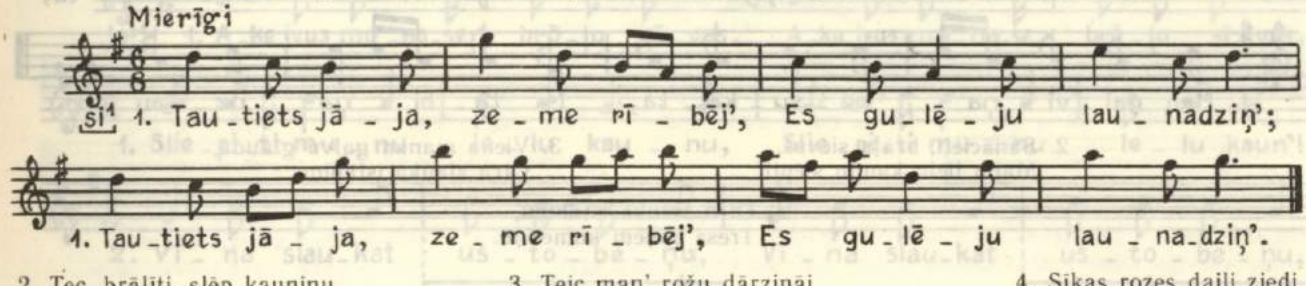
4. Nedusmoji, tēvs, māmiņa,
Neb es viņas aicināju.

5. Puiši jāja meitu dēļi
Simtiem jūdzes naksniņāi.

6. Es, meitiņa, puišu dēļi
Ne no krēsla necēlosi.

TAUTAS ATNĀK NEGAIDĪTI, PĀRSTEIDZ MEITU NESAPOSUŠOS

611 *Emilija Kunce Bauskas raj. Codes c., apm. 70 g.v.; pier. R. Skudra 1965. FS 1975, 1191.*

2. Tec, brālīti, slēp kauniņu,
Teic man' rožu dārziņā!

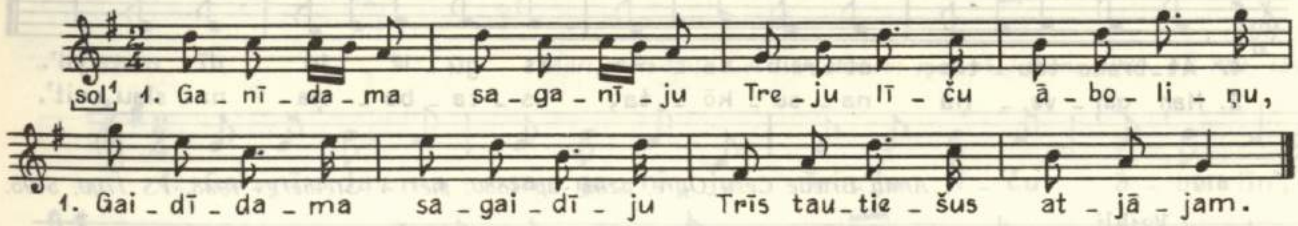
3. Teic man' rožu dārziņāi,
Sīkas rozes ravējot.

4. Sīkas rozes daiļi ziedi,
Vidū stāvēj' ligaviņ'.

5. Stāvus lēca no kumeļa,
Pliķi cirtu, mutes dev'.

6. Pliķi cirtu mācīdamis,
Mutes devu mīlēdams.

612 *Liba Grase Talsu Ārlavā, 59 g.v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 3020.*

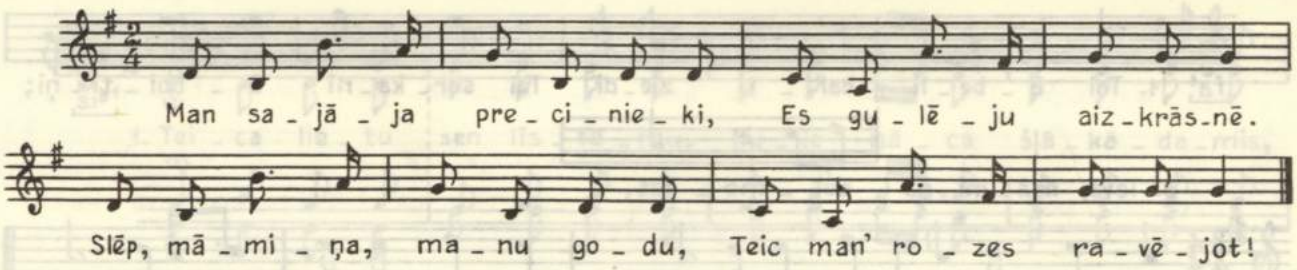
2. Sajāj tautas, sarībina,
Meitiņ' gulēj' dienavidu.
Trīs māsiņas, brāļu sievas,
Slēpjat manu lielu kaun'!

3. Viena manu galvu glauda,
Otra slauka istabiņu.
Trešā gāja aiz durvēmi
Svešas tautas uzkavēt.

4. Tautiešami, neliešami,
Trīs biķeri rociņāi.
Vienā bija viņs ar medu,
Citos sūras asariņ's.

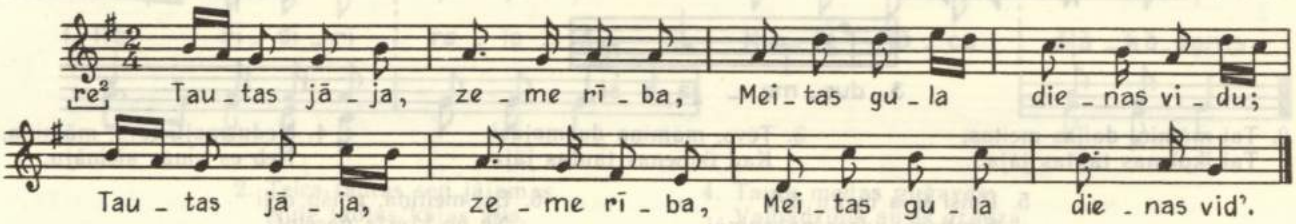
5. Kam, tautieti, aku raki,
Kam tev akas vajadzēja?
Tu ikrītus mazgājiesi
Ar manāmi asarām.

613 *Alise Eferte Bauskā, 63 g.v.; pier. K. Hammers 1959. FS 1946, 13.*

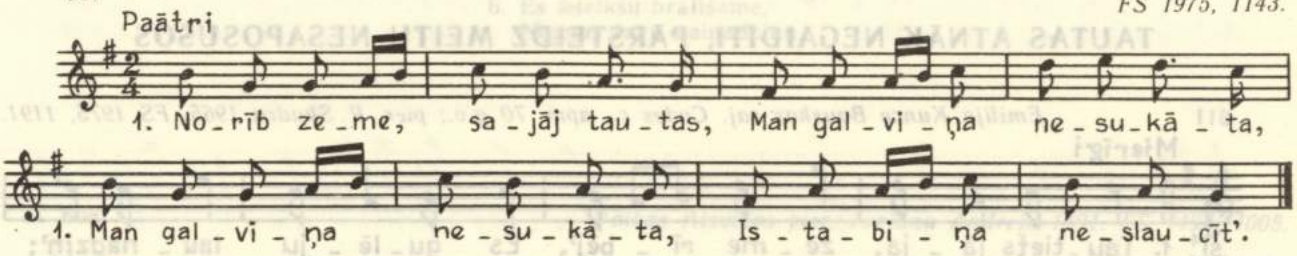
Marija Kruzmane Talsu Mērsragā, dzim. 1853 Talsu Zentenē; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 2319.

614

Apolonija Romanovska Bauskas raj. Skaistkalnes c., dzim. 1891; pier. R. Skudra 1965. FS 1975, 1143.

615

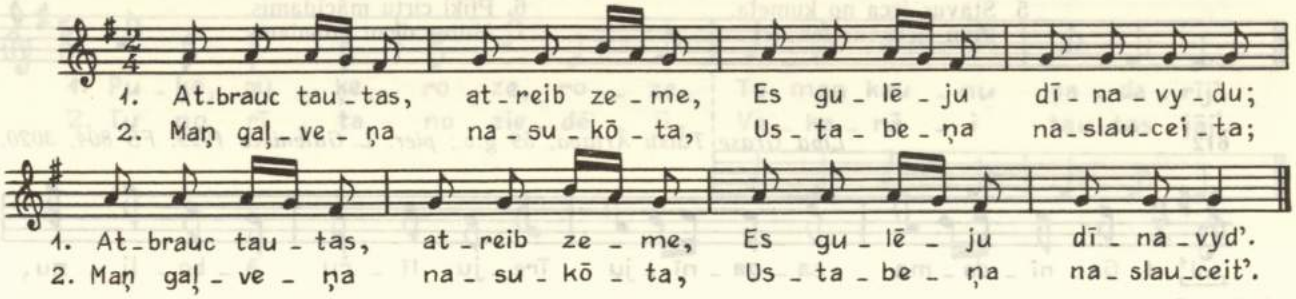

2. Sanācieti, brāļa sievas,
Manu lielu kaunu slēpti!

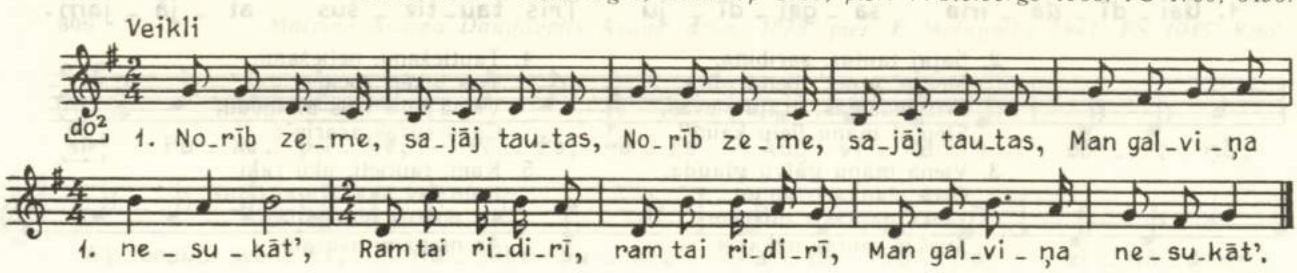
3. Viena manim galvu glauda,
Otra slauka istabiņu.

4. Otra slauka istabiņu,
Trešā saņem kumeliņu.

616 *Veronika Bernāne Latgalē; pier. A. Salaks 1940. FS 170, 2130.*

617 *Anna Briede Cēsu Ogrē, dzim. ap 1880; pier. V. Stelbergs 1938. FS 1700, 5495.*

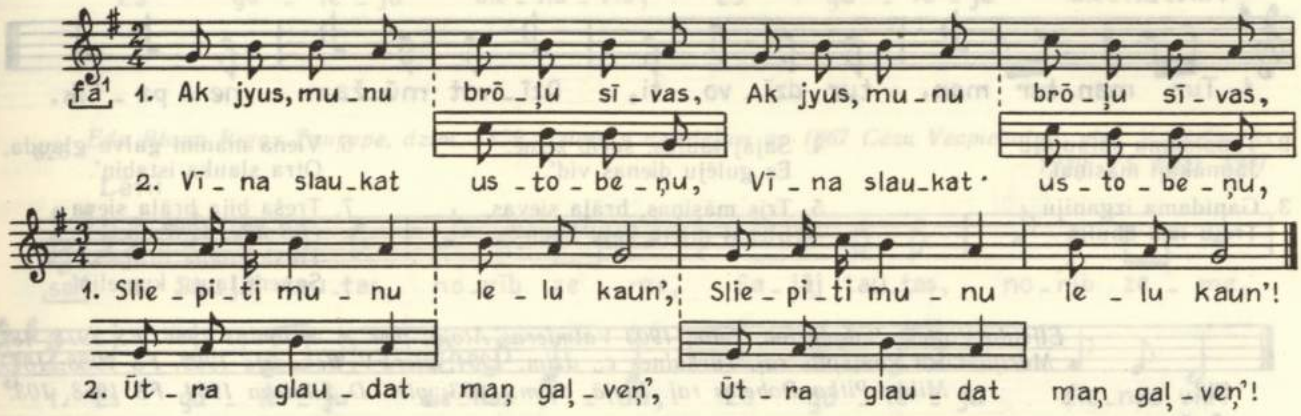
2. Steidzatiesi, brāļa sievas,
Nākat manim palīgā!

3. Nākat manim palīgāi
Manu lielu kaunu slēpt!

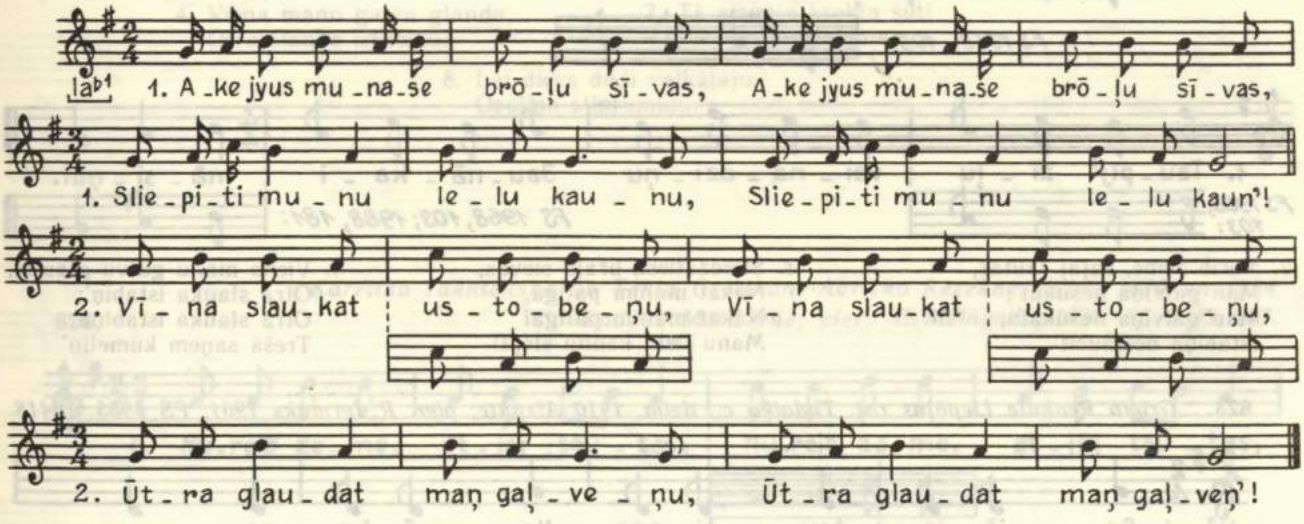
4. Viena manim galvu glauda,
Otra slauka istabiņ';

5. Otra slauka istabiņu,
Trešā saņem kumeliņ'.

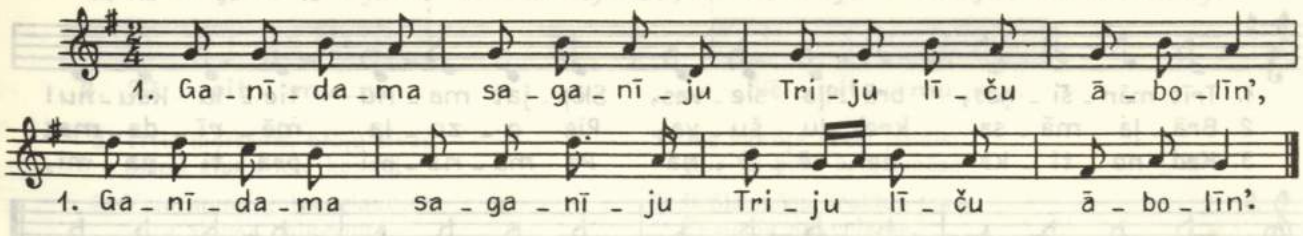
618 *Tekla Alekse Ilūkstes Bebrenē; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 9982.*

619 *Anna Bokāne Ilūkstes Rubenē, dzim. 1851; pier. E. Melngailis 1926. FS 1045, 2717.*
Julija Kursite Ilūkstes Rubenē, dzim. 1861; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 3194.

620 *Marija Rudzīte Cēsu Drabešos; pier. A. Jakāns 1929. FS 832, 1547.*

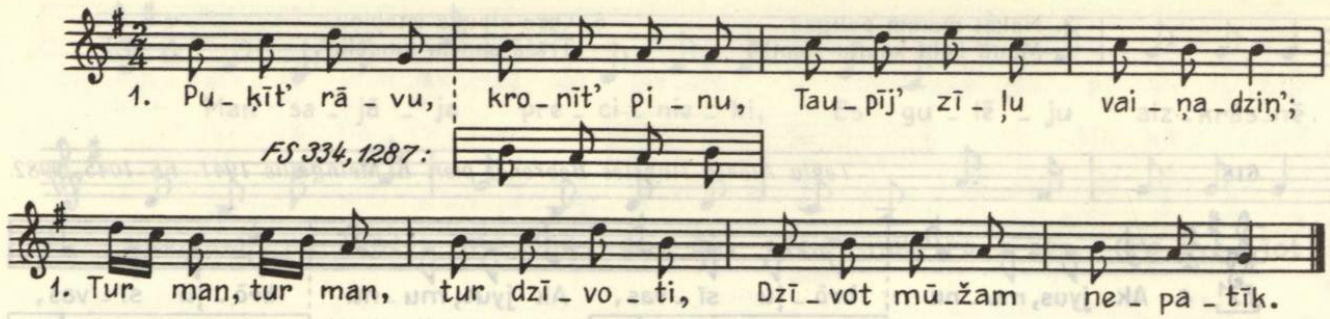

2. Gaidīdama sagaidiju
Trijas tautas atjājot.

3. Atjāj tautas, norib zeme,
Man galvina nesukāt'.

4. Man galvina nesukāta,
Neslaucita istabin'.

621 *J. Cimze. Dziesmu rota. R., 1874, 3. sēj., 20. nr. Alma Ķiploka Valmieras Brenguļos, 60 g.v.; pier. F. Ķiploks 1927. FS 334, 1287.*

2. Taupīdama sataupīju
Jaunākaji māsiņai.

3. Ganīdama izganīju
Treju līču ābuliņ'.

4. Sajāj tautas, sarīb zeme,
Es gulēju dienas vid'.

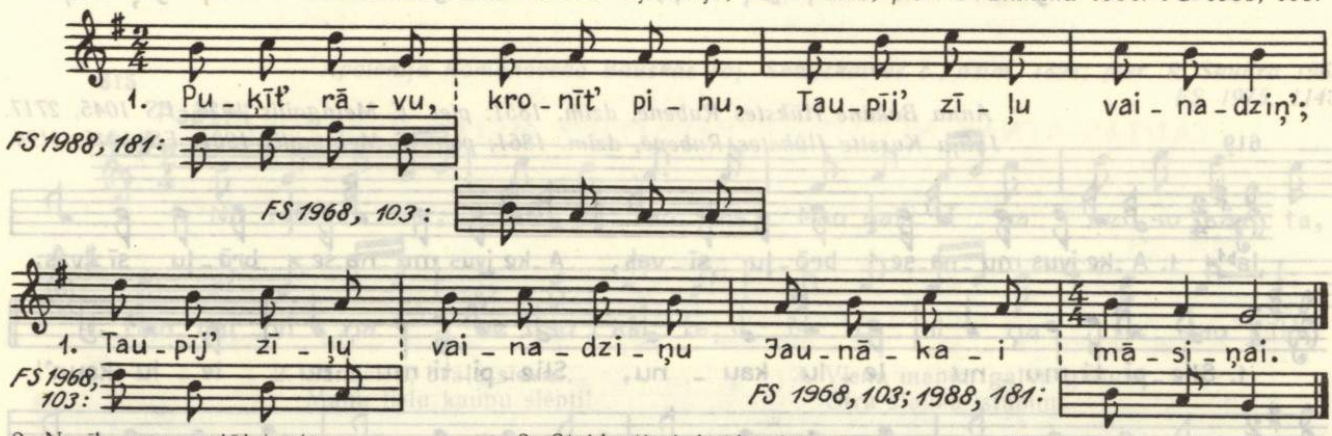
5. Trīs māsiņas, brāļa sievas,
Slēpat manu lielu kaun'!

6. Viena manim galvu glauda,
Otra slauka istabiņ'.

7. Treša bija brāļa sieva
(FS 334, 1287:
Trešā, mana brāļa sieva),
Saņem tautu kumeliņ'.

Elfrida Vintere Salacgrīvā, dzim. 1903 Valmieras Alojā; pier. A. Krūmiņš 1966. FS 1978, 48.
Marija Lāce Ventspils raj. Jūrkalnes c., dzim. 1904; pier. V. Bendorfs 1969. FS 1988, 181.

622 *Milda Pitka Dobeles raj. Elejā, dzim. 1903; pier. D. Žilinska 1964. FS 1968, 103.*

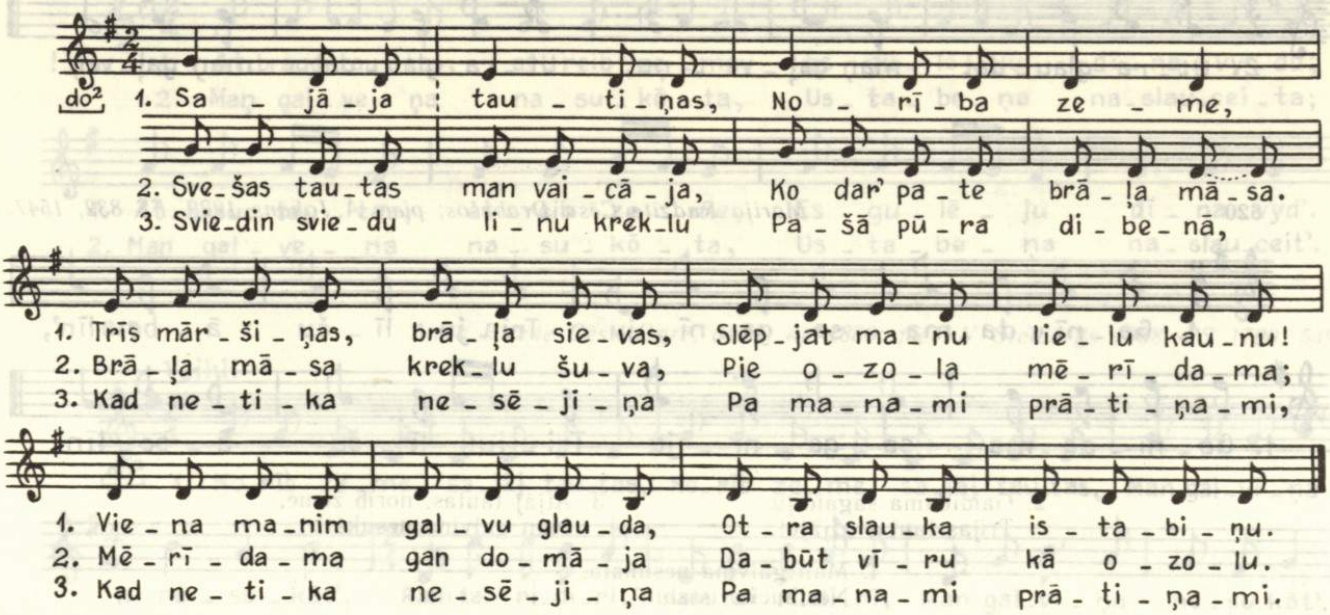

2. Norīb zeme, sajāj tautas,
Man galviņa nesukāt';
Man galviņa nesukāta,
Istabiņa neslaucīt'.

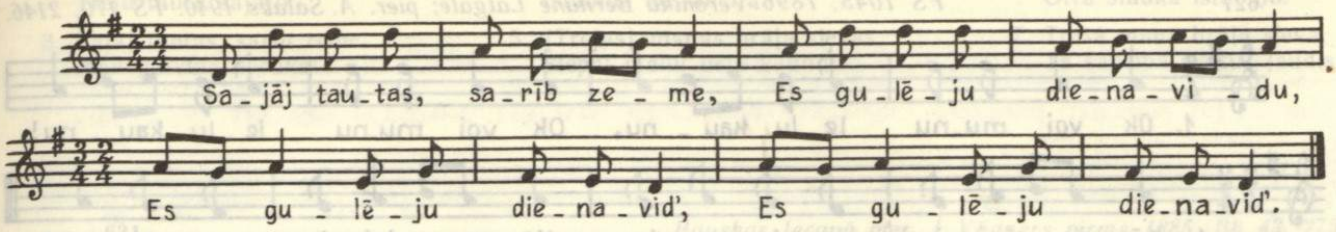
3. Steidzatiesi, brāļa sievas,
Nākat manim palīgā,
Nākat manim palīgāi
Manu lielu kaunu slēpt!

4. Viena manu galvu glauda,
Otra slauka istabiņu;
Otra slauka istabiņu,
Trešā saņem kumeliņ'.

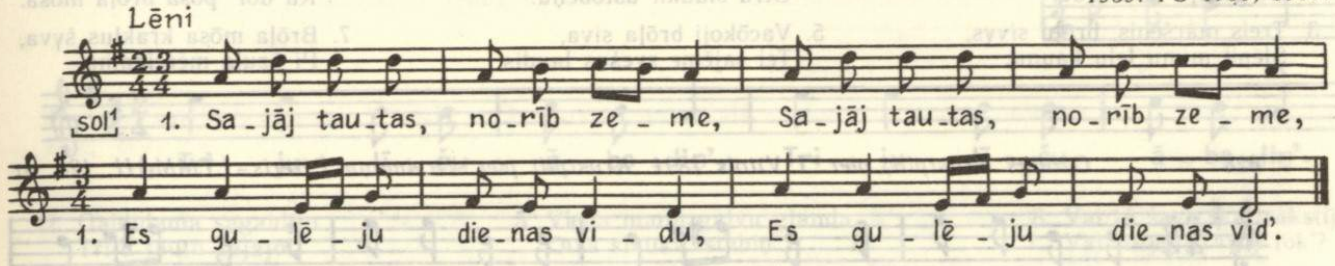
623 *Grieta Penkule Liepājas raj. Tadaiķu c., dzim. 1910 Aizputē; pier. R. Jermaks 1961. FS 1955, 12418.*

624 *Cēsu Druvienā pier. M. Gubene ap 1891 (?). Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 671.*

625 *Eda Blaua Rigas Taurupē, dzim. 1859, dziesmu dzirdējusi ap 1867 Cēsu Vecpiebalgā; pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 3937.*

2. Man bij galva nesukāta,
Istabiņa neslaucīta.

3. Trīs māršiņas, brāļu sievas,
Slēpjat manu lielu kaunu!

4. Viena manu galvu glauda,
Otra slauka istabiņu.

5. Vecākāi brāļa sieva,
Tā saņēma svešus ļaudis.

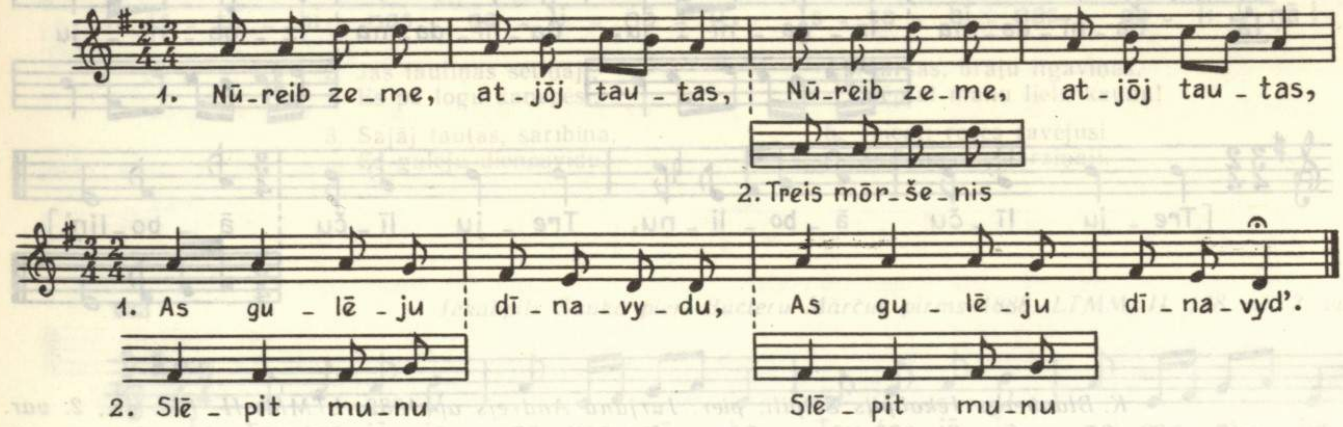
6. Sveši ļaudis tā vaicāja:
Kur ir pati brāļu māsa?

7. Tā aizgāja kreklu šūti
Pie ozola mērīdama.

8. Lai dievs dodi valkātāju
Ozoliņa stiprumiņu.

Karelina Jakulenska un Tekla Greiškāne-Abricko Rēzeknē, dzim. 1870 un 1884 Ludzas Mērdzenē; pier. E. Melngailis 1924. FS 1045, 297.

626

2. Treis mōršenis, brōļu sīvas,
Slēpit munu lelu kaunu!

3. Vīna munu golvu glauda,
Ūtra slauka ustabeņu.

4. Vacōkōi brōļa sīva,
Tei sajēme svešus ļaudis.

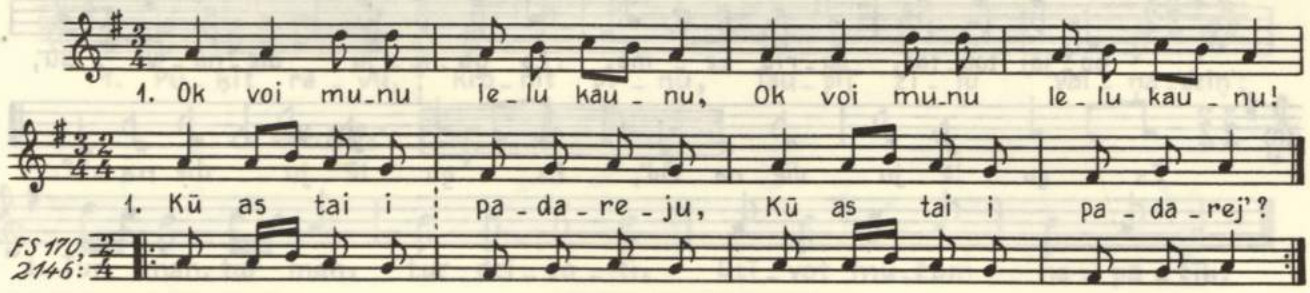
5. Jōs vaicōja sveši ļaudis:
Kur tei poša brōļa mōsa?

6. Brōļa mōsa kraklus šyva,
Pi ūzula mēreidama.

7. Tai saceja mēreidama,
Kab maņ taidys orōjenis.

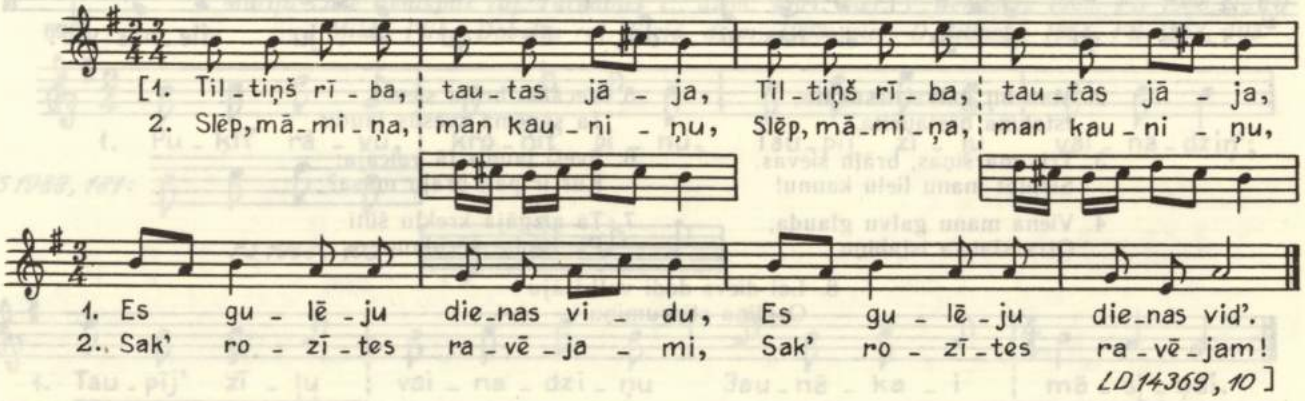
8. Kab maņ taidys orōjenis,
Kai ūzulsi teirumāi.

627 *Madaļa Bernāne Vecākos, dzim. 1884 Rēzeknes Bērzgalē; pier. E. Melngailis 1940. FS 1045, 7896. Veronika Bernāne Latgalē; pier. A. Salaks 1940. FS 170, 2146.*

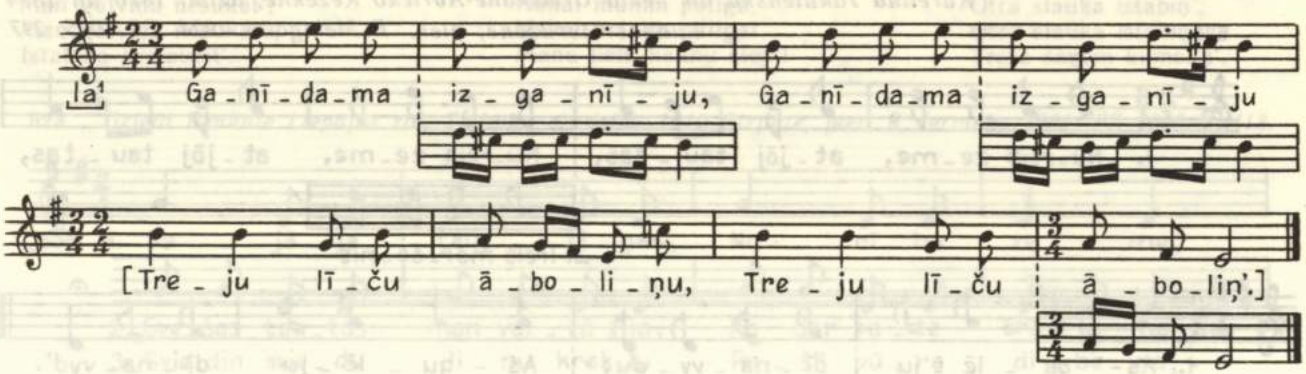

2. Atbrauc tautys, zeme reibi,
As gulēju dinavydu.
3. Treis māršenis, brōļu sivys,
Slēpit munu lelu kaunu:
4. Vīna munu golvu glaudit,
Ūtra slaukit ustobeņu!
5. Vacōkoji brōļa sīva,
Tei sajēme svešus ļaudis.
6. Vaicoj tautys nu māršenis,
Kū dor' poša brōļa mōsa.
7. Brōļa mōsa kraklus šyva,
Pi ūzula mēreidama.

628 *Ozoliņš Krustpili; pier. J. Vītols 1891. Krustpili pier. Dreimaņu Pēteris. LTMM, II, 128. nr.*

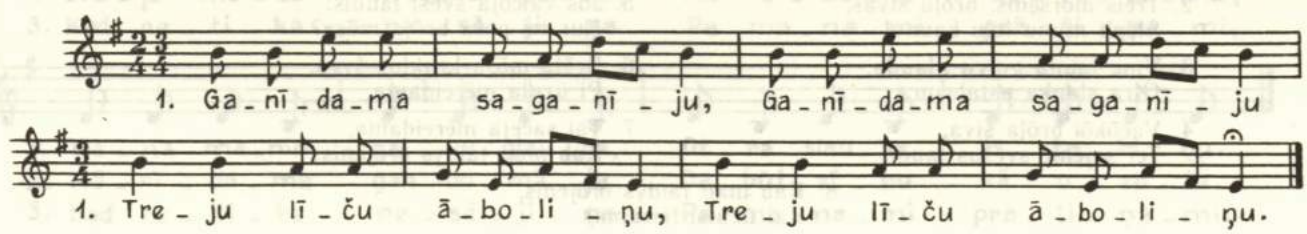

629 *Sperjānis Vārenbrokā [Jēkabpils Vārnavā]; pier. Jurjānu Andrejs 1891. Bb 43, 1609.*

K. Blaubergs Jēkabpils Sēlpili; pier. Jurjānu Andrejs ap 1882. LTMM, II, 128. nr., 2. var.

630 *J. Vītols. 200 latviešu tautas dziesmas. R., 1906, 18. nr.*

2. Gaidīdama sagaidīju
Treju tautu sajājoti.

3. Sajāj tautas, sarīb zeme,
Man galviņa nesukāta.

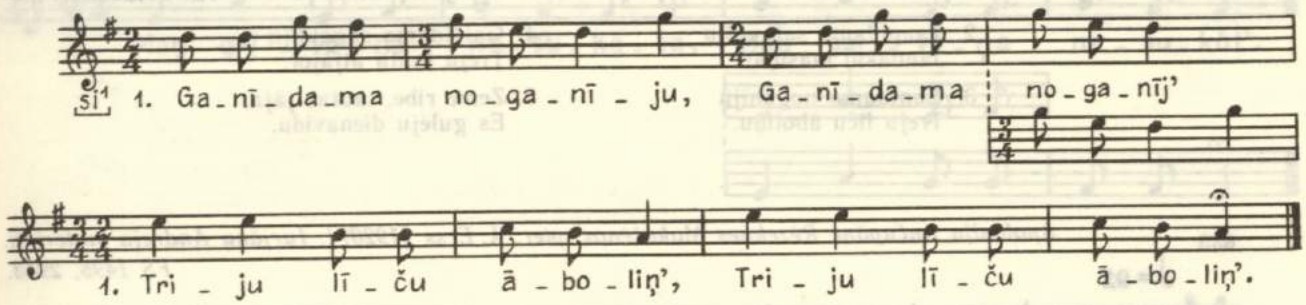
4. Man galviņa nesukāta,
Istabiņa neslaucīta.

5. [Trejas] manas brāļa sievas,
Slēpat manu lielu kaunu!

6. Viena manu galvu glauda,
Otra slauka istabiņu.

7. Trešā mana brāļa sieva,
Tā saņēma svešus ļaudis.

631 *Bauskas Iecavā pier. J. Vāgners pirms 1885. Bb 43, 2753.*

2. Gaidīdama sagaidīju
Triju tautu sajājot.

3. Sajāj tautas, sarībina,
Es gulēju launadziņ'.

4. Trīs māršiņas, brāļa sievas,
Slēpiet manu lielu kaun'!

5. Viena manu galvu glauda,
Otra slauka istabiņ'.

6. Trešā laukā iztecēja
Svešus ļaudis uzkavēt.

7. Vaicā tautas māršiņai:
Ko dar' pati brāļa mās'?

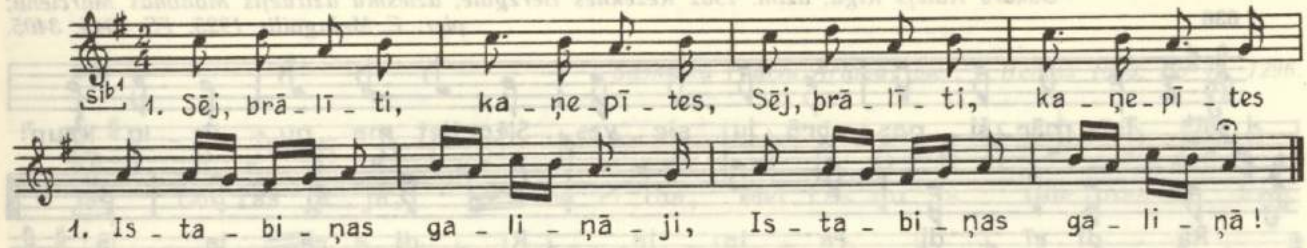
8. Vai tā šuva, vai rakstīja,
Vai rozēmi zarus lok'?

9. Ne tā šuva, ne rakstīja,
Ne rozēmi zarus lok'.

10. Ai, jau savu vaiņadziņu
Trim kārtāmi darināj'.

Pēteris Korāts Liepājas Vecpilī, dzim. 1871 Aizputes Alsungā; pier. E. Melngailis 1924 Rīgā. FS 1045, 4062.

632

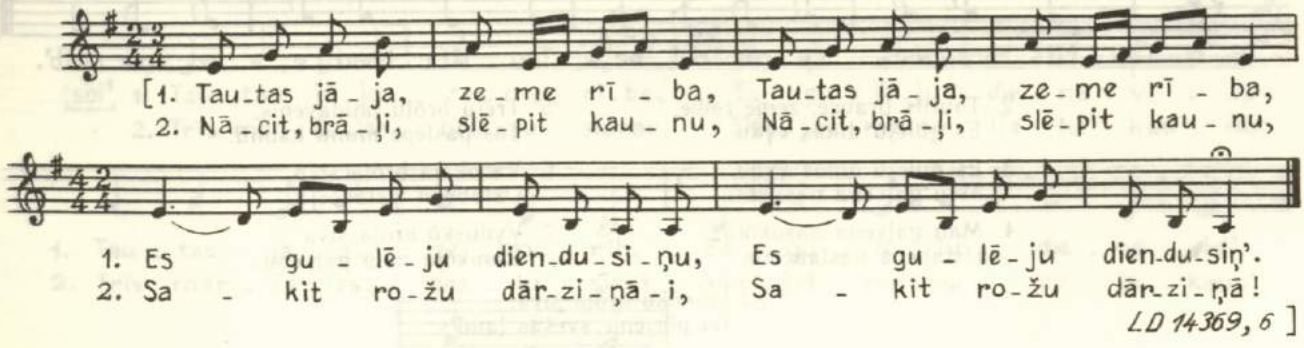
2. Jās tautiņas sētiņāji,
Es pa logu kaņepēsi.

3. Sajāj tautas, sarībina,
Es gulēju dienasvidu.

4. Māršas, brāļu ligaviņas,
Slēpjat manu lielu kaunu!

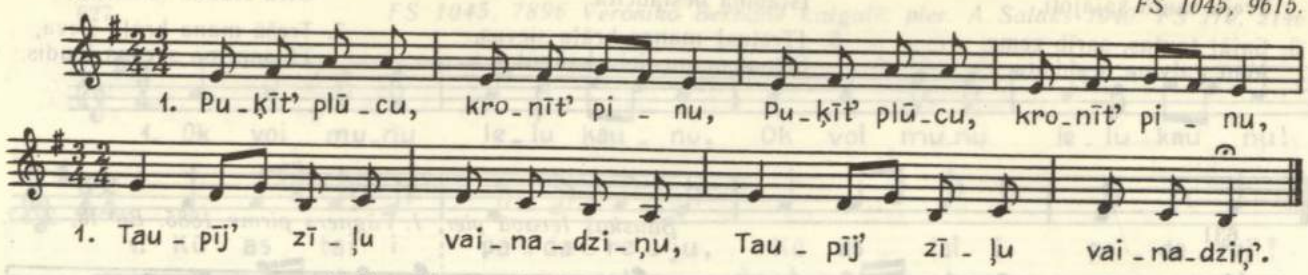
5. Teicat: rozes ravējusi
Sarkanrožu dārziņāji.

633 *Jēkabpils Saukā pier. Bucleru Mārčus pirms 1888. LTMM, II, 128. nr. 3. var.*

LD 14369, 6]

634 *Emma Poriete Madonas Lubānā, dzim. 1876 Madonas Dzelzavā; pier. E. Melngailis 1935. FS 1045, 9615.*

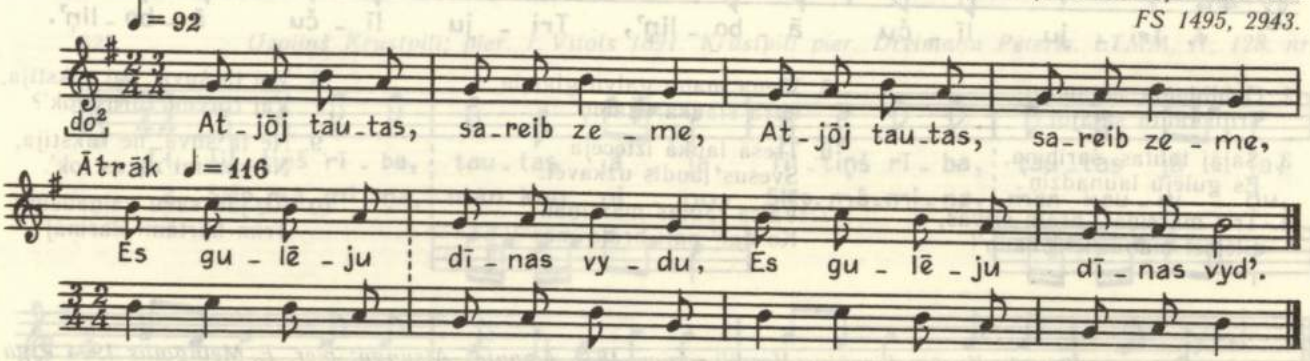
2. Taupīdama sataupīju
Jaunākai māsiņai.

3. Ganīdama noganiju
Treju līču āboliņu.

4. Gaidīdama sagaidīju
Treju tautu atjājot.

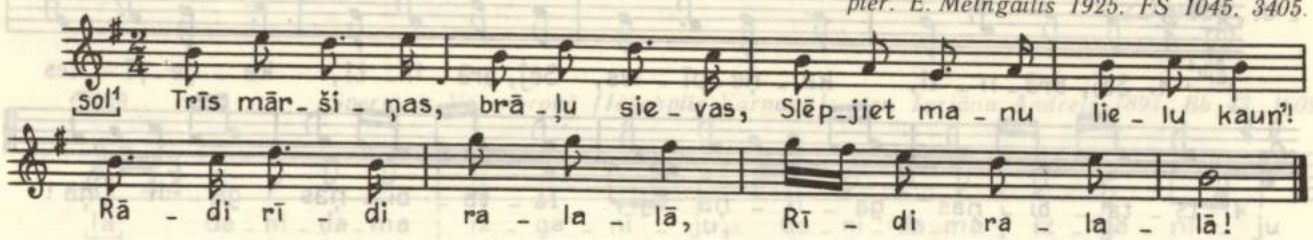
5. Zeme rībe, tautas jāja,
Es gulēju dienavidu.

635 *Apolonija Ančupāne Rēzeknes Makašēnos; pier. Ā. Erss [1920?]. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 2943.*

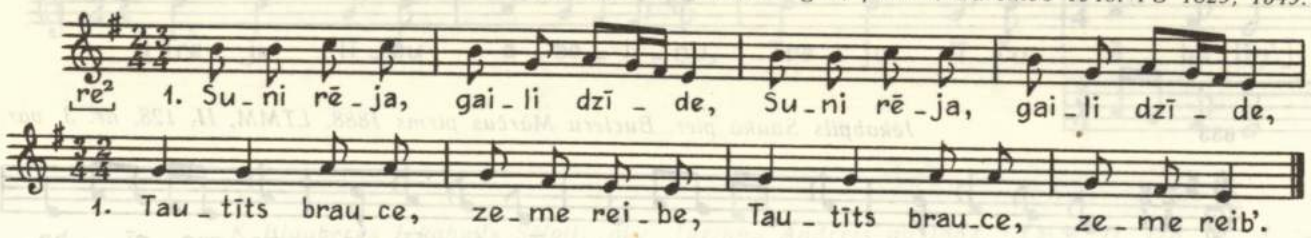

Oskars Kalējs Rīgā, dzim. 1902 Rēzeknes Bērzgalē, dziesmu dzirdējis Madonas Mārcienā; pier. E. Melngailis 1925. FS 1045, 3405.

636

637 *Bōrbola Matule Ludzas Pildā, 66 g.v.; pier. R. Zarembo 1948. FS 1829, 1549.*

2. Tautīts brauce, zeme reibe,
Es gulēju dīnas vyḍu.

3. Es gulēju dīnas vyḍu,
Maņ gaļveņa nasukōta.

4. Maņ gaļveņa nasukōta,
Ustabeņa naslauceita.

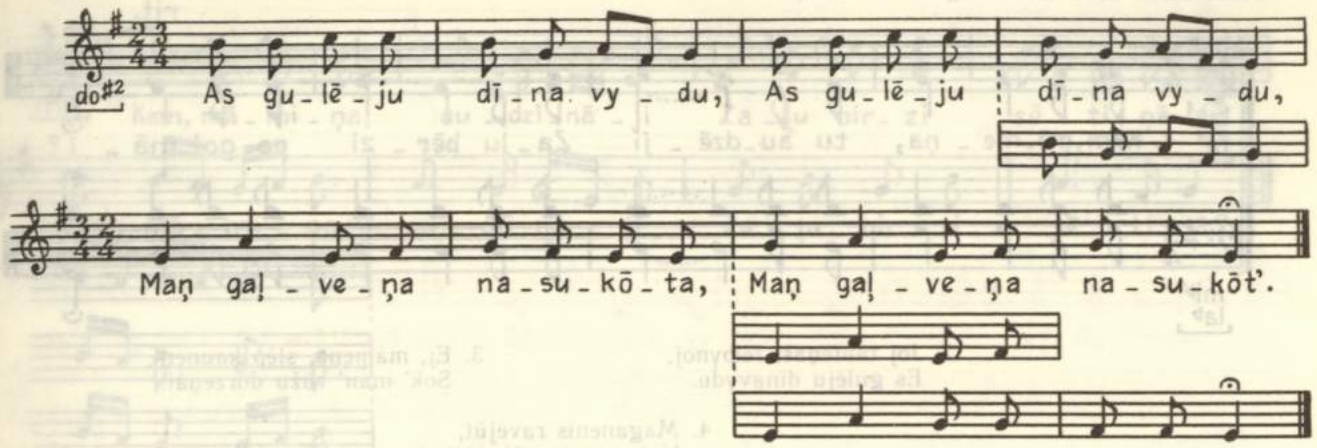
5. Treju brōļu ļaudavenis,
Tōs paslēpe munu kaunu:

6. Vacōkaja brōļa sīva
Ustabeņu izslaucēja.

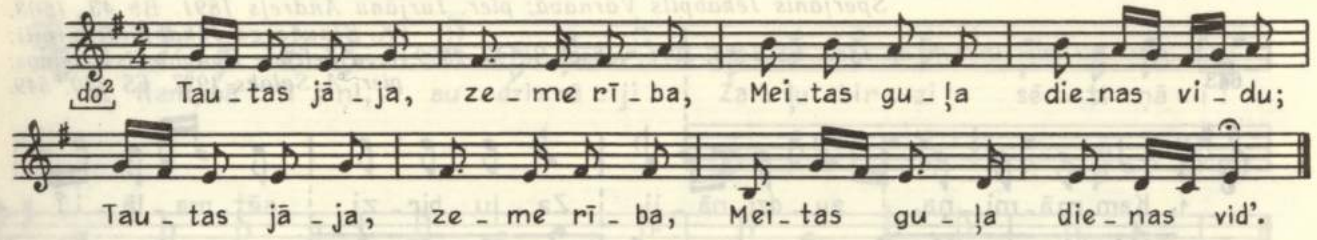
7. Vyḍuskō brōļa sīva
Sasukōja maņ gaļveņu.

8. Jaunōkō brōļa sīva,
Tei pōrjēme svešus ļaud's.

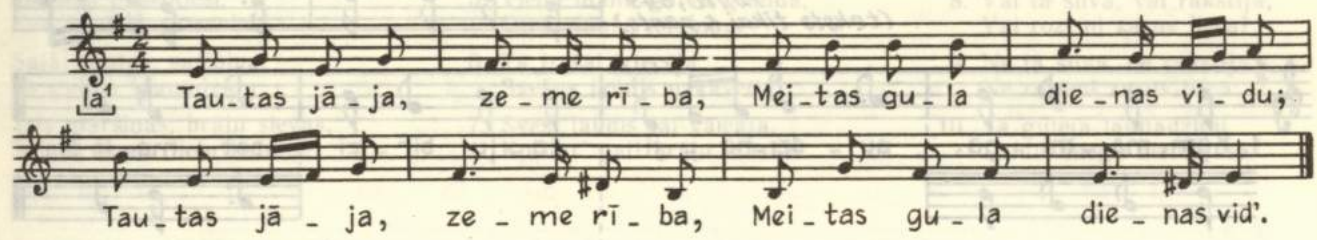
638 *Virgine Pridāne Rēzeknes raj. Marguču c., apm. 60 g.v.; pier. Ald. Kalniņš 1956. FS 1930, 5041.*

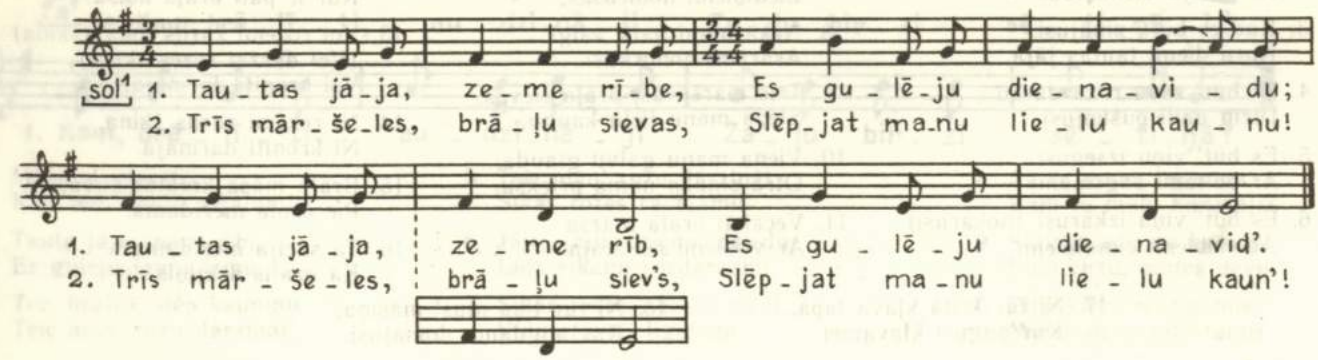
639 *Saldū pier. M. Dravnieks ap 1871 — 1873. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 567.*

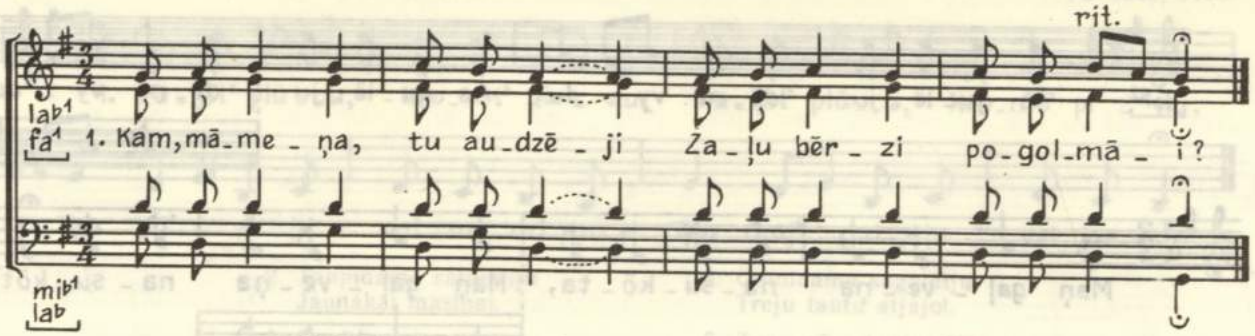
640 *Sasmakā [Talsu Ārlavā] pier. J. Heniņš 1883. Bb 43, 1296.*

641 *Oskars Kalējs Rigā, dzim. 1902 Rēzeknes Bērzgalē, dziesmu dzirdējis Daugavpils Vipē; pier. E. Melngailis 1928. FS 1045, 2951.*

642 *Ontōns Skrinda Pēterburgā, dzim. 1881 Daugavpils Liksnā; pier. E. Melngailis 1900. FS 1045, 249.*

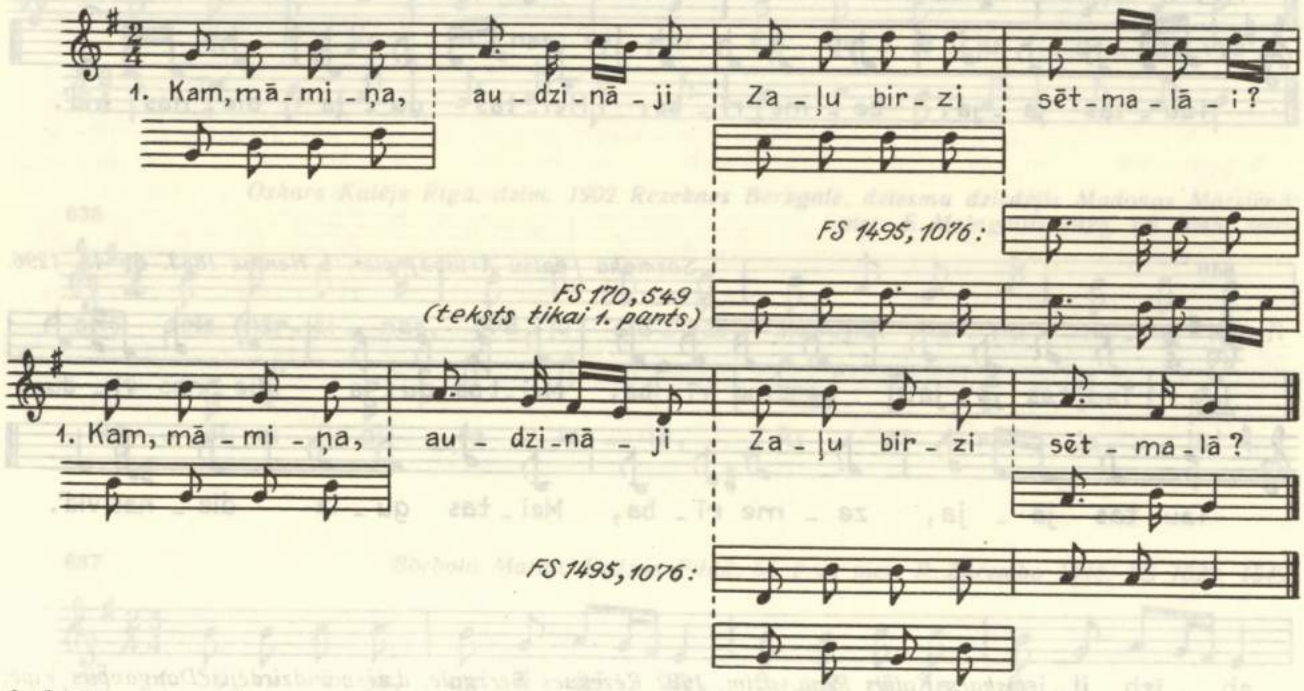

2. Jōj tauteņas, reibynoj,
Es gulēju dinavydu.

3. Ej, māmeņa, slēp kauneņ',
Sok' man' rūžu dōrzeņāi:

4. Maganenis ravējūt,
Vainuceņu puškojūti.

643 *Sperjānis Jēkabpils Vārnavā; pier. Jurjānu Andrejs 1891. Bb 43, 1603.*
K. Blaubergs Jēkabpils Sēlpili;
pier. Jurjānu Andrejs ap 1882. FS 1495, 1076; teksts Bb 43, 2099. Ieva Zeļcāne Daugavpils Līvānos;
pier. A. Salaks 1927. FS 170, 549.

2. Sajāj tautas, sarīb zeme,
Es gulēju dienavidu.

3. Kad es būtu zinājusi,
Kuru dienu tautas jāja,

4. Es būt' savu rožu dārzu
Dižin daili puškojusi.

5. Es būt' viņu izsegusi
Ar baltāmi sagšiņāmi.

6. Es būt' viņu izkārusi (nokārusi)
Ar raibiemi cimdiņiemi.

7. Labāk manas baltas sagšas
Ziediņiemi nobirušas,

8. Nekā mani balti vaigi
Asarāmi nomirkuši.

9. Trīs māršavas, brāļa sievas,
Slēpa manu lielu kaunu.

10. Viena manu galvu glauda,
Otra slauka nama priekšu.

11. Vecākāi brāļa mārša
Ar viesiemi runātāja.

12. Vaicāj' tautas no māršavas:
Kur ir pati brāļa māsa?

13. Voi rozēmi zarus loka (škina)
(Voi dārzāi rozes škina),
Voi kroniti darināja?

14. Ni rozēmi zarus škina,
Ni kronīti darināja.

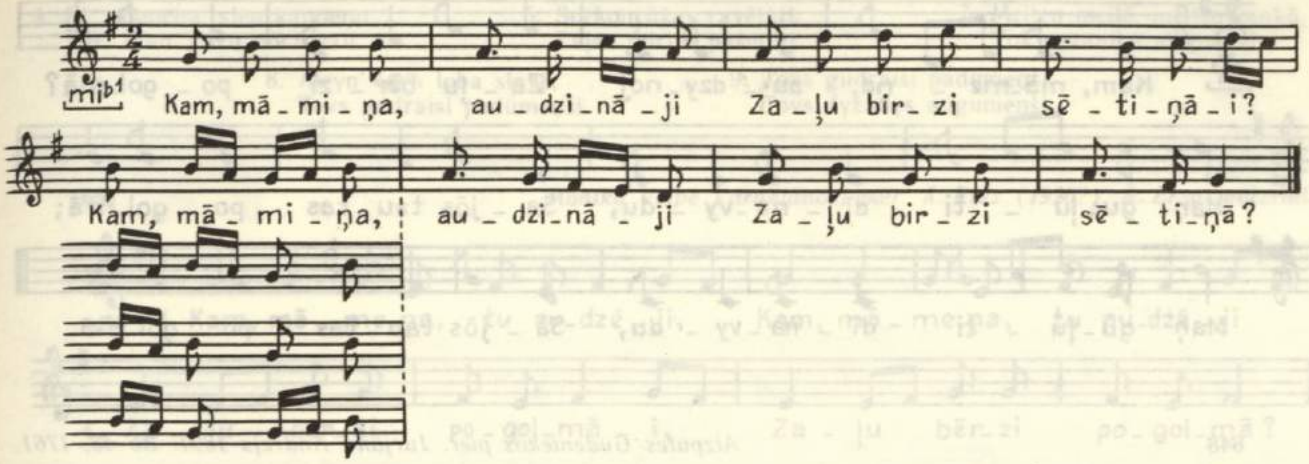
15. Brāļu māsa kreklus šuva,
Pie ozola mērīdama.

16. Tā sacīja mērīdama:
Kā ozaļis arājiņis.

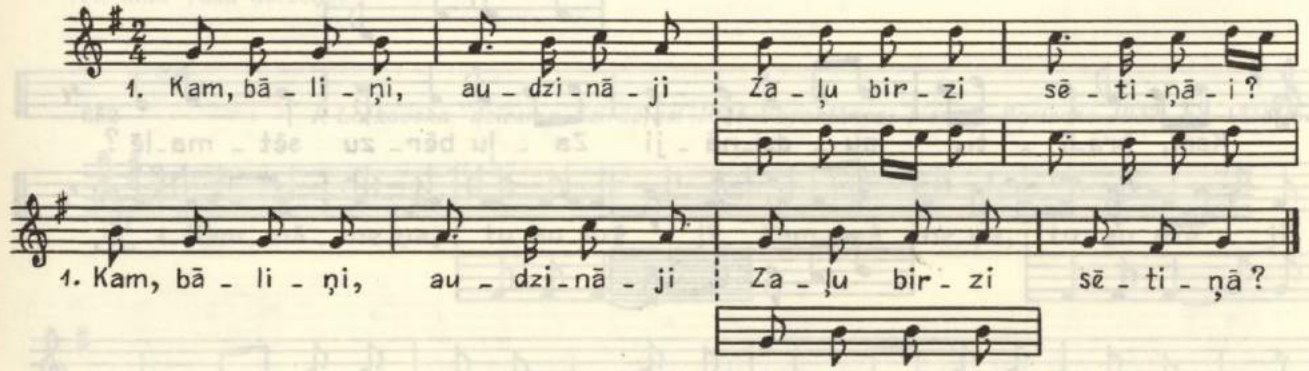
17. Ni tur krita kļava lapa,
Kur augusi kļavainēi.

18. Ni tur tika mūs' māsiņa,
Kur augdama domājusi.

644 *Ilūkstes Aknīstē Dārta Likumiete un Made Nagliņa, dzim. 1874 un 1870 Jēkabpils Biržos; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 10000.*

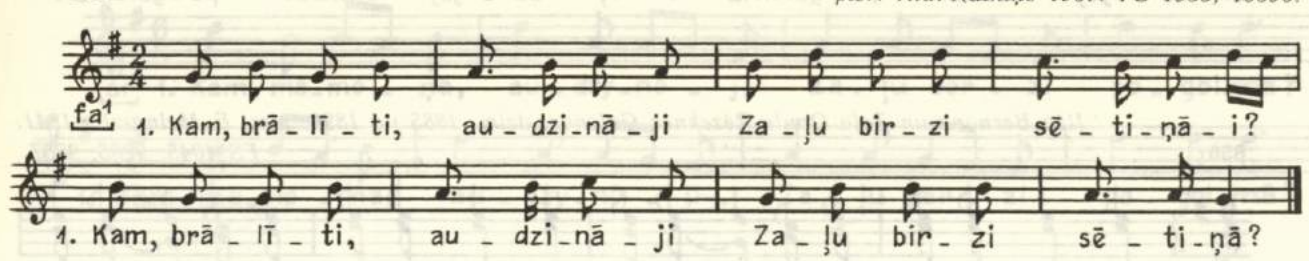

645 *Līza Auziņa Bauskas Iecavā, dzim. 1866; pier. J. Rinkuss 1930. FS 345, 379.*

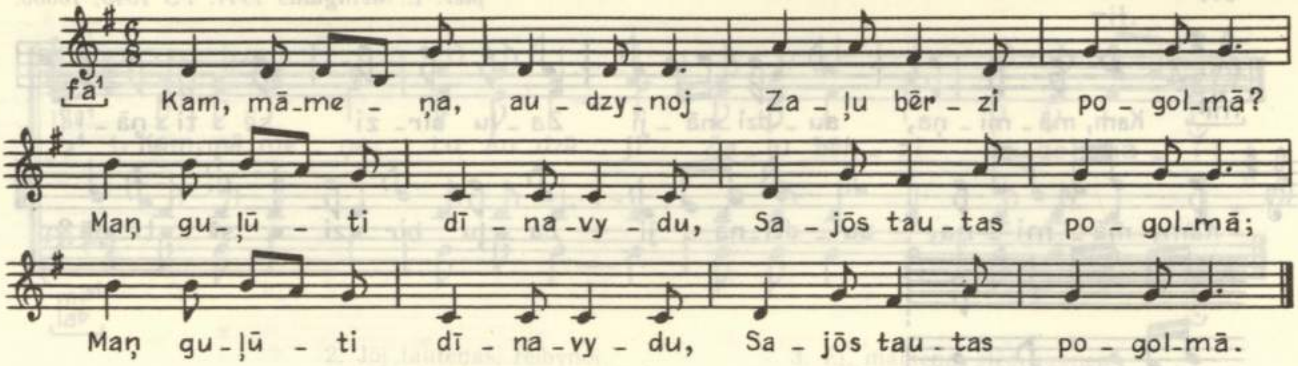
2. Māsiņai puškotiesi,
Kad tai jāja precinieki.
3. Sajāj tautas, saribina,
Es gulēju launadziņu.
4. Trīs māršiņas, brāļu sievas,
Slēpiet manu lielu kaunu!
5. Viena manu galvu glauda,
Otra slauka istabiņu.
6. Tā trešai iztecēja
Svešus ļaudis uzkavēti.
7. Sveši ļaudis tai vaicāja,
Ko dar' pati brāļu māsa?
8. Vai tā šuva, vai rakstīja,
Vai rozēmi zarus lieca?
9. Ne tā šuva, ne rakstīja,
Ne rozēmi zarus lieca:
10. Tā gulēja launadziņu,
Saldu miegu aizmigusi.

646 *Late Vilciņa Kuldīgas raj. Ievkalnu c., 74 g.v., dzim. Kuldīgas Gaiķos; pier. Ald. Kalniņš 1957. FS 1935, 10595.*

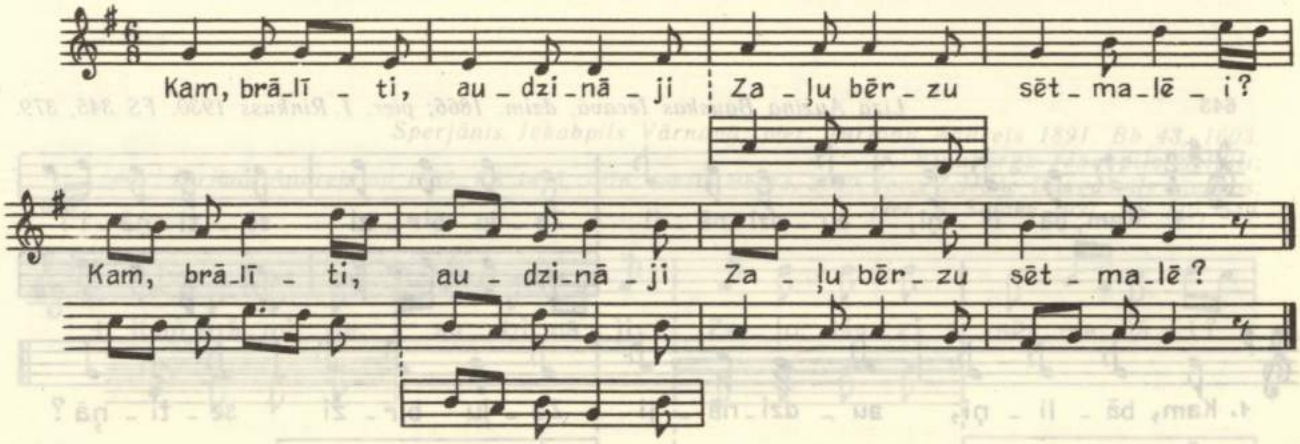

2. Māsiņai ietecēti,
Kad redz tautu atjājami.
3. Tauta jāja, zeme rībi,
Es gulēju launadziņu.
4. Tec, brālīti, slēp kauniņu,
Teic man' rožu dārziņāi!
5. Teic man' rožu dārziņāi
Sīkas rozes ravējami!
6. Jāju, jāju, dziedu, dziedu
Līdz sīkami rozdārzami.
7. Sīkas rozes, skaisti ziedi,
Vidū stāvēj' līgaviņa.
8. Ak tu mana līgaviņa,
Kam tu mani kaitināji?
9. Stāvus lecu no kumeļa,
Pliķi cirtu, mutes devu;
10. Pliķi cirtu mācīdamis,
Mutes devu mīlēdamis.

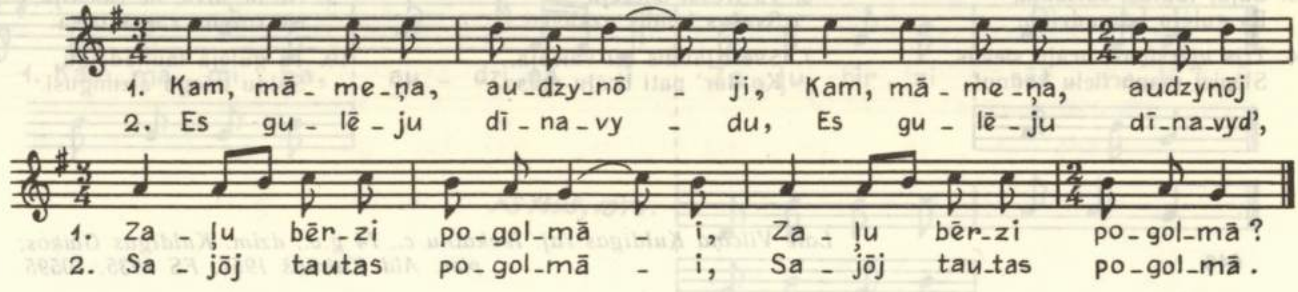
647 *Helēna Švarce Viļānu raj. Rikavas c., dzim. 1902; pier. Ald. Kalniņš 1955. FS 1925, 5228.*

648 *Aizputes Gudeniekos pier. Jurjānu Andrejs 1891. Bb 43, 1761.*

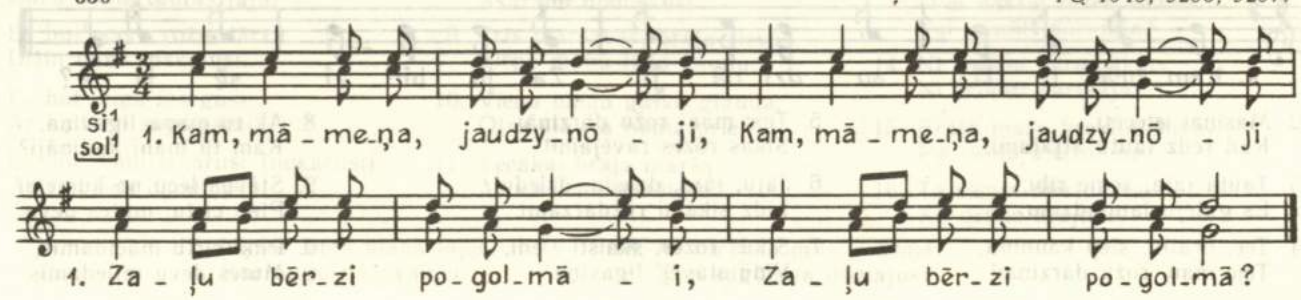

649 *Matilda Bruzgule Rēzeknes Galēnos; pier. Ā. Erss 1920. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 2893.*

Ilža Bernāne un Zoļa Opule Rēzeknes Galēnos, dzim. 1885 un 1896; pier. E. Melngailis 1941.

650 *FS 1045; 9205, 9207.*

2. As gulēju dīnavyd u,
Sajōj tautas pogolmāi.

3. Ej, māmeņa, slēp kauneņu,
Sok' man' rūžu dōrzeņāi!

4. Sok' man' rūžu dōrzeņāi,
Sorkonrūžas ravējūti.

5. Sorkonrūžas ravējūti,
Zaļas mirtes pasējūti.

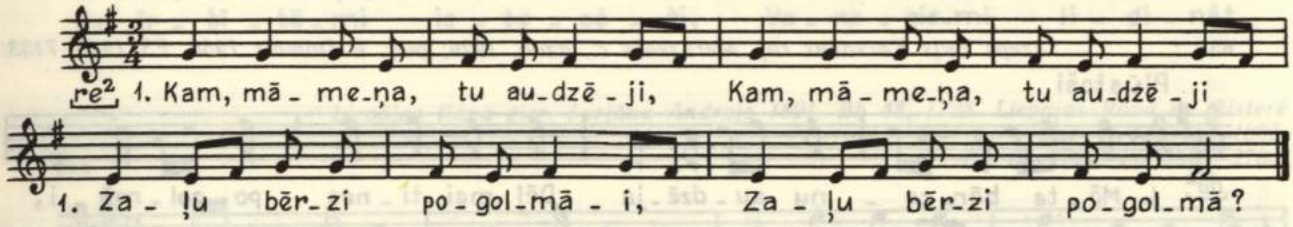
6. Māmeņ meilō, māmeņ jaukō,
Voi as teve panykuse?

7. Meiteņ meilō, meiteņ jaukō,
Voi as tautas aicynōju?

8. Aicyn' tova loba slave,
Tovs gudraisi padūmeņši.

9. Tovs gudraisi padūmeņši,
Tovs dyžanys augumeņši.

651 *Monika Veipe Varakļānos; pier. Ā. Erss (1920?). Ā. Ersa materiāli.*

2. Es gulēju dīna vydu,
Sajōj tautas pogolmāi.

3. Māmeņ milō, slēp kauneņu,
Teic man' rūžu dōrzeņāi!

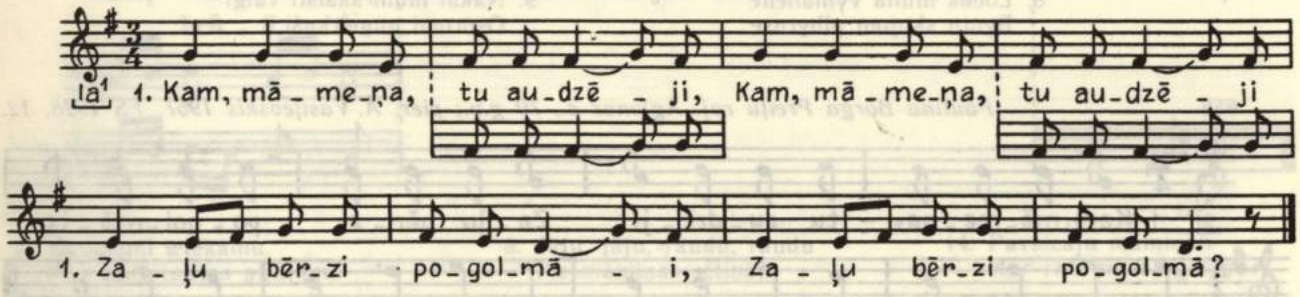
4. Boltas rūzes pasējūti,
Maganeņas ravējūti.

5. Māmeņ milō, māmeņ jaukō,
Vai es tevi apnykuse?

6. Meiteņ milō, meiteņ jaukō,
Vai es tautas aicynōju?

7. Aicyn' tova loba slove,
Tovs dyžanys augumenis.

652 *J. Latkovska, dziesmu dzirdējusi 1924 Varakļānos; pier. P. Barisons 1932. FS 1378, 65.*

2. Es gulēju dīnavydu,
Sajōj tautas pogolmāi.

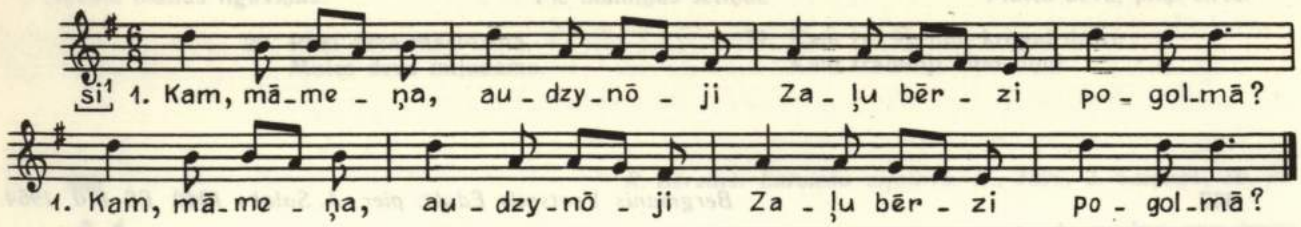
3. Ej, māmeņa, slēp kauneņu,
Sok' man' rūžu dōrzeņāi!

4. Sok' rūzeites revejūti,
Maganeņas palaistūti.

5. Meiteņ milō, meiteņ dōrgō,
Voi as tautas aicynōju?

6. Aicyn' tova loba slave,
Tovs dyžanys augumenis.

653 *Ilze Jurkāne Kārsavas raj. Nautrēnu c., 53 g.v.; pier. D. Jaunslaviete 1958. FS 1940, 6969.*

2. Dēļ meiteņu audzynōju,
Kur gulētu dīnavyd'.

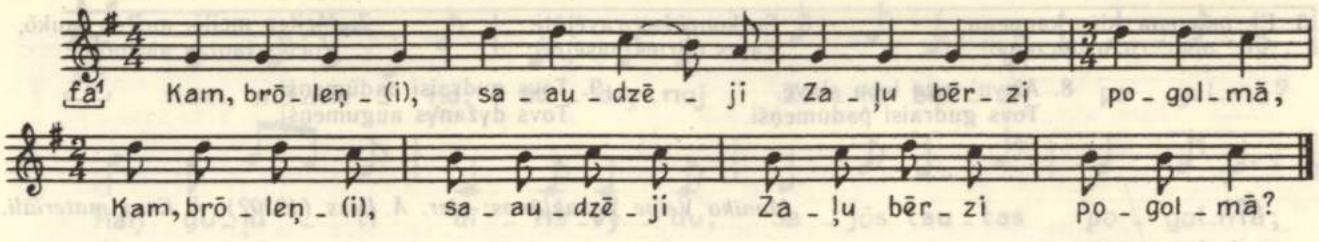
3. Maņ guļūti dīnavydu,
Sabrauc tautys pogolmā.

4. Pyrmejomi tauteņomi
Ar vōrdeņu atsacēj'.

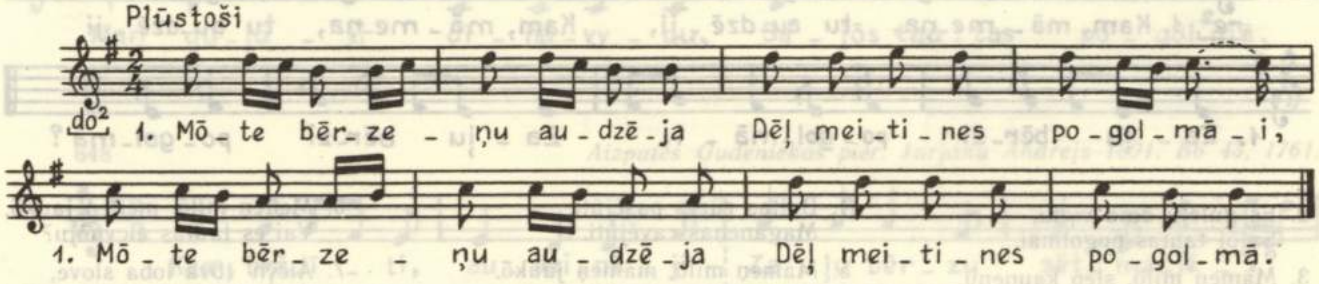
5. [Ūtrejomi] tauteņomi
Navarēju atsacēt.

6. Navarēju atsacēti,
Koleidz rūceņu padev'.

654 *Mihalina Savicka Ludzas Pildā, dzim. 1883; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8862.*

655 *Jāzeps Buļs Kārsavas raj. Mērdzenes c., dzim. 1926; pier. P. Dambis 1958. FS 1940, 7133.*

2. Dēļ meitines pogolmāi,
Kur gulēti dinavydu.

3. Es gulēju dinavydu,
Tautas jōja, zeme reib.

4. Aj, māmeņa, slēp kauneņu,
Sok': mogūņu ravētōja!

5. Sok': mogūņu ravētōja,
Puču dōrza laistētōja.

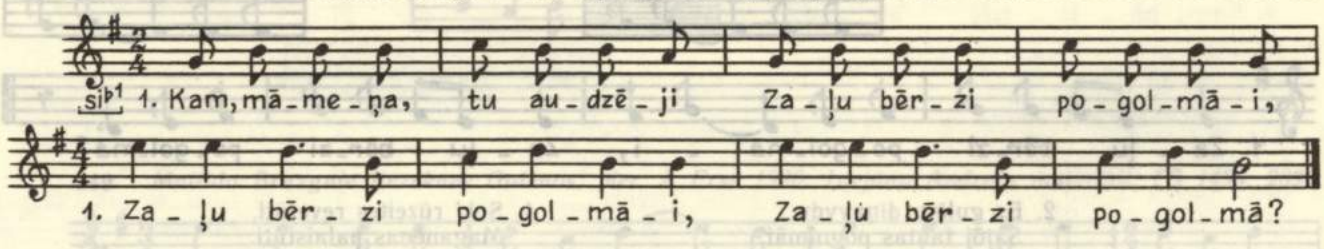
6. Kab es tū i zynōjuse,
Kuru dīnu tautas jōs,

7. Lobōk byutu tū dīneni
Zam egleites pasēdēj'se.

8. Lobōk muna vylnaneite
Byutu skujom pībyruse

9. Ņakai muni skaisti vaigi
Osoromi nūmērkuši.

656 *Paulīna Borga Preiļu raj. Aglonas c., 70 g.v.; pier. A. Vasiļevskis 1957. FS 1928, 12.*

2. Maņ tautenis sareibēja,
Es gulēju dīnduseņu.

3. Aj, māmeņa, slēp kauneņu,
Sok' man' rūžu dōrzeņāi!

4. Sok' man' rūžu dōrzeņāi
Mogūnenis ravejūti!

5. Ka zynōtum tū dīneņu,
Kod tautenis sareibēsi,

6. As nūklōtum rūžu dōrzu
Boltajomi vylnōnemi.

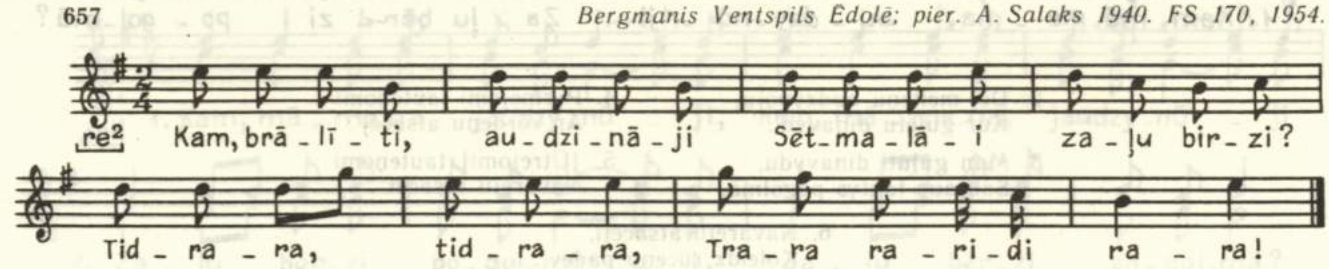
7. Lai nūbērsti maņ vylnōnes
Sorkonimi zīdenimi,

8. Lai nūbērsti muns laiceņši
Gaudajomi osoromi.

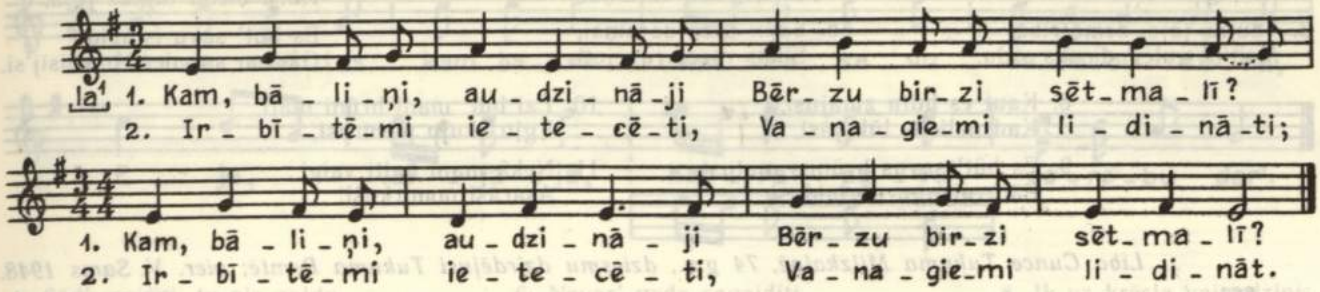
9. Kam, tautīti, oku roki,
Kam tev jōsi vajadzēja?

10. Gon byus tovam myužeņami
Munu gaudu asareņu.

657 *Bergmanis Ventspils Ēdolē; pier. A. Salaks 1940. FS 170, 1954.*

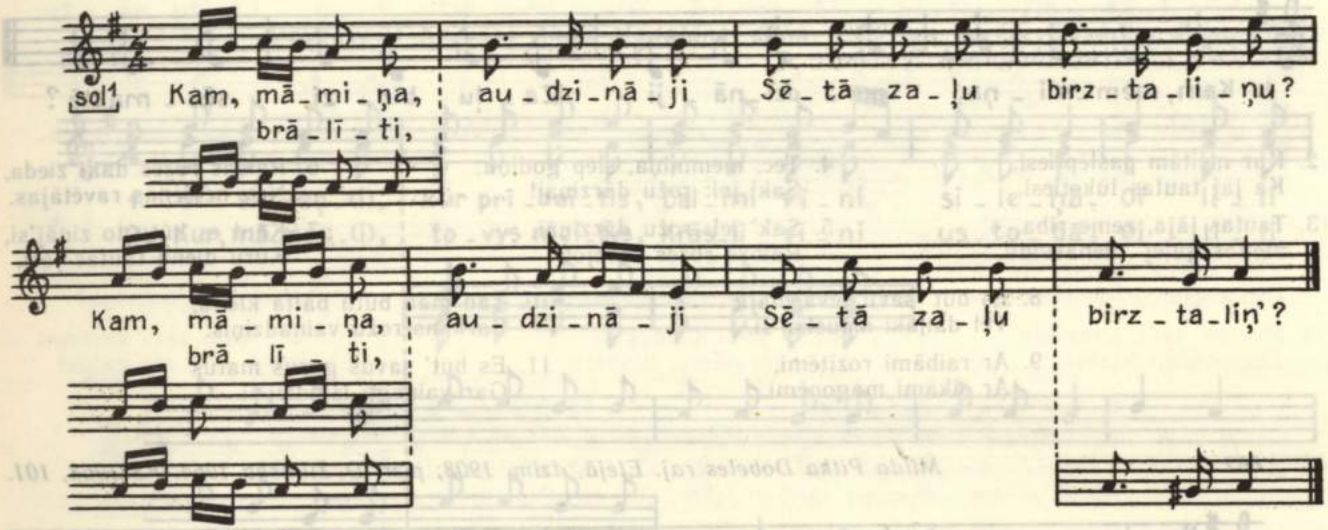

658 *Ūziņos [Jelgavas Jēkabniekos] pier. R. Vulfs. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 2591.*

Liepājas Rāvā pier. Jurjānu Andrejs 1891. Bb 43, 1728. Liepājas Rāvā un Aisterē pier. A. Jansons 1885. Bb 43, 2721; FS 1620, 2780.

659

2. Māsiņāmi ietekamu,
Kad redz tautas atjājami.

3. Tautas jāja, zeme rib,
Es gulēju launadziņu.

4. Pavaicāju māmiņai:
Kur raš' savu ligaviņu?

5. Māmiņ' manim atbildēja:
Baltā rožu dārziņāi.

6. Jāju, jāju, dziedu, dziedu
Līdz baltami rožu dārzam.

7. Baltas rozes novītušas,
Nevaid manas ligaviņas.

8. Jāju, jāju, raudu, raudu
Pie māmiņas sētiņāi.

9. Pavaicāju māmiņai:
Kur raš' savu ligaviņu?

10. Māmiņ' manim atbildēja:
Sarkanrožu dārziņāi.

11. Jāju, jāju, dziedu, dziedu
Līdz sarkanam rožu dārzam.

12. Sārtas rozes novītušas,
Nevaid manas ligaviņas.

13. Jāju, jāju, raudu, raudu
Pie māmiņas sētiņāi.

14. Pavaicāju māmiņai:
Kur raš' savu ligaviņu?

15. Māmiņ' manim atsacija:
Raibā rožu dārziņāi.

16. Jāju, jāju, dziedu, dziedu
Līdz raibami rožu dārzam.

17. Raibas rozes daili zied,
Vidū mana ligaviņa.

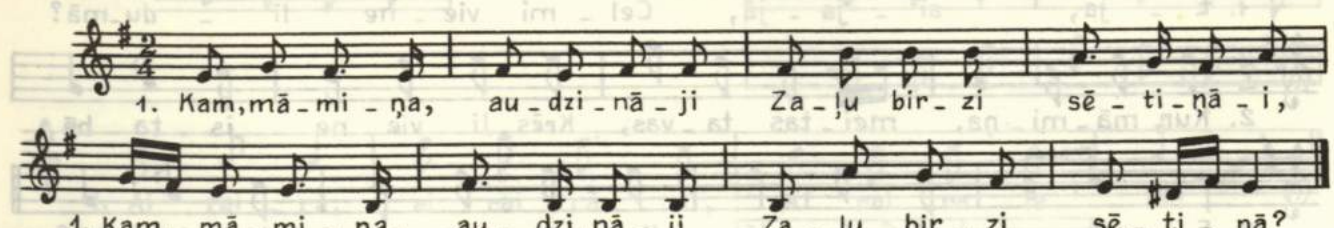
18. Stāvu lēcu no kumeļa,
Pretī nāca ligaviņa.

19. Pretī nāca ligaviņa,
Mutes deva, pliķi cirta.

20. Pliķi cirta mācidama,
Mutes deva mīļodama.

21. Kam tu, šķelmi, krogai dzēri,
Kam tramdiji kumeliņu!

660 *R. Bērziņš. Latviešu vijolītes. R., 1896, 2. vainags, 10. nr.*

2. Irbitēmi ietecēti,
Vanagami lidinoti.

3. Tautas jāja, zeme rība,
Meitiņ' gulēj' dienas vidu.

4. Ej, māmiņa, slēp godiņu,
Saki: rožu dārziņāi!

5. Saki: rožu dārziņāi,
Sīkas rozes ravējoti.

6. Kaut es būtu zinājusi,
Kuru dienu tautas jāja,

7. Es būt' savu istabiņu
Gariem salmiem pakaisīj'si.

8. Kaut es būtu zinājusi,
Kad nelietis lūkojāsi,

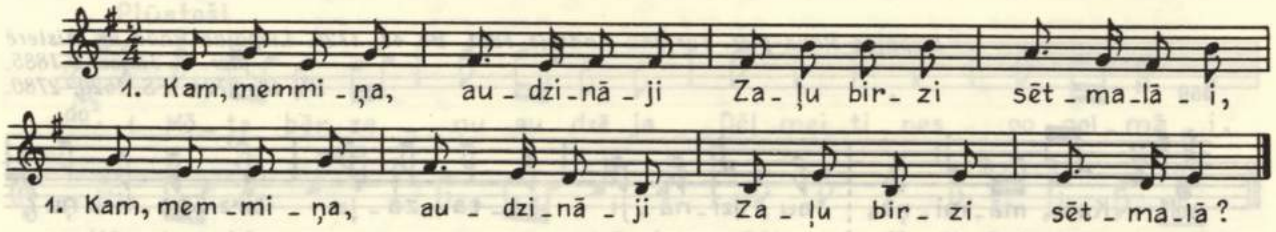
9. Es būt' savus brūnus matus
Pār vaiņagu pārlaidusi.

10. Lai būt' mani brūni mati
Egļu skuju piebiruši,

11. Nekā mani balti vaigi
Asarāsi nomirkuši!

Liba Cunce Tukuma Milzkalnē, 74 g.v., dziesmu dzirdējusi Tukuma Remtē; pier. V. Sams 1948. FS 1835, 7443.

661

2. Kur meitām paslēptiesi,
Ka jāj tautas lūkotiesi.

3. Tautas jāja, zeme rība,
Meitas gulēj' dienasvidu.

4. Tec, memmiņa, slēp godiņu,
Sak' jel: rožu dārziņāi!

5. Sak' jel: rožu dārziņāi,
Raibas rozes ravējoti.

6. Raibas rozes daiļi zieda,
Nav nevienas ravētājas.

7. Kaut es būtu to zināj'si,
Kuru dienu tautas jāsi,

8. Es būt' savu tēva māju
Vēl daiļāki izpuškoj'si.

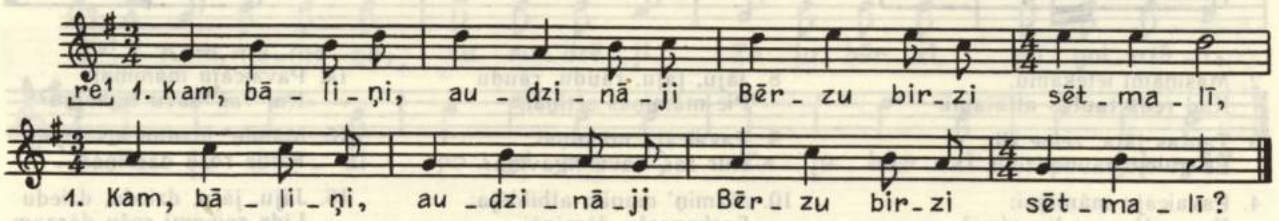
9. Ar raibāmi rozītēmi,
Ar sīkāmi magonēmi.

10. Tad man būtu balta kleita,
Sarkans rožu vainadziņis.

11. Es būt' savus garus matus
Gar vainagu izļodzij'si.

662

Milda Pitka Dobeles raj. Elejā, dzim. 1903; pier. D. Žilinska 1964. FS 1968, 101.

2. Sajāj tautas, sarībina,
Es gulēju dienasvidu.

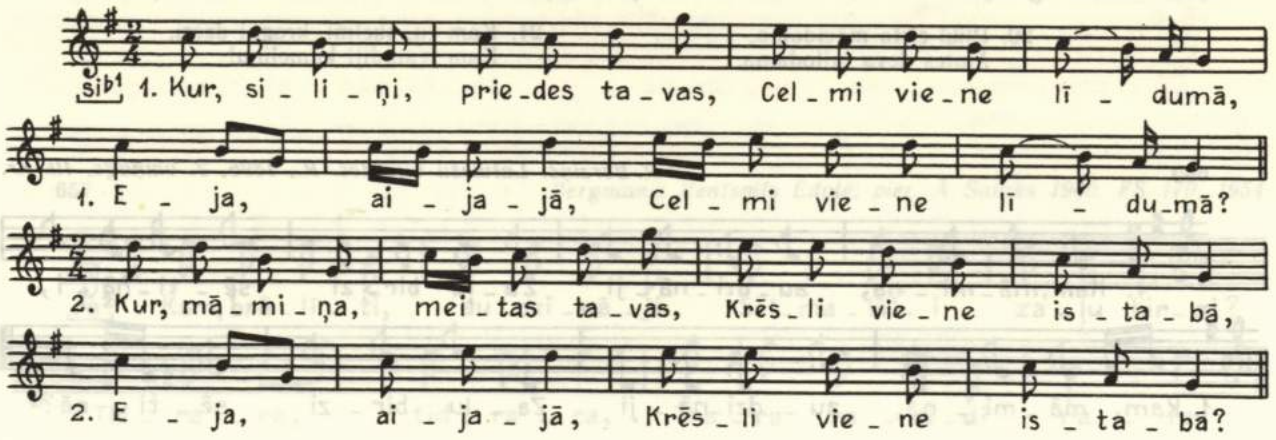
3. Trīs māsiņas, brāļasievas,
Slēpiet manu lielu kaun'!

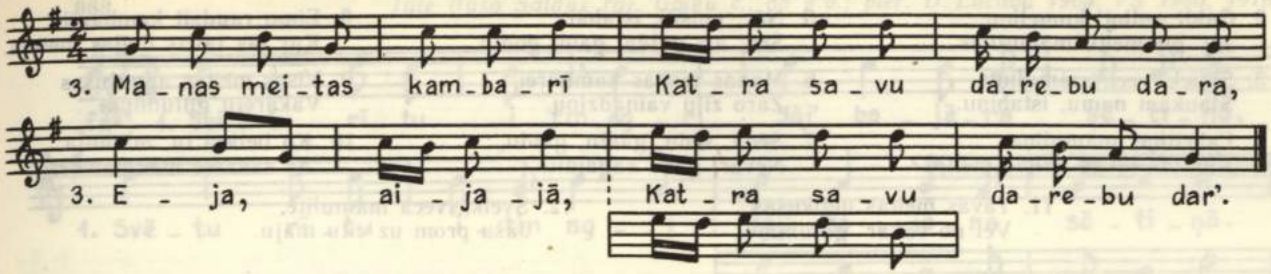
4. Viena manu galvu glauda,
Otra slauka istabiņ'.

5. Tā trešāi aiztecēja
Tautu dēlus aizrunāt.

663

Luize Alute Rigā, dzim. 1856 Jelgavas Bukaišos; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 6433.

4. Sēd', puisīti, tu pie galda,
Gaidi goda iznākot!

5. Sēžu, sēžu, gaidu goda,
Nevar' goda sagaidīt.

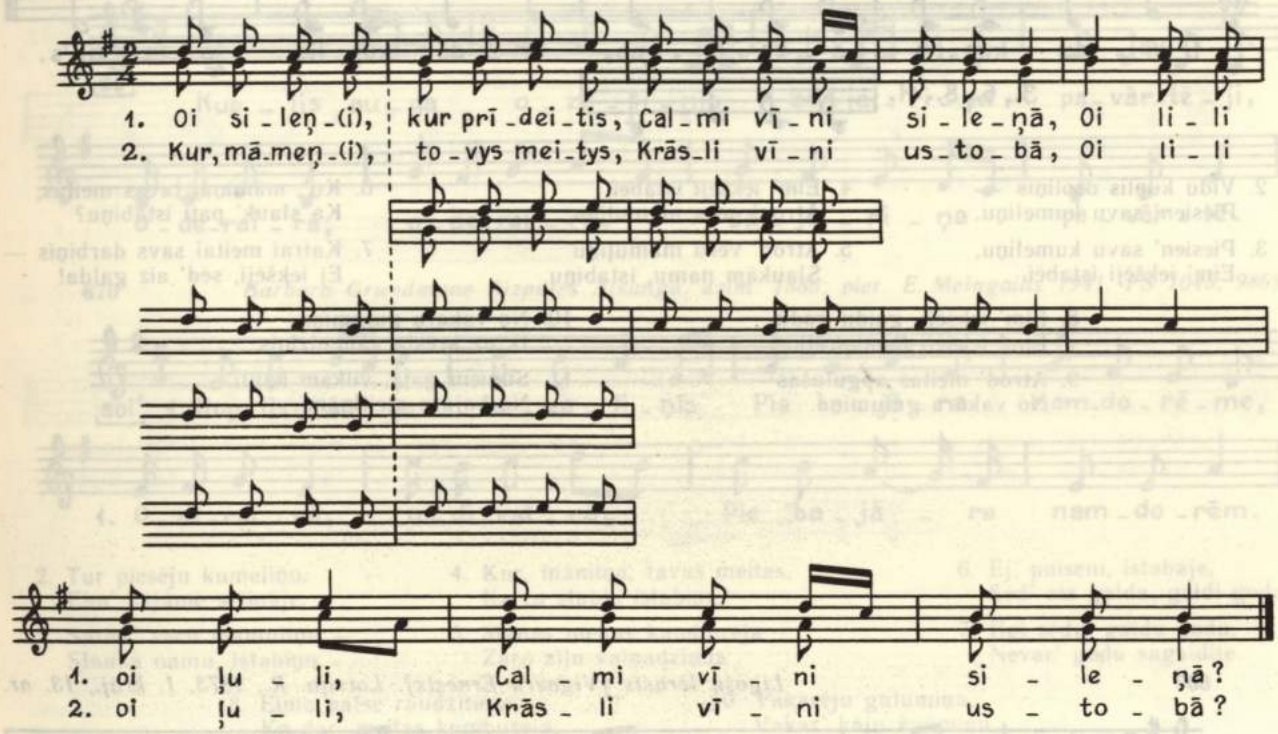
6. Nevar' goda sagaidīti,
Eim' raudzīti kambari:

7. Katra sava gultā gula
Vakariņa gulumiņ'.

8. Ik uz krēsla vainadziņis
Vakariņa likumiņ'.

Daugavpils Kapiņos Anna Madaļāne, dzim. 1860, un Terēze Daukšta, dzim. 1873; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 4228.

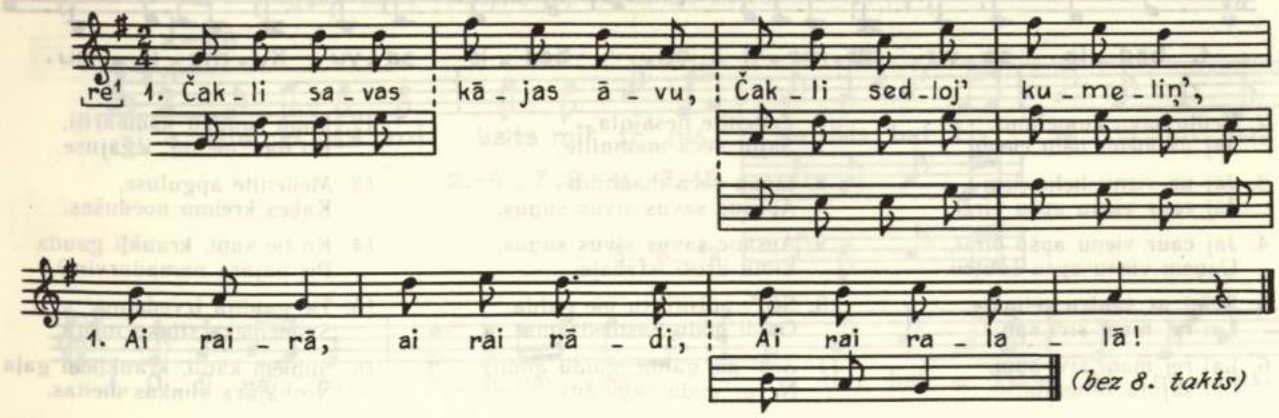
664

Otrās balss varianti nav doti.

Lize Kopštāle Liepājas raj. Vērgales c., dzim. 1894 Aizputes Ciravā, dziesmu dzirdējusi Ciravā; pier. V. Briede 1961. FS 1955, 20379.

665

(bez 8. takts)

2. Čakli sedloj' kumeliņu,
Jāj' pie meitu māmulītes.

3. Satiek' vecu māmuliņu
Slaukām namu, istabiņu.

4. Labrītiņe, māmuliņa,
Kur tās tavas daiļas meitas?

5. Nāc, puisīti, istabāi,
Sēd' aiz galda, gaidi godu!

6. Manas meitas kambarēi
Zaro zīļu vainadziņu.

7. Sēdu, sēdu, gaidu, gaidu,
Nevar' godu sagaidīti.

8. Eimu raudzīt kambarēi,
Kur tās tavas daiļas meitas.

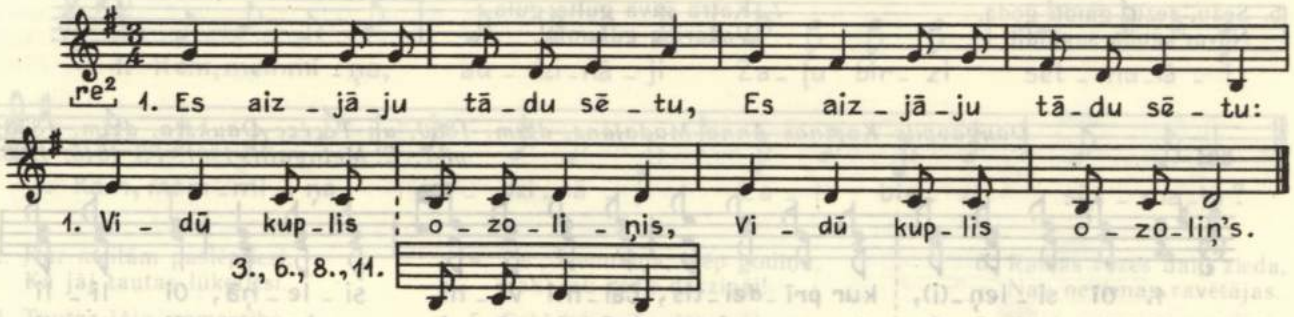
9. Visas meitas apgulušas
Vakarēju gulumiņu.

10. Ko lieliesi tu, māmuļa,
Ar savāme meitiņāme?

11. Tavas meitas netikušas
Vēl no vakar' gulumiņu.

12. Sveiki, vecā māmulīte,
Jāšu prom uz citu māju.

666 *E. Koha Kuldigas Grīķos; pier. J. Kohs 1927. FS 193, 593.*

2. Vidū kuplis ozoliņis —
Piesien' savu kumeliņu.

3. Piesien' savu kumeliņu,
Eim' iekšēji istabēi.

4. Eim' iekšēji istabei,
Atron' vecu māmuļiņu.

5. Atron' vecu māmuļiņu
Slaukām namu, istabiņu.

6. Ku', māmiņa, tavas meitas,
Ka slauk' pati istabiņu?

7. Katrai meitai savs darbiņis —
Ej iekšēji, sēd' aiz galda!

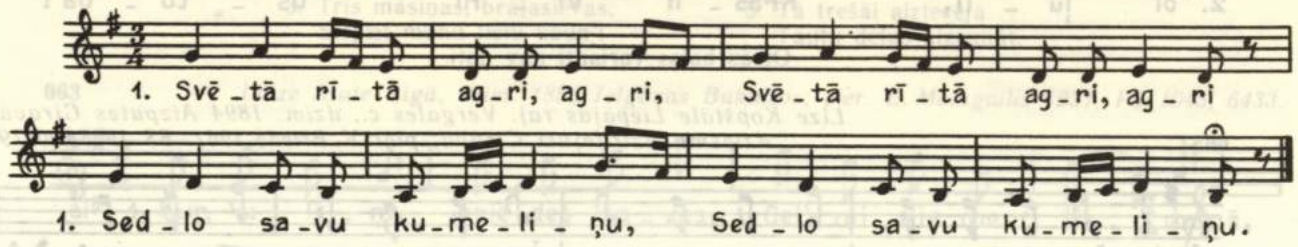
8. Eim' iekšeji, gaidu godu,
Eim' iekšēji kambarēji.

9. Atrod' meitas apgulušas
No vakara gulumiņa.

10. No vakara gulumiņa
Ik uz krēsla vaiņadziņis.

11. Suņiem gaļa, vilkam kauli
No bajāra meitiņāmi.

667 *Ligošu Iernsts [Vigneru Ernests]. Latvija. R., 1873, 1. krāj., 13. nr.*

2. Sedlo savu kumeliņu,
Jāj uz vienu lielu ciemu.

3. Jāj uz vienu lielu ciemu,
Jāj caur vienu apšu birzi.

4. Jāj caur vienu apšu birzi,
Uzņem vienu apšu šautru.

5. Sviež ar šautru sētiņāje,
Lai rej mani sīvi suņi.

6. Lai rej mani sīvi suņi,
Lai sajuta zeltenīte.

7. Zeltenīte nesajuta,
Sajūt vecā māmulīte.

8. Iznāk vecā māmulīte,
Apsauc savus sīvus suņus.

9. Apsauc savus sīvus suņus,
Eimu droši istabāje.

10. Sēd', puisīti, tu pie galda,
Gaidi godu pasniedzamu!

11. Sēd' pie galda, gaidu godu,
Nevar godu sagaidīti.

12. Eimu raudzīt kambariti,
Ko dar' meitiņ' iegājuse.

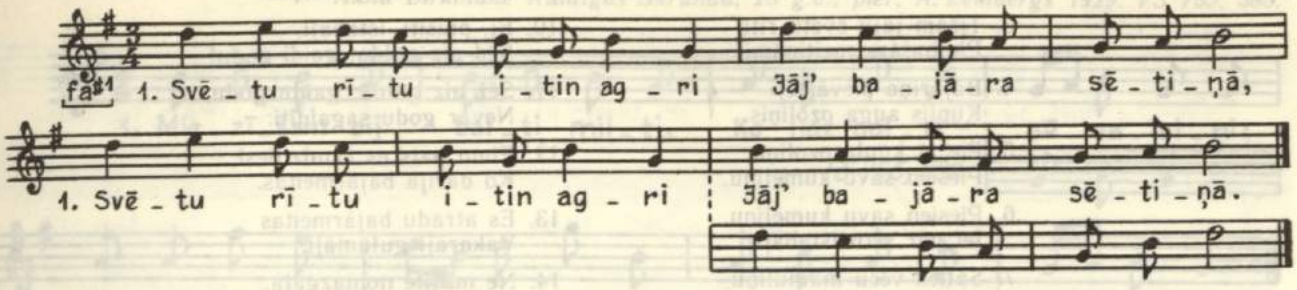
13. Meitenīte apguluse,
Kaķes kreimu noēdušas.

14. Ko tie suņi, kraukļi gauda
Pie bajāra namadurvīm?

15. Tie gaidīja izvedamu
Saimenieka slinku meitu.

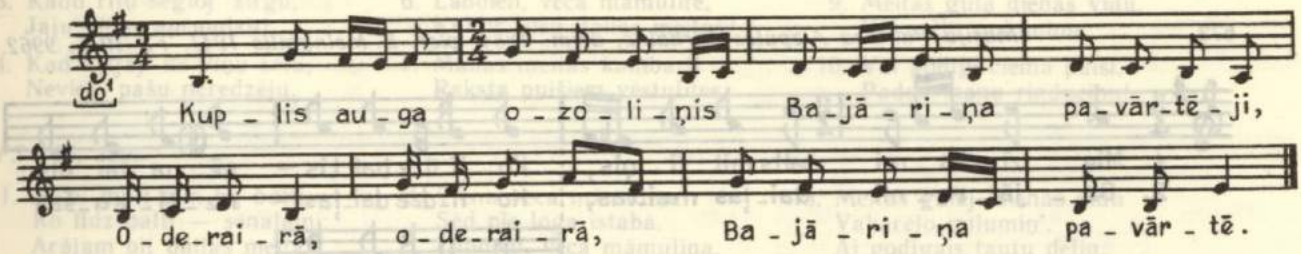
16. Suņiem kauli, kraukļiem gaļa
No bajāra slinkās meitas.

668 *Jūle Buša Saldus raj. Gaiķu c., 88 g.v.; pier. D. Lucava 1963. FS 1965, 1418.*

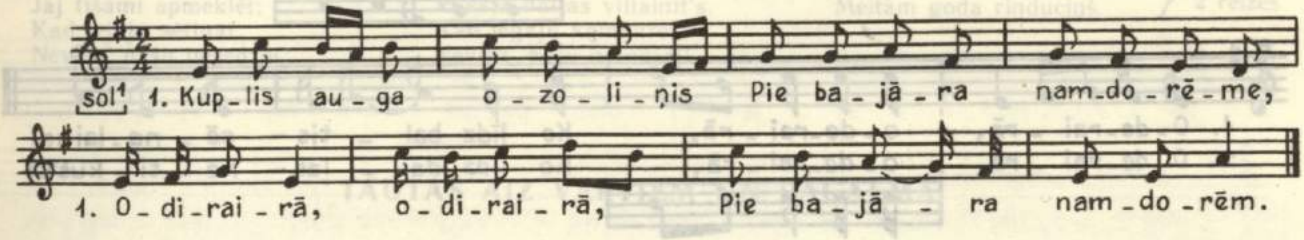

2. Iznāk veca māmuliņa,
Nam' istabu slaucīdam'.
3. Manas meitas kambarīi
Sēd pie galda rakstīdam's.
4. Sēdu ilgi, gaidu goda,
Nevar' goda sagaidīt.
5. Ieš' raudzīti istabāi,
Ko bajāra meitas dar'.
6. Vai māmiņa, tavas meitas
Vakarēja gulumiņ'!
7. Suņiem kauli, kraukļiem gaļa
No bajāra meitiņām.

699 *Nikolajs Heņķis Aizputes Alsungā, dzim. 1864; pier. E. Melngailis 1933. FS 1045, 7679.*

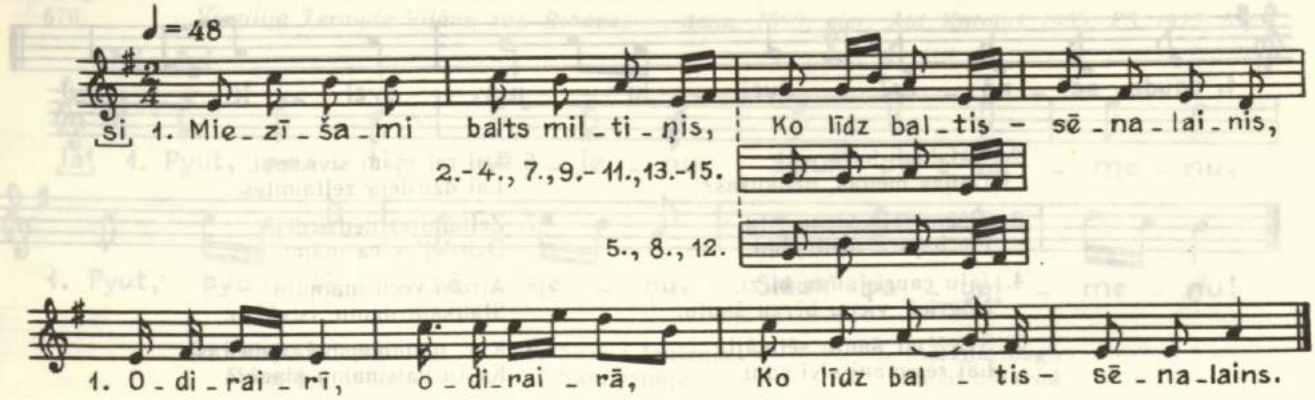

670 *Barbara Grundmane Aizputes Alsungā, dzim. 1886; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 9869.*

2. Tur piesēju kumeliņu,
Eim' kājame sētiņāje.
3. Satiek' vecu māmuliņu —
Slauka namu, istabiņu.
4. Kur, māmiņa, tavas meitas,
Ka tu slauki istabiņu?
5. Manas meitas kamburēja
Zaro zīļu vainadziņus.
6. Ej, puiseni, istabāje,
Sēd' aiz galda, gaidi goda!
7. Ilgi sēdu, gaidu godu,
Nevar' godu sagaidīte.
8. Eimu patse raudzītiese,
Ko dar' meitas kamburēja.
9. Vel, māmiņa, tavas meitas
Vakarēju gulumiņu.
10. Vakarēju gulumiņu,
Vakar' kāju āvumiņu.
11. Bajārame daiļas meitas,
Ko līdz daiļas, netikušas.

671 *Augusts Lācis Ventspils raj. Jūrkalnes c., dzim. 1915; pier. V. Bendorfs 1969. FS 1988, 79.*

2. Bajārami daiļas meitas,
Ko līdz daiļas — netikušas.

3. Tīšām jāju svētu rītu
Pie bajāra meitiņāmi.

4. Bajāriņa pievārtēji
Kuplis auga ozoliņis.

5. Pie tā kupla ozoliņa
Piesien savu kumeliņu.

6. Piesien savu kumeliņu,
Iet par sētu istabāji.

7. Satiek vecu māmuliņu
Slaukam nam' un istabiņu.

8. Labrīt, vecā māmuliņa,
Ko tās tavas meitas dara?

9. Manas meitas kambarāji
Zaro zīļu vaiņadziņus.

10. Ej, puisīti, istabāji,
Sēd aiz galda, gaidi godu!

11. Sēž aiz galda, gaidu godu,
Nevar godu sagaidīti.

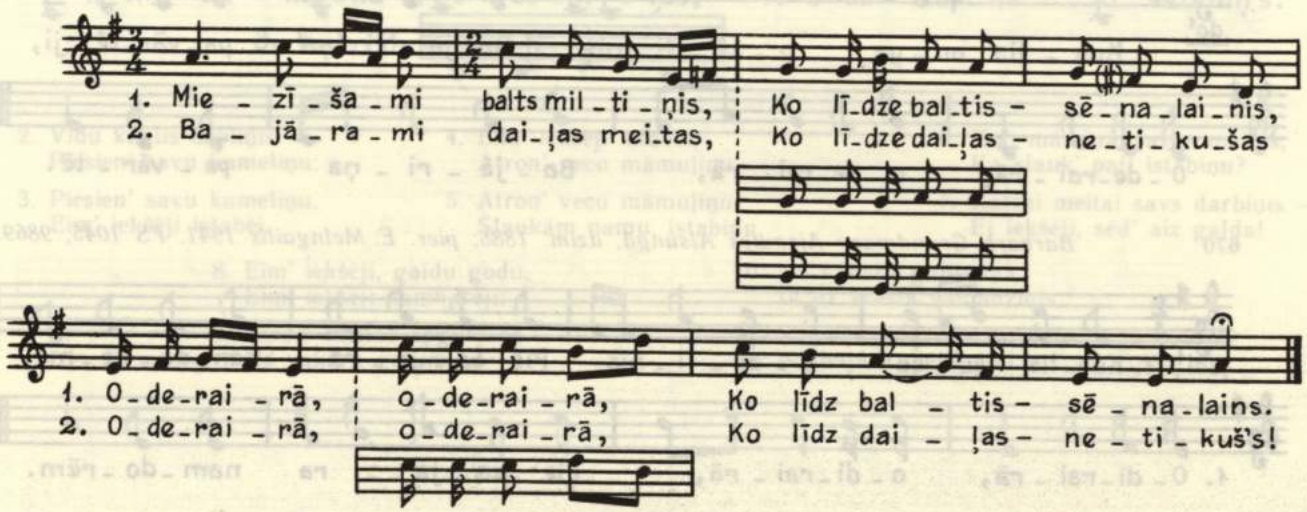
12. Eimu pats es raudzītiesi,
Ko darīja bajārmeitas.

13. Es atradu bajārmeitas
Vakarāji gulumāji.

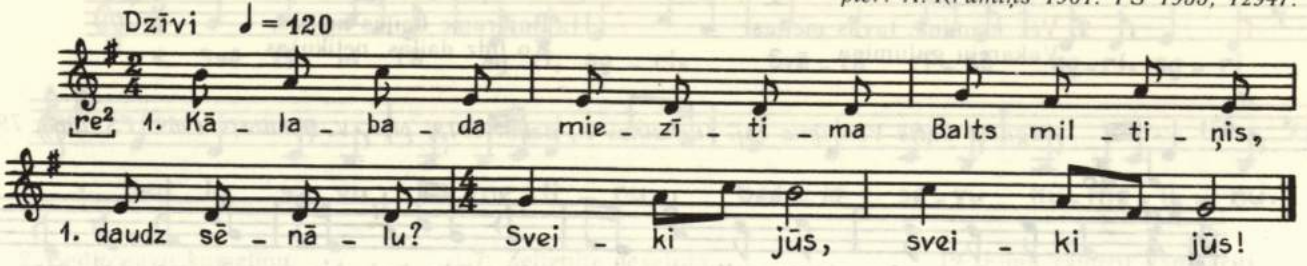
14. Ne mutīte nomazgāta,
Ne matiņi sasukāti.

15. Tā palika bajārmeitas,
Kā izteiktas, nepaņemtas.

672 *Marija Pabērza Aizputes Jūrkalnē, dzim. 1884; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 9962.*

673 *Grieta Beķere Liepājas raj. Medzes c., 75 g.v., dzim. Liepājas Ziemupē; pier. A. Krūmiņš 1961. FS 1955, 12947.*

2. Kālabadi bajārami
Dailas meitas, netikušas?

3. Tīšām jāju vienu rītu
Pie bajāra meitiņāmi.

4. Jāju cauri jaunu birzi,
Nogriež' vienu bērzu šautu.

5. Sviež' ar šautu sētiņāji,
Lai rej mani sīvi suņi.

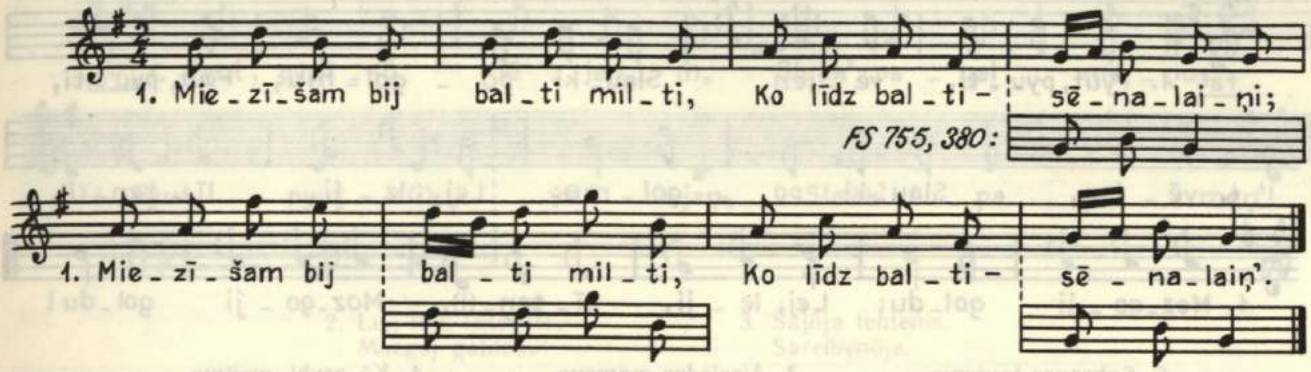
6. Lai rej mani sīvi suņi,
Lai dzirdēja zeltainītes.

7. Zeltainītes nedzirdēja,
Dzirdēj' veca māmulīte.

8. Atron' vecu māmulīti
Slaukam namu, istabiņu.

9. Kur, māmiņa, tavas meitas,
Ka tu pati namu slauki?

674 *Kate Strūkle Kuldīgas Skrundā, 62 g.v.; pier. K. Tīģeris 1925. Bb 22, 2528.*
Anna Birkmane Kuldīgas Skrundā, 28 g.v.; pier. A. Zembergs 1929. FS 755, 380.

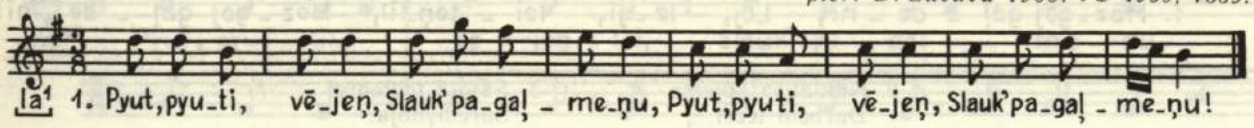
2. Bajāram bij daiļas meitas,
Ko līdz daiļas — netikušas.
3. Kādu rītu segloj' zirgu,
Jāju viņas apraudzīti.
4. Kad aizjāj' uz viņu sētu,
Nevien' pašu neredzēju.
5. Tikai veca māmulīte
Sēd pie loga istabāi.
6. Labdien, vecā māmulīte,
Kur ir jūsu dailās meitas?
7. Manas meitas kambarīi
Raksta puišiem vēstulītes.
8. Kad iegāju kambarīi,
Meitas gula dienas vidu.
9. Meitas gula dienas vidu,
Vakarēju gulumiņu.
10. Vai godīgi ciema puiši,
Padod manu rinduciņu!

FS 755, 380:

1. Auzu milti gan bij balti,
Ko līdz balti — sēnalaiņi;
Arājam bij daiļas meitas,
Ko līdz daiļas — netikuš's.
2. Svētu rītu sedloj' zirgu,
Jāj tīšāmi apmeklēt;
Kad iejāju sētiņāi,
Nevien' pašu neredzēj'.
3. Viena veca māmuliņa
Sēd pie loga istabā.
Labdien, vecā māmuliņa,
Ko tās jūsu meitas dar'?
4. Manas meitas kamburēi
Raksta baltas villainīt's.
Kad iegāju kamburēi,
Nevien' pašu neredzēj'.
5. Meitas gulēj' dienas vidu
Vakarējo gulumiņ'.
Ai godīgais tautu dēliņ,
Padod manu rinduciņ'!
6. Sunim kauli, krauklim gaļa,
Meitām goda rinduciņš. } 2 reizes

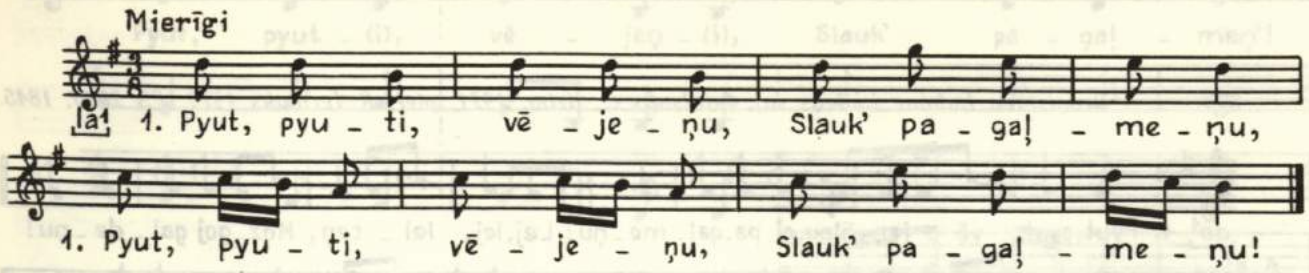
TAUTAS AIZ VĀRTIEM UN PAGALMĀ

675 *Anna Ikauniece Krāslavas raj. Izvaltas c., dzim. 1905 Rīgā, uzaugusi Varakļānos; pier. D. Lucava 1960. FS 1950, 7339.*

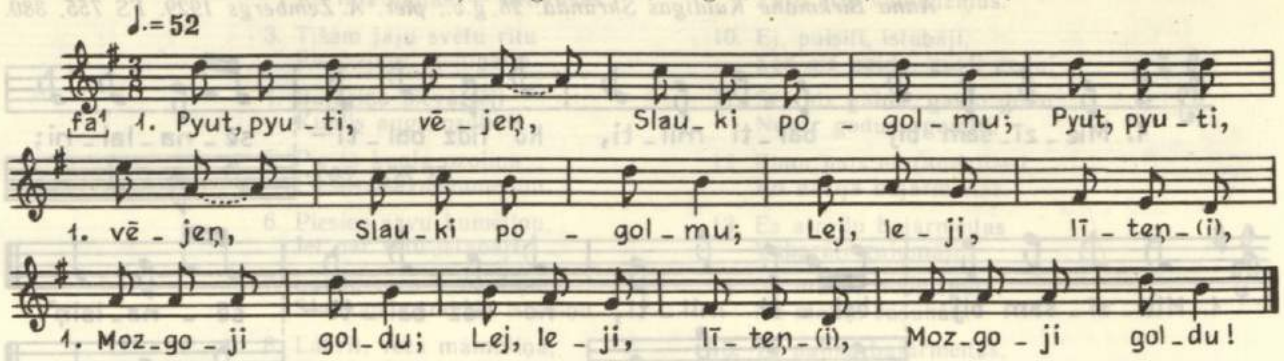
2. Lej, leji, leiteņ,
Mozgoj gaļdeņu!
3. Sajōja tautys
Ar sērmim zyrgim.
4. Lyudz munu māmeņ'
Atdūt meiteņu.

676 *Virgilija Tēraude Viļānu raj. Rikavas c., dzim. 1899; pier. Ald. Kalniņš 1955. FS 1925, 5269.*

2. Paleji, leiteņu,
Mozgoj gaļdeņu!
3. Sajōja tautenis,
Sareibynōja.
4. Mōseņa ībāga
Rūžu dōrzeņā.

677 *Tekla Samuša Ludzas raj. Zvirgzdenes c., 58 g.v.; iesk. atšifr. A. Krūmiņš 1958. FS 1940, 7445.*

2. Sabrauce tautenis,
Saducynōja;
Ībāga meitine
Dzeipuru klēti.

3. Aizslēdze māmeņa
Ar etslēdzeni,
Atslēdze tautenis
Ar zubineni.

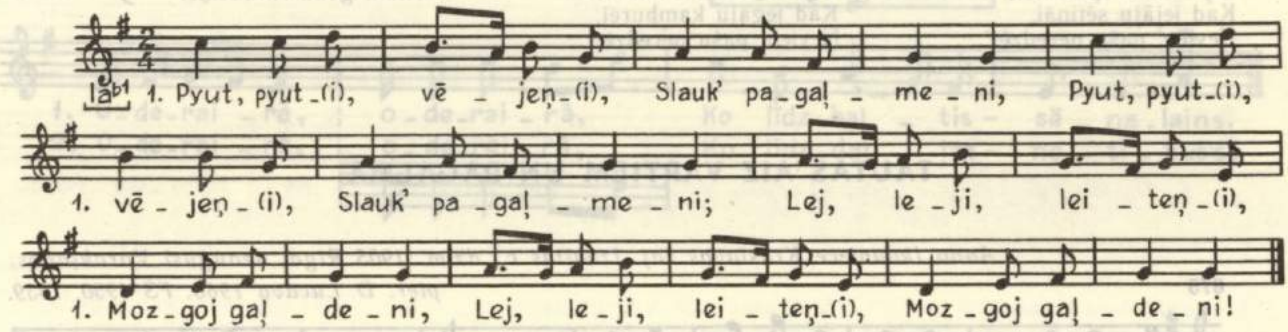
4. Kō grybi, meitine,
Por vainaceni?
Jō grybi, as dūšu
Bārūji zyrgu.

5. Nagrybu, navajag,
Tys maņ ir pošai.
Jō grybi, as dūšu
Jaun' orōjeni.

6. Tō grybu, tō grybu,
Tō maņ(i) navā.

6. pantu nobeidz ar melodijas pirmo pusi.

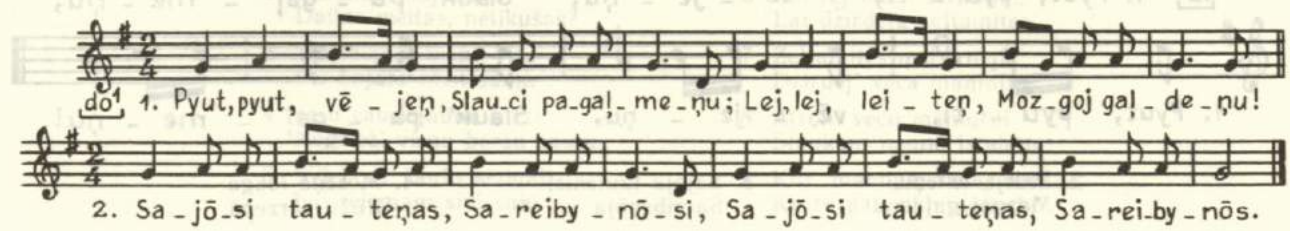
678 *Madaļa Bernāne Vecākos, dzim. 1884 Rēzeknes Bērzgalē; pier. E. Melngailis 1940. FS 1045, 7876.*

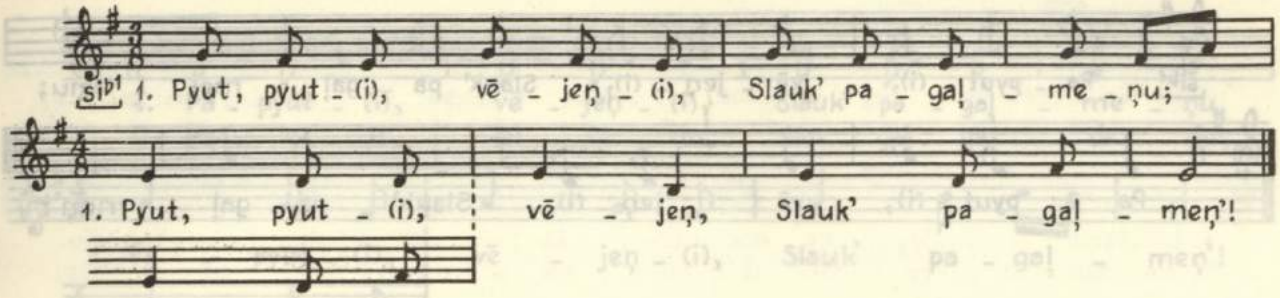
2. Naklausa kōjenis
Darbeni tecēt.
Nazaceļ rūcenis
Pyureni lūcēt.

3. Sajōja teutenis,
Sareibynōja:
Grib mani mōmeņa
Pi veira atdūt.

679 *Broņislava Lubāne Ludzas raj. Istalsnas c., dzim. 1921; pier. R. Jermaks 1972. FS 2005, 1845.*

680 *Jadviga Pintāne Daugavpils Vārkavā; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8492.*

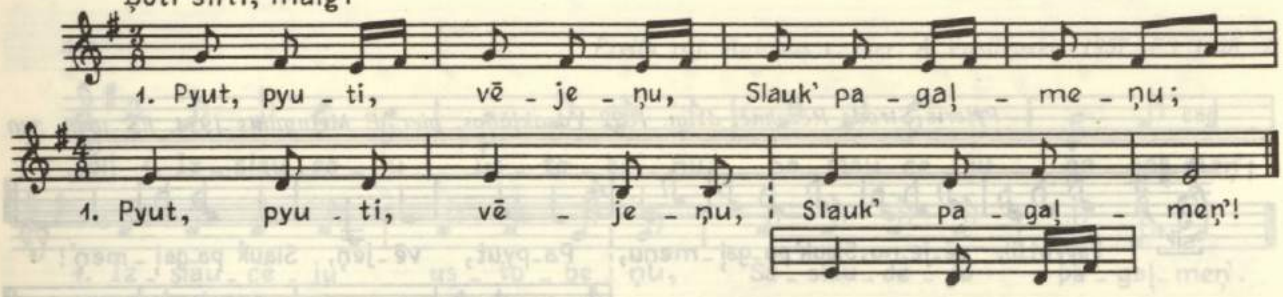

2. Lej, leji, leiteņ(i),
Mozgoj gaļdeņu!

3. Sajōja teutenis,
Sareibynōja.

681 *Tekla Ikauniece Viļānu raj. Rikavas c., apm. 40 g.v., dziesmu dzirdējusi Rēzeknes Sakstagalā; pier. Ald. Kalniņš 1955. FS 1925, 5229.*

Ļoti silti, maigi

2. Paleji, leiteņ(i),
Mozgoj gaļdeņu!

3. Sabrauce tauteņas,
Sareibynōja.

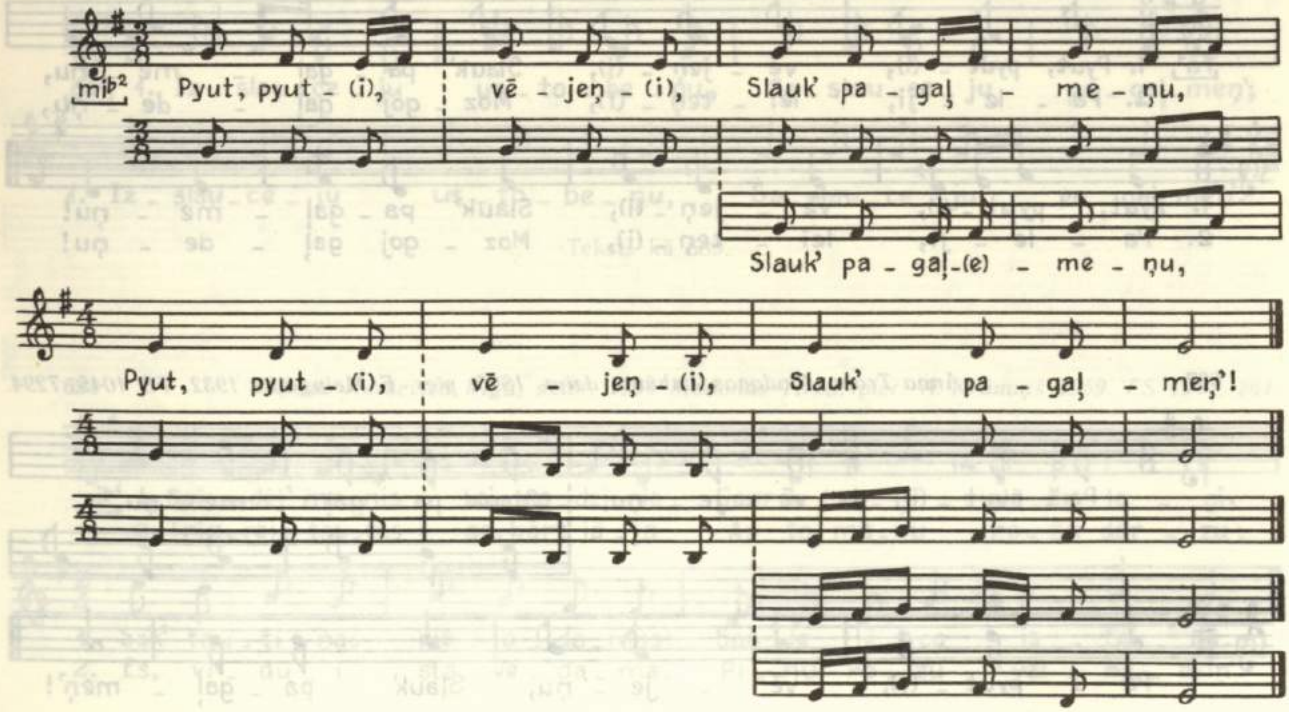
4. Ībāga meitine
Dzeiporu klētī.

5. Aizslēdze māmeņa
Ar atslēdzeņu.

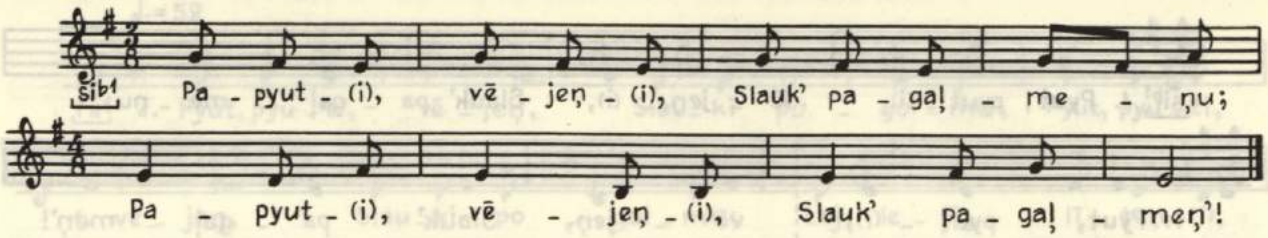
6. Atslēdze tautītsi
Ar zūbiņteņu.

Ontōns Smans Madonas Tirzā, dzim. 1888 Daugavpils Kapiņos; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 6820.

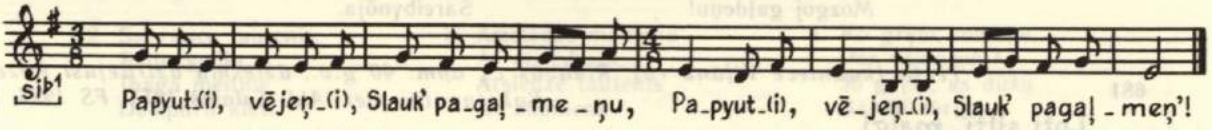
682

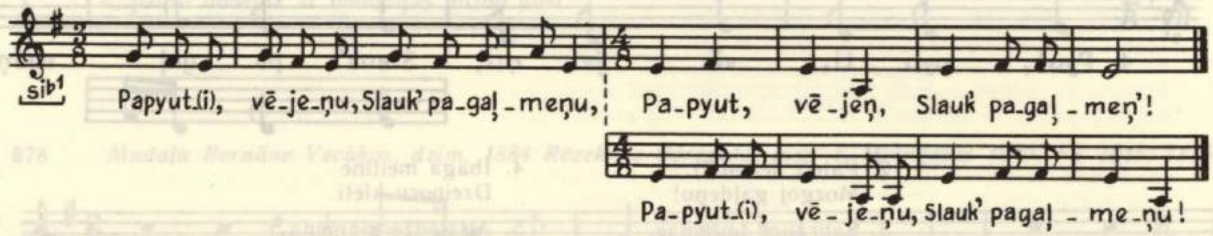
683 *Antons Skrinda Pēterburgā, dzim. 1881 Daugavpils Liksnā; pier. E. Melngailis 1900. FS 1045, 236.*

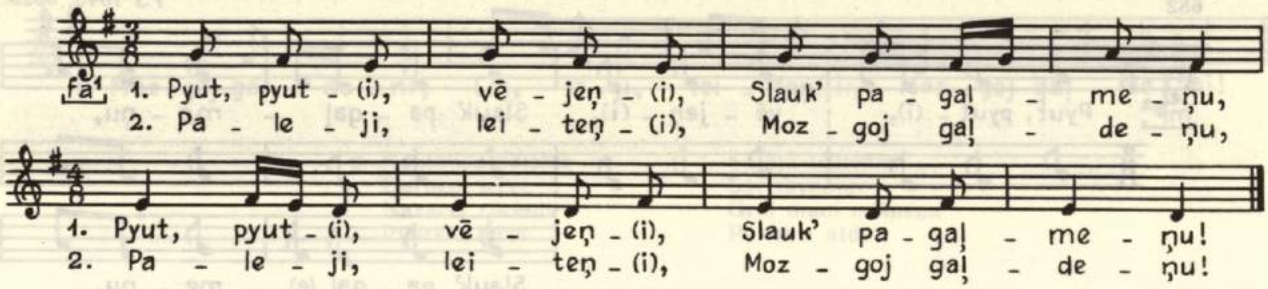
684 *Pīters Luranovs Pēterburgā; pier. E. Melngailis 1900. FS 1045, 209.*

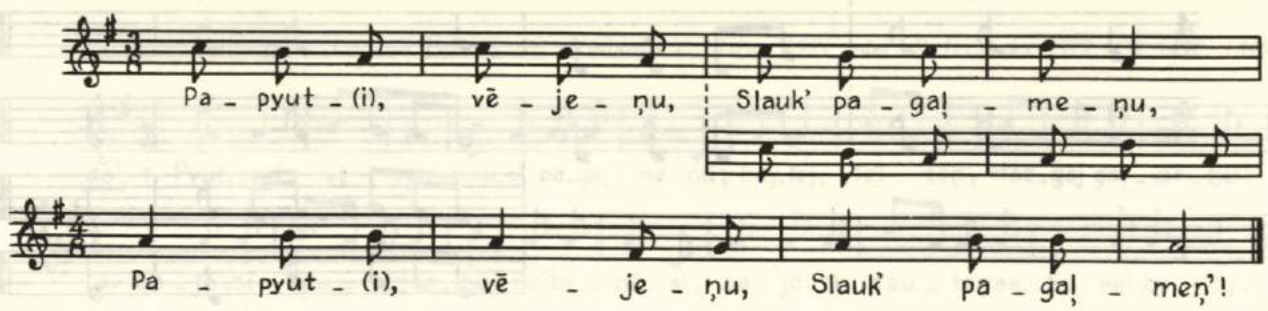
685 *Pēteris Strods Rēzeknē, dzim. 1892 Varakļānos; pier. E. Melngailis 1924. FS 1045, 330.*

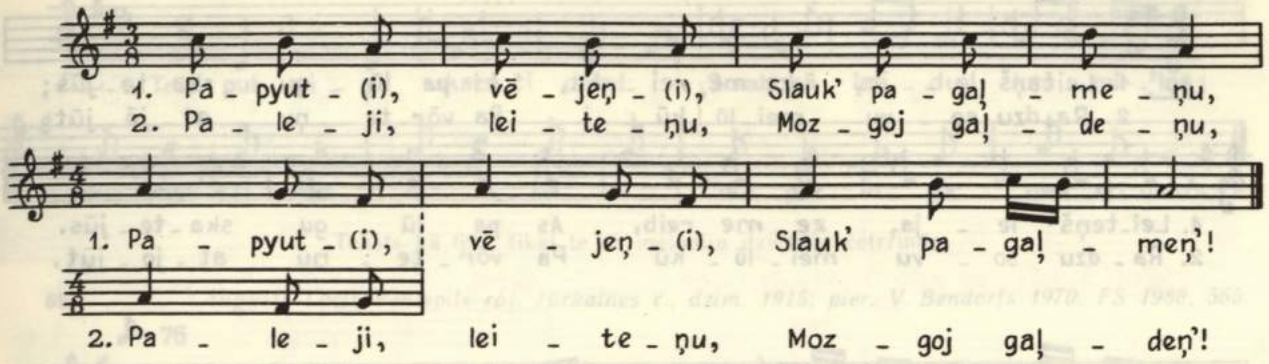
686 *Marija Lubāne Abrenes Tilžā, dzim. 1883; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 9588.*

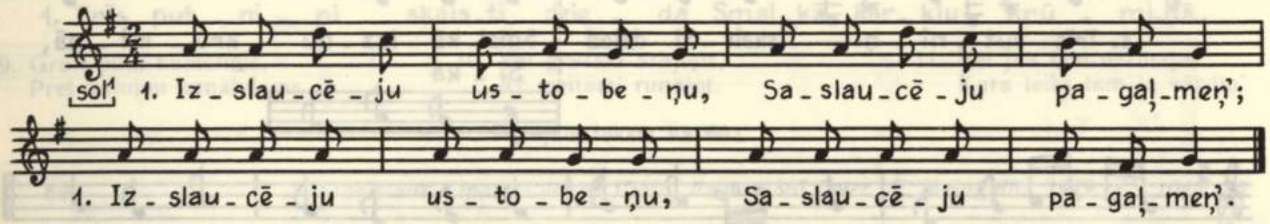
687 *Anna Tropa Madonas Lubānā, dzim. 1896; pier. E. Melngailis 1932. FS 1045, 7294.*

688 *Agate Borozinska un Bōrbola Kokare Rigā, dzim. 1859 un 1861 Rēzeknes Barkavā; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 117.*

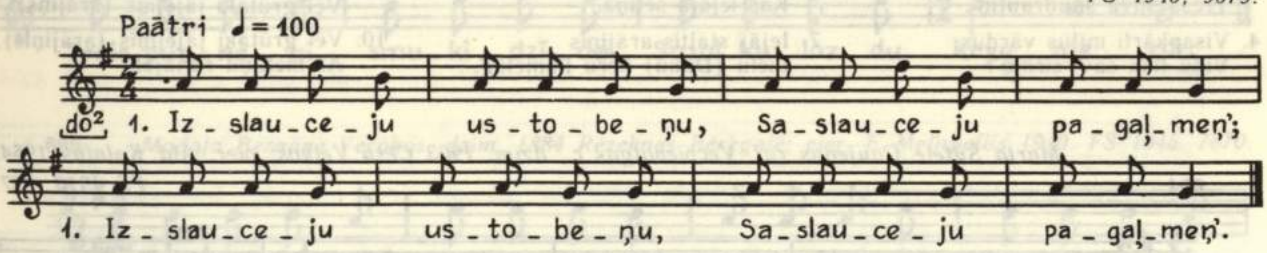
689 *Preiļu raj. Aglonas c. pier. A. Vasiļevskis 1957. FS 1928, 2.*

2. Sajōj tautu preciņiki,
Siņ pi vōrtim kumeleņ'.

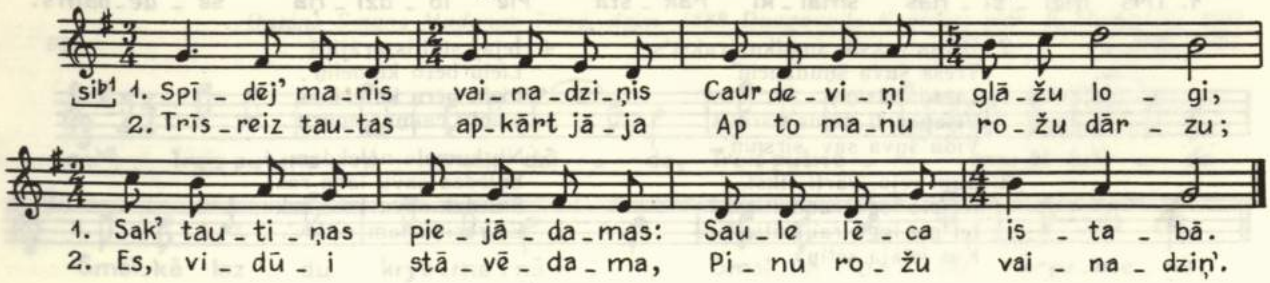
3. Dasējuši kumeleņu,
Īt ti poši ustobā.

690 *Anna Ruskule Preiļu raj. Aglonas c., 42 g.v., dzim. Daugavpils Viškos; pier. A. Krūmiņš 1959. FS 1945, 9079.*

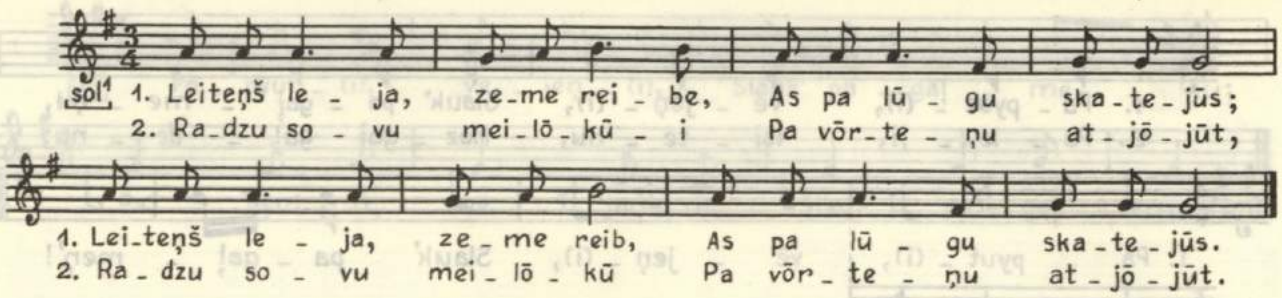

Teksts kā 689.

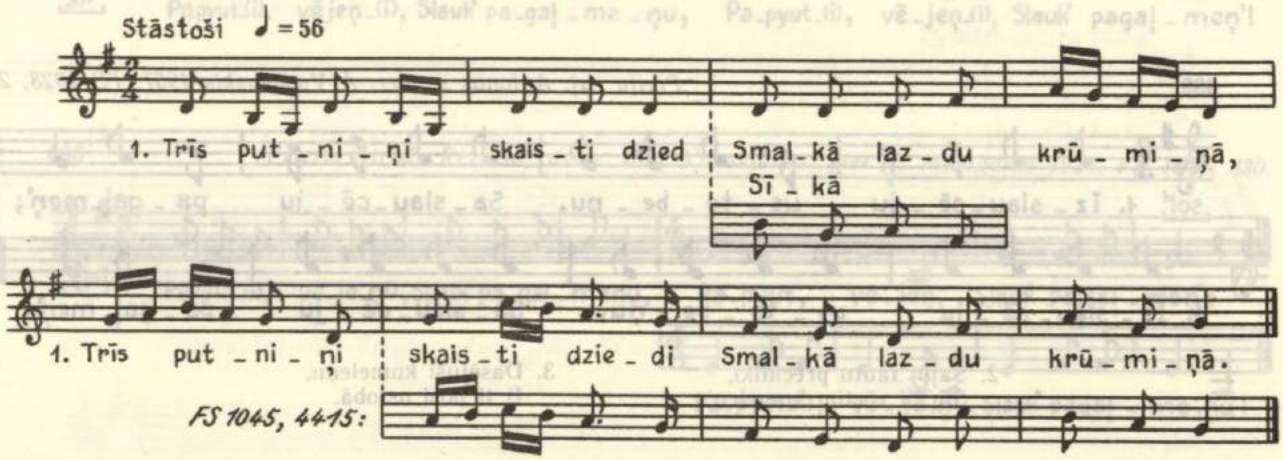
691 *Irma Kurševica Rigā, dzim. 1904 Madonas Tirzā; pier. A. Krūmiņš 1959. FS 1944, 261.*

692 *Veronika Kumpiņa Rēzeknes Bukmuižā [Ezerniekos], dzim. 1876; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8348.*

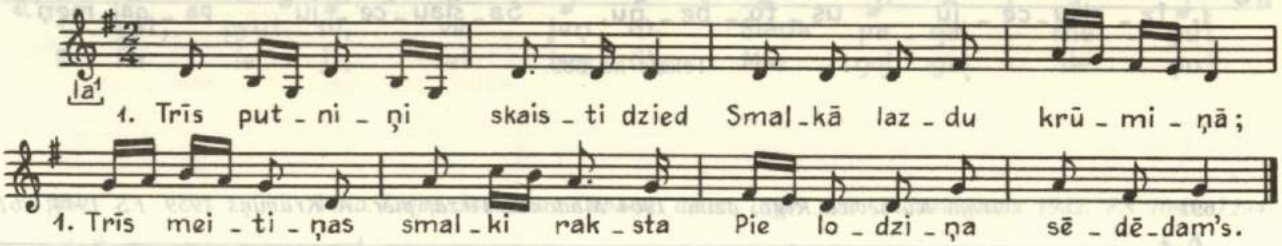
693 *Made Birzniece Liepājas raj. Embūtes c., dzim. 1894 Aizputes Kalvenē; pier. Im. Kalniņš 1961. FS 1955, 20459. Alma Miarika Ventspili (?); pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 4415.*

2. Trīs meitiņas smalki raksta
Pie lodziņa sēdēdam's.
3. Divas raksta smalku rakstu,
Trešā šuva šņudrautiņ'.
4. Visapkārti mīļus vārdus,
Vidū lika sav' sirniņ'.
5. Suņi rēja, vārti čīkste,
Iet pie loga raudzīties.
6. Iet pie loga raudzītiese,
Kas iejāja sētiņā.
7. Iejāj staltis arājiņis
Lielu (Dūku) bēru kumeliņ'.
8. Lielu (Dūku) bēru kumeliņu,
Kuplu cauna cepurīt'.
9. Grūti pūta kumeliņis,
Vēl grūtāki jājējiņš (arājiņš).
10. Vēl grūtāki jājējiņis (arājiņis),
Ar meitiņu runājot.

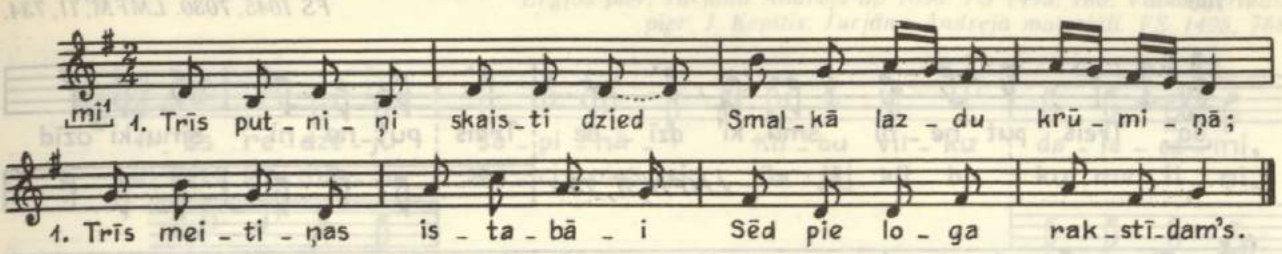
Marta Šūtele Gaujenas raj. Vecpiebalgas c., dzim. 1903 Cēsu Veļķos; pier. Ald. Kalniņš 1954.

694 *FS 1910, 267.*

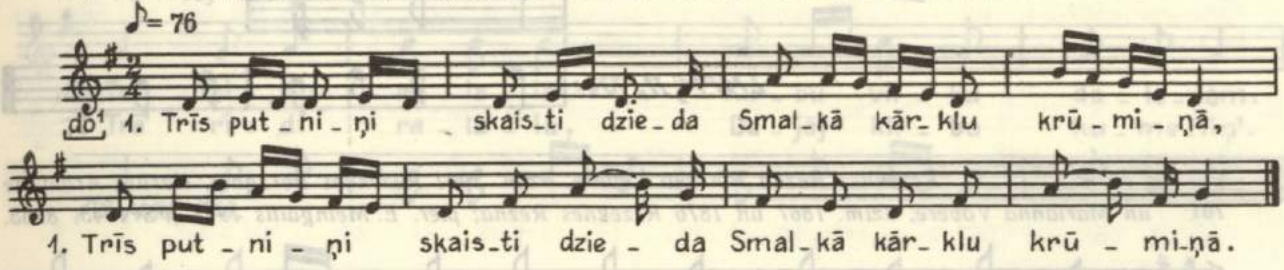
2. Divas raksta smalkus rakst's,
Trešā šuva šņudauciņ'
(nēzdaudziņ').
Visapkārti mīļus vārdus,
Vidū šuva sav' sirsniņ'.
3. Suņi rēja, vārti čīkst,
Iet pie loga raudzīties;
Iet pie loga raudzītiesi,
Kas iejāja sētiņā.
4. Iejāj staltis arājiņš
Lielu bēru kumeliņ',
Lielu bēru kumeliņu,
Kuplu cauņu cepurīt'.
5. No kumeļa nolekdams,
Sniedza savu labo rok',
Sniedza savu labo roku,
Es rociņu tam nedev'.

695 *Paulina Praznicāne Alūksnē, 70 g.v., dzim. Abrenes Liepnā; pier. V. Bendorfs 1969. FS 1990, 59.*

Teksts kā 693, tikai te ar melodiju dziedāta četrrinde.

696 *Augusts Lācis Ventspils raj. Jūrkalnes c., dzim. 1915; pier. V. Bendorfs 1970. FS 1988, 565.*

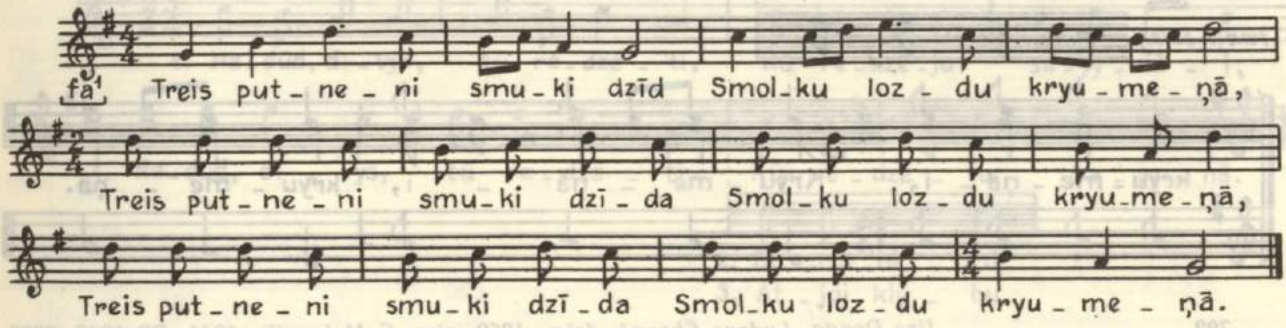
9. Grūti pūta kumeliņis,
Pret kalniņu uznākdams.

10. Vēl grūtāki arājiņis,
Ar meitāmi runājot.

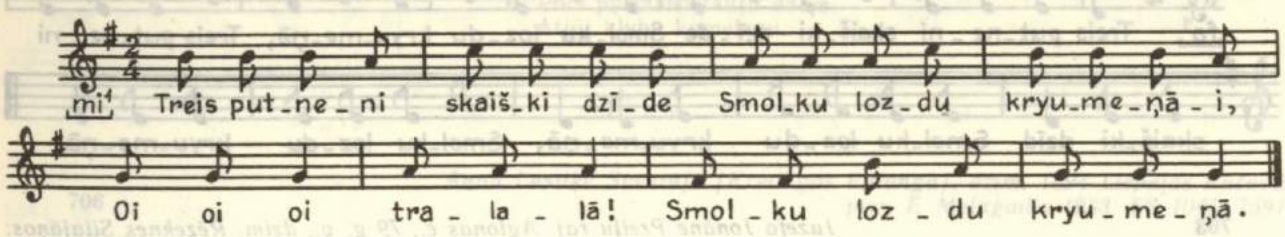
11. Vēl jau labi nezināja,
Kura teiks tam jā vārdiņ'.

Pārējais teksts kā 693.

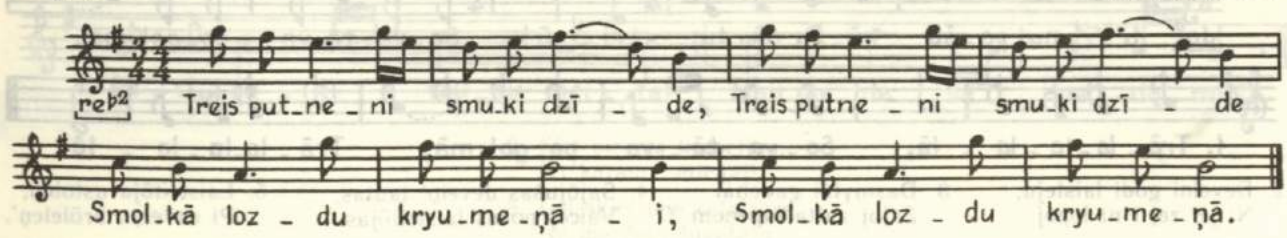
697 *Staņislavs Cipats Ludzas Ciblā, dzim. 1867; pier. E. Melngailis 1929. FS 1045, 85.*

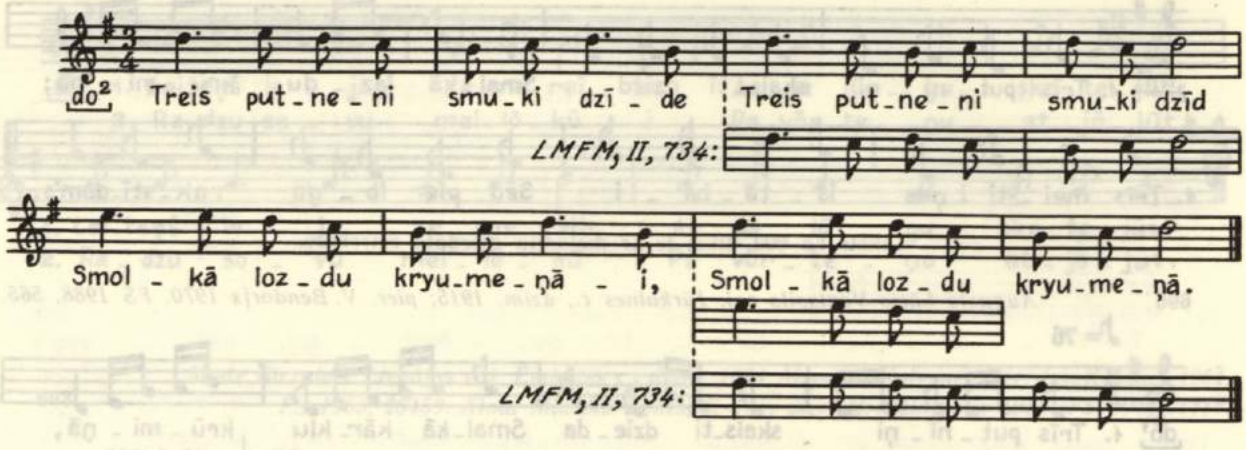
698 *Madaļa Bernāne Vecāķos, dzim. 1884 Rēzeknes Bērzgalē; pier. E. Melngailis 1940. FS 1045, 7870.*

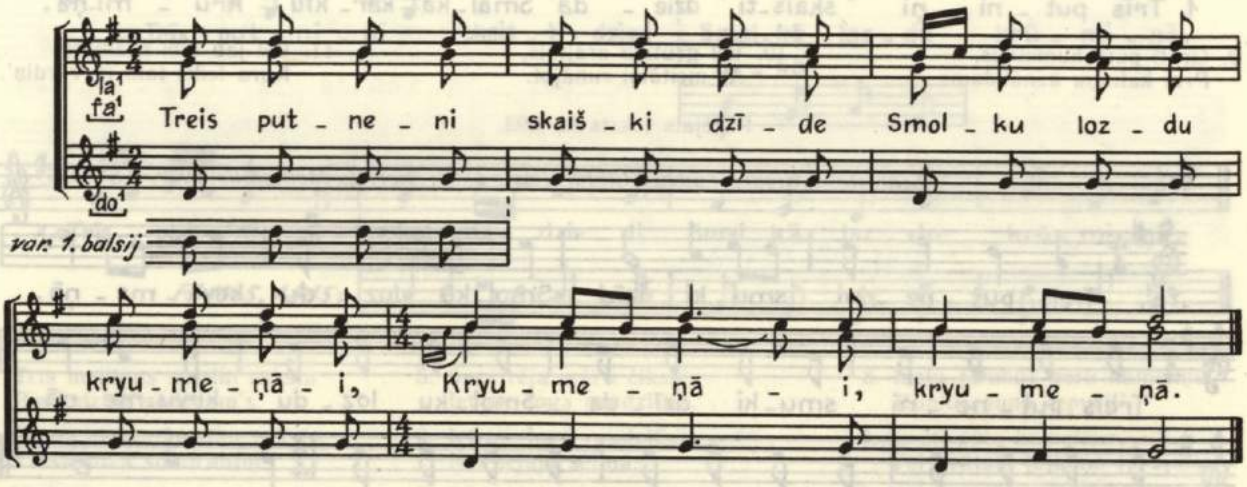
699 *Ontōns Smans Madonas Tirzā, dzim. 1888 Daugavpils Kapiņos; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 7031.*

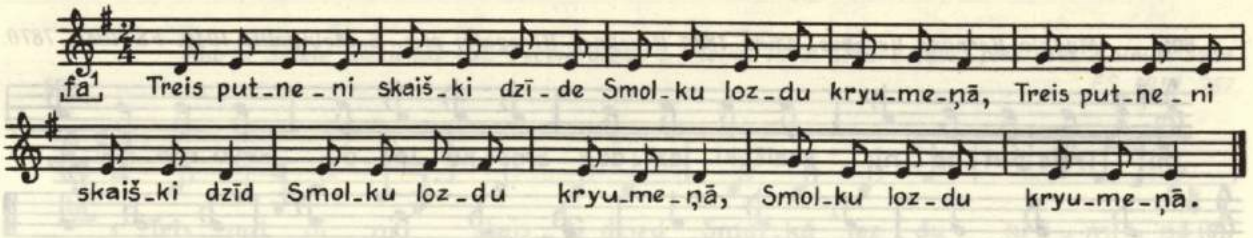
700 *Ontoons Smans Madonas Tirzā, dzim. 1888 Daugavpils Kapiņos; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 7030. LMFM, II, 734.*

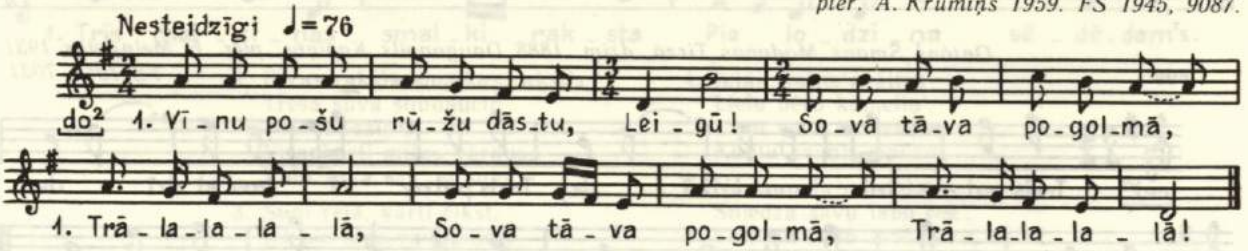
701 *Rēzeknes Rēznā Bērbola Vēvere, dzim. 1901 Rēzeknes Bērzgalē, Karuse Arbidāne un Marianna Vōvere, dzim. 1867 un 1876 Rēzeknes Rēznā; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8955.*

702 *Ilze Donga Ludzas Šķaunē, dzim. 1860; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8389.*

703 *Juzefa Jonāne Preiļu raj. Aglonas c., 79 g. v., dzim. Rēzeknes Silajāņos; pier. A. Krūmiņš 1959. FS 1945, 9087.*

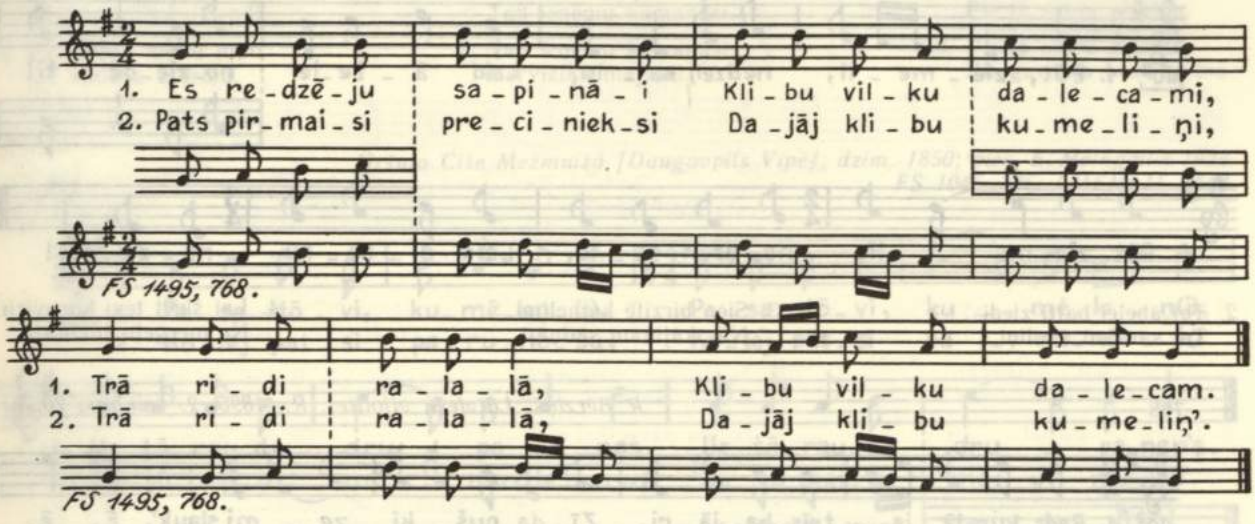
2. Deveini godi laisteju,
Ni jei zeļ i ni lopoj.

3. Dasmytāi gadeņai
Zaļoj zalta lapeņom.

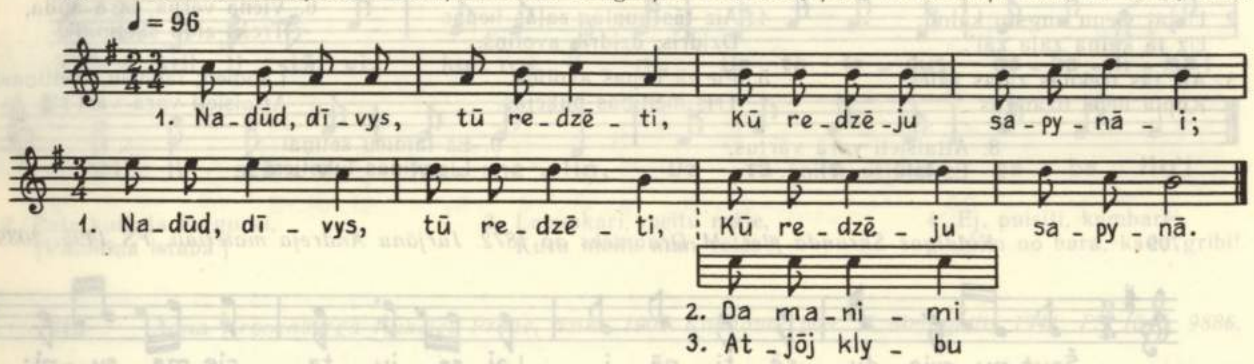
4. Sajōjušas deveiņ' tautas,
Vaicoj pošas laisteitōjas.

5. Laisteitōja ustobāi,
Pi deveiņu brōleleņ'.

704 *Ērgļos pier. Jurjānu Andrejs ap 1890. FS 1495, 768. Valkas Trikātā pier. J. Ķepītis. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 768.*

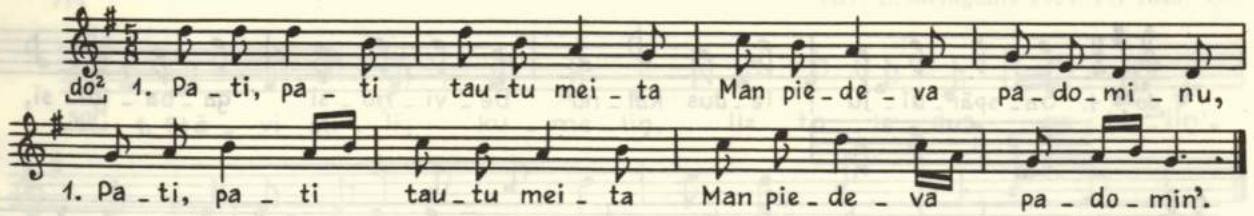
705 *Veronika Andrejevska Jēkabpilī, dzim. Daugavpils Rudzētos; pier. V. Bendorfs 1975. FS 2012, 1440.*

2. Es redzēju klybu vylku
Da manimi atlācūti.

3. Pots pyrmaisi tautu dālys
Atjōj klybu kumeleņu.

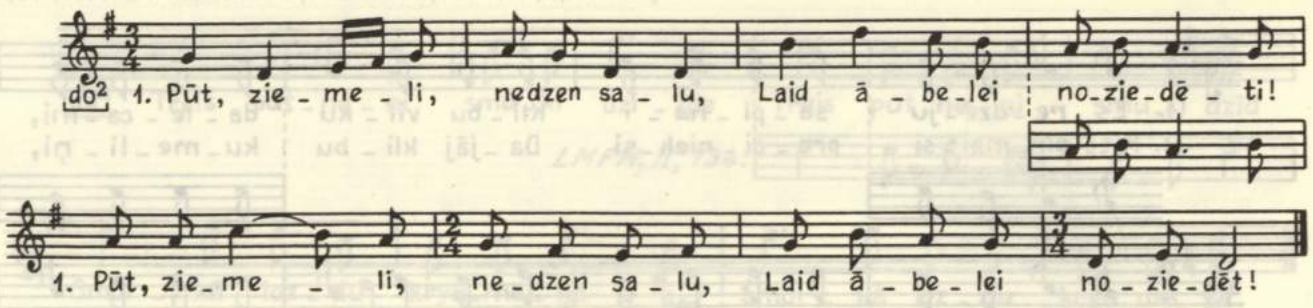
706 *Anna Lustiķe Sventājā [Kretingas Palangā], dzim. 1894 Liepājas Rucavā; pier. E. Melngailis 1933. FS 1045, 7591.*

2. Siet birzēja kumelīnu,
Iet kājāmi sētienāji:

3. Lai šķiet tevi ceļa vīru,
Ne merģeļu lūkotāju.

707 *Jānis Ašmanis Sventājā [Kretingas Palangā]; pier. A. Salaks 1931. FS 170, 1881.*

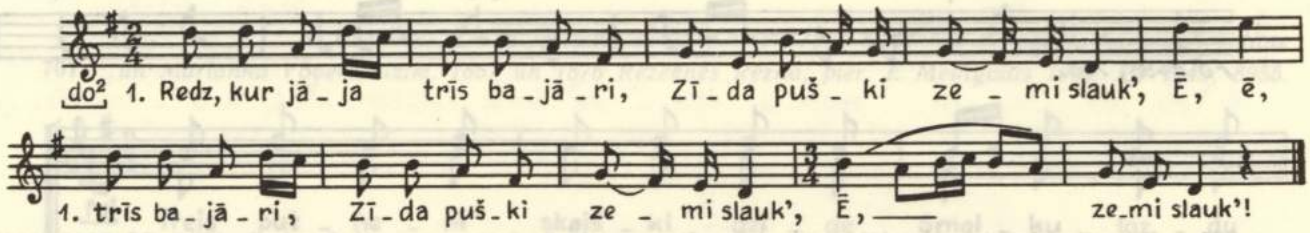

2. Tai ābelei balti ziedi,
Tai sarkani āboliņi.

3. Sien birzītē kumeliņu,
Nāc kājiņām sētiņāi!

4. Lai šķiet tevi karavīru,
Ne merģeļu lūkotāju.

708 *R. Bērziņš. Latviešu vijolites. R., 1896, 2. vaiņags, 20. nr.*

2. Uzjāj vienu augstu kalnu,
Uz tā kalna zaļa zāl'.

3. Aiz tās treknās zaļās zāles
Kupla liepa uzaugus'.

4. Aiz tās kuplās zaļās liepas
Dzidris, dzidris avotiņš.

5. Pie tā liepas avotiņa
Trīs meitiņas būķējās.

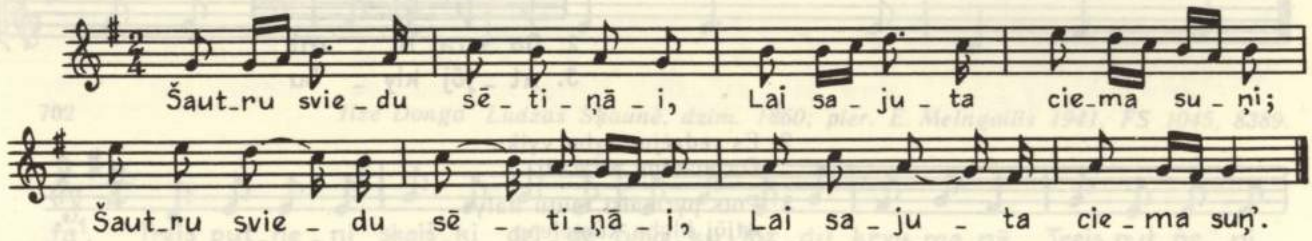
6. Viena vērpa, otra auda,
Treša zīdu šķetināj'.

7. Labdien, labdien, meitiņasi,
Attaisieti vara vārt's!

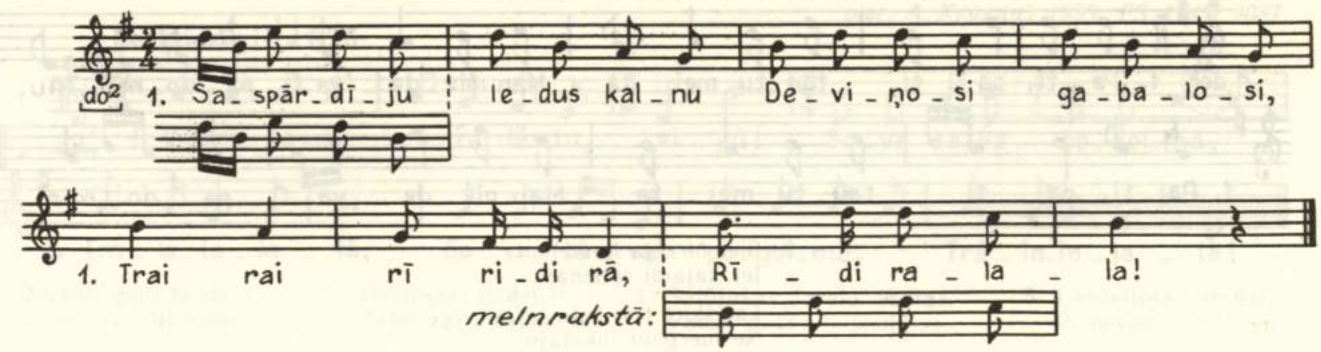
8. Attaisieti vara vārtus,
Es laidīšu sētiņā.

9. Es laidīšu sētiņāi
Ligaviņas lūkoties.

709 *Kuldigas Skrundā pier. M. Dravnieks ap 1872. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 2039.*

710 *Elma Boža Liepājas Rucavā; pier. Ā. Erss 1921. Bb 43, 1463.*

2. Stāvi stilli, kumeliņi,
Uz tā ledus gabaliņa!

3. Ja tu stilli nestāvēsi,
Tad nogrimsi dibenāi.

4. Es izvedu meitu māti
Uz slidena ezeriņa.

5. Tik ilgami slidināju,
Līdz meitiņu pavēlēja.

6. Kad meitiņu pavēlēja,
Tad ieņēmu kamanāsi.

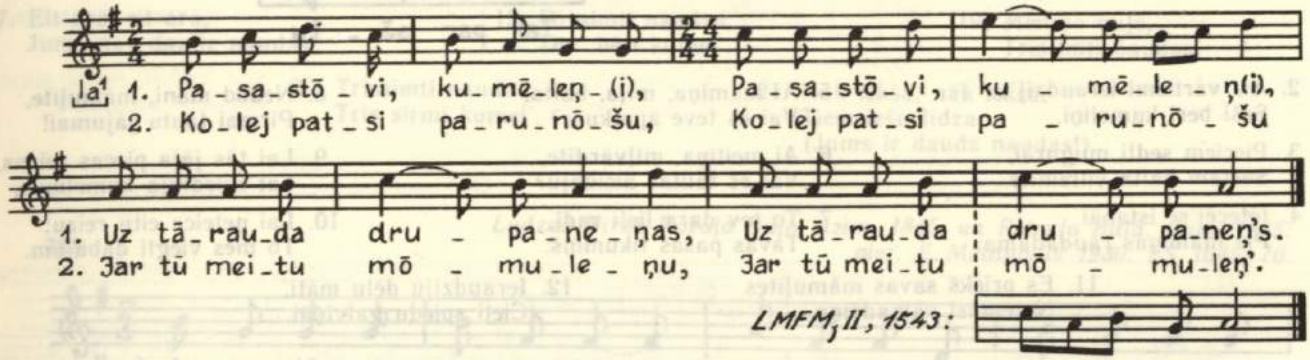
7. Tad ieņēmu kamanāsi,
Pārvizinu mājiņai.

8. Pārvizinu mājiņai
Pie tētiņa, māmuliņas.

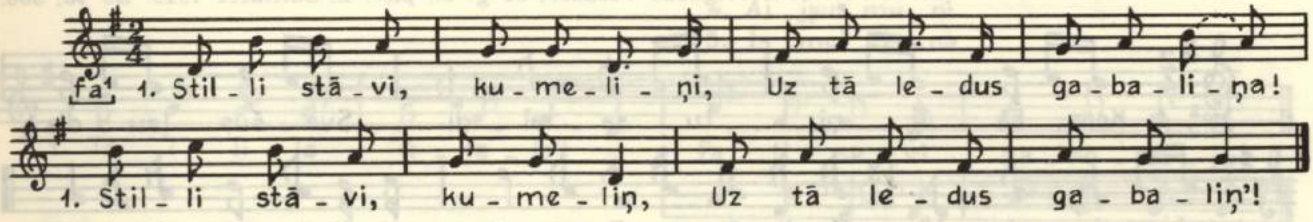
9. Pie tētiņa, māmuliņas,
Pie tā salda alutiņa.

10. Pie tā salda alutiņa,
Pie gardaja brandavīna.

711 *Uršula Ciše Mežmuižā [Daugavpils Vipē], dzim. 1850; pier. E. Melngailis 1924. FS 1045, 326; LMFM, II, 1543.*

712 *Ieva Jansone Kuldigas raj. Rendas c., 80 g. v.; pier. Ald. Kalniņš 1957. FS 1935, 10652.*

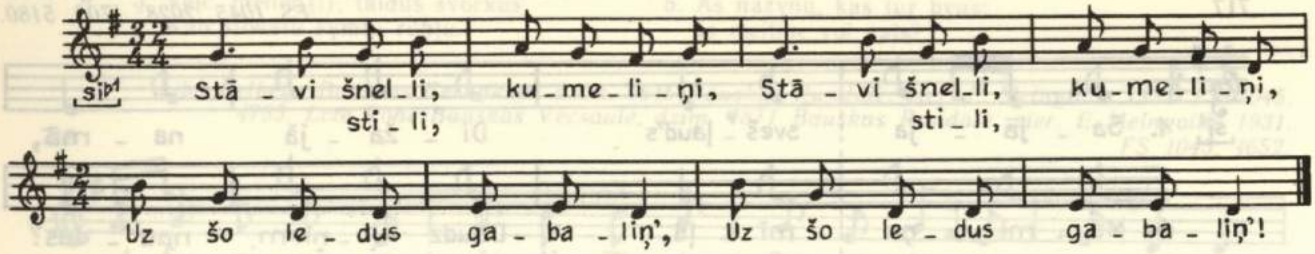

2. Pats kumeļa mugurāi,
[Valodiņa istabā.]

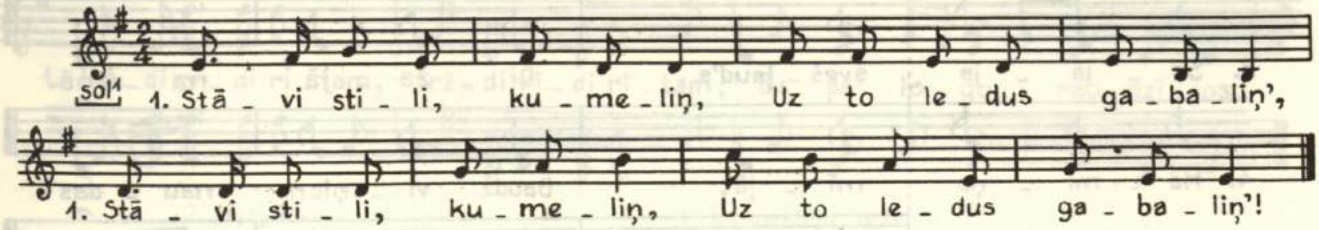
3. Labvakari, meitu māte,
Kuru meitu man vēlēs'?

4. Ej, puisīti, kambarei,
Ņem no bara, kādu gribi!

713 *Anna Kronenberga Ilūkstes Prodē, dzim. 1905 Kandavā; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 9886.*

714 *Aizputes Alsungā Barbara Grundmane, dzim. 1886, un Margrieta Pinkule; pier. E. Melngailis 1924. FS 1045, 990.*

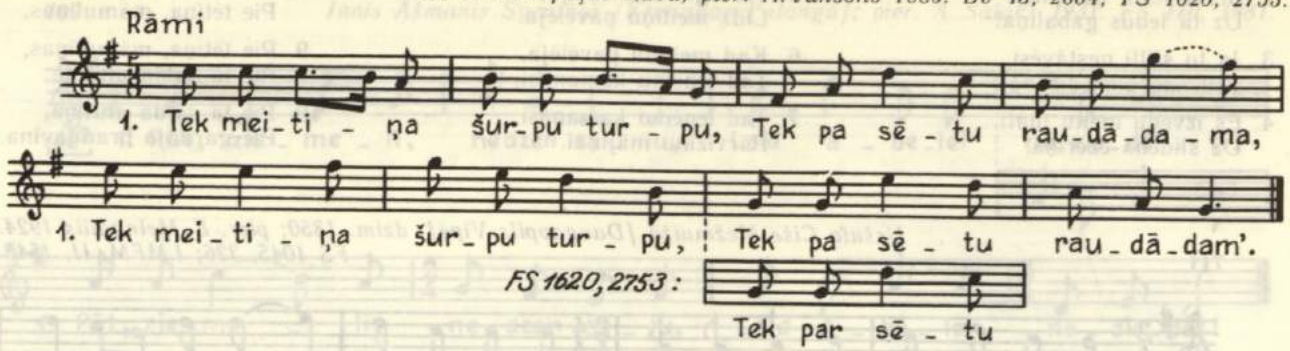
2. Laid man vaļas parunāt
Ar to meitu māmulit'.

3. Es nocirtu rikšu celm',
Pielūdz' meitu māmulit'.

4. Sīkstis bija rikšu celms,
Pikta meitu māmulit'.

715 *Nēze Zile Liepājas Rāvā; pier. A. Jansons 1886. Bb 43, 2604; FS 1620, 2753.*

Rāmi

2. Aiz vārtiem ieraudzij'se
Seši bēri kumeliņi.

3. Pieciem sedli mugurāi,
Sestam balta villainīte.

4. Ietecēj'se istabāi
Pie māmiņas raudādama:

5. Ai māmiņa, miļa, balta,
Vai es teve apnikuse?

6. Ai meitiņa, mīļvārdīte,
Vai es tautas aicināju?

7. To tev dara lieli radi,
Tavas pašas tikumiņš.

8. Nedod mani, māmuļīte,
Pirmai tautu jājumai!

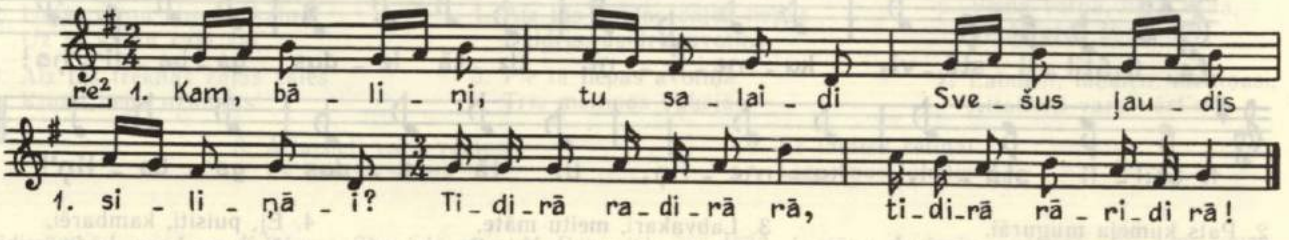
9. Lai tās jāja piecas reizas,
Lai sviedrēja kumeliņus.

10. Lai neteica citu reizu:
To mēs viegli dabūjām.

11. Es priekš savas māmuļītes
Nojēmusi vaiņadziņu.

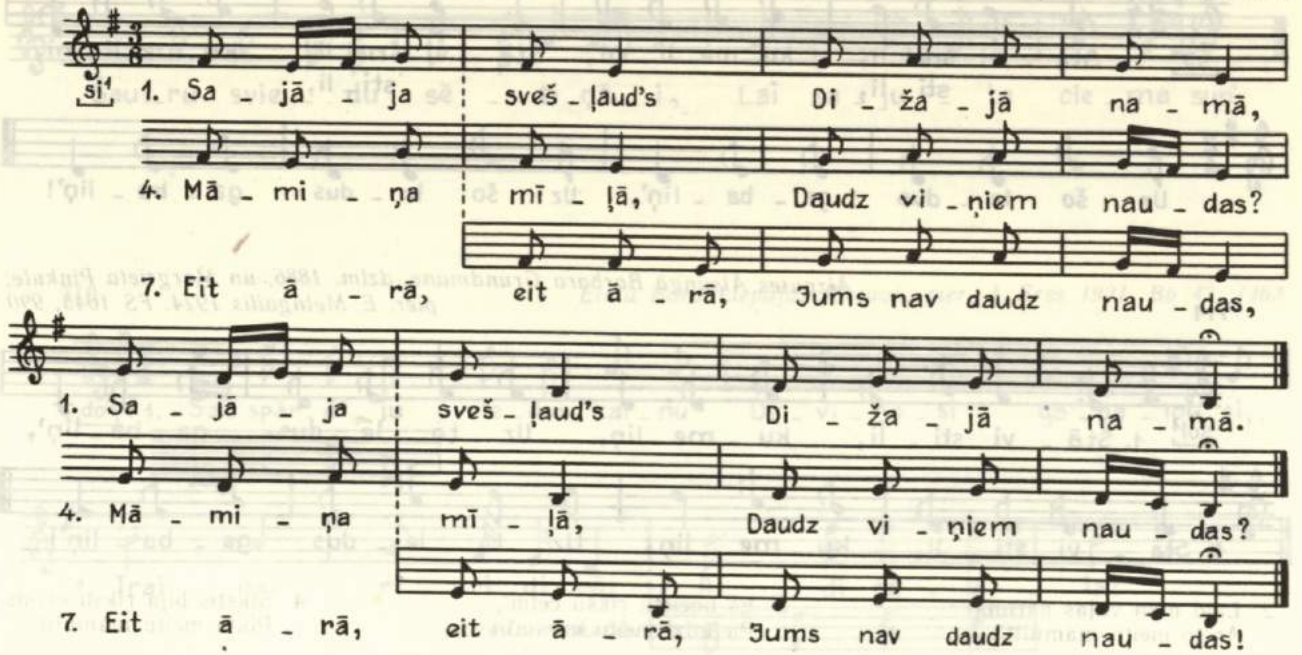
12. Ieraudziju dēlu māti,
Cieti spiedu galviņāi.

716 *Berta Pētersone Jelgavas Vecaucē, 32 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. Bb 46, 366.*

Mila Eicēna Cēsu Priekuļos, dzim. 1863; pier. E. Melngailis 1924 un V. Stelbergs 1940. FS 1045, 2028; 1700, 5180.

717

2. Māmiņa mīļā,
Ko viņi meklē?

3. Meitiņa mīļā,
Tās tavas tautas.

4. Māmiņa mīļā,
Daudz viņiem naudas?

5. Meitiņa mīļā,
Viens simts tiem naudas,

6. Viens simts tiem naudas,
Viens dūkans (bērais) kumeļš.

7. Eit ārā, eit ārā,
Jums nav daudz naudas!

8. Sajāja svešļaud's
Dižajā namā.

9. Māmiņa mīļā,
Ko viņi meklē?

10. Meitiņa mīļā,
Tās tavas tautas.

11. Māmiņa mīļā,
Daudz viņiem naudas?

12. Meitiņa mīļā,
Divsimti naudas,

13. Divsimti naudas,
Div' bēri kumeļ'.

14. Eit ārā, eit ārā,
Jums nav daudz naudas!

15. Sajāja svešļaud's
Dižajā namā.

16. Māmiņa mīļā,
Ko viņi meklē?

17. Meitiņa mīļā,
Tās tavas tautas.

18. Māmiņa mīļā,
Daudz viņiem naudas?

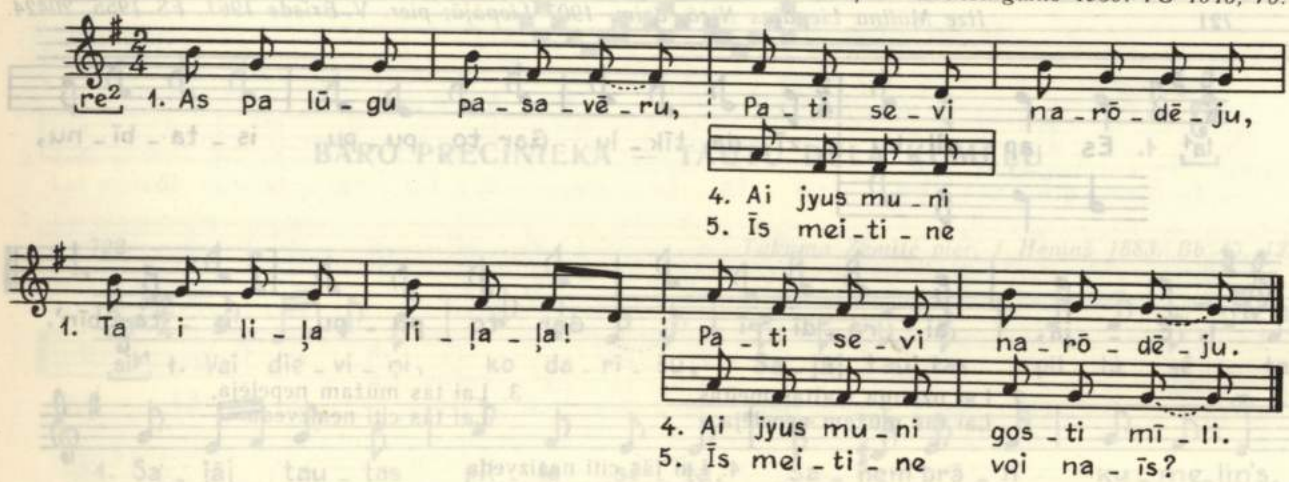
19. Meitiņa mīļā,
Trissimti naudas,

20. Trīssimti naudas,
Trīs sirmi kumeļ'.

21. Nāk iekšā, nāk iekšā,
Tiem iešu līdza
(Jums ir daudz naudas!).

718

Ludzas Nirzā Rozaļa Buļa, dzim. 1845, un Petruļa Buļa, dzim. 1865; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 70.

2. Tautu zvoni sazvanēja,
Mani mōte sabranēja.

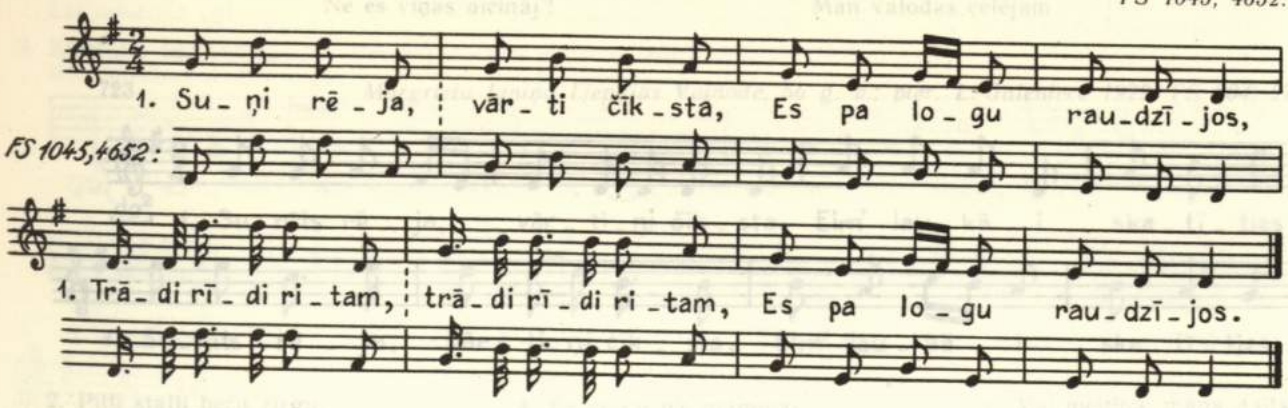
3. Veļc, meiteņ(i), taidus svōrkus,
Kab stōvātu symtu rubļu.

4. Tāvs runōja ar tautomi:
Ai jyus muni gosti mīli!

5. As nazynu, kas tur byus:
Īs meitine voi naīs?

Liba Pelbēģe Bauskas Ceraukstē, dzim. 1846 Bauskas Rundālē; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 4735. Lize Rone Bauskas Vecsaulē, dzim. 1871 Bauskas Rundālē; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 4652.

719

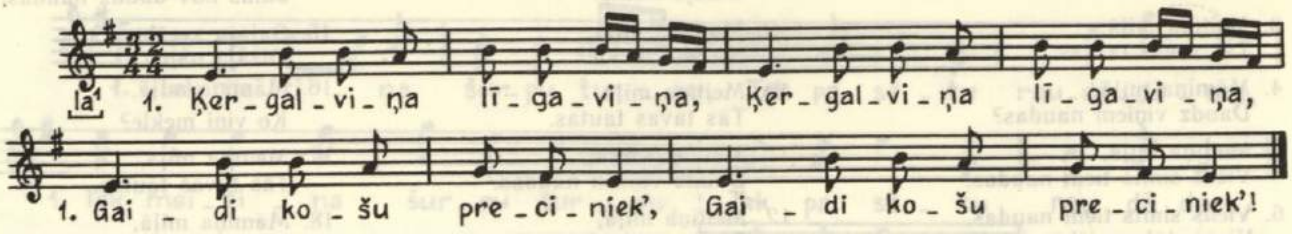
2. Iejāj manis bāleliņis
Sirmu, bēru kumeliņ'.

3. Vaicā māsa bāliņami:
Ko meklēji iejādams?

4. Es meklēju līgaviņu
Dzelteniemi matiņiem.

5. Dzelteniemi matiņiemi,
Sarkaniemi vaidziņiem.

720 *Anna Kriģene Liepājas Rucavā; pier. A. Salaks 1931. FS 170, 1805.*

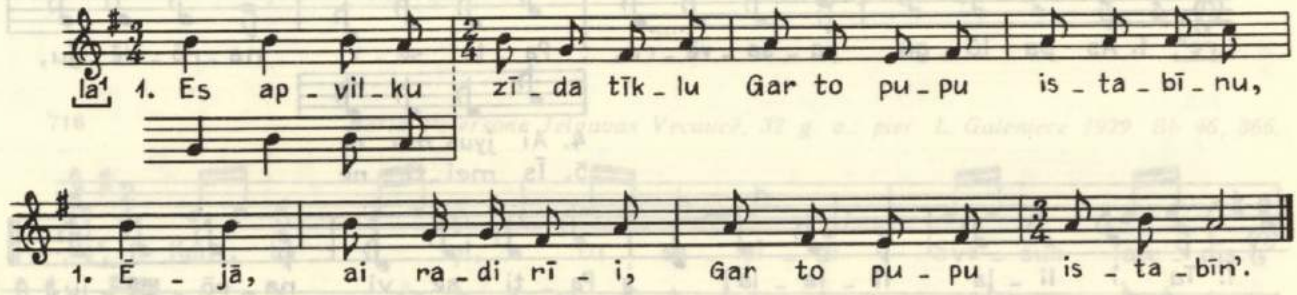

2. Tev galviņa nesukāta
Šādu garu nedeliņ',
4. Man atjāja tautu dēlsi,
Baltis krēšu kumeliņ's.
6. Lai tā mana neizmuka
Sen aplenkta vāverit'.

3. Sukā, māmiņ, man galviņu,
Baltis seris suseklit's!
5. Smalku linu tīklu mešu
Apkārt tautu istabiņ',
7. Nāc laukāi, meitu māte,
Mitosimi kumeliņ's!

8. Tev bij bēri, man bangaini,
Ko pieliksi piedevām?
9. Ja neturi cita nieka,
Dod meitiņu piedevām!

721 *Ilze Māliņa Liepājas Nīcā, dzim. 1907 Liepājā; pier. V. Briede 1961. FS 1955, 20424.*

2. Lai uzauga staltas meitas,
Lai tās mūžam nepeļeja.
3. Lai tās mūžam nepeļeja,
Lai tās citi neaizveda.

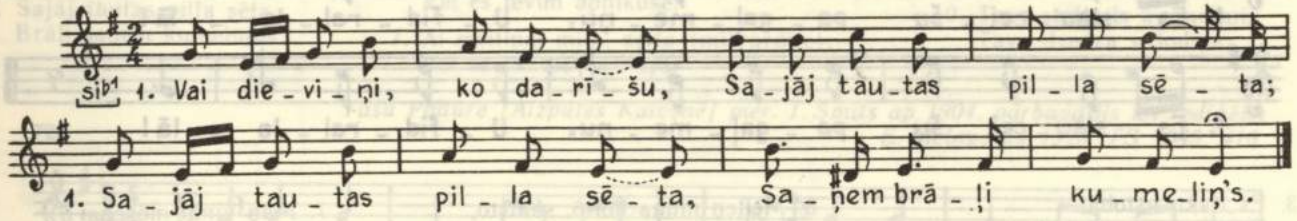
4. Lai tās citi neaizveda
Šorudeni tautīnāsa.

Saņem preciniekus

BARO PRECINIEKA — TAUTU DĒLA KUMEĻU

722 *Tukuma Zemitē pier. J. Heniņš 1883. Bb 43, 1226.*

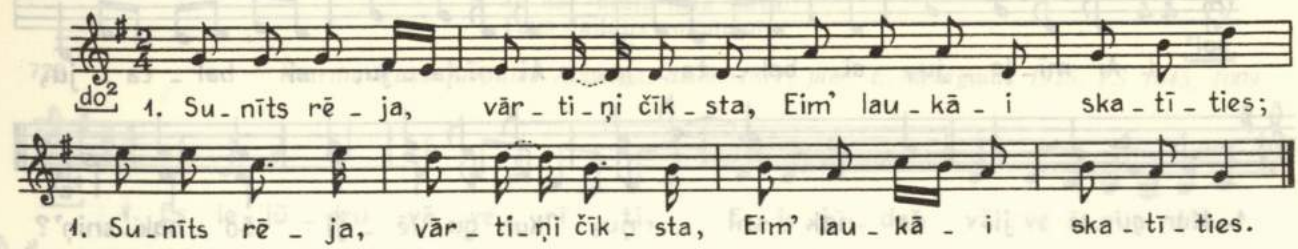
2. Es ieteku istabai
Pie māmiņas raudādama;
Mana mīļa māmulīte,
Vai jūs mani apnikuš'?

3. Vai jūs mani apnikuši,
Dos' tautāmi niecināti?
Ej, meitiņa, ja tev tik,
Ne es viņas aicinā'j'!

4. To tev dara lieli radi,
Tavi lepni bāleliņi,
Tavi lepni bāleliņi,
Tavs daiļaisi augumiņš.

5. Krīt lapiņa uz ūdeņa,
Grimst ūdeņa dibinā;
Dod, dieviņi, tā nogrimti
Man valodas cēlējam.

723 *Margrieta Liniņa Liepājas Vaiņodē, 56 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 2769.*

2. Pilli staļļi bēru zirgu,
Pilli staļļi jaunu puiš'.

3. Nosedloti, nodeķoti,
Baltāboli redelēs.

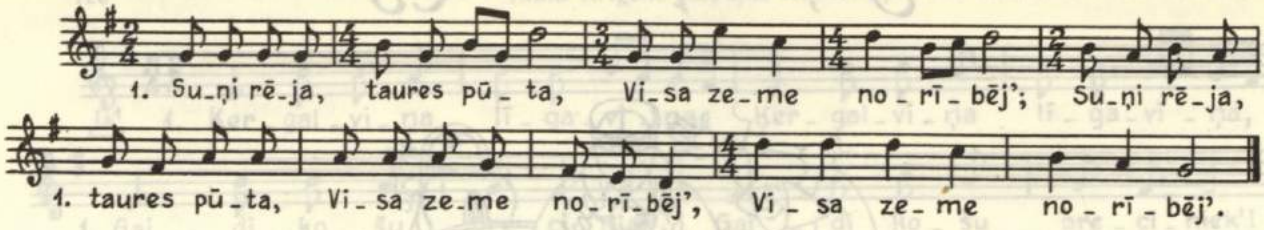
4. Es ielecu pie māmiņas
Kā sarkana brūklenīt'.

5. Vai māmiņa, mana balta,
Vai es tevi apnikus'?

6. Vai meitiņa, mana daiļa,
Vai es tautas aicinā'j'?

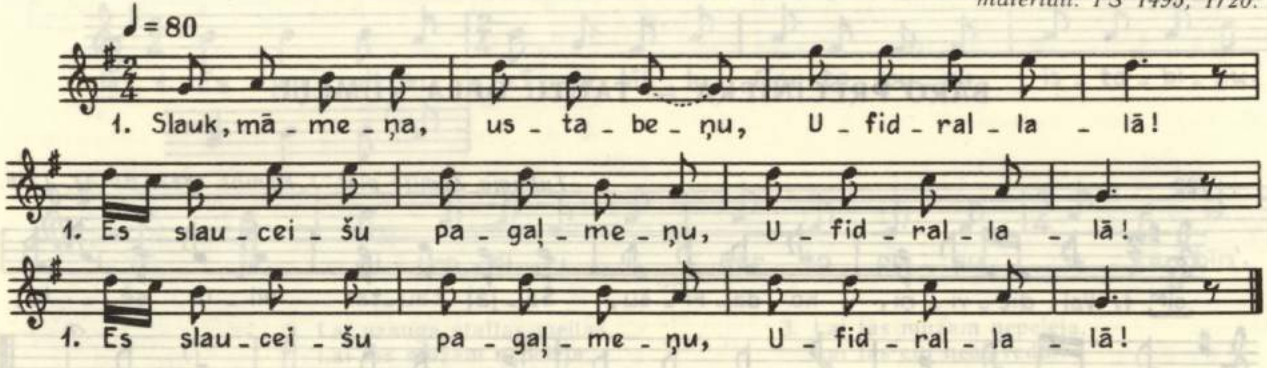
7. Aicin' tautas tavs darbiņis,
Tavs raženis augumiņš.

724 *Lote Lapsiņa Valkas Bejā; pier. A. Salaks 1929. FS 170, 1389.*

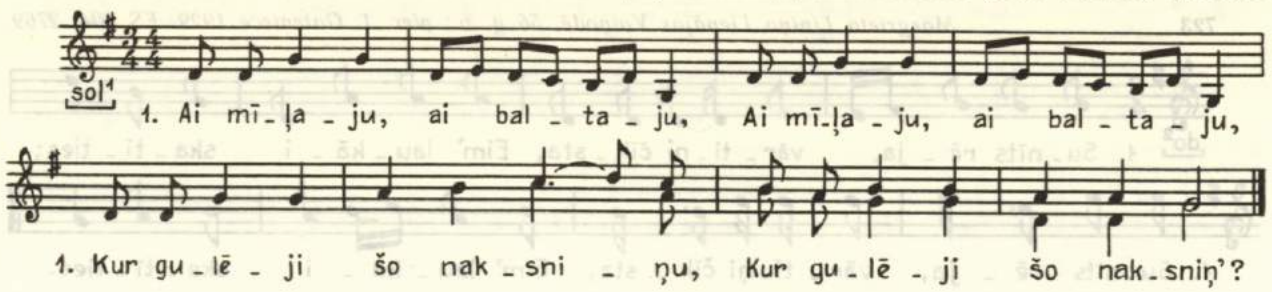
2. Tec, Jānīti, pazaskaties,
Kas par viesiem sajājuš'!
3. Vai grib kviešus, auzas pirkti,
Vai meitiņu skatīties?
4. Negrib kviešu, auzu pirkti,
Bet meitiņu skatīties.
5. Divas rozes dārzā auga,
Trešā dārza maliņā.
6. Divi jēma mātes meitas,
Trešais daiļu zilacīt'.
7. Cērt, bāliņi, oša dēļus,
Upītei platu tilt'!
8. Lai brauc pāri tautu dēli
Kā par pura ledutiņ'.

725 *Bērbola Indāne Vidsmuižā [Rezeknes Galēnos]; pier. Ā. Erss 1920. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 1720.*

3. Es ītaku ustobāi
Pi māmeņas raudōdama.
4. Māmeņ milō, žēleigō,
Voi es tevim apnykuse?
5. Meiteņ muna boltō, skaistō,
Voi es tautas aicynōju?
6. Pros nu teve lobas slaves
Tovs dyžanys augumeņš.
7. Maņ vinai mōseņai
Pi bōleņa maizes tryukst.
8. Atver vōrtus da golam,
Rōda ceļu uz tautom.

726 *Hartmanis Liepājas Aisterē; pier. A. Jansons pirms 1891. Bb 43, 2648.*

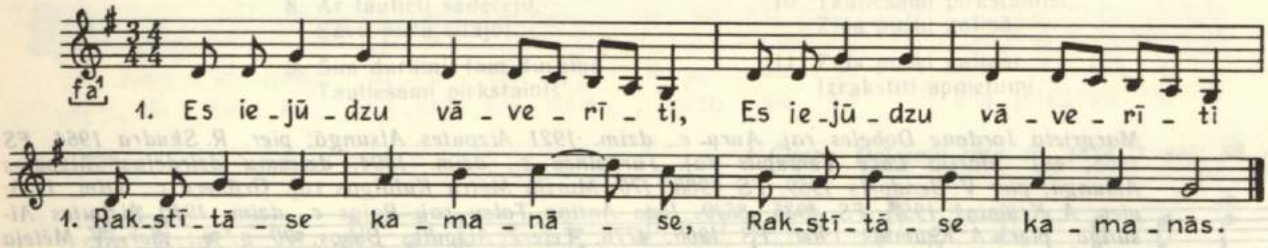
2. Vai pie priedes, vai pie egles,
Vai pie kādas mātes meitas?
3. Ne pie priedes, ne pie egles,
Ne pie kādas mātes meitas.
4. Es gulēju kalniņāi
Pie bēraja kumeliņa.
5. Sedlus liku pagalvēi,
Pasedliti apsegāi.

Dzied arī ar tekstu:

1. Es iejūdzu vāverīti
   Rakstītāsi kamanāsi.
2. Siksnas grožu atgrožāju,
   Lai neskrēja eglienāi.
3. Lai neskrēja eglienāi,
   Lai skrej tautu sētiņāi.
4. Lai skrej tautu sētiņāi
   Pie tautieša meitiņāmi
   (Kur aug meitas zeltainītes).
5. Sajāj tautu pilla sēta,
   Sajem brāļi kumeliņus.
6. Es ieteku istabāi,
   Kā rozīte ziedēdama.
7. Ai māmiņa, mīļa, balta,
   Vai es teve apnikuse?
8. Ai meitiņa, mīļvārdīte,
   Vai es tautas aicināju!
9. To tev dara brāļa sēta,
   Tavas pašas tikumiņis.
10. Jaunajami brālīšami,
    Tam māsiņas gaužam žēli.
11. Skaita naudu, birst asaras
    Tautu galda galiņāi.
12. Še, tautieti, mūs' māsiņa,
    Bet jūs pāri nedarati!
13. Neliekati kambarēi
    Pie to grūtu dzirnutiņu!

Anna Niedre Aizputes raj. Lažas c., 75 g.v., dzim. Liepājas Kalētos; pier. Ald. Kalniņš 1957. FS 1935, 10539.

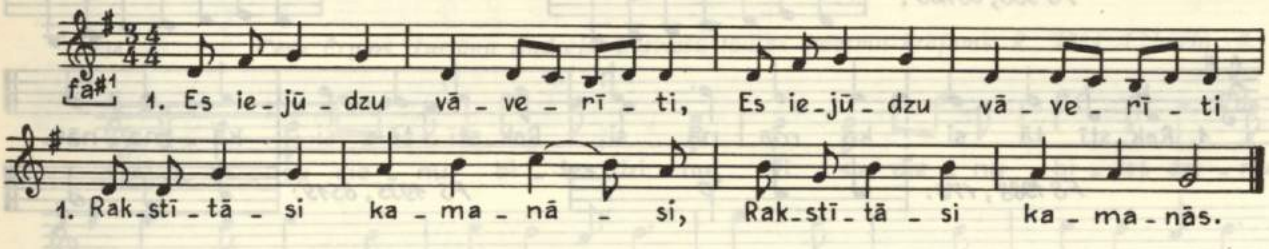
727

2. Zīda grožu atgrožāju,
   Lai neskrēja eglienāje.
3. Lai skrej tautu sētiņāje,
   Kur meitiņas daiļas auga.
4. Sajāj tautas pilla sēta,
   Brāļi saņem kumeliņus.
5. Es ieteku pie māmiņas
   Kā sarkana brūklenīte
   (brūklene nosarkuse).
6. Ai māmiņa, mīļa, balta,
   Vai es tevim apnikuse?
7. Ai meitiņa, mīļa, zelta (mīļvārdīte),
   Vai es tautas aicināju?
8. To dar' brāļu liela slava,
   Tavas pašas tikumiņis,
9. Tavas pašas tikumiņis,
   Tavs staltajis augumiņis,
10. Tavs staltajis augumiņis,
    Tava dzedra valodiņa.

Tāšu Padurē [Aizputes Kalvenē] pier. J. Šmits ap 1904, pārbaudījis un rediģējis E. Melngailis 1926. FS 1045, 416.

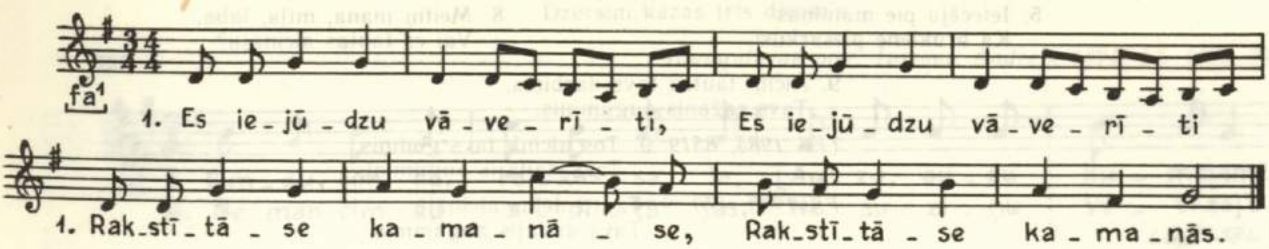
728

2. Zīda grožu apgrožāju,
   Lai neskrēja eglienāi.
3. Lai skrej tautu sētiņāi,
   Kur meitiņas daiļas auga.
4. Sajāj tautas pilna sēta,
   Brālīts sēja kumeliņus.
5. Es ieteku pie māmiņas
   Kā sarkana brūklenīte.
6. Ai māmiņa, mīļa, balta,
   Vai es teve apnikusi?
7. Ai meitiņa, mīļa, zelta,
   Vai es tautas aicināju?
8. To dar' brāļu liela slava,
   Tavs daiļajis augumiņis.

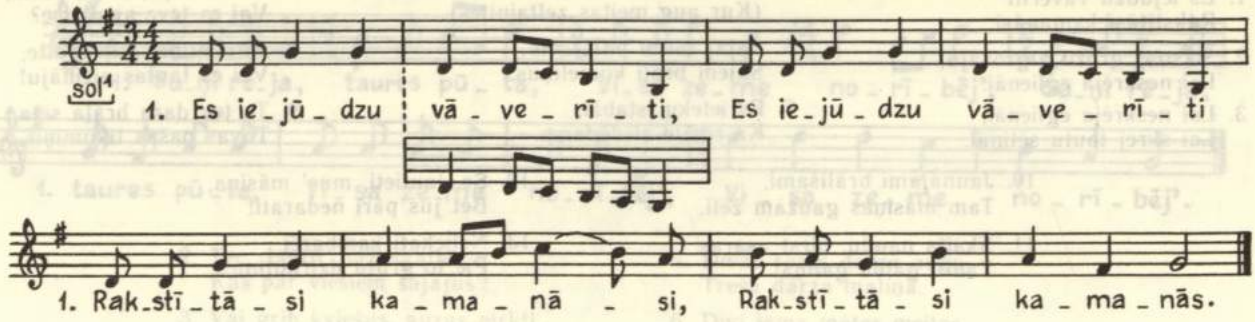
729

Katrina Rūķe Aizputes Alsungā, dzim. 1877; pier. E. Melngailis 1926. FS 1045, 1009.

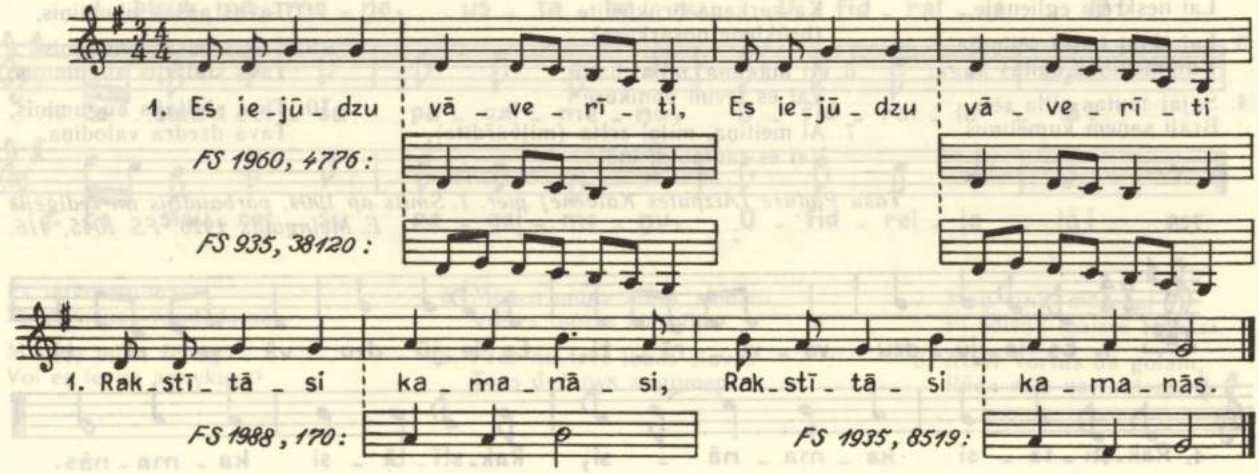
Teksts kā 728.

730 *Anna Pupura Aizputes Kalvenē, 28 g. v.; pier. A. Krūmiņš 1949. FS 1850, 8794.*

Teksts kā 728.

Margrieta Jordane Dobeles raj. Auru c., dzim. 1921 Aizputes Alsungā; pier. R. Skudra 1964. FS 1968, 481. Marija Lāce Ventspils raj. Jūrkalnes c., dzim. 1904, dziesmu dzirdējusi Aizputes Alsungā; pier V. Bendorfs 1969. FS 1988, 170. Marija Mētra Kuldīgas raj. Grāveru c., dzim. 1933; pier. A. Krūmiņš 1957. FS 1935, 8519. Ieva Antiņa Talsu raj. Rojas c., dzim. 1910 Aizputes Alsungā; pier. A. Krūmiņš 1962. FS 1960, 4776. Tetere Aizputes Basos, 90 g. v.; pier. V. Mēteļa
731 *pirms 1944. FS 935, 38120.*

2. Zīda (Krustiem) grožus apgrožoju,
Lai neskrēja eglienāji.

3. Lai skrien tautu sētiņāji,
Kur meitiņas daiļas auga.

4. Sajāj tautas pilna sēta,
Saņem brāļi kumeliņus.

5. Ietecēju pie māmiņas
Kā brūklene piesarkusi.

(FS 1935, 8519:

Es nosarku kā rozīte,
Pie māmiņas ietecēju.)

6. Māmiņ mana, miļa, laba,
Vai es tevim apnikusi?

7. Vai es tevim apnikusi,
Kamdēļ tautas aicināji?

8. Meitiņ mana, miļa, laba,
Vai es tautas aicināju?

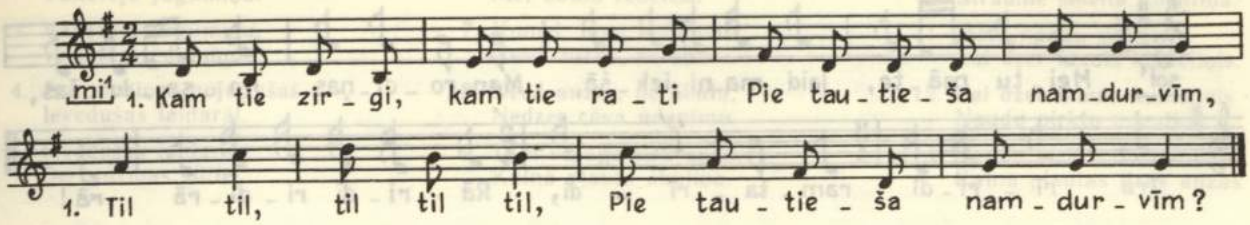
9. Aicin' tautas tavs darbiņis,
Tavs ražanis augumiņis.

(FS 1935, 8519: 9. Tos aicina tavs godiņis,
Tavs daiļajis augumiņis.

FS 1988, 170: 9. Tautu dēlus aicināja
Tavs daiļajis augumiņis.

10. Tava dzidra valodiņa,
Tava grezna dziedāšana.)

732 *Marija Beierbaha Kuldīgas Raņķos; pier. L. Galeniece 1929. Bb 46, 733.*

2. Tautu zirgi, tautu rati,
Tautu daiļais aizjūgums.

3. Aun, meitiņa, balti kājas,
Saņem tautas sētiņā!

4. Iznāk meitiņ' smiedamiesi,
Baltas kājas klapēdam'.

5. Baltas kājas klapēdama,
Garus matus ķemmēdam'.

6. Saņem, brālīt, kumeliņu,
Ejat, tautas, kambarī!

7. Ejat, tautas, kambarīi,
Kur ir tēvs un māmulīt'.

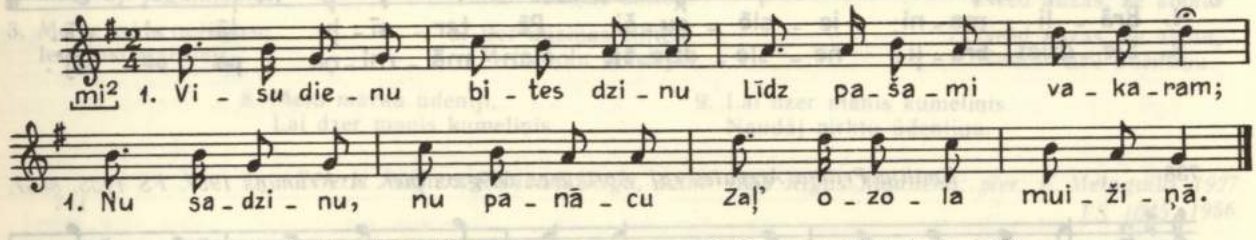
8. Ar tautieti saderēju,
Savu pūru cilājot.

9. Šim dūraini, tam dūraini,
Tautiešami pirkstainiš'.

10. Tautiešami pirkstainīši,
Zīda pušķi galiņā,

11. Zīda pušķi galiņai,
Izrakstīti apmetumi.

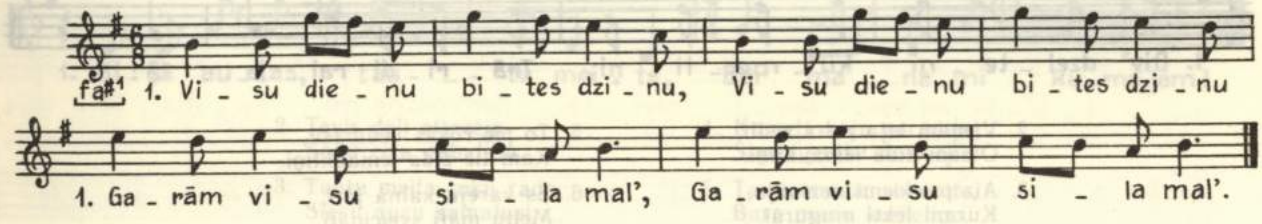
733 *J. Cimze. Dziesmu rota. R., 1874, 3. sēj., 88. nr.*

2. Še, kundziņi, bites manas,
Dod man vienu zeltenīt'!
Ej, puisīti, kambarī,
Tur ir visas zeltenīt's.

3. Ņem no pulka, kuru gribi,
Kura visu skaistākā!
Šī ir laba, tā būs mana,
Tā ir visu skaistākā.

734 *Cēsu Ērgļos. Jurjānu Andrejs. Latviešu tautas dziesmu krājums. R., 1884, 1. burtn., 9. nr.*

2. Tās sadzinu, tās satrinku
Kalna sētas ozolā.

3. Še, bāliņi, tavas bites,
Dod man vienu zeltenīt'!

4. Šita pati gan ir laba
Zeltainiemi matiņiem.

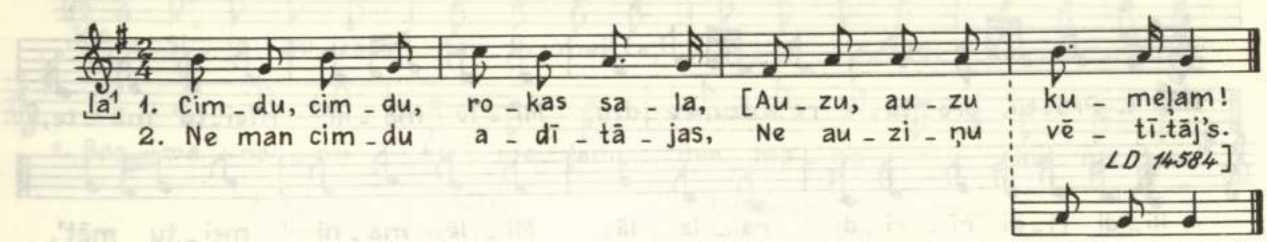
5. Man ir seši sirmi zirgi,
Seši bēri kumeliņ'.

6. Sirmiem bēriem kumeliņiem
Brauksim Māras baznīcā.

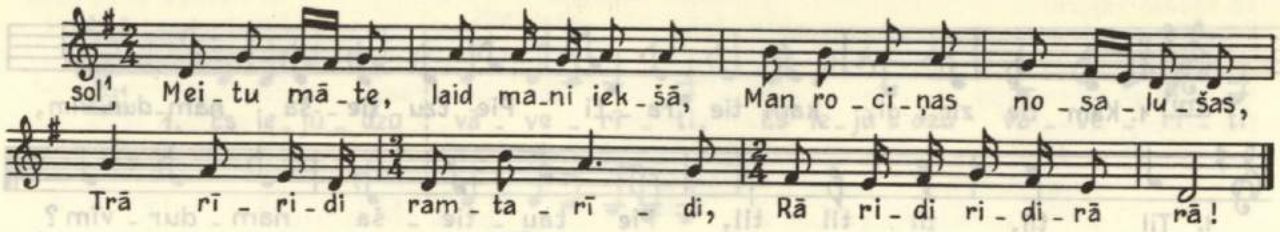
7. Brauksim Māras baznīcai,
Mīsim zelta gredzentiņ's.

8. Samijuši gredzentiņus,
Dzersim kāzas trīs dieniņ's.

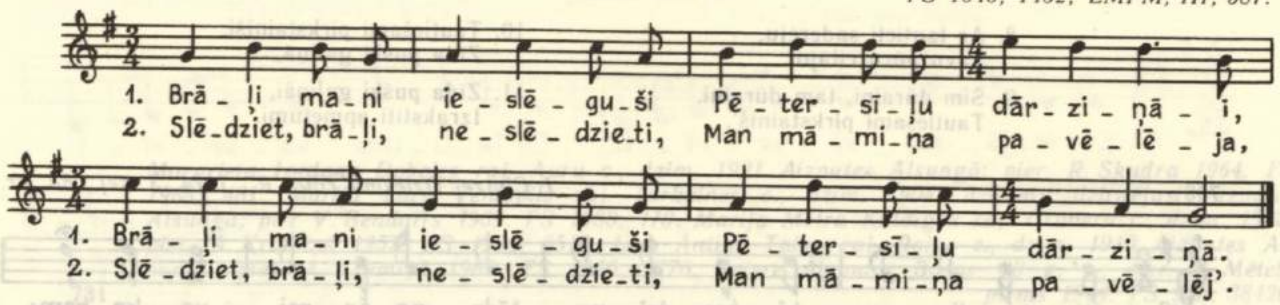
735 *Jaungulbenē pier. Jurjānu Andrejs 1891. FS 1495, 2482.*

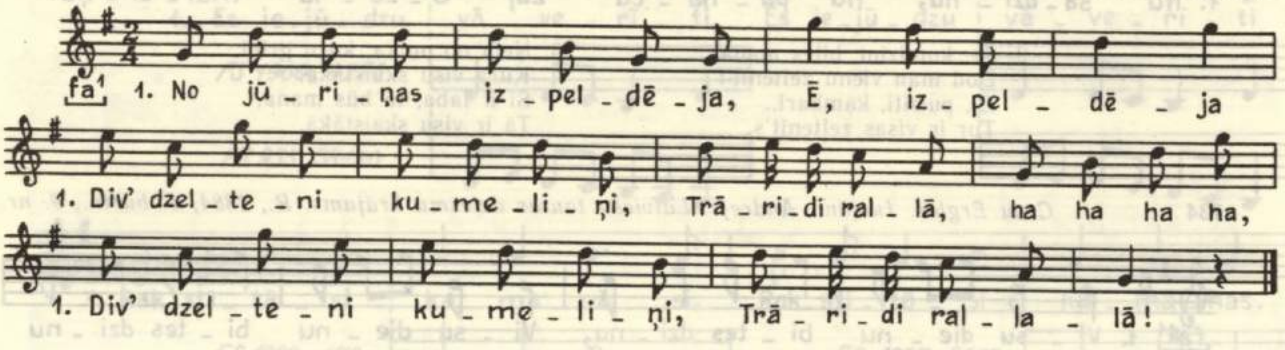
736 *Skrundā pier. M. Dravnieks ap 1871. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 2041.*

737 *Pēteris Blaubergs Jēkabpils Sēlpili, dzim. 1870; pier. E. Melngailis 1925. FS 1045, 1432; LMFM, III, 587.*

738 *Emilija Friliņa Aizputes raj. Apriķu c., 50 g.v.; pier. A. Krūmiņš 1957. FS 1935, 8667.*

2. Vienam bija zelta sedli,
Otram zida iemauktiņi.

3. Aiz priekiemi nezināju,
Kuram lēkti mugurāi.

4. Tam es lecu mugurāi,
Kam tie zelta sedli bija.

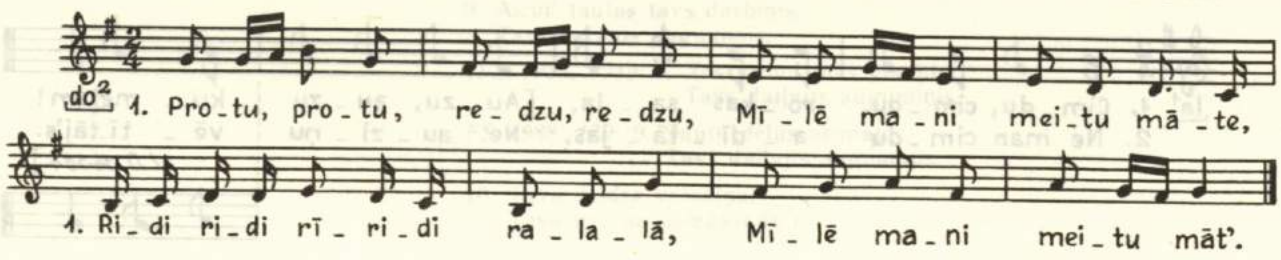
5. To pie rokas vedināšu,
Kam tie zīda iemauktiņi.

6. Es varēju kalnā jāti,
Meitu māti sveicināti.

7. Labdien, labdien, meitu māte,
Kuru meitu tu man dosi?

8. Ej, tautieti, istabāi,
Ņem no vietas, kura tika!

739 *R. Bērziņš. Latviešu vijolītes. R., 1896, 2. vaiņags, 18. nr.*

2. Nevaid manis kumeliņis
Vakarēju jūgumiņu.

3. Vakarēju jūgumiņu,
Vakarēju ēdumiņu.

4. Jau meitiņas nojūgušas,
Ievedušas laidarāi.

5. Ievedušas laidarāi,
Ber auziņas silītei.

6. Ber auziņas silītēi,
Met ābulu redelēsi.

7. Kumeļ, tavu netikumu:
Neēd auzas, ne ābulu.

8. Neēd auzas, ne ābulu,
Nedzer rāva ūdentiņu.

9. Tam vajaga tīru auzu,
Kalnā pļauta ābuliņa.

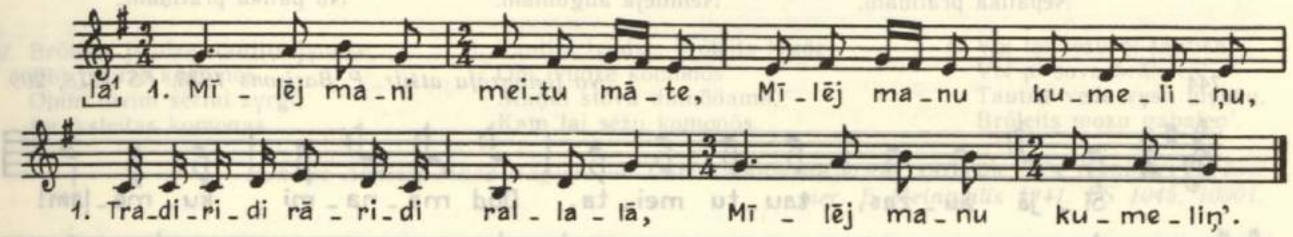
10. Kalnā pļauta ābuliņa,
Straumē smelta ūdentiņa.

11. Metu naudu upītei,
Lai dzer manis kumeliņis.

12. Lai dzer manis kumeliņis
Naudu pirktu ūdentiņu.

13. Naudu pirktu ūdentiņu,
Kalnā pļautas tīras auzas.

740 *Jānis Milzarājs Rigā, dzim. 1869 Aizputes Sakā; pier. E. Melngailis 1936. FS 1045, 7799.*

2. Nav vairs manis kumeliņis
Vakarāji jūgumiņu.

3. Meitu māte nojūguse,
Ievedusi stallītēji.

4. Ievedusi stallītēji,
Ber auziņas silītēji.

5. Ber auziņas silītēji,
Met ābolu redelēji.

6. Kumeļ, tavu lepnu sirdi,
Neēd auzas, ne ābolu.

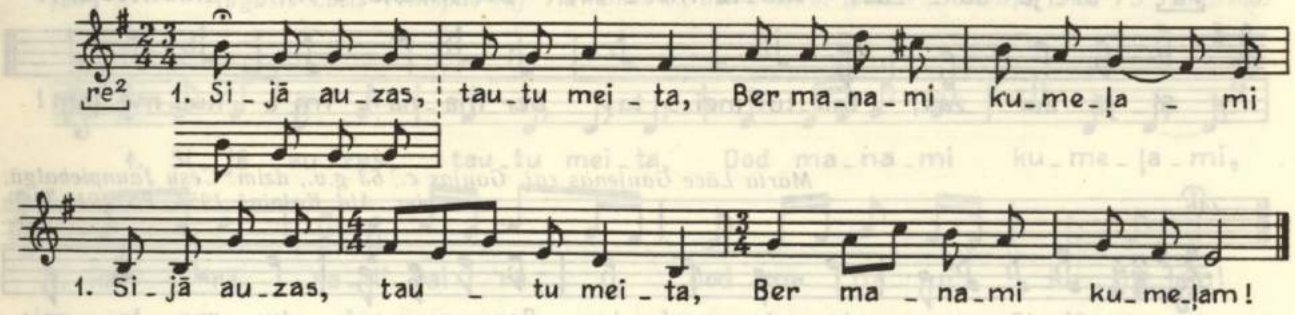
7. Neēd auzas, ne ābolu,
Nedzer tīru ūdentiņu.

8. Metu mārku ūdeniji,
Lai dzer manis kumeliņis.

9. Lai dzer manis kumeliņis
Naudāj pirktu ūdentiņu.

Pēteris Riemers-Reinbahs Rigā, dzim. 1863 Rigas Madlienā; pier. E. Melngailis 1927. FS 1045, 1956.

741

2. Tevis dēļi atteceja
Šādu ceļa gabaliņu.

3. Tautu meita roku rāda,
Sieku auzu samalusi.

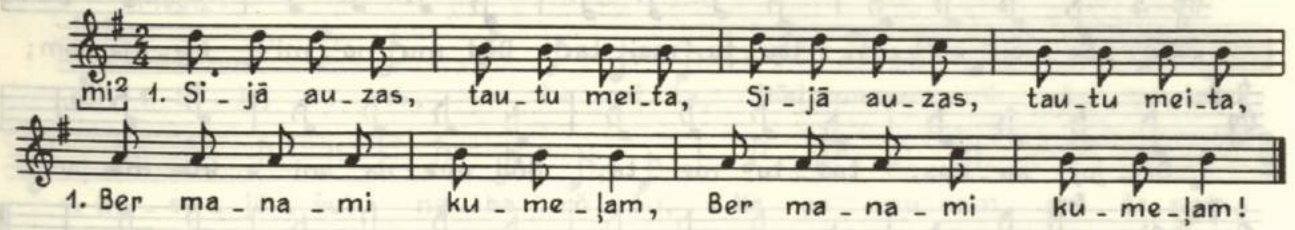
4. Kumeļš kāju nerādija,
Simtu jūdžu notecējis.

5. Tautu meita, zeltenīte,
Baro manu kumeliņu.

6. Cik iedama klētiņāi,
Ieber auzas kumeļami.

BRĀĻI LIEDZ, MĀTE NEVĒL

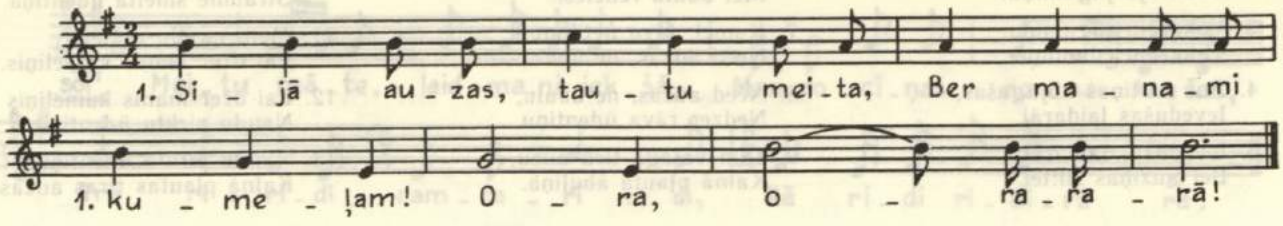
742 *Anna Smurģe Rigā, 89 g. v., dzim. Cēsu Raunā; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 4593.*

2. Nesijāšu, ne es bēršu,
Nebūš' tava ligaviņa.

3. Tam sijāšu, tam es bēršu,
Tam es būšu bērējiņ'.

743 *Liene Raiskuma Cēsu Raunā, dzim. 1867; pier. E. Melngailis 1933. FS 1045, 7470.*

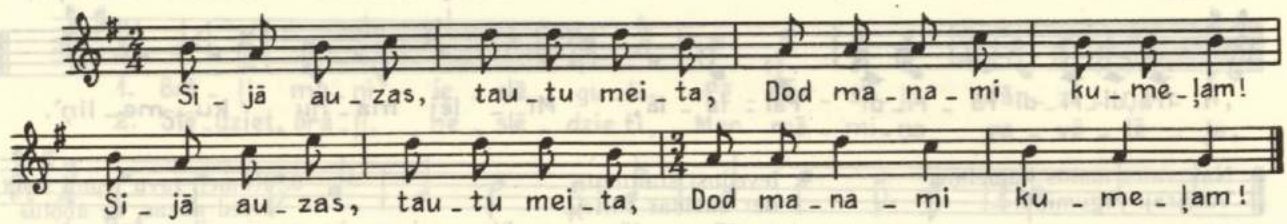

2. Nesijāšu, nebērīšu,
Nepatika prātiņam,

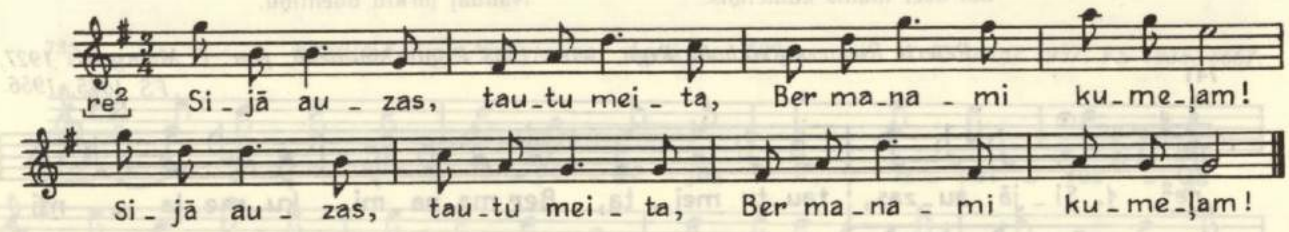
3. Nepatika prātiņami,
Nemīlēja augumam.

4. Nu sijāšu, nu bērīšu,
Nu patika prātiņam.

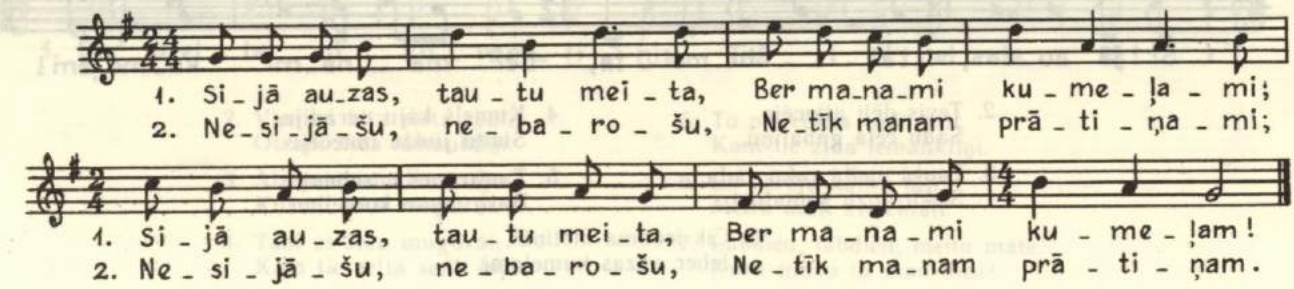
744 *No fonogrāfa atšifr. P. Barisons 1933. FS 1378, 209.*

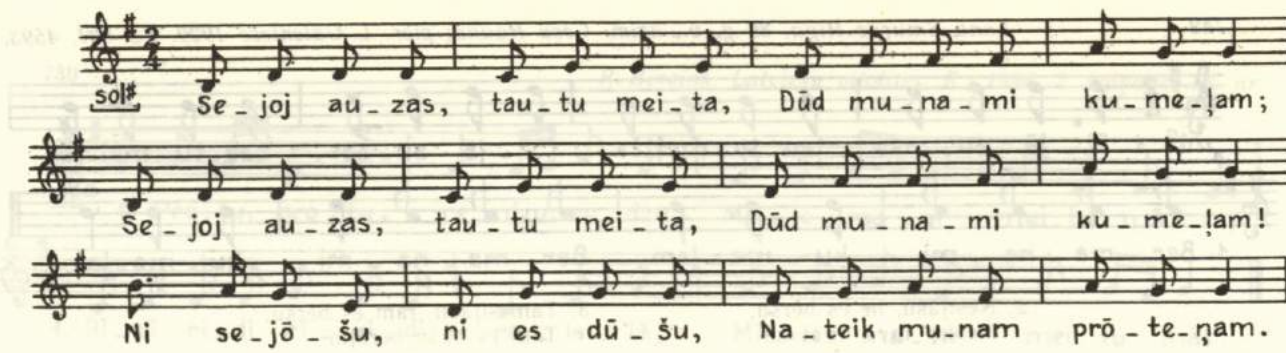
745 *Kristīne Žagare Cēsu Priekuļos, dzim. 1857, dziesmu dzirdējusi ap 1867; pier. V. Stelbergs 1940. FS 1700, 5182.*

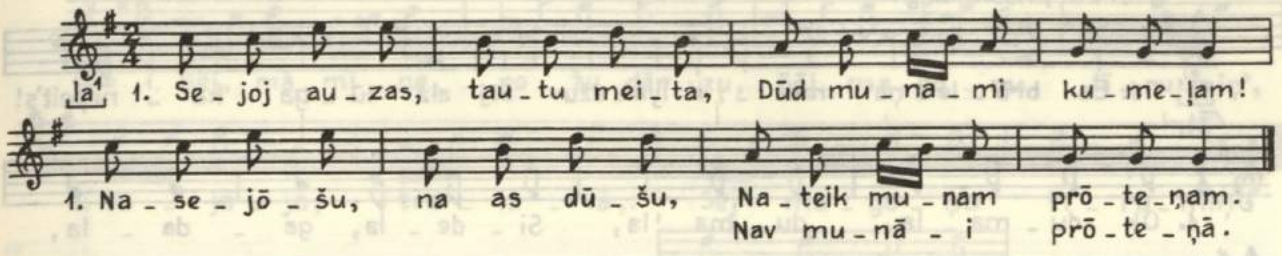
746 *Marta Lāce Gaujenas raj. Gaujas c., 63 g.v., dzim. Cēsu Jaunpiebalgā; pier. Ald. Kalniņš 1954. FS 1910, 189.*

747 *Helēna Kazeniece Ludzas raj. Zvirgzdenes c.; pier. M. Kurme 1972. FS 2005, 1742.*

748 *Eleonora Platace Dagdas raj. Andzeļu c., 60 g.v., dzim. Dagdā; pier. R. Jermaks 1960. FS 1950, 7751.*

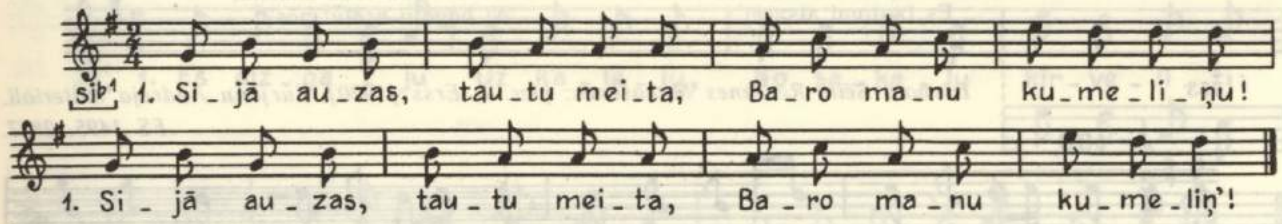

2. Brōleits jyudze, tautīts jyudze,
Obi jyudze komonōs.
Obim divim sērmi zyrgi,
Izraksteitas komonas.

3. Tautīts lyudze, brōleits lyudze,
Obi lyudze komonōs.
Stuņdi stōvu dūmōdama,
Kam lai sēžu komonōs.

4. Voi lai sēžu pi tautiša,
Voi pi sova brōleleņ'.
Tautīts vede vysu myužu,
Brōleits mozu gabaleņ'.

749 *Ilūkstes Aknīste Made Nagliņa un Dārta Likumiete, dzim. 1870 un 1874 Jēkabpils Biržos; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 10001.*

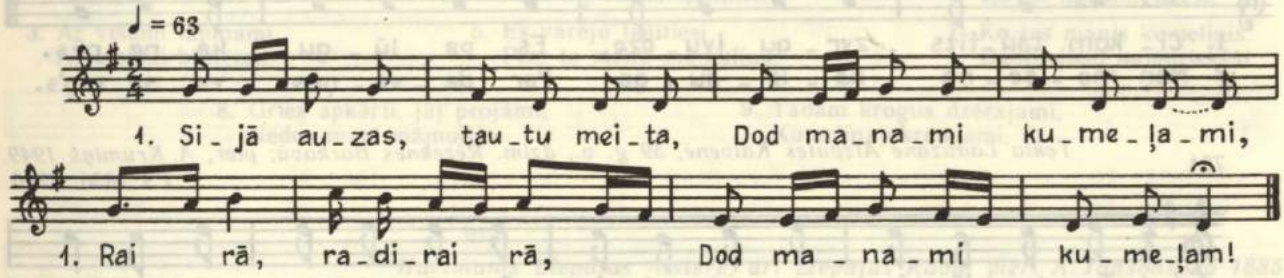

2. Nesijāšu, nebarošu,
Netīk mana prātiņami.

3. Tam sijāšu, tam barošu,
Kas tik mana pratiņami.

4. Tas tecēja manis deļi
Lielu ceļa gabaliņu.

750 *Augusts Lācis Ventspils raj. Jūrkalnes c., dzim. 1915; pier. V. Bendorfs 1969. FS 1988, 103.*

2. Ne sijāšu, ne ar' došu,
Nav manami prātiņam.

3. Tautiets jūdza, brālīts jūdza,
Abi jūdza kumeliņu.

4. Abiem diviem siermi ziergi,
Izrakstītas kamaniņas.

5. Tautiets lūdza, brālīts lūdza,
Abi lūdza kamanās.

6. Sajukāsi maņs prātiņis:
Kam lai sēdu kamanās?

7. Vai lai sēdu pie tautieša,
Vai pie sava bāleliņa?

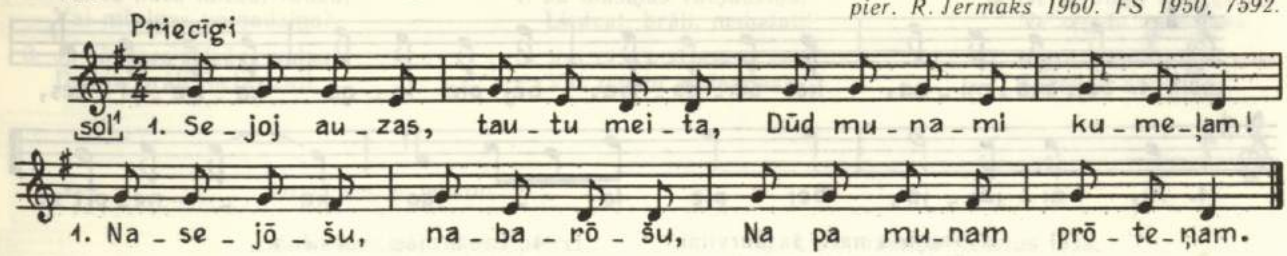
8. Labāk iešu pie tautieša,
Ne pie sava bāleliņa.

9. Tautiets vedīs visu mūžu,
Bāliņš mazu gabaliņu.

10. Es savami kumeļami
Ošu koku stalli taisu.

11. Dzelza stabi, vara grīda,
Sudrabiņa redelīte.

751 *Regina Starostina Dagdas raj. Ezernieku c., 61 g. v., dzim. Ludzas Nautrēnos; pier. R. Jermaks 1960. FS 1950, 7592.*

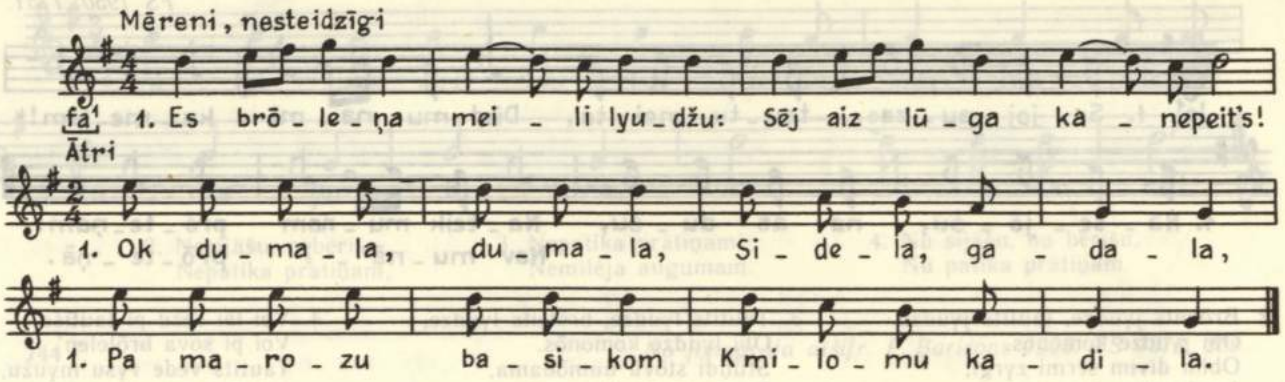

2. Tam sejōšu, tam as dūšu,
Kas teik munam prōteņam.

3. Tautīts jyudze, brōleits jyudze,
Obi jyudze komonōs.

4. Tautīts vede vysu myužu,
Brōleits syla gabaleņ'.

752 *Jūlija Bistere Daugavpils raj. Kalupes c., dzim. 1903; pier. A. Krūmiņš 1959. FS 1945, 9199.*

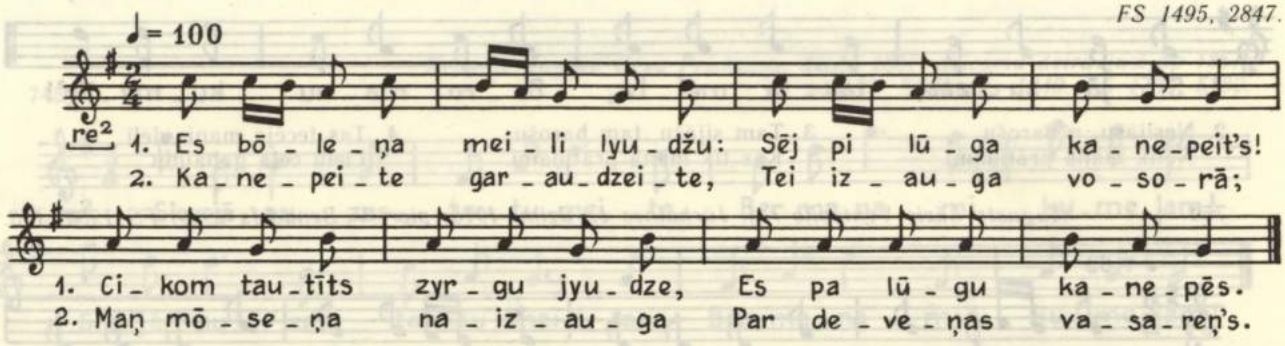
2. Tautas jōja, sareibēja,
Es pa lūgu kanepēs.

3. Kanepēsi stōvādama,
Es tautomi atsacēj'.

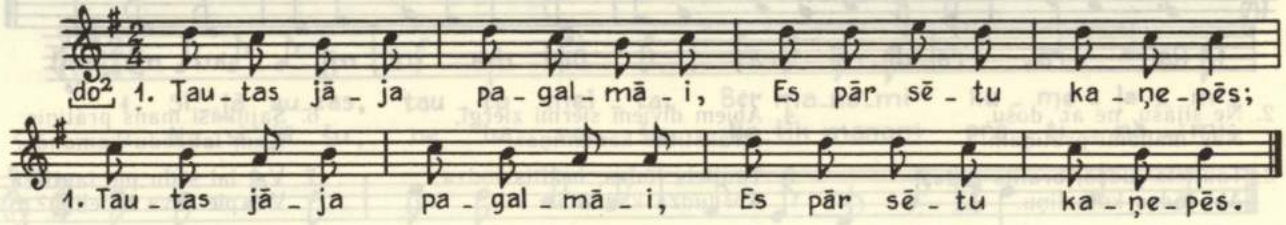
4. Jōjit ti, kur skaistas jira,
Kur bogōtu brōļu mōs's;

5. Es naasmu tōda skaista,
Ni bogōtu brōļu mōs'!

753 *Bōrbola Šēile Rēzeknes Makašēnos; pier. A. Erss [1920]. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 2847.*

754 *Tekla Laduzāne Aizputes Kalvenē, 59 g. v., dzim. Rēzeknes Barkavā; pier. A. Krūmiņš 1949. FS 1850, 8760.*

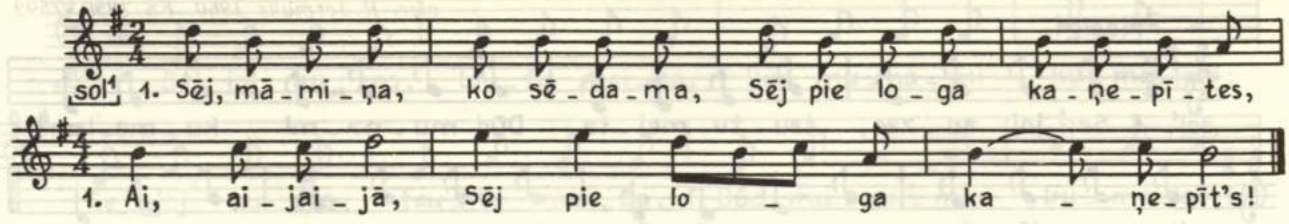

2. Balsīt' manu gan dzirdēja,
Augumiņa neredzēj'.

3. Es tautāmi atsacīju,
Kaņepēsi stāvēdam'.

4. Balsu manu gan dzirdēja,
Augumiņa neredzēj'.

755 *Alma Ozoliņa Cēsu Jumurdā, dzim. 1885, melodiju dzirdējusi ap 1895; pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 3864.*

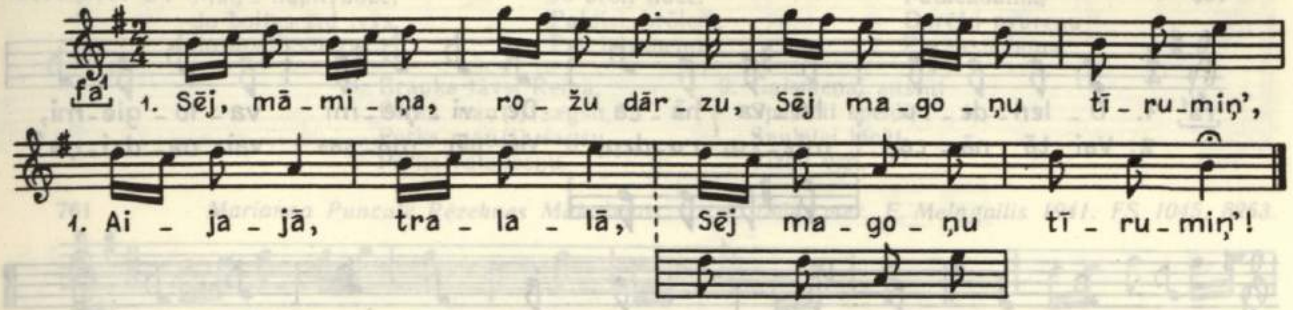
2. Tautiets nāca pa durvīmi,
Es pa logu kaņepēsi.

3. Tautiešami atsaciju,
Kaņepēsi stāvēdama.

4. Vai tu nāci, vai nenāci,
Tu jau manis nedabūsi.

5. Dzērājami neturēšu
Zem krūtīmi šņudāuciņu.

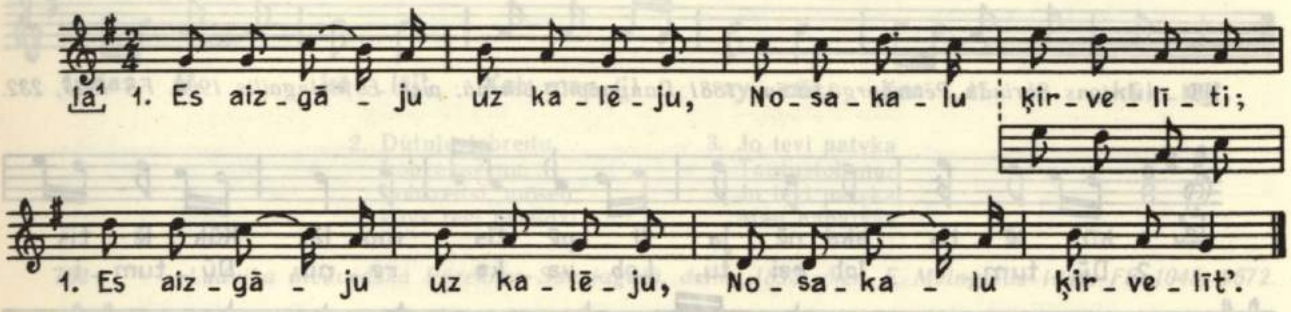
756 *Lize Krastiņa Rīgas Nītaurē, dzim. 1855; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 4936.*

2. Tautas nāca rožu rauti,
Es iebēgu magonēs.

3. Balsu manu gan dzirdēja,
Augumiņa neredzēj'.

757 *Otilija Kartupele Neretā, 49 g. v., dzim. Ilūkstes Aknīstē, dziesma no Ilūkstes Pilskalnes; pier. Ald. Kalniņš 1952. FS 1895, 5417.*

2. Ar to savu ķirveliti
Nosacirtu ozolīti.

3. Ar visāmi lapiņāmi,
Ar visāmi bitītēmi.

4. Man bij bites, man bij medus,
Man bij vaska ritenītis.

5. Es varēju lielītiesi
Pret to meitu māmuliņu.

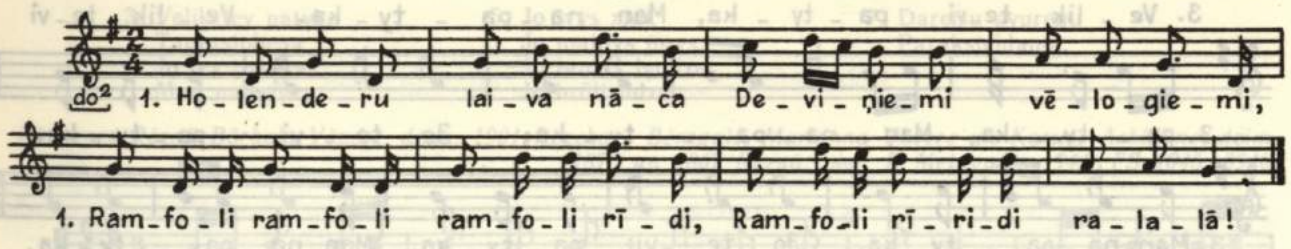
6. Dod, māmiņa, sav' meitiņu,
Ko tik ilgi diņģējiesi!

7. Ko tas manis kumeliņis
Danco jūsu nampriekšāi.

8. Griez apkārti, jāj projāmi,
Nedos mani māmuliņa

9. Tādam krogus dzērājami,
Kumeliņa skrējējami.

758 *Hartmanis Liepājas Aisterē, ari Liepājas Rāvā; pier. A. Jansons ap 1885. Bb 43; 2537, 2731; FS 1620, 2799; teksts LD 14278.*

2. Vai tā nāca miežu, rudzu,
Vai māsiņas vaiņadziņa?

3. Ja tā nāca miežu, rudzu,
Dodat, brāļi, neliedzati;

4. Ja māsiņas vaiņadziņa,
Liedzat, brāļi, nedodati!

5. Vai tā nāca masta koku,
Vai zēģeļu audējiņas?

6. Ne še auga masta koki,
Ne zēģeļu audējiņas.

7. Rīgai auga masta koki,
Zēģelīšu audējiņas.

Dzied arī ar tekstu:

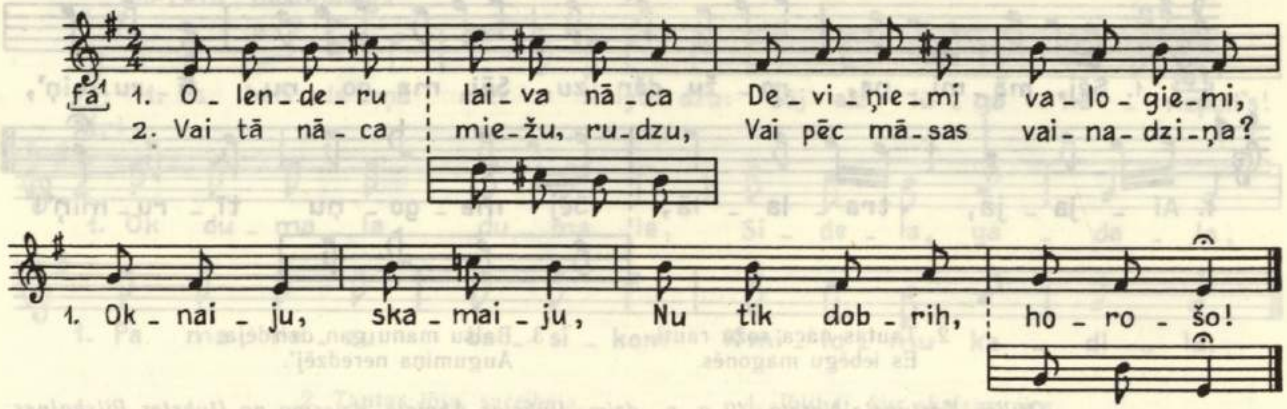
1. Kad es gāju sievu precēt,
Riekstus bēru kabatāi.

2. Vienu sauju namai šļācu,
Otru dzirnu kambarēi.

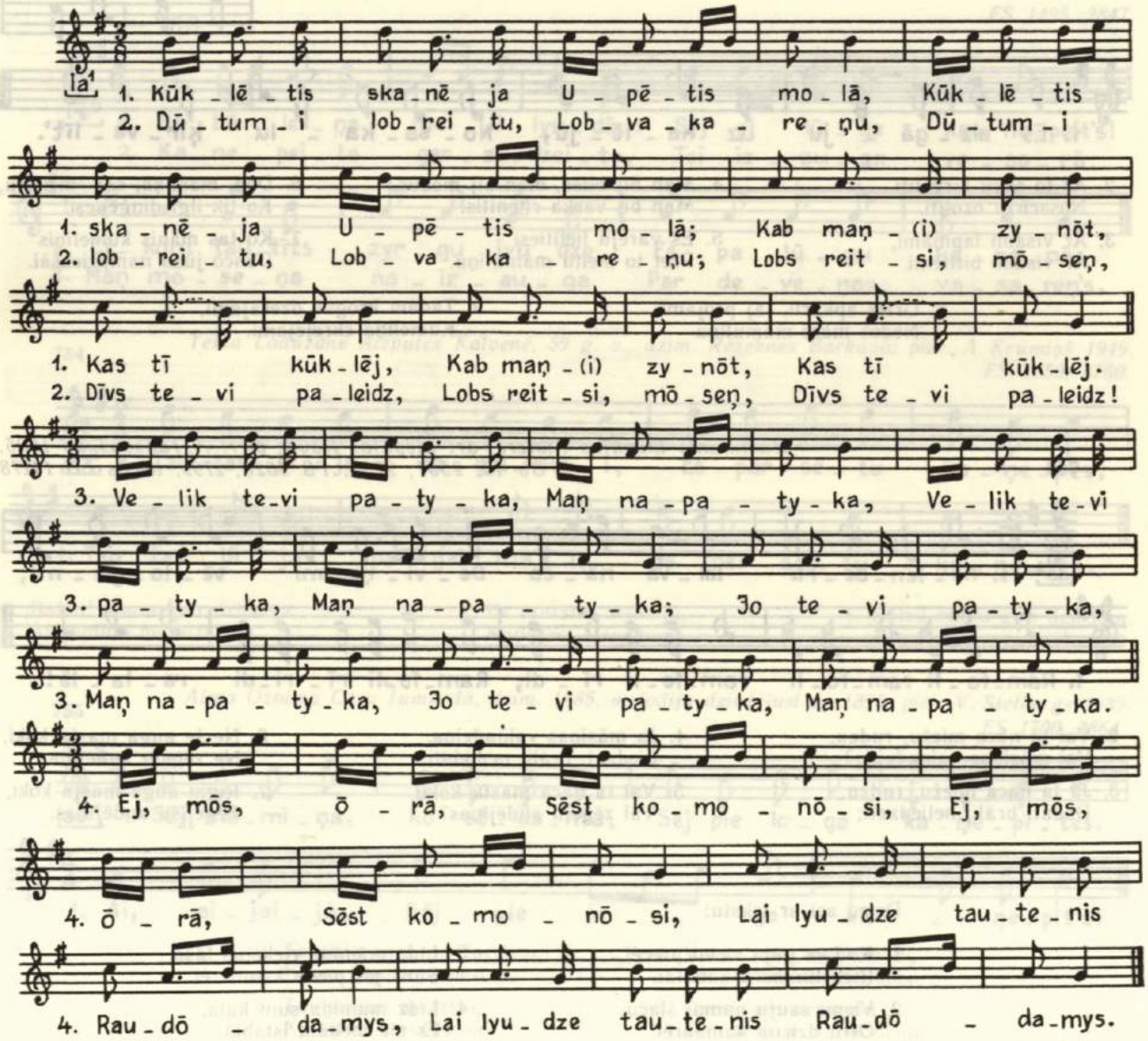
3. Līdz māmiņa riekstus lasa,
Suns pie piena kambarēi.

4. Līdz māmiņa suni kūla,
Es pie meitām istabāi.

759 *Kārlis Ezermalis Ventspils Ventā, dzim. 1870 Liepājas Vecpilī; pier. E. Melngailis 1933. FS 1045, 7720.*

760 *Antons Skrinda Pēterburgā, dzim. 1881 Daugavpils Līksnā; pier. E. Melngailis 1900. FS 1045, 232.*

5. Jo tevi pilyudze,
Maņ's napilyudze;
Jo boltys zīd ivys,
Jo malnys ūgys.

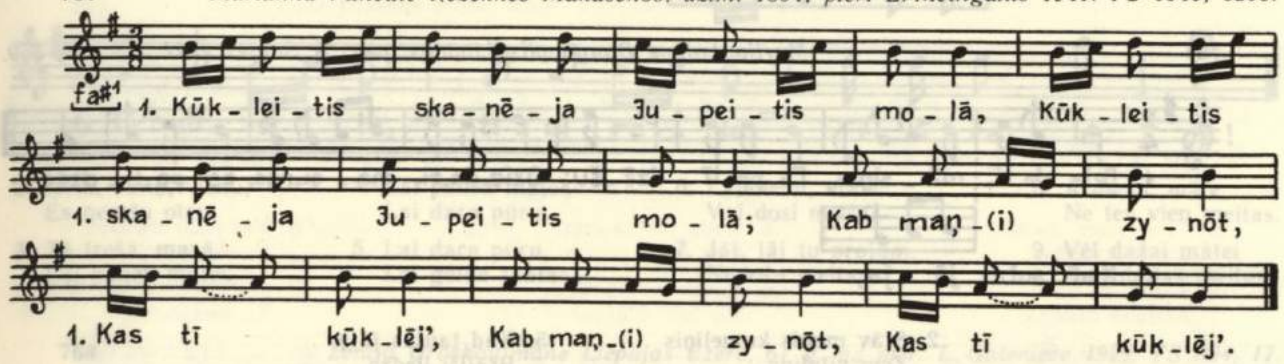
6. Jo tautys jōje,
Jo brōli lidze.
Paļdisi, brōleni,
Par ligumeņu!

7. Klausēšu māmenis
Patacādama,
Darēšu pyureņu
Parakstēdama.

8. Brauks tāvsi Reigā,
Pērks maņ(i) sagšu,
Pērks maņ(i) sagšu,
Pērks vaiņuceņu.

9. Gaismeņai austūt
Speidēti speidi,
Saulētei lācūt
Vizēti vizi.

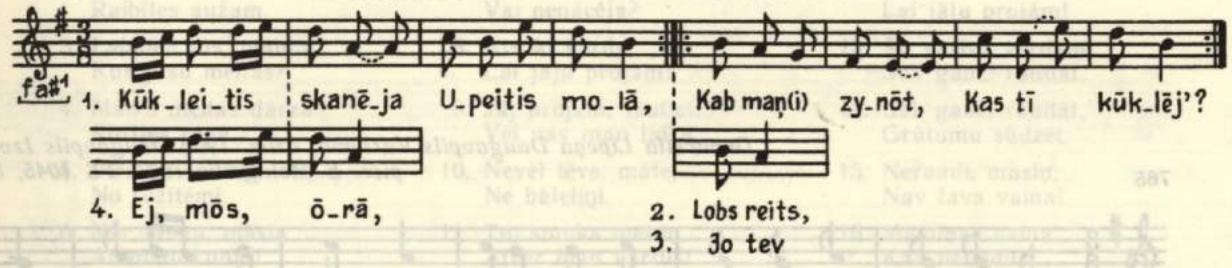
761 *Marianna Puncule Rēzeknes Makašēnos, dzim. 1864; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8263.*

2. Dūtuļu lobreitu,
Lobvakareņu.
Lobsreitsi, mōseņ,
Divs tevi paleidz!

3. Jo tevi patyka
Tautustobeņa,
Jo tevi patyka,
Maņ napatyka.

762 *Ludvika Medvedska Rēzeknes Sakstagalā, dzim. 1893; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 9572.*

2. Dūtuļu lobreitu,
Lobvakareņu.
Lobs reits, mōseņ,
Divs tevi paleidz!

3. Velik tev patyka
Tautustobeņa.
Jo tev patyka,
Maņ napatyka.

4. Ej, mōs, ōrā,
Sēst komonōsi,
Lai tautys lyudze
Raudōdamys.

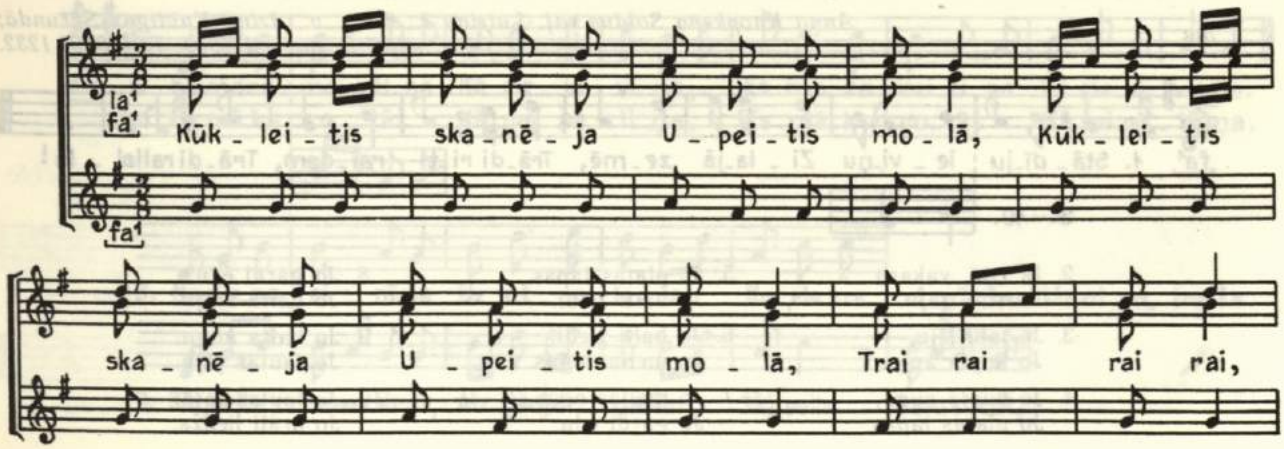
5. Jo īvys zīdi,
Jo malnys ūgys;
Jo tautys lyudze,
Jo brōli lidze.

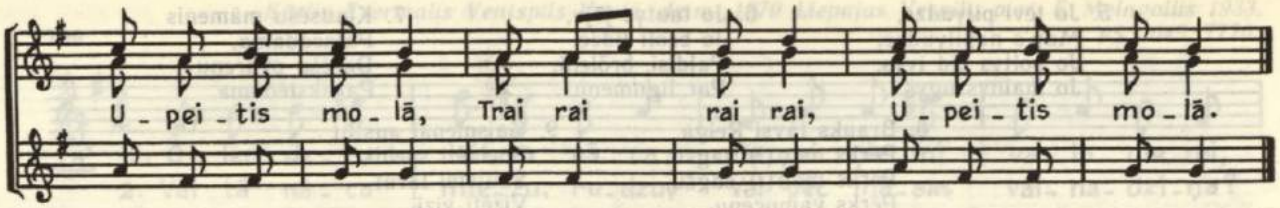
6. Paļdis, brōleiši,
Par ligumeņu,
Klauseišu māmenis
Patacādama.

7. Dareišu pyureņu
Paraksteidama.

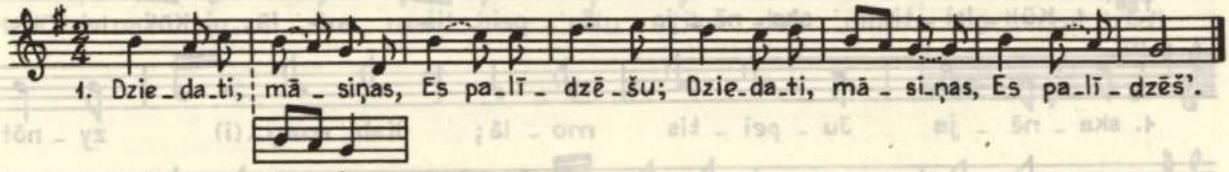
Rēzeknes Rēznā Bōrbola Vēvere, dzim. 1901 Rēzeknes Bērzgalē, Marianna Vōvere un Karuse Arbidāne, dzim. 1876 un 1867 Rēznā; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8948.

763

764 *Marija Lojāne Daugavpils Līvānos; pier. A. Salaks 1927. FS 170, 569.*

2. Stāv manis kumeliņis
Zem vītoliņa.

3. Auziņas ēzdamsi,
Baltdāboliņu.

4. Kājiņas dzelzīšiem
Kaldinātas,
Sudraba iemaukti
Žvadzēt žvadz.

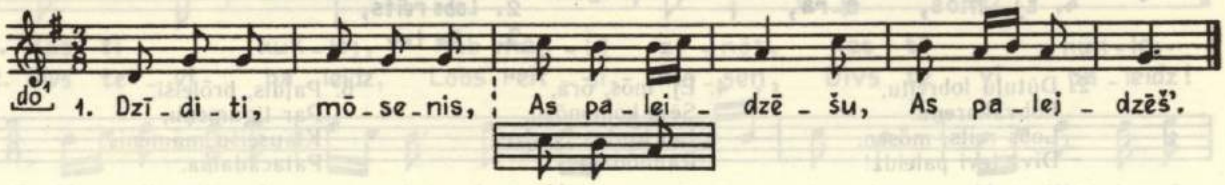
5. Kad tautas jāja,
Brāliši liedza.

6. Paldiesi brālišiem
Par liegumiņu.

7. Klausīšu brālīti
Patecēdama,
Darīšu pūriņu
Parakstīdam'.

Domicella Lipeņa Daugavpils Vārkavā, dzim. 1900 Daugavpils Izvaltā; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8504.

765

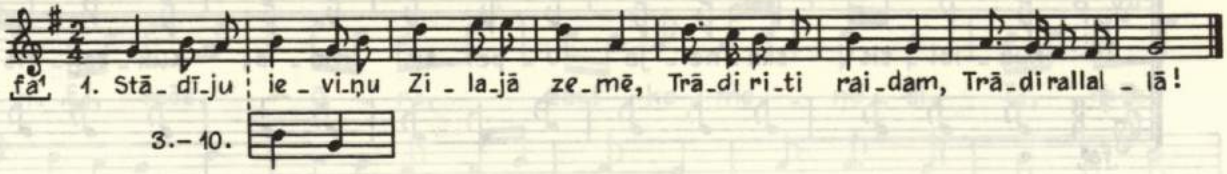

2. Stōv muni kumeli
Ūļneicys golā.

3. Auzenis āzdami,
Maureņu meida.

Anna Knopkena Saldus raj. Lutriņu c., 85 g. v., dzim. Kuldigas Skrundā; pier. D. Lucava 1963. FS 1965, 1232.

766

2. Ik ritā, vakarā
Laistīti gāju.

3. Jo labi lēju,
Jo kupla auga.

4. Jo kupla auga,
Jo platas lapas.

5. Jo platas lapas,
Jo balti ziedi.

6. Jo balti ziedi,
Jo mellas ogas.

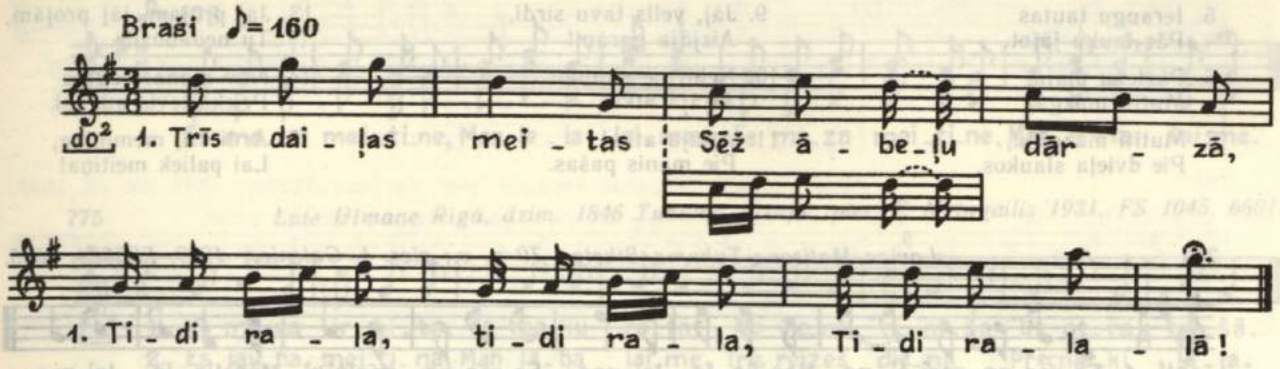
7. Jo mellas ogas,
Jo gardi ēdu.

8. Jo gardi ēdu,
Jo balta augu.

9. Jo balta augu,
Jo tautas jāja.

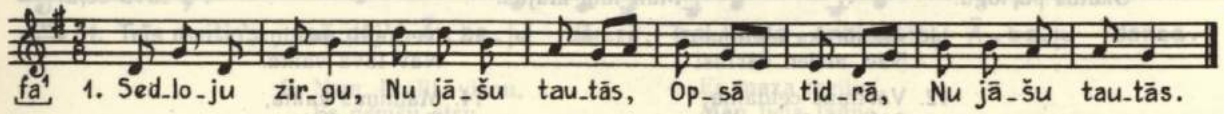
10. Jo tautas jāja,
Jo brāļi liedza.

767 *Trine Barisa Bauskas Zālītē, dzim. 1854; pier. J. Graubiņš ap 1920 un E. Melngailis 1930. E. Melngailis. Birzēs un norās. Priekuļos, 1921, IV, 23. nr. (J. Graubiņa pieraksts); FS 1045, 1874.*

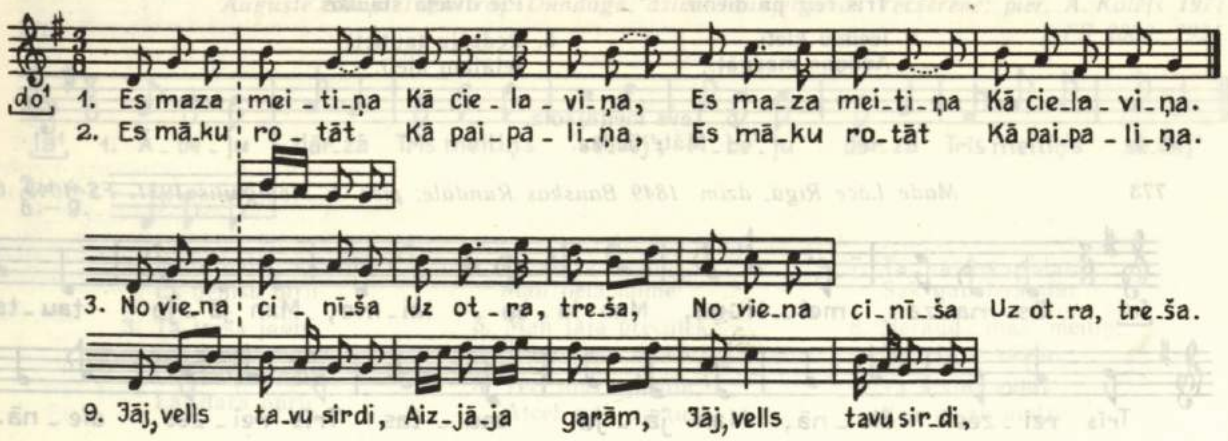
2. Ņem, bāliņ, vienu,
Es ņemšu otru.
3. Tā trešā, mazā,
Lai paliek mātei.
4. Lai paliek mātei,
Lai dara pūru.
5. Lai dara pūru,
Lai gaida tautas.
6. Labdienu, māte,
Vai dosi meitu?
7. Jāj, jāj tu projām,
Nedošu meitas.
8. Ardievu, māte,
Ne tev vien meitas.
9. Vēl dažai mātei
Aug daiļas meitas.

768 *Ženija Groskaufmane Liepājas Ezerē, 61 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 17.*

2. Atradu māmiņ'
Raibītes aužam.
3. Labdien jūs, māmiņ,
Kur jūsu meitas?
4. Man's meitas dārzā
Rozītes ravē.
5. Virzītes ravē
No rozītēm.
6. Nāc laukā, māsiņ,
Ar mani runāt!
7. Vai būsi nācēja,
Vai nenācēja?
8. Atsaki vārdu,
Lai jāju projām!
9. Jāj projām, tautiet!
Vēl nav man laika.
10. Nevēl tēvs, māte,
Ne bāleliņi.
11. Tu, smuka meitiņ,
Atver man vārtus!
12. Atver man vārtus,
Lai jāju projām!
13. Šī, vārtus vērdam',
Sāk gauži raudāt.
14. Sāk gauži raudāt,
Grūtumu sūdzēt.
15. Neraudi, māsiņ,
Nav tava vaina!
16. Māmiņas vaina,
Kad nelaidusi.
17. Gaid' citu ruden,
Tad ņemšu grūtum'.
18. Tad ņemšu grūtum',
Tad vainadziņu.

769 *Luize Alute Rigā, dzim. 1856 Jelgavas Bukaišos; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 6400.*

4. Uz trešā lēkdama,
Ieraugu tautas.

5. Ieraugu tautas
Pār lauku jājot.

6. Pārteku mājā
Mutīti mazgāt.

7. Mutīti mazgāju,
Pie dvieļa slaukos.

8. Pie dvieļa slaukos,
Pa logu skatos:

9. Jāj, vells tavu sirdi,
Aizjāja garām!

10. Nebij ne stundas,
Atjāja atkal.

11. Atjāja atkal
Pie manis pašas.

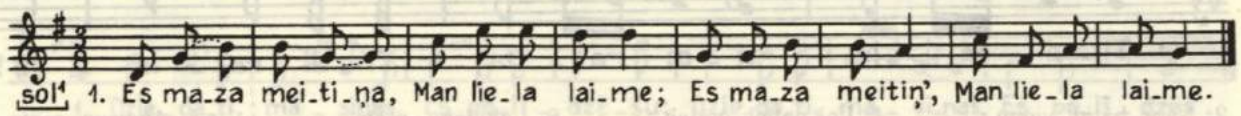
12. Labdien, memmiņa,
Vai dosi meitiņu?

13. Jāj projām, jāj projām,
Tu nedabūsi!

14. Nav mana meitiņa
Priekš tevis augusi.

15. Ardievu, memmiņa,
Lai paliek meitiņa!

770 *Lavize Matisone Tukuma Bikstos, 70 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 3895.*

2. Trīs reizes dienā
Jāj precinieki.

3. Ieteku namā
Actiņas mazgāt.

4. Noslauku actiņas,
Skatos pa logu.

5. Redz tur tautieti
Gar logu jājam.

6. Labdien, māmiņa,
Kā labi klājas?

7. Paldies, puisīti,
Man labi klājas.

8. Vai jūsu meitiņa
Priekš man' ir augus'?

9. Jāj projām, jāj projām,
Tu nedabūsi.

10. Jāj zirgu apkārt
Pa savu ceļu!

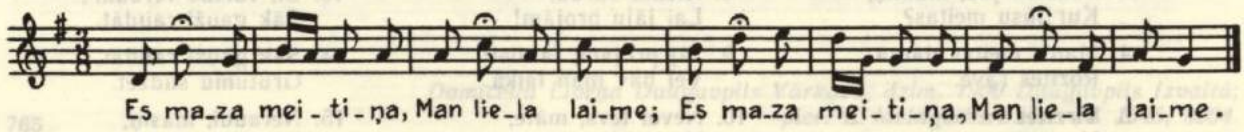
11. Ak smuka meitiņa,
Nāc, atsien vārtus!

12. Vārtiņus celdama
Sāk gauži raudāt.

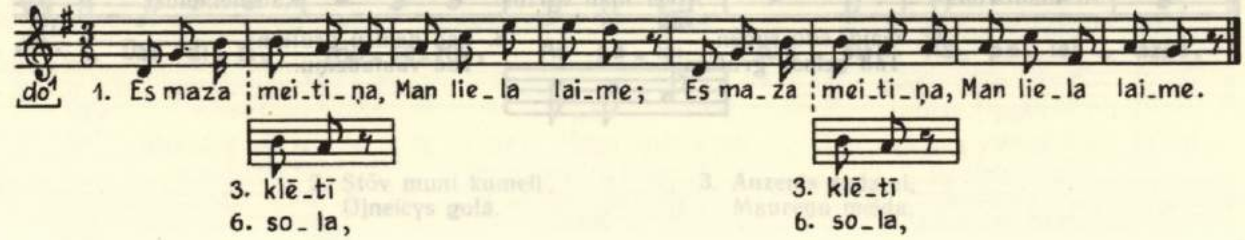
13. Neraudi, meitiņa,
Nav tava vaina.

14. Māmiņas vaina,
Kam nevēlēja.

771 *Anna Brigadere Rīgā, dzim. 1861 Jelgavas Tērvetē; pier. E. Melngailis 1921. FS 1045, 3819.*

772 *Liba Cunce Tukuma Milzkalnē, 74 g.v., dzim. Tukuma Remtē; pier. V. Sams 1948. FS 1835, 7459.*

2. Man jāja precnieki
Trīs reiz pa dienu.

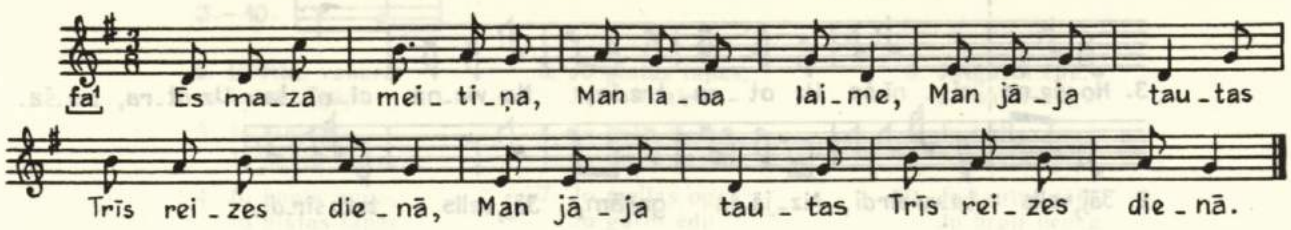
3. Ieeimu klētī
Actiņas mazgāt.

4. Ieeimu istabā,
Pie dvieļa slaukos.

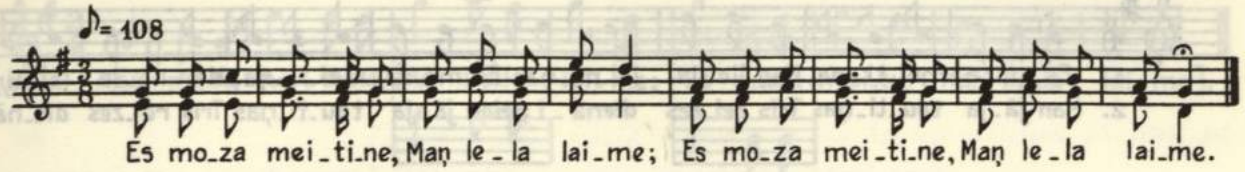
5. Redzēju tautieti
Iejājam klētī.

6. Tēvs meitu sola,
Māte liedza.

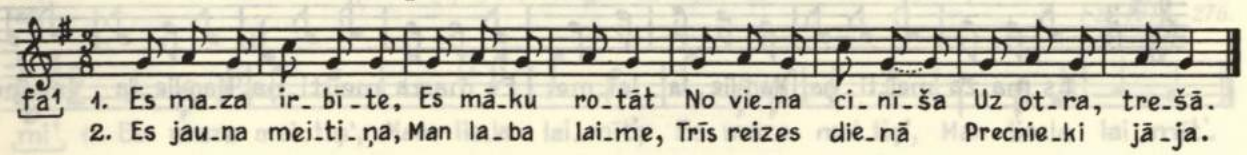
773 *Made Lāce Rīgā, dzim. 1849 Bauskas Rundālē; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 6740.*

774 *Bōrbola Indāne Rēzeknes Vidsmuižā [Galēnos]; pier. Ā. Erss 1920. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 839.*

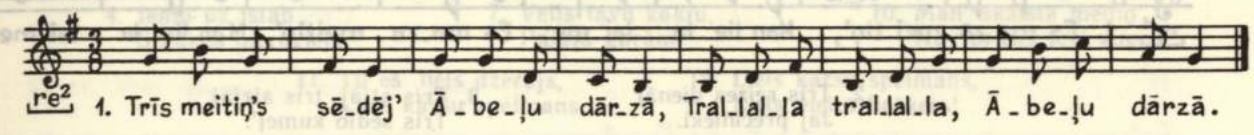

775 *Late Ulmane Rigā, dzim. 1846 Tukuma Aizupē; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 6601.*

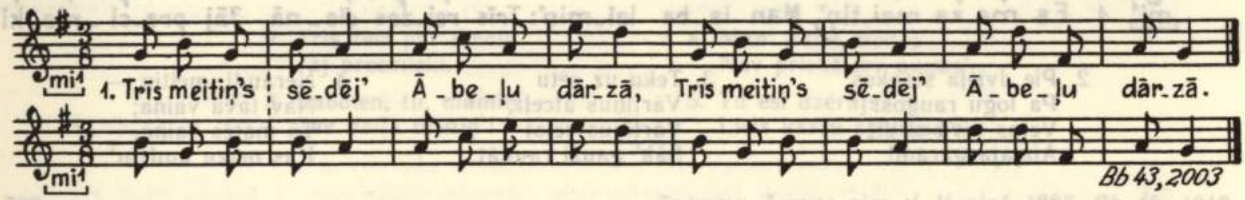
Dzied arī pa divrindēm, tās atkārtojot.
LMFM, I, 1282.

776 *Lize Priverte Rigā, 68 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. Bb 46, 482.*

2. Ņem, brālīt, vienu,
Es ņemšu otru.
3. Tā trešā jauna,
Lai paliek mājās.
4. Es maza meitiņ',
Man liela laime.
5. Man jāja precnieki
Trīs reizes dienā.

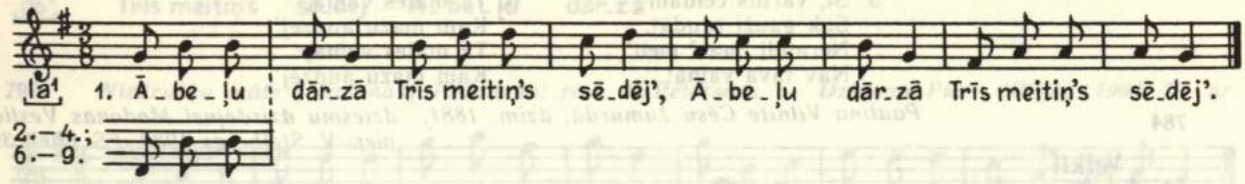
777 *[Madonas] Odzienā pier. J. Diriķis 1884. Bb 43; 2004, 2003.*

2. Ņem, bāliņ, vienu,
Es ņemšu otru.
3. Tā trešā, jaunā,
Lai kalpo mātei.
4. Lai kalpo mātei,
Lai taisa pūru.
5. Es jauna meitiņ',
Man laba laime.
6. Man jāja precniek'
Trīs reizes dienā.
7. Tec, meitiņ, klētī,
Mauc kurpes kājā!
8. Mauc kurpes kājā,
Velc kleitiņ' virsū!
9. Velc kleitiņ' virsū,
Liec kroni galvā!
10. Liec kroni galvā,
Mauc gredzen' pirkstā!
11. Tec, meitiņ, priekšā,
Cel vārtus vaļā!
12. Cel vārtus vaļā,
Laid viņus iekšā!

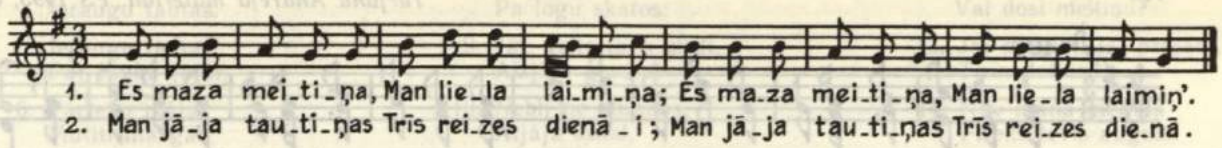
Auguste Skuja Talsu raj. Dundagā, dzim. Jaunjelgavas Vecsērenē; pier. A. Kalējs 1971. FS 2000, 2921.

778

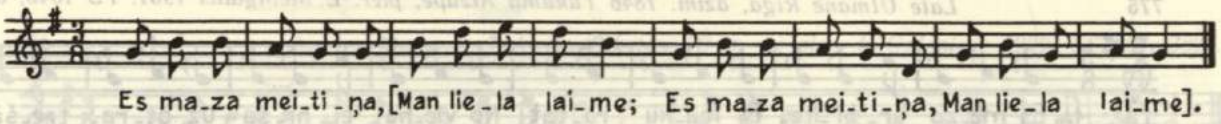

2. Ņem, bāliņ, vienu,
Es ņemšu otru.
3. Tā trešā jauna,
Lai kalpo mātei,
Lai kalpo mātei,
Lai dara pūru.
4. Es maza meitiņ',
Man liela laime:
5. Man jāja precniek'
Trīs reizes dienā.
6. Tec, mazā meitiņ,
Atcel man vārtus!
7. Tā, vārtus celdam',
Sāk gauži raudāt.
8. Neraud', maz' meitiņ,
Nav tava vaina.
9. Tā mātes vaina,
Kas mazu audzē.

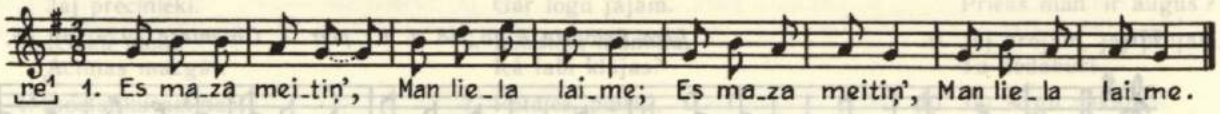
779 *Jānis Apsalons Jēkabpils Sēlpili, dzim. ap 1880; pier. E. Melngailis 1925. FS 1045, 1346.*

780 *Jānis Lieknējs Jelgavas Vecaucē; pier. Jurjānu Andrejs 1891. Bb 43, 1697.*

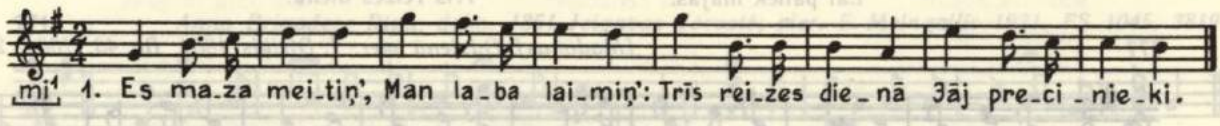
781 *Lize Eihe Tukuma Anneniekos, 77 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 4001.*

2. Trīs reizes dienāi
Jāj precinieki.

3. Trīs atjāj, trīs aizjāj,
Trīs sedlo kumeļ'.

782 *Ieva Atkačūna Bauskas raj. Skaistkalnes c., dzim. 1883; pier. R. Skudra 1965. FS 1975, 1188.*

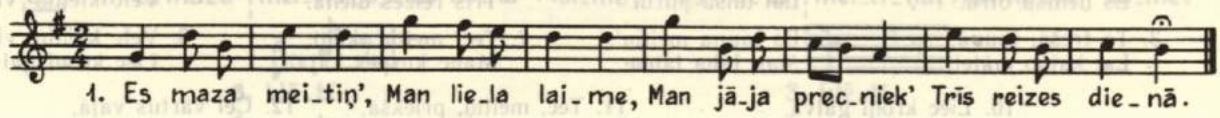

2. Pie dvieļa slaukos,
Pa logu raugos:
Velns tavā sirdi,
Aizjāja garām!

3. Teku uz sētu
Vārtiņus atcelt;
Vārtiņus ceļot
Sāk' gauži raudāt.

4. Neraudi, meitiņ —
Nav tava vaina;
Tā mātes vaina,
Kas mazu audzin'.

783 *J. Cimze. Dziesmu rota. R., 1874, 3. sēj., 74. nr.*

2. Es tek' uz namu
Mutītes mazgāt,
Es tek' uz istab'
Pie dvieļa slaucit.

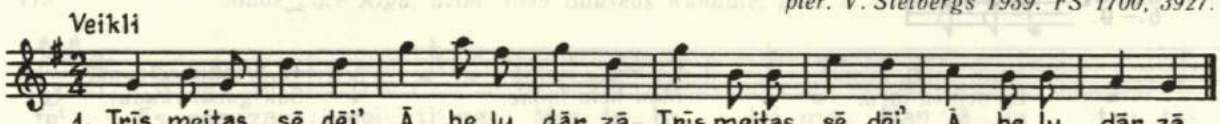
3. Pie dvieļa slaukos,
Pa logu skatos,
Vilks tavā sirdi,
Aizjāja garām!

4. Nav ne pus stundas,
Jāj atpakaļis.
Tec, maza meitiņ',
Atver man vārtus!

5. Šī, vārtus celdam',
Sāk gauži raudāt.
Neraudi, maz' meit',
Nav tava vaina!

6. Tā mātes vaina,
Kam mazu audzēj';
Tā mātes vaina,
Kam mazu audzēj'.

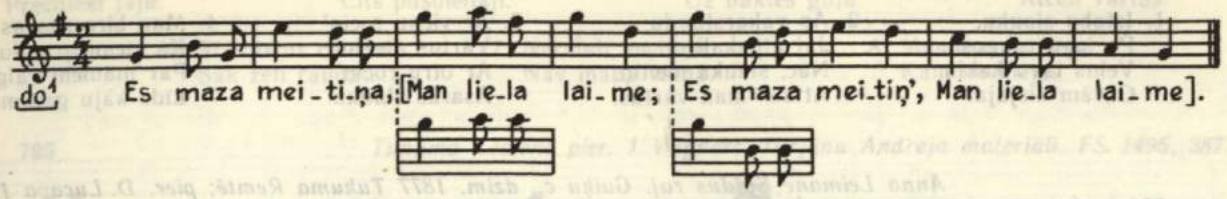
784 *Paulina Vilnīte Cēsu Jumurdā, dzim. 1881, dziesmu dzirdējusi Madonas Vestienā; pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 3927.*

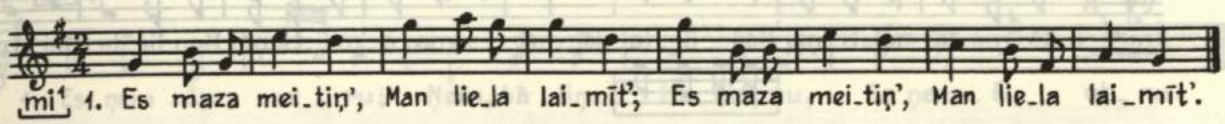
2. Es maza meitiņ',
Man liela laime.

3. Man jāja dienā
Trej' precinieki.

785 *Pabērza Valkas Lejasciemā; pier. Jurjānu Andrejs 1891. FS 1495, 446.*

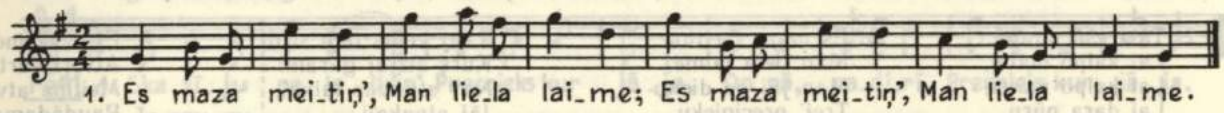

Alina Stērste Gaujenas raj. Vecpiebalgas c., dzim. 1879 Cēsu Veļķos; pier. Ald. Kalniņš 1954.
786 *FS 1910, 276.*

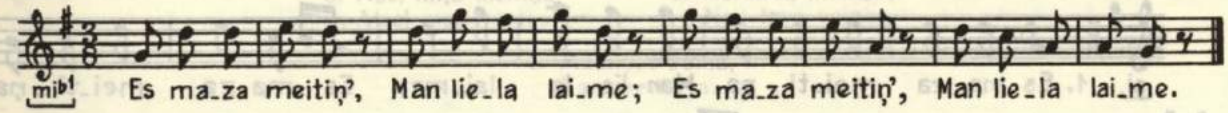
2. Man jāja precniek'
Tris reiz pa dienu.
3. Iemu uz upit'
Mutīti mazgāt.
4. Iemu uz istab',
Slaukos pie dvieļa.
5. Skatos pie spieģeļ',
Skatos pa lodziņ'.
6. Redz vienu jājam
Ar melnu zirgu.
7. Vells tavu kaklu,
Pajāja garām.
8. Atkal pa brīdi
Jāj atpakaļi.
9. Labvakar, memmiņ,
Tev skaista meitiņ'!
10. Man' skaista meitiņ'
Nav priekš tev' augus'.
11. Tu es' liels dzērājs,
Liels kāršu spēlmans,
12. Liels kāršu spēlmans,
Liels meitu brāķers!

787 *Irma Kurševica Rigā, dzim. 1904 Madonas Tirzā; pier. A. Krūmiņš 1959. FS 1944, 238.*

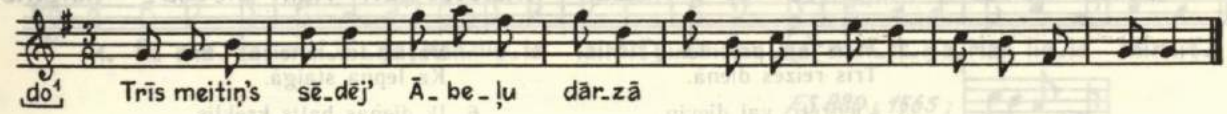

2. Trīs reiz par dienu
Jāj precinieki.
3. Labdien, tu, māmiņ,
Tev daiļa meitiņ'!
4. Man' daiļa meitiņ'
Nav priekš tev augus'.
5. Tu esi dzērājs,
Liels kāršu spēlman's.

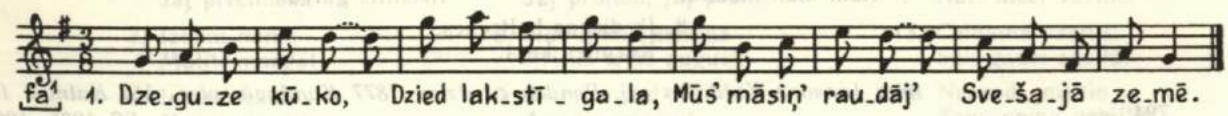
788 *Tukuma Zemītē pier. J. Heniņš 1883. Bb 43, 1218.*

789 *[Madonas] Cesvainē pier. Lābānu Andrejs. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 395.*

790 *Niedrušķu māte [Madonas] Praulienā; pier. K. Pētersons. — Dziesmu Pūrs (Rīgā), 1901, 24. nr.*

2. Neraudi, māsiņ,
Neraud' tik gaužī!
Par otru gadu
Es ar tur būšu.
3. Taisisim tiltu
Par platu jūru
Un iesim māsiņas
Apraudzītiesi.
4. Pāriešu mājā,
Pateikšu tēvam,
Ko dara māsiņa
Svešajā zemē.
5. Apiņus ravēj',
Uguni dedza,
Apiņu vīksniņas
Sadedzināja.

Ar šo melodiju dziedams arī teksts:

1. Istabu slauku,
Pa logu raugos:
Velns tavu kaklu,
Garām aizjāja!

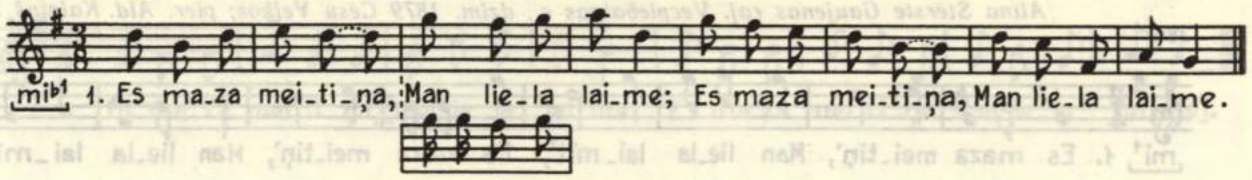
2. Ap vakarstundu
Jāj atpakaļi:
Nāc, smukā meitiņ,
Attais' man vārtus!

3. Ar vienu rociņ'
Vārtus atcēlu,
Ar otru rociņ'
Asaras slauku.

4. Man bira asaras
Kā zirņu graudu
Par maniem vaigiem
Līdz kāju galam.

Anna Leimane, Saldus raj. Gaiķu c., dzim. 1877 Tukuma Remtē; pier. D. Lucava 1963. FS 1965, 1409.

791

2. Trīs reizes dienā
Precinieki jāja.

3. Izteku namā
Mutīti mazgāt.

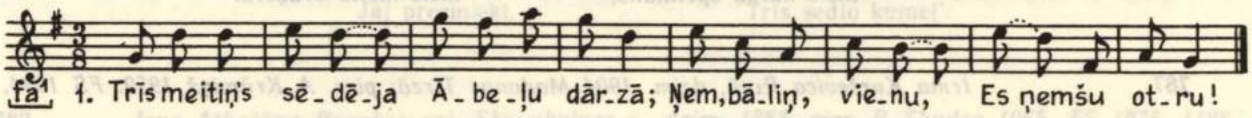
4. Tav' vella prātu,
Aizjāja garām!

5. Aizjāja garām
Sev citu lūkot.

6. Nebija pusstunda,
Atjāja atkal.

7. Atjāja atkal
Pie manis pašas.

792 *Cēsu Ērgļu apkārtnē pier. P. Blaus ap 1884. Bb 43, 1958.*

2. Tā trešā, jaunā,
Lai kalpo mātei,
Lai kalpo mātei,
Lai dara pūru.

3. Es maza meitiņa,
Man liela laime,
Man jāj pa dienu
Trej' precinieku.

4. Rauj velns tam sirdi,
Kurš aizjāj garām!
Nav stundas laika,
Jāj atpakaļi.

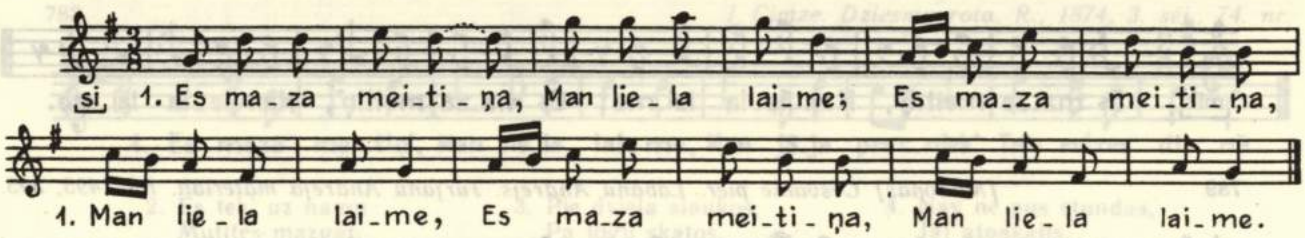
5. Ej, teci, meitiņ,
Atveri vārtus!
Meitiņa atvēra
Raudādama.

6. Neraudi, meitiņa,
Nav tava vaina.
Māmiņas vaina,
Kam tevi stelej'.

7. Tec, meitiņ, klētī,
Velc zīda kleitu,
Velc zīda kleitu,
Mauc kurpes kājā!

8. Mauc kurpes kājā,
Liec kroni galvā,
Ej, saki mātei
Daudz labas dienas!

793 *Liba Barbareviča Jelgavas Bēnē; pier. A. Salaks 1940. FS 170, 2124.*

2. Man jāja precnieki
Tris reizes dienā.

3. Vienreiz, vai dieviņ,
Aizjāja garām.

4. Vai mīļā māmiņa,
Kam man' nelaidi!

5. Vai es tev neteicu,
Ka lepna staigā.

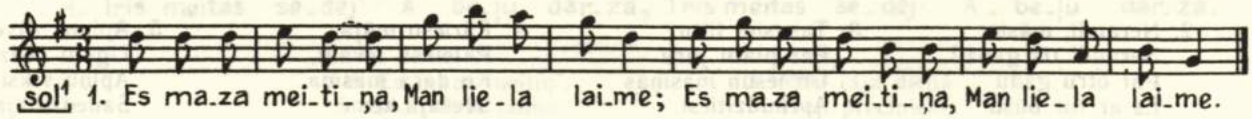
6. Ik dienas balts kreklis,
Zil' lindraciņi.

7. Ik dienas gludgalvu,
Kronītis galvā.

8. Ik dienas baltzeķes,
Kurpītes kājā.

Ieva Jansone Kuldīgas raj. Rendas c., dzim. 1877 Kandavā; pier. Ald. Kalniņš 1957. FS 1935, 10654.

794

2. Trīs reizes dieniņā
Precnieki jāja.

3. Cits jāja rītā,
Cits pusdienāji.

4. Cits jāja vak'rā
Uz naktes guļu.

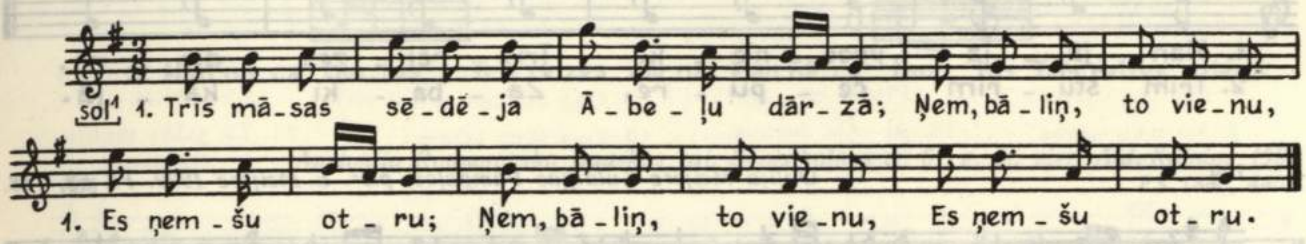
5. Tec, maza meitiņa,
Atceli vārtus!

6. Šī, vārtus celdama,
Sāk žēli raudāt.

7. Neraudi, meitiņa,
Nav mana vaina.

8. Māmiņas vainiņa,
Kam nevēlēja.

795 *Tukuma Lestenē pier. J. Vāgners. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 387.*

2. Tā trešā, tā jaunā,
Lai klausa māmiņ',
Lai klausa māmiņu,
Lai loka pūriņ'.

3. Es jauna meitiņa,
Man laba laime;
Trīs reizes dienāi
Jāj precinieki.

4. Ieteku namāi
Actiņas mazgāt,
Ieraugu tautieti
Gar logu jājam.

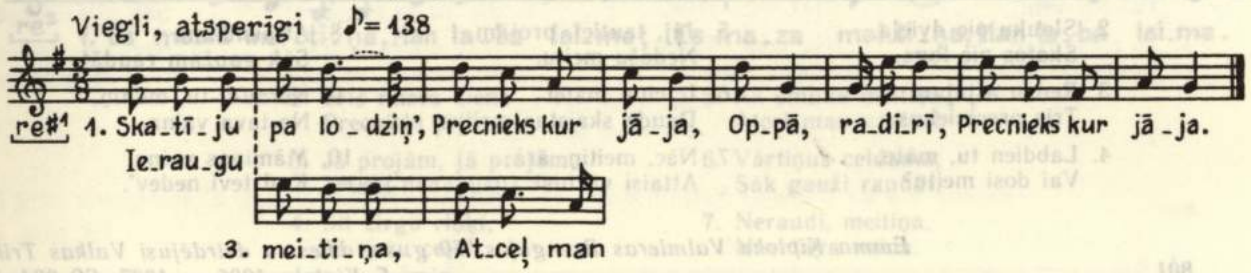
5. Ieteku istabā
Actiņas slaucīt.
Labdieni, memmiņa,
Vai jums ir meitiņ's?

6. Man ira meitiņa,
Tā nav priekš tevim;
Jāj projām, jāj projām,
Griez zirgu riņķi!

7. Tu smukā, tu daiļā,
Nāc, atcel vārtus!
Celdama vārtiņus,
Sāk gauži raudāt.

8. Neraudi, meitiņa,
Nav tava vaina.
Māmiņas vaina,
Kam nesolīja.

796 *Otilija Spuldzeniece Talsos, dzim. 1906; pier. M. Kurme 1962. FS 1960, 8992.*

2. Nu teku namiņā
Actiņas mazgāt.

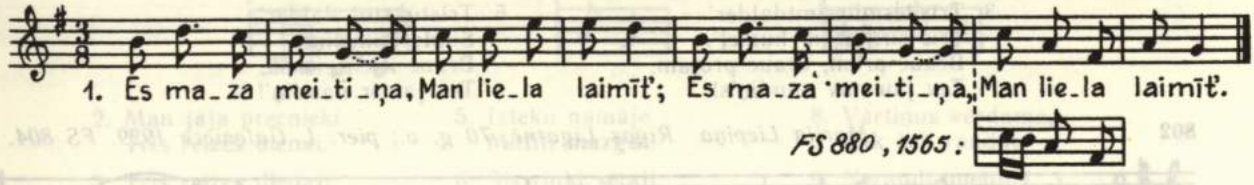
3. Nāc, mīļā meitiņa,
Atceļ man vārtus!

4. Vārtiņus celdama,
Sāk gauži raudāt.

5. Neraudi, meitiņa,
Nav tava vaina.

6. Māmiņas vaina,
Kam nevēlēja.

797 *Zenta Strauberga Jelgavas Džūkstē; pier. K. Straubergs 1930. FS 880; 993, 1565.*

2. Trīs reizes dienā
Jāj precinieki.

3. Izteku namā
Mutīti mazgāt.

4. Ieteku iekšā
Mutīti slaucīt.

5. Mutīti slaukot,
Pa logu skatos.

6. Ieraugu [tautieti]
Precības jājam.

7. [Sit zirgu riņķi],
Jāj projām, jāj prom!

8. Nav mana meitiņa
Priekš tevis augus'.

9. Ai tavu sirdi,
Aizjāja garām!

10. Nav vēl pusstunda,
Jāj atpakaļi.

11. Jāj atpakaļi
Pie manis pašas.

12. Tu, daiļa meitiņa,
Nāc, atcel vārtus!

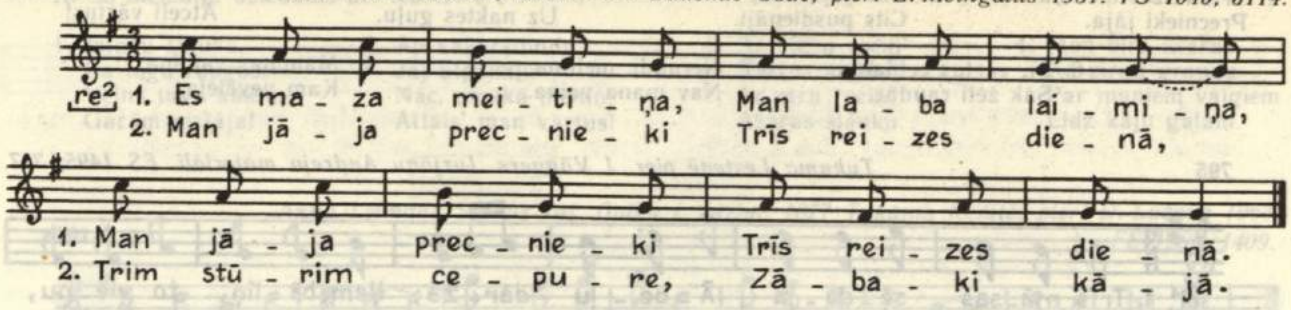
13. Celdama vārtus,
Sāk gauži raudāt.

14. Neraudi, meitiņ,
Tava vaina nebij!

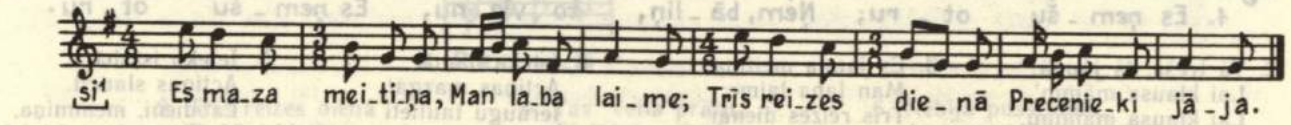
15. Tā mātes vaina,
Kam apsmādēja.

16. [Kam apsmādēja],
Kam nesolīja.

798 *Lize Veide Bauskā, dzim. 1856 Bauskas Codē; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 3114.*

799 *Otilija Meijere Kuldīgas Pampāļos; pier. E. Meijere 1929. FS 68, 718.*

800 *Marija Indāne Ilūkstes Gārsenē; pier. A. Jakāns 1929. FS 832, 221.*

2. Slauku pie dvieļa,
Skatos pie loga.

3. Redzu atjājam
Trīs preciniekus.

4. Labdien tu, māte,
Vai dosi meitu?

5. Jāj, tautiet, projām,
Nedošu meitu.

6. Ir citai mātei
Daudz skaistas meitas.

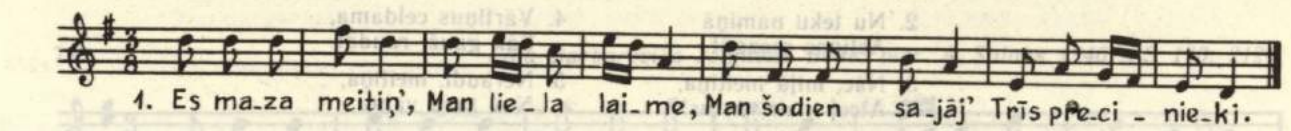
7. Nāc, meitiņ, ārā,
Attaisi vārtus!

8. Attaisīdama
Sāk gaužam raudāt.

9. Neraud' tu, meitiņ,
Ne tava vaina.

10. Māmiņas vaina,
Kad tevi nedev'.

801 *Emma Ķiploka Valmieras Brenguļos, 60 g. v., dziesmu dzirdējusi Valkas Trikātā; pier. F. Ķiploks 1926 — 1927. FS 334, 1422.*

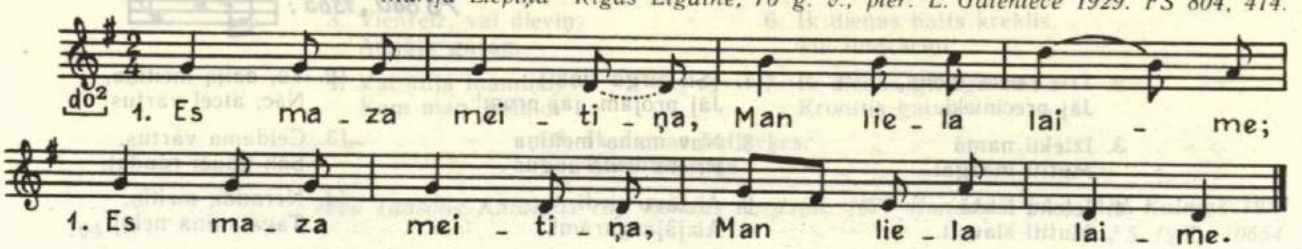
2. Gar logu nojāj
Viens jauns, smuks puika.
Ej, māmiņ, vaicā,
Cik tam ir naudiņ's.

3. Trisdesmit simtdalder'
Trīs sirmbrūn' kumeļ'.
Brauc prom, brauc projam,
Tev jau nav naudiņ's!

4. Atbrauc pie vārtiem
Viens vecs, melns čigāns.
Ej, māmiņ, vaicā,
Cik tam ir naudiņ's.

5. Trīstūkstoš dalder',
Simts kumeliņu.
Brauc iekšā, iekšā,
Tev jau ir naudiņ'!

802 *Marija Liepiņa Rīgas Līgatnē, 70 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 414.*

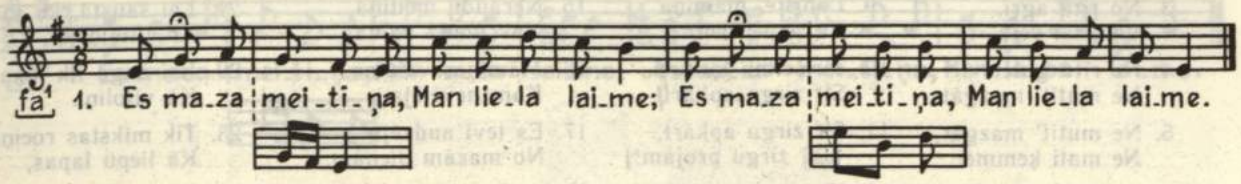

2. Man jāja precnieki
Trīs reizes dienā.

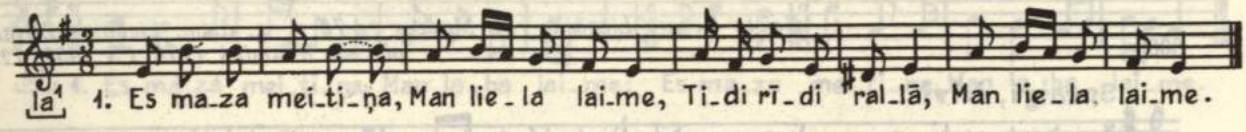
3. Vēveri, skroderi,
Ar' daži saimnieki.

4. Tos es negribu,
Tie nava mani.
Ņemšu es ierēdni,
Tas ira lielāks.

803 *Kārlis Ezermalis Ventspils Ventā, dzim. 1870 Liepājas Vecpilī; pier. E. Melngailis 1933. FS 1045, 7718.*

804 *Apolonija Romanovska Bauskas raj. Skaistkalnes c., 61 g. v.; pier. Ald. Kalniņš 1951. FS 1880, 4401.*

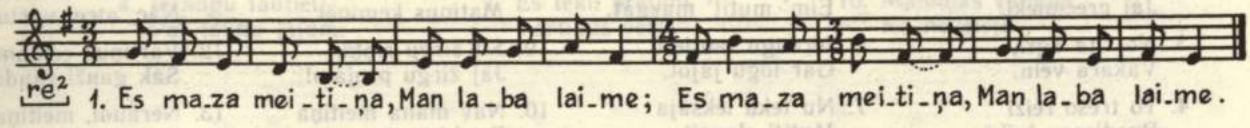

2. Trīs reizes dienā
Jāj precinieki.

3. Ar dvieli slaukos,
Pa logu raugos.

4. Vai dievs, vai nelaime —
Aizjāja garām.

805 *Jūle Birkmane Kuldīgas apr., 62 g. v.; pier. A. Zembergs 1929. FS 755, 384.*

2. Trīs reizes dienā
Precnieki jāja.

3. Jā projām, jā projām,
[Mani nedabūsi!]

4. Sit zirgu riņķī,
Jā savu ceļu!

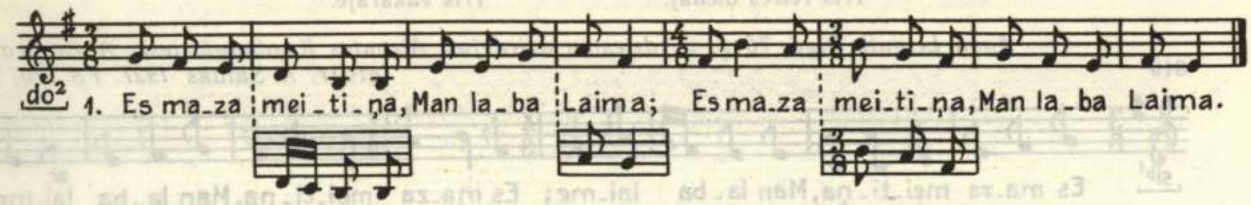
5. Ak smuka meitiņa,
Atcel man vārtus!

6. Vārtiņus celdama,
Sāk gauži raudāt.

7. Neraudi, meitiņa,
Nav tava vaina.

8. Māmiņas vaina
Par nelaidumu.

806 *Katrine Lipinska Kuldīgas raj. Grāveru c., dzim. 1882 Aizputes Basos; pier. A. Krūmiņš 1957. FS 1935, 8511.*

2. Man jāja precnieki
Trīs reizes dienai.

3. Trīs reizes dienaji,
Trīs vakaraji.

4. Ieraugu tautieti
Gar logu jājam.

5. Izteku namāje
Mutīti mazgāt.

6. Šis riņķī sētaji
Jāj savu ceļu.

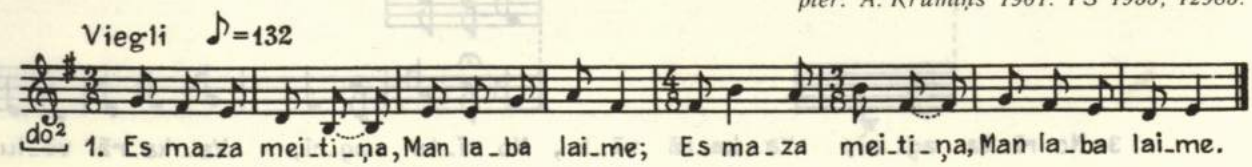
7. Ai daiļā meitiņa,
Atveri vārtus!

8. Vārtiņus vērdama,
Sāk žēli raudāt.

9. Neraudi, meitiņa,
Nav tava vaina.

10. Māmiņas vainiņa,
Kam nevēlēja.

807 *Anna Atstāja Liepājas raj. Medzes c., 69 g. v., dzim. Liepājas Ziemupē; pier. A. Krūmiņš 1961. FS 1955, 12985.*

2. Div' reizes dienā
Jāj precenieki.

3. No rīta agri,
Vakarai vēlu.

4. Ne rītu gulēt,
Ne mutīt' mazgāt.

5. Ne mutīt' mazgāt,
Ne mati ķemmēt.

6. Ieraugu tautieti
Gar logu jājam.

7. Nu teku istabā
Mutīti slaucīt,

8. Mutīti slaucīt,
Matiņus ķemmēt.

9. Labrīte, māmiņa,
Vai dosi meitu?

10. Tu šelmi, tautieti,
Sit zirgu apkārt!

11. Sit zirgu apkārt,
[Jāj zirgu projām!]

12. Nav mana meitiņ'
Priekš tev' uzaugus'!

13. Ai mīļa meitiņa,
Nāc, atcel vārtus!

14. Šī, vārtus celdama,
Sāk žēli raudāt.

15. Neraudi, meitiņa,
Nav mana vaina.

16. Māmiņas vainiņa,
Kam nevēlēja.

17. Es tevi audzēju
No mazām dienām.

18. Gan nesu odziņas,
Gan āboliņus.

19. Gan liecu lazdiņu
Riekstiņu rauta.

20. Neļāvu mātei
Rikstēmi šaustīt.

21. Lai šausta, ko šausta,
Ar vītoliņiem,

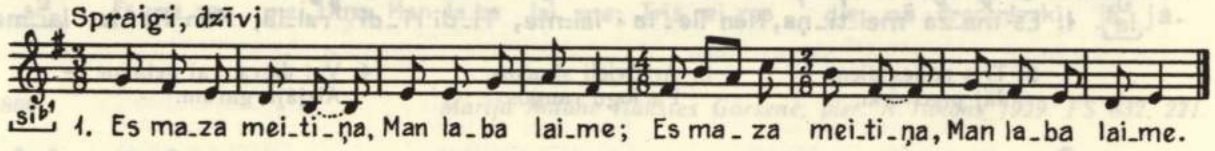
22. Lai auga tik loka
Kā vītoliņi.

23. Tik mīkstas rociņas
Kā liepu lapas,

24. Tik sārti vaidziņi
Kā āboliņi,

25. Tik salda mutīte
Kā medutiņis.

808 *Grieta Beķere Liepājas raj. Medzes c., 75 g. v., dzim. Liepājas Ziemupē; pier. A. Krūmiņš 1961. FS 1955, 12931.*

2. Trīs reizes dienāja
Jāj precinieki.

3. No rīta agri,
Vakarā vēlu.

4. To trešo reizi
Pusdienas laikā.

5. No rīta celdamās
Eim' mutīt' mazgāt.

6. Ieraugu tautieti
Gar logu jājot.

7. Nu teku iekšāja
Mutīti slaucīt.

8. Mutīti slaucīta,
Matiņus ķemmēt.

9. Sit zirgu riņķī,
Jāj zirgu projām!

10. Nav mana meitiņa
Priekš tev' auguse.

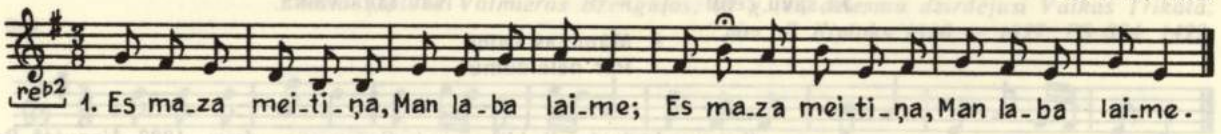
11. Tu, skaista meitiņa,
Nāc, atcel vārtus!

12. Vārtiņus celdama,
Sāk gauži raudāt.

13. Neraudi, meitiņa,
Nav tava vaina.

14. Māmiņas vainiņa,
Kam nevēlēja.

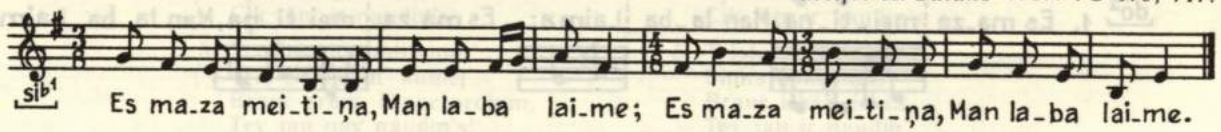
809 *Pēteris Korāts Liepājas Vecpilī, dzim. 1871 Aizputes Alsungā; pier. E. Melngailis 1924 Rīgā. FS 1045, 4055.*

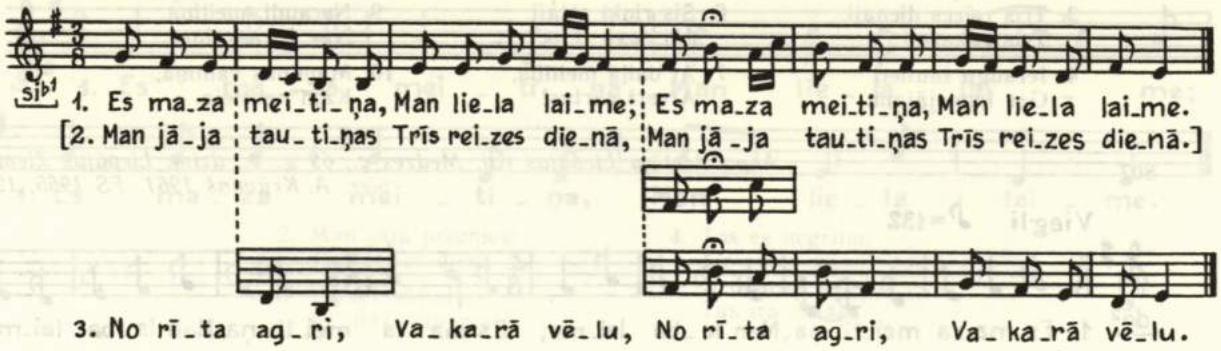
2. Man jāja precnieki
Trīs reizes dienāj.

3. Trīs reizes dienāje,
Trīs vakarāje.

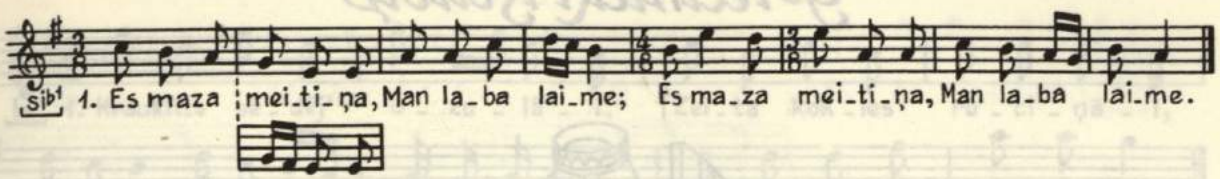
810 *Anna Leigute Rīgā, 70 g. v., dziesmu dzirdējusi Aizputes Kazdangā; iesk. A. Bērzkalne, atšifr. A. Salaks 1927. FS 170, 717.*

811 *J. Rūķis Aizputes Lažā, dzim. 1864; pier. E. Melngailis 1926. FS 1045, 390.*

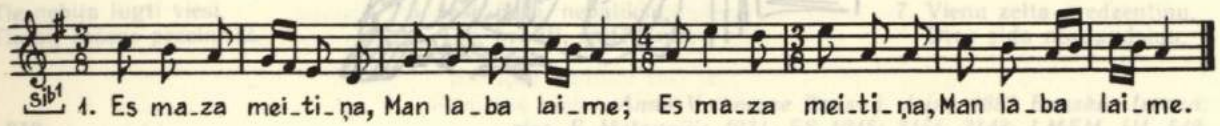
812 *Anna Miklaviča Alsungas raj. Kraumaņu c., 76 g. v.; pier. A. Krūmiņš 1951. FS 1824, 1096.*

2. Man nāca precinieki
Trīs reizes dienā.

3. Trīs reizes dieniņā,
Trīs vakarāje.

813 *Veronika Porziņģe Aizputes Alsungā, 28 g. v.; pier. A. Krūmiņš 1948. FS 1824, 248.*

2. Man jāja precnieki
Trīs reizes dienā.

3. Trīs reizes dienāi,
Trīs vakarāi.

4. Ieraugu tautieti
Pār lauku jājam.

5. Es teku namēi
Mutīti mazgāt.

6. Ieraugu tautieti
Gar vārtiem jājam.

7. Es teku pretimi
Vārtiņus vērti.

8. Vārtiņus vērdama,
Sāk' žēli raudāt.

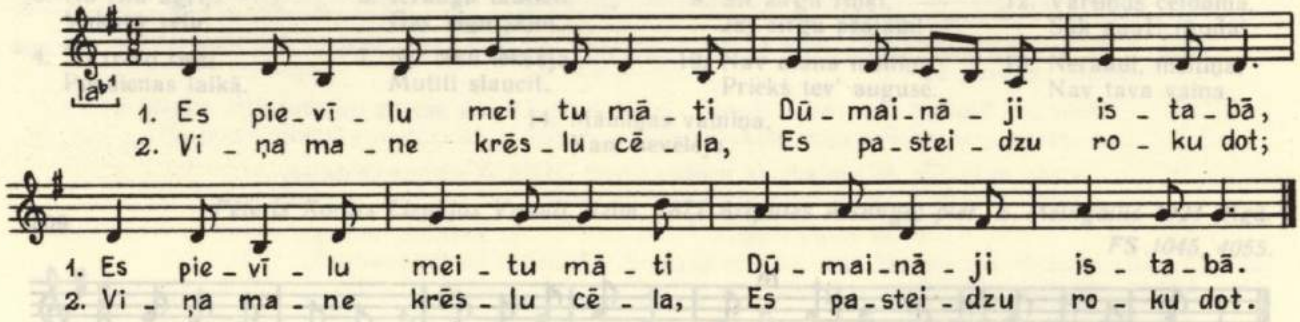
9. Neraudi, meitiņa,
Nav tava vaina.

10. Māmiņas vainiņa,
Ka nevēlēja.

Precinieki istabā

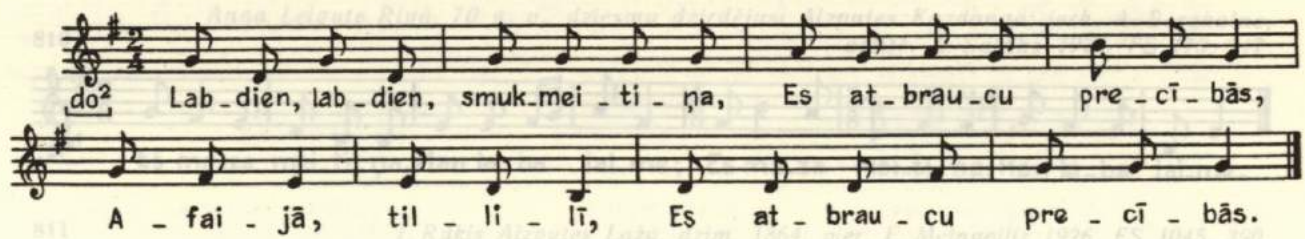

814 *Liba Kriuska Bauskā, dzim. 1860 Bauskas Vecsaulē; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 3068.*

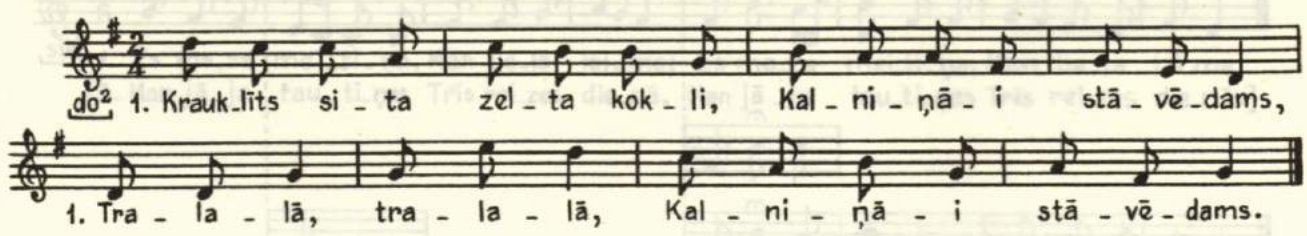

[3. Atrod manim aukstu roku,
Solij' cimdu adītāju.
LD 14594, 3]

815 *Elza Tice Rigā, 27 g. v., dziesmu dzirdējusi Limbažos; pier. A. Medne 1927. FS 450, 896.*

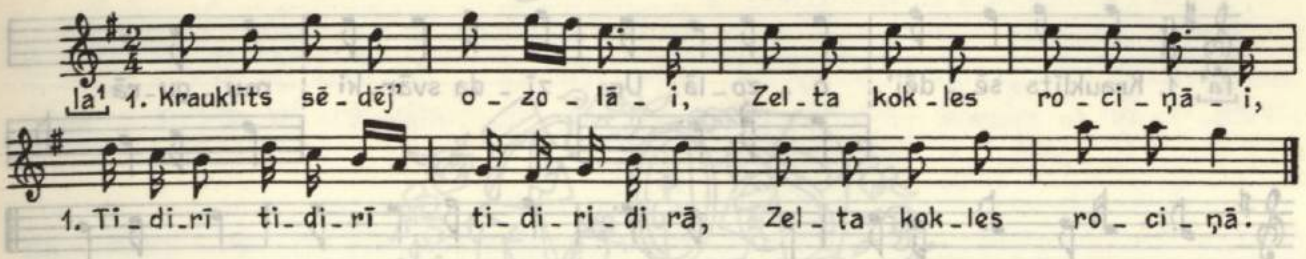
816 *Dārte Valtere Bauskas Vecsaulē, dzim. 1856; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 4673.*

2. Tu, krauklīti, to nezini,
Kādi viesi sētiņā.

3. Sirmi zirgi, jauni puiši,
Mūs' māsiņas preceniek'.

817 *Alise Ejerte Bauskā, 63 g.v.; pier. K. Hammers 1959. FS 1946, 11.*

2. Tu, krauklīti, nezināji,
Kādi viesi istabāi.

3. Tie nebija lūgti viesi,
Tie bij māsas precinieki.

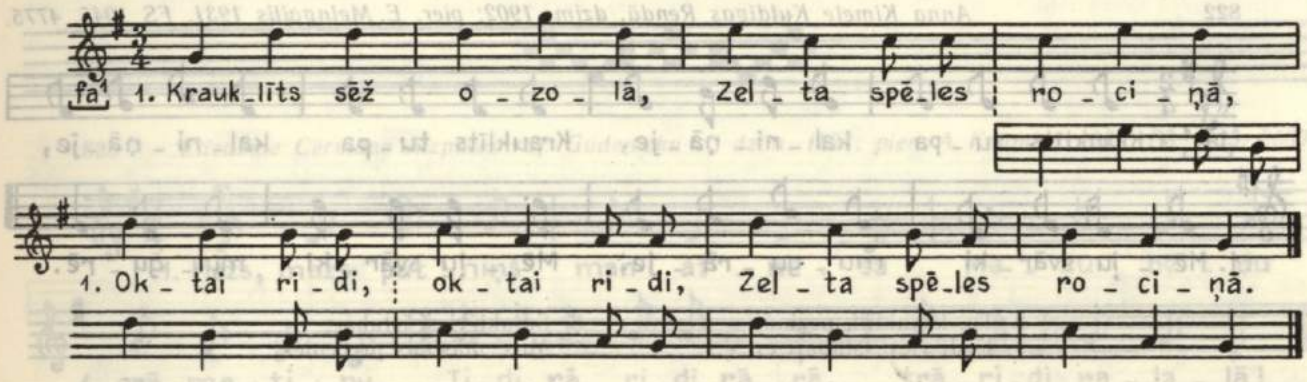
4. Brālis māsai galvu glauda:
Neej, māsiņ, šorudeni!

5. Iešu, iešu, nepalikšu,
Tev, brālīti, spītēdama.

6. Kam tu manim nenopirki
Vienu zelta gredzentiņu,

7. Vienu zelta gredzentiņu,
Otru zīda nēzdaudziņu.

818 *Anna Veikmane Bauskā, dzim. 1889 Bauskas Iecavā; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045; 3156, 3148; LMFM, III, 548.*

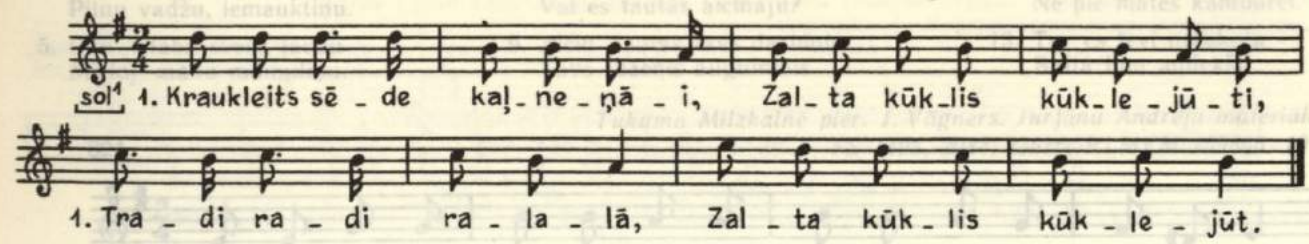

Teksts 2.—5. kā 817.

6. Kam tu man nenopirk'
Zaļa zīda nēzdaudziņu,

7. Zaļa zīda nezdaudziņ',
Otru zelta gredzentiņu.

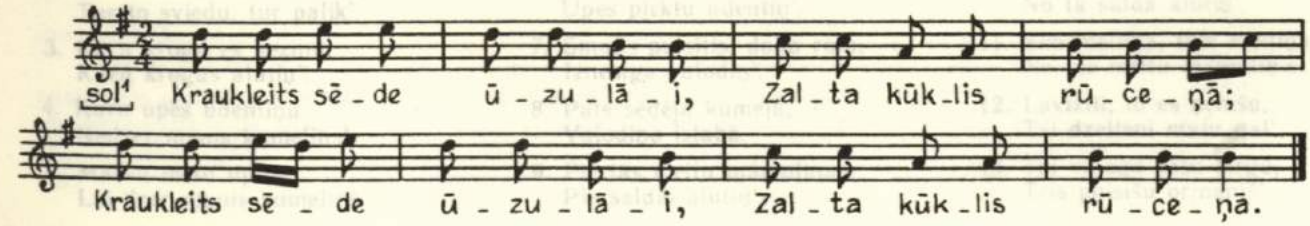
819 *Helena Skutele Daugavpils Preiļos, dzim. 1881; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 9134.*

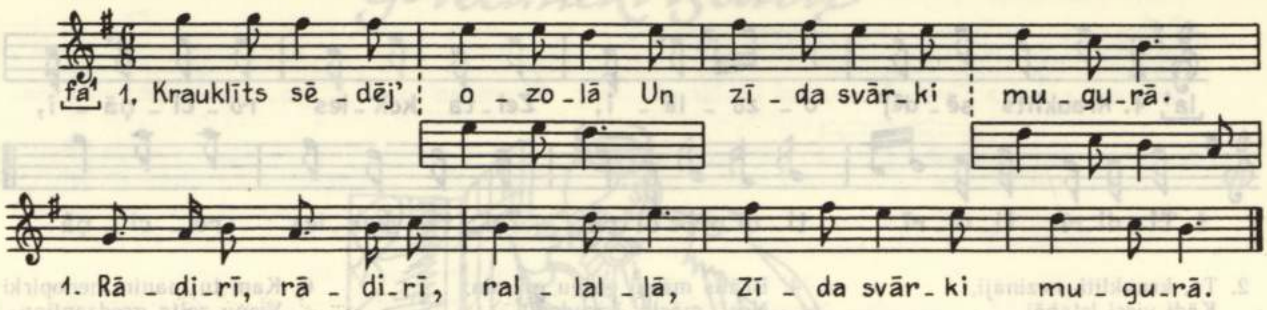
2. Vai redzēji tu, kraukleiti,
Kur maņ jōja sveši ļaudis?

3. Ti nujōja sveši ļaudis
Kai guņteņa dzērkstaleņa.

820 *Salimona Vaivade Rēzeknes Galēnos, dzim. 1877; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 9188.*

821 *Emilija Kurmane Rigā, 79 g. v., dzim. Kuldigas Ezerē; pier. P. Plakidis 1968. FS 1985, 518.*

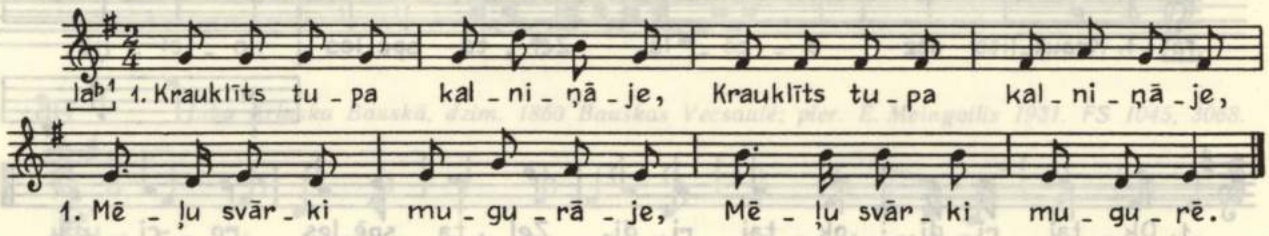

2. Tu, krauklīti, nezināji,
Kādi viesi istabā.

3. Kādi viesi istabā
Gar galdiņu sasēduši.

4. Gar galdiņu sasēduši
Mūs' māsiņai precinieki.

822 *Anna Ķimele Kuldigas Rendā, dzim. 1902; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 4775.*

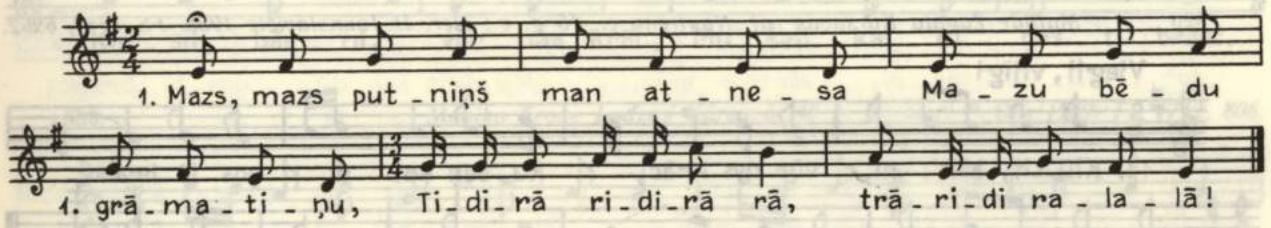
2. Tu, krauklīti, nezināji,
Kādi viesi istabāi(-ē).

3. Smuki viesi istabāe,
Mūs' māsiņas precenieki.

Mielasts

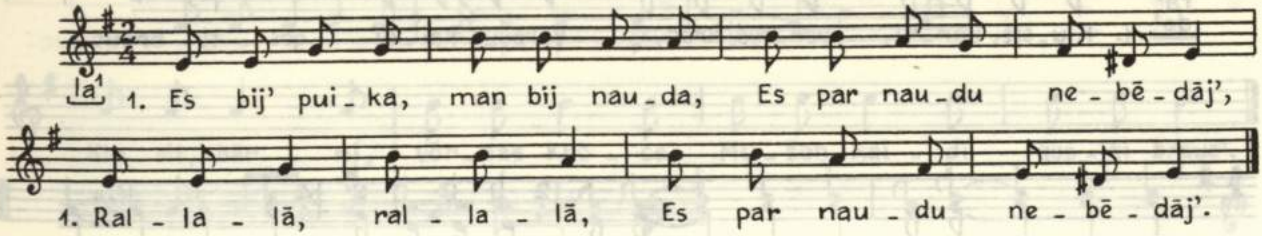
823 *Elizabete Cērmane Aizputes raj. Gudenieku c., dzim. 1891; pier. A. Krūmiņš 1957. FS 1935, 8589.*

2. Bāliņš dara sētas posmu
Zāgātāmi dēlītēmi,
3. Zāgātāmi dēlītēmi,
Dreijātiem stabiņiem.
4. Pilnu stalli sirmu zirgu,
Pilnu vadžu, iemauktiņu.
5. Piln' istaba svešu ļaužu
Mieloj' manu māmuliņu.
6. Es jau zinu, es jau redzu,
Es pie mātes nepalikšu.
7. Ai māmiņa, miļa, zelta,
Vai es tevim apnikusi?
8. Vai meitiņa, miļa, balta,
Vai es tautas aicināju?
9. Aicin' tautas tavs darbiņis,
Tavs raženis augumiņis.
10. Teic taisnību, tautu dēlis,
Kur tu mani nolūkoji?
11. Vai druvāi, vai pļavāi,
Vai pie mātes kamburēi?
12. Ne druvāi, ne pļavāi,
Ne pie mātes kamburēi.
13. Tur es tevi nolūkoju —
Baltā linu audeklāi.

Tukuma Milzkalnē pier. J. Vāgners. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 2084; teksts RLMVM 259865, 10.

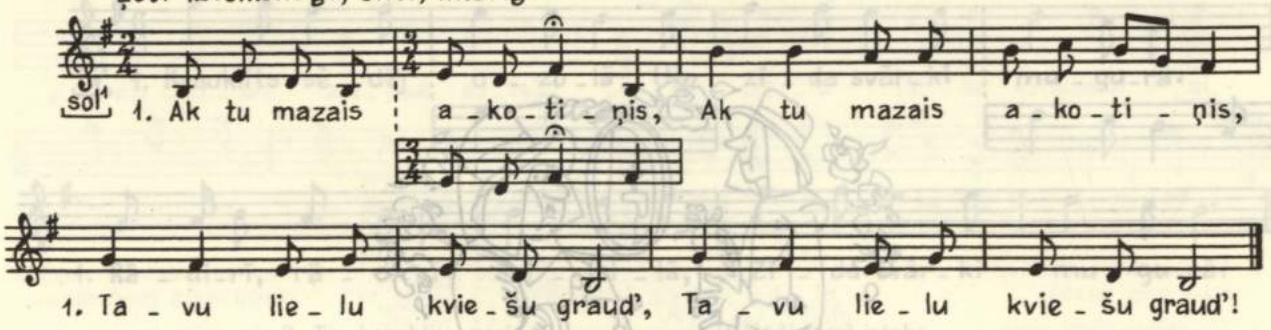
824

2. Sunim sviedu ar dālderi,
Tur to sviedu, tur palik'.
3. Kuru krogu es nezinu,
Kuru krogus alutiņ'!
4. Kuru upes ūdentiņu
Nedzer manis kumeliņš!
5. Mārku metu upītēi,
Lai dzer manis kumeliņš.
6. Dzer nu manis kumeliņis
Upes pirktu ūdentiņ'.
7. Smuks puisītis, daiļa rota,
Iznesīga valodiņ'.
8. Pats sēdēja kumeļā,
Valodiņa istabā.
9. Pie tās meitu māmuliņas,
Pie saldāi alutiņ'.
10. Šim kanniņa, tam kanniņa
No tā saldā alutiņ'.
11. Šim meitiņa, tam meitiņa
No tās meitu māmuliņ's.
12. Lavīziti, to es ņemšu,
Tai dzelteni matu gal'.
13. Tai vajaga sešu zirgu,
Trīs puisīšu ormaniš'.

825 *Lize Saule Kuldīgā, 83 g. v.; pier. Ald. Kalniņš 1957. FS 1935, 10586.*

Ļoti izteiksmīgi, silti, mierīgi

2. Tos es sēju, tos es pļāvu,
Tai vienāje vasarā.

3. Meitas mātes istabiņa
Diža ceļa maliņā.

4. Tur sagāja svētu rītu
Jauni puiši brokastē.

5. Pirka vīnu, pirka medu,
Dzirda meitu māmuliņ'.

6. Dzirda meitu māmuliņu:
Vai dos meitu, vai nedos?

7. Ej, puisīti (puišeli), kamburēji,
Jem no pulka, kādu grib'!

8. Šī man tika, to es jemšu
(To es jemšu, tā būs mana),
Dzeltenieme matiņiem.

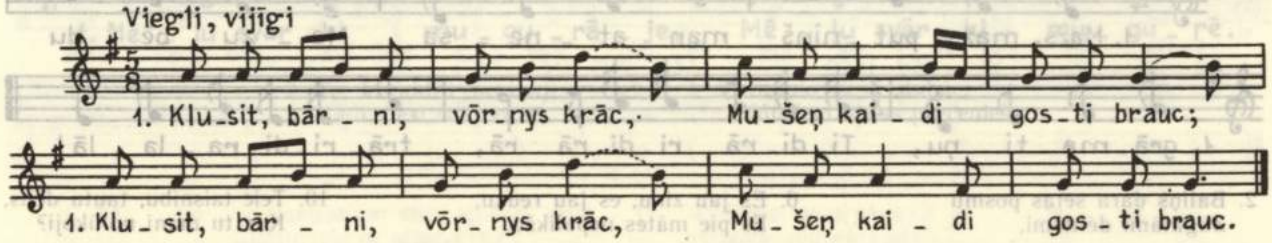
9. Dzeltenieme matiņieme,
Zilajāme actiņām.

10. Zilajāme actiņāme,
Sarkanbaltiem vaidziņiem.

11. Sarkanbaltiem vaidziņiem,
Būsi mana līgaviņ'!

826 *Matilde Žagata Kārsavas raj. Nautrēnu c., 75 g. v.; pier. D. Jaunslaviete 1958. FS 1940, 6962.*

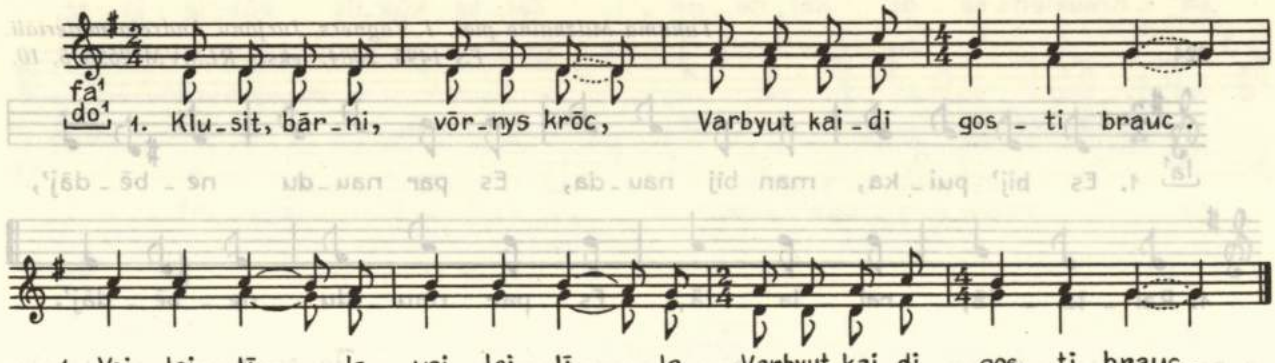
Viegli, vijīgi

2. Ka esit ar gūdu gosti,
Eite munā pogolmā!

3. Nesit struci pakaļā,
Licit golda galeņa!

827 *Domicella Dzalba Dagdas raj. Ostrovas c., dzim. 1908 Ludzas Nautrēnos; pier. A. Krūmiņš 1960. FS 1950, 9305.*

2. Rōdōs zyrgi sērmi, bāri,
Divi puiši smuidri, gari.

3. Obim peipis smukys zūbūs,
Obim rep'i zylgoj rūkōs.

4. Obi divi sajōjuši
Muna tāva pogolmā.

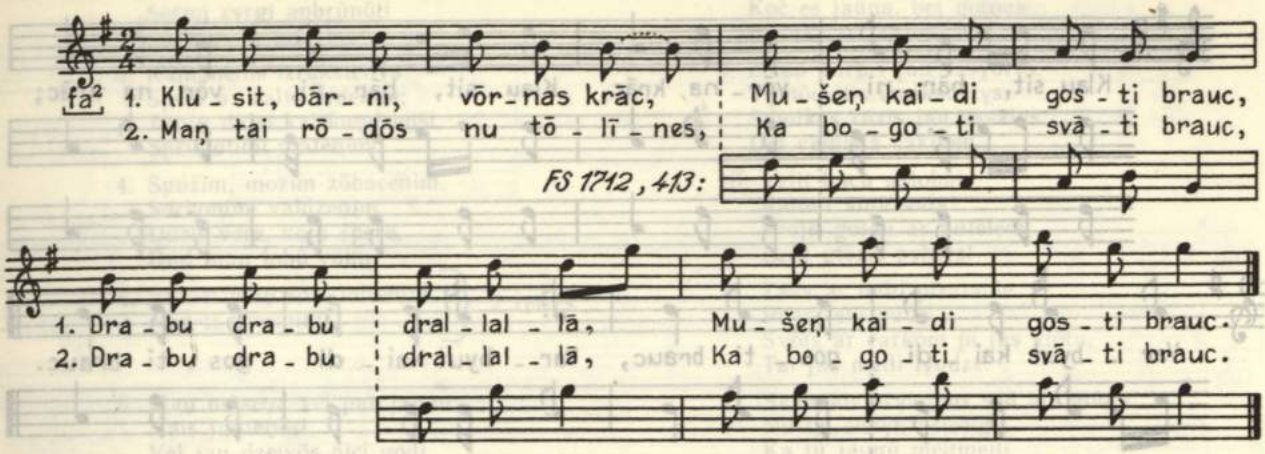
5. Vīns gryb muna lela pyura,
Ūtrys muna augumeņa.

6. Kurs gryb muna lela pyura,
Tam es borgi atsacēju.

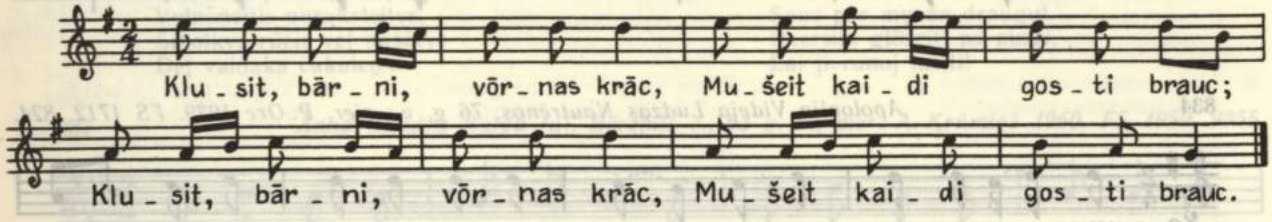
7. Kurs gryb muna augumeņa,
Tam es sovu rūku snēdžu.

8. Tam es sovu rūku snēdžu,
Sovu zalta gredziņtēni.

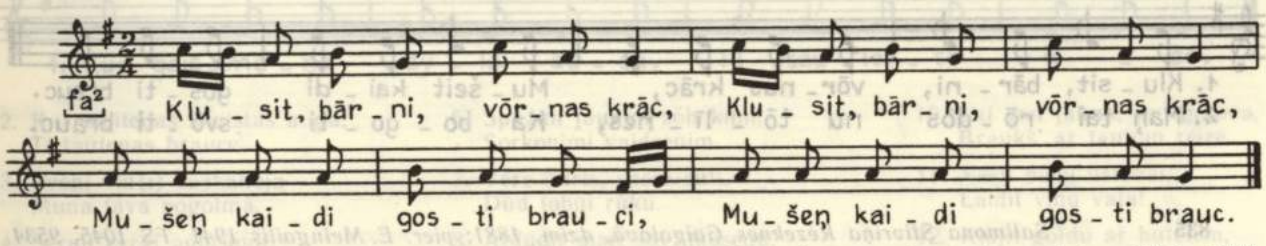
828 *Marianna Igovena Ludzas Nirzā, 50 g. v.; pier. P. Ore 1939. FS 1712; 411, 413.*

829 *Tekla Ivulāne Ludzas Nautrenos, 38 g. v.; pier. P. Ore 1939. FS 1712, 835.*

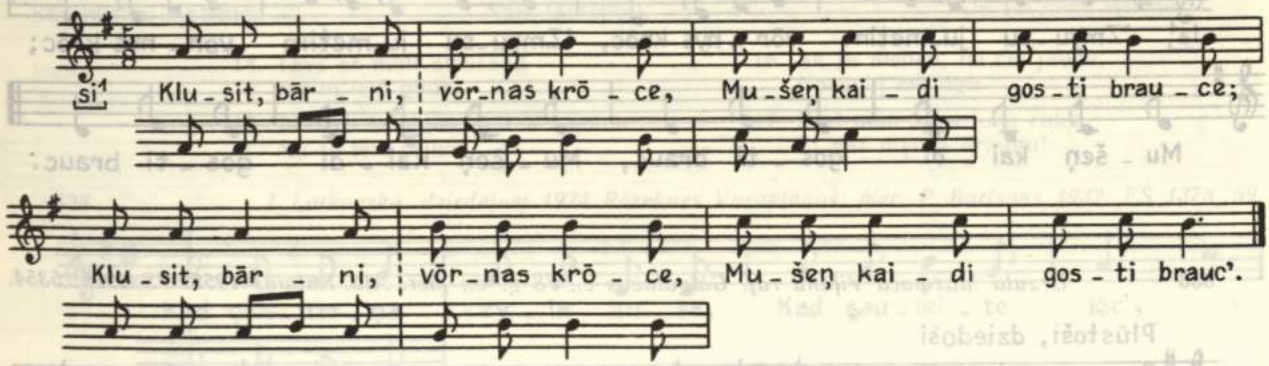

830 *Monika Trone Ludzas Kārsavā, 45 g. v.; pier. P. Ore 1939. FS 1712, 806.*

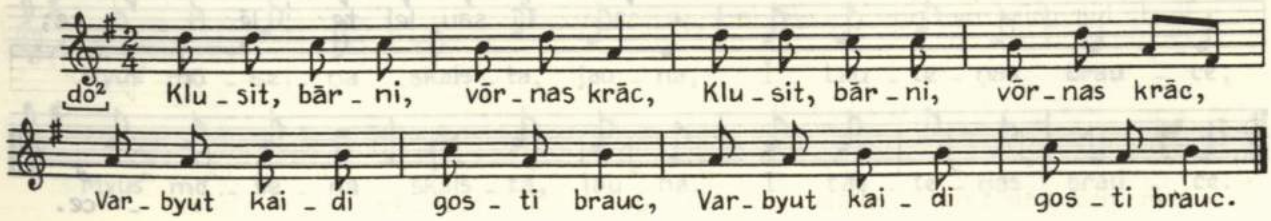

Ludzas Ciblā Ļoļa Lose, Edviga Lose, Vera Lose un Agata Lose, dzim. 1914—1919; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 1228.

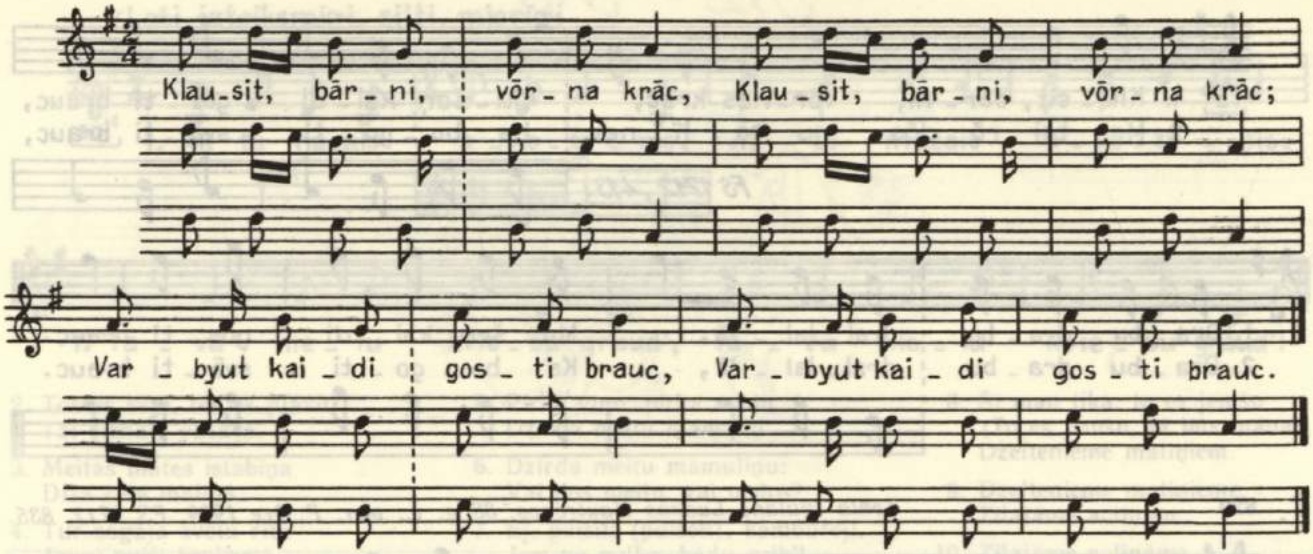
831

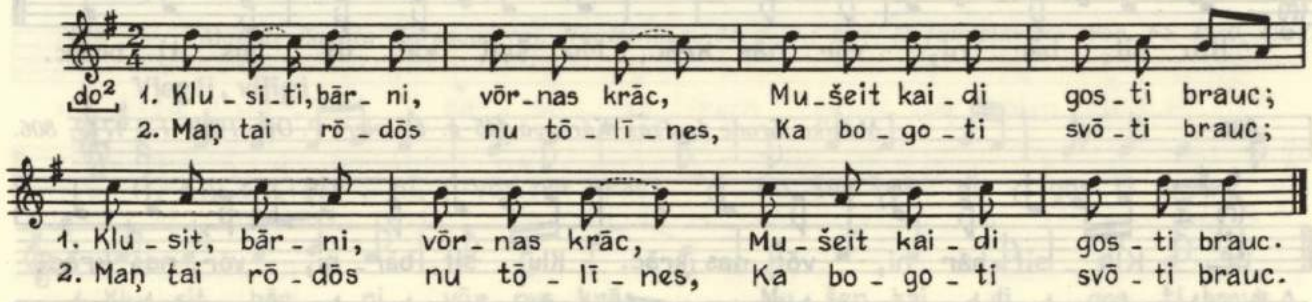
832 *Pēteris Laizāns Ludzas Ciblā, 71 g. v.; pier. P. Ore 1939. FS 1712, 643.*

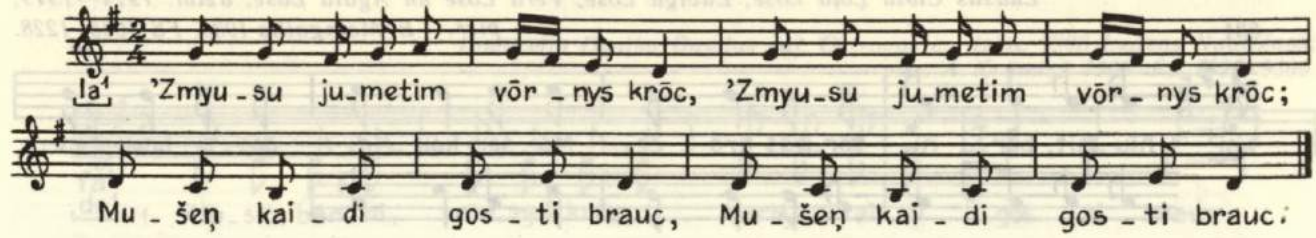
833 *Antoņina Laizāne Ludzas Ciblā, dzim. 1888; pier. A. Grandāns 1958. FS 1940, 6847.*

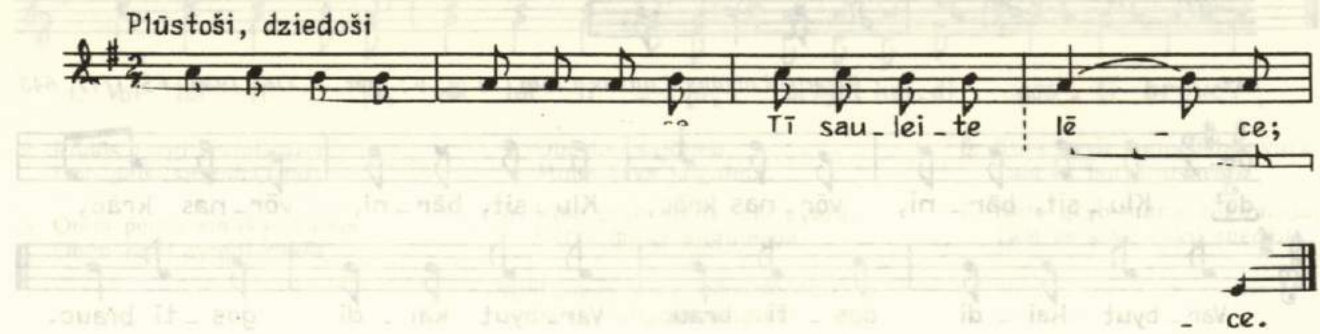
834 *Apolonija Videja Ludzas Nautrēnos, 76 g. v.; pier. P. Ore 1939. FS 1712, 824.*

835 *Salimona Stivriņa Rēzeknes Gaigalavā, dzim. 1881; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 9534.*

836 *Urzula Mazmača Viļānu raj. Gaigalavas c., 78 g. v.; pier. Ald. Kalniņš 1955. FS 1925, 5354.*

2. Zvoni vīn(i) saskanēja
Muna tāva pogolmā,
Sērmi zyrgi apbruņōti
Sudabreņa imavim.

3. Kamanenis izraksteitys
Speid ar zalta zīdenim;
Tautu dālsi kai kuņdzeņši,
Sprugōtimi matenim.

4. Spūžim, mozim zōbacenim,
Sorkonimi vaidzenim,
Duris vēre, kōju spēre,
Dūd maņ lobū rūku.

5. Atdūsi maņ sov' mōseņu? } 2 reizes
Mes tī preciniki! }

6. Maņ mōseņa vel par jaunu,
Nais tauteņōsi.
Vel jau dzeivōs pīci godi
Sova tāva mōjōs.

7. Zeida kurpis vel našyutys,
Vylnōneitis naraksteitys,
Smolkys rūzis vel nasātys
Dēļ vaiņaka cakuleņ'.

8. Dzēržu, brō[(i), tovu runu,
Tei gon nava tīsa:
Koč es jauna, bet gotova
Braukt ar tautom leidza.

9. Zeida kurpis jau sašyutys,
Vylnōneitis izraksteitys;
Smolkys rūzis jau sasātys
Dēļ vaiņaka cakuleņ'.

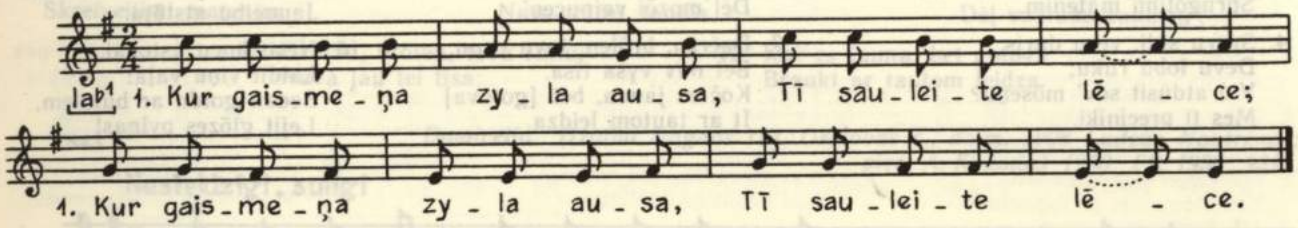
10. Velit bucu ustobāi,
Raunit viņu vaļā!
Klōjit goldu ar butelem,
Lejit glōzis pylnys!

11. Tāvs ar mōti pīzalaide
Pi to lelō gūda,
Svōts ar čarkom pi jūs klōtu,
Tai jūs meili lyudze.

12. Skaistais bryugons sēd aiz golda,
Nu tai eistyn priceigs,
Ka tū jaunū meitineiti
Navōrdzynoj' ilgi.

13. Padūd viņai lobū rūku,
Sauc par myuža draugu!
Dzersim glōzeiti pa pusei,
Lai jī runoj meili!

837 *Anna Bundža Balvu raj. Bērzpils c., 63 g. v.; pier. A. Krūmiņš 1960. FS 1950, 9355.*

2. Kur meiteņas skaistas auga,
Tī tauteņas brauce.

3. Zvoni vin(i) saskaneja
Muna tāva pogolmā.

4. Sērmi zyrgi apbruņōti
Ar sudobra zīdenim.

5. Tautu dālsi kai kuņdzenis,
Skreivōtimi matenim.

6. Spūžim jaunim zōbokimi,
Sorkonimi vaidzenim.

7. Vēre duris, spēre sūli,
Dūd lobūi rūku.

8. Atdūdit man sov' mōseņu,
[Mes tī preciniki.]

9. Myus' mōseņa vel par jaunu,
Nais tauteņōsi.

10. Lai gon jauna, jau gotova,
Braukš' ar tautom reizē.

11. Nesit bucu ustobāi,
Laidit viņu vaļā!

12. Klōjit goldu ar butelem,
Lejit glōzes pylnas!

13. Svōts ar čarku klōtu gōja
Un tai meili lyudze.

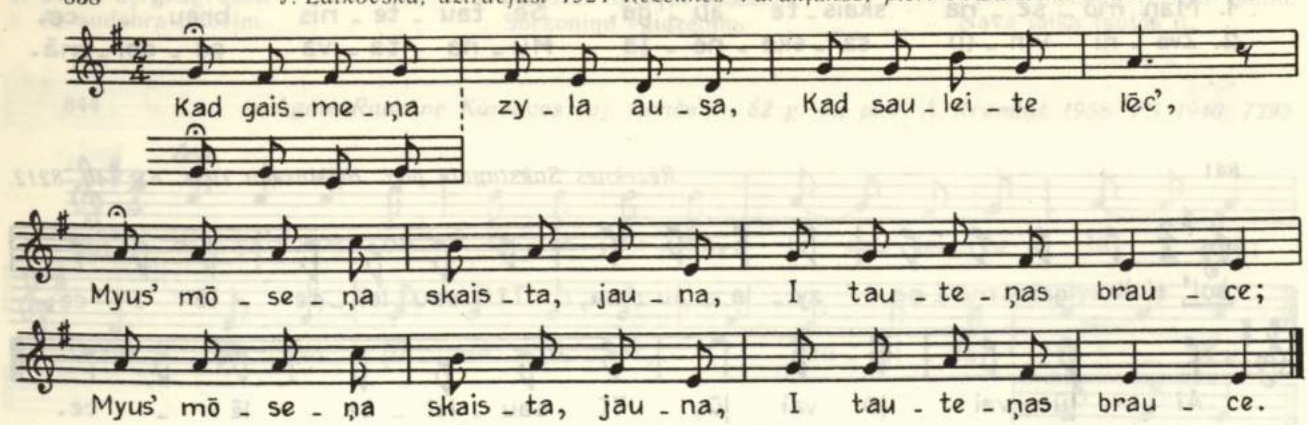
14. Tāvs ar mōti atsasāda
Nu to lelō gūda.

15. Jaunais bryugons sēž aiz golda
Nu tō lelō prika.

16. Ak tu meiten, lai cik jauna,
Narunoj cik ilgi!

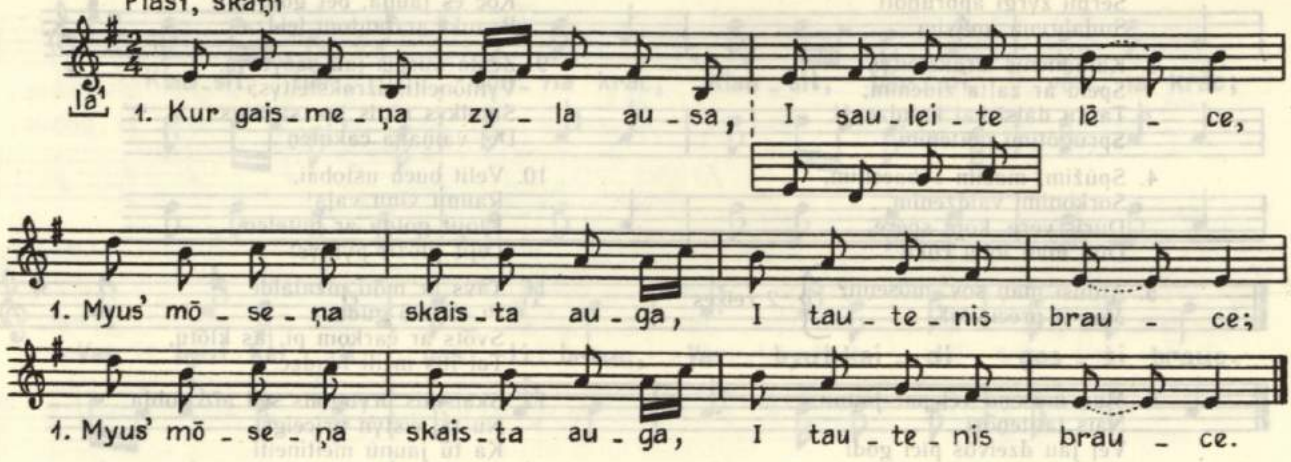
17. Dūd man sovu lobū rūku,
Ej par myuža draugu!

838 *J. Latkovska, dzirdējusi 1924 Rēzeknes Varakļānos; pier. P. Barisons 1932. FS 1378, 59.*

839 *Veronika Geduševa Viļānu raj. Radopoles c., dzim. 1900 Viļānos; pier. Ald. Kalniņš 1955. FS 1925, 5211.*

Plaši, skaņi

2. Zvoni vīn(i) saskanēja
Muna tāva pogolmā,
Sērms zirdzenis apgrūžōtys
Sudobreņa gruzeišim.

3. Kamaneņas izraksteitys
Pazalteitim rakstenim,
Tautu dālys kai kuņdzenis
Sprūgōtimi matenim.

4. Speru sūli, veru duris,
Devu lobū rūku;
Vai atdūsit sov' mōseņu?
Mes ti preciniki.

5. Myus' mōseņa vēļ par jaunu,
Naīs tauteņōsi;
Pīci godi jōdzeivoji
Sova tāva sātā.

6. Zeida kurpes vēļ našyutas,
Vylnaineites naraksteit's;
Smolkas mirtes vēļ nasātas
Dēļ mozōi vainuceņ'.

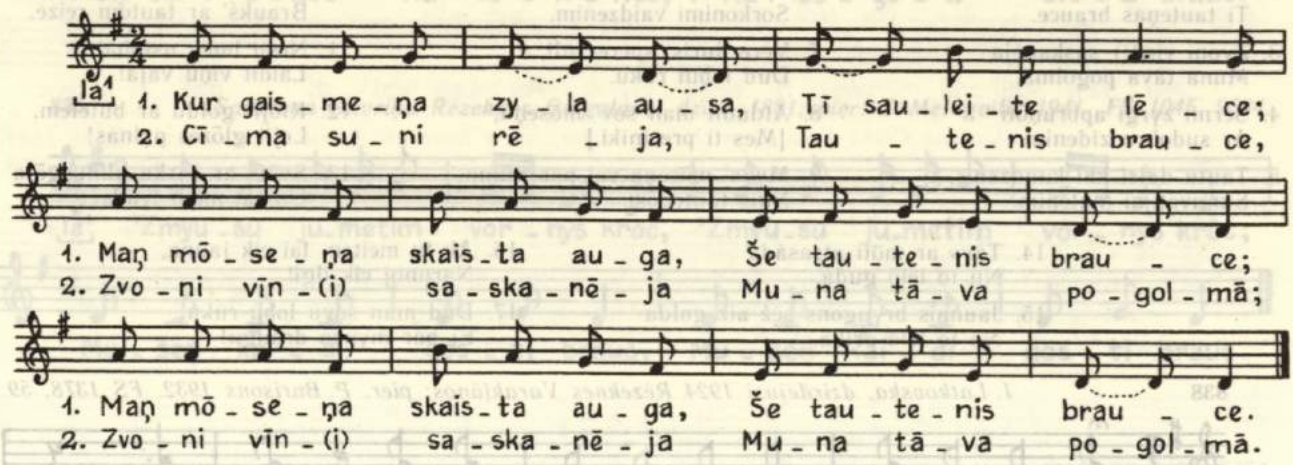
7. Dzeržu, brōleņ, tovu runu,
Bet nav vysa tīsa.
Koč es jauna, bet [gotova]
Īt ar tautom leidza.

8. Zeida kurpes seņ sašyutas,
Vylnaineites saraksteit's,
Smolkas mirtes seņ sasātas
Dēļ mozōi vainuceņ'.

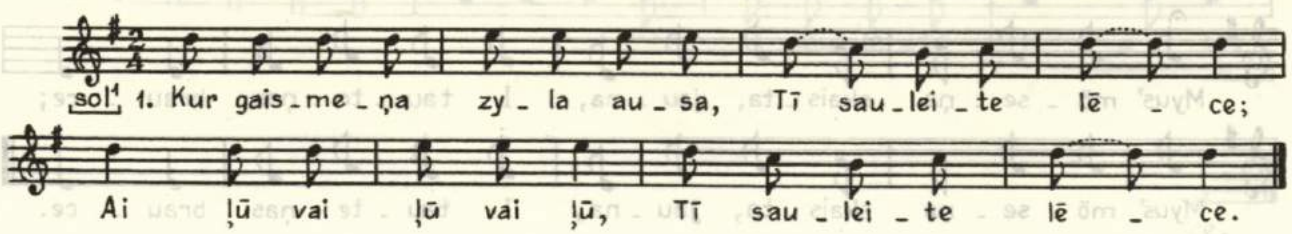
9. Tāvs ar mōti pīsalaide
Pi tō lelō gūda,
Jau tei myusu skaistuleite
Jauneibu atstōja.

10. Nesit bucu ustobāi,
Laidit viņu vaļā!
Sedzit goldu ar butelem,
Lejit glōzes pylnas!

840 *Broņislava Kozukupča Viļānu raj. Rikavas c., dzim. 1906; pier. Ald. Kalniņš 1955. FS 1925, 2545.*

841 *Rēzeknes Sakstagalā pier. H. Māsena 1931. FS 740, 8212.*

2. Myus mōseņa skaista auga,
Tautenis brauce.

3. Zvoni vīn(i) saskanēja
Muna tāva pogolmā.

4. Sērmi zyrgi sabruņōti
Ar sudobra īmovim.

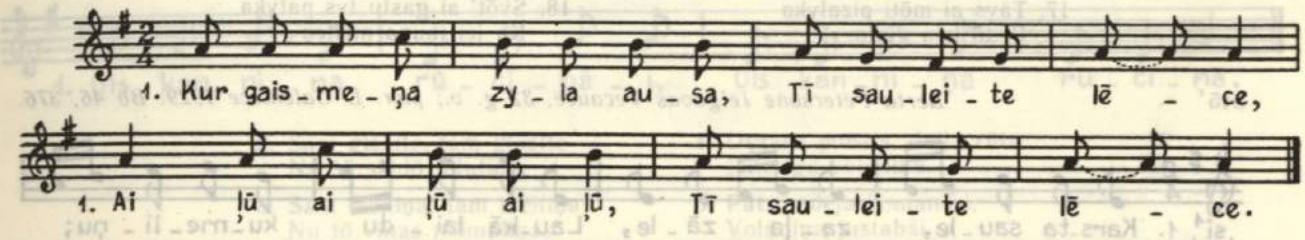
5. Kamanenis izraksteitys
Ar tīm zalta vyzulim.

6. Tautu dālys kai kuņdzenis,
Smukim mozim zōbokim.

7. Smukim mozim zōbokimi,
Sorkonimi vaidzenim.

8. Sorkonimi vaidzenimi,
Skryuvōtimi matenim.

842 *Tekla Binduka Viļānu raj. Dricenu c., 47 g. v.; pier. Ald. Kalniņš 1955. FS 1925, 5309.*

2. Kur meitine skaista auga,
Tī tauteņas brauce.

3. Zvoni vīn(i) saskanēja
Muna tāva pogolma.

4. Tautu dālsi kai kuņdzeņši
Skreiveitimi matenim.

5. Augstim, spūžim zōbacenim,
Sorkonimi vaidzenim.

6. Vēra durvis, spēra kōju,
Snīdz maņ lobū rūku.

7. Mun' mōseņa vēļ pa jaunu,
Naīs vēļ(e) tautōs.

8. Vēļ jei dzeivōs pīci godi
Sovā tāva sātā.

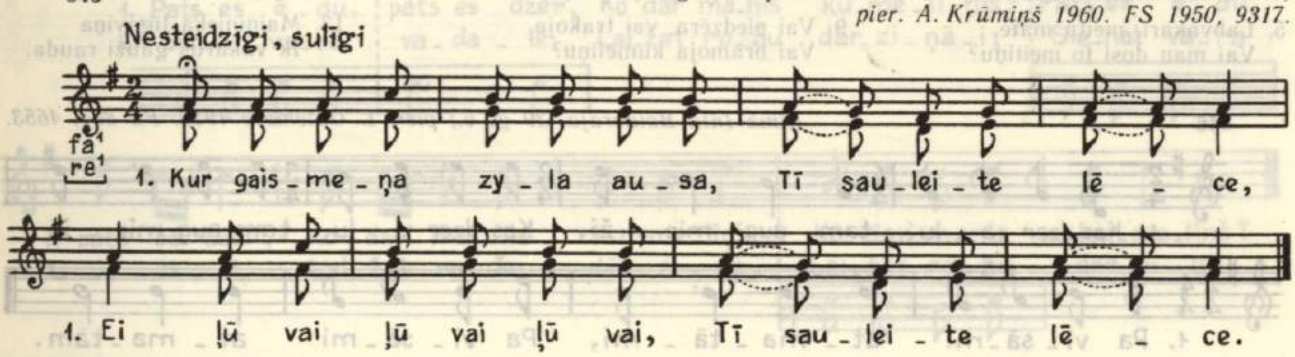
9. Samta kurpes vēļ nav šyutas,
Vylnaineites naraksteit's.

10. Seikōs rūzes vēļ nav sātas
Dēļ vainuka cakuleņ'.

11. Dzeržu, brōleit, tovu runu,
Nava jau tei tīsa:

12. Koč es jauna, bet gotova
Braukt ar tautom leidza.

843 *Domicella Dzalba Dagdas raj. Ostrovas c., dzim. 1908 Ludzas Nautrēnos; pier. A. Krūmiņš 1960. FS 1950, 9317.*

2. Maņ mōseņa skaista auga,
Tauteņas brauce.

3. Sabrauc tautys, saskaņ zvoni
Muna tāva sātā.

4. Sērmi zyrgi īgrūžōti
Ar sudobra īmovim.

5. Kamanenis izrakstētys
Speid ar zalta pukeitem.

6. Tautu dāls i kai kuņdzenis
Skreivātimi matenim.

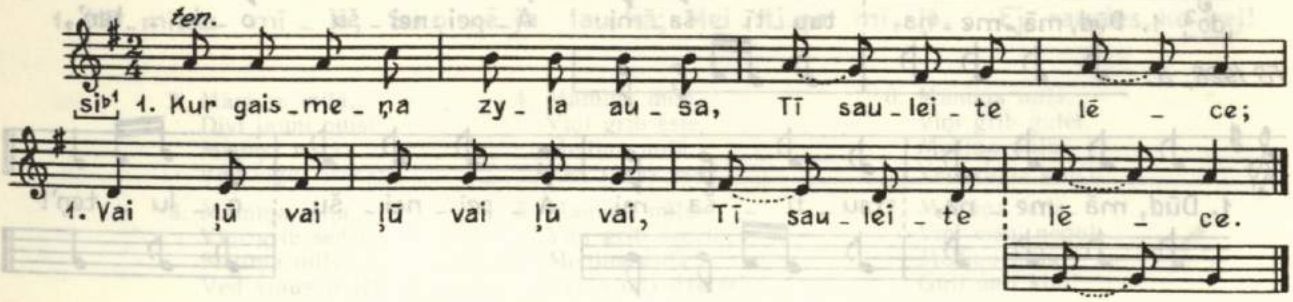
7. Augstim šporym zōboceni,
Sorkonimi vaidzenim.

8. Gōja tautys ustobāi,
Deve lobu vokoru.

9. Lobs vokorsi, tāvs, māmeņa,
Vai atdūsit sav' meiteņ'?

10. Mums meiteņa vēļ par jaunu,
Navā laika tautōs īt.

844 *Agate Rancāne Kārsavas raj. Ranču c., 62 g. v.; pier. A. Krūmiņš 1958. FS 1940, 7292.*

2. Maņ mōseņa skaista auga,
Tautenis brauce.

3. Tautom zvoni saskanēja
Muna tāva pogolmā.

4. Sērmi zyrgi sagrūžoiti
Ai sudobra īmavim.

5. Kamanenis izraksteitys
Speid ai zalta pukeitem.

6. Tautu dālsi kei kuņdzenis,
Skreivātimi matenim.

7. Augstim šporim zōbaceni,
Sorkonimi vaidzenim.

8. Gōja vīn(i) ustobā,
Deve lobu dīnu.

9. Loba dīna, tāvs ar mōti,
Voi atdūsit sovu meit'?

10. Mysim meita vēļ par jaunu,
Nav vēļ laika tautōs īt.

11. Vēļ nav šyutas samta kurpes,
Naraksteita vylnaineite.

12. Vēļ nav sātas seikas rūžas
Dēļ vaiņuka cakuleņ'.

13. Dzēržu, māmeņ, tovu runu,
Gon tei nava tīsa.

14. Koč jauniņa, bet gotova,
Īš' ai tautom leidza.

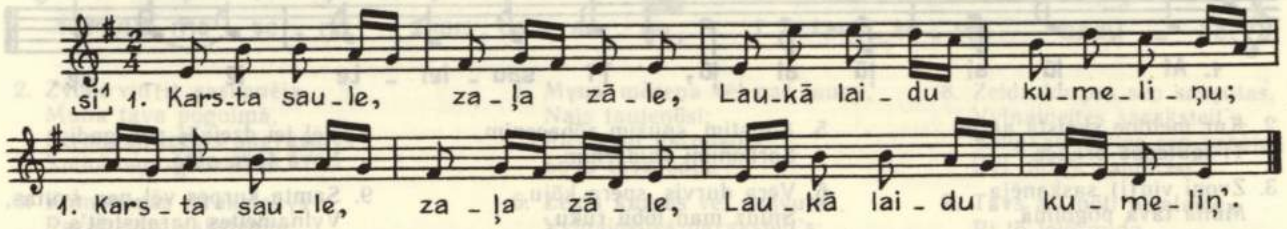
15. Klōjit goldu ai butelem,
Lejit glōzes pylnas!

16. Lejit glōzes pylnas,
Lyudzit tāv' ai mōti!

17. Tāvs ai mōti pīzalyka
Pi tō lela gūda.

18. Svōt' ai gastu tys patyka,
Ka jei jauna meiteņ'.

845 *Berta Pētersone Jelgavas Vecaucē, 32 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. Bb 46, 376.*

2. Kalējiņi, bāleliņi,
Apkal manu kumeliņu!

3. Apkal manu kumeliņu
Ar sudraba pakaviemi!

4. Lai es varu rikšiem jāti
Pie tām meitu māmiņāmi.

5. Labvakari, meitu māte,
Vai man dosi to meitiņu?

6. Ej, puisīti, kambarī,
Ņem no pulka, kādu tika!

7. Dod, māmiņa, tautietimi
Apiņotu alu dzerti!

8. Lai varēju nomanīti,
Kāds būs viņa padomiņis.

9. Vai piedzēra, vai trakoja,
Vai bramoja kumeliņu?

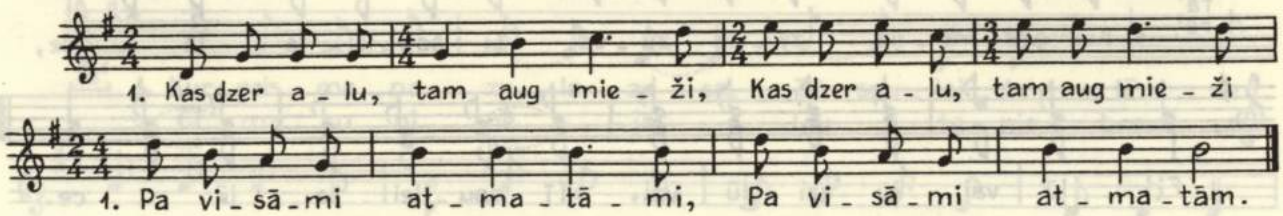
10. Ni piedzēra, ni trakoja,
Ni bramoja kumeliņu.

11. Tik vien bija tās vainiņas,
Ka bij zirgu mainīnieksi.

12. Aizjāj bēris dancojoti,
Pārjāj stulbis klibojoti.

13. Mainīnieka līgaviņa
Ik vakarus gauži rauda.

846 *Alma Inta Bolderājā, 39 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 4653.*

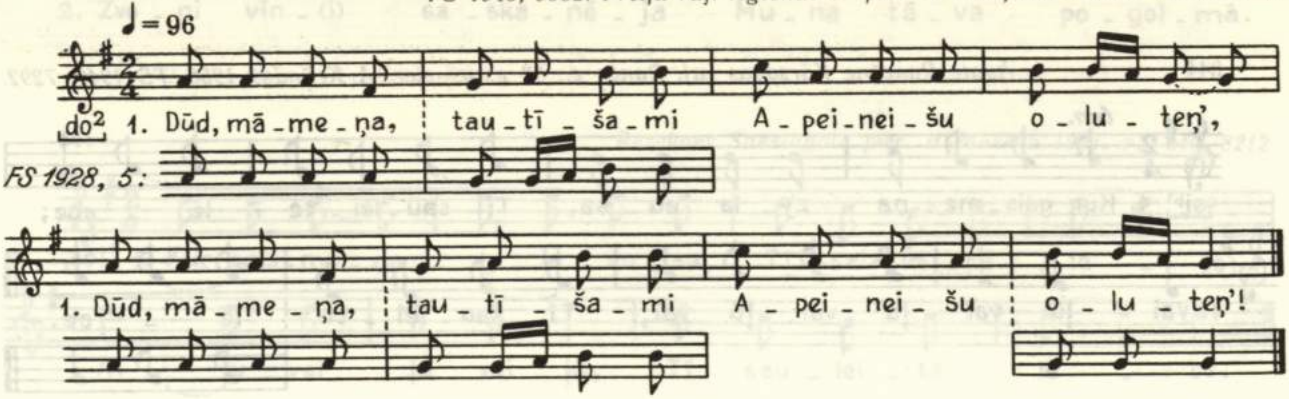
2. Kas nedzēra, tam neauga
Nevienāi druviņāi.

3. Ej, znotiņi, kambarī,
Ņem meitiņu, kāda tika!

4. Tā meitiņa, tā man tika,
Dzeltēniemi matiņiemi.

5. Dzeltēniemi matiņiemi,
Sarkaniemi vaidziņiemi.

847 *Anna Ruskule Preiļu raj. Aglonas c., 42 g. v., dzim. Daugavpils Viškos; pier. A. Krūmiņš 1959. FS 1945, 9082. Preiļu raj. Aglonas c. pier. A. Vasiļevskis 1957. FS 1928, 5.*

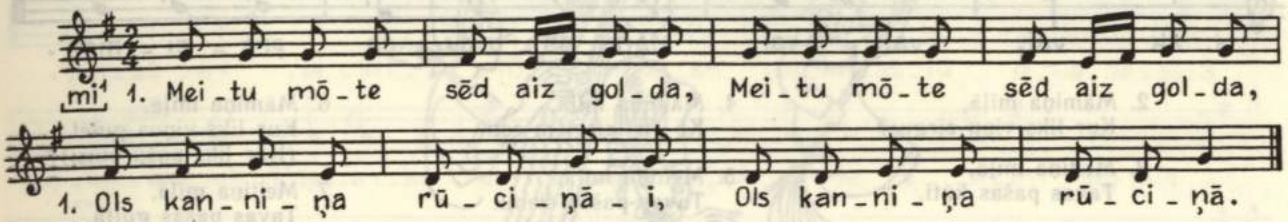
2. Lai varātu izzynōti,
Kaida doba dzārušam.

3. Vai pīdzēris gulēt gōja,
Vai snauž golda galeņā.

4. Aleņš ryuga putōdamsi,
Dzārōjeņu gaideidams:

5. Na tik lelu dzārōjeņu,
Skaistu dzismu dzidōtōju.

848 *Zuzanna Lielpētere Balvos, dzim. 1905; pier. D. Zaķe 1960. FS 1950, 9230.*

2. Šam glōzīte, tam glōzīte
Nu šō soldō jolutiņa;

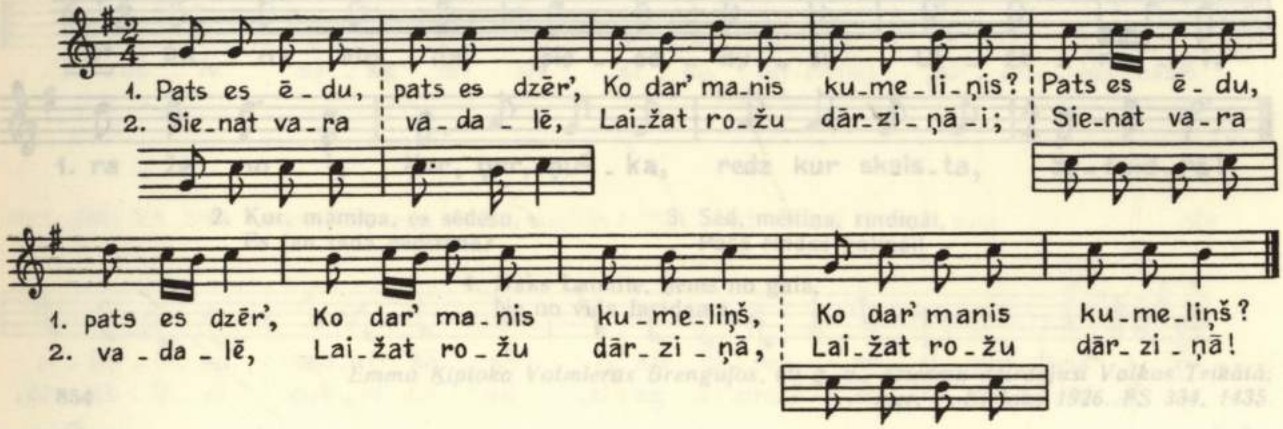
3. Šam meitiņa, tam meitiņa
Nu tō vinas mōmuliņas.

4. Dyžans puisīts, daiļa rūta,
Iznesīga volūdiņa.

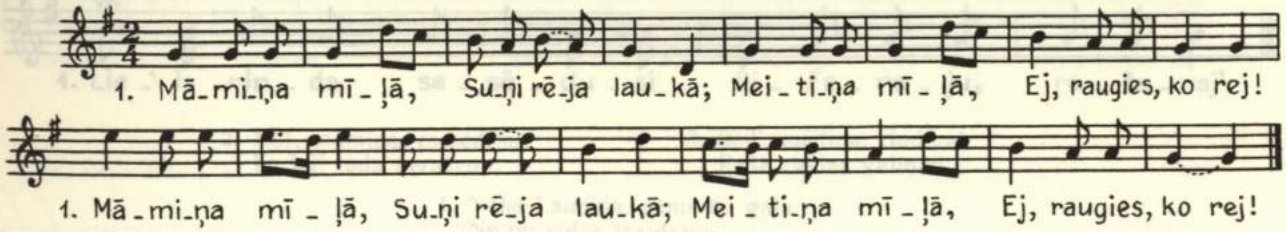
5. Pats sēdēja komanōsi,
Volūdiņa justabāi.

6. Volūdiņa justabāi
Pi tūs meitu mōmuliņas.

Ieva Šteinblūma Talsu Ārlavā, dzim. ap 1874 Ventspils Dundagā; pier. E. Melngailis 1925.
849 *FS 1045, 1789.*

850 *Marģieta Graudiņa Liepājas Rucavā, dzim. 1870; pier. E. Melngailis 1927. FS 1045, 508.*

2. Māmiņa mīļā,
Divi jauni puiši.
Meitiņa mīļā,
Ved viņus iekšā!

3. Māmiņa mīļā,
Viņi grib sēdēt.
Meitiņa mīļā,
Ved viņus sēdēt!

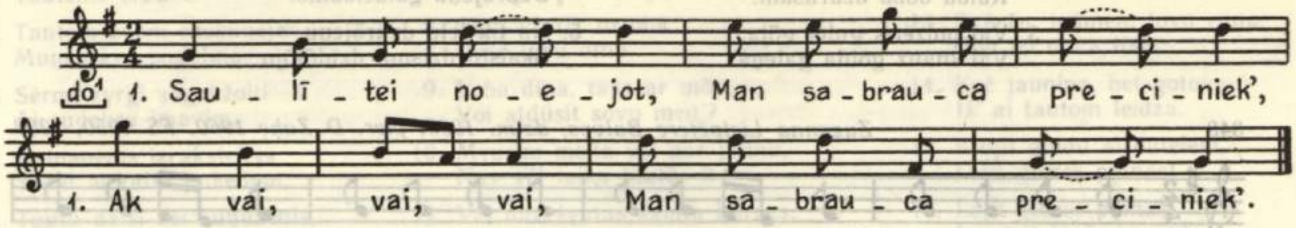
4. Māmiņa mīļa,
Viņi grib ēst.
Meitiņa mīļā,
Ved viņus ēst!

5. Māmiņa mīļā,
Viņi grib dzert.
Meitiņa mīļā,
Ved viņus dzert!

6. Māmiņa mīļā,
Viņi grib gulēt.
Meitiņa mīļā,
Ved viņus gulēt!

7. Māmiņa mīļā,
Viņi vieni negul.
Meitiņa mīļā,
Guli pati klāt!

851 *Elizabete Ozola Gaujenas raj. Veļķu c., 80 g. v.; pier. Ald. Kalniņš 1954. FS 1910, 220.*

2. Māmiņa mīļā,
Kur liks viņu zirgus?

3. Meitiņa mīļā,
Tavas pašas kūtī.

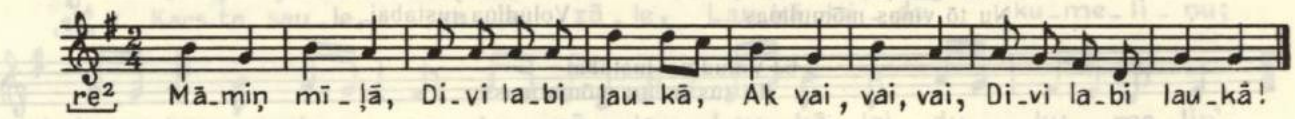
4. Māmiņa mīļā,
Ko dos zirgiem ēsti?

5. Meitiņa mīļā,
Tavas pašas sienu.

6. Māmiņa mīļā,
Kur liks viņus gulēt
(Kur liks pašu puisi)?

7. Meitiņa mīļā,
Tavas pašas gultā.

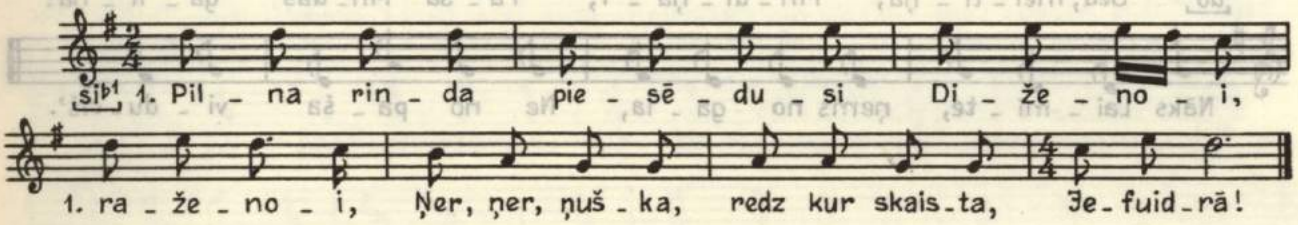
852 *Helēna Vollenberga Rīgā, dziesma no Cēsu Mārsnēniem; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 2767.*

Meitas iet rādīties

853 *Lize Velpe Rīgā, dzim. 1870 Cēsu Vecpiebalgā; pier. E. Melngailis 1927. FS 1045, 2050.*

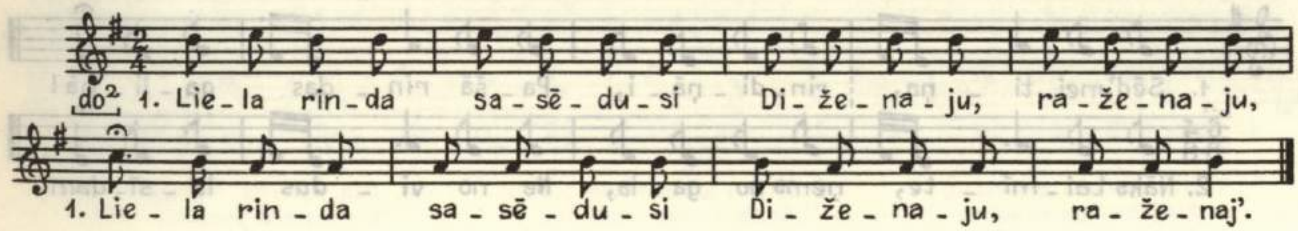

2. Kur, māmiņa, es sēdēšu,
Es jau tāda nedižena?

3. Sēd, meitiņa, rindiņāi,
Pašā rindas galiņāi!

4. Nāks Laimīte, ņems no gala,
Ne no vida lasīdama.

854 *Emma Ķiploka Valmieras Brenguļos, 60 g. v., dziesmu dzirdējusi Valkas Trikātā; pier. F. Ķiploks 1926. FS 334, 1435.*

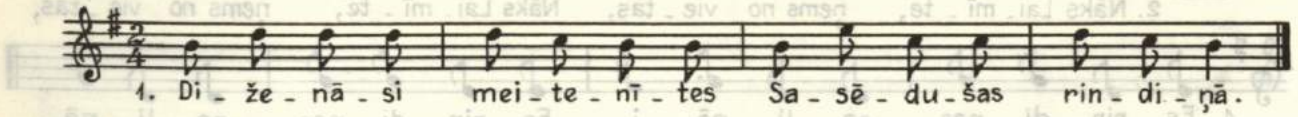

2. Kur, māmiņa, es sēdēšu?
Es bij' tāda neražena.

3. Sēd', meitiņa, rindiņāi,
Pašā rindas galiņāi!

4. Nāks Laimiņa, ņems no gala,
Ne no vidus lasīdama.

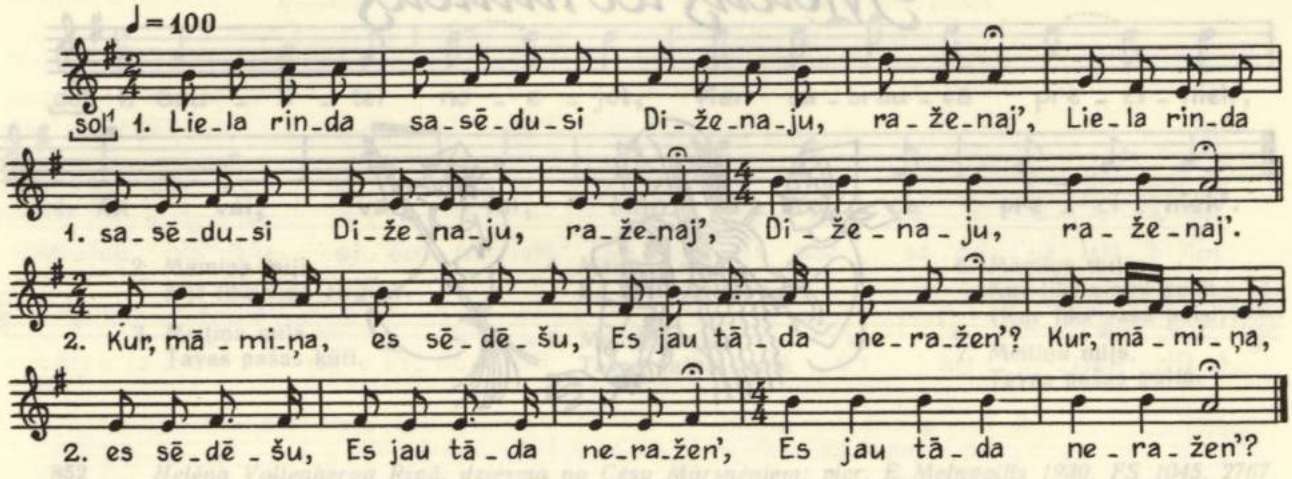
855 *Liba Grase Talsu Ārlavā, 59 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 3026.*

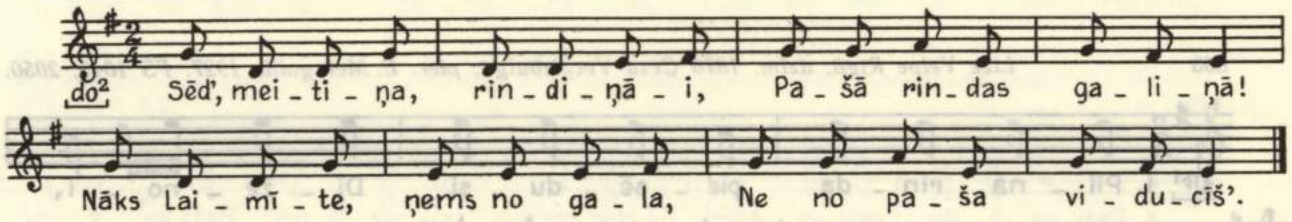
2. Es bij' visu mazākāi,
Es rindiņas maliņā.

3. Ej, tautieti, ņem no gala,
Ne no vidus lasīdams!

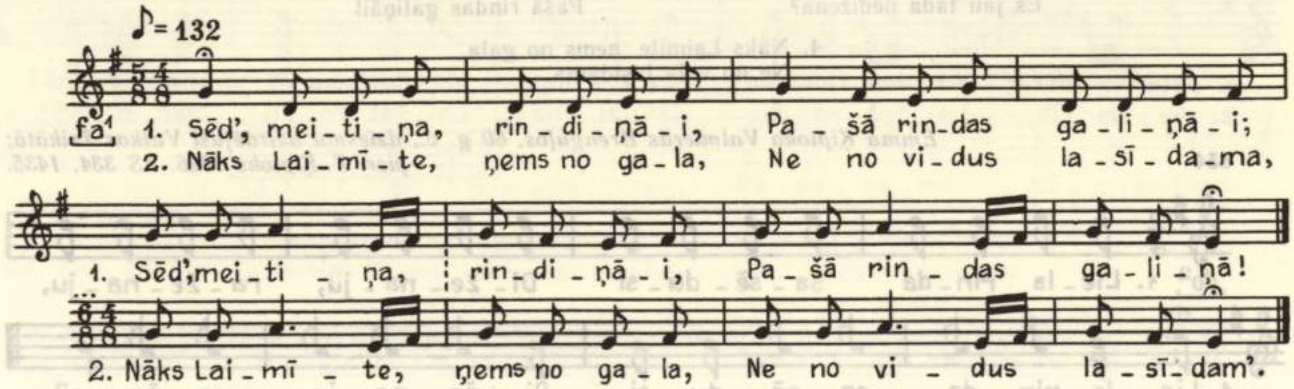
856 *Ieva Brauna Saldū, dzim. 1889 Ventspils Ēdolē; pier. A. Krūmiņš 1963. FS 1965, 2285.*

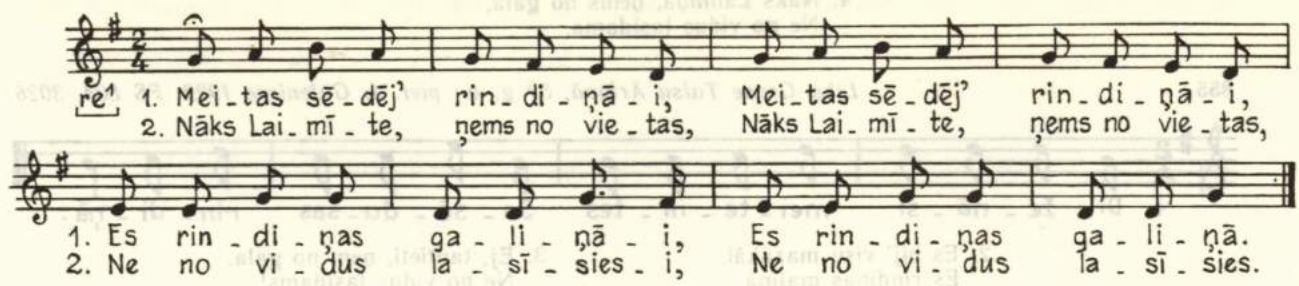
857 *Anna Briede Cēsu Ogrē, dzim. 1880, dziesmu dzirdējusi ap 1890; pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 3825.*

858 *Ieva Brauna Saldū, dzim. 1889 Ventspils Ēdolē; pier. A. Krūmiņš 1963. FS 1965, 2286.*

859 *Hermine Šneidere Liepājas raj. Vērgales c., dzim. 1900; pier. V. Briede 1961. FS 1955, 20341.*

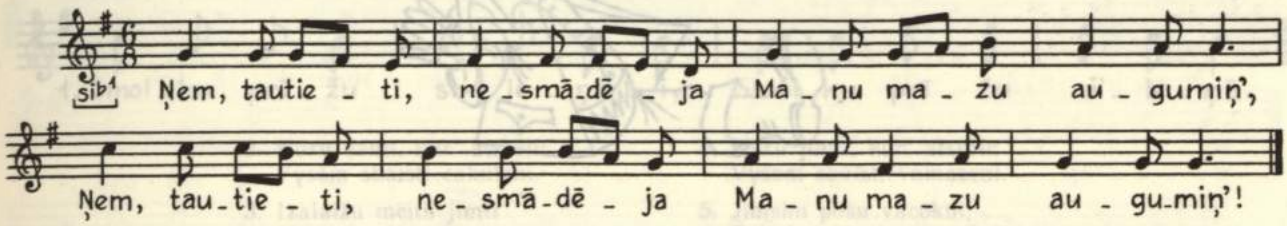

Ar šo melodiju dzied arī tekstu:

1. Citas meitas pūru loka,
   Es pa gultu staipījosi.
2. Citām meitām precniek' jāja,
   Es pa priekšu grozījosi.
3. Man pa priekšu grozotiesi,
   Pašai pirmai gadījāsi.
4. Es dabūju to puisīti,
   Gar ko meitas dalījāsi.

Helēna Vollenberga Rīgā, dziesmu dzirdējusi Cēsu Mārsnēnos; pier. E. Melngailis 1930.
FS 1045, 2762.

860

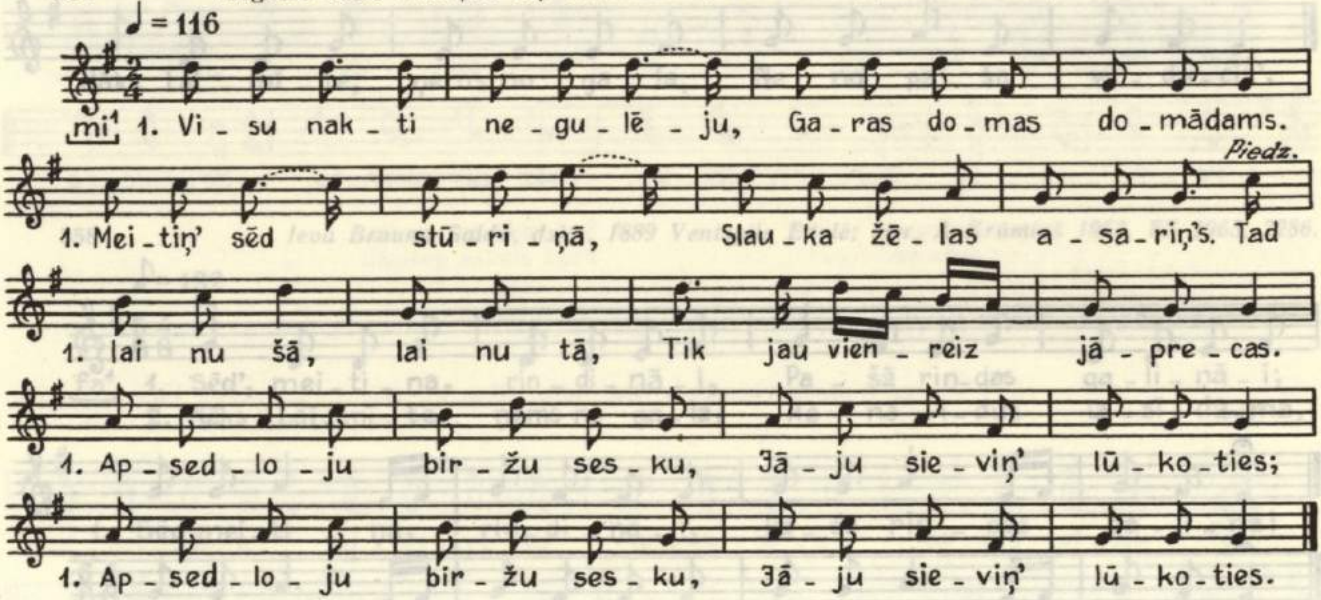

Bildināšana

DZIESMAS NO TAUTU DĒLA JEB PRECINIEKA PUSES

861 *Augusts Lācis Ventspils raj. Jūrkalnes c., dzim. 1915; pier. V. Bendorfs 1969. FS 1988, 159.*

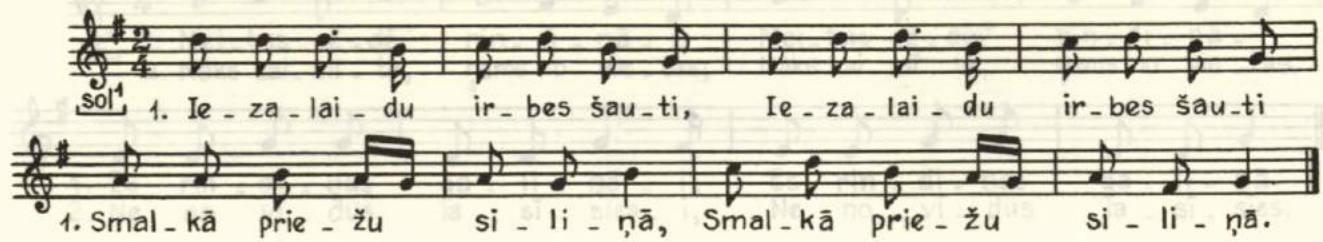
2. Pie vārtiem nepiejāju,
Nāk meitiņa raudādam';
Nāk meitiņa raudādama,
Asariņas slaucīdam'.

3. Es šai saku: Dievs palīdz!
Šī man savu roku dod,
Šī man savu roku dod,
Ved pār sētu istabā.

4. Istabāji tēvs, māmiņa,
Tur varēšu parunāt.
Ja tu būsi nācējiņa,
Būs es labis ņēmējiņš.

Lavīze Rošāne Jēkabpils Ritē, 70 g. v.; pier. A. Jakāns 1929. FS 832, 36. Marija Rudzīte Cēsu Vaivē; pier. L. Galeniece 1929. Bb 46, 563.

862

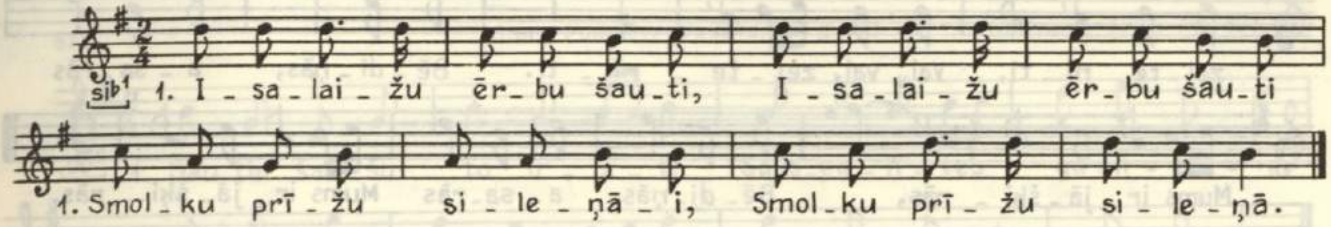
2. Kuru šauti, kur' atstāti —
Visām daiļi (skaisti) cekuliņ'!

3. Iezalaidu meitu precēt
Liela ciema vidiņā (novadā).

4. Kuru ņemti, kur' atstāti —
Visām zili (zīļu) vainadziņ'!

5. To meitiņu es paņēmu,
Kam skaistāki (skaistākais) vainadziņš.

863 *Tekla Gavare Daugavpils Vārkavā, dzim. 1905; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8500.*

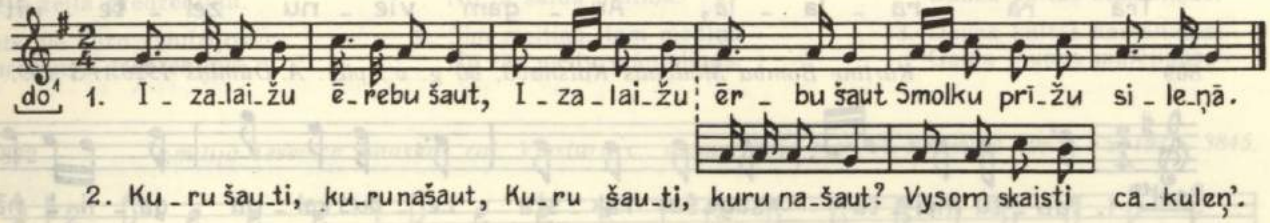
2. Kuru šauti, kur' atstōti:
Vysom skaisti cakuleni.

3. Izalaižu meitu jimti
Mozojāi cimeņāi.

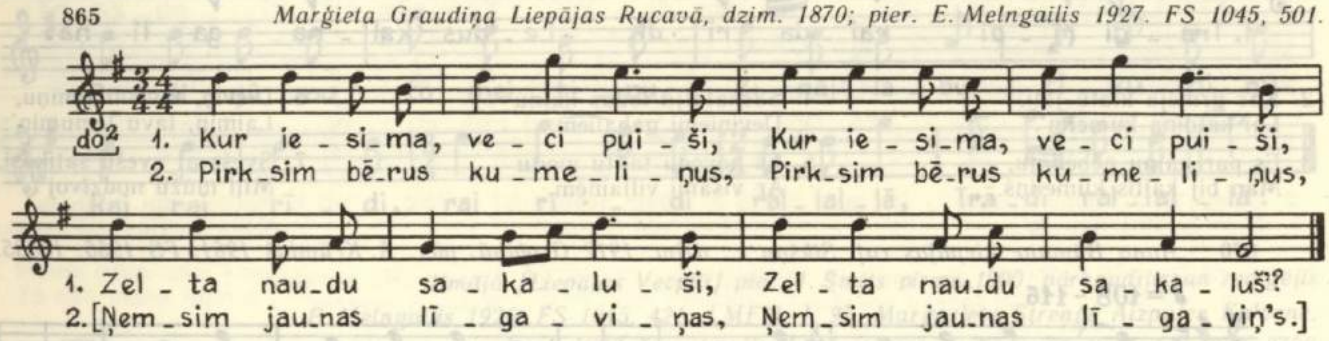
4. Kuru jimti, kur' atstōti:
Vysom skaisti vainaceni.

5. Jimsim pošu vacōkūi,
Tai skaistōksi vainaceņši.

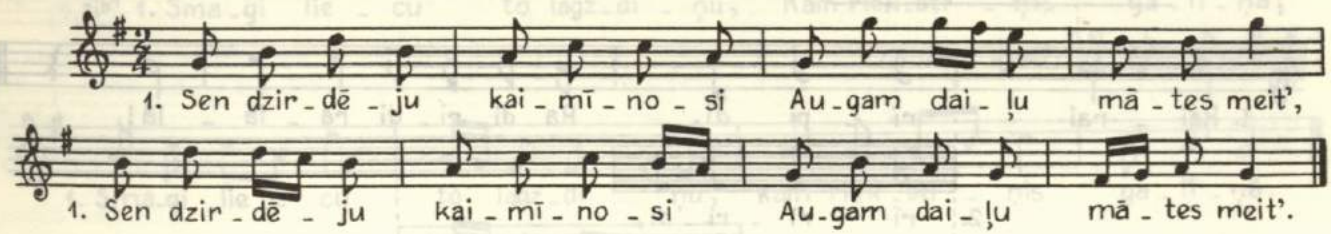
864 *Helēna Rožāne Preiļos, dzim. 1896; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 9101.*

865 *Marģieta Graudiņa Liepājas Rucavā, dzim. 1870; pier. E. Melngailis 1927. FS 1045, 501.*

866 *Anna Viksne Cēsu Drabešos; pier. A. Jakāns 1929. FS 832, 1698.*

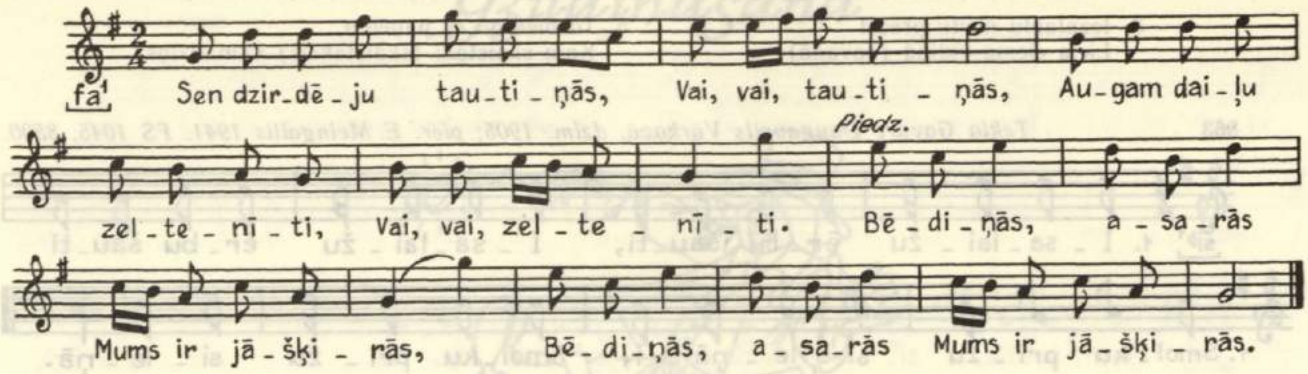

2. Augam daiļu mātes meitu,
Ne pie viena tā negāj'.

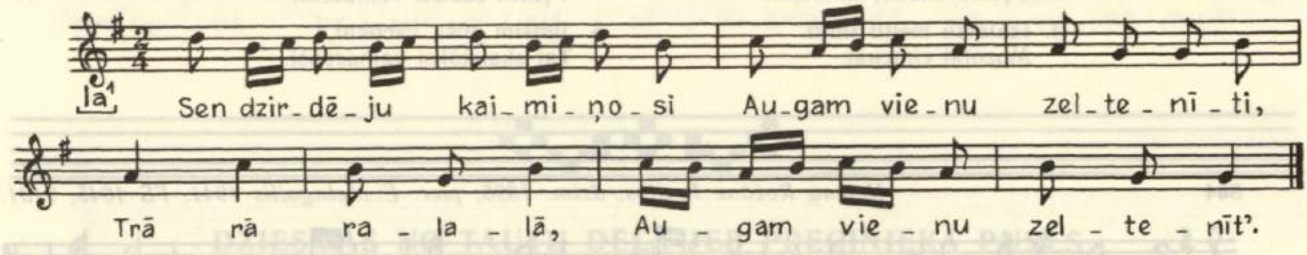
3. Tīšām jāju lūkotiesi,
Vai tā nāksi, vai nenāks.

4. Labdien, labdien, līgavīna,
Nāku tevi bildināt.

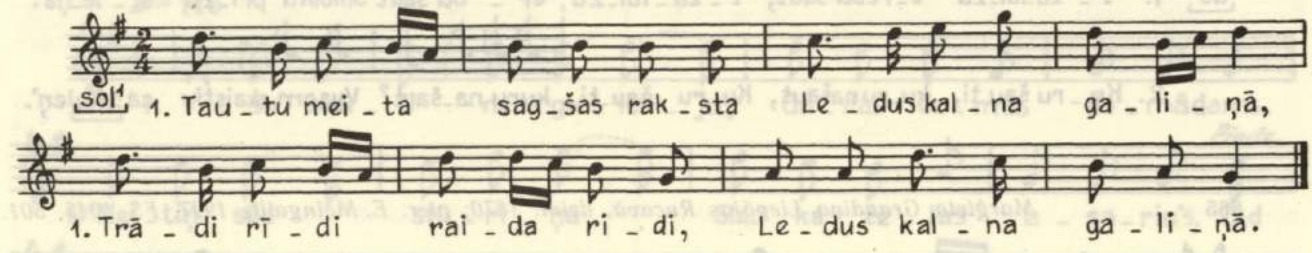
867 *Saldū pier. M. Dravnieks ap 1870. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 1714.*

868 *Kuldīgas Lutriņos pier. A. Rituņš ap 1891. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 2536.*

869 *Karline Bomba Madonas Kalsnavā, 60 g. v.; pier. A. Dūmiņš 1928. FS 139, 1506.*

2. Kas gribēja klātu jāti,
Lai kaldina kumeliņ'.

3. Es par kalnu nebēdāju,
Man bij kaltis kumeliņš.

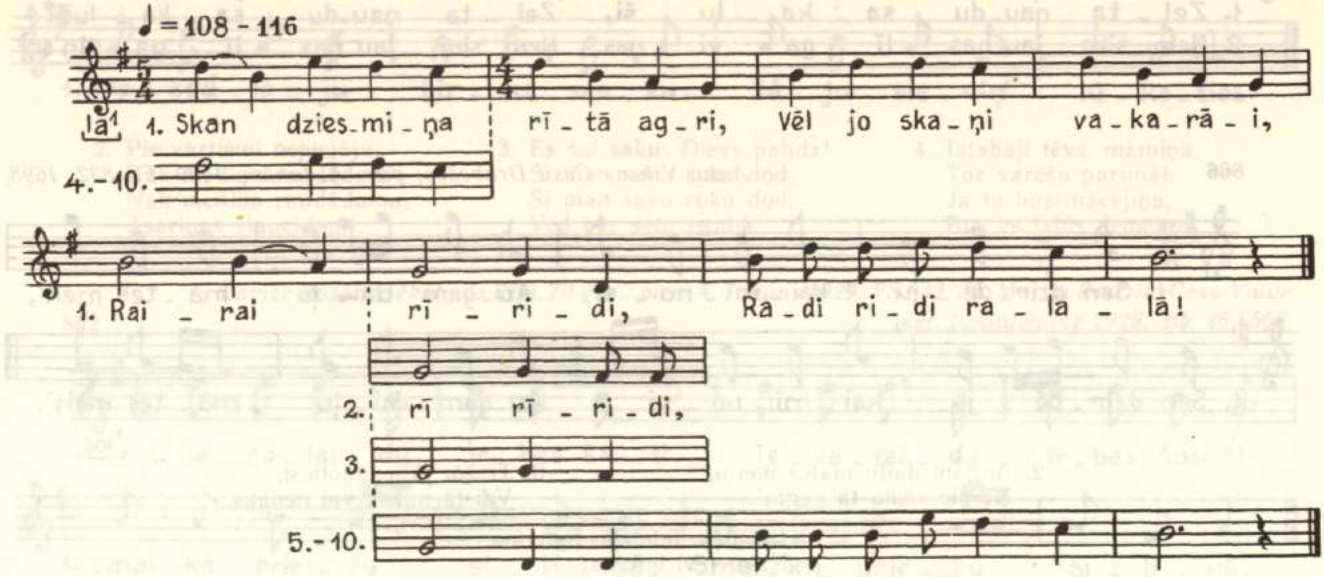
4. Saskaldīju ledus kalnu
Deviņiem gabaliem.

5. Es novedu tautu meitu
Ar visāmi villainēm.

6. Dieviņ, tavu likumiņu,
Laimiņ, tavu lēmumiņ':

7. Svešs ar svešu satikāsi,
Miļi mūžu nodzīvoj'.

870 *Anna Būmane Liepājas raj. Sikšņu c., dzim. 1912 Grobiņā; pier. A. Krūmiņš 1961. FS 1955, 13085.*

2. Pusdienāi neskanēja,
Tad māmiņa raibes auda.

3. Tad māmiņa raibes auda
Ledus kalna galiņāji.

4. Kas gribēja klātu tikti,
Lai kaldina kumeliņu.

5. Lai kaldina kumeliņu
Tēraudiņa pakaviemi.

6. Man bij kaltis, es uzjāju
Pašā kalna galiņāji.

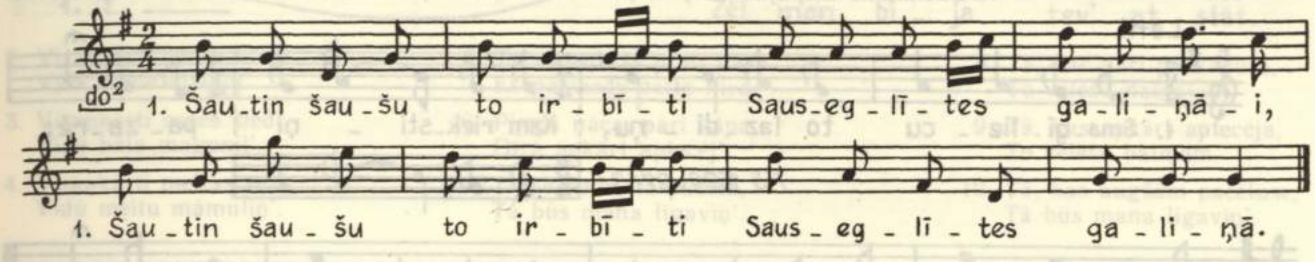
7. Saspārdīju ledus kalnu
Deviņosi gabalosi.

8. Es izvedu meitu māti
Uz sklidena ezeriņa.

9. Tik ilgāmi sklidināju,
Līdz meitiņu apsolīja.

10. Kad meitiņu apsolīja,
Tad pārvedu sētiņāi.

871 *Anna Podniece Bauskā, 69 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 83.*

2. Ņemtin ņemšu to meitiņu,
Kaut varētu saderēti.

3. Bez ziediņa es neiešu
Meitu mātes istabāi.

4. Veru durvis, speru kāju,
Metu zelta gredzentiņu.

5. Pats pie duru raudzījosi,
Kur tecēja gredzentiņis.

6. Gredzentiņis aiztecēja
Pie tās meitu māmuliņas.

7. Meitiņ' sēdēj' pie galdiņa,
Alus kanna rociņāi.

8. Šim kanniņa, tam kanniņa
No tā salda alutiņa.

9. Šim meitiņa, tam meitiņa
No tās meitu māmuliņas.

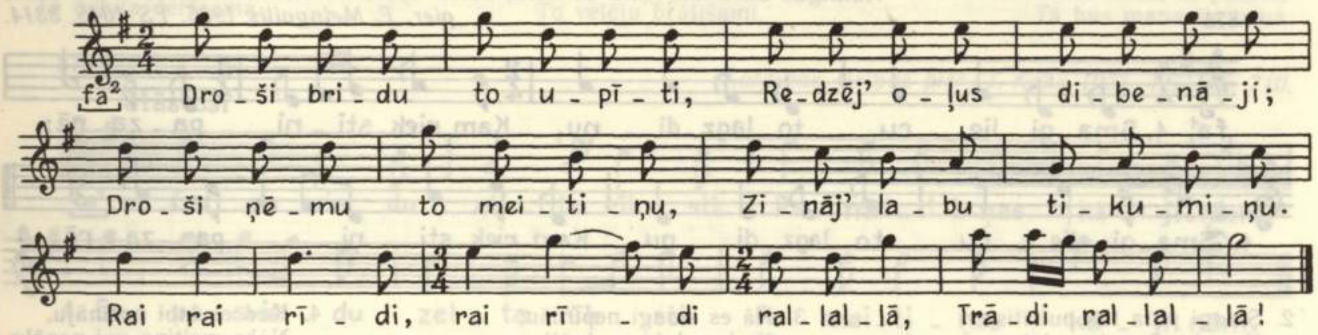
10. Soli, māte, soli meitu,
Ko tik ilgi diņģējiesi!

11. Ko tas manis kumeliņis
Danco tavu nama durvju.

12. Rausta stangu, iemauktiņus,
Dauza kaltas kamaniņas,

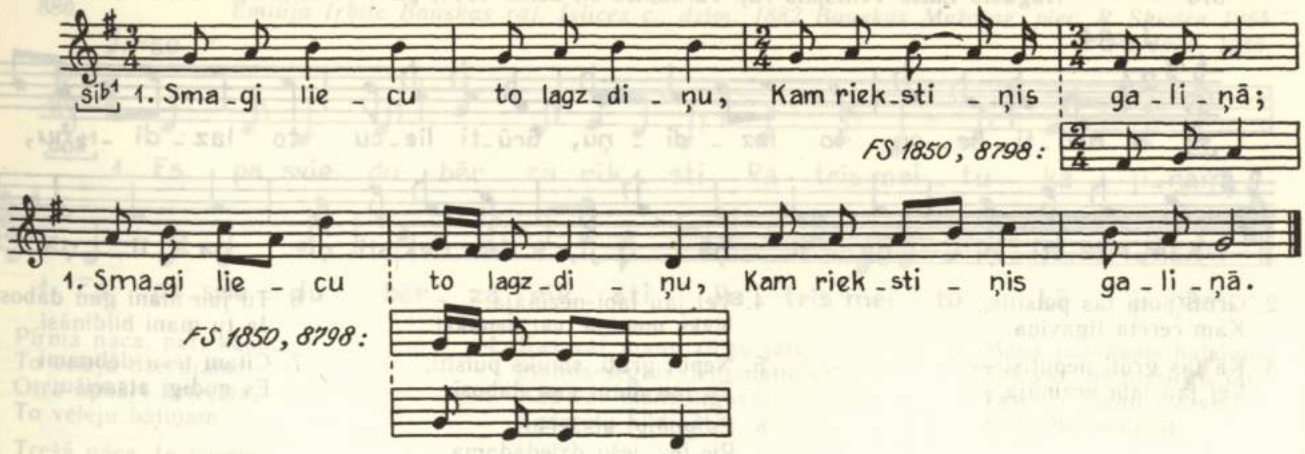
13. Dauza kaltas kamaniņas,
Gaida jaunas malējiņas.

872 *Emilija Ješevica Bauskas raj. Viesturu c., dzim. 1895; pier. A. Krūmiņš 1965. FS 1975, 3845.*

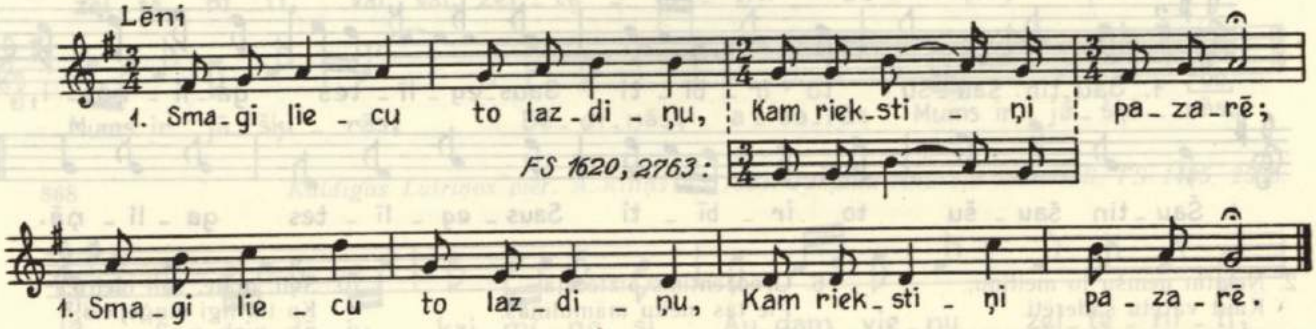
Ilmājā [Liepājas Vecpilī] pier. J. Šmits pirms 1900, pārbaudījis un rediģējis E. Melngailis 1926. FS 1045, 421; LMFM, I, 97. Margarieta Streņģe Aizputes Kalvenē, dzim. 1883 Aizputes Rudbāržos; pier. A. Krūmiņš 1949. FS 1850, 8798.

873

2. Žēli rauda tas puišelis,
Kam zināma līgaviņ'.
3. Kā tas žēli neraudāsi,
Kad tas labi nezināj'.
4. Kad tas labi nezināja,
Nāks meitiņa vai nenāks.
5. Nāks meitiņa vai nenāksi,
Dos māmiņa vai nedos.
6. Nāc, meitiņa, tu pie manis,
Tu labāku nedabos'.
7. Kunga dēlu nedabosi,
Muižiņāji nesēdēs'.
8. Zīd' ar samtu nevalkāsi,
Glāžu (Glāza) durvis nevārstīs'.
9. Glāžu durvis nevārstīsi,
Lodziņāji nesēdēs'.

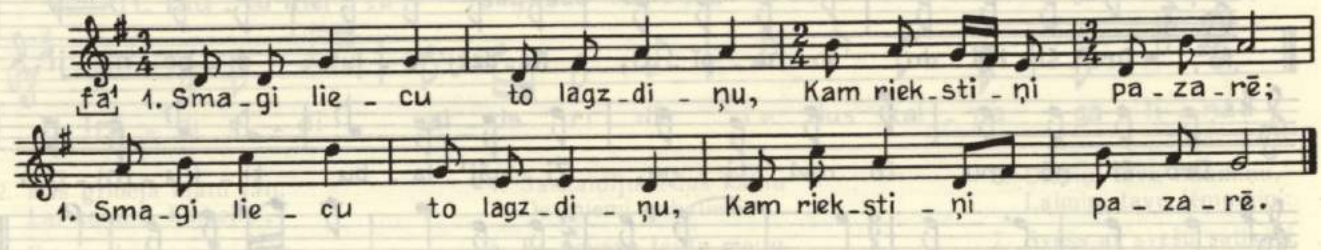
874 *A. Edelmanis Liepājas Vecpilī; pier. A. Jansons ap 1885. Bb 43, 2510; FS 1620, 2763.*

2. Grūti pūta tas puisītis,
Kam zināma līgaviņ'.
3. Kā viņš grūti nepūtīsi,
Kad viņš labi nezināja.
4. Kad viņš labi nezināja,
Dos māmiņa vai nedos.
5. Dos māmiņa vai nedosi,
Nāks meitiņa vai nenāks.
6. Nāc, meitiņa, tu pie manis,
Tu labāka nedabūs'.
7. Kunga dēla nedabūsi,
Muižiņāi nedzīvos'.
8. Muižiņāi nedzīvosi,
Sudrabota nestaigās'.
9. Pēc tu nāksi, es neņemšu,
Tu staigāsi raudādam'.
10. Tu staigāsi raudādama,
Manis gauži lūgdamies.

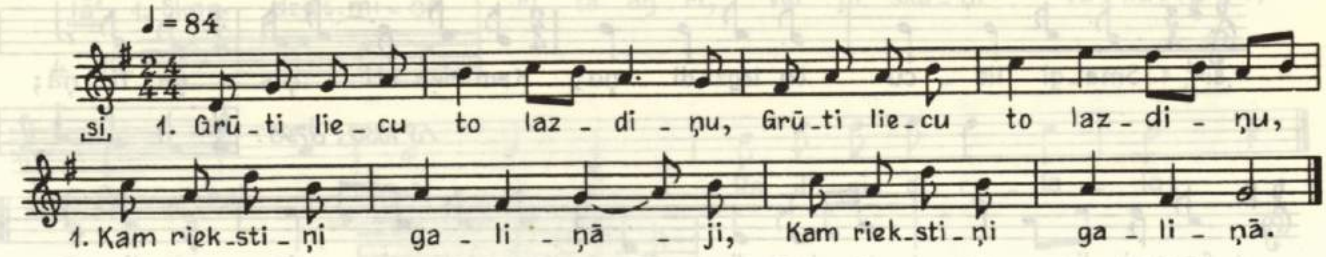
Kuldigas Skrundā Kate Strūkla, dzim. 1863, un Eda Ieveniece, dzim. 1846; pier. E. Melngailis 1926. FS 1045, 3314.

875

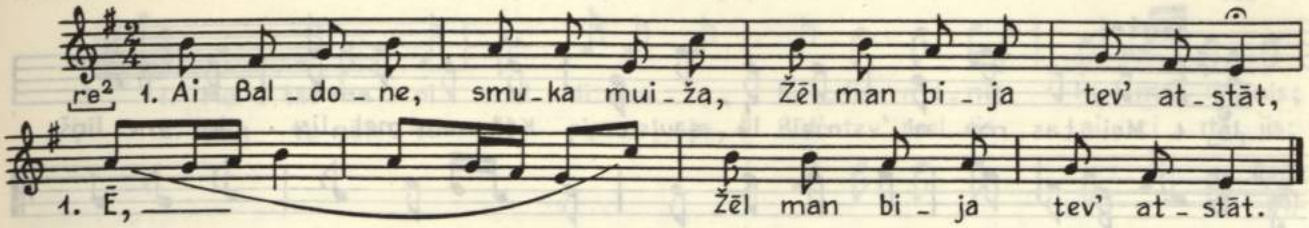
2. Smagi pūta tas puisītis,
Kam zināma līgaviņ'.
3. Kā es smagi nepūtīšu,
Kad es labi nezināj'.
4. Kad es labi nezināju,
Nāks meitiņa vai nenāks.
5. Nāc pie manis tu, meitiņa,
Tu labāku nedabos'!
6. Kunga dēlu nedabosi,
Muižiņāi nesēdēs'.

876 *Augusts Lācis Ventspils raj. Jūrkalnes c., dzim. 1915; pier. V. Bendorfs 1969. FS 1988, 156.*

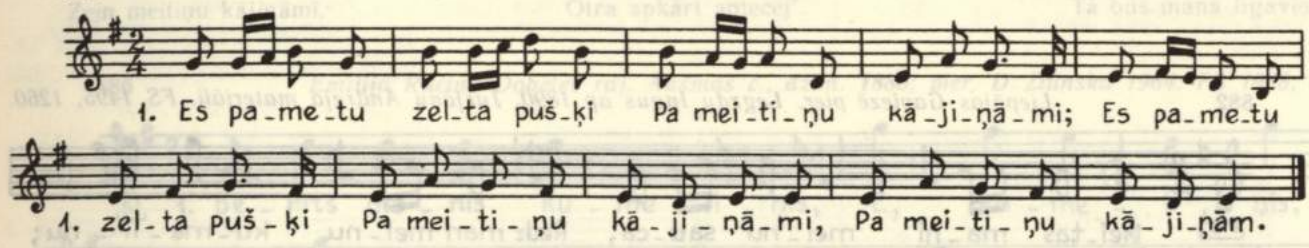
2. Grūti pūta tas puisītis,
Kam cerēta līgaviņa.
3. Kā tas grūti nepūtīsi —
Vēl jau labi nezināja.
4. Vēl jau labi nezināja,
Nāks meitiņa vai nenāksi.
5. Nepūt grūti, smuks puisīti,
Tu jau mani gan dabosi;
8. Es godīgi atsacīšu,
Pie tev' iešu dziedādama.
6. Tu jau mani gan dabosi,
Ja tu mani bildināsi.
7. Citam tēvu dēliņami
Es godīgi atsacīšu;

877 *Bauskas Iecavā pier. J. Vāgners. RLMVM, 259865, 22.*

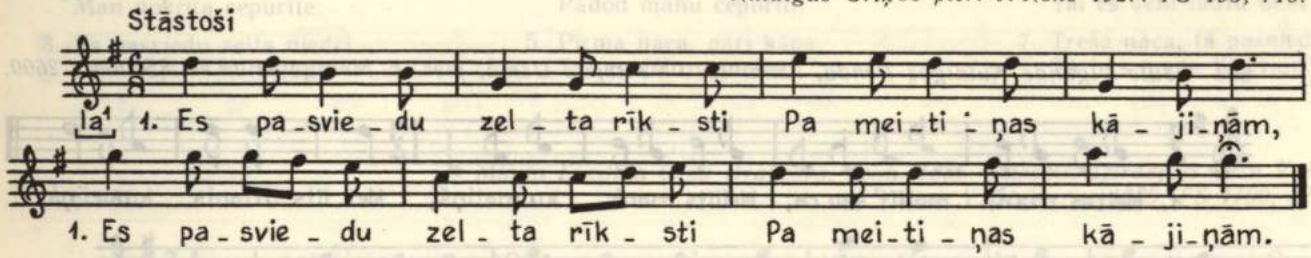
2. Visapkārti bērzu birze,
Vidū saule vizuļoj'.
3. Visapkārti rozes ziedi,
Vidū bāla magonīt'.
4. Visapkārti meitas sēži,
Vidū meitu māmuliņ'.
5. Trīs meitiņas pretī nāca,
Es pasviedu zelta niedr'.
6. Pirmā nāca, pāri kāpa,
Otrā apkārt aptecēj'.
7. Trešā nāca, tā pacēla,
Tā būs mana līgaviņ'.
8. Tā, kas pāri pārkāpuse,
To vēlēšu dzērājam.
9. Tā, kas apkārt aptecēja,
To vēlēšu bāliņam.
10. Tā, kas augšām pacēluse,
Tā būs mana līgaviņ'.

878 *Jānis Sanders Talsu Kandavā; pier. A. Salaks 1939. FS 170, 1905.*

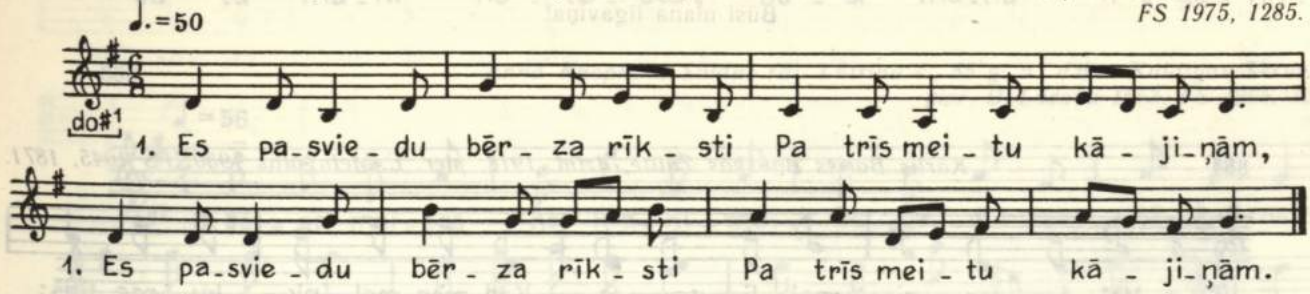
2. Pirmā nāca, garām gāja,
Tā nebija derējama.
3. Otrā nāca, pāri kāpa,
To vēlēju brālīšami.
4. Trešā nāca, tā pacēla,
Tā būs mana līgaviņa.

879 *Kuldigas Griķos pier. J. Kohs 1927. FS 193, 710.*

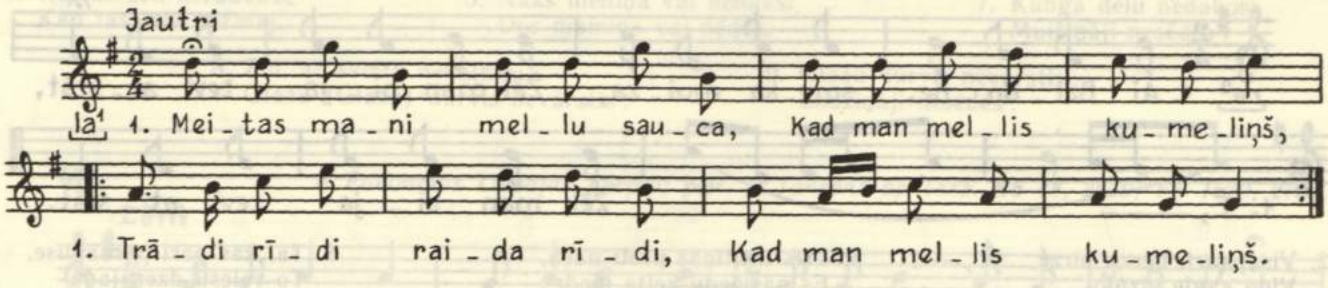
2. Pirmā nāca, pāri kāpa,
Tā nav mana līgaviņ'.
3. Otrā nāca, garām gāja,
To es došu brālīšam.
4. Trešā nāca, tā uzņēma,
Tā būs mana līgaviņ'.

880 *Emilija Irbite Bauskas raj. Īslices c., dzim. 1882 Bauskas Mežotnē; pier. R. Skudra 1965. FS 1975, 1285.*

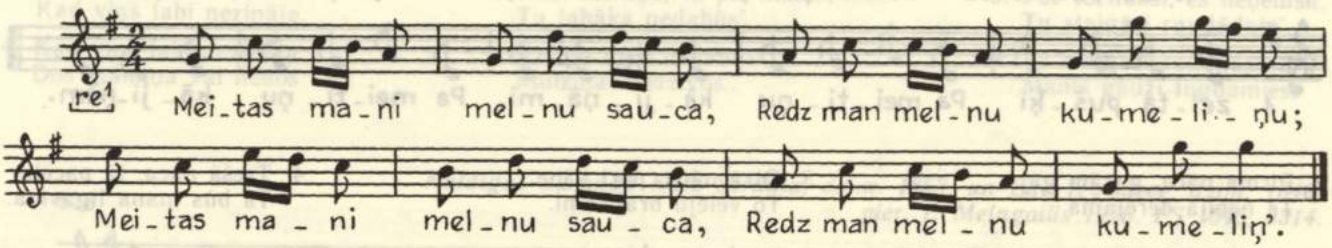
2. Pirmā nāca, pāri kāpa,
To vēlēju dzērājam;
Otra apkārt aptecēja,
To vēlēju bāliņam.
3. Trešā nāca, tā pacēla,
Tā būs mana līgaviņ'.
4. Kas var manu zirgu jāti,
Manus seglus, iemauktiņ's?
Kas var manu ligaviņu
Saderētu bildināt?
5. Mans jaunākais bāleliņis,
Tas var manu zirgu jāt,
Tas var manu ligaviņu
Saderētu bildināt.

881 *Liepājas Rāvā pier. A. Jansons 1886. Bb 43, 2662; FS 1620, 2735.*

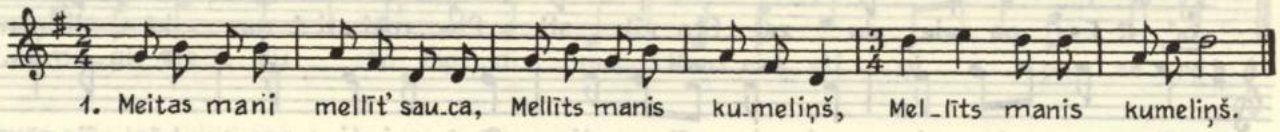

2. Vai tādēļi mells es būšu,
Kad man mellis kumeliņš?
3. Mellajami kumeļam
Zvaigžņu deķis mugurai.
4. Aun, meitiņa, baltas kājas,
Nāc ar mani tecēties!
5. Ja tu mani notecēsi,
Būsi mana līgaviņ'.
6. Ja tu mani nepanāksi,
Nebūs' mana ligaviņ'.

882 *Liepājas Gaviezē pier. Legzdu Ingus ap 1890. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 1260.*

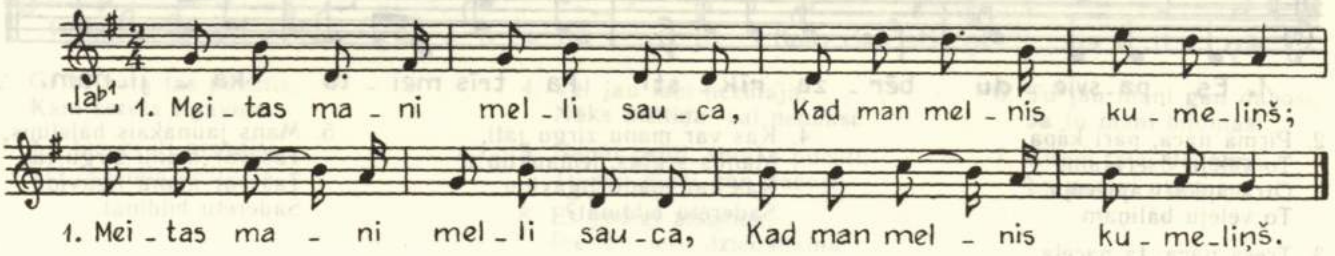

883 *Jūle Vigande Kuldīgas Rendā, dzim. 1870 Ventspils Usmā; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 2600.*

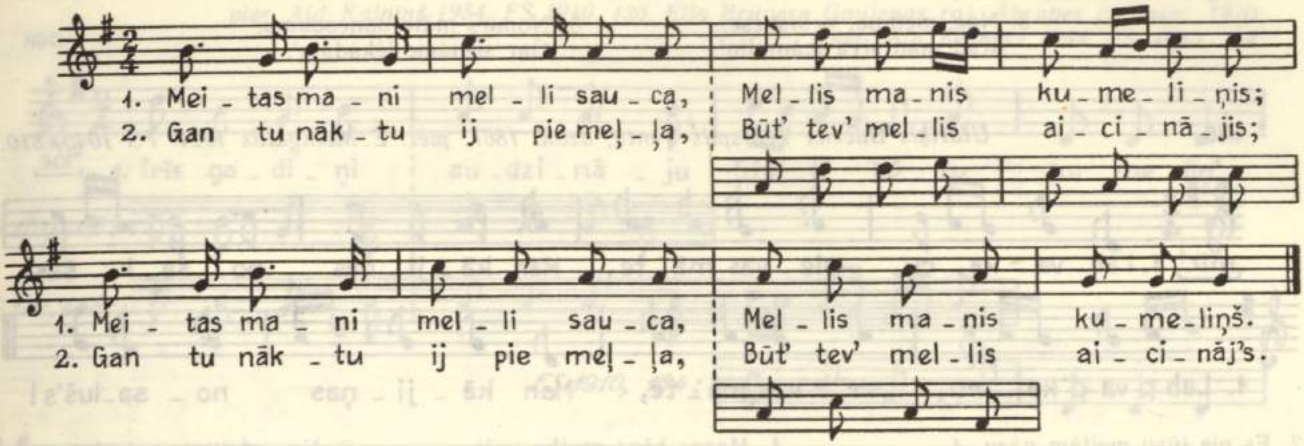
2. Es pasviedu zelta niedru
Par meitiņu kājiņām.
3. Pirmā nāca, garām gāja,
Tās vēlēju dzērējam.
4. Otra nāca, pāri kāpa,
Tās vēlēju brālīšam
(To savami brālīšam).
5. Trešā nāca, tā uzjēma (pacēla),
Tā būs mana ligaviņa.
6. Audzi liela, staigā balta,
Būsi mana līgaviņa!

884 *Kārlis Bariss Bauskas Zālītē, dzim. 1918; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 1871.*

Teksts kā 883.

885 *Ieva Lazdiņa Stučkas raj. Sērenes c., dzim. 1871; pier. I. Grauzdiņa 1970. FS 1995; 2297, 2298.*

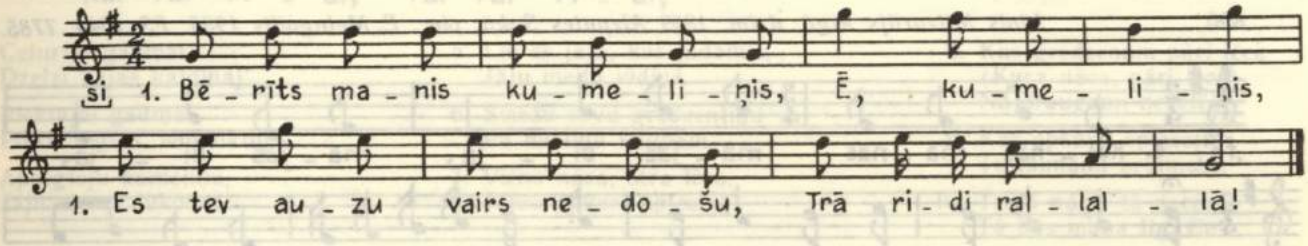
FS 1995, 2298:

1. Es nosviedu zelta ņiebur'
Zem meitiņu kājiņāmi.

2. Viena nāca — pāri kāpa,
Otra apkārt aptecēj'.

3. Trešā nāca, tā paņēma,
Tā būs mana līgaviņa.

886 *Emilija Ručiņa Dobeles raj. Ausmas c., dzim. 1880; pier. D. Žilinska 1964. FS 1968, 87.*

2. Tev kājiņa paslidēja,
Man nokrita cepurite.

3. Es pasviedu zelta niedri
Zem kājāmi kumeļami.

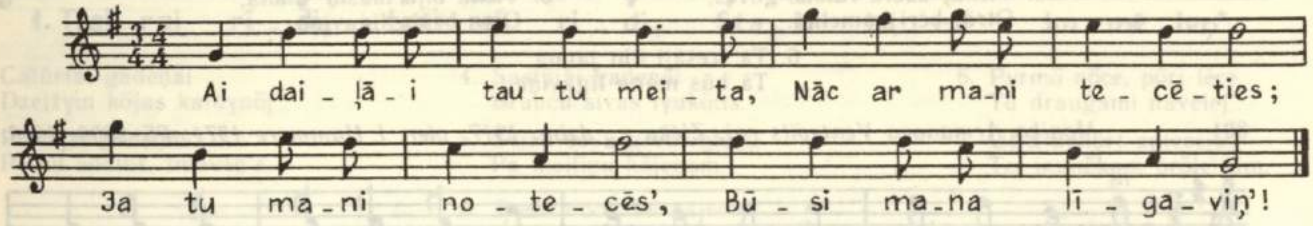
4. Ei, dižena mātes meita,
Padod manu cepurīti!

5. Pirmā naca, pāri kāpa,
Tai es vēlu to nelieti.

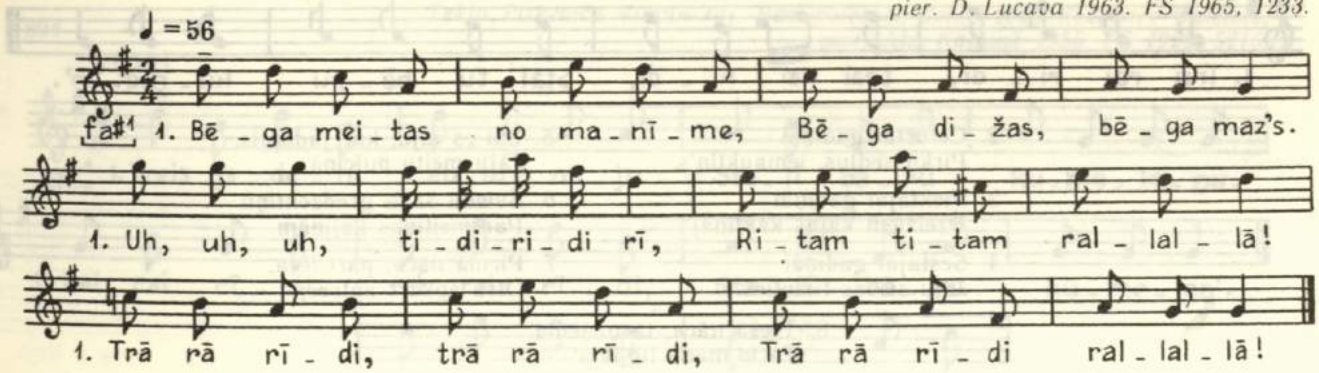
6. Otra nāca, garām gāja,
Tai es vēlu tautu dēlu.

7. Trešā nāca, tā pasniedza,
Tā būs mana līgaviņa.

887 *Minna Lazdiņa Cēsu Drabešos, dzim. 1886, dziesmu dzirdējusi Cēsu Vaivē; pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 3250.*

888 *Anna Knopkena Saldus raj. Lutriņu c., 85 g. v., dzim. Kuldigas Skrundā; pier. D. Lucava 1963. FS 1965, 1233.*

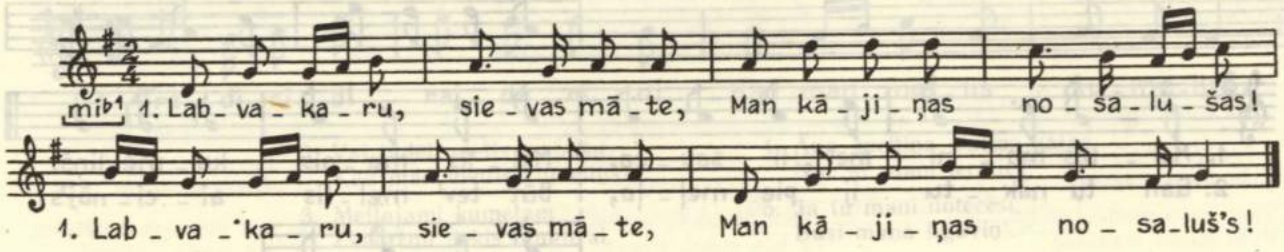
2. Mazā bēga muļķu prātu,
Kāda vella diža bēg'?

3. Nāc, meitiņa, nebistiese,
Kad man siva māmuliņ'.

4. Vārīsime krūkļu putru,
Nomirs māte dancodam'.

5. Nomirs māte dancodama,
Gar sienāme lēkādam'.

889 *Uldriķis Būcēns Ventspils Ventā, dzim. 1867; pier. E. Melngailis 1924. FS 1045, 810.*

2. Es pie jūsu meitām nācu,
Lai tās sagšas (? E. M.) mani silda.

3. Meitas bēga no maneme,
Bēga dižas, bēga mazas.

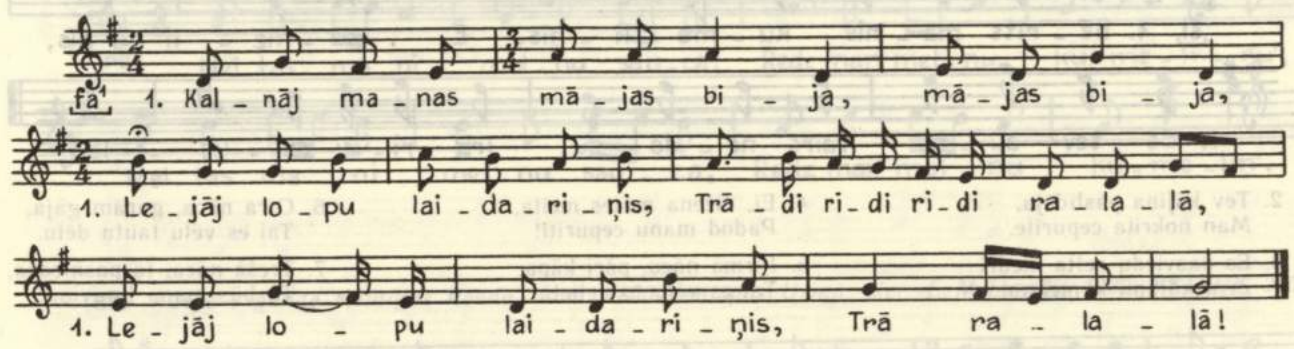
4. Mazas bēga muļķu prātu;
Kāda joda dižas bēga?

5. Dižas bēga tāda joda,
Ka man siva māmuliņa.

6. Nāc, meitiņa, nebēdāji,
Nei būs māte mūs' mūžiņu!

7. Vārīsimi krūkļu putru,
Nosprāgs māte dancodama.

890 *Jānis Milzarājs Rigā, dzim. 1869 Aizputes Sakā; pier. E. Melngailis 1936. FS 1045, 7785.*

2. Manāj lopu laidarāji
Trīs sidraba (zeltīti) avotiņi.

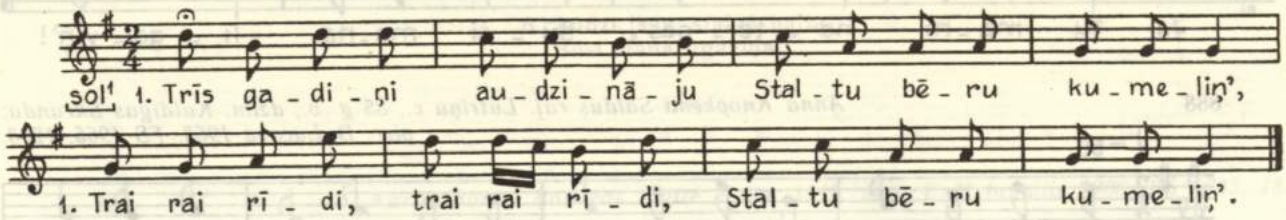
3. Vienāj dzēra raibas goves,
Otrāj bēri kumeliņi.

4. Tai trešāji avotāji
Trīs meitiņas velējāsi.

5. Viena bija māsiņ' mana,
Otra brāļa līgaviņa.

6. Tā trešāji itin jauna,
Tā būs mana līgaviņa.

891 *Monika Armanova Ventspils raj. Zlēku c., dzim. 1917; pier. I. Hammere 1971. FS 2000, 2656.*

2. Ceturtāi gadiņāi
Pirku sedlus, iemauktiņ's.

3. Piektajāi gadiņāi
Dzelžiem kājas kaldināj'.

4. Sestajāi gadiņāi
Jāju sievas lūkoties.

5. Lai es jāju, kur jādamis,
Jāju meitu pulciņā.

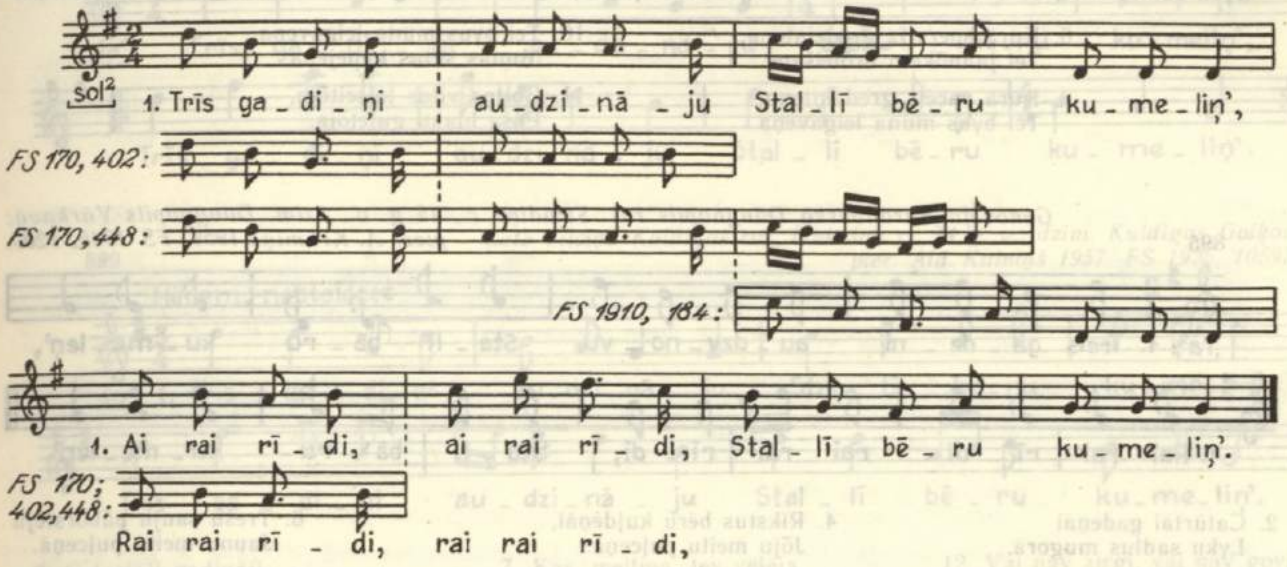
6. Sviedu savu gredzentiņu
Par meitiņas kājiņām.

7. Pirmā nāca, pāri lēca,
Otrā apkārt aptecēj'.

8. Trešā nāca, tā uzņēma,
Tā ir mana līgaviņ'.

892

Mare Kažoka Ilūkstes Gārsenē, 82 g. v.; pier. A. Jakāns 1929. FS 832, 445. Marija Birkerte Rigā; pier. A. Salaks 1927. FS 170; 402, 448. Elza Cimdiņa Gaujenas raj. Ineša c., 42 g. v.; pier. Ald. Kalniņš 1954. FS 1910, 130. Ella Brūvere Gaujenas raj. Abrupeš c., dzim. 1910; pier. Ald. Kalniņš 1954. FS 1910, 184.

2. Ceturtāi gadiņāi
Dzelzi kājas kaldinā j'.

3. Piektajāi gadiņāi
Pirku seglus, iemauktiņ's.

4. Apsegloju kumeliņu,
Jāju sievas lūkoties.

5. Lai es jāju, kur jādamis,
Jāju meitu vidiņā.

6. Sviežu savu gredzentiņu
Pa meitiņu kājiņām.

7. Viena nāca, otra lēca,
Trešā apkārt aptecej'.

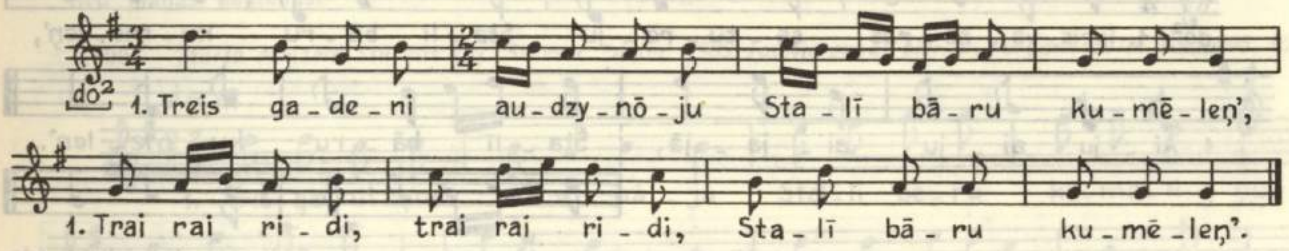
8. Kas gredzenam pāri lēca
(Kura nāca, pāri lēca),
Ne draugami nevēlēj'.

9. Kas apkārti aptecēja,
To jaunami brāliņam.

10. Trešā nāca, tā pacēla,
Tā būs mana līgaviņ'.

893

Ludzas Zvirgzdenē pier. T. Puizāns 1938. FS 548, 20594.

2. Catūrtāi gadeņāi
Dzeļžym kōjas kaldynōj'.

3. Piktajāi gadeņāi
Pērku sodlus, īmaveņ's.

4. Sastȳjāi gadeņāi
Brauču sīvas lyukōtis.

5. Svižu sovu gredziņteņu
Pa meitiņu kōjeņom.

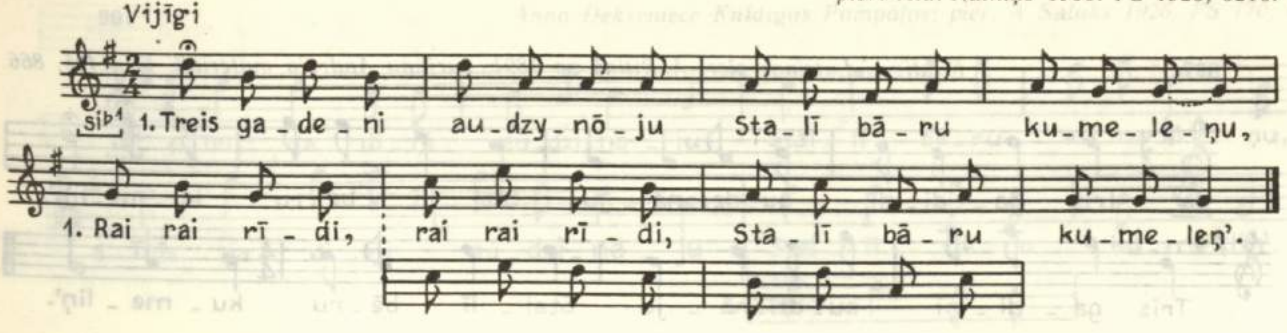
6. Pyrmō nōce, pōri lēce,
Tū draugami navēlej'.

7. Ōtra apkōrt aptecēja,
Tei jaunōkam brōleišam.

8. Trešō nōce, tei pajēme,
Tei byus muna leigaveņ'.

894

Tekla Pitkeviča Viļānu raj. Radopoles c., dzim. 1903 Rēzeknes Galēnos; pier. Ald. Kalniņš 1955. FS 1925, 5216.

2. Catūrtāi gadeņāi
Pērku sadlus, īmaveņ's.

3. Piktajāi gadeņāi
Lyku sadlus mugorā.

4. Sastajāi gadeņāi
Jōju sivas lyukōtis.

5. Lai es jōju, kur jōdamsi.
Jōju meitu puļceņā.

6. Svīžu sovu gredziņteņu
Zem meiteņu kōjeņom.

7. Kura is nu gredziņteņa,
Tōs ir draugam navēlēšu.

8. Kura spers iz gredziņteņa,
Tei jaunōkam brōleišam.

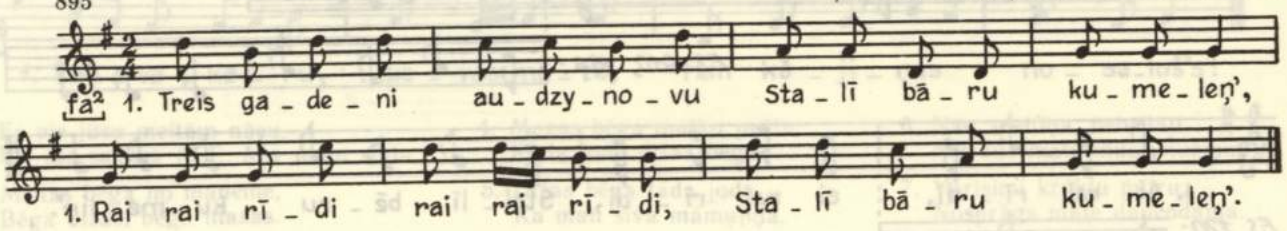
9. Kura paceļs gredziņteņu,
Tei byus muna leigaveņa.

10. Tei byus muna leigaveņa,
Munas sātas kūpējeņa.

11. Boltas vītas taiseitōja,
Poša blaku gulētōja.

Genovefa Baranovska Daugavpils raj. Stradiņu c., 45 g. v., dzim. Daugavpils Vārkavā; pier. A. Krūmiņš 1959. FS 1945, 9209.

895

2. Catūrtāi gadeņāi
Lyku sadlus mugorā.

3. Lyku sadlus mugorāi,
Rikstus bēru kuļdeņā.

4. Rikstus bēru kuļdeņāi,
Jōju meitu puļceņā.

5. Sauju devu meiteņai,
Ūtru meitas māmeņai.

6. Trešū sauju pabōrsteju
Jaunu meitu puļceņā.

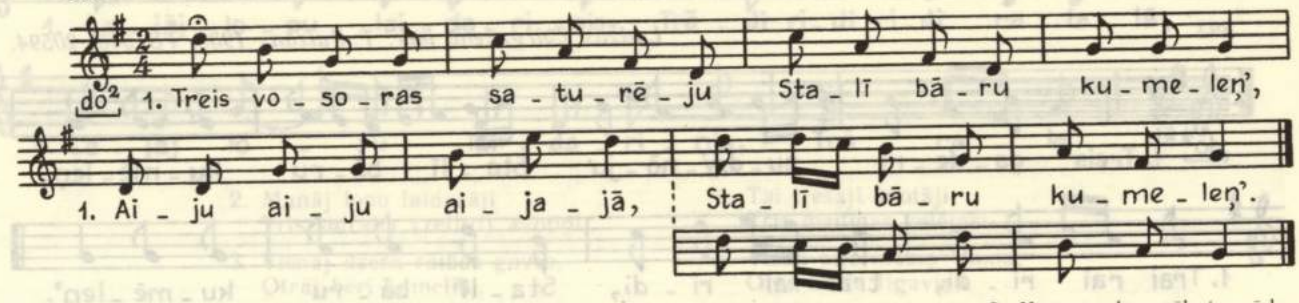
7. Koļš rikšteņus salaseju,
Toļš sauleite aizalaid'.

8. Kō sauleite aizalaide,
Prosu vītas pataiseit.

9. Kō vīteņu pataiseju,
Prosu klōti atsagulț.

Helēna Lokale Viļānu raj. Pelsiņu c., 35 g. v., dzim. Rēzeknes Dricēnos; pier. Ald. Kalniņš 1955. FS 1925, 5326.

896

2. Catūrtāi vosorāi
Lyku sadlus mugorā.

3. Bēru rikstus karmanāi,
Jōju meitu pogolmā.

4. Vīnu sauju meitom devu,
Ūtru meitu māmeņai.

5. Trešu sauju pakaiseju
Pa meiteņu pagaļmeņ'.

6. Kamer obas rikstus ēde,
Jau sauleite nūritēj'.

7. Kur tu īsi, cima puisi,
Šū naksneņu pōrgulēt?

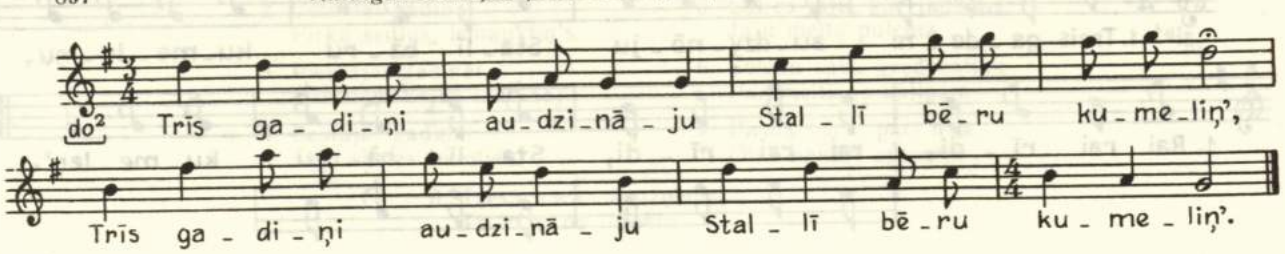
8. Vīnu vītu gulēsimi,
Vīnu runu runōsim.

9. Nicik ilgi nagulēju,
Jau māmeņa stōvu ceļ.

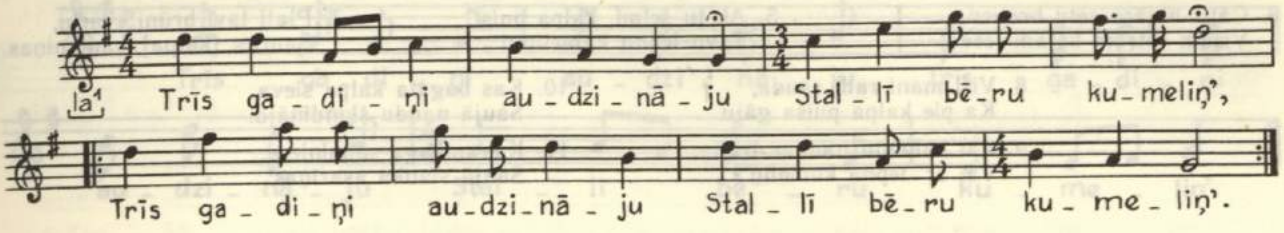
10. Celīs tu, muna meitine,
Kur tu taida nūskumeig'?

11. Par tū rikstu lasēšonu
Myužam tautu rūceņā.

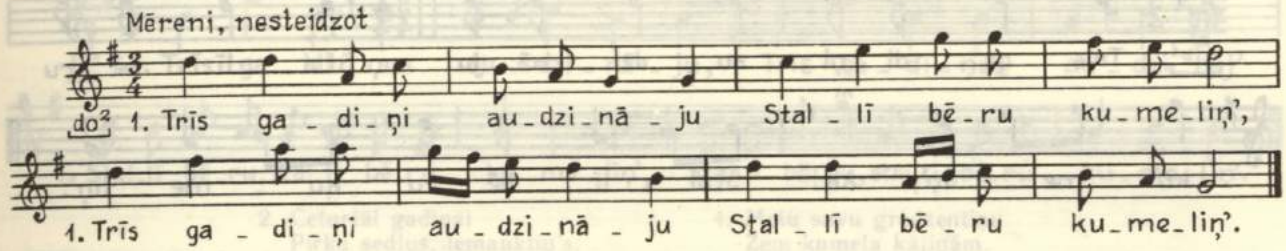
897 *Kuldigas Lutriņos pier. A. Ritiņš ap 1891. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 866.*

898 *Kuldigas Lutriņos pier. J. Ritingers. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 879.*

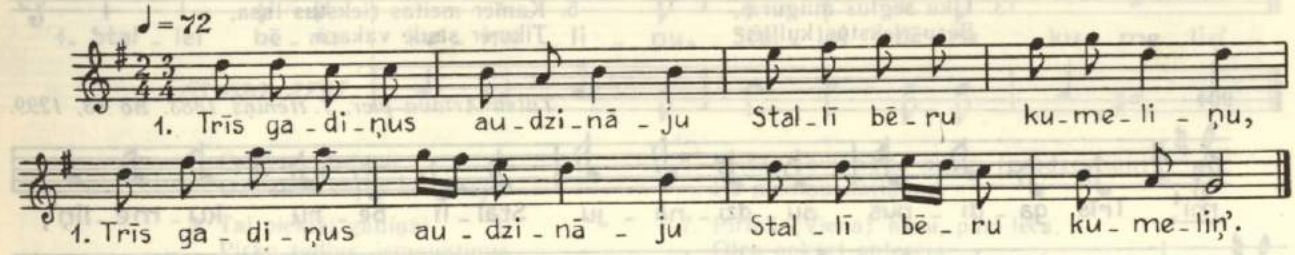

899 *Late Vilciņa Kuldigas raj. Ievkalnu c., 74 g. v., dzim. Kuldigas Gaiķos; pier. Ald. Kalniņš 1957. FS 1935, 10597.*

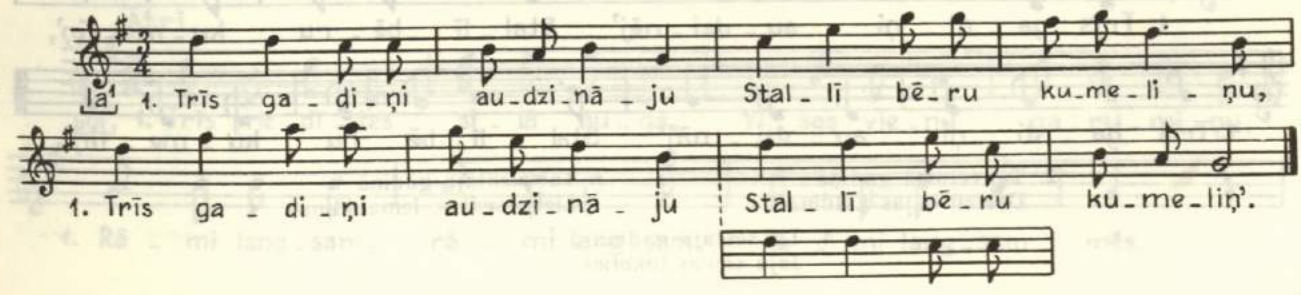
2. Cetortāji gadiņāji
Pērku seglus, iemauktiņ's.
3. Kad nopirku iemauktiņus,
Tad iejūdzu kamanās.
4. Lepni, lepni cauri braucu
Caur' tautieša sētiņai,
5. Ka tā lepna tautu meita
Pie lodziņa skatījās.
6. Nāc arāja, tautu meita,
Sēd' manāsi kamanās!
7. Kas, meitiņa, tev veleja
Sēdēt kalpa kamanās?
8. Plati tavi brūni svārki,
Šauras kalpa kamaniņ's.
9. Visi tavi radi rauda,
Kad tu kalpa līgaviņ'.
10. Ko, radiņi, jūs raudieti,
Kad es pate neraudāj'?
11. Vai kalpami nav sirsniņa
Milēt savu līgaviņ'?
12. Vai nav zirgi, vai nav govis
Kalpa vīra laidarā?
13. Vai nav mieži, vai nav rudzi
Kalpa vīra tirumā?
14. Labāk esmu kalpa sieva,
Ne nabaga saimeniec'.
15. Kas bagāta kalpa sieva,
Cimdā naudu žvadzināj';
16. Kas nabaga saimeniece,
Cimdā slauka asariņ's.

900 *Marta Maižele Stučkas raj. Seces c., dzim. 1909 Jaunjelgavā; pier. J. Torgāns 1970. FS 1995, 927.*

2. Ceturtāi gadiņāi,
Tad iejūdzu kamanāsi.
3. Garām braucu viņas sētu,
Viņa stāvēj' namdurvīsi.
4. Ak tu šķelmi, kalpa puisi,
Tavu skaistu kumeliņu!
5. Ņem jel mani, pavizini
Pa to ceļa gabaliņu!
6. Plati tavi zīda brunči,
Šauras kalpa kamaniņas.

901 *Anna Dekšeniece Kuldigas Pampāļos; pier. A. Salaks 1926. FS 170, 45.*

2. Ceturtāi gadiņāi,
Tad iejūdzu kamanāsi.

3. Caur bajāra sētu braucu,
Visām četrām kājām lēca.

4. Bajāram bij viena meita,
Tā pa logu skatījās.

5. Ak tu šelmi, kalpa puisi,
Tavu lepnu kumeliņu!

6. Jem jel mani vizināti
Vienu zemes gabaliņu!

7. Plati tavi brūni svārki,
Šauras [kalpa] kamaniņas.

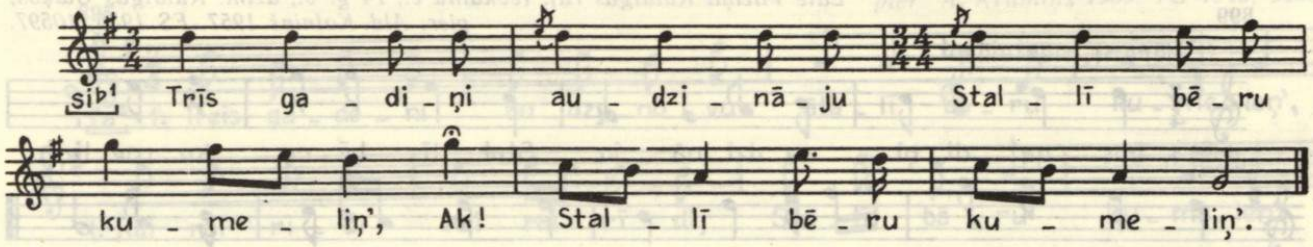
8. Visi mani radi rauda,
Ka pie kalpa puiša gāju.

9. Vai kalpami naudas trūka,
Vai ar' lepna kumeliņ'?

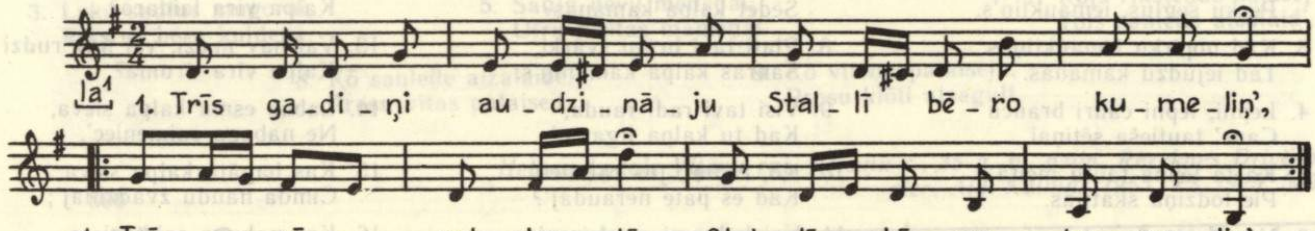
10. Kas bagāta kalpa sieva,
Saujā naudu šķindināja.

11. Kas nabaga saiminiece,
Saujā slauka asariņas.

902 *Kuldīgas Lutriņos pier. A. Ritiņš ap 1891. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 1699.*

903 *J. Cimze. Dziesmu rota. R., 1874, 3. sēj., 61. nr.*

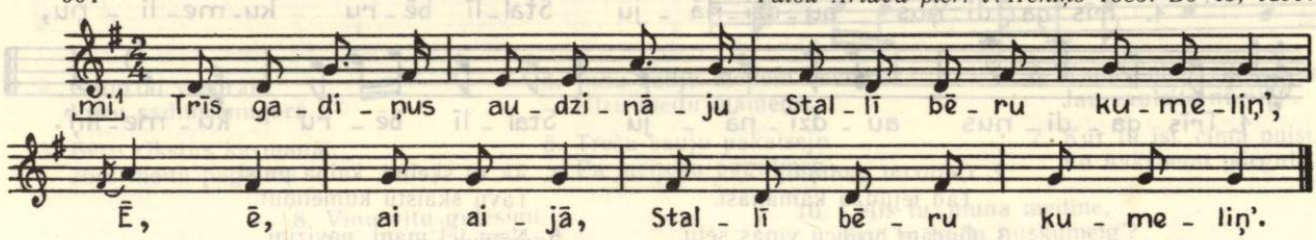
2. Ceturtāi gadiņāi
Liku seglus mugurā.

3. Liku seglus mugurāi,
Bēru riekstus kulītē.

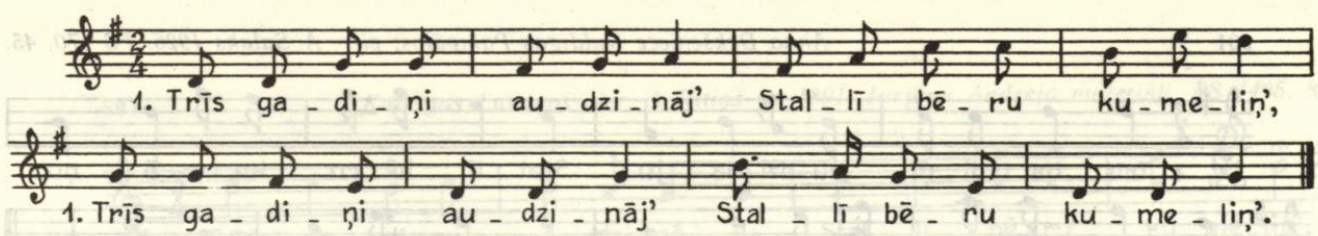
4. Jāj' pa ceļu svaidīdamsi,
Diezgan riekstu lasītāj'.

5. Kamēr meitas riekstus lasa,
Tikmēr saule vakarā.

904 *Talsu Ārlavā pier. J. Heniņš 1883. Bb 43, 1299.*

905 *Liepājas Bārtā pier. F. Fišers 1890. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 2346; teksts FS 1730, 53523.*

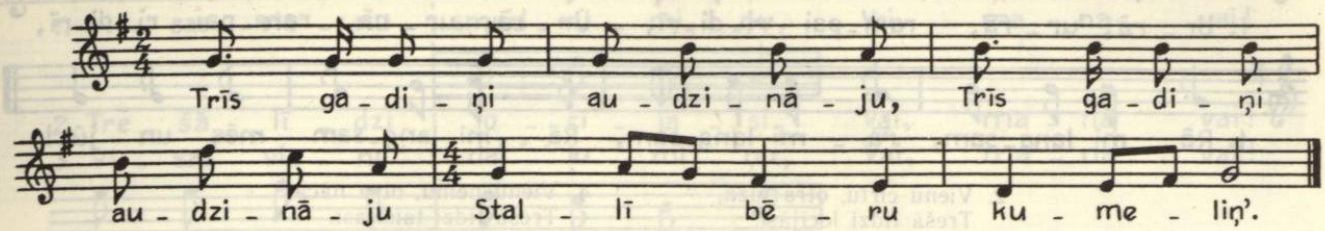

2. Tai ceturtā gadiņā
Dzelzu kājas kaldinājā'.

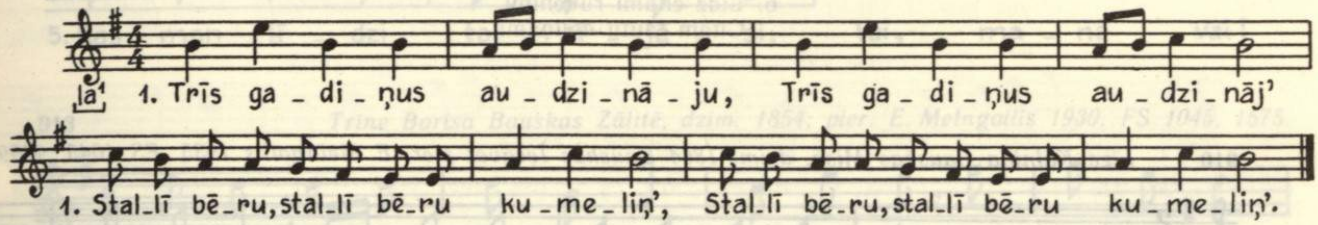
3. Tai piektajā gadiņā
Lieku sedlus, iemauktiņus.

4. Tai sestajā gadiņā
Jāju sievas lūkoties.

906 *Milda Kārkliņa Cēsu Taurenē, dzim. 1903, dziesmu dzirdējusi Cēsu Vecpiebalgā; pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 4496.*

907 *Anna Putniņa Aizputes raj. Kazdangas c., 61 g. v.; pier. A. Krūmiņš 1950. FS 1824, 1034.*

2. Ceturtāi gadiņāi
Pirku sedlus, iemauktiņ's.

3. Piektajāi gadiņāi
Jāju sievas lūkoties.

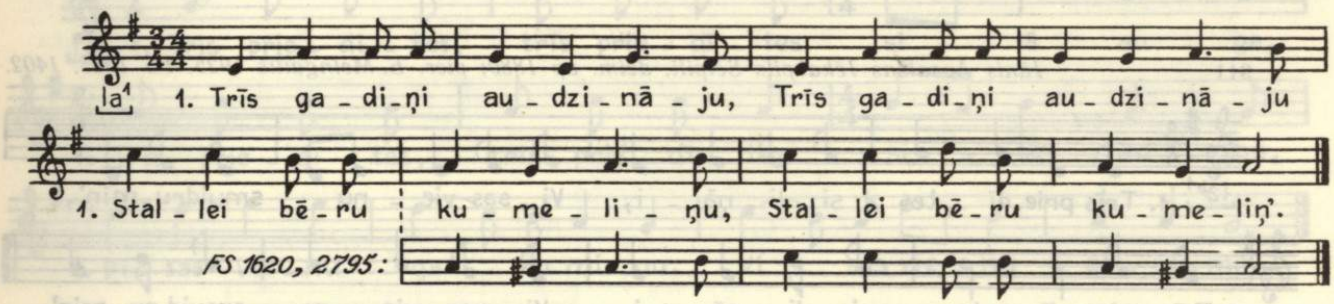
4. Metu savu gredzentiņu
Zem kumeļa kājiņām.

5. Viena gāja, pāri lēca,
Otra apkārt aptecēj'.

6. Trešā nāca, tā pacēla,
Tā būs mana ligaviņ'.

Minna Dreimane Aizputes Dunalkā; pier. A. Jansons 1886. Bb 43, 2612; FS 1620, 2795; teksts LD 13296.

908

2. Cetortāi gadiņāi
Dzelžiem kājas kaldināju.

3. Tai piektāi gadiņāi
Pirku sedlus, iemauktiņus.

4. Tai sestāi gadiņāi
Jāju sievas lūkotiesi.

5. Lai es jāju, kur jādamis,
Jāju meitu pulciņāi.

6. Sviežu savu zelta niedri (gradzentiņu)
Pa meitiņu kājiņāmi.

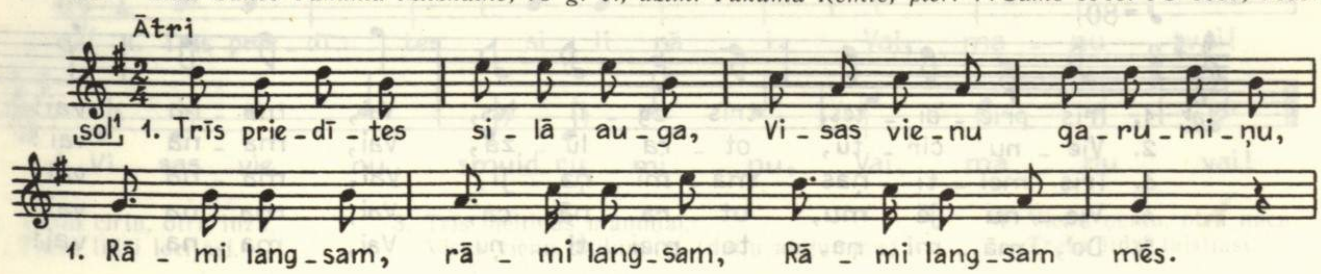
7. Pirmā (Viena) nāca, pāri lēca,
Otra apkārt aptecēja.

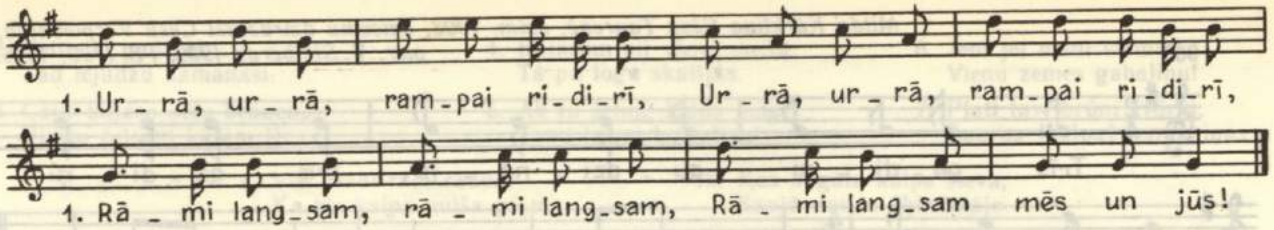
8. Kas niedrei (gradzenam) pāri lēca,
To ne draugam (Ne draugami) nevēlēju.

9. Kas apkārt aptecēja,
To jaunami brālītimi.

10. Trešā nāca, tā uzjēma,
Tā būs mana līgaviņa.

909 *Lība Cunce Tukuma Milzkalnē, 75 g. v., dzim. Tukuma Remtē; pier. V. Sams 1948. FS 1835, 7455.*

2. Vienu cirtu, otra lūza,
Trešā līdzi locijāsi.

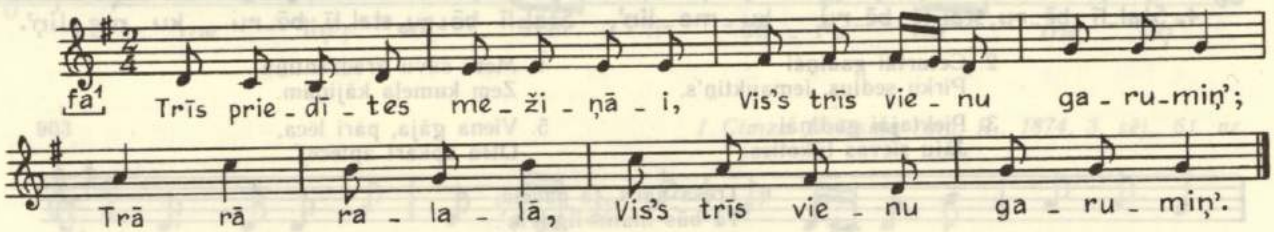
3. Trīs meitiņas māmiņai,
Visas vienu daiļumiņu.

4. Vienu ņēmu, otra nāca,
Treša līdzi taisijāsi.

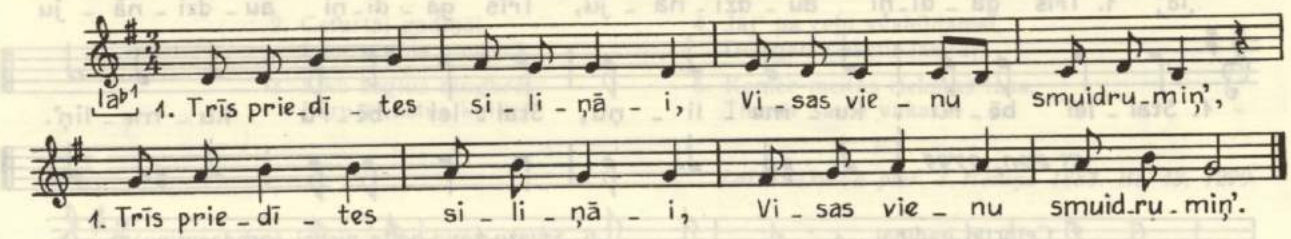
5. Lai palika, lai dzīvoja
Līdz citami rudenimi.

6. Līdz citami rudenimi,
Citam tautu dēliņami.

910 *Lize Kalniņa Bauskas Misā, dzim. 1864 Bauskas Iecavā; pier. E. Melngailis 1935. FS 1045, 9609.*

911 *Jānis Apsalons Iēkabpils Sēlpilī, dzim. ap 1880; pier. E. Melngailis 1925. FS 1045, 1402.*

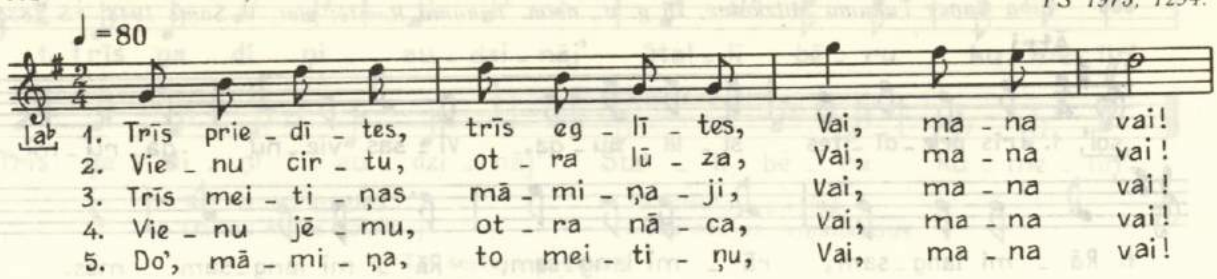
2. Vienu cirtu, otra lūza,
Trešā līdzi locijās.

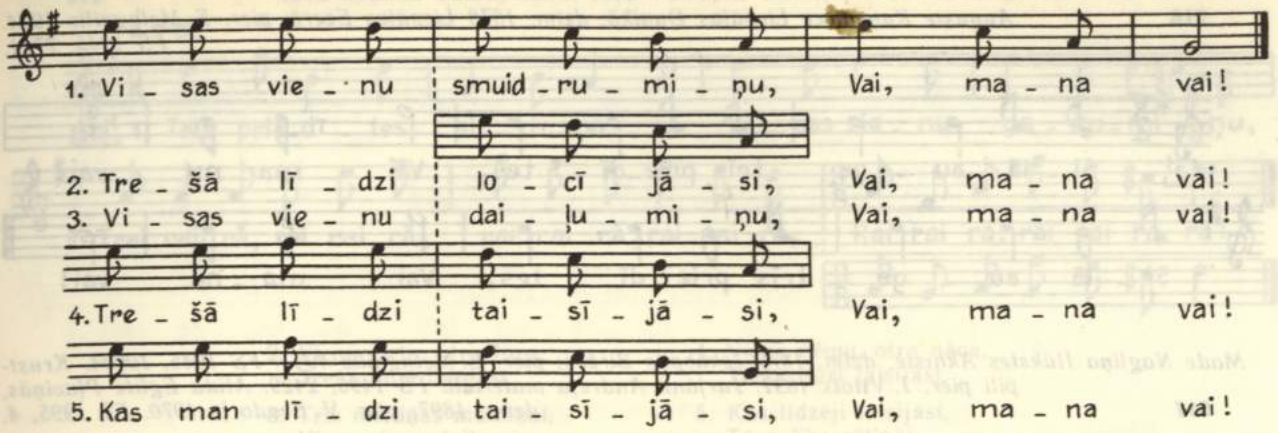
3. Trīs meitiņas māmiņaji,
Visas vienu daiļumiņ'.

4. Vienu ņēmu, otra nāca,
Trešā līdzi taisijās.

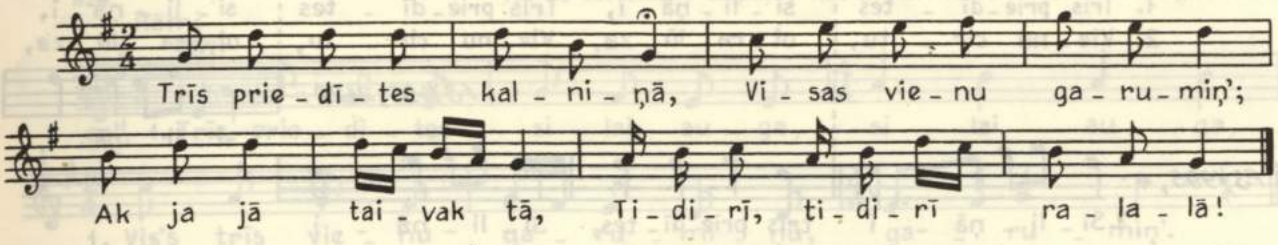
5. Ai dieviņi, kur es likšu,
Neņems citi bāleliņ'.

912 *Emilija Irbīte Bauskas raj. Īslices c., dzim. 1882 Bauskas Mežotnē; pier. R. Skudra 1965. FS 1975, 1294.*

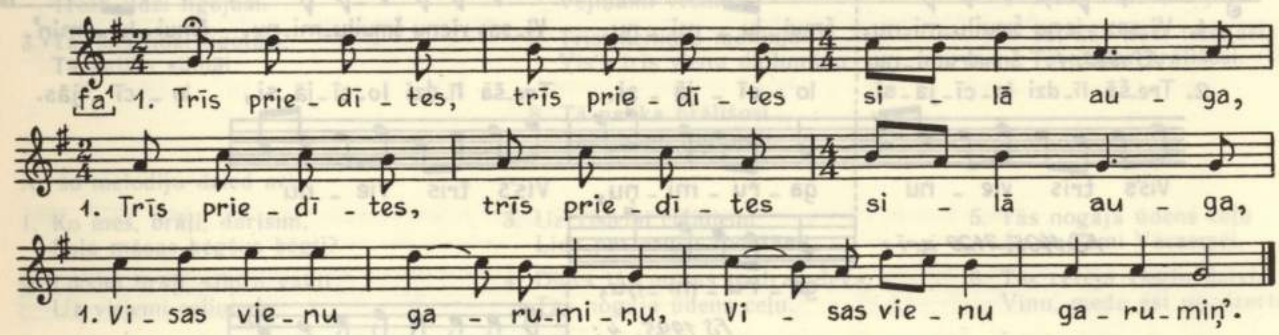

913 *Trine Barisa Bauskas Zālitē, dzim. 1854; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 1575.*

914 *Katrina Jansone Aizputē, dzim. 1853 Aizputes Ciravā; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 2409.*

2. Vienu cērtu, otra lūza,
Trešā līdzi līgojāsi.

3. Tā, kas līdzi līgojāsi,
Tā palika siliņāi.

4. Tā palika siliņāi
Vējiņami vēcināma.

5. Trīs meitiņas māmiņai,
Vis's trīs vienu daiļumiņu.

6. Vienu jēmu, otra nāca,
Trešā līdzi taisījāsi.

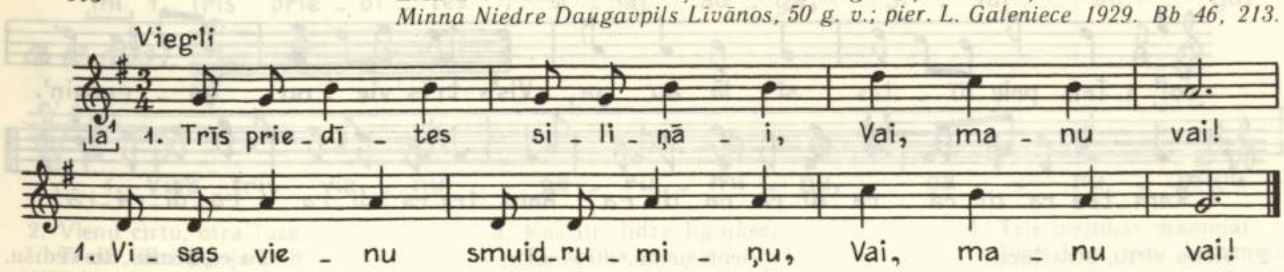
7. Tā, kas līdzi taisījāsi,
Tā palika māmiņai.

8. Tā palika māmiņai
Cimdu, zeķu aditāja,

9. Cimdu, zeķu aditāja,
Man gultiņas taisītāja.

Madonas Cesvainē pier. M. Gubene. M. Gubene. 30 latviešu tautās dziesmas. R., 1914, 22. nr.

915 *Elza Štokmane Saldus raj. Ezeres c., 59 g. v.; pier. S. Zaķe 1963. FS 1965, 1071.*
Minna Niedre Daugavpils Līvānos, 50 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. Bb 46, 213.

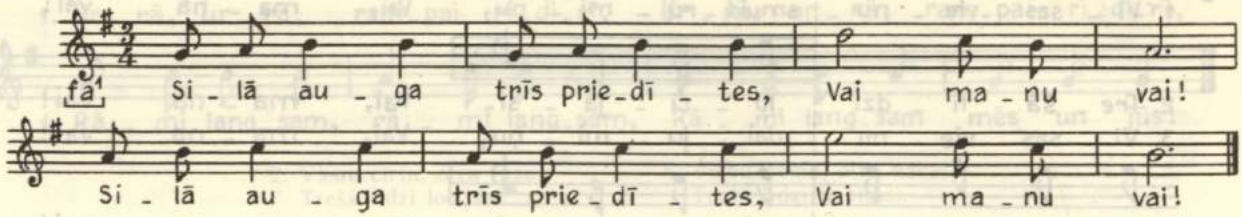

2. Vienu cirtu, otra lūza,
Trešā līdzi locījāsi.

3. Trīs meitiņas māmiņai,
Visas vienu daiļumiņu (daiļu augumiņu).

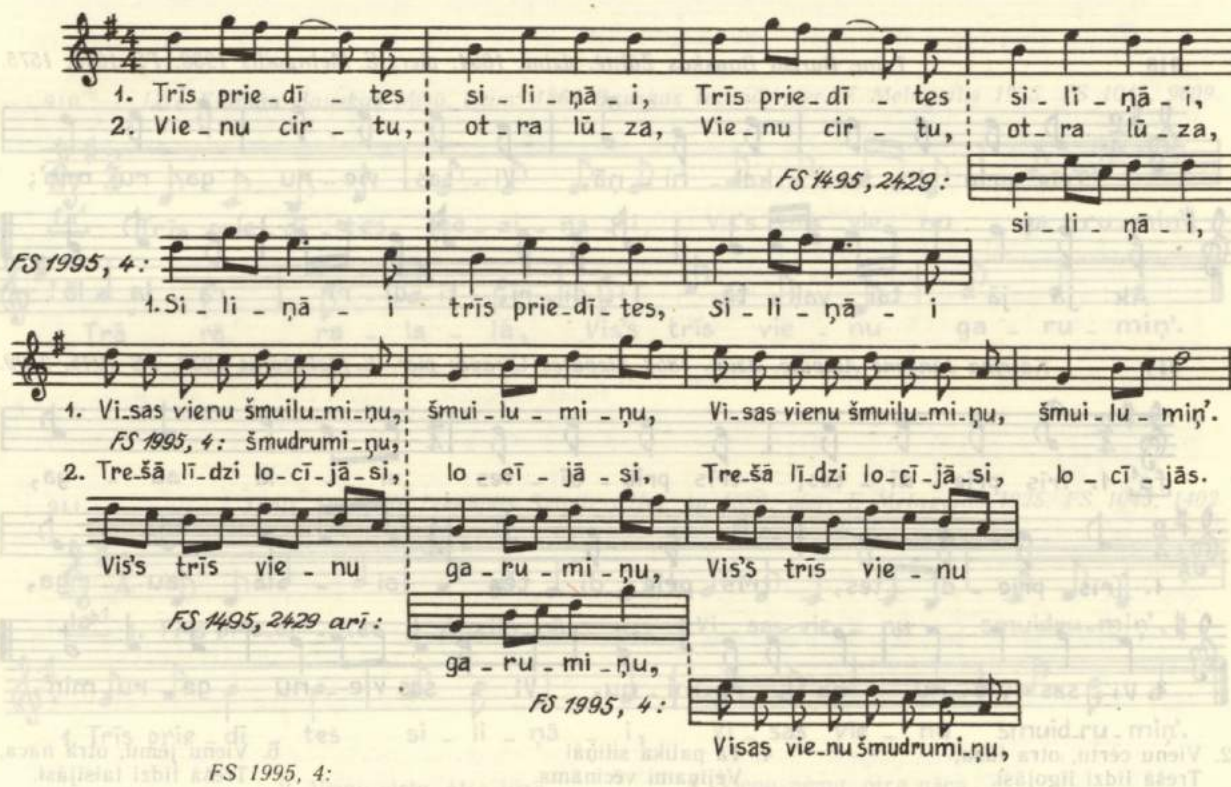
4. Vienu ņēmu, otra nāca,
Trešā līdzi taisījāsi.

916 *Auguste Ruņemiece Liepājas Dunikā, dzim. 1878 Liepājas Ezerē; pier. E. Melngailis 1934. FS 1045, 7761.*

Made Nagliņa Ilūkstes Aknistē, dzim. 1870 Jēkabpils Biržos; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 10004. Krustpili pier. J. Vitols 1891. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 2429. Alida Eglīte Pļaviņās, dzim. 1897; pier. V. Bendorfs 1970. FS 1995, 4.

917

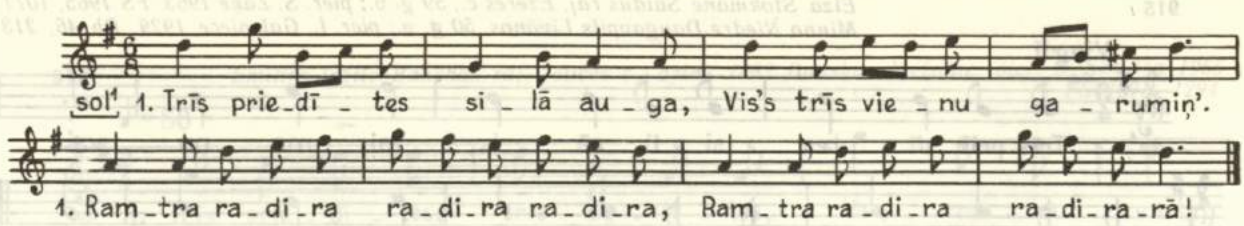

FS 1995, 4:

3. Māmiņai trīs meitiņas,
Visas vienu daiļumiņu.

4. Vienu vedu, otra nāca,
Trešā līdzi taisījāsi.

918 *R. Bērziņš. Latviešu vijolites. R., 1896, 2. vainags, 28. nr.*

2. Vienu cirtu, otra lūza,
Trešā līdzi locījās.

3. Trīs meitiņas māmiņai,
Vis's trīs vienu daiļumiņ'.

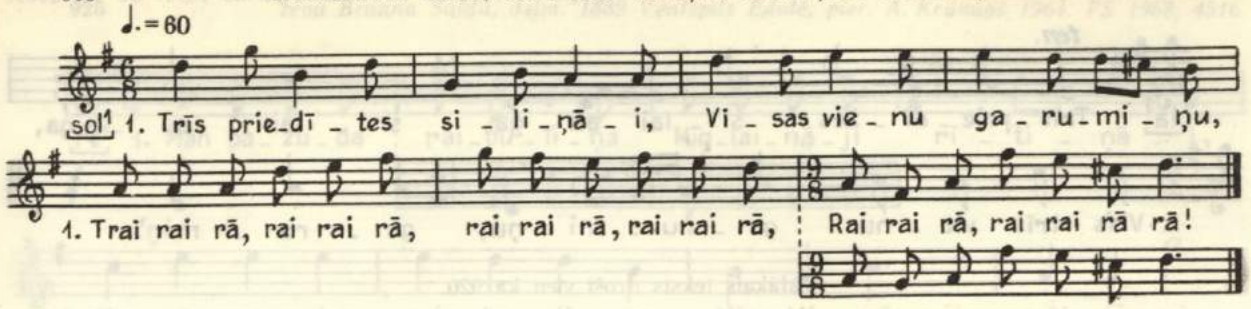
4. Vienu ņemu, otra nāca,
Trešā līdzi taisījās.

5. Vai taisiesi, netaisiesi,
Es jau tevis nevēdīš'.

6. To es ņemšu, to vedīšu,
Kas ar mani saderēt'.

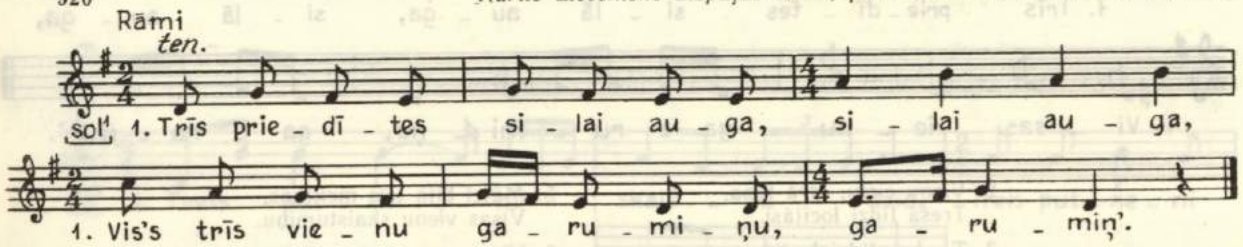
7. Tai es došu sav' rociņu,
Savu zelta gredzentiņ'.

919 *Ieva Brauna Saldū, dzim. 1889 Ventspils Edolē; pier. A. Krūmiņš 1964. FS 1968, 4514.*

2. Vienu cirtu, otra lūza,
Trešā līdzi līgojāsi.
3. Trīs meitiņas māmiņai,
Visas vienu daiļumiņu.
4. Vienu ņēmu, otra nāca,
Trešā līdzi taisījāsi.
5. Kas līdzēji taisījāsi,
Tā palika sētiņāi.

920 *Kārlis Liecenieks Liepājas Rāvā; pier. A. Jansons 1886. Bb 43, 2608.*

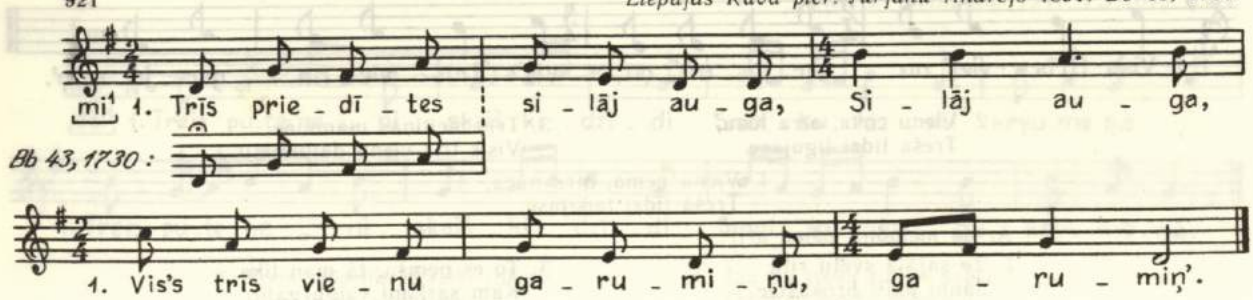
2. Vienu cirtu, otra lūza,
Trešā līdzi līgojāsi.
3. Tā, kas līdzi līgojāsi,
Tā palika siliņāi.
4. Tā palika siliņāi
Vējiņami vēcināti.
5. Trīs meitiņas māmiņai,
Vis's trīs vienu dailumiņu.
6. Vienu jēmu, otra nāca,
Trešā līdzi taisījāsi.
7. Tā, kas līdzi taisījāsi,
Tā palika brālīšosi.
8. Tā palika brālīšosi
Tautiņāmi niecināti.

Ar šo melodiju dzied arī:

1. Ko mēs, brāļi, darīsim,
Sola māsas bēgšus bēgti?
2. Liksim, brāļi, stipru vakti
Uz visiem celiņiem.
3. Uz visiem celiņiem
Līdz pat prūšu robežāmi.
4. Dievs tās māsas gudras deva,
Tās nogāja ūdens ceļu.
5. Tās nogāja ūdens ceļu
Ar kuģiem Vāczemēi.
6. Tur cerēja vieglu dzīvi,
Vīnu, medu ēst un dzerti.
7. Tur tām lika zaļus pūrus
Pa pūrami maldināti.
8. Iesim, māsas, atpakaļi
Savai tēvu zemītēi.
9. Mūs' brāļami lieli lauki,
Visi pilli linu sēti.
10. Tos vērpsimi, audīsimi
Priekš saviemi brālīšiemi.

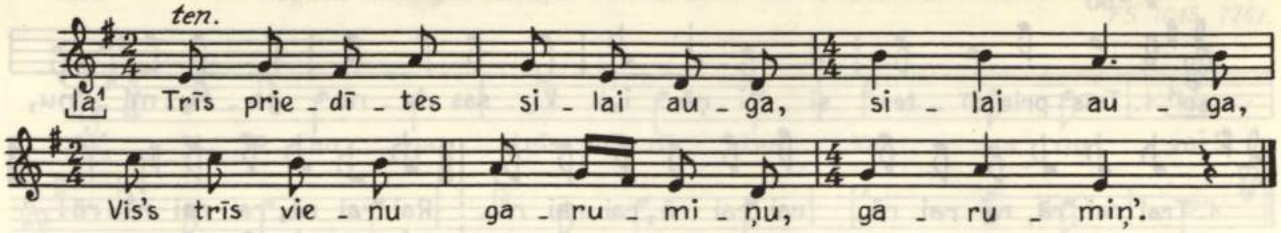
Jānis Milzarājs Rigā, dzim. 1869 Aizputes Sakā; pier. E. Melngailis 1936. FS 1045, 7781.
Liepājas Rāvā pier. Jurjānu Andrejs 1891. Bb 43, 1730.

921

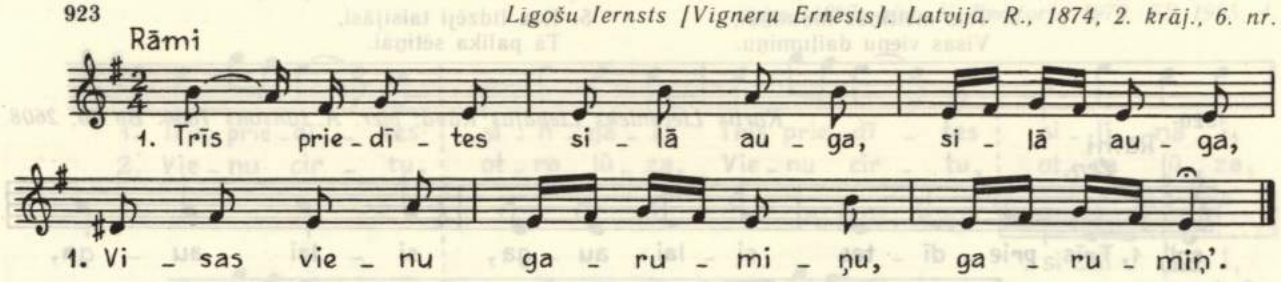
2. Vienu cirtu, otra lūza,
Trešā līdzi ligojāse.
3. Kas tur līdza līgojāse,
Tā palika siliņāje.
4. Trīs meitiņas māmiņai,
Vis's trīs vienu dailumiņu.
5. Vienu ņēmu, otra nāca,
Trešā līdza taisījāse.
6. Kas tur līdza taisījāse,
Tā palika sētiņāje.

922 *Liepājas Rāvā pier. A. Jansons pirms 1891. Bb 43, 2609.*

Tālākais teksts droši vien kā 920.

923 *Līgošu Iernsts [Vigneru Ernests]. Latvija. R., 1874, 2. krāj., 6. nr.*

2. Vienu cirtu, otra lūza,
Trešā līdzi locījāsi.

3. Tā, kas līdzi locījāsi,
Tā palika siliņāje.

4. Tā palika siliņāje
Vējiņame vēsināti.

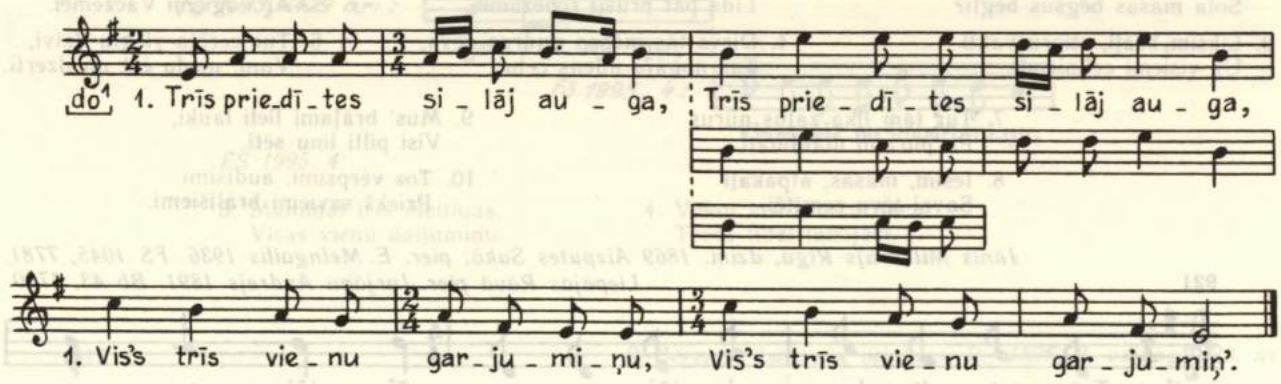
5. Mātei bija trīs meitiņas,
Visas vienu skaistumiņu.

6. Vienu ņēmu, otra nāca,
Trešā līdzi taisījāsi.

7. Tā, kas līdzi taisījāsi,
Tā palika brālīšami.

8. Tā palika brālīšami
Ik vakaru dančus vesti.

924 *Anna Ķimele Kuldigas Rendā, dzim. 1902; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045; 4777, 5881.*

2. Vienu cirta, otra lūza,
Trešā līdzi ligojāse.

3. Trīs meitiņas māmiņāe,
Vis's trīs vienu daiļumiņu.

4. Vienu ņēma, otra nāca,
Trešā līdzi taisījāse.

Ar šo melodiju dzied arī:

1. Te sajāja svētu ritu
Jauni puiši brokastēe.

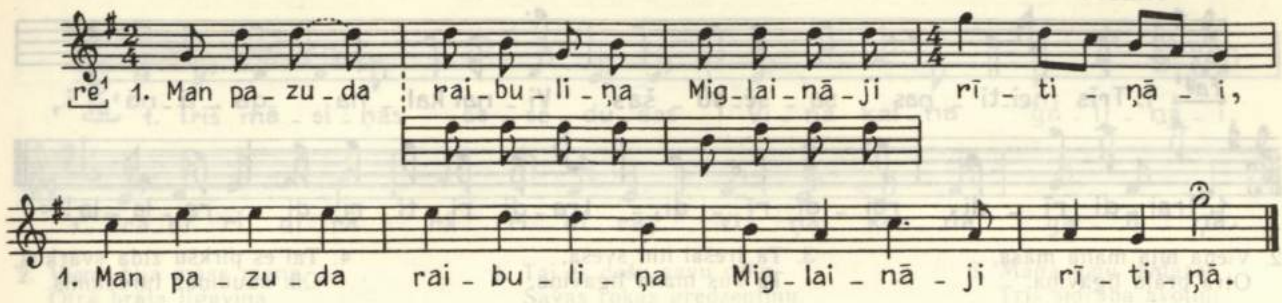
2. Ej, puišeli, kamburāe,
Jem no bara, kādu gribi!

3. To es ņemšu, tā man tika,
Kam sarkani vaigu gali.

4. Kam sarkani vaigu gali
Dzeltenieme matiņieme.

5. Citas godu pametušas
Pie jaunieme puisēnieme.

925 *Ieva Brauna Saldū, dzim. 1889 Ventspils Ēdolē; pier. A. Krūmiņš 1964. FS 1968, 4516.*

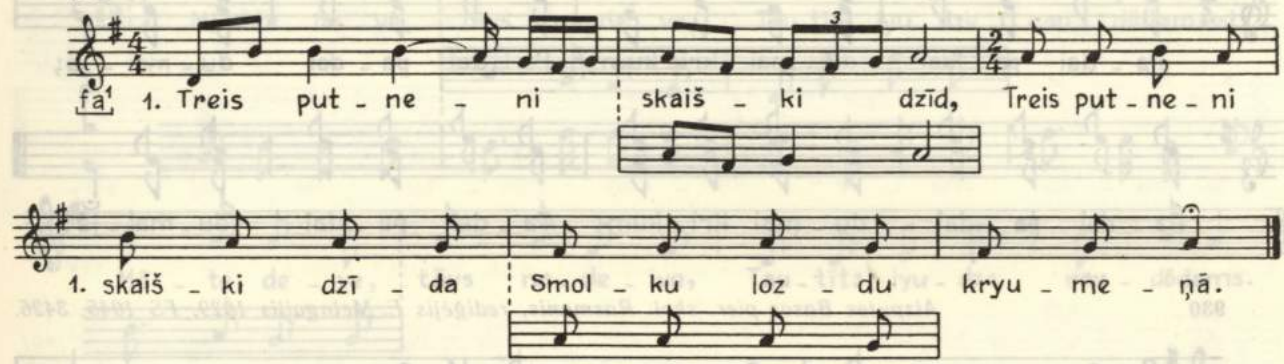

2. Izbrizdamis es atradu
Trijas baltas velējāsi.

3. Viena bija miļa Māra,
Otra mana māmuliņa.

4. Tā trešā itin sveša,
Tā būs mana ligaviņa.

926 *Ontōns Zujevs Ludzas Ciblā, dzim. 1888; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8936.*

2. Treis mōsenis dreiži roksta,
Pi lūdzeņa sādādam's.

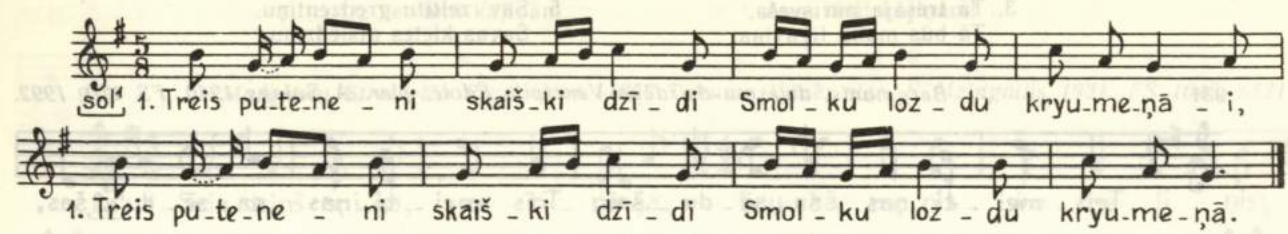
3. Vina beja muna mōsa,
Ūtra brōļa ļaudaveņ'.

4. Jau tei trešа eistyn sveša,
Tei maņ kryta prōteņa.

5. As tai devu sovu rūku,
Sovu zalta gredziņteņ'.

6. As jai pērku brynuš svōrkus,
Leidz zemei (Vidzemēi) šyudynōt's.

927 *Klementina Arbidāne Rēzeknes Rēznā, dzim. 1881 Ludzas Zvirgzdenē; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8944.*

2. Treis mōsenis skaiški roksta,
Pi lūdzeņa sādādamys.

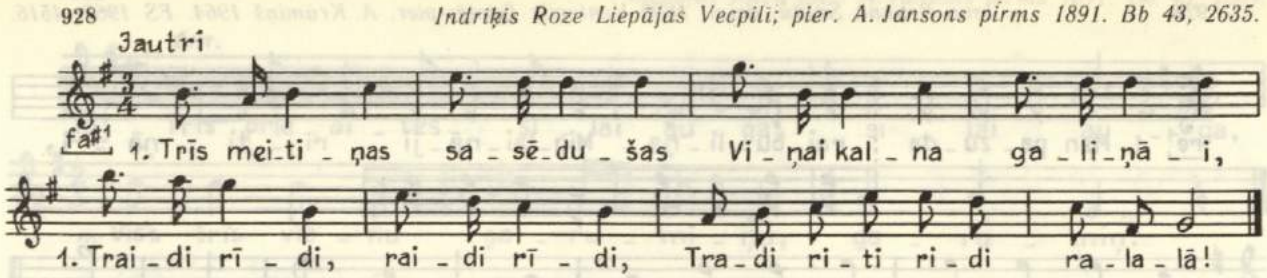
3. Vina beja muna mōsa,
Ūtrei brōļa ļaudaveņa.

4. Jau tei treša eistyn sveša,
Tei maņ kryta prōteņai.

5. As tai pērku brynus svōrkus
I kurpeitis šyudynōju.

6. As jai devu sovu rūku,
Sovu zalta gredzineni.

928 *Indriķis Roze Liepājas Vecpilī; pier. A. Jansons pirms 1891. Bb 43, 2635.*

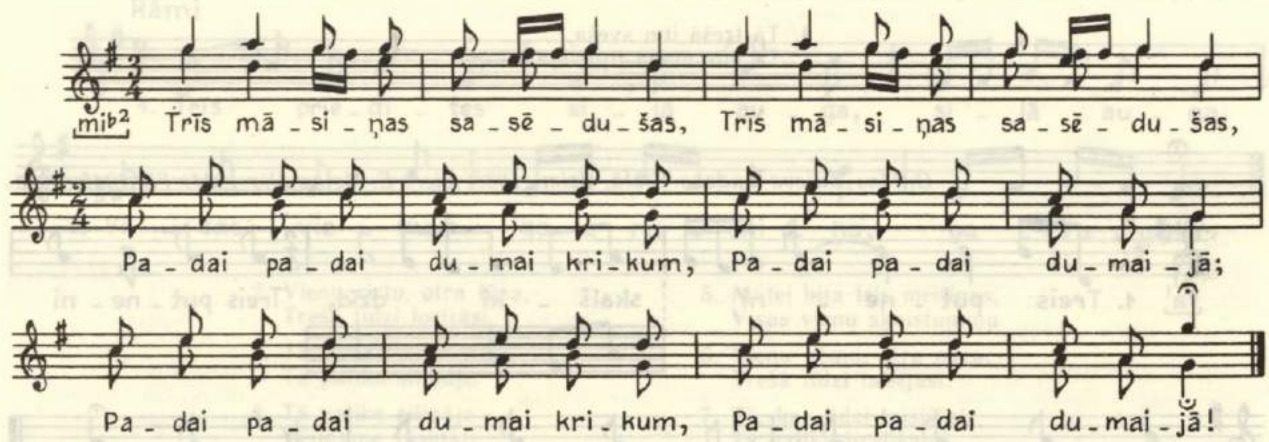

2. Viena bija mana māsa,
Otra brāļa līgaviņa.

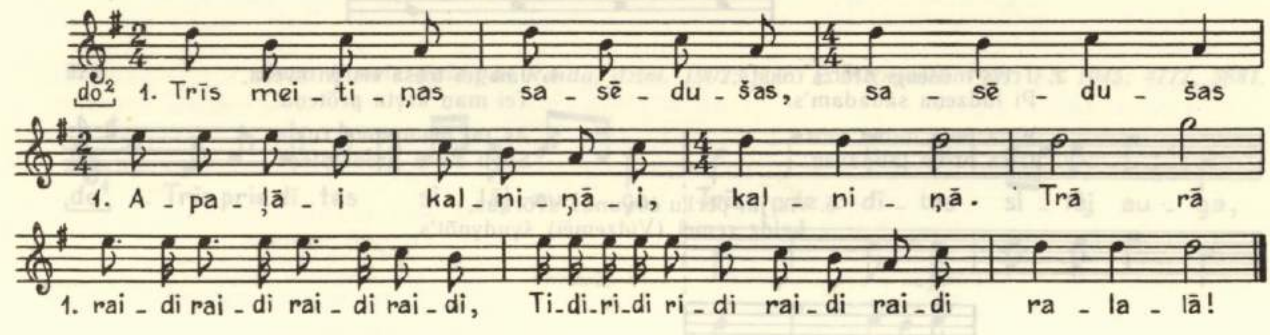
3. Tā trešai itin sveša,
Tā būs mana līgaviņa.

4. Tai es pirkšu zīda svārkus,
Cik naudiņas turēdamis.

929 *Sasmakā [Talsu Ārlavā] pier. J. Heniņš 1889. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 2193.*

930 *Aizputes Basos pier. skol. Rasmanis, rediģējis E. Melngailis 1929. FS 1045, 3426.*

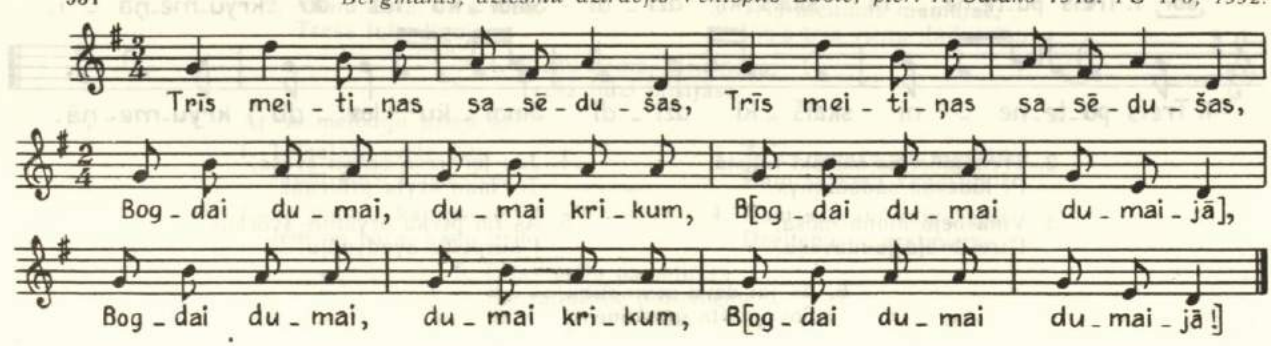
2. Viena bija man' māsiņa,
Otra brāļa līgaviņa.

3. Tā trešāja itin sveša,
Tā būs mana līgaviņa.

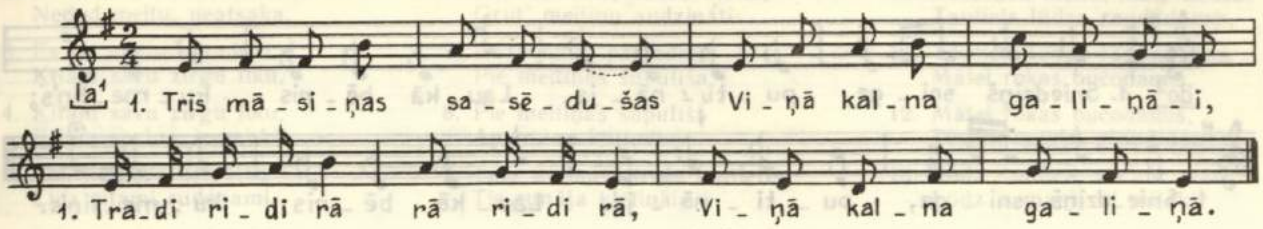
4. Tai es došu sav' rociņu,
Sav' zeltītu gredzentiņu.

5. Sav' zeltītu gredzentiņu,
Savas klētes atslēdziņu.

931 *Bergmanis, dziesmu dzirdējis Ventspils Ēdolē; pier. A. Salaks 1940. FS 170, 1992.*

932 *Ženija Galeniece Kuldigas Pampāļos; pier. L. Galeniece 1926. FS 170, 100.*

2. Viena bija māsa mana,
Otrā brāļa ligaviņa.

3. Tā trešāja itin sveša,
Tā būs mana ligaviņa.

4. Tai es došu savu roku,
Savas rokas gredzentiņu.

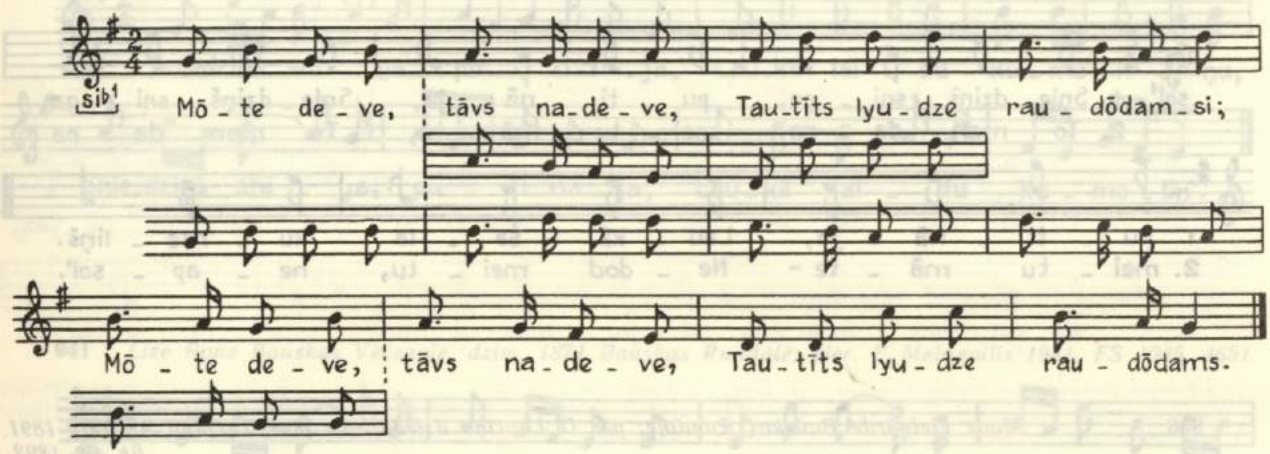
5. Tai es došu savus lopus,
Savu lopu laidariņu.

6. Manā lopu laidarāi
Trīs sidraba avotiņi.

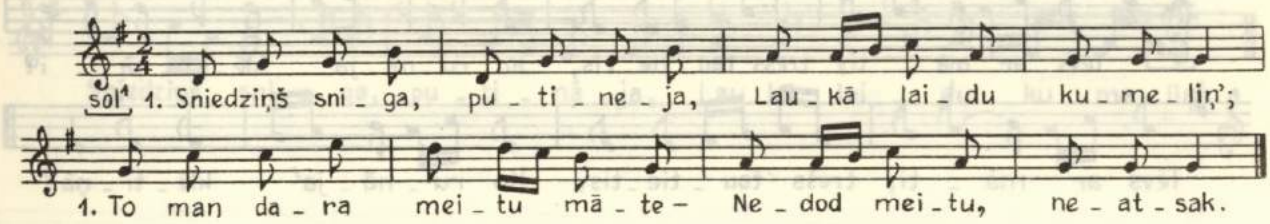
7. Vienā dzēra raibas govis,
Otrā bēri kumeliņi.

8. Tai trešāi upītēi
Pats es gāju mazgātiesi.

933 *Jūlija Kursīte Ilūkstes Rubeņos, dzim. 1861; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 3195.*

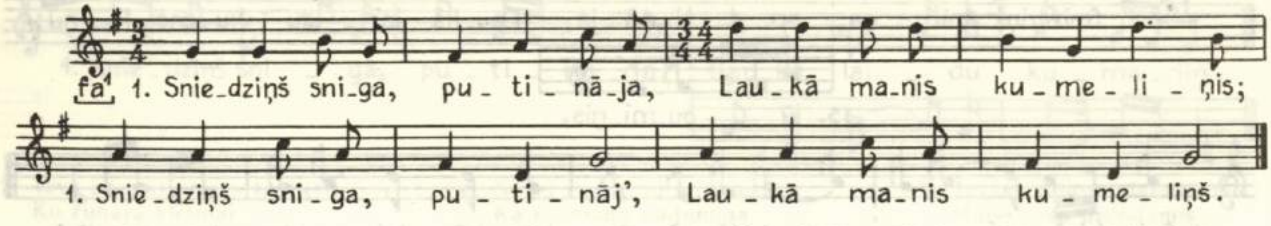
934 *Anna Brūvere Ūziņos [Jelgavas Jēkabniekos], 82 g. v.; pier. V. Stelbergs 1923. FS 1700, 5531.*

2. Soli, māte, soli meitu,
Ko tik' ilgi diņģējies!
Danco manis kumeliņis
Uz četrāmi kājiņām.

3. Grūta mana valodiņa,
Grūt' meitiņu audzināt;
Cik naksniņu sasēdēju
Apautāmi kājiņām!

935 *Margrieta Strelēvica Rīgā, dzim. 1852 Tukuma Vānē; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 6521.*

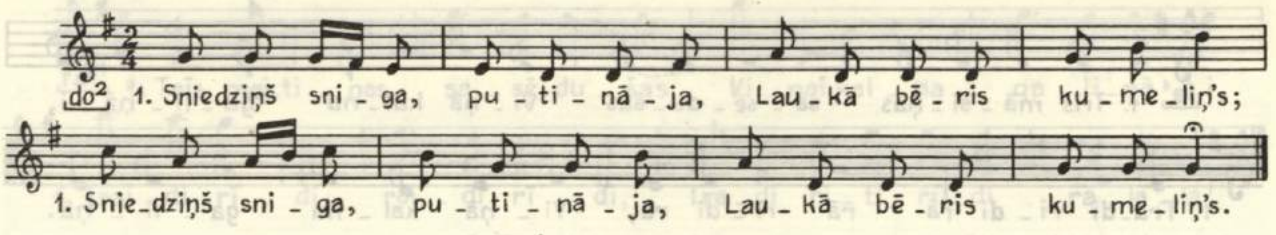
2. To man dara meitu māte,
Nedod meitu, neatsaka.

3. Tēvu, māti gan pielūdzu,
Savu pašu nevarēju.

4. Vēl ceļosi jāmetāsi,
Līdz pielūgšu savu pašu.

5. Tautiets lūdza raudādamis,
Rokā naudu šķindēdamis.

936 *E. Koha Kuldīgas Grīķos; pier. J. Kohs 1926. FS 193, 377.*

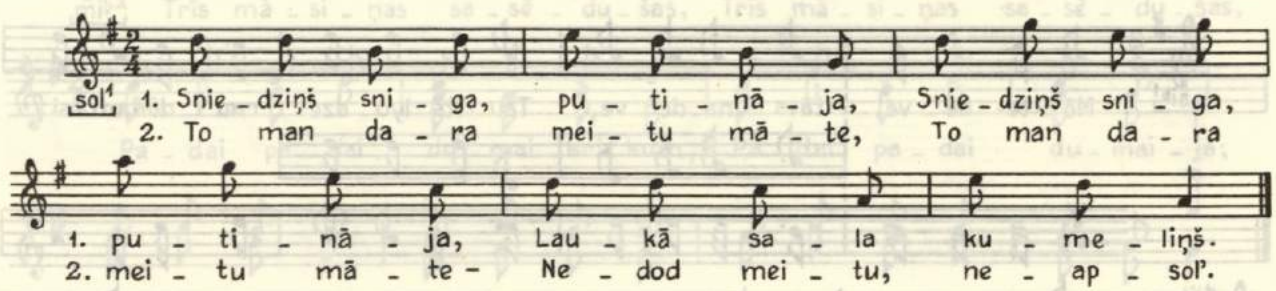
2. To man dara meitu māte —
Nedod meitu, neapsol'.

3. Es tai meitu māmiņai
Ķilām savu ziergu dev'.

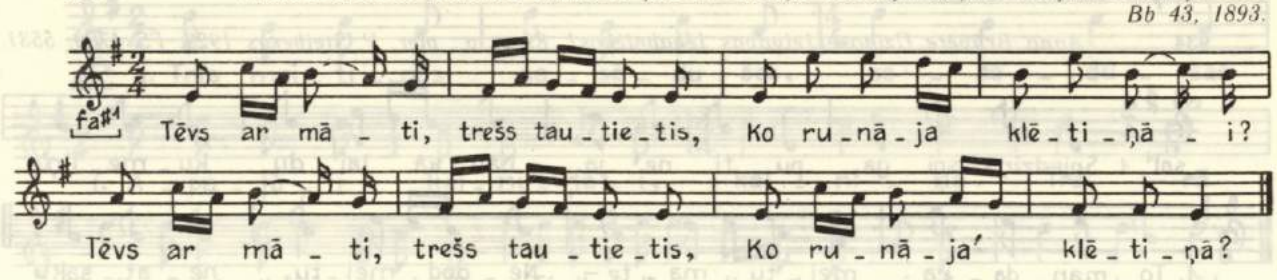
4. Es var' dzert un uzdziedāti,
Kamēr rīta gaisma aust.

5. Nav nevienas mātes meitas,
Kas pēc manim sērojas.

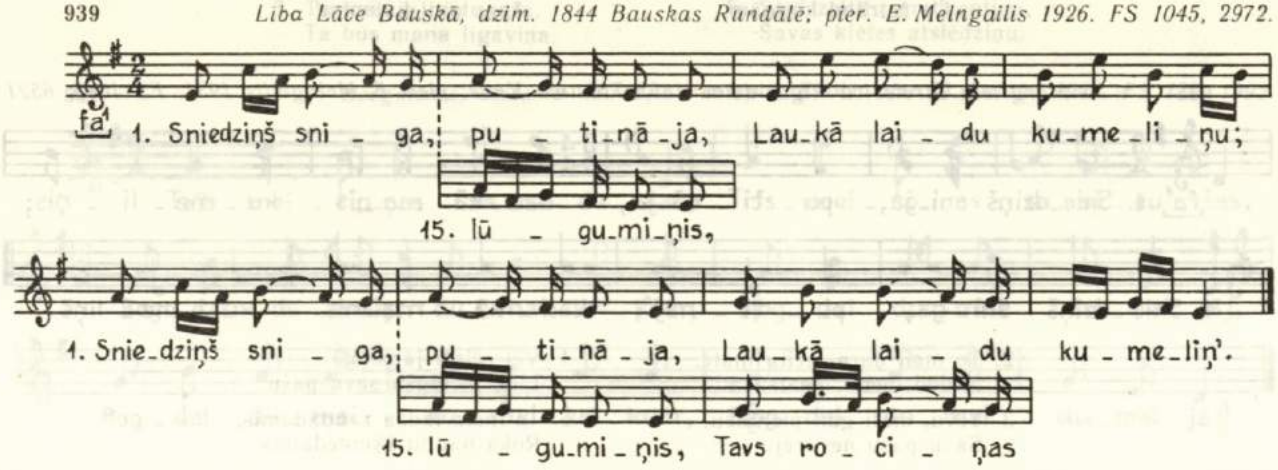
937 *Ieva Reķe Kuldīgas Rendā; pier. J. Kohs 1933. FS 193, 1252.*

938 *Made Lielvārde Bauskas Rundālē; pēc D. Lauciņa dziedājuma pier. Jurjānu Andrejs 1891. Bb 43, 1893.*

939 *Liba Lāce Bauskā, dzim. 1844 Bauskas Rundālē; pier. E. Melngailis 1926. FS 1045, 2972.*

2. To man dara meitu māte —
Nedod meitu, neatsaka.

3. Es tai meitu māmiņai
Ķilām savu zirgu liku,

4. Ķilām savu zirgu liku,
Ķilām seglus, iemauktiņus,

5. Lai meitiņas neizdeva
Līdz citami rudeņami.

6. Turies, māte, nedod meitu,
Grūt' meitiņu audzināti.

7. Dažu nakti pārsēdēju
Pie meitiņas šūpuliša,

8. Pie meitiņas šūpuliša
Apautāmi kājiņāmi.

9. Tēvs ar māti, trešs tautietis,
Tie runāja kletiņai.

10. Tēvs dod meitu, māte liedza,
Tautiets lūdza raudādamis,

11. Tautiets lūdza raudādamis,
Mātei rokas bučodamis,

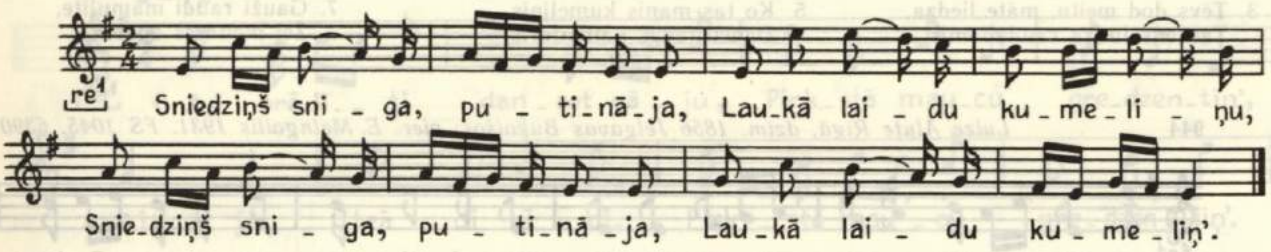
12. Mātei rokas bučodamis,
Tēvam vaigus glaudīdamis.

13. Lūdz, tautieti, tēv' ar māti,
Lūdz ir mani vēl miļāki!

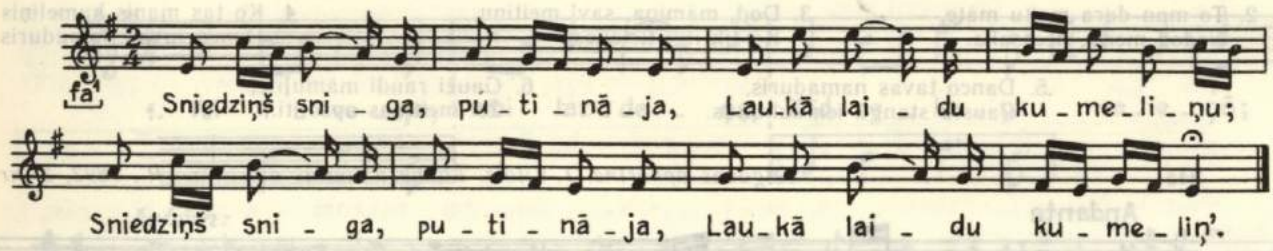
14. Tēvs dos, māte, es neiešu,
Velt' būs tavis lūgumiņis.

15. Velt' būs tavis lūgumiņis,
Tavs rociņas bučojumis.

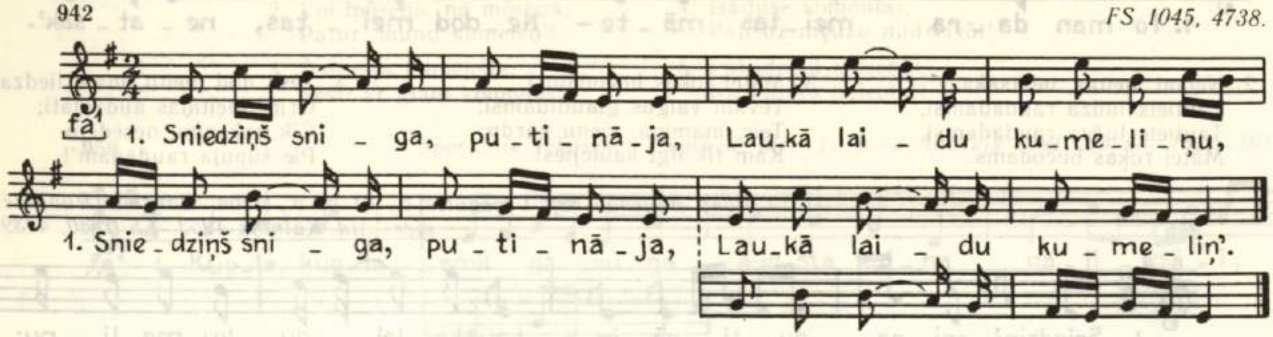
940 *Made Lāce Rigā, dzim. 1849 Bauskas Rundālē; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 6732.*

941 *Lize Rone Bauskas Vecsaulē, dzim. 1871 Bauskas Rundālē; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 4651.*

Lība Pelbeģe Bauskas Ceraukstē, dzim. 1846 Bauskas Rundālē; pier. E. Melngailis 1931.
942 *FS 1045, 4738.*

2. Tēvs ar māti, trešs tautietis,
Ko runāja kletiņai:

3. Vai no rudza, vai no mieža,
Vai no mana auguminā?

4. Ni no rudza, ni no mieža,
Kā no mana daiļuminā.

5. Tautiets lūdza raudādamis,
Tēvam vaigus glaudīdamis.

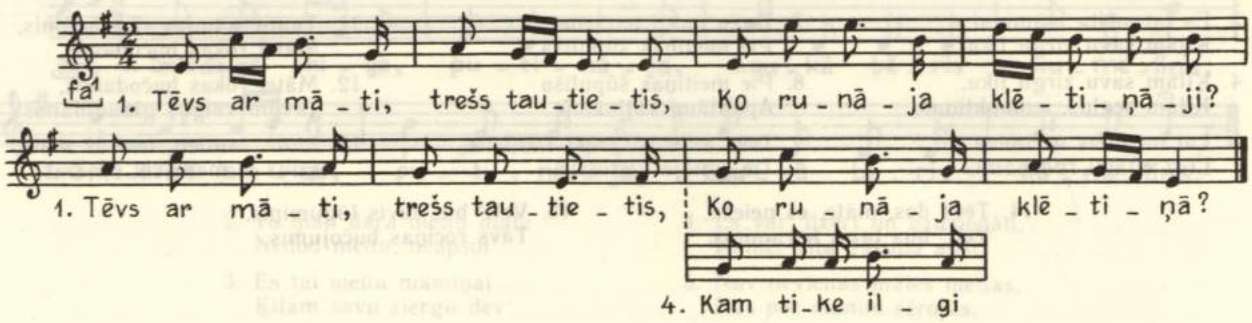
6. Tēvam vaigus glaudīdamis,
Mātei roku bučodamis.

7. Lūdz, tautieti, tēv' ar māti,
Lūdz ir mani vēl miļāki!

8. Tēvs dos, māte, es neiešu,
Velt' būs tavis lūgumiņis,

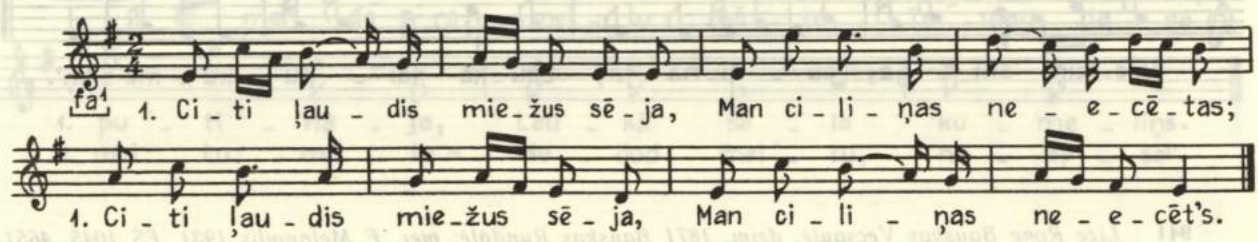
9. Velt' būs tavis lūgumiņis,
Mātei roku bučotāj(i).

943 *Luize Alute Rigā, dzim. 1856 Jelgavas Bukaišos; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 6437.*

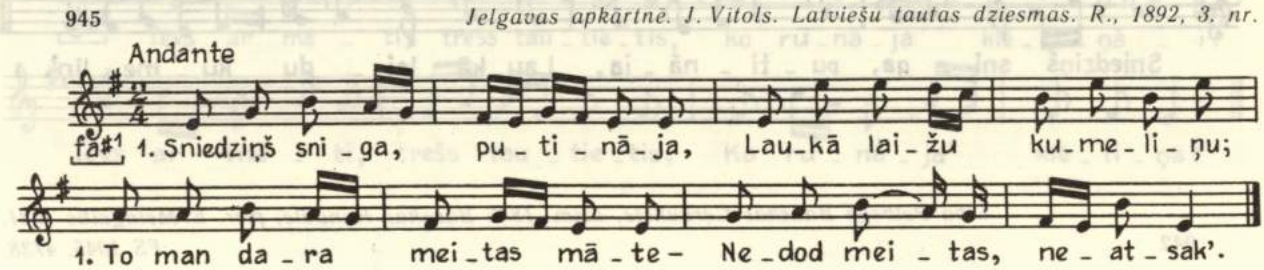
2. Vai no mieža, vai no rudza,
Vai no mana vainadziņa?
3. Tēvs dod meitu, māte liedza,
Tautiets lūdza raudādamis.
4. Dod, māmiņa, sav' meitiņu,
Kam tike ilgi tielējiesi!
5. Ko tas manis kumeliņis
Danco tavas namaduris.
6. Danco tavas namaduris,
Rausta stangu iemauktiņus.
7. Gauži raudi māmuļite,
Žēl meitiņas apsolīti.

944 *Luize Alute Rigā, dzim. 1856 Jelgavas Bukaišos; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 6390.*

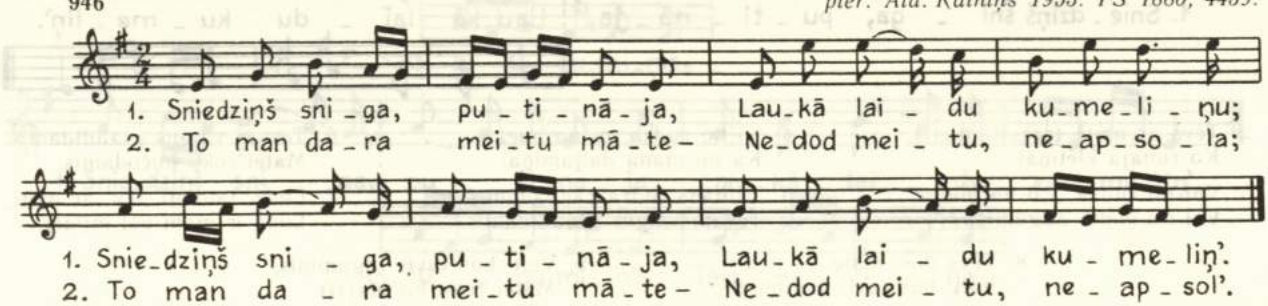
2. To man dara meitu māte,
Nedod meitu, neatsaka.
3. Dod, māmiņa, sav' meitiņu,
Ko tik ilgi tielējiesi!
4. Ko tas manis kumeliņis
Danco tavas namaduris.
5. Danco tavas namaduris,
Rausta stangu iemauktiņus.
6. Gauži raudi māmuļite,
Žēl meitiņas apsolīti.

945 *Jelgavas apkārtnē. J. Vitols. Latviešu tautas dziesmas. R., 1892, 3. nr.*

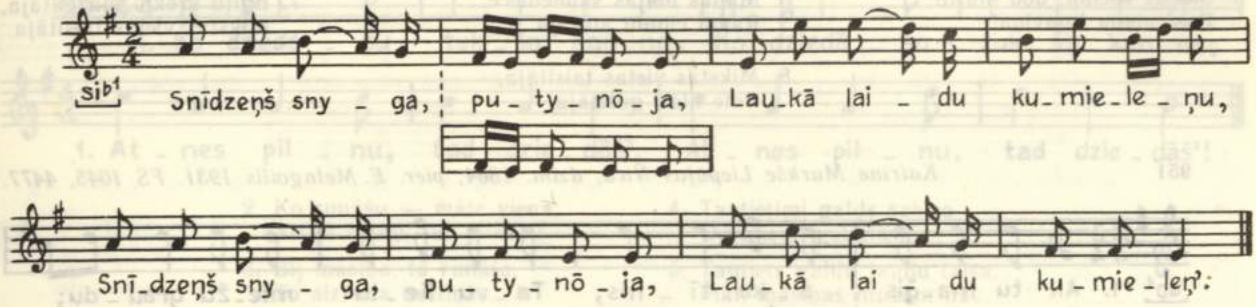

2. Nedod meitas, neatsaka,
Tautiets lūdza raudādamsi,
Tautiets lūdza raudādamsi,
Mātei rokas bučodams.
3. Mātei rokas bučodamsi,
Tēvam vaigus glaudīdamsi:
Teic, māmiņa, vienu vārdu,
Kam tik ilgi kaulējies!
4. Tēvs dod meitu, māte liedza,
Grūt' meitiņas audzināti;
Cik naksniņu nesēdēju
Pie šūpuļa raudādam'!

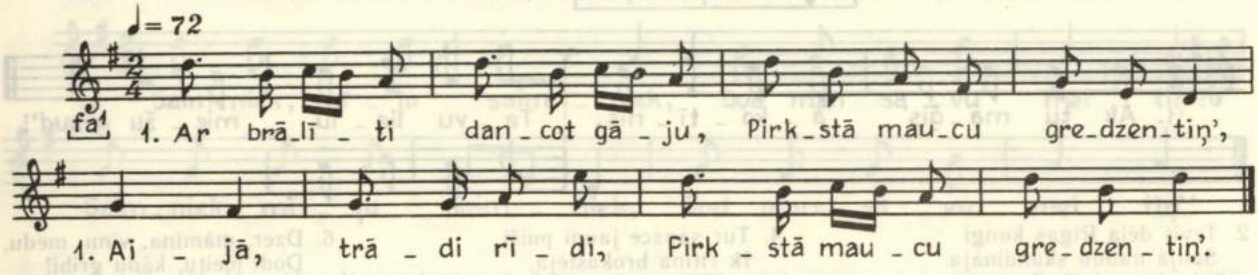
946 *Liza Rone Bauskas raj. Vecsaules c., 81 g. v., dzim. Bauskas Rundālē; pier. Ald. Kalniņš 1953. FS 1880, 4439.*

947 *Anna Krievāne Ilūkstes Bebrenē, dzim. 1862; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 9978; LMFM, II, 133.*

948 *Melita Viškere Bauskas raj. Viesturu c., dzim. 1921; pier. A. Krūmiņš 1965. FS 1975, 3915.*

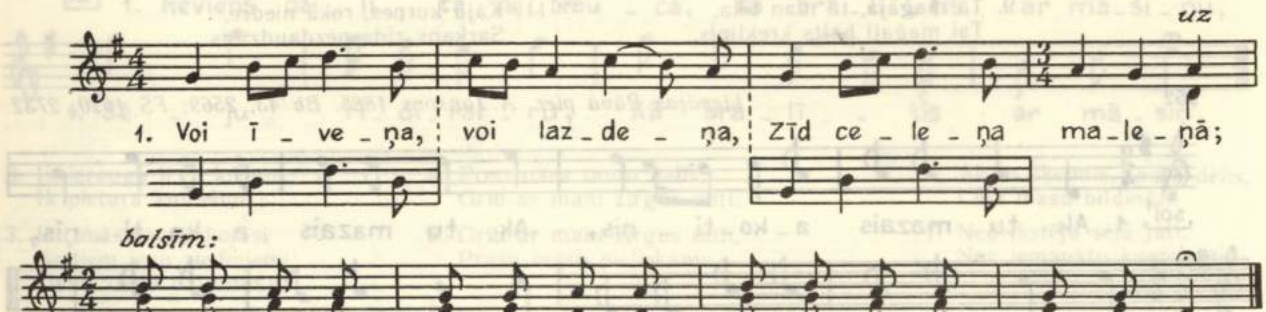
2. Ar brāliti dancojoti
Nokrit zelta gredzentiņš.

3. Šķindēdamis noritēja
Pie tautieša kājiņām.

4. Tautiets saka paceldamis:
Nu tu būsi ligaviņ'!

Rēzeknes Andrupenē Mōra Bangule, dzim. 1880, un Apaļa Siņauska, dzim. 1860; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 1062.

949

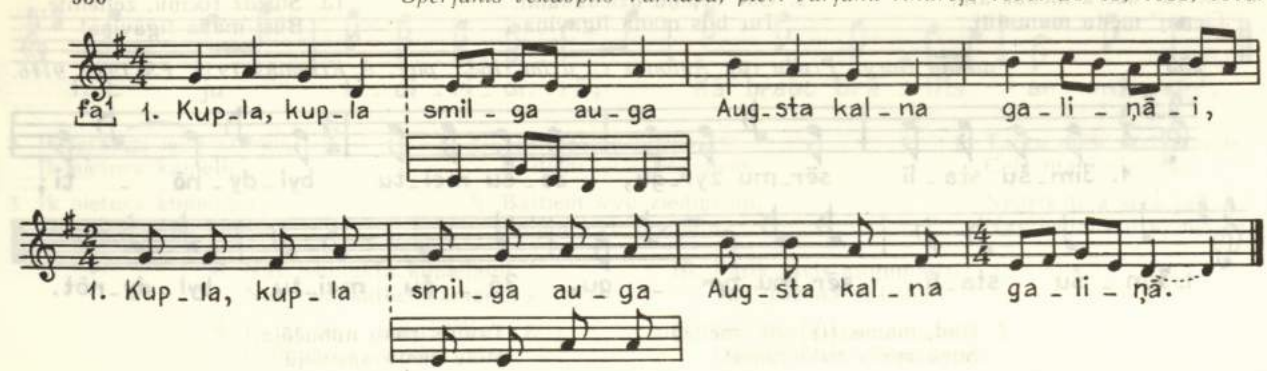
2. Voi mōseņa, na mōseņa,
Patur' munu kumeleņ'!

3. Paturēja kumeleņu,
Sēst' ar mani komonōs!

4. Isāduse komonōsi,
Paleidz myužu nūdzeivōt!

5. Paleidzēju mōseņai,
Ku vareju paleidzēt.

950 *Sperjānis Jēkabpils Vārnavā; pier. Jurjānu Andrejs 1891. Bb 43; 1622, 1015.*

2. Smuka, smuka tā meitiņa,
Ko satiku celiņāi.

3. Sniedz rociņu, dod mutīti,
Būsi mana līgaviņa!

4. Būsi mana līgaviņa,
Manas mājas saimeniece.

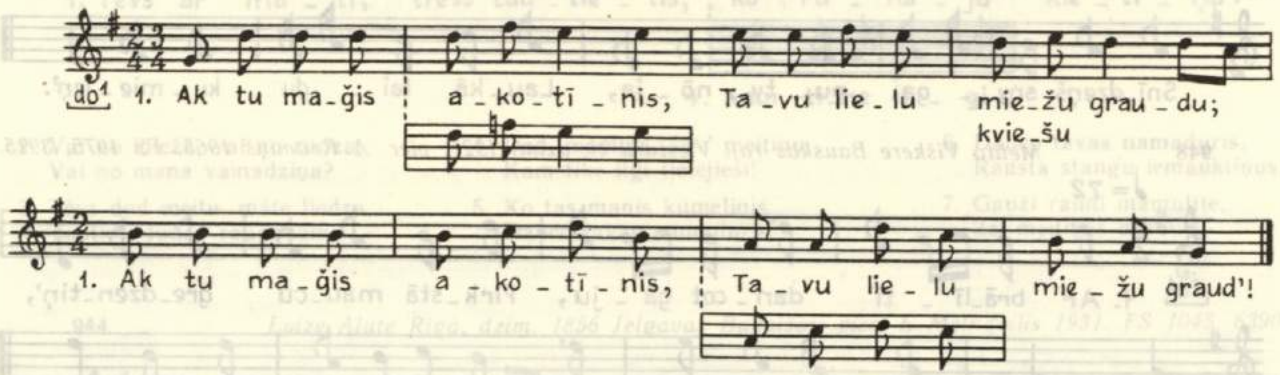
5. Manas mājas saimeniece,
Raibu cimdu adītāja.

6. Raibu cimdu adītāja,
Baltu kreklu mazgātāja.

7. Baltu kreklu mazgātāja,
Mīkstas vietas taisītāja.

8. Mīkstas vietas taisītāja,
Pate klāti gulētāja.

951 *Katrine Murkše Liepājas Nīcā, dzim. 1864; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 4477.*

2. Tevis dēļa Rīgas kungi
Saujā naudu skandināja.

3. Meitu mātes istabīna
Liela ceļa malināja.

4. Tur sanācē jauni puiši
Ik rītiņa brokastēja.

5. Pirksim vīnu, pirksim medu,
Dzirdīsima meitu māti.

6. Dzer, māmiņa, vīnu, medu,
Dodi meitu, kādu gribi!

7. Ej, puišeli, kambareja,
Ņem meitiņu, kādu gribi!

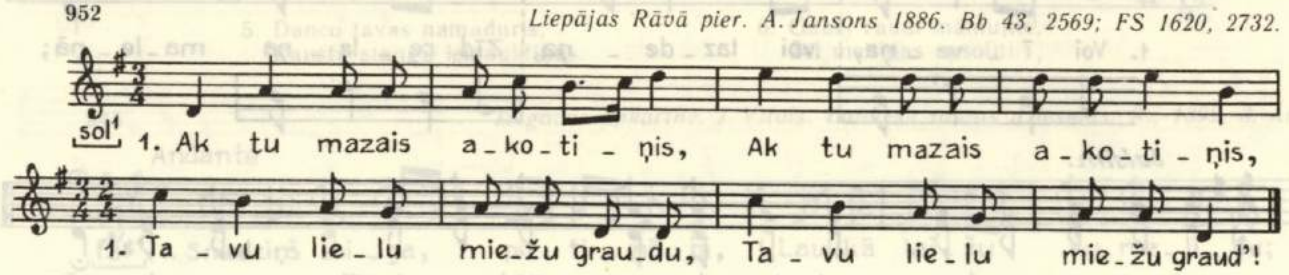
8. Lai man tika, kas man tika,
Tā maģāja, tā man tika.

9. Tā maģāja, tā man tika,
Tai maģaji balts kreklinis.

10. Ak tu dievu izredzēta,
Tavu lepnu staigāšanu!

11. Kājā kurpes, rokā niedre,
Sarkans zida nēzdaudzīnis.

952 *Liepājas Rāvā pier. A. Jansons 1886. Bb 43, 2569; FS 1620, 2732.*

2. Tavu lielu miežu graudu,
Vidū saldu alutiņu.

3. Meitu mātes istabiņa
Liela ceļa maliņāi.

4. Tur sanāca svētu rītu
Jauni puiši azaidāi.

5. Tie tur dzēra medus alu,
Cienāj' meitu māmuļiti.

6. Dzer, māmiņa, nebēdāji,
Parādāi nepaliksim.

7. Aiz kalniņa kupla liepa,
Tā parādu maksātāja.

8. Trīs pulciņi meitu nāca
Gar liepiņu dziedādami.

9. Gar liepiņu dziedādami,
Tur būs mana līgaviņa.

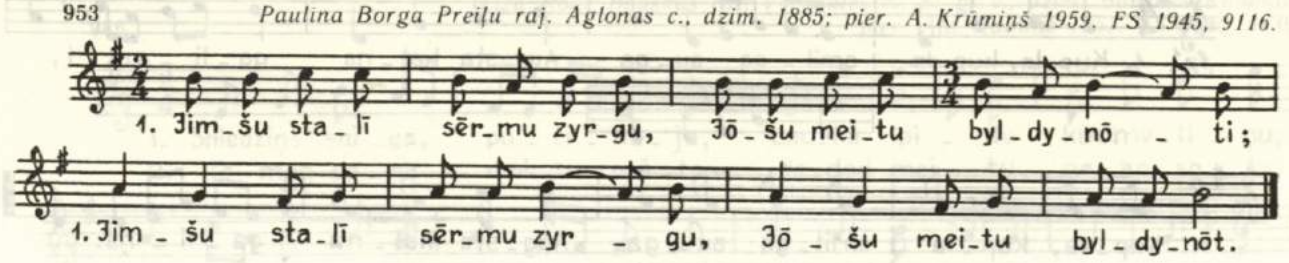
10. Pirmais nāca, tur nevaida,
Tur galviņu nepagriezu.

11. Otris nāca, tur nevaida,
Tur actiņas neuzmetu.

12. Trešais nāca, tur iraida,
Tur pretimi aiztecēju.

13. Sniedz rociņu, zeltenīte,
Būsi mana līgaviņa!

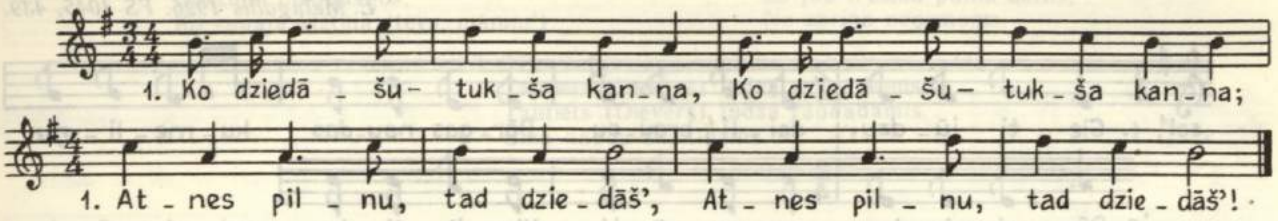
953 *Paulina Borga Preiļu raj. Aglonas c., dzim. 1885; pier. A. Krūmiņš 1959. FS 1945, 9116.*

2. Dūd, māmeņ(i), sov' meiteņu,
Sovu meilu auklējumu!

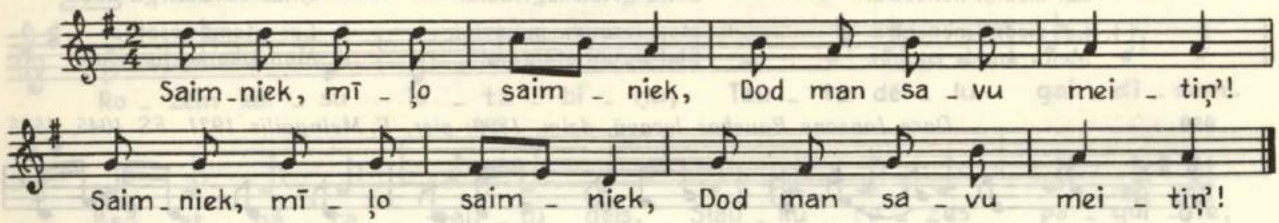
3. Tautīts rūku nūbučōja,
Mōte meitu apsūleja.

954 *Ieva Zeļcāne Daugavpils Līvānos; pier. A. Salaks 1927. FS 170, 545.*

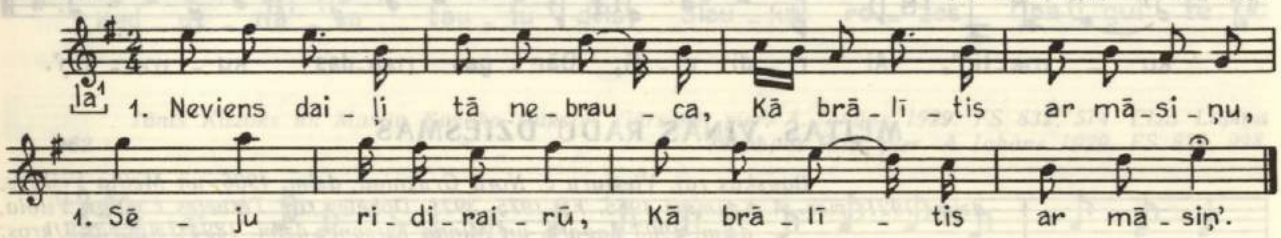
2. Ko runāšu — māte viena;
Atved meitu, tad runāš'!
3. Bij māsiņa, tā runāja,
To aizveda tautiņas.
4. Tautietimi galds sabira
Deviņiem gabaliem.
5. Tautiets galdu jaunu taisa,
Man māsiņas mūžam nav.

955 *Madonas Dzelzavā pier. M. Gubene ap 1891. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 1289.*

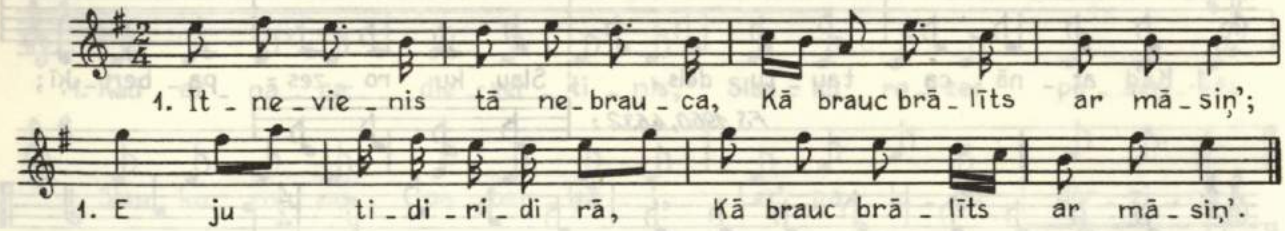
Ilmājā [Liepājas Vecpilī] pier. J. Šmits pirms 1900, pārbaudījis un rediģējis E. Melngailis 1926. FS 1045, 412; LMFM, I, 92.

956

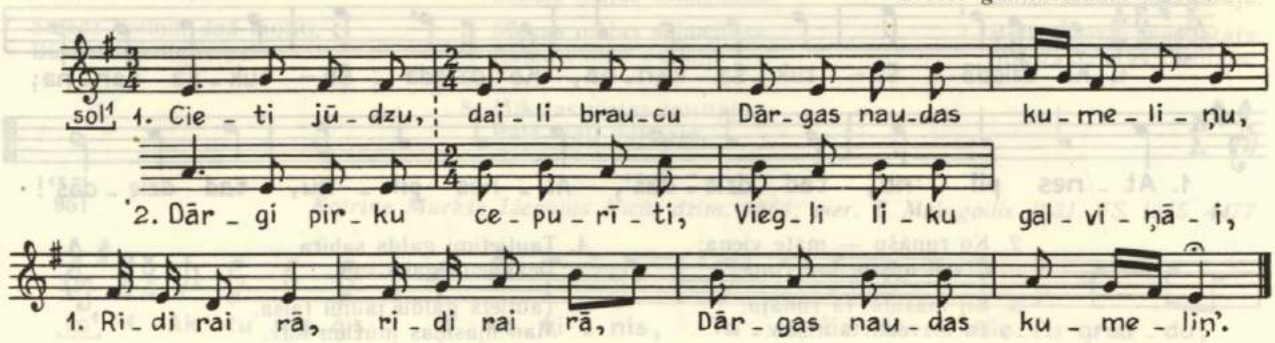
2. Ik ierauga ievu krūmu,
Ik pietura kumeliņu.
3. Lai māsiņa puškojasi
Baltiem ievu ziediņiem
(Ievu ziedu baltumiņu).
4. Preti nāca tautu dēlis,
Grib ar mani zirgus mīti.
5. Grib ar mani zirgus mīti,
Prasa māsu pieliekamu.
6. Ak tu šķelmis, tautu dēlis,
Ceļā māsu bildināti!
7. Nedrikstēja sētā jāti,
Nav iemauktu kumeļami.
8. Nav iemauktu kumeļami,
Simts ielāpi biksītēmi.

957 *Marija Beierbaha Kuldīgas Raņķos, 56 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 904, 185.*

2. Ik ierauga ievu krūmu,
Ik pietura kumeliņ'.
3. Ik pietura kumeliņu,
Lai māsiņa puškojas.
4. Lai māsiņa puškojāsi
Baltiem ievu ziediņiem.
5. Baltiem ievu ziediņiem,
Zaļām ievu lapiņām.
6. Tautu dēlis, nabadziņis,
Ceļā mani bildinā j'.
7. Nedriksteja sētā jāti —
Nav iemauktu kumeļam.
8. Nav iemauktu kumeļami,
Nav tam kaltas kamaniņ's.
9. Es ar tevi, tautu dēlis,
Ceļmalāi saderēš'.
10. Patīk tavis augumiņis,
Tav' ražena valodiņ'.
11. Dos brālītis kumeliņus,
Dos ar' kaltas kamaniņ's.

958 *Tāšu Padurē [Aizputes Kalvenē] pier. J. Šmits ap 1904, pārbaudījis un rediģējis E. Melngailis 1926. FS 1045, 439.*

3. Viegli liku galviņai,
Lai ziediņi nenobira.

4. Lai ziediņi nenobira
Meitu mātes istabāi.

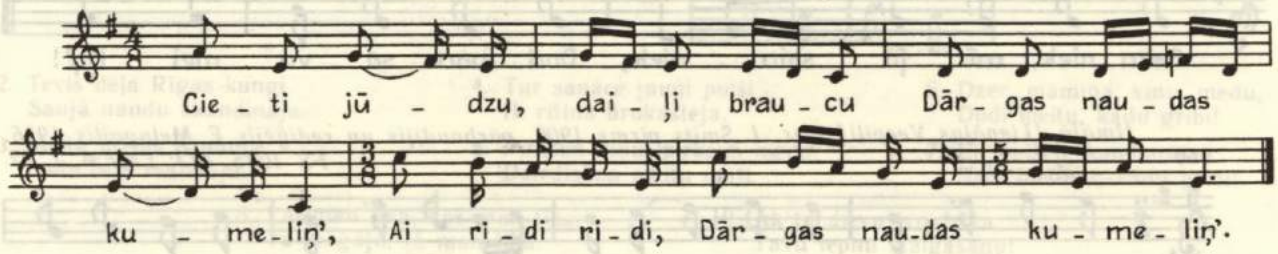
5. Meitu mātes istabiņa
Zelta grīdu izgrīdota.

6. Man tērauda pakaviņi,
Šķiļ uguni staigājoti.

7. Es meitiņu māmiņai
Ķīlās savu zirgu devu,

8. Lai citami nesolīja
Man tikamu ligaviņu.

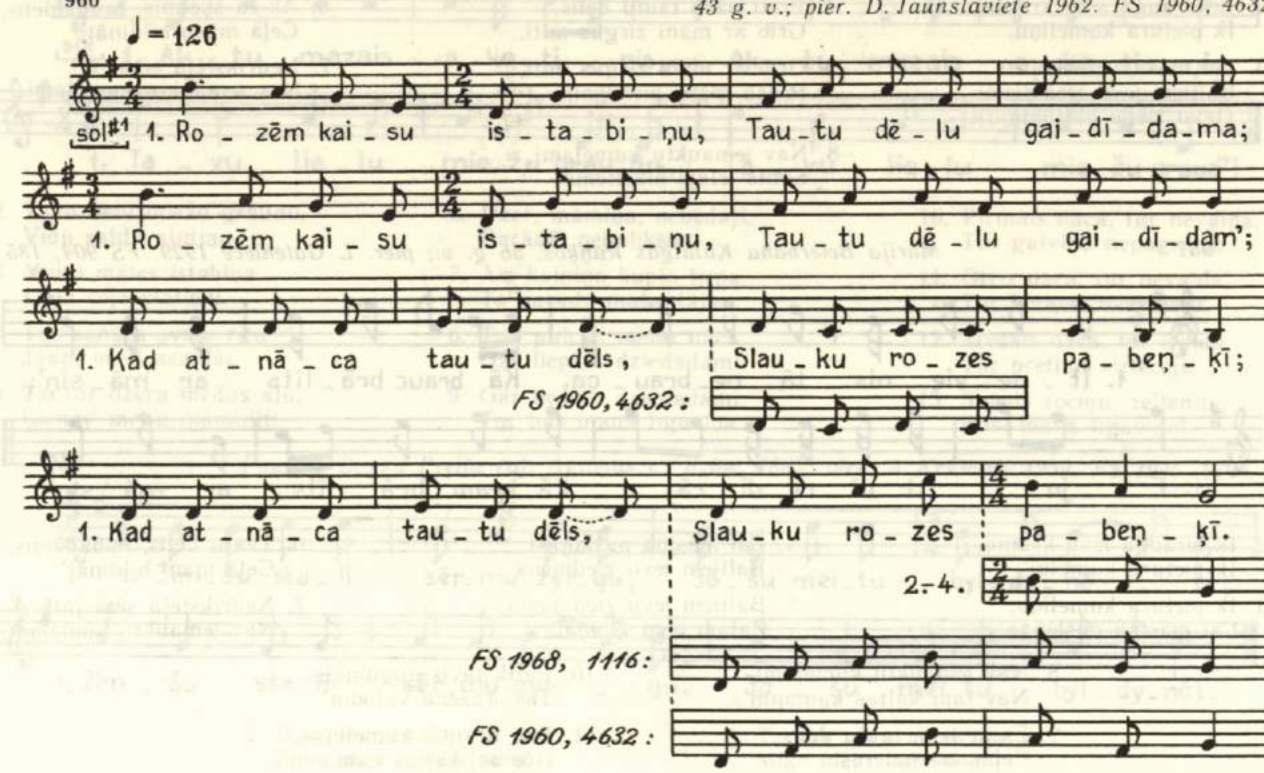
959 *Dace Jansone Bauskas Iecavā, dzim. 1890; pier. E. Melngailis 1921. FS 1045, 1585.*

MEITAS, VIŅAS RADU DZIESMAS

Bauskas raj. Viesturu c. Nora Gruzniņa, dzim. 1906, un Melita Viškere, dzim. 1921; pier. A. Krūmiņš 1965. FS 1975, 3921. Dobeles raj. Tērvetes c. Olga Vitola, dzim. 1903 Žagarē, un Minna Ķirsone, dzim. 1894 Jelgavas Ūkros; pier. I. Lesiņa 1964. FS 1968, 1116. Milda Krasone Mazirbē [Talsu raj. Kolkas c.], 43 g. v.; pier. D. Jaunslaviete 1962. FS 1960, 4632.

960

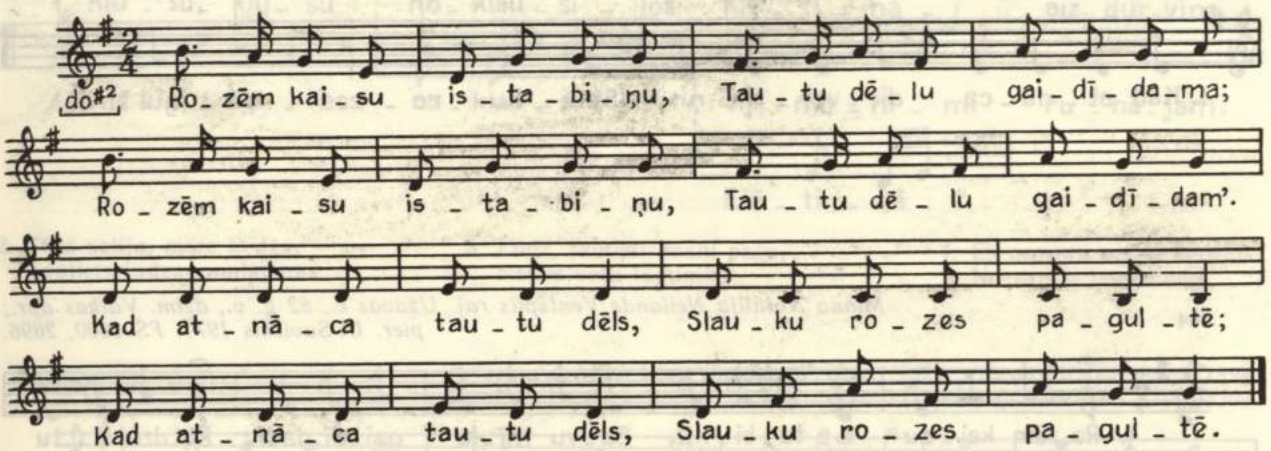

2. Slauku rozes pabeņķēi (pagultēi),
Lec' (Pat') pa logu dārziņāi.
Dārziņāi noklausījos,
Ko runāja klētiņā (tēvs, māmiņ').

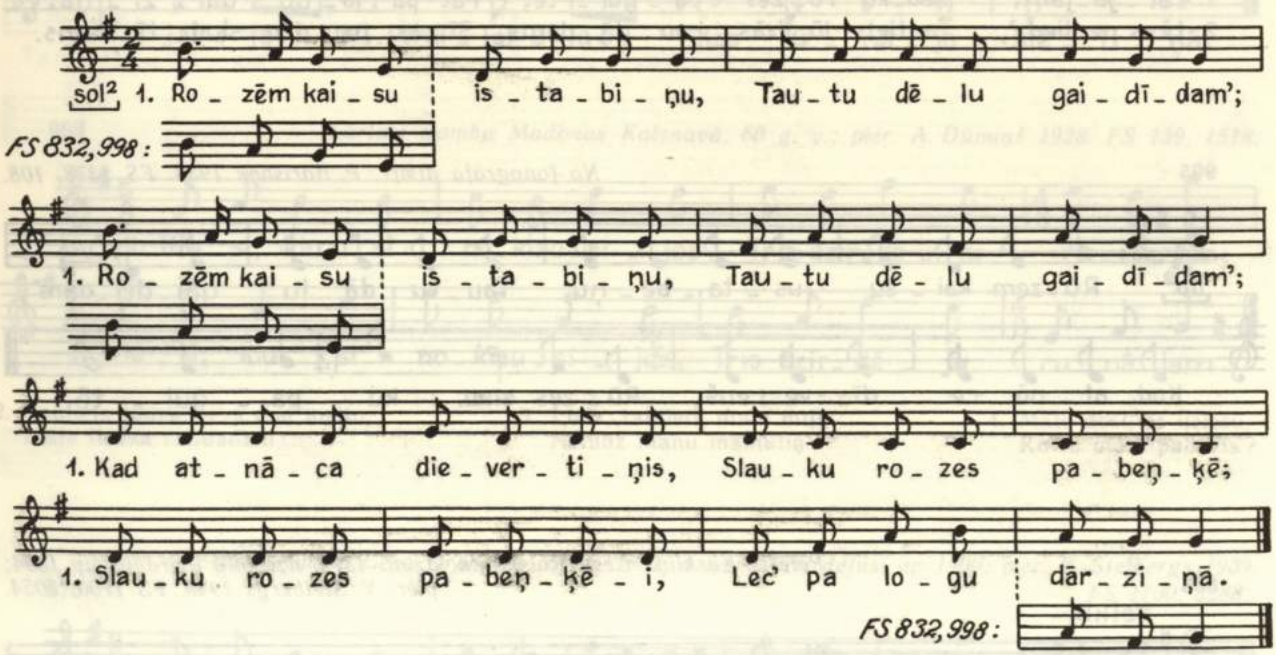
4. Sol' par kaķi savu naudu,
Ne par manu augumiņu!
Es jau n'esmu putna bērns,
No zariņa noņemams.

3. Tēvs solīja, māte liedza,
Tautiets (Dievers) lūdza raudādamis,
Tautiets (Dievers) lūdza raudādamis,
Sīku naudu skaitīdams.

961 *Tatjana Ozoliņa Madonā, dzim. 1914 Madonas Kalsnavā; pier. G. Ordelovskis 1962. FS 1960, 4464.*

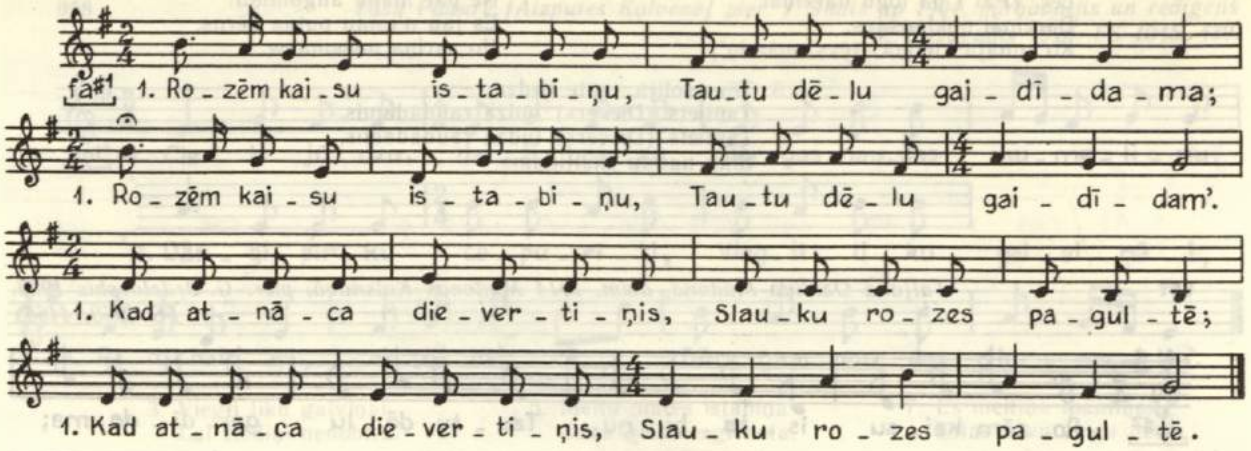
962 *Jānis Kažoks un Marija Kažoka Ilūkstes Gārsenē; pier. A. Jakāns 1929. FS 832, 574. Elza Lapiņa Jēkabpils Ritē; pier. A. Jakāns 1929. FS 832, 998.*

2. Dārziņāi noklausījos,
Ko runāja dievertiņš.
Tēvs vēlēja, māte liedza,
Dievers lūdza raudādams.
Dievers lūdza raudādamis,
Sīku naudu skaitīdams.

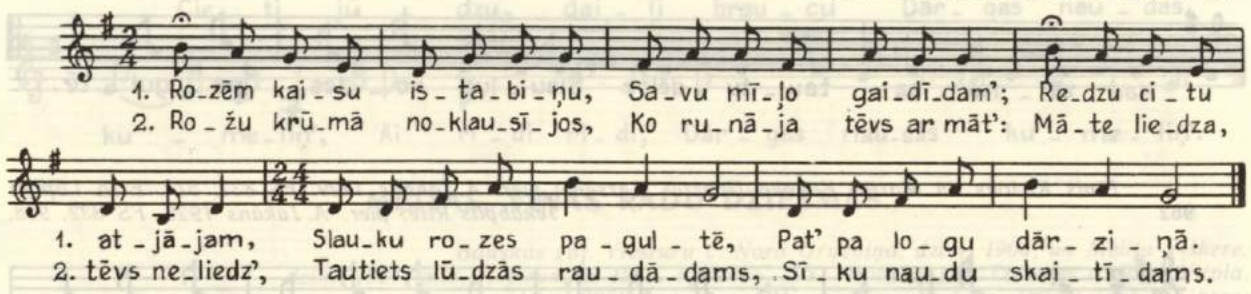
3. Sol' par kaķi savu naudu,
Ne par manu augumiņ'!
Es neesmu putna bērnis,
No zariņa noņemams;
Esmu skaista tēva meita,
Dārgais mātes lolojums.

963 *Elza Štokmane Saldus raj. Ezeres c., 59 g.v.; pier. S. Zaķe 1963. FS 1965, 1068.*

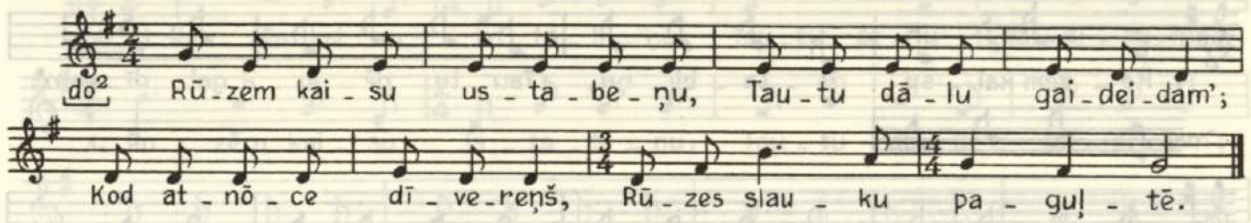

Teksts kā 960.

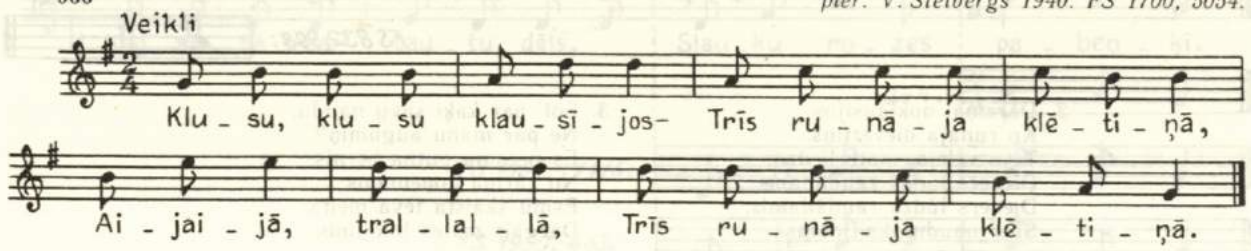
964 *Minna Natālija Neilande Ventspils raj. Užavas c., 82 g. v., dzim. Valkas apr.; pier. U. Savickis 1971. FS 2000, 2696.*

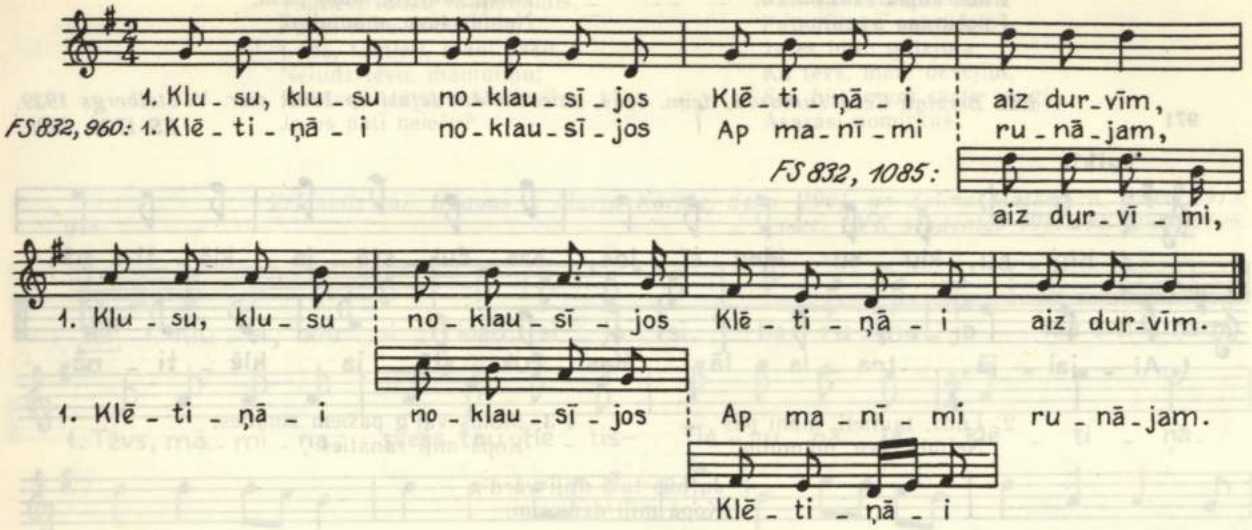
965 *No fonogrāfa atšifr. P. Barisons 1933. FS 1378, 108.*

966 *Pēteris Kārkliņš Cēsu Raiskumā, dzim. 1879, dziesmu dzirdējis ap 1894; pier. V. Stelbergs 1940. FS 1700, 5054.*

967 *Ieva Mikušiene Ilūkstes Prodē; pier. A. Jakāns 1929. FS 832, 168. Elza Lapiņa Jēkabpils Ritē; pier. A. Jakāns 1929. FS 832, 960. Jānis Arājs Jēkabpils Saukā; pier. A. Jakāns 1929. FS 832, 1085.*

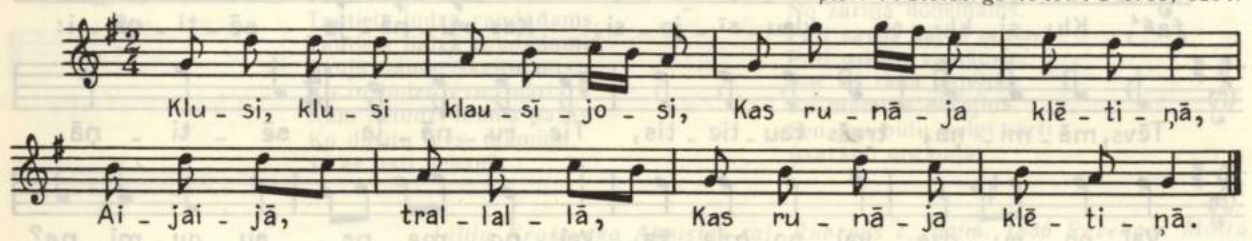

2. Tēvs solīja, māte liedza,
Tautiets lūdza raudādams.

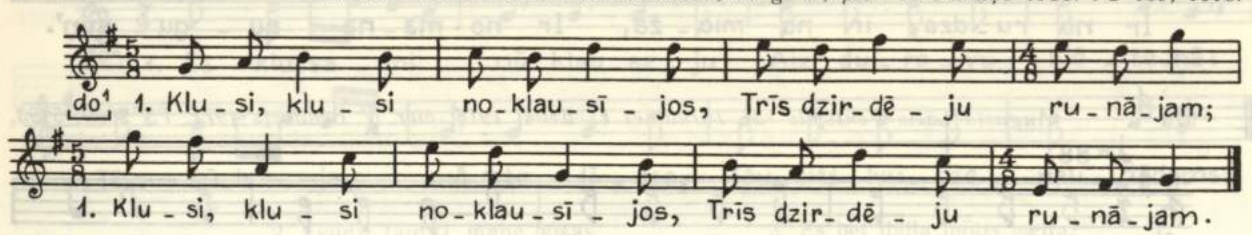
3. Lūdz, tautieti, mani pašu,
Nebūs velti lūgumiņš.

4. Es neesmu putna bērniņš,
No zariņa paņemams.

968 *Pēteris Kārkliņš Cēsu Raiskumā, dzim. 1879, dziesmu dzirdējis ap 1894; pier. V. Stelbergs 1940. FS 1700, 5204.*

969 *Karline Bomba Madonas Kalsnavā, 60 g. v.; pier. A. Dūmiņš 1928. FS 139, 1518.*

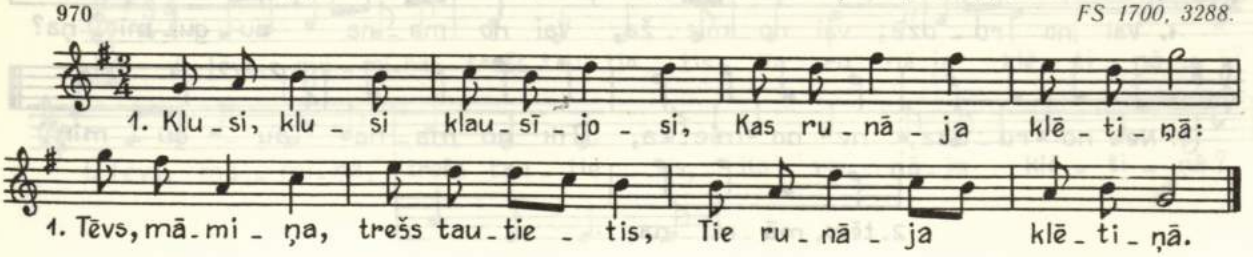
2. Tautiets lūdza, tēvs dod meitu,
Māte liedza raudādam'.

3. Lūdz, tautieti, mani mīļi,
Nelūdz manu māmuliņ':

4. Māte dosi, es neiešu,
Ko tu mani padarīs'?

Emma Ķipēna Cēsu Drabešos, dzim. 1881, dziesmu dzirdējusi ap 1900; pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 3288.

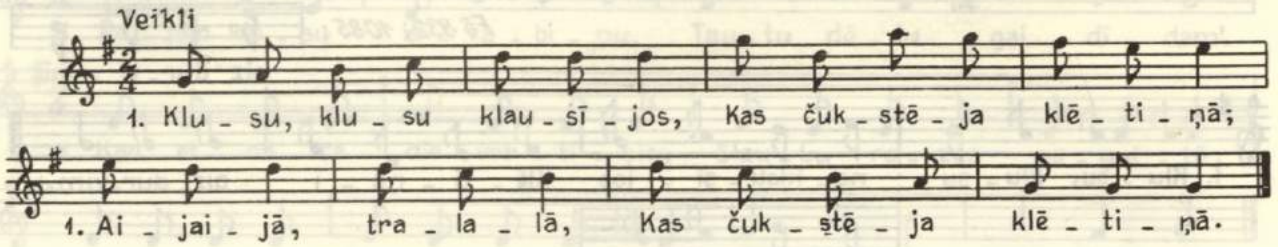
970

2. Vai no rudza, vai no mieža,
Vai no mana augumiņ'?
I no rudza, i no mieža,
I no mana augumiņ'.

3. Tautiets lūdza, māte liedza,
Tēvs dev' meitu solidams.
Lūdz, tautieti, mani pašu,
Nelūdz tēvu, māmuliņ'!

971 *Eda Bērziņa Cēsu Jumurdā, dzim. 1864, dziesmu dzirdējusi ap 1882; pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 4009.*

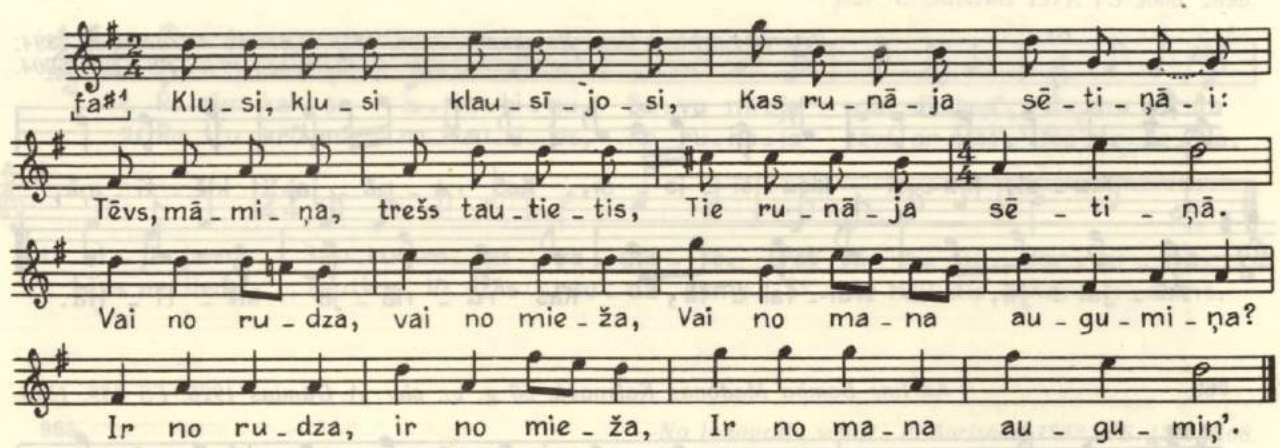

2. Lūdz, tautieti, mani paš',
Nelūdz tēvu, māmuliņ'!

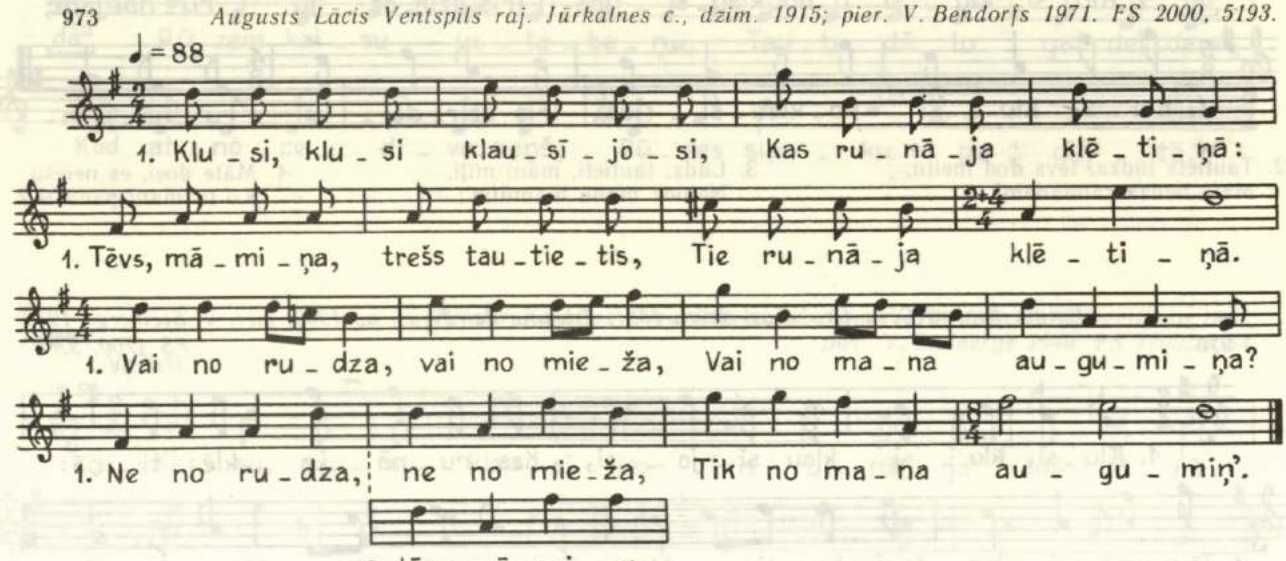
3. Mums vaj'g pašiem zināties,
Kopā mīļi runāties.

4. Ja būs tavi mīļi vārd',
Kopā mīļi dzīvosim.

972 *Tukuma Vānē dzirdēta dziesma; Ventspilī iesk. A. Bērzkalne, atšifr. A. Salaks 1928. FS 170, 1077.*

973 *Augusts Lācis Ventspils raj. Jūrkalnes c., dzim. 1915; pier. V. Bendorfs 1971. FS 2000, 5193.*

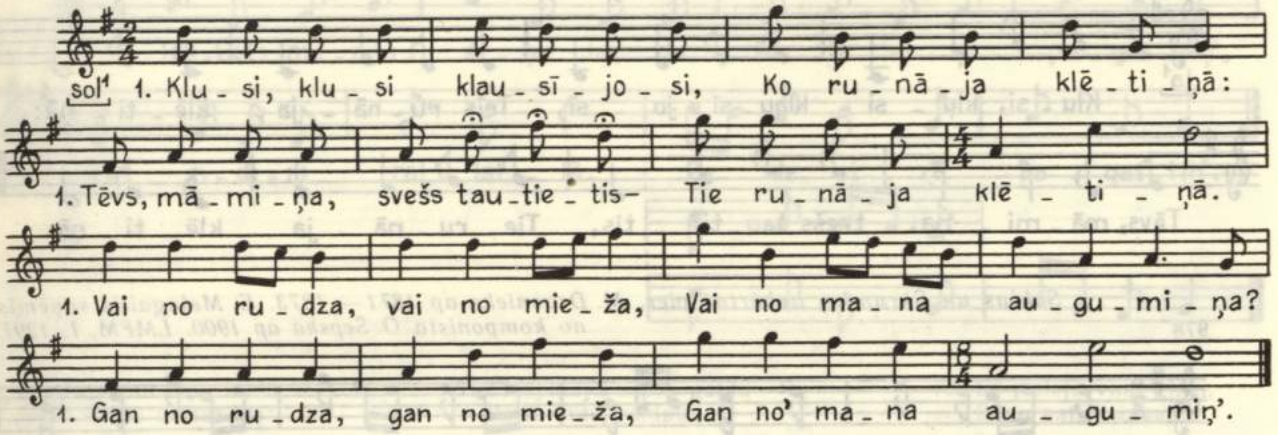

2. Tēvs solīja, māte liedza,
Tautiets lūdza raudādams.
Tautiets lūdza raudādamis,
Mātei roku bučodams.
Lūdz, tautieti, mani pašu,
Nelūdz tēvu, māmuliņu!
Ko darīsi tēvs, māmiņa,
Ja es pati neiešu?

3. Es neesmu putna bērniņš,
No zariņa noņemams —
Pati savas kājas aunu,
Pati rakstu vaiņadziņ'.
Ja es būtu gājējiņa
Kā tēvs, māte devējiņi,
Sen būt' mani sārtie vaigi
Asarāsi nomirkuš'.

974

Ventspils raj. Užavas c. Marta Kārkle, dzim. 1901, un Zelma Matkevica, dzim. 1913; pier. LVK studentes 1971. FS 2000, 2798.

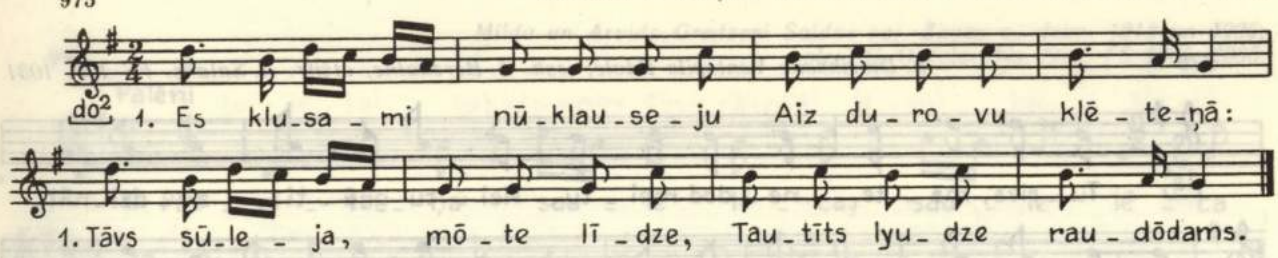

2. Tēvs solīja, māte liedza,
Tautiets lūdza raudādams.
Tautiets lūdza raudādamis,
Saujā naudu skaitīdams.
Ko tu lūdzi tēvu, māti,
Kam nelūdzi manis pašas —
Ko daritu tēvs, māmiņa,
Ja es pati neietu?

3. Es nevaida putna bērnis,
No zariņa noņemams.
Pati savas kājas aunu,
Pati rakstu vainadziņ'.
Būt' es tāda gājejiņa
Kā māmiņa devējiņa,
Sen jau būtu vaigi sārti
Asarāmi noraudāt'.

Julija Kraševska Aknistes raj. Rubenes c., dzim. 1886 Rēzeknes Maltā, dziesmu dzirdējusi Rubenē; pier. V. Sams 1952. FS 1895, 5289.

975

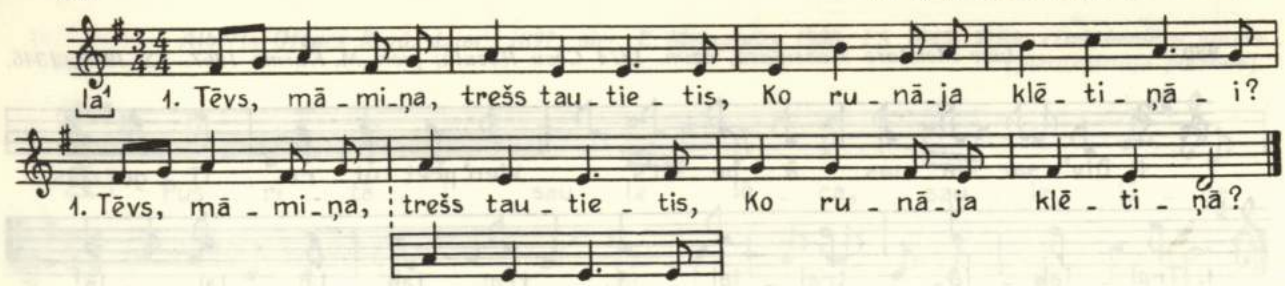

2. Lyudz, tautiti, mane pošas,
Nabyus veļti lyugumeņš;
Es nabeju putna bērneņš,
Nu zareņa nūjamams.

3. Es bej daila mōtis meita,
Dailys mōtis audzynōt';
Boltys kōjis es apovu
Sova tāva ustobā.

Anlize Andersone Liepājas Rāvā; pier. A. Jansons 1886. Bb 43, 2598; FS 1620, 2750; teksts LD 15067, 16.

976

2. Vai no rudzu, vai no miežu,
Vai no mana vaiņadziņa?

3. Ir no rudzu, ir no miežu,
Ir no mana vaiņadziņa.

4. Tēvs vēlēja, māte liedza,
Tautiets lūdza raudādamis.

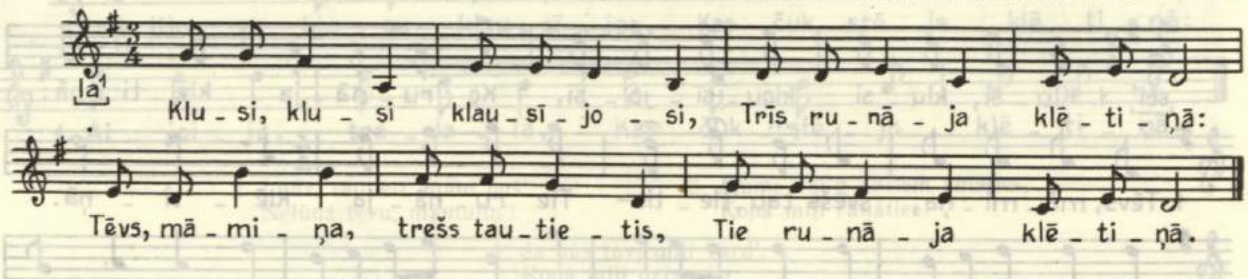
5. Tautiets lūdza raudādamis,
Abas rokas bučodamis.

6. Lūdz, tautieti, mani pašu,
Nelūdz tēvu, māmuļiti!

7. Vēlēs māte, es neiešu,
Velt' būs tavis lūgumiņis.

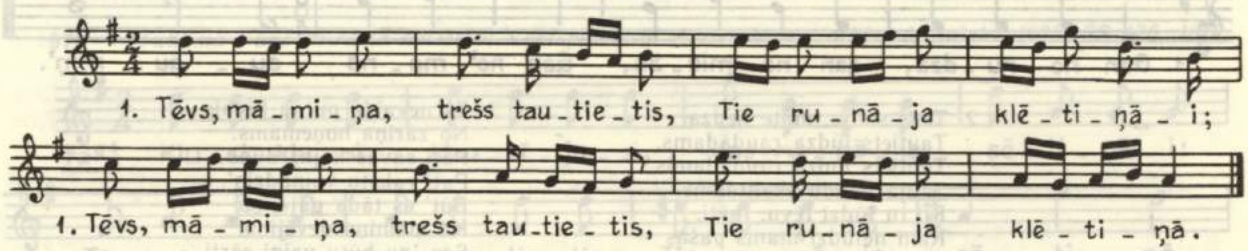
8. Velt' būs tavis lūgumiņis,
Velt' kumeļa seglojumis.

977 *Sile Jelgavā, dziesmu dzirdējusi Valmieras Burtniekos; iesk. A. Bērzkalne, atšifr. A. Salaks 1927. FS 170, 788.*

Saldus un Skrundas apkārtnē pier. M. Dravnieks ap 1871—1873. E. Melngailis saņēmis no komponista O. Šepska ap 1900. LMFM, I, 1297.

978

2. Tēvs vēlēja, māte liedza,
Tautiets lūdza raudādamis.

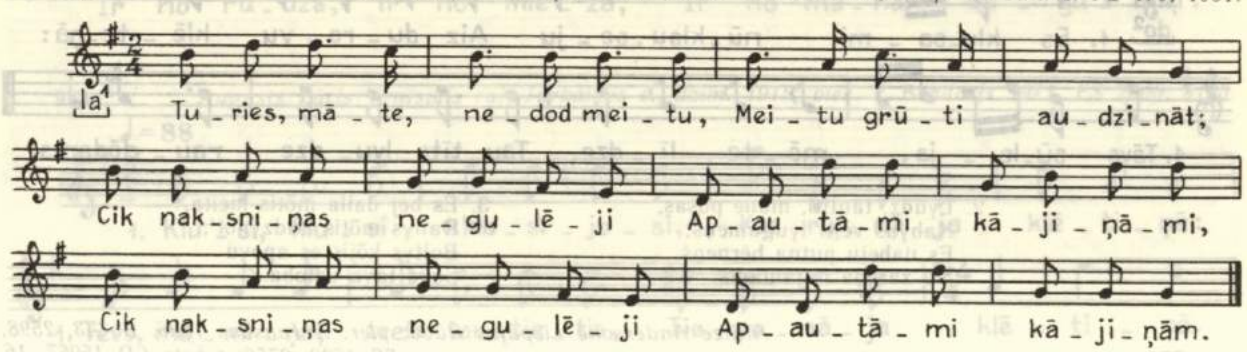
3. Tautiets lūdza raudādamis,
Tēvam vaigus glāstīdamis.

4. Tēvam vaigus glāstīdamis,
Mātei roku bučodamis.

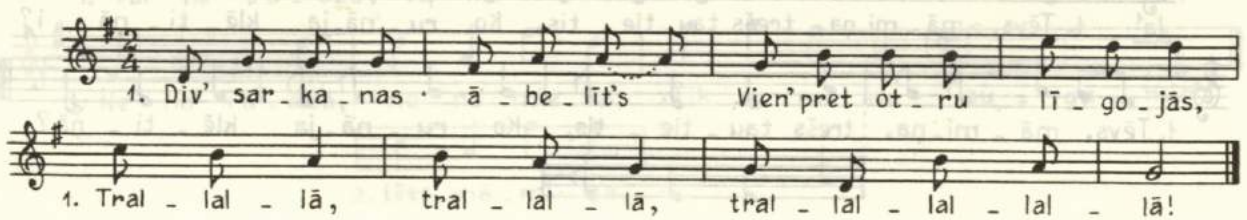
5. Turies, māte, nedod meitu,
Grūt' meitiņu audzināti.

6. Cik naksniņu pārgulēji
Pie meitiņas šūpuliša!

979 *E. Didrihsone Ventspils Edolē; iesk. A. Bērzkalne, atšifr. A. Salaks. FS 170, 1031.*

980 *Lize Meistare Mazsalacā, dzim. 1874 Cēsu Rozulā; pier. M. Kurme 1967. FS 1980, 1346.*

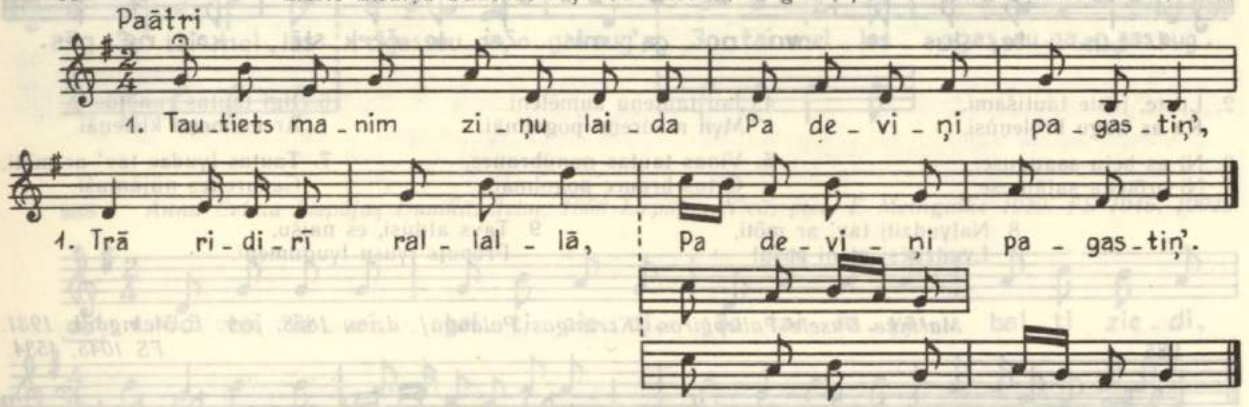
2. Div' dīženi tēva dēl',
Abi mani bildināj'.

3. Viens gribēja bagāt' pūr',
Otris daiļu augumiņ'.

4. Kas gribēja augumiņ',
Tam es pati padevos.

5. Kas gribēja bagāt' pur',
Tam es durvis paradīj'.

981 *Lizele Ziediņa Bauskas raj. Rundāles c., 62 g. v.; pier. V. Sams 1951. FS 1880, 3988.*

2. Vienu dienu ziņu laida,
Otru dienu tautas jāj.

3. Būt' zināj'se to dieniņu,
Kuru dienu tautas jāj,

4. Es būt' savu istabiņu
Trim kārtāmi puškojus'.

5. Vienu kārtu rožu liku,
Trešo baltu magoniš'.

6. Es apklāju liepas galdu
Baltu zīda galdautiņ'.

7. Es uzliku kuplu rozi
Deviņiem žuburiem.

8. Kad sajāsi tautu dēli,
Kur tiem kārti cepurit'.

9. Te sajāja tautu dēli,
Pakar caunu cepurīt's.

10. Es pieleju vīna glāzi,
Bēgu pati kambarē.

11. Bēgu pati kambarēi,
Loku savus kuplus mat's.

12. Te ienāca māmuliņa,
Pilnas acis asarām.

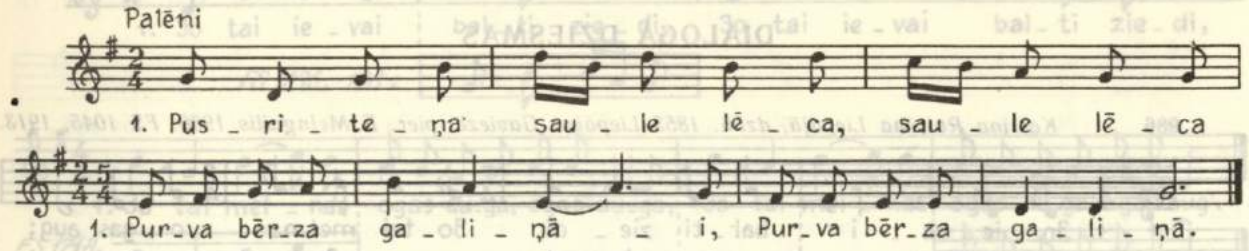
13. Te ienāca tautu dēlis,
Pilni pirksti gredzeniem.

14. Tautu dēlis manim teica:
Mainīsimi gredzeniem!

15. Tam bij zelta, tam sidraba,
Man pašai dimantiņ'.

Milda un Arvids Gredzeni Saldus raj. Zaņas c., dzim. 1913 un 1906; pier. G. Ordelovskis 1963. FS 1965, 2335.

982

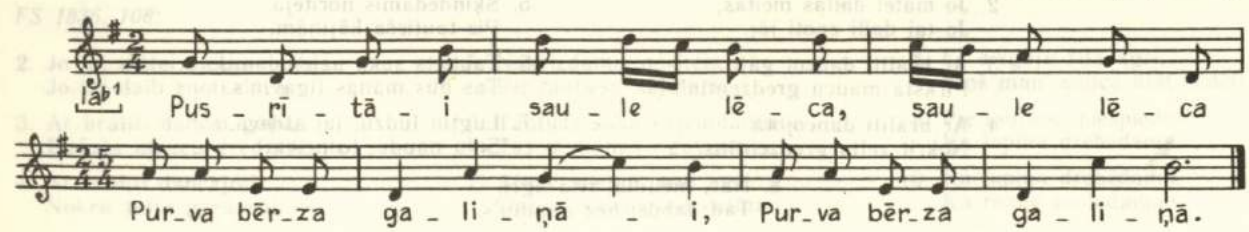

2. Pusvasaru tautu dēlis
Mani jaunu bildināja.

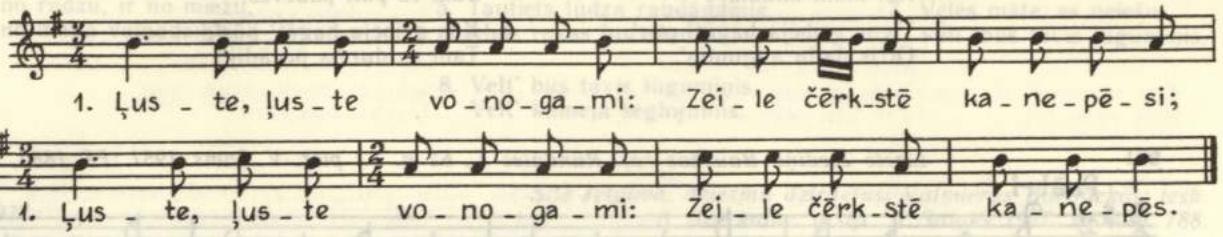
3. Tā, māmiņa, tava vaina,
Kam tik daiļu audzināji.

Alberts Otvars Rīga, dzim. 1897; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 3181. «Dzērbeniešu balss» (pierakstītāja piezime).

983

984 *Emilija Cirša Daugavpils Liksnā, dzim. 1890; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8430.*

2. Ļuste, ļuste tautišami,
Ka as augu brōleņusi.

3. Ni as beju saauguse,
Ni prōteņa sajāmuse.

4. Jau tauteņu kumeleni
Myn maureņu pogolmāi.

5. Vinas tautas nanūbrauce,
Cytas brauce pogolmāi.

6. Ilgi tautas runōjōsi
Ar māmeņu klēteņāi.

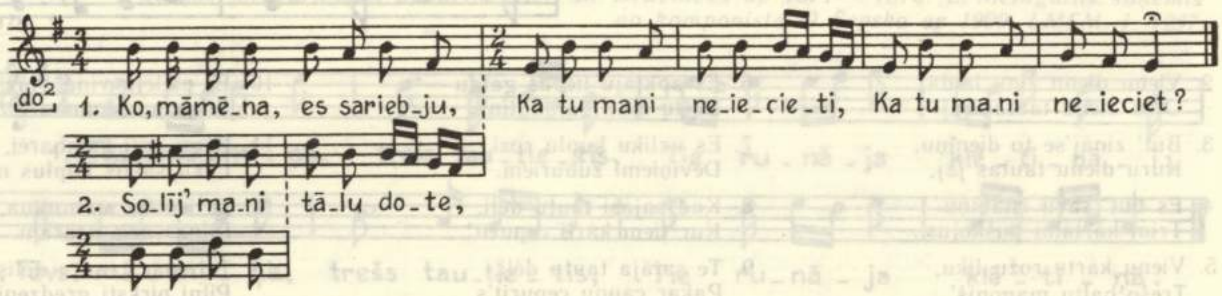
7. Tautas lyudze tāv' ar mōti,
Capureites nūjāmuši.

8. Nalyudzīti tāv' ar mōti,
Lyudzitēsi mani pošu!

9. Tavs atdūsi, es naišu,
Propuļs jyusu lyugumeni.

Mariņķe Uksele Paliepģiros [Kretingas Palangā], dzim. 1858; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 4534.

985

2. Solij' mani tālu dote,
Nemaģ žēli neraudāte.

3. Kad tautinas sētenāje,
Jau māmēna samisuse.

4. Kad sāk tautas bildināte,
Jau māmēna žēli rauda.

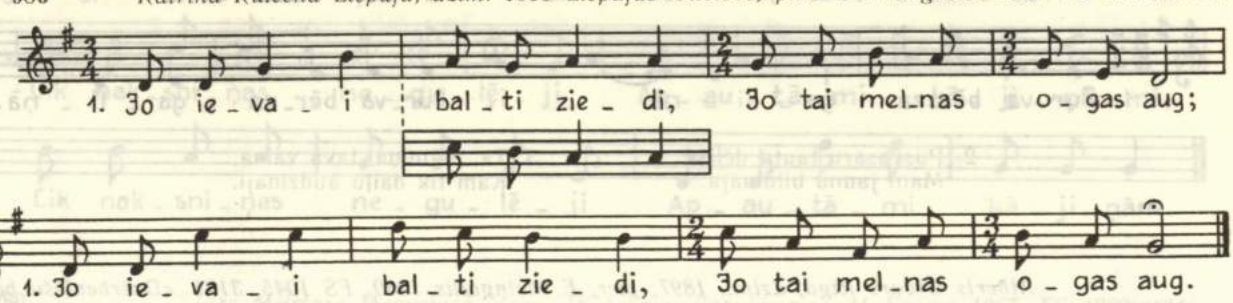
5. Kā tu redzi, tā tu dari,
Mana miļa māmulīte:

6. Ja tu vari viena malti,
Vēli mani tautināmis;

7. Ja nevari viena malti,
Es tautāmis atsacīšu.

DIALOGA DZIESMAS

986 *Katrina Ruicēna Liepājā, dzim. 1853 Liepājas Gaviezē; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 1913.*

2. Jo mātei dailas meitas,
Jo tai daili znoti jāj.

3. Ar brālīti dancot gāju,
Pirkstā maucu gredzentin'.

4. Ar brālīti dancojota
Nokrīt zelta gredzentins.

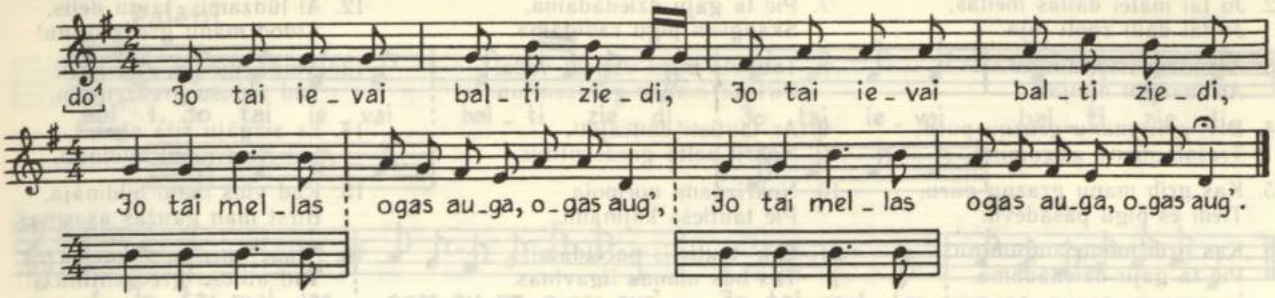
5. Šķindēdamis noritēja
Pie tautieša kājiņām.

6. Tautiets saka uzjemdamis:
Tas būs manas ligavin's.

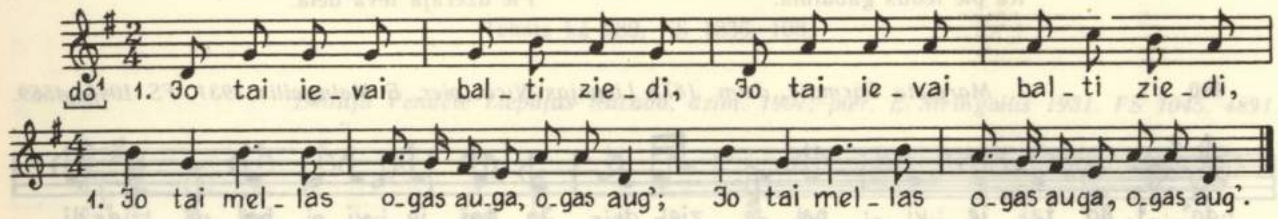
7. Lūgtin lūdzu, lai atdeva,
Solu naudu, to nejem.

8. Nāc, meitiņa, rītā agri,
Tad dabūsi bez naudin's.

987 *Liepājas Nicā pier. Jurjānu Andrejs 1891. Bb 43, 1849.*

988 *Anna Celma Liepājas Dunikā, dzim. 1868 Liepājas Nicā; pier. E. Melngailis 1939. FS 1045, 10023.*

2. Jo tai mātei dailas meitas,
Jo tai daili znoti nāca.

3. Gulbis gula ezerāja,
Tā es ļaužu valodāsa.

4. Nej gulbimi ūdens lipa,
Nej man ļaužu valodiņa.

5. Ceļas gulbis bez ūdeņa,
Es bez ļaužu valodāma.

6. Es, meitiņa, jaun' būdama,
Klausu vecu, klausu jaunu.

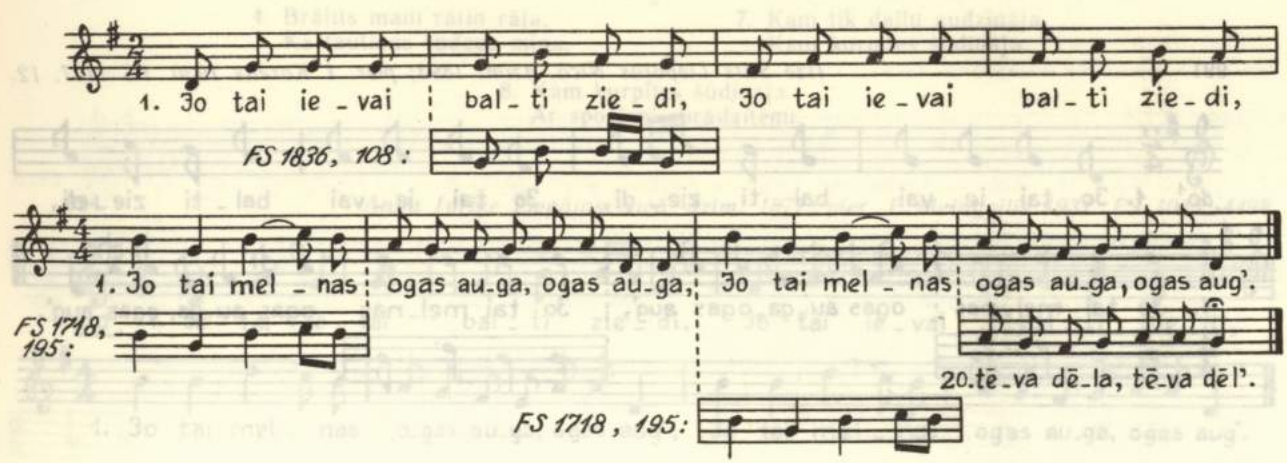
7. Jaunu, vecu klausidama,
Tapšu pata sūtītāja.

8. Redz, kā koši noziedēja
Vēja lauzta ābelīte;

9. Redz, kā koši izprecēja
Vainojamu mātes meitu!

Rucavas teicēji; pier. E. Grinvalds 1934 Rigā. FS 1718, 195. Skolotāju kolektivs Liepājas Bārtā; pier. J. Brigzna 1948. FS 1836, 108. Augusts Lācis Ventspils raj. Jūrkalnes c., dzim. 1915, dziesmu dzirdējis Liepājas Nicā; pier. V. Bendorfs 1969. FS 1988, 120.

989

FS 1836, 108:

2. Jo tai mātei dailas meitas,
Jo tai daili znoti nāca.

3. Ar brāliti dancat gāju,
Pirkstā maucu gredzentiņu.

4. Ar brālīti dancājoti,
Nokrit zelta gredzentinis.

5. Nokrizdamis noritēja
Pie tautieša kājiņāmi.

6. Tautiets saka uzjemdamis:
Tas ir manas līgavinas.

7. Atnāc, meitiņ, rītā agri,
Dabūs' savu gredzentiņu.

8. Es aizgāju rītā agri,
Viņš man' sauca klāt sēdēti.

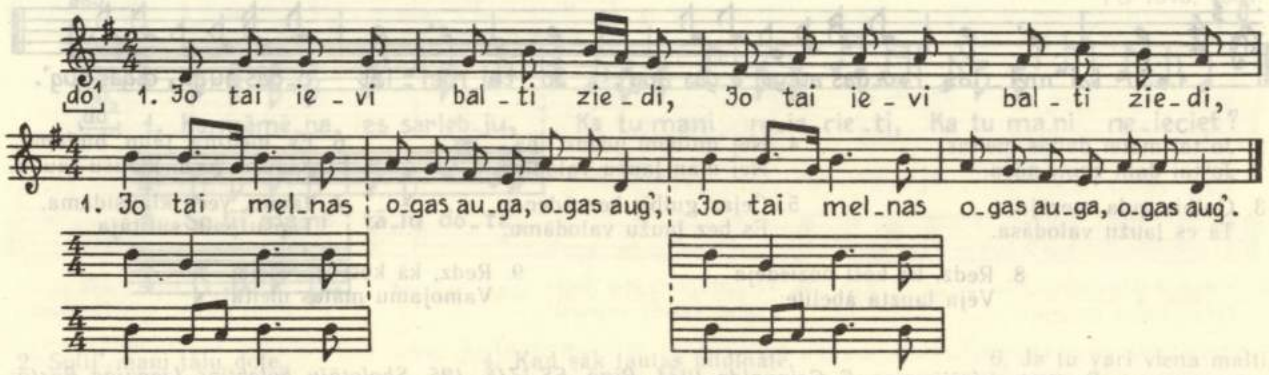
9. Pie tautieša piespiedosi
Kā lapiņa drebēdama.

10. Kā lapiņa drebēdama,
Kā rozīte ziedēdama.

FS 1988, 120:

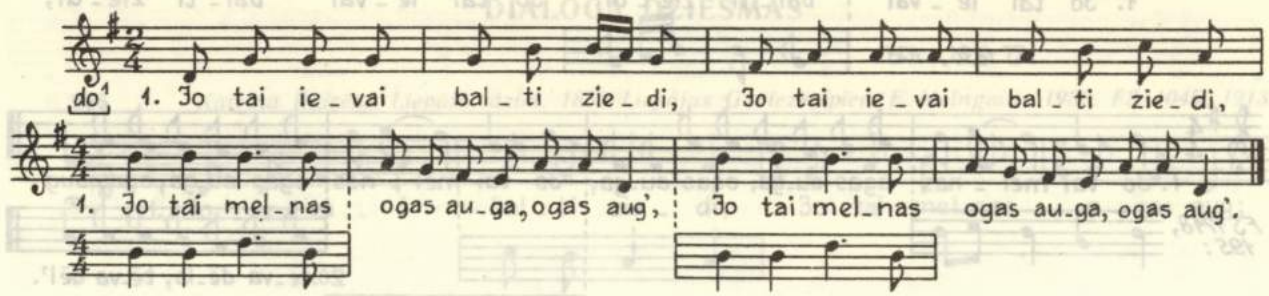
2. Jo tai mātei dailas meitas,
Jo tai daili znoti jāja.
3. Sorudeni tris tautieši
Ap manīmi dalījāsi.
4. Div' grib manu graznu puru,
Trešais manu auguminu.
5. Kas grib manu graznu puru,
Tiem es pigu pasadevu.
6. Kas grib manu auguminu,
Pie tā gāju dziedādama.
7. Pie tā gāju dziedādama,
Skaugiem pigu rādīdama.
8. Tautiets mani dancāt veda,
Pirksta mauca gredzentiņu.
9. Ar tautieti dancājoti,
Nokrit zelta gredzentiņis.
10. Nokrizdami noripoja
Pie tautieša kājiņāmi.
11. Sak' tautietis paceldami:
Tas būs manas ligaviņas.
12. Ai lūdzamis, tautu dēlis,
Atdod manu gredzentiņu!
13. Atnāc, meitiņ, ritā agri,
Tad atdošu gredzentiņu.
14. Es aizgāju ritā agri,
Sāk viņš mani bildināti.
15. Kad viņš mani bildināja,
Birst man gaužas asarinas.
16. Atnāc, meitiņ, vakarāji,
Tad atdošu gredzentiņu.
17. Es aizgāju vakarāji,
Sauc viņš mani klāt gulēti.
18. Es pie viņa piesagūlu
Kā pie ledus gabaliņa.
19. Labāk gulu visu mūžu
Pie pelēka akmentiņa,
20. Nekā gulu vienu nakti
Pie dzērāja tēva dēla.

990 *Marģieta Sārmate, dzim. 1875 Liepājas Nīcā; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 4569.*

Tālākais teksts kā 994.

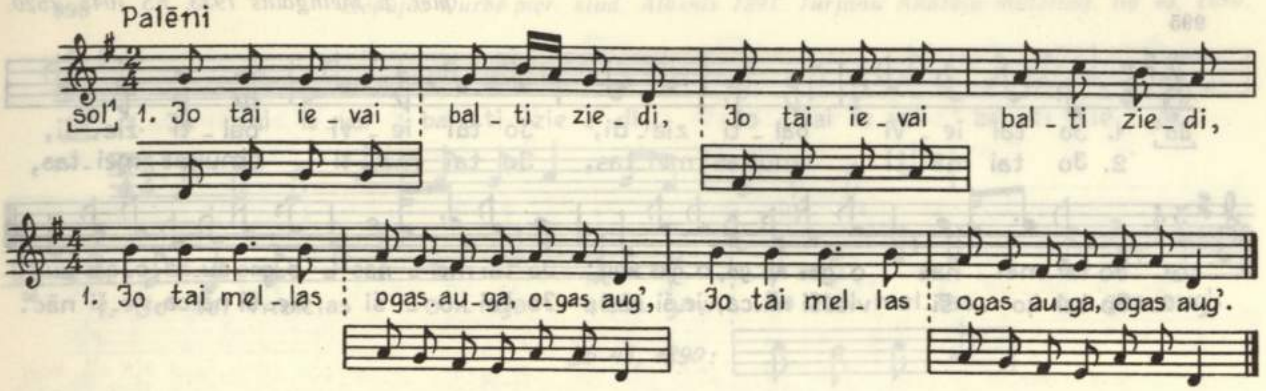
991 *Ilze Sīlis Liepājas Nīcā, dzim. 1893; pier. J. Karēlis 1930. FS 1187, 12.*

2. Jo tai mātei dailas meitas,
Jo tai stalti znoti nāca.
3. Brālits māsu dancāt veda,
Pirksta zelta gredzentiņis.
4. Ar brāliti dancājoti,
Nokrīt zelta gredzentiņis.
5. Nokrizdamis noritēja
Pie tautieša kājiņāmi.
6. Tautiets saka uzņemdamis:
Tas būs manas ligaviņas.
7. Atnāc, meitiņ, ritā agri
Dabūt savu gredzentiņu.
8. Es nogāju ritā agri
Dabūt savu gredzentiņu.
9. Tas nebija ilgu laiku,
Sauc viņš mani klātsēdeti.
10. Es pie viņa piesēdosi
Kā lapiņa drebēdama.
11. Tas nebija ilgu laiku,
Sauc viņš mani klātgulēti.
12. Es pie viņa piesagūlu
Kā ugunes dzirkstelīte.
13. Tas nebija ilgu laiku,
Sāk ar naudu lielīties.
14. Lai sadega tava nauda
Ar zilāmi ugunimi!

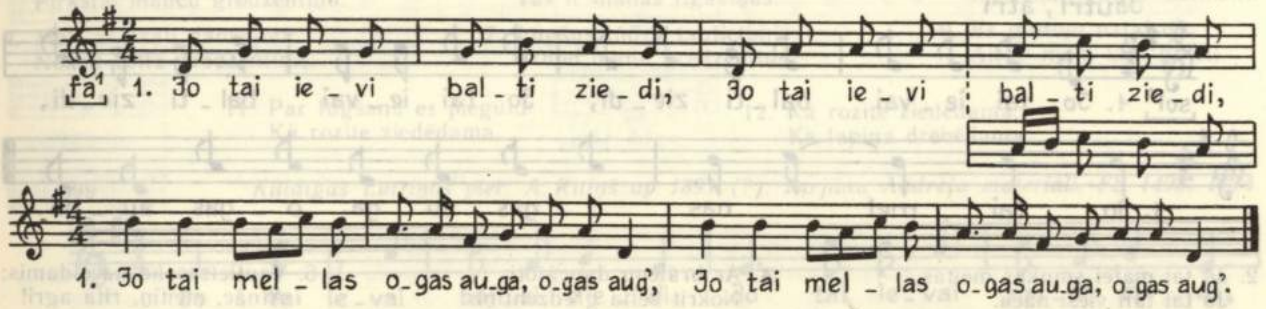
992 *Ģēda Grava Liepājas Nicā; pier. A. Erss 1921. Bb 43, 1455.*

Palēni

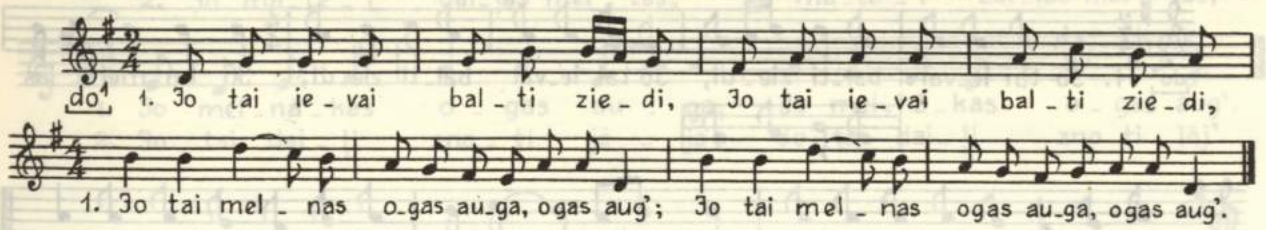
Teksts kā 989, FS 1836, 108.

993 *Emīlija Vendele Liepājas Rucavā, dzim. 1907; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 4891.*

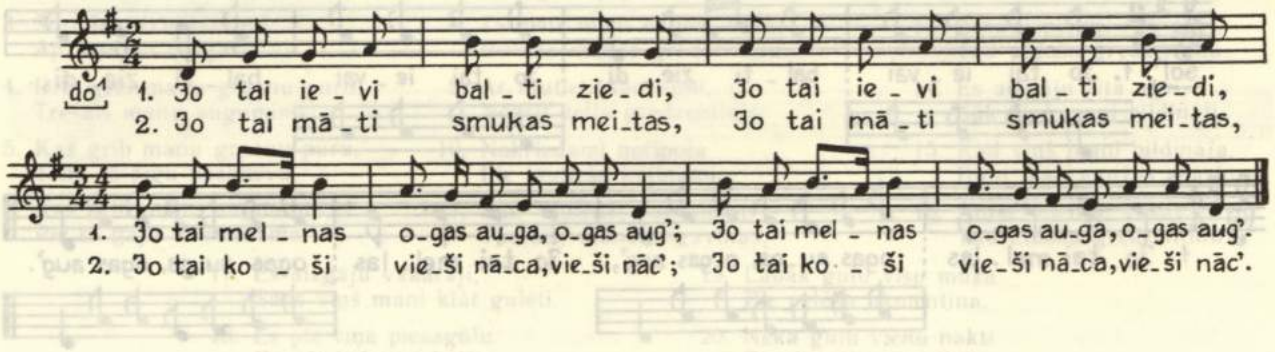
2. Jo tai māti dailas meitas,
Jo tai daili znoti nāce.
3. Jo tai daili znoti nāce
Trīs reizinas dieninā.
4. Brālīts mani rātin rāja,
Ka tautinas rudzus mina.
5. Tā nebija mana vaina,
Tā bij mana mātes vaina.
6. Tā bij mana mātes vaina,
Kam tik dailu audzināja.
7. Kam tik dailu audzināja,
Kam kurpītes šūdināja.
8. Kam kurpītes šūdināja
Ar spožāmi sprādzītēmi.

994 *Anna Juriķe Liepājas Nicā, dzim. 1877; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 4498.*

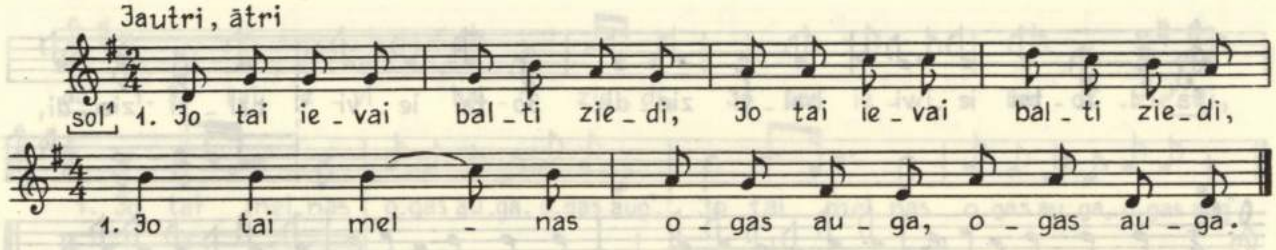

2. Jo tai mātei dailas meitas,
Jo tai daili znoti nāce.
3. Brālīts mani dancāt veda,
Pirkstā zelta gredzentīnis.
4. Ar brāliti dancājoti,
Nokrīt zelta gredzentīnis.
5. Nokrizdamis noritēja
Pie tautiešа kājināma.
6. Tautiets saka uzņemdamis:
Tas būs manas līgavīnas.
7. Viņš man lika rītāj agri
Savākt savu gredzentīnu.
8. Es nogāju rītāj agri,
Viņš man' sauca klātsēdeti.
9. Es pie viņa piesasēdu
Kā lapiņa drebēdama.
10. Kā lapiņa drebēdama,
Kā rozīte ziedēdama.
11. Tas nebija ilga laika,
Viņš man' sauca klātgulēta.
12. Es pie viņa piesagūlu
Kā lapiņa drebēdama.
13. Kā lapiņa drebēdama,
Kā rozīte ziedēdama.
14. Tas nebija ilga laika,
Sāk ar naudu lielīties.
15. Lai sadega tava nauda
Zilajāma ugunēma!

995 *Lietuvas Sventājā [Kretingas Palangā] Anna Sproģe, dzim. 1894, un Marģieta Sproģe, dzim. 1915; pier. E. Melngailis 1933. FS 1045, 7520.*

996 *Katrina Štāla Lietuvas PSR Sventājas c., 70 g. v.; pier. A. Klotiņš 1961. FS 1955, 20603.*

2. Jo tai mātei smukas meitas,
Jo tai tāli viesi nāca.

3. Brālēns mani dancāt veda,
Pirks man zelta gredzentiņu.

4. Ar brālēnu dancājoti,
Nokrīt zelta gredzentiņis.

5. Nokrīt zelta gredzentiņis
Pa tautieša kājiņāme.

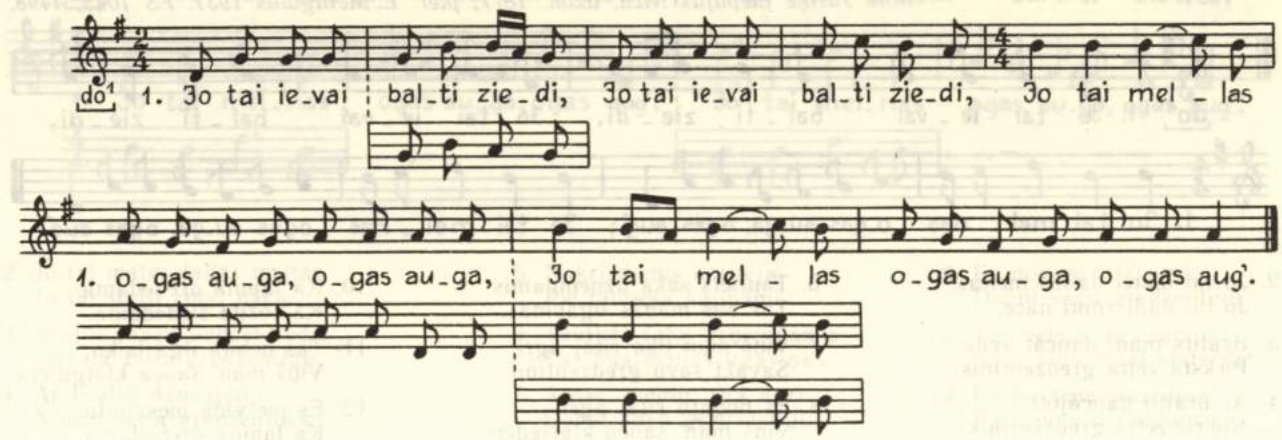
6. Tautiets saka uzceldamis:
Ātnāc, meitiņ, rītā agri!

7. Es nogāju rītā agri;
— Ātnāc vēlu vakarāji!

8. Būsi mana saimeniece,
Atslēdziņu nēsātāja,

9. Atslēdziņu nēsātāja,
Mīkstas vietas taisītāja!

997 *Katrina Jankovska Liepājas Rucavā, dzim. 1877; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 4513.*

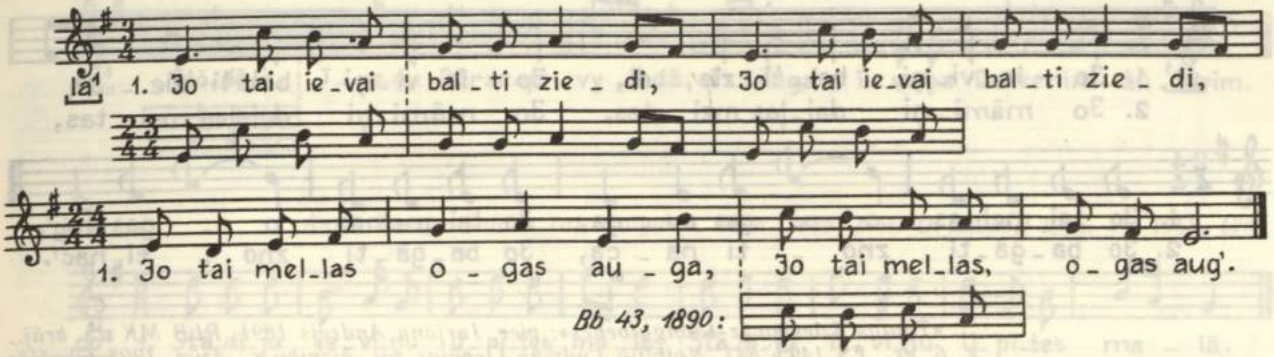
2. Jo tai mātei dailas meitas,
Jo tai daili viesi nāce.

3. Ar tautieti dancājoti,
Nokrīt zelta gredzentinis.

4. Nokrizdamis noritēja
Pie tautieta kājināme.

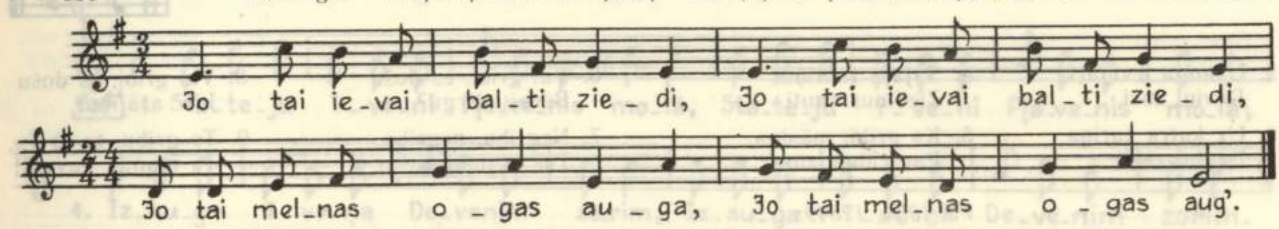
5. Tautiets saka uzjemdamis:
Tas būs manas ligavinas.

998 *Skolēni Liepājas Aisterē; pier. A. Jansons pirms 1891. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 1112.*
Liepājas Durbē pier. stud. Alksnis 1891. Jurjānu Andreja materiāli. Bb 43, 1890.

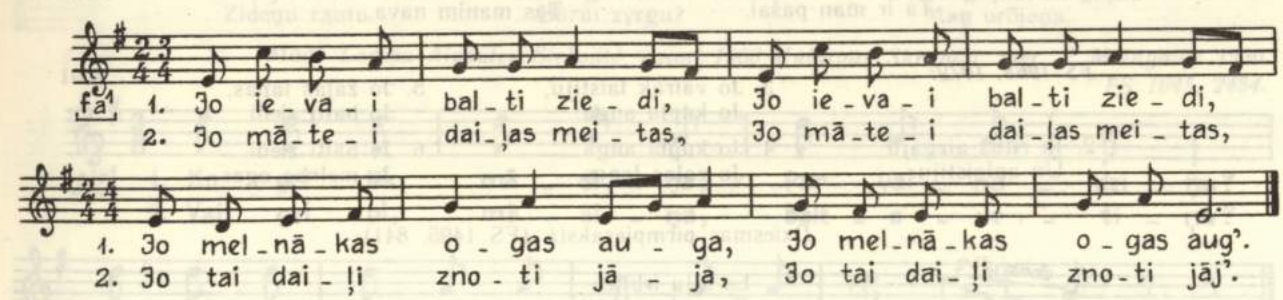

2. Jo tai mātei dailas meitas,
Jo tai daili znoti nāca.
3. Ar brāliti dancāt gāju,
Pirkstai maucu gredzentiņu.
4. Man ar brāli dancājoti,
Nokrīt zelta gredzentiņis.
5. Šķindēdamis norītēja
Pie tautieša kājiņāmi.
6. Sak' tautietis uzjemdamis:
Tas ir manas ligaviņas.
7. Lūgšus lūdzu tautietimi:
Atdod manu gredzentiņu!
8. Atnāc, meitiņ, rītai agri,
Dabūs' savu gredzentiņu.
9. Es nogāju vakarāi,
Liek man gultiņ' uztaisīti.
10. Es gultiņu uztaisīju,
Aicin' mani klāt gulēti.
11. Par lūgšanu es piegulu
Kā rozīte ziedēdama.
12. Kā rozīte ziedēdama,
Kā lapiņa drebēdama.

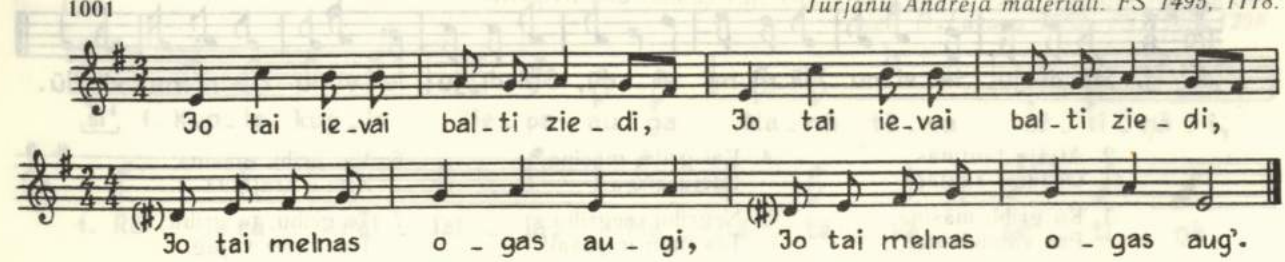
999 *Kuldigas Lutriņos pier. A. Ritiņš ap 1891 (?). Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 1114.*

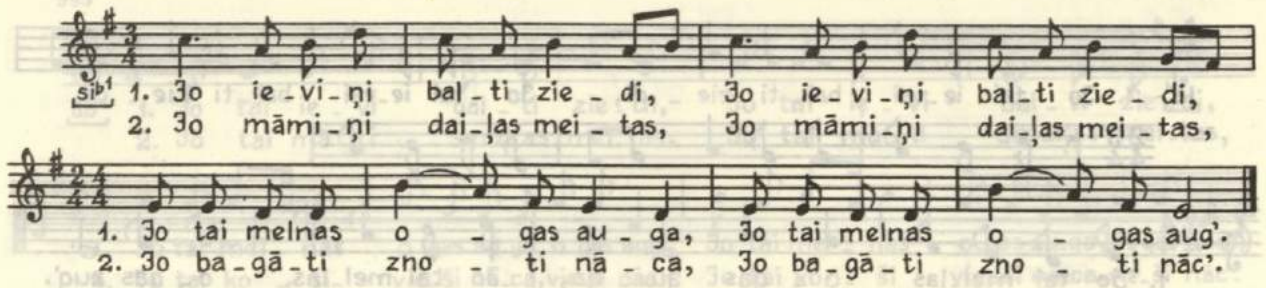
1000 *Ilmājā [Liepājas Vecpilī] pier. J. Šmits pirms 1900, pārbaudījis un rediģējis E. Melngailis 1926. FS 1045, 408.*

1001 *Liepājas Gaviezē pier. Legzdu Ingus ap 1891 (?). Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 1118.*

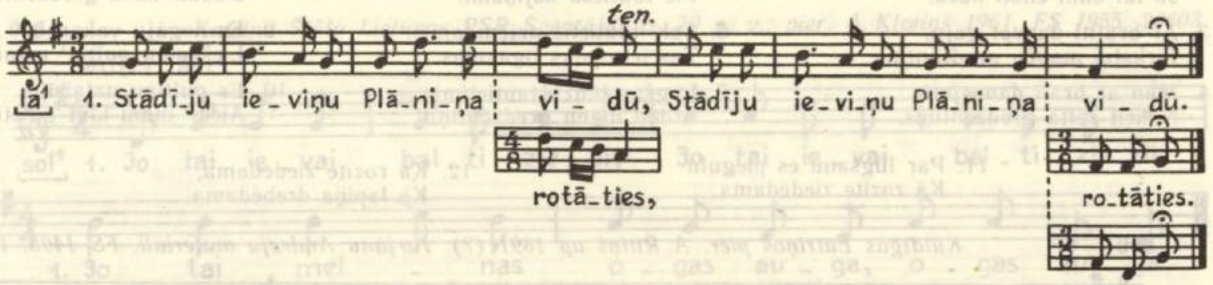

1002 *Pēteris Korāts Liepājas Vecpilī, dzim. 1871 Aizputes Alsungā; pier. E. Melngailis 1924 Rīgā. FS 1045, 4064.*

«Tautas dziesma iz Jaungulbenes»; pier. Jurjānu Andrejs 1891. RLB MK dz. krāj., V, 6. nr.; FS 1495, 841. Natālija Ludviķe Liepājas raj. Aizviķu c., dzim. 1902 Liepājā; pier. R. Jermaks 1961. FS 1955, 12849. Olga Mališķe Dobeles raj. Tērvetes c., 70 g.v., dzim. Jelgavas Sīpelē; pier. I. Lesiņa 1964. FS 1968, 1079.

1003

2. Uzauga ieviņai
Deviņi zari.

3. Uz katra zariņa
Deviņi ziedi.

4. Sajāja tautiņas
Ziediņus rauti.

5. Ko gribi, māsiņa,
Par vainadziņu?

6. Vai gribi, es došu
Bēraju zirgu?

7. Negribu, negribu,
Tas ir man pašai.

8. Vai gribi, es došu
Lin' arājiņu?

9. To gribu, to gribu,
Tā manim navaid!

FS 1955, 12849:

8. Vai gribi, es došu
Zemīti savu?

9. Negribu, negribu,
Tā ir man pašai.

10. Vai gribi, es došu
[Sav' arājiņu]?

11. To gribu, to gribu,
Tas manim nava.

FS 1968, 1079:

2. Ik rītus aizgāju
Un aplaistīju.

3. Jo vairāk laistīju,
Jo kupla auga.

4. Jo kupla auga,
Jo zaļas lapas.

5. Jo zaļas lapas,
Jo balti ziedi.

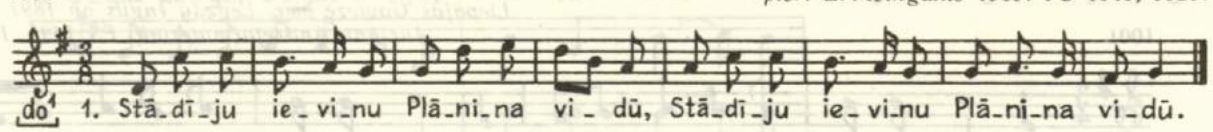
6. Jo balti ziedi,
Jo melnas ogas.

Dziesmas pirmpierakstā (FS 1495, 841):

Es biju irbīte,
Es māku rotāties.

Anna Celma Liepājas Dunikā, dzim. 1868 Liepājas Nīcā, dzīvojusi Dunikā; pier. E. Melngailis 1939. FS 1045, 9929.

1004

2. Atjaja tautinas
Odzinas rauta.

3. Ko gribi, māsina,
Par vainadzinu?

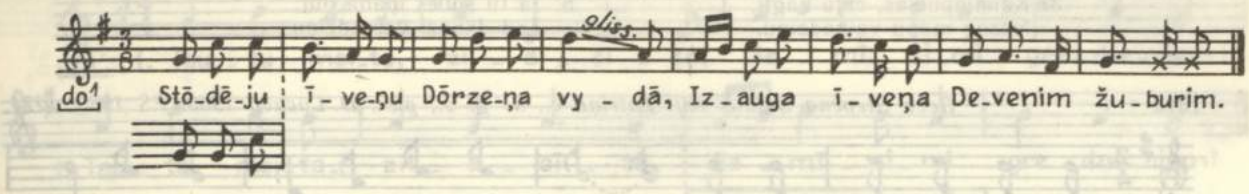
4. Vai gribi, māsina,
Ēdeju zirgu?

5. Negribu, negribu,
Tas man ir pašai!

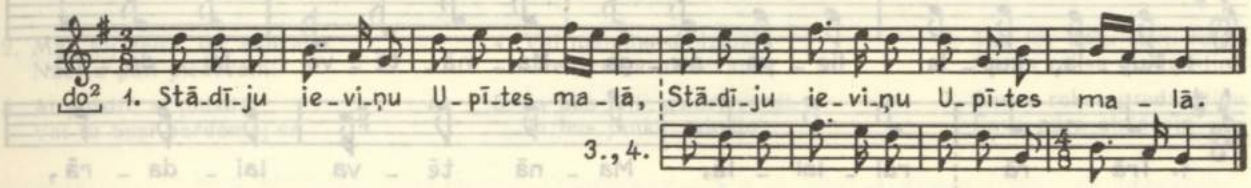
6. Vai gribi, māsina,
Zem's arajinu?

7. To gribu, to gribu,
Tas mane vajag.

1005 *Genoveva Družuka Stučkas raj. Kokneses c., dzim. 1909 Rēzeknes Galēnos; pier. V. Bendorfs 1970. FS 1995, 66.*

1006 *Anna Sproģe Saldus raj. Gaiķu c., dzim. 1885; pier. D. Lucava 1963. FS 1965, 1250.*

2. Uzauga ieviņa
Deviņiem zariem.

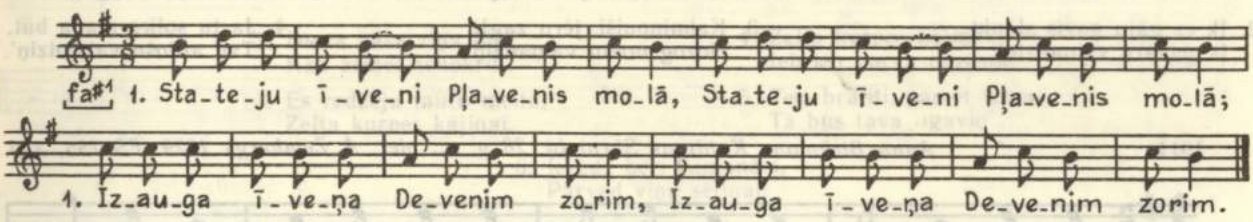
3. Deviņiem zariem,
Deviņiem ziediņiem.

4. Katru gadiņu
Zēniņi nāca.

5. Zēniņi nāca
Ziediņus lasīt.

6. Dziedāja zēniņi,
Dziedāja putniņi.

1007 *Helēna Španovska Daugavpils Dagdā, dzim. 1898; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8324.*

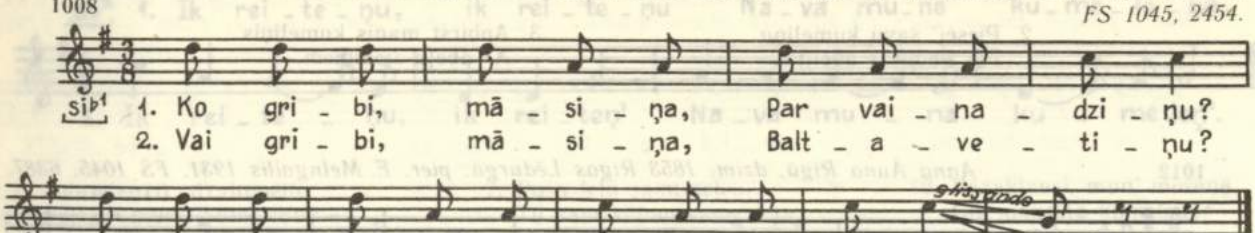

2. Uz kotra zora
Deveni zidi;
Sajōja tautenis
Zideņu rautu.

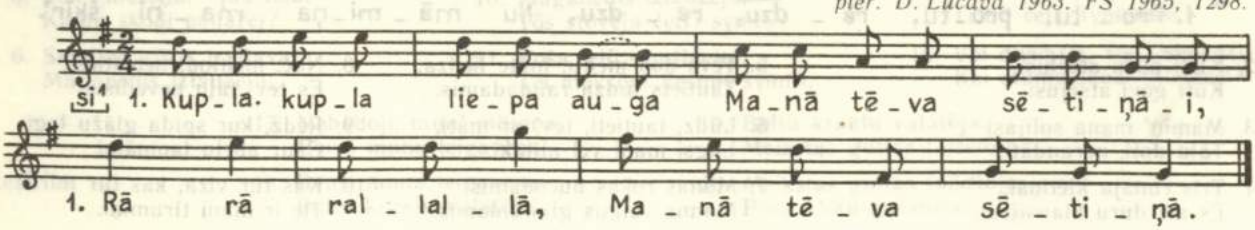
3. Ku gribi, mōseņ(i),
Par vainuceni?
Voi gribi, mes dūsim,
Bārūi zyrgu?

4. Navajag zyrga,
Maņ pošai ira;
As grybu, as grybu
Maņ orōjeņa.

1008 *Made Lapiņa Aizputes Sieksātē, dzim. 1860 Kuldīgas Skrundā; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 2454.*

1009 *Alma Heniņa Saldus raj. Viestura c., dzim. 1902 Aizputes Rudbāržos; pier. D. Lucava 1963. FS 1965, 1298.*

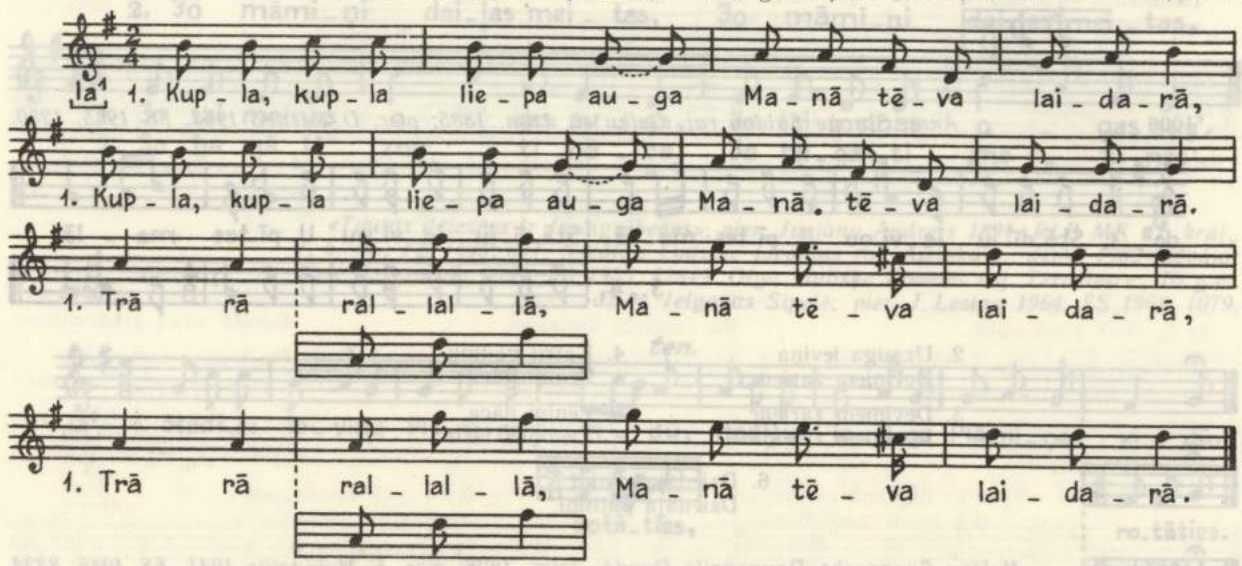
2. Ik es gāju govis slaukt,
Ik pakāru vaiņadziņu.

3. Kaimiņpuikas, cāļu zagļi,
Nozog manu vaiņadziņu.

4. Ai jūs blēži, kaimiņpuiši,
Atdod't manu vaiņadziņu!

5. Ja tu solies mana būt,
Tad dabūsi vaiņadziņu.

1010 *Ieva Stepēna Saldus raj. Lutriņu c., 81 g. v.; pier. D. Lucava 1963. FS 1965, 1274.*

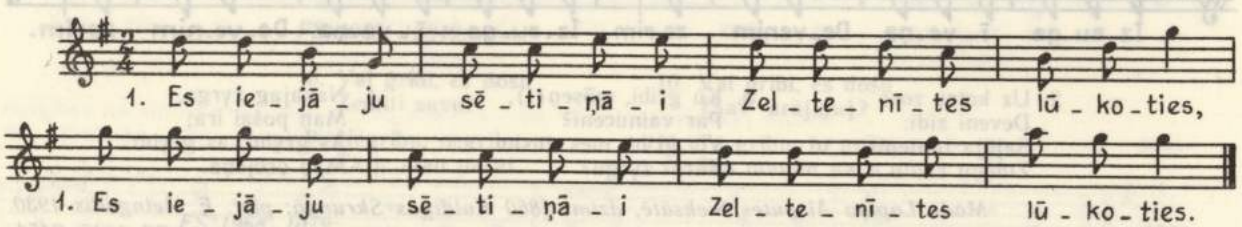

2. Ik es gāju govis slaukt,
Ik pakāru vaiņadziņ'.

3. Kaimiņpuiši, jēru zagļi,
Nozog manu vaiņadziņ'.

4. Ja tu solies mana būt,
Tad atdošu vaiņadziņ'.

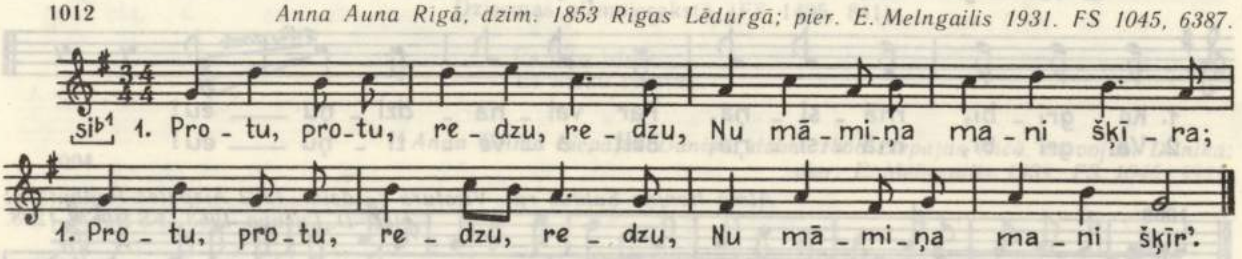
1011 *Anna Birkmane Kuldīgas Skrundā, 28 g. v.; pier. A. Zembergs 1929. FS 755, 370.*

2. Piesēj' savu kumeliņu
Pie ziedošas ābelīt's.

3. Apbirst manis kumeliņis
Ar ābeļu ziediņiem.

1012 *Anna Auna Rigā, dzim. 1853 Rigas Lēdurgā; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 6387.*

2. Klēti puru atcelusi,
Kūti govi atsējusi.

3. Māmiņ' mana solījāsi
Tālu doti, neraudāti.

4. Trīs runāja klētiņāi,
Es aiz duru klausījosi.

5. Tēvs dod meitu, māte liedza,
Tautiets lūdza raudādamis.

6. Lūdz, tautieti, tēv' ar māti,
Lūgsi mani vēl mīļāki.

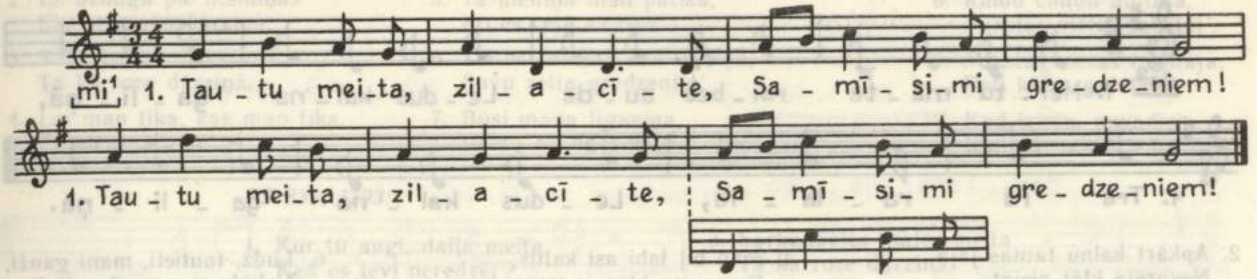
7. Manas rokas bučodamis,
Manus vaigus glaudīdamis.

8. Nāc, meitiņa, nebīstiesi,
Es tev' tāļu nevedīšu.

9. Redz, kur spīda glāžu logi
Caur ābeļu lapiņāmi.

10. Kas tur viza, kas tur mirdza,
Tie ir mani tīrumiņi.

1013 *Emilija Ezergaile Ogres raj. Lielvārdes c., 66 g. v.; pier. Ald. Kalniņš 1950. FS 1860, 4952.*

2. Man bij zelta, tev sudraba,
Nāc tu pati piedevām!

3. Ai puisīti, ai puisīti,
Vai tu būsi pārdomāj's?

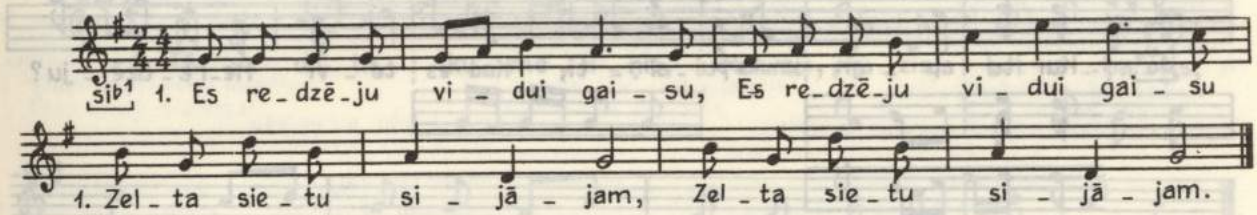
4. Vai māmiņa audzināja
Gredzeniņa piedevām?

5. Ja būs miļi, gudri vārdi,
Ja būs jauka valodiņ',

6. Tad tev došu savu roku,
Savas rokas gredzentiņ',

7. Savas rokas gredzentiņu,
Sava pura atslēdziņ'.

1014 *Marija Rubežniece Liepājas Rāvā; pier. A. Jansons pirms 1891. Bb 43, 2645.*

2. Dieva paša ziņa bija,
Kad zemēi nenokrit'.

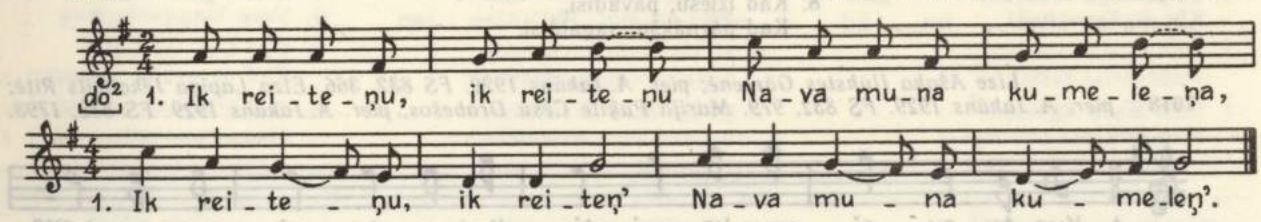
3. Es redzēju tautu meitu,
Zelta kurpes kājiņai.

4. Zelta kurpes kājiņai,
Iebrien purva rāvienai.

5. Tec, brāliti, pamet laipu,
Tā būs tava ugaviņ'.

6. Iejūdz bēri kamanāsi,
Pārved viņu sētiņai!

1015 *Apolonija Kokina Preiļu raj. Ārdavas c., 60 g. v., dzim. Daugavpils Viškos; pier. A. Krūmiņš 1959. FS 1945, 9254.*

2. Lobreiteņ(i), dzaltoneite,
Redzēj' munu kumeleņu?

3. Redzēj' tovu kumeleņu —
Stōv munāi staleiti.

4. Oi brōleņ(i), tovs kumeļš
Lelu škodi padarēj'.

5. Sok', mōseņa, vysu tisu,
Kaidu škodi padarēj?

6. Smolkys rōžis izviļava,
Maganenis izlauzēja;

7. Pošu lelū samtineicu,
Tu zam kōjom sameideja.

8. Sok', mōseņa, tiš' pa tisu,
Cik tev škode kaštavōja?

9. Smolkys rōžis izviļava,
Tōs stōvēja pici symti.

10. Maganenis izlauzēja,
Tōs stōvēja četri symti.

11. Poša lelō samtineice,
Tei moksōja desmit symtu.

12. Pazaklausi, mun' mōseņa,
Cik moksōja kumeleņš?

13. Kumelenis, malnkrepeitis,
Tys stōvēja symtu symtu.

14. Pazeļtēti sodli beja,
Ti stōvēja pic' tyukstuši.

15. Sudobrōti imaukteni,
Ti bij četri tyukstuši.

16. Voi diveņ(i), voi Laimeņ(i),
Kai mums škodi atleidzet?

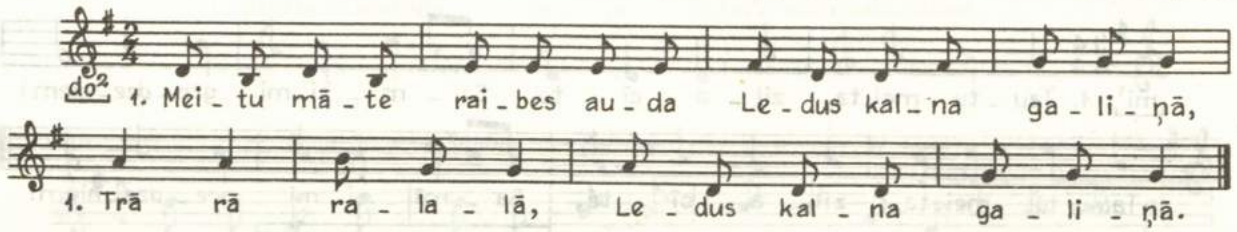
17. Nabādoji, mun' mōseņa,
Byusi muna leigaveņa!

18. Byusi muna leigaveņa,
Boltu kraklu valātōja.

19. Boltu kraklu valātōja,
Meikstas gultas taisētōja.

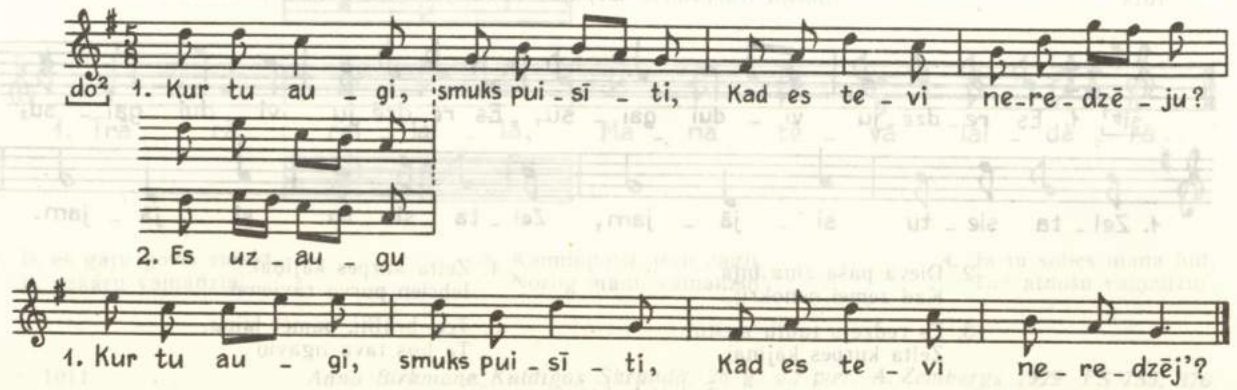
20. Meikstas gultas taisētōja,
Poša klōtu gulātōja.

1016 *Ženija Galeniece Kuldīgas Pampāļos; pier. L. Galeniece 1926. FS 170, 101.*

2. Apkārt kalnu tautas jāja,
Nevarēja klāt piejāt.
3. Nevarēja klāt piejāti,
Nebij kalti kumeliņ'.
4. Man bij labi asi kaltis,
Es varēju klāt piejāt.
5. Saskaldīju ledus kalnu
Deviņosi gabalos.
6. Lūdz, tautieti, mani gauži,
Nelūdz manu māmuliņ'!
7. Dos māmiņa, es neiešu,
Velt' būs tavis lūgumiņš.
8. Velt' būs tavis lūgumiņis,
Velt' kumeļa sedlojums.

1017 *Liba Pelbēģe Bauskā, dzim. 1846 Bauskas Rundālē; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 4760.*

2. Es uzaugu pie jūriņas,
Pašā jūras maliņai.
3. Kur tu augi, smukmeitiņa,
Kad es tevi neredzēju?
4. Es uzaugu pie māmiņas
Baltā rožu dārziņāi.
5. Tā meitiņa, tā man tika,
Ko satiku celiņāi.
6. Sniedzu roku, devu muti,
Saucu savu līgaviņu.
7. Būsi mana līgaviņa,
Man gultiņas taisītāja.
8. Kad iziešu, pavadīsi,
Kad pārnākšu, sagaidīsi.

1018 *Līze Ašaka Ilūkstes Gārsenē; pier. A. Jakāns 1929. FS 832, 366. Elza Lapiņa Jēkabpils Ritē; pier. A. Jakāns 1929. FS 832, 979. Marija Puķīte Cēsu Drabešos; pier. A. Jakāns 1929. FS 832, 1793.*

2. Es uzaugu pie māmiņas
Skaistā rožu dārziņā.
3. Sarkanbalta mātes meita
Tā kā roze dārziņā.
4. Lai man tika, kas man tika,
Tā meitiņa, tā patik'.
5. Tā meitiņa, tā patika,
Ko es ceļā satikos.
6. Sniedžu roku, devu muti,
Sauču savu ligaviņ';
7. Sauču savu līgaviņu,
Devu zelta gredzentiņ'.
8. Būsi mana līgaviņa,
Man cimdiņu adītāj'.
9. Man cimdiņu adītāja,
Mikstas vietas taisītāj'.
10. Kad iziešu, pavadīsi,
Kad atiešu, sagaidīs'.

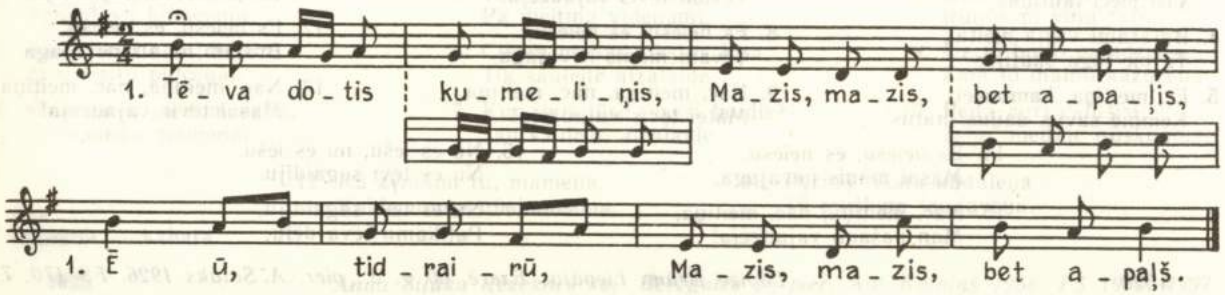
FS 832, 979:

2. Es uzaugu pie māmiņas
Skaistā rožu dārziņā.
3. Sārti balta mātes meita
Tā kā roze dārziņā.
4. Lai man tika, kas man tika,
Tā meitiņa man patik'.
5. Tā meitiņa man patika,
Ko es ceļā satikos.
6. Tai es sniedzu sav' rociņu,
Savu zelta gredzentiņ'.
7. Būsi mana ligaviņa,
Raibu cimdu adītāj'.
8. Raibu cimdu adītāja,
Mikstas vietas taisītāj'.
9. Mīkstas vietas taisītāja,
Pati klātu gulētāj'.
10. Kad iziešu, pavadīsi,
Kad pārnākšu, sagaidīs'.

FS 832, 1793:

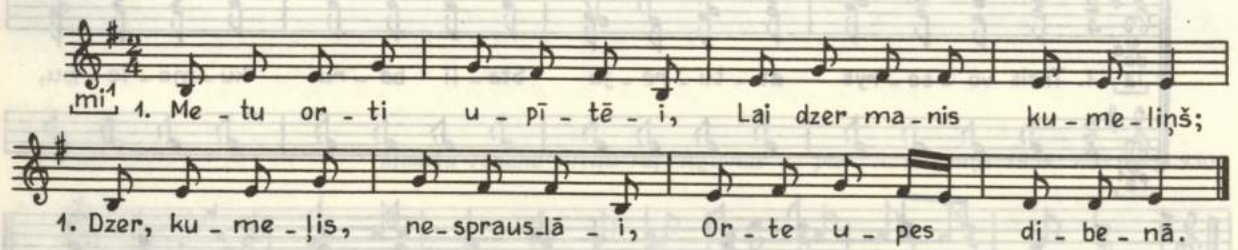
1. Kur tu augi, daiļā meita,
Kad es tevi neredzēj'?
2. Es uzaugu pie māminas
Sarkanrožu dārziņa.
3. Sarkanbalta mātes meita
Tā kā roze dārzīnā.
4. Kur tu augi, smukais puisīt,
Kad es tevi neredzēj'?
5. Es uzaugu uz akmeņa
Lielas jūras malīna.

1019 *Anna Miklaviča Alsungas raj. Kraumaņu c., 76 g. v.; pier. A. Krūmiņš 1951. FS 1824, 1098.*

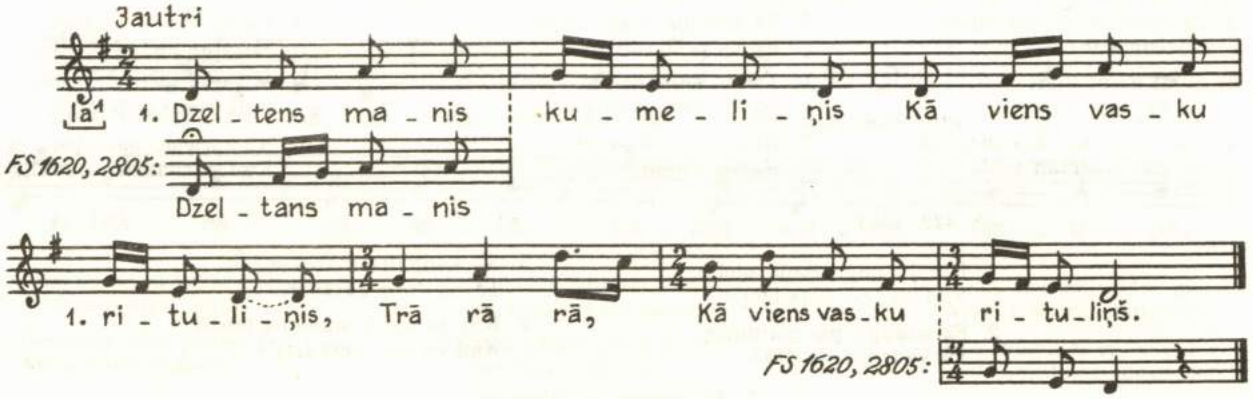
2. Es savami kumeļami
Stigām šuju iemauktiņus.
3. Stigām šuju iemauktiņus,
Zida viju pavadiņas.
4. Kad uzkāpu mugurāi,
Jāj' pa ceļu domādamis.
5. Jāj' pa ceļu domādamis,
Kur būs jemti ligaviņu.
6. Kad aizjāju, tad piesēju
Pie meitiņas rožu dārza.
7. Izej, meitiņ, paskatiesi,
Ko dar' manis kumeliņis!
8. Iziet meitiņ' smiedamiesi,
Ienāk viņa raudādama.
9. Ienāk viņa raudādama:
Kumeļš skādi padarīja.
10. Izmin' manu kuplu žogu,
Izmin' kuplas magonītes.
11. Neraud' žēli tu, meitiņa,
Es tev skādi aizmaksāšu.
12. Vienu jemšu par sieviņu,
Otru lugšu panākstosi.
13. Tai trešai, tai es došu
Savu bēru kumeliņu.

1020 *Anna Brūvere Ūziņos [Jelgavas Jēkabniekos], 82 g.v.; pier. V. Stelbergs 1923. FS 1700, 5527.*

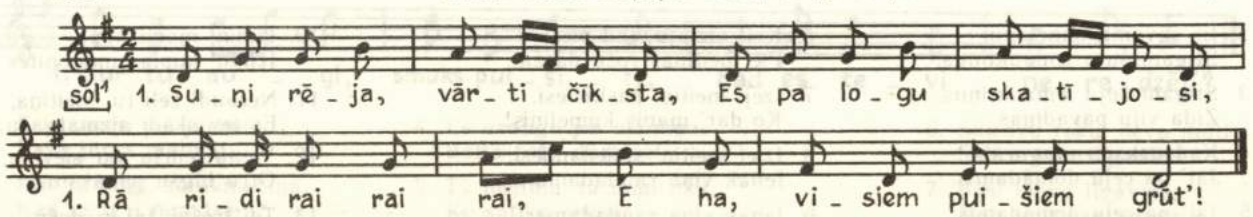
2. Ļauj man vaļas parunāti
Ar to meitu māmulit'.
3. Tu, puisīti, smuks puisīti,
Kāds bij tavis padomiņš?
4. Pats sēdēji kamanāsi,
Valodiņa istabā.
5. Valodiņa istabāi
Pie tās meitu māmulit's.

1021 *Liepājas Rāvā pier. A. Jansons 1886. Bb 43, 2606; FS 1620, 2805.*

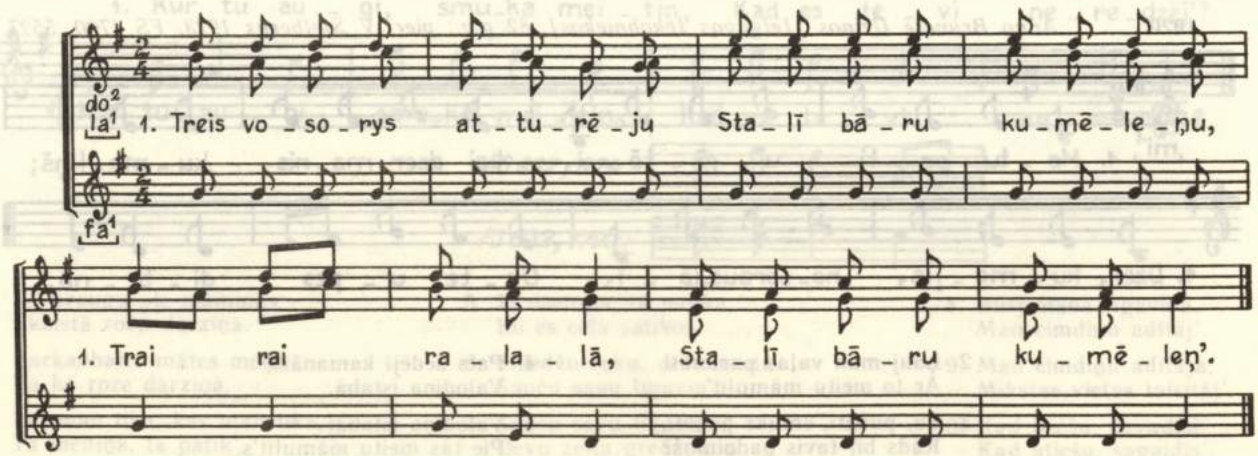
2. To varēja dien' un nakti
Caur bajāra sētu jāt.
3. Bajārami pieci dēli,
Visi pieci tautiņās.
4. Bajārami viena meita,
Tā pie loga skatījās.
5. Ej, meitiņa, kambarei,
Ķemmē savus dailus matus!
6. Kad man tevis vajadzēsi,
Tad es tevi bildināšu.
7. Nāc, meitiņa, nāc, meitiņa,
Tēvam tevis vajadzēja!
8. Es neiešu, es neiešu,
Tēvam manis nevajaga.
9. Nāc, meitiņa, nāc, meitiņa,
Mātei tevis vajadzēja!
10. Es neiešu, es neiešu,
Mātei manis nevajaga.
11. Nāc, meitiņa, nāc, meitiņa,
Brāļam tevis vajadzēja!
12. Es neiešu, es neiešu,
Brāļam manis nevajaga.
13. Nāc, meitiņa, nāc, meitiņa,
Māsai tevis vajadzēja!
14. Es neiešu, es neiešu,
Māsai manis nevajaga.
15. Nāc, meitiņa, nāc, meitiņa,
Man pašami vajadzēja!
16. Nu es iešu, nu es iešu,
Nu es tevi sagaidīju.
17. Nu es tevi sagaidīju,
Patikamu teva dēlu.

1022 *Lavize Brūna Liepājas Ezerē, 80 g. v.; pier. A. Salaks 1926. FS 170, 7.*

2. Es pa logu skatījosi,
Kas iegāja sētiņai.
3. Tautu dēlis, tas iegāja
Dūlin bēru kumeliņu.
4. Būsi mana līgaviņa,
Man gultiņas taisītāja.
5. Man gultiņas taisītāja,
Man cimdiņu aditāja.
6. Es tev došu savu roku,
Savas rokas gredzentiņu.
7. Es tev došu savu klēti,
Savas klētes atslēdziņu.
8. Es tev došu savu klēti,
Savu lopu laidariņu.
9. Kad iešu, pavadīsi,
Kad pārnākšu, sagaidīsi.
10. Daiļus vārdus manim dosi,
Manu dzīvi aplaimosi.

1023 *Rēzeknes Rēznā Bērbola Vēvere, dzim. 1901 Rēzeknes Bērzgalē, Karuse Arbidāne un Marianna Vōvere, dzim. 1867 un 1876 Rēzeknes Rēznā; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8967.*

2. Catūrtāi vosorāi
Lyku sadlus mugorāi.

3. Lyku sadlus mugorāi,
Beru rikstus karmanāi.

4. Bēru rīkstus karmanāi,
Jōju meitu pogolmāi.

5. Vinu sauvi mōtei devu,
Ūtru mōtes meiteņai.

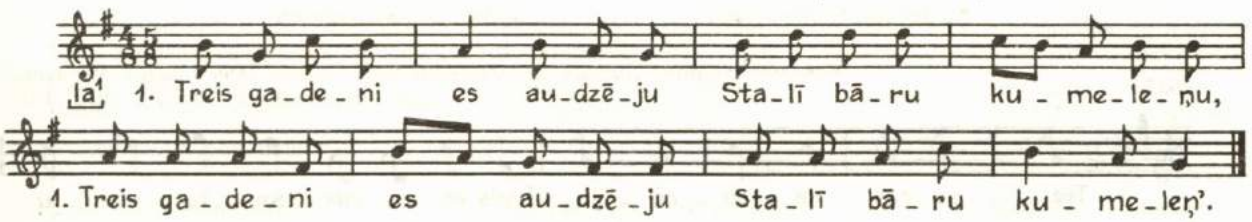
6. Trešu sauvi pakaisēju
Jaunu meitu pogolmāi.

7. Cikom meitys rikstus losa,
Jau sauleite nūritēja.

8. Kur tu jōsi, cima puisi —
Maņ viteņa pataiseita.

9. Gulēsim vinu vitu,
Runoisimi vinu runu.

1024 *Anna Akmane Daugavpils raj. Dubnas c., dzim. 1908 Daugavpils Viškos; pier. A. Krūmiņš 1959. FS 1945, 9166.*

2. Catūrtāi gadeņāi
Apsaglovu kumeleņu.

3. Bēru rikstus kuļdeņai*,
Jōju meitu puļceņai.

4. Vīnu saivu meitom devu,
Ūtru meitu māmeņai.

5. Trešu saivu pakaiseju
Pa meitiņu videņami.

6. Cikom meitas rikstus losa,
Tik sauleite aizalaide.

7. Kur jyus jōsit, sveši ļaudis?
Jau sauleite aizalaide.

8. Gulēsimi vīna vītā,
Runōsimi vīnu runu.

9. Uz tō boltō paladzeņa,
Zam tō malnō kažuceņa.

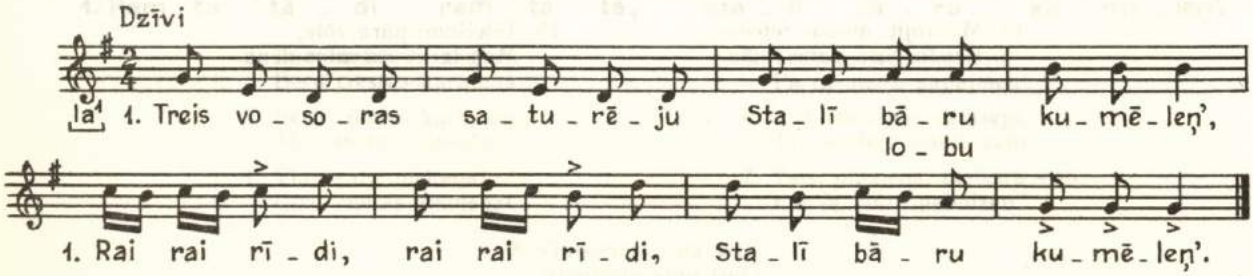
10. Reitā agri cālušīsi,
Jaun' meitine nūskumuse.

11. Ka zynōtim tu, māmeņa,
Kaida muna nūskumšona.

12. Pyrmō rīksta kūdūleņa,
Tō puiškina ļaudaveņa.

* kuļdeņa — kabata.

1025 *Anna Siļuka Rēzeknes raj. Bērzgales c.; pier. Ald. Kalniņš 1956. FS 1930, 4997.*

2. Catūrtāi vosorāi
Lyku sadlus mugorāi.

3. Lyku sadlus mugorāi,
Beru rikstus karmanā.

4. Vīnu sauvi mōtei devu,
Ūtru mōtes meiteņai.

5. Trešu sauvi es isvīžu
Jaunu meitu puļceni.

6. Cikom meitas rikstus losa,
Jav sauleite nūritē.

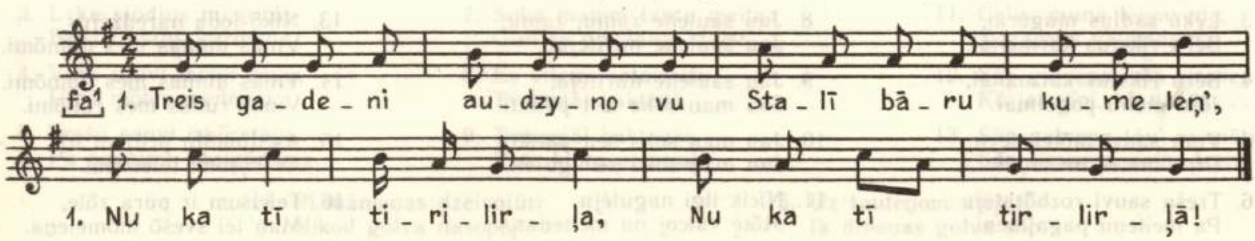
7. Kur jyus brauksit, mīli gosti,
Maņ viteņa pataiseit'.

8. Tu gulēsi šai molāi,
Es gulēšu tai molā.

9. Nu reiteņa caldamīsi:
Vai diveņ(i), golva sōp!

10. Nu tōs rikstu laseišonas
Myužam tautu rūceņōs.

1026 *Monika Jonāne Preiļu raj. Aglonas c.; pier. A. Krūmiņš 1959. FS 1945, 9308.*

2. Catūrtāi gadeņāi
Pērku sadlus, īmaveņ'š.

3. Pērku sadlus, īmaveņus,
Lyku bēram mugorā.

4. Lyku bēram mugorāi,
Bēru rikstus karmanā.

5. Bēru rikstus karmanāi,
Jōju meitu videņā.

6. Vīnu sauju meitom devu,
Ūtru meitu māmeņom.

7. A trešūi pabōrsteju
Pa meiteņu videņam.

8. Koļc tūs rikstus salaseju,
Tod sauleite aizalaid'.

9. Kur jyus jōsit, jauni puiši?
Jau sauleite aizalaid'.

10. Gulēsimi vīnu vītu,
Runōsimi vīnu run'.

11. Reitā agri uzacēļu,
Staigoj' cīši nūskumeig'.

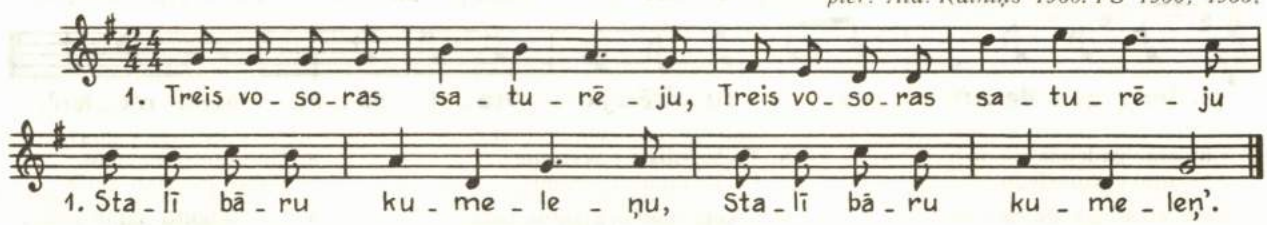
12. Vaicoj tāvsi, vaicoj mōte:
Kū tei meita nūskumeig'?

13. Vai nazyni tu, māmeņa,
Kaida muna nūskumšon'?

14. Nu tō rīksta kūdaleņa
Byuš' tautiša leigaveņ'.

1027

Veronika Soldane Ludzas raj. Zvirgzdenes c., dzim. 1890 Ludzas Mērdzenē; pier. Ald. Kalniņš 1956. FS 1930, 4933.

2. Catūrtyjā vosorāi
Lyku sadlus mugorāi.

3. Bēru rikstus karmanāi,
Brauču meitu pogolmāi.

4. Vīnu sauvi mōtei devu,
Ūtru mōtes meiteņai.

5. Trešu sauvi rozbōrstēju
Pa meiteņu pagaļmeņu.

6. Cikom meitas rikstus losa,
Jau sauleite zamu, zamu.

7. Cikom rikstus salasēja,
Jau sauleite nūritēja.

8. Jau sauleite nūritēja,
Soka maņ(i) še gulēti.

9. Nicik ilgi nagulejom,
Jau māmeņa stōvu ceļ(i).

10. Vaicoj mōte nu meitenis:
Kū redzēji sapynāi?

11. Nikō loba naredzēju,
Vīnas runas mes runōjom.

12. Vīnas runas mes runōjom,
Vīnas dūmas mes dūmōjom.

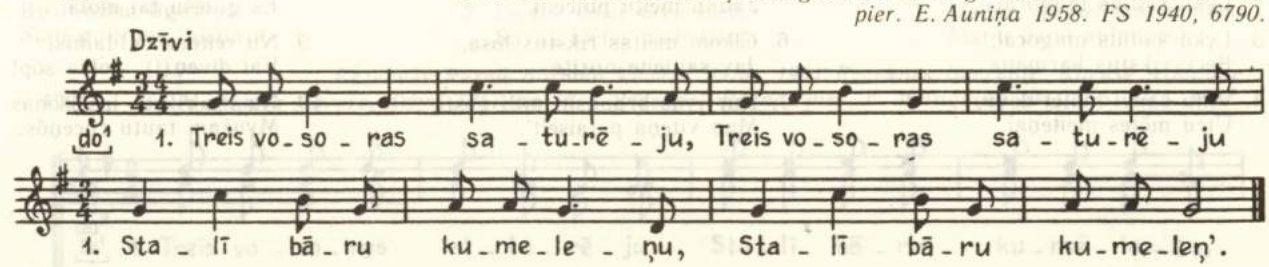
13. Es dūmōju prūjom īti
Ar vysomi teleišomi.

14. Maurojit, munas teleites,
Raužu poša ganeidama.

15. Teleišomi pūra zōle,
Maņ tei sveša mōmuleņa.

1028

Tekla Samuša Ludzas raj. Zvirgzdenes c., 59 g. v., dzim. Ludzas Cirmā; pier. E. Auniņa 1958. FS 1940, 6790.

2. Catūrtāi vosorāi
Lyku sadlus mugorāi.

3. Lyku sadlus mugorāi,
Bēru rikstus karmanāi.

4. Bēru rikstus karmanāi,
Jōju meitu pogolmāi.

5. Vīnu sauvi mōtei devu,
Ūtru mōtes meiteņai.

6. Trešu sauvi rozbōrstēju
Pa meiteņu pagaļmeni.

7. Cikom meitas rikstus losa,
Jau sauleite zamu, zamu.

8. Jau sauleite zamu, zamu,
Jau sauleite nūritēja.

9. Jau sauleite nūritēja,
Jau maņ soka šeit palikti.

10. Jau maņ soka šeit palikti,
Jau maņ soka šeit gulēti.

11. Nicik ilgi nagulēju,
Mōte vaicoj nu meiteņas,

12. Mōte vaicoj nu meiteņas:
Kū redzēji sapynāi?

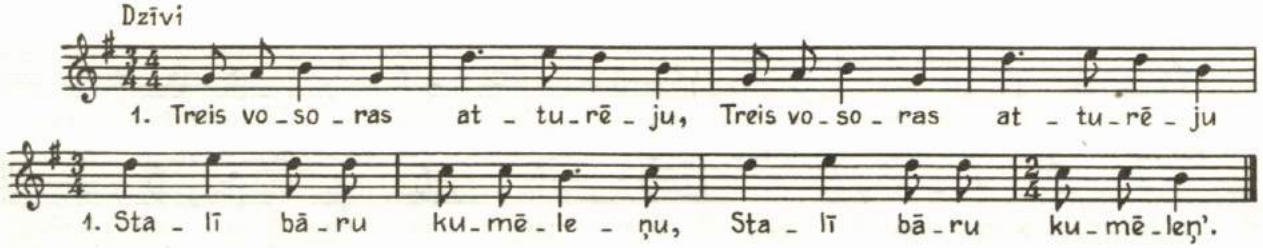
13. Nikō loba naredzēju,
Vīnas dūmas mes dūmōmi.

14. Vīnas dūmas mes dūmōmi,
Vīnas runas mes runōmi.

15. As dūmōju prūjom īti
Ar vysomi teleišomi.

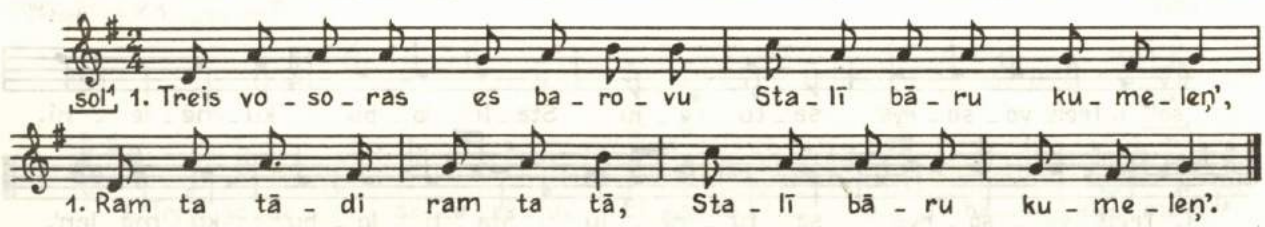
16. Teleišom ir pūra zōle,
Maņ tei svešō mōmeleņa.

1029 *Broņislava Lubāne Ludzas raj. Istalsnas c., dzim. 1921; pier. R. Jermaks 1972. FS 2005, 1848.*

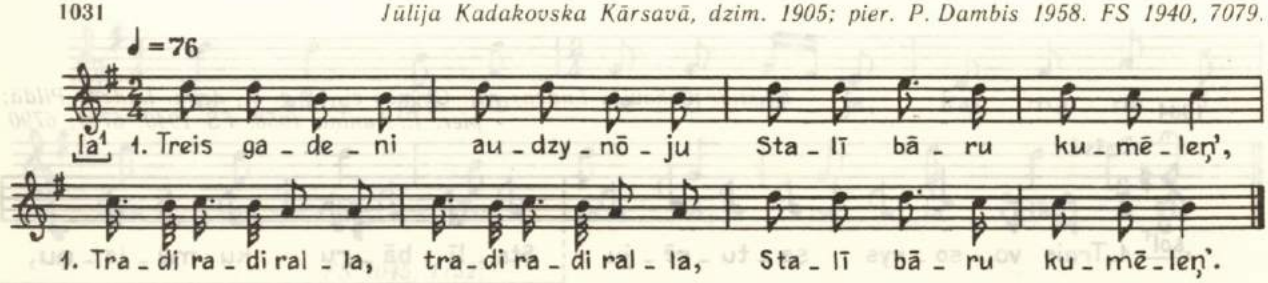
2. Catūrtāi vosorāi
Lyku sadlus mugorāi.
3. Lyku sadlus mugorāi,
Brauču mīlōs pogolmāi.
4. Brauču mīlōs pogolmāi,
Bēru rikstus karmanāi.
5. Vīnu sauju mōtei devu,
Ūtru mōtes meiteņomi.
6. Trešū sauju izkaisēju
Pa mīlōsi pagaļmeņu.
7. Koleidz mōte rikstus losa,
Jau sauleite zamu, zamu.
8. Koleidz rikstus salasēja,
Jau sauleite nūrītēja.
9. Jau sauleite nūrītēja,
Jau maņ soka šeit palikti.
10. Jau maņ soka šeit palikti,
Jau maņ soka šeit gulēti.
11. Nicik ilgi nagulēju,
Vaicoj mōte nu meitines.
12. Vaicoj mōte nu meitines:
Kū redzēji sapynāi?
13. Nikō loba naredzēju,
Vīnu dūmu vīn dūmōju.
14. Vīnu dūmu vīn dūmōju,
Kam maņ jōit tauteņōsi.
15. Maņ jōiti tauteņōsi
Ar vysomi teleišomi.
16. Teleišomi pūra zōle,
Maņ tei sveša mōmuleņa.

1030 *Tekla Dzetla Dagdā, 82 g. v., dzim. Rēzeknes Ezerniekos; pier. A. Krūmiņš 1960. FS 1950, 9295.*

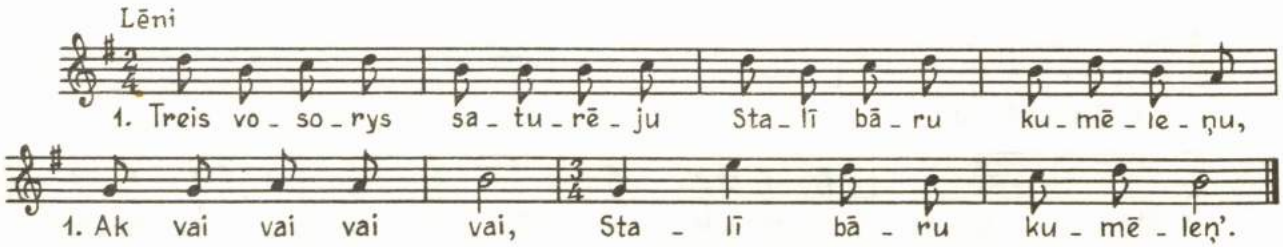
2. Iz catūrtas vasareņas
Bēru rikstus karmanā.
3. Bēru rikstus karmanāi,
Jōju meitu svōteņōs.
4. Vīnu saivi meiteņai,
Ūtru meitas māmeņai.
5. Trešu saivi pakaiseju
Pa tū meitu pagaļmeņ'.
6. Kōž rikstеņus salaseju,
Jau sauleite zami, zam'.
7. Tais, māmeņa, meikstu vītu,
Paklōj boltu paladzeņ'!
8. Guļsimēsi vīnā vītā,
Runōsimi vīnu run'.

1031 *Jūlija Kadakovska Kārsavā, dzim. 1905; pier. P. Dambis 1958. FS 1940, 7079.*

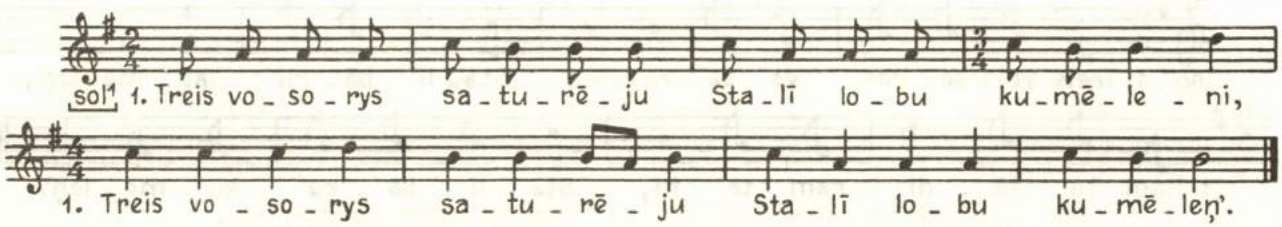
2. Catūrtejā gadeņāi
Lyku sjodlus mugorā.
3. Lyku sjodlus mugorāi,
Bēru rikstus karmanā.
4. Vīnu sauvi mōtei devu,
Ūtru mōtes meiteņai.
5. Trešū sauvi izbōrstēju,
Pa pogolmu staigōdams.
6. Kamēr rikstus salasēju,
Jau sauleite nūrītēj'.
7. Soka manim tautu meita:
Guli še nu, tautu dāls!
8. Es viteņu sataiseišu
Tymsejāi kakteņā.
9. Tymsejāi kakteņāi,
Pate klōtu atsaguļš'.
10. Kad rūceni nūguleisi,
Tad es tevi mūdynoš':
11. Celīs, muna leigaveņa,
Nazacelis vaideidam':
12. Sōp galveņa, sōp sirsneņa!
Kō jei sōpi, kō nasōp . . .
13. Sōp galveņa tāv' ar mōti,
Sōp sirsneņa vainudzeņ'.
14. Pi māmeņas dzeivojūti
Nikod golva nasopēj'.
15. Uz tauteņom atejūti
Ik dineņas golva sōp.

1032 *Helena Namsone Kārsavas raj. Nautrēnu c., 63 g. v.; pier. D. Jaunslaviete 1958. FS 1940, 6952.*

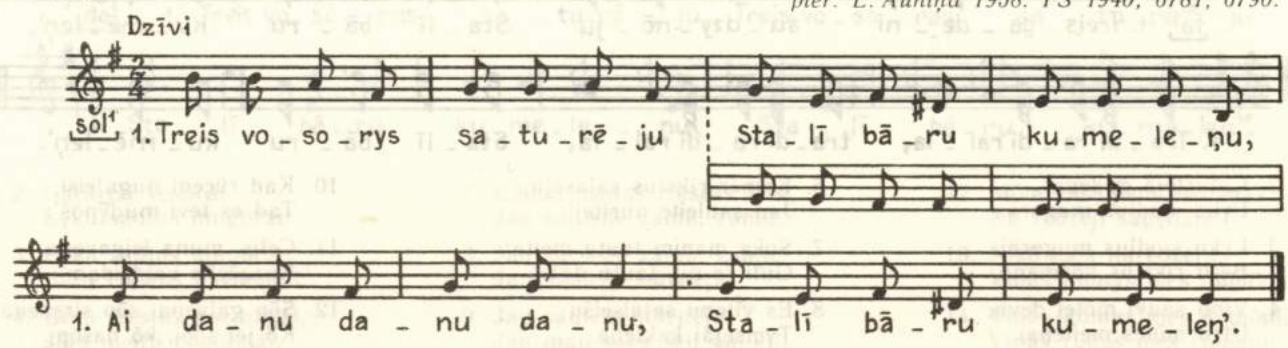
2. Caturtāi vosorāi
Lyku sadlus mugorāi,
3. Lyku sadlus mugorāi,
Bēru rikstus karmanāi.
4. Bēru rikstus karmanāi,
Brauču meitu pogolmāi.
5. Vīnu sauju mōtei devu,
Ūtru mōtis meiteņomi.
6. Trešū sauju pakaisēju
Jaunu meitu puļceņāi.
7. Cikom meitys rikstus losa,
Jau sauleite nūritēja.
8. Jau sauleite nūritēja,
Mōte vitu pataisēja.
9. Kur tu brauksi, cīma puisi,
Icik tymsā vokorāi?
10. Gulēsimi vīnu vītu,
Runoisimi vīnu runu.
11. Vel nav runys izrunōtys,
Vel mīdzeņši naizgulātsi.
12. Vel mīdzeņši naizgulātsi,
Jau māmeņa stōvu ceļ(i).
13. Celīs, muna meitineite,
Kū tu taida nūskumeiga?
14. Nazynōji tu, māmeņ(i),
Keida maņ ir nūskumšona.
15. Nu tōs rikstu laseišonys
Myužam tautu rūceņāi.

Madaļa Bernāne Vecākos, dzim. 1884 Rēzeknes Bērzgalē; pier. E. Melngailis 1940.
1033 *FS 1045, 7907.*

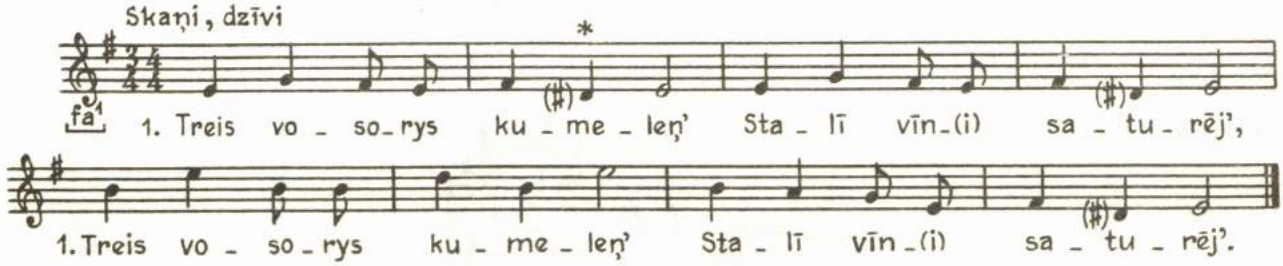
2. Caturtāi vosorāi
Lyku sadlus mugorāi.
3. Lyku sadlus mugorāi,
Bēru rikstus karmanāi.
4. Vīnu sauju mōtei devu,
Ūtru mōtis meiteņai.
5. Trešu sauju staigōdamsi
Pa pogolmu izkaisēju.
6. Cikom meitas rikstus losa,
Jau sauleite nūritēja.
7. Kur tu brauksi, cima puisi?
Gulēsimi vīnu vītu.
8. Runōsimi vīnu runu,
Dūmōsimi vīnu dūmu.
9. Nicik ilgi nagulēju,
Jau māmeņa stōvu ceļ(i).
10. Ceļsimēsi ņyu, meiteņa,
Kur tu taida nūskumeiga?
11. Nu tōs rikstu laseišonys
Myužam tautu rūceņāi.

1034 *Kristine Čehoviča Ludzas raj. Cirmas c., 68 g. v., dzim. Ludzas Pildā; pier. E. Auniņa 1958. FS 1940; 6781, 6790.*

2. Caturtāi vosorāi
Lyku sadlus mugorāi.
3. Lyku sadlus mugorāi,
Bēru rikstus karmanāi.
4. Vīnu sauvi mōtei devu,
Ūtru mōtes meiteņai.
5. Trešu sauvi rozbōrstēju
Pa meiteņu pagaļmeni.

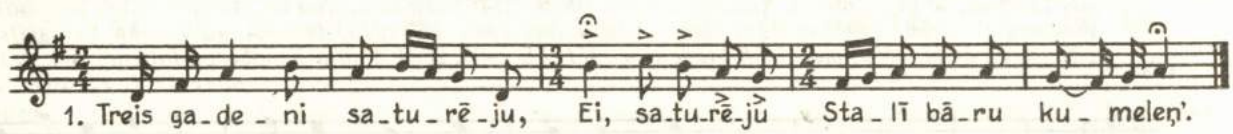
1035 *Tekla Rupaine Rēzeknes raj. Lendžu c., 60 g. v., dzim. Ludzas apriņķi; pier. Ald. Kalniņš 1956. FS 1930, 4913.*

2. Catūrtāi vosorā
Lyku sadlus mugorā.
3. Lyku sadlus mugorā,
Bēru rikstus karmanā.
4. Bēru rikstus karmanā,
Brauču meitu pogolmā.
5. Vīnu sauju mōtei dev',
Ūtru mōtis meiteņai.
6. Trešu sauju pakaisēj'
Pa meiteņu pagaļmeņ'.
7. Koleņ meitys rikstus los',
Jau sauleite zamu, zam'.
8. Jau sauleite zamu, zam',
Soka maņ(i) še palikt;
9. Soka maņ(i) še palikt,
Soka maņ(i) še gulēt.
10. Kur tu brauksi, jauns puiseit,
Gulēsimi vīnu vit',
11. Gulēsimi vīnu vit',
Runoisimi vīnu run'.
12. Koleņ runu runōjom,
Jau māmeņa augši ceļ.
13. Jau māmeņa augši ceļ:
Celis, meitiņ, gūvu slaukt!
14. Vaicoj mōte nu meiteņ's:
Kū redzēji sapynā?
15. Nikō loba naredzēj',
Vinōs dūmōs aizdūmōj':
16. Par tū mices lupateņ'
Atdūt sovu vainaceņ'.

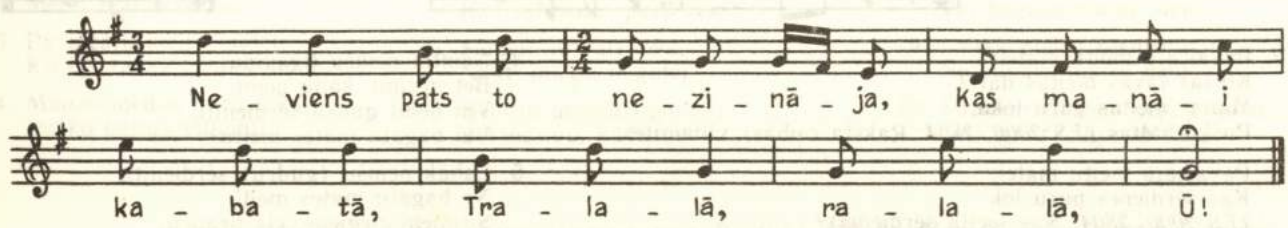
* Dzied gan re, gan re♯

1036 *Tekla Ikauniece Viļānu raj. Rikavas c., apm. 40 g. v.; pier. Ald. Kalniņš 1955. FS 1925, 5230.*

2. Catūrtāi gadeņāi
Lyku sadlus mugorā.
3. Lyku sadlus mugorāi,
Bēru rikstus karmanā.
4. Vīnu sauvi meitom devu,
Ūtru meitu māmeņai.
5. Trešu sauvi pakaisēju
Pa meitiņu pagaļmeņ'.
6. Kamer meitas rikstus losa,
Jau sauleite vokorā.
7. Kur tu jōsi, jauns puiškinsi,
Jau tev te i jōpōrguļ.
8. Ās paklōšu boltu vītu,
Gulēsimi vīnu vīt'.
9. Gulesimi vīnu vītu,
Runōsimi vīnu run'.
10. Par tū naktes runōjumu
Byusi muna leigaveņ'.

1037 *Liepājas Bārtā pier. M. Bergmanis pirms 1891. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 1519. Miķelis Bergmanis Liepājas Bārtā, dzim. 1859; pier. E. Melngailis 1927. FS 1045, 1152.*

FS 1045, 1152:

1. Nieviens patis nezināja,
Kas manai kabatā.
2. Man sieriņi, man riekstiņi,
Man āboļi kabatā.

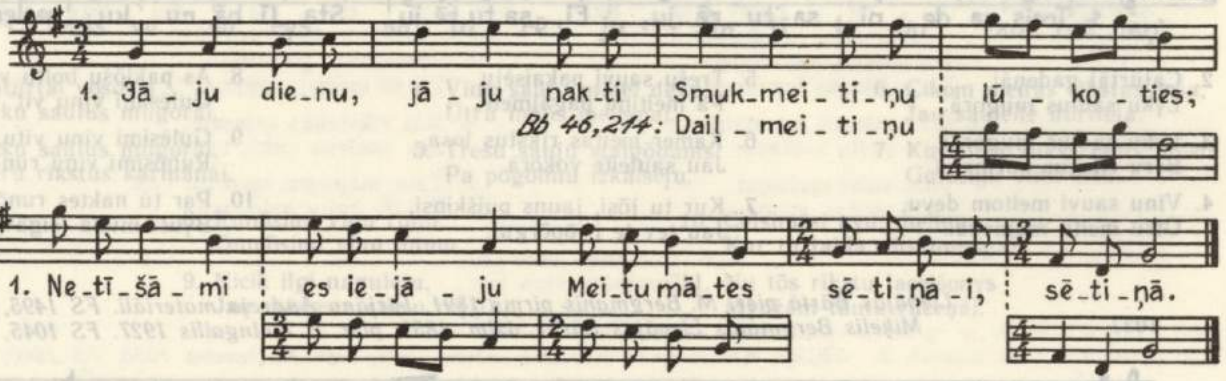
Bārenes, sērdienes precības

BILDINA BĀRENI, SĒRDIENI

RLB MK dz. krāj., VI, 17. nr. (harmonizējis Jurjānu Pāvuls). K. Press Rigā; pier. J. Kohs 1927. FS 193, 759. Emilija Dane Ilūkstes Prodē; pier. A. Jakāns 1929. FS 832, 636. Minna Niedre Daugavpils Livānos, 50 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. Bb 46, 214. Nora Gruzniņa un Melita Viškere Bauskas raj. Viesturu c., dzim. 1906 un 1921; pier. A. Krūmiņš 1965. FS 1975, 3923. Anna Žebeka Ventspils raj. Užavas c., dzim. 1889; pier. LVK studentes 1971. FS 2000, 2804. Valija Kronberga Piltenē; pier. I. Hammere 1971. FS 2000, 2598.

1038

2. Pavaicāju meitu mātei:
Ko tas tavas meitas dar'?
Manas meitas pūru loka,
Pušķo baltas *(FS 2000, 2804:* Raksta raibas) villainītes.

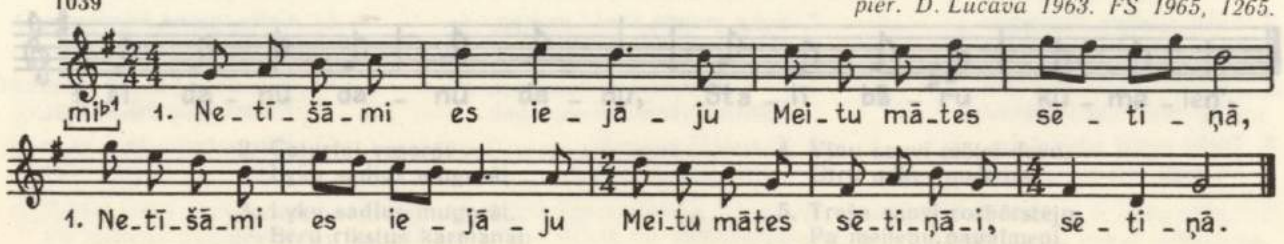
3. Pavaicāju meitu mātei:
Kas sērdienes pūru lok'
(FS 2000, 2804: Kas locīja sērdienei)?
Sērdienīte pati loka,
Nakti miega negulēja.

4. Ņemtin ņemšu līgaviņu,
Bet nezinu, kādu ņemt:
Vai ņemt gudru sērdieniti,
Vai bagātu mātes meitu?

5. Labāk ņemšu (gudru) sērdieniti,
Ne bagātu mātes meit';
Sirmiem zirgiem ceļā braucu,
Sētā gudra līgaviņa.
FS 1975, 3923: melodijas otro pusi atkārto.

Marija Alksne Saldus raj. Gaiķu c., dzim. 1901 Kuldīgas Lutriņos; pier. D. Lucava 1963. FS 1965, 1265.

1039

2. Pavaicāju meitu māti:
Ko tās tavas meitas dar'?

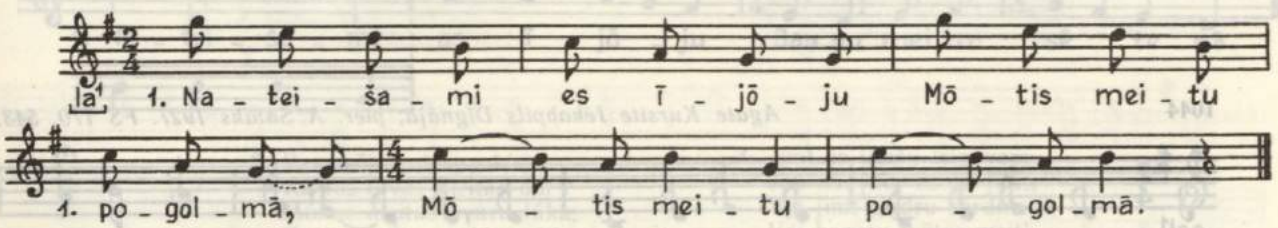
3. Manas meitas pūru loka,
Mazgā baltas villainīt's.

4. Prece mani tu, tautieti,
Būšu darba strādiniec'
(Būšu čakla darbiniec')!

5. Ik rītiņu tevim svaigu
Vardes cisku cepināš'.

6. Labāk ņemšu bāreniti,
Ne bagātu mātes meit'.

1040 *A. Vagale, dziesmu dzirdējusi Daugavpils Krāslavā; pier. P. Barisons 1933. FS 1378, 37.*

2. Pavaicovu nu māmenis:
Kū tōs tavys meitys dora?

3. Munys meitys pyuru lūka,
Puškoj boltys vylnōneitis.

4. Pavaicovu nu māmenis:
Kas bē rejis kyulejeņš?

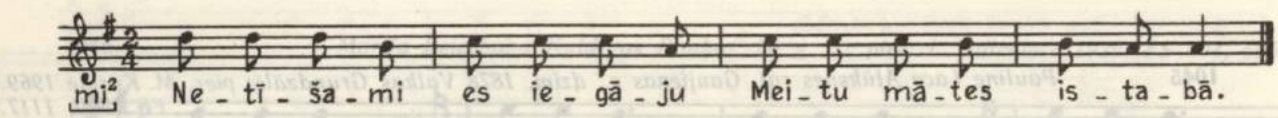
5. Maņ māmeņa atsaceja:
Bōrineite kyulejeņa.

6. Pavaicovu nu māmenis:
Kas bōrinei pyuru lūka?

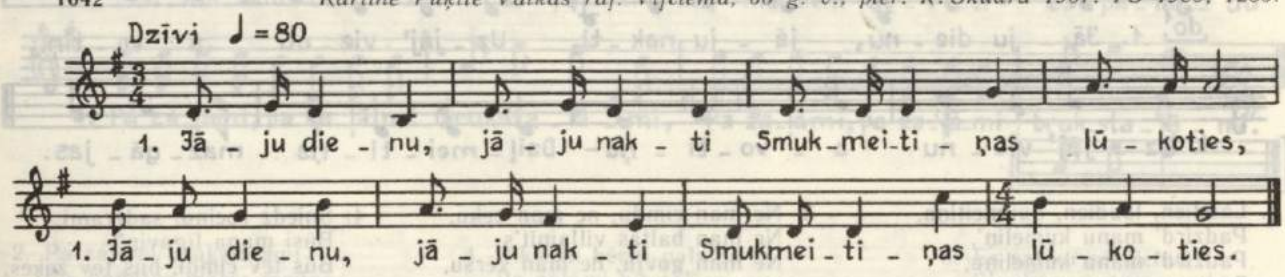
7. Bōrineite poša lūka,
Nakti mīga nagulēja.

8. Aj ōrāi, bōrineite,
Sēst ar mani komonōs!

1041 *Made Rēķe Jēkabpils Secē, 80 g. v.; pier. P. Lapsiņš 1927. FS 571, 6.*

1042 *Karline Puķite Valkas raj. Vijciemā, 66 g. v.; pier. R. Skudra 1967. FS 1980, 1283.*

2. Netīšāmi es iejāju
Meitu mātes sētiņā.

3. Pavaicāju meitu mātei:
Ko tās tavas meitās dar'?

4. Manas meitas pūru loka,
Puško baltas villainit's.

5. Pavaicāju meitu mātei:
Kas sērdienes pūru lok'?

6. Sērdienīte pati loka,
Nakti miegu negulej'.

7. Ņemtin ņemšu līgaviņu,
Bet nezinu, kādu ņemt.

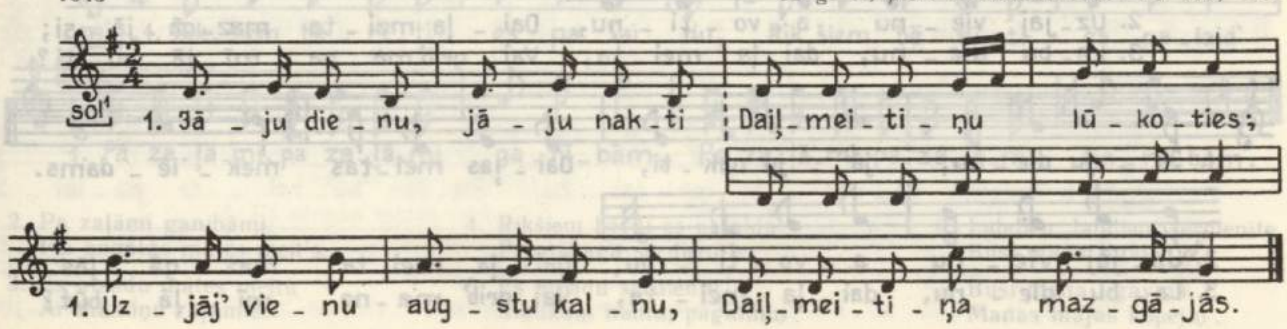
8. Vai ņemt gudru sērdieniti,
Vai bagātu mātes meit'.

9. Labāk gudru sērdieniti,
Ne bagātu mātes meit'.

10. Sirmiem zirgiem ceļā braucu,
Sētā gudra līgaviņ'.

J. Cimze, J. Sērmūkslis. Dziesmu rota. R., 1914, 129. nr. Mare Kažoka Ilūkstes Gārsenē, 82 g. v.; pier. A. Jakāns 1929. FS 832, 410.

1043

2. Labdien, labdien, daiļmeitiņa,
Padzird' manu kumeliņ'!
Padzird' manu kumeliņu,
Būsi mana līgaviņ'!

3. Kas ņems mani, bāreniti,
Ne man tēva, ne māmiņ's;
Tu bagātis tēva dēlis,
Es nabaga bārenīt'.

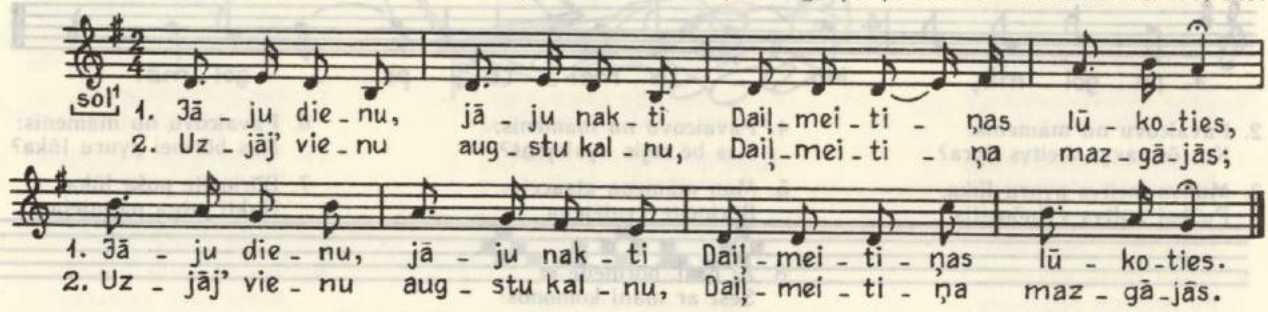
4. Ne man cimdu, ne man zeķu,
Ne man baltas villainīt's;
Ne man govju, ne man vēršu,
Ne man bēru kumeliņ'.

5. Ja es tavam prātam tīku,
Sniedz rociņu, saderam!
Es neraugu naudas, mantas,
Raugu tavu tikumiņ'.

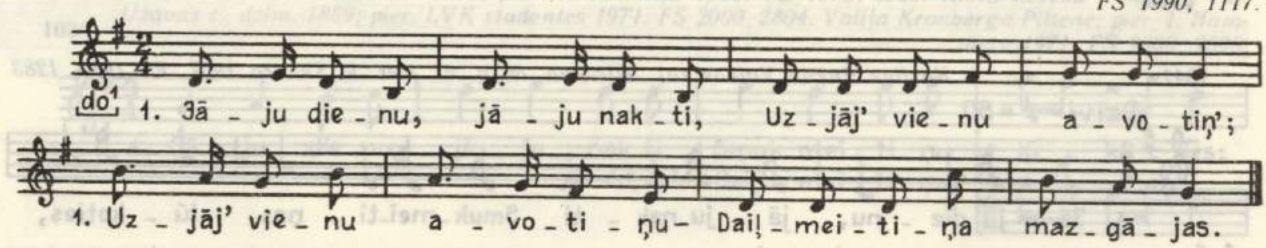
6. Būs tev cimdi, būs tev zeķes,
Būs tev baltas villainīt's;
Būs tev govis, būs tev vērši,
Būs tev bēri kumeliņ'.

7. Līcin līka vara tilti,
Kur bāreni pāri ved'. } 2 reizes

1044 *Agate Kursīte Jēkabpils Dignājā; pier. A. Salaks 1927. FS 170, 543.*

1045 *Pauline Lāce Alūksnes raj. Gaujienas c., dzim. 1878 Valkas Grundzālē; pier. M. Kurme 1969. FS 1990, 1117.*

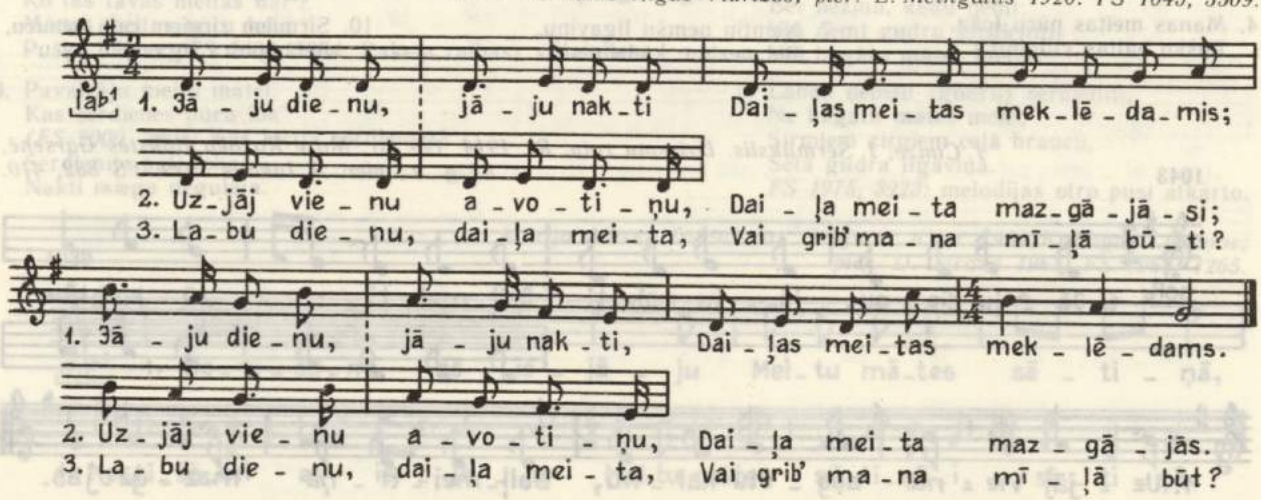

2. Labdien, labdien, daiļmeitiņa,
Padzird' manu kumeliņ',
Padzird' manu kumeliņu,
Būsi mana līgaviņ'.

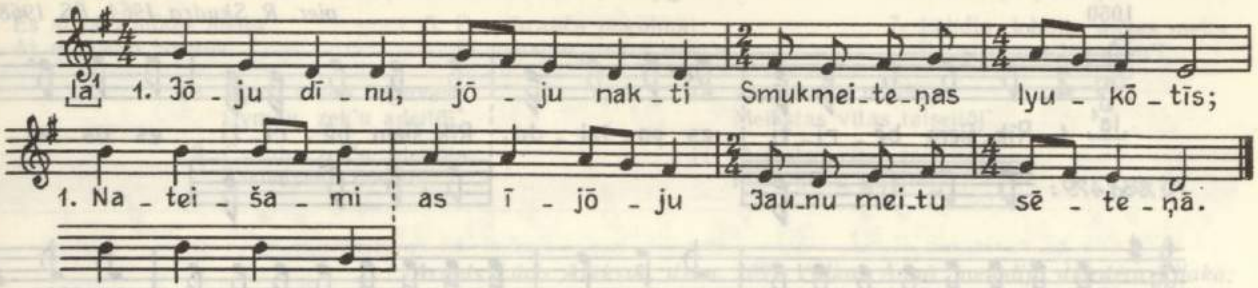
3. Ne man cimdu, ne man zeķu,
Ne man baltās villainīt's,
Ne man govju, ne man vēršu,
Ne man bēro kumeliņ'.

4. Sniedz rociņu, saderami,
Būsi mana līgaviņ'!
Būs tev cimdi, būs tev zeķes,
Būs tev baltā villainīt'.

1046 *Jānis Neimanis Rīgas Vidrižos; pier. E. Melngailis 1926. FS 1045, 3509.*

1047 *Agate Rancāne Kārsavas raj. Ranču c., 62 g. v.; pier. A. Krūmiņš 1958. FS 1940, 7290.*

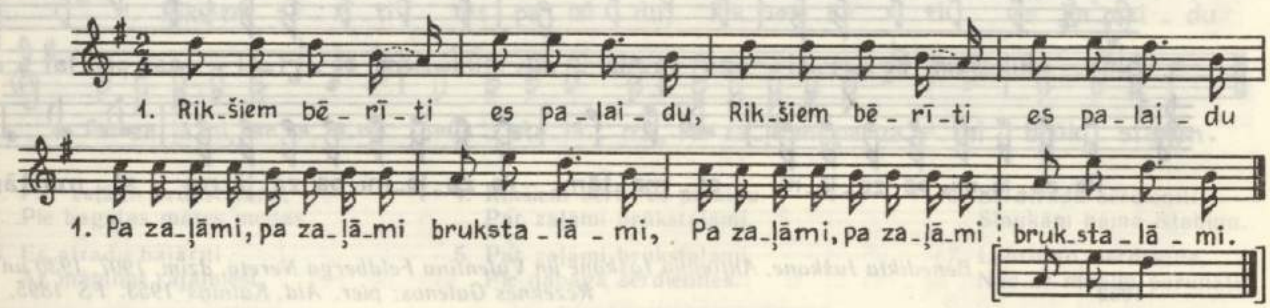
2. Pavaicōju māmeņai:
Kū tōs tovas meitas dor'?
Munas meitas pyuru lūka,
Puškoj boltas vylnaineit's.

3. Pavaicōju māmeņai:
Kū dor' tova sērdineit'?
Sērdineite pyuru lūka,
Nakti miga nagulej'.

4. Jimt es jimšu leigaveņu,
Jau nazynu, kaidu jimt;
Vai jimt gudru sērdineiti,
Vai bogotu mōtes meit'.

5. Lobōk jimšu sērdineiti,
Na bogotu mōtes meit';
Sērmim zyrgim ceļā jōšu,
Mōjōs gudra leigaveņ'.

1048 *Marija Beierbaha Kuldīgas Raņķos, 56 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 666.*

2. Pa zaļāmi brukstalāmi
Pie bagātas mātes meitas.

3. Es satiku mātes meitu
Ar māmiņu rājamiesi.

4. Rikšiem beriti palaidu
Pa zaļāmi birstalāmi.

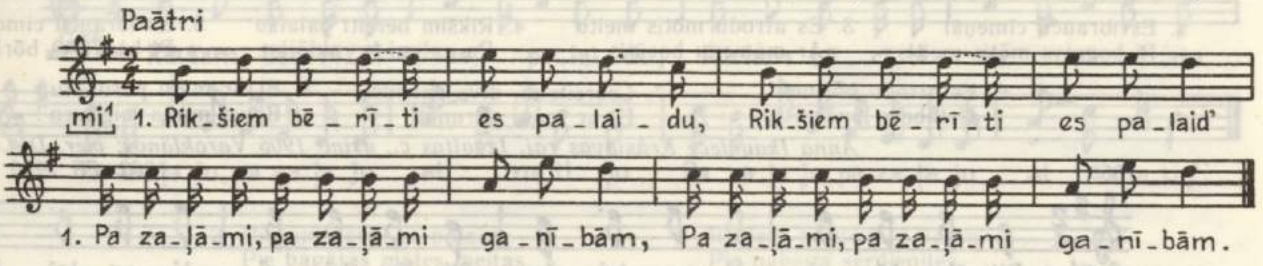
5. Pa zaļāmi birstalāmi
Pie nabaga sērdienītes.

6. Es satiku sērdienīti
Slaukām nama pagalmiņu.

7. Labdien, labdien, sērdienīte,
Būsi mana līgaviņa!

1049 *Kārlis Ziberts Dobelē, dzim. 1911; pier. R. Skudra 1964. FS 1968, 509.*

Paātri

2. Pa zaļāmi ganībāmi
Pie bagātas mātes meit's.

3. Es atradu mātes meitu
Ar māmiņu rājamies.

4. Rikšiem beriti es palaidu
Pie nabaga sērdienīt's.

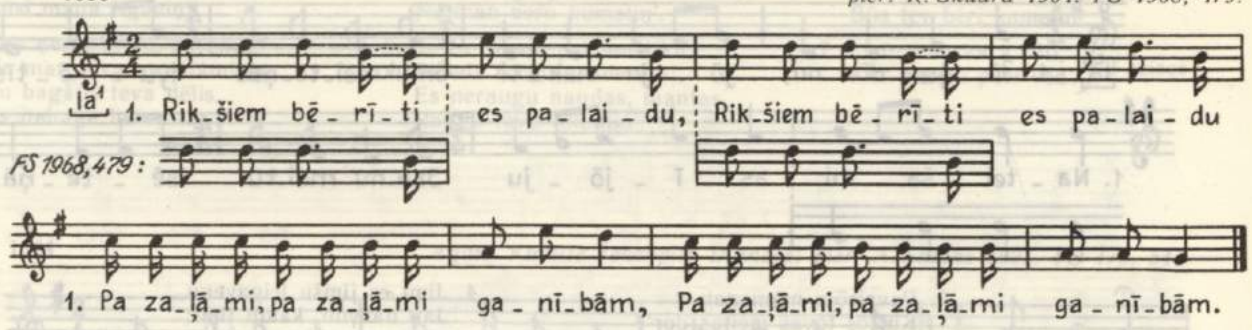
5. Es atradu sērdienīti
Slaukām namu, pagalmiņ'.

6. Labdien, labdien, sērdienīte,
Būsi mana līgaviņ'!

7. Būsi mana līgaviņa,
Manas mājas kopējiņ'.

Veronika Porziņģe Aizputes Alsungā, 28 g. v.; pier. A. Krūmiņš 1948. FS 1824, 275.
Margrieta Jordāne Dobeles raj. Auru c., dzim. 1921 Aizputes Alsungā; pier. R. Skudra 1964. FS 1968, 479.

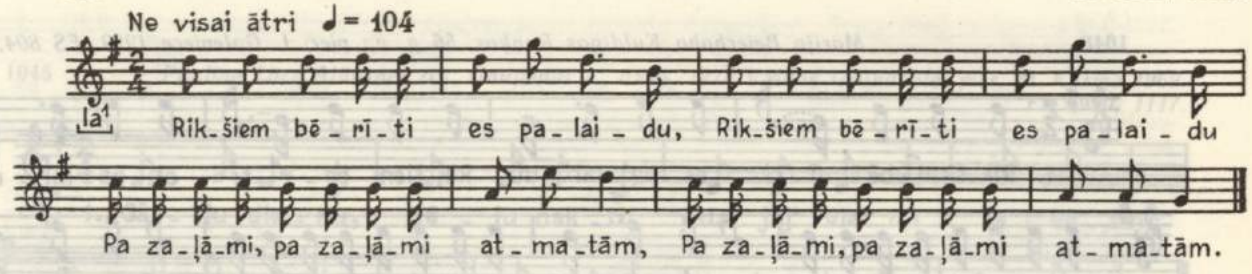
1050

2. Svētdien jāšu precībāsi
Pie bagātas mātes meit's.
3. Es atradu mātes meitu
Ar māmiņu rājamies.
4. Svētdien jāšu precībāsi
Pie nabaga sērdienīt's.
5. Es atradu sērdieniti
Slaukām nama istabiņu.
6. Es tev' lūdzu, sērdienīte,
Nāc ar mani parunāt!
7. Būsi mana līgaviņa,
Manas mājas kopējiņ'.
8. Manas mājas kopējiņa,
Atslēdziņu glabātāj'.
9. Atslēdziņu glabātāja,
Cimdu, zeķu aditāj'.
10. Cimdu, zeķu aditāja,
Mīļu vārdu runātāj'.

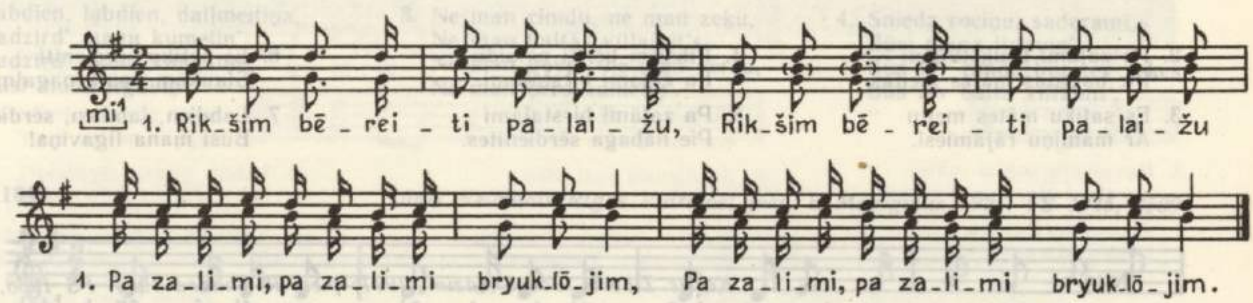
Grieta Beķere Liepājas raj. Medzes c., 75 g. v., dzim. Liepājas Ziemupē; pier. A. Krūmiņš 1961. FS 1955, 12981.

1051

Benedikta Jaškane, Antoņina Jaškāne un Valentīna Feldberga Neretā, dzim. 1907, 1930 un 1931 Rēzeknes Galēnos; pier. Ald. Kalniņš 1953. FS 1895, 5506.

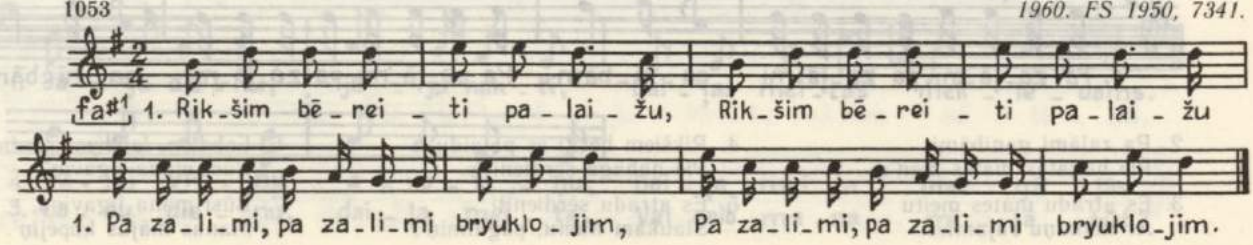
1052

2. Es ibrauču cimeņai
Pi bogotys mōtis meit's.
3. Es atrodu mōtis meitu
Ar māmeņu borūtis.
4. Rikšim bēreiti palaižu
Pa zalimi bryuklōjim.
5. Es ibrauču cimeņai
Pi bēdeigys bōrineit's.
6. Es atrodu bōrineiti
Ustabeņu puškojūt.
7. Lobreiteņu, dīvs paleidzi,
Ej ar mani parunōt!
8. Ej ar mani parunōtu,
Byusi muna leigaveņ'!

Anna Ikauniece Krāslavas raj. Izvaltas c., dzim. 1905 Varakļānos; pier. D. Lucava 1960. FS 1950, 7341.

1053

2. Es pibrauču pogolmāi
Pi bogotas mōtes meit's.

3. Es atrodu mōtes meitu
Ar māmeņu borūtīs.

4. Rikšim bēreiti palaižu
Pa zalimi bryuklojim.

5. Es pībrauču pogolmāi
Pi nabagas mōtes meit's.

6. Es atrodu mōtes meitu
Ustabeņu puškojūt.

7. Lobdin, lobdin, mōtes meita,
Byusi muna leigaveņ'!

8. Byusi muna leigaveņa,
Cymdu, zek'u adeitōj'.

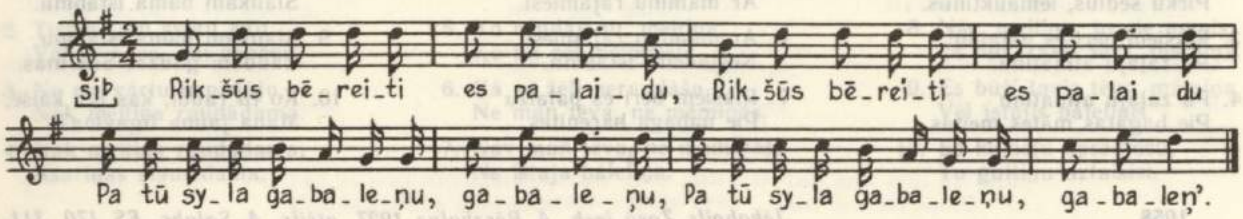
9. Cymdu, zek'u adeitōja,
Atslēdzeņu nosōtōj'.

10. Atslēdzeņu nosōtōja,
Meikstas vītas taiseitōj'.

11. Meikstas vītas taiseitōja,
Poša klōtu gulātōj'.

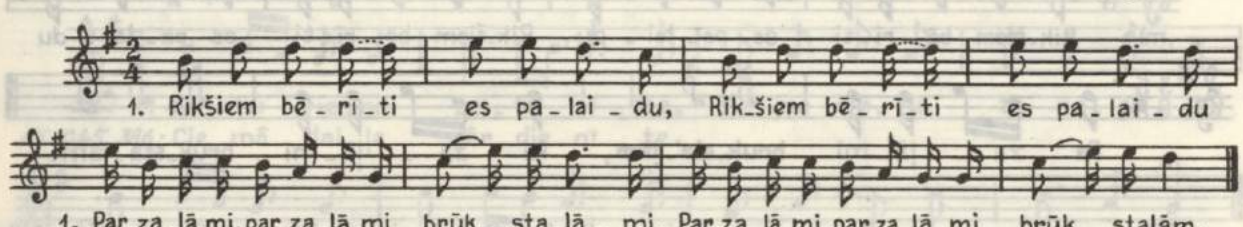
1054

Arvids Lūcis Alūksnē, dzim. 1897 Valkas Annā, melodija dzirdēta Viļakā; pier. V. Bendorfs 1969. FS 1990, 22.

1055

R. Bērziņš. Latviešu vijolītes. R., 1896, 2. vaiņags, 21. nr.

2. Par zaļāmi brūkstalāmi,
Pie bagātas mātes meitas.

3. Es atradu bajāriti
Ar māmiņu rājamiesi.

4. Rikšiem bēriti es palaidu
Par zaļāmi brūkstalāmi.

5. Par zaļāmi brūkstalāmi,
Pie nabaga sērdienītes.

6. Es atradu sērdieniti
Slaukām nama istabiņu.

7. Labrītiņu, sērdienīte,
Nāc ar manim parunāti!

8. Nāc ar manim parunāti,
Būsi mana ligaviņa!

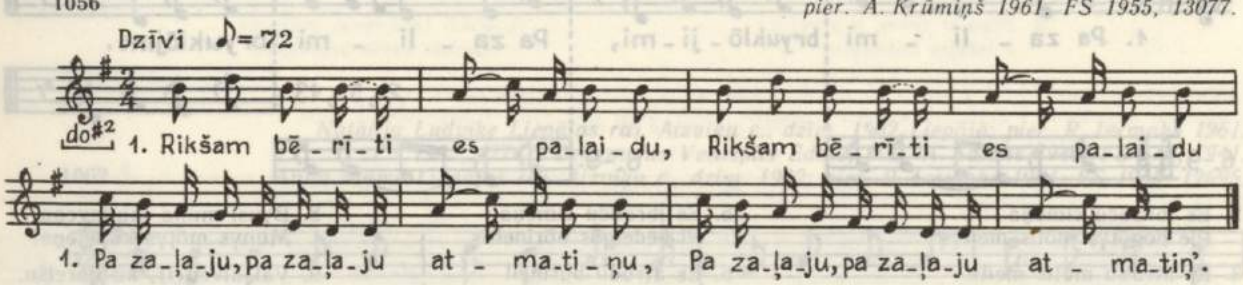
9. Būsi mana ligaviņa,
Man cimdiņu aditāja.

10. Man cimdiņu aditāja,
Manas gultas taisītāja.

11. Manas gultas taisītāja,
Atslēdziņu glabatāja.

1056

Anna Spunde Liepājas raj. Sikšņu c., dzim. 1907 Liepājas Rucavā; pier. A. Krūmiņš 1961. FS 1955, 13077.

2. Rikšam bēriti es palaidu
Pie bagātas mātes meitas.

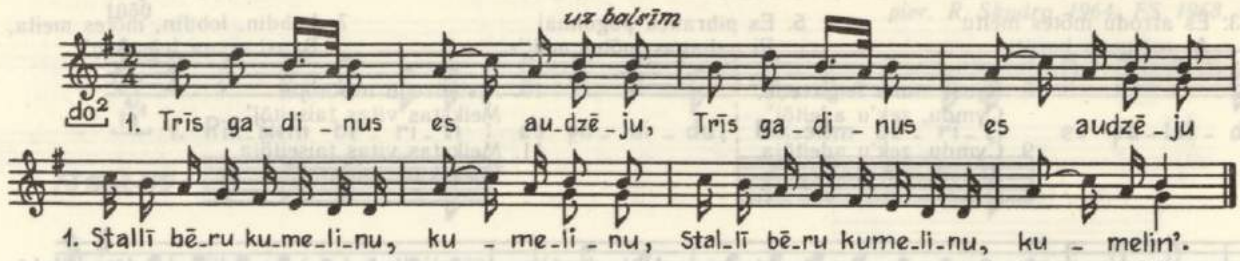
3. Es atradu mātes meitu
Ar māmiņu rājotiesi.

4. Rikšam bēriti es palaidu
Pie nabaga sērdienītes.

5. Es atradu sērdieniti
Slaukam namu, istabiņu.

6. Slaukam namu, istabiņu,
Slaukam gaužas asariņas.

1057 *Marģieta Graudiņa Liepājas Rucavā, dzim. 1870; pier. E. Melngailis 1927. FS 1045, 506.*

2. Ceturtāja gadināja
Pirku sedlus, iemauktinus.

3. Rikšiem bēri es palaidu
Pa zaļaju atmatiņu.

4. Pa zaļaju atmatiņu
Pie bagātas mātes meitas.

5. Es uzgāju mātes meitu
Ar māmiņu rājamiesi.

6. Ar māmiņu rājamiesi,
Neslaucītu istabiņu.

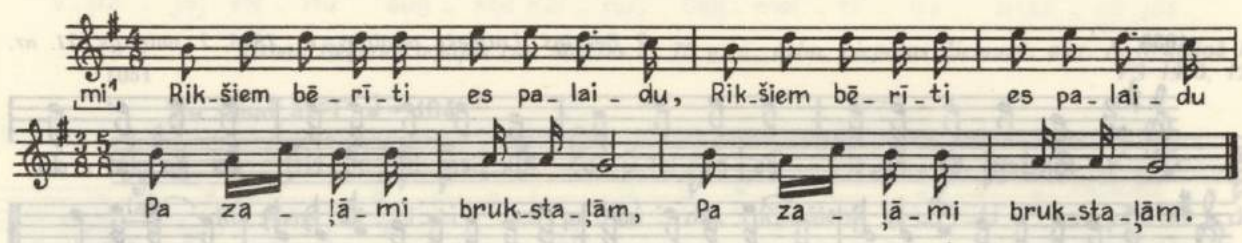
7. Rikšiem bēri es palaižu
Pie nabaga bārenītes.

8. Es atradu bāreniti
Slaukam nama istabiņu.

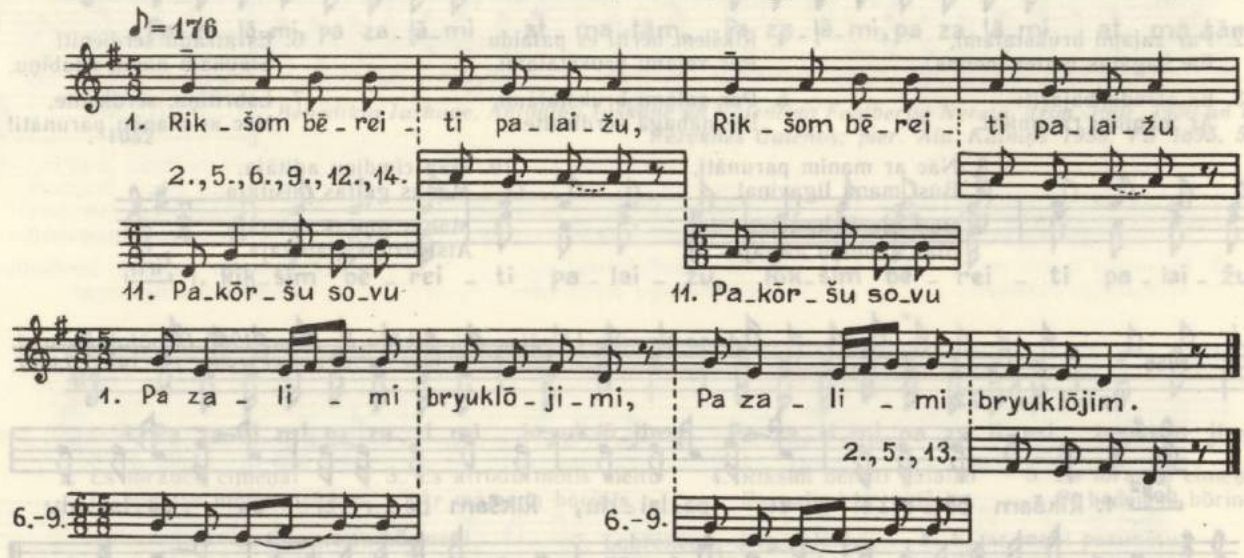
9. Slaukam nama istabiņu,
Raudam gaužas asariņas.

10. Ko tu raudi, kas tev kaiše,
Mana jauna ligaviņa?

1058 *Jēkabpils Zasā iesk. A. Bērzkalne 1927, atšifr. A. Salaks. FS 170, 311.*

1059 *Juzefa Paulīna Dagdā; pier. D. Lucava 1960. FS 1950, 7439.*

2. Es ibrauču cimeņā
Pie bogōtys mōtīs meitys.

3. Es atradu mōtis meitu
Ar māmeni barūtīsi.

4. Rikšom bēreiti palaižu
Pa zalimi bryuklōjimi.

5. Es ibrauču cimeņā
Pi bēdeigōs bōrineitis.

6. Es atrodu bōrineit'
Ustobeņu puškojūti.

7. Divs paleidzi, bōrineiti,
Ej ar mani pastaigōti!

8. Byusi muna ļaudaveņa,
Munys mōjys kūpejeņa!

9. Vai diveņ(i), kū dareišu,
Jemās mani dzārōjs jimti!

10. Svisšu sovu gredziņteni
Dziļu jyuru dybynāi.

11. Pakōršu sovu vaiņuceņu
Zaļā lozdu kryumeņāi.

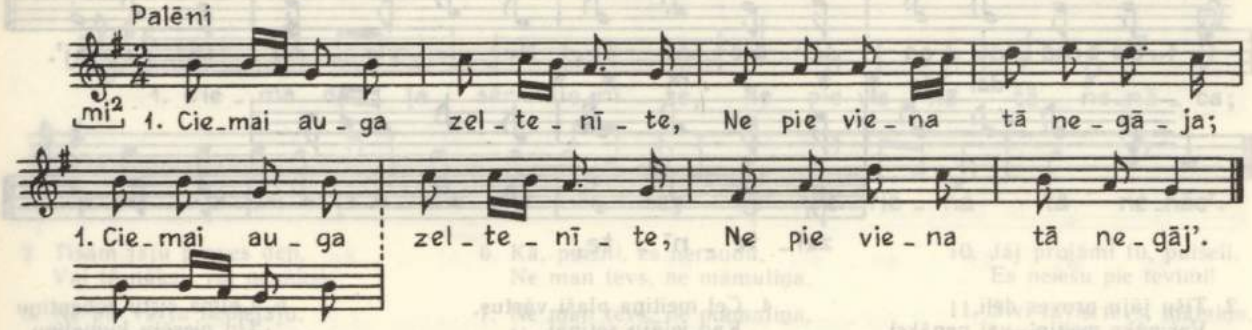
12. Laisšūs poša jyureņā
Raudiveišu pulceņā.

13. Lobōk jyuru raudiveite,
Na dzārōja ļaudaveņa.

14. Jyudiņs vigli vužynōji,
Dzārōjs gauži ryudynōji.

1060 *Liepājas Vecpili pier. A. Jansons 1886. Bb 43, 2597; FS 1620, 2756.*

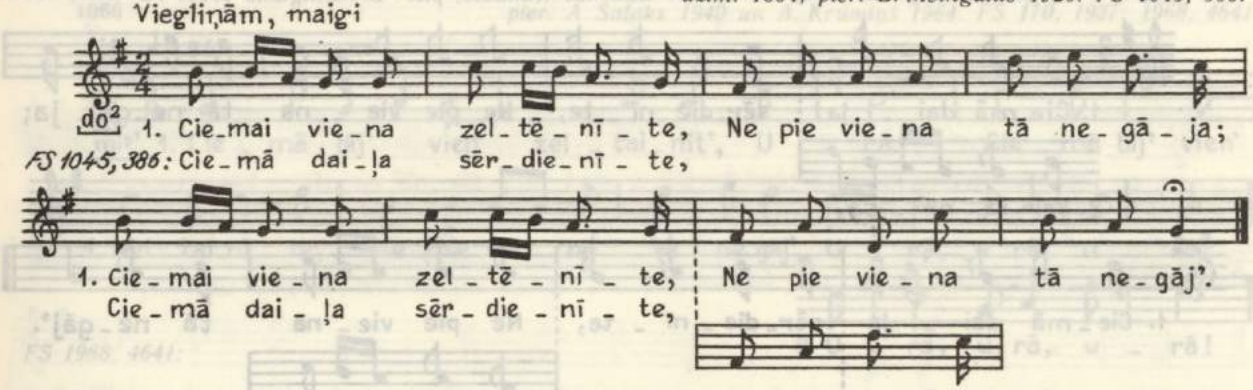
Palēni

2. Tīšām jāju svētu ritu,
Vai tā nāca, vai nenāca.
3. Ne pie vārtu nepiejāju,
Nāk meitiņa raudādama.
4. Nāk meitiņa raudādama,
Asariņas slaucīdama.
5. Ko raudāji tu, meitiņa,
Ko tik ţēli ţēlojiesi?
6. Kā es ţēli neraudāšu,
Ne man tēva, ne māmiņas.
7. Nav man tēva, ne māmiņas,
Ne īstaja bāleliņa.
8. Nāc, meitiņa, tu pie manis,
Es būš' tavis tēvs, māmiņa.
9. Es būš' tavis tēvs, māmiņa,
Vēl īstajis bāleliņis.
10. Es kumeļu apsedlošu,
Tu gultiņu uztaisisi.

1061 *A. Kohs Kuldigas Griķos; pier. J. Kohs 1926. FS 193, 246. J. Rukis Aizputes Lažā, dzim. 1864; pier. E. Melngailis 1926. FS 1045, 386.*

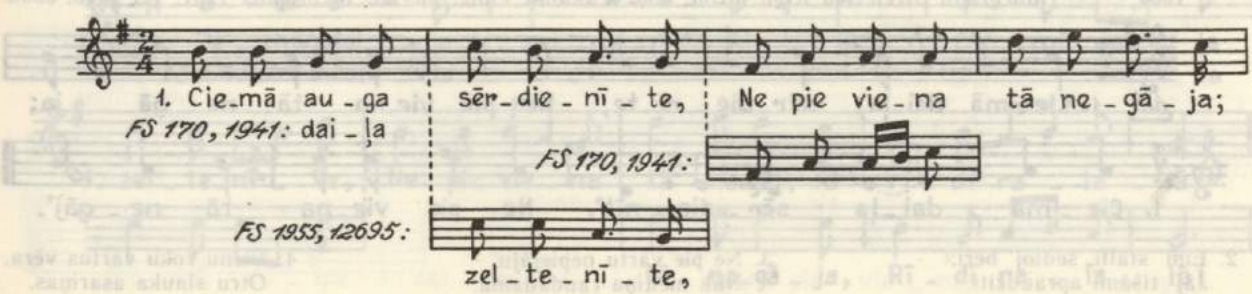
Vieglīnām, maigi

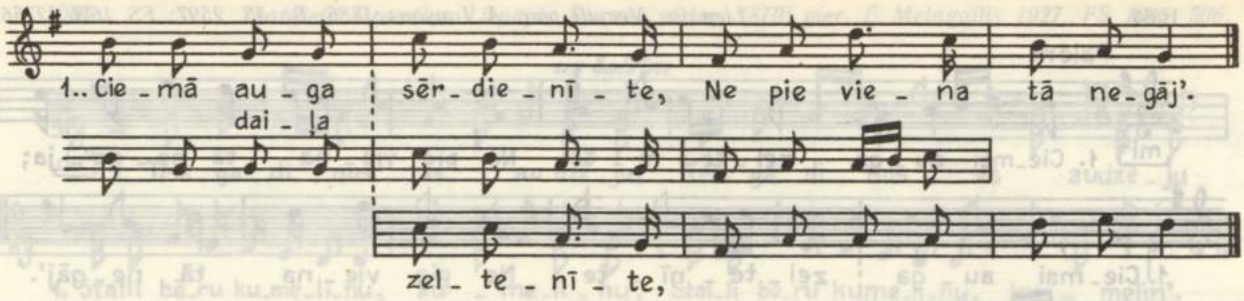

2. Tīšām jāju proves dēļi,
Vai nāks meitiņ', vai nenāksi.
3. Ne pie vārtiem nepiejāju,
Nāk meitiņa raudādama.
4. Nāk meitiņa raudādama,
Asariņas slaucidama.
5. Ko tu raudi, kas tev kaite,
Mana jauna līgaviņa?
6. Kā man žēli neraudāti,
Ne man tēsi, ne māmiņa.
7. Ne man tēsi, ne māmiņa,
Ne bagātis bāleliņis.
8. Nāc, meitiņa, tu pie manis,
Man ir tēs un māmuliņa.
9. Man ir tēs un māmuliņa
Un bagāti bāleliņi.

Natālija Ludviķe Liepājas raj. Aizviķu c., dzim. 1902 Liepājā; pier. R. Jermaks 1961. FS 1955, 12741. Bergmanis Ventspils Ēdolē; pier. A. Salaks 1940. FS 170, 1941.

1062 *Anna Mame Liepājas raj. Aizviķu c., dzim. 1902; pier. R. Jermaks 1961. FS 1955, 12695.*

2. Tīšu jāju proves dēļi,
Vai nāks meitiņ', vai nenāksi.

3. Ne pie vārtiem nepiejāju,
Nāk meitiņa raudādama.

4. Ceļ meitiņa plaši vārtus,
Kad iejāju sētiņāi.

5. Ne tur žogu, ne tur mieta,
Kur piesieti kumeliņu.

6. Celmā cirtu zobentiņu
Un piesēju kumeliņu.

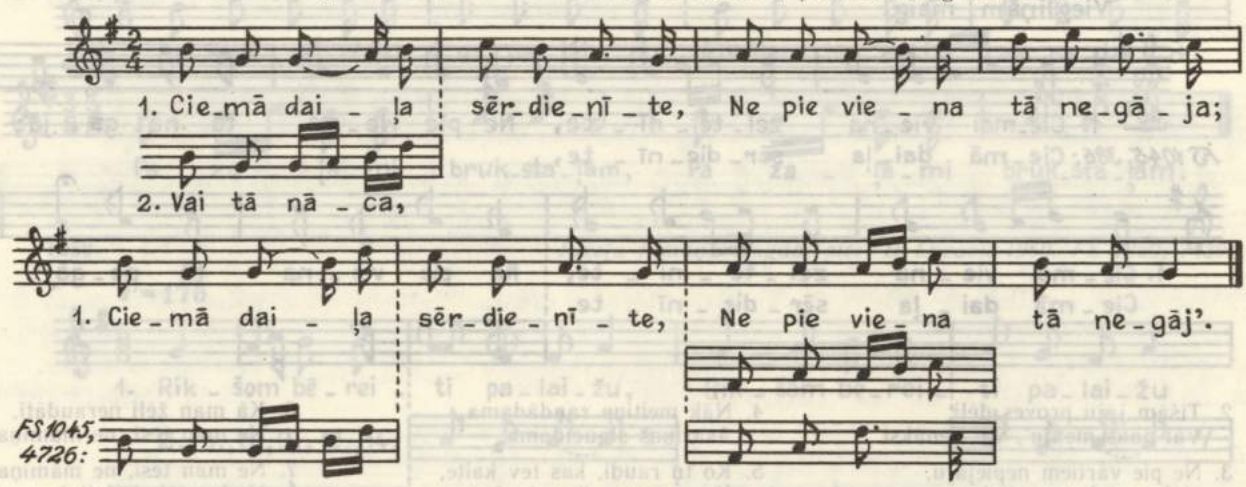
7. Būsi mana līgaviņa,
Manas mājas kopējiņa!

[FS 1955, 12695:

4. Vienu roku vārtus cēla,
Otru slauka asariņas.]

Mārtiņš Piļups Bauskas Zālītē, dzim. 1889; pier. E. Melngailis 1921. FS 1045, 1589.

1063 *Lība Pelbeģe Bauskā, dzim. 1846 Bauskas Rundālē; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 4726.*

2. Vai tā nāca, vai nenāca,
Tīšus jāju apraudzīti.

3. Ne pie vārtu nepiejāju,
Nāk meitiņa raudādama.

4. Ko tu raudi, kas tev kaite,
Mana jauna līgaviņa?

5. Kā es žēli neraudāšu,
Nei man tēvis, ne māmiņa.

6. Nei man tēvis, ne māmiņa,
Ne īstajis bāleliņis.

7. Nāc, meitiņa, tu pie manis,
Man ir tēvis, māmuļiņa.

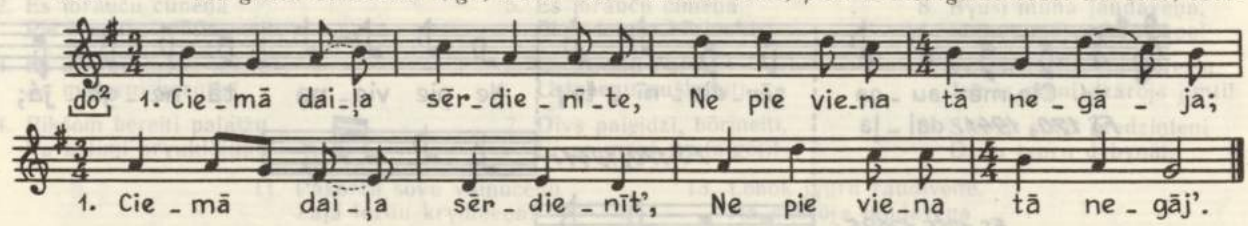
8. Man ir tēvis, māmuļiņa
I īstajis bāleliņis.

9. Pikti tavi tēvs, māmiņa,
Lepnis tavis bāleliņis.

FS 1045, 4726:

2. Ne pie viena tā negāja,
Kamēr savu sagaidīja.

1064 *Margrieta Streleviča Rīgā, dzim. 1852 Tukuma Vānē; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 6535.*

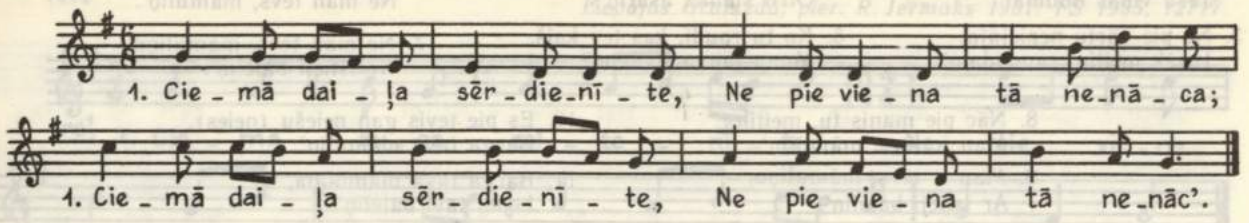

2. Eim' stallī, sedloj' bēri,
Jāj' tīšāmi apraudzīti.

3. Ne pie vārtu nepiejāju,
Nāk meitiņa raudādama.

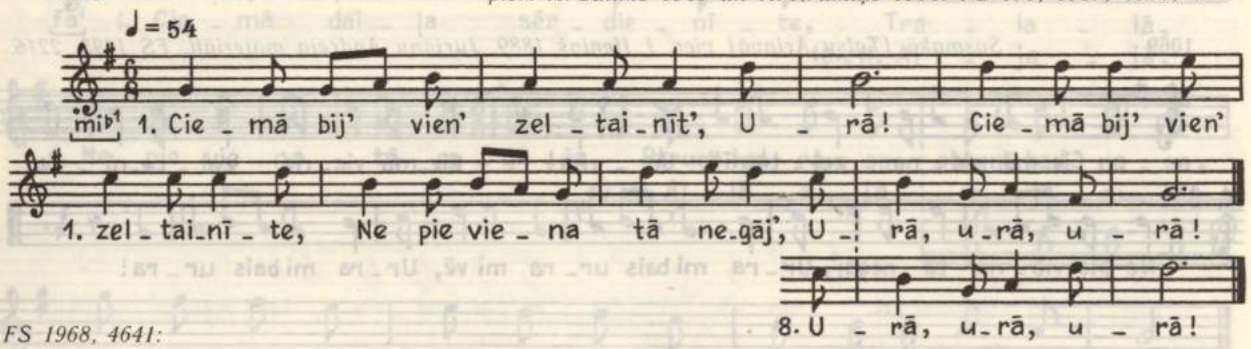
4. Vienu roku vārtus vēra,
Otru slauka asariņas.

1065 *Berta Pētersone Jelgavas Vecaucē, 32 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. Bb 46, 356.*

2. Tīšām jāju proves dēļi,
Vai tā nāksi, vai nenāksi.
3. Ne pie vārtu nepiejāju,
Nāk meitiņa raudādama.
4. Nāk meitiņa raudādama,
Asariņas slaucīdama.
5. Ko tu raudi, kas tev kaita,
Mana jauna līgaviņa?
6. Kā, puisīti, es neraudu,
Ne man tēvs, ne māmuliņa.
7. Ne man tēvs, ne māmuliņa,
Ne bagāti bālēliņi.
8. Nāc pie manis, smukmeitiņa,
Man ir tēvs un māmuliņa!
9. Man ir tēvs un māmuliņa,
Ir bagāti bāleliņi.
10. Jāj projāmi tu, puišeli,
Es neiešu pie tevīmi!
11. Sīvi tavis tēvs, māmiņa,
Lepni tavī bālēliņi.
12. Es gaidīšu sērdieniti
Pie manīmi atjājamu.
13. Kad atjāsi sērdienītis,
Tad es iešu dziedādama.
14. Tad es iešu dziedādama,
Raibus cimdus adīdama.
15. Tad mēs mīļi dzīvosimi
Abi divi sērdieniši.

1066 *Ansis Bergmanis Dobeles raj. Īles c., dzim. 1899 Ventspils Ēdolē; pier. A. Salaks 1940 un A. Krūmiņš 1964. FS 170, 1937; 1968, 4641.*

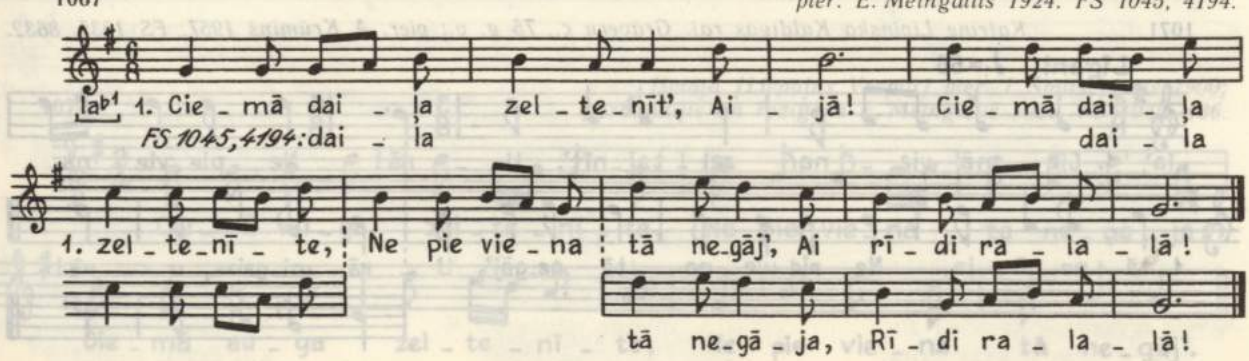

FS 1968, 4641:

2. Tīšām jāju provēdamsi,
Vai nāks meitiņ', vai nenāks.
3. Ne pie vārtiem nepiejāju,
Iznāk meitiņ' raudādam'.
4. Iznāk meitiņ' raudādama,
Asariņas slaucīdam'.
5. Ko tu raudi, kas tev kaiti,
Mana jauna līgaviņ'?
6. Kā es žēli neraudāšu,
Nav man tēva, ne māmiņ's.
7. Nav man tēva, ne māmiņas,
Nei bagāti bālēliņ'.
8. Nāc, meitiņa, tu pie manis —
Man ir tēvs un māmuliņ'.

Lizete Lapovica Ventspils Dundagā, dzim. 1883 Mazirbē [Ventspils Dundagā]; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 4344. Alises Krampes dziedāto «Dundagas dziesmu» pier. E. Melngailis 1924. FS 1045, 4194.

1067

2. Sedloš' bēru kumeliņu,
Jāšu viņas bildināt.

3. Ne pie vārtu nepiejāja,
Iznāk meitiņ' raudādam'.

4. Vienu roku vārtus vēra,
Otru slauka asariņ's.

5. Ko tu raudi, kas tev kaiš,
Mana jauna ligaviņ'?

6. Kā es gauži neraudāšu (neraudās),
Ne man tēvs, māmuliņ'.

7. Ne man tēvs, māmuliņa,
Ne istieji bāleliņ'.

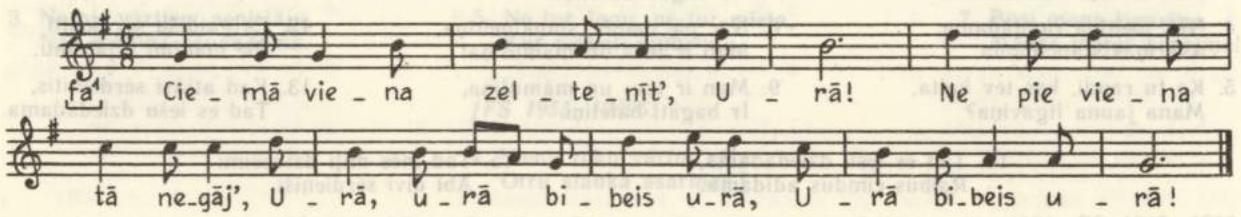
8. Nāc pie manis tu, meitiņa,
Man ir tēvs, māmuliņ'.

9. Man ir tēvs, māmuliņa,
Ar istieji bāleliņ'.

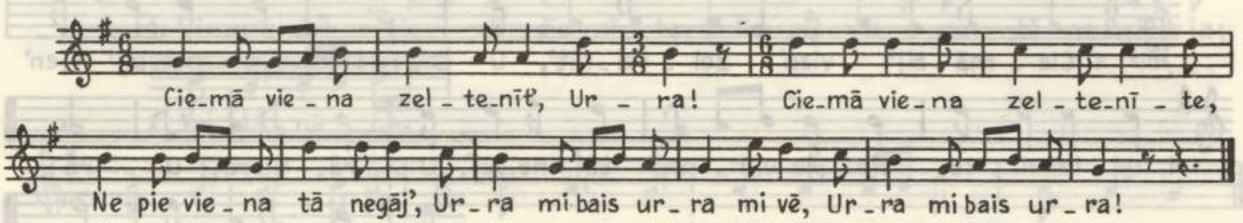
10. Es pie tevis gan neiešu (neies),
Barga tava māmuliņ'.

11. Barga tava māmuliņa,
Lepni tavi bāleliņ'.

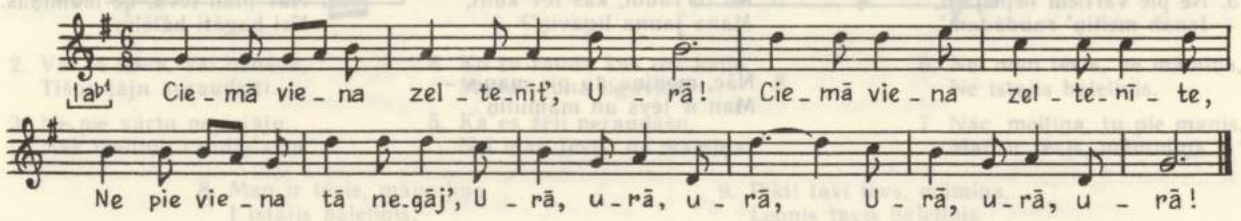
1068 *E. Didrihsone Ventspils Ēdolē; iesk. A. Bērzkalne, atšifr. A. Salaks. FS 170, 1025.*

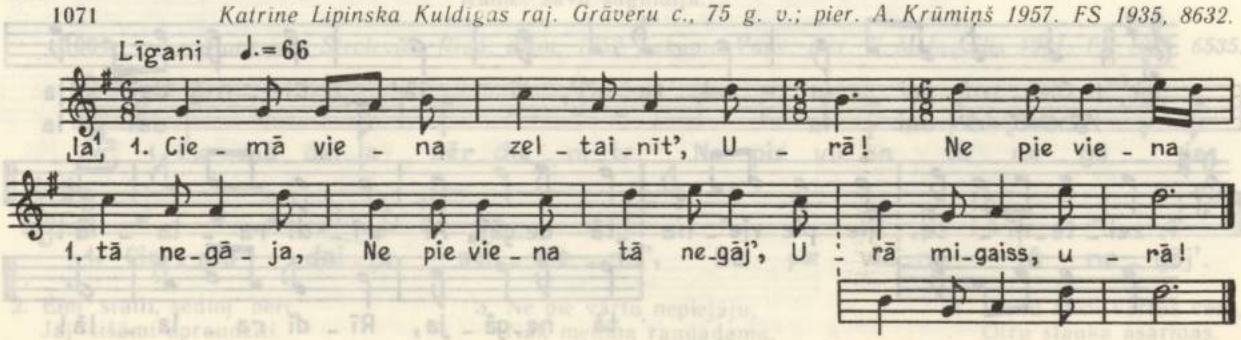
1069 *Sasmakā [Talsu Ārlavā] pier. J. Heniņš 1889. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 2216.*

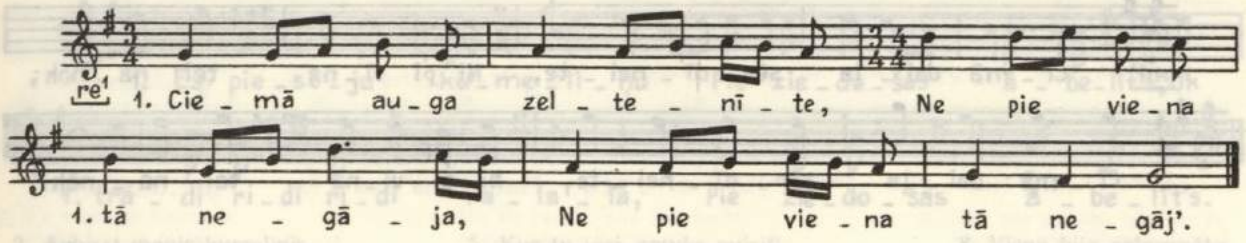
1070 *Valts Skolmeistars Ventspils Ventā, dzim. 1859; pier. E. Melngailis 1924. FS 1045, 803.*

1071 *Katrine Lipinska Kuldīgas raj. Grāveru c., 75 g. v.; pier. A. Krūmiņš 1957. FS 1935, 8632.*

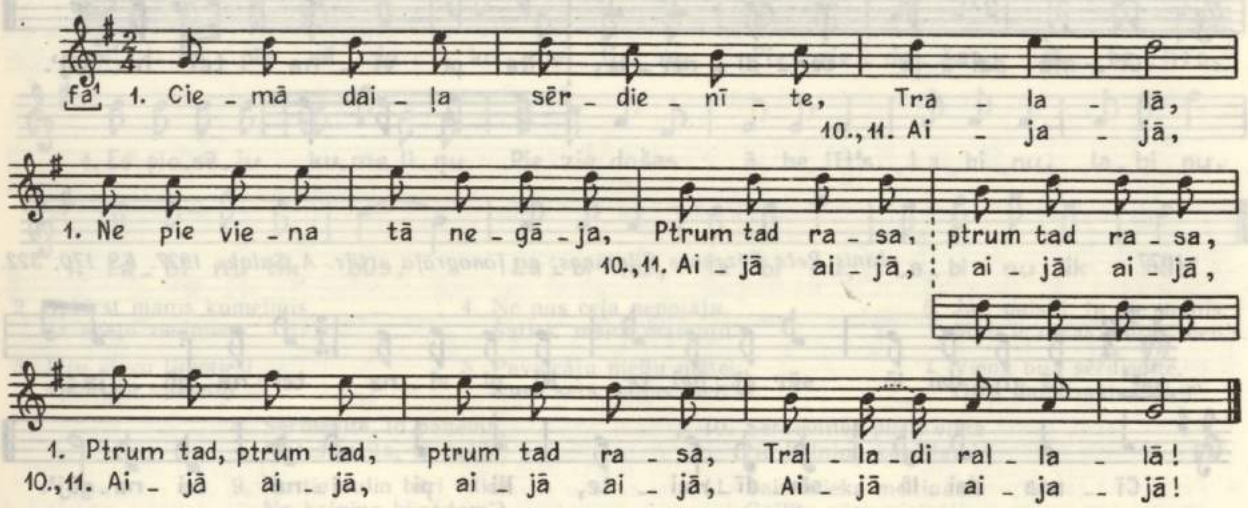

1072 *Julija Eidiņa Liepājas raj. Aizvīķu c., dzim. 1889. dziesmu dzirdējusi Liepājas Gramzdā; pier. R. Jermaks 1961. FS 1955, 12717.*

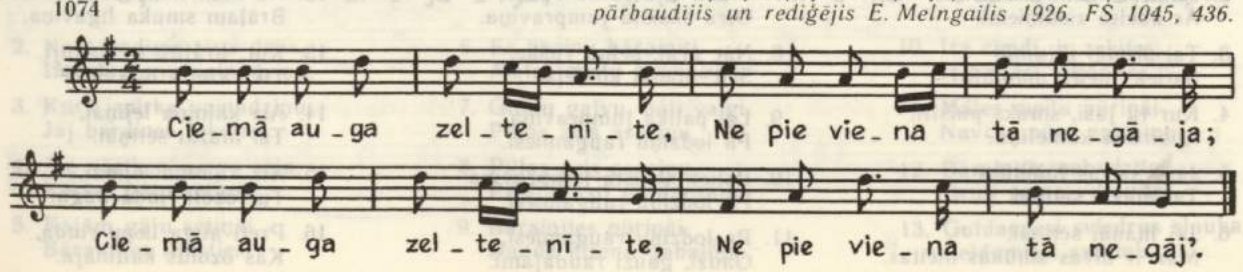
2. Tīšām jāju proves dēļi,
Vai nāks meitiņ', vai nenāksi.
3. Ne pie vārtiem nepiejāju,
Nāk meitiņa raudādama.
4. Vienu roku vārtus vēra (cēla),
Otru slauka asariņas.
5. Es iegāju sētiņai,
Ne tur mieta, ne žodziņa.
6. Ne tur mieta, ne žodziņa,
Kur piesieti kumeliņu.
7. Celmā cirtu zobentiņu,
Tur piesēju kumeliņu.
8. Līdz piesēju kumeliņu,
Meitiņ' gultu uztaisīja.
9. Baltiem linu palagiemi,
Rožainiem dekšiem.

1073 *Elizabete Damberga Kuldīgas Snēpelē; pier. A. Salaks 1930. FS 170, 1632.*

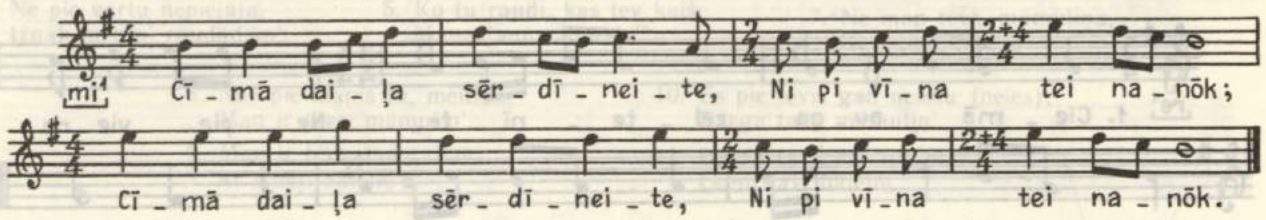

2. Tīšām jāju lūkotiesi,
Nāks meitiņa vai nenāksi.
3. Ne pie vārtu nepiejāju,
Nāk meitiņa raudādama.
4. Vienu roku vārtus cēla,
Otru slauka asariņas.
5. Cel, meitiņa, plaši vārtus,
Lai tek manis kumeliņis!
6. Tu iejāsi sētiņai,
Es ieiešu klētiņai.
7. Tu kumeļu noseglosi,
Es gultiņu pataisīšu.
8. Es gultiņu pataisīšu
Mīkstiem dūnu spilveniemi.
9. Tu gulēsi šai malāi
Es gulēšu tai malāi.
10. Guli, mana līgaviņa,
Uz manāmi rociņāmi!
11. Kad rociņu nogulēsi,
Tad es tevi modināšu.
12. Mosties, mana līgaviņa,
Man rociņa nogurusi.

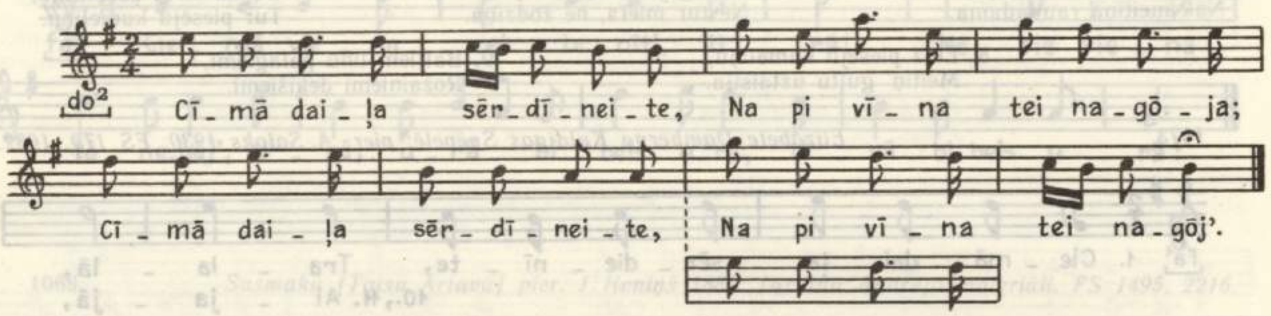
1074 *Ilmājā [Liepājas Vecpilī] pier. J. Šmits pirms 1900; pārbaudījis un rediģējis E. Melngailis 1926. FS 1045, 436.*

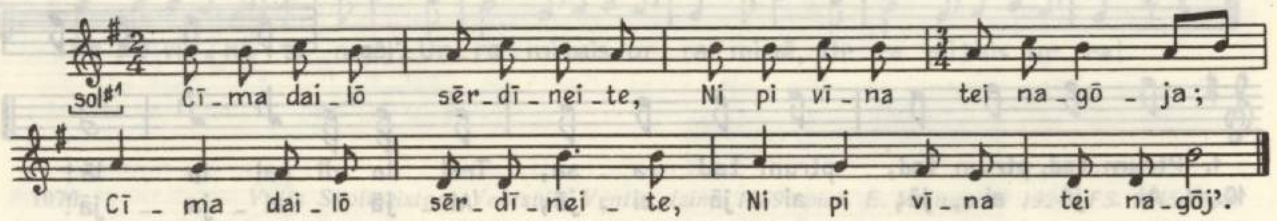
1075 *Jadviga Potaša Karsavas raj. Oponosu c., dzim. 1906; pier. P. Dambis 1958. FS 1940, 7072.*

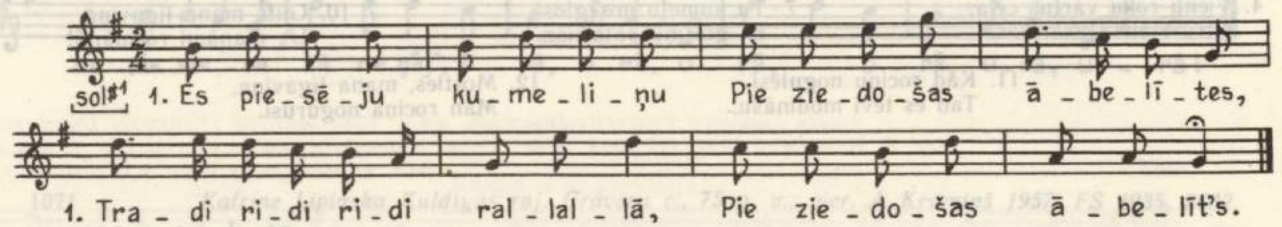
1076 *Anna Bokane Ilūkstes Rubeņos, dzim. 1851; pier. E. Melngailis 1926. FS 1045, 2709.*

1077 *Jānis Rečs Rēzeknes Silajāņos; no fonogrāfa atšifr. A. Salaks 1927. FS 170, 322.*

1078 *Talsu Ārlavā pier. J. Heniņš 1883. Bb 43, 1144.*

2. Nobirst manis kumeliņis
Ar ābeles ziediņiem.

3. Tai pirmāi jājumāi
Satiek' meitu māmuļiti.

4. Kur tu jāsi, smuks puisīti,
Apbirušu kumeliņu?

5. Jāšu sievas lūkotiesi
Tai mazāi sētiņāi.

6. Jāj manāi sētiņāi,
Man ir divas smukas meitas.

7. Viena bija pelnu rušķe,
Otra skaista jumpraviņa.

8. Nāc ārāi, pelnu rušķe,
Sēd' manāi kumeļāi!

9. Lai palika jumpraviņa
Pa lodziņu raugamiesi.

10. Paliek skaistā jumpraviņa
Pa lodziņu raugamiesi.

11. Pa lodziņu raugamiesi,
Gauži, gauži raudājami.

12. Nu man tika kāzas dzerti,
Brāļam smuka ligaviņa.

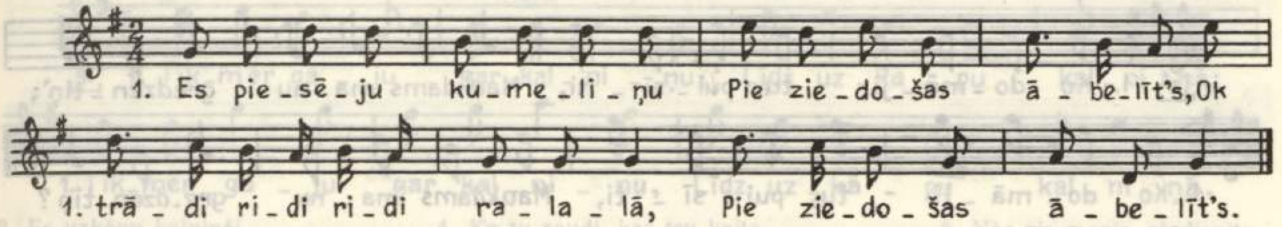
13. Kur, brālīti, tu dabūji
Tik raženu līgaviņu?

14. Aiz kalniņa lejiņāi,
Tai mazāi sētiņāi.

15. Aiz kalniņa lejiņāi,
Tur ozoli rindā auga.

16. Pretī auga liepu rinda,
Kas ozolus kaitināja.

1079 *Aizputes Alsungā Barbara Grundmane, dzim. 1886, un Margrieta Pinkule; pier. E. Melngailis 1924. FS 1045, 998.*

2. Apbirst manis kumeliņis
Ar ābeļu baltis zied's.

3. Jāju sievas lūkotiesi
Apbirušu kumeliņ'.

4. Pirmajai celiņāi
Satiek' vecu meitu māt':

5. Kur tu jāsi, smuks puisīti,
Apbirušu kumeliņ'?

6. Jāšu sievas lūkotiesi
Apbirušu kumeliņ'.

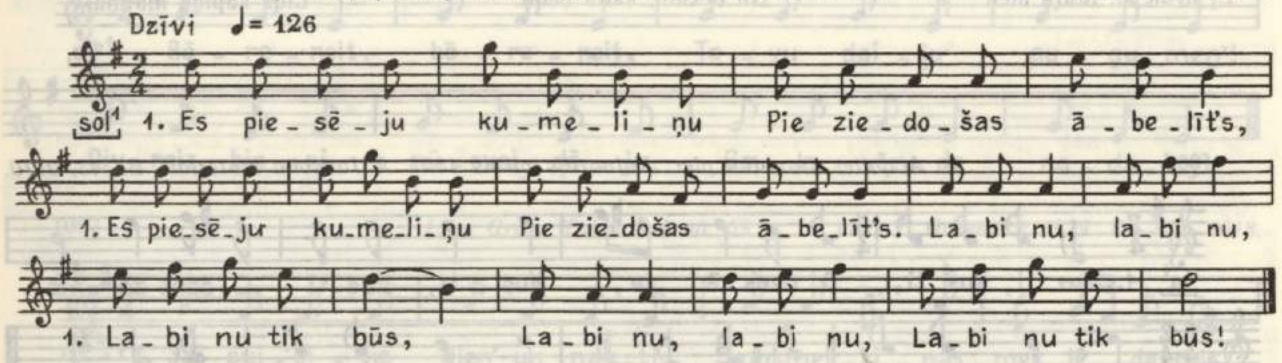
7. Jāj manāi sētiņāi,
Tur tu rasi div' meitiņ's.

8. Viena bija pelnurušķe,
Otra vācu jumpraviņ'.

9. Nāc ārāi, pelnurušķe,
Sēd' manāsi kamanās!

10. Lai palika jumpraviņa
Caur lodziņu raugoties!

1080 *Anna Būmane Liepājas raj. Sikšņu c., dzim. 1912 Grobiņā; pier. A. Krūmiņš 1961. FS 1055, 13093.*

2. Apbirst manīs kumeliņis
Ar ābeļu ziediņiem.

3. Jāju sievu lūkotiesi
Apbirušu kumeliņ'.

4. Ne pus ceļa nenojāju,
Satiek' meitu māmulit'.

5. Pavaicāju meitu mātei:
Kurā sētā daiļas meit's?

6. Jāj, puisīti, tu pie manis,
Man ir divas daiļas meit's.

7. Viena bija sērdienīte,
Otra daiļa mātes meit'.

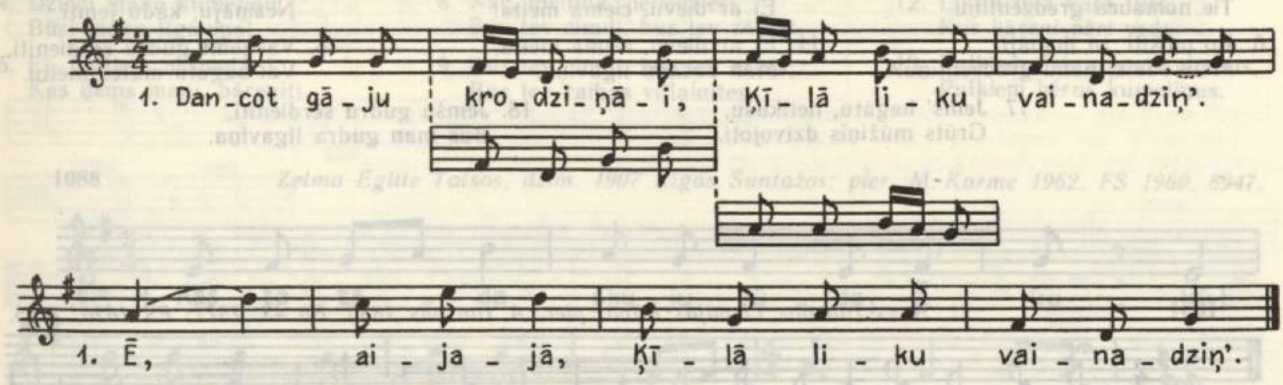
8. Sērdienīte, to paņēmu,
Mātes meita, tā palik'.

9. Ko tie dulin bēri vilka
No kalniņa kūpēdam'?

10. Sērdienītes pūru vilka
No kalniņa kūpēdam'.

11. Saimenieka meitiņāmi
Gailīts pūru vizināj'.

1081 *Sofija Ansone Rigā, dzim. 1849 Bauskas Rundālē; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 6549.*

2. Kurš godīgis tēva dēlis,
Izpērk manu vainadziņu.

3. Kurš izpirka vainadziņu,
Jāj bāraines lūkoties.

4. Aiz vārtiemi zirgu sēju,
Kājām gāju sētiņa.

5. Kājām gāju sētiņāi
Bārainītes lūkoties.

6. Es pazinu bārainīti
Mātes meitu pulciņā.

7. Gludu galvu, bāli vaigi,
Pillas acīs asariņu.

8. Pillas acis asariņu,
Pilli pirksti gredzeniņu.

9. Bārainītes pūriņāi
Daudz diženu gabaliņu.

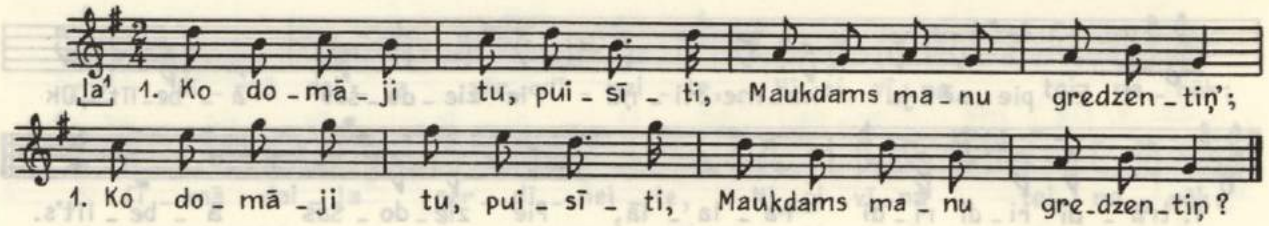
10. Ira cimdi, ir zeķītes,
Ir baltāsi villanītes.

11. Mātes meitu pūriņāi
Nav ne pūra apsējiņu.

12. Bārainīte, nabadzīte,
Grūti pelna villanītes.

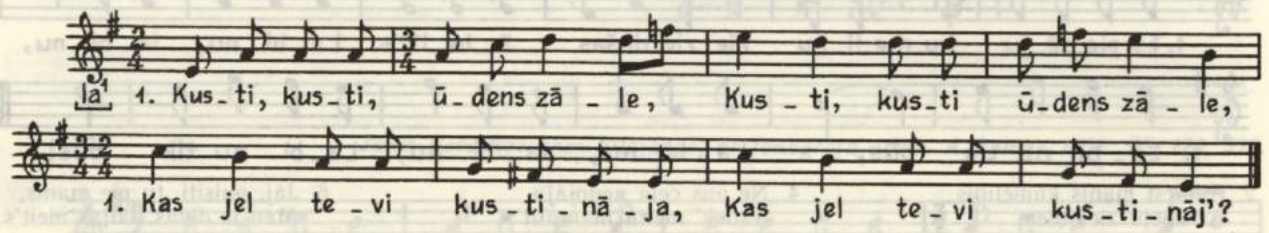
13. Guldamiesi sviedrus slauka,
Celdamiesi asariņ's.

1082 *Anete Strausmane Madonas Jaungulbenē, dziesmu dzirdējusi Vecgulbenē; pier. E. Eglīte 1927. FS 26, 993.*

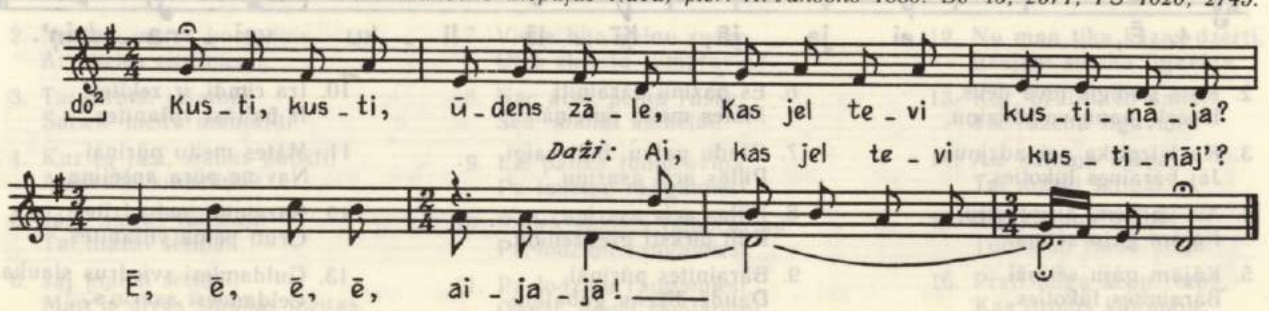
2. Vai domāji citu pirkti,
Vai saukt savu līgaviņ'?
3. Nav naudiņas citu pirkti,
Saukšu savu līgaviņ'.
4. Tikmēr vien par savu saukšu,
Kad nav saule uzlēkus'.
5. Ko saulīte uzlēkuse,
Ej ardievu, tautu meit'!
6. Ej ardievu, tautu meita,
Man jau sava līgaviņ'.
7. Man jau sava līgaviņa,
Gaida cita rudentiņ'.
8. Gaida cita rudentiņa,
Miežus, rudzus audzinājˈ.
9. Izaugs rudzi, izaugs mieži,
Nu nezinu, kādu ņemt.
10. Vai bagātu mātes meitu,
Vai nabaga sērdienit'.
11. Ņemš' bagātu mātes meitu,
Nebūs laba dzīvošan'.
12. Ņemš' nabaga sērdienīti,
Tad būs laba dzīvošan'.
13. Tad būs laba dzīvošana
Līdz kapiņa maliņai.

1083 *Aizputes Dunalkā pier. Kalnarājs pirms 1891. A. Jansona materiāli. Bb 43, 2570.*

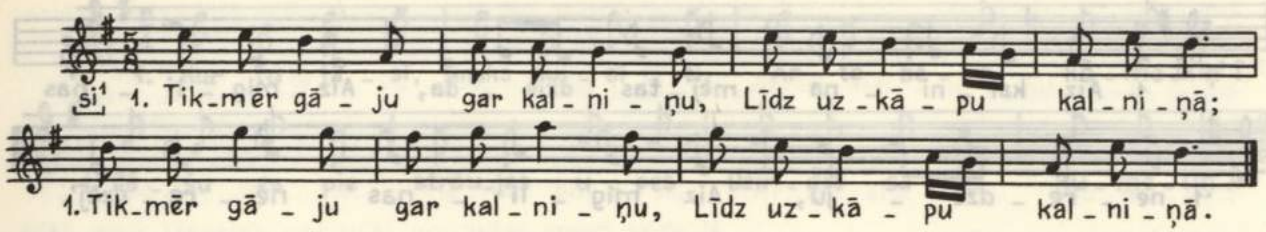

2. Pretī nāca liela straume,
Tā jau tevi kustināja.
3. Raudi, raudi, jaunā meitiņ,
Kas jel tevi raudināja?
4. Pretī nāca jauni puiši,
Tie jau tevi raudināja.
5. Tie jau tevi raudināja,
Tie nomauca gredzentiņu.
6. Ko puisīti, tu domāji,
Maukdams manu gredzentiņu?
7. Vai domāji citu pirkti,
Vai saukt savu līgaviņu?
8. Nav naudiņas citu pirkti,
Saukšu savu līgaviņu.
9. Tik ilgami saukšu savu,
Līdz nav saule uzlēkuse.
10. Kad saulīte uzlēkuse,
Ej ar dievu, ciema meita!
11. Ej ar dievu, ciema meita,
Man pašami līgaviņa.
12. Man pašami līgaviņa,
Saderēta, nelaulāta.
13. Saderēta, nelaulāta,
Gaida cita rudentiņa.
14. Gaida cita rudentiņa,
Rudzu, miežu paaugami.
15. Kad paauga rudzi, mieži,
Nezināju, kādu jemti.
16. Vai jemt gudru sērdieniti,
Vai bagātu mātes meitu.
17. Jemš' bagātu, netikušu,
Grūts mūžiņis dzīvojoti.
18. Jemšu gudru sērdieniti,
Būs man gudra līgaviņa.

1084 *Anss Jansons Liepājas Rāvā; pier. A. Jansons 1886. Bb 43, 2571; FS 1620, 2745.*

1085 *Otīlija Lastovska Aizputes Alsungā; pier. A. Salaks 1930. FS 170, 1598.*

2. Es uzkāpu kalniņāi,
Pašā kalna galiņā.

3. Pretim nāca sērdienīte,
Slauka žēlas asariņ's.

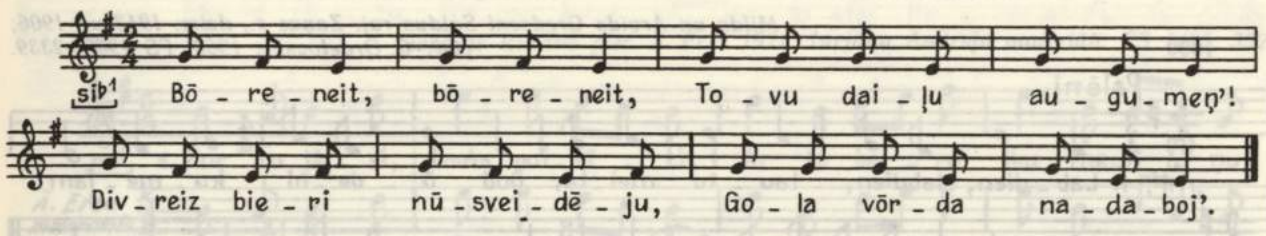
4. Ko tu raudi, kas tev kaite,
Mana jauna līgaviņ'?

5. Kā es žēli neraudāšu,
Nava tēva, māmuliņ'.

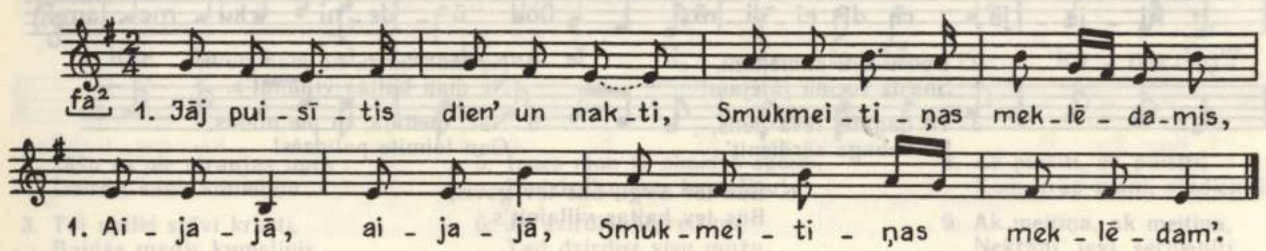
6. Nāc pie manis, sērdienīte,
Man ir tēvs un māmuliņ'!

7. Man ir tēvs, ir māmuliņa,
Ir bagātis bāleliņš.

1086 *Lize Brača Rigā, dzim. 1855 Jēkabpils Neretā; pier. E. Melngailis 1935. FS 1045, 9698.*

1087 *Liba Grase Talsu Ārlavā, 59 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 3018.*

2. Uzjāj vienu avotiņu,
Smukmeitiņa mazgājāsi.

3. Labdien, labdien, smukmeitiņa,
Dzirdi manu kumeliņu!

4. Dzirdi manu kumeliņu,
Būsi mana līgaviņa!

5. Ej, tautieti, nesmejiesi,
Kas ņems mani, bārenīti.

6. Nav man cimdu, nav man zeķu,
Nav man raibas villainītes.

7. Nav man govis, nav man vēršu,
Nav man raibas villainītes.

8. Nāc, meitiņa, neliedziesi,
Būs tev cimdi, būs tev zeķes!

9. Būs tev cimdi, būs tev zeķes,
Būs tev raibas villainītes.

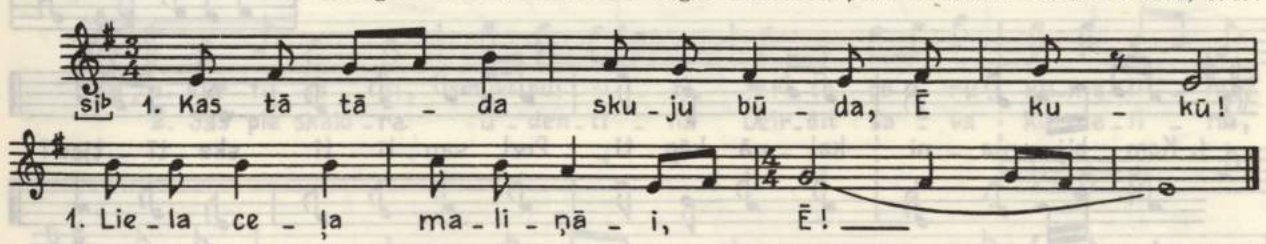
10. Būs tev govis, būs tev vērši,
Būs bērājis kumeliņš.

11. Šņāktin šņāca sila priede,
Kur bāreni cauri veda.

12. Liktin lika vara tilts,
Kur bāreni pāri veda.

13. Pulkiem dzina govis, vēršus,
Pulkiem bērus kumeliņus.

1088 *Zelma Eglīte Talsos, dzim. 1907 Rīgas Suntažos; pier. M. Kurme 1962. FS 1960, 8947.*

2. Tā nebija skuju būda,
Tā bij meitu istabiņa.

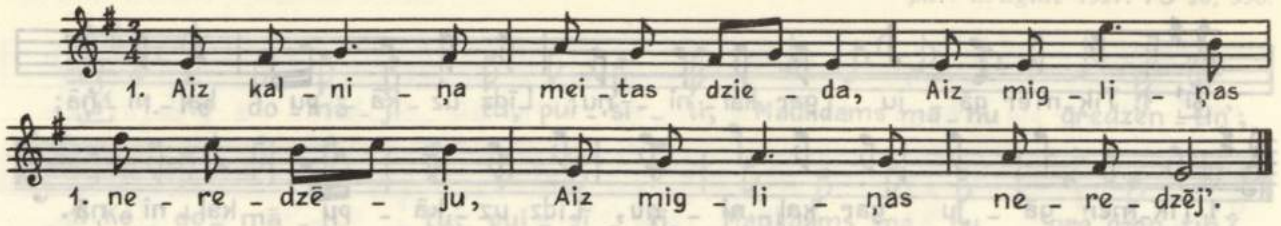
3. Pavaicāju meitu māti:
Ko tās tavas meitas dara?

4. Manas meitas pūru loka,
Pušķo baltas villainītes.

5. Pavaicāju meitu māti:
Kas sērdienes pūru loka?

6. Sērdienīte pati loka,
Naktī miega negulēja.

1089 *Jānis Jirgens Rīgā, dzim. 1871 Rigas Suntažos; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 2999.*

2. Noņemosi cepurīti,
Vicināju miglu nosti.

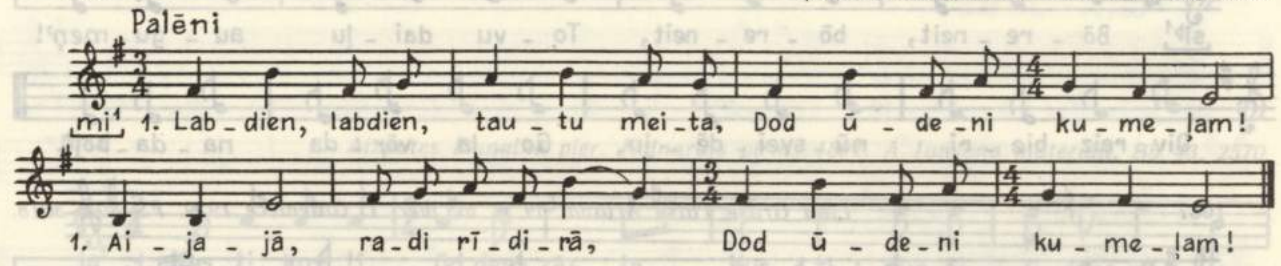
3. Gana lielas, gana mazas,
Nav manami prātiņami.

4. Viena pate bārenīte,
Tā manami prātiņami.

5. Tai es došu savu māju,
Savas mājas atslēdziņu.

6. Tai es došu savu roku,
Savas rokas gredzentiņu.

1090 *Milda un Arvids Gredzeni Saldus raj. Zaņas c., dzim. 1913 un 1906; pier. G. Ordelovskis 1963. FS 1965, 2339.*

2. Dod ūdeni kumeļami,
Sniedz rociņu jājējam!

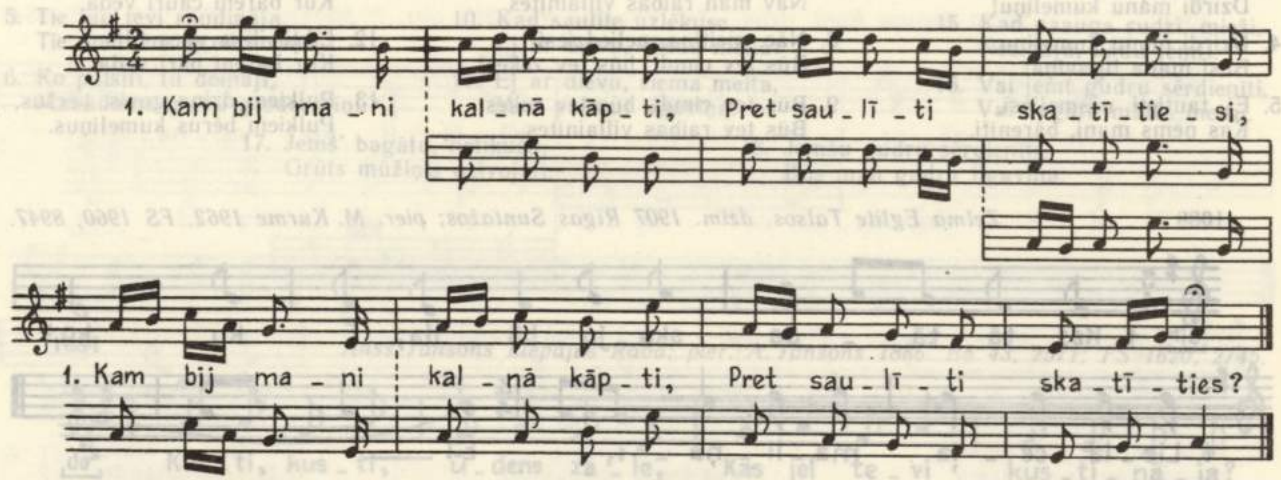
3. Tu bagātis tēva dēlis,
Es nabaga sērdienīt'.

4. Ne man zirgi, ne man govis,
Ne man baltas villainit's.

5. Nāc, meitiņa, tu pie manis,
Gan laimīte palīdzēs!

6. Būs tev zirgi, būs tev govis,
Būs tev baltas villainit's.

1091 *Trīne Barisa Bauskas Zālītē, dzim. 1854; pier. J. Graubiņš pirms 1921 un E. Melngailis 1930: E. Melngailis. Birzēs un norās. Priekuļos, 1921, IV, 25. nr.; FS 1045, 1870; LMFM, III, 476.*

2. Kam bij mani tik jaunami
Meitu māti bildināti?

3. Visu dienu bites dzinu
Gar garoi sila malu.

4. Tur sadzinu, tur saņēmu,
Gaujas krauja ozolāi.

5. Še, tētiņi, tavas bites,
Dod man vienu zeltenīti!

6. Ej, puisīti, istabāi,
Ņem no pulka lasidamis!

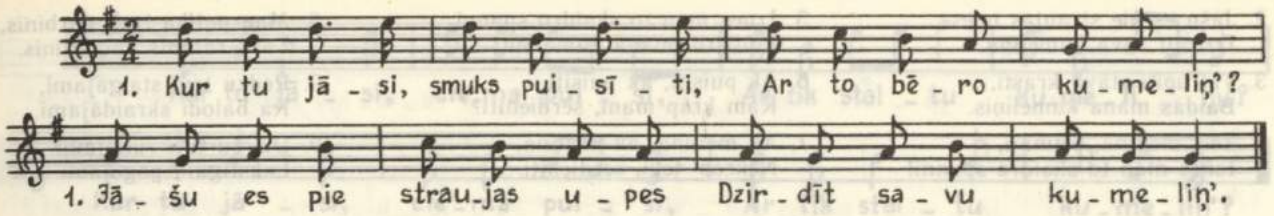
7. Diezgan lielu, diezgan mazu,
Nav manami prātiņami.

8. Viena pati bārenīte,
Tā manami prātiņami.

9. Tai es došu savu roku,
Savu zelta gredzentiņu.

10. Tai es došu savu klēti,
Savas klētes atslēdziņu.

1092 *Margrieta Ķeirene Liepājas Rucavā, 66 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 1644.*

2. Tai upītei stāvi krasti,
Baidās manis kumeliņš.
Tec, meitiņa, sētiņāi,
Iznes man to skaidro spain'!

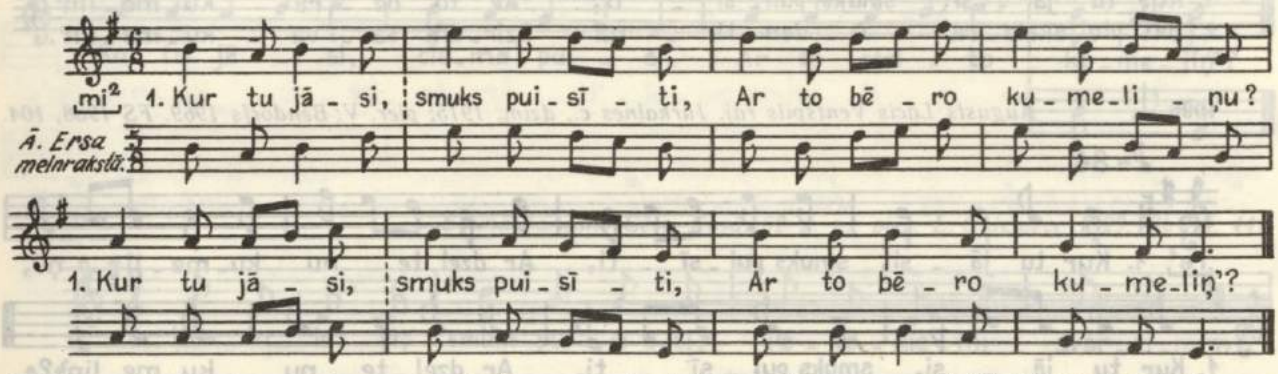
3. Iznes man to skaidro spaini,
Padzird' manu kumeliņ'!
Ja dzirdīsi šo reiziņu,
Tad dzirdīsi visu mūž'.

4. Šo reiziņu gan dzirdīšu,
Visu mūžu nedzirdīš',
Ak puisīti, ak puisīti,
Kam krāp mani, sērdienīt'?

5. Ak meitiņa, ak meitiņa,
Nekrāpj' tevi, sērdienīt'.
Man patika tavs darbiņis,
Tavs raženis augumiņš.

6. Redzu tevi staigājami,
Kā balodi lekājam;
Dziržu tevi runājami —
Lakstīgalu pogojam.

1093 *Liepājas Rucavā pier. A. Erss 1921. Jurjanu Andreja materiāli. FS 1495, 352.*

2. Jāšu es pie straujas upes
Dzirdīt savu kumeliņu.

3. Tai upītei stāvi krasti,
Baidās manis kumeliņis.

4. Tec, meitiņa, sētiņāja,
Iznes man to skaidro spaini!

5. Iznes man to skaidro spaini,
Padzird' manu kumeliņu!

6. Ja dzirdīsi šo reiziņu,
Tad dzirdīsi visu mūžu.

7. Šo reiziņu gan dzirdīšu,
Visu mūžu nedzirdīšu.

8. Ak puisīti, ak puisīti,
Kam krāp mani, sērdienīti?

9. Ak meitiņa, ak meitiņa,
Nekrāpj' tevi, sērdienīti.

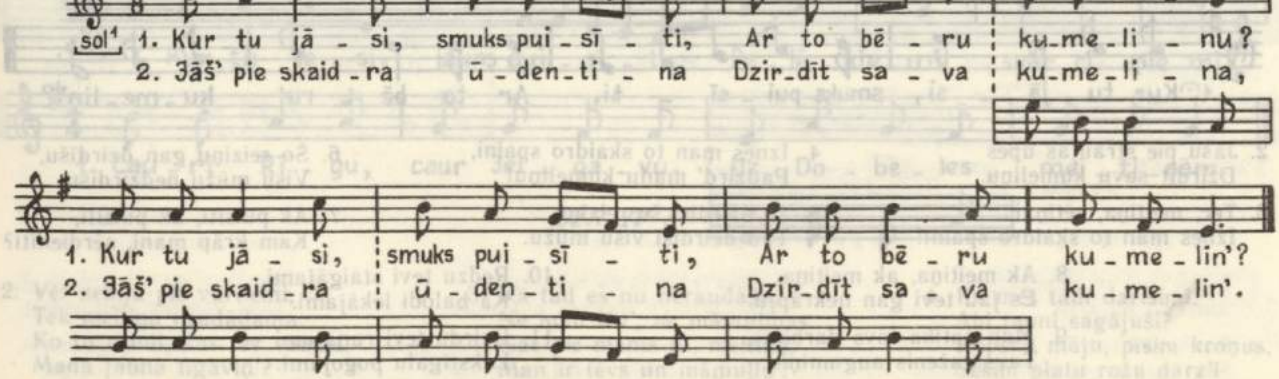
10. Man patika tavs darbiņis,
Tavs daiļais augumiņis.

11. Es redz' tevi staigājami,
Kā balodi lidojami.

12. Es dzird' tevi runājami —
Lakstīgalu pogājami.

Paliepģiros [Kretingas Palangā] Marģieta Kukute, dzim. 1880, variantu — Marģieta Pipare, dzim. 1870; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 4544. Ķērsta Boža Kretingas raj. Šventājas c., 65 g. v., Butiņciemā [Kretingas Darbēnos]; pier. A. Klotiņš 1961. FS 1955, 20617.

1094

FS 1955, 20617:

2. Jāšu es pie straujas upes
Dzirdīt sava kumelīnu.

3. Tai upiti stāva krasti,
Baidās mana kumelinis.

4. Tec, meitina, sētināji,
Iznes man to skaidro spanni!

5. Iznes man to skaidro spanni,
Padzird' mana kumelīnu!

6. Ak puisīti, ak puisīti,
Kam krāp mani, serdieniti?

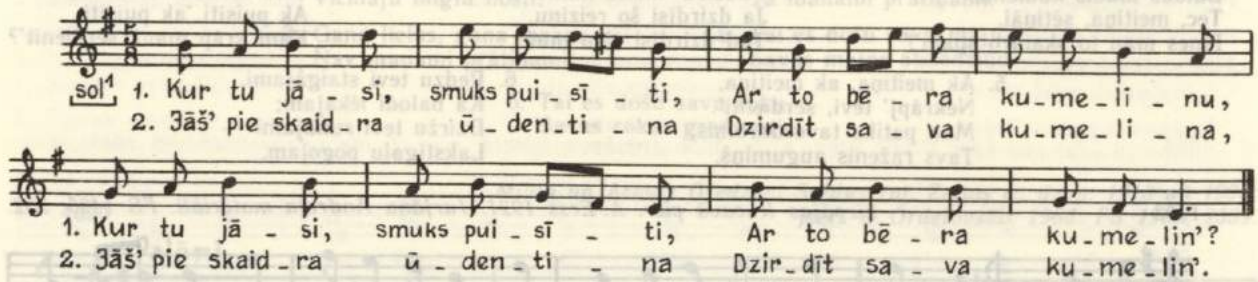
7. Ak meitina, ak meitina,
Nekrāp' tevi, sērdieniti.

8. Man patika tavs darbinis,
Tavs raženis auguminis.

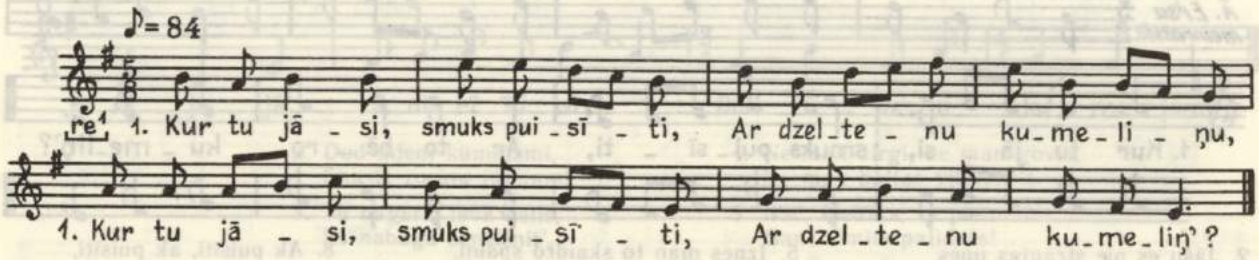
9. Redzu tevi staigājami,
Kā balodi skraidājami.

10. Dziržu tevi runājami,
Lakstigalu pogojami.

1095 *Margieta Pipare Paliepģiros [Kretingas Palangā], dzim. 1870; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 4544.*

1096 *Augusts Lācis Ventspils raj. Jūrkalnes c., dzim. 1915; pier. V. Bendorfs 1969. FS 1988, 104.*

2. Ej, meitiņa, nevaicāji,
Iznes man to skaidro spanni!

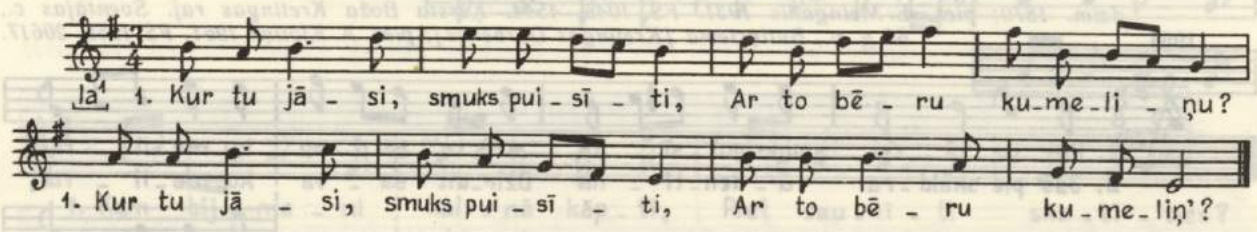
3. Iznes man to skaidro spanni,
Padzird' manu kumeliņu!

4. Skaidro spanni iznesīšu,
Kumeliņu nedzirdīšu.

5. Ja dzirdīšu vienu reizi,
Tad dzirdīšu visu mūžu.

6. Vienu reizi padzirdīšu,
Visu mūžu nedzirdīšu.

1097 *Anna Trautmane Liepājas Rucavā, 39 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 1656.*

2. Jāšu pie straujas upes
Dzirdīt savu kumeliņu.

3. Tec, meitiņa, sētiņāi,
Iznes man to skaidro spaini!

4. Iznes man to skaidro spaini,
Padzird' manu kumeliņu!

5. Ja dzirdīsi šo reiziņu,
Tad dzirdīsi visu mūžu.

6. Šo reiziņu gan dzirdīšu,
Visu mūžu nedzirdīšu.

7. Ak puisīti, ak puisīti,
Kam krāp mani, serdieniti?

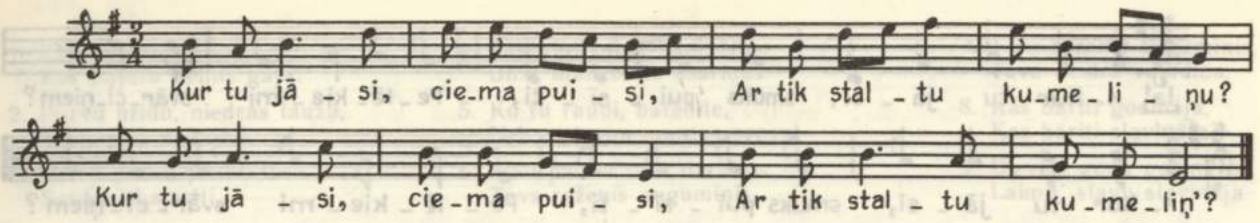
8. Ak meitiņa, ak meitiņa,
Es jau tevi gan nekrāpju.

9. Man patika tavs darbiņis,
Tavs raženis auguminis.

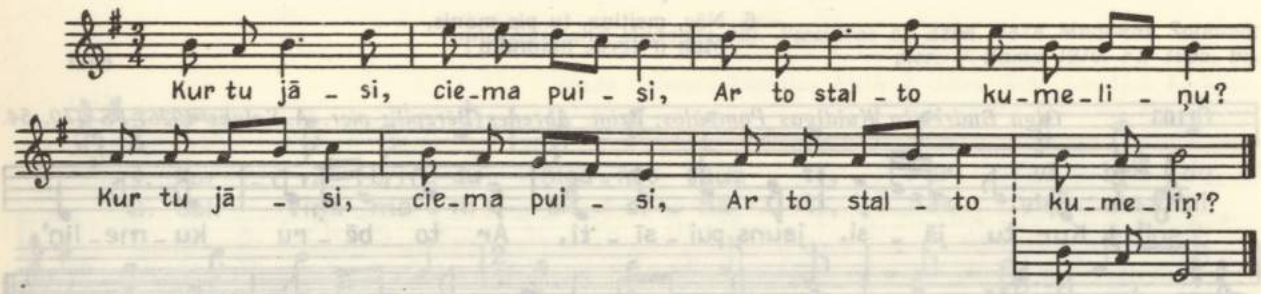
10. Redzu tevi staigājami,
Kā balodi lēkājami.

11. Dzirdu tevi runājami —
Lakstigalu pogojami.

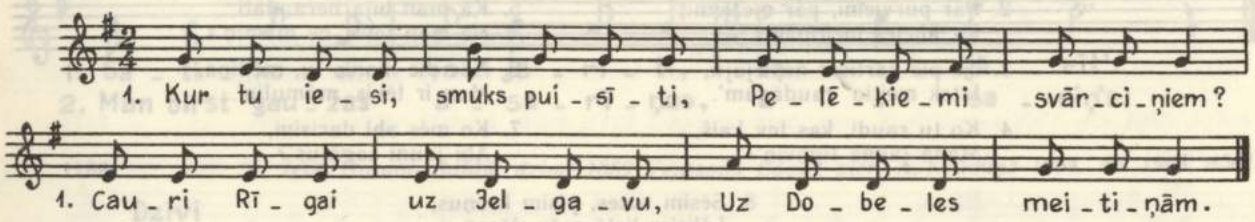
1098 *Anna Pūķe Liepājas Rucavā; pier. A. Salaks 1931. FS 170, 1816.*

1099 *Emilija Vendele Liepājas Rucavā; pier. A. Salaks 1931. FS 170, 1814.*

1100 *Emma Jansone Cēsu Kosā, 62 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. Bb 46, 441.*

2. Vēl līdz vārtiem es netiku,
Nāk meitiņa raudādam'.

3. Ko tu raudi, kas tev vainas,
Mana jauna līgaviņ'?

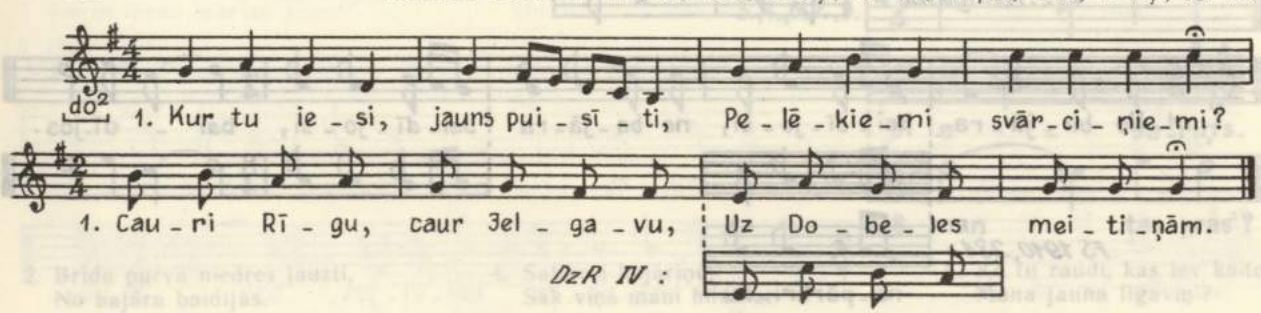
4. Kā bij manim neraudāti,
Ne man tēvs, ne māmuliņ'.

5. Nāc pie manis tu, meitiņa,
Man ir tēvs un māmuliņ'!

6. Ko mēs tādi darīsimi,
Abi jauni sajājuš'?

7. Šķīsim rozes, pīsim kroņus,
Sēsim plašu rožu lauk'!

1101 *J. Cimze. Dziesmu rota. R., 1874, 3. sēj., 48. nr.; turpat, 1875, 4. sēj., 35. nr.*

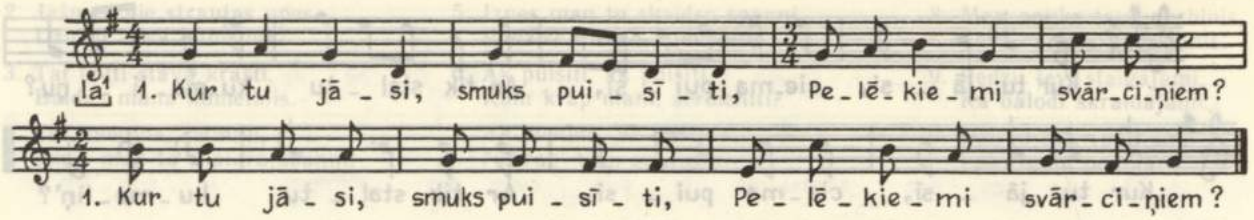

2. Vēl nebiju pie vārtiemi,
Tek meitiņa raudādama.
Ko tu raudi, kas tev vainas,
Mana jauna līgaviņ'?

3. Kā tad es nu neraudāšu,
Ne man tēv', ne māmuļiņas.
Nāc pie manis tu, meitiņa,
Man ir tēvs un māmuļiņ'.

4. Ko mēs tādi darīsimi,
Abi jauni sagājuši?
Kopsim māju, pīsim kroņus,
Sēsim platu rožu dārz'!

1102 *Marta Lāce Gaujenas raj. Jaunpiebalgā, 63 g. v.; pier. A. Krūmiņš 1954. FS 1910, 92.*

2. Cauri Rīgu, caur Jelgavu
Uz Dobeles meitiņām.

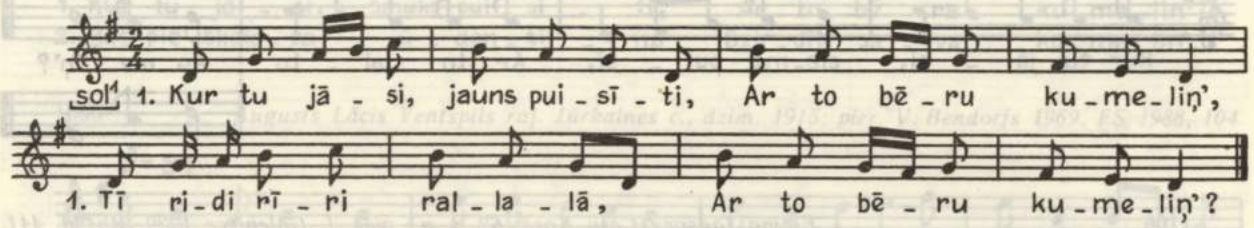
3. Vēl nebiju pie vārtiem,
Nāk meitiņa raudādam'.

4. Ko tu raudi, kas tev vainas,
Mana jauna līgaviņ'?

5. Kam man bija neraudāti —
Man nav tēva, māmuliņ's.

6. Nāc, meitiņa, tu pie manis,
Man ir tēvis, māmuliņ'!

1103 *Olga Budreviča Kuldīgas Pampāļos, dzim. Abrenes Bērzpilī; pier. A. Salaks 1926. FS 170, 54.*

2. Pār purviem, pār mežiem,
Uz ābeles meitiņām.

3. Ne pie vārtiem nepiejāju,
Iztek meitiņ' raudādam'.

4. Ko tu raudi, kas tev kaiš,
Mana jauna līgaviņ'?

5. Kā man bija neraudāti,
Ne man tēva, ne māmiņ's.

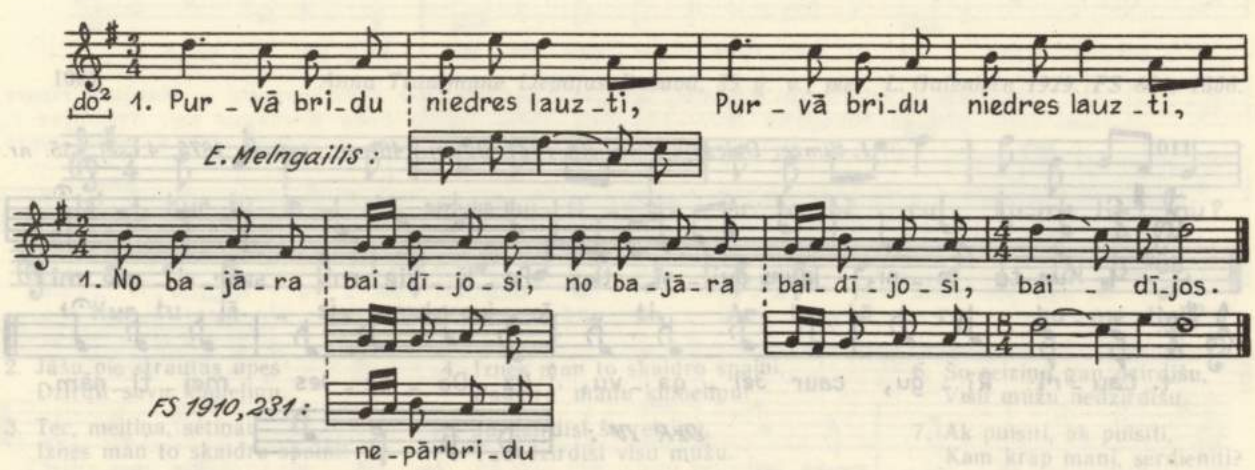
6. Nāc pie manis tu, meitiņa,
Man ir tēvis, māmuliņ'.

7. Ko mēs abi darīsim,
Abi jauni sagājuš'?

8. Sēsim rozes, pisim kroņus,
Lēksim lielā rožu dārzā.

R. Bērziņš. Latviešu vijolītes. R., 1896, 2. vaiņags, 19. nr. E. Melngailis. Birzēs un norās. 2. izd. Priekuļos, 1924, II, 2. nr. Emilija Zeltiņa Gaujenas raj. Gaujas c., 81 g. v., dzim. Cēsu Jumurdā; pier. Ald. Kalniņš 1954. FS 1910, 231.

1104

2. Nebij' purvu pusbriduse,
Satikosi bajāriti.

3. Satikosi bajāriti,
Sāk viņš mani bildināti.

4. Sāk viņš mani bildināti,
Birst man gaužas asariņas.

5. Ko tu raudi sērdienīte,
Vai es tevim mantas prasu!

6. Man patika tavs darbiņis,
Tavs raženis augumiņis.

7. Tavs raženis augumiņis,
Tava dzedra valodiņa.

E. Melngailis. Birzēs un norās:

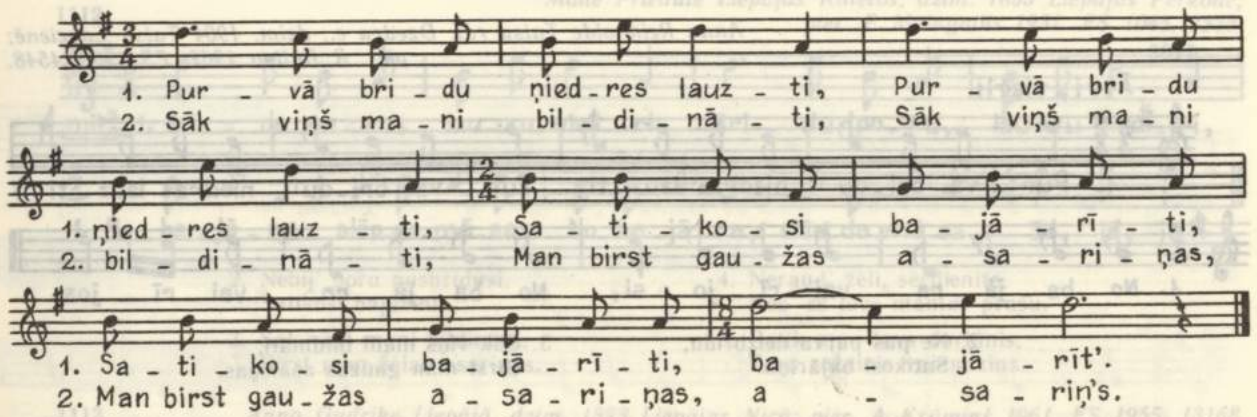
1. Es neietu to celiņu,
   Kur bajāra dēlīns gāja.
2. Purvu bridu, niedras lauzu,
   No bajāra vairījosi.
3. Nebij' purvu pusbriduse,
   Satikosi bajāriti.
4. Sāk viņš mani bildināti,
   Birst man žēlas asariņas.
5. Ko tu raudi, bārenīte,
   Neb es tevim mantas prasu!
6. Man patika tavs darbīnis,
   Tavs raženis augumīnis.
7. Tavs raženis augumīnis,
   Tava dzidra valodiņa.
8. Kas bāriti godināja,
   Kas bāriti slavināja?
9. Dieviņš godu godināja,
   Laimit' slavu slavināja

FS 1910, 231:

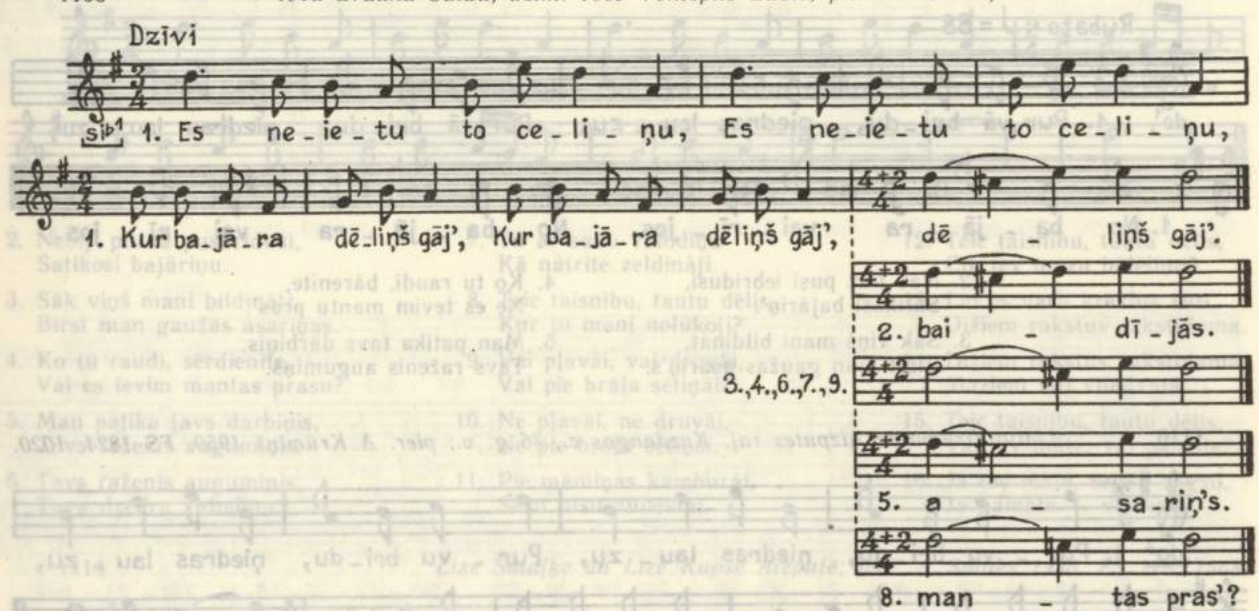
Sērdienīte purvu brida,
No bajāra baidījāsi;
Ne puspurva nepārbridu,
Satiek mani bajārītis.

Anna Šūlmane Madonas raj. Viesienas c., dzim. 1878 Madonas Saikavā; pier. V. Sams 1970. FS 1995, 92.

1105

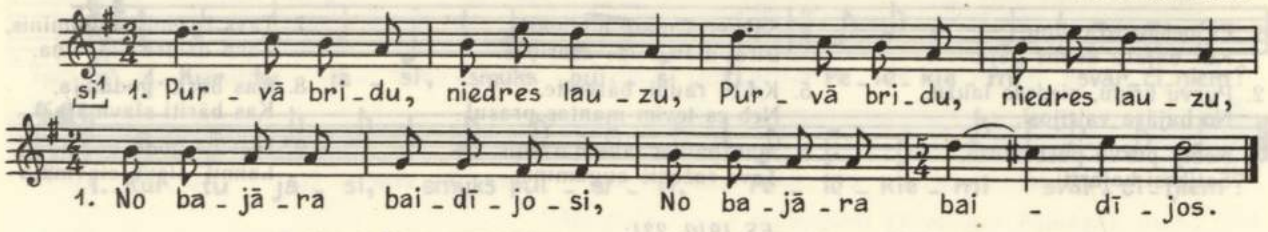

1106 *Ieva Brauna Saldū, dzim. 1889 Ventspils Ēdolē; pier. A. Krūmiņš 1964. FS 1968, 4501.*

2. Bridu purvā niedres lauzti,
   No bajāra baidijās.
3. Nebij' purvu pusbrīdusi,
   Satikāsi bajāriņ'.
4. Satikosi bajāriņu,
   Sāk viņš mani bildināt.
5. Sāk viņš mani bildināti,
   Birst man žēlas asariņ's.
6. Ko tu raudi, kas tev kaite,
   Mana jauna ligaviņ'?
7. Kā bij manim neraudāti,
   Ne man tēva, ne māmiņ's.
8. Neraud' gaužī, ligaviņa,
   Vai es tevim mantas pras'?
9. Man patika tavs darbiņis,
   Tava dzedra valodiņ'.

1107 *Natālija Ludviķe Liepājas raj. Aizviķu c., dzim. 1902 Liepājā; pier. R. Jermaks 1961. FS 1955, 12848.*

2. Nebij' purvu pusbridusi,
Satikosi bajāriti.

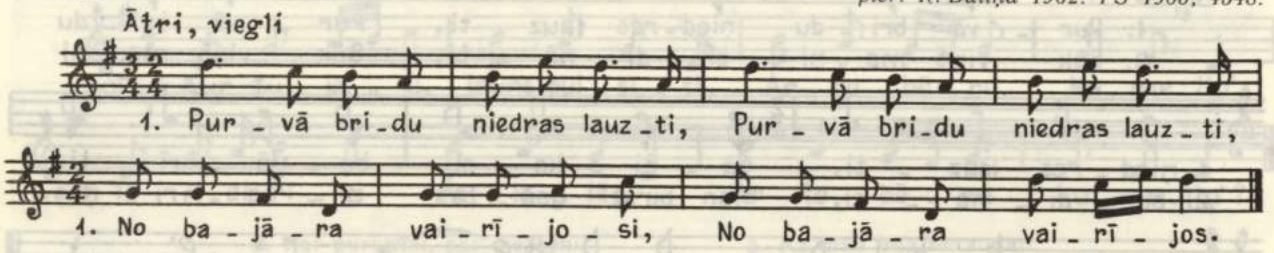
3. Bajārs mani bildināja,
Birst man gaužas asariņas.

4. Kam tu raudi, bārenīte,
Ne es tevim mantas prasu.

5. Man patika tavs darbiņis,
Tavs židrais* augumiņis.

* židrs — ražens, spēcīgs.

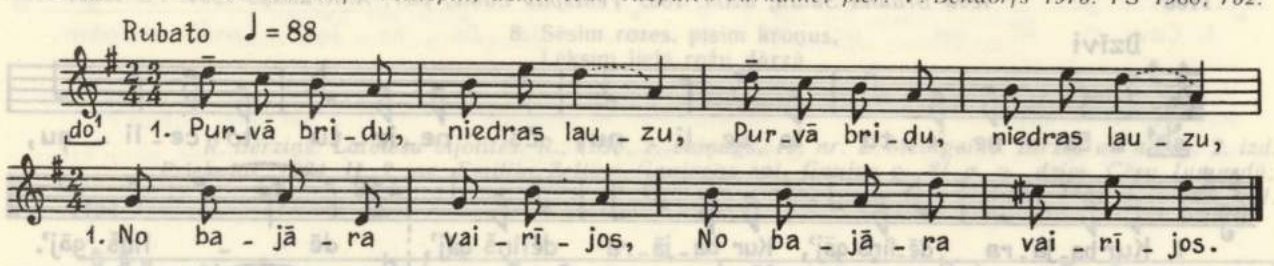
1108 *Anna Reinholde Talsu raj. Dzedru c., dzim. 1904 Talsu Laucienē; pier. R. Bāliņa 1962. FS 1960, 4548.*

2. Ne pus purva neizbridu,
Satikosi bajāriņu.

3. Sāk viņš mani bildināti,
Birst man gaužas asariņas.

1109 *Ieva Bendorfa Ventspilī, dzim. 1900 Aizputes Jurkalnē; pier. V. Bendorfs 1975. FS 1988, 752.*

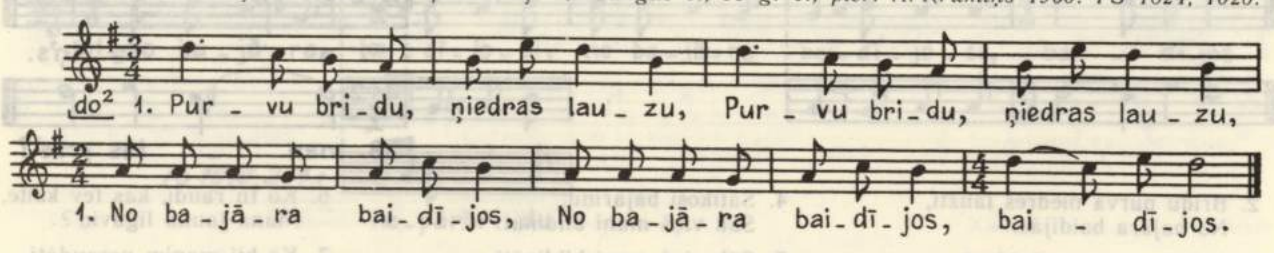
2. Nav līdz pusi iebridusi,
Satikāsi bajāriņ'.

3. Sāk viņš mani bildināt,
Birst man gaužas asariņ's.

4. Ko tu raudi, bārenīte,
Ne es tevim mantu pras'.

5. Man patika tavs dārbiņis,
Tavs raženis augumiņš.

1110 *Lidija Grīnvalde Aizputes raj. Kazdangas c., 36 g. v.; pier. A. Krūmiņš 1950. FS 1824, 1020.*

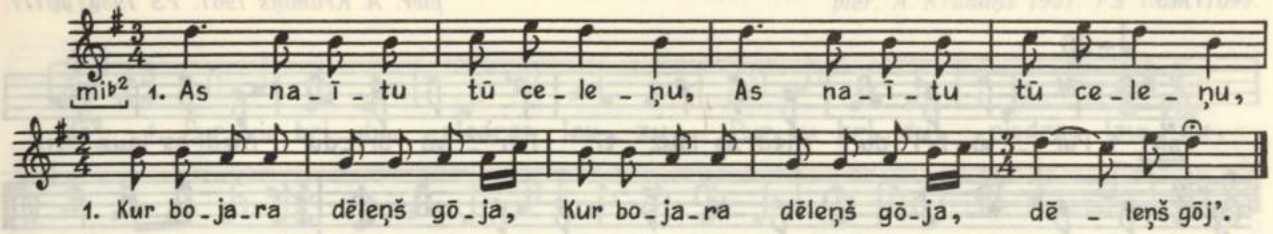
2. Satiek mani bajāriņis,
Sāk viņš mani bildināt.

3. Sāk viņš mani bildināti,
Birst man gaužas asariņ's.

4. Ko tu raudi, bārenīte,
Vai es tevim mantas pras'?

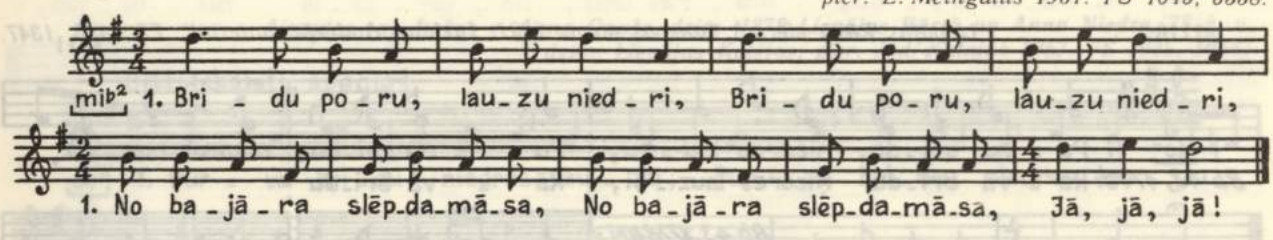
5. Man patika tavs darbiņis,
Tavs raženis augumiņš.

1111 *Virgine Tērauda Viļānu raj. Rikavas c., dzim. 1899; pier. Ald. Kalniņš 1955. FS 1925, 5277.*

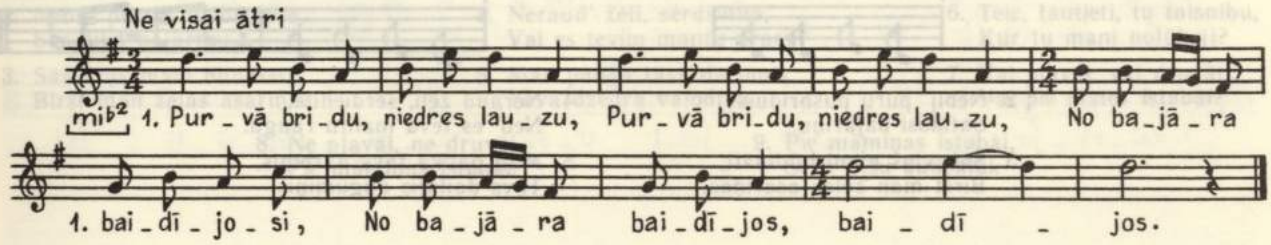
2. Pūru brydu, nidres laužu,
Nu bojara baidējūsi.
3. Nabej' pūra pusbryduse,
Satyku as bojareiti.
4. Sōk viņš mani bylynōti,
Bērst maņ gaudas asareņas.
5. Kō tu raudi, bōrineite,
Vai es tova monta prosu?
6. Maņ patyka tovs darbenis,
Tova dzidra volūdeņa.

1112 *Made Priedule Liepājas Kalētos, dzim. 1855 Liepājas Pērkonē; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 3338.*

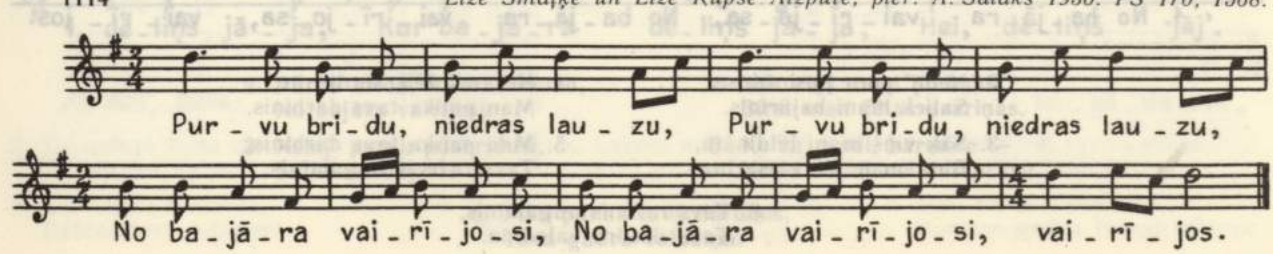
2. Nebij' poru pusbridusi,
Satikosi bajārīnu.
3. Sāk viņš mani bildināta,
Birst man žēlas asarīnas.
4. Neraud' žēli, sērdienīte,
Neb' es teve mantas prasu.
5. Patīk man tavs darbīnis,
Tavs rožainis vainadzīns.

1113 *Anna Gudriķe Liepājā, dzim. 1893 Liepājas Nicā; pier. A. Krūmiņš 1961. FS 1955, 13168.*

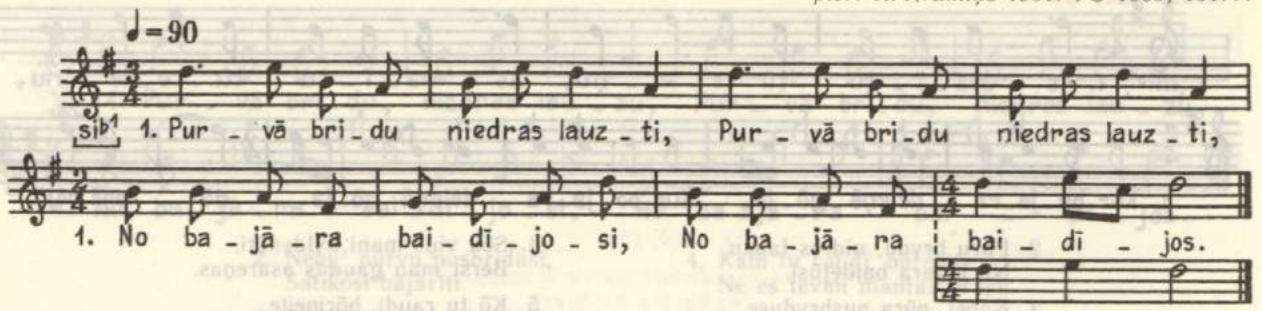

2. Nebij' purvā pusbridusi,
Satikosi bajāriņu.
3. Sāk viņš mani bildināti,
Birst man gaužas asariņas.
4. Ko tu raudi, sērdienīte,
Vai es tevim mantas prasu?
5. Man patika tavs darbiņis,
Tavs raženis augumiņis.
6. Tavs raženis augumiņis,
Tava dzedra valodiņa.
7. Tu ar savu valodiņu
Kā nātrīte zeldināji.
8. Teic taisnību, tautu dēlis,
Kur tu mani nolūkoji?
9. Vai pļavāi, vai druvāi,
Vai pie brāļa sētiņāi?
10. Ne pļavāi, ne druvāi,
Ne pie brāļa sētiņāi.
11. Pie māmiņas kamburāi,
Sešu nīšu audeklāi.
12. Teic taisnību, tautu dēlis,
Cik tev mazu bāleliņu?
13. Lai es varu kreklus šūti,
Dižiem rakstus rakstīdama.
14. Dižiem rakstus rakstīdama,
Maziem vili vīlēdama.
15. Teic taisnību, tautu dēlis,
Vai tev māte, vai pamāte?
16. Ja tev māte, segšu sagšu,
Ja pamāte — villainīti.

1114 *Lize Smaļķe un Lize Kupše Aizputē; pier. A. Salaks 1930. FS 170, 1568.*

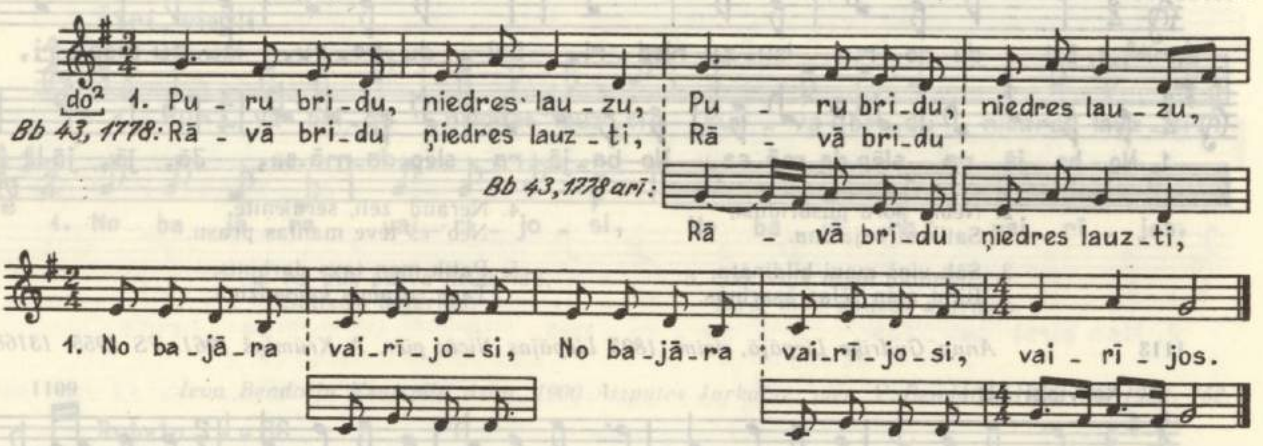

1115 *Andrejs Treilibs Aizputes raj. Dunalkas c., 76 g. v., dzim. Liepājas Rāvā; pier. A. Krūmiņš 1961. FS 1955, 13177.*

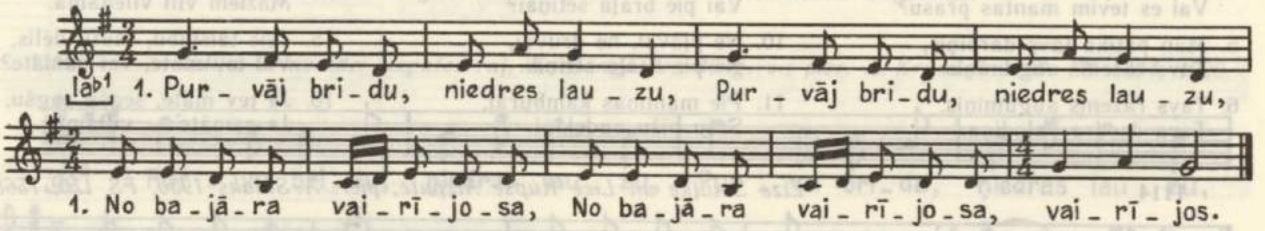
2. Nebij' purva pusbriduse,
Sasatiku bajāriņu.
3. Sāk viņš mani bildināti,
Birst man gaužas asariņas.
4. Ko tu raudi, bārenīte,
Vai es tevim mantas prasu?
5. Man patika tavs darbiņis,
Tava dzedra valodiņa.

1116 *Liepājas Rāvā pier. A. Jansons pirms 1891. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 1347.*

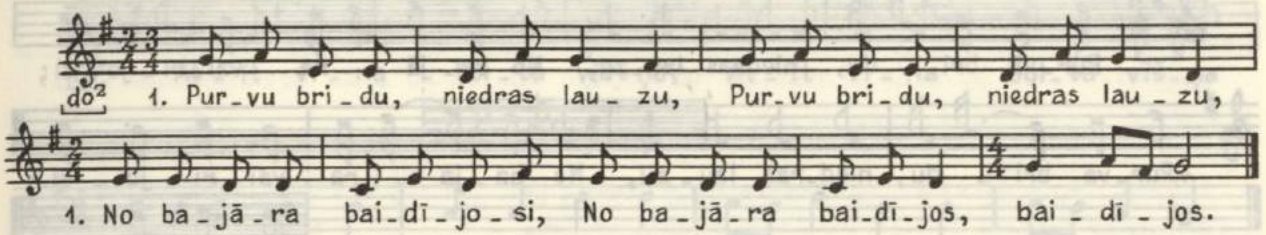
2. Nebij' puru pusbriduse,
Satikosi bajāriņu.
3. Sāk viņš mani bildināti,
Birst man želas asariņas.
4. Neraud želi, serdenīte,
Neb' es teva mantu raugu.
5. Man patika tavs darbiņis,
Tavs dailajis augumiņis.

1117 *Katrīna Štuba Liepājas Nīcā, dzim. 1858; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 4475.*

2. Nebij' poru pusbriduse,
Satiek mani bajārīnis.
3. Sāk viņš mani bildināta,
Birst man želas asarinas.
4. Neraud' želi, serdenīte,
Man patika tavs darbīnis,
5. Man patika tavs darbinis,
Tavs raženis auguminis,
6. Tavs raženis auguminis,
Tava dzedra valodīna.

1118 *Emilija Iekabsone Aizputes raj. Kalvenes c., 52 g.v.; pier. A. Krūmiņš 1951. FS 1824, 1099.*

2. Nebij' purvu pusbridusi,
Satikosi bajāriņu.

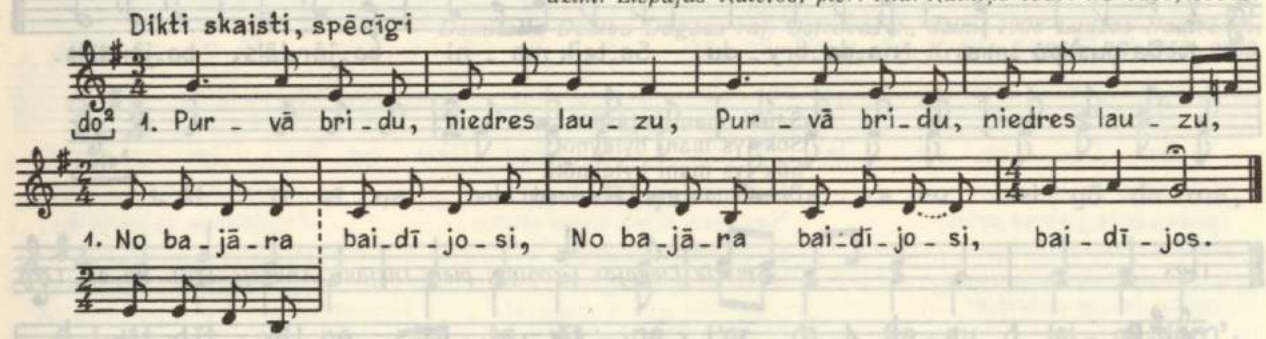
3. Sāk viņš mani bildināti,
Birst man gaužas asariņas.

4. Ko tu raudi, bārenīte,
Vai es tevim mantas prasu?

5. Patīk manim tavs darbiņis,
Tava dzidra valodiņa.

6. Tava dzidra valodiņa,
Tavs raženis augumiņis.

1119 *Aizputes raj. Lažas c. Anna Gauše, dzim. 1878 Liepājas Bārtā, un Anna Niedre, 75 g. v., dzim. Liepājas Kalētos; pier. Ald. Kalniņš 1957. FS 1935, 10541.*

2. Nebij' purva pusbriduse,
Sasatiku bajāriņu.

3. Sāk viņš mani bildināti,
Birst man žēlas asariņas.

4. Neraud' žēli, sērdienīte,
Vai es tevim mantu prasu?

5. Man patika tavs darbiņis,
Tava dzedra valodiņa.

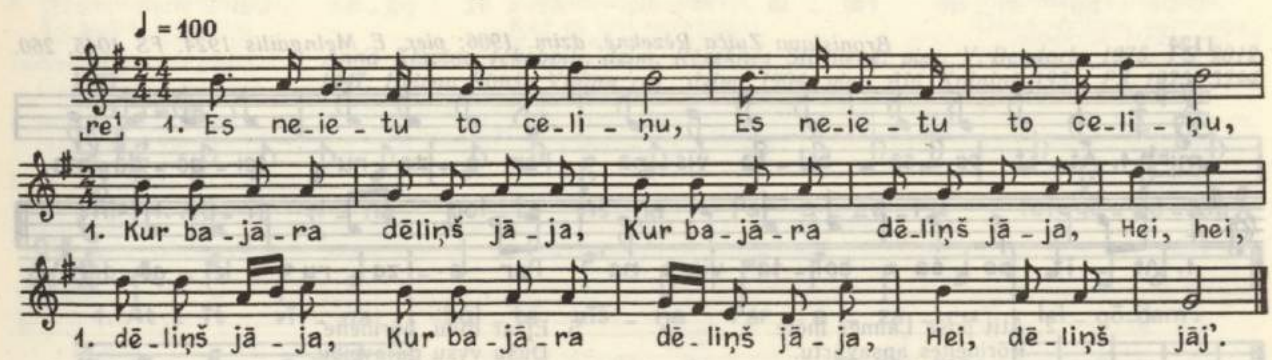
6. Teic, tautieti, tu taisnību,
Kur tu mani nolūkoji?

7. Vai pļavāi, vai druvāi,
Vai pie mātes istabāi?

8. Ne pļavāi, ne druvāi,
Pie māmiņas istabāi.

9. Pie māmiņas istabāi,
Sešu nīšu audeklāi.

1120 *Melita Viškere Bauskas raj. Viesturu c., dzim. 1921; pier. A. Krūmiņš 1965. FS 1975, 3907.*

2. Purvu bridu, niedras lauzu,
No bajāra vairījosi.

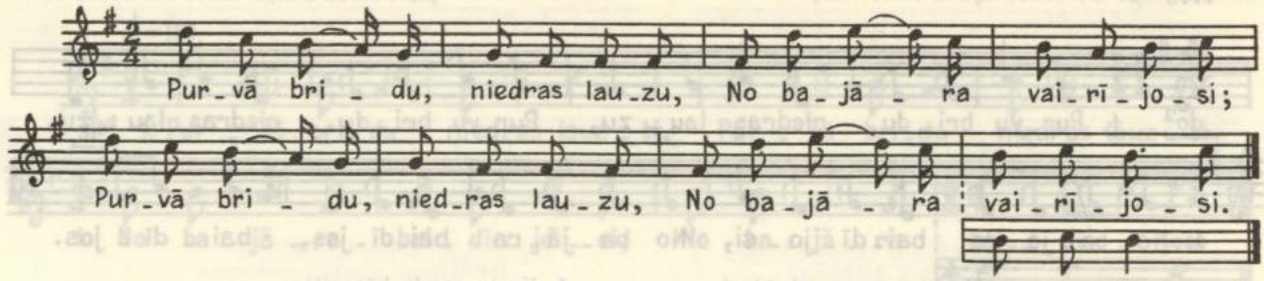
3. Nebij' purvu pusbridusi,
Satiekosi bajāriti.

4. Sāk viņš mani bildināti,
Birst man žēlas asariņas.

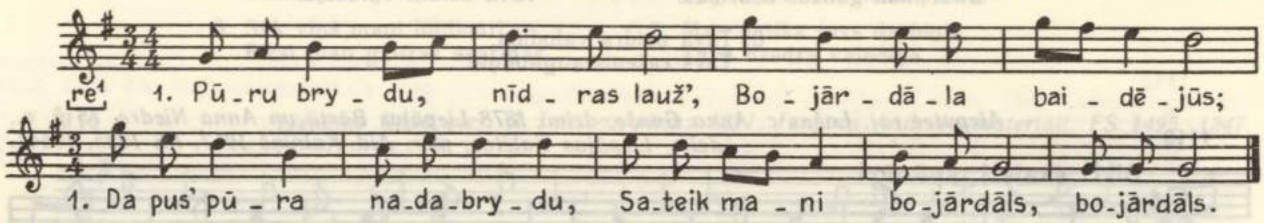
5. Ko tu raudi, bārenīte —
Ne es tevim mantas prasu.

6. Man patika tavs darbiņis,
Tava gudra valodiņa.

1121 *Anna Miķelsone Aizputes Sakā, 71 g. v.; pier. A. Salaks 1930. FS 170, 1585.*

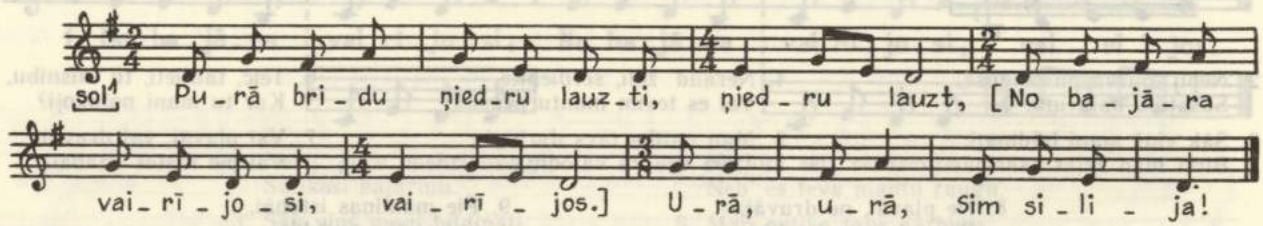

1122 *Izabella Tumaševska Dagdas raj. Kaunatas c., dzim. ap 1908 Daugavpils Preiļos; pier. Ald. Kalniņš 1956. FS 1930, 5027.*

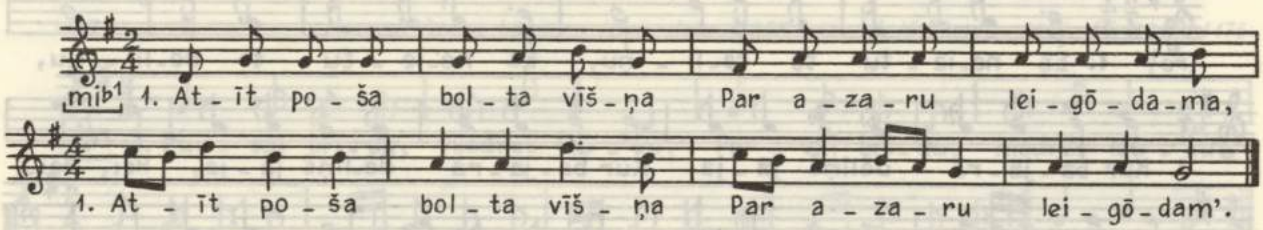
2. Sateik mani bojārdāls,
Sōk jys mani byldynōt;
Sōk jys mani byldynōti,
Bērst man gaužys osareņ's.

1123 *Smerle Liepājas Grobiņā; pier. Jurjānu Andrejs 1891. Bb 43, 1776.*

BĀRENE, SĒRDIENE SADER. LAIMA, MĀRA DOD PŪRU

1124 *Broņislava Zuiča Rēzeknē, dzim. 1906; pier. E. Melngailis 1924. FS 1045, 260.*

2. Atīt poša Laimes mōte
Bōrineites apsavārtu.

3. Lobs vokorsi, bōrineite,
Tautōs dzēržu atdūnūti.

4. Navā tisa, Laimes mōte,
Navā vysas gataveibas.

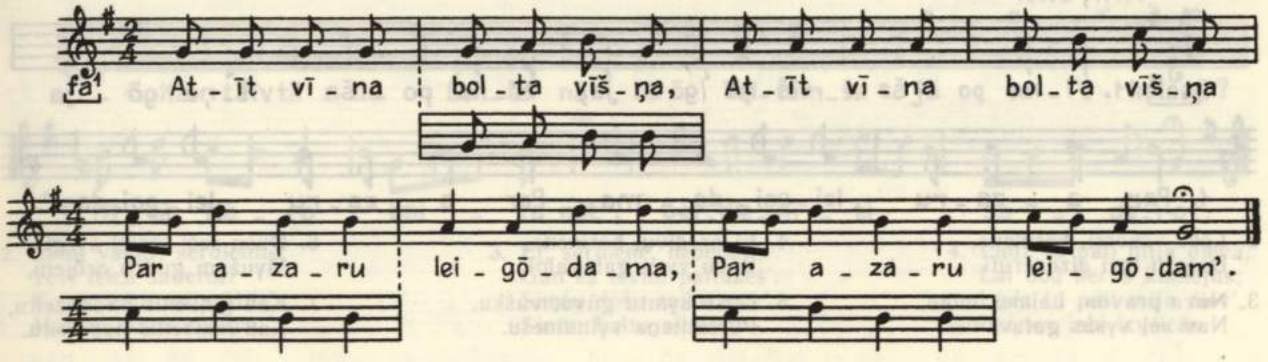
5. Ej ar dīvu, bōrineite,
Dūšu vysu gataveibu.

6. Symtu vušku, symtu gūvu,
Pussimteņa vylnōneišu.

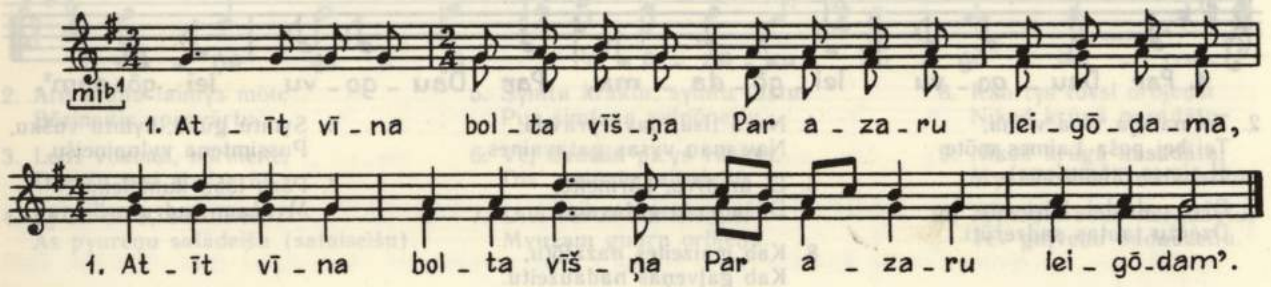
7. Pussimteņa vylnōneišu,
Myužam gudru orōjeņu.

8. Ka gaļveņas nadauzeitu,
Ka maizeites nažālōtu.

1125 *Daugavpils Livānos Monika Jaudzema, dzim. 1904, un Jūle Jaudzema, dzim. 1906; pier. E. Melngailis 1924. FS 1045, 687.*

1126 *Domicella Dzalba Dagdas raj. Ostrovas c., dzim. 1908 Ludzas Nautrēnos; pier. A. Krūmiņš 1960. FS 1950, 9303.*

2. Tei nabeja bolta vīšņa,
Tei bōrinis Laima beja.

3. Lobs vokorsi, bōrineiti,
Dzēržu tevi sadarūti.

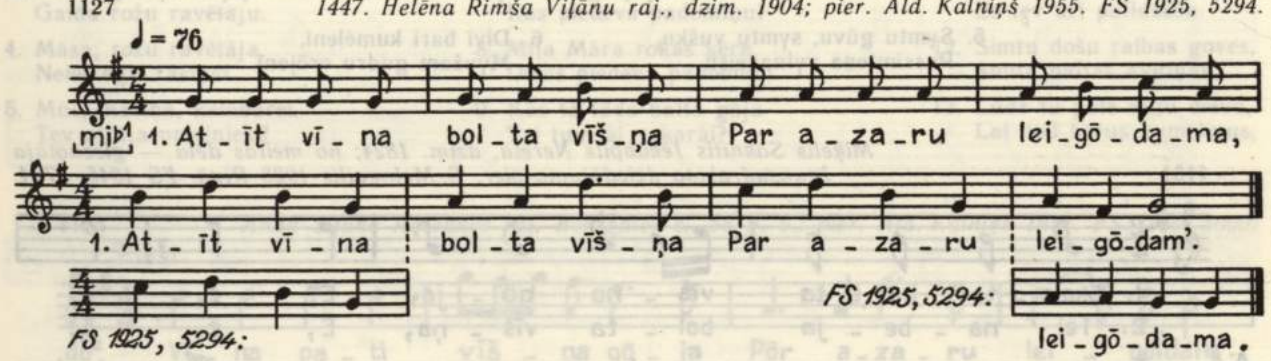
4. Nava tīsa, Laimas mōte,
Nava vysa gatavēta.

5. Ej ar dīvu, bōrineiti,
Dūšu vysu gatavēti.

6. Symtu gūvu, symtu vušku,
Symtu boltu vylnōneišu.

7. Pylnu klēti rudzu, mīžu,
Myužam gudru orōjeņu.

1127 *Anna Kļaviņa Jēkabpili, dzim. Rēzeknes Stirnienē; pier. V. Bendorfs 1975. FS 2012, 1447. Helēna Rimša Viļānu raj., dzim. 1904; pier. Ald. Kalniņš 1955. FS 1925, 5294.*

2. Tei nabeja bolta vīšņa,
Tei bōrines Laime beja.

3. Labvokori, bōrineite,
Dzērdu tevi sadarami.

4. Navā tīsa, Laimes mōte,
Nav man vysas gataveibas.

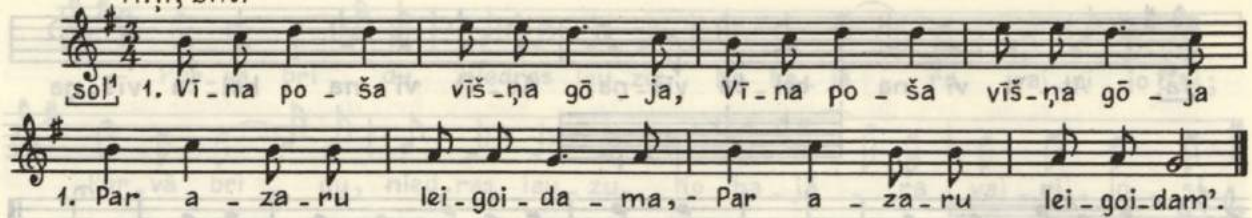
5. Ej tautōsi, bōrineite,
Dūšu vysu gataveibu.

6. Symtu gūvu, symtu vušku,
Stalī bārus kumeleņus.

7. Stalī bārus kumeleņus,
Myužam gudru (lobu) orōjeņu.

1128 Mīļi, sīlti

Rēzeknes raj. Lendžu c. Anastasija Kozule, dzim. 1930, un Lūcija Kozule, dzim. 1937; pier. Ald. Kalniņš 1956. FS 1930, 4963.

2. Lobs vokorsi, bōrineite,
Dzēržu tevi aizdzerūti.

3. Nava pravda, Laimes mōte,
Nav vēļ vysas gatavaines.

4. Ej ar dīvu, bōrineite,
Dūšu vysu gatavaini.

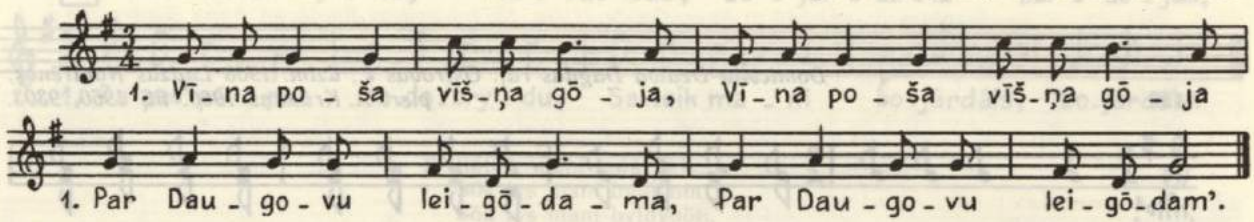
5. Dūšu symtu gūvu, vušku,
Pussimteņa vylnainešu.

6. Dūšu seši sērmi zyrgi,
Myužam gudru orōjeni,

7. Kab gaļvenis nadauzeitu,
Kab maizeitis nažaloitu.

1129

Helena Žukovska Rēzeknes raj. Veremu c., 73 g. v., dzim. Rēzeknes Rēznā; pier. Ald. Kalniņš 1956. FS 1930, 5135.

2. Tei nabeja vīna vīšņa,
Tei bej poša Laimes mōte
(Laimes māmuleņa).

3. Dīvs paleidzi, bōrineite,
Dzēržu tautas sadzerūti.

4. Nava tīsa, nava pravda,
Nav maņ vysas gatavaines.

5. Ej ar dīvu, bōrineite,
Dūšu vysu gatavaini:

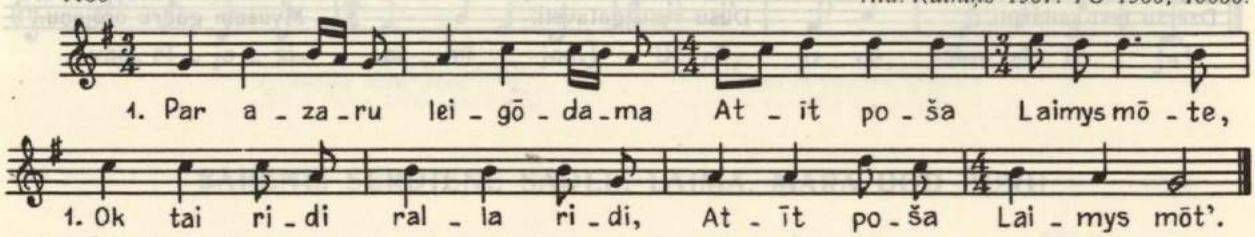
8. Kab maizeites nažālōtu,
Kab gaļveņas nadauzeitu.

6. Symtu gūvu, symtu vušku,
Pussimteņa vylnaineišu.

7. Pōru lobu kumeleņu,
Myužam gudru orōjeņu.

1130

Zofija Dzene Kuldīgas raj. Rendas c., dzim. 1885 Abrenes Bērzpilī; pier. Ald. Kalniņš 1957. FS 1935, 10635.

2. Lobvokori, bōrineite,
Dzēržu tevi aizdzerūti.

3. Navā tīsa, Laimys mōte,
Navā vysys gataveibys.

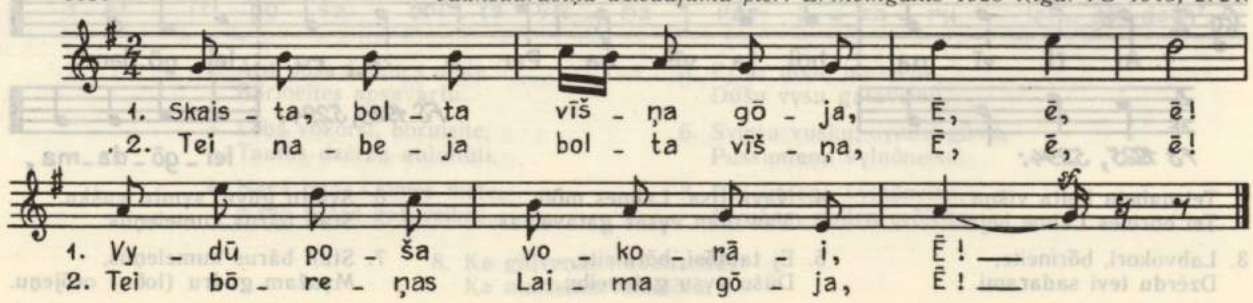
4. Ej ar dīvu, bōrineite,
Dūšu vysu gataveibu.

5. Symtu gūvu, symtu vušku,
Pussimteņa vylnaneišu.

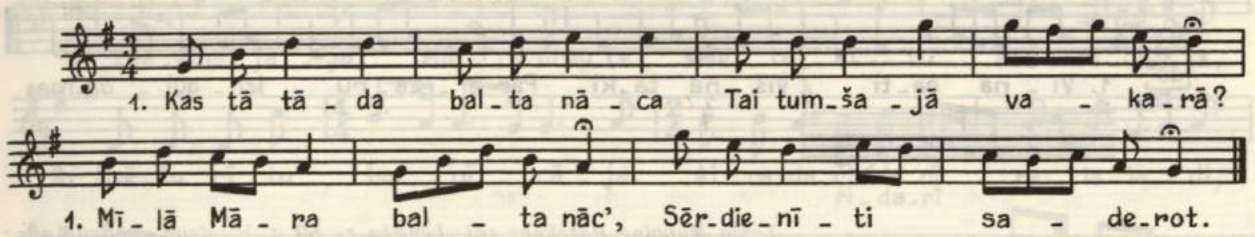
6. Divi bari kumeleni,
Myužam gudru orōjeni.

1131

Miķelis Saknitis Jēkabpils Neretā, dzim. 1824; no meitas dēla — gleznotāja Jaunsudrabiņa dziedājuma pier. E. Melngailis 1928 Rigā. FS 1045, 2724.

1132 *J. Cimze. Dziesmu rota. R., 1874, 3. sēj., 114. nr. Zofija Lapsiņa Rūjienas raj. Jeru c., 83 g. v., dzim. Valmieras Naukšēnos; pier. Ē. Siliņš 1959. FS 1946, 42.*

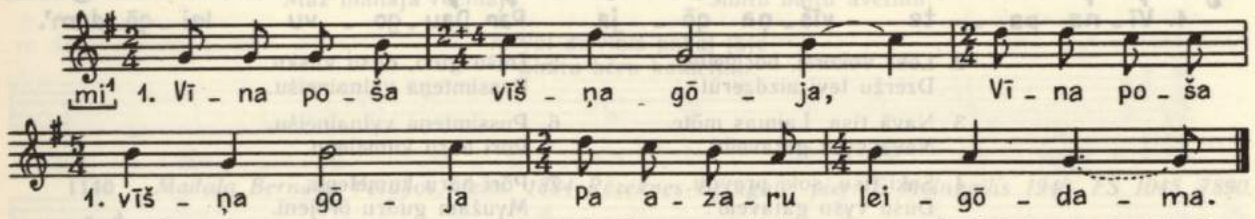

2. Labu vakar, sērdienīte,
Tevi teica saderot?
Ko es iešu, mīļa Mār',
Maz ir manā rociņā.

3. Ej, sērdiene, nebēdāji,
Gan es tevim palīdzēš':
Simtu došu raibu gov',
Simtu baltu aitiņu.

4. Lūdz tu pati mīļa dieva,
Lai dod bērus kumeļus;
Lūdz tu pati mīļa diev',
Lai tev labi izveicās.

1133 *Staņislava Kučinska Dagdas raj. Ezernieku c., dzim. 1908; pier. R. Jermaks 1960. FS 1950, 7489.*

2. Atīt muna laimys mōte
Bōrineitis apsavārtu.

3. Lobs vokorsi, bōrineite,
Dzēržu tevi aizdzerūt.

4. Ej ar divu, bōrineite,
As pyureņu salādeišu (sataiseišu).

5. Symtu kraklu, symtu jūstu,
Pus simteņa vylnōneišu.

6. Vēļ dadūšu picys vuškys,
Div' gūtenis raibaleitis.

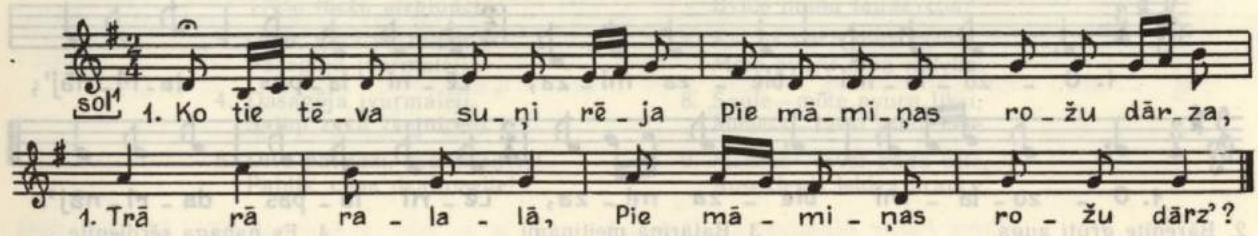
7. Divi bārus kumeleņus,
Myužam gudru orōjeņu.

8. Kab tys tovsi orōjeņši
Nikod krūgā nasādātu.

9. Nikod krūgā nasādātu,
Myužam boda naradzātu.

10. Myužam boda naradzātu,
Tev galveņu nadauzeitu.

1134 *Ģiertsone Aizputes Ciravā; pier. A. Jansons pirms 1891. Bb 43, 2469.*

2. Ej, māsiņa, klausītiesi,
Ko suniši sivi rēja!

3. Svešas tautas sajājušas,
Gaida rožu ravētāju.

4. Māsa, rožu ravētāja,
Neiet agri rasiņāi.

5. Mūc, māsiņa, kambarēi,
Tev atjāja precinieki!

6. Kur, māsiņa, saderēji,
Kad es tevi neredzēju?

7. Kas rociņas tev pārķēra,
Kas piedeva padomiņu?

8. Mīļa Māra rokas ķēra,
Dievs piedeva padomiņu.

9. Kas tā tāda balta gāja
Tai tumšāi vakarāi?

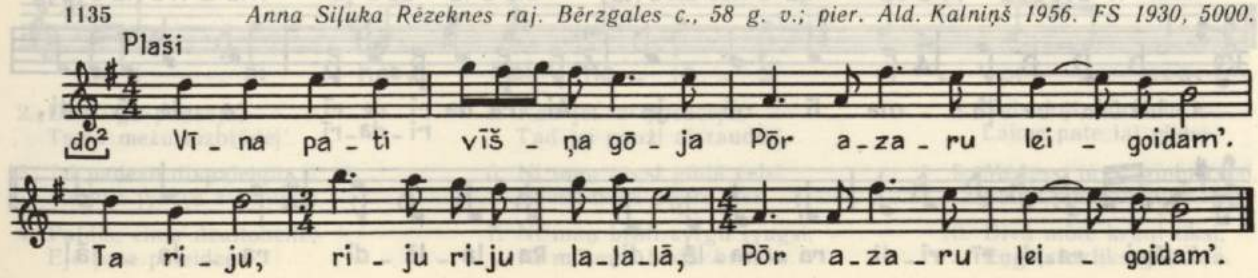
10. Mīļa Māra balta gāja,
Dzird sērdieni saderamu.

11. Deri, deri, sērdienīte,
Es tev arī palīdzēšu.

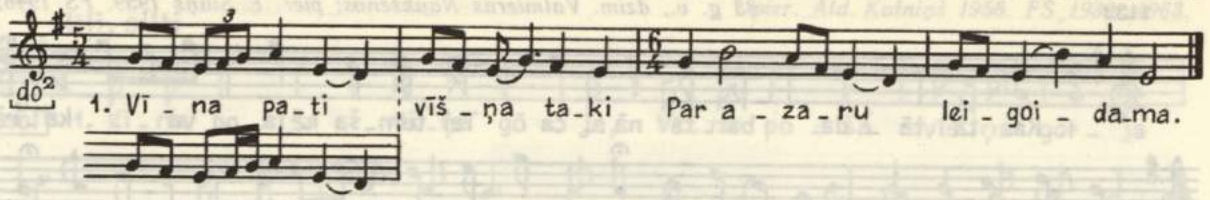
12. Simtu došu raibas goves,
Simtu baltas avitiņas.

13. Lūdz tu pate mīļu dievu,
Lai dod bērus kumeliņus.

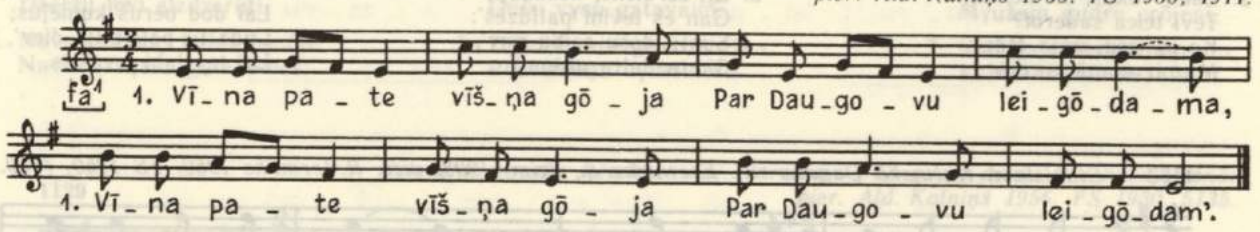
1135 *Anna Siļuka Rēzeknes raj. Bērzgales c., 58 g. v.; pier. Ald. Kalniņš 1956. FS 1930, 5000.*

1136 *Domicella Skrule Rēzeknes raj. Bērzgales c., 65 g. v.; pier. Ald. Kalniņš 1956. FS 1930, 4983.*

1137 *Tekla Rupaine Rēzeknes raj. Lendžu c., 60 g. v., dzim. Ludzas apr.; pier. Ald. Kalniņš 1956. FS 1930, 4911.*

2. Lobs vokorsi, bōrineite,
Dzeŗžu tevi aizdzerūt.

3. Navā tīsa, Laimas mōte,
Navā vysa gataveib'.

4. Soki tīsu, soki pravdu,
Dūšu vysu gataveib'.

5. Dūšu gūvi, dūšu vušku,
Pussimteņa vylnaineišu.

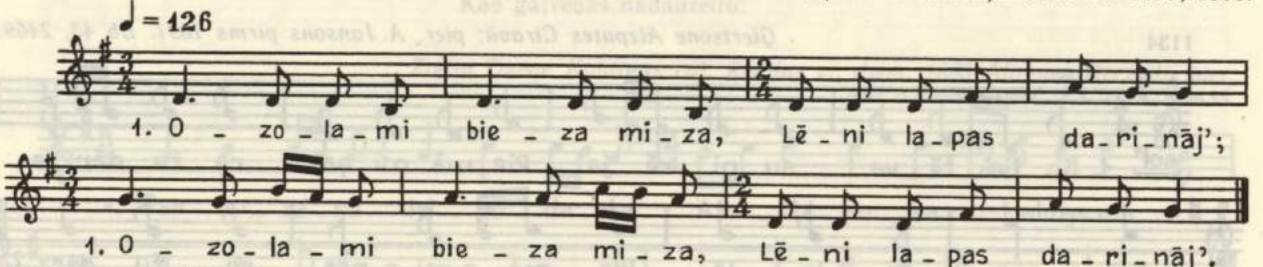
6. Pussimteņa vylnaineišu,
Pōri bāru kumeleņu.

7. Pōri bāru kumeleņu,
Myužam gudru orōjeni.

8. Kab kauneņa tev nabyutu
Pret cytomi mōseņom.

BĀRENI, SĒRDIENI AIZVED TAUTĀS

1138 *Melita Viškere Bauskas raj. Viesturu c., dzim. 1921; pier. A. Krūmiņš 1965. FS 1975, 3905.*

2. Bārenite grūti auga,
Daiļi pūru darināj'.

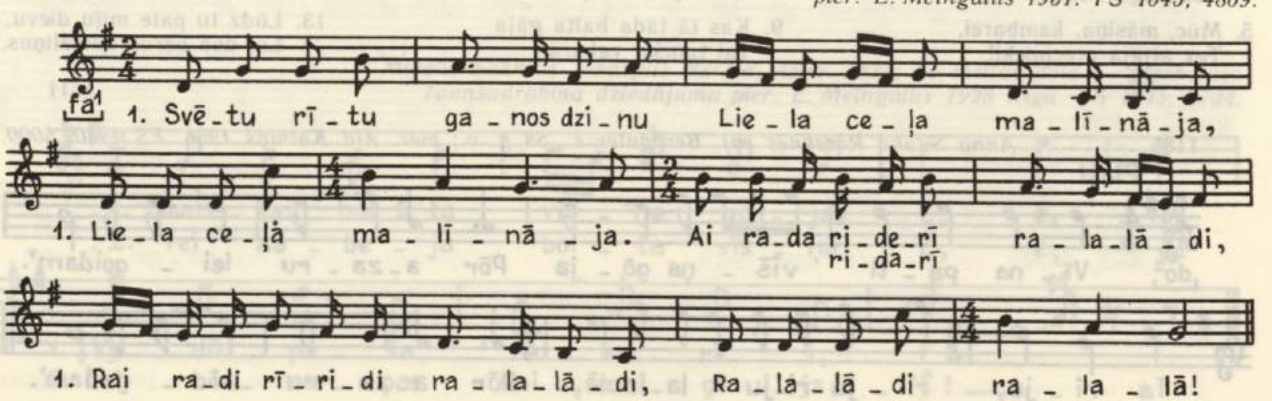
3. Bajāriņa meitiņāmi
Lini zieda pūriņā.

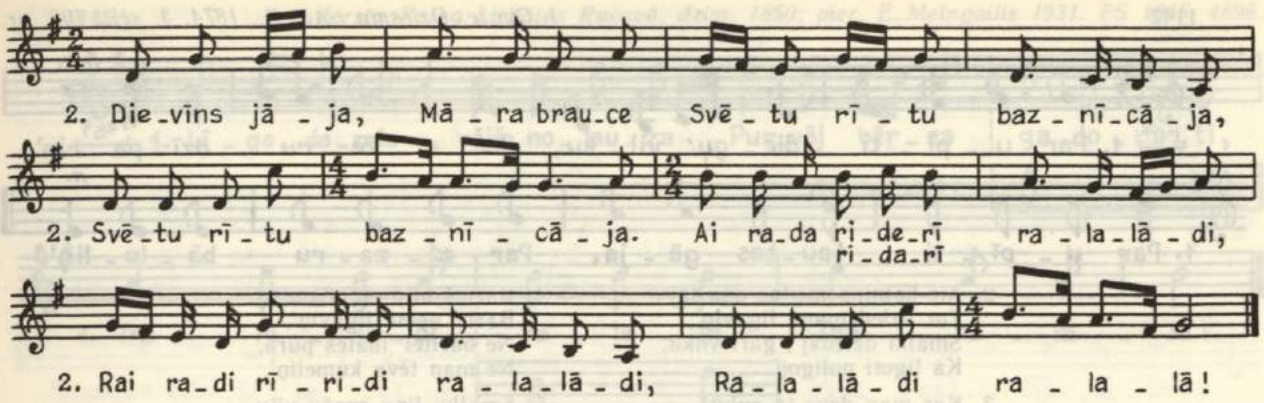
4. Es nabaga sērdienīte,
Man zied baltas villainīt's.

5. Grieziet ceļu, grieziet ceļu,
Nu ved tautas bārenīt'!

6. Dieviņš jāja, Laima brauca,
Sērdienāji panākšņos.

1139 *Liepājas Nīcā Marģieta Loceniece, dzim. 1852, un Marģieta Spuntele, dzim. 1915; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 4809.*

3. Labrītiņa, serdienīte,
Tev jāieta tautināsa!

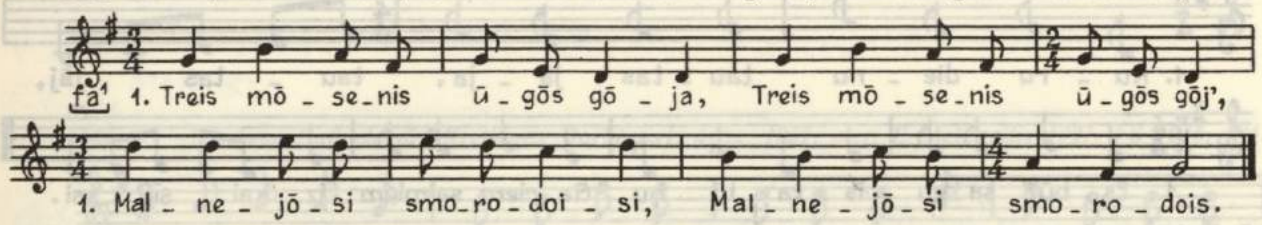
4. Paldies, miļa sveta Mara,
Maz manāja rocināja.

5. Nebēdāje, serdienīte,
Es tev are palīdzēšu.

6. Simtu došu raibu govu,
Simtu baltu avetiņu.

7. Vel dievinis pakaļ jāje
Simtu bēru kumelīņu.

1140 *Madaļa Bernāne Vecāķos, dzim. 1884 Rēzeknes Bērzgale; pier. E. Melngailis 1940. FS 1045, 7890.*

2. Divi viņi pīlasēja,
Treša mežu aizblūdēja.

3. Gōja, gōja pa meženi,
Pasagōja jyurmaļeji.

4. Dasagōja jyurmaļeji,
Satūp zyvu zvejniceņi.

5. Divs paleidzi, zvejniceņ(i)!
Paļdis, cima dzaltoneite!

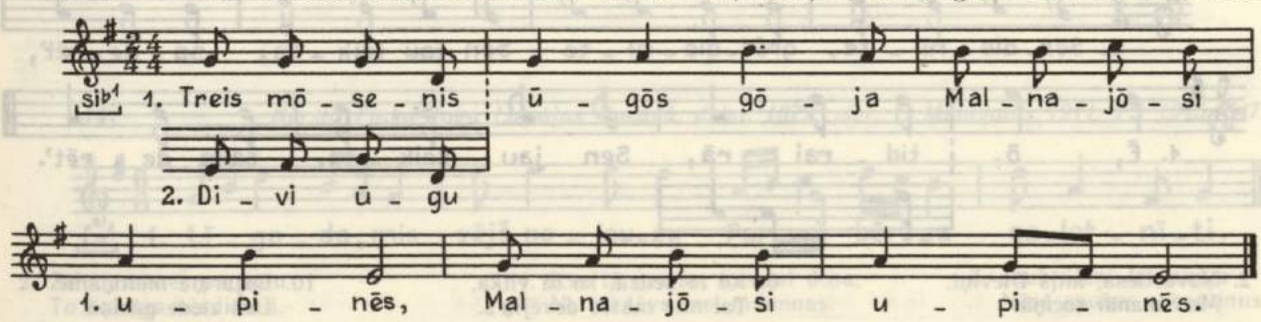
6. Paļdis, cima dzaltoneite!
Byusi muna ļaudaveņa?

7. Kai as varu tova byuti,
Mōte pyuru maņ nalyka.

8. Saule—mōte pyuru liksi,
Meness—tāvsi gūdu cēle.

9. Meness—tāvsi gūdu cēle,
Ausekleņši leidza brauce.

1141 *Anna Švarca Rēzeknē, dzim. 1900 Rēzeknes Viļānos; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 3929.*

2. Divi ūgu pīlasēja,
Treša mežu aizblūdēj'.

3. Jei padeve dīvpaleigu
Malnys jyurys zvejnīkim.

4. Paļdis, cima dzaltoneite,
Eje pate paleidzet.

5. Kad jei tai pasacēja,
Tad jei gaužī aizraudōj'.

6. Ni maņ tāvsi gūdā ceļsi,
Ni māmeņa pyuru liks.

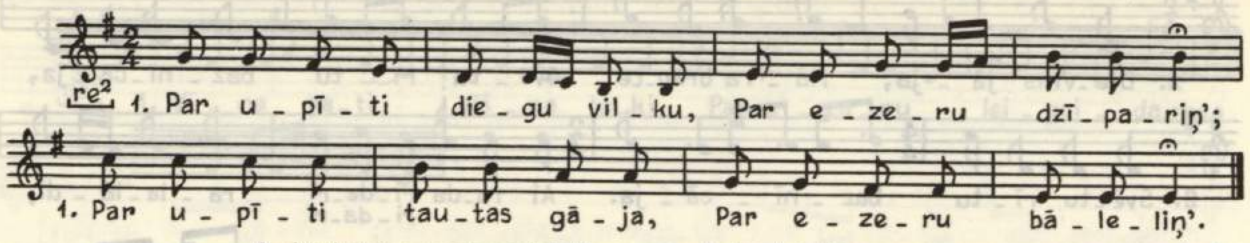
7. Ni maņ brōli zyrgu jyugsi,
Ni mōsenis leidzi brauks.

8. Nabadoji, bōrineite,
Laime pate lai gōdoj.

9. Meness, tāvs, gūdu ceļsi,
Saule, mōte, pyuru liks.

10. Diva mōte krūni liksi,
Eņģeļs uzliks galveņa.

1142 *J. Cimze. Dziesmu rota. R., 1874, 3. sēj., 108. nr.*

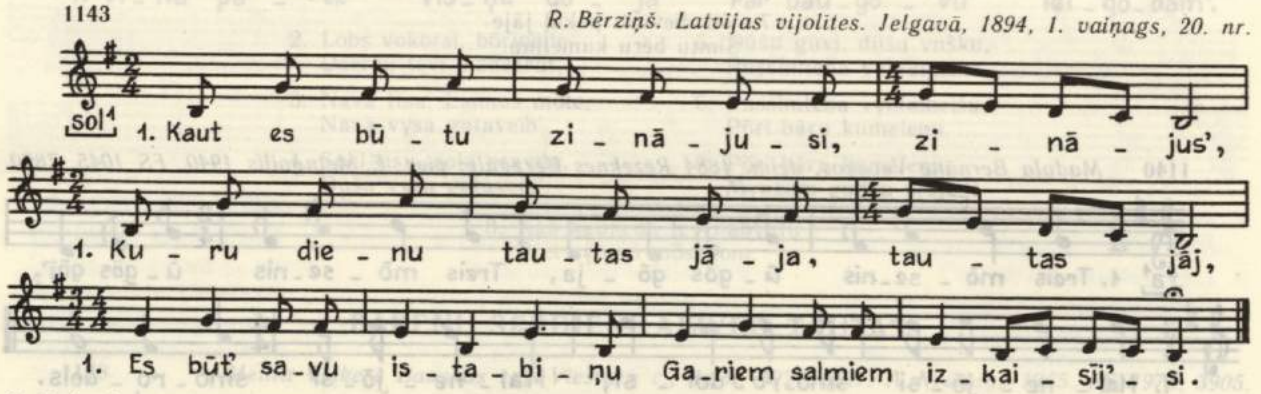
2. Aiz kalniņa meitas dziedāj',
Tur dzied mana līgaviņ';
Smalki dziedāj', gari vilka,
Kā ligoti nolīgoj'.

3. Kas man deve to puķīti,
Kas aug jūras saliņā;
Kas man deva to meitiņu,
Kas aug viena māmiņai?

4. Bāriņš biju es, māmiņa,
Bārit' ņēmu līgaviņ'.
Ne bārītei mātes pūra,
Ne man tēva kumeliņ'.

5. Smalku linu grožu viju,
Sidrabiņā mērcēdams,
Lai brauc mana līgaviņa
Kā saulīte mirdzēdam'.

1143 *R. Bērziņš. Latvijas vijolites. Jelgavā, 1894, 1. vaiņags, 20. nr.*

2. Es būt' savus garus matus
Pār vaiņagu pārlaidusi,
Es būt' savus baltus vaigus
Zālītēi balināj'si.

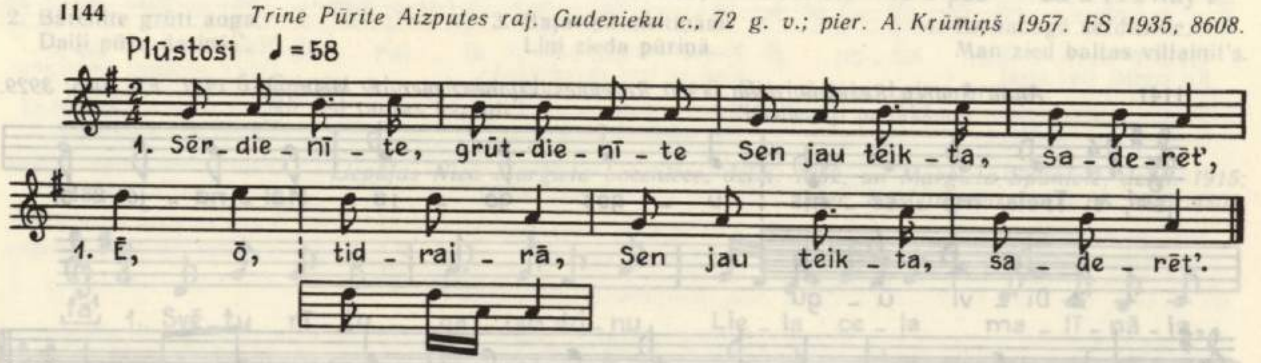
3. Lai tie mani vecu teica,
Darbos mani laisku sauca:
Nobālēj'ši vaigu gali,
Miegapūznes tikumiņis!

4. No tālienes es pazinu,
Kur sērdienes pūru veda:
Sīkiem soļiem, dziļam pēdām,
Nosvīduši kumeliņi!

5. Vēl labāki es pazinu,
Kur sērdieni pašu veda:
Rāmi nāca sirmi zirgi,
Noskumuši bāleliņi!

6. Noskumuši bāleliņi,
Sav' māsiņu vadīdami;
Sav' māsiņu vadīdami
Sīvajāsi tautiņāsi.

1144 *Trine Pūrite Aizputes raj. Gudenieku c., 72 g. v.; pier. A. Krūmiņš 1957. FS 1935, 8608.*

2. Nava tiesa, mīļš Dieviņi,
Maz manāi rociņā.

3. Simtu došu raibas govis,
Simtu bēru kumeliņ'.

4. Mīļā Māra vēl solīja
Simtu baltu ajutiņ'.

5. Nākat, ļaudis, skatītiesi,
Šodien veda sērdienīt'.

6. Ko tā sedza, ko tā vilka,
Tai nav mātes devējiņ's.

7. Sērdienītes pūru veda
Seši bēri kumeliņ'.

8. Seši bēri kumeliņi
Pret kalniņu dusināj'.

9. Es pūriņu nemainītu
Ar bajāru meitiņām.

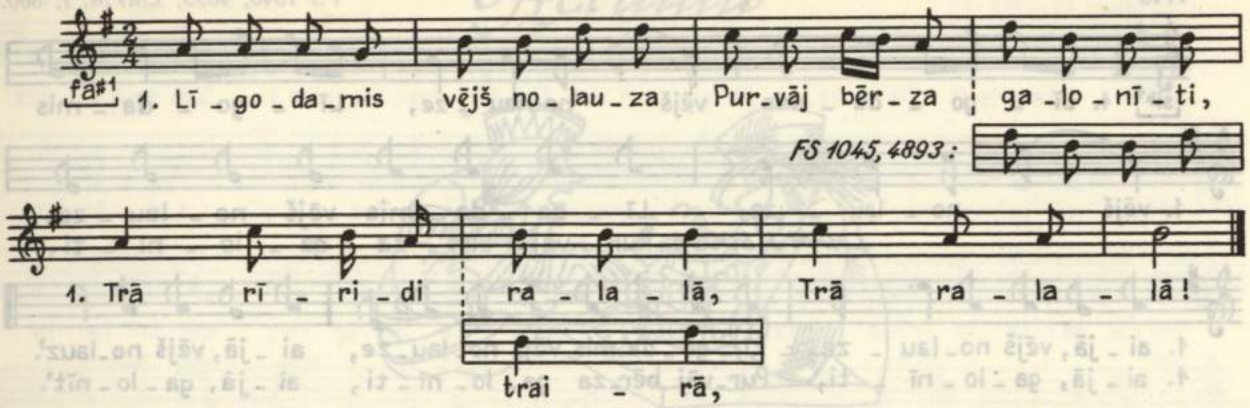
10. Bajāriņa meitiņāme
Lini ziede pūriņā.

11. Es nabaga sērdienīte,
Man zied linu paladziņ'.

12. Kas pūriņu pielocīja
Bajāriņa meitiņām?

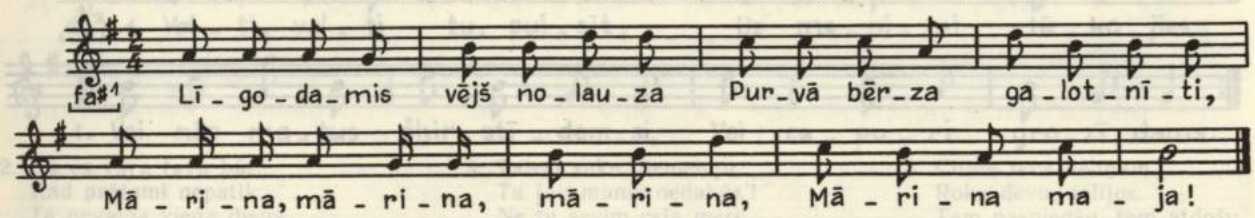
13. Pupu kule, zirņu kule,
Putraimiņu vācelīt'.

1145 *Ķērsta Kalna Liepājas Rucavā, dzim. 1850; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 4896.*

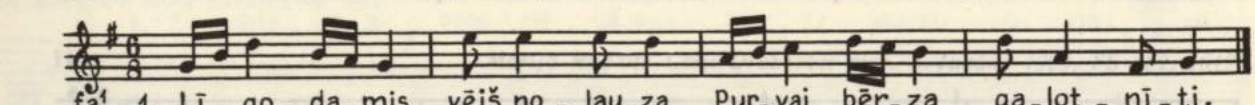

2. Žēlodamis es pajēmu
To nabaga sērgdienīti.
3. Tai nebija sudrabina
Eiducina dižumina.
4. Kur tā jemse, kas tai dose,
Nei tai tēva, nei māminas.
5. Nei tai tēva, nei māminas,
Nei īstoji bālenīšu (brālenīšu).
6. Tēvs, māmiņa pa zemīti,
Jaubrālēni karināje.
7. Jaubrālēni karināje,
Nēsā spožus zobentinus.
8. Es pazinu sav' brālīti
Kara vidu līgojamu.
9. Pieci puški pie cepures,
Sešas zvaigznes zobenāje.

1146 *Daņģene Butiņciemā [Kretingas Darbēnos], dzim. 1857; pier. E. Melngailis 1927. FS 1045, 484.*

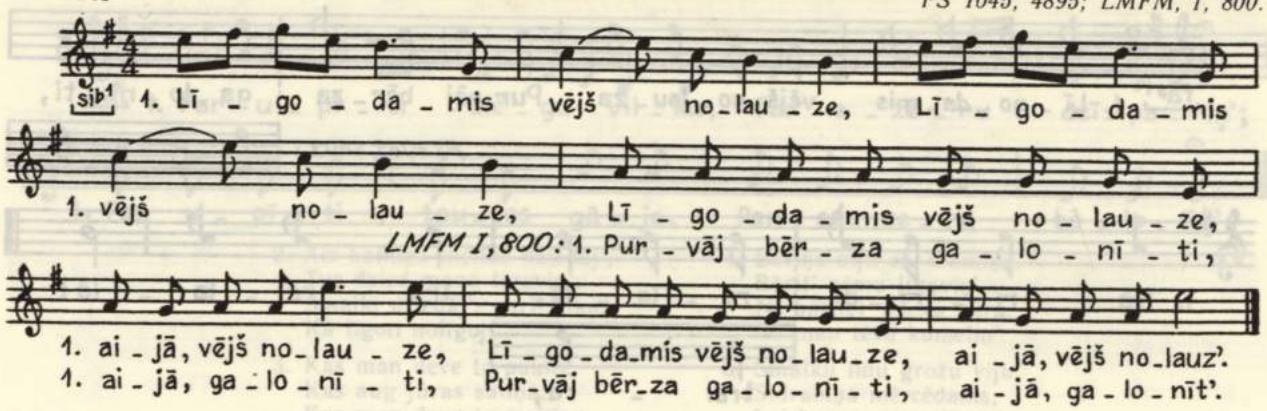
1147 *Ķērsta Finka-Roga Liepājas Rucavā, dzim. 1872; pier. E. Melngailis 1911. FS 1045, 547.*

2. Žēlodamis es paņēmu
To nabaga sērdienīti.
3. Tai nebija sudrabina
Eiducēna lielumāja.
4. Kur tā ņemsa, kas tai dosa,
Ne tai tēva, nei māminas.
5. Tēvs, māmina pa zemīti,
Jaubrālēni Jelgavāja.
6. Jaubrālēni Jelgavāja
Nēsā spožus zobentinus.
7. Es pazinu sav' brālēnu
Vidū kara līgojamu.
8. Pieci puški pie cepures,
Sešas zvaigznes zobenāja.
9. No cepures diena ausa,
No zobena saule lēca.
10. No kumeļa iemauktiemi
Mēnestinis patecēja.
11. No tā paša jājējina
Rīta zvaigzne ritināja.

1148

Ķērsta Kalna Liepājas Rucavā, dzim. 1850; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 4895; LMFM, I, 800.

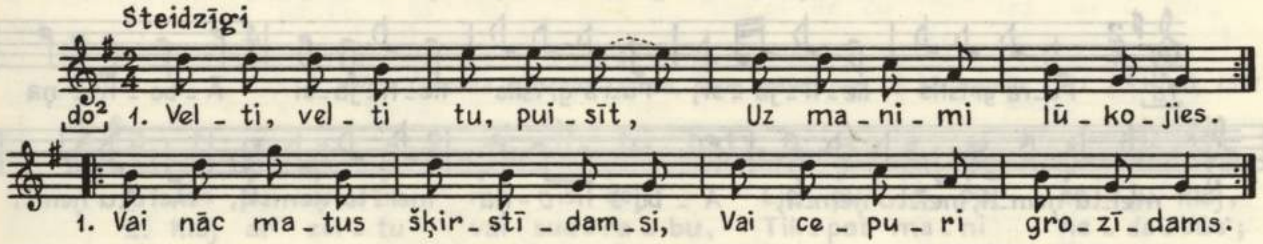
Tālākais teksts kā 1145.

Atraida

DZIESMAS NO MEITAS PUSES

1149 *Madonas Cesvainē pier. M. Gubene. M. Gubene. 30 latviešu tautas dziesmas. R., 1914, 3. nr.*

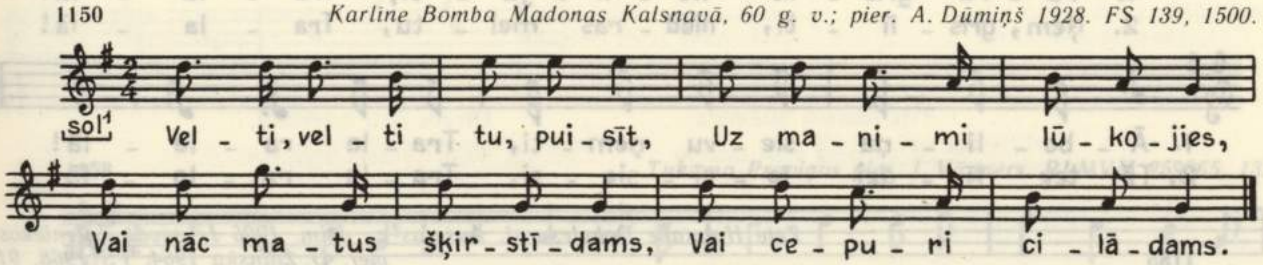

2. Kā es varu tava būt,
Kad prātami nepatīk;
Tā nevaida viena diena,
Viss mūžs kopā jādzīvo.

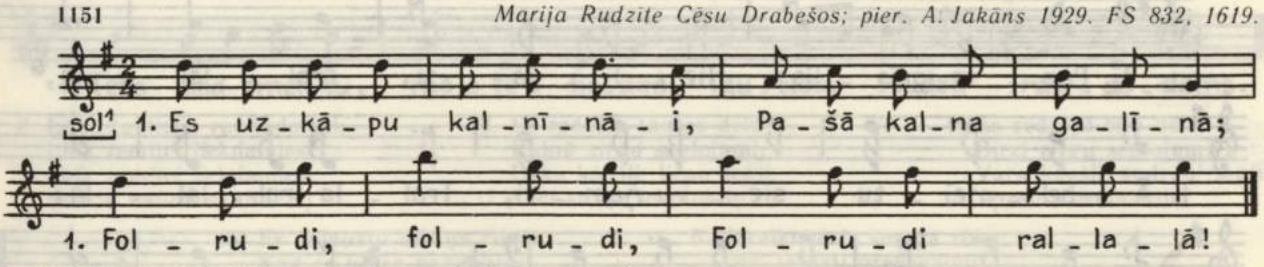
3. Taisni saku, nemeloju,
Tu jau manis nedabūs'!
Ne tu sevim ceļa mēri,
Ne man dari valodiņ's!

4. Citam tēva dēliņam
Roku devu, solījos.
Tam pasniegšu, tam atdošu
Savu zelta gredzentiņ'.

1150 *Karline Bomba Madonas Kalsnavā, 60 g. v.; pier. A. Dūmiņš 1928. FS 139, 1500.*

1151 *Marija Rudzīte Cēsu Drabešos; pier. A. Jakāns 1929. FS 832, 1619.*

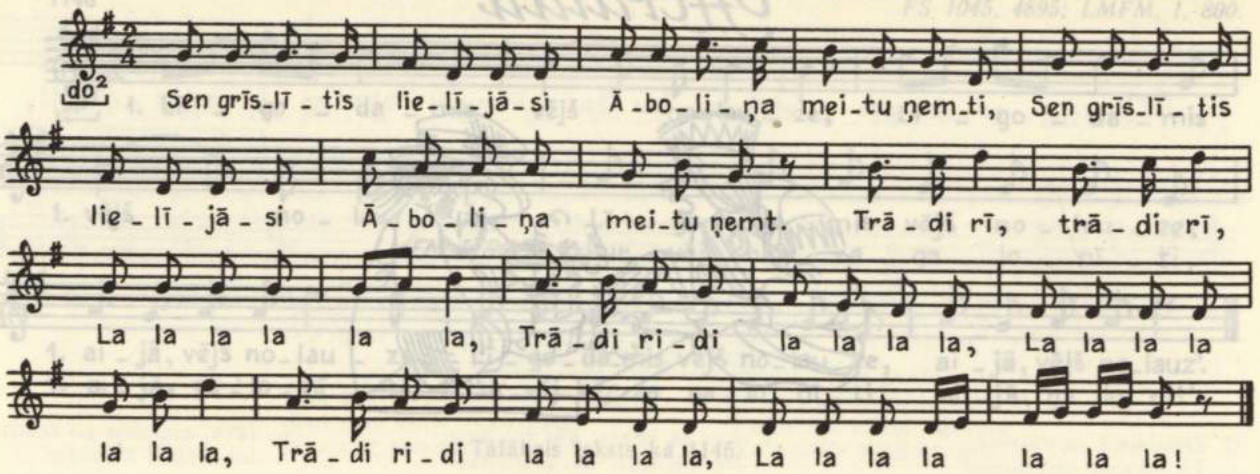

2. Redz' tautieti atjājoti
Neseglotu kumelin'.

3. Tautiets manim apsolīja
Nopirkt zelta gredzentin'.

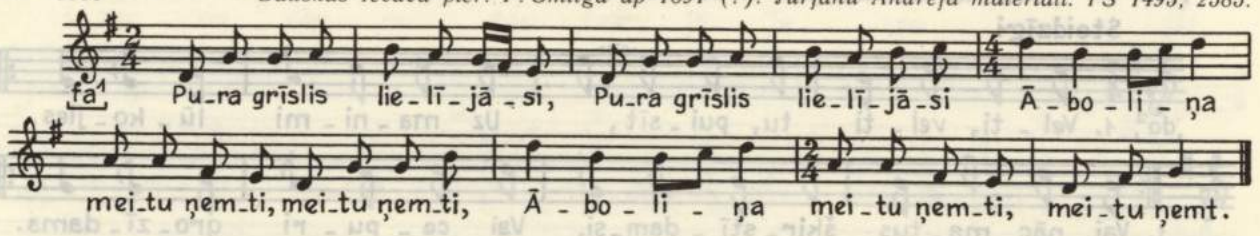
4. Ne es ņemšu, ne man vajag
Tavu zelta gredzentin'.

1152 *Kuldīgas Skrundā pier. M. Dravnieks ap 1870. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 2043.*

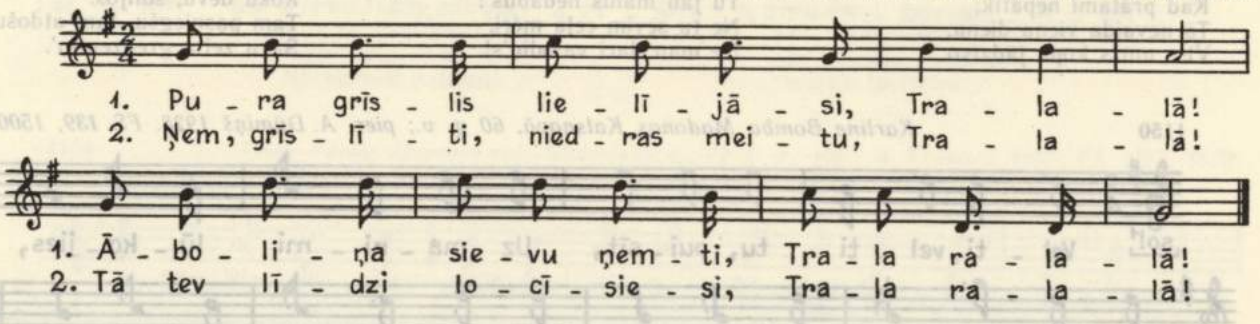

[Kas, grīsliti, tev vēlēja
Āboliņa meitu ņemt?
Kas, kalpiņi, tev vēlēja
Saimenieka meitu ņemt?
Ņem, grīsliti, niedras meitu,
Tā tev līdzi locīsies;
Ņem, kalpiņi, kalponiti,
Tā tev līdzi delverēs. LD 15142 (Iecavā)]

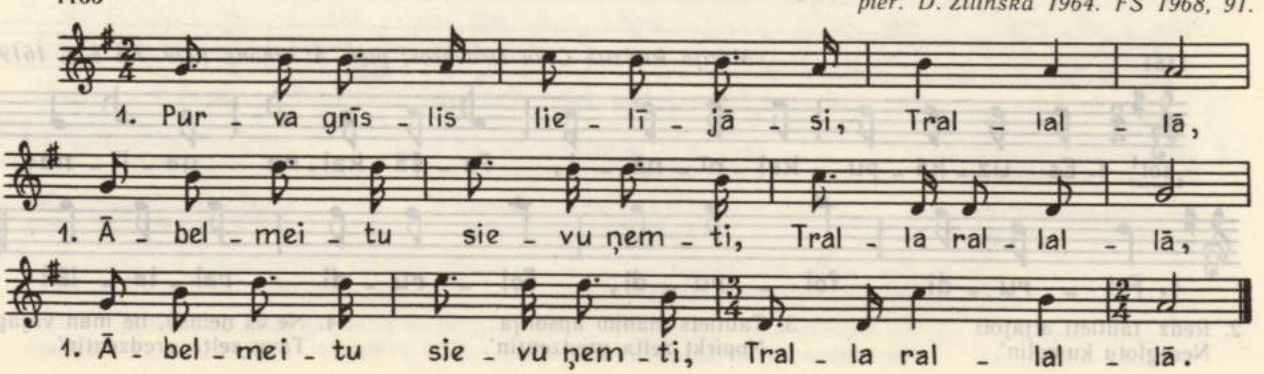
1153 *Bauskas Iecavā pier. P. Smilga ap 1891 (?). Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 2585.*

1154 *Pēc V. Stelberga uzmetumiem no Jelgavas Zaļeniekiem pier. E. Melngailis. FS 1045, 3779.*

1155 *Zete Hofmane Dobeles raj. Ausmas c., dzim. 1905 Jelgavas Zaļeniekos; pier. D. Žilinska 1964. FS 1968, 91.*

2. Ņem, grīslīti, pura niedru,
Tā tev līdzi locījāsi.

3. Dižens puisis lielījāsi
Staltu ņemti līgaviņu.

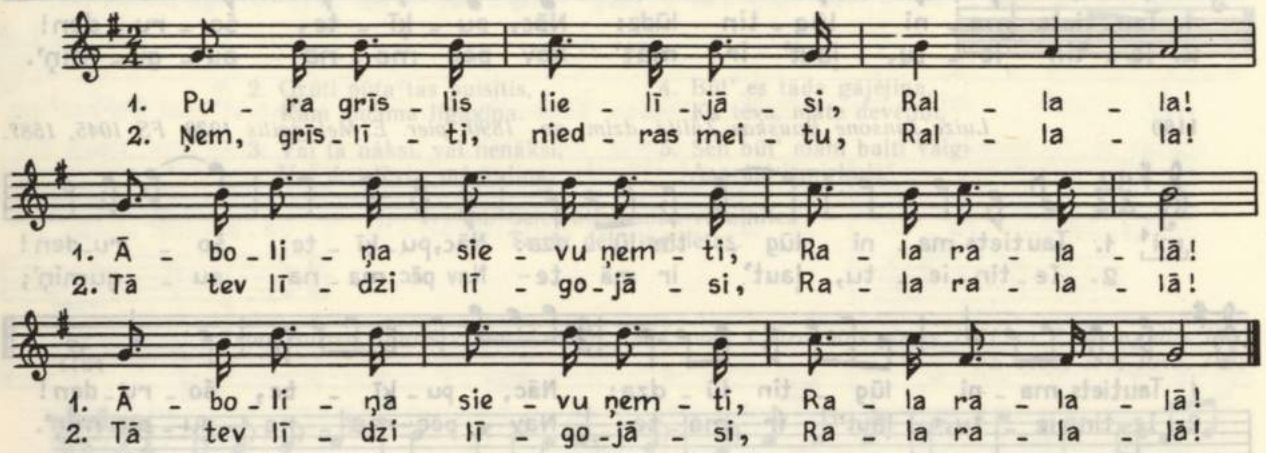
4. Tādu ņemsi, kā augusi,
Ko Laimiņa vēlējusi.

5. Tālu jāja lūkotiesi —
Kaimiņosi laiskas meitas.

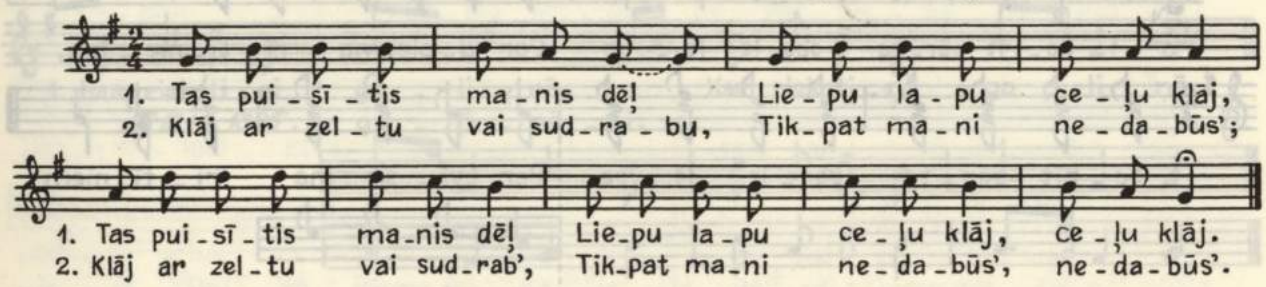
6. Nu būt' ņēmis, kad nākusi,
No kaimiņu laiskajāmi.

7. Divi krekli mugurāi,
Abi melni, nemazgāti.

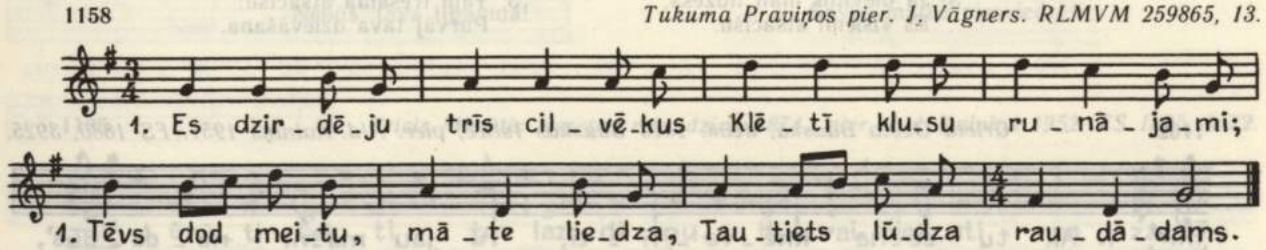
1156 *A. Pakalns Jelgavas Zaļeniekos; pier. V. Stelbergs ap 1939. FS 1700, 5535.*

1157 *Dace Jansone Bauskas Iecavā, dzim. 1890; pier. E. Melngailis 1921. FS 1045, 1521.*

1158 *Tukuma Praviņos pier. J. Vāgners. RLMVM 259865, 13.*

2. Lūdz tautietis raudādamsi,
Līdz zemītei liekdamiesi,
Līdz zemītei liekdamiesi,
Cimdā naudu skandinājʼ.

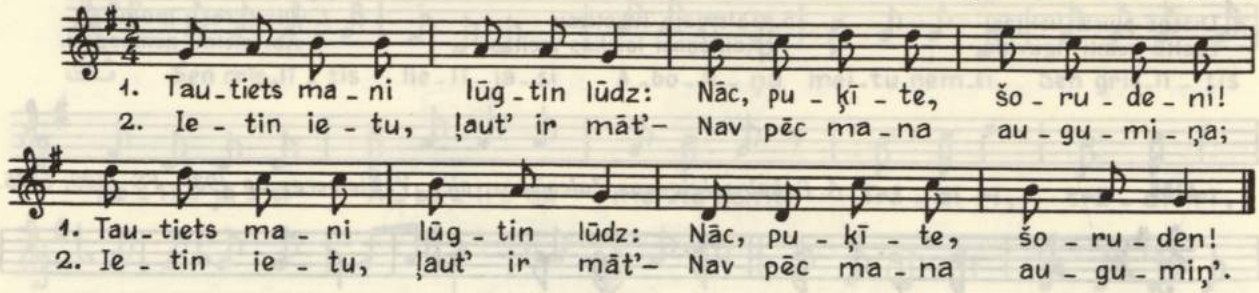
3. Es redzēju tautas dēlu
Kalnā zirgu seglojami;
Lūku kāpšļi, liepu segli,
Veci striķa iemauktiņʼ.

4. Es redzēju citu dēlu
Birzi zirgu seglojami;
Vara kāpšļi, sudrabʼ segli,
Apzeltīti iemauktiņʼ.

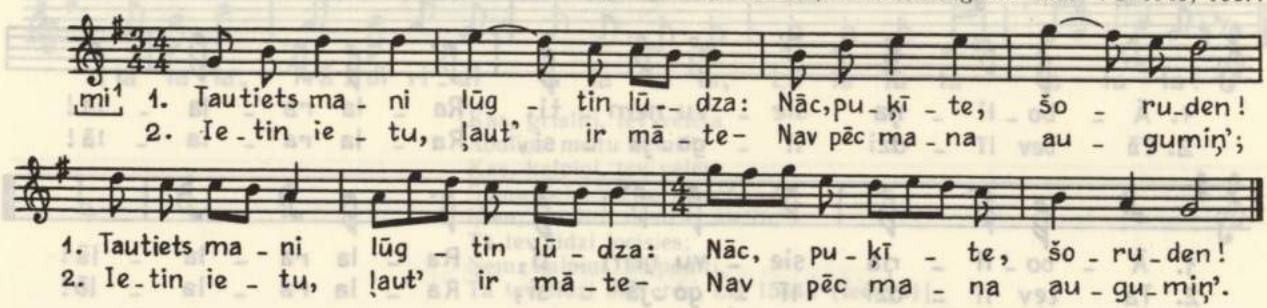
5. Es nelauztu alkšņa riksti,
Kad es bērza nedabūju;
Es neiešu pie atraikņa,
Kad es puiša nedabūšʼ.

6. Atraiknim ir smaga roka,
Divʼ laulāti gredzeniņi;
Divʼ laulāti gredzeniņi,
Sīki mazi sērdienišʼ.

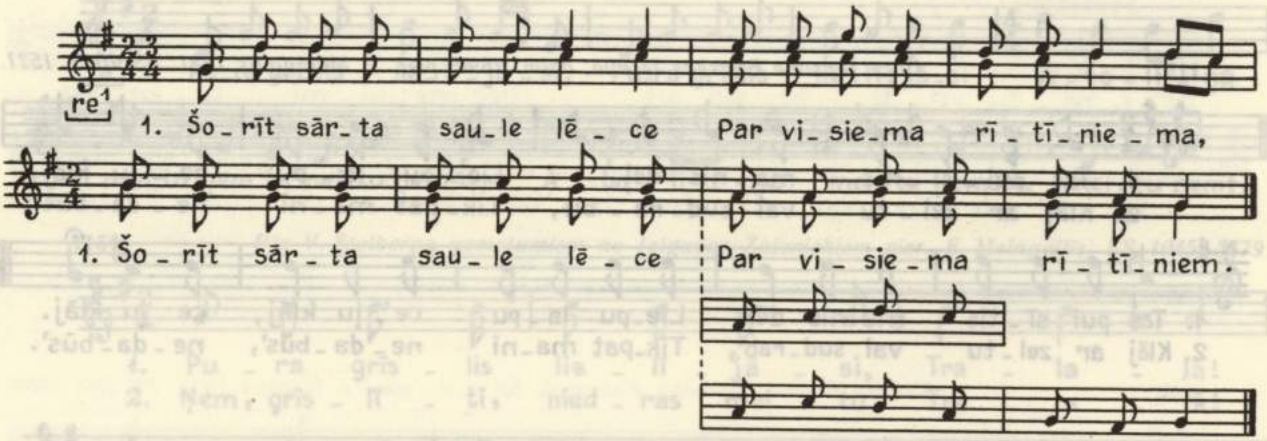
1159 *Tāšu Padurē [Aizputes Kalvenē] pier. J. Šmits ap 1904; pārbaudījis un rediģējis E. Melngailis 1926. FS 1045, 424.*

1160 *Luize Jansone Bauskas Zālītē, dzim. ap 1890; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 1587.*

1161 *Marģieta Loceniece Liepājas Nicā, dzim. 1852; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 4814.*

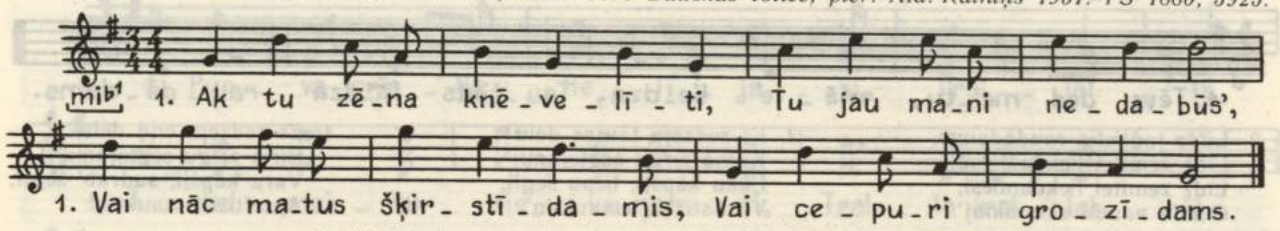
2. Šorīt manu māmulīti
Tris tautieši bildināja.

3. Ja dievinis man līdzēsa,
Es visiemi atsacīšu.

4. Vienam teikšu mellu maizi,
Otram sīvu māmulīti.

5. Tam trešama atsacīšu:
Purvāj tava dzievāšana.

1162 *Grieta Ozola Bauskā, dzim. 1873 Bauskas Īslicē; pier. Ald. Kalniņš 1951. FS 1880, 3925.*

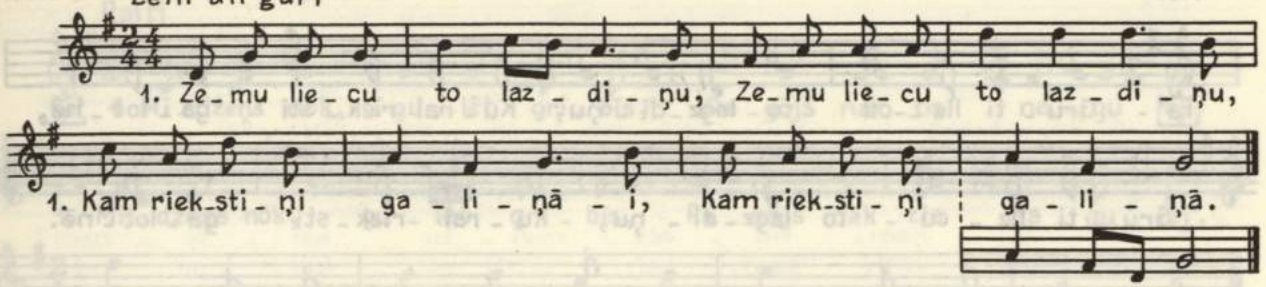

2. Taisni saku, nemeloju —
Es pie tevis gan neieš'!
Citam tēva dēliņami
Roku devu, solījos.

3. Tam atdevu vaiņadziņu,
Savu zelta gredzentiņ';
Tā dēliņa kumeliņis
Stalti mani vizinā j'.

1163 *Anna Rudzite Ogres Lielvārdē, 71 g. v.; pier. V. Sams 1949. FS 1850, 10817.*

Lēni un gari

2. Grūti pūta tas puisītis,
Kam zināma līgaviņa.

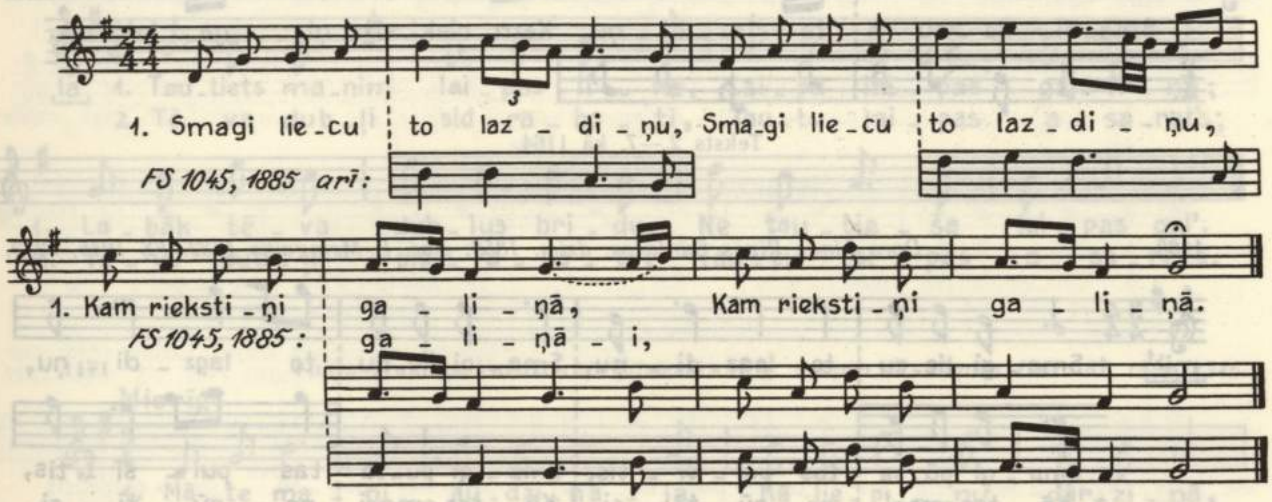
3. Vai tā nāksi, vai nenāksi,
Vai dos tēvis, māmuliņa.

4. Būt' es tāda gājējiņa,
Kā tēvs, māte devējiņi,

5. Sen būt' mani balti vaigi
Asarāsi izmirkuši,

6. Sen būt' manas villainītes
Tautu dēlu izgulētas.

Trīne Barisa Bauskas Zālītē, dzim. 1854; pier. J. Graubiņš pirms 1921 un E. Melngailis 1930.
1164 *FS 1495, 266; 1045. 1885.*

2. Grūti pūta tas puisītis,
Kam zināma līgaviņa.

3. Kā viņš grūti nepūtīsi,
Kad viņš labi nezināja.

4. Vai tā nāca, vai nenāca,
Vai dod tēvis, māmulīte.

5. Būt' devuši tēvs, māmiņa,
Kad būt' tāda gājējiņa,

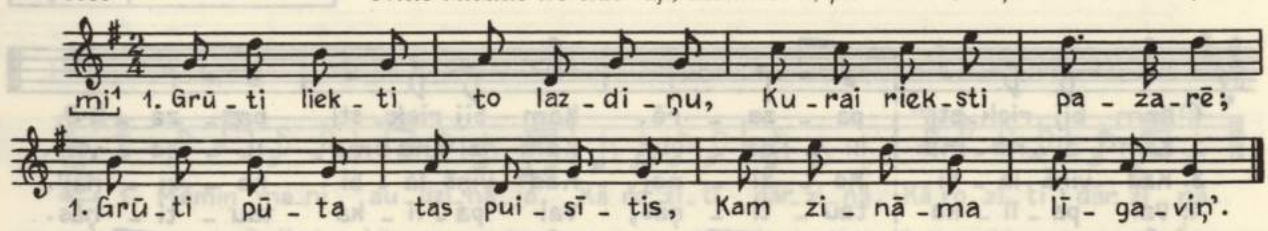
6. Sen būt' manas villainītes
Tautu dēla izgulētas,

7. Sen būt' mani balti vaigi
Asarāmi nomirkuši.

8. Augšu liela, staigāš' balta,
Nebūš' tava līgaviņa!

9. Es neiešu rijas kultu,
Savus matus piesviedrēti.

1165 *Fricis Miezitis Neretas raj., dzim. 1874.; pier. Ald. Kalniņš 1952. FS 1895, 5572.*

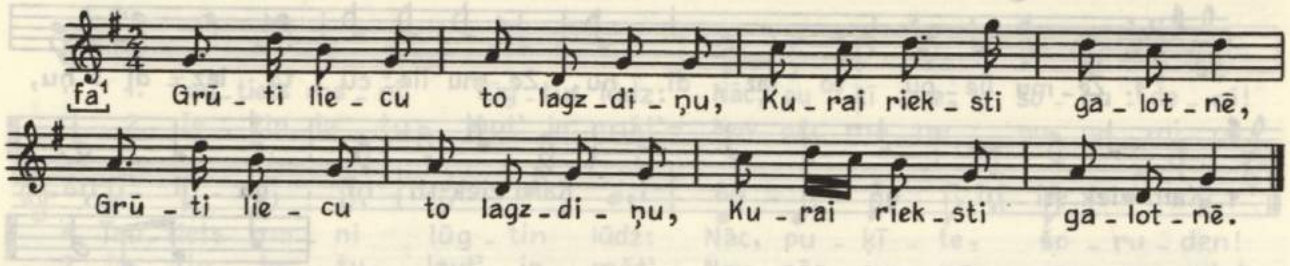

2. Kā viņš grūti nepūtīsi,
Ka viņš skaidri nezināj',
Vai dos tēvis, vai dos māte,
Vai būs pati nācējiņ'.

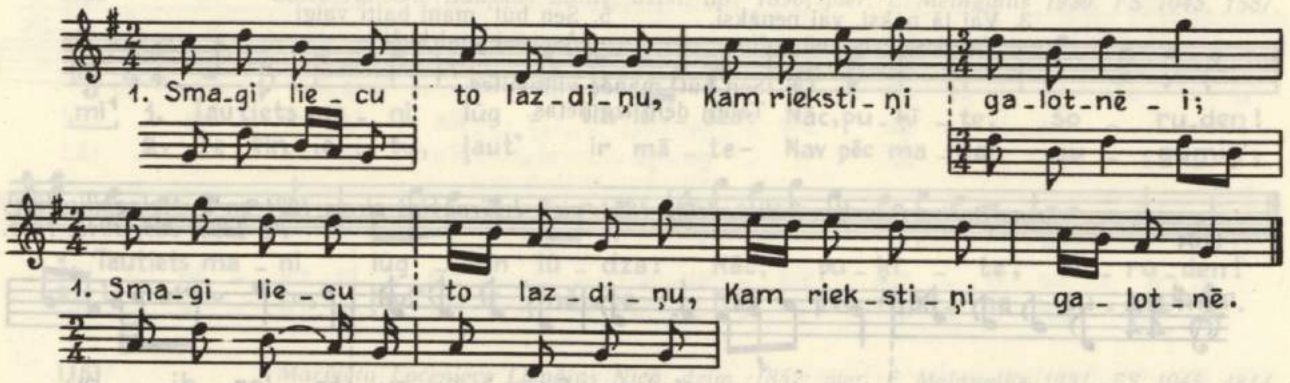
3. Valdies, māte, nedod meitu,
Meitiņ' grūti audzējam'.
Cik naksniņu nosēdēji
Pie meitiņas šūpuliš'.

4. Sen būt' viņas rožu vaigi
Asariņu izmirkuš',
Sen būt' viņas villainītes
Tautu dēli izgulēj'š'.

1166 *Oskars Kalējs Rigā, dzim. 1902 Rēzeknes Bērzgalē, dziesmu dzirdējis Jēkabpils Mazzalvē; pier. E. Melngailis 1928. FS 1045, 2730.*

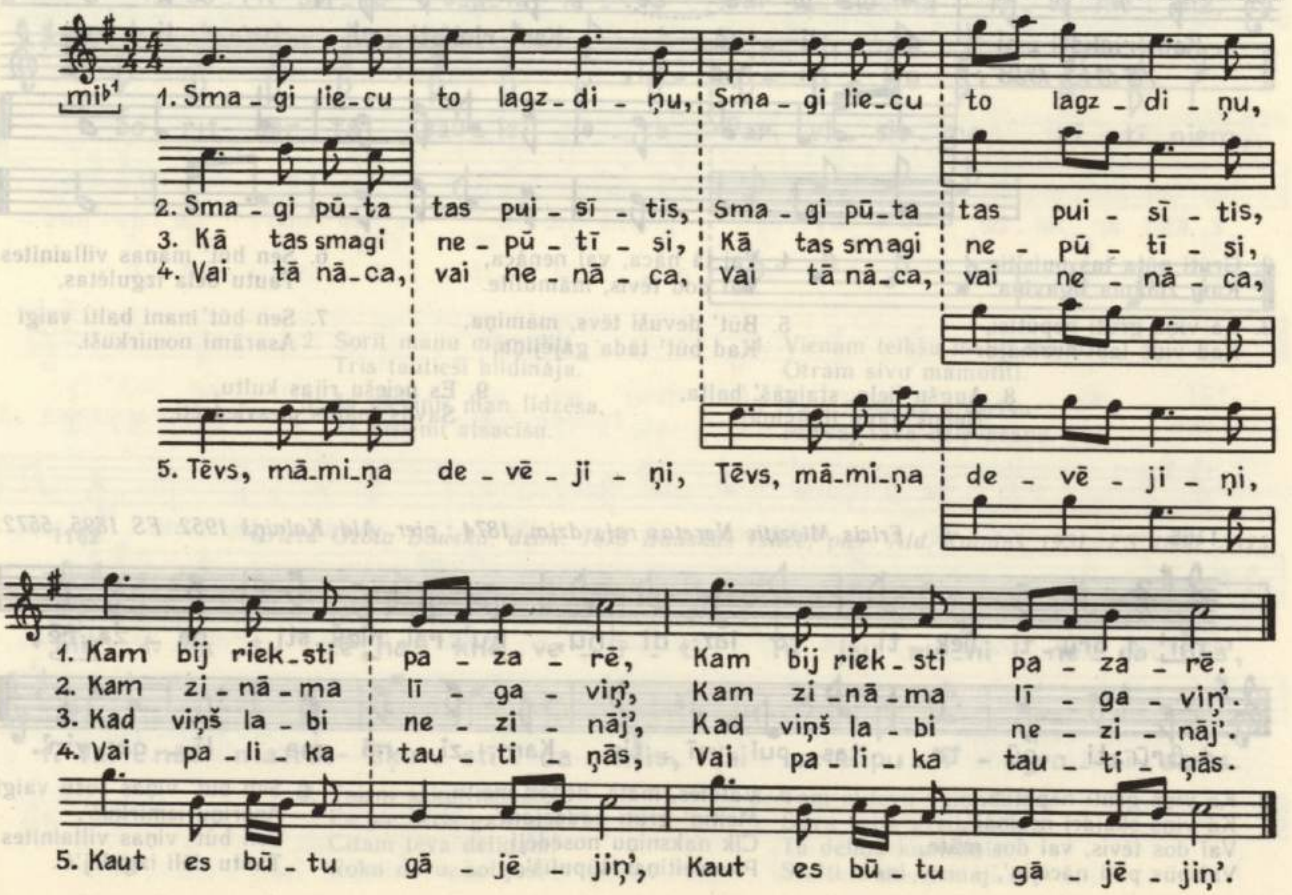

1167 *Trīne Salmiņa Bauskas Iecavā, 75 g. v.; pier. J. Rinkuss 1930. FS 345, 395.*

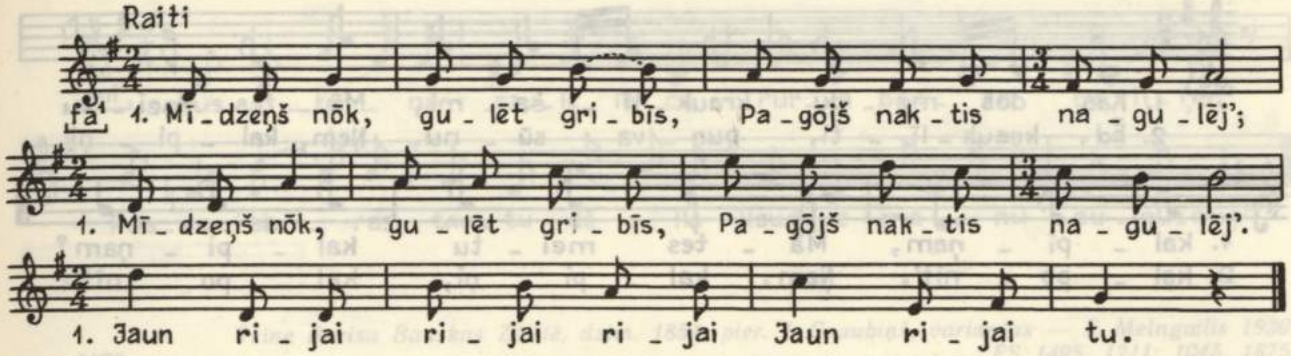
Teksts 2.—7. kā 1164.

1168 *Dora Linde Rigas Suntažos, dzim. 1850; pier. E. Melngailis 1932. FS 1045, 7232.*

1169 *Veronika Ruduka Kārsavas raj. Nautrēnu c., 45 g. v.; pier. D. Jaunslaviete 1958. FS 1940, 6934.*

Raiti

2. Tai aizgōj' izgōjšnakts
Ar tautiti runōjūt.

3. Veļti, veļt' tu, tautīt,
Uz manimi lyukōjis.

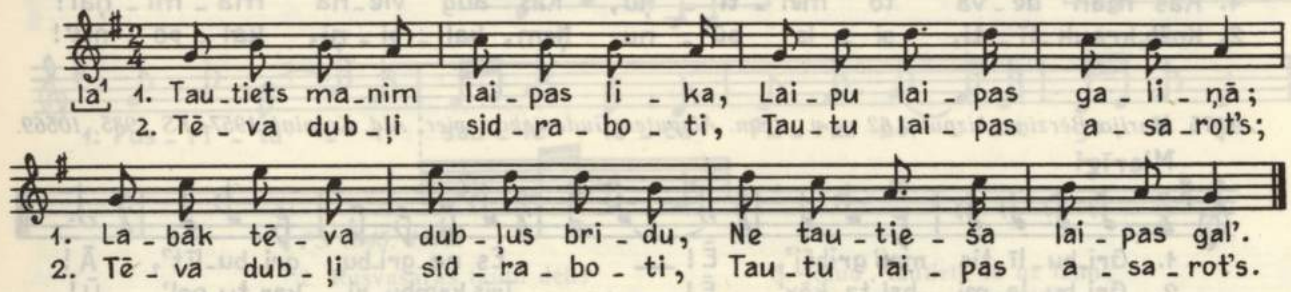
4. Rūku dev', sūlējūs
Cytam tāva dēleņam.

5. Kas maņ kait nadzeivoit
Jaunajai meitinei.

6. Lobōk sēž' uz akmiņa
Milesteibas paspōrnē.

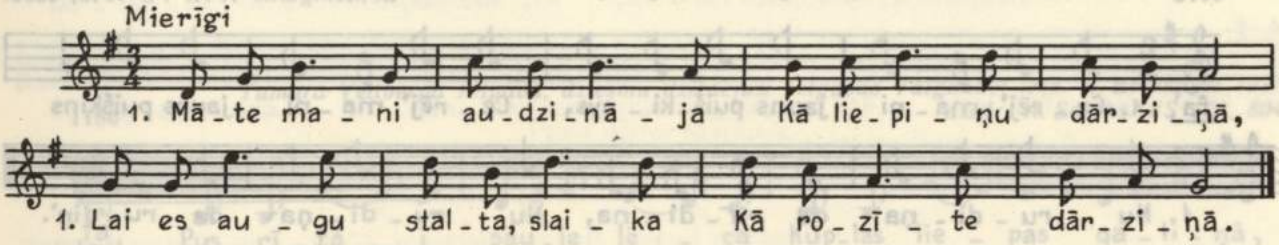
7. Nakai tov' naudys moku
Ar baiļomi apvaktēj'.

1170 *Anna Zeltiņa Talsu raj. Rojā, dzim. 1898 Kuldigas Skrundā; pier. A. Kalējs 1971. FS 2000, 2915.*

1171 *Valija Trauliņa Valkas raj. Vijciemā, 57 g. v.; pier. R. Skudra 1967. FS 1980, 1246.*

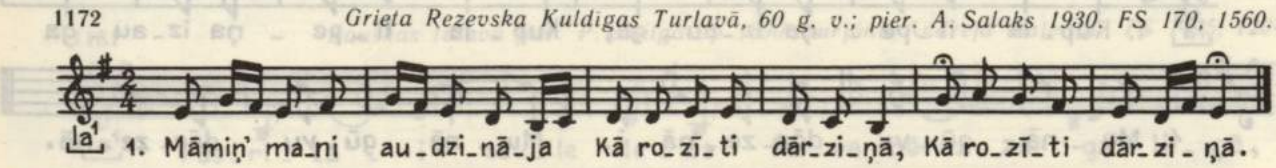
Mierīgi

2. Kad jau biju paaugusi,
Laimes laivā šūpojos.
Kas būs krietnis tautas dēlsi,
Tvers pēc mana vainadziņ'.

3. Tautiets lūdza tēvu, māti,
Bet ar mani nerunāj'.
Lūdz, tautieti, cik lūgdamsi,
Tu jau mani nedabūs'.

1172 *Grieta Rezevska Kuldigas Turlavā, 60 g. v.; pier. A. Salaks 1930. FS 170, 1560.*

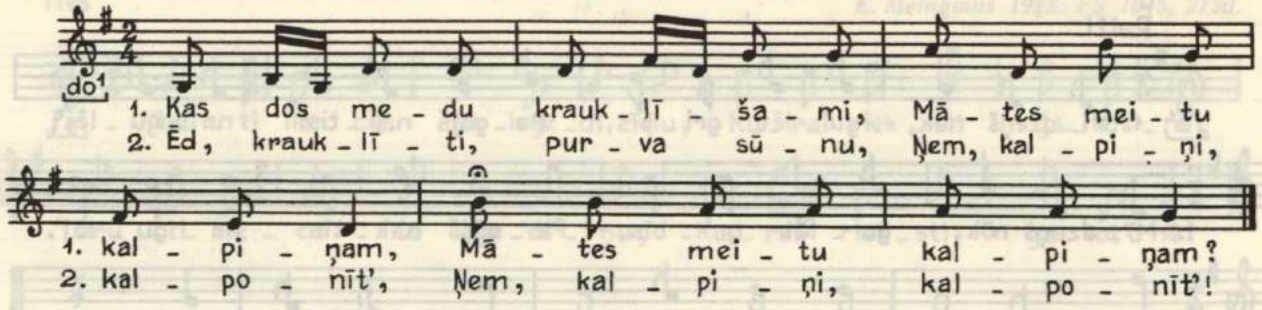
2. Kad es biju uzaugusi,
Laimes laivā šūpojos.

3. Tautas lūdza tēv' un māti,
Bet ar mani nerunāj'.

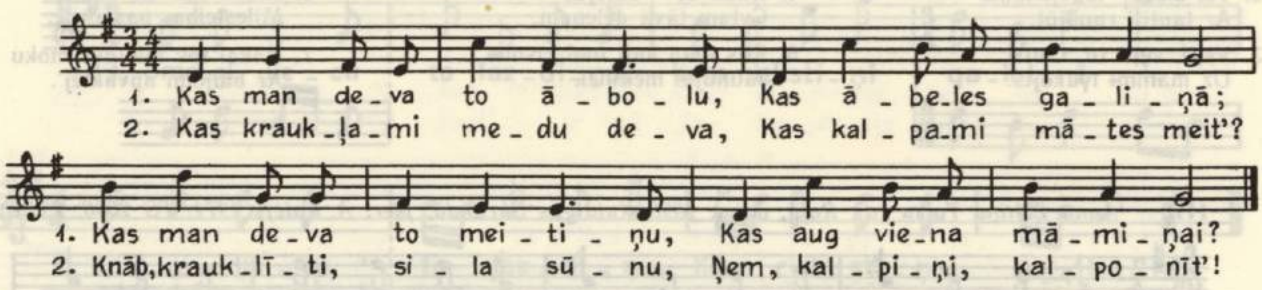
4. Lūdz, tautieti, cik tu gribi,
Tu jau mani nedabūs'.

5. Kas lūgs mani labi miļi,
Tam es došu sav' rociņ'.

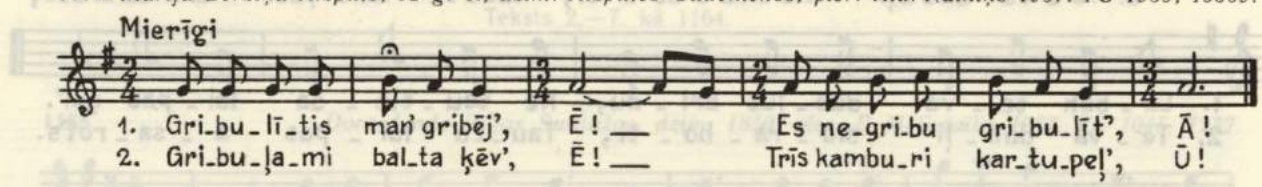
1173 *Anna Liepiņa Gaujenas raj. Gaujas c., 79 g. v.; pier. A. Krūmiņš 1954. FS 1910, 36.*

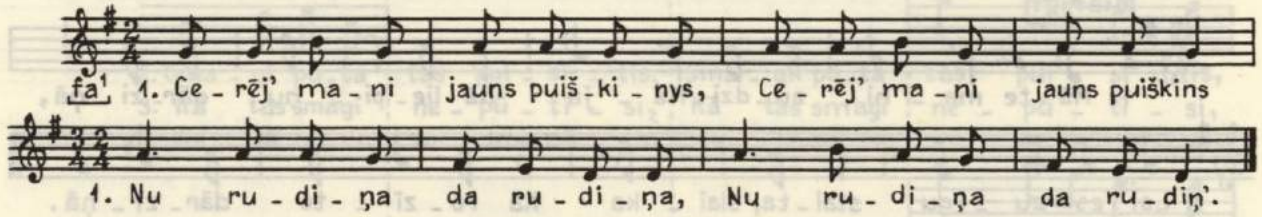
1174 *Emilija Zeltiņa Cēsu Jumurdā, dzim. 1874; pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 3948.*

1175 *Marija Bērziņa Aizputē, 62 g. v., dzim. Aizputes Gudeniekos; pier. Ald. Kalniņš 1957. FS 1935, 10569.*

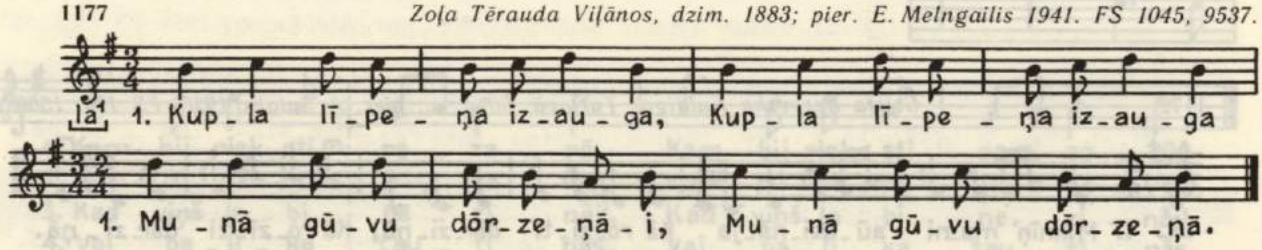
1176 *Helena Španovska Daugavpils Dagdā, dzim. 1898; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8332.*

2. Nu rudiņa da rudiņa,
Nu tērdzeņa da tērdzeņa.

3. Jys nūkolta carādamsi,
A jas kai puče zīdēju.

1177 *Zoļa Tērauda Viļānos, dzim. 1883; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 9537.*

2. Kod īdama gūvu slauktu,
Lipā kōru vaiņuceņu.

3. Nu līpeņis zīdi byra,
Nu vaiņuka vyzuleiši.

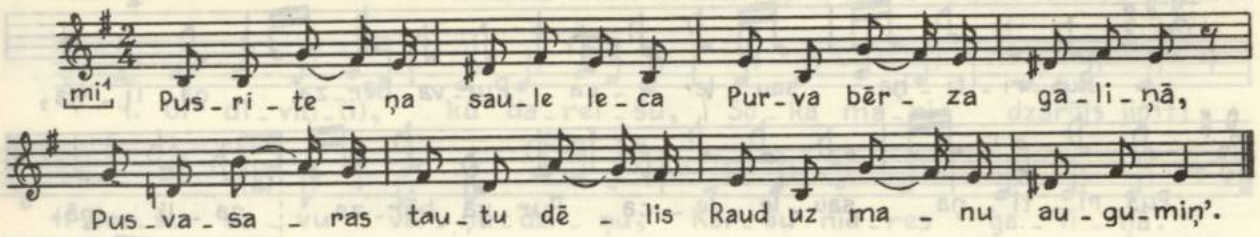
4. Vej' vaiņuku iz vaiņuka,
Vysus grybu iznōsōti;

5. Jōj tautenis iz tauteņu,
Vysom grybu atsaceiti.

6. Pyrmejomi tauteņomi
Jyus, bōleni, atsokiti!

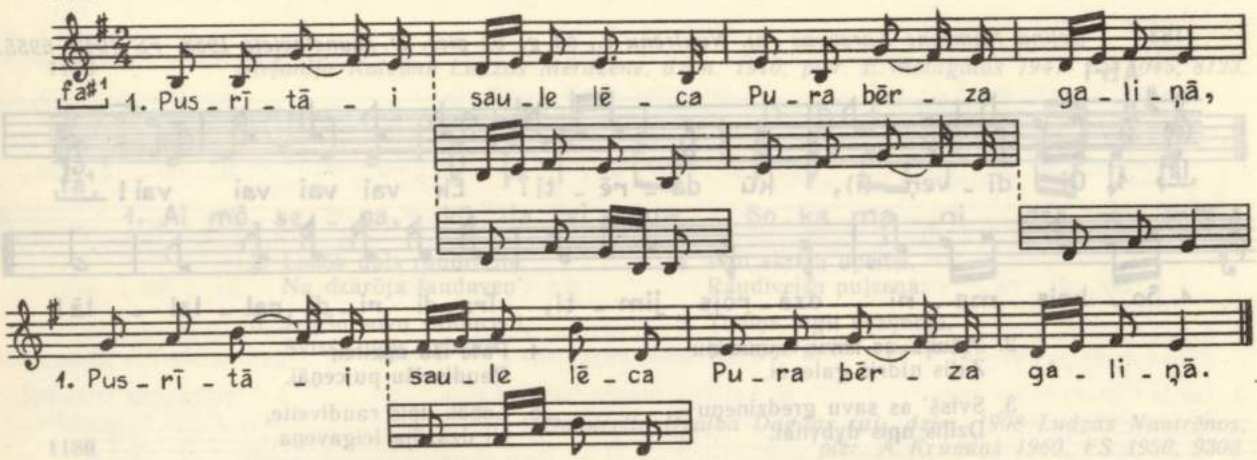
7. Ūtrejomi, trešejomi
Jau as poša atsaceišu.

1178 *Pēterburgā pier. Šmits. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 1202.*

Trine Barisa Bauskas Zālītē, dzim. 1854; pier. J. Graubiņš, variantus — E. Melngailis 1930. FS 1495, 1211; 1045, 1875.

1179

FS 1045, 1875:

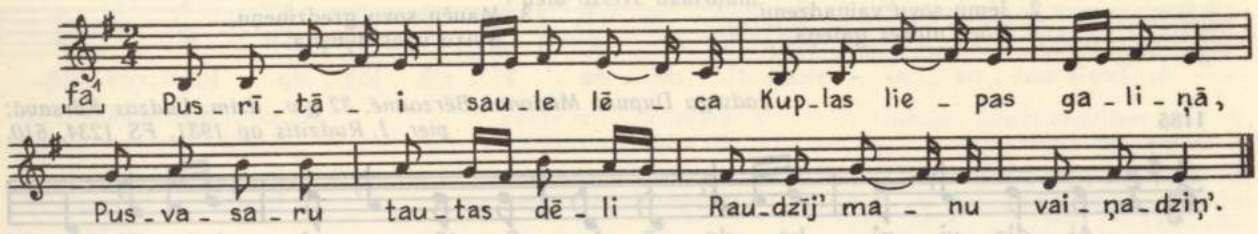
2. Pusvasaras tautu dēlis
Raud uz manu augumiņ'.

3. Raud', tautieti, tu uz laimi,
Ne uz manu augumiņ'!

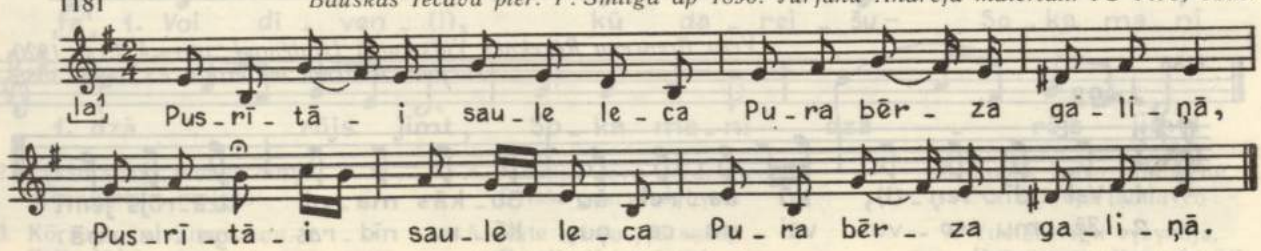
4. Ne es tava laime biju,
Ne ar' tava nelaimīt'.

Tamara Veitberga Jelgavā, dziesmu dzirdējusi Jelgavas Valgundē; iesk. A. Bērzkalne 1927, atšifr. A. Salaks. FS 170, 804.

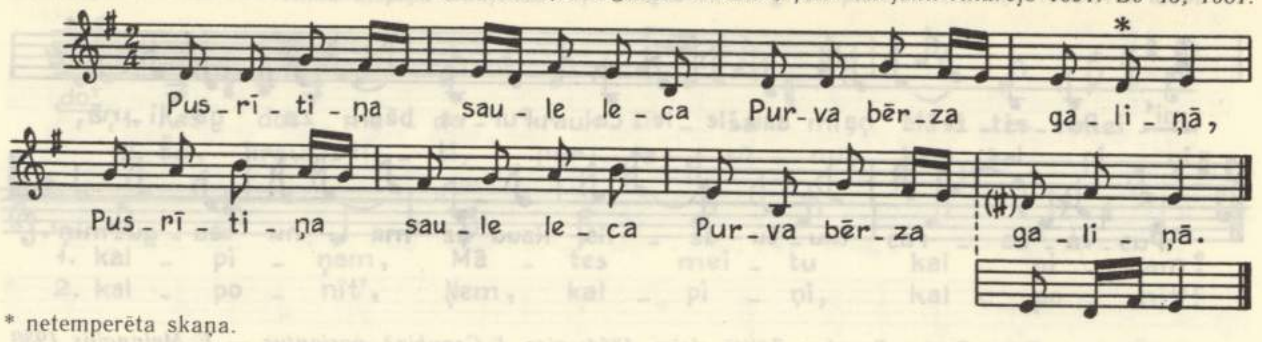
1180

1181 *Bauskas Iecavā pier. P. Smilga ap 1890. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 1204.*

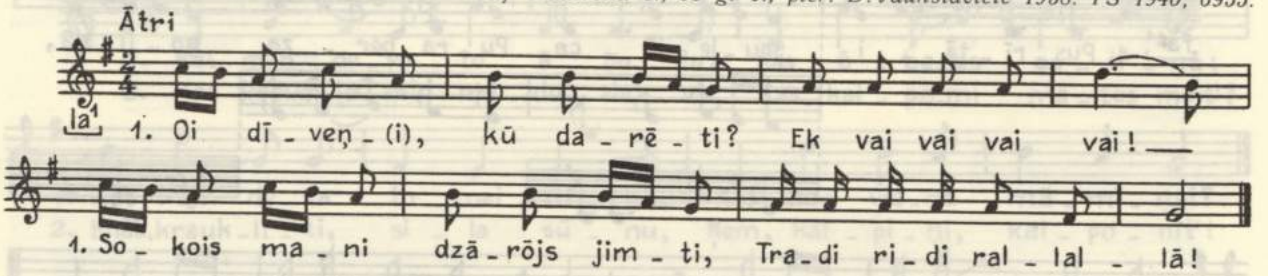

1182 *Jānis Lieknējs Jelgavas Vecaucē; pier. Jurjānu Andrejs 1891. Bb 43, 1681.*

* netemperēta skaņa.

1183 *Gelina Namsone Kārsavas raj. Nautrēnu c., 63 g. v.; pier. D. Jaunslaviete 1958. FS 1940, 6955.*

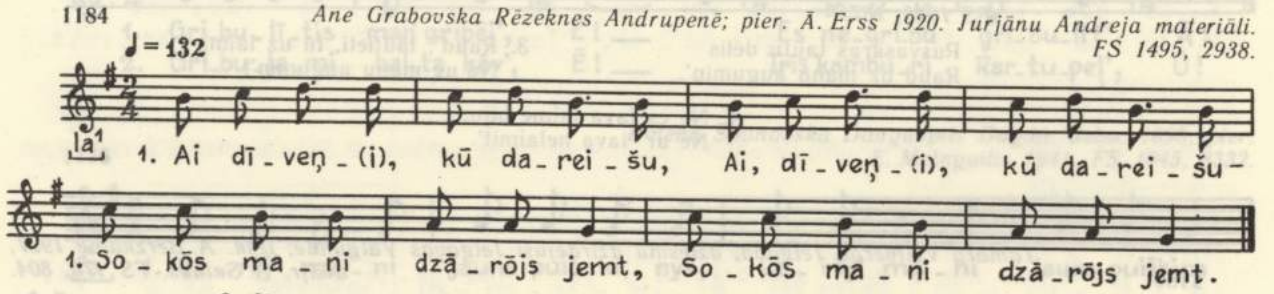
2. Maukš' as sovu vaiņuceņu
Zalis nīdris galeņāi.

3. Svīšš' as savu gredzineņu
Dzilis upis dybynāi.

4. Pate išu upeitēi,
Raudiveišu puļceņāi.

5. Lobōk upis raudiveite,
Ni dzārōja leigaveņa.

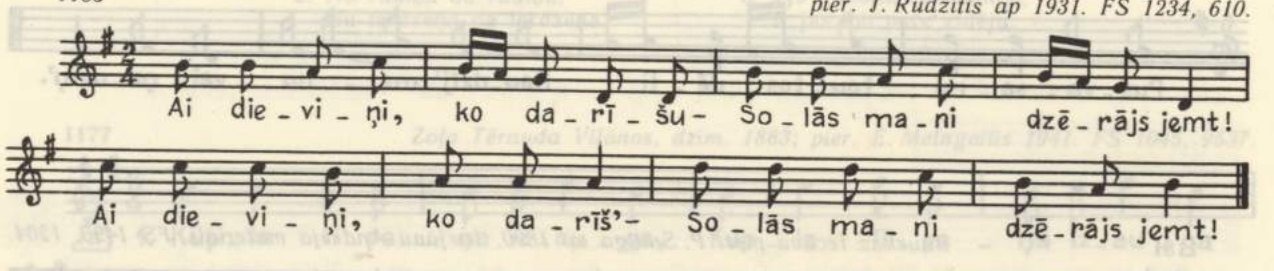
1184 *Ane Grabovska Rēzeknes Andrupenē; pier. Ā. Erss 1920. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 2938.*

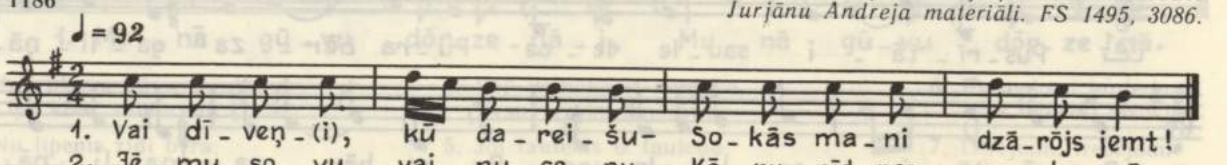
2. Jēmu sovu vainadzeņu,
Kōru nīdres galeņā.

3. Mauču sovu gredzineņu,
Svīžu upes dybynā.

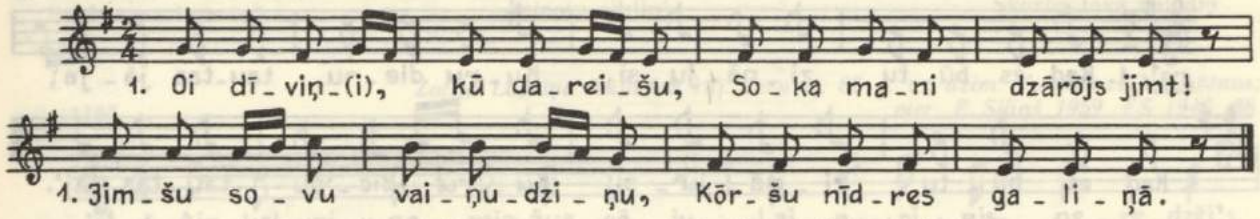
1185 *Jadviga Dupuša Madonas Bērzaunē, 32 g.v., dzim. Ludzas Kārsavā; pier. J. Rudzītis ap 1931. FS 1234, 610.*

1186 *Vera Brencena Rēzeknes Vidsmuižā [Galēnos]; pier. Ā. Erss 1920. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 3086.*

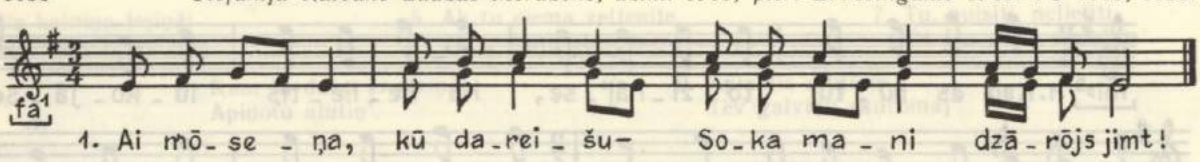
1187 *Antoņina Urtāne Abrenes Liepnā; pier. S. Pušpure 1931. FS 740, 8983.*

2. Jimšu sovu gredziņtiņu,
Svisšu upes dybynā.
Pate taku upitēi,
Raudivīšu pulciņā.

3. Jyudiņs vīgli vyzynoja,
Dzārōjs gauži ryudynoj'. } 2 reizes

1188 *Stefanija Kalvāne Ludzas Mērdzenē, dzim. 1910; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8123.*

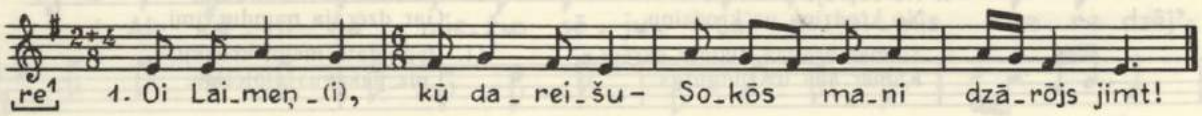
2. Lobōk upis raudiveite,
Na dzārōja ļaudaveņ'.

3. Jemšu sovu vainuceni,
Svīssu upis dybynā.

4. Pati skrīšu upeitēi,
Raudiveišu puļceņā.

5. Yudiņs vīgli vyzynōja,
Dzārōjs gauži ryudynōj'.

1189 *Domicella Dzalba Dagdas raj., dzim. 1908 Ludzas Nautrēnos; pier. A. Krūmiņš 1960. FS 1950, 9308.*

2. Loboik krissu azarāi,
Raudiveišu puļceņā.

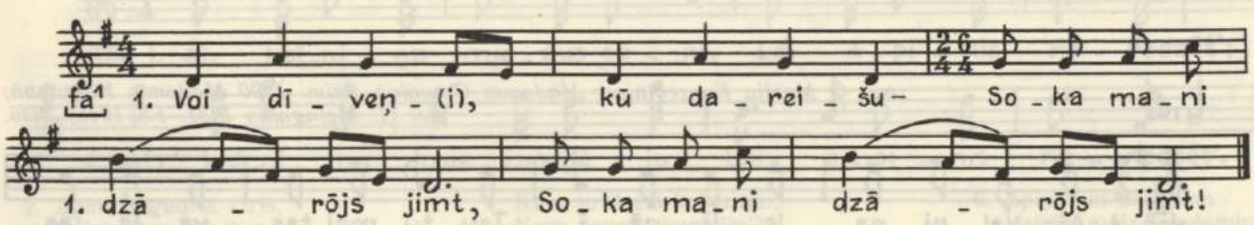
3. Loboik byušu raudiveite,
Na dzārōja leigaveņ'.

4. Yudiņs vīgli vyzynoisi,
Dzārōjs gauži ryudynois.

5. Caur dzārōja ōra durvim
Osorōta upe tek.

6. Syltais yudiņs azarāi,
Pūsta dzeive dzārōjam.

1190 *Zuzanna Lipska Kārsavā, 60 g. v.; pier. P. Dambis 1958. FS 1940, 7107.*

2. Lykšu sovys jaunys dinys
Straujupeitis maleņā.

3. Kōršu sovu vaiņudzeņu
Zalis nīdris vērsyunē.

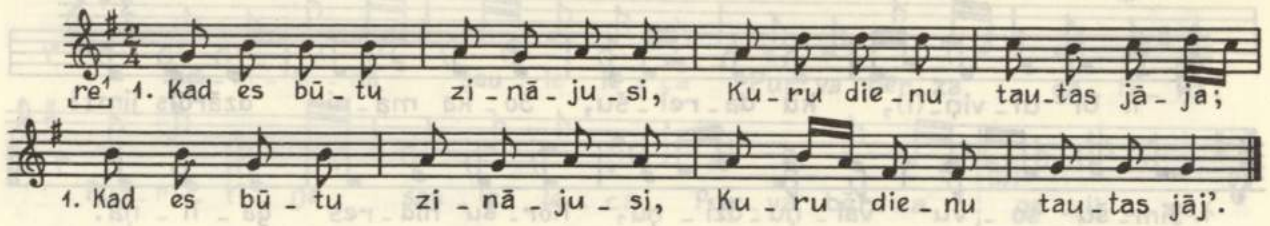
4. Maukšu sovu gredziņteņu,
Svissu jyurys dybynā.

5. Pate krissu jyureņōsi,
Raudiveišu puļceņā.

6. Lobōk jyuru raudiveite,
Na dzārōja ļaudaveņ'.

7. Yudiņs vigli vyzynōja,
Dzārōjs gauži ryudynōj'.

1191 *Mare Pukote Neretā, 86 g. v.; pier. Ald. Kalniņš 1952. FS 1895, 5452.*

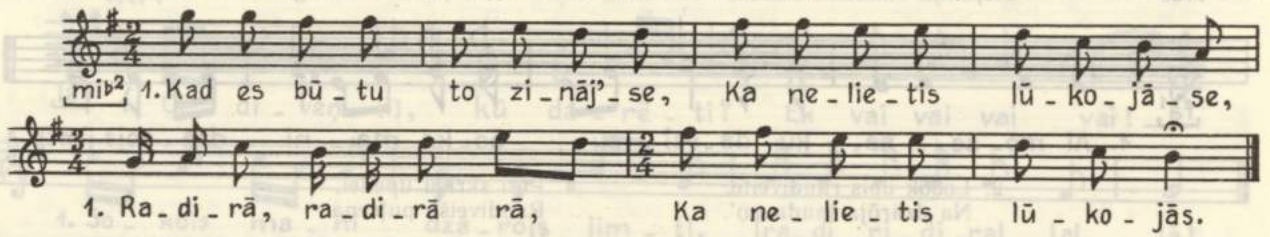

2. Tad es būtu to dieniņu
Zem eglītes sēdējusi.

3. Labāk manas vilnainītes
Skujiņāmi nobirušas,

4. Nekā mani balti vaigi
Asarāmi nomirkuši.

1192 *Ieva Lauberte Kuldīgas Gaiķos, dzim. ap 1864; pier. E. Melngailis 1928. FS 1045, 1816.*

2. Labāk būtu to dieniņu
Apakš egles pastāvēj'se.

3. Lai būt' mani brūni mati
Ar skujāmi piebiruši,

4. Ne dzērājis manus matus
Gar rociņu vicinājis.

5. Lai būt' manas baltas kājas
Rāvienāi nomirkušas,

6. Ne dzērāju aptecēj'se,
Ļaunus vārdus klausotiesi.

7. Lai būt' manis kumeliņis
Tēva staļļa auzas ēdis,

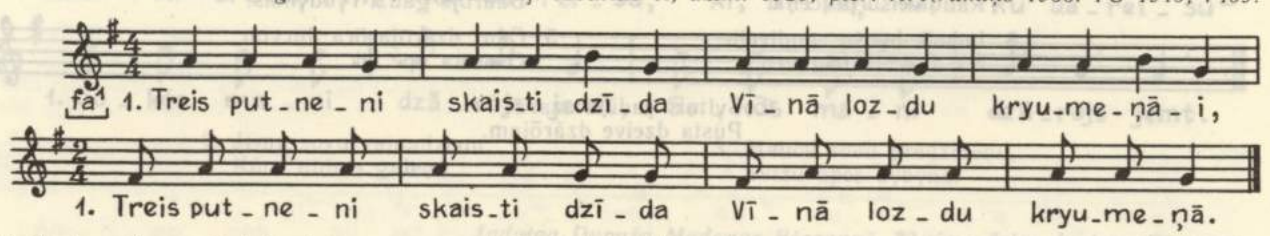
8. Ne dzērāju vizinājis
No krodziņa uz krodziņu.

9. Tikmēr brauca, tikmēr skrēja,
Kamēr āda uz muguras.

10. Sasēduši melni kraukļi
Gar dzērāja namdurvīmi.

11. Pagaidati, melni kraukļi,
Līdz pakavus atplēsīšu.

1193 *Anna Bogdanova Krāslavas raj. Izvaltas c., dzim. 1926; pier. A. Krūmiņš 1958. FS 1940, 7469.*

2. Treis meiteņas skaisti roksta,
Pi gaļdeņa sādādamas.

3. Vīna beja eistō mōsa,
Ūtra — brōļa leigaveņa.

4. Trešā beja itin sveša,
Tū cišōki es mīļovu.

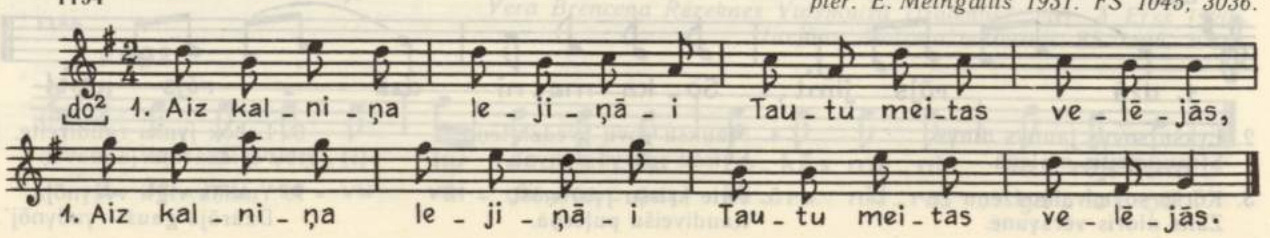
5. Tai padevu lobvokoru,
Sudabreņa gredziņteņu.

6. Svīžu tovu gredziņteņu
Smolku kōrklu kryumeņāi.

7. Poša skrēju uz azaru
Raudiveišu puļceņāi.

8. Lobōk byušu raudiveite,
Na dzārōja leigaveņa.

1194 *Marija Kurzemniece Madonas Cesvainē, dzim. 1890 Madonas Kārzdabā; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 3036.*

2. Ak tu ciema zeltenīte,
Tavu skaistu augumiņ'!

3. Se rociņa, dod mutītes,
Būsi mana ligaviņ'!

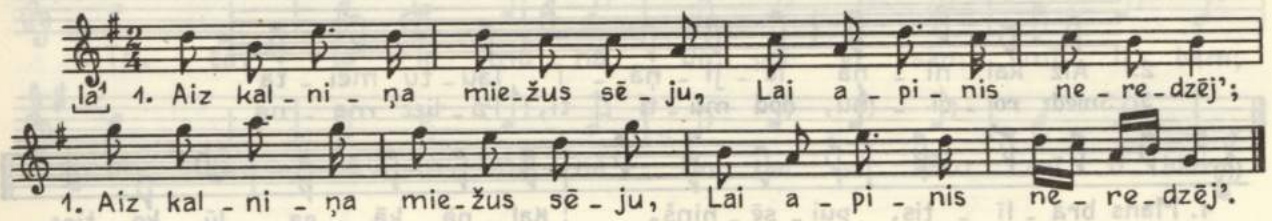
4. Tu puisīti, tu brālīti,
Tu jau manis nedabūs'.

5. Kam tu dzēri krodziņāi
Apiņotu alutiņ'.

6. Apiņotis alutiņis
Tev galviņu skurbināj'.

7. Skurba bija tev galviņa,
Skurba tava valodiņ'.

1195 *Zofija Lapsiņa Rūjienas raj. Ieru c., 83 g. v., dzim. Valmieras Naukšēnos; pier. E. Siliņš 1959. FS 1946, 38.*

2. Apinītis gudris vīris,
Kokā kāpa lūkoties.

3. Aiz kalniņa lejiņāi
Tautu meita velējās.

4. Mūs' brālītis puisēnītis
Kalnā kāpa lūkoties.

5. Ak tu ciema zeltenīte,
Tavu daiļu augumiņ'!

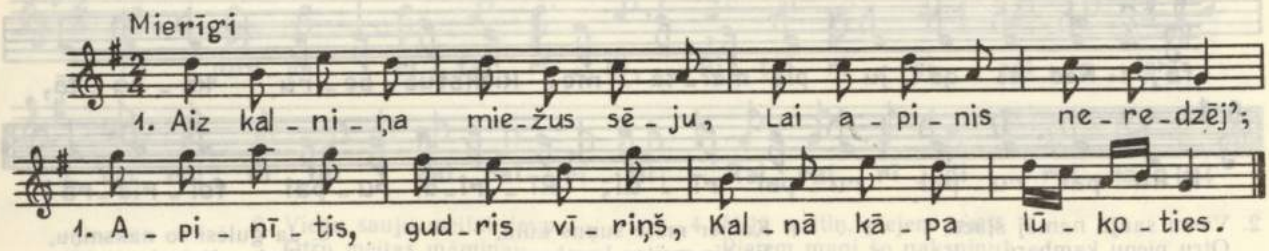
6. Sniedz rociņu, dod mutītes,
Paliec mana ligaviņ'!

7. Tu, puisīti, nelietīti,
Tu jau mani nedabūs'.

8. Kam tu dzēri krodziņāi
Apiņotu alutiņ'.

9. Apiņotis alutiņis
Tev galviņu skurbināj'.

1196 *Anna Frieberga Dobeles raj. Elejā, dzim. 1887 Ilūkstes apr.; pier. Ā. Lukstiņa 1964. FS 1968, 10.*

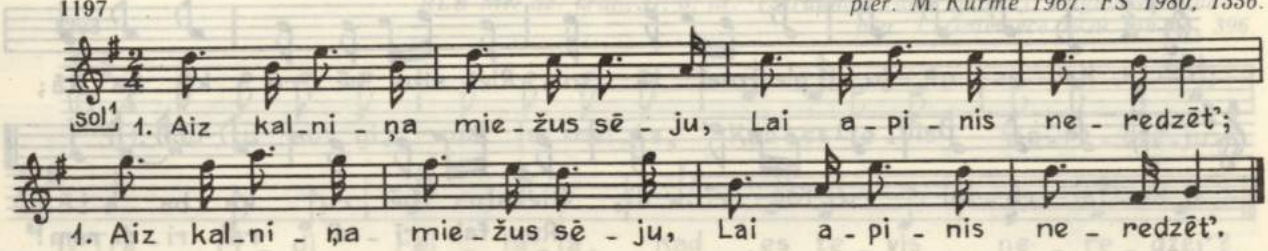
2. Aiz kalniņa lejiņāi
Tautu meita velējās;
Kalniņai stāvēdamsi,
Smuks puisītis lūkojās.

3. Ak tu ciema zeltenīte,
Tavu daiļu augumiņ'!
Nāc pie manis, sniedz rociņu,
Paliec mana ligaviņ'!

4. Tu, puisīti, nelietīti,
Tu jau manis nedabūs';
Kam tu dzēri krodziņāi
Apiņotu alutiņ'.

5. Skurba bija tev galviņa,
Dumja tava valodiņ';
Apiņotais alutiņis
Tev galviņu skurbināj'.

1197 *Olga Kivilande Valkas raj. Ērģemes c., 72 g. v., dzim. Valkas Kārķos; pier. M. Kurmē 1967. FS 1980, 1336.*

2. Apinītis gudris vīris,
Kokā kāpa lūkoties.

3. Tu, puisīti, nelietīti,
Tu jau mani nedabūs'.

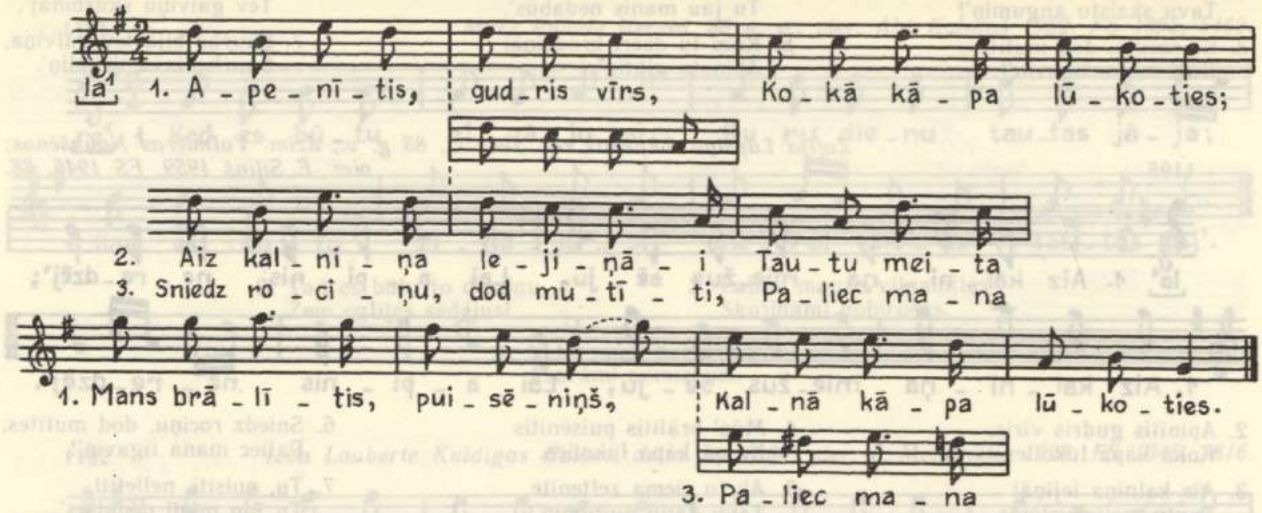
4. Kam tu dzēri krodziņāi,
Kam dauzīji kumeliņ'?

5. Skurba bija tev galviņa,
Muļķa tava valodiņ'.

6. Apiņotam alutiņam
Vairāk gudra padomiņ',

7. Nekā tēva dēliņami —
Alutiņa dzērājam.

1198 *Marta Avene Saldus raj. Viesturciemā; pier. A. Krūmiņš 1963. FS 1965, 2262.*

2. Aiz kalniņa lejiņāi
Tautu meita velējas.

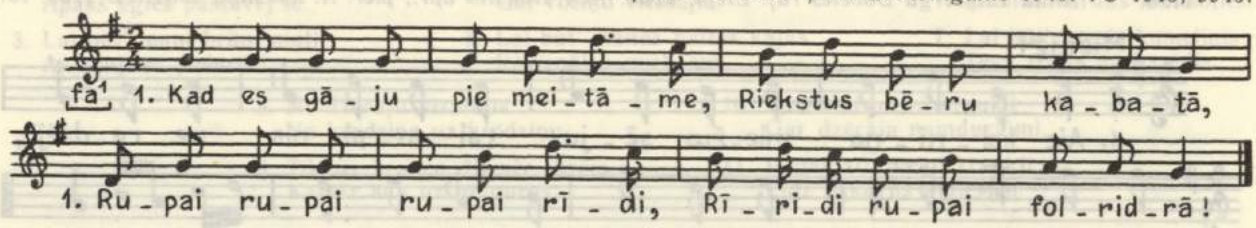
3. Sniedz rociņu, dod mutīti,
Paliec mana līgaviņ'!

4. Ne es sniegšu tev rociņas,
Ne būš' tava līgaviņ'!
Citam tēva dēliņami,
Labas zemes arājam.

5. Kam tu dzēri krodziņāi
Apeņotu alutiņ'?
Apeņotis alutiņis
Tev galviņu sturbiņāj'.

6. Sturba bij tav' galviņa,
Muļķa tava valodiņ'.

1199 *Aizputes Jūrkalnē pier. E. Melngailis 1940. FS 1045, 9940.*

2. Vienu sauju namāj šļācu,
Otru pienu kambarē.

3. Kamēr māte riekstus lasa,
Suņi pienu izēduš'.

4. Kamēr māte suņus kūla,
Es pie meitas kambarē.

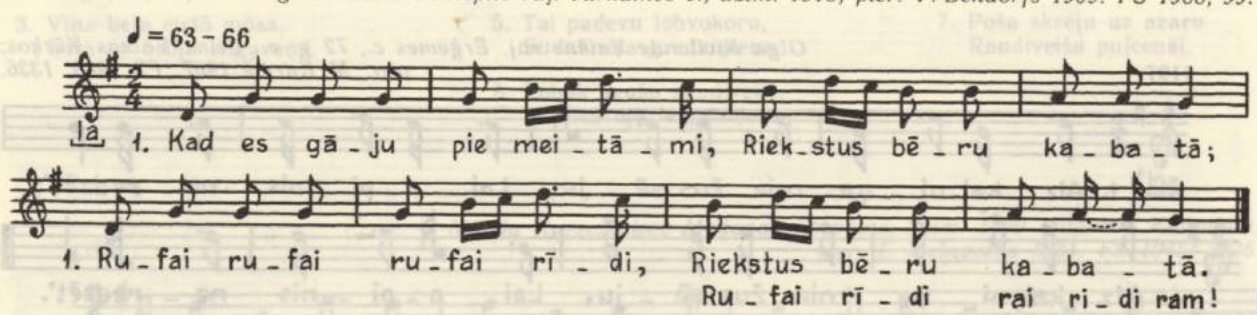
5. Meitiņ, zelta drostaliņa,
Gul' pie manis šo naksniņ'!

6. Ja gulēsi šo naksniņu,
Tad gulēsi visu mūž'.

7. Labāk guļu trīs naksniņas
Pie pelēka akmentiņ',

8. Nekā vienu pusnaksniņu
Pie dzērēja tēva dēl'.

1200 *Augusts Lācis Ventspils raj. Jūrkalnes c., dzim. 1915; pier. V. Bendorfs 1969. FS 1988, 99.*

2. Vienu sauju namā sviedu,
Otru pienu kamburī.

3. Kamēr māte riekstus slauka,
Es pie meitām istabā.

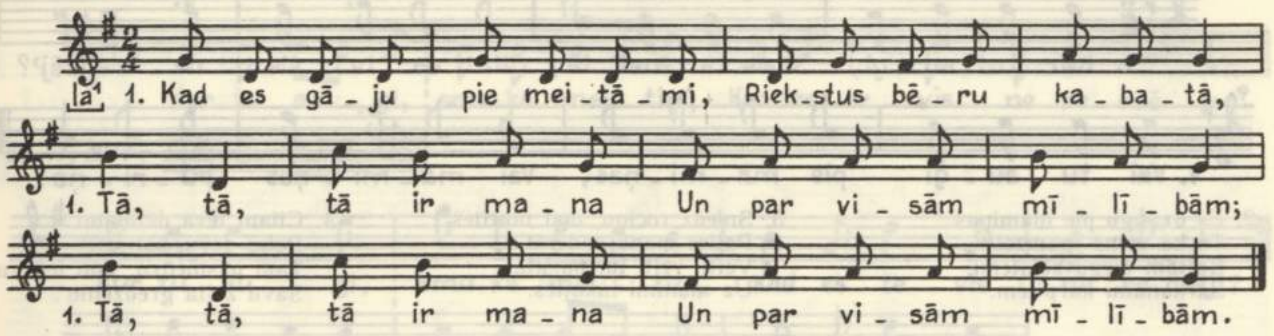
4. Meitiņ, zelta drostaliņa,
Gul' pie manis šo naksniņ'!

5. Ja gulēsi šo naksniņu,
Tad gulēsi visu mūž'.

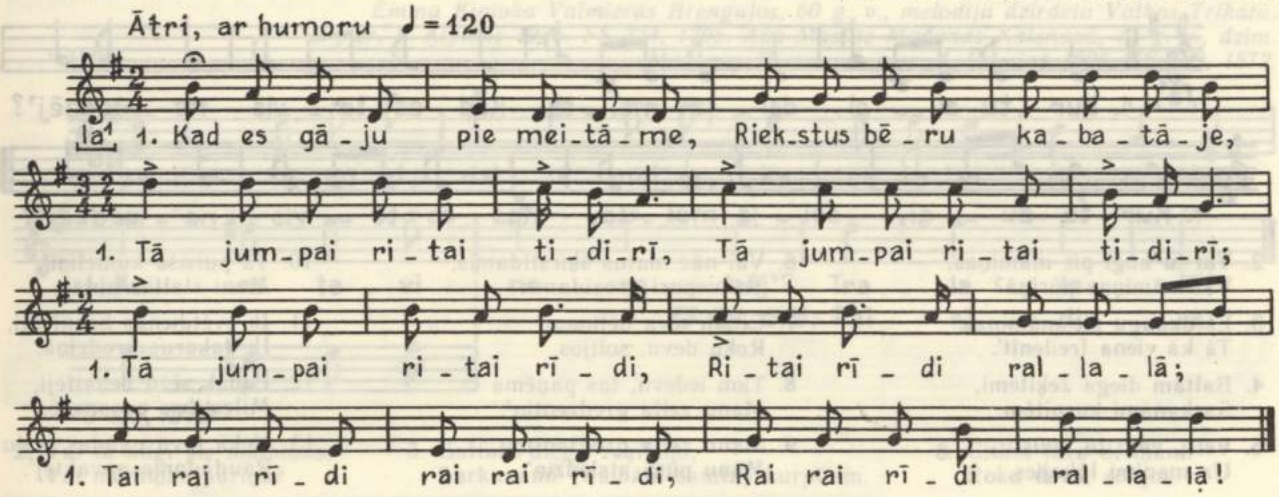
6. Labāk gulu visu mūžu
Pie pelēka akmeniņ',

7. Nekā vienu pašu nakti
Pie dzērāja tēva dēl'.

1201 *Lavize Ernsone Aizputes Kalvenē, dzim. 1912 Aizputes Rudbāržos; pier. A. Krūmiņš 1949. FS 1850, 8825.*

1202 *Marija Cirule Aizputes raj. Apriķu c., dzim. 1900 Aizputes Alsungā; pier. A. Krūmiņš 1957. FS 1935, 8639.*

2. Vienu sauju meitai devu,
Otru meitas māmiņai.

3. Kamēr māte riekstus ēda,
Es ar meitiņ' peludēji.

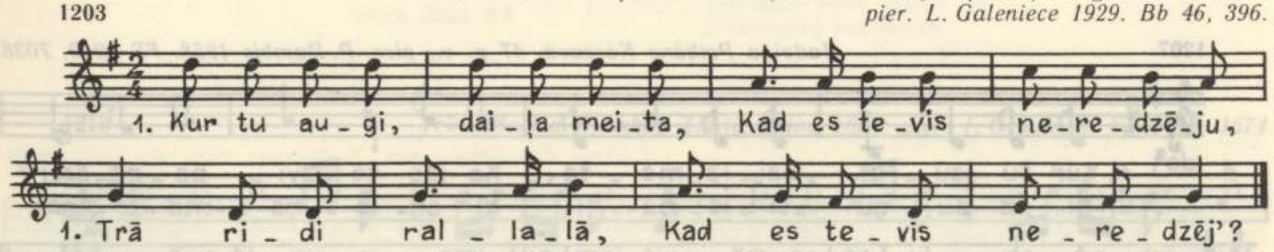
4. Miļā meitiņ, piejem mani,
Piejem mani šo naksniņu!

5. Ja piejemsi šo naksniņu,
Tad piejemsi visu mūžu.

6. Šo naksniņu gan piejemšu,
Visu mūžu nepiejemšu.

RLB MK dz. krāj., II, 3. nr. (Straumes Jāņa apdarē). Jelgavas Jaunaucē pier. L. Galeniece 1929. Bb 46, 396.

1203

2. Vai tu augi pie māmiņas,
Vai māmiņas pūriņāi?

3. Es uzaugu pie māmiņas
Tā kā kāda mamzelīte.

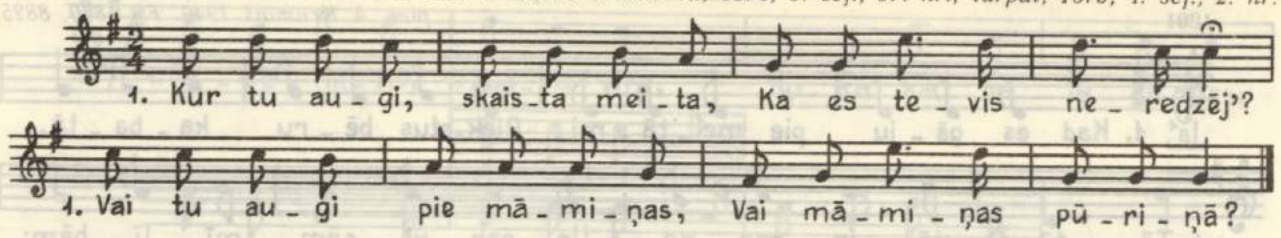
4. Baltām diegu zeķītēmi,
Sarkanāmi kurpītēmi.

5. Sniedz rociņu, dod mutītes,
Būsi mana līgaviņa!

6. Velti, velti tu, puisīti,
Uz manīmi lūkojiesi.

7. Citam tēva dēliņami
Roku devu, solījosi.

1204 *J. Cimze. Dziesmu rota. R., 1874, 3. sēj., 67. nr.; turpat, 1875, 4. sēj., 2. nr.*

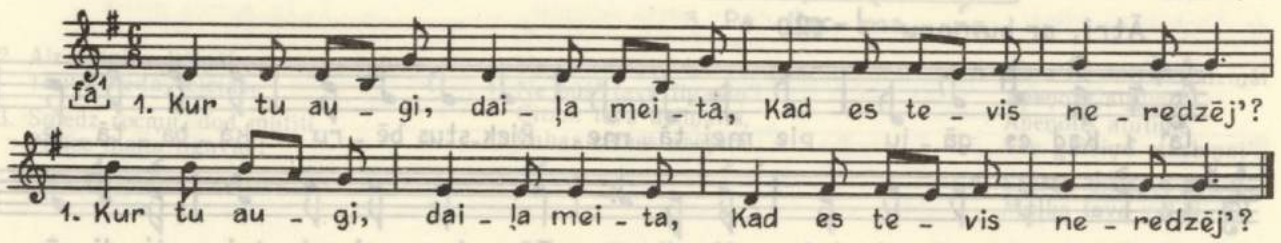

2. Es uzaugu pie māmiņas
Tā kā viena mamzelit',
Baltām diegu zeķītēm,
Sarkanāmi kurpītēm.

3. Sniedz rociņu, dod mutītes,
Paliec mana saderēt'!
Velti, velti tu, puisīti,
Uz manimi lūkojies.

4. Citam tēva dēliņami
Roku devu, solījos;
Tam pasniedzu, tam iedevu
Savu zelta gredzeniņ'.

1205 *Anna Stroža Cēsu Raunā, dzim. 1872; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 3238; teksts no A. Strožas rokraksta FS 1230, 8.*

2. Vai tu augi pie māmiņas,
Vai māmiņas pūriņā?

3. Es uzaugu pie māmiņas
Tā kā viena freilenīt'.

4. Baltām diega zeķītēm,
Sarkanāmi kurpītēm.

5. Velti, velti tu, puisīti,
Uz manimi lūkojies.

6. Vai nāc matus šķirstīdamis,
Vai cepuri grozīdams.

7. Citam tēva dēliņami
Roku devu, solījos.

8. Tam iedevu, tas paņēma
Manu zelta gredzentiņ'.

9. Manu zelta gredzentiņu,
Manu pūra atslēdziņ'.

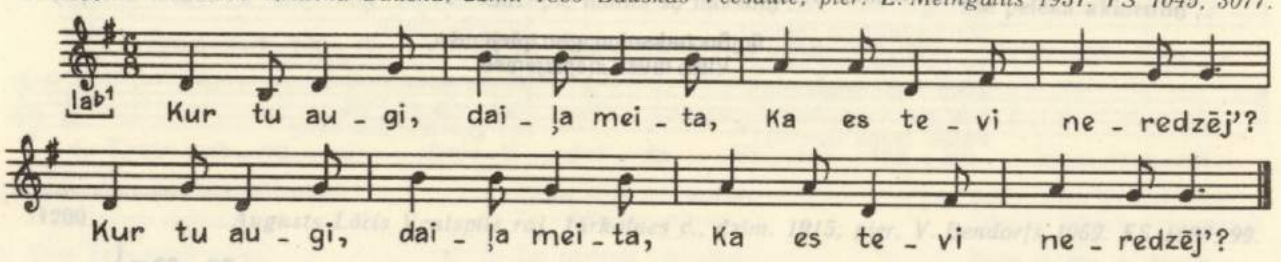
10. Tā puisīša kumeliņis
Mani stalti vizinās.

11. Ik svētdienas baznīcāji,
Ik vakarus krodziņā.

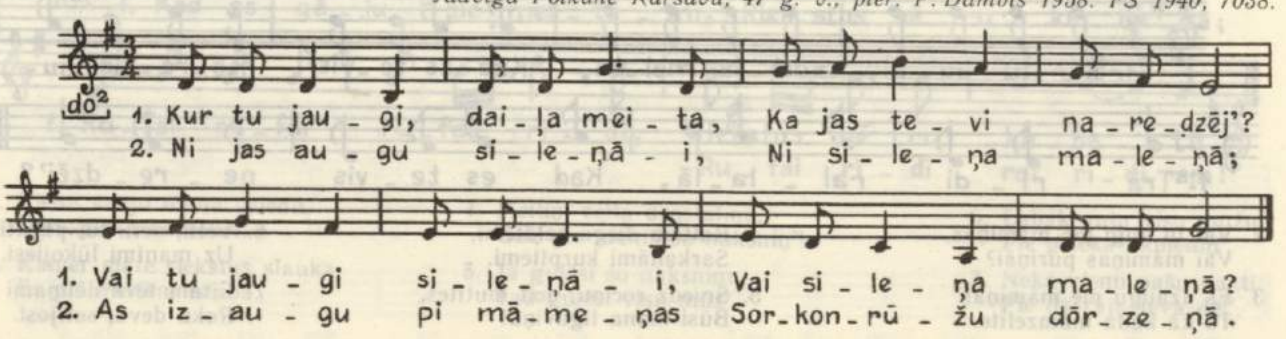
12. Labāk sēžu beņķītēji,
Mīlestības paspārnē,

13. Nekā tavu naudas podu
Raudādama apvaktēj'.

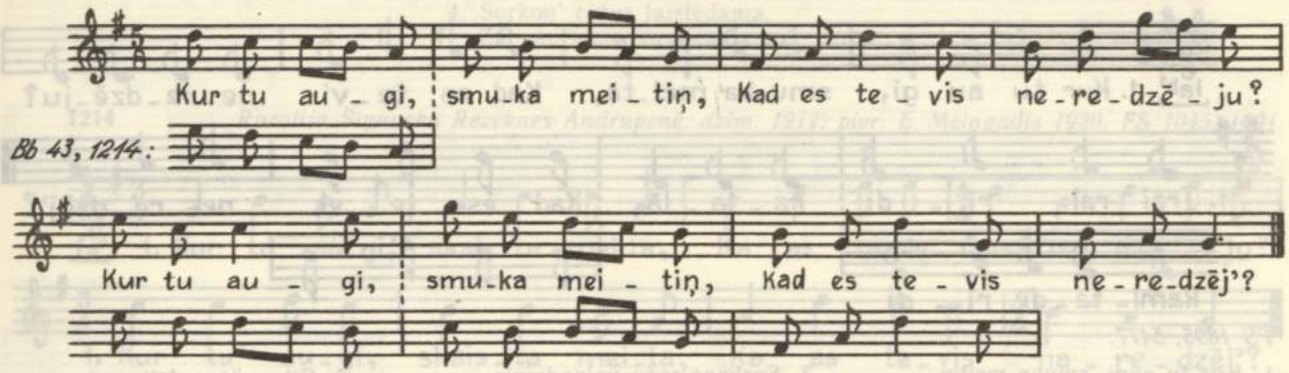
1206 *Lībe Kriuska Bauskā, dzim. 1860 Bauskas Vecsaulē; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 3077.*

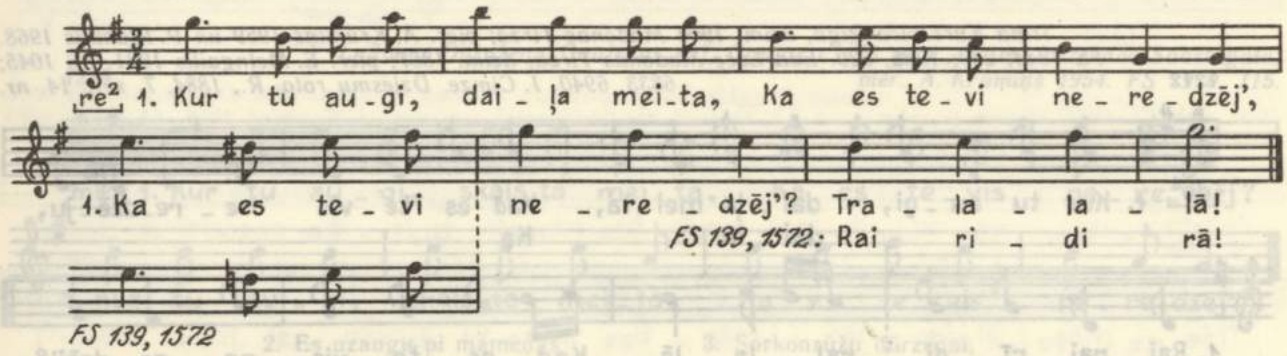
1207 *Jadviga Poikāne Kārsavā, 47 g. v.; pier. P. Dambis 1958. FS 1940, 7038.*

1208 *Saldū pier. M. Dravnieks ap 1871. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 1251. Tukuma Zemitē pier. J. Heniņš 1883. Bb 43, 1214.*

1209 *Emma Ķiploka Valmieras Brenguļos, 60 g. v., melodija dzirdēta Valkas Trikātā; pier. F. Ķiploks 1926. FS 334, 1295. Aža Masule Madonas Kalsnavā, 73 g. v., dzim. Madonas Bērzaunē; pier. A. Dūmiņš 1929. FS 139, 1572.*

2. Vai tu augi pie māmiņas,
Vai māmiņas pūriņā?

3. Es uzaugu pie māmiņas
Baltā rožu dārziņā.

4. Es uzaugu pie māmiņas
Tā kā viena mamzelīt':

5. Baltām diegu zeķītēm,
Sarkanāmi (Raibām samta) kurpītēm.

6. Velti, velti tu, puisīti,
Uz manimi lūkojies.

7. Vai nāc matus šķirstīdamis,
Vai cepuri grozīdams.

8. Citam tēva dēliņami
Roku devu, solījos.

9. Tam pasniedzu, tam atdevu
Savu pūra atslēdziņ'.

10. Tā dēliņa kumeliņis
Stalti mani vizinās.

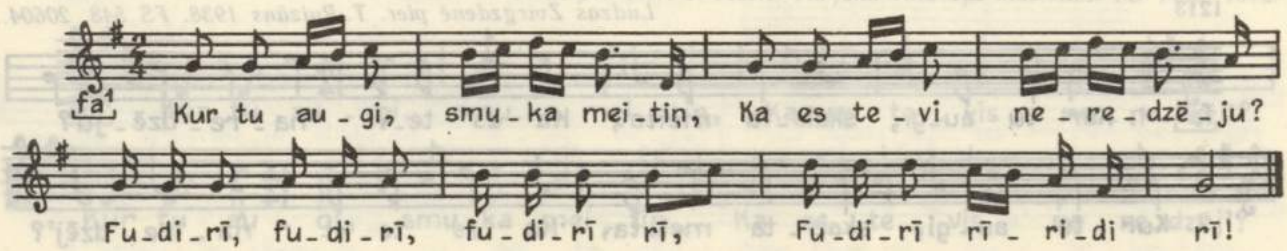
FS 139, 1572: 3. panta nav;

7. Citam tēva dēliņam
Roku devu, solījos.

8. Labāk sēdu beņķītie
Mīlestības paspārnē,

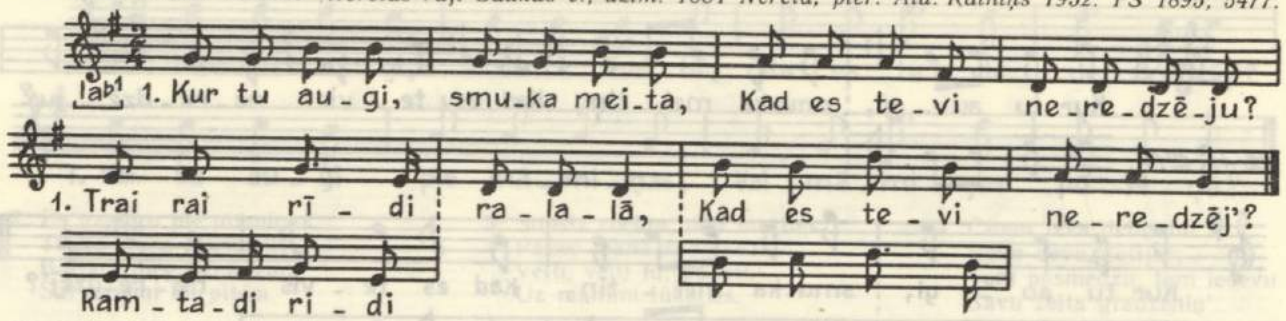
9. Nekā tavu naudu, mantu
Raudādama apvaktēj'.

1210 *Trine Barisa Bauskas Zālitē, dzim. 1854; pier. J. Graubiņš. FS 1495, 1674.*

Sofija Ansone Rigā, dzim. 1849 Bauskas Rundālē; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 6577.

1211 *Minna Valaine Neretas raj. Saukas c., dzim. 1884 Neretā; pier. Ald. Kalniņš 1952. FS 1895, 5477.*

FS 1895, 5477:

1. Kur tu augi, smuka meitiņ,
Kad es tevi neredzēj'?

2. Es uzaugu pie māmiņas
Skaistu rožu dārziņā.

3. Sarkans rožu vainadziņis
Kā sarkana brūklenīt'.

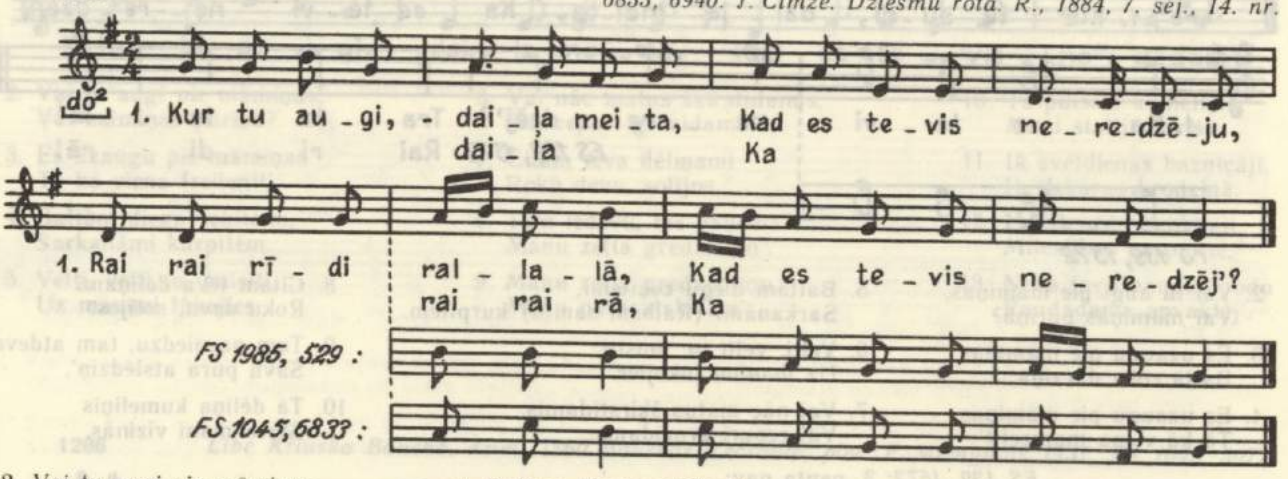
4. Velti, velti tu, puisīti,
Uz manimi lūkojies.

5. Citam tēva dēliņami
Sniedzu roku, solījos.

6. Tam es sniedzu sav' rociņu,
Savu zelta gredzentiņ'.

Irma Kurševica Rigā, dzim. 1904 Madonas Tirzā; pier. A. Krūmiņš 1959 un P. Plakidis 1968. FS 1944, 239; 1985, 529. Eda Lāce Madonas Tirzā, dzim. 1857; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045; 6833, 6940. J. Cimze. Dziesmu rota. R., 1884, 7. sēj., 14. nr.

1212

2. Vai tu augi pie māmiņas,
Vai māmiņas pūriņāi?

3. Es uzaugu pie māmiņas
Tā kā viena mamzelīte.

4. Baltām diegu zeķītēmi,
Sarkanāmi kurpītēmi.

5. Sniedz rociņu, dod mutītes,
Būsi mana līgaviņa!

6. Velti, velti tu, puisīti,
Uz manīmi lūkojiesi.

7. Vai nāc matus šķirstidamsi,
Vai cepurī cilādamsi.

8. Taisni saku, nemeloju:
Tu jau manis nedabūsi.

9. Citam tēva dēliņami
Roku devu, solījosi.

FS 1985, 529 un 1045, 6940: 5. panta nav.

FS 1985, 529:

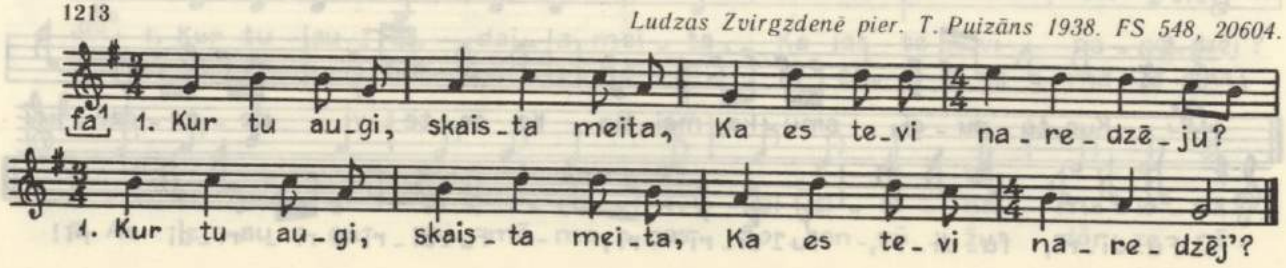
10. Labāk sēdu beņķītieji
Milestības paspārnēji,

11. Nekā tavas naudas lādes
Raudādama apvaktēju.

FS 1045, 6940:

[10.] Tam pasniedzu, tam iedevu
Savu zelta gredzentiņu.

1213 *Ludzas Zvirgzdenē pier. T. Puizāns 1938. FS 548, 20604.*

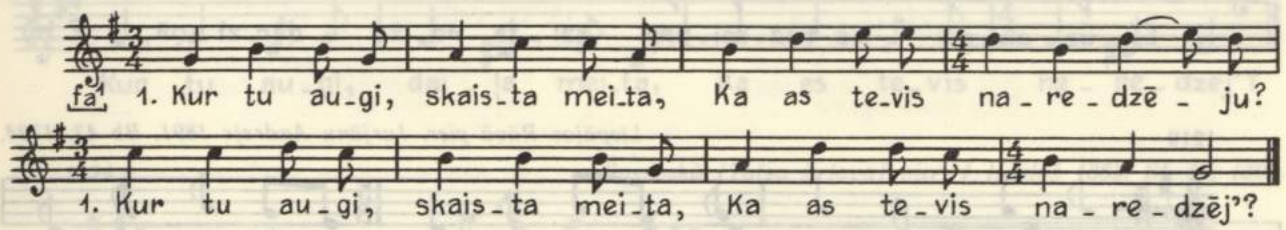

2. Vai tu augi sileņāi,
Vai sileņa maleņāi?

3. Es uzaugu pi māmeņas
Sorkon' rōžu dōrzeņāi.

4. Sorkon' rōžas laistēdama,
Zaļ' mirteņas ravādama.

1214 *Rozalija Siņauska Rēzeknes Andrupenē, dzim. 1912; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 1091.*

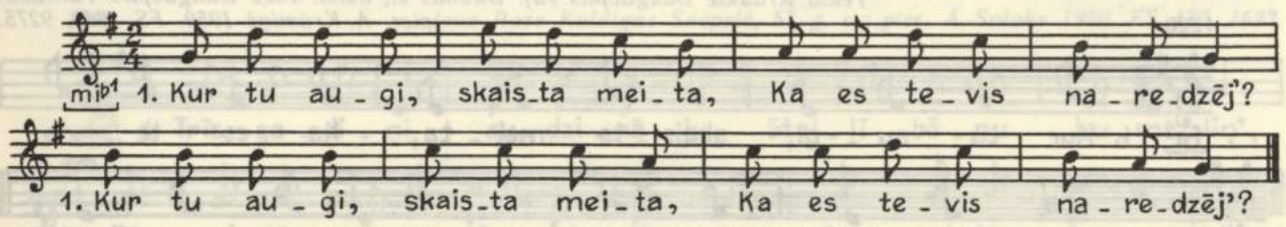
2. Voi tu augi sileņāi,
Voi sileņa maleņāi?

3. Ni as augu sileņāi,
Ni sileņa maleņāi.

4. As izaugu pi māmeņas
Sorkonrūžu dōrzeņāi.

5. Sorkonrūzes ravādama,
Maganeņas laseidama.

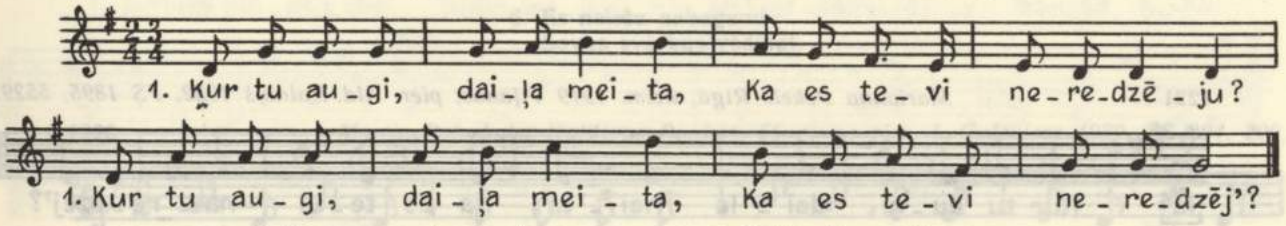
Ludviga Ontužena Gaujenas raj. Gaujas c., 73 g. v., dzim. Rēzeknes Sakstagalā;
1215 *pier. A. Krūmiņš 1954. FS 1910, 115.*

2. Es uzaugu pi māmeņas
Sorkonrūžu dōrzeņā.

3. Sorkonrūžu dōrzeņāi,
I rūzeites ravādam'.

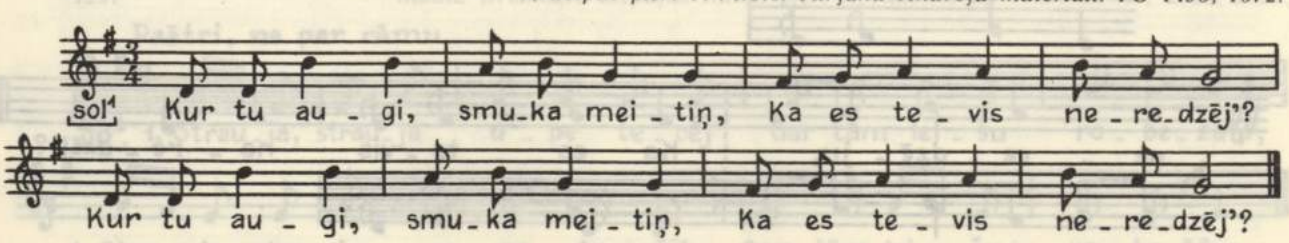
1216 *Anna Vasariņa Bauskas Rundālē, dzim. Lietuvā; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 4615.*

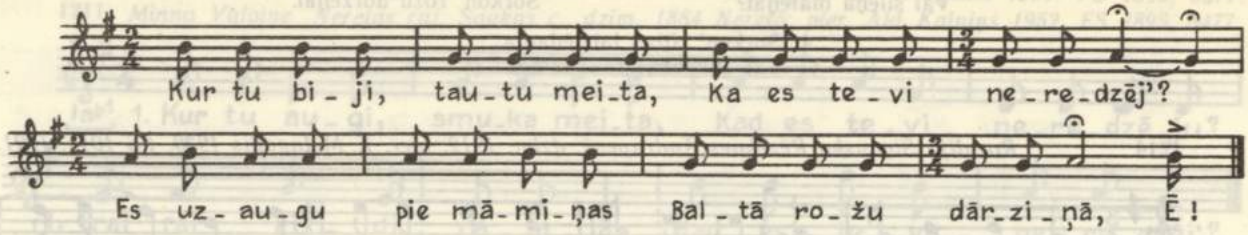
2. Es uzaugu pie māmiņas
Baltā rožu dārziņāi.

3. Baltās diegu zeķītēsi,
Melnās samta kurpītēsi.

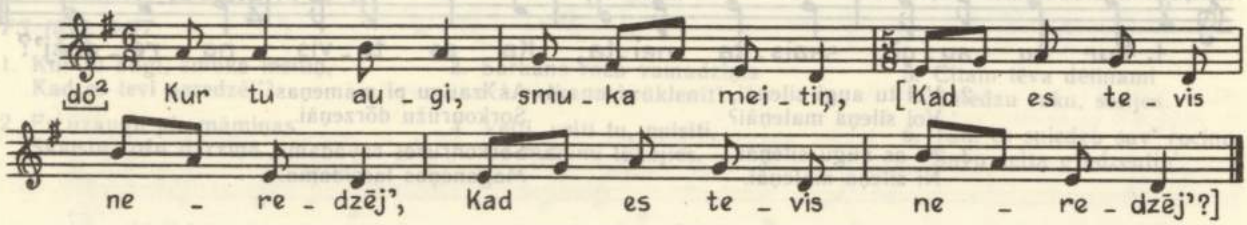
1217 *Krustpilī pier. J. Vītols. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 1672.*

1218 *Emilija Reimane Ventspils raj. Vārves c., 86 g. v.; pier. U. Savickis 1971. FS 2000, 2717.*

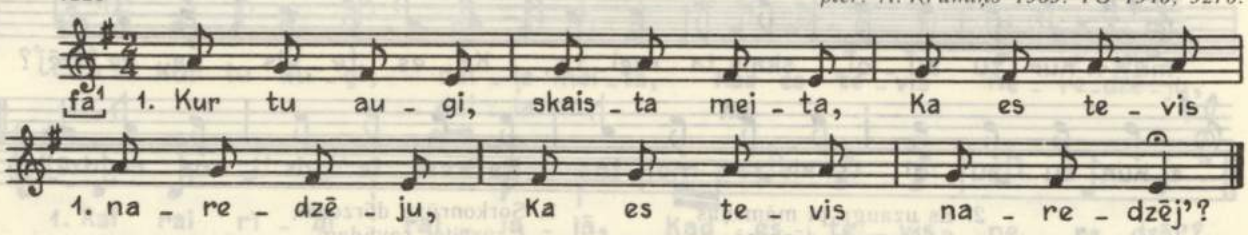

1219 *Liepājas Rāvā pier. Jurjānu Andrejs 1891. Bb 43, 1724.*

Tekla Kraukle Daugavpils raj. Dubnas c., dzim. 1882 Daugavpils Vārkavā; pier. A. Krūmiņš 1959. FS 1945, 9275.

1220

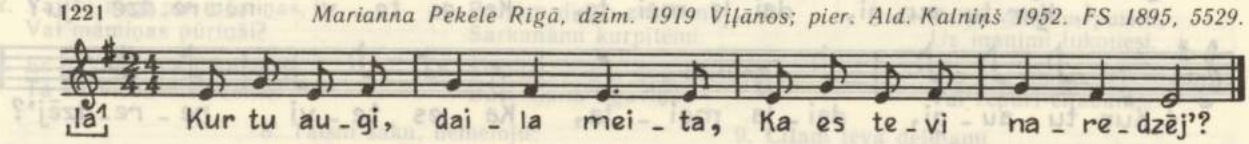
2. Vai tu augi sileņāi,
Vai sileņa maleņāi?

3. Ni es augu sileņāi,
Ni sileņa maleņāi.

4. Es uzaugu pi māmeņas
Sorkonrūžu dōrzeņāi.

5. Sorkonrūzes ravādama,
Maganeņas laisteidama.

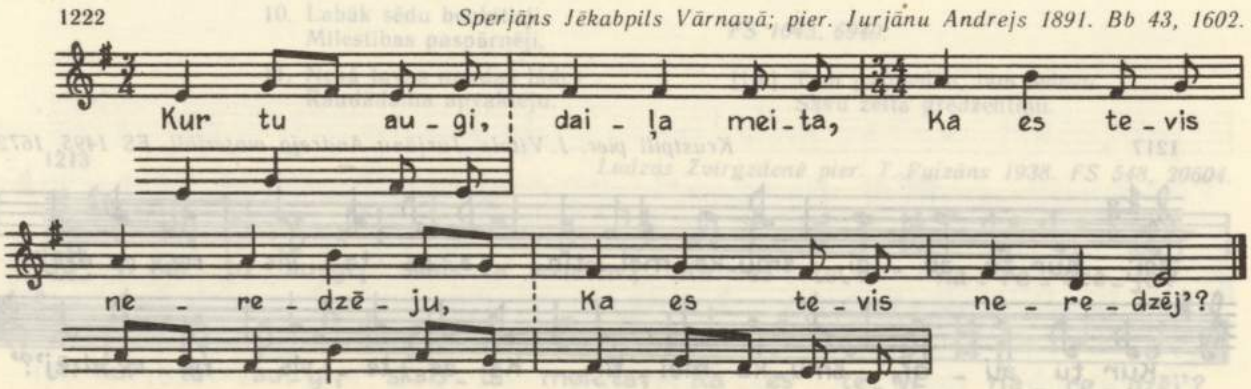
1221 *Marianna Pekele Rigā, dzim. 1919 Viļānos; pier. Ald. Kalniņš 1952. FS 1895, 5529.*

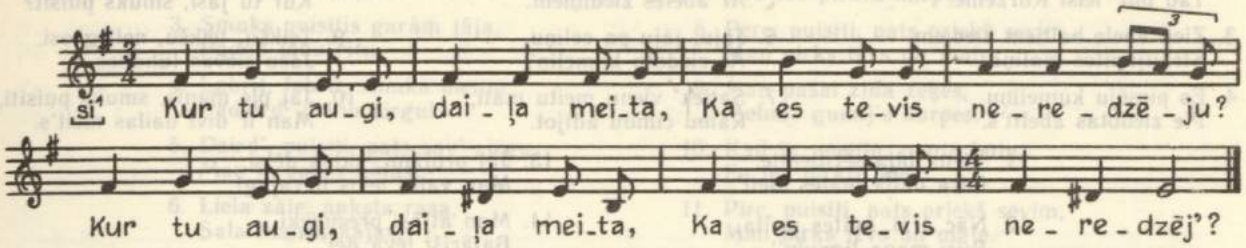
2. Voi tu augi pi māmeņas,
Voi rūzeišu dōrzeņā?

3. Es izaugu pi māmeņas
Sorkonrūžu dōrzeņā.

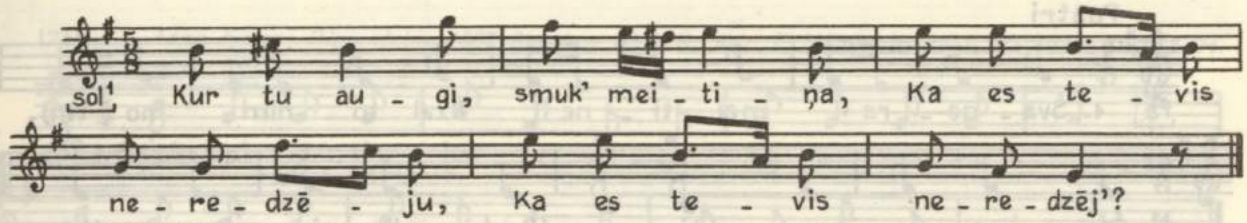
1222 *Sperjāns Jēkabpils Vārnavā; pier. Jurjānu Andrejs 1891. Bb 43, 1602.*

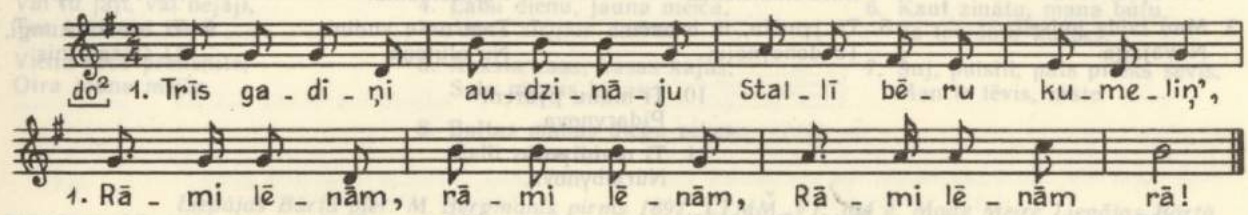
1223 *Jēkabpils Saukā pier. M. Buclers. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 545.*

1224 *Sasmakā [Talsu Ārlavā] pier. J. Heniņš 1883. Bb 43, 1305.*

1225 *Ieva Roze Kuldīgas Snēpelē, 57 g. v.; pier. A. Salaks 1930. FS 170, 1623.*

2. Ceturtāi gadiņāi
Jāj' pie smēdes kaldināt.

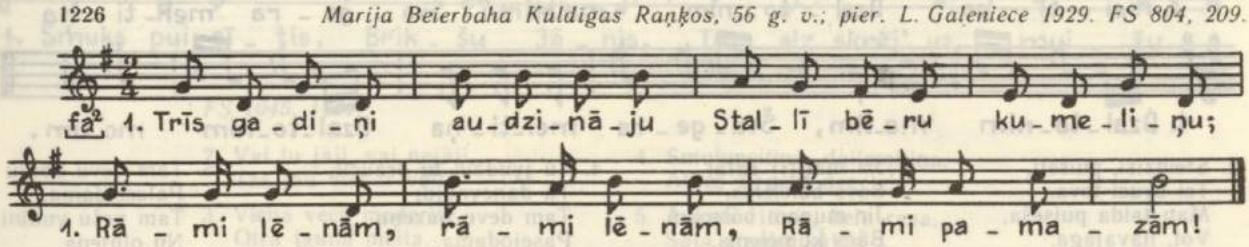
3. Apkaļ' savu kumeliņu,
Caur bajāra sētu brauc'.

4. Bajāriša meita sēdi
Pie lodziņa istabā.

5. Nāc pie manis, bajārīte,
Būsi mana līgaviņ'!

6. Es neiešu nabagami
Savus svārkus vēdināt.

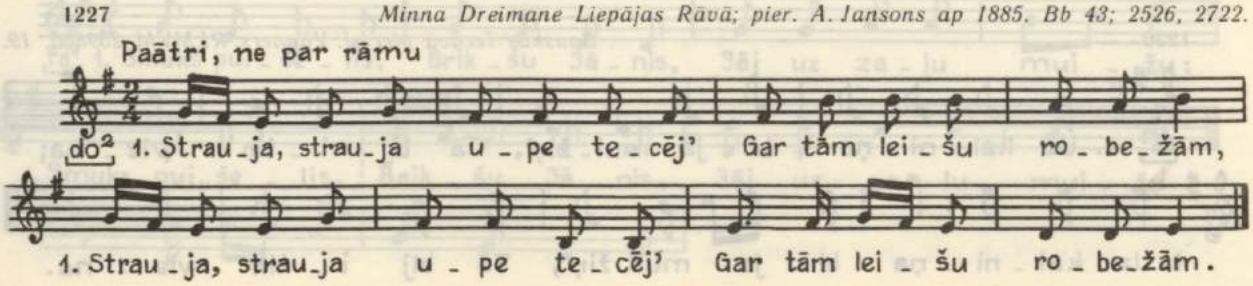
1226 *Marija Beierbaha Kuldīgas Raņķos, 56 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 209.*

2. Ceturtajā gadiņāi
Ved' pie smēdes kaldināti.

3. Apkaldinu kumeliņu,
Jāju sievas lūkotiesi.

1227 *Minna Dreimane Liepājas Rāvā; pier. A. Jansons ap 1885. Bb 43; 2526, 2722.*

2. Kad tā strauji netecētu,
Tad būt' leiši Kurzemē.

3. Zied ābele baltiem ziediem
Straujupītes maliņā.

4. Es piesēju kumeliņu
Pie ziedotas ābelīt's.

5. Nobirst manis kumeliņis
Ar ābeles ziediņiem.

6. Jāju, jāju pa celiņu
Ar ziedotu kumeliņ'.

7. Satiek' vienu meitu māti,
Raibu cimdu adījot.

8. Meitu māte man vaicāja:
Kur tu jāsi, smuks puisīt?

9. Teikšu, teikšu, neliegšosi,
Jāšu sievas lūkoties.

10. Jāj pie manis, smuks puisīti,
Man ir divi dailas meit's.

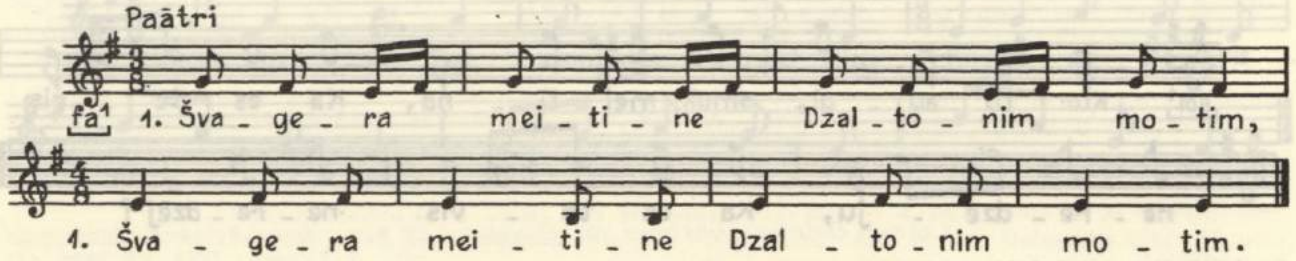
11. Viena bija sērdienīte,
Otra daila mātes meit'.

12. Nāc ārāi, mātes meita,
Būsi mana līgaviņ'!

13. Jāj projāmi, kalpa dēlsi,
Man vairs tevis nevajag!

14. Man atjāsi precinieki —
Bajāriši tēva dēl'.

1228 *Ilze Kosolapova Ludzas raj. Ranču c., dzim. 1897; pier. A. Mētra 1964.*

2. Steidzīsi, puiseiti,
Tei byusi tova.

3. Maņ taida puiseiša
Navajaga.

4. Jer maņ(i) sātāi
Bārs kumēlenis.

5. Tū jyudžu, tū brauču,
Tū doncynōju.

6. Tam nešu dōbulu
Palaseidama.

7. Tam nešu yudini
Nu olūteņa.

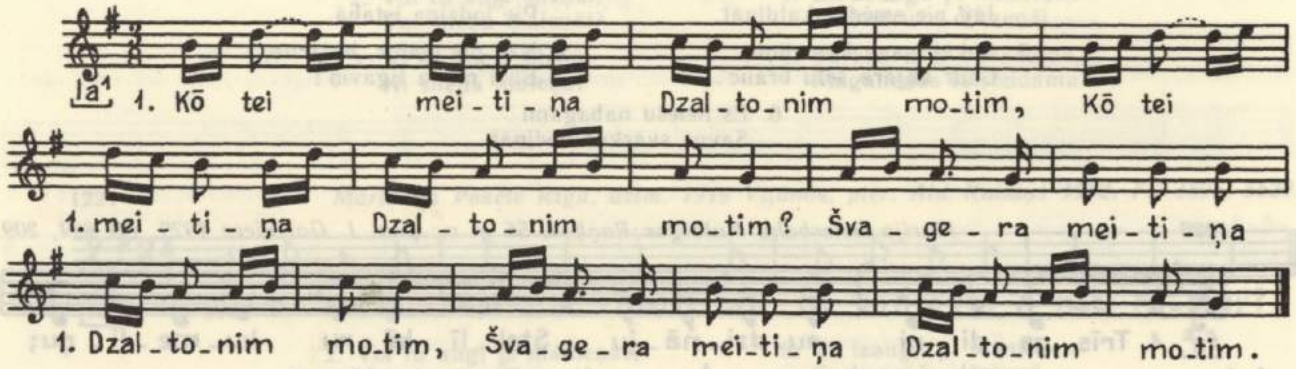
8. Tam grižu tiļteni
Nu rūžu lopu.

9. Tī brauce kungi,
Tī starastenis.

10. Tī munu pyureni
Pīdarynova.

11. Tī mani pošu
Nūraibynova.

1229 *Tekla Žmuido Pēterburgā, dzim. 1875; pier. E. Melngailis 1900. FS 1045, 239.*

2. Steidzīsi, puisēti,
Tei byusi tova.
Maņ taida puisēša,
Vot, navajaga.

3. Jir maņ(i) sātāi
Sovs bōlelenis.
Jir munam bōleņam
Bārs kumēlenis.

4. Tū jyudžu, tū brauču,
Tū dancynōju,
Tam devu auzeņu
Pasejōdama.

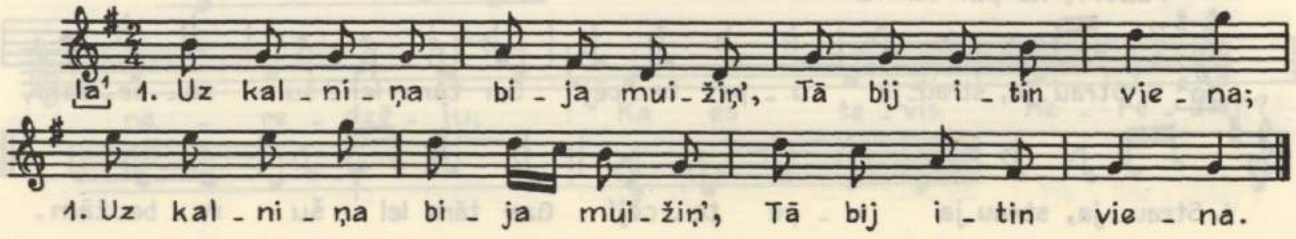
5. Tam devu ōbulu
Palaseidama,
Tam nešu yudini
Nu olūteņa.

6. Tam taisu tiļteņu
Nu rūžu lopu.
Tī brauce kuņdzeni,
Tī starostenis.

7. Tī mete cimdeņus,
Tī jūstauteņus.
Tī munu pyureņu
Pīdarynōja.

8. Tī munu pyureņu
Pīdarynōja,
Tī mani pošu
Nūvyzynōja.

1230 *Bauskas Iecavā pier. J. Vāgners. RLMVM 259865, 19.*

2. Iekš tās muižiņ's bij vien' meitiņ',
Tā bij itin daiļa.

3. Smuks puisītis garām jāja,
Padod labu rītu.

4. Labrīt, labrīt, smukā meitiņ,
Padzird' manu zirgu!

5. Dzird', puisīti, pats sav' zirgu,
Man ir basas kājas.

6. Liela zāle, auksta rasa,
Sala manas kājas.

7. Kad tu, meitiņ, mana būtu,
Tad tev pirktu kurpes.

8. Pērc, puisīti, pats priekš sevim,
Man pirks tēvs un māte.

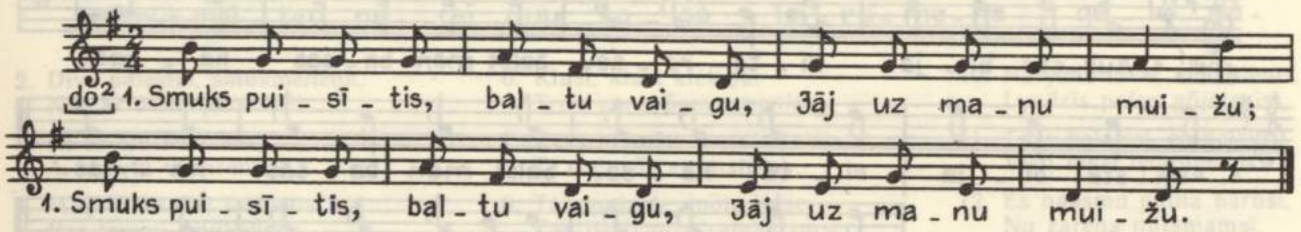
9. Man pašai zīda zeķes,
Melnas gumij's kurpes.

10. Kad tu, meitiņ, mana būtu,
Es tev pirktu kleiti.

11. Pirc, puisīti, pats priekš sevim,
Man pirks tēvs un māte.

12. Man pašai zīda kleite,
Visu ceļu slauka.

1231 *Anna Kampa Rigā, dzim. 1867 Bauskas Bārbelē; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045; 6777, 6804.*

2. Vai tu jāji, vai nejāji,
Tur nevienas nava.

3. Viena veca preilenīte,
Otra jauna meiča.

4. Labu dienu, jauna meiča,
Atnes zirgam dzerti!

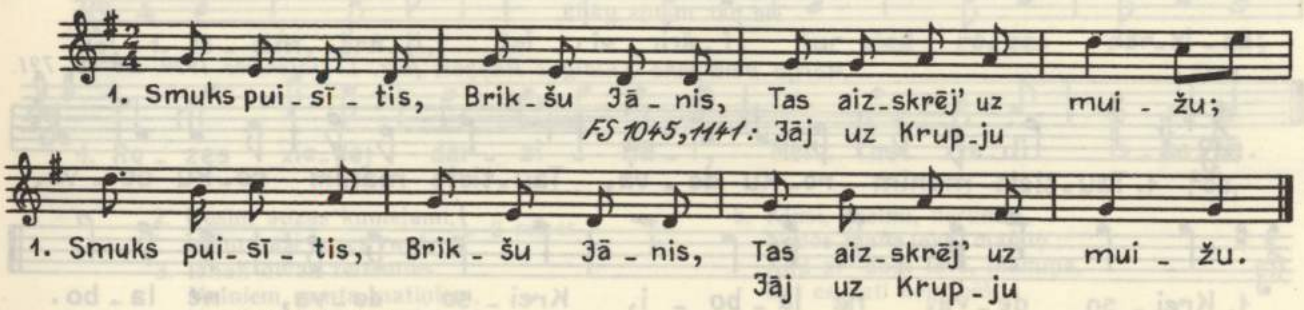
5. Auksta rasa, basas kājas,
Sala manas kājas.

6. Kaut zinātu, mana būtu,
Es tev šūtu kurpes.

7. Šuj, puisīti, pats priekš sevis,
Man ir tēvis, māte.

8. Baltas manas diegu zeķes,
Melli zābaciņi.

1232 *Liepājas Bārtā pier. M. Bergmanis pirms 1891. LTMM, VI, 104 e. Made Meire Liepājas Bārtā, dzim. 1872; pier. E. Melngailis 1927. FS 1045, 1141.*

FS 1045, 1141:

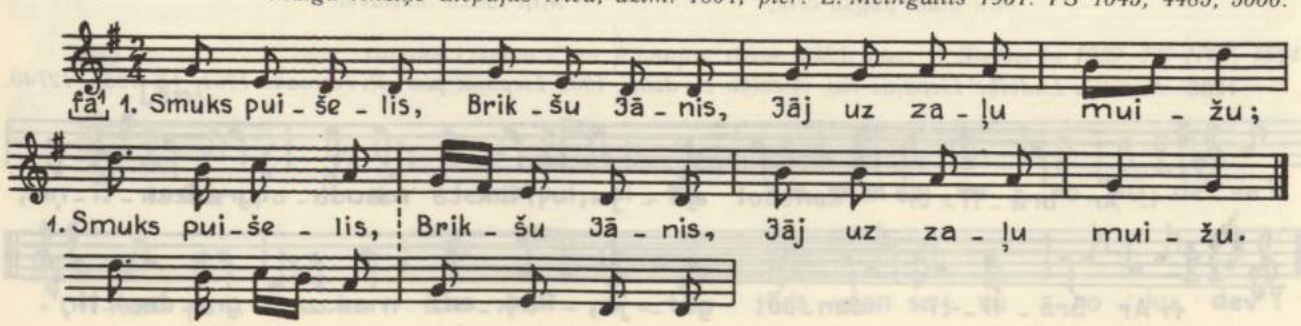
2. Vai tu jāji, vai nejāji,
Tas jau viss ir velti.

3. Viena veca moderīte,
Otra jauna meita.

4. Smukmeitiņa, daiļmeitiņa,
Atnes zirgam dzerte!

5. Auksts rītiņis, liela rasa,
Sala manas kājas.

1233 *Maiga Anziķe Liepājas Nicā, dzim. 1864; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045; 4485, 5006.*

2. Vai tu jāji, vai nejāji,
Tur jau nav nevienas.

3. Viena veca preilenīte,
Otra jauna meita.

4. Smuka meitiņ, jauna meitiņ,
Atnes manam zirgam dzerta!

5. Aukstā migla, liela rasa,
Salst man plikas kājas.

6. Še, meitiņa, zīda drāna,
Ietin savas kājas!

7. Meitiņ, kad tu mana būtu,
Es tev kurpes šūtu.

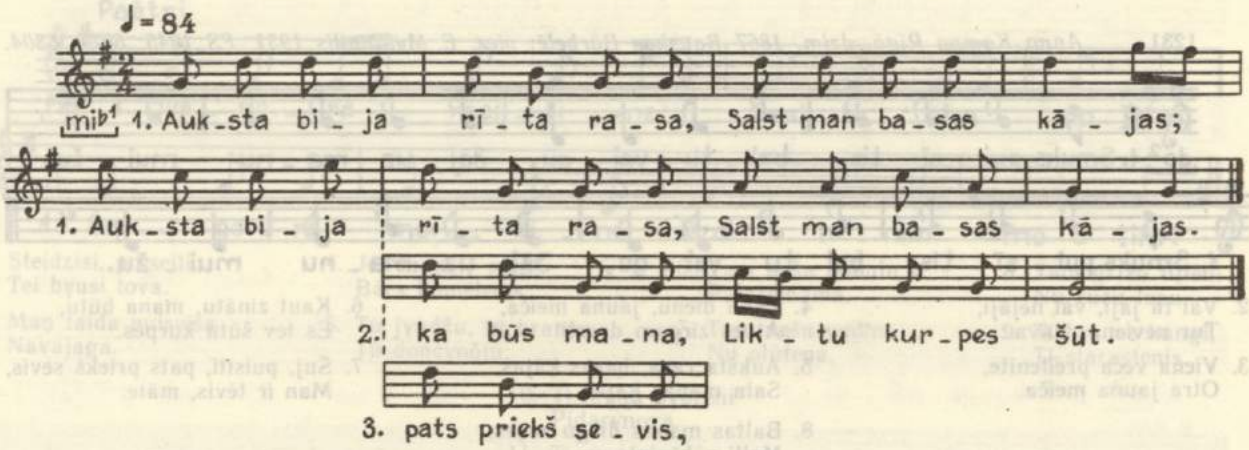
8. Šuj, puišeli, pats priekš sevis,
Man šuj tēvs ar māti.

8. Māte ada baltas zeķes,
Tēvs šūdija kurpes.

9. Baltas manas diegu zeķes,
Mellas manas kurpes (Melli zābaciņi).

10. Plāni mani slēžu krekli,
Pa franciski šūti.

1234 *Ieva Brauna Saldū, dzim. 1889 Ventspils Edolē; pier. A. Krūmiņš 1964. FS 1968, 4535.*

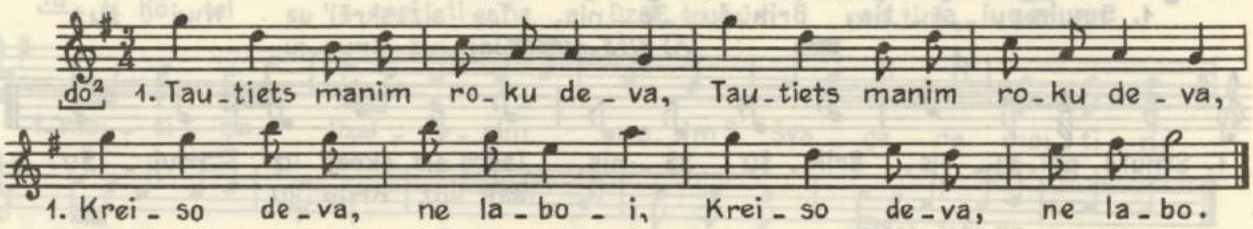

2. Kaut zinātu, ka būs mana,
Liktu kurpes šūti.

3. Šuj, puisīti, pats priekš sevis,
Nešuj tu priekš manis!

4. Man pašai tēvs, māmiņa,
Tie par manis gādā.

1235 *Marija Beierbaha Kuldīgas Raņķos; pier. L. Galeniece 1929. Bb 46, 721.*

2. Es gan zinu, tautu dēlis,
Kalab mane kreiso devi.

3. Tev labāi rociņāi
Divreiz mīti gredzentiņi.

4. Sniedz man roku, tautu meita,
Pārmīsimi gredzentiņus!

5. Pārmīsimi gredzentiņus,
Būsi mana līgaviņa!

6. To nevaru, tautu dēlis,
Tev ir dzedra māmulīte.

7. Ik rītiņus agri, agri
Raidīs mani maltuvēi.

8. Raidīs mani maltuvēi,
Lai es griežu dzirnaviņas.

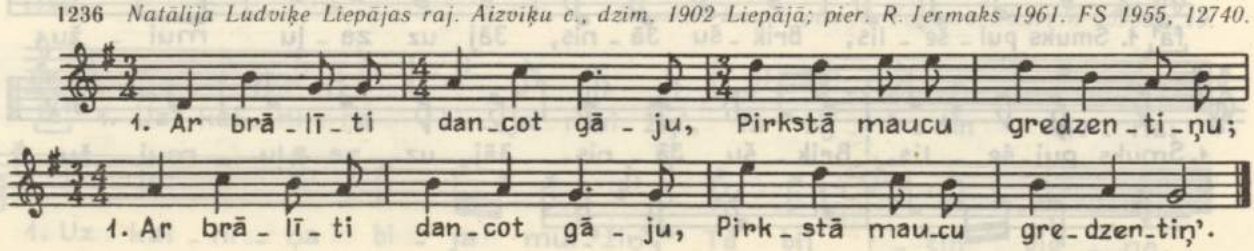
9. Nedos vārīt azaidiņu
Ne ar klētes atsledziņu.

10. Labāk stāvu pie māmiņas,
Ne pie sava bāleliņa.

11. Ik rītiņus māmuliņa
Miļi mani augšā cēla,

12. Ik dieniņas bāleliņi
Miļi lūdza maltuvēi.

1236 *Natālija Ludvika Liepājas raj. Aizvīķu c., dzim. 1902 Liepājā; pier. R. Iermaks 1961. FS 1955, 12740.*

2. Ar brāliti dancojoti,
Nokrīt manis gredzentiņis.

3. Nokrizdamis noritēja
Pie tautieša kājiņāmi.

4. Tas ir manas līgaviņas,
Tautiets saka uzceldamis.

5. Lūgšus lūdzu, lai atdotu
Manu zelta gredzentiņu.

6. Atnāc rīt no rīta agri,
Tad atdošu gredzentiņu.

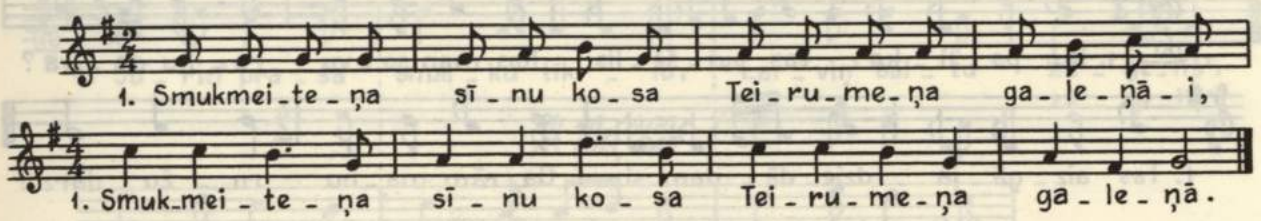
7. Es aizgāju vakarāi
Dabūt savu gredzentiņu.

8. Tautiets manim gultu klāja,
Lūdza mani klāt gulēti.

9. Ne pusstundu negulēja,
Sāk ar naudu lielītiesi.

10. Lai sadegtu tava nauda
Zilajāmi ugunīmi!

1237 *Genovefa Peilāne Dagdas raj. Asūnes c., dzim. 1921; pier. V. Salaks 1960. FS 1950, 7268.*

2. Divs paleidzi, smukmeiteņa,
Nōc ar mani parunōti!

3. Ni as išu šūvosori,
A ni cytu vasareni.

4. Maņ atbrauksi lobōkaisi,
Par tevimi smukōkaisi.

5. Karapaška* maļavōta,
Grūžim puški galeņūsi.

6. Klusi, klusi klēteņāi
Treis runovōs ap manimi.

7. Tāvs ar mōti, tautīts trešis,
Tī runovōs ap manimi.

8. Tā's palaide, mōte līdze,
Tautīts lyudze raudōdamsi.

9. Tautīts lyudze raudōdamsi,
Capureiti cylōdamsi.

10. Nalyudz tāva, mōmulenis,
Lyudzīs pošys gōjējenis!

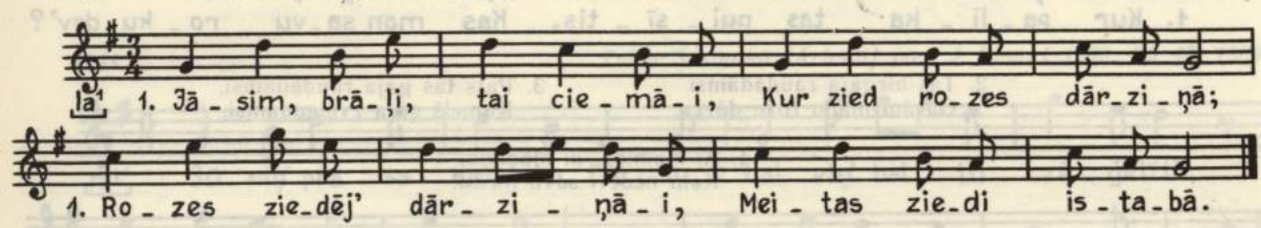
11. Tāvs palaissi, es naišu,
Veļti tovsi lyugumenis.

12. Es naasmu putna bārnsi,
Nu zareņa nūjamamsi.

13. Es bogota tāva meita,
Greuši mōtis audzynōta.

* karapaška — kariete, braucama droška.

1238 *Anna Pētersone Bauskā, dzim. 1881 Bauskas Vecmuižā; pier. R. Skudra 1965. FS 1975, 1216.*

2. Dosim auzas kumeļami,
Iesim paši rozes raut. } 2 reizes

3. Iznāk divas zeltenītes
Melniem samta matiņiem,
Melniem samta matiņiem,
Sarkanbalti vaigu gal'.

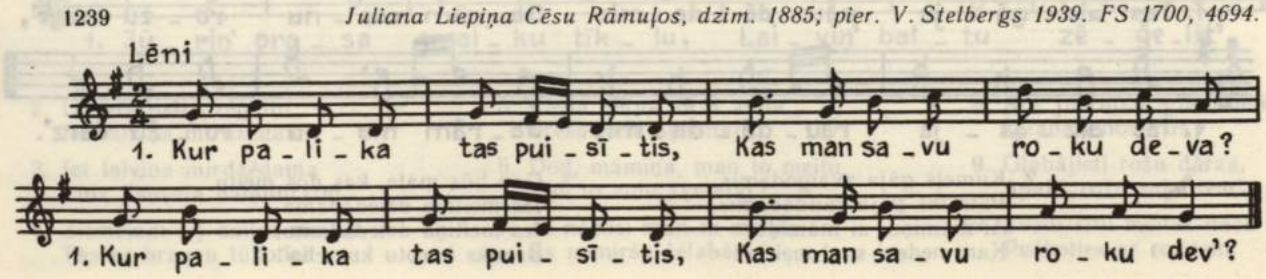
4. Ai bāliņi, bāleliņi,
Tā būs mana līgaviņ'! } 2 reizes

5. Klusi, šķelmi, nerunāi,
Nedos mani tēvs, māmiņ';
Kad ar' dotu tēvs, māmiņa,
Bet es pati negribēš'

6. Iet pie tāda nelietīša,
Kas iet meitas brāķēdams,
Kas iet meitas brāķēdamis,
Kā zoss auzas braucīdams.

7. Pašam meitu brāķerami
Nav dižena līgaviņ';
Pašam dzelžu kalējami
Nav tēraŭda zobentiņš.

1239 *Juliana Liepiņa Cēsu Rāmuļos, dzim. 1885; pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 4694.*

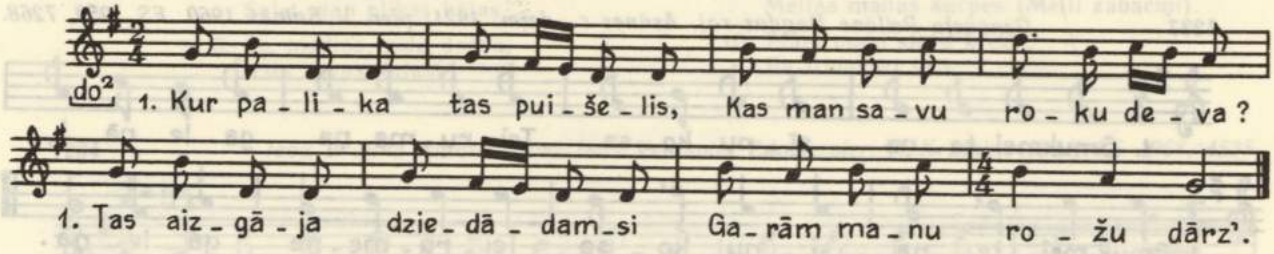
2. Tas aizgāja raudādamsi
Garām manu rožu lauku.

3. Pats tas jāja raudādamsi,
Kumeļš gāja zvaigodamsi*.

* zvaigot — zviegt.

1240

Kate Liepa Liepājas raj. Durbes c., 78 g. v., dzim. Kuldīgā; pier. R. Jermaks 1961. FS 1955, 12430.

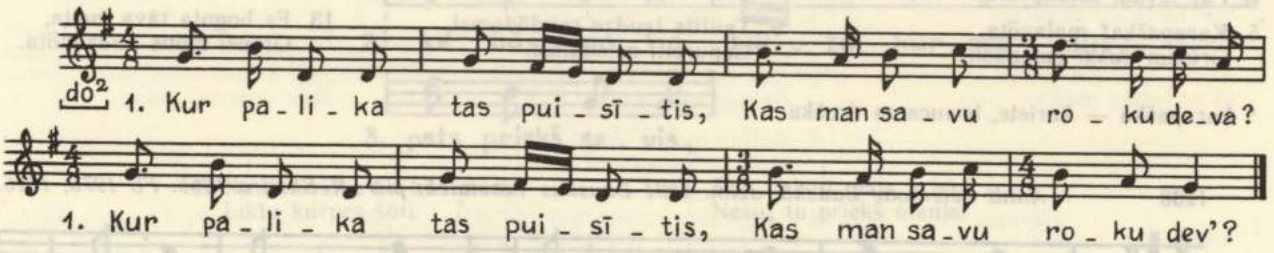

2. Ai māmiņa, ai māmiņa,
Kam nedevi sav' meitiņu!
Gan būs māte, kas dos meitu,
Kas prot meitu audzināt.

3. Nāks meitiņa dziedādama,
Brauks barotu kumeliņu.

1241

Marta Šūtele Gaujenas raj. Vecpiebalgas c., dzim. 1903 Cēsu Veļķos; pier. Ald. Kalniņš 1954. FS 1910, 262.

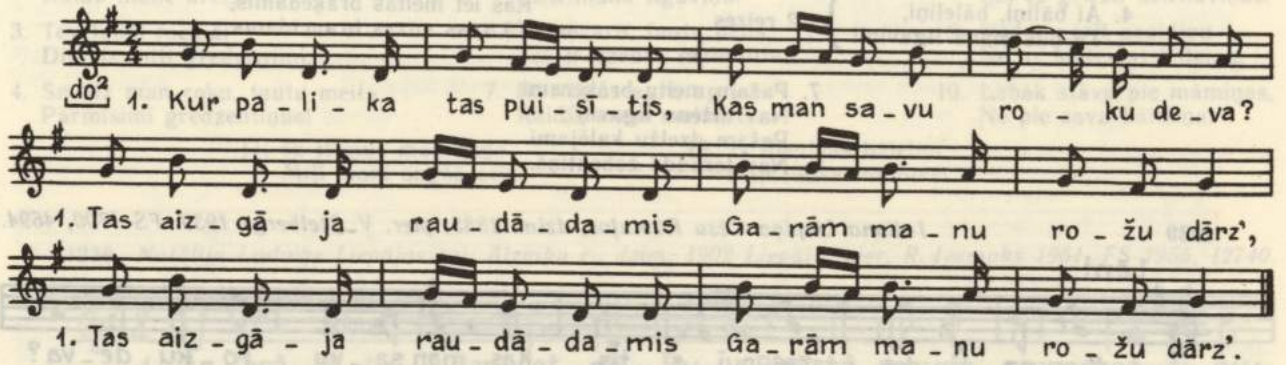
2. Tas aizgāja raudādamsi
Garām manu rožu dārzu.

3. Pats tas gāja raudādamsi,
Kumeļš gāja zvaigodamsi.

4. Ai māmiņa, ai māmiņa,
Kam nedevi savu meitu!

1242

Natālija Ludviķe Liepājas raj. Aizvīķu c., dzim. 1902 Liepājā; pier. R. Jermaks 1961. FS 1955, 12827.

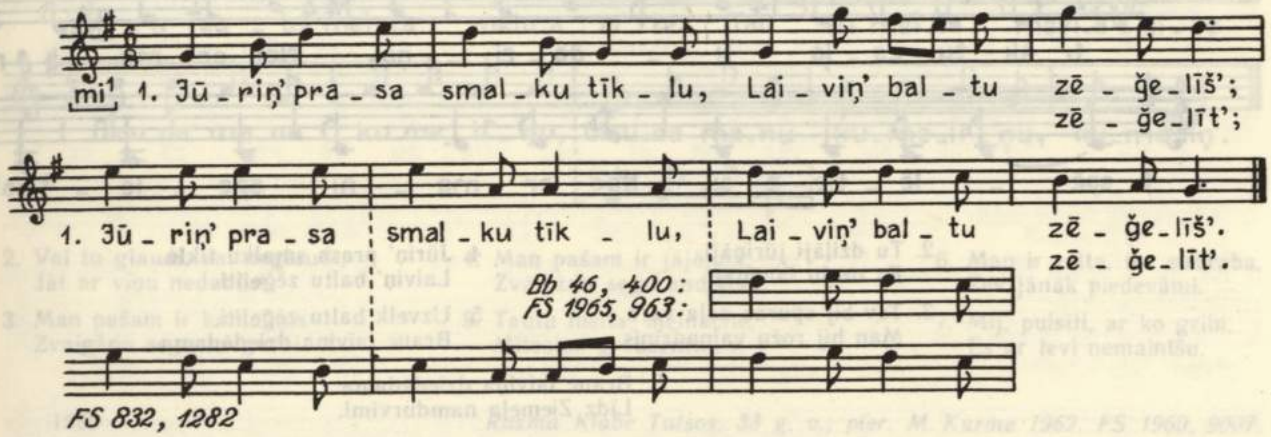

2. Kumeļš gāja zvaigodamis,
Pats tas gāja raudādamis.
Ai māmiņa, ai māmiņa,
Kam nedevi sav' meitiņ'!

3. Gan būs māte, kas dos meitu,
Ies meitiņa dziedādama.
Ies meitiņa dziedādama,
Brauks barotu kumeliņ'.

1243

Talsu Ārlavā pier. J. Heniņš. Jurjānu Andrejs. Latviešu tautas dziesmu krājums. R., 1885, 2. burtn., 19. nr. Jelgavas Jaunaucē pier. L. Galeniece 1929. Bb 46, 400. Jūlija Lasmane Saldus raj. Ezeres c., dzim. 1894 Saldū; pier. S. Zaķe 1963. FS 1965, 963. Pēteris Vainovskis Jēkabpils Saukā; pier. A. Jakāns 1929. FS 832, 1282.

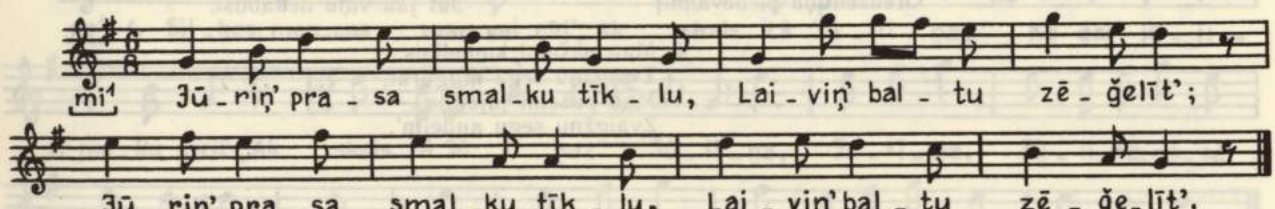

2. Uzvelk baltu zēģelīti,
Iet laiviņa mirdzēdam'.
3. Iet laiviņa mirdzēdama
Līdz Ziemeļa namdurvīm.
4. Ziemeļami daiļa meita,
Tās es braucu lūkoties.
5. Vai tu brauci, vai nebrauci,
Tu jau manis nedabūs'.
6. Labāk tēva dubļus bridu,
Ne tautieša laipu gāj'.
7. Tēva dubļi sudraboti,
Tautu laipas asarot's.
8. Nu ardievu, ziemeļmeita,
Tu vairs manis neredzēs'.
9. Nu es braukšu jūriņāi,
Pa tiem jūras krastiņiem.
10. Pa tiem jūras krastiņiem,
Pa tiem jūras vilnīšiem.

FS 1965, 963 un 832, 1282: tikai pirmie 5 panti, 4.: daiļas meitas.
FS 1965, 963: teksts dziedāts četrrindēs.

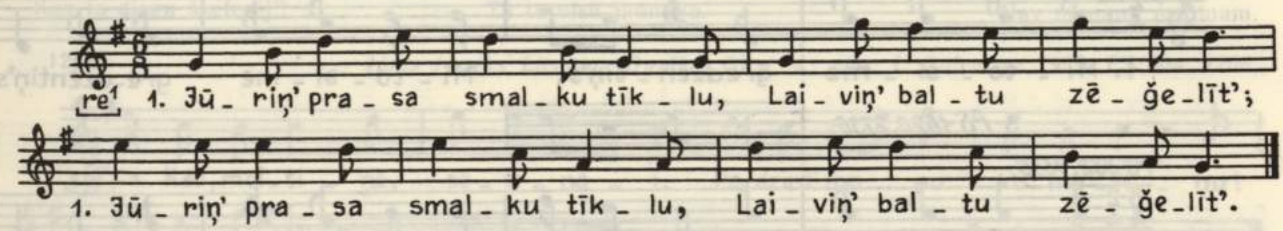
1244

Talsu Sasmakā [Ārlavā] pier. J. Heniņš 1903. Bb 43, 1389.

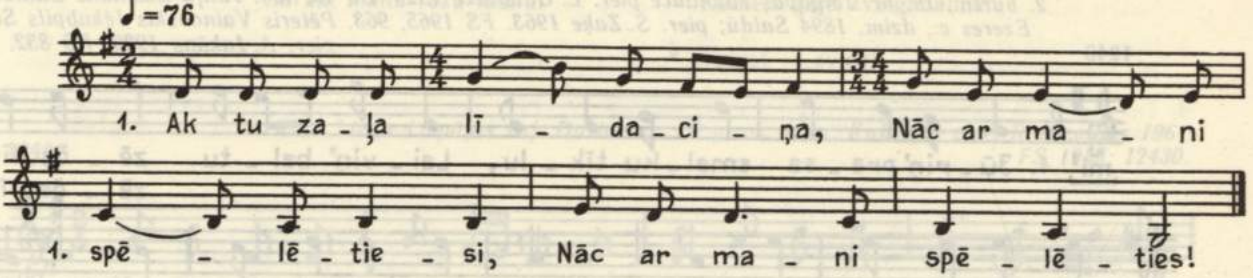
1245

Natālija Ludviķe Liepājas raj. Aizviķu c., dzim. 1902 Liepājā; pier. R. Jermaks 1961. FS 1955, 12833.

2. Uzvelk baltu zēģelīti,
Iet laiviņa mirdzēdam'.
3. Iet laiviņa mirdzēdama
Līdz Ziemeļa namdurvīm.
4. Ziemeļam bij daiļas meitas,
Tās es braucu lūkoties.
5. Viena vērpa, otra auda,
Trešā zīdu šķetināj'.
6. Dod, māmiņa, man to meitu,
Kas to zīdu šķetināj'!
7. Ja nedosi man to meitu,
Es nomiršu žēlabās.
8. Kur jūs mani glabāsieti,
Žēlabāsi nomiruš'?
9. Glabājieti rožu dārzā,
Apakš rožu saknītēm!
10. Svētu rītu meitas nāca
Pušķoties ar rozītēm.

1246 *Augusts Lācis Ventspils raj. Jūrkalnes c., dzim. 1915; pier. V. Bendorfs 1969. FS 1988, 102.*

2. Tu dziļāji jūriņāji,
Es ozolu laiviņāji.

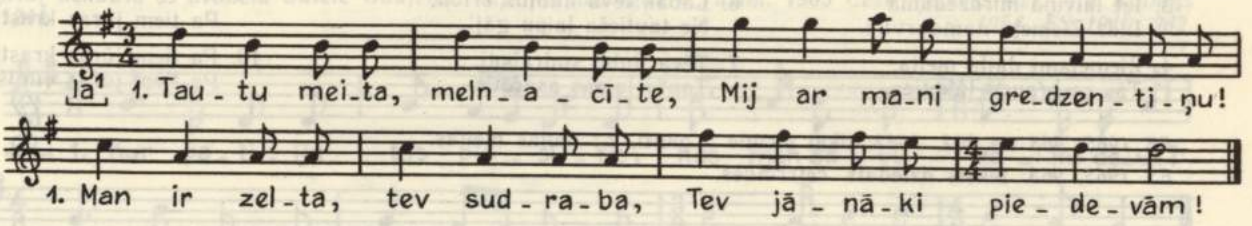
3. Tev bij spuras zaļa vara,
Man bij rožu vaiņadziņis.

4. Jūriņ' prasa smalku tīklu,
Laiviņ' baltu zēģelīti.

5. Uzvelk baltu zēģelīti,
Brauc laiviņa dziedādama.

6. Brauc laiviņa dziedādama
Līdz Ziemeļa namdurvīmi.

1247 *Jūlija Baltcepure Liepājas raj. Durbē, 54 g. v.; pier. R. Jermaks 1961. FS 1955, 12465.*

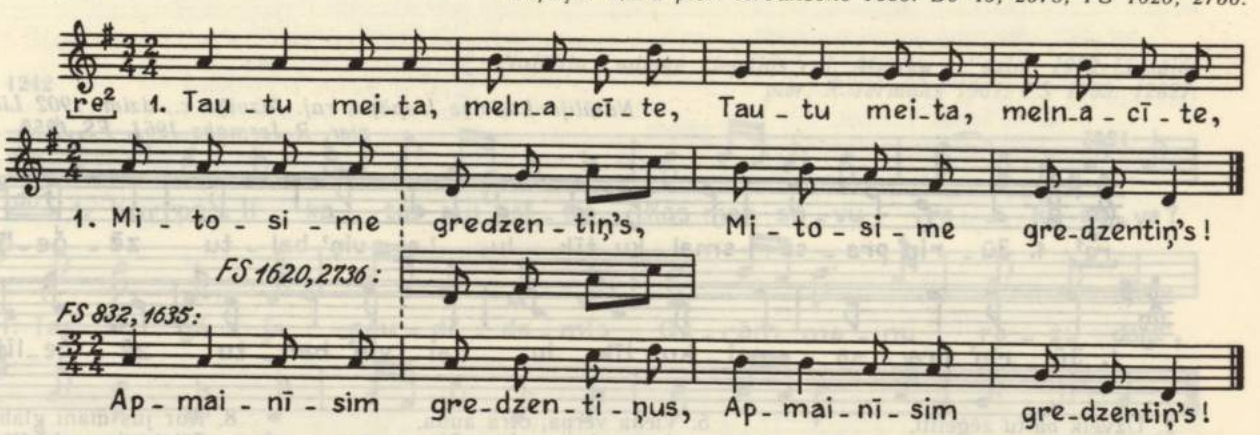

2. Mij, puisīti, ar ko gribi,
Es ar tevi nemīšosi;
[Neba mani dievs audzēja
Gredzentiņa piedevāmi.]

3. Tautu meita, melnacīte,
Glauda manu kumeliņ';
Vai tu glaudi, vai neglaudi,
Jāt jau viņu nedabūsi.

4. Man pašami kumeliņis,
Zvaigžņu sega mugurāi,
Man pašami jājējiņa,
Zvaigžņu segu audējiņ'.

1248 *Liepājas Rāvā pier. A. Jansons 1886. Bb 43, 2578; FS 1620, 2736.*

2. Man bij zelta, tev sudraba,
Tev jānāk ir piedevām.

3. Mij, puisīt, ar ko tev tika,
Es ar tevi nemitoš'.

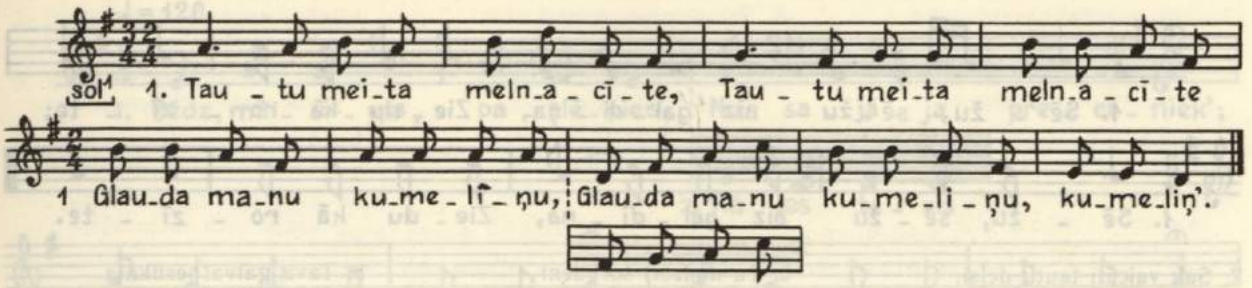
4. Neba mani dievs audzēja
Gredzentiņu piedevām.

5. Tautu meita, melnacīte,
Glauda manu kumeliņ'.

6. Vai tu glaudi, vai neglaudi,
Jāt jau viņu nedabūs'.

7. Man pašami jājējiņa,
Zvaigžņu deķu audējiņ'.

1249 *Natālija Ludviķe Liepājas raj. Aizviķu c., dzim. 1902 Liepājā; pier. R. Jermaks 1961. FS 1955, 12823.*

2. Vai tu glaudi, vai neglaudi,
Jāt ar viņu nedabūsi.

3. Man pašam ir kumeliņis
Zvaigžņu segu mugurāi.

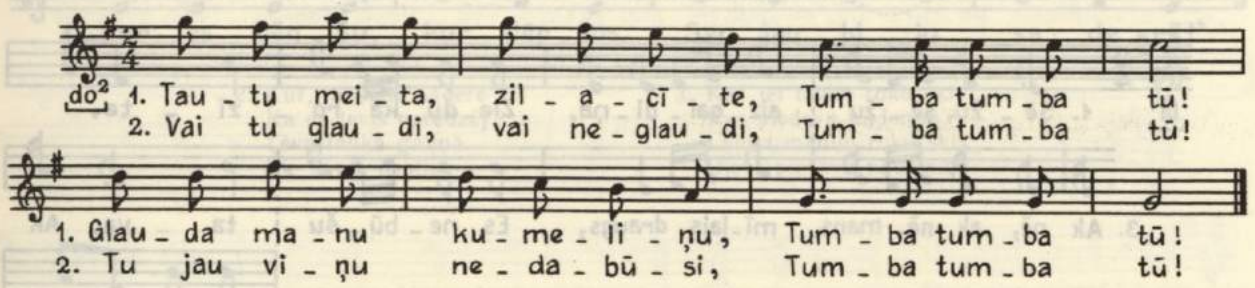
4. Man pašam ir jājējiņa,
Zvaigžņu segu audējiņa.

5. Tautu meita, melnacīte,
Mitosimi gredzentiņus!

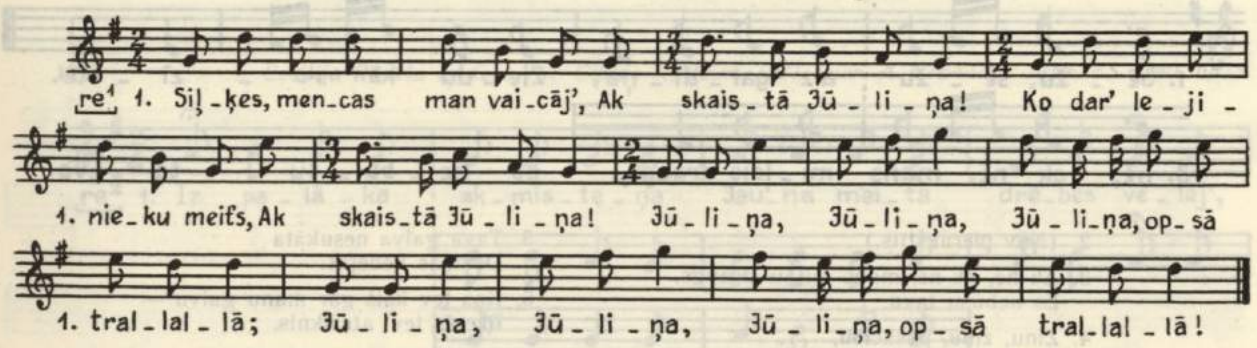
6. Man ir zelta, tev sudraba,
Tev jānāk piedevāmi.

7. Mij, puisīti, ar ko gribi,
Es ar tevi nemainīšu.

1250 *Rasma Klabe Talsos, 33 g. v.; pier. M. Kurme 1962. FS 1960, 9007.*

1251 *Marija Beierbaha Kuldigas Raņķos; pier. L. Galeniece 1929. Bb 49, 719.*

2. Viena vērpa, otra aud',
Trešā diegu šķeterēj'.

3. Dod, māmiņa, man to meit',
Kas to diegu šķeterēj'!

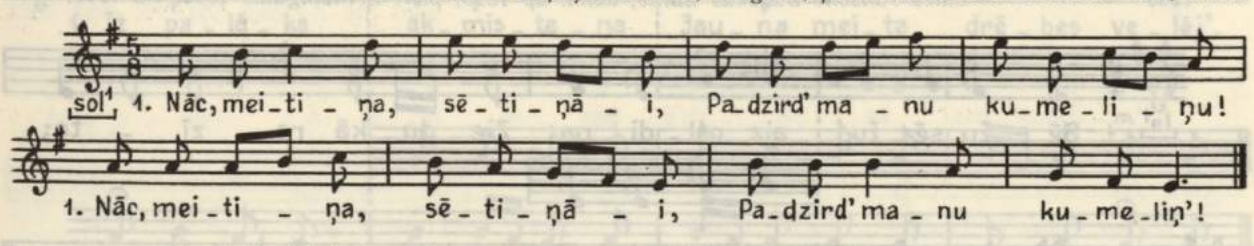
4. Man vajaga ligaviņ's,
Zeķelišu lāpītāj's.

5. Ai puisīti, to nevar,
Tā tā visu jaunākā.

6. Ņem pirmoi, nelasies,
Tad būs tevīm ligaviņ'.

7. Ai māmiņa, to nevar,
Nav manami prātiņam.

1252 *Jānis Janeks Liepājas Dunikā, 60 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 1708.*

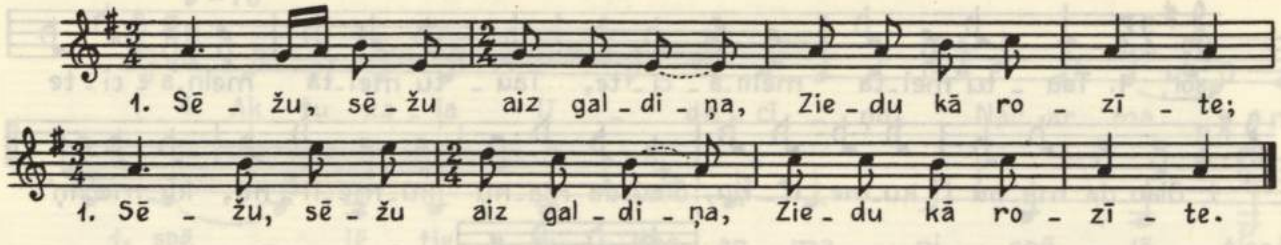
2. Ja dzirdīsi šo reiziņu,
Tad dzirdīsi visu mūžu.

3. Šo reiziņu gan dzirdīšu,
Visu mūžu nedzirdīšu.

4. Visu mūžu nedzirdīšu,
Man pašai savs bāliņis.

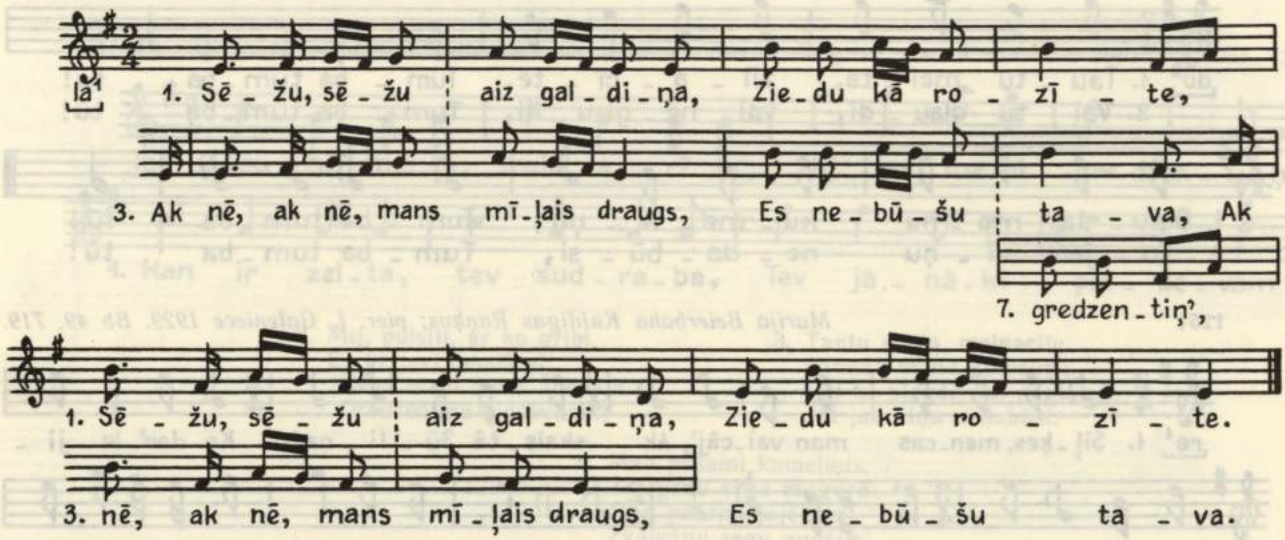
5. Man pašai savs bāliņis,
Labas zemes arājiņis.

1253 *Vennere Dobelē; pier. A. Salaks 1940. FS 170, 2012.*

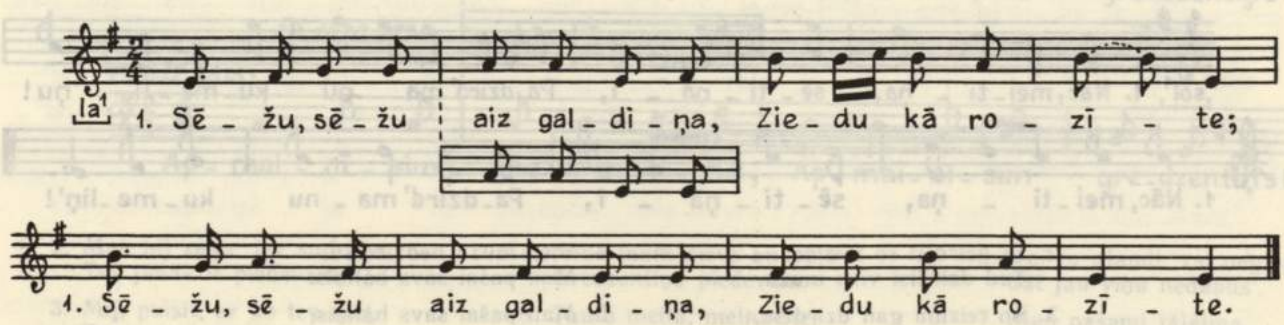
2. Sāk vaicāti tautu dēlsi:
Vai tu būsi mana?
3. Nē, ak nē, mans mīļais draugs,
Es nebūšu tava.
4. Zinu, zinu, bet neteikšu,
Kas ir tevim vainas.
5. Tu nodzēri šorudeni
Simtu dukātiņu.
6. Lai ar dzēru otru simtu,
Tikpat būsi mana!
7. Zinu, zinu, bet neteikšu,
Kas ir tevim vainas.
8. Tava galva nesukāta
[Šī devīta diena].
9. Kas tev kaiš gar manu galvu,
Precēs tev' atraitnis.
10. Atraitnim ir sava vaļa,
Kunga izvēlēta.

1254 *Trine Barisa Bauskas Zālītē, dzim. 1854; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045; 1559, 1628.*

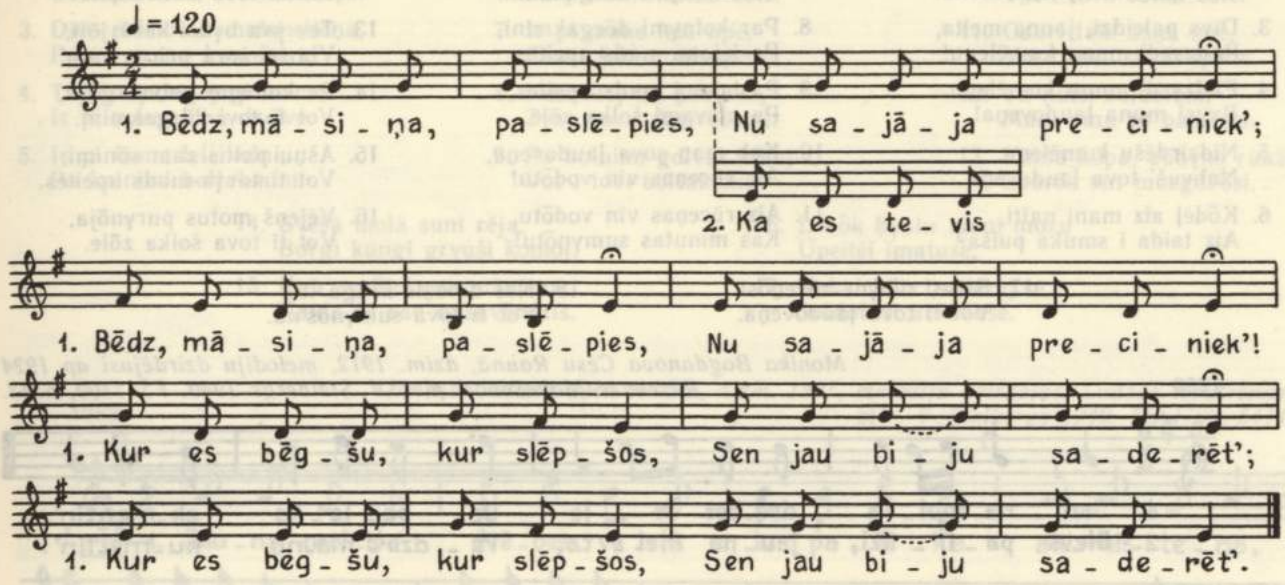
2. (Nav pierakstīts.)
3. Ak nē, ak nē, mans mīļais draugs,
Es nebūšu tava.
4. Zinu, zinu, pasacīšu,
Kāda tev ir vaina.
5. Tava galva nesukāta
Deviņas nedēļas.
6. Kas tev kaiš gar manu galvu —
Precēs tev' atraiknis.
7. Atraiknim ir smaga roka,
Div' sudraba gredzentiņ'.

1255 *Luize Jansone Bauskas Zālītē, dzim. ap 1890; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 1582.*

Tālākais teksts kā 1254.

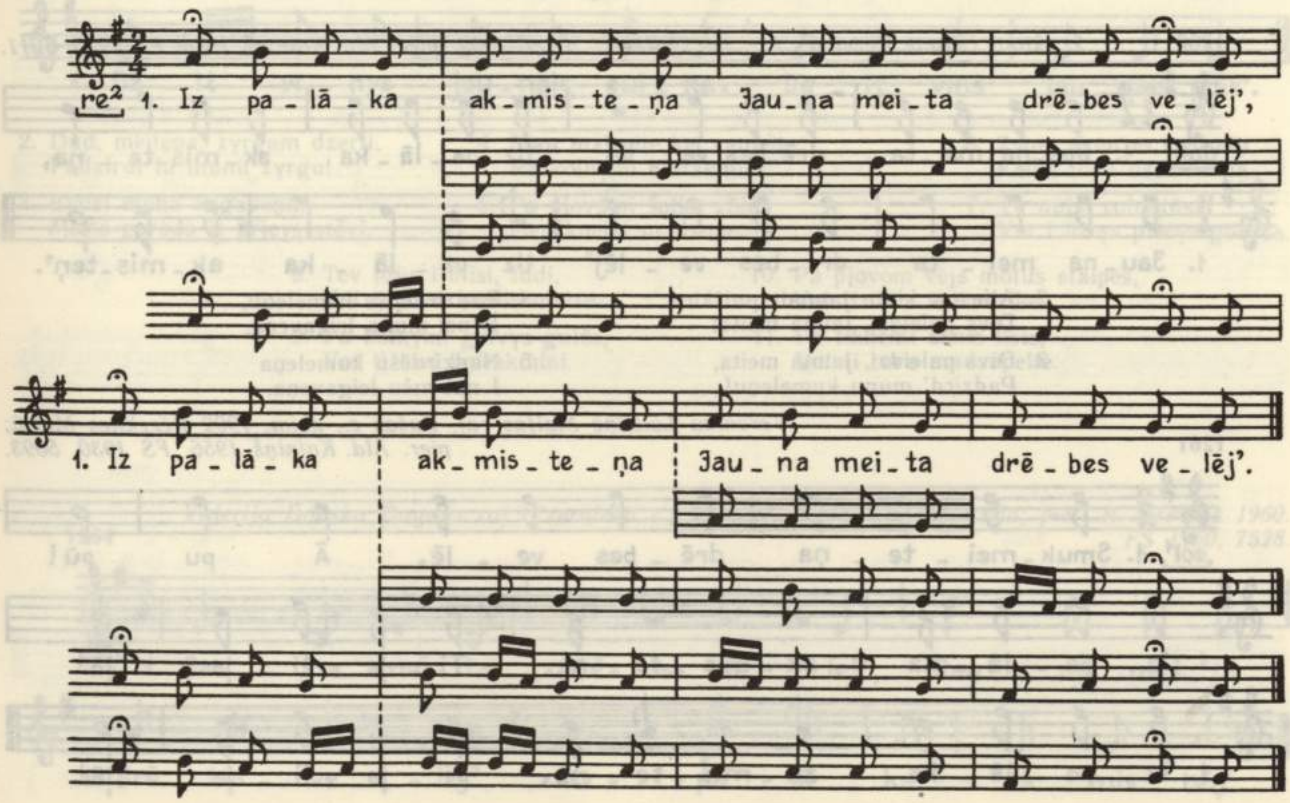
1256 *Ieva Brauna Saldū, dzim. 1889 Ventspils Ēdolē; pier. A. Krūmiņš 1963. FS 1965, 2288.*

2. Kur, māsiņa, saderē',
Ka es tevis neredzēj'?
Tēva lauka galiņā
Pie kuplā ozoliņ'.

3. Kas jel tevim roku šķīr',
Kas piedeva padomiņ'?
Laima manim roku šķīr',
Dievs piedeva padomiņ'.

1257 *Cecilija Rudiša Ludzas raj. Ciblas c., dzim. 1877; pier. A. Grandavs 1958. FS 1940, 6825.*

2. Cauri jōdams jauns puiškinis:
Dīvs paleidzi, jauna meita!

3. Dīvs paleidzi, jauna meita,
Padzyrd' munu kumēleņu!

4. Padzyrd' munu kumēleņu,
Byusi muna ļaudoveņa!

5. Nidzirdēšu kumēleņu,
Nabyuš' tova ļaudoveņa.

6. Kōdēļ aiz mani naīti,
Aiz taida i smuka puiša?

7. Pi manimi prīcas sāta,
Par kolnymi dōrgakmini.

8. Par kolnymi dōrgakmini,
Pa lejomi mads upeites.

9. Pa lejomi mads upeites,
Pa pļovami šolka zōle.

10. Kab maņ sova ļaudoveņa,
Aiz rūceņas vīn vodōtu!

11. Aiz rūceņas vīn vodōtu,
Kas minutas sumynōtu!

12. Prūtu, prūtu, jauns puiškinis,
Kaida tova dzeivōšana:

13. Tev jau byusi karā jōīt,
Vot tei tova prīcas sāta.

14. Pa kolnymi golvys guļa,
Vot ti tovi dōrgakmini.

15. Ašņu paltis zam sōnimi,
Vot tī tovys mads upeites.

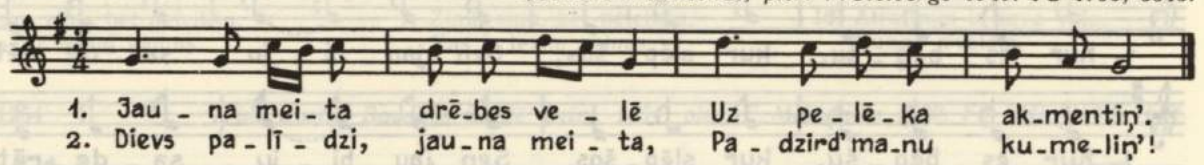
16. Vējeņš motus purynōja,
Vot tī tova šolka zōle.

17. Blise, zūbyns rūceņōsi,
Vot tī tova ļaudoveņa.

18. Kas dīneņis krūgā īti,
Vot tī tova sumynōš'na.

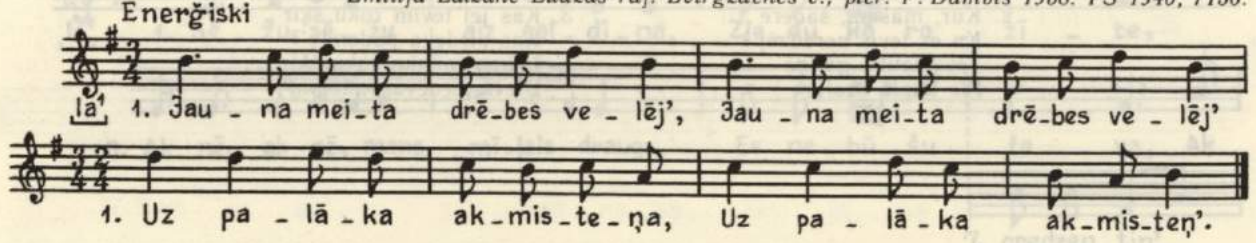
Monika Bogdanova Cēsu Raunā, dzim. 1912, melodiju dzirdējusi ap 1924 Rēzeknes Makašēnos; pier. V. Stelbergs 1940. FS 1700, 5343.

1258

1259

Emilija Laizāne Ludzas raj. Zvirgzdenes c.; pier. P. Dambis 1958. FS 1940, 7156.

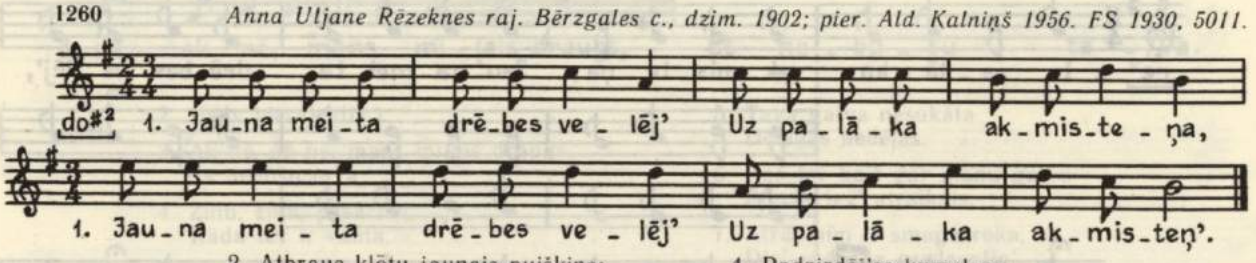
2. Dajōj, dajōj jaunais puiškins:
Padzird' munu kumeleņu!

3. Padzird' munu kumeleņu,
Byusi muna leigaveņa!

4. Nadzirdēšu kumeleņu,
Nabyuš' tova leigaveņa.

1260

Anna Uljane Rēzeknes raj. Bērzgales c., dzim. 1902; pier. Ald. Kalniņš 1956. FS 1930, 5011.

2. Atbrauc klōtu jaunais puiškins:
Dīvs paleidzi, jauna meita!

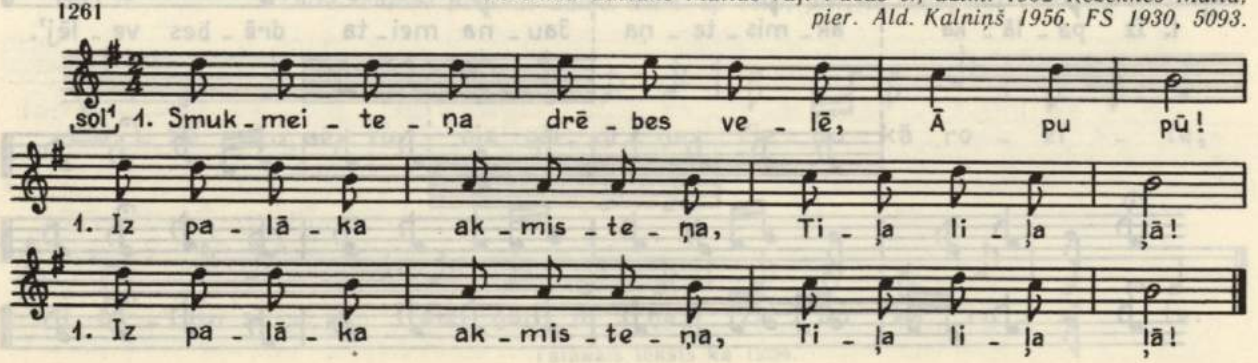
3. Dīvs paleidzi, jauna meita,
Padzird' munu kumeleņu!

4. Padzirdēj'se kumeleņu,
Byusi muna leigaveņa.

5. Nadzirdēšu kumeleņa
I nabyušu leigaveņa.

Veronika Laizāne Maltas raj. Pušas c., dzim. 1902 Rēzeknes Maltā; pier. Ald. Kalniņš 1956. FS 1930, 5093.

1261

2. Cauri jōja jauns puiškinis:
Dīvs paleidzi, smukmeiteņa!

3. Dīvs paleidzi, smukmeiteņa,
Patur' munu kumeleņu!

4. Tu, meiteņa, ej pi mane,
Ir pi mane loba dzeive.

5. Ir pi mane leli kolni,
Pa kolnimi boltakmini.

6. Ir pi manim lelas pļovas,
Pa pļovomi šolka zōle.

7. Ir pi mane lela upe,
Cauri taki madsupeite.

8. Nasalīlej tu, puiškini,
Zynu tovu dzeivōšonu.

9. Pa kolnimi golvas vōļoj's,
Vot i tovi boltakmini.

10. Pa pļovomi moti staipōs,
Vot i tova šolka zōle.

11. Cauri taki ašņa upe,
Vot i tova madsupeite.

12. Tu nūīsi soldotūsi,
Mani vīnu tu pamessi.

13. Kolnā kōpu, zūbyns rūkā,
Osorōs vin mozgovōsi.

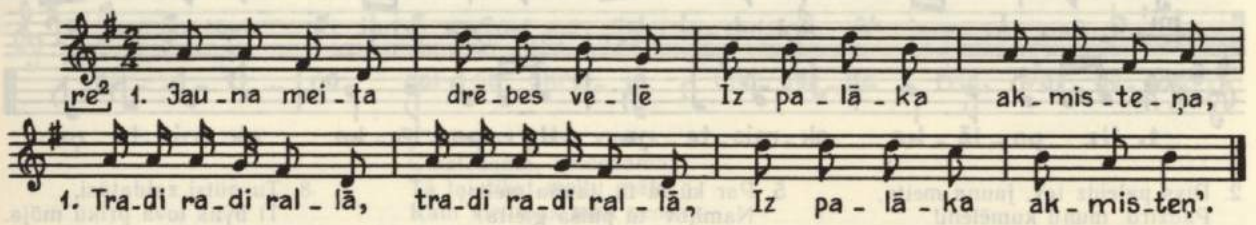
14. Svešā molā suni rēja,
Borgi kungi gryuši komoj.

15. Kab zynōtu ņyu māmeņa,
Kaids as asu nūsavōrdzis.

16. Lobōk byutu mani mozu
Upeitēi īmatuse,

17. Nakai lelu izaudzēj'se,
Soldotūsi atdavuse.

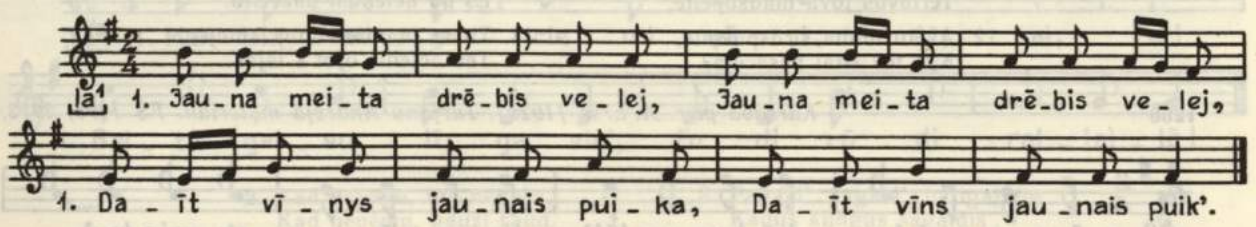
1262 *Helena Gutāne Cēsu Raunā, dzim. 1897, melodiju dzirdējusi Ludzas Nautrēnos; pier. V. Stelbergs 1940. FS 1700, 5414.*

2. Jauns puiseitis cauri brauce:
Dīvs paleidzi, jauna meita!

3. Dūsi manam zyrgam dzerti,
Byusi muna ļaudaveņa!

1263 *Gelina Namsone Kārsavas raj. Nautrēnu c., 63 g. v.; pier. D. Jaunslaviete 1958. FS 1940, 6946.*

2. Dūd, meiteņa, zyrgam dzerti,
Padzirdi tu munu zyrgu!

3. Byusi muna leigaveņa,
Muns gorods iz pricys stōvi.

4. Maņ maizeite kei sauleite,
Pa kolnymi boltakmini.

5. Pa pļovomi šolka zōle,
Pa liknemi madsupeite.

6. Zynu, zynu es, puiseiti,
Keida tova dzeivōšana.

7. Tu nūīsi zoldotūsi,
Vot i tovys pricys gorods.

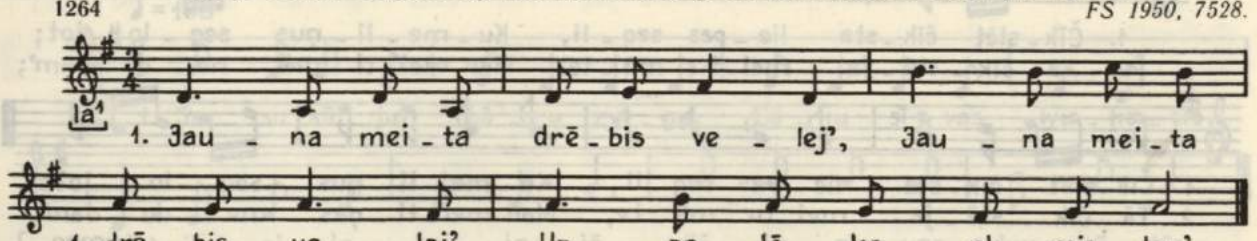
8. Tev idūs i blisi, lūdi,
Vot tī tova saulis maize.

9. Pa kolnymi golvys gulēs,
Vot tī tovi boltakmini.

10. Pa pļovom vējs motus staipēs,
Vot tī tova šolka zōle.

11. Pa līknemi asnis līsis,
Vot tī tova madsupeite.

1264 *Valerija Donska Dagdas raj. Ezernieku c., 90 g. v., dzim. Ludzas Ciblā; pier. R. Jermaks 1960. FS 1950, 7528.*

2. Cauri brauce jauns puiseitis:
Dīvs paleidzi, dzaltōneit!

3. Padzird' munu kumeleņu,
Bȳusi muna leigaveņ'!

4. Paļdis, paļdis, jauns puiseiti,
Kai as tevi nazȳnōj'!

5. Munā sātā loba dzeive,
Loba dzeive — dōrgakmiņs.

6. Zaltupeite cauri taki,
Šolka zōle beregā.

7. Paļdis, paļdis, mīleigaisi,
Kai as teve nazȳnōj'!

8. Tu nūīsi soldatūsi,
Tī bȳus tova loba dzeiv'.

9. Tu nūliksi sovu golvu,
Tī bȳus tovi dōrgakmiņ'.

10. Tu rozlīsi sovu ašni,
Tī bȳus tova zaltupeit'.

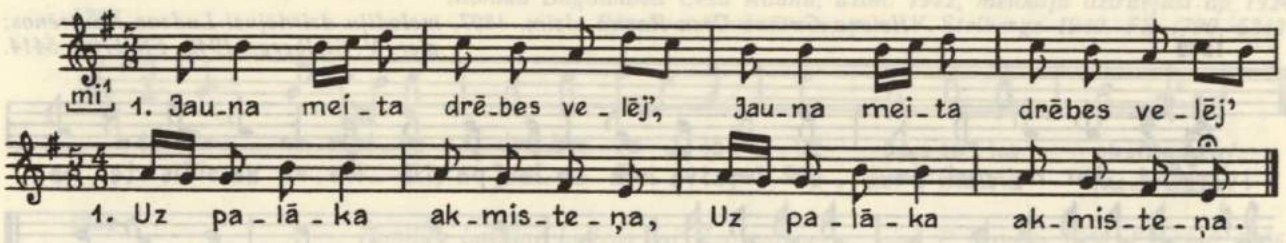
11. Vējeņš motus purȳnōsi,
Tī bȳus tova šolka zōļ'.

12. Vai tu muna mīleigōi,
Kas tev itū pasacēj'?

13. Nikas maņ(i) nasacēja,
Pa acteņom vin pazȳn'.

14. Tu ar mani runoj, smejis,
Tev osorȳs acīs lej's.

1265 *Broņislava Ignatāne Daugavpils raj. Aužgulēnu c., dzim. 1907; pier. P. Dambis 1959. FS 1945, 1101.*

2. Dīvs paleidz tev, jauna meita,
Padzird' munu kumēleni!

3. Padzird' munu kumēleni,
Sēst' ar mani komonōsi!

4. Padzirdēšu kumēleni,
Nasēdēšu komonōsi.

5. Par kū ta tu, jauna meita,
Namiļov' tu puiša gleita?

6. Maņ jir mōjōs prīka sāta,
Caur upeit' ar madu taka.

7. Pa teirumim dōrgakmiņi,
Pa pļovomi šolku zōle.

8. Tu nūīsi zaldatūsi,
Tī bȳus tova prīku mōja.

9. Plinti, zūbȳnu nosōsi,
Tei bȳus tova leigaveņa.

10. Nu zūbȳna golvas krissi,
Tī bȳus tovi dōrgakmini.

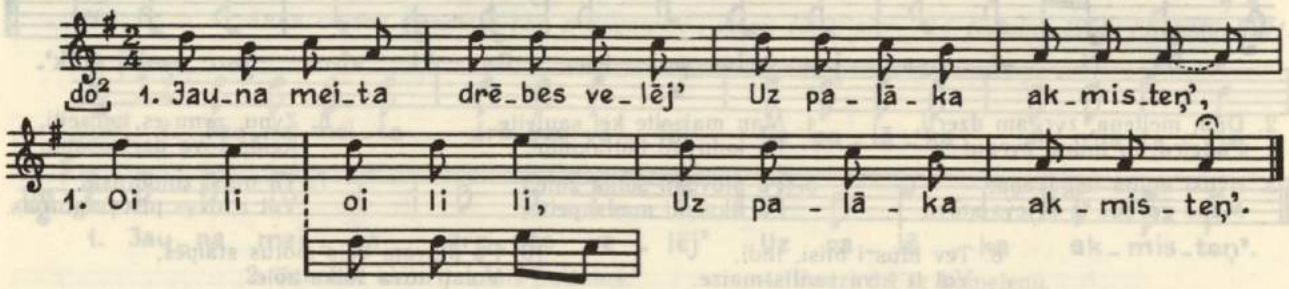
11. Pats i sovu asni līsi,
Tei bȳus tova madsupeite.

12. Ak tu muna sirdspukeite,
Kas tev šitai pasacēja?

13. Nikas manim nasacēja,
Es pa acteņom pazeistu.

14. Tu ar manim runoj, smējīs,
Tev actenis osor's lējās.

1266 *Kārsavā pier. Ā. Erss [1920]. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 2912.*

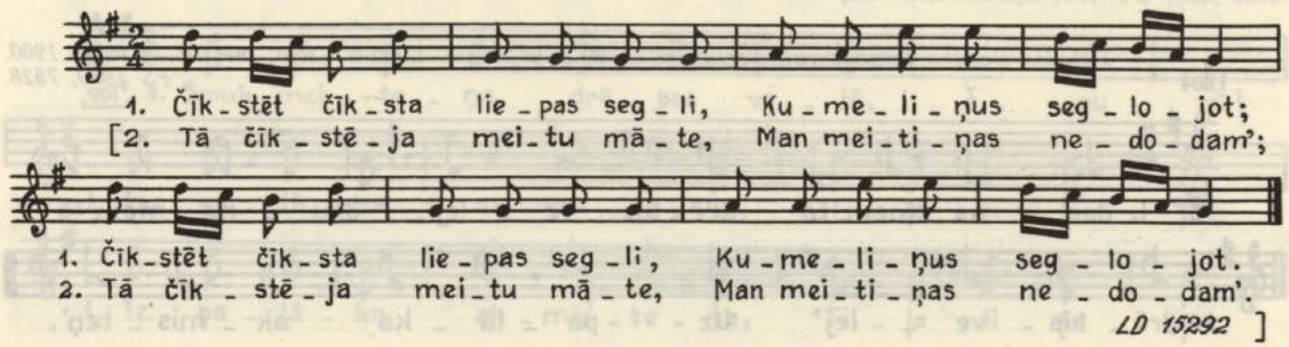
2. Dasabrauce jauns puiseitis:
Dīvs paleidzi, jauna meita!

3. Padzird' munu kumeleņu,
Bȳusi muna ļaudaveņa!

4. Nadzirdeišu kumeleņa,
Nabȳuš' tova ļaudaveņa.

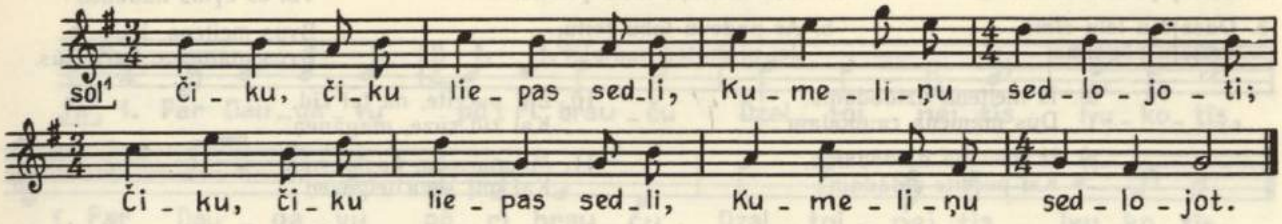
PUIŠA DZIESMAS. ATRAIDĪTAIS PUISIS

1267 *Valkas Lejasciemā pier. Jurjānu Andrejs 1891. FS 1495, 974.*

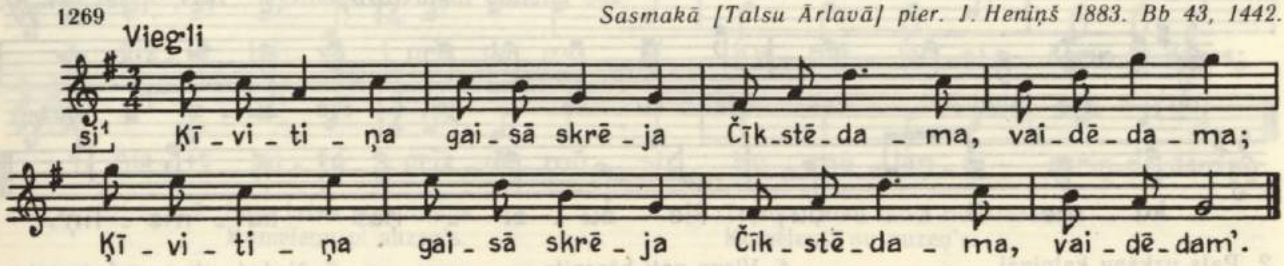

LD 15292]

1268 *Sasmakā [Talsu Ārlavā] pier. J. Heniņš 1889. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 2203.*

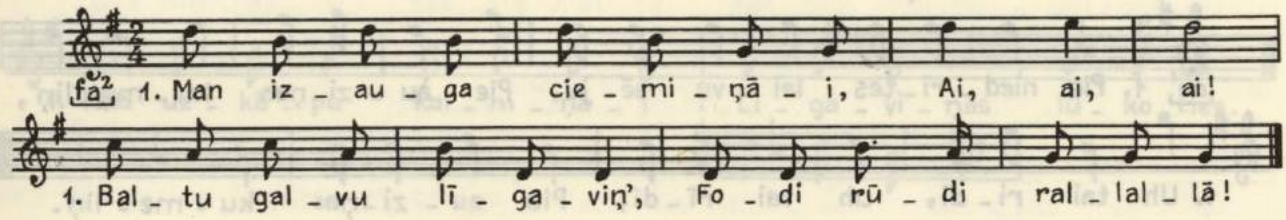

1269 *Sasmakā [Talsu Ārlavā] pier. J. Heniņš 1883. Bb 43, 1442.*

[Cielaviņa gaisā skrēja,
Čikstēdama, vaidēdama;
Tā lai čīkst meitu māte,
Kam meitiņas man nedeva.
LD 15295]

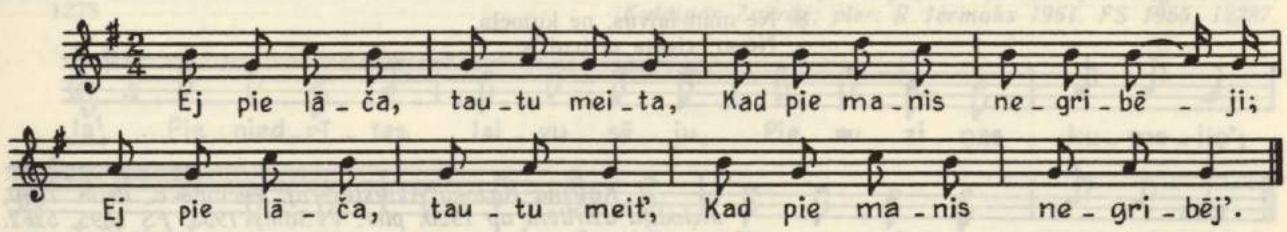
1270 *Lize Aizupe Valkas Sinolē, 65 g.v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 968.*

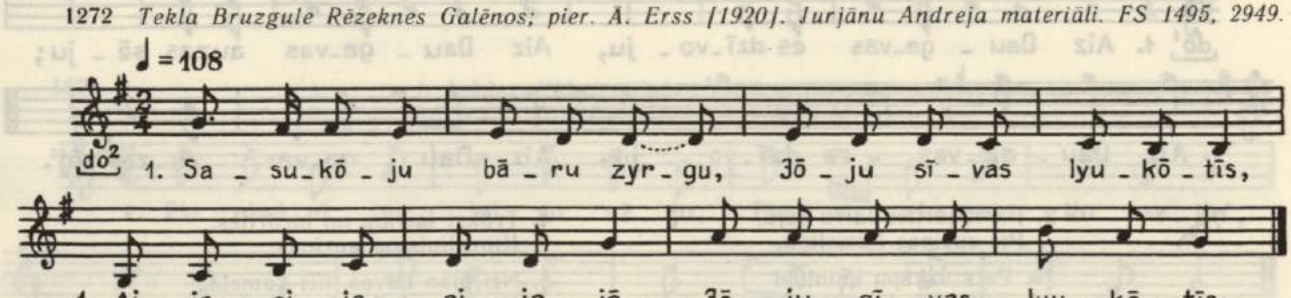
2. Kad precēju, tad nenāca,
Kad neņēmu, gauži raud.

3. Pagaid', pagaid', baltgalvīte,
Kādus kungus sagaidīs'.

1271 *Rīgā pier. K. Ķuzis. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 2617.*

1272 *Tekla Bruzgule Rēzeknes Galēnos; pier. A. Erss [1920]. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 2949.*

2. Jōju, jōju garu ceļu,
Dasajōju lelu cīmu.

3. Dasajōju lelu cīmu,
Isajōju pogolmā.

4. Isajōju pogolmāi,
Sēd meiteņa klēts priškā.

5. As padevu lobu reitu,
Jei ni mutes naatplēt'.

6. Ak tu kaida cyukas daguns,
Voi es cytas nadabōš'!

7. Byus meiteņa, kura īs,
Byus māmeņa, kura dūs.

8. Īs meiteņa dzīdōdama,
Dūs māmeņa raudōdam'.

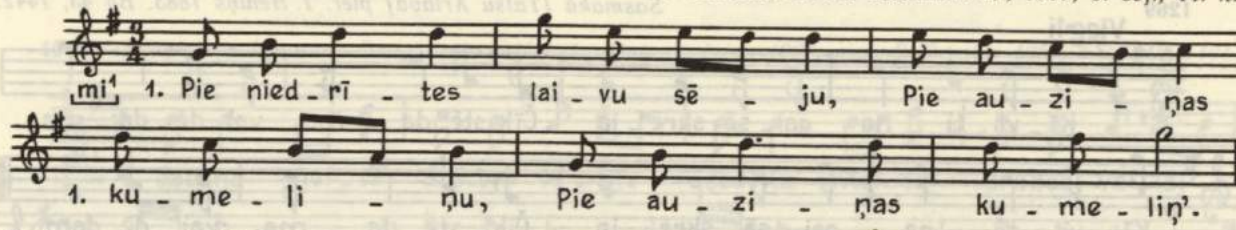
9. Īs meiteņa dzīdōdama,
Kai pučeite zīdādam'.

10. Zīd pučeite, na tai zīd,
Kai zīd rūze, maganeņ'.

11. Miļ mōseņa, na tai miļ,
Kai miļ sova leigoveņ'.

1273

J. Cimze. Dziesmu rota. R., 1884, 7. sēj., 5. nr. J. Vītols. 200 latviešu tautas dziesmas. R., 1919, 2. sēj., 44. nr.

2. Pats uzkāpu kalniņāi
Zeltenītes lūkotiesi.

3. Gan bij lielas, gan bij mazas,
Nav manami prātiņami.

4. Viena pati bārenīte,
Tā manami prātiņami.

5. Tai es devu sav' rociņu,
Savu zelta gredzentiņu.

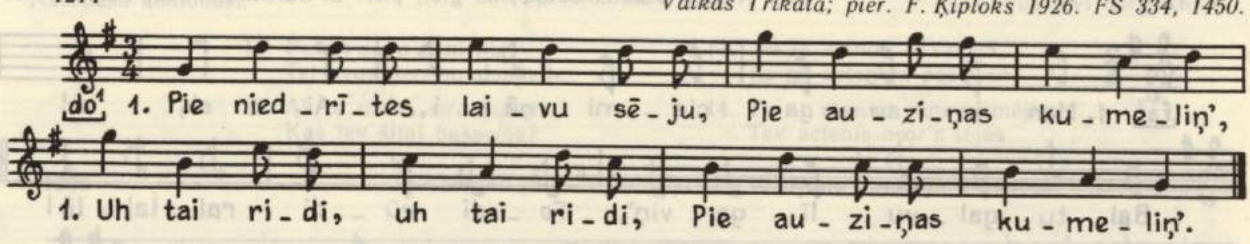
6. Nedod rokas, nedod mutes,
Neņem zelta gredzentiņu.

7. Sprūk laiviņa no niedrītes,
No auziņas kumeliņis.

8. Ne man laivas, ne kumeļa,
Ne man ciema zeltenītes.

1274

Emma Ķiploka Valmieras Brenguļos, 60 g.v., dziesmu dzirdējusi Valkas Trikātā; pier. F. Ķiploks 1926. FS 334, 1450.

2. Pats uzkāpu kalniņāi
Līgaviņas lūkoties.

3. Gan bij lielas, gan bij mazas,
Netīk manam prātiņam.

4. Viena pati bārenīte,
Tā tīk manam prātiņam.

5. Tai es devu sav' rociņu,
Būsi mana ligaviņ'!

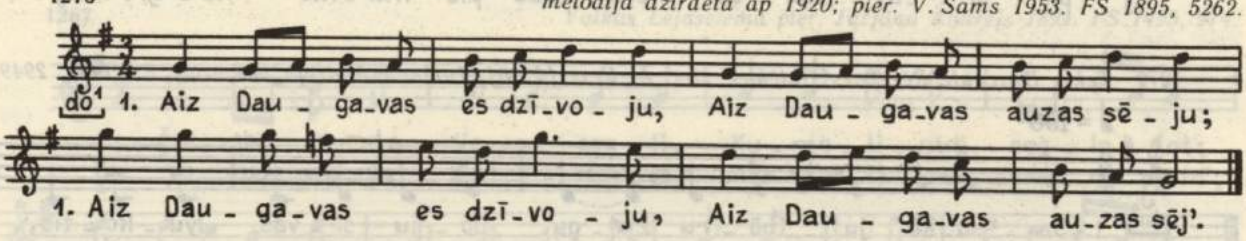
6. Neņem rokas, nedod mutes,
Neņem zelta gredzentiņ'.

7. Trūkst laiviņa no niedrītes,
No auziņas kumeliņš.

8. Ne man laivas, ne kumeļa,
Ne ar' ciema zeltenīt's.

1275

Katrīna Kažoka Aknīstes raj. Vecuma c., dzim. 1890, melodija dzirdēta ap 1920; pier. V. Sams 1953. FS 1895, 5262.

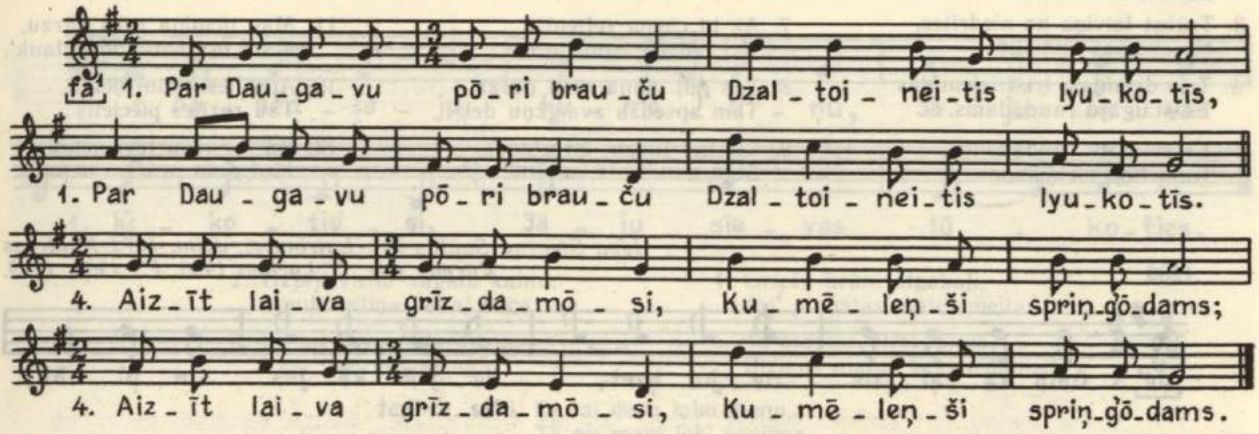
2. Pie niedrītes laivu sēju,
Pie auziņas kumeliņu.

[3. Pats uzkāpu kalniņāi
Zeltenītes lūkotiesi.]

4. Trūkst laiviņa no niedrītes,
Kumeliņis no auziņas.

5. Nei man laivas, nei kumeļa,
Nei man daiļas līgaviņas.

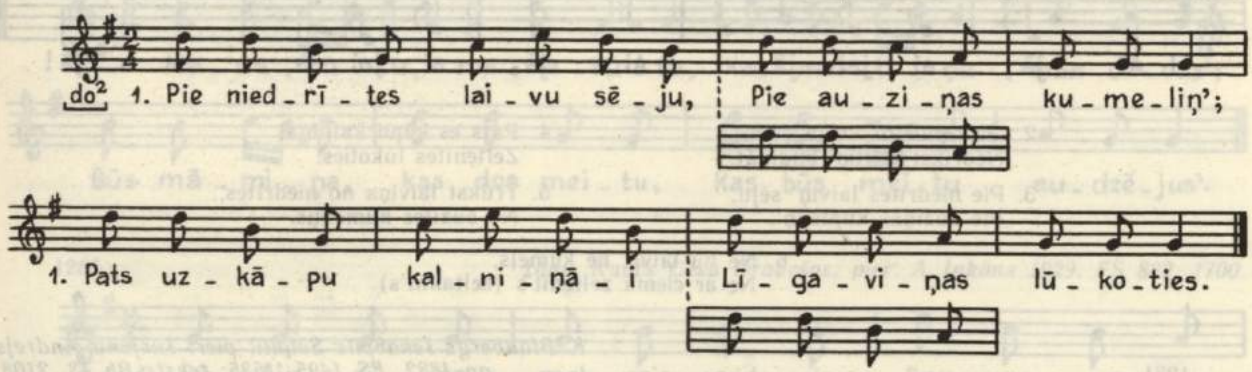
1276 *Anna Jaudzema Daugavpils Līvānos, dzim. 1860; pier. E. Melngailis 1924. FS 1045, 590.*

2. Sēju laivu pi nīdreitis,
Kumēleņu pi auzeņ's.

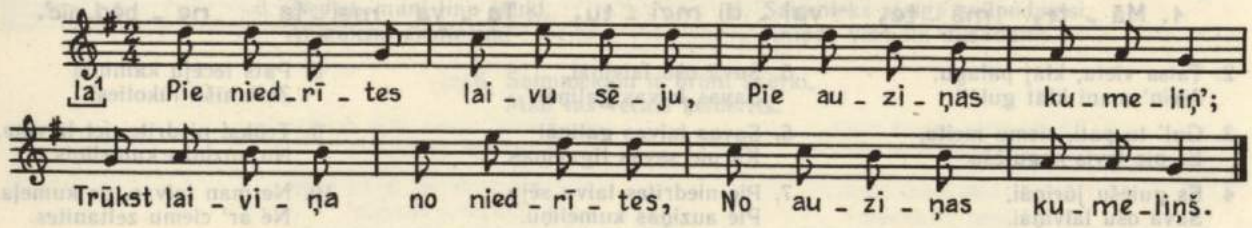
3. Tryukst maņ laiva nu nīdreitis,
Kumēleņši nu auzeņ's.

1277 *Jūlija Freimane Gaujenas raj. Abrupes c., 82 g.v., dzim. Valkas Annā; pier. A. Krūmiņš 1954. FS 1910, 48.*

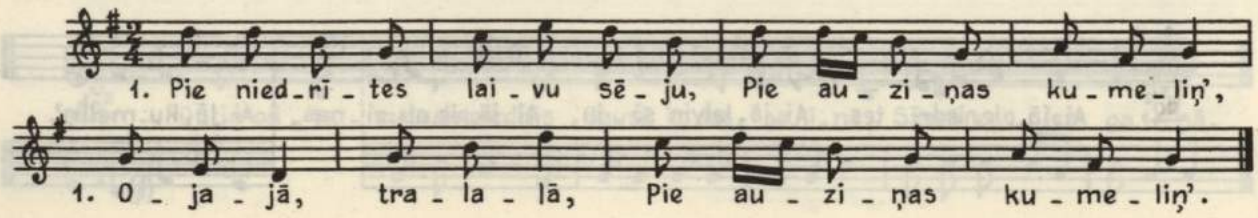

2. Trūkst laiviņa no niedrītes,
No auziņas kumeliņš.
Ne nu laivas, ne kumeļa,
Ne ar' jaunas līgaviņ's.

1278 *Anna Kļaviņa Liepājas raj. Grobiņā, 73 g.v., dzim. Kuldīgas Zvārdē; pier. R. Iermaks 1961. FS 1955, 12387.*

1279 *L. Jakāne Ilūkstes Bebrenē, apm. 50 g.v.; pier. J. Jakāns 1927. FS 444, 5.*

2. Pats uzkāpu kalniņāi
Zeltenītes lūkoties.

3. Trūkst laiviņa no niedrītes,
No auziņas kumeliņš.

4. Trīs dieniņas, trīs naksniņas
Es staigāju raudādams.

5. Es staigāju raudādamis,
Kumeliņa meklēdams.

6. Ceturtāi rītiņāi
Satiek ciema zeltenīt'.

7. Ak tu ciema zeltenīte,
Vai redzēji kumeliņ'?

8. Tas guļ manā rožu dārzā,
Tam apsedžu zvaigžņu deķ'.

9. Lūgties lūdzu, lai atdoda,
Solu naudu, tā neņēm'.

10. Kā lai varu tevim doti,
Lielu skādi padarīj'.

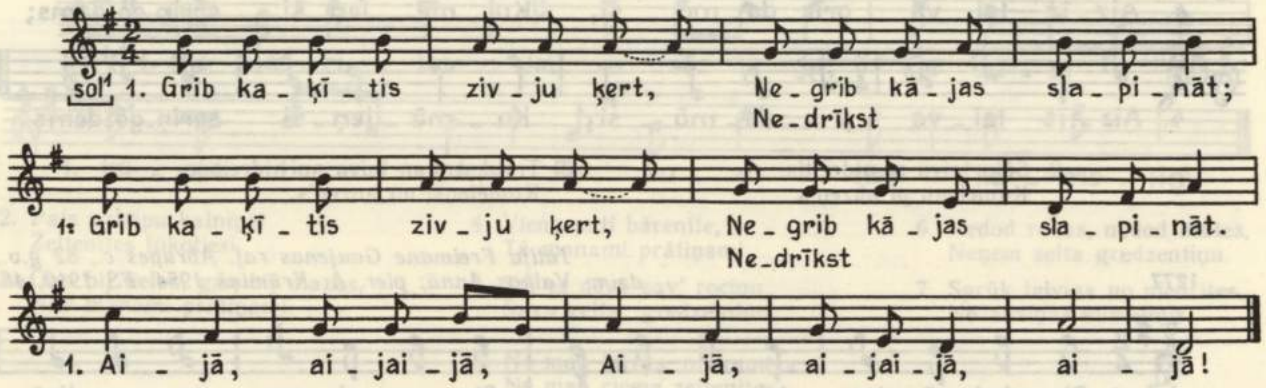
11. Man nomina rožu dārzu,
Man' brāļami rudzu lauk'.

12. Apsoliesi mani ņemti,
Tad rozītes piecietīš'.

13. Kā lai varu tevi ņemti,
Kad man prātam nepatic.

Ieva Stepēna Saldus raj. Lutriņu c., dzim. 1872 Kuldigas Vārmē; pier. D. Lucava 1963. FS 1965, 1229.

1280

2. Grib puisītis sievu ņemt,
Nedrīkst meitiņ' bildināt.

3. Pie niedrītes laiviņ' sēju,
Pie auziņas kumeliņ'.

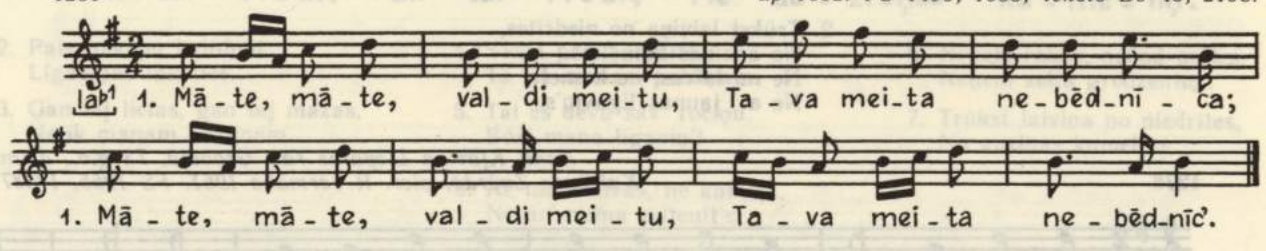
4. Pats es kāpu kalniņāi
Zeltenītes lūkoties.

5. Trūkst laiviņa no niedrītes,
No auzītes kumeliņš.

6. Ne nu laiva, ne kumeļš,
Ne ar ciema zeltenīt's (zeltainīt's).

K. Blaubergs Jēkabpils Sēlpilī; pier. Jurjānu Andrejs ap 1882. FS 1495, 1535; teksts Bb 43, 2108.

1281

2. Taisa vietu, klāj palagu,
Aicin' mani klāt gulēti.

3. Gul' tu pati, ciemu meita,
Es pie tevis negulēšu.

4. Es gulēšu jūriņāi,
Savā ošu laiviņāi.

5. Savā ošu laiviņāi,
Savas laivas galiņāi.

6. Savas laivas galiņāi
Kā pie savas ligaviņas.

7. Pie niedrītes laivu sēju,
Pie auziņas kumeliņu.

8. Pats tecēju kalniņāi
Zeltanīšu lūkotiesi.

9. Trūkst niedrīte, iet laiviņa,
No auziņas kumeliņis.

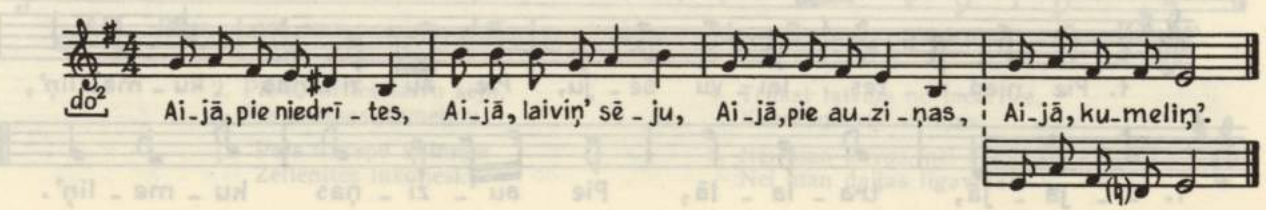
10. Ne man laivas, ne kumeļa,
Ne ar' ciemu zeltanītes.

11. Notek mana ošu laiva
Simt jūdžu naksniņāi.

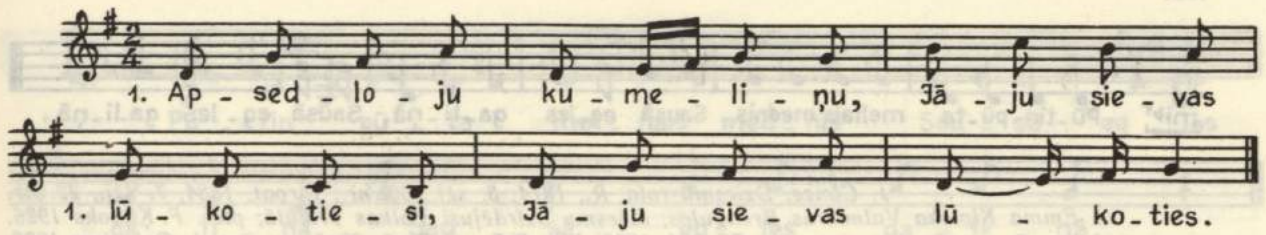
12. Simtu jūdžu naksniņāi,
Divi simti dieniņā.

1282

Rigas Aizkrauklē pier. Jurjānu Andrejs. FS 1495, 1770.

1283 *Liene Miķelsone Rīgas Mālpilī, 70 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 817.*

2. Uzjāj' vienu augstu kalnu,
Smukmeitiņa pakaļ nāca.

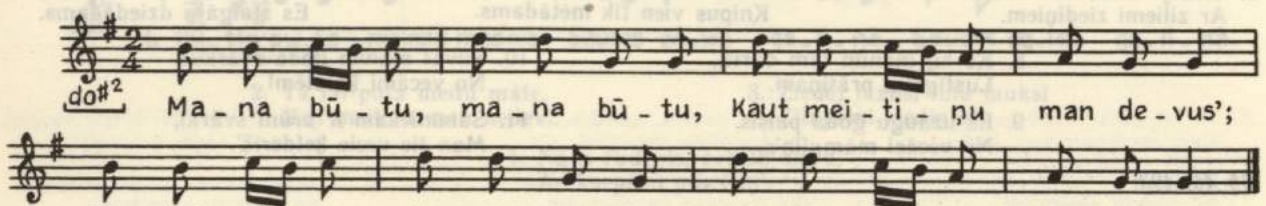
3. Es tai devu labu dienu,
Viņa labi nesaņēma.

4. Griežu brūni atpakaļi,
Jāj' pie cītas mātes meitas.

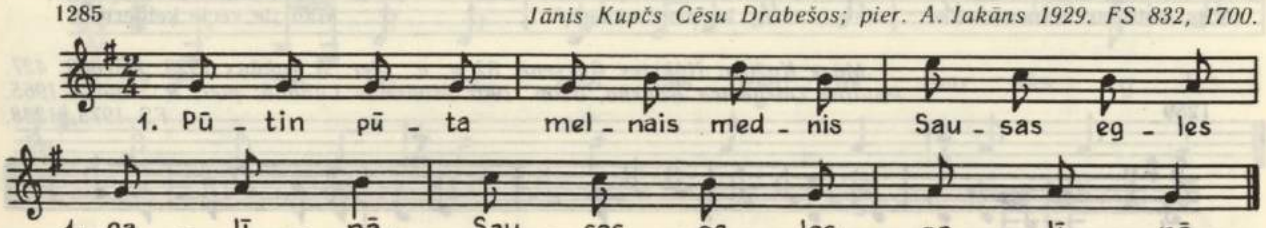
5. Tā stāvēja klētsdurvīs,
Brūnus matus ķemmēdama.

6. Es tai devu labu dienu,
Tā nu mani lab' saņēma.

1284 *Minna Serģe Valkas Lejasciemā, 80 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 1033.*

1285 *Jānis Kupčs Cēsu Drabešos; pier. A. Jakāns 1929. FS 832, 1700.*

2. Tā lai pūta meitu māte,
Ka meitīnu man nedev'.

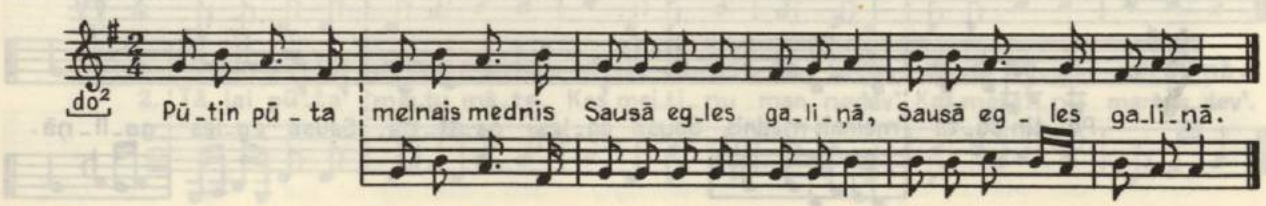
3. Ziediet, mani linu lauki,
Ar ziliemi ziediniem!

4. Nāks rudenis, ņemšu sievu,
Ar kurpēmi ravējīn'.

5. Saimnieks staigā svilpodamsi,
Knipas vien tik mētādams.

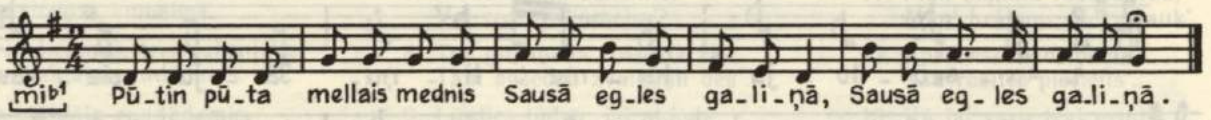
6. Saimniekam ir brūni svārki,
Man tas vecais ķelderīts.

1286 *Ērgļos pier. Jurjānu Andrejs 1891. Valkas Ēvelē pier. J. Ansbergs. FS 1495, 966.*

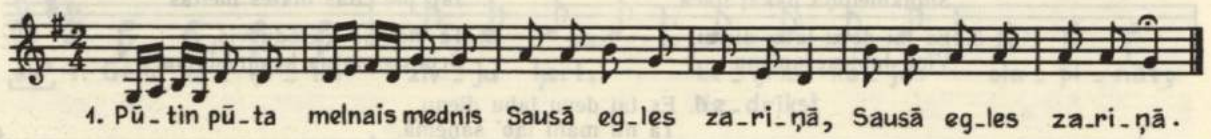
Anna Ķimele Kuldigas Rendā, dzim. 1902; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 4782.

1287

J. Cimze. Dziesmu rota. R., 1874, 3. sēj., 30. nr.; turpat, 1884, 7. sēj., 22. nr.
Emma Ķiploka Valmieras Brenguļos, dziesmu dzirdējusi Valkas Trikātā; pier. F. Ķiploks 1926. FS 334, 1292. Lize Priverte Rīgā, 68 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. Bb 46, 493.

1288

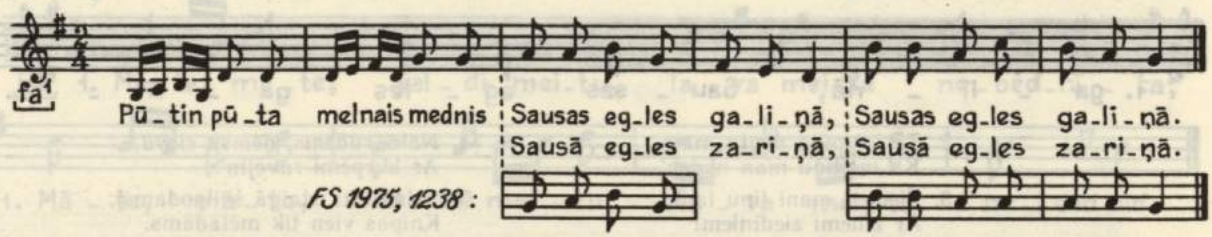
2. Tā lai pūta meitas māte,
Kam meitiņas man nedev'.
3. Ziedēj' mani linu lauki
Ar ziliemi ziediņiem.
4. Atnāks rudens, ņemšu sievu,
Ar kurpītēm ravējiņ'.
5. Saimnieks staigā šņaukādamis,
Knipus vien tik mētādams.
6. Teica mani lielēdāju,
Maz' darbiņa strādātāj'.
7. Saimnieks rāja ik dieniņas,
Es staigāju dziedādams.
8. Ko bij manim tam darīti,
Lustīgami prātiņam.
9. Es uzaugu goda puisis
No vecāsi māmuļiņ's.
10. Šuvat manim goda svārkus
No vecāmi ķeselēm!
11. Saimniekam ir brūni svārki,
Man tie vecie ķelderīš'.

Bb 46, 493:

1. Pūtiņ pūta melnais mednis
Sausā egles galiņā.
2. Tā lai pūta meitu māte,
Kas meitiņas man nedev'.
3. Ziedēj' mani linu lauki
Zilganiemi ziediņiem.
4. Nāks rudenis, ņemšu sievu,
Ar kurpēmi rāvējiņ'.
5. Saimnieks staigā slinkodamis,
Bikses vieni braucīdams.
6. Saimniekami brūni svārki,
Man tie vecie ķelderiš'.

Māre Kažoka Ilūkstes Gārsenē, 82 g. v.; pier. A. Jakāns 1929. FS 832, 427.
Paulīne Dargevica Bauskā, dzim. 1907 Madonas Lubānā; pier. R. Skudra 1965. FS 1975, 1238.

1289

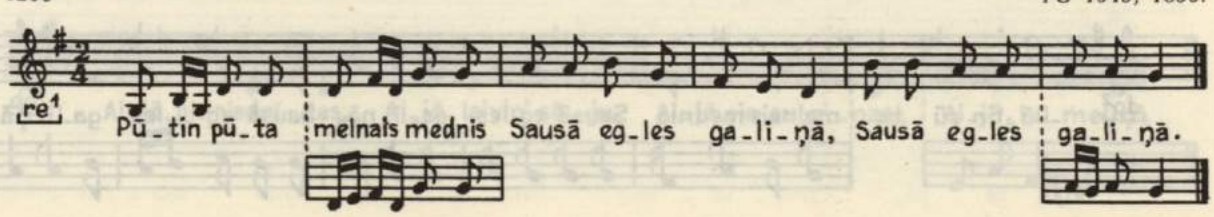

FS 1975, 1238:

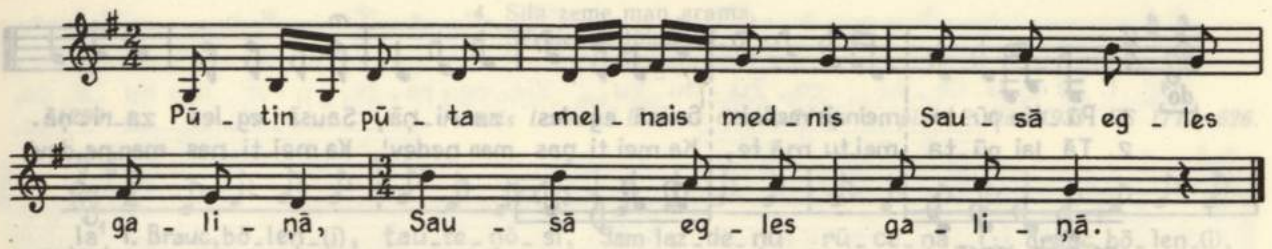
2. Tā lai pūta meitu māte,
Kas meitiņas man nedev'.
3. Vai neziedi mani lauki
Kuplajiemi ziediņiem?
4. Man pašami savi staļļi,
Savi bēri kumeliņ'.
4. Ziedēj' mana linu druva
Zeltītiemi ziediņiem.
5. Nāks rudenis, ņemšu sievu,
Ar kurpēmi rāvējiņ'.
6. Tai es došu savu klēti,
Savas klētes atslēdziņ'.

Marieta Zariņa Rūjienā, dzim. 1861 Valmieras Ipiķos; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 1856.

1290

1291 *Hermīne Šneidere Liepājas raj. Vērgales c., dzim. 1900; pier. V. Briede 1961. FS 1955, 20354.*

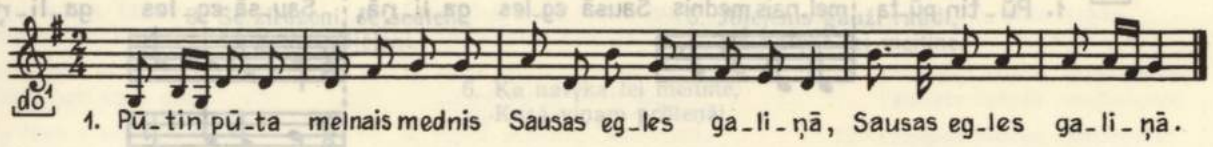

2. Tā lai pūta meitu māte,
Kas meitiņu man nedev'.

3. Turies, māte, nedod meitu!
Meitiņ' grūti audzināt.

4. Gan būs māte, kas dos meitu,
Kas prot meitu audzināt.

1292 *Marta Lāce Gaujenas raj. Gaujas c., 63 g. v.; pier. Ald. Kalniņš 1954. FS 1910, 188.*

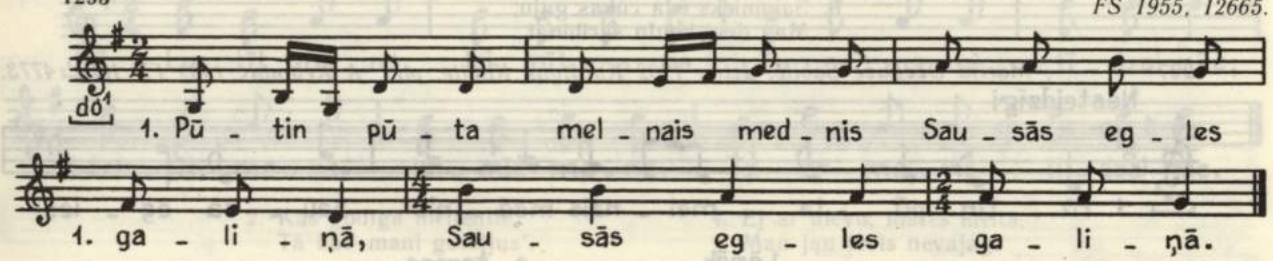
2. Tā lai pūta meitu māte,
Kas meitiņu man nedev'.

3. Ziedēj mansi linu lauksi
Zilajiemi ziediņiem.

4. Nāks rudenis, ņemšu sievu,
Ar kurpēmi plūcējiņ'.

Lizbete Valdmane Liepājas raj. Tāšu c., 60 g. v.; pier. R. Jermaks 1961. FS 1955, 12665.

1293

2. Tā, lūk, pūta tautu dēlis,
Mātei meitu prasīdams.

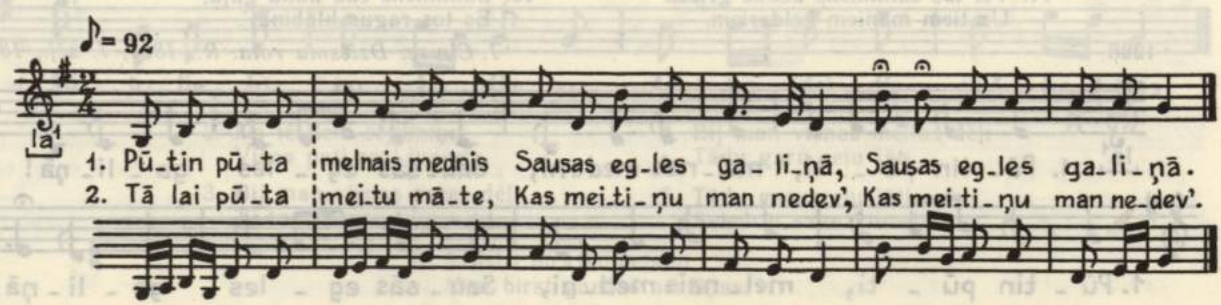
3. Turies, māte, nedod meitu,
Grūt' meitiņu audzināt.

4. Kā puķīte, kā rozīte,
Kā Vāczemes magonīt'.

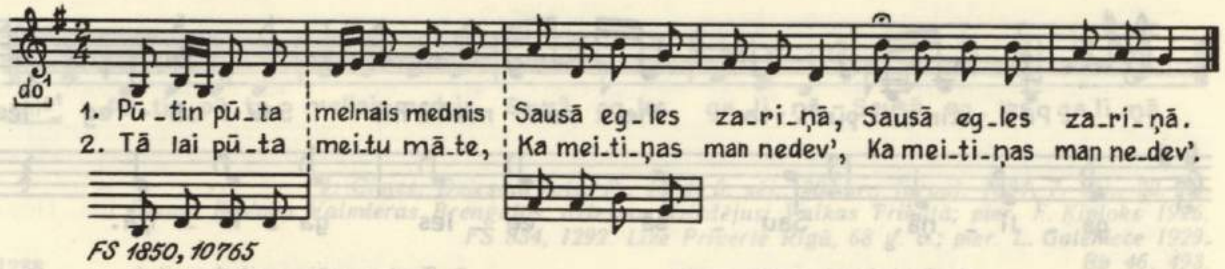
5. Cik naksniņas pārgulēji
Pie meitiņas šūpulī,

6. Pie meitiņas šūpulī
Apautāmi kājiņām.

1294 *Arvids Lūcis Alūksnē, dzim. 1897 Valkas Annā; pier. V. Bendorfs 1969. FS 1990, 35.*

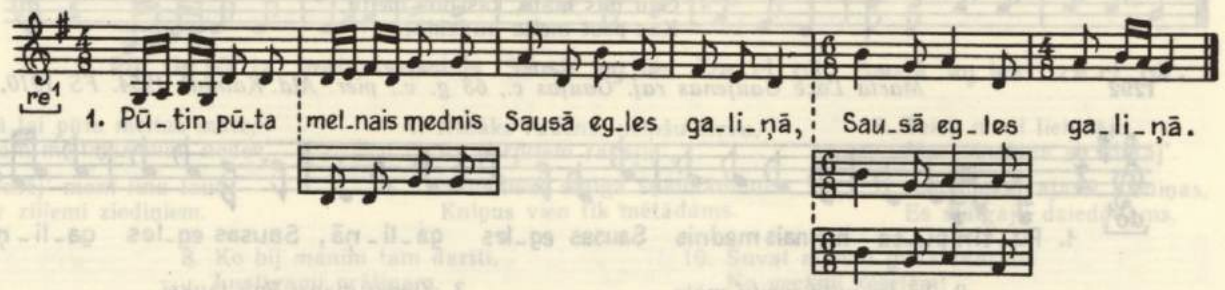
1295 *Andrievs Kalniņš Krustpilī, dzim. 1866; pier. E. Melngailis 1924. FS 1045, 2934.*
Minna Briviņa Ogres Skrīveros; pier. V. Sams 1949. FS 1850, 10765.

FS 1850, 10765

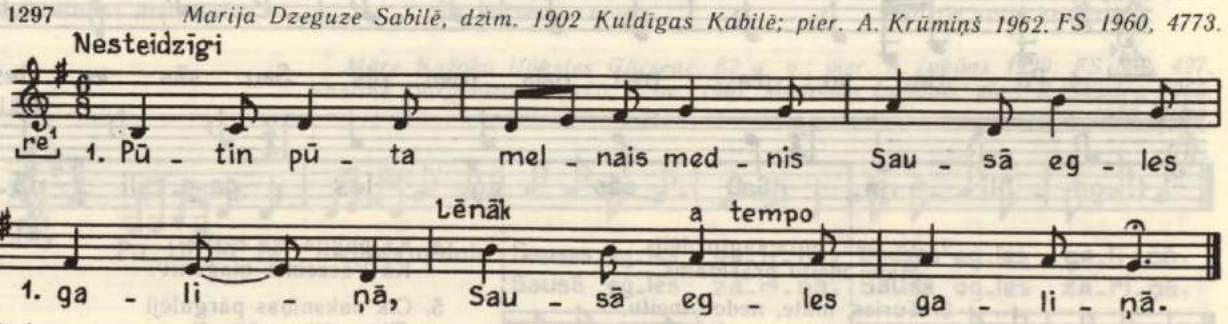
Elizabete Berga Tukumā, 80 g. v., dziesmu dzirdējusi Limbažos; pier. V. Sams 1948. FS 1835, 7474.

1296

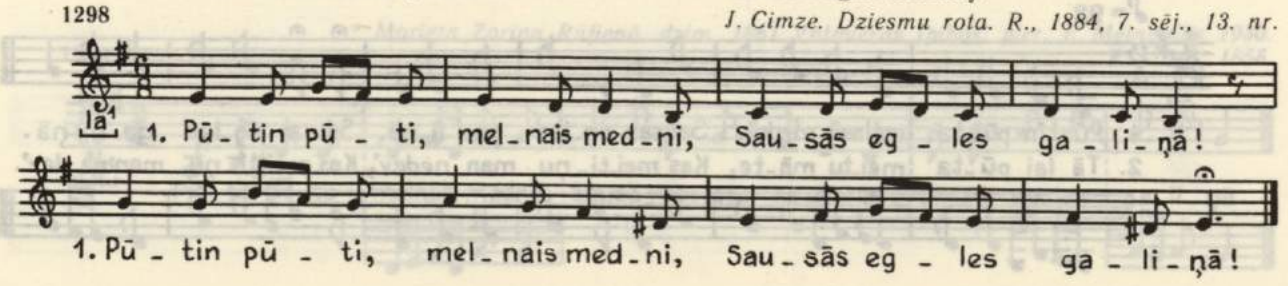
2. Tā lai pūta meitu māte,
Kam meitiņas man nedev'.
3. Ziedi, mansi linu lauksi,
Ar ziliemi ziediņiem!
4. Nāks rudenis, ņemšu sievu,
Ar kurpītēm ravējiņ'.
5. Saimnieks rāja ik dieniņas,
Es staigāju raudādams.
6. Saimniekam bij brūni svārki,
Man tie vecie ķelderiš'.
7. Šujat manim goda svārkus
No veciemi ķeseliem!
8. Saimnieks ēda cūkas gaļu,
Man dev' kaulu skribināt.

1297 *Marija Dzeguze Sabilē, dzim. 1902 Kuldīgas Kabilē; pier. A. Krūmiņš 1962. FS 1960, 4773.*

2. Tā lai pūta meitu māte,
Kas meitiņu man nedev'.
3. Ziedēj' mana linu druva
Ar ziliemi ziediņiem.
4. Linu druva priecājāsi:
Te liks tava muguriņ'.
5. Līksti pati, linu druva,
Nelīks mana muguriņ'.
6. Nāks rudenis, ņemšu sievu,
Ar kurpēmi plūcējiņ'.
7. Saimnieks staigāj' šņaukādamis,
Knipus vien tik mētādams.
8. Teica mani lielēdāju,
Maz' darbiņa darītāj'.
9. Saimnieks rāja ik dieniņas,
Es staigāju dziedādam'.
10. Ko man bija tam darīti,
Lustīgami prātiņam.
11. Es izaugu goda vīris
No tās savas māmuliņ's.
12. Šujat manim goda svārkus
No veciemi ķelderiem!
13. Saimniekam ir brūni svārki,
Man tie vecie ķelderīš'.
14. Vēl tas saimnieks zobus grieza
Uz tiem maniem ķelderiem.
15. Saimnieks ēda auna gaļu,
Es tos ragus klabināj'.

1298 *J. Cimze. Dziesmu rota. R., 1884, 7. sēj., 13. nr.*

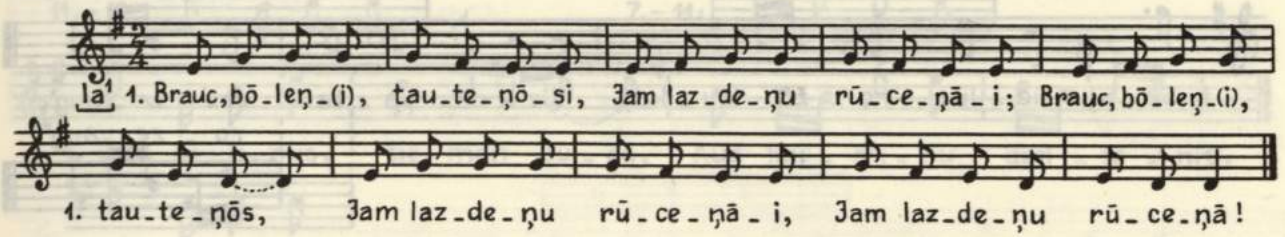

2. Lai tā pūta meitu māte,
Kam meitiņas man nedev'.

3. Kas man deva treknu zemi,
Kas bagātu mātes meit'.

4. Sila zeme man arama,
Sērdienīte lūkojam'.

1299 *Pēteris Laizāns Ludzas Ciblā, 71 g. v.; pier. P. Ore 1939. FS 1712, 626.*

2. Cyti kūki blēņas dora,
Lozda blēņas nadarēja.

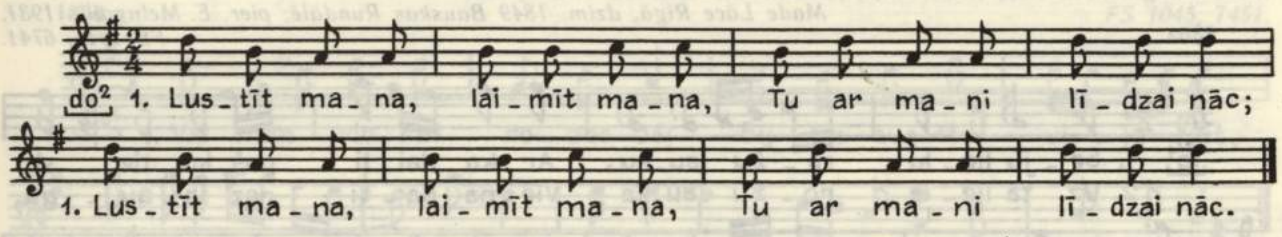
3. Še zirdzeni, še sedleni,
Še gotovi jōjējeni.

4. Kumēlenis dreiži taki,
Jōjējenis gauži raudi.

5. Jōjējenis gauži raudi,
Ka natyka tei meitine.

6. Ka natyka tei meitine,
Kura viņam prōteņāi.

1300 *Katrīna Kronberga Liepājas Kalētos, dzim. 1858 Liepājas Pērkonē; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 3339.*

2. Kas godiga meitenīte,
Tā būt' mani gaidījus'.

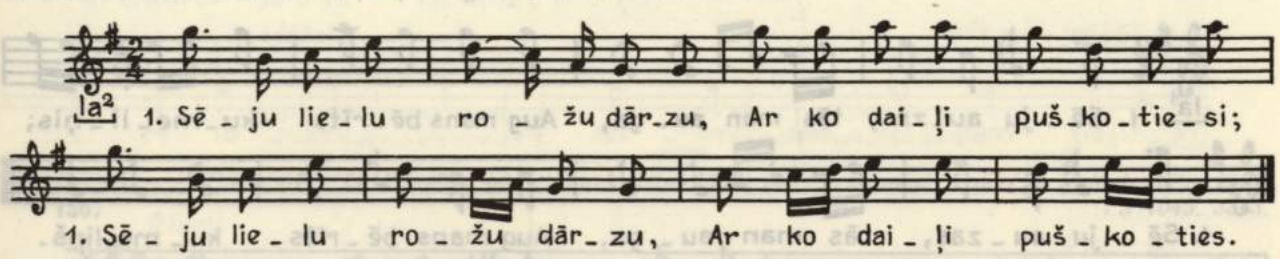
3. Kas bij tāda vīzdegune,
Garām gāja šņaukādam'.

4. Ej ar dievu, mātes meita,
Man jau tevis nevajag!

5. Gan būs māte, kas dos meitu,
Kas māk meitu audzināt.

6. Kā puķīti, kā rozīti,
Kā Vāczemes magonīt'.

1301 *Alma Inta Rīgā, 39 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 4655.*

2. No tā liela sējumiņa
Viena pati roz' izauga.

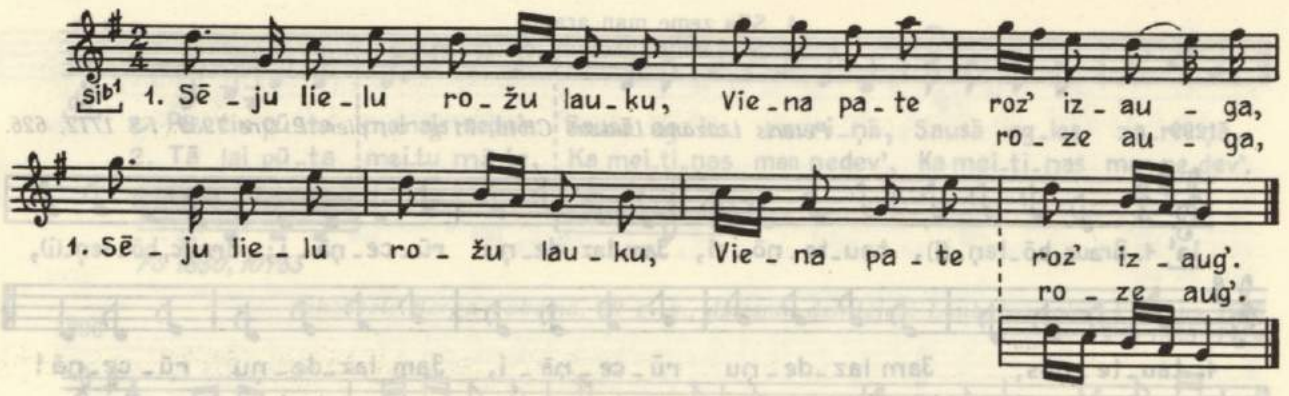
3. Bij man vienas rozes dēļi
Tādu [augstu viju vīti].

4. Bij man vienas meitas dēļi
Tādu garu ceļu jāti.

5. Tādu garu ceļu jāti,
Sviedrēt savu kumeliņu.

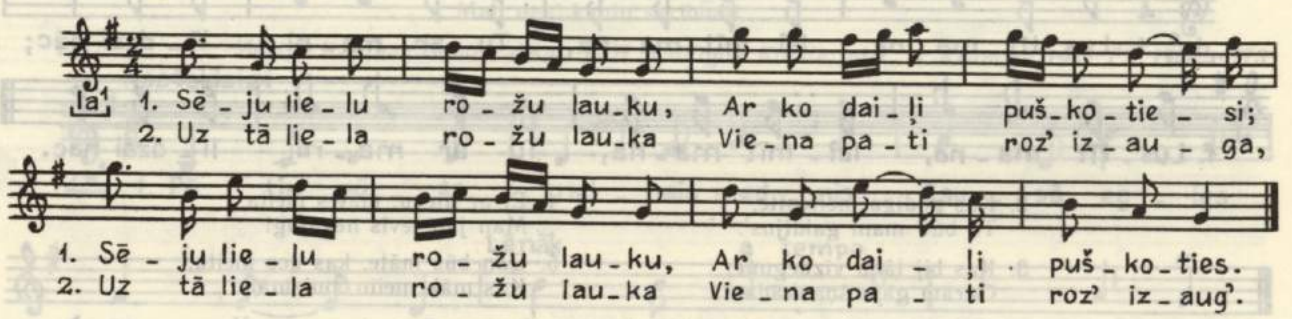
6. Sviedri bira kumeļami,
Man birst gaužas asariņas.

1302 *Ilze Zandberga Bauskā, dzim. 1845 Kuldigas Skrundā; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 3166.*

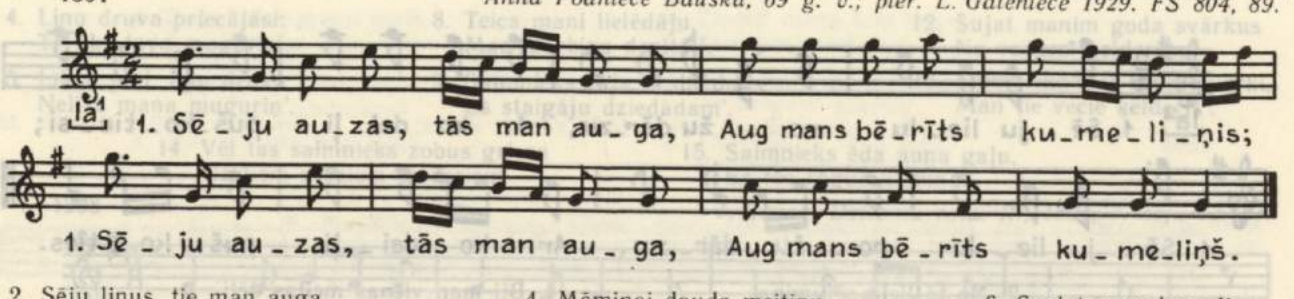

2. Sēju linus, tie man auga,
Aug bērītis kumeliņis.
3. Bij man vienas rozes dēļi
Tādu augstu sētu vīti.
4. Bij man vienas meitas dēļi
Seglot savu kumeliņu.
5. Seglot savu kumeliņu,
Tādu garu ceļu jāti.
6. Tādu garu ceļu jāti,
Tādu bargu māti lūgti.

1303 *Made Lāce Rigā, dzim. 1849 Bauskas Rundālē; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 6741.*

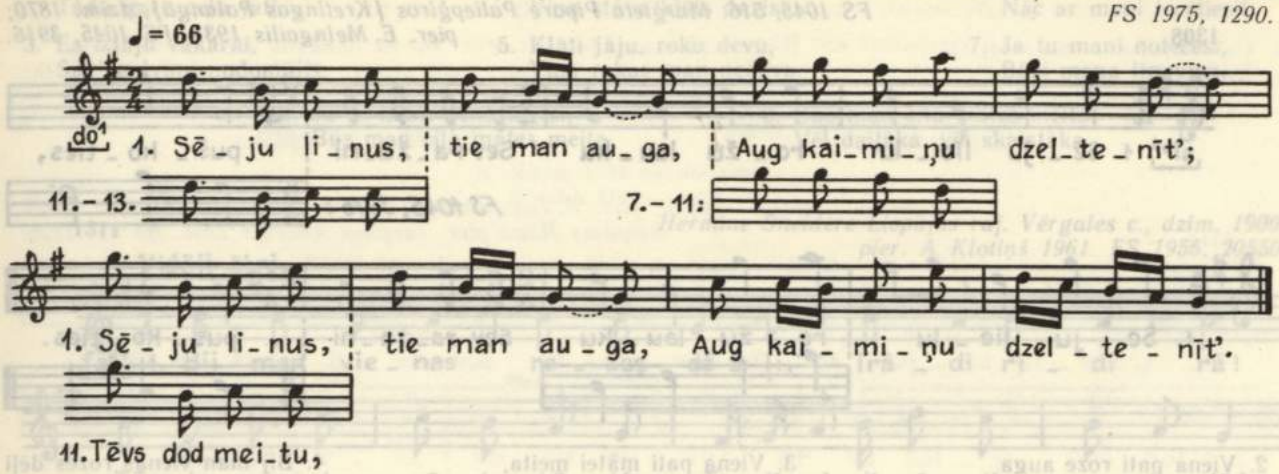

1304 *Anna Podniece Bauskā, 69 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 89.*

2. Sēju linus, tie man auga,
Aug kaimiņu zeltenītes.
3. Sēju lielu rožu dārzu,
Viena pati roze auga.
4. Māmiņai daudz meitiņu,
Viena mana ligaviņa.
5. Bij man vienas meitas dēļi
Seglot savu kumeliņu.
6. Seglot savu kumeliņu,
Tādu garu ceļu jāti.
7. Tādu garu ceļu jāti,
Tādu bargu māti lūgti.
8. Ai, kaimiņu zeltenīte,
Kam tu augi tik ražena!
9. Dien' tu manim prātā stāvi,
Nakti sapnī rādījiesi.

1305 *Emilija Irbite Bauskas raj. Īslices c., dzim. 1882 Bauskas Mežotnē; pier. R. Skudra 1965. FS 1975, 1290.*

2. Sēju auzas, tās man auga,
Aug bērītis kumeliņš.

3. Sēju lielu rožu dārzu,
Viena pati roze auga.

4. Bij man vienas rozes dēļ
Tādu lielu viju vīt.

5. Bij man vienas meitas dēļ
Seglot savu kumeliņ'.

6. Seglot savu kumeliņu,
Tādu garu ceļu jāt,

7. Tādu garu ceļu jāt,
Tādu bergu mātī lūgt.

8. Plūst sviedriņi kumeļam,
Birst man gaužas asariņ's.

9. Jemu savu raibu deķi,
Slauku sviedrus kumeļami.

10. Jemu savu zīda drānu,
Slauku gaužas asariņ's.

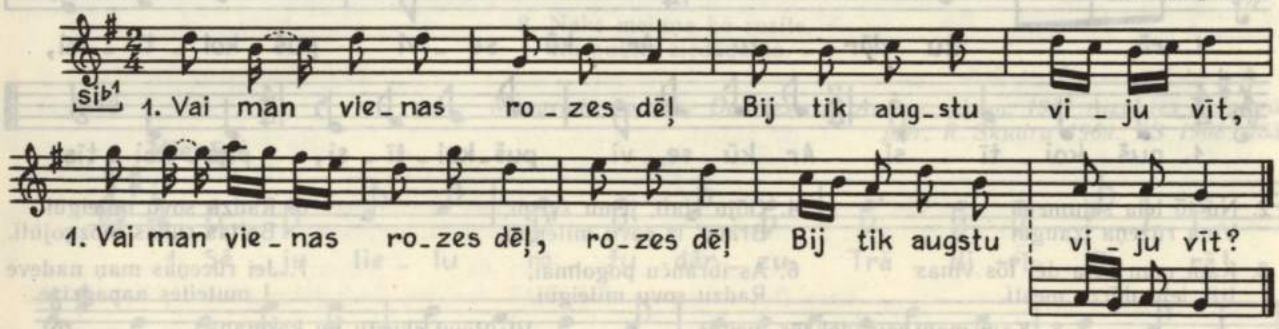
11. Tēvs dod meitu, māte liedza,
Tautiets lūdzās raudādams,

12. Tautiets lūdzās raudādams,
Mātei rokas bučodams.

13. Mātei rokas bučodams,
Tēvam vaigus glaudīdams.

Marija Sile Bauskas Skaistkalnē, dzim. 1856; pier. E. Melngailis 1933. FS 1045, 7451.

1306

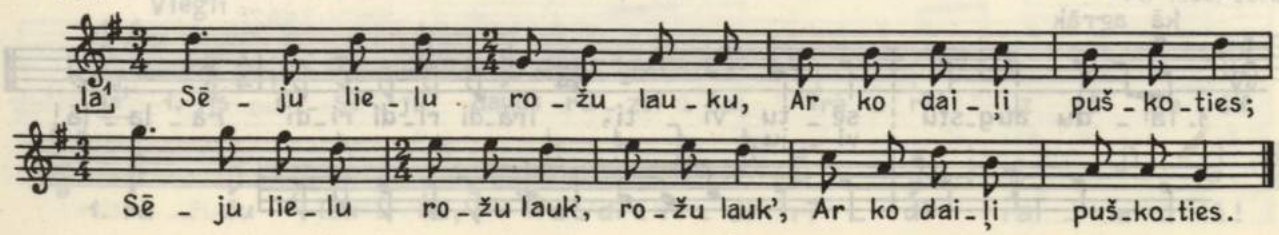

2. Vai mane vienas meitas dēļ
Bij tik garu ceļu jāt?

3. Bij tiki garu ceļu jāt,
Sviedrot savu kumeliņ'?

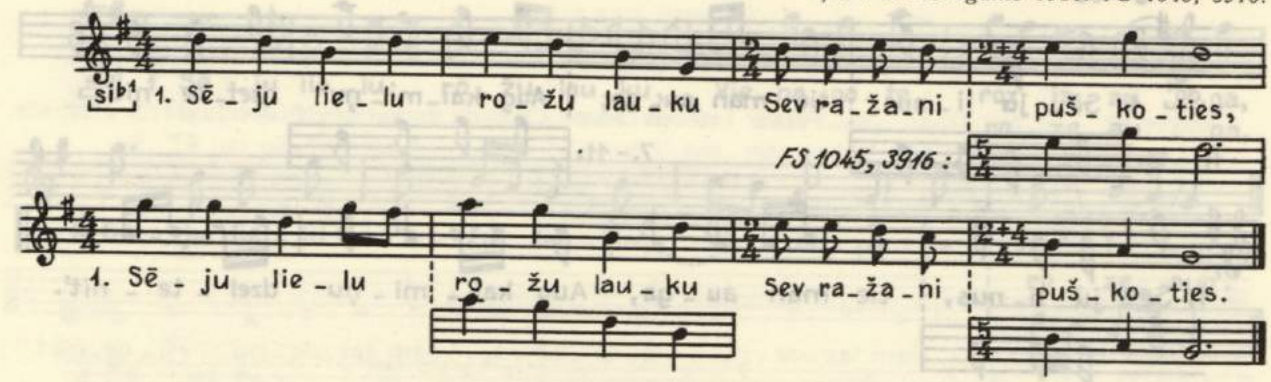
Dārta Šteinberga Bauskas Skaistkalnē; dzim. 1868; pier. J. Dūmiņš, rediģējis E. Melngailis 1921. FS 1045, 3843.

1307

1308

Anna Dēme Būtiņos [Kretingas Darbėnos], dzim. 1875; pier. E. Melngailis 1926. FS 1045, 516. Marģieta Pipare Paliepģiros [Kretingas Palangā], dzim. 1870; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 3916.

2. Viena pati roze auga
Manā rožu dārziņā.

3. Viena pati mātei meita,
Tā par prieku pasaulē.

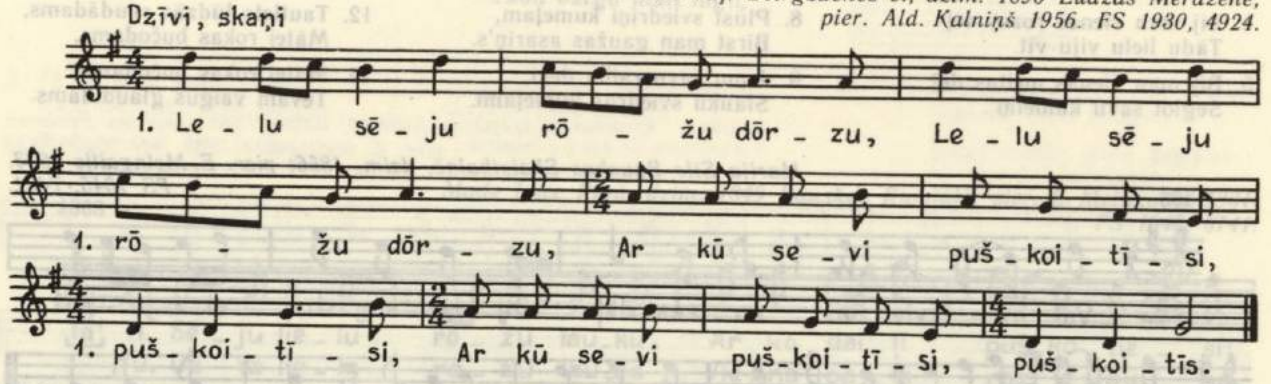
4. Bij man vienas rozes dēļi
Tādu augstu žogu pit.

5. Bij man vienas meitas dēļi
Tādu garu ceļu jāt.

6. Kumeļami putas krita,
Man birst gaužas asariņ's.

1309

Veronika Soldana Ludzas raj. Zvirgzdenes c., dzim. 1890 Ludzas Mērdzenē; pier. Ald. Kalniņš 1956. FS 1930, 4924.

2. Nu tō lela sējumeņa
Viņa ružeņa izauga.

3. Kam man beja dēļ tōs vinas
Itik lelu dōrzu mesti.

4. Gōju stalī, jēmu zyrgu,
Brauc' iz sovu mīleigūi.

5. As ībrauču pogolmāi,
Radzu sovu mīleigūi.

6. Radzu sovu mīleigūi
Boltas rūkas mozgojūti.

7. Jei rūceņas man nadeve
I muteites napagrīze.

8. Kam man beja dēļ tōs meitas
Itik garu ceļu braukti!

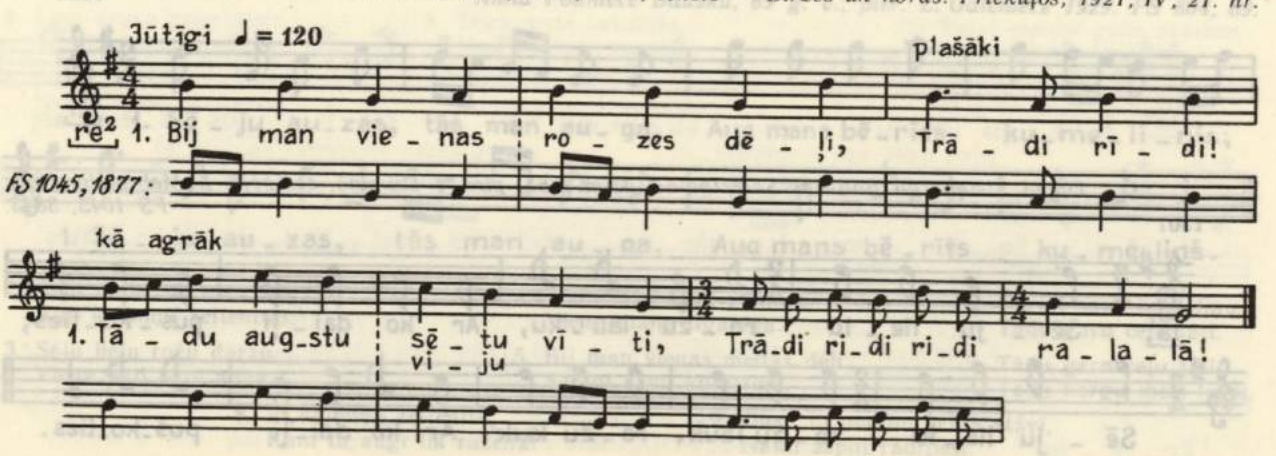
9. Kumeļami svidri byra,
Man bērst gaudas asareņas.

10. Rōvu skustu nu karmana,
Slauku gaudas asareņas.

11. Rōvu deči nu komonu,
Slauku svidrus kumeļami.

1310

Trine Barisa Bauskas Zālītē, dzim. 1854; pier. J. Graubiņš pirms 1921 un E. Melngailis 1930. FS 1495, 2746; 1045, 1877; teksts — Birzēs un noras. Priekuļos, 1921, IV, 21. nr.

2. Bij man vienas meitas dēļi
Tādu garu ceļu jāti.

3. Es izjāju vakarāi,
Sav' galviņu nodomājis.

4. Garām jāju viņas sētu,
Viņa stāva klēts durisi.

5. Klāti jāju, roku devu,
Viņa rokas man nedeva.

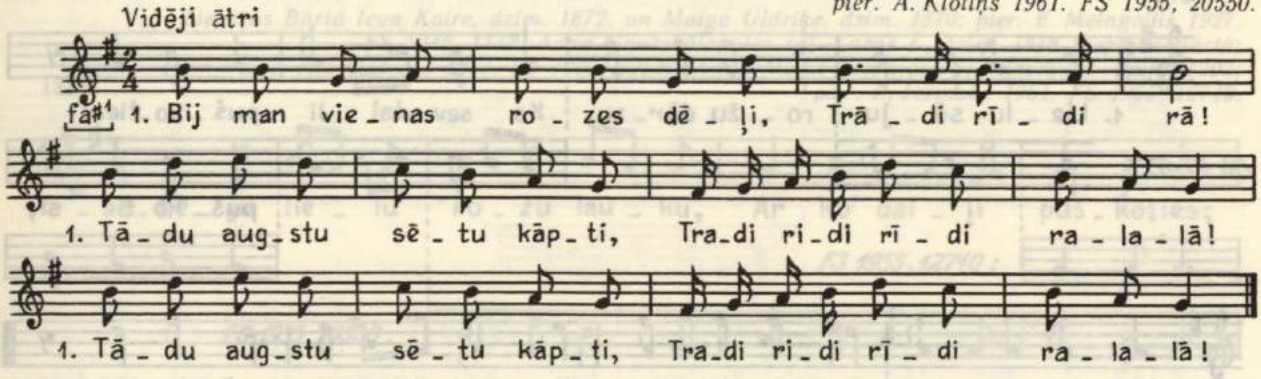
6. Aun, meitiņa, balti kājas,
Nāc ar mani tecētiesi!

7. Ja tu mani notecēsi,
Būsi mana līgaviņa.

8. Ja tu mani nenoskriesi,
Būs man cita mātes meita.

9. Būs man cita mātes meita,
Vēl daiļāka, vēl skaistāka.

1311 *Hermine Šneidere Liepājas raj. Vērgales c., dzim. 1900; pier. A. Klotiņš 1961. FS 1955, 20550.*

2. Bij man vienas meitas dēļi
Tādu garu ceļu jāti.

3. Tādu garu ceļu jāti,
Sviedrēt savu kumeliņu.

4. Es izjāju vakarāji,
Sav' galviņu nodomājis.

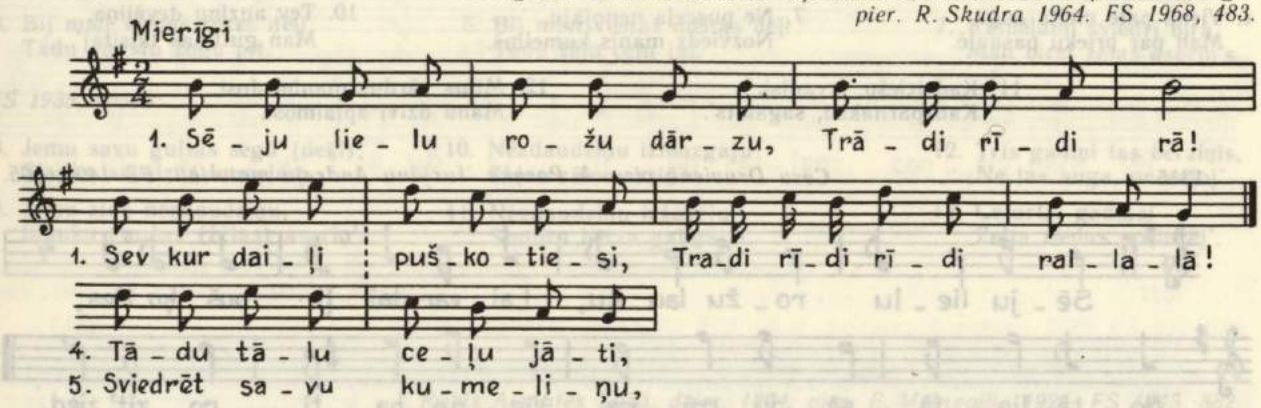
5. Garam jāju viņas sētu,
Viņa stāvej' klēts durvīsi.

6. Klāt es jāju, roku devu,
Viņa roku man nedeva.

7. Gan būs māte, kas dos meitu,
Kas prot meitu audzināti.

8. Nāks meitiņa kā rozīte,
Kā puķīte ziedēdama.

1312 *Margrieta Jordāne Dobeles raj. Auru c., dzim. 1921 Aizputes Alsungā; pier. R. Skudra 1964. FS 1968, 483.*

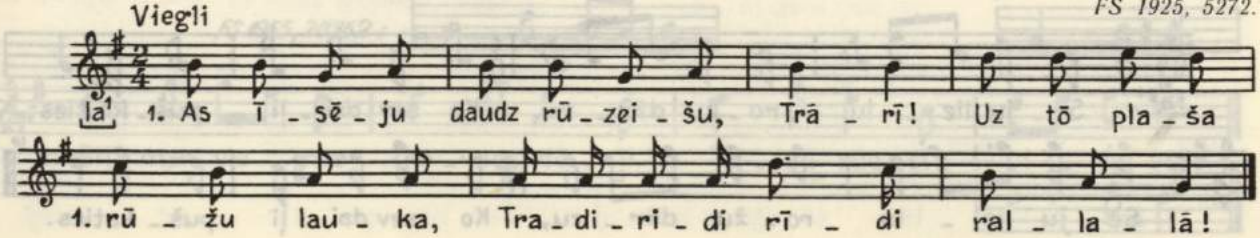
2. No tā liela sējumiņa
Viena roze uzziedēja.

3. Bij man vienas rozes dēļi
Tādu augstu sētu viti.

4. Bij man vienas meitas dēļi
Tādu tālu ceļu jāti.

5. Tādu tālu ceļu jāti,
Sviedrēt savu kumeliņu.

1313 *Virgilija Tērauda Viļānu raj. Rikavas c., dzim. 1899; pier. Ald. Kalniņš 1955. FS 1925, 5272.*

2. Vai tōs vīnas rūzes dēļ(i)
Taidu augstu sātu taisu?

3. Vai tōs vīnas meitas dēļ(i)
Taidu garu ceļu brauču?

4. Garam brauču viņas mōju,
Viņa stōvi klēts durvisi.

5. As viņai rūku devu,
Viņa rūkas maņ nadeve.

6. Ak tu taida vizdagune,
Vai as cytas nadabōšu!

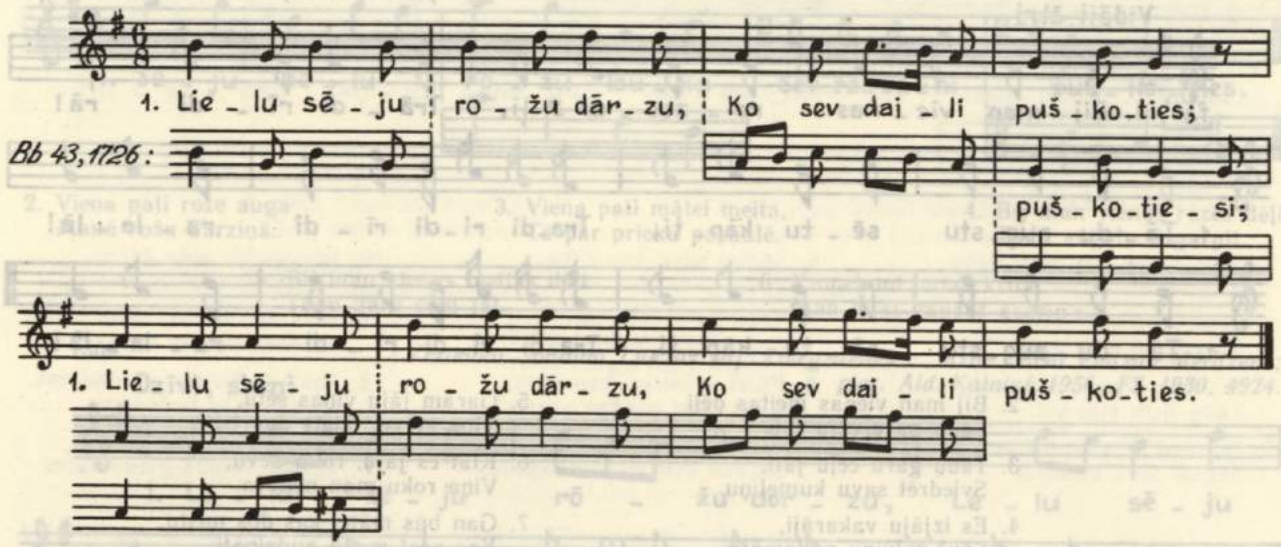
7. Zynu mōti, zynu meitu,
Kas mōk meitas audzynōti.

8. Kas mōk meitas audzynōti,
Kas pyureņu darynōti.

9. Kad aizbraukšu, to atvessu
Vēļ skaistōku, vēļ daiļōku.

Hartmanis Liepājas Aisterē; pier. A. Jansons ap 1885. Bb 43, 2538; FS 1620, 2800. Liepājas Rāvā pier. Jurjānu Andrejs 1891. Bb 43, 1726.

1314

2. Viena pate roze auga
Manai rožu dārziņai.

3. Bij man vienas rozes dēļi
Tādu augstu žogu pīt?

4. Viena pate meita auga
Man par prieku pasaulē.

5. Bij man vienas meitas dēļi
Turēt lielu sirdēstiņ'.

6. Tādu tālu ceļu jāti,
Sviedrēt savu kumeliņ'.

7. Ne pusceļa nenojāju,
Nozviedz manis kumeliņš.

8. Vai tu zviedzi, vai nezviedzi,
Še būs mana ligaviņ'.

9. Še būs mana ligaviņa,
Tev auziņu devējiņ'.

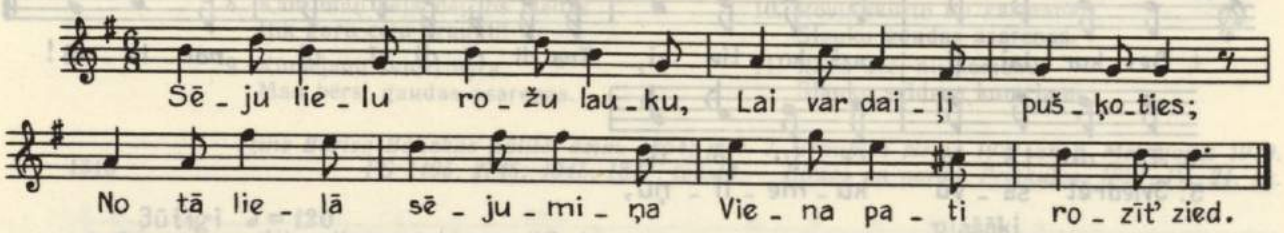
10. Tev auziņu devējiņa,
Man gultiņas taisītāj'.

11. Kad iziešu, izvadīsi,
Kad pārnakšu, sagaidīs'.

12. Miļus vārdus manim dosi,
Manu dzīvi aplaimos'.

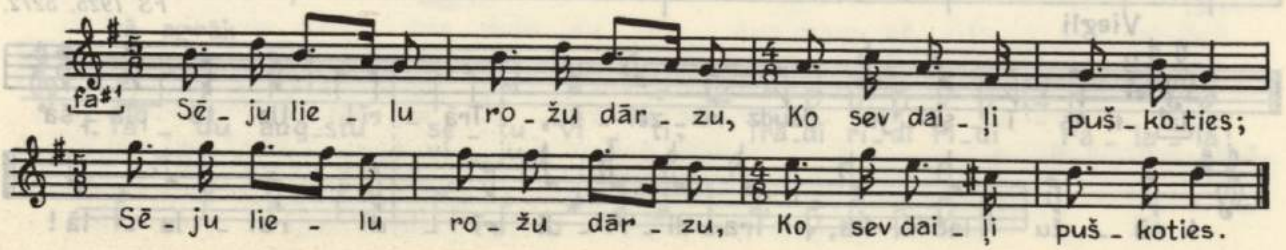
1315

Cēsu Druvienā pier. A. Poruka. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 505.

1316

Dižkrūtē [Liepājas Bārtā] pier. F. Fišers ap 1891. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 507; teksts LD 33639.

2. No tā liela sējumiņa
Viena pate roze zied (aug).

3. Bij man vienas rozes dēļi
Tādu augstu žogu pīt?

4. Bij man vienas meitas dēļi
Tādu garu ceļu jāt?

5. Tādu garu ceļu jāti,
Sviedrēt savu kumeliņ'!

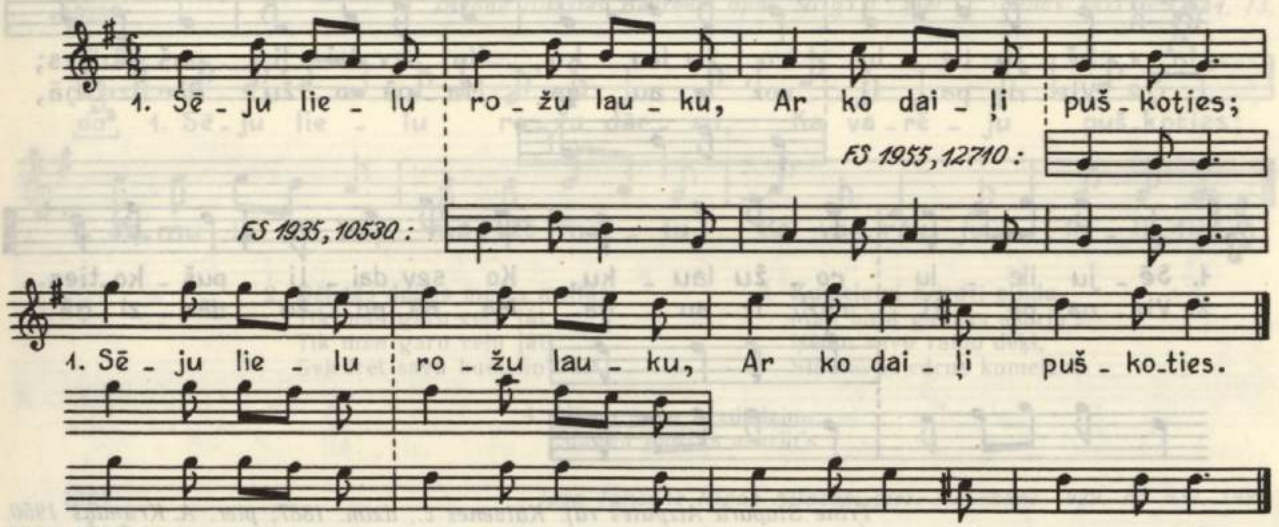
6. Sviedri rita kumeļami,
Man birst žēlas asariņ's.

7. Ņemu savu zvaigžņu deķi,
Slauku sviedrus kumeļam.

8. Ņemu zīda nēzdodziņu,
Slauku žēlas asariņ's.

Liepājas Bārtā Ieva Kaire, dzim. 1872, un Maiga Uldriķe, dzim. 1870; pier. E. Melngailis 1927. FS 1045, 1173. Anna Gauše Aizputes raj. Lažas c., dzim. 1878 Liepājas Bārtā; pier. Ald. Kalniņš 1957. FS 1935, 10530. Anna Mame Liepājas raj. Aizviķu c., dzim. 1902; pier. R. Iermaks 1961. FS 1955, 12710.

1317

2. Viena pate roz' izauga
Manā rožu dārziņā.

3. Bij man vienas rozes dēļi
Tādu augstu žogu pīt.

4. Viena pate meita auga
Man par prieku pasaulē.

5. Bij man vienas meitas dēļi
Tādu tāļu ceļu jāt.

6. Tādu tāļu ceļu jāti,
Svidēt savu kumeliņ'.

7. Kumeļami sviedri bira,
Man birst žēlas asariņ's.

FS 1935, 10530:

8. Jemu savu gultas segu (deķi),
Slauku sviedrus kumeļam.

9. Jemu zīda nēzdaudziņu,
Slauku gaužas (žēlas) asariņ's.

10. Nēzdaudziņu izmazgāju
Zaļas zāles rasiņā.

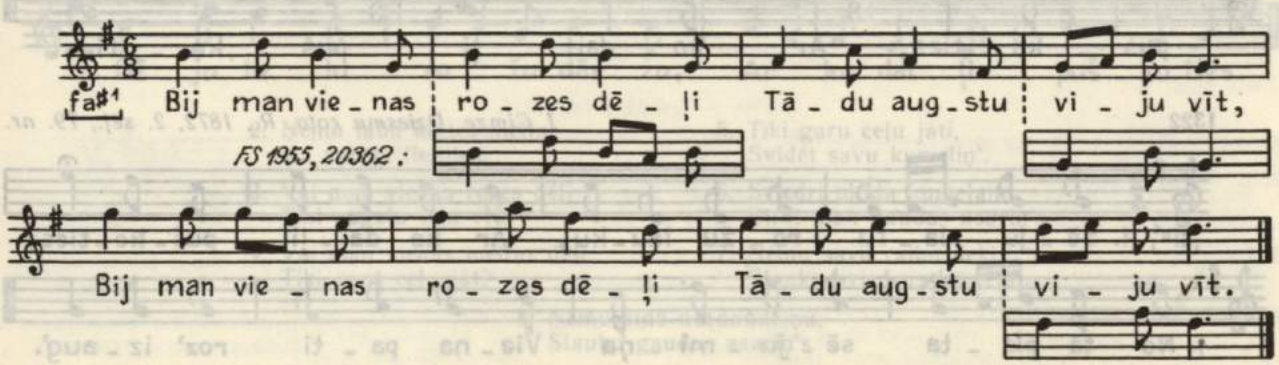
11. Nēzdaudziņu izžāvēju
Smīdra bērza galiņā.

12. Trīs gadiņi tas bērziņis,
Ne tas auga, ne zaļoj'.

13. Ceturtāi gadiņāi
Zelta ziedus noziedēj'.

J. Rūķis Aizputes Lažā, dzim. 1864; pier. E. Melngailis 1926. FS 1045, 382. Lize Kopštāle Liepājas raj. Vērgales c., dzim. 1894 Aizputes Ciravā; pier. V. Briede 1961. FS 1955, 20362.

1318

FS 1955, 20362:

1. Sēju lielu rožu dārzu
Sev par prieku pasaulei.

2. Viena pati rozīt' auga
Manai rožu dārziņai.

3. Bij man vienas rozīt's dēļe
Tādu augstu žogu pit.

4. Viena pati meitiņ' auga
Man par prieku pasaulei.

5. Bij man vienas meitiņ's dēļe
Tādu garu ceļu jāt.

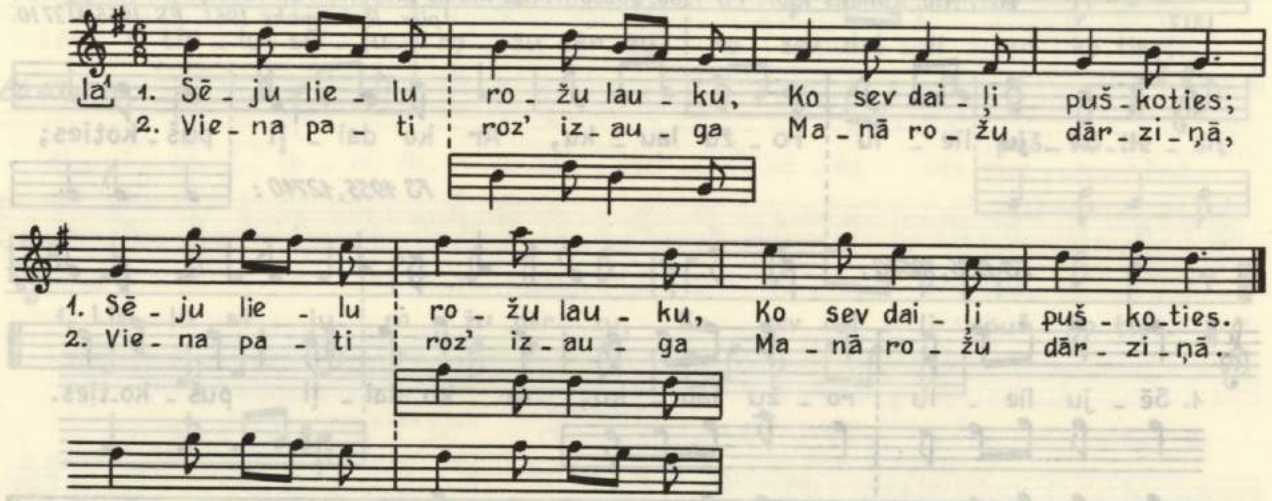
6. Tādu garu ceļu jāte,
Sviedrēt savu kumeliņ'.

7. Kumeļame sviedri teke,
Birst man žēlas asariņ's.

8. Ņēmu savu nēzdaudziņu,
Slauku sviedrus kumeļam.

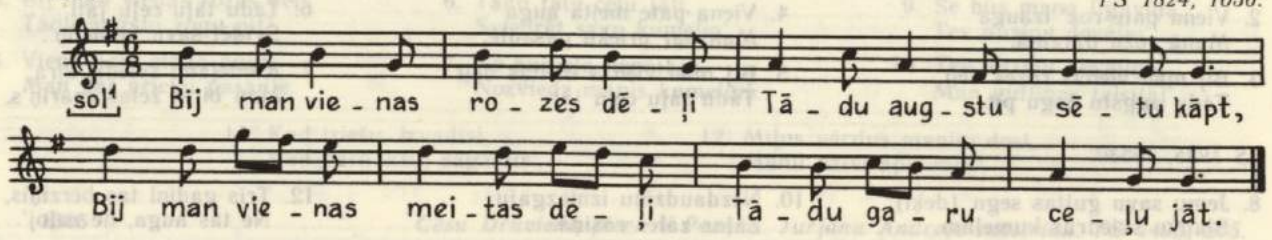
Anna Almane Liepājas Medzē, dzim. 1850; pier. E. Melngailis 1926. FS 1045, 4047.
Grieta Beķere Liepājas raj. Medzes c., dzim. 1886 Liepājas Ziemupē; pier. A. Krūmiņš 1961. FS 1955, 19941.

1319

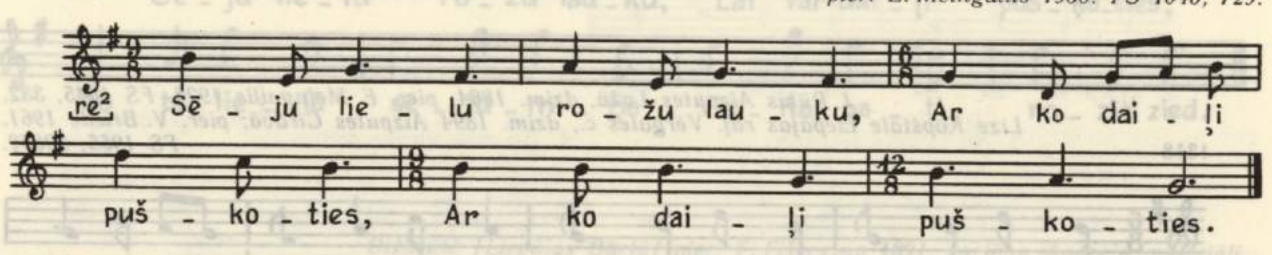
Trine Štapara Aizputes raj. Kalvenes c., dzim. 1887; pier. A. Krūmiņš 1950. FS 1824, 1036.

1320

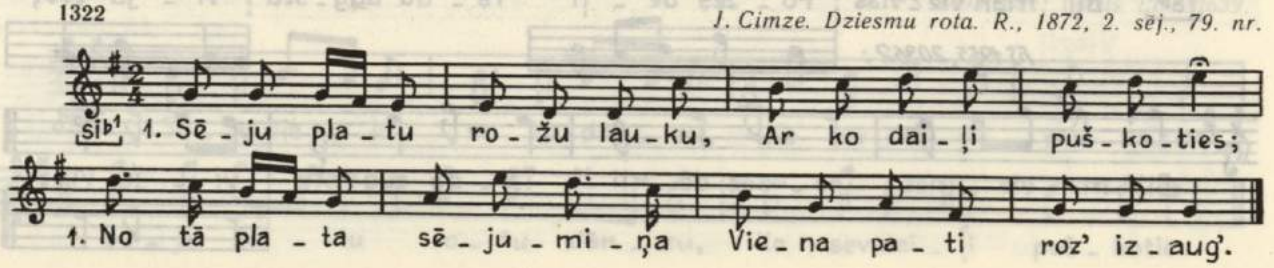
Valkas Ilzenē Madaļa Ermika, dzim. 1860, un Ilze Dukule, dzim. 1853; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 729.

1321

1322

J. Cimze. Dziesmu rota. R., 1872, 2. sēj., 79. nr.

2. Kam man vienas rozes dēļi
Tādu augstu viju vīt?
Kam man vienas meitas dēļi
Tādu garu ceļu jāt?

3. Svidēt savu kumeliņu,
Raudāt gaužas asaras?
Izvelk' vienu zīdautiņu,
Slauku gaudas asaras.

4. Izvelk' vienu raibu deķi,
Slauku sviedrus kumeļam.
Garām jāju lielam ciemam,
Satiek' vienu zeltenīt'.

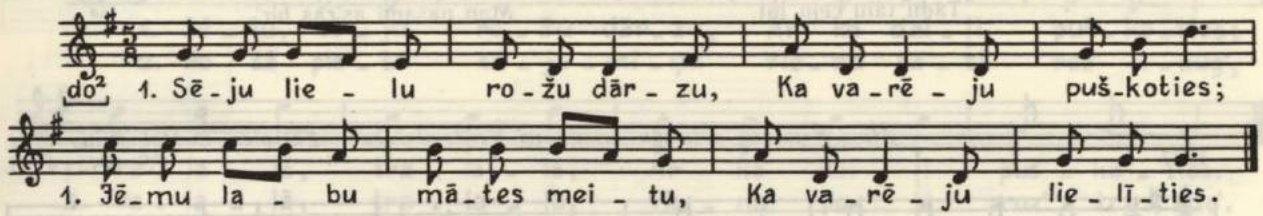
5. Sniedz rociņu, dod mutītes!
Vai būs' mana līgaviņ'?
Viņa roku gan pasniedza,
Bet vis mutes man nedev'.

6. Ej tu, staltā vizdegune,
Es jau tevis nelūgšos;
Būs māmiņa, kas dos meitu,
Nāks meitiņa dziedādam'.

7. Nāks meitiņa dziedādama,
Kā puķīte ziedēdam';
Tai es došu savu muižu,
Savas muižas atslēdziņ'.

8. Kad es braukšu, pavadīsi,
Kad pārnākšu, sagaidīs';
Miļus vārdus manim dosi,
Manu sirdi aplaimos'.

1323 *L. Jakāne Ilūkstes Bebrenē, apm. 50 g. v.; pier. J. Jakāns 1927. FS 444, 13.*

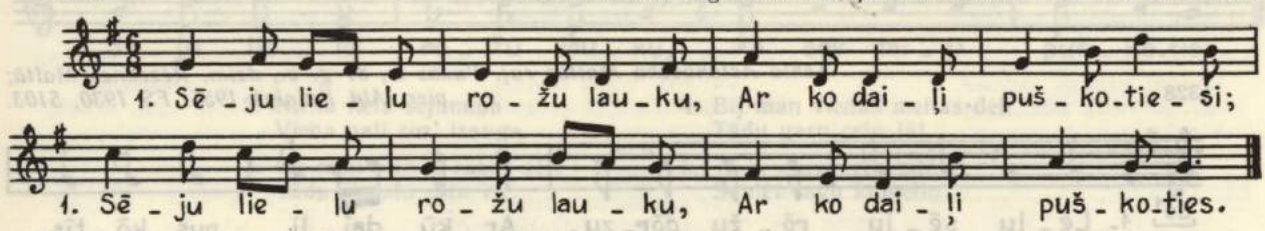

2. Dēļ tās daiļas mātes meitas
Tik man garu ceļu jāt,
Tik man garu ceļu jāti,
Sviedrēt savu kumeliņ'.

3. Kumeļami sviedri plūda,
Man birst gaužas asariņ's.
Ņēmu savu raibo deķi,
Slauku sviedrus kumeļam.

4. Ņēmu savu nēzdodziņu,
Slauku gaužas asariņ's.

1324 *Ieva Jansone Rīgas Allažos; pier. A. Jakāns 1929. FS 832, 1491.*

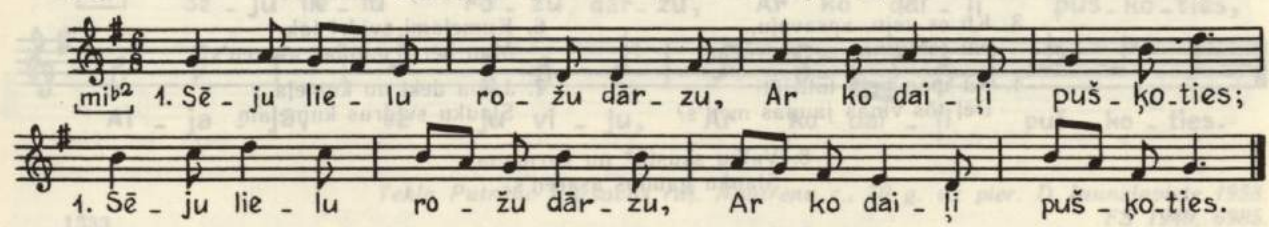

2. Bij man vienas rozes dēļi
Tādu augstu sētu kāpti.

3. Bij man vienas meitas dēļi
Tādu garu ceļu jāti.

4. Tādu garu ceļu jāti,
Svidēt savu kumeliņu.

1325 *Mārtiņš Traķens Jēkabpils Ritē, 65 g. v.; pier. A. Jakāns 1929. FS 832, 924.*

2. Ņēmu labu mātes meitu,
Ka varēju lielīties.

3. Vai man vienas rozes dēļi
Tiki augstu viju vīt?

4. Vai man vienas meitas dēļi
Tiki garu ceļu jāt?

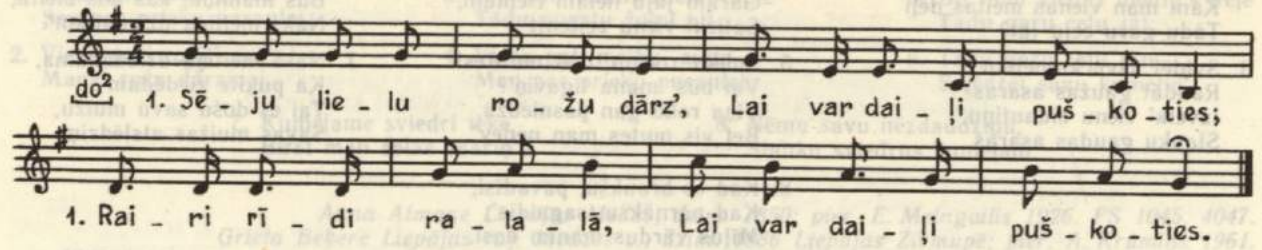
5. Tiki garu ceļu jāti,
Svidēt savu kumeliņ'.

6. Sviedri plūda kumeļami,
Birst man gaudas asariņ's.

7. Ņēmu savu raibu deķi,
Slauku sviedrus kumeļam.

8. Ņēmu zida nēzdaudziņu,
Slauku gaudas asariņ's.

1326 *Lizete Lapovica Ventspils Dundagā, dzim. 1883; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 4343.*

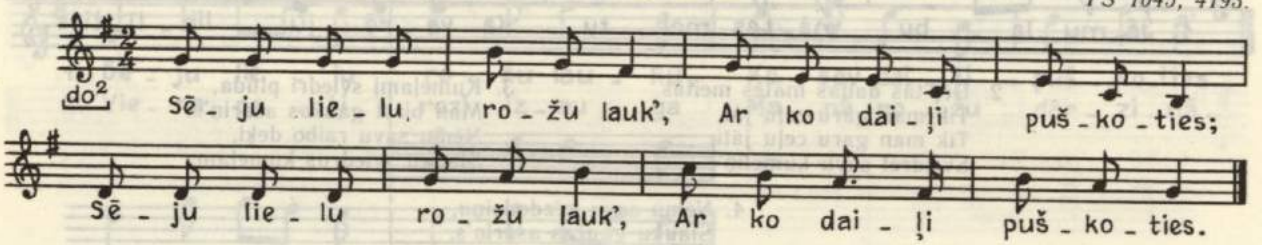
3. Vienas pašas rozes dēļ
Tādu augstu sētu pīt.

4. Vienas pašas meitas dēļ
Tādu tālu ceļu jāt.

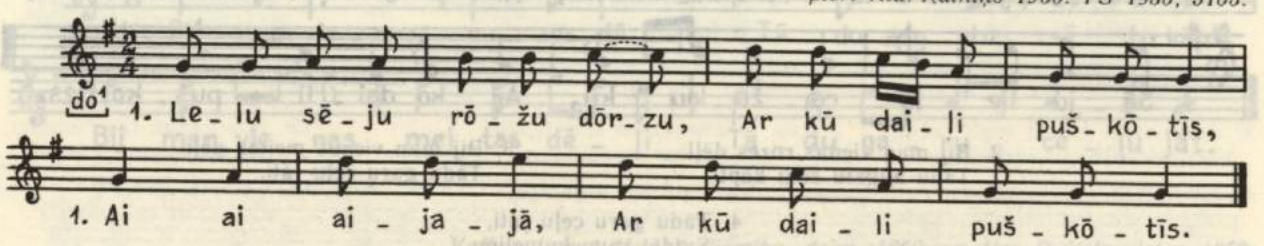
5. Tādu tālu ceļu jāt,
Svīdēt savu kumeliņ'.

6. Kumeļami sviedri svid',
Man pašami as'ras bir'.

1327 *Alise Krampe, dziesmu dzirdējusi Ventspils Dundagā; pier. E. Melngailis 1924. FS 1045, 4193.*

1328 *Tekla Astahovska Malļas raj. Pušas c., 81 g. v., dzim. Rēzeknes Maltā; pier. Ald. Kalniņš 1956. FS 1930, 5103.*

2. Nu tō lela sējumeņa
Vīna poša rōža zid.

3. Kū es veju, apsaveju,
Nu tōs vīnas sorkonrōžas!

4. Kū maņ beja tōli jōti
Dēļ tōs vīnas jaunas meit's?

5. Jōju, jōju garu ceļu,
Sasvīdrēju kumeleņ'.

6. Kumeļami svidri tak,
Maņ bērst gaudas asareņ's.

7. Jamu deki nu kumeļa,
Slauku svīdrus kumeļam.

8. Valku skustu* nu karmana,
Slauku gaudas asareņ's.

* skusts — kabatas lakatiņš.

Ar šo melodiju dzied arī tekstu:

1. Jōju, jōju garu ceļu,
Dasajōju da cimeņ'.

2. Dasajōju da cimeņa,
Iztak vaca mōmuleņ'.

3. Iztecēja, pasacēja —
Ļaudaveņa nūmyrus'.

4. Tō vōrdeņa naklausēju,
Jōju patsi apsavārt.

5. Dasajōju da vōrteņu,
Radzu sovu ļaudaveņ'.

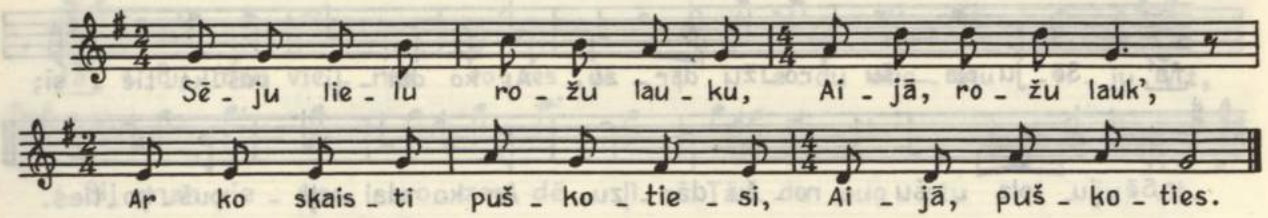
6. Radzu sovu ļaudaveņu
Par pogolmu pōrtakūt.

7. Aj meiteņa, atver vōrtus,
Byusi muna ļaudaveņ'.

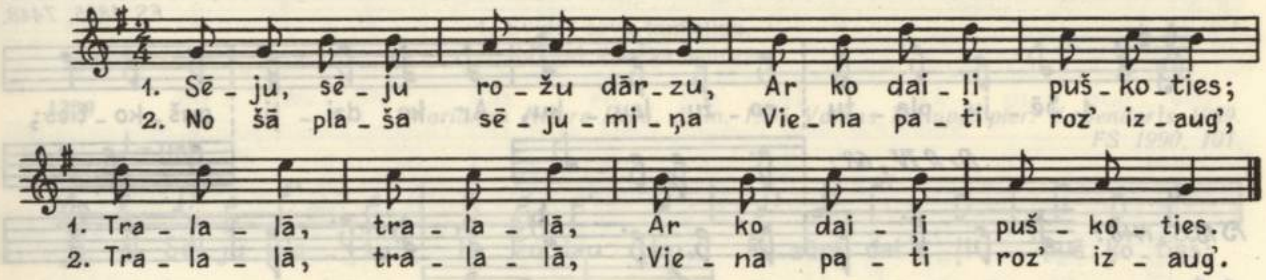
8. Byusi muna ļaudaveņa,
Cymdu, zek'u adeitōja,

9. Cymdu, zek'u adeitōja,
Meikstas vītas taiseitōja.

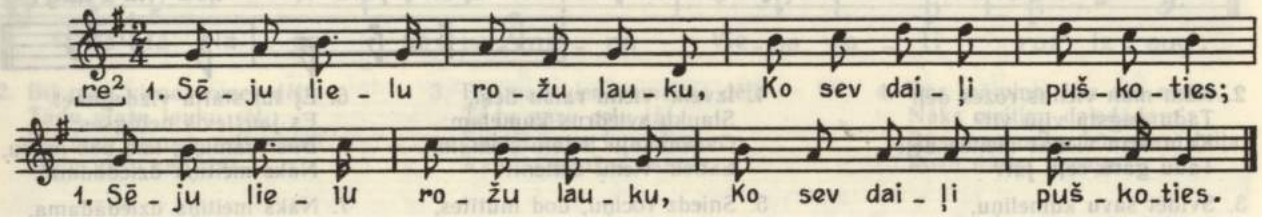
1329 *Oskars Kalējs Rīgā, dzim. 1902 Rēzeknes Bērzgalē, dziesmu dzirdējis Daugavpils Ungurmuižā; pier. E. Melngailis ap 1925. FS 1045, 2955.*

1330 *Jūle Pleša Valkas Mālupē; pier. A. Salaks 1929. FS 170, 1345.*

1331 *Marija Rudzīte Cēsu Vaivē; pier. L. Galeniece 1929. Bb 46, 573.*

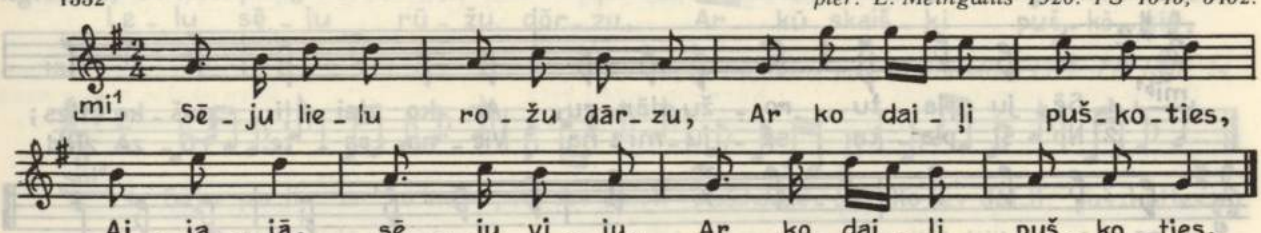
2. No tā liela sējumiņa
Viena pati roz' izauga.

3. Bij man vienas rozes dēļi
Tādu augstu sētu vīt.

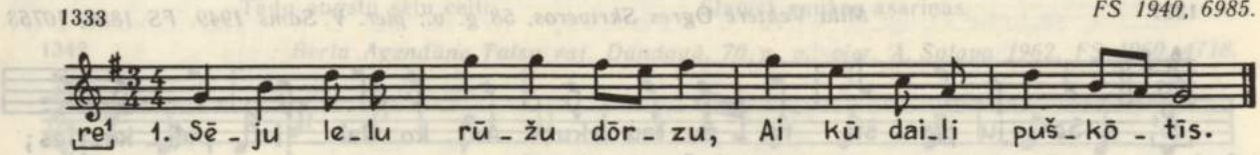
4. Bij man vienas meitas dēļi
Tādu garu ceļu jāt.

5. Tādu garu ceļu jāti,
Svīdēt savu kumeliņ'.

1332 *Oskars Kalējs Rīgā, dzim. 1902 Rēzeknes Bērzgalē, dziesmu dzirdējis Madonas Mārcienā; pier. E. Melngailis 1926. FS 1045, 3402.*

1333 *Tekla Putrāne Kārsavas raj. Nautrēnu c., 70 g. v.; pier. D. Jaunslaviete 1958. FS 1940, 6985.*

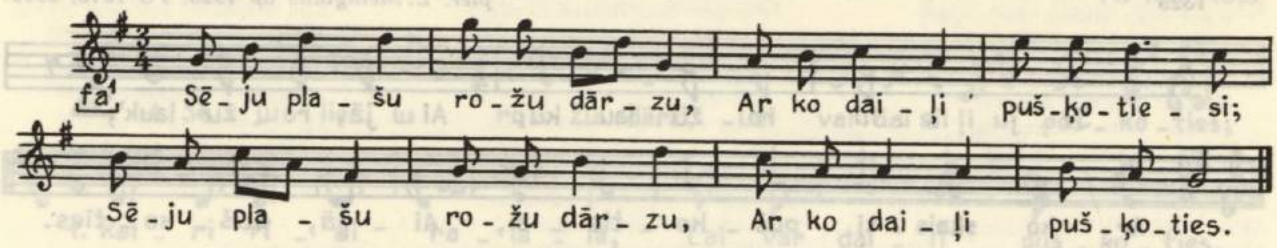
2. Nu tō muna sējumeņa
Vīna rūzeite izaug'.

3. Dēļ tōs vīnas es rūzeites
Taidu lelu dōrzu sēj'.

4. Dēļ tōs vīnas es meitines
Taidu garu ceļu jōj'.

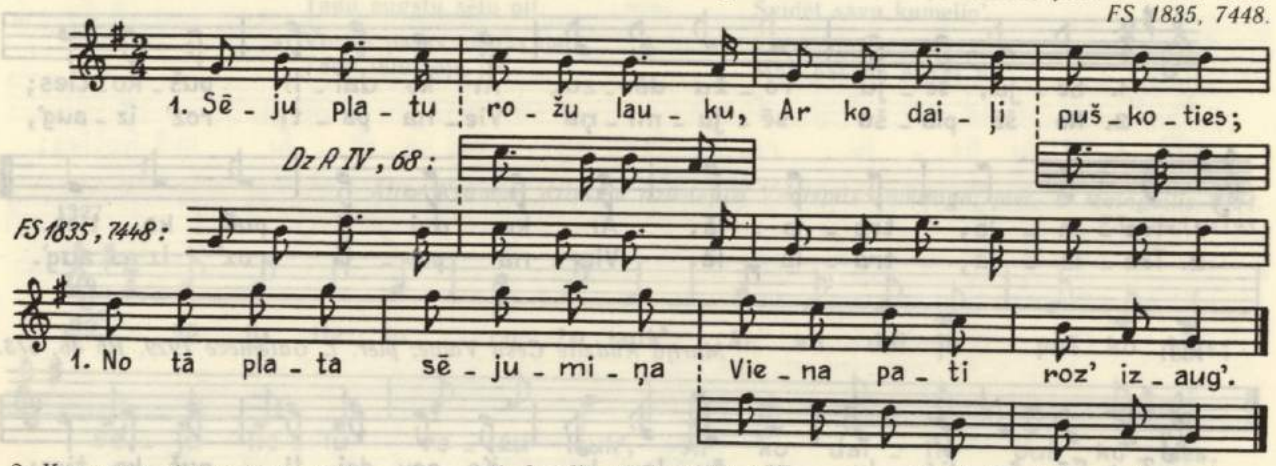
5. Taidu garu ceļu jōju,
Svīdrej' sovu kumeleņ'.

1334 *Lize Ozoliņa Valkas Lejasciemā; pier. Jurjānu Andrejs 1891. FS 1495, 501.*

1. Cimze. Dziesmu rota. R., 1872, 2. sēj., 55. nr.; turpat, 1875, 4. sēj., 68. nr.

1335 *Lība Cunce Tukuma Milzkalnē, 75 g. v., dzim. Tukuma Remtē; pier. V. Sams 1948. FS 1835, 7448.*

2. Kam man vienas rozes dēļi
Tādu augstu viju vīt?
Kam man vienas meitas dēļi
Tādu garu ceļu jāt?

3. Svīdēt savu kumeliņu,
Raudāt gaudas asaras?
Izvelk' vienu zīdautiņu,
Slauku gaudas asaras.

4. Izvelk' vienu raibu dēķi,
Slauku sviedrus kumeļam;
Garām jāju lielam ciemam,
Satiek' vienu zeltenīt'.

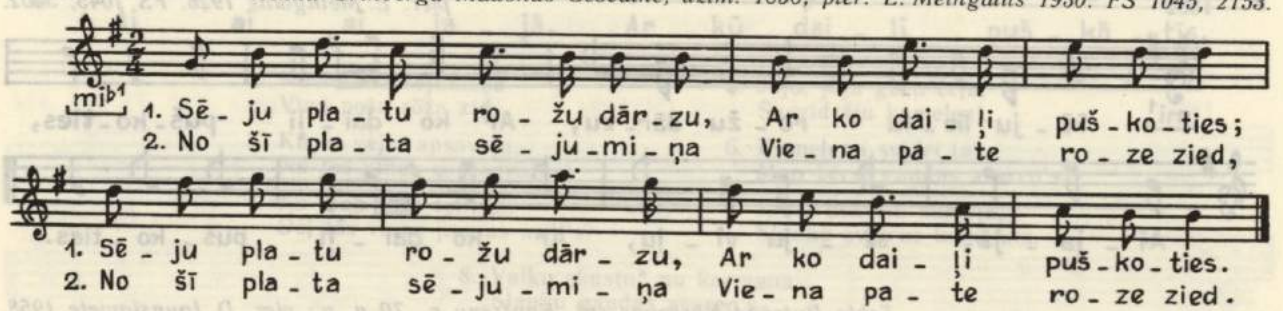
5. Sniedz rociņu, dod mutītes,
Vai būs' mana līgaviņ'?
Viņa roku gan pasniedza,
Bet vis mutes man nedev'.

6. Ej tu, stalta vizdegune!
Es jau tevis nelūgšos;
Būs māmiņa, kas dos meitu,
Nāks meitiņa dziedādam'.

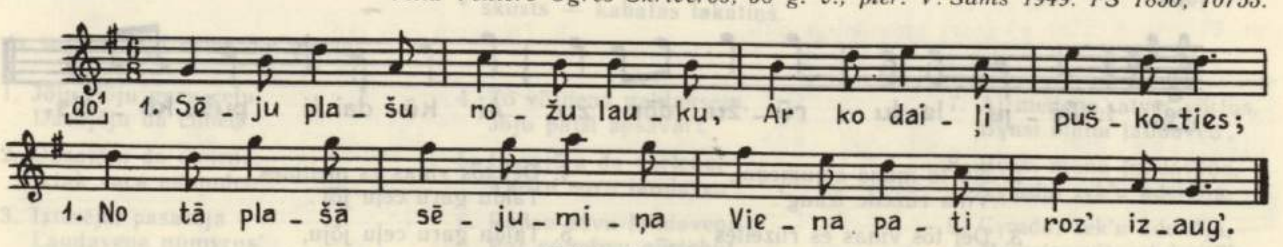
7. Nāks meitiņa dziedādama,
Kā puķite ziedēdam';
Tai es došu savu muižu,
Savas muižas atslēdziņ'.

8. Kad es braukšu, pavadīsi,
Kad pārnākšu, gaidīsi.
Miļus vārdus manim dosi,
Manu sirdi aplaimos'.

1336 *Anna Grīnberga Madonas Cesvainē, dzim. 1858; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 2153.*

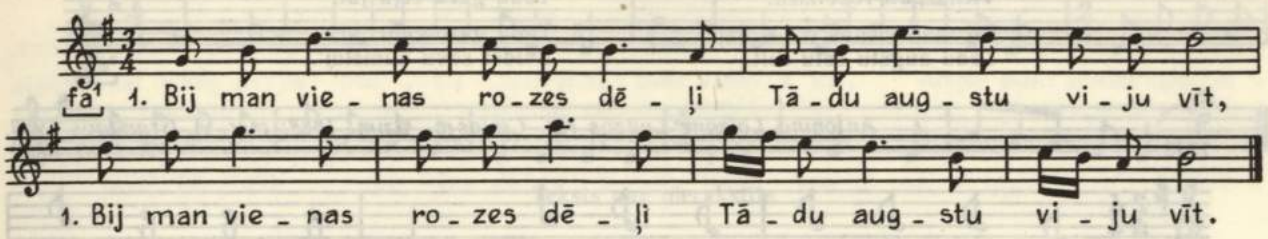

1337 *Mila Vektere Ogres Skriveros, 58 g. v.; pier. V. Sams 1949. FS 1850, 10753.*

Teksts kā 1335.

1338 *Irma Kurševica Rīgā, dzim. 1904 Madonas Tirzā; pier. A. Krūmiņš 1959. FS 1944, 223.*

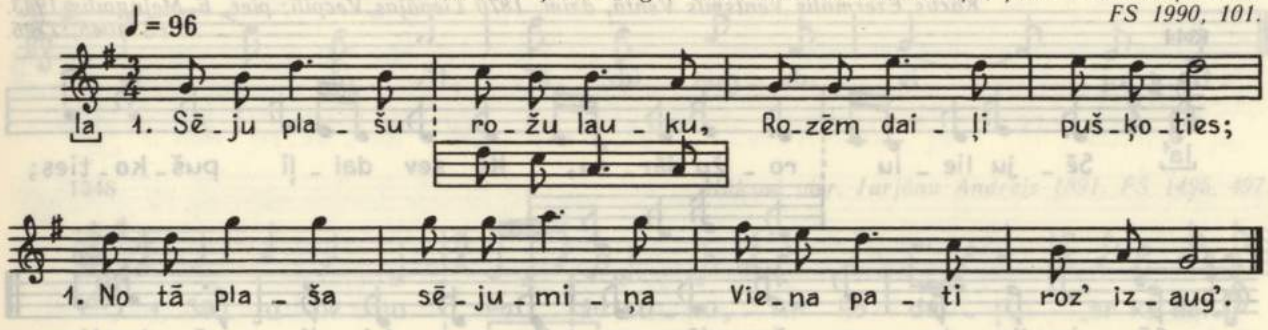

2. Bij man vienas meitas dēļi
Tādu tāļu ceļu jāt.

3. Tādu tāļu ceļu jāti,
Svīdēt savu kumeliņ'.

4. Svīdēt savu kumeliņu,
Raudāt gaužas asaras.

1339 *Marianna Ķisere Rīgā, dzim. 1905 Valkas Mālupē; pier. V. Bendorfs 1969. FS 1990, 101.*

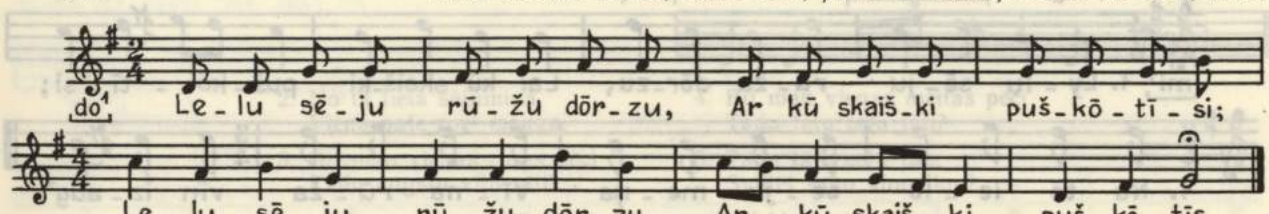

2. Bij man vienas rozes dēļi
Tādu plašu lauku sēt,
Bij man vienas meitas dēļi
Tādu garu ceļu jāt.

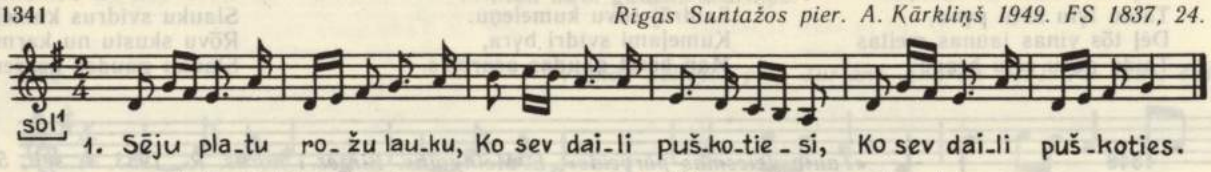
3. Bij man vienas meitas dēļi
Tādu garu ceļu jāt,
Svīdēt savu kumeliņu,
Raudāt gaužas asaras.

4. Būs māmiņa, kas dos meitu,
Nāks meitiņa dziedādam';
Būs man mīļa, būs man daiļa
Rožu dārza kopējiņ'.

1340 *Anna Šostaka Maltā, dzim. 1907; pier. Ald. Kalniņš 1956. FS 1930, 5125.*

1341 *Rigas Suntažos pier. A. Kārkliņš 1949. FS 1837, 24.*

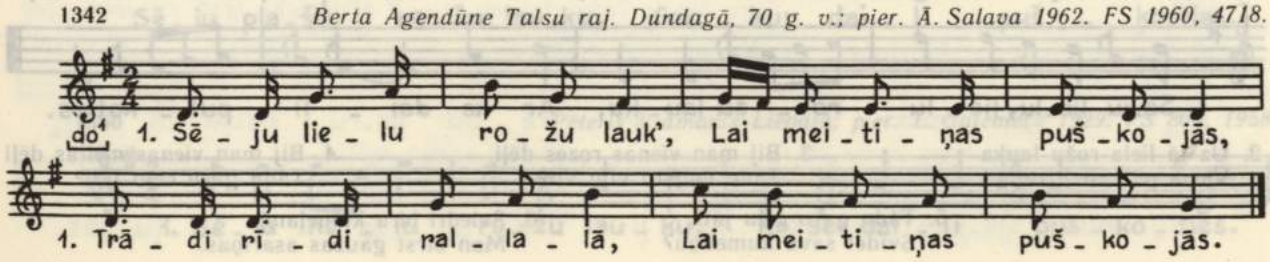
2. No šī lielā sējumiņa
Viena pati roz' izauga.

3. Bij man vienas rozes dēļi
Tādu augstu sētu celti.

4. Bij man vienas meitas dēļi
Tādu garu ceļu ņemti.

5. Svīdēt savu kumeliņu,
Slaucīt gaužas asariņas.

1342 *Berta Agendūne Talsu raj. Dundagā, 70 g. v.; pier. Ā. Salava 1962. FS 1960, 4718.*

2. Uz tā liela rožu lauk'
Viena pati roze zied.

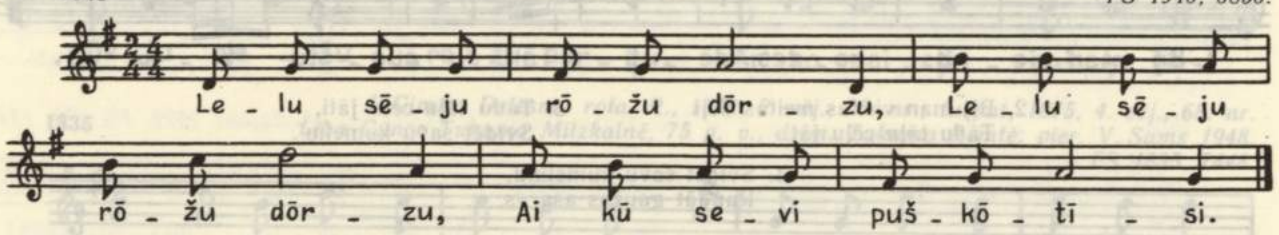
3. Bij man vienas rozes dēļ
Tādu augstu sētu celt.

4. Bij man vienas meitas dēļ
Tādu garu ceļu jāt.

5. Tādu garu ceļu jāt,
Svīdēt savu kumeliņ'.

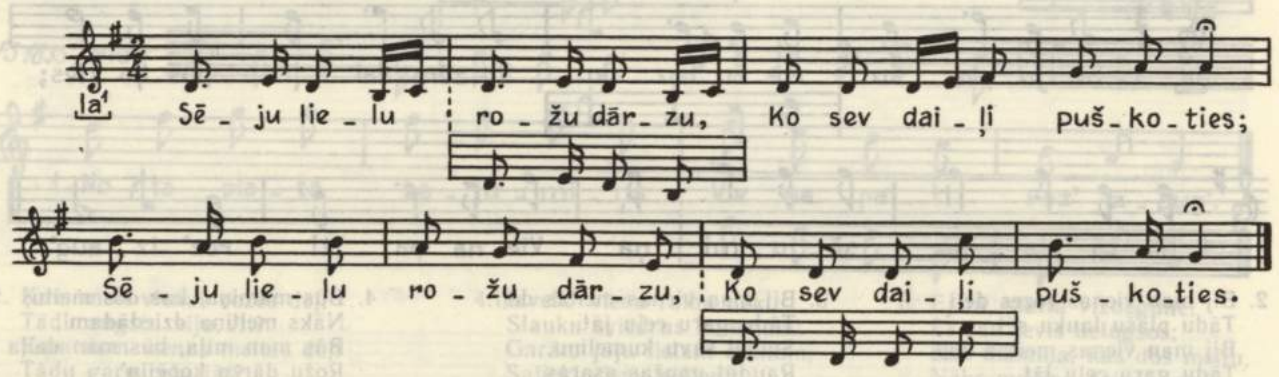
1343

Antoņina Laizāne Ludzas raj. Ciblas c., dzim. 1888; pier. A. Grandavs 1958. FS 1940, 6850.

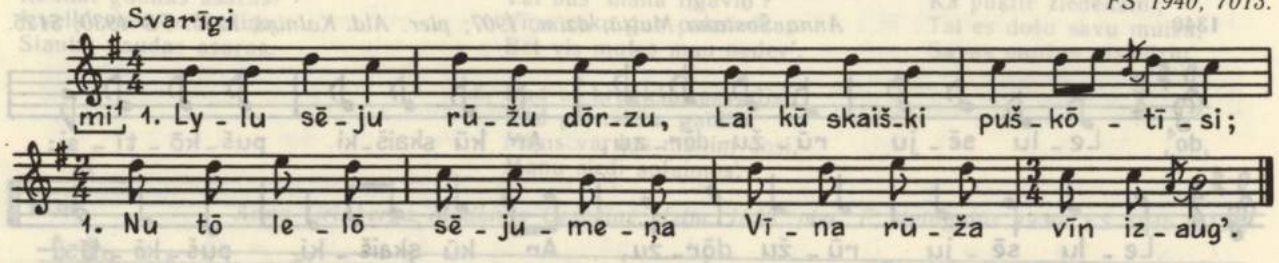
1344

Kārlis Ezermalis Ventspils Ventā, dzim. 1870 Liepājas Vecpilī; pier. E. Melngailis 1933. FS 1045, 7726.

1345

Dārta Laizāne Kārsavā, 80 g. v., dzim. Ludzas Mērdzenē; pier. P. Dambis 1958. FS 1940, 7013.

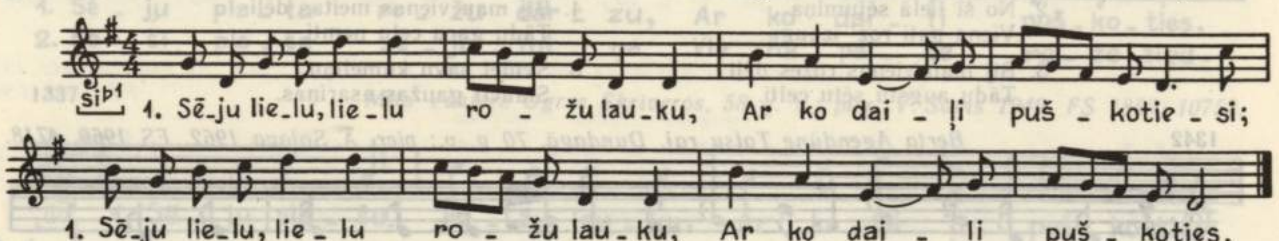
2. Dēļ tōs vinas vin rūžeņas
Taidu lylu sātu pynu,
Dēļ tōs vīnas jaunas meitas
Taidu garu ceļu brauc'.

3. Taidu garu ceļu brauču,
Svīdrōj sovu kumeleņu.
Kumeļami svīdri byra,
Maņ bērst gaudas asareņ's.

4. Rōvu deči nu komonu,
Slauku svīdrus kumeļami;
Rōvu skustu nu karmana,
Slauku gaudas asareņ's.

1346

«Tautasdziesmas pārveids». E. Melngailis. Birzēs i norās. R., 1933, 7. sēj., 5. nr.

2. Uz tā liela rožu lauka
Viena pati roz' izauga.

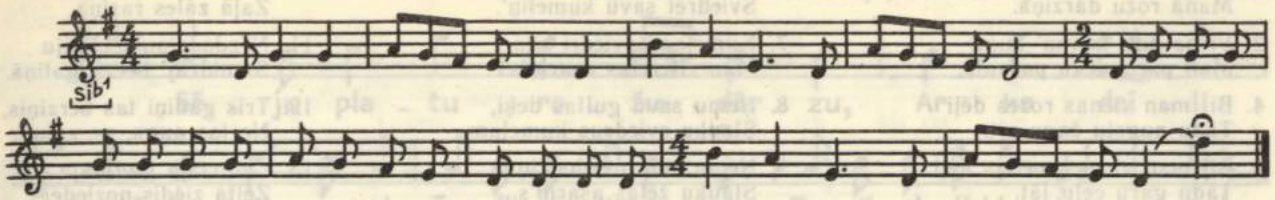
3. Bij man vienas rozes dēļi
Tādu augstu viju vīt?

4. Bij man vienas meitas dēļi
Tādu garu ceļu jāti?

5. Tādu garu ceļu jāti,
Svīdēt savu kumeliņu?

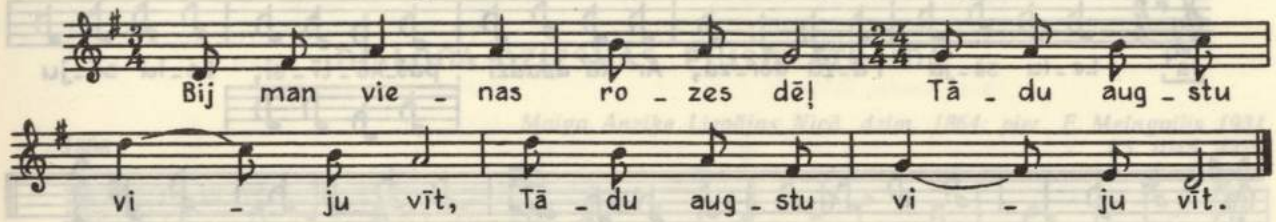
6. Sviedri bira kumeļami,
Man birst gaužas asariņas.

1346a *Pēteris Birznieks Ventspils Ventā, dzim. 1857; pier. E. Melngailis 1924. FS 1045, 819.*

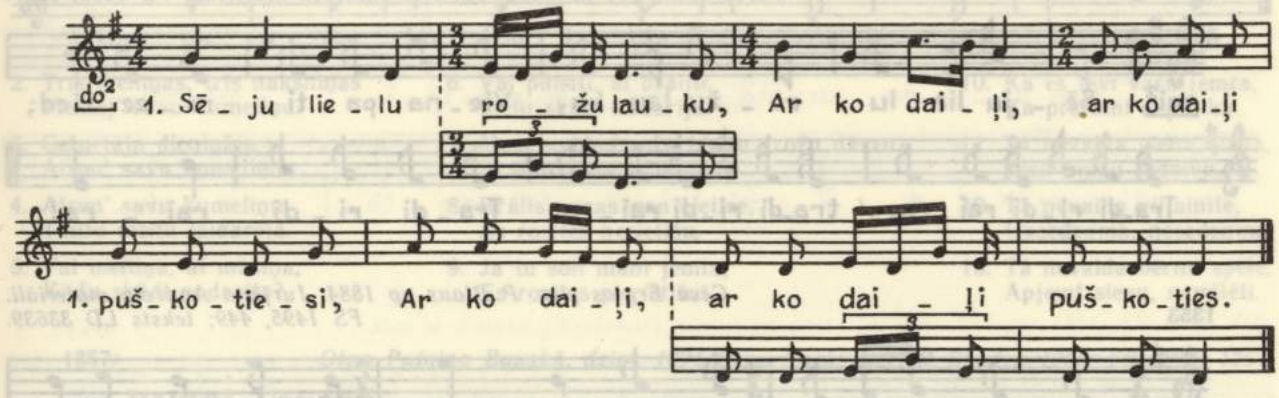

Teksts nav pierakstīts.

1347 *Luize Alute Rigā, dzim. 1856 Jelgavas Bukaišos; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 6393.*

1348 *Alūksnē pier. Jurjānu Andrejs 1891. FS 1495, 497.*

2. No tā liela sējumiņa
Viena pate roz' izauga.

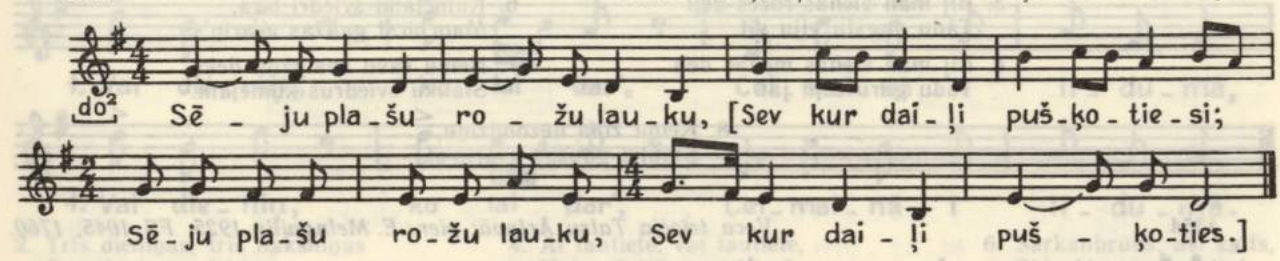
3. Bij man vienas rozes pēci
Tādu augstu viju vīti?

4. Bij man vienas meitas pēci
Tādu tāļu ceļu jāti?

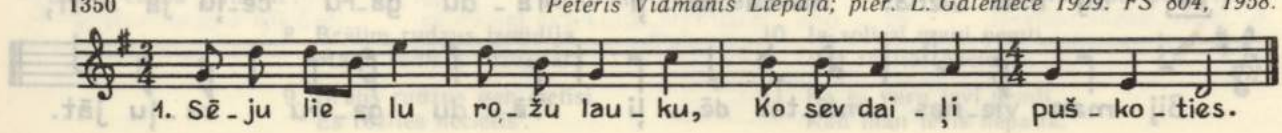
5. Tādu tāļu ceļu jāti,
Svīdēt savu kumeliņu?

6. Kumeliņam sviedri bira,
Man birst gaužas asariņas.

1349 *Valkas Zeltiņos pier. Jurjānu Andrejs 1891. FS 1495, 494.*

1350 *Pēteris Vidmanis Liepājā; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 1958.*

2. Viena pati rozīt' auga
Manā rožu dārziņā.

3. Viena pati meitiņ' auga
Man par prieku pasaulē.

4. Bij man vienas rozes dēļi
Tādu augstu žogu pīt.

5. Bij man vienas meitas dēļi
Tādu garu ceļu jāt.

6. Tādu garu ceļu jāti,
Sviedrēt savu kumeliņ'.

7. Kumeļami sviedri rita,
Man rit žēlas asariņ's.

8. Ņemu savu gultas deķi,
Slauku sviedrus kumeļam.

9. Ņemu zīda nēzdodziņu,
Slauku žēlas asariņ's.

10. Nēzdodziņu izmazgāju
Zaļā zāles rasiņā.

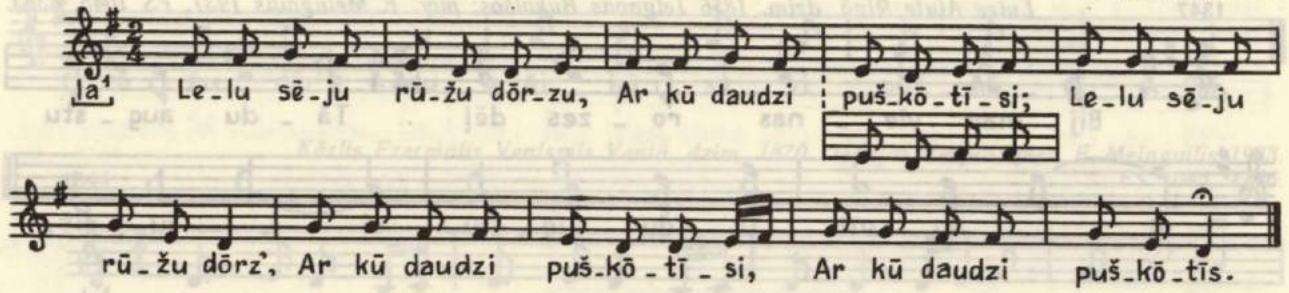
11. Nēzdodziņu izžāvēju
Smuidrāj' bērza galiņā.

12. Trīs gadiņi tas bērziņis,
Ne tas auga, ne zaļoj'.

13. Ceturtāja gadiņāja
Zelta ziedis noziedēj'.

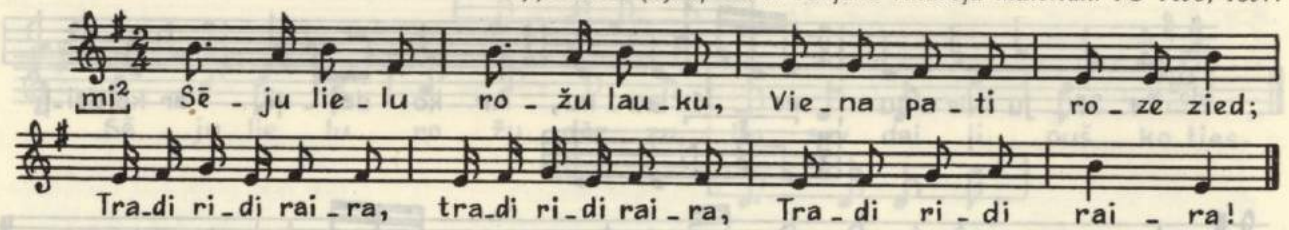
Mōra Bangule Rīgā, dzim. 1882 Rēzeknes Andrupenē; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 7090.

1351

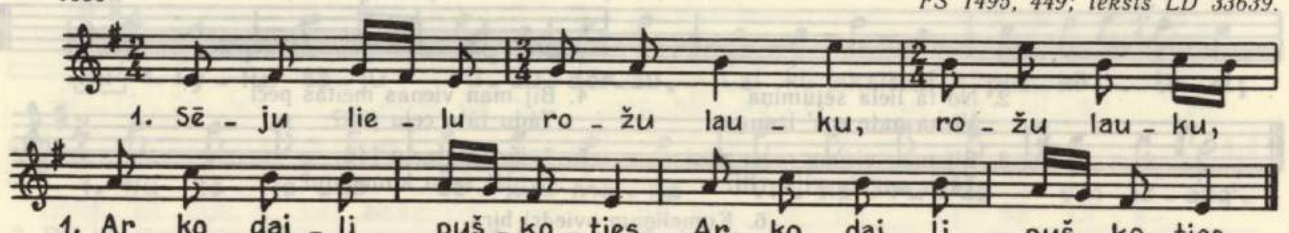
1352

Piņķeniekos (?) ap 1890. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 1397.

1353

Cēsu Ērgļos pier. P. Blaus ap 1884. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 449; teksts LD 33639.

2. No tā liela sējumiņa
Viena pate roz' izaug'.

3. Bij man vienas rozes dēļi
Tādu augstu viju vīt.

4. Bij man vienas meitas dēļi
Tādu garu ceļu jāt.

5. Tādu garu ceļu jāti,
Svīdēt savu kumeliņ'.

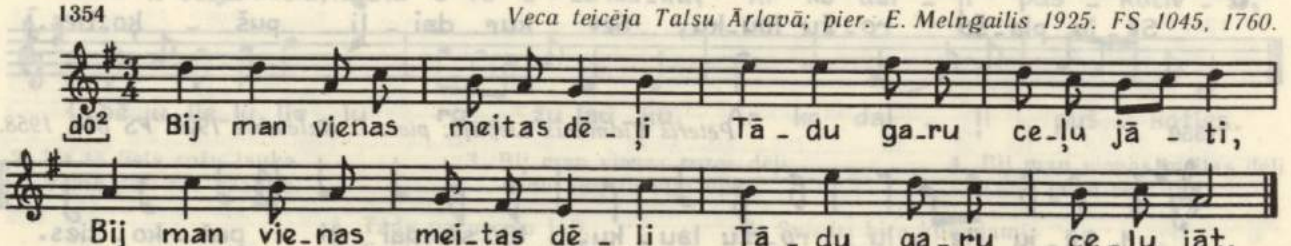
6. Kumeļami sviedri bira,
Man birst gaužas asariņ's.

7. Ņemu savu zvaigžņu deķi,
Slauku sviedrus kumeļam.

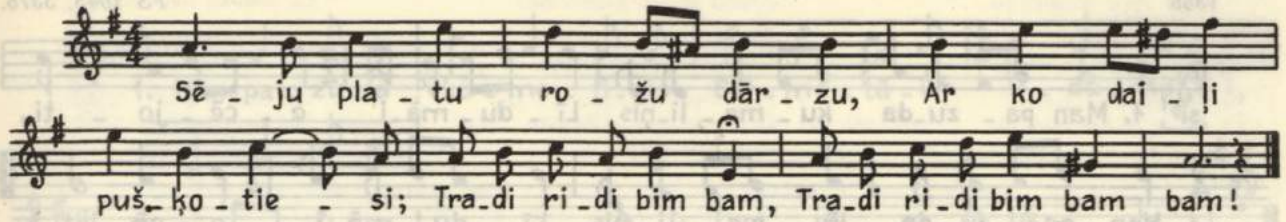
8. Ņemu zīda nēzdodziņu,
Slauku gaužas asariņ's.

1354

Veca teicēja Talsu Ārlavā; pier. E. Melngailis 1925. FS 1045, 1760.

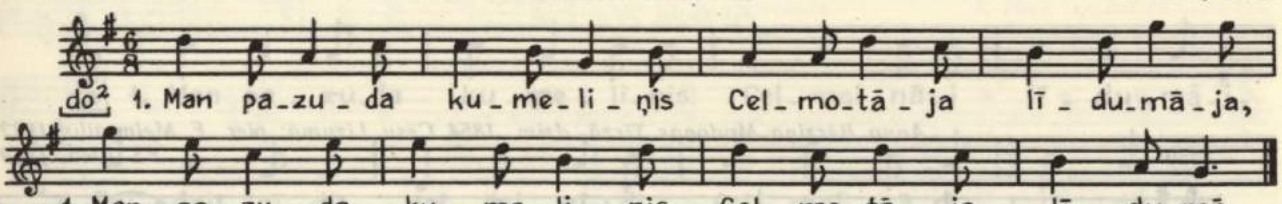
1355 *Sasmakā [Talsu Ārlavā] pier. J. Heniņš 1883. Bb 43, 1177.*

DIALOGA DZIESMAS. PUISIS ATRAIDA

Maiga Anziķe Liepājas Nicā, dzim. 1864; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 4476.

1356

2. Trīs dieniņas, trīs naksniņas
Meklēj' savu kumeliņu.

3. Ceturtāja dieniņāja
Atron' savu kumeliņu.

4. Atron' savu kumeliņu
Tautu meitu laidarēja.

5. Vai meitiņa, ai māsiņa,
Kādu skādi nodarija?

6. Vai puisiti, ai brāliti,
Lielu skādi nodarīja.

7. Man nomina rožu lauku (rožu dārzu),
Brālim auzu tīrumiņu.

8. Brālis auzas gan cietīse,
Es rozītes necietīšu.

9. Ja tu soli mani jemta,
Es rozītes piecietīšu.

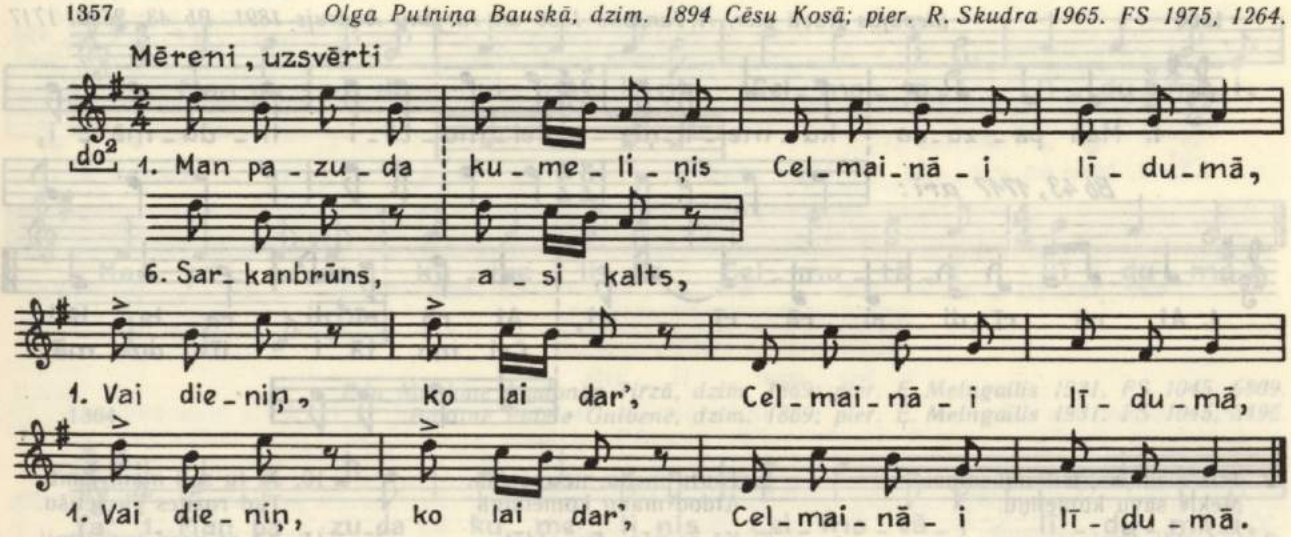
10. Kā es tevi varu jemta,
Ka prātami nepatika.

11. Tā nevaida viena diena,
Visu mūžu jādzīvo.

12. Tā nevaida villainīte,
Uzsedzama, nosedzama.

13. Tā nevaida bērnu spēle,
Apjemt sievu, nemīlēti.

1357 *Olga Putniņa Bauskā, dzim. 1894 Cēsu Kosā; pier. R. Skudra 1965. FS 1975, 1264.*

2. Trīs dieniņas, trīs naksniņas
Sameklēju sav' bēro.

3. Ceturtāi dieniņāi
Satiek ciema zeltainīt'.

4. Ai tautiete, vai tautiete,
Vai redzēji man' bēro?

5. Ai tautieti, vai tautieti,
Kāds bij tavis kumeliņš?

6. Sarkanbrūns, asi kalts,
Sidrabiņa iemauktiņ'.

7. Ai tautieti, vai tautieti,
Lielu skādi padarīj's.

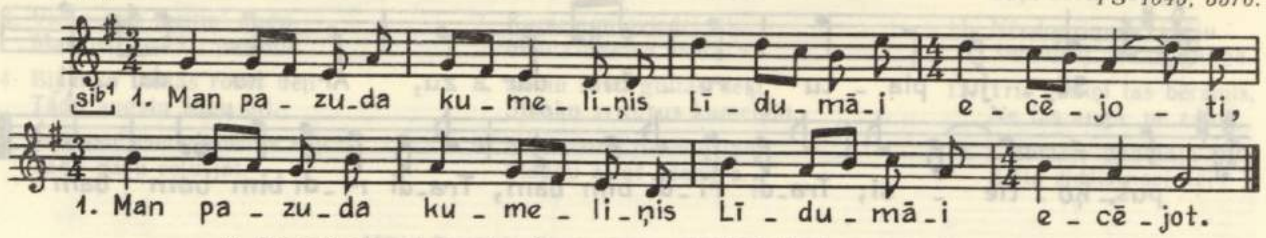
8. Brālim rudzus izmidija,
Manu skaistu rožu dārz'.

9. Brālis rudzus gan cietīsi,
Es rozītes necietīš'.

10. Ja soliesi mani ņemti,
Tad rozītes pacietīš'.

11. Kā es varu tevi ņemti,
Kad man tevis nepatīk.

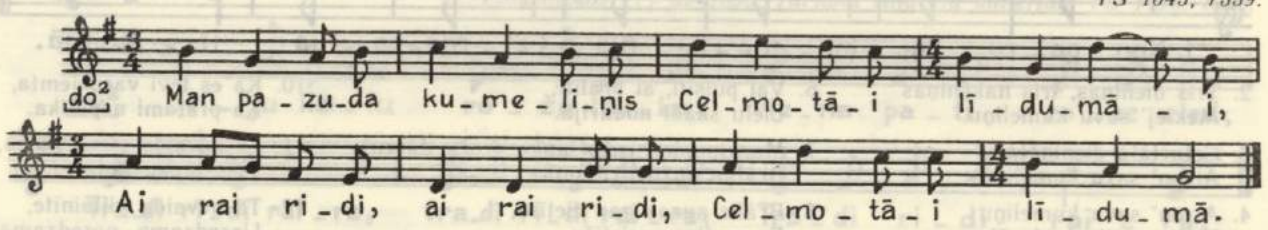
1358 *Liepājas Dunikā Lize Burgale, dzim. 1860, un Miķelis Tulks, dzim. 1865; pier. E. Melngailis 1927. FS 1045, 3376.*

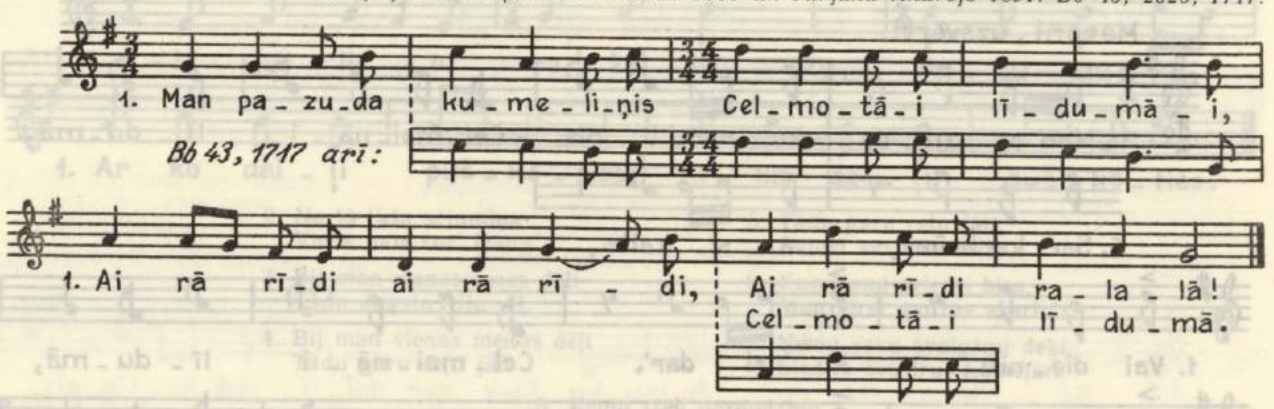
2. Trīs dieniņas, trīs naksniņas
Meklēj' savu kumeliņu.
3. Ceturtāi dieniņāi
Atron' savu kumeliņu.
4. Atron' savu kumeliņu
Tautu meitas laidarāi.
5. Ai lūdzama, tautu meita,
Atdod manu kumeliņu!
6. Neatdošu, neatdošu,
Lielu skādi padarīja.
7. Man nomina rožu dārzu,
Brālim auzu gabaliņu.
8. Brālīts auzas gan pieciestu,
Es rozītes necietīšu.

Anna Bērziņa Madonas Tirzā, dzim. 1854 Cēsu Lizumā; pier. E. Melngailis 1932. FS 1045, 7359.

1359

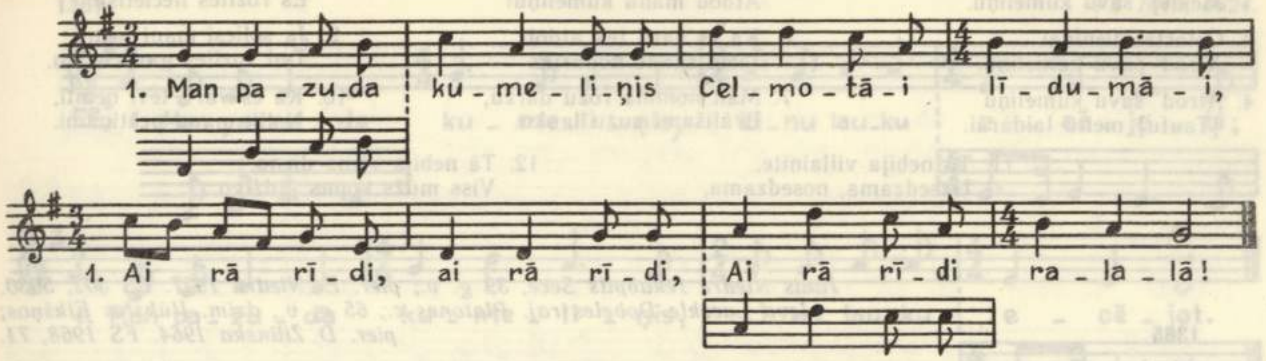

1360 *Liepājas Rāvā pier. A. Jansons 1886 un Jurjānu Andrejs 1891. Bb 43; 2620, 1717.*

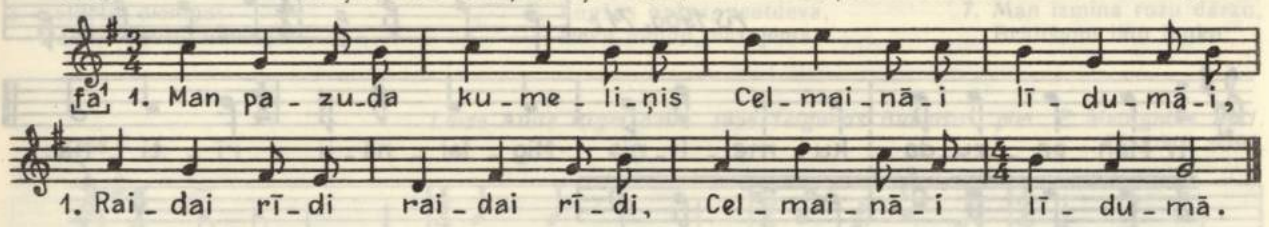
2. Trīs dieniņas, trīs naksniņas
Meklē savu kumeliņu.
3. Cetortāi dieniņāi
Atrod' savu kumeliņu.
4. Atrod' savu kumeliņu
Tautu meitas laidarāi.
5. Tautu meitas laidarāi,
Devītāi steliņģēi.
6. Tautu meita, ne māsiņa,
Atdod manu kumeliņu!
7. Kā es varu tev atdoti,
Liela skāde nodarīta.
8. Man nomina rožu dārzu,
Brālīšami auzu lauku.
9. Brālīts auzas gan pieciestu,
Es rozītes necietīšu.
10. Ja tu soli mani jemti,
Tad rozītes piecietīšu.
11. Kā es varu tevi jemti,
Kad prātami nepatika.
12. Tā nevaida viena diena,
Viss mūžiņis dzīvojamis.
13. Tā nav raiba villainīte,
Uzsedzama, nosedzama.
14. Uzsedzama, nosedzama
Miglaināi rītiņāi.
15. Tā ir jauna ligaviņa,
Visu mūžu dzīvojama.

1361 *Dzenis Aizputes Dunalkā; pier. A. Jansons pirms 1891. Bb 43, 2621.*

Tālākais teksts kā 1360.

1362 *Marija Asare Ventspils raj. Piltenē, dzim. 1885; pier. I. Hammere 1971. FS 2000, 2612.*

2. Trīs dieniņas, trīs naksniņas
Meklēj' savu kumeliņu.

3. Ceturtajā dieniņāi
Atrod' savu kumeliņu.

4. Atrod' savu kumeliņu
Tautu meitas laidarāi.

5. Tautu meita, ne māsiņa,
Atdod manu kumeliņu!

6. Kā es varu to atdoti,
Lielu skādi man darīja.

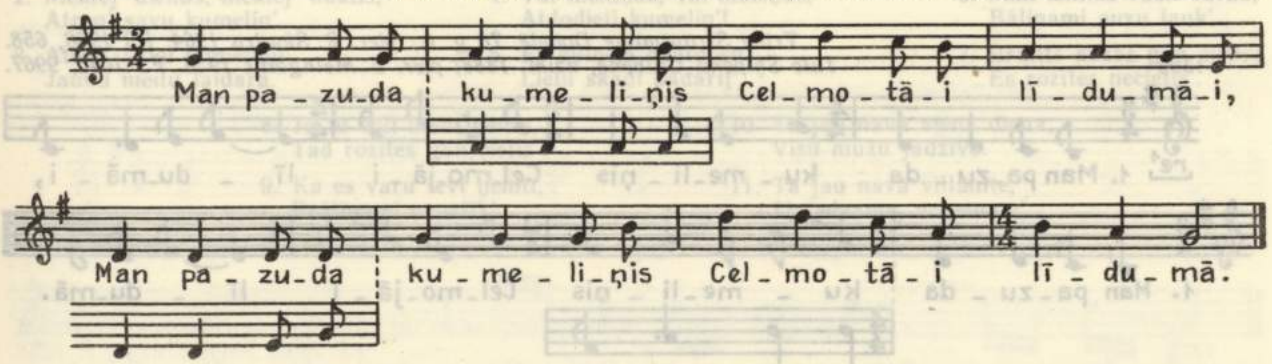
7. Man nomina rožu dārzu,
Brālīšami auzas lauku.

8. Brālīts auzas gan cietīsi,
Es rozītes necietīšu.

9. Ja tu solies mani jemti,
Tad rozītes gan cietīšu.

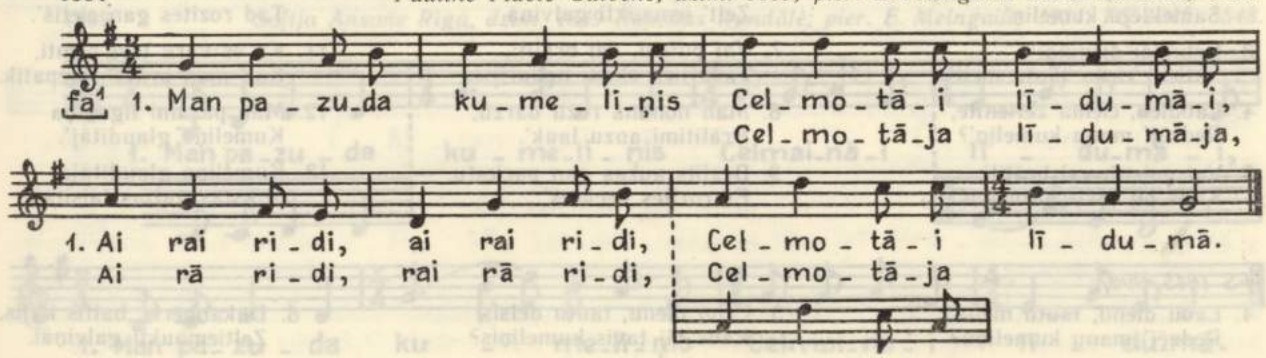
10. Kā es varu tevi jemti,
Ka prātami nepatika!

1363 *Marija Āmura [Madonas] Cesvainē; pier. Jurjānu Andrejs 1891. FS 1495, 477.*

Eda Maldone Madonas Tirzā, dzim. 1869; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 6809.
Pauline Pidele Gulbenē, dzim. 1869; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 3496.

1364

2. Trīs dieniņas, trīs naksniņas
Meklēj' savu kumeliņu.

3. Ceturtāi dieniņāi
Atrod' savu kumeliņu.

4. Atrod' savu kumeliņu
[Tautu] meitu laidarāi.

5. Tautu meita, ne māsiņa,
Atdod manu kumeliņu!

6. Kā es varu tev atdot,
Liela skāde nodarīta.

7. Man nomina rožu dārzu,
Brālīšami auzu lauku.

8. Brālīts auzas gan pieciestu,
Es rozītes necietīšu.

9. Ja soliesi mani ņemti,
Tad rozītes gan cietīšu.

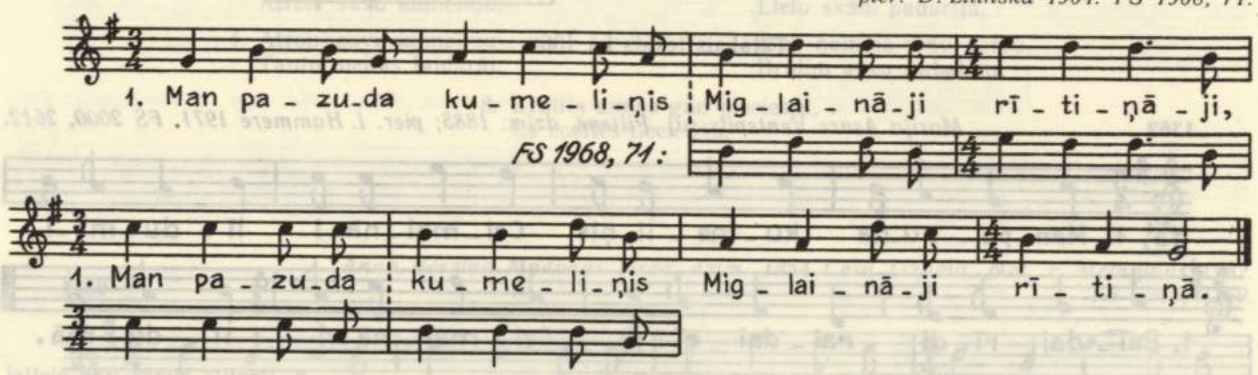
10. Kā es varu tevi ņemti,
Netīk mana prātiņami.

11. Tā nebija villainīte,
Uzsedzama, nosedzama.

12. Tā nebija viena diena,
Viss mūžs kopus jādzīvo.

Jānis Niedre Jēkabpils Secē, 39 g. v.; pier. E. Niedra 1927. FS 302, 5930.
Ieva Lacekle Dobeles raj. Platones c., 65 g. v., dzim. Ilūkstes Elkšņos; pier. D. Žilinska 1964. FS 1968, 71.

1365

2. Trīs dieniņas, trīs naksniņas
Meklēj' savu kumeliņu.

3. Ceturtāji rītiņāji
Atrod' savu kumeliņu.

4. Atrod' savu kumeliņu
Jaunu meitu dārziņāji.

5. Labrīt, labrīt, jaunā meitiņ,
Atdod manu kumeliņu!

6. Es nevaru, es nedošu,
Lielu postu nodarīja.

7. Man izmina rožu dārzu,
Brālim auzu tīrumiņu.

8. Brālīts auzas gan piecietīs,
Es rozīšu necietīšu.

9. Ja solīsi mani ņemti,
Tad rozītes piecietīšu.

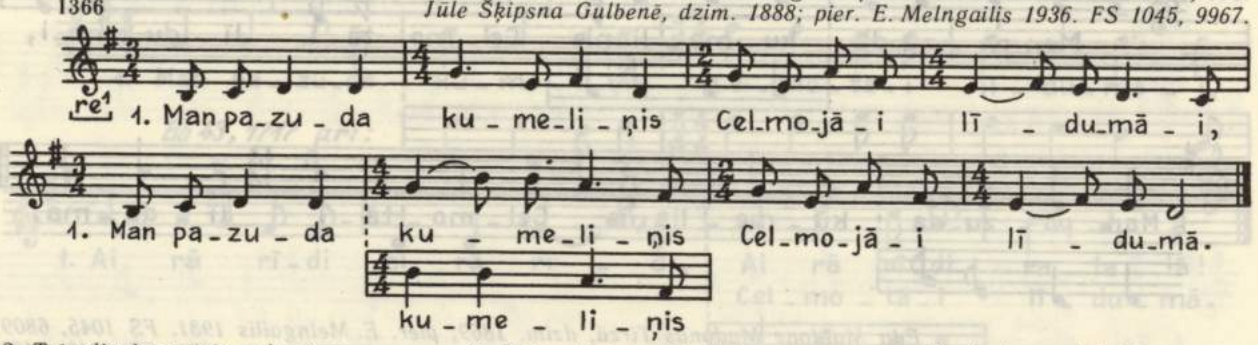
10. Kā es varu tevi ņemti,
Netīk manam prātiņami.

11. Tā nav viena, div' dieniņas,
Viss mūžiņis jādzīvoji.

12. Tā nav kāda villainīte,
Uzsedzama, nosedzama.

Trine Strautmane Dobelē, 70 g. v.; pier. R. Skudra 1964. FS 1968, 658.
Jūle Šķipsna Gulbenē, dzim. 1888; pier. E. Melngailis 1936. FS 1045, 9967.

1366

2. Trīs dieniņas, trīs naksniņas
Sameklēju kumeliņ'.

3. Ceturtāi dieniņāi
Satiek' vienu tautu meit'.

4. Labdien, ciema zeltenīte,
Redzēj' manu kumeliņ'?

5. Vai puisīti, vai brālīti,
Kāds bij tavis kumeliņš?

6. Dūkanbēris, asi kaltsi,
Zelt' iemaukti galviņā.

7. Vai puisīti, vai brālīti,
Tāds liel' skādi nodarījis.

8. Man nomina rožu dārzu,
Brālītimi auzu lauk'.

9. Brālīts auzas gan paciestu, —
Es rozītes necietīš'.

10. Ja tu mani bildināsi,
Tad rozītes gan cietīš'.

11. Kā es varu tevi ņemti,
Kad man prātam nepatīk.

12. Man pašami līgaviņa
Kumeliņa glauditāj'.

13. Kumeliņa glauditāja,
Mīkstas gultas taisītāj'.

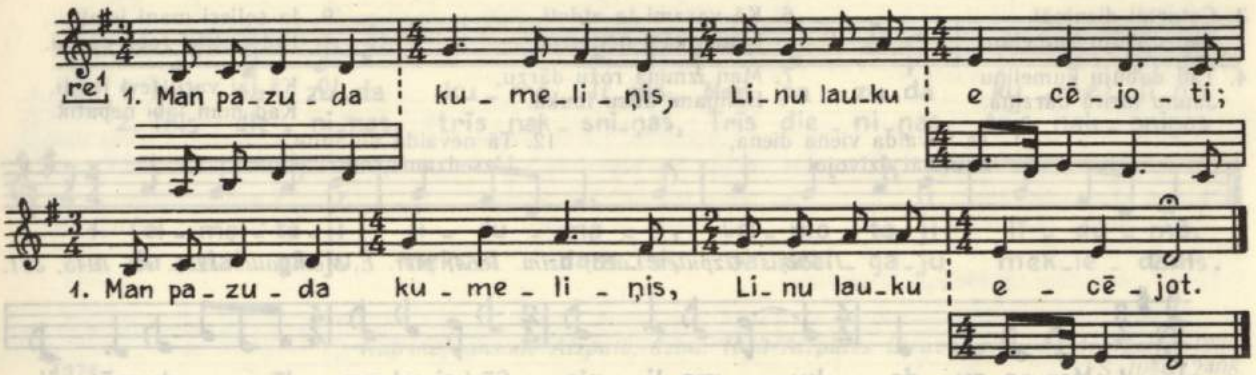
FS 1045, 9967:

4. Labu dienu, tautu meita,
Redzēj' manu kumeliņu?

5. Labu dienu, tautu dēlsi,
Kāds bij tavis kumeliņis?

6. Dūkanbēris, baltis kājis,
Zeltiemaukti galviņāi.

1367 *Liba Pelbēģe Bauskā, dzim. 1846 Bauskas Rundālē; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 4624.*

2. Trīs dieniņas, trīs naksniņas
Meklēj' savu kumeliņu.

3. Ceturtāi dieniņāi
Dabūn' savu kumeliņu.

4. Dabūn' savu kumeliņu
Tautu meitu setiņāi.

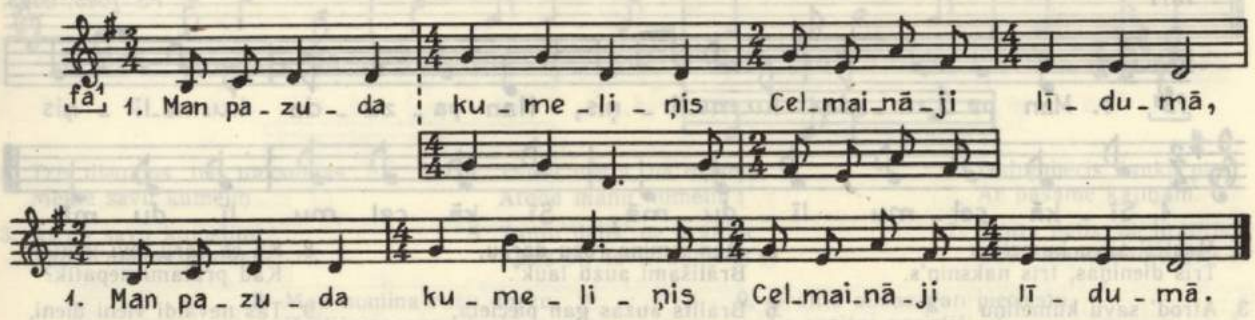
5. Lūgšus lūdzu, neatdeva,
Devu naudu, nesajēma.

6. Kā es varu tev atdoti,
Lielu skādi padarija.

7. Man izmina rožu dārzu,
Brālīšami linu lauku.

Luize Alute Rigā, dzim. 1856 Jelgavas Bukaišos; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 6391.

1368

2. Meklēj' dienas, meklēj' naktis,
Atron' savu kumeliņ'.

3. Atron' savu kumeliņu
Jaunu meitu laidarā.

4. Vai meitiņas, vai māsiņas,
Atdodieti kumeliņ'!

5. Es kumeļa neatdošu,
Lielu skādi padarīj'.

6. Man izmina rožu dārzu,
Bāliņami auzu lauk'.

7. Brālīts auzas gan cietīsi,
Es rozītes necietīš'.

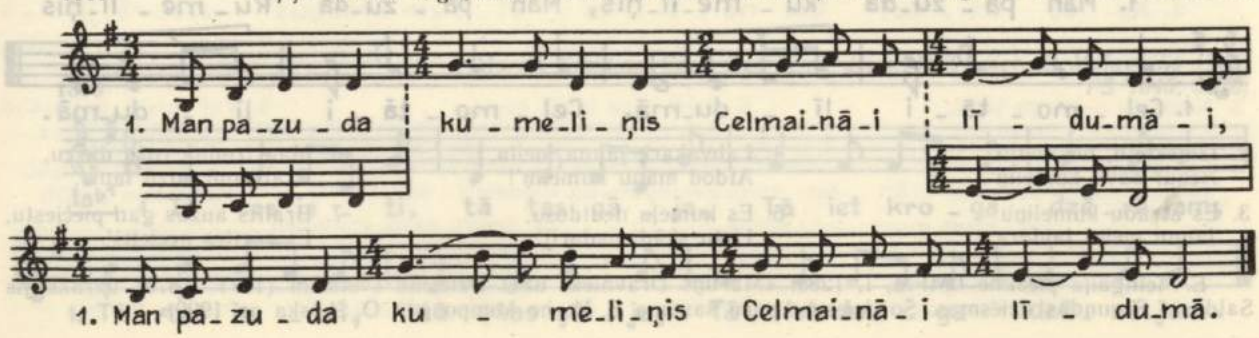
8. Ja tu soli mani ņemti,
Tad rozītes gan cietīš'.

9. Kā es varu tevi ņemti,
Prātiņami nepatik'.

10. Tā jau nava viena diena,
Visu mūžu jādzīvo.

11. Tā jau nava villānīte,
Uzsedzama, noņemam'.

1369 *Sofija Ansone Rigā, dzim. 1849 Bauskas Rundālē; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 6548.*

2. Trīs dieniņas sameklēju,
Kumeliņu nedabūju.

3. Ceturtāi dieniņāi,
Tad dabūju kumeliņu.

4. Tad dabūju kumeliņu
Jaunu meitu dārziņā.

5. Vai meitiņas, vai māsiņas,
Atdodieta kumeliņu!

6. Kā varami to atdoti,
Lielu skādi nodarīja.

7. Man izmina rožu dārzu,
Bāliņami auzu lauku.

8. Bāliņš auzas gan pieciestu,
Es rozītes necietīšu.

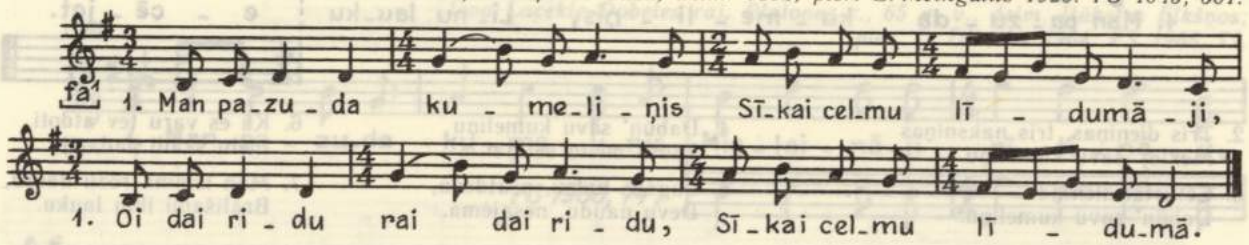
9. Ja soliesi mani jemti,
Tad cietīšu rožu dārzu.

10. Kā lai varu tevi jemti,
Kad man labi nepatīk.

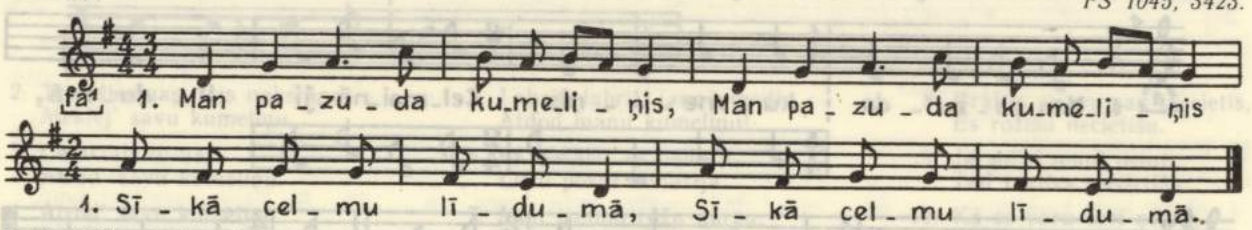
11. Tā nevaida viena diena,
Laulībāi dzīvojot.

12. Tā nevaida villānīte,
Uzsedzama, nosedzama.

1370 *J. Rūķis Aizputes Lažā, dzim. 1864; pier. E. Melngailis 1926. FS 1045, 381.*

1371 *Aizputes Basos pier. skol. Rasmanis, rediģējis E. Melngailis 1929. FS 1045, 3423.*

2. Meklēj' savu kumeliņu
Trīs dieniņas, trīs naksniņ's.

3. Atrod' savu kumeliņu
Tautu meitas laidarā.

4. Ai godīga tautu meita,
Kādu skādi tas darij'?

5. Man izmina rožu dārzu,
Brālīšami auzu lauk'.

6. Brālīts auzas gan piecieta,
Es rozītes necietīš'.

7. Ja tu soli mani jemti,
Tad rozītes gan cietīš'.

8. Kā es varu tevi jemti,
Kad prātami nepatīk?

9. Tas nevaidi vieni dieni,
Tas visami mūžiņam.

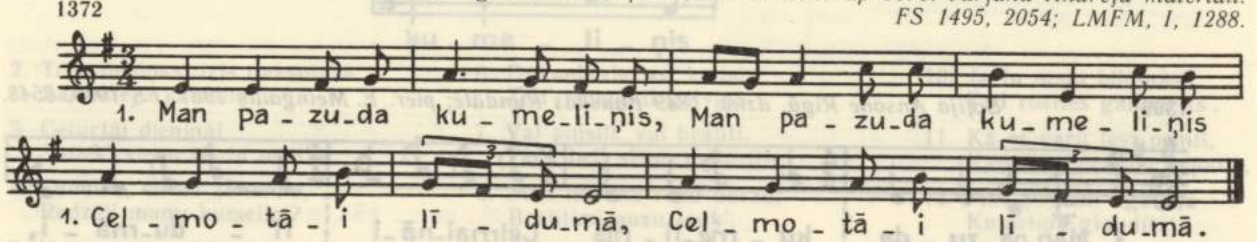
10. Tas nav zīļu vainadziņis,
Uzliekamis, noņemams.

11. Tas nav zelta gredzentiņis,
Uzmaucamis, nomaucams.

12. Tā nav raiba villainīte,
Uzsedzama, noņemam'.

Kuldigas Skrundā pier. M. Dravnieks ap 1871. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 2054; LMFM, I, 1288.

1372

2. Izmeklēju, nedabūju
Nekur savu kumeliņ'.

3. Es atradu kumeliņu
Jaunu meitu laidarā.

4. Labvakari, jauna meita,
Atdod manu kumeliņ'!

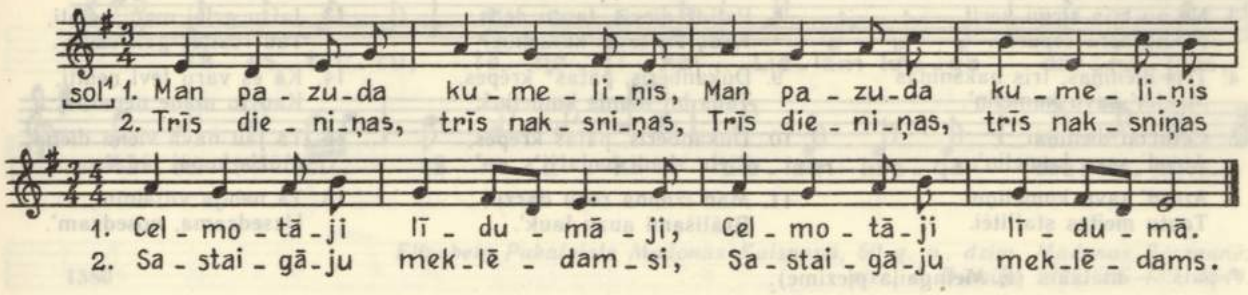
5. Es kumeļa neatdošu,
Lielu skādi padarīj'.

6. Man izmina rožu dārzu,
Brālīšami auzu lauk'.

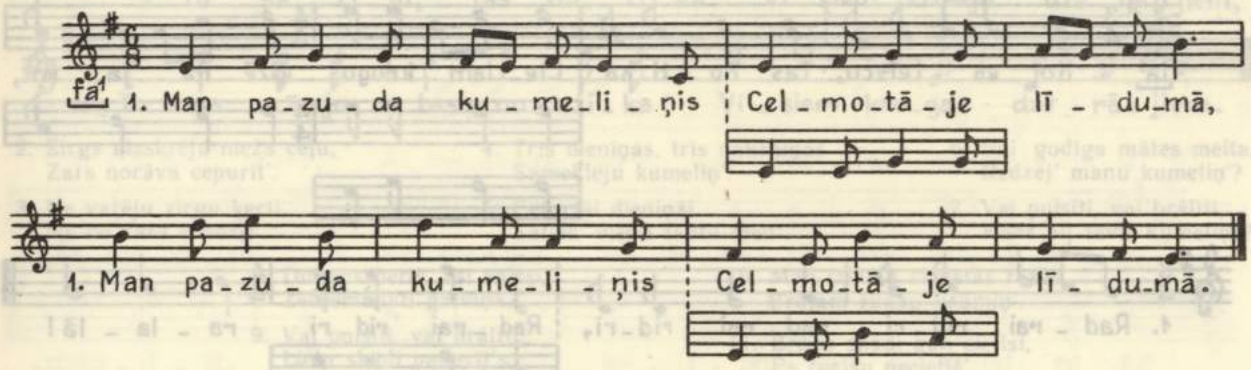
7. Brālīts auzas gan pieciestu,
Es rozītes necietīš'.

E. Melngaiļa piezīme LMFM, I, 1288: «Mārtiņš Dravnieks uz I Dziesmu svētkiem (1871—1873) uzrakstījis Saldus i Skrundas dziesmas. Šo dziesmu puru saņēma E. M. no komponista O. Šepska ap 1900.»

1373 *Luize Alute Rigā, dzim. 1856 Jelgavas Bukaišos; pier. E. Melngailis 1932. FS 1045, 7508.*

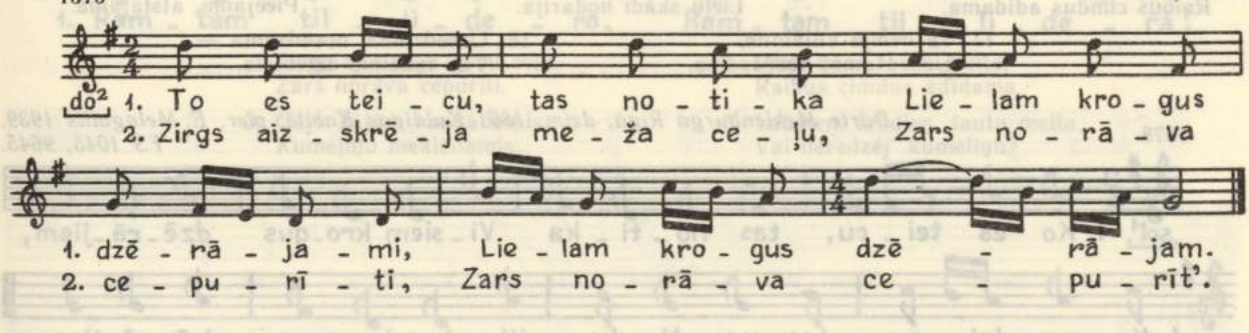

1374 *Katrine Jansone Aizputē, dzim. 1853 Aizputes Ciravā; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 2408.*

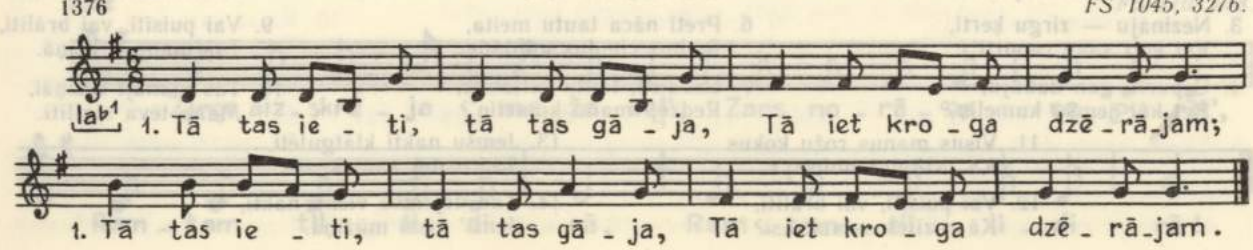

2. Trīs dieniņas, trīs naksniņas
Meklē savu kumeliņ'.
3. Atron savu kumeliņu
Tautu meitas laidarā.
4. Tautu meita, ne māsiņa,
Atdod manu kumeliņ'!
5. Tautu dēlis, ne brālītis,
Kāds bij tavis kumeliņ's?
6. Dulumbēris, lauku pieri,
Ar basāme kājiņām.
7. Tautu dēlis, ne brālītis,
Tāds manāje laidarā.
8. Man nomina rožu dārzu,
Brālīšame auzu lauk'.
9. Brālīts auzas gan pieciestu,
Es rozītes necietīš'.

1375 *Made Lāce Rigā, dzim. 1849 Bauskas Rundālē; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 6730.*

1376 *Marija Slaidiņa Cēsu Dzērbenē, dzim. 1889; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 3276.*

2. Zirgs ieskrēja meža ceļu,
Zars norāva cepurīt'.

3. Ne nu bija zirgu ķerti,
Ne no zara cepurīt'.

4. Trīs dieniņas, trīs naksniņas
Meklēj' savu kumeliņ'.

5. Ceturtāi dieniņāi
Atrod' savu kumeliņ'.

6. Atrod' savu kumeliņu
Tautu meitas stallītēi.

7. Labdien, ciema zeltenīte,
Redzēj' manu kumeliņ'?

8. Palīdz dievis, tautu dēlis,
Kāds bij tavis kumeliņš?

9. Dūkanbēris, pātas* krēpes,
Tāds bij manis kumeliņš.

10. Dūkanbēris, pātas krēpes,
Lielu skādi padarīj's.

11. Man izmina rožu dārzu,
Brālīšami auzu lauk'.

12. Brālīts auzas gan pieciestu,
Es rozītes necietīš'.

13. Ja tu gribi mani ņemti,
Tad rozītes gan cietīš'.

14. Kā es varu tevi ņemti,
Kad tu mane nepatic'.

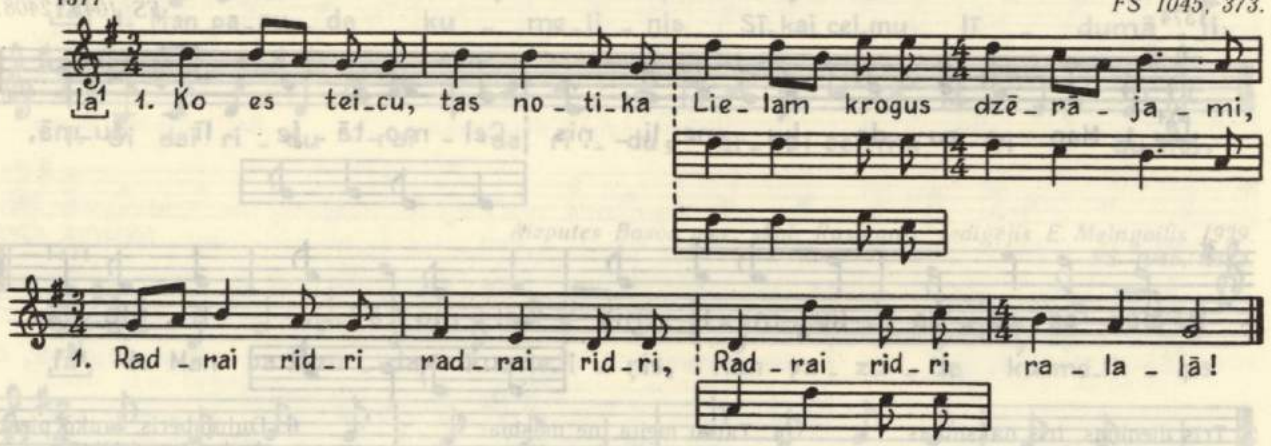
15. Tā jau nava viena diena,
Mūž's kopāi jādzīvo.

16. Tā nebija villainīte,
Uzsedzama, nosedzam'.

* pāts — mālains (E. Melngaiļa piezīme).

Jēkaups Berķis Liepājā, dzim. 1850 Liepājas Bunkā; pier. E. Melngailis 1927. FS 1045, 373.

1377

2. Zirgs noskrēja meža ceļu,
Krūms norāva cepurīti.

3. Ne nu zinu zirgu ķerte,
Vai ķert savu cepurīti?

4. Labāk ķeršu cepurīti,
Gan panākšu kumelīnu.

5. Gan panākšu kumelīnu
Tautu meitas laidarāje.

6. Pretim nāca tautu meita,
Raibus cimdus adīdama.

7. Ai godīga tautu meita,
Redzēj' manu kumelīnu?

8. Ai godīgis tēva dēlis,
Kāds bij tavis kumelīnis?

9. Dulinbēris, lauku pieri,
Basajāme kājiņāme.

10. Ai godīgis tautu dēlis,
Tas manāje sētināje.

11. Tas manāje sētināje
Lielu skādi nodarīja.

12. Man nomina rožu dārzu,
Brālītime auzu lauku.

13. Brālis auzas gan pieciestu,
Es rozīšu necietīšu.

14. Apsoliesi mani jemte,
Tad rozītes piecietīšu.

15. Kā es varu tevi jemte,
Kad prātami nepatīke?

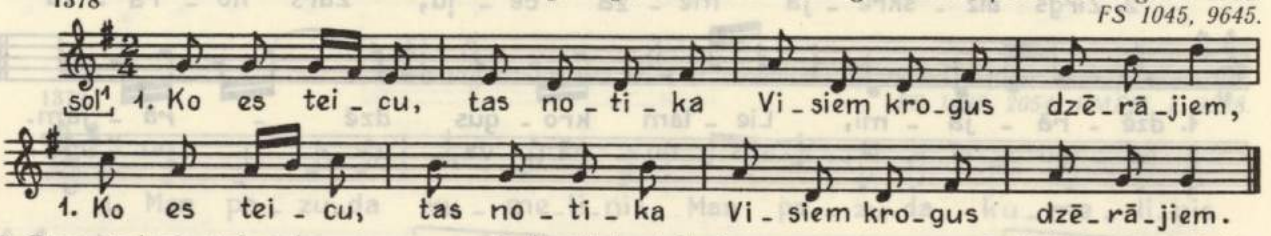
16. Tā nebija viena diena,
Pieejama, atstājama.

17. Tā nebija villainīte,
Uzsedzama, nosedzama.

18. Uzsedzama, nosedzama —
Viss mūžinis dzīvojote.

Dārte Meklenburga Rigā, dzim. 1861 Kuldīgas Kabilē; pier. E. Melngailis 1939. FS 1045, 9645.

1378

2. Zirgs aizskrēja meža ceļu,
Krūms norāva cepurīt'.

3. Nezināju — zirgu ķerti,
Vai ķert savu cepurīt'.

4. Cepurīti gan dabūju,
Bet kur jemšu kumeliņ'?

5. Apsēdosi, atpūtosi
Liela ceļa maliņā.

6. Preti nāca tautu meita,
Raibus cimdus adīdam'.

7. Labdien, tautu zeltenīte,
Redzēj' manu kumeliņ'?

8. Dulis bēris, aši kaltis,
Zeltiemaukti galviņā.

9. Vai puisīti, vai brālīti,
Tas manāji rociņā.

10. Tas manāji rociņāi,
Mana tēva stallītī.

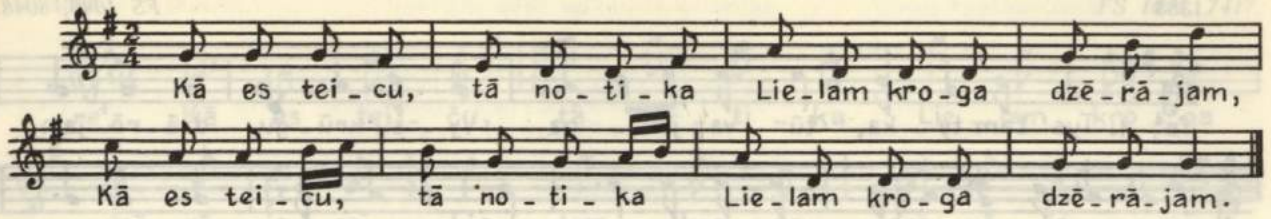
11. Visus manus rožu kokus
Kā lazdiņas nolocij's.

12. Vai puisīti, vai brālīti,
Kā rozītes samaksāsi?

13. Jemšu nakti klātgulēti,
Tā rozītes samaksāš'.

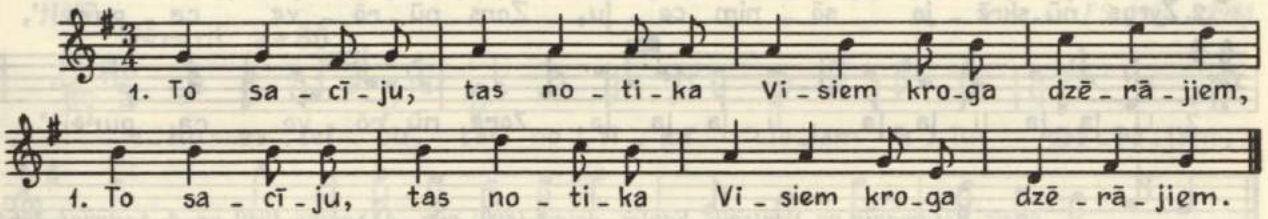
14. Tad nejemšu vienu nakti,
Jemš' visāi mūžiņā.

1379 *A. Feldberga Saldū; pier. I. Lidere 1934. FS 828, 18333.*

Elizabete Pakalniete Madonas Kalsnavā, 50 g. v., dzim. Madonas Bērzaunē; pier. A. Dūmiņš 1929. FS 139, 1544.

1380

2. Zirgs aizskrēja meža ceļu,
Zars norāva cepurīt'.

3. Ne varēju zirgu ķerti,
Ne no zara cepurīt'.

4. Trīs dieniņas, trīs naksniņas
Sameklēju kumeliņ'.

5. Ceturtāi dieniņāi
Satiek' vienu tautu meit'.

6. Vai godīga mātes meita,
Redzēj' manu kumeliņ'?

7. Vai puisīti, vai brālīti,
Kāds bij tavis kumeliņš?

8. Dūkans bēris, asi kaltsi,
Zeltiemaukti galviņā.

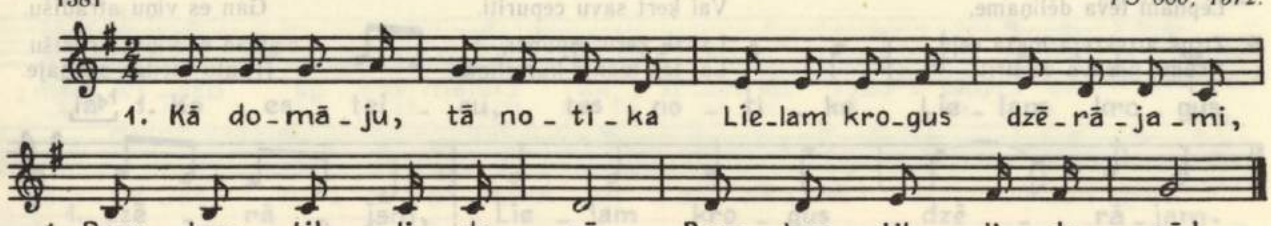
9. Vai puisīti, vai brālīti,
Lielu skādi padarīj's.

10. Man izmina skaistas rozes,
Brāļam rudzu tīruminī'.

11. Brālis skādi gan cietīsi,
Es rozīšu necietīš'.

Zenta Strauberga, dziesmu dzirdējusi Jelgavas Džūkstē; pier. K. Straubergs 1930. FS 880, 1372.

1381

2. Zirgs aizskrēja garu ceļu,
Zars norāva cepurīti.

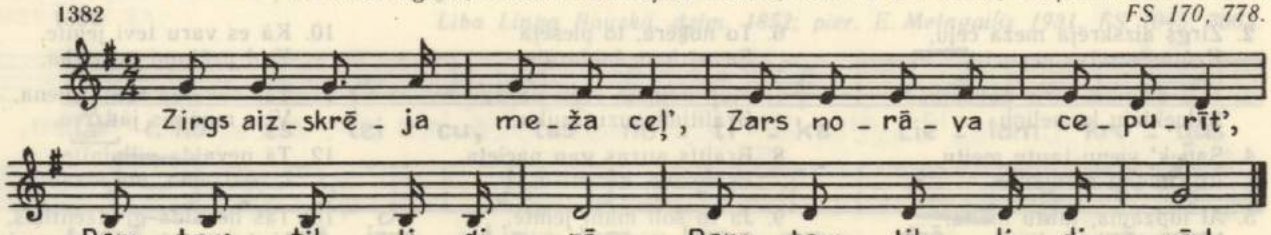
3. Gāju kājām raudādamis,
Kumeliņu meklēdamis.

4. Pretī nāca tautu meita,
Raibus cimdus adīdama.

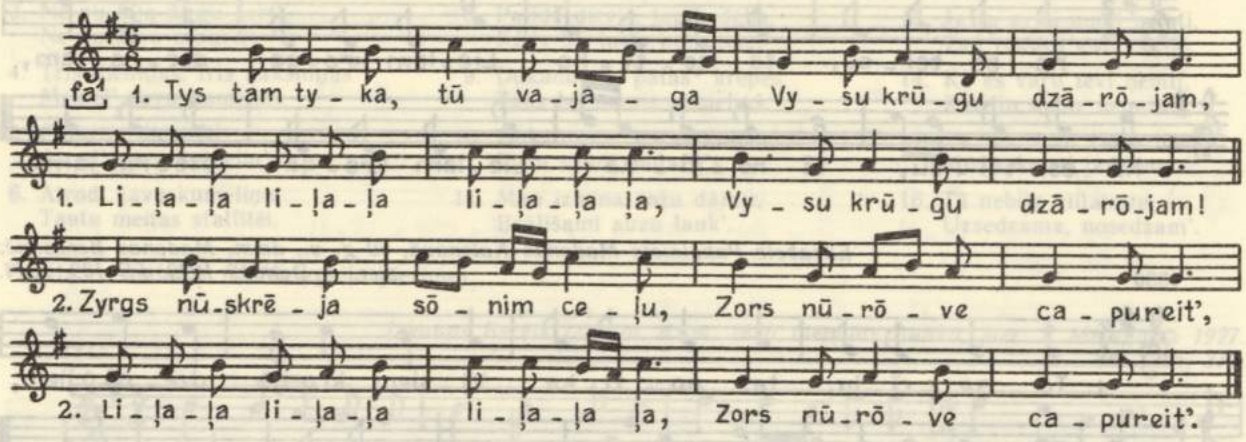
5. Labdien, labdien, tautu meita,
Vai neredzēj' kumeliņu?

Valtere Jelgavā, dziesmu dzirdējusi Dobelē; iesk. A. Bērzkalne, atšifr. A. Salaks 1927. FS 170, 778.

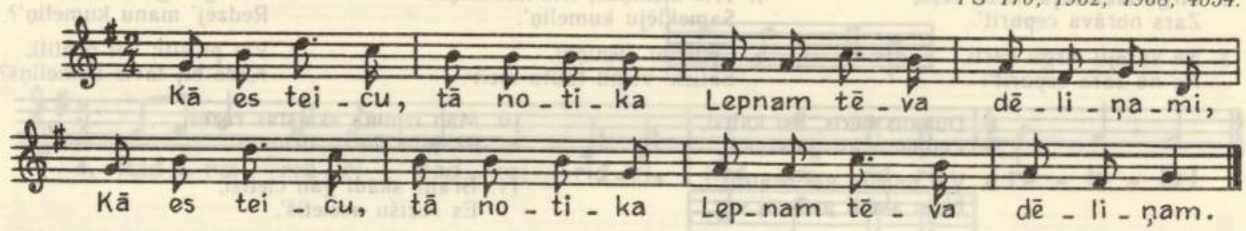
1382

1383 *Tekla Adamāne Aizputes Sakā, dzim. 1900 Ludzas Mērdzenē; pier. E. Melngailis 1940. FS 1045, 8048.*

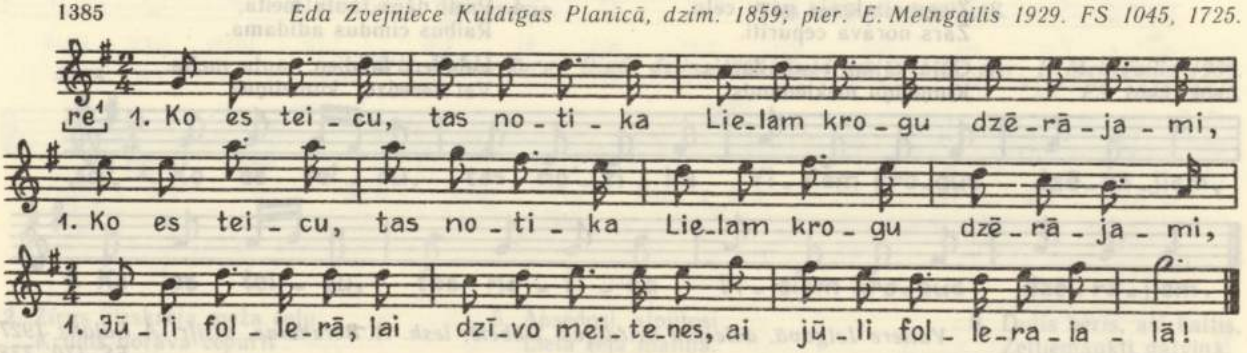
1384 *Ansis Bergmanis no Ventspils Ēdoles, dzim. 1899; pier. A. Salaks 1940 un A. Krūmiņš 1964. FS 170, 1962; 1968, 4654.*

FS 1968, 4654:

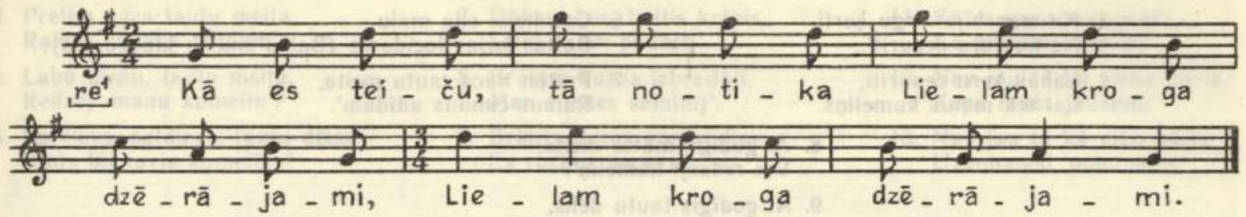
1. Ko es teicu, tas notika
Lepnam tēva dēliņame.
2. Zirgs aizskrēja meža ceļu,
Krūms norāva cepurīti.
3. Nezināju, zirgu ķerti
Vai ķert savu cepurīti.
4. Labāk ķēru cepurīti,
Lai tek manis kumeliņis.
5. Lai tek manis kumeliņis,
Gan es viņu atradīšu.
6. Gan es viņu atradīšu
Tautu meitas sētiņāje.

1385 *Eda Zvejniece Kuldīgas Planicā, dzim. 1859; pier. E. Melngailis 1929. FS 1045, 1725.*

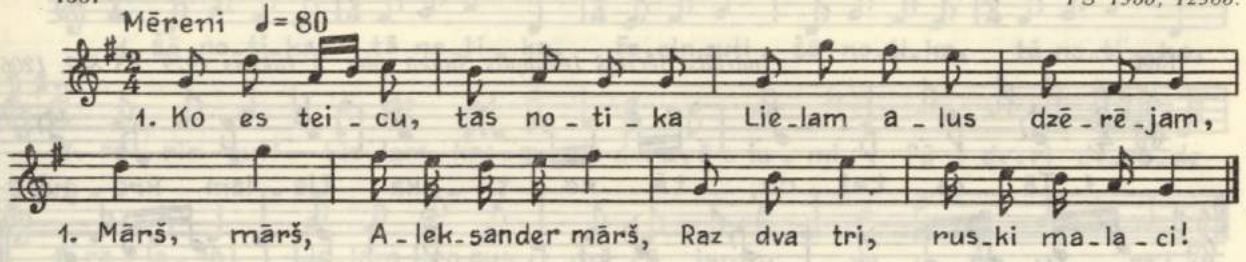

2. Zirgs aizskrēja meža ceļu,
Krūms norāva cepurīti.
3. Trīs dieniņas, trīs naksniņas
Sameklēju kumeliņu.
4. Satiek' vienu tautu meitu
Ar rudāmi actiņāmi.
5. Ai lūdzama, tautu meita,
Neredzēja kumeliņu?
6. To noķēra, to piesēja
Savaj lopu laidarāi.
7. Man nomina rožu dārzu,
Brālītimi auzu lauku.
8. Brālīts auzas gan pacieta,
Es rozītes necietīšu.
9. Ja tu soli mani jemte,
Tad rozītes gan cietīšu.
10. Kā es varu tevi jemte,
Kad prātami nepatika.
11. Tas nevaida viena diena,
Viss mužiņis jādzivo.
12. Tā nevaida villainīte,
Uzsedzama, nosedzama.
13. Tas nevaida gredzentiņis,
Uzmaucamis, nomaucamis.

1386 *Lize Viduša Jēkabpilī, dzim. 1866 Madonas Praulienā; pier. E. Melngailis 1933. FS 1045, 7417.*

1387 *Anna Atstāja Liepājas raj. Medzes c., 69 g. v., dzim. Liepājas Ziemupē; pier. A. Krūmiņš 1961. FS 1955, 12983.*

2. Zirgs noskrēja meža ceļu,
Krūms norāva cepurīt'.

3. Visus krūmus nolauziju,
Cepurīti meklēdams.

4. Atron' savu cepurīti,
Eim' par ceļu raudādams.

5. Pretim nāca mātes meita
Par celiņu dziedādam'.

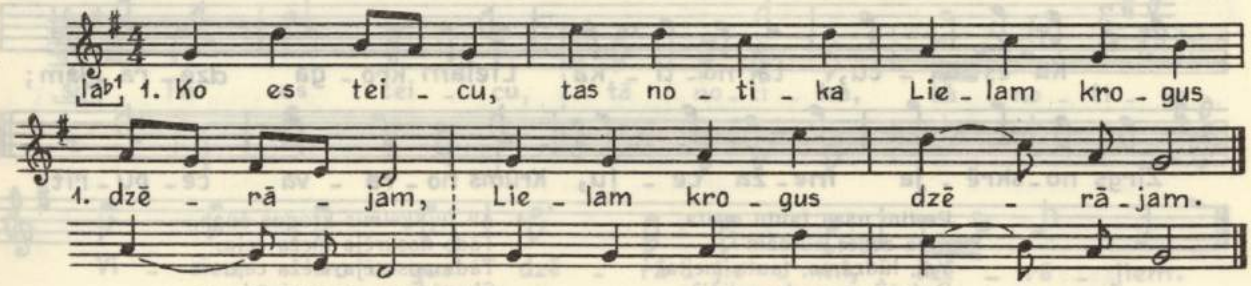
6. Par celiņu dziedādama,
Raibus cimdus adīdam'.

7. Ai godīga mātes meita,
Neredzēji kumeliņ'?

8. Es noķēru, es piesēju
Tēva druvu galiņā.

9. Tēva druvu galiņāi
Pie kuplaja ozoliņ'.

1388 *Juris Zvaigzne Bauskas Islicē, dzim. 1843 Bauskas Codē; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 4635.*

2. Zirgs aizskrēja meža ceļu,
Zars norāva cepurīt'.

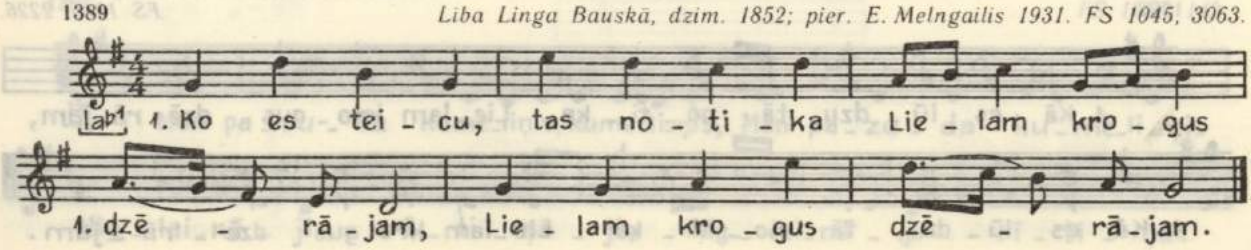
3. Lai tek manis kumeliņis
Gar lielaju sila mal'.

4. Preti nāca tautu meita,
Zilu zeķi adīdam'.

5. Ai tu ciema dzeltenīte,
Redzēj' manu kumeliņ'?

6. Ai tu kroga dzērājiņis,
Kāds bij tavis kumeliņš?

1389 *Liba Linga Bauskā, dzim. 1852; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 3063.*

2. Zirgs aizskrēja meža ceļu,
Zars norāva cepurīt'.

3. Ne man bija zirgu ķerti,
Ne no zara cepurīt'.

4. Labāk ķeru cepurīti,
Lai tek manis kumeliņš.

5. Lai tek manis kumeliņis
Gar lieloi sila maļ'.

6. Gar lieloi sila malu,
Baltas kājas locidams (Balšu smilšu klapēdams).

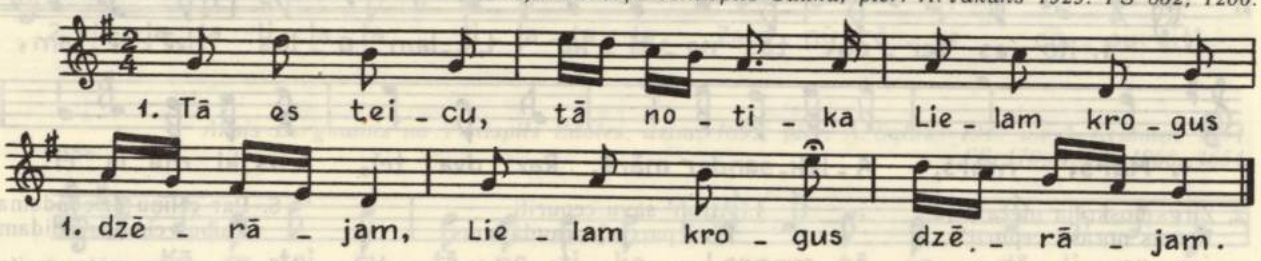
7. Pretim nāca tautu meita,
Raibus cimdus adīdam'.

8. Ai godīga mātes meita,
Vai redzēji kumeliņ'?

9. Ai godīgis tautu dēlis,
Kāds bij tavis kumeliņš?

10. Dūkanbēris, zelta segli,
Sudrabiņa iemauktiņ'.

1390 *Indriķis Bērziņš Jēkabpils Saukā; pier. A. Jakāns 1929. FS 832, 1206.*

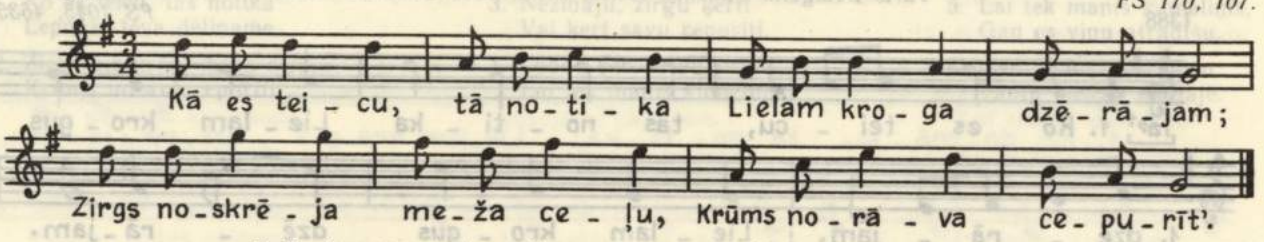
2. Zirgs aizskrēja meža ceļu,
Zars norāva cepurīt'.

3. Ne man bija zirga ķerti,
Ne no zara cepurīt'.

4. Labāk ņemšu cepurīti,
Lai tek manis kumeliņš.

Ženija Galeniece Kuldīgas Pampāļos; pier. L. Galeniece 1926. A. Salaka materiāli. FS 170, 107.

1391

2. Pretim nāca tautu meita,
Zīda zeķes adīdam'.
Vai, lūdzama, tautu meita,
Redzēj' manu kumeliņ'?

3. Ak tu šķelmis krogus žūpa,
Kāds bij tavis kumeliņš?
Dūlinbēris, basām kājām,
Zelta sedli mugurā.

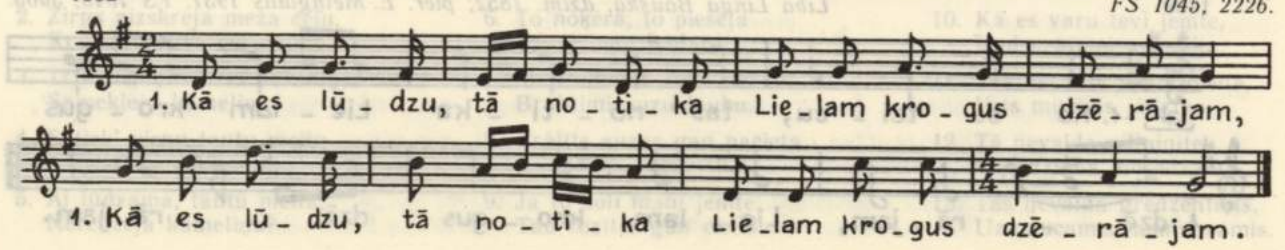
4. Ak tu šķelmis krogus žūpa,
Tāds noskrēja meža ceļu,
Tāds noskrēja meža ceļu
Skanēdams un zvaigādams.

5. Klusi, klusi, tautu meita,
Būsi mana līgaviņ',
Būsi mana līgaviņa,
Tam deķišu audējiņ'.

6. Kad es iešu — pavadīsi,
Kad pārnākšu — sagaidīsi.
Mīļus vārdus manim dosi,
Manu dzīvi aplaimos'.

Anna Vitola Smiltenē, dzim. 1861 Valkas Mēri; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 2226.

1392

2. Zirgs aizskrēja meža ceļu,
Zars norāva cepurīt'.

3. Pretim nāca tautu meita,
Raibus cimdus adīdam'.

4. Labu dienu, tautu meita,
Redzēj' manu kumelīn'?

5. Paldievs, paldievs, tautu dēlsi,
Kāds bij tavis kumelīns?

6. Dūkanbēris, baltis krēpis,
Tāds bij manis kumelīns.

7. Dūkanbēris, baltis krēpis,
Lielu skādi padarīj'.

8. Brāļam auzas izbradāji,
Man rozītes samīdīj'.

9. Brālīts auzas gan cietise,
Es rozītes necietīš'.

10. Ja tu mani pašu ņemsi,
Tad rozītes gan cietīš'.

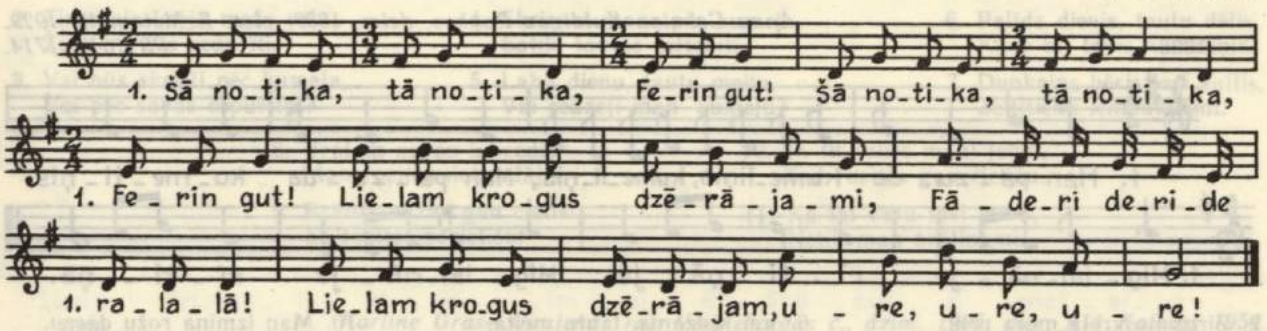
11. Kā es varu tevi ņemti,
Ka prātami nemīlej'.

12. Nav jau tā kā viena diena,
Kopā mūžs jādzīvo.

13. Nav jau tā kā vīžu pāris,
Uzaunamsi, noaunams.

Jānis Birzkalns Limbažos, dzim. 1875; pier. E. Melngailis 1926. FS 1045. 2666.

1393

2. Zirgs aizskrēja meža ceļu,
Krūms norāva cepurīti.

3. Iet pa ceļu raudādami,
Kumeliņu meklēdami.

4. Sastop ciema zeltenīti:
Redzēj' manu kumeliņu?

5. Es, puisīti, nepazinu,
Kāds ar bija tavs kumeļis.

6. Tēva lauka ganībāi
Pie vien' liela ozoliņa.

7. Tur tas zviedza, tur tas kliedza,
Visi ļaudis brīnījāsi.

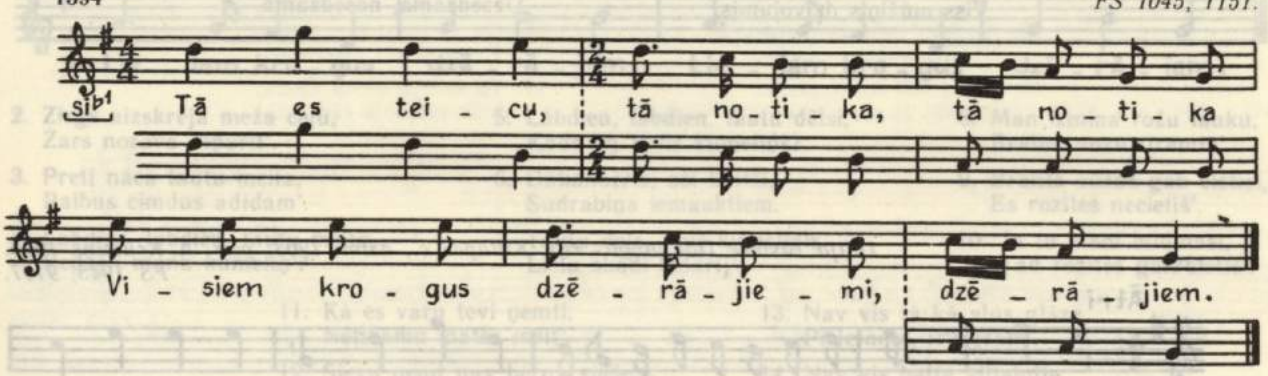
8. Kam šis skaistis kumeliņis?
Tavu skaistu seglošanu!

9. Zīda deķi nopušķotis,
Zelta segli mugurāi.

10. Zelta segli mugurāi,
Apzeltīti iemauktiņi.

Miķelis Bergmanis Liepājas Bārtā, dzim. 1859; pier. E. Melngailis 1927. FS 1045, 1151.

1394

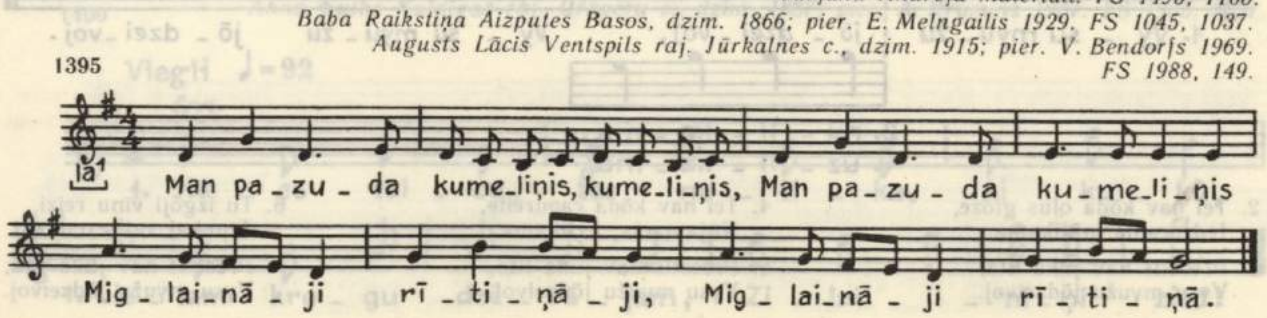
M. Bergmanis pirms 1891 šo pašu melodiju pierakstījis ar tekstu:

1. Duj bij tādi pumpainīši,
Kas gar mani glaudījāsi.

2. Viens grib mana liela pūra,
Otris skaidra augumiņa.

Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 1160.
Baba Raikstiņa Aizputes Basos, dzim. 1866; pier. E. Melngailis 1929. FS 1045, 1037.
Augusts Lācis Ventspils raj. Jūrkalnes c., dzim. 1915; pier. V. Bendorfs 1969. FS 1988, 149.

1395

FS 1988, 149:

2. Trīs dieniņas, trīs naksniņas
Meklē savu kumeliņu.

3. Ceturtāji rītiņāji
Atrod savu kumeliņu.

4. Atrod savu kumeliņu
Tautu meitas sētiņāji.

5. Ai lūdzama, tautu meita,
Atdod manu kumeliņu!

6. Neatdošu kumeliņu —
Lielu skādi padarīja.

7. Man izmina rožu dārzu,
Brālīšami auzu lauku.

8. Brālīts auzas gan piecietīs,
Es rozītes necietīšu.

9. Vai nu soli precēt mani,
Saukt par savu līgaviņu.

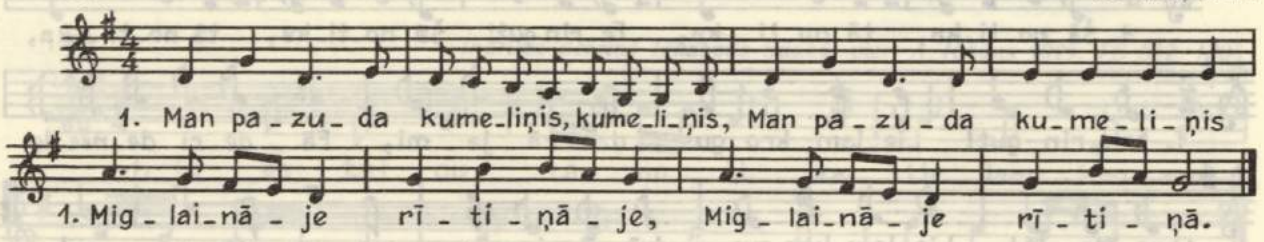
10. Precēties nav bērnu spēle,
Visu mūžu kop dzīvoti.

11. Tas nav tā kā alus glāze,
Pielejama, izdzerama.

12. Tas nav tā kā villainīte,
Uzsedzama, nosedzama.

Anna Celmiņa Kuldīgas Raņķos, dzim. 1889; pier. E. Melngailis 1929. FS 1045, 1714.

1396

2. Zirgs noskreja meža ceļu,
Krūms norava cepurīti.

3. Visus krūmus nolocīju,
Cepurīti meklēdamis.

4. Atron' savu cepurīti,
Eim' pa ceļu ziņģādamis.

5. Pretim nāca tautu meita,
Raibus cimdus ādīdama.

6. Vai lūdzama, tautu meita,
Redzēj' manu kumeliņu?

7. Vai lūdzamis, tautu dēlis,
Tāds manāi sētiņāi.

8. Tāds manāi sētiņāi,
Manā govu laidarāi.

9. Vai lūdzama, tautu meita,
Kādu skādi padarīja?

10. Man izmina rožu dārzu,
Brālītimi auzu lauku.

11. Brālīts auzas gan pieciestu,
Es rozītes necietīšu.

12. Ja tu soli mani jemti,
Tad rozītes gan cietīšu.

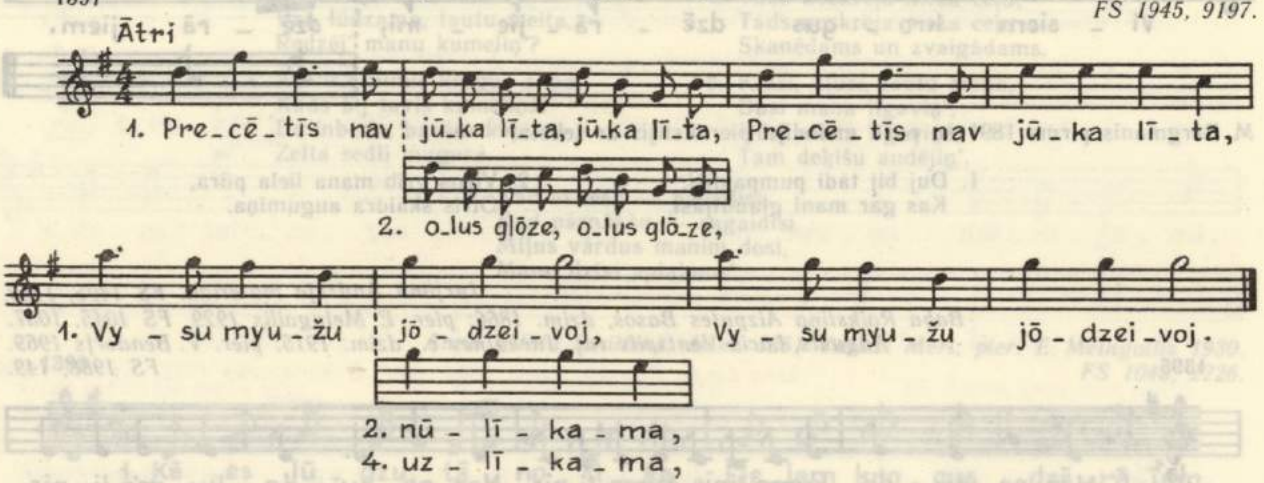
13. Kā es varu tevi jemti,
Kad prātami nepatika.

14. Tā nav viena pati diena,
Viss mūžiņis dzīvojamis.

15. Tā nav balta villainīte,
Uzsedzama, nosedzama.

Jūlija Bistere Daugavpils raj. Kalupes c., dzim. 1903; pier. A. Krūmiņš 1959. FS 1945, 9197.

1397

2. Tei nav kōda olus glōze,
Izdzerama, nūlikama.

3. Precētis nav jūka līta,
Vysu myužu jōdzeivoj.

4. Tei nav kōda capureite,
Nūjamama, uzlikama.

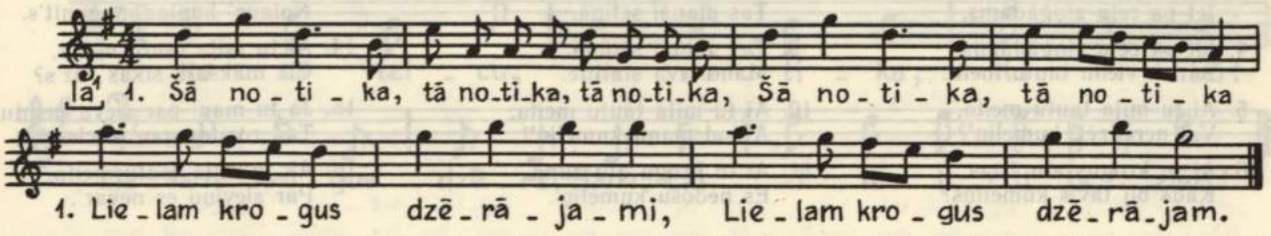
5. Precētīs nav jūka līta,
Vysu myužu jōdzeivoj.

6. Tu izgōji vīnu reizi,
Atpakaļ vairs nanūīsi.

7. Precētīs nav jūka līta,
Vysu myužu jōdzeivoj.

Andrejs Reida Limbažos, dzim. 1858 Valmieras Pociemā; pier. E. Melngailis 1930. FS 1945, 2658.
Oskars Kalējs Rigā, dzim. 1902 Rēzeknes Bērzgalē, dziesmu dzirdējis Daugavpils Vipē; pier. E. Melngailis 1928. FS 1045, 2950.

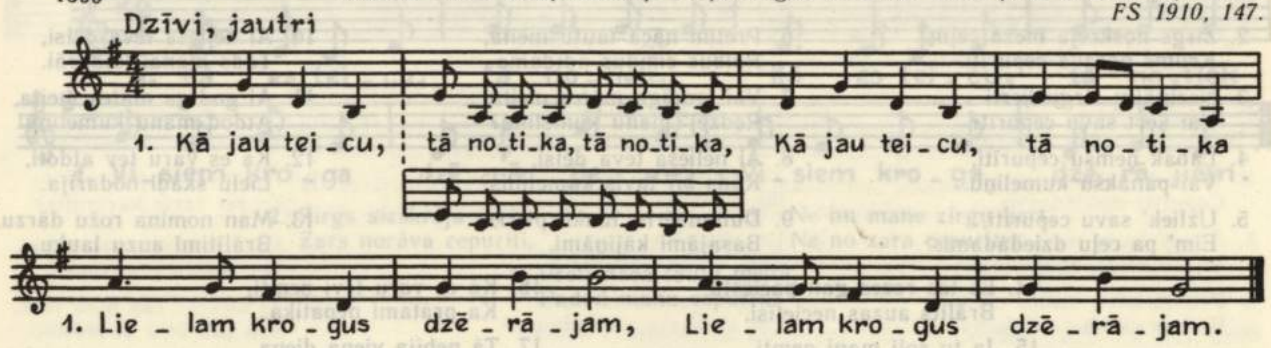
1398

2. Zirgs aizskrēja meža ceļu,
Zars norāva cepurīti.
3. Vai būs skrieti pēc kumeļa,
Vai pēc savas cepurītes?
4. Skrienot mane pēc kumeļa,
Satik' tautas zeltenīti.
5. Labu dienu, tautu meita,
Vai redzēji man' kumeļu?
6. Palīdz dievis, tautu dēlis,
Kāds bij tavis kumeliņis?
7. Dunkains bēris, asi kaltis,
Zeltītiem iemauktiem.
8. Brāļam auzas ir izēdis,
Man rozītes nobradājis.
9. Brālīts auzas gan cietīsi,
Es rozītes necietīšu.
10. Ja tu solies mani jemti,
Tad rozītes gan cietīšu.
11. Kā lai varu tevi jemti,
Netik man prātiņami.

1399

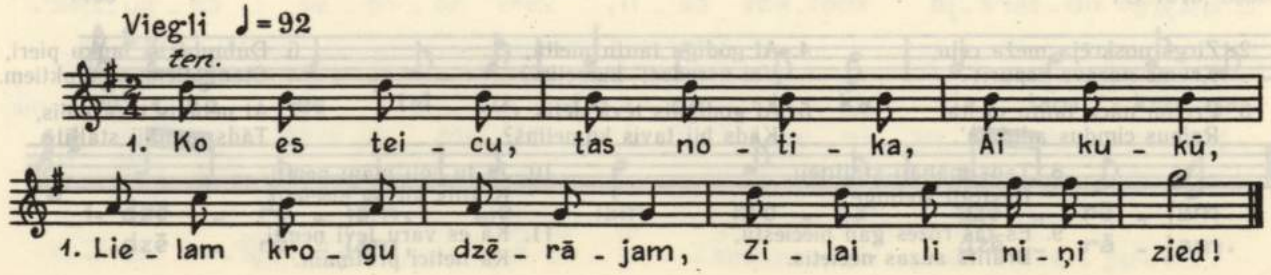
Karline Grase Gaujenas raj. Vecpiebalgas c., dzim. 1905; pier. Ald. Kalniņš 1954. FS 1910, 147.

2. Zirgs aizskrēja meža ceļu,
Zars norāva cepurīt'.
3. Pretī nāca tautu meita,
Raibus cimdus adīdam'.
4. Labdien, labdien, tautu meita,
Redzēj' manu kumeliņ'?
5. Labdien, labdien, tautu dēlsi,
Kāds bij tavis kumeliņš?
6. Dūkanbēris, aši kaltsi,
Sudrabiņa iemauktiem.
7. Tautu dēls, tavs kumeliņis
Lielu skādi izdarīj'.
8. Man izmina rožu lauku,
Brālim auzu tīramiņ'.
9. Brālīts auzas gan cietīsi,
Es rozītes necietīš'.
10. Ja tu mani bildināsi,
Tad rozītes gan cietīš'.
11. Kā es varu tevi ņemti,
Netīkamu mātes meit'.
12. Sievu ņemt nav bērna spēle,
Viss mūžs kopā jādzīvo.
13. Nav vis tā kā alus glāze,
Pielejama, izdzeram'.
14. Nav vis balta villainīte,
Uzsedzama, nosedzam'.

1400

Anna Gulbe Kuldīgas raj. Grāveru c., dzim. 1887; pier. A. Krūmiņš 1957. FS 1935, 8537.

2. Zirgs noskrēja meža ceļu,
Krūms norāva cepurīt'.

3. Atrod savu cepurīti,
Iet pa ceļu ziņģādams,

4. Iet pa ceļu ziņģādamis,
Satiek vienu tautu meit'.

5. Ai tu mīļa tautu meita,
Vai neredzēj' kumeliņ'?

6. Ai tu krogus alu žūpa,
Kāds bij tavis kumeliņš?

7. Bēru spalvu, lauku pieri,
Ar basāmi kājiņām.

8. Ai tu krogus alu žūpa,
Tas manāi sētiņā.

9. Tas manāi sētiņāi,
Manē tēva stallītē.

10. Ai tu mīļa tautu meita,
Atdod manu kumeliņ'!

11. Ai tu krogu alu žūpa,
Es nedošu kumeliņ'.

12. Es nedošu kumeliņu,
Lielu skādi padarīj'.

13. Izmin' manas sīkas rozes,
Nolauz' kuplas magonīt's.

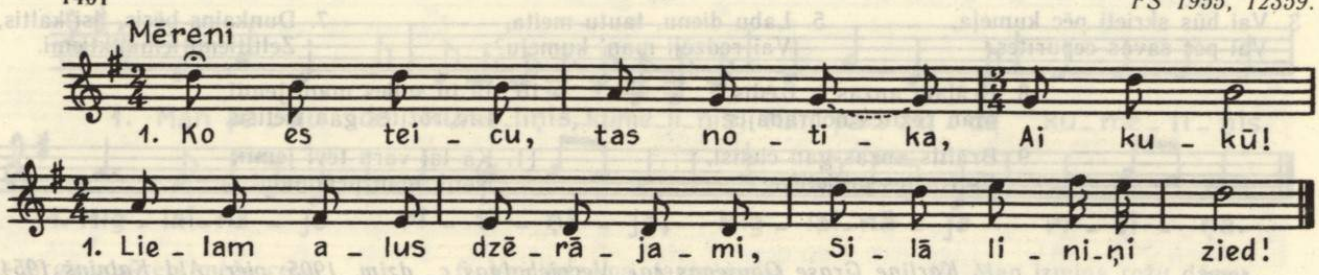
14. Ai tu mīļa tautu meita,
Cik maksāja sīkas roz's?

15. Ja tu man' par sievu ņemtu,
Tad rozītes gan pieciest'.

16. Ak tu mīļa tautu meita,
Par sieviņu es nevar'.

Ernests Treilibs Aizputes raj. Dunalkas c., dzim. 1883 Liepājas Rāvā; pier. R. Jermaks 1961. FS 1955, 12359.

1401

2. Zirgs noskrēja meža ceļu,
Krūms norāva cepurīti.

3. Nezināju: zirgu ķerti
Vai ķert savu cepurīti.

4. Labāk ņemšu cepurīti,
Vai panākšu kumeliņu.

5. Uzliek' savu cepurīti,
Eim' pa ceļu dziedādamis.

6. Pretim nāca tautu meita,
Raibus cimdus adīdama.

7. Vai godīga mātes meita,
Redzēj' manu kumeliņu?

8. Ai nelieša tēva dēlsi,
Kāds bij tavis kumeliņis?

9. Dulumbēris, lauku pieri,
Basajāmi kājiņāmi.

10. Ai nelieša tēva dēlsi,
Tāds manāi laidarāi.

11. Ai godīga mātes meita,
Atdod manu kumeliņu!

12. Kā es varu tev atdoti,
Lielu skādi nodarija.

13. Man nomina rožu dārzu,
Brālītimi auzu lauku.

14. Es tās rozes gan paciestu,
Brālīts auzas necietīsi.

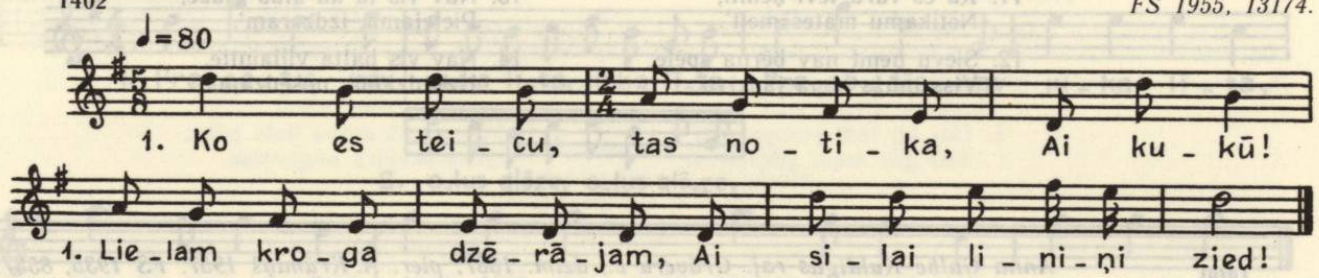
15. Ja tu soli mani ņemti,
Brālīts auzas piecietīsi.

16. Kā es varu tevi ņemti,
Ka prātami nepatika.

17. Tā nebija viena diena,
Viss mūžiņis jādzīvoi.

Andrejs Treilibs Aizputes raj. Dunalkas c., 76 g. v., dzim. Liepājas Rāvā; pier. A. Krūmiņš 1961. FS 1955, 13174.

1402

2. Zirgs noskrēja meža ceļu,
Krūms norāva cepurīt'.

3. Pretim nāca tautu meita,
Raibus cimdus adīdam'.

4. Ai godīga tautu meita,
Vai neredzēj' kumeliņ'?

5. Ai godīgais tēva dēlis,
Kāds bij tavis kumeliņš?

6. Dulunbēris, lauku pieri,
Stangotiemi iemauktiem.

7. Ai nelietis tēva dēlis,
Tāds manāji stallītē.

8. Tāds manāji stallītēji,
Devītāji steliņģē.

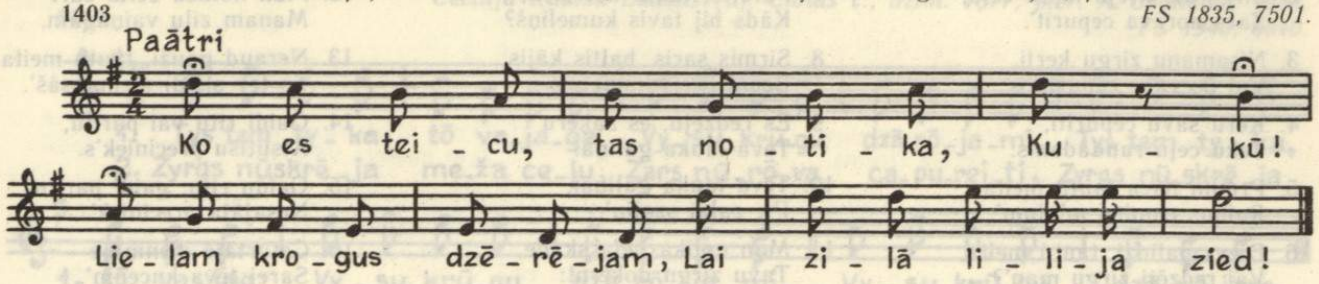
9. Es tās rozes gan pieciestu,
Brālīts auzas necietīs.

10. Ja tu soli mani ņemti,
Brālīts auzas piecietīs.

11. Kā es varu tevi ņemti,
Ka netīci prātiņam.

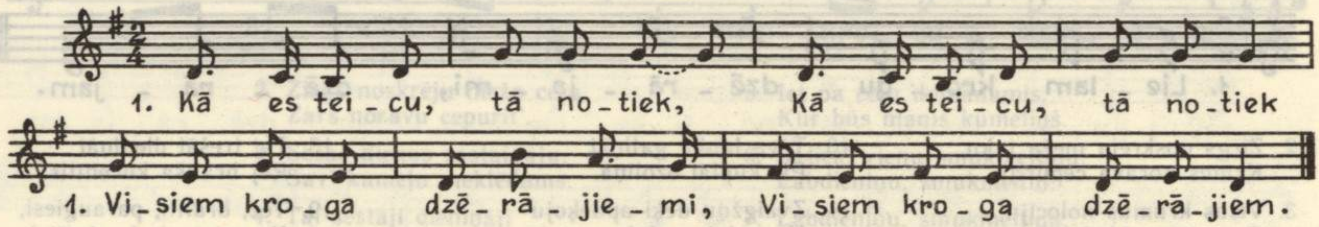
Jūle Liepiņa Tukuma Matkulē, dziesmu dzirdējusi Kuldigas Lutriņos; pier. V. Sams 1948. FS 1835, 7501.

1403

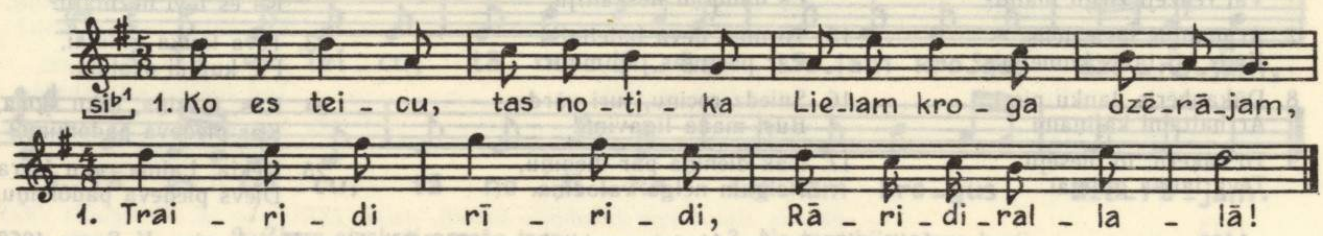
2. Kumeļš skrēja meža ceļu,
Krūms norāva cepurīt'.
3. Nezināju, ko nu ķerti:
Vai kumeļu, vai cepur'.
4. Labāk ķēru cepurīti,
Lai skrien manis kumeliņš.
5. Pretim nāca tautu meita,
Raibus cimdus adīdam'.
6. Labdien, tautu zeltenīte,
Neredzēji kumeliņ'?
7. Paldies, krogus dzērājiņi,
Kāds bij tavis kumeliņš?
8. Dunkans bēris, lauku pieri,
Basajāmi kājiņām.
9. Dunkans bēris, lauku pieri,
Tāds man brāļa stallīti.
10. Man izmina rožu dārzu,
Brālītimi auzu lauk'.
11. Es rozītes gan pieciestu,
Brālīts auzas necietīs.
12. Brālīts auzas gan pieciestu —
Solies mani bildināt!

1404 *Karline Bomba Madonas Kalsnavā, 60 g. v.; pier. A. Dūmiņš 1928. FS 139, 1520.*

2. Zirgs aizskrēja meža ceļu,
Zars norāva cepurīti.
3. Ne nu mane zirgu ķert,
Ne no zara cepurītes.
4. Pretī nāca tautu meita,
Padod manu cepurīti.

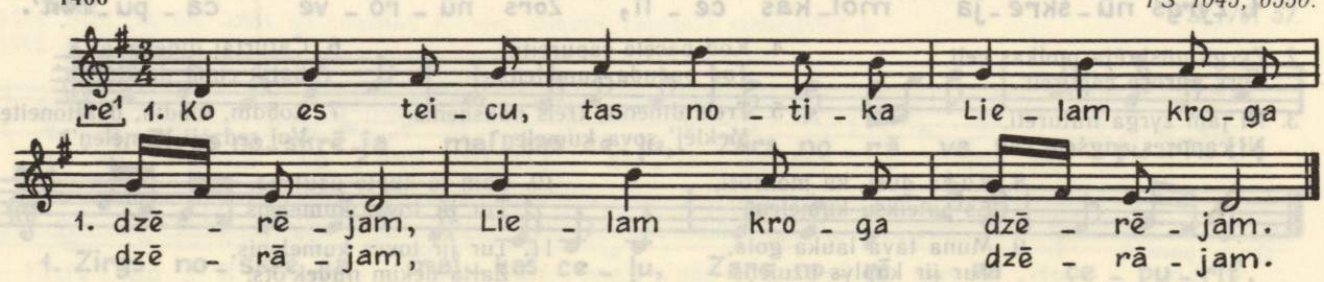
1405 *Aizputes Basos pier. skol. Rasmanis, rediģējis E. Melngailis 1929. FS 1045, 3424.*

2. Zirgs aizskrēja meža ceļu,
Krūms norāva cepurīt'.
3. Labāk ķēru cepurīti,
Lai skrien ceļu kumeliņš.
4. Eim' pa ceļu dziedādamsi,
Kumeliņu meklēdams.
5. Pretim nāca tautu meita,
Raibus cimdus adīdam'.

Sofija Ansone Rīgā, dzim. 1849 Bauskas Rundālē; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 6550.

1406

2. Zirgs aizskrēja meža ceļu,
Zars norāva cepurīt'.

3. Nisamanu zirgu ķerti,
Vai no zara cepurīt'.

4. Ķeru savu cepurīti,
Teku ceļu raudādams.

5. Pretim nāca tautu meita,
Raibus cimdus adīdam'.

6. Dievs palīdzi, tautu meita,
Vai redzēji zirgu man'?

7. Paldies, tautu delverīti,
Kāds bij tavis kumeliņš?

8. Sirmis saris, baltis kājis,
Brūni bēris kumeliņš.

9. Es redzēju, es saķēru
Tēva lauka galiņā.

10. Tēva lauka galiņāi,
Pie zaļāi ozoliņ'.

11. Man notika liela skade,
Tavu zirgu noķerot:

12. Man nolūza zelta zari
Manam ziļu vaiņagam.

13. Neraud gauži, tautu meita,
Es tev skādi aizmaksāš'.

14. Gaidi rītu vai parītu,
Atsūtīšu preciniek's.

15. Gaidu rītu, gaid' parītu,
Nesajāja preciniek'.

16. Ceturtāje dieniņāje
Sarej tēva kuceniņ'.

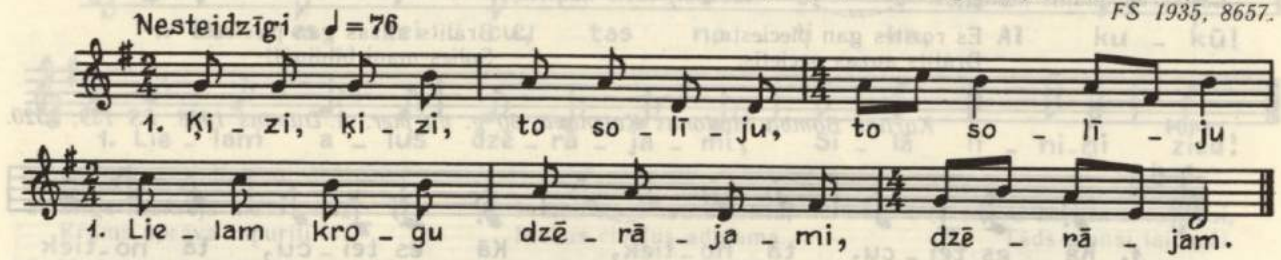
17. Bēdz, māsiņa, kambarēje,
Tev sajāja preciniek'.

18. Es nebēgšu kambarēji,
Es jau esmu saderēt'.

19. Kur, māsiņa, tu derēji,
Kam prasīji padomiņ'?

20. Tautietimi roku devu,
Laimei prasu padomiņ'.

1407 *Miķelis Feldmanis Aizputes raj. Apriķu c., 61 g. v.; pier. A. Krūmiņš 1957. FS 1935, 8657.*

2. Zirgs noskreja meža taku,
Krūms norāva cepurīti.

3. Visus krūmus nolocīju,
Cepurīti meklēdamis.

4. Atron' savu cepurīti,
Iet pa mežu raudādamis.

5. Pretim nāca mātes meita,
Raibus cimdus adīdama.

6. Ai godīga mātes meita,
Vai redzēji zirgu manu?

7. Ai godīgis tēva dēlis,
Kāds bij tavis kumeliņis?

8. Dūkanbēris, lauku pieri,
Ar baltāmi kājiņāmi.

9. To saķēru, to piesēju
Tēva lauka galiņāi.

10. Tēva lauka galiņāi,
Pie kuplāi ozoliņa.

11. Zvaigžņu deķi apdeķoju
No galviņas līdz zemei.

12. Deķodama salauzīju
Sav' ziļotu vainadziņu.

13. Ai godīga mātes meita,
Cik maksāja vainadziņis?

14. Es nezinu, es nepirku,
Es naudiņu neskaitīju.

15. To man deva bāleliņis
Par pieguļas jājumiņu.

16. Sniedz rociņu, turi vārdu,
Būsi mana līgaviņa!

17. Nāk dieniņa par dieniņu,
Nelgam nelga valodiņa.

18. Tai trešāi dieniņāi
Rej brālīša kucenītis.

19. Tec, brālīti, paraugiesi,
Ko rej tavis kucēnītis?

20. Mūc, māsiņa, paslēpiesi,
Tev atjāja precinieki!

21. Ai dieviņi, tas man tika,
Sen jau biju saderēta.

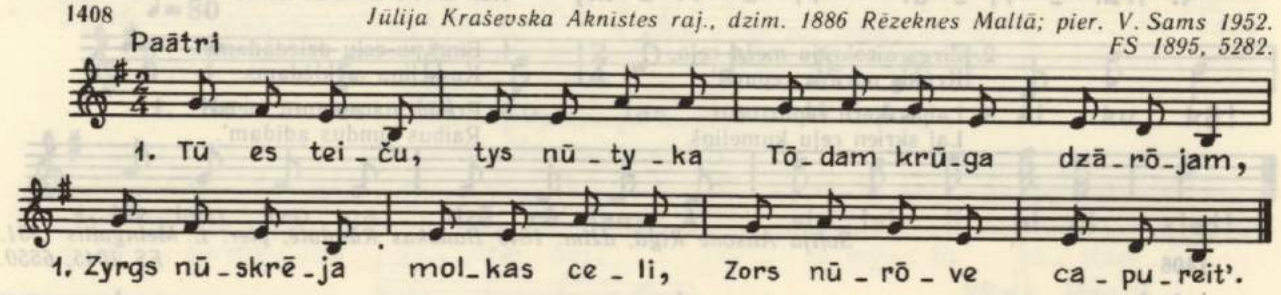
22. Kur, māsiņa, tu derēji,
Ka es tevi nezināju?

23. Tēva lauka galiņāi,
Pie kuplāi ozoliņa.

24. Kas, māsiņa, roku šķīra,
Kas piedeva padomiņu?

25. Dēkla, Laima roku šķīra,
Dievs piedeva padomiņu.

1408 *Jūlija Kraševska Aknīstes raj., dzim. 1886 Rēzeknes Maltā; pier. V. Sams 1952. FS 1895, 5282.*

2. Zyrgs nūskrēja molkas celi,
Zors nūrōve capureit'.

3. Ni jam zyrga nūturēti,
Ni capures augšom celt.

4. Kod pacēle capureiti,
Tod pazuda kumeleņš.

5. Treis dīnenis, treis naksnenis
Meklēj' sova kumeleņ'.

6. Catūrtāi dīneņāi
Satik cīma dzaltoneit'.

7. Lobdīn, lobdīn, dzaltoneite,
Vai redzēji kumeleņ'?

8. Kū tu dūsi, kū moksōsi,
Es pateikšu kumeleņ'.

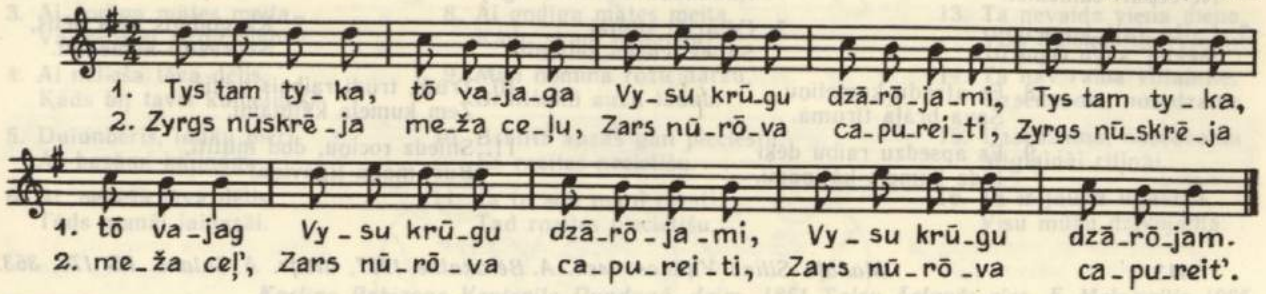
9. Muna tāva lauka golā,
Tur jir kuplys ūzuleņš.

10. Zam tō kuplō ūzuleņa,
Tur jir tovys kumeleņš.

11. Tur jir tovys kumelenis,
Zalta dekim nūdek'ōts.

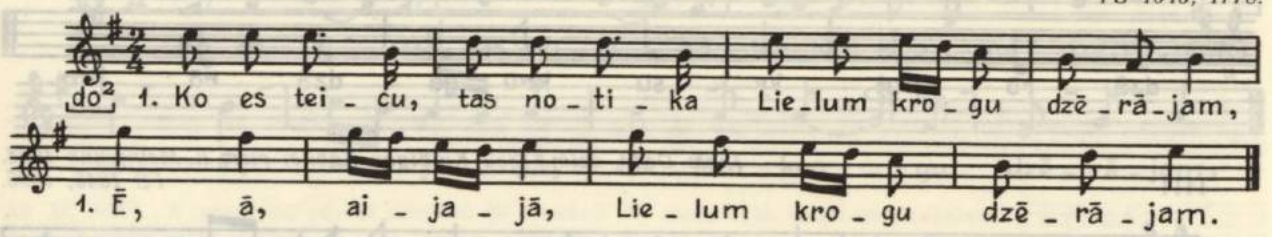
1409

Cecilija Rudiša Ludzas raj. Ciblas c., dzim. 1877; pier. A. Grandavs 1958. FS 1940, 6840.

1410

Karline Robizone Ventspils Dundagā, dzim. 1851 Talsu Ārlavā; pier. E. Melngailis 1925. FS 1045, 1778.

2. Zirgs noskrēju meža ceļu,
Zars norāvu cepurit'.

3. Sešas dienas sastaigāju,
Sav' kumeļu meklēdams.

4. Tai sestāji dieniņaji
Iet pa ceļu domādams.

5. Iet pa ceļu domadamis,
Kur būs manis kumeliņš.

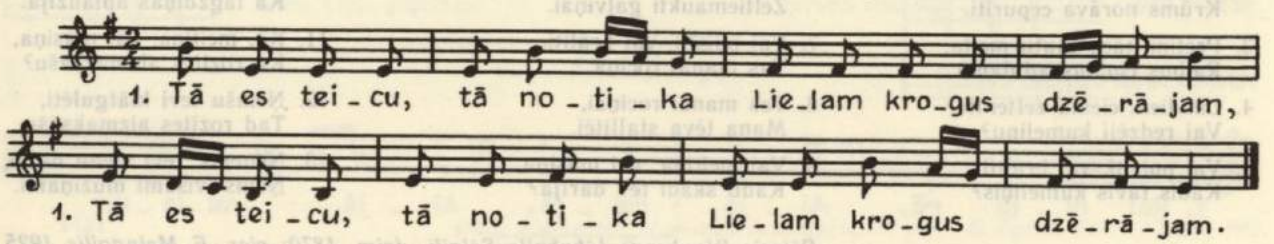
6. Satiek' vienu smukmeitiņu:
Labdieniņu, smukmeitiņ!

7. Labdieniņu, smukmeitiņa,
Vai redzēji man' kumeļ'?

8. Palīdz dievis, smuks puisītu,
Kāds bij tavis kumeliņš?

1411

Anna Viksne Cēsu Drabešos; pier. A. Jakāns 1929. FS 832, 1696.

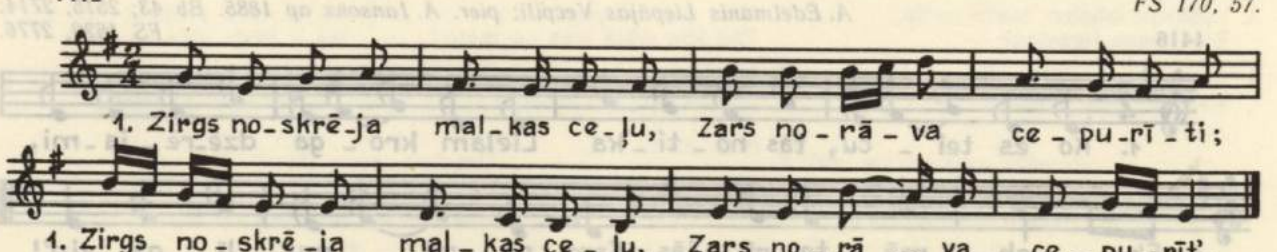
2. Zirgs aizskrēja meža trapu,
Zars norāva cepurit'.

3. Ne tam bija zirga ķerti,
Ne ķert savu cepurīt'.

4. Labāk ķeršu cepuriti,
Lai tek projām kumelins.

1412

Olga Budreviča Kuldigas Pampāļos, dzim. Abrenes Bērzpilī; pier. A. Salaks 1926. FS 170, 57.

2. Ne kumeļu saturēti,
Ne cepurī sameklēt.

3. Laižu vaļā kumeliņu,
Meklēj' savu cepuriti.

4. Trīs dieniņas, trīs naksniņas
Raudādamis vien staigāj'.

5. Ceturtāi rītiņāi
Satiek' ciema zeltenīti.

6. Ai godīga ciema meita,
Redzēj' manu kumeliņu?

7. Ka godīgis tēva dēlis,
Neprasītu kumeliņu.

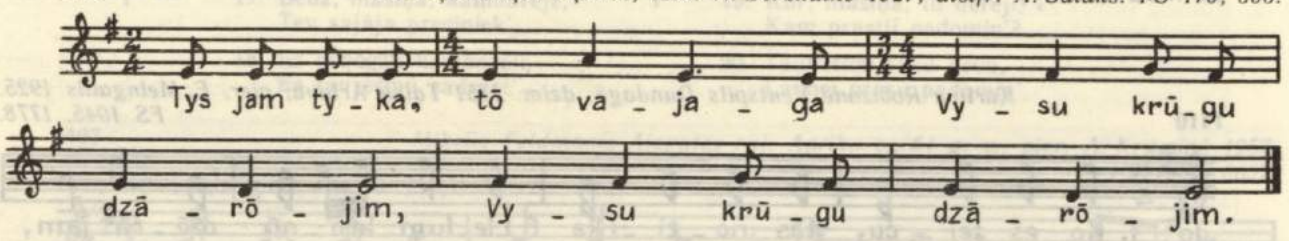
8. Es atradu kumeliņu
Sava brāļa tīrumā.

9. Es apsedzu raibu deķi
Līdz kumeļa kājiņāmi.

10. Trūdi, trūdi raibais deķis
Zem kumeļa kājiņāmi.

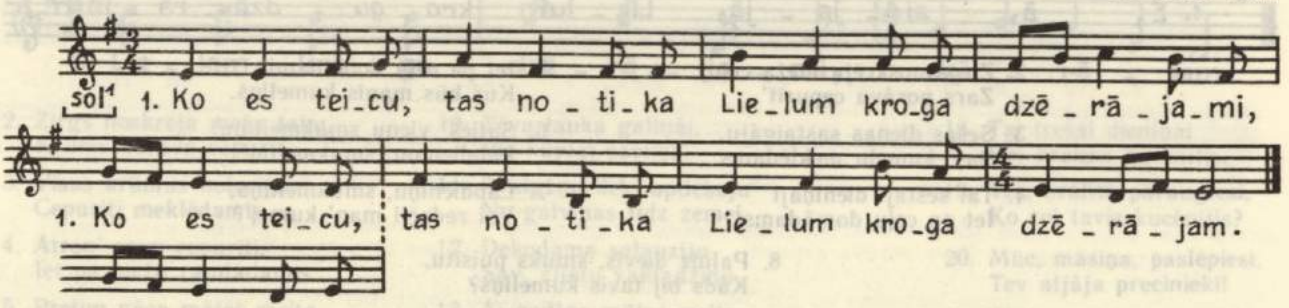
11. Sniedz rociņu, dod mutīti,
Būsi mana līgaviņa!

1413 *Madaļa Siliņa Viļānos; iesk. A. Berzkalne 1927, atšifr. A. Salaks. FS 170, 363.*

Jānis Doze, dzim. 1852 Kuldīgas Kabilē; pier. E. Melngailis 1928. FS 1045, 1805.

1414

2. Zirgs aizskrēja meža ceļu,
Krūms norāva cepuriti.

3. Pretim nāca tautu meita,
Raibus cimdus adīdama.

4. Labdien, ciema zeltenīte,
Vai redzēji kumeliņu?

5. Vai puisīti, vai brāliti,
Kādis tavis kumeliņis?

6. Dulunbēris, aši kaltis,
Zeltiemaukti galviņāi.

7. Vai puisīti, vai brāliti,
Tas manāi rociņā.

8. Tas manāi rociņāi,
Mana tēva stallītēi.

9. Vai meitiņa, vai māsiņa,
Kādu skādi tev darīja?

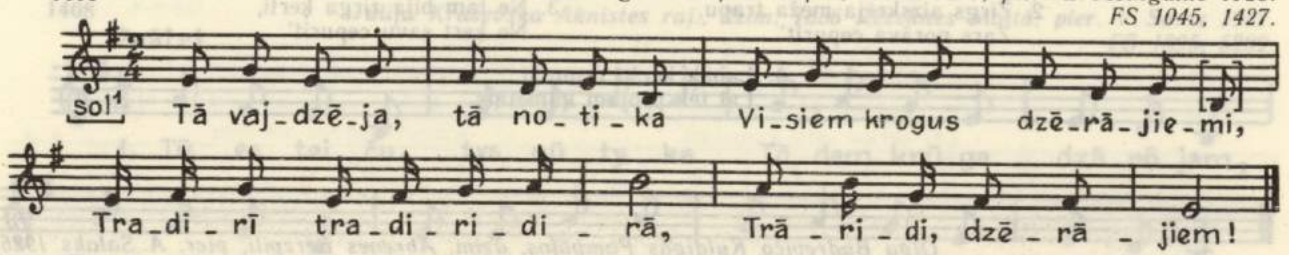
10. Visus manus rožu kokus
Kā lagzdiņas aplauzīja.

11. Kā, meitiņa, ka, māsiņa,
Kā rozītes aizmaksāšu?

12. Ņemšu tevi klātgulēti,
Tad rozītes aizmaksāšu.

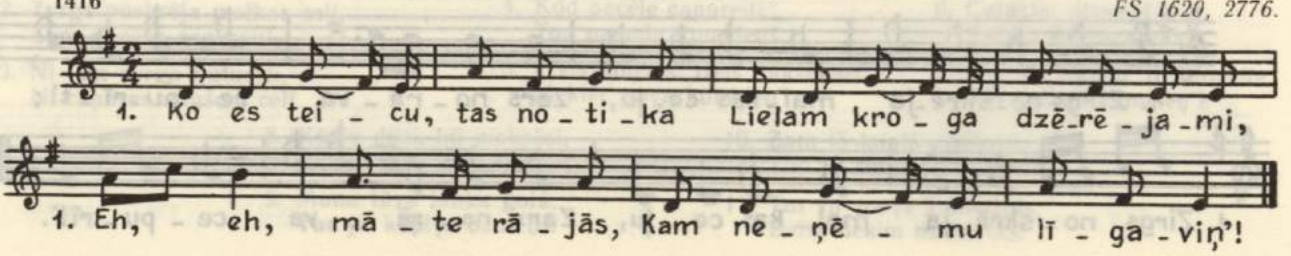
13. Neņemš' tevi vienu nakti,
Ņemš' visami mūžiņami.

1415 *Pēteris Blaubergs Jēkabpils Sēlpilī, dzim. 1870; pier. E. Melngailis 1925. FS 1045, 1427.*

A. Ēdelmanis Liepājas Vecpilī; pier. A. Jansons ap 1885. Bb 43; 2515, 2714; FS 1620, 2776.

1416

2. Zirgs aizskrēja meža ceļu,
Zars norāva cepurīti.

3. Ai godīga mātes meita,
Vai redzēji zirgu manu?

4. Ai nelieša tēva dēlis,
Kāds bij tavis kumeliņis?

5. Dulunbēris, lauku pieri,
Ar basāmi kājiņām.

6. Ai nelieša tēva dēlis,
Tāds manāi laidarāi.

7. Tāds manāi laidarāi
Devītāi steliņģēi.

8. Ai godīga mātes meita,
Kādu skādi nodarīja?

9. Man nomina rožu dārzu,
Brālīšami auzu lauku.

10. Brālīts auzas gan pieciestu,
Es rozītes necietīšu.

11. Ja tu soli mani ņemti,
Tad rozītes piecietīšu.

12. Kā es varu tevi ņemti,
Kad prātami nepatīki!

13. Tā nevaida viena diena,
Viss mūžiņis dzīvojamis.

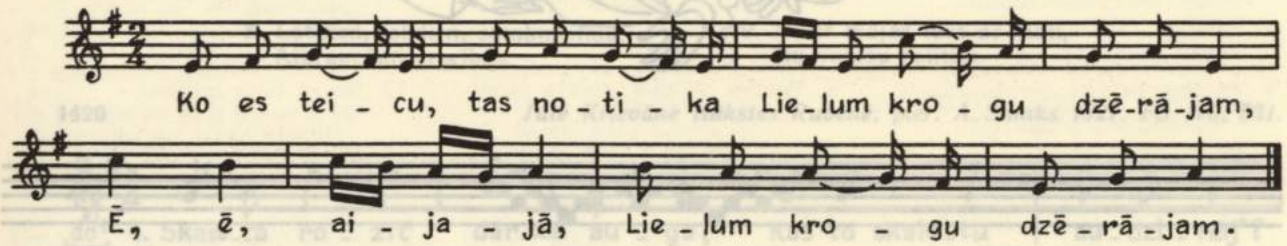
14. Tā nav raiba villainīte,
Uzsedzama, nosedzama.

15. Uzsedzama, nosedzama
Miglainai rītiņāi.

16. Tā ir jauna līgaviņa,
Visu mūžu dzīvojama.

Karlīne Robizone Ventspils Dundagā, dzim. 1851 Talsu Ārlavā; pier. E. Melngailis 1925. FS 1045, 1785.

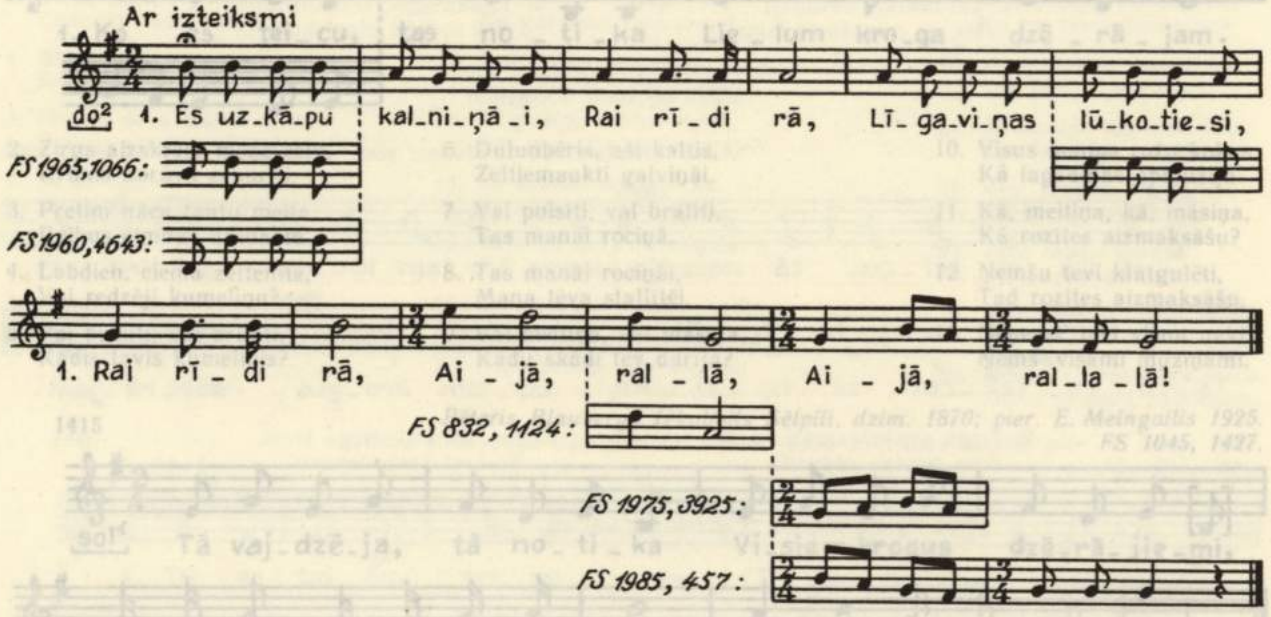
1417

Pieņem precības

Stukmaņos [Pļaviņās] dzirdējusi M. Dumpe. M. Gubene. 30 latviešu tautas dziesmas. R., 1914, 29. nr.
Pēteris Ķāzits Jēkabpils Saukā; pier. A. Jakāns 1929. FS 832, 1124.
Natālija Ludviķe Liepājas raj. Aizviķu c., dzim. 1902 Liepājā; pier. R. Iermaks 1961. FS 1955, 12762.
Line Rulle Talsu raj. Kolkas c., 66 g. v.; pier. D. Jaunslaviete 1962. FS 1960, 4643.
Elza Štokmane Saldus raj. Ezeres c., 59 g. v.; pier. S. Zaķe 1963. FS 1965, 1066.
Nora Gruzniņa un Melita Viškere Bauskas raj. Viesturu c., dzim. 1906 un 1921; pier. A. Krūmiņš 1965.
1418 *FS 1975, 3925. Marta Sēja Rigas raj. Ķekavas c., dzim. 1896; pier. P. Plakidis 1968. FS 1985, 457.*

2. Nolūkoju tautu meitu,
Kura laba dziedātāja.

3. Labdien, labdien, tautu meita,
Būsi mana līgaviņa?

4. Kam tu mani bildināji,
Kam sirsniņu žēlināji?

5. Kā es varu solītiesi,
Nav mājāi tēvs un māte.

6. Nāci rītu vai parītu,
Tad būs mājā tēvs un māte.

7. Labdien, tautu zeltenīte,
Otrreiz tevi bildināšu.

FS 1955, 12762:

1. Gāju, gāju gar kalniņu,
Līdz uzkāpu kalniņāi.

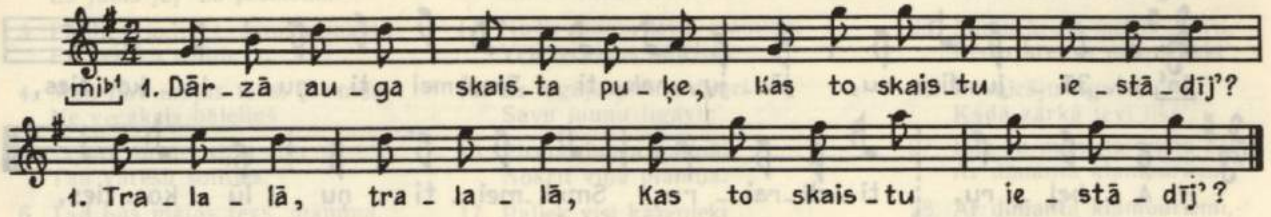
2. Es uzkāpu kalniņāi utt.

8. Paldies, paldies, smuks puisīti,
Nu es varu solītiesi.

9. Nu es varu solītiesi,
Nu ir mājā tēvs un māte.

10. Būšu tava līgaviņa,
Tavas mājas kopējiņa.

1419 *Liene Cukure Smiltenē, dzim. 1877; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 2182.*

2. Tā bij viena skaista meita,
Kas to puķi iestādīj'.

3. Jūgsim sešus sirmus zirgus,
Brauksim viņai precibās.

4. Labdien, labdien, smukmeitiņa,
Atbraucāmi precibās!

5. Paldies, paldies, smuks puisīti,
Šodien nevar solīties.

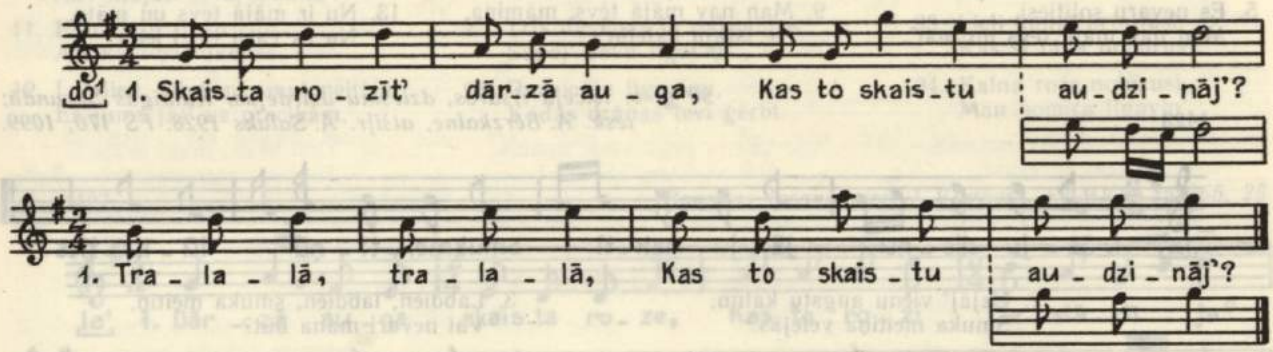
6. Braucat ritu vai paritu,
Tad varēšu solīties.

7. Tad būs mājās tēvs ar māti,
Tad varēšu solīties.

8. Labdien, labdien, smukmeitiņa,
Atbraucāmi precibās.

9. Nu ir mājās tēvs ar māti,
Nu varēšu solīties.

1420 *Jūle Krievāne Ilūkstes Rubenē; pier. A. Salaks 1927. FS 170, 531.*

2. Tur bij viena smuka meitiņ',
Kas to skaistu audzinājis'.

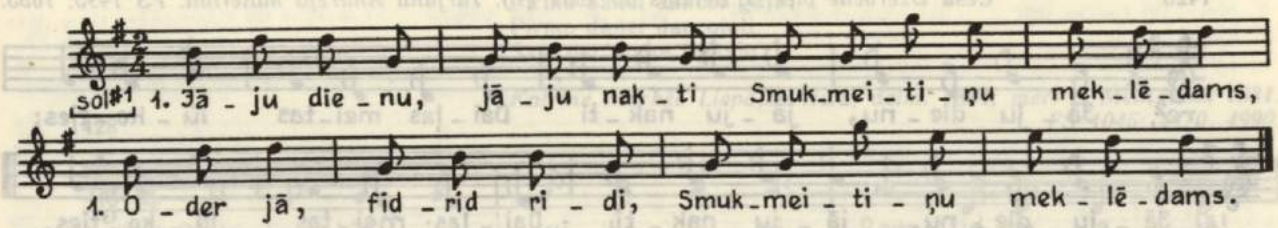
3. Seglosim mēs sešus meļņus,
Jāsim viņai precibās!

4. Paldies, paldies, smuks puisīti,
Es nevaru solīties.

5. Nav man mājās tēvs, māmiņa,
Es nevaru solīties.

6. Brauci piektdien vai sestdienā
Vai svētdienas ritiņā.

1421 *Dace Jaunzeme Madonas Jaungulbenē; pier. E. Eglīte 1927. FS 26, 909.*

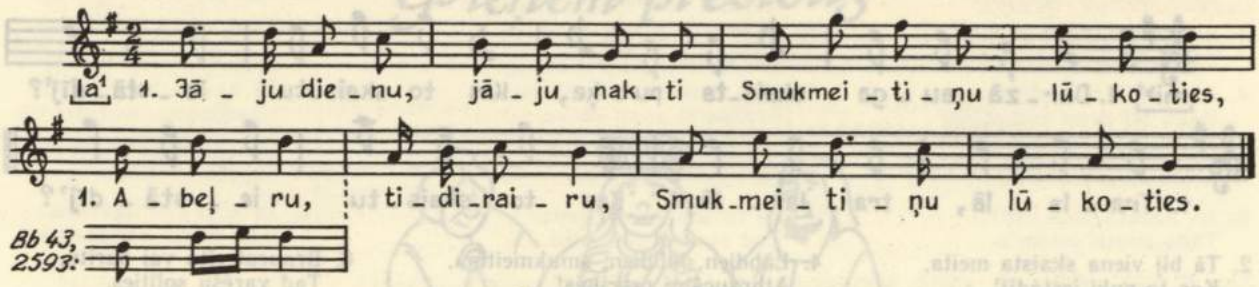
2. Dajāj' vienu avotiņu,
Smukmeitiņa mazgājas.

3. Labdien, labdien, smukmeitiņa,
Vai varēsi mana būt?

4. Nev mājāsi tēvs, māmiņa,
Es nevaru solīties.

5. Būtu mājās tēvs, māmiņa,
Tad varētu solīties.

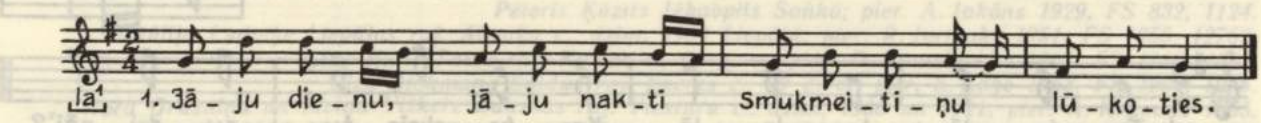
1422 *Kārlis Jansons Liepājas Aisterē; pier. A. Jansons 1886. FS 1620, 2774; 1495, 1647.*

2. Uzjāj' vienu augstu kalnu,
Smuku meitiņ' satikos.
3. Labdien, labdien, smuka meitiņ,
Pirmo reizu preciniek'!
4. Paldies, paldies, smuks puisīti,
Es nevaru solīties.
5. Es nevaru solītiesi,
Man nav mājā tēvs un māt'.
6. Atjāj, puisīt, rītā agri,
Tad būs mājā tēvs un māt'.
7. Labdien, labdien, smuka meitiņ,
Otru reizu preciniek'!
8. Paldies, paldies, smuks puisīti,
Es nevaru solīties.
9. Man nav mājā tēvs, māmiņa,
Ne īstaju bāleliņ'.
10. Labdien, labdien, smuka meitiņ,
Trešu reizu preciniek'!
11. Paldies, paldies, smuks puisīti,
Nu es varu solīties.
12. Nu es varu solītiesi,
Nu ir mājā tēvs un māt'.
13. Nu ir mājā tēvs un māte,
Nu es varu līdzi iet.

90 g. v. teicēja Asaros, dziesmu dzirdējusi Kuldigas Skrundā; iesk. A. Bērzkalne, atšifr. A. Salaks 1928. FS 170, 1099.

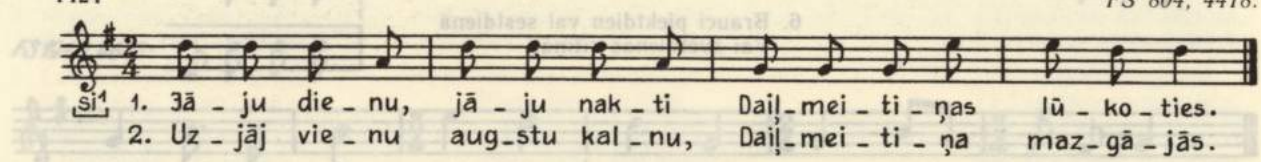
1423

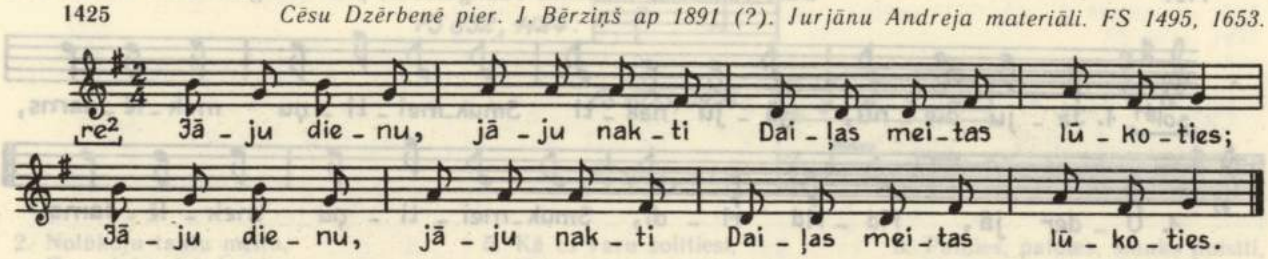
2. Uzjāj' vienu augstu kalnu,
Smuka meitiņa velējās.
3. Labdien, labdien, smuka meitiņ,
Vai nevari mana būt?
4. Paldies, paldies, smuks puisīti,
Es nevaru solīties.

Prone Gutmane Bolderājā, 86 g. v., dzim. Tukuma Remtē; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 4418.

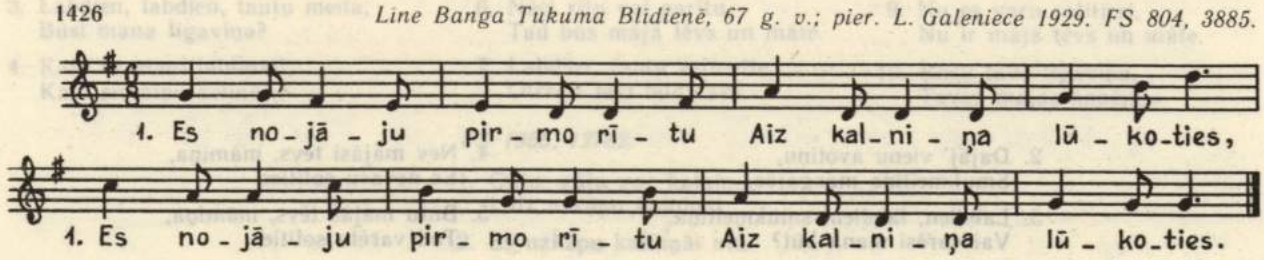
1424

1425 *Cēsu Dzērbenē pier. J. Bērziņš ap 1891 (?). Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 1653.*

1426 *Line Banga Tukuma Blidienē, 67 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 3885.*

2. Labdien, labdien, smukmeitiņa,
Es jums jāj' uz precībām.

3. Paldies, paldies, smuks puisīti,
Es nevaru solīties.

4. Man nav mājās tēvs, māmiņa,
Ne vecākais bālēliņš.

5. Jāj ar dievu, atjāj rītu,
Tad varēšu solīties.

6. Tad būs mājās tēvs, māmiņa,
Vēl vecākais bālēliņš.

7. Es nojāju otru rītu
Aiz kalniņa lūkoties.

8. Labdien, labdien, smukmeitiņa,
Es jums jāj' uz precībām.

9. Paldies, paldies, smuks puisīti,
Es nevaru solīties.

10. Es nevaru solītiesi —
Nav mājāsi tēvs, māmiņ'.

11. Es nojāju trešo rītu
Aiz kalniņa lūkoties.

12. Labdien, labdien, smukmeitiņa,
Es jums jāj' uz precībām.

13. Paldies, paldies smuks puisīti,
Nu es varu solīties.

14. Nu ir mājās tēvs, māmiņa,
Vēl vecākais bālēliņš.

15. Es izgāju pirmo danci
Savu jaunu ligaviņ'.

16. Pirmā dančа galiņāi
Nokrīt viņa plāniņā.

17. Paliek visi kāzenieki
Noskumuši, nedancoj'š'.

18. Dancojati, kāzinieki,
Gan mums dievis palīdzēs.

19. Gan jau dievis palīdzēsi
Mums diviemi jaunajiem.

20. Jemu savu ligaviņu,
Iemu baltā kambarī.

21. Ienes' baltā kambarii,
Ieliek' vara šūpolī.

22. Trīs dieniņas ik naksniņas
Šūpoj' savu līgaviņ'.

23. Pavaicāju līgaviņu,
Kādas dranas tevi ģērbt.

24. Velc, tautieti, zīda kleites,
Kurās tiku brūtei ģērbt'.

25. Miršu kroni manu galvu,
Pērļu krelles manu kakl'.

26. Pavāicāju ligaviņu,
Kādā zārkā tevi likš'.

27. Liec tu man' tai zelta zārkā
Ar dimanta klamburiem.

28. Ar dimanta klamburiemi,
Ar sudraba kājiņām.

29. Pavaicāju līgaviņu,
Kādā zirgā tevi vest.

30. Visos sešos dzeltenajos,
Kuros tiku brūte vest'.

31. Pavaicāju ligaviņai,
Cik es ilgi pieminēš'.

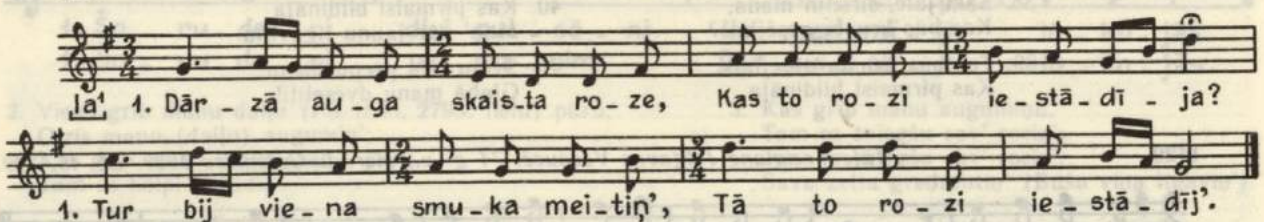
32. Trīs gadiņi ik svētdienas
Apzvan' mani baznicā!

33. Lieli kungi brīnījāsi,
Kas šī tāda nomīrus'.

34. Kalna roze nolūzusi,
Man nomira līgaviņ'.

1427

Bauskas Iecavā pier. J. Vāgners. RLMVM 259865, 25.

2. Gaismiņ' austot, saulīt' lecot,
Segloj' savu kumeliņu,
Segloj' savu kumeliņu,
Jāju meitu lūkoties.

3. Ne pie vārtiem nepiejāju,
Satiek' viņu celiņāi.
Labrīt, ciema zeltenīte,
Vai tu vari solīties?

4. Es nevaru solītiesi,
Nav man mājā tēvs, māmiņa,
Nav man mājā tēvs, māmiņa,
Ne vecāka baleliņ'.

5. Gaismiņ' austot, saulīt' lecot,
Segloj' bēru kumeliņu,
Segloj' bēru kumeliņu,
Jāju meitiņ's lūkoties.

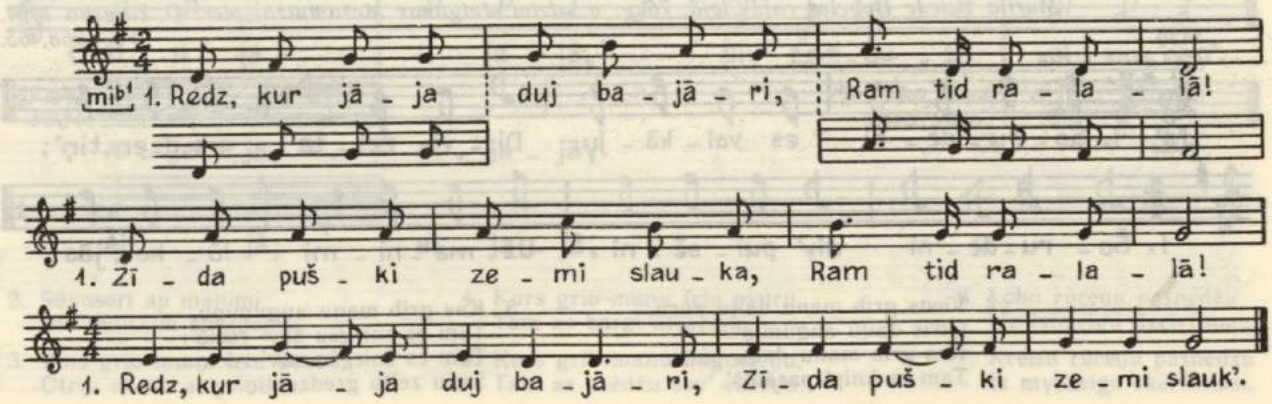
6. Ne pie vārtiem nepiejāju,
Satiek' viņu celiņāi.
Labrīt, ciema zeltenīte,
Vai nu vari solīties?

7. Nu es varu solītiesi,
Nu man mājā tēvs, māmiņa.
Nu man mājā tēvs, māmiņa
Ir vecākais bāleliņš.

8. Es ar savu ligaviņu
Pirmo danci dancot gāju;
Pirmo danci dancojoti,
Sasirgst mana ligaviņ'.

Katrine Murkše Liepājas Nicā, dzim. 1864; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045; 4470, 4990.

1428

2. Jāju dienu, jāju nakti,
Uzjāj' vienu augstu kalnu.

3. Uzjāj' vienu augstu kalnu,
Uz to kalnu kupla liepa.

4. Uz to kalnu kupla liepa,
Smukmeitiņa velējāsi.

5. Labvakari, smukmeitiņa,
Pirmo reizi precībāsi!

6. Paldies teve, smuks puišeli,
Es nevaru vēlētiesi.

7. Es nevaru vēlētiesi,
Nev mājāsi tēvs, māmiņa.

8. Atjāj rītu pēcpusdienu,
Mājā būsi tēvs, māmiņa.

9. Labvakare, smukmeitiņa,
Otru reizi precībāsi!

10. Paldies teve, smuks puišeli,
Nev mājāsi jaubrāliši.

11. Labvakare, smukmeitiņa,
Ko sacīja jaubrālīši?

12. To sacīja jaubrālītis:
Ej ar dievu, mūs' māsiņa!

13. Ej ar dievu, mūs' māsiņa,
Lielas kāzas turēsimi.

14. Vāksim sešus spēlmanīšus,
Trejdeviņus stabulniekus.

15. Pirmo danci es iesvedu
Savu jaunu līgaviņu.

16. Pirmo danci dancājoti,
Nokrīt viņi zelta kronis.

17. Nokrīt viņi zelta kronis,
Paliek viņa itin bāla.

18. Paliek viņa itin bāla,
Noskumst visi kāzenieki.

19. Noskumst visi kāzenieki,
Stāv plānāi, nedancāi.

20. Dancājati, kāzenieki,
Dievs vēl mumsi palīdzēsi!

21. Nesat viņu uz rokāmi,
Nesat viņu kambarī!

22. Nesat viņu kambarī,
Liekat viņu gultiņā!

23. Trīs dienīnas, trīs naksnīnas
Isauklēju raudādamis.

24. Saki jale, sirsnīn mana,
Vai ko ēstu negribēji?

25. Vai tu gribi vīna, medus,
Vai sarkana ābolīna?

26. Es negribu vīna, medus,
Ne sarkana ābolīna.

27. Saki jale, sirsnīn mana,
Kādu zārku tu gribēsi?

28. Zelta zārku es gribēšu
Sudrabīna kājiņāmi.

29. Saki jale, sirsnīn mana,
Kādu krustu tu gribēsi?

30. Zelta krustu es gribēšu
Demantīna podziņāmi.

31. Saki jale, sirsnīn mana,
Kādis zirgis tevi vess?

32. Sešis bēris būs man' vesti,
Kuris tiku brūte vesta.

33. Saki jale, sirsnīn mana,
Kādas drānas būs tev ģērbti?

34. Tādas drānas būs man ģērbti,
Kurās tiku brūte ģērbta.

35. Velkat mane slēžu kreklu,
Sienat mane zīda banti!

36. Saki jale, sirsnīn mana,
Kas būs tavi nesējini?

37. Tavi brāļi, mani brāļi,
Tie būs mani nesējini.

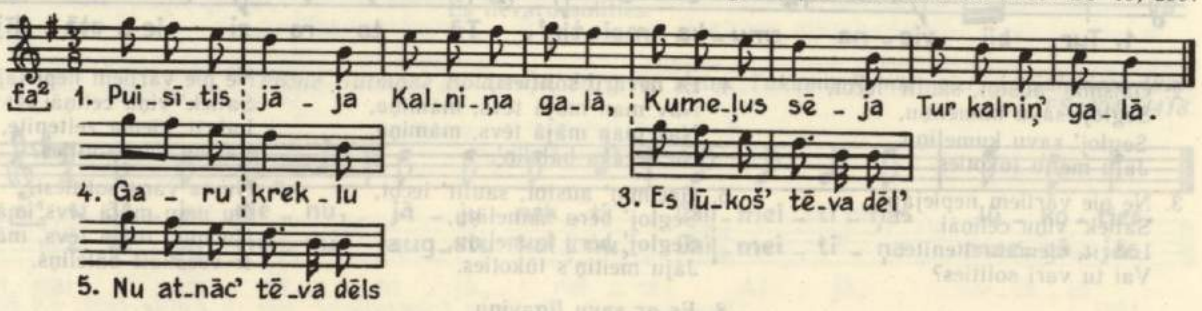
38. Saki jale, sirsnīn mana,
Kas būs krusta nesējinis?

39. Tas būs krusta nesējinis,
Kas pirmaisi bildināja.

40. Kas pirmaisi bildināja
Man' par jaunu līgavīnu.

41. Svētu rītu pēcpusdienu
Glabā manu dvēseliti!

1429 *Jūle Freimane Jelgavas Vecaucē, 74 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. Bb 46, 299.*

2. Nu sajāj tautas
Lūkoties mani;
Es vēl neiešu,
Nelūko mani!

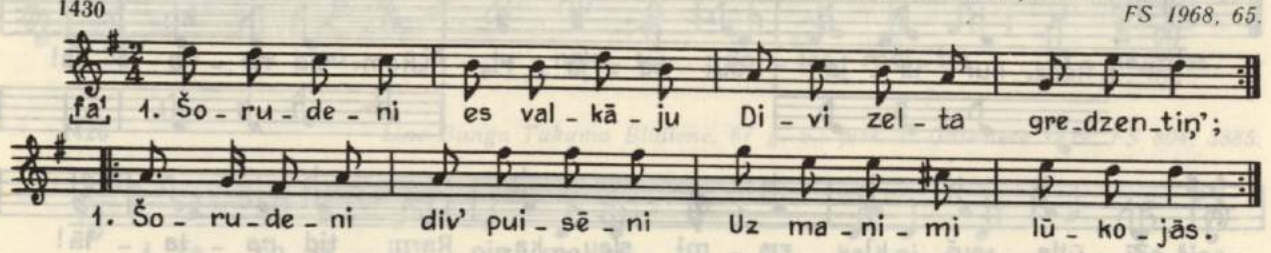
3. Es viena pati
Mātes meitiņa,
Es lūkoš' tēva dēl'
Ozolgarumā.

4. Garu kreklu
Nu šūdināju,
Lai aug mans arājs
Ozolgarumā.

5. Nu atnāc' tēva dēls
Mani lūkoties,
Tam došu roku,
To saukšu savu.

Marija Briede Dobeles raj. Elejā, 76 g. v., dzim. Jelgavas Mežamuižā; pier. D. Žilinska 1964. FS 1968, 65.

1430

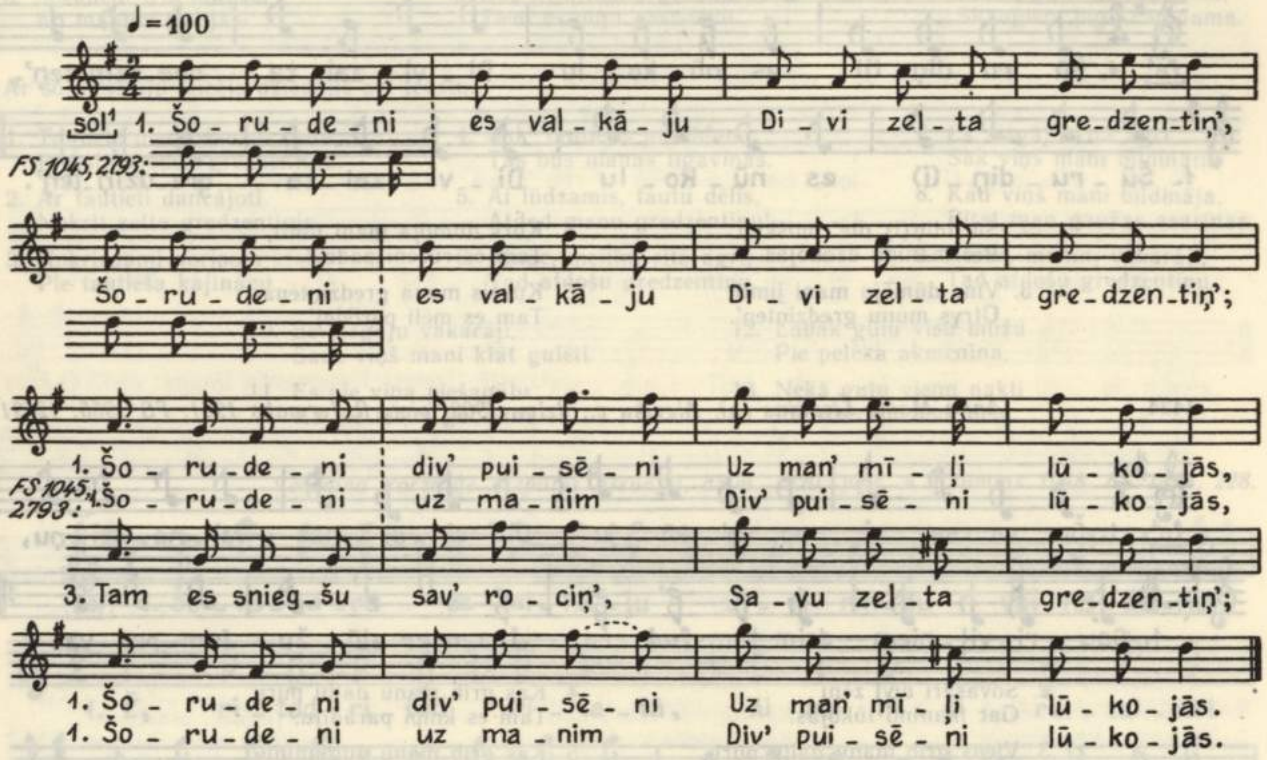

2. Viens grib manu daiļu pūru,
Otris daiļu augumiņ'.
Kas grib manu daiļu pūru,
Tam es knipi parādīš'.

3. Kas grib manu augumiņu,
Tam es sniegšu sav' rociņ';
Tam es sniegšu sav' rociņu,
Savu zelta gredzentiņ'.

Lūcija Arāja Bauskas raj. Codes c., dzim. 1903 Bauskas Mežotnē; pier. A. Krūmiņš 1965. FS 1975, 3814.
Helēna Vollenberga Rigā, dziesma no Jelgavas Garozas; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 2793.

1431 *Helēna Spriņģe Rigā; iesk. A. Bērzkalne, atšifr. A. Šalaks 1928. FS 170, 1291.*

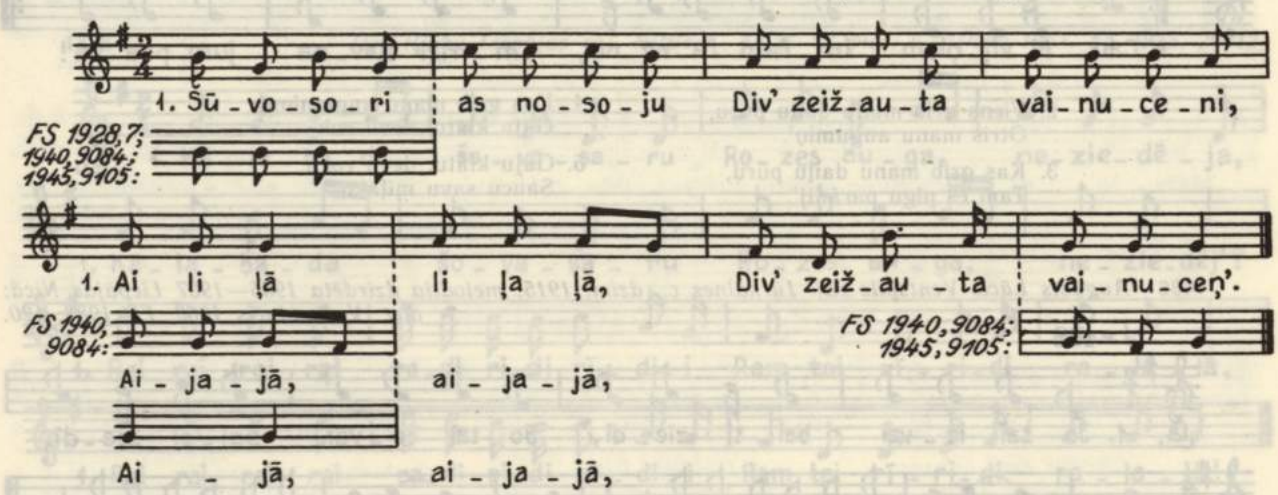

2. Viens grib manu daiļu (FS 1045, 2793: lielu) pūru,
Otris manu (daiļu) augumiņ';
Kas grib manu daiļu (lielu) pūru,
Tam es knipi parādīš'.

3. Kas grib manu augumiņu,
Tam es sniegšu sav' rociņ';
Tam es sniegšu sav' rociņ',
Savu zelta gredzentiņ' (Būšu viņa līgaviņ').

Jānis Mazurs Ludzas Mērdzenē, dzim. 1896; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8102.
Preiļu raj. Aglonas c. pier. A. Vasiļevskis 1957. FS 1928, 7.
Anna Ruskule Preiļu raj. Aglonas c., 42 g. v., dzim. Daugavpils Viškos; pier. A. Krūmiņš 1959.
FS 1940, 9084. Veronika Zarāne Preiļu raj. Aglonas c., 69 g. v., dzim. Daugavpils Kalupē;

1432 *pier. A. Krūmiņš 1959. FS 1945, 9105.*

2. Šūvosori ap manimi
Div' puiškini streidejōsi.

3. Vīns grib munu lelu pyuru,
Ūtrys munu augumeņu.

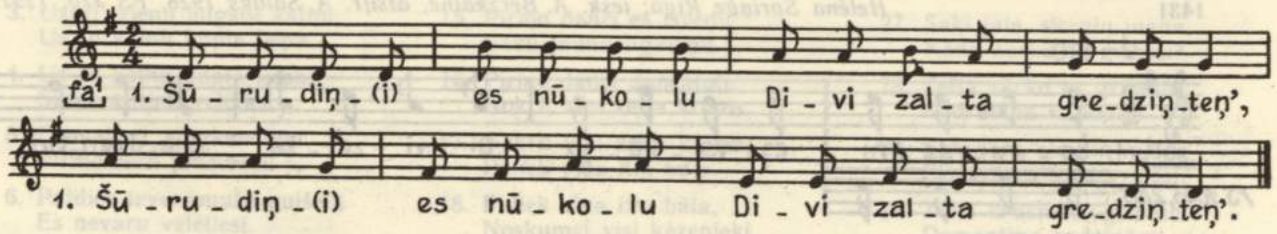
4. Kurs grib munu lelu pyuru,
Tam as borgi atsacēju;

5. Kurs grib munu augumeņu,
Tam as snēdžu sov' rūceņu.

6. Lobu rūceņu pasnedžu
Uz laimeigu dzeivōšonu.

7. Kreisu rūceņu pasnēdžu
Iz myužeigu škēršonūsi.

1433 *Apolonija Kokina Preiļu raj. Ārdavas c., 60 g.v., dzim. Daugavpils Viškos; pier. A. Krūmiņš 1959. FS 1945, 9244.*

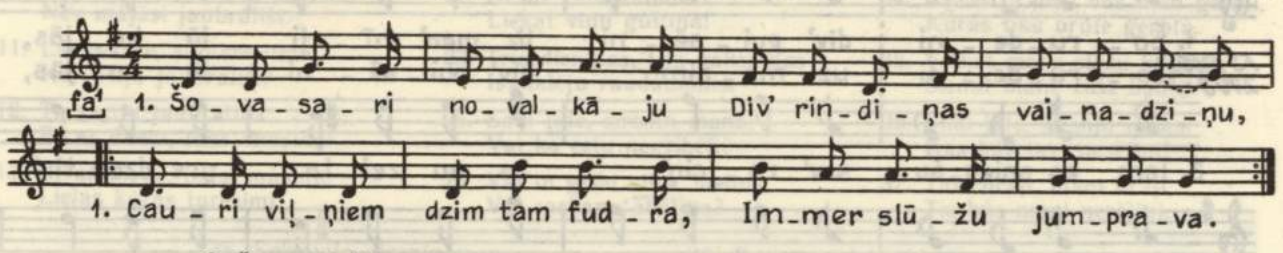
2. Šūrudiņ(i) div' puiškini
Pēc manimi dzonōjās.

3. Vīns dūmōja mani jimti,
Ūtrys munu gredziņteņ'.

4. Kurs dūmōja mani jimti,
Tam es rūceni padev'.

5. Kurais muna gredziņteņa,
Tam es mēli parōdej'.

1434 *Anna Mame Liepājas raj. Aizviķu c., dzim. 1902; pier. R. Jermaks 1961. FS 1955, 12691.*

2. Šovasari divi zēni
Gar manīmi lūkojās.

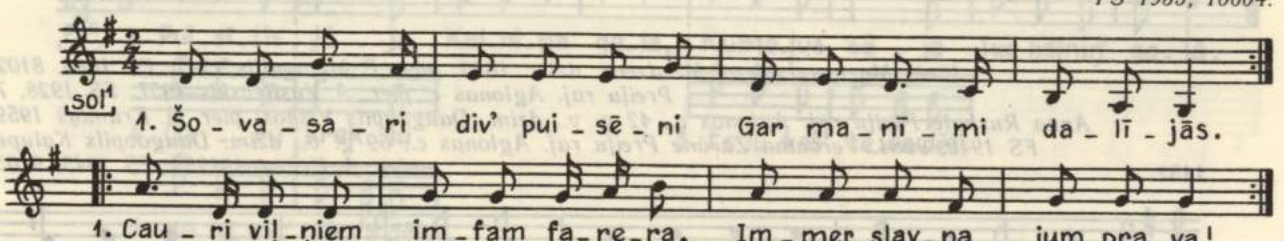
3. Viens grib manu daiļu pūru,
Otris manu augumiņ'.

4. Kas grib manu daiļu pūru,
Tam es knipi parādīju.

5. Kas grib manu augumiņu,
Pie tā iešu dziedādama.

Late Vilciņa Kuldigas raj. Ievkalnu c., 71 g. v., dzim. Kuldigas Gaiķos; pier. Ald. Kalniņš 1957. FS 1935, 10604.

1435

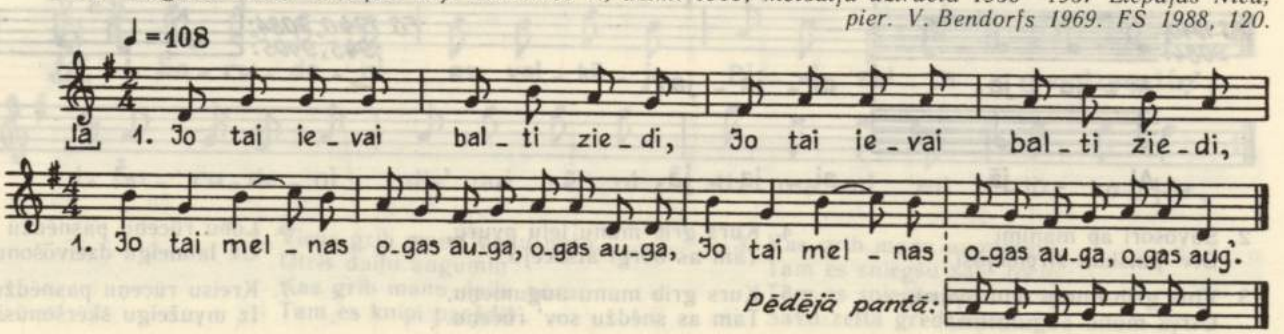
2. Viens grib manu daiļu pūru,
Otris manu augumiņ'.

3. Kas grib manu daiļu pūru,
Tam es pigu parādīj'.

4. Kas grib manu augumiņu,
Gāju klātu, devu rok'.

5. Gāju klātu, devu roku,
Saucu savu miļāko.

1436 *Augusts Lācis Ventspils raj. Jūrkalnes c., dzim. 1915, melodija dzirdēta 1936—1937 Liepājas Nicā; pier. V. Bendorfs 1969. FS 1988, 120.*

2. Jo tai mātei dailas meitas,
Jo tai daili znoti jāja.

3. Šorudeni trīs tautieši
Ap manīmi dalījāsi.

4. Div' grib manu graznu pūru,
Trešais manu augumīnu.

5. Kas grib manu graznu pūru,
Tiem es pigu pasadevu.

6. Kas grib manu augumīnu,
Pie tā gāju dziedādama.

7. Pie tā gāju dziedādama,
Skauģiem pigu rādīdama.

Ar šo melodiju teicējs dziedājis arī tekstu:

1. Tautiets mani dancāt veda,
Pirkstā mauca gredzentīnu.

2. Ar tautieti dancājoti
Nokrīt zelta gredzentīnis.

3. Nokrizdami noripoja
Pie tautieša kājīnāmi.

4. Sak' tautietis paceldami:
Tas būs manas līgavīnas.

5. Ai lūdzamis, tautu dēlis,
Atdod manu gredzentīnu!

6. Atnāc, meitīn, rītā agri,
Tad atdošu gredzentīnu.

7. Es aizgāju rītā agri,
Sāk viņš mani bildināti.

8. Kad viņš mani bildināja,
Birst man gaužas asarīnas.

9. Atnāc, meitīn, vakarāji,
Tad atdošu gredzentīnu.

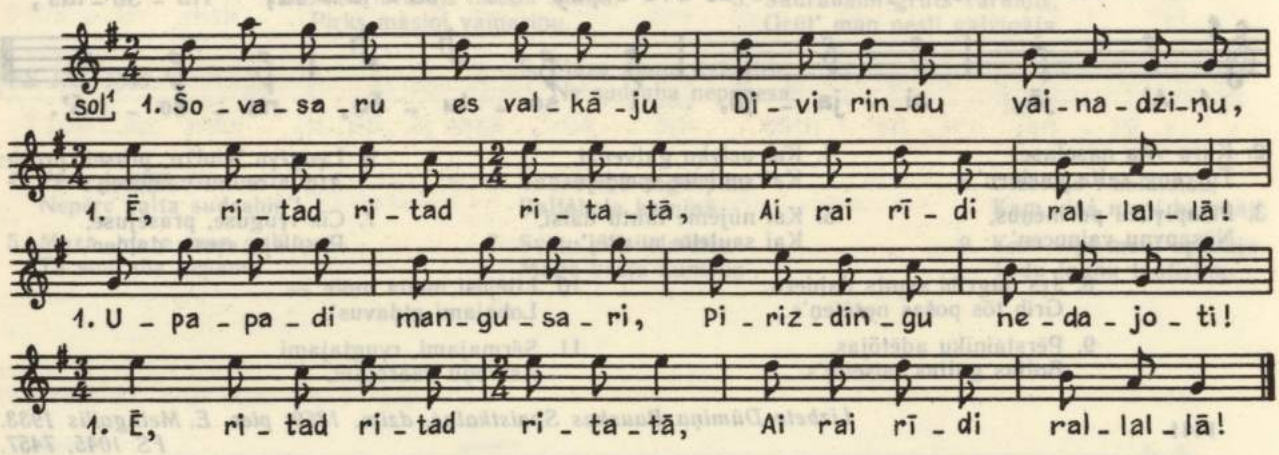
10. Es aizgāju vakarāji,
Sauc viņš mani klāt gulēti.

11. Es pie viņa piesagūlu
Kā pie ledus gabalīna.

12. Labāk gulu visu mūžu
Pie pelēka akmenīna,

13. Nekā gulu vienu nakti
Pie dzērāja tēva dēla.

1437 *Veronika Porziņģe Aizputes Alsungā, dzim. 1920; pier. A. Krūmiņš 1948. FS 1824, 228.*

2. Šovasaru div' puisēni
Uz manīmi lūkojāsi.

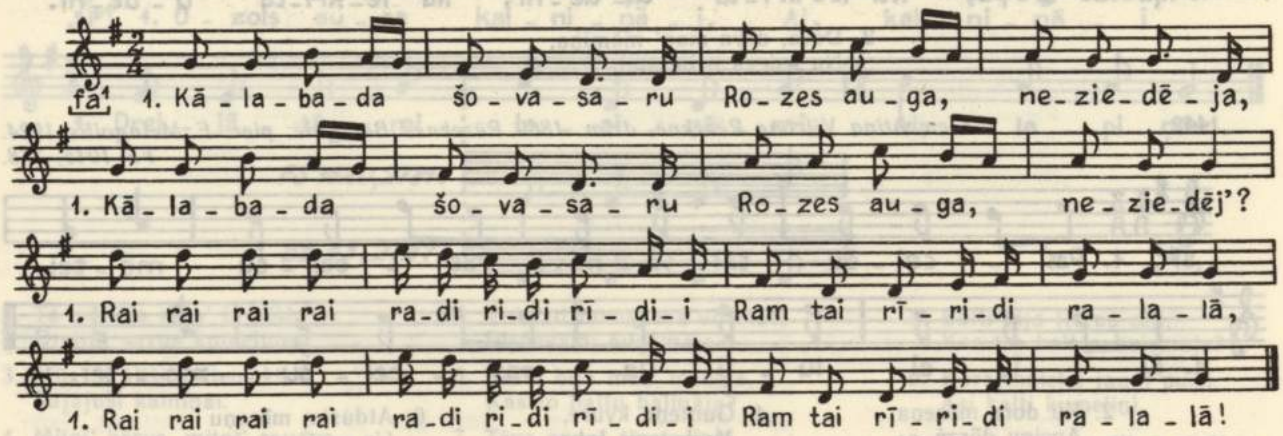
3. Viens grib manu graznu pūru,
Otrs daiļu augumiņu.

4. Kas grib manu graznu pūru,
Tam es pigu parādīšu.

5. Kas grib daiļu augumiņu,
Tam es došu sav' rociņu.

6. Tam es došu sav' rociņu,
Savu zelta gradzaniņu.

1438 *Ilze Ruika Liepājas raj. Nicas c., 68 g. v.; pier. V. Briede 1961. FS 1955, 20412.*

2. Kālabada div' puišeļi
Gar man' vienu dalījāsi?

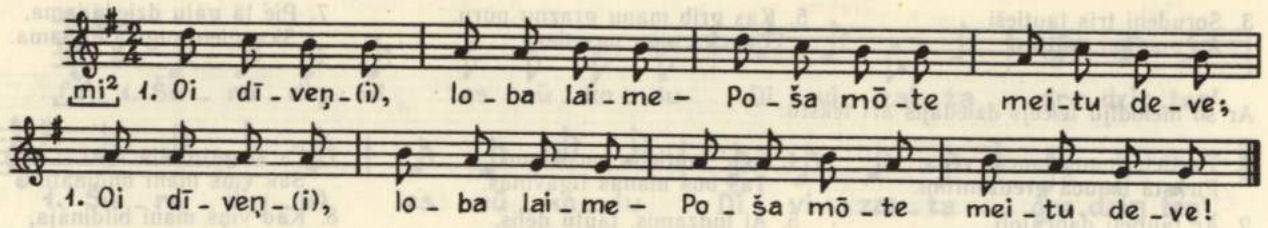
3. Viens grib manu lielu pūru,
Otris manu augumiņu.

4. Kas grib manu lielu pūru,
Tam es knipi parādīju.

5. Kas grib manu augumiņu,
Pie tā iešu dziedādama.

6. Tam es došu savu pūru,
Sava pūra atslēdziņu.

1439 *Regina Stārastiņa Dagdas raj. Ezernieku c., 61 g. v.; pier. R. Iermaks 1960. FS 1950, 7625.*

2. Nalūceju kumeleņa,
Nabrauceju sudobreņa.

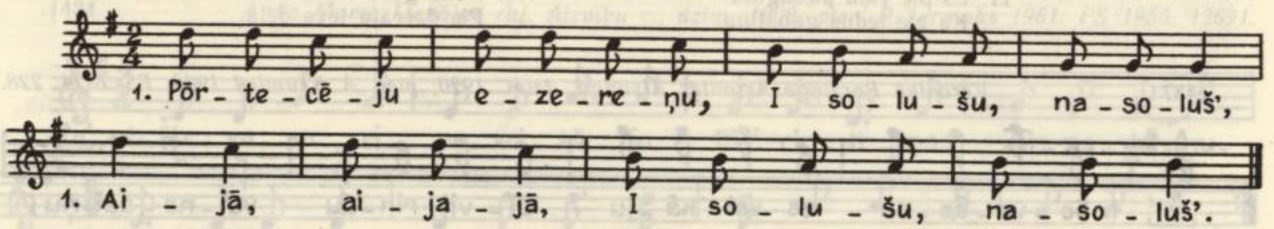
3. Meitu mōtes ustobeņa
Ladojāi kaļneņāi.

4. Navarēju klōtu tikti
Nakausteitu kumeleņu.

5. Apkausteju kumeleņu
Ar tārauda pokovimi,

6. Lai jys mani guni šķi[(i)
Ladojāi kaļneņāi.

1440 *Agnese Ozoliņa Daugavpils Dagdā; pier. Ā. Erss.*

2. Kura vīta nasoluse,
Tur aug zalta purineņ'.

3. Pīzaplyuču purineņus,
Nūsapynu vaiņuceņ'.

4. Kai uzlyku gaļveņāi,
Kai sauleite speidējōs.

5. Kai nūjēme tautu dālsi,
Kai sauleite nūrītēj'.

6. Lyugtyn lyudzu, praseit prosu:
Atdūd munu vaiņuceņ'!

7. Cik lyuguse, prasējuse,
Pasūlēju symts daļder'.

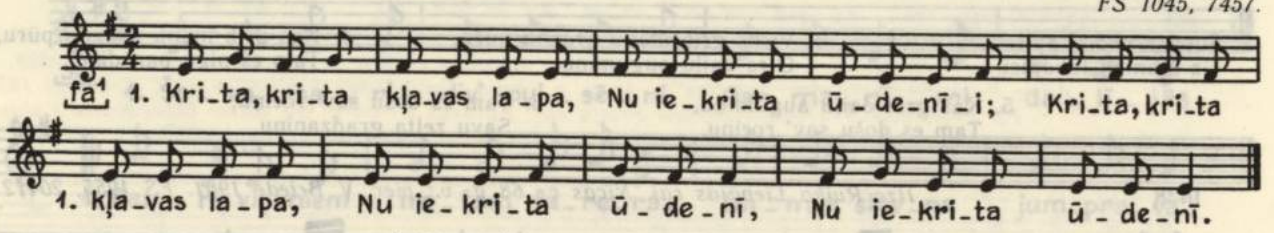
8. Jys nagribi symts daļderu,
Grib tōs pošas nesējeņ's.

9. Pērstainīku adētōjas,
Boltas gultas taisētōj's.

10. Līlējōsi muna mōte —
Lobajami atdavus'.

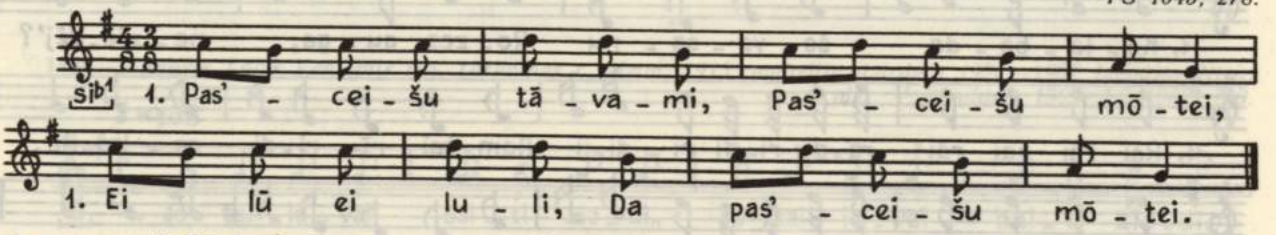
11. Sērmajami, ryugtajami
Asareņu dzārōjam.

1441 *Lizbete Dūmiņa Bauskas Skaistkalnē, dzim. 1869; pier. E. Melngailis 1933. FS 1045, 7457.*

2. Deva, deva man' māmiņa,
Nu iedeva neliešami.

1442 *Klementina Vilcāne Rēzeknē, dzim. 1869 Rēzeknes Bērzgalē; pier. E. Melngailis 1924. FS 1045, 278.*

2. Kū dora mōseņa
Apeiņu dōrzā.

3. Apeiņu dōrzā
Gunteņu kyure.

4. Gunteņu kyure,
Maikstenis lauze.

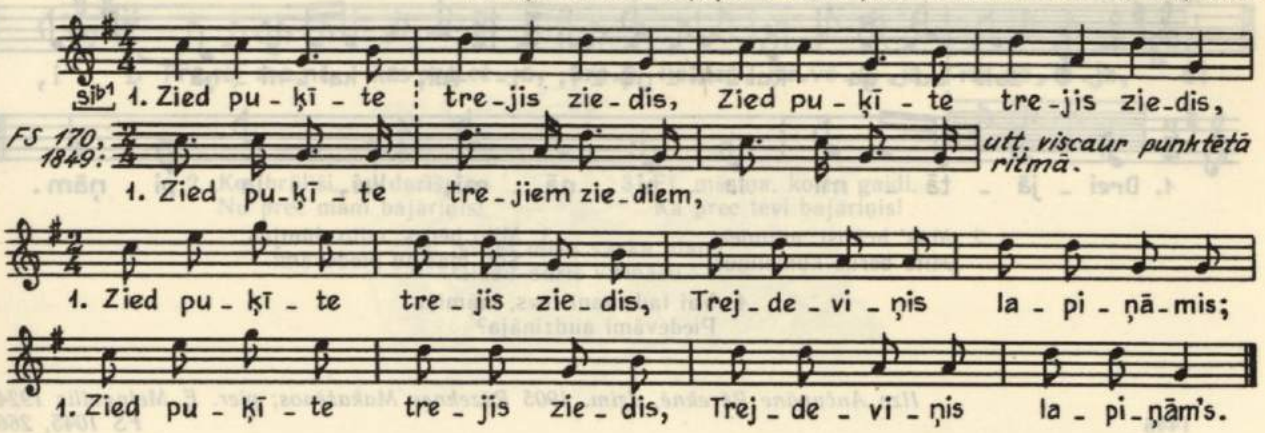
5. Apeiņu maikstenis
Sadadzynōja.

6. Atdūsim mōseņu
Uz svešu pusi.

7. Taiseišu tyltu
Nu rūžu lopu.

8. Tī sovai mōseņai
Pyureņu vessu.

1443 *Anna Vendele Liepājas Rucavā, dzim. 1880; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 4883. Emilija Vendele Liepājas Rucavā; pier. A. Šalaks 1931. FS 170, 1849.*

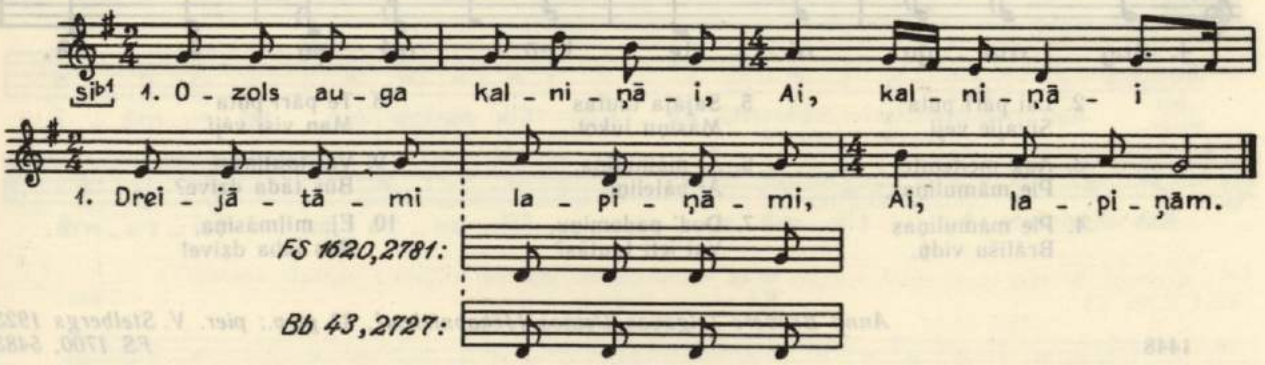
2. Devītāja lapiņāja
Mans brālītis naudu skaita.
3. Mans brālītis naudu skaita,
Pirks māsiņi vaiņaciņu.
4. Pērc, brālīti, skaidra (tīra) zelta,
Es sudraba nenēsāšu.
5. Sudrabami grūts vārdiņis,
Grūt' man nesti galviņāja.

FS 170, 1849:

6. Maza mana dvēselīte,
Ne sudraba nepanesa.

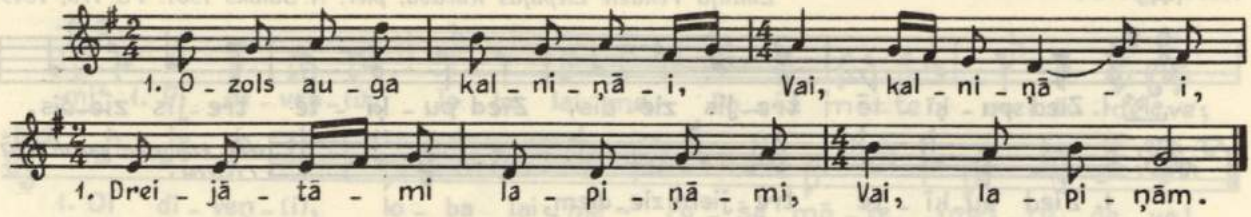
4. Pērc, brālīti, tīra zelta,
Nepērc balta sudrabiņ'!
5. Maza, maza man galviņa,
Tā sudraba nepanes'.
6. Sudrabiņa žogu pinu
Baltābola kalniņā.
7. Svētu rītu ielaidīšu
Mago brāļa kumeliņ'.
8. Dižbrāļa i nelaidīšu,
Kam viņš mani kaitināj'.
9. Kam viņš mani apsolīja
Tādu jaunu tautietim.

1444 *Liepājas Rāvā pier. A. Jansons ap 1885. Bb 43; 2533, 2727; FS 1620, 2781.*

2. Tā gribēja mūs' brālīši
Dreijāt savus kumeliņus.
3. Mūs' brālīši, mitenieki,
Sajājuši kalniņāi.
4. Mitoj' bērus, mitoj' raudus,
Sola māsu piedevāmi.
5. Vai tad mani tēvs un māte
Piedevāmi audzināja?
6. Balta bija mūs' māsiņa,
Kas to baltu balināja?
7. Tēva rudzi, tēva mieži,
Mātes gudrais padomiņis.
8. Balti bija Rīgas ceļi,
Kas tos baltus balsināja?
9. Kurzemnieku jauni puiši,
Asi kalti kumeliņi.
10. Ezars zied ar ziliem ziediem,
Šķiet māsiņa līnu lauku.
11. Silta diena, karsta saule,
Man liniņi neravēti.
12. Man izkusa zelta josta,
Duj sudraba gredzentiņi
(*Bb 43, 2727:* Divi zelta gredzentiņi).

1445 *Jānis Sakne Tukuma Aizupē, dzim. 1868; pier. E. Melngailis 1940. FS 1045, 10021.*

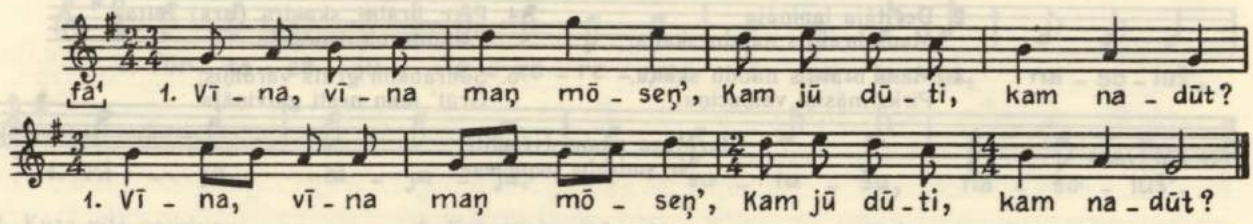

2. Mūs' brāliši, mitinieki,
Mito bērus kumeliņus.

3. Mito bērus, mito dūmjus,
Sol' māsiņu piedevāmi.

4. Vai tad mani tēvs, māmiņa
Piedevāmi audzināja?

1446 *Ilze Ančupāne Rēzeknē, dzim. 1905 Rēzeknes Makašēnos; pier. E. Melngailis 1924. FS 1045, 266.*

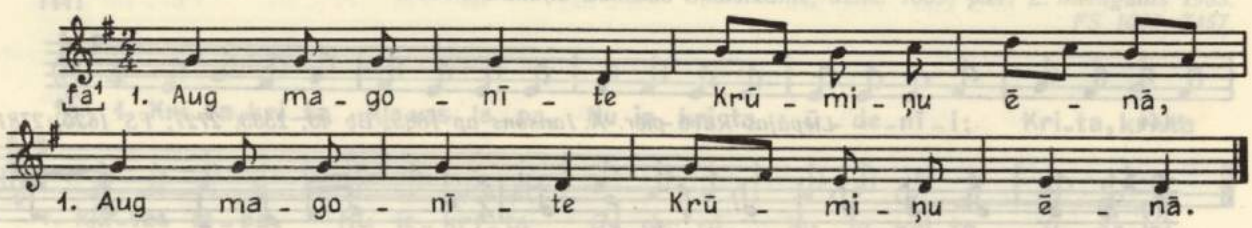

2. Voi jū dūti orōjam,
Voi sudobra kalējam?

3. Lobōk dūti orōjam
Na sudobra kalējam.

4. Sudobreņa kalējeņš
Nu orōja maizes pros'.

1447 *Augusts Lācis Ventspils raj. Jūrkalnes c., dzim. 1915, dziesmu dzirdējis Subatē; pier. V. Bendorfs 1969. FS 1988, 182.*

2. Lai pāri pūta
Sivajie vēji.

3. Aug meitenīte
Pie māmuliņas,

4. Pie māmuliņas
Brālīšu vidū.

5. Sajāja tautas
Māsiņu lūkot.

6. Ai māmuliņa,
Ai bāleliņi!

7. Dod' padomiņu,
Vai ieti tautās?

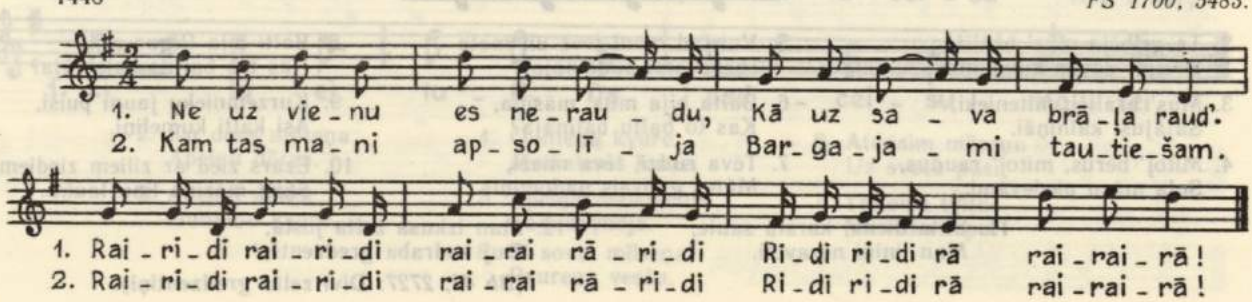
8. Te pāri pūta
Man visi vēji.

9. Vai tautiņāsi
Būs tāda dzīve?

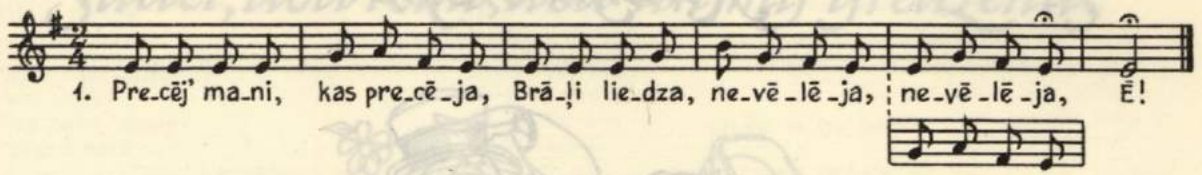
10. Ej, miļmāsiņa,
Būs laba dzīve!

Anna Brūvere Jelgavas Ziņos [Jēkabniekos], 82 g. v.; pier. V. Stelbergs 1923. FS 1700, 5483.

1448

Ieva Cirule Aizputes Kalvenē, 76 g. v.; pier. A. Krūmiņš 1949. FS 1850, 8754.

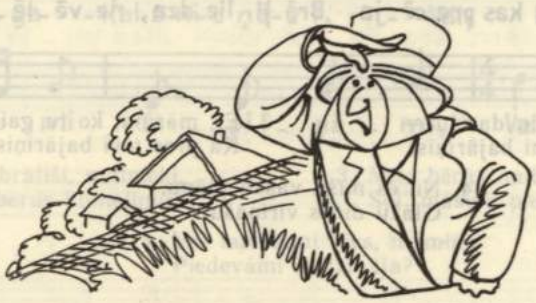

2. Ko, brālīši, nu darīšu —
Nu prec mani bajāriņis!

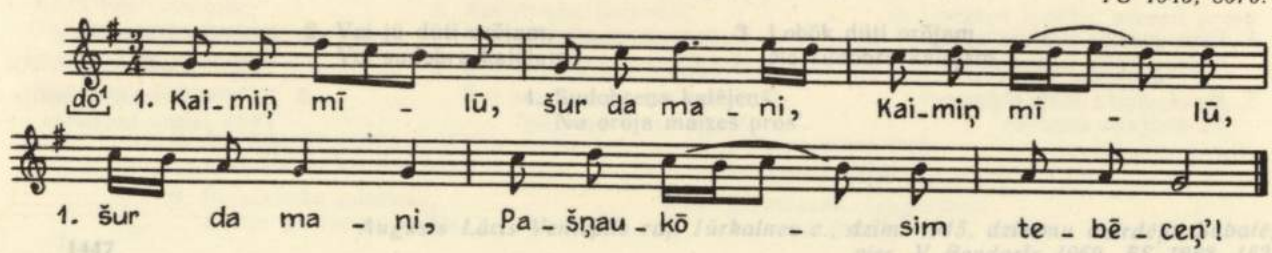
3. Ej, māsiņa, ko tu gaidi,
Ka prec tevi bajāriņis!

4. Nu es mīšu vaska plānu,
Glāžu durīs virināšu.

Rauga vietu

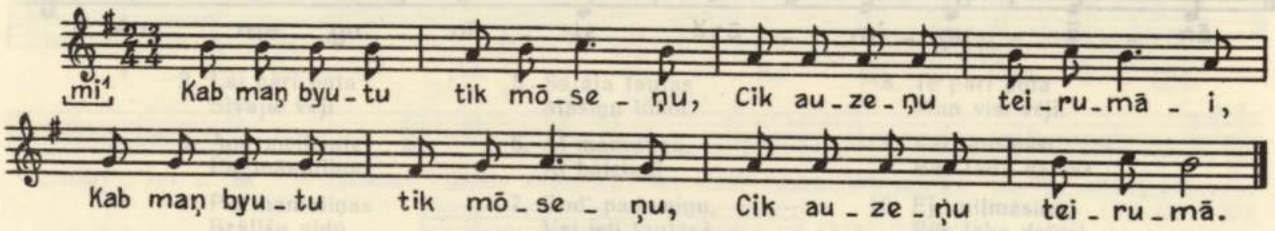
1450 *Katra Broliša Rēzeknes Kaunatā, dzim. 1891; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8676.*

2. As naišu i da tevi,
Kol atdūsi meitu sov'.

3. As nadūšu meitu sovu,
Kol nūišu vītraudžūs.

1451 *Zoļa Opuļa Rēzeknes Galēnos, dzim. 1896; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 9212.*

[1. Kaut man būtu tik māsiņu,
Kā auziņu tīrumā,
Es nevienas neizdotu,
Iekam vietu aplūkotu.

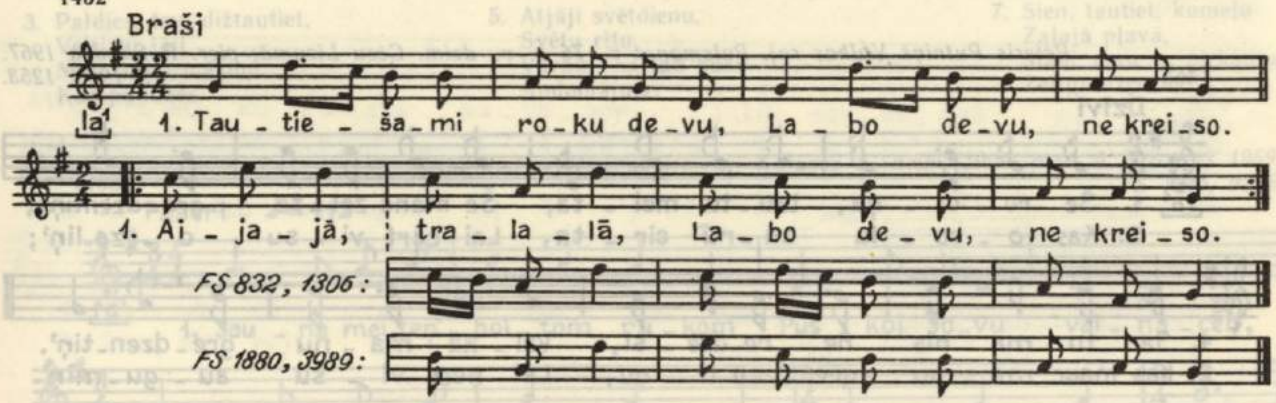
LD 15352]

Sader, dod roku, dod un mij gredzenus

[Madonas] Jaungulbenē pier. Jurjānu Andrejs 1891. RLB MK dz. krāj., V, 7. nr.
Jēkabs un Dārte Jakāni Ilūkstes Gārsenē; pier. A. Jakāns 1929. FS 832, 304.
Marija Liepiņa Jēkabpils Ritē; pier. A. Jakāns 1929. FS 832, 1306.
Lizete Ziediņa Bauskas raj. Rundāles c., 62 g. v.; pier. V. Sams 1951. FS 1880, 3989.
Minna Natālija Neilande Ventspils raj. Užavas c., 82 g. v., dzim. Valkas apr.; pier. U. Savickis 1971. FS 2000, 2698.

1452

2. Labo devu, ne kreisoi,
Lai bij laba dzīvošan'!

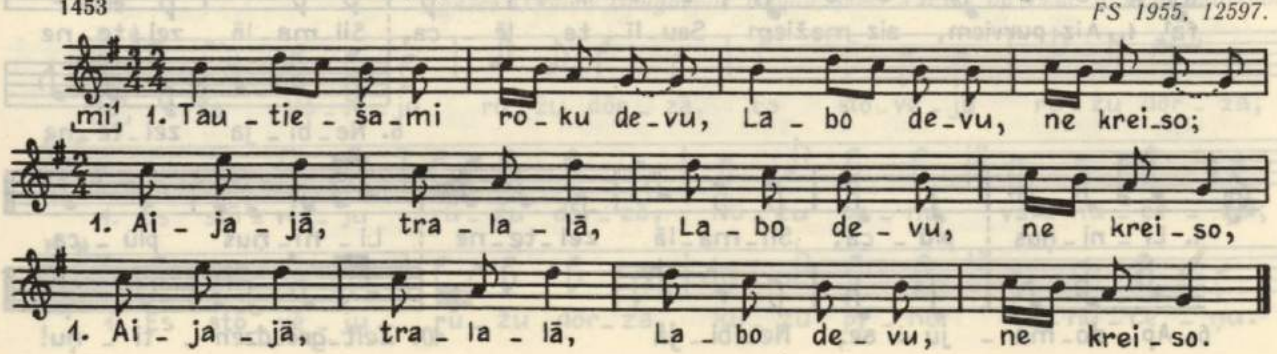
3. Kad es gāju tautiņāsi,
Dziesmas tinu kamolā.

4. Ja būs laba dzīvošana,
Pa vienai risināš'.

5. Ja būs slikta dzīvošana,
Lai satrūda kamolā.

Filimona Gutāne Liepājas raj. Aizviķu c., dzim. 1902 Ludzas Nautrēnos; pier. R. Iermaks 1961. FS 1955, 12597.

1453

2. Labo devu, ne kreisoi,
Lai ir laba dzīvošan'.

3. Sakursimi mēs, tautieti,
Bērzu malkas uguntiņ'!

4. Ja tā malka klusu degs,
Tad būs laba dzīvošana (Tad mes miļi dzivosim).

5. Ja tā degsi sprakšķēdama,
Tad būs slikta dzīvošana (Tad dzīvosim ienaidā).

Dzied arī ar tekstu:

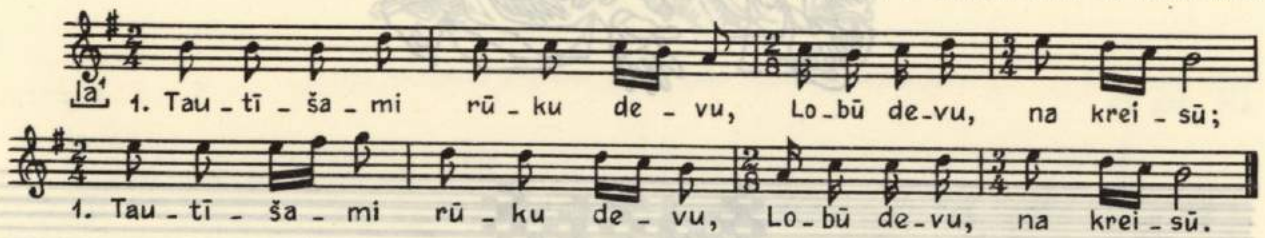
1. Kad es gāju tautiņāsi,
Dziesmas tinu kamolā.

2. Ka būs laba dzīvošana,
Pa vienai ritināš'.

3. Ja būs ļauna (slikta) dzīvošana,
Lai satrūda kamolā.

1454

Marija Lakovska Preiļos; pier. P. Dambis 1959. FS 1945, 1074.

2. Lobū devu, na kreisūi,
Ka byut' loba dzeivōšon'.

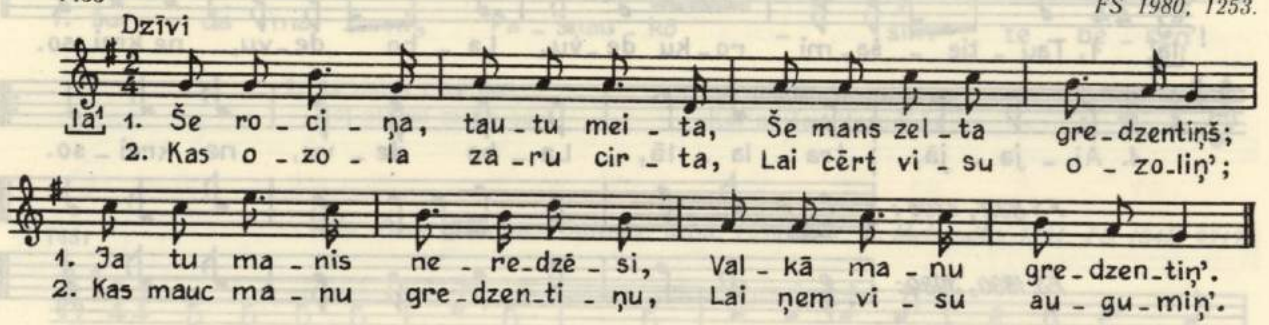
3. Tauteņōsi es īdama
Tynu dzīsmes komulī.

4. Jo byus loba dzeivōšona,
Rytynōšu pa vīnai.

5. Jo byus slykta dzeivōšona,
Lai sapyva komulī.

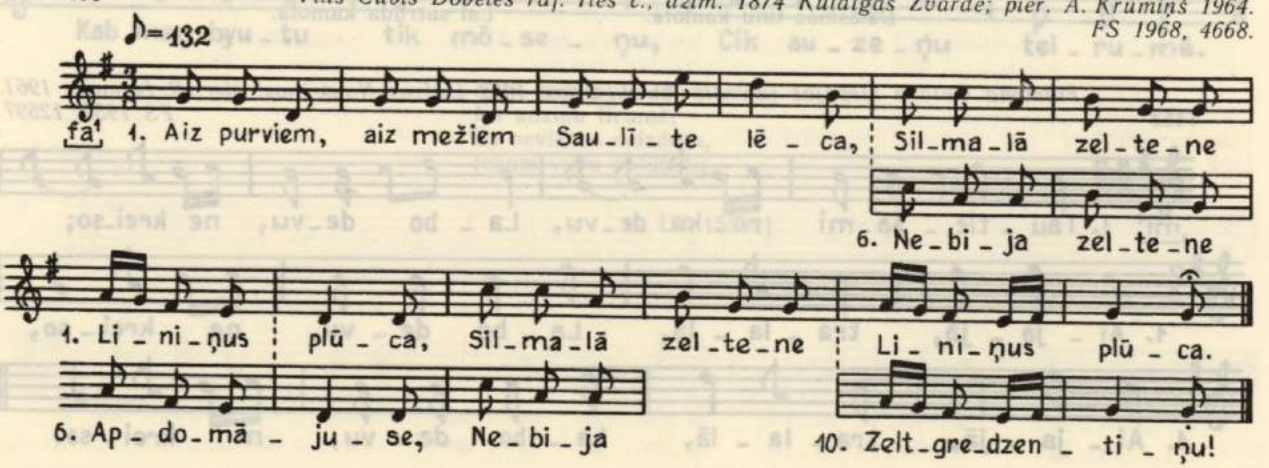
1455

Pēteris Putniņš Valkas raj. Palsmanes c., 76 g. v., dzim. Cēsu Lizumā; pier. R. Skudra 1967. FS 1980, 1253.

1456

Vilis Čubis Dobeles raj. Iles c., dzim. 1874 Kuldīgas Zvārdē; pier. A. Krūmiņš 1964. FS 1968, 4668.

2. Dies palīdz, dies palīdz,
Dižzeltainīte!
Atjāju paligā
Liniņus plūkti.

3. Paldies tev, dižtautiet,
Velti tu jāji.
Man pašai māsiņa
Paligos nāca.

4. Ko tad nu vairies tu,
Dižzeltenīte,
Tētiņš jau solījās
Meitiņu doti.

5. Atjāji sestdienā,
Jāji no rīta,
Gribu vēl padomāt:
Varbūt, varbūti.

6. Atjāju sestdienā,
Jāju no rīta,
Nebija zeltene
Apdomājuse.

7. Atjāji svētdienā,
Jāji no rīta,
Gribu vēl padomāt:
Varbūt, varbūti.

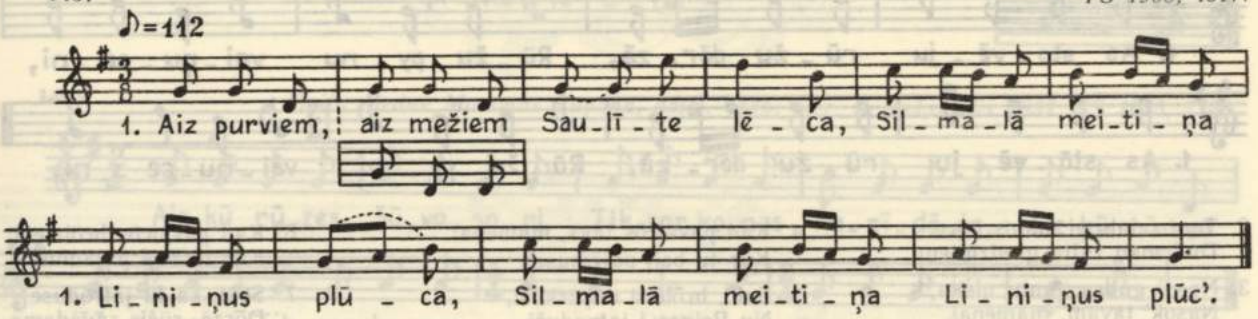
8. Atjāju svētdienā,
Jāju no rīta,
Nu bija zeltene
Apdomājuses.

9. Teic, kur lai kumeļu
Vedu, kur lieku,
Teic, kur lai lieku es
Zeltgredzentiņu?

10. Ved, tautiet, kumeļu
Zaļāji pļavā,
Velc manim pirkstā nu
Zeltgredzentiņu!

Ieva Brauna Saldū, dzim. 1889 Ventspils Ēdolē; pier. A. Krūmiņš 1964. FS 1968, 4517.

1457

2. Labrīt, tev' sveicinu,
Dižzeltenīti,
Atjāju palīdzēt
Liniņus plūkti.

3. Paldies, tev, dižtautiet,
Velti tu jāji,
Man pašai māsiņa,
Kas palīdzēs.

4. Teic, kur nu piesiešu
Sav' kumeliņu,
Teic, kam nu es maukšu
Zeltgredzentiņu?

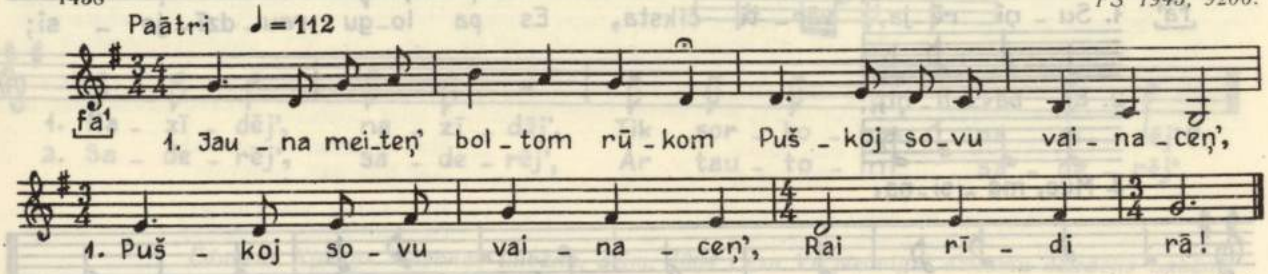
5. Atjāji svētdienu,
Svētu rītu,
Varbūt, ka tad būšu
Apdomājuse.

6. Atjāja svētdienu,
Svētu rītu,
Nu bija meitiņa
Apdomājuse.

7. Sien, tautiet, kumeļu
Zaļaja pļavā,
Mauc man uz pirkstiņa
Zeltgredzentiņu!

Jūlija Bistere Daugavpils raj. Kalupes c., dzim. 1903; pier. A. Krūmiņš 1959. FS 1945, 9206.

1458

2. Gon puškova, gon nosova,
Nazynova, kas nūjems.

3. Jauns puiseitis jaunim svērkim
Sēd galdeņa galeņā.

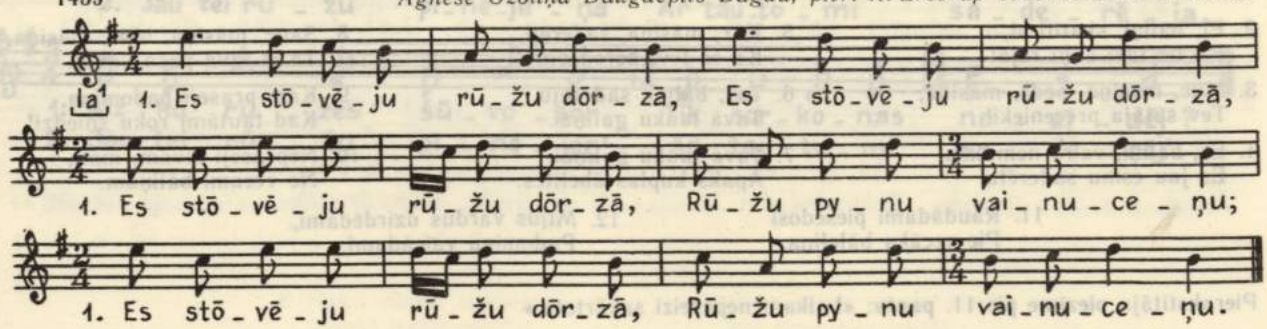
4. Jys pacēle veina glōzi,
Pilyudz mani atsasēst.

5. Es dagōju, atsasādu,
Kai lapeņa treisēdam'.

6. Škiņkoj zalta gredziņteņu,
Sauc par sovu leigaveņ'.

1459

Agnese Ozoliņa Daugavpils Dagdā; pier. Ā. Erss ap 1938. Ā. Ersa materiāli.

2. Nōc pi manis, tautu dālsi,
Dūd maņ zalta gredziņteņu!

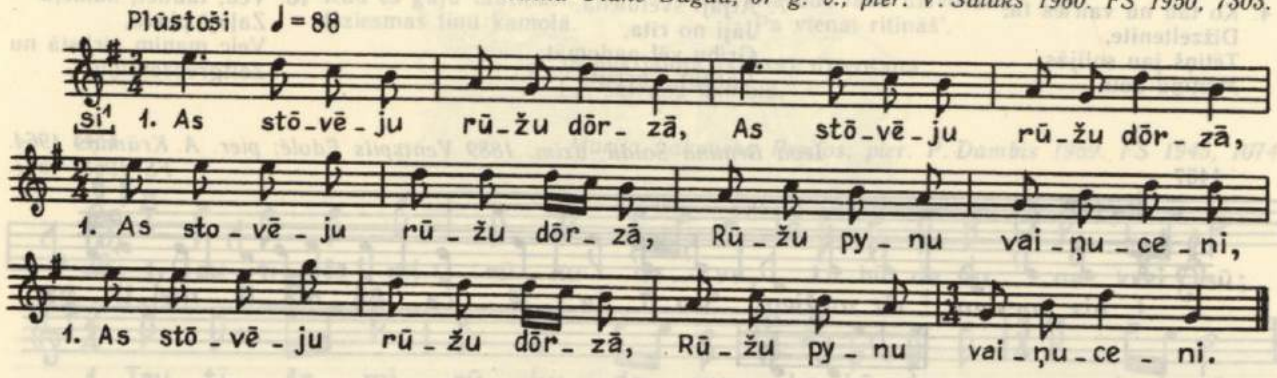
3. Nosoj gudra, tautu meita,
Nasok tāvam, māmeņai!

4. Ka pavaicōs tāvs, māmeņa:
Kur tu beji pajāmuse?

5. Sok': brōleiši nūpērkuši,
Nu pat Reigas atvaduši.

1460

Anna Utāne Dagdā, 57 g. v.; pier. V. Salaks 1960. FS 1950, 7303.

2. Tautu dāls pi manis nōce,
Dūd maņ zalta gredziņteņu.

3. Nosoj gudra, tautu meita,
Nasok' tāvam, māmeņai.

4. Kad pavaicōs tāvs, māmeņa:
Kur tu beji pajemuse?

5. Sok', brōleiši nūpērkuši,
Nu Reigas i jatvaduši.

6. Kad pavaicōs brōleleni:
Kur tu beji pajāmuse?

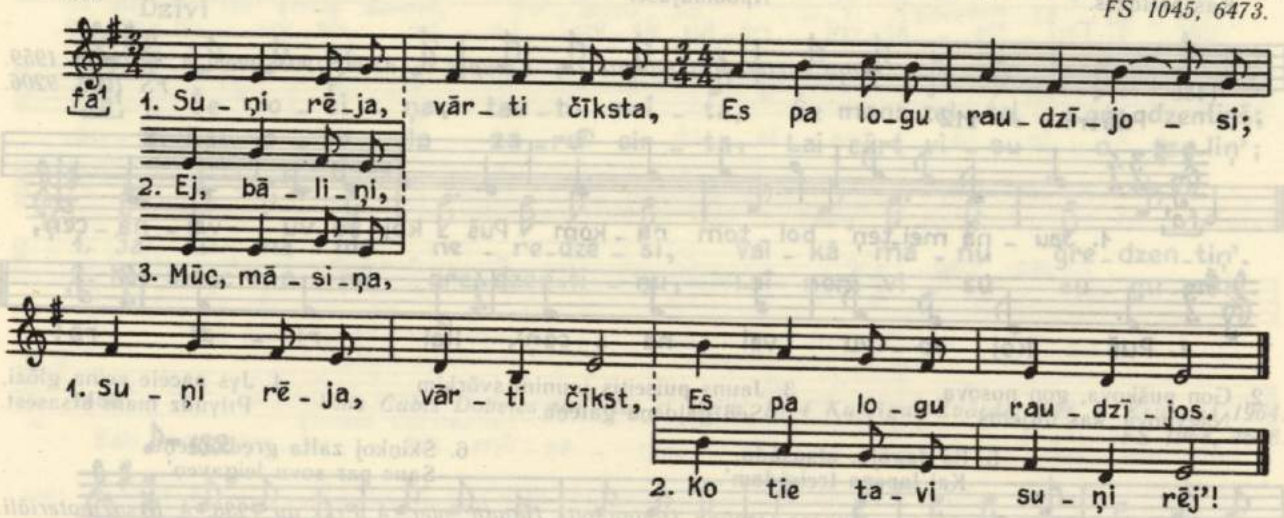
7. Soki, ka tu jatroduse
Dōrzā, rūžis ravādama.

8. Dōrzā, rūžis ravādama,
Tautu dālu puškōdama.

9. Tautu dālu puškōdama,
Meilas runas runōdama.

1461

Grieta Volfsbaha Rigā, dzim. 1849 Tukuma Sēmē; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 6473.

2. Ej, bāliņi, skatītiesi,
Ko tie tavi suņi rēja!

3. Mūc, māsiņa, bēdz, māsiņa,
Tev sajāja precenieki!

4. Es, bāliņi, vairs nemukšu,
Es jau esmu saderēta.

5. Kur, māsiņa, saderēji,
Ka es tevi neredzēju?

6. Tur, bāliņi, saderēju,
Tavā lauku galiņāi.

7. Tavā lauku galiņāi,
Apakš kuplas ābelītes.

8. Sauc, māsiņa, brēc, māsiņa,
Tā ir tava paša vaina.

9. Kam praseji padomiņa,
Kad tautāmi roku sniedzi!

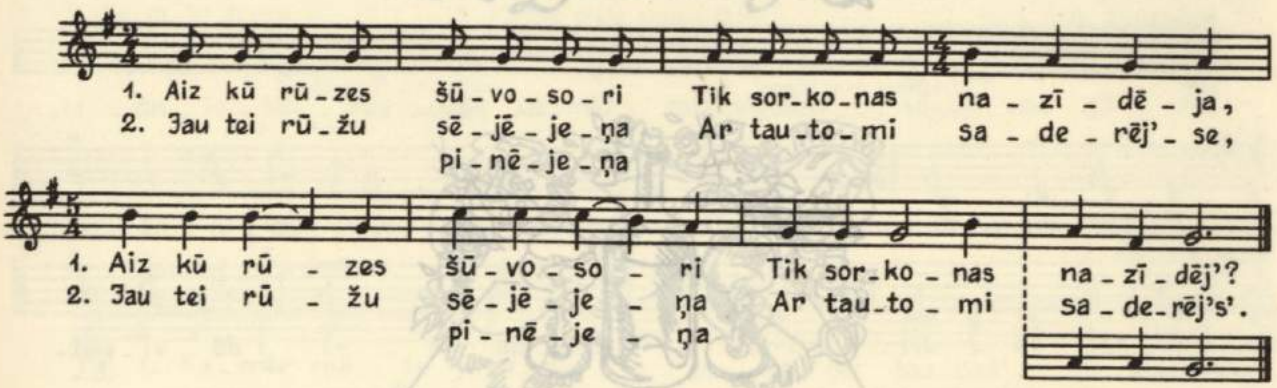
10. Nepraseji tēvam, māti,
Ne vecāmi bāliņam.

11. Raudādami piesēdosi
Pie vecāka bāleliņa,

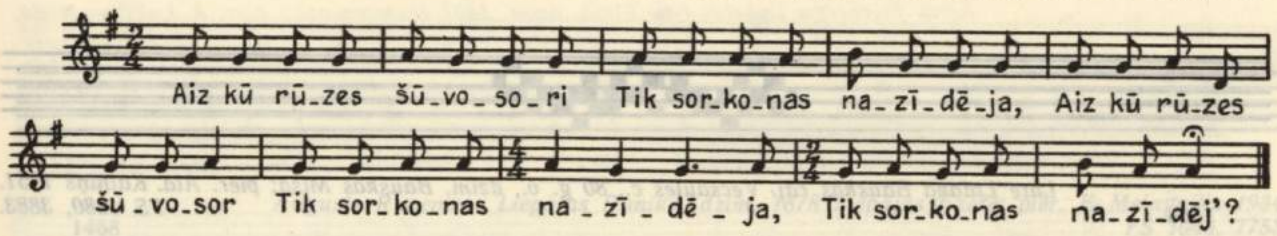
12. Mīļus vārdus dzirdēdami,
Padomiņu vaicādami.

Pierakstītāja piezīme pie 11. panta: «Laikam nepareizi sakārtota.»

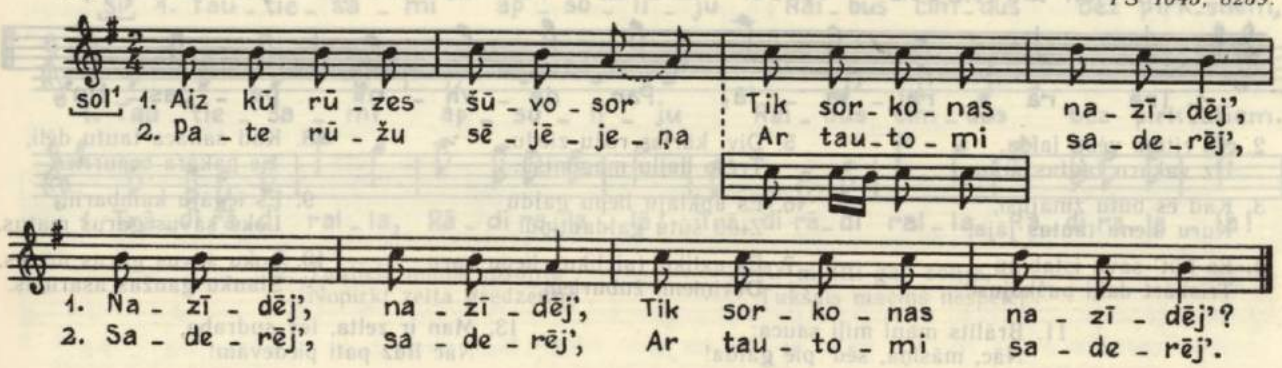
1462 *Karline Zvejniece Madonas Lubānā, dzim. 1860; pier. E. Melngailis 1932. FS 1045, 7177.*

1463 *Maija Medne Madonas Lubānā, dzim. 1846; pier. E. Melngailis 1932. FS 1045, 7180.*

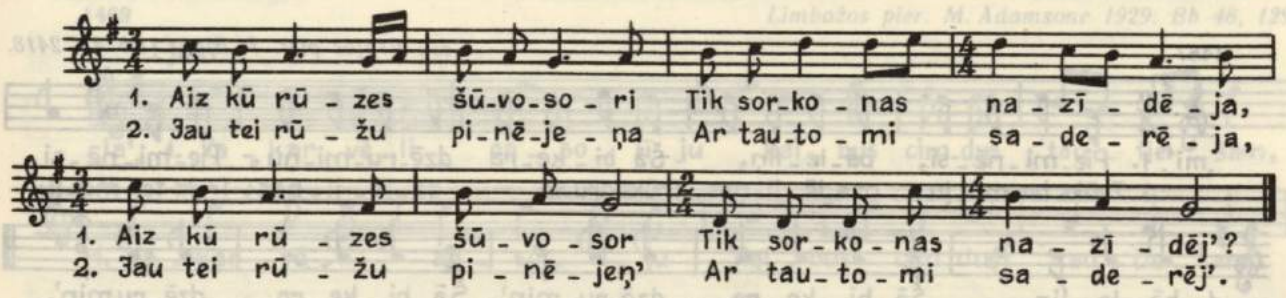

1464 *Konstancija Supa Abrenes Baltinavā, dzim. 1905; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8239.*

Eduards Kļaviņš Madonas Lubānā, dzim. 1884 Cēsu Vecpiebalgā, dziesmu dzirdējis Lubānā;

1465 *pier. E. Melngailis 1932. FS 1045, 7380.*

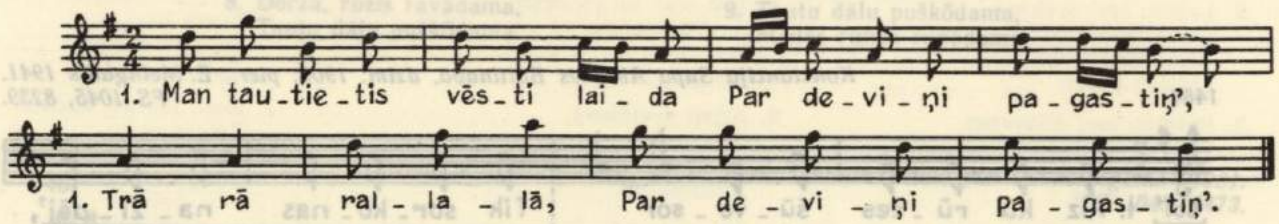

Derību mielasts

Late Līdaka Bauskas raj. Vecsaules c., 80 g. v., dzim. Bauskas Misā; pier. Ald. Kalniņš 1951. FS 1880, 3883.

1466

2. No rītiņa vēsti laida,
Uz vakaru tautas jāja.

3. Kad es būtu zinājusi,
Kuru dienu tautas jāja,

4. Es būt' savu istabiņu
Trīskārt daiļi puškojusi.

5. Divi kārtas rožu ziedu,
Trešo daiļu magonīšu.

6. Es apklāju liepu galdu
Zīdu šūtu galdautiņu.

7. Es uzliku (aizliku) liepu zaru
Deviņiem žuburiem.

8. Kad sanāca tautu dēli,
Tie pakāra cepurītes.

9. Es iegāju kambarī,
Loku savus garus matus.

10. Loku savus garus matus,
Slauku gaužas asariņas.

11. Brālīts mani miļi sauca:
Nāc, māsiņa, sēd' pie galda!

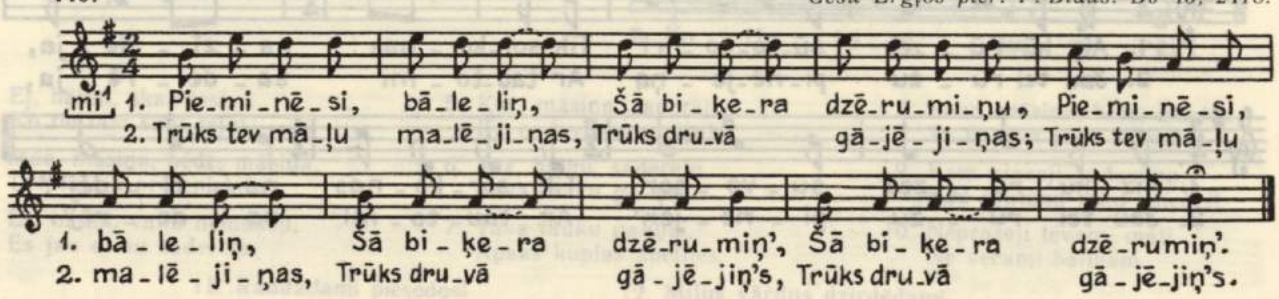
12. Nāc tu, daiļa tautu meita,
Mij ar mani gredzeniem!

13. Man ir zelta, tev sudraba,
Nāc līdz pati piedevām!

14. Nāc, sēdiesi pie galdiņa,
Dzersim mūsu deribiņas
(Dzersim vīnu deribām)!

1467

Cēsu Ērgļos pier. P. Blaus. Bb 43, 2418.

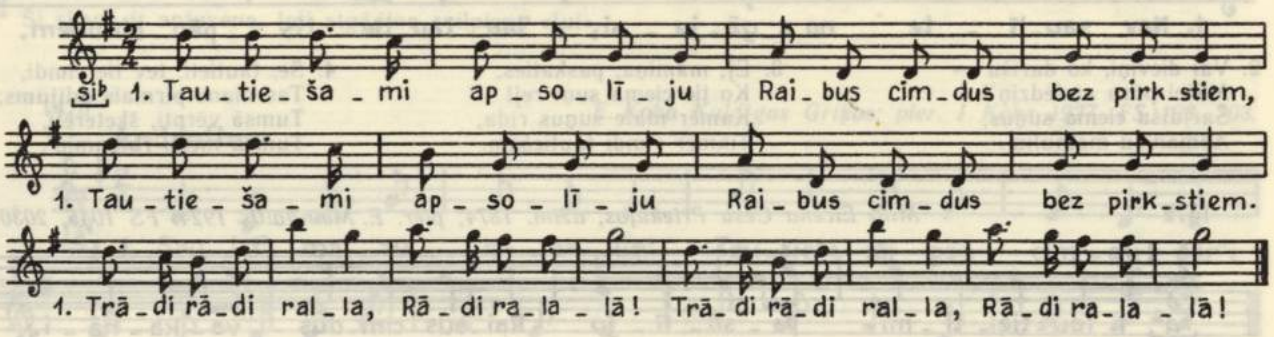

Dāvanas

Auguste Ruņeniece Liepājas Dunikā, dzim. 1878 Liepājas Ezerē; pier. E. Melngailis 1934. FS 1045, 7753.

1468

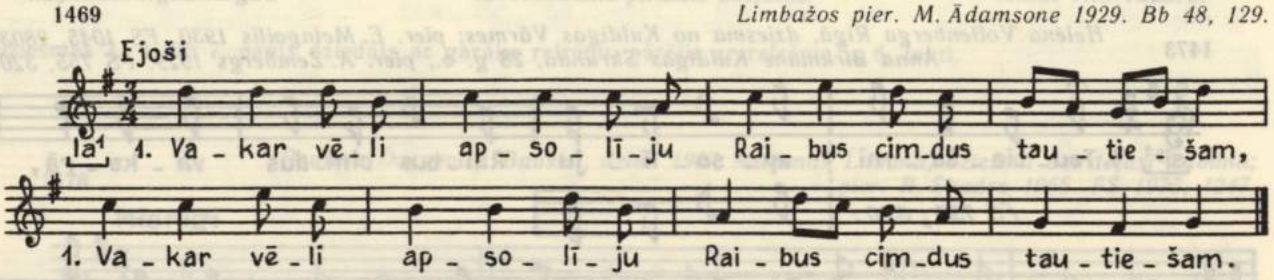

2. Tautiets mana apsolija
Nopirkt zelta gredzentiņ'.

3. Ar mutīti gan solija,
Tukšais maciņš nespēlej'.

1469

Limbažos pier. M. Ādamsone 1929. Bb 48, 129.

2. Nav saulīte nogājuse,
Tautiets cimdiem pakaļā.

3. Vai dieviņi, ko lai dara —
Mātei pūra atslēdziņ'!

4. Zinu, zinu, ko lai daru —
Piemānīšu māmuliņ'.

5. Ej, māmiņa, lūkotiesi,
Ko tie mūsu suņi rej!

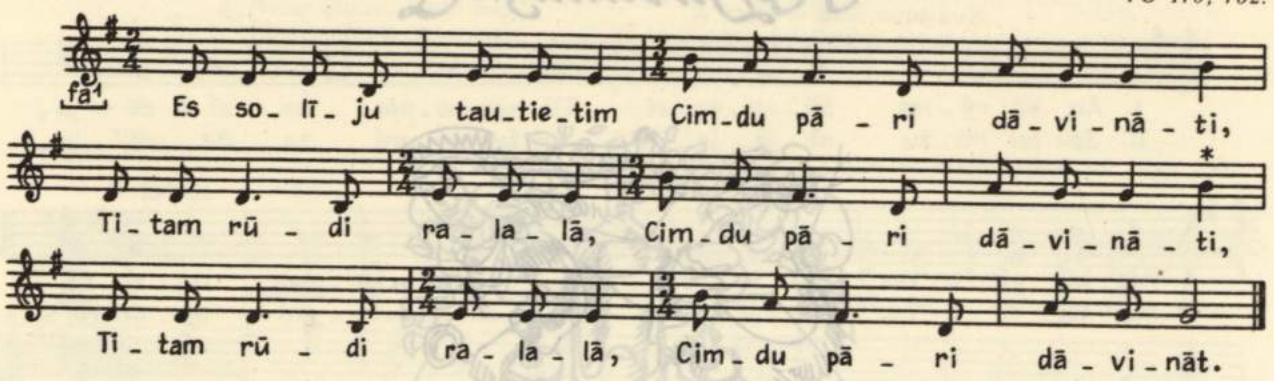
6. Kamēr māte suņus rāja,
Tikmēr cimdi tautiešam.

7. Še, tautieti, tev tie cimdi,
Mans pirmaisi adījums!

8. Nakti vērpti, šķetināti,
Tumšā naktī noadīti.

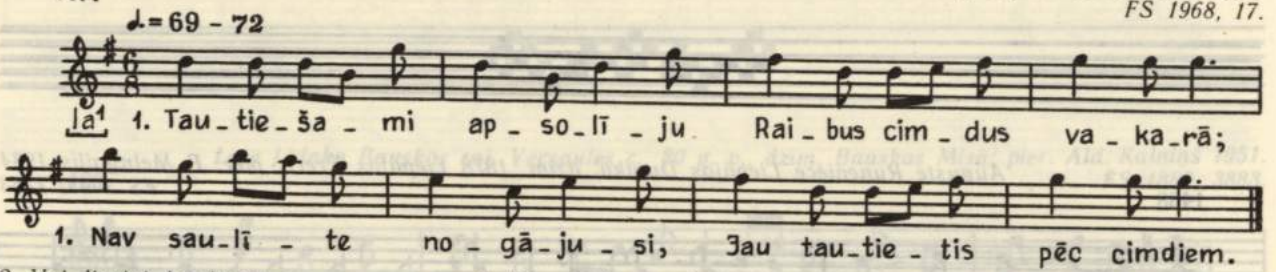
9. Raibi cimdi, skaisti cimdi,
Vēl skaistāka adītāj'.

1470 *Sile Jelgavā, dziesmu dzirdējusi Valmieras Katvaros; iesk. A. Bērzkalne, atšifr. A. Salaks 1927. FS 170, 752.*

* Šo skaņu izsvilpo oktāvu augstāk.

1471 *Anna Frieberga Dobeles raj. Elejā, dzim. 1887 Ilūkstes apr.; pier. Ā. Lukstiņa 1964. FS 1968, 17.*

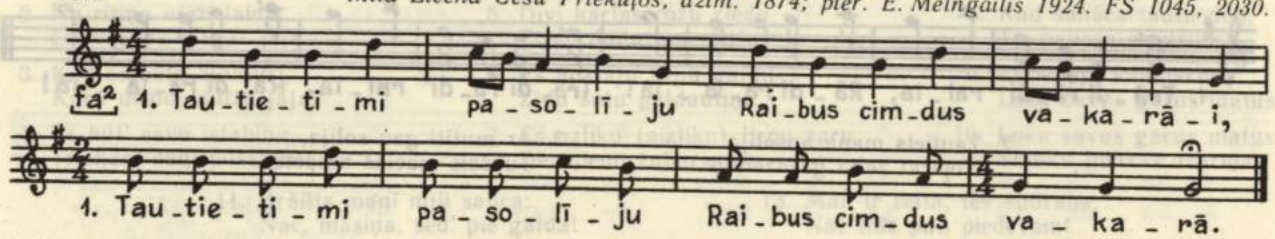

2. Vai dieviņi, ko darīšu —
Mātei pūra atslēdziņ'!
Sarīdīšu ciema suņus,
Apmānīšu māmuliņ'.

3. Ej, māmiņa, paskaties,
Ko tie ciema suņi rej!
Kamēr māte suņus rida,
Tikmēr cimdi tautiešam.

4. Še, tautieti, tev tie cimdi,
Tas mans pirmais adījums;
Tumsā vērpti, šķeterēti,
Tumsā mesti raibumiņ'.

1472 *Mila Eicēna Cēsu Priekuļos, dzim. 1874; pier. E. Melngailis 1924. FS 1045, 2030.*

2. Nav saulīte nogājusi,
Jau tautietis pēc cimdiem.

3. Vai dieviņi, ko darīšu —
Mātei pūra atslēdziņa!

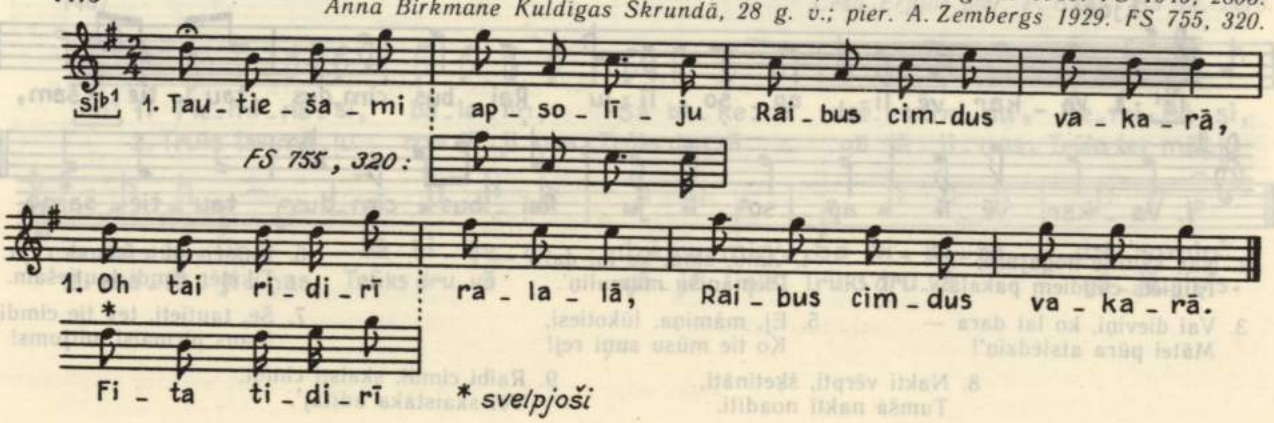
4. Sarīdīju ciema suņus,
Lai iet māte lūkotiesi.

5. Kamēr māte suņus sauca,
Es tautāmi cimdus devu.

6. Še, tautieti, tev tie cimdi,
Mans pirmajis adījumis!

7. Tumsā vērpti, šķeterēti,
Zagtin zagti māmiņai.

1473 *Helēna Vollenberga Rīgā, dziesma no Kuldigas Vārmes; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 2803. Anna Birkmane Kuldigas Skrundā, 28 g. v.; pier. A. Zembergs 1929. FS 755, 320.*

* *svelpjoši*

2. Vēl saulīte gabalāi,
Jau tautietis pēc cimdiem.

3. Vai dieviņi, ko darīšu —
Mātei pūra atslēdziņ'!

4. Sarīdīju ciema suņus,
Lai iet māte suņus šķirt.

5. Kamēr māte suņus šķira,
Es pēc pūra atslēdziņ's.

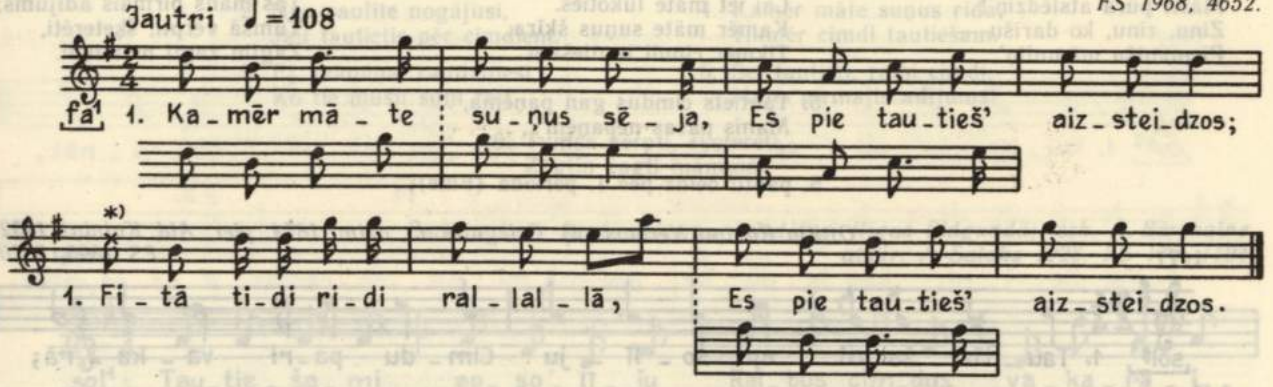
6. Še, tautieti, raibi cimdi,
Tas mans pirmais adījums!

7. Suņa villa, kaķa villa,
Aizpērnāje kumeliņ'.

8. Es tautieti pavadīju
Garā tēva tīrumā.

9. Vadīdama piesacīju:
Atnāc atkal rītvakar!

1474 *Ansis Bergmanis Dobeles raj. Iles c., dzim. 1899 Ventspils Edolē; pier. A. Krūmiņš 1964. FS 1968, 4652.*

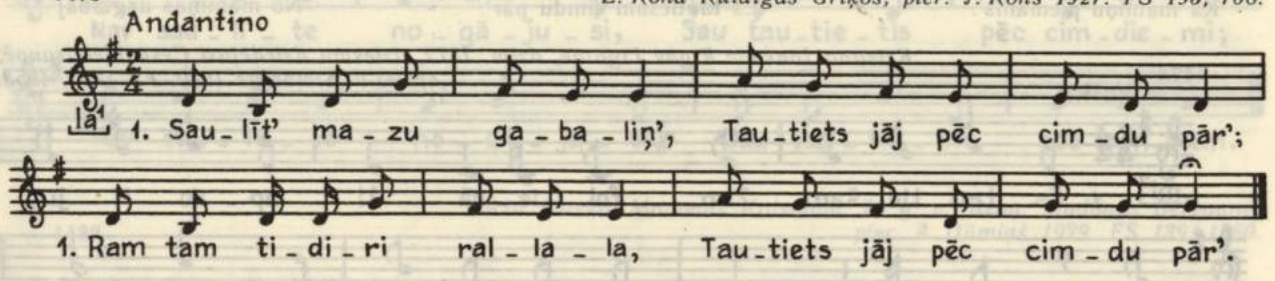

2. Es pie tautieš' aizsteidzos
Pašā klētes stūrīti.

3. Es tautiešam iedāvāj'
Savu pirmo adījum'.

* Šī skaņa ir aptuvena, ļoti atgādina svilpienu «fuī».

1475 *E. Koha Kuldigas Griķos; pier. J. Kohs 1927. FS 193, 708.*

2. Ko, tautieti, nu dariš' —
Mātei pūra atslēdziņ'!

3. Ej, māmiņa, klausīties,
Ko tie ciema suņi rej!
Ram tam tidiri rallala,
Atnāc rītu vakarā!

4. Kamēr māte suņus rid',
Es tautietim cimdu pār'.
Ram tam tidiri rallala,
Atnāc rītu vakarā!

5. Še, tautieti, tie cimdiņ',
Tas mans pirmais adījums.

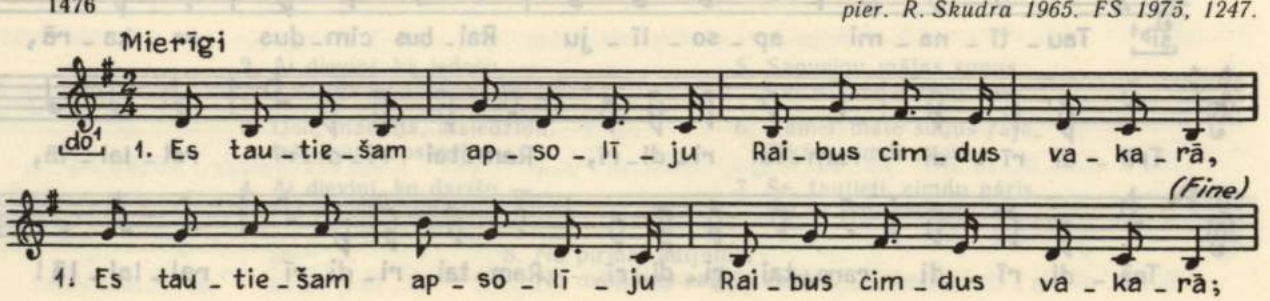
6. No māmiņas baidījos,
Tumsā vērpu, šķeterēj'.

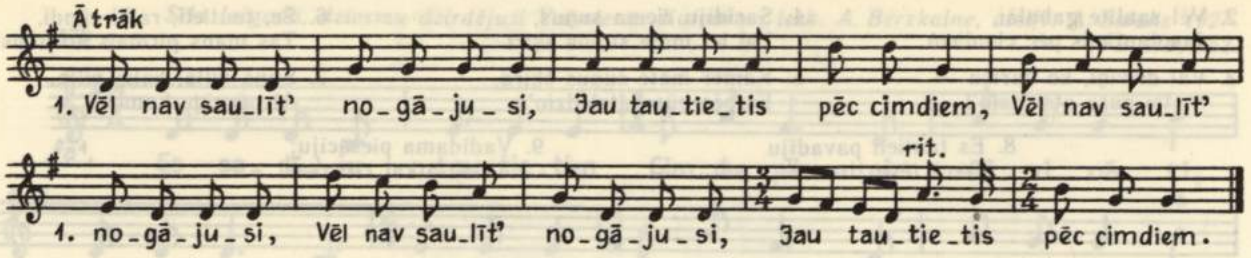
7. Tumsā vērpu, šķeterēj',
Ganos gāju, noadīj'.
Ram tam tidiri rallala,
Atnāc rītu vakarā!

Dziesmas 3., 4. un 7. pants dziedāts ar garāko refrēnu, pārējie ar refrēnu 5., 6. taktī.

Paulina Dargevica Bauskā, dzim. 1907 Madonas Lubānā, dziesmu dzirdējusi Lubānā;

1476 *pier. R. Skudra 1965. FS 1975, 1247.*

2. Vai dieviņi, ko darīšu —
Mātei pūra atslēdziņ'!
Zinu, zinu, ko darīšu —
Piemānīšu māmuliņ'.

3. Sarīdīju ciema suņus,
Lai iet māte lūkoties.
Kamēr māte suņus šķira,
Tikmēr cimdi tautiešam.

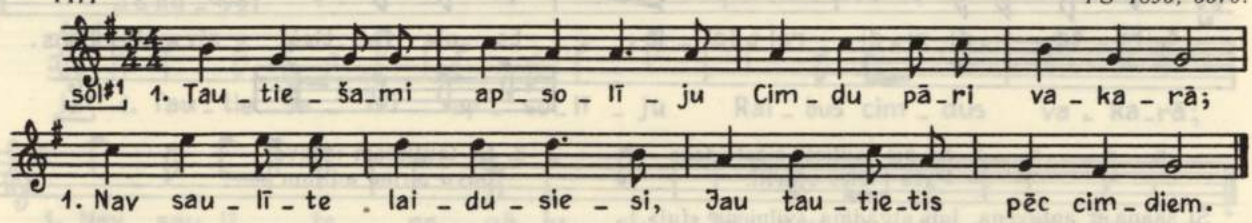
4. Še, tautieti, tev tie cimdi,
Tas mans pirmais adījums;
Tumsā vērpti, šķeterēti,
Zagtin zagti māmiņai.

5. Tautiets cimdus gan paņēma,
Manis pašas nepaņēm'.

5. pantu beidz pēc 1. perioda (Fine).

Otilija Rāviņa Neretas raj. Gricgales c., dzim. 1874; pier. Ald. Kalniņš 1952. FS 1895, 5570.

1477

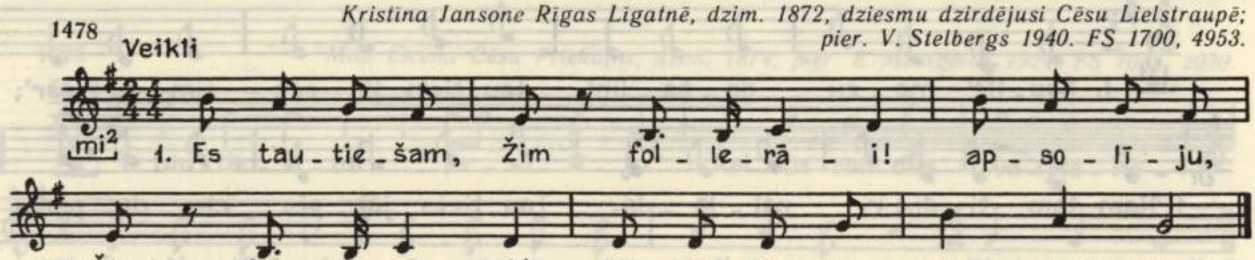
2. Vai dieviņi, ko darīšu —
Mātei pūra atslēdziņ'!
Zinu, zinu, ko darīšu,
Kā māmiņu piemānīš'.

3. Ej, māmiņa, paskatiesi,
Ko tie ciema suņi rej!
Kamēr māte suņus raida,
Es tautiešam cimdu pār'.

4. Še, tautieti, tev tie cimdi,
Tas mans pirmais adījums;
Tumsā vērpu, šķeterēju,
No māmiņas uzglabāj'.

Kristīna Jansone Rīgas Līgatnē, dzim. 1872, dziesmu dzirdējusi Cēsu Lielstraupē; pier. V. Stelbergs 1940. FS 1700, 4953.

1478

2. Nav saulīte nogājusi,
Jau tautietis pēc cimdiem.

3. Vai dieviņi, ko darīšu —
Mātei pūra atslēdziņ'!

4. Dod, māmiņa, atslēdziņu,
Iešu pūru vēdināt.

5. Vai dieviņi, ko darīšu —
Māte pati līdzi nāk!

6. To dieviņu es pateicu,
Kad suniši ierējās.

7. Ņem, māmiņa, villainiti,
Ēj sunīšu ridināt!

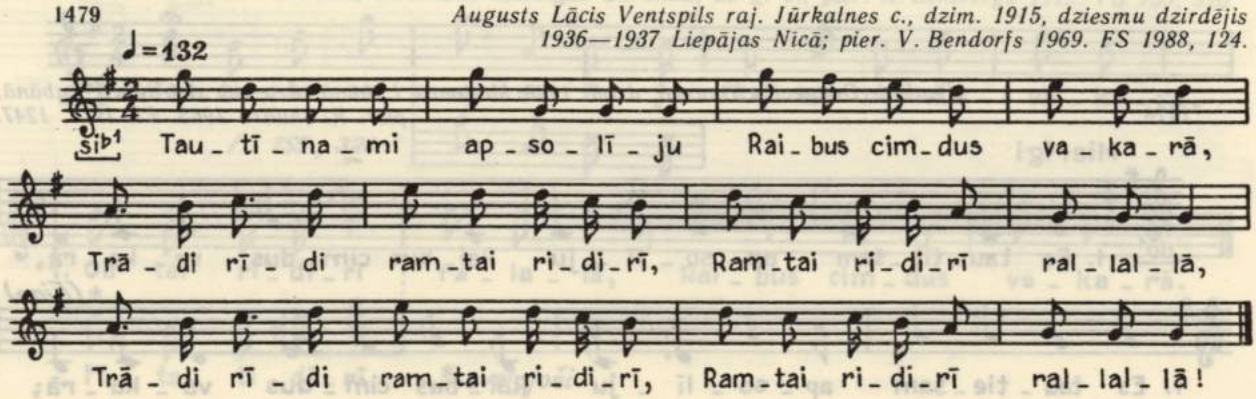
8. Kamēr māte suņus rīda,
Man jau cimdi azotē.

9. Še, tautieti, tev tie cimdi,
Mans pirmais adījums!

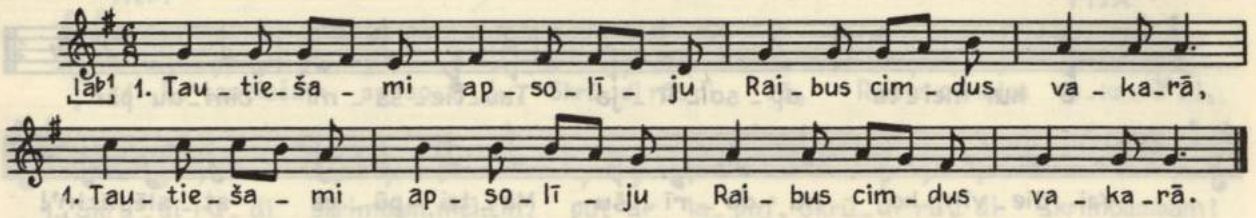
10. Tumsā vērpti, šķeterēti,
Zagtin zagti māmiņai.

1479

Augusts Lācis Ventspils raj. Jūrkalnes c., dzim. 1915, dziesmu dzirdējis 1936—1937 Liepājas Nīcā; pier. V. Bendorfs 1969. FS 1988, 124.

1480 *Anna Slesere Rigā, dzim. 1866 Cēsu Jumurdā; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 6465.*

2. Nav saulīte nogājusi,
Jau tautietis pēc cimdiem.

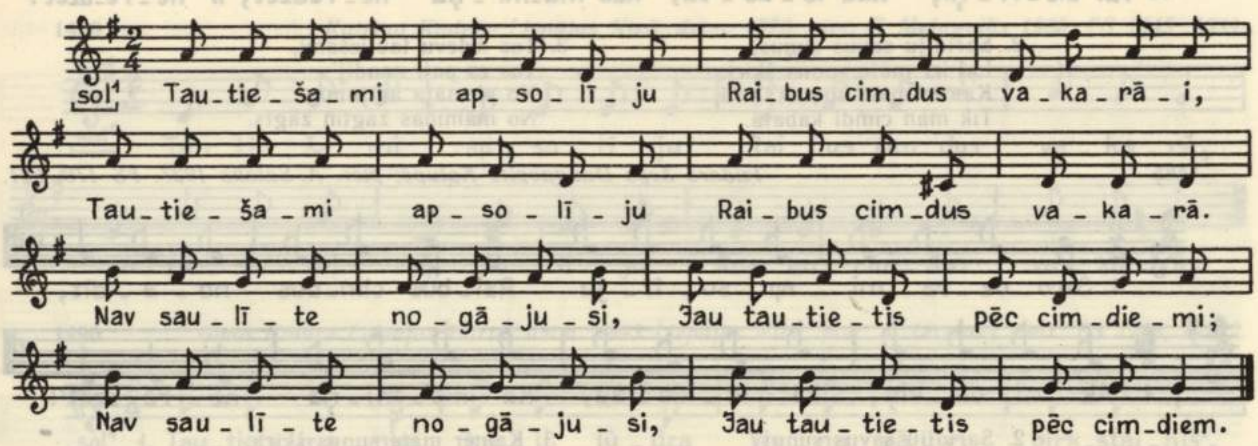
3. Ej, māmiņa, raudzītiesi,
Ko tie mūsu suņi rej!

4. Kamēr māte suņus rīda,
Tikmēr cimdi tautiešam.

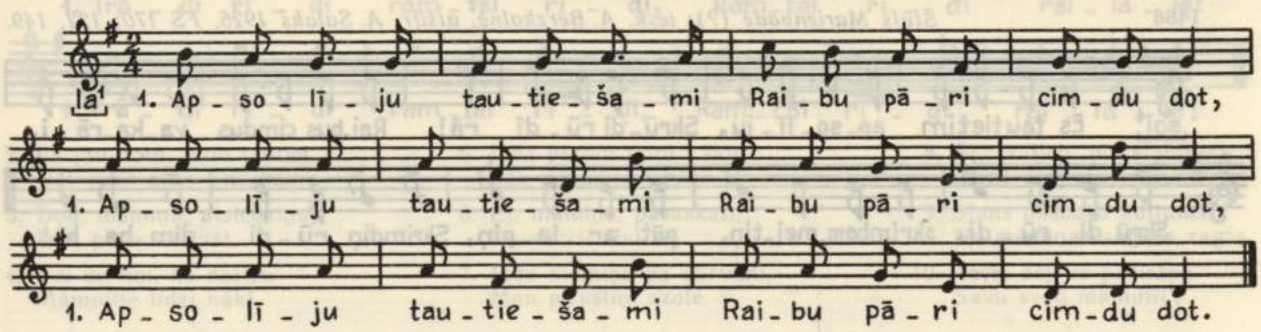
5. Še, tautieti, raibi cimdi,
Mans pirmajis adījums!

6. Tumsā vērpti, šķeterēti,
Zagtin zagti māmiņai.

1481 *Emilija Lase Rigā, dziesmu dzirdējusi Rīgas Sidgundā; iesk. A. Bērzkalne, atšifr. A. Salaks 1928. FS 170, 1194.*

1482 *Aža Masule Madonas Kalsnavā, 73 g. v., dzim. Madonas Bērzaunē; pier. A. Dūmiņš 1929. FS 139, 1580.*

2. Ai dieviņi, kā iedošu —
Kad māmiņa neredzēt'!

3. Dod, māmiņa, atslēdziņu,
Iešu pūra apskatit.

4. Ai dieviņi, ko darīšu —
Nu māmiņa līdzi nāk!

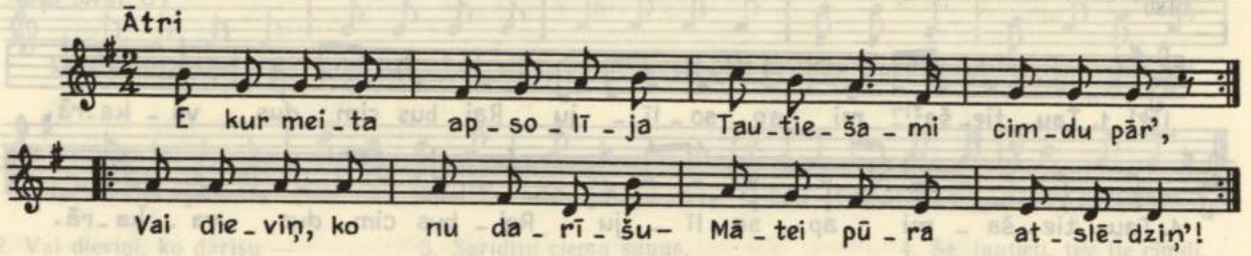
5. Sapucinu mājas suņus,
Lai iet māte suņu rāt.

6. Kamēr māte suņus rāja,
Tikām cimdi azotē.

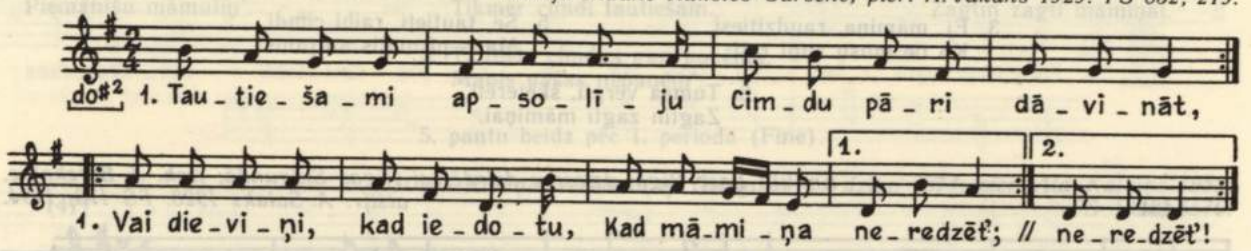
7. Še, tautieti, cimdu pāris,
Ko es biju solījus'!

8. No pirmāi adījuma,
No māmiņas zagtin zagts.

1483 *[Madonas] Praulienā pier. M. Gubene ap 1891. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 2300.*

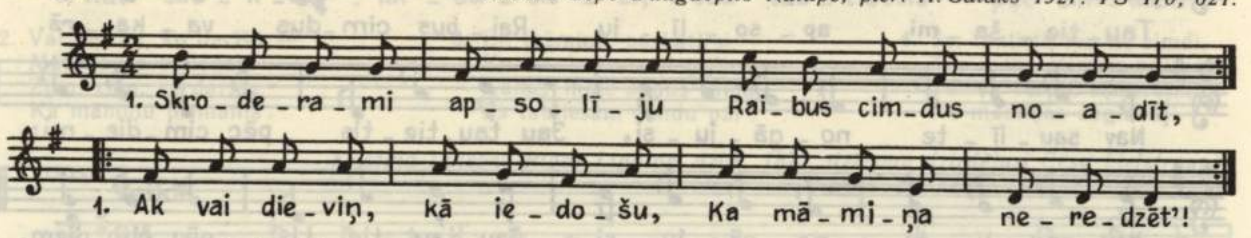
1484 *Marija Indāne Ilūkstes Gārsenē; pier. A. Jakāns 1929. FS 832, 219.*

2. Sarīdīju savus suņus,
Lai iet māte suņus šķirt.
Kamēr māte suņus šķira,
Tik man cimdi kabatā.

3. Tos iedevu tautiešami,
Tos es pati noadīj';
No pirmāja adījuma,
No māmiņas zagtin zagts.

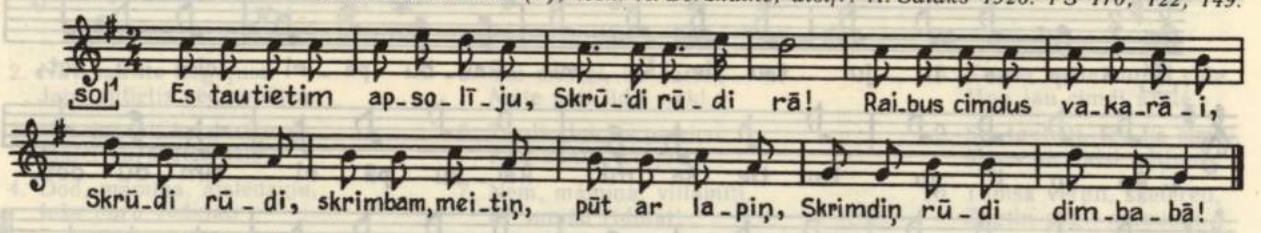
1485 *Izidors Zeps Daugavpils Kalupē; pier. A. Salaks 1927. FS 170, 621.*

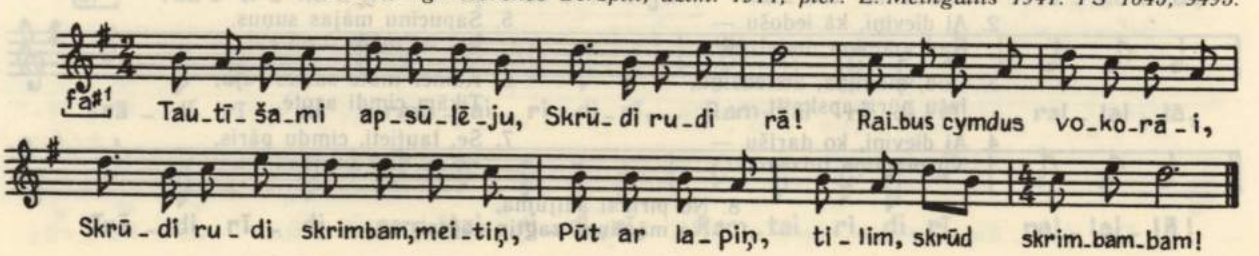
2. Sarīdīju savus suņus,
Lai iet māte suņus šķirt.

3. Kamēr māte suņus šķira,
Man jau cimdi azotē.

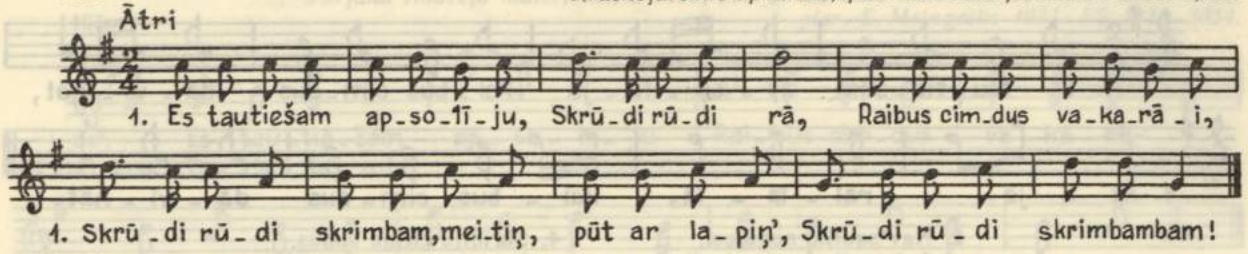
1486 *Štūls Marienbādē (?); iesk. A. Bērzkalne, atšifr. A. Salaks 1926. FS 170; 122, 149.*

1487 *Anna Serga Abrenes Bērzpili, dzim. 1914; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 9495.*

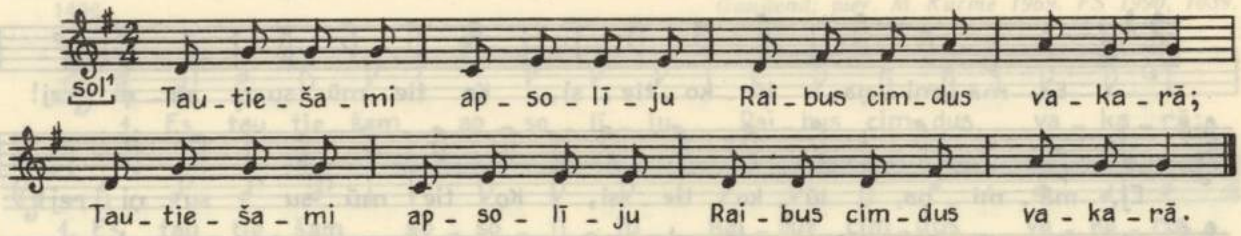

1488 *Alma Lāce Dobeles raj. Elejā, 73 g. v., dzim. Valkas Mālupē, melodija dzirdēta pēc 1913. Krasnojarskas apkārtnē; pier. A. Lukstiņa 1964. FS 1968, 55.*

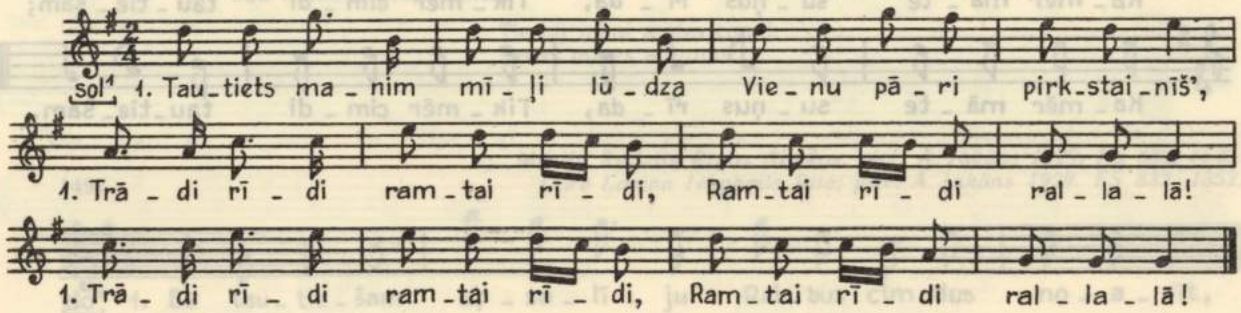

2. Nav saulīte nogājuse,
Jau tautietis pēc cimdiem.
3. Vai dieviņi, ko darīti —
Mātei pūra atslēdziņa!
4. Zinu gudru padomiņu,
Kā var māti nomāniti,
5. Ej, māmiņa, paskatiesi,
Ko tie ciema suņi rēja.
6. Kamēr māte suņus rīda,
Tikmēr cimdi tautiešami.
7. Še, tautieti, tev tie cimdi,
Tas mans pirmais roku darbsi.
8. Tumsā vērpti, šķetināti,
No māmiņas zagtin zagti.

1489 *Katrīna Kadeģe Liepājas Nicā, dzim. 1873; pier. E. Melngailis 1933. FS 1045, 7639.*

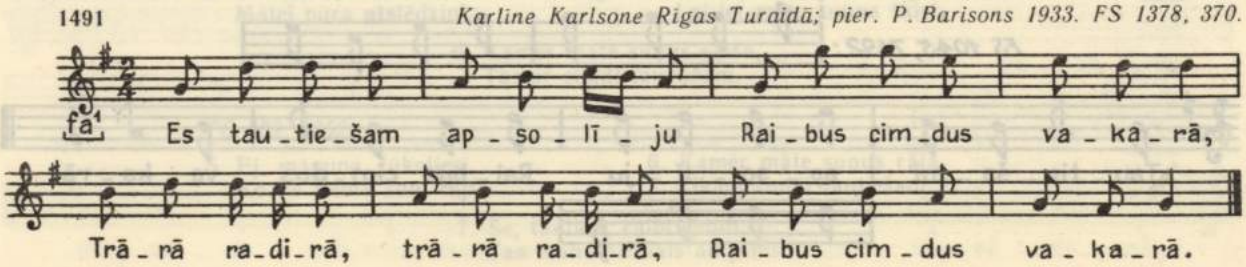

1490 *Ģēda Ķibure Liepājas Bārtā, dzim. 1893 Liepājas Nicā; pier. R. Jermaks 1961. FS 1955, 12922.*

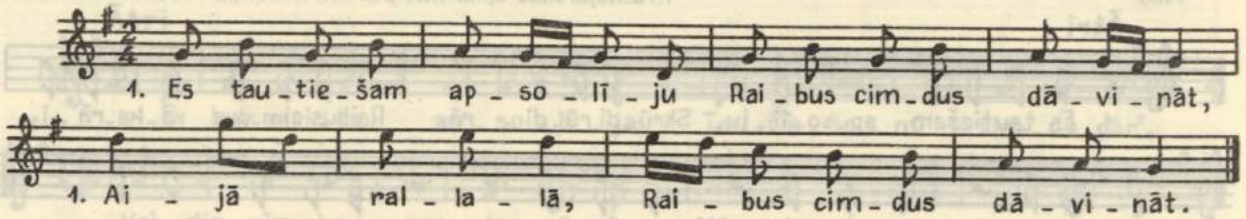

2. Es jau dotu, miļo tautiet,
Nav man pūra atslēdziņ's.
3. Dod, māmiņa, atslēdziņu,
Iešu pūru vēdināt.
4. Vai dieviņi, ko darīšu —
Māmulīte līdzi nāk!
5. Līdz pacēlu pūra vāku,
Sāk sunīši sīvi riet.
6. Ej, māmiņa, pasaskati,
Ko suniši sīvi rej.
7. Līdz māmiņa pa durvīmi,
Man pirkstiņi azotē.
8. Še, tautieti, pirkstainītis,
Mans pirmaisi adījums!
9. Mans pirmaisi adījumsi,
No māmiņas zagšus zagts.
10. Tevis dēļi es piekrāpu
Savu vecu māmulīt'.

1491 *Karline Karlsone Rīgas Turaidā; pier. P. Barisons 1933. FS 1378, 370.*

1492 *Marija Rudzīte Cēsu Drabešos; pier. A. Jakāns 1929. FS 832, 1575.*

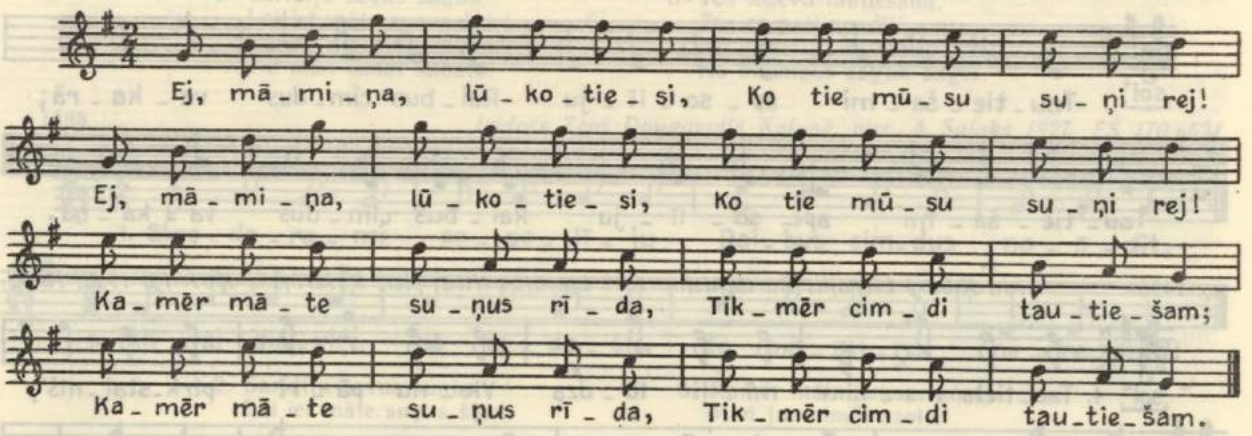
2. Nav saulīte nogājusi,
Jau tautietis pēc cimdiem.

3. Vai dieviņi, ko darīšu —
Mātei pūra atslēdziņ'!

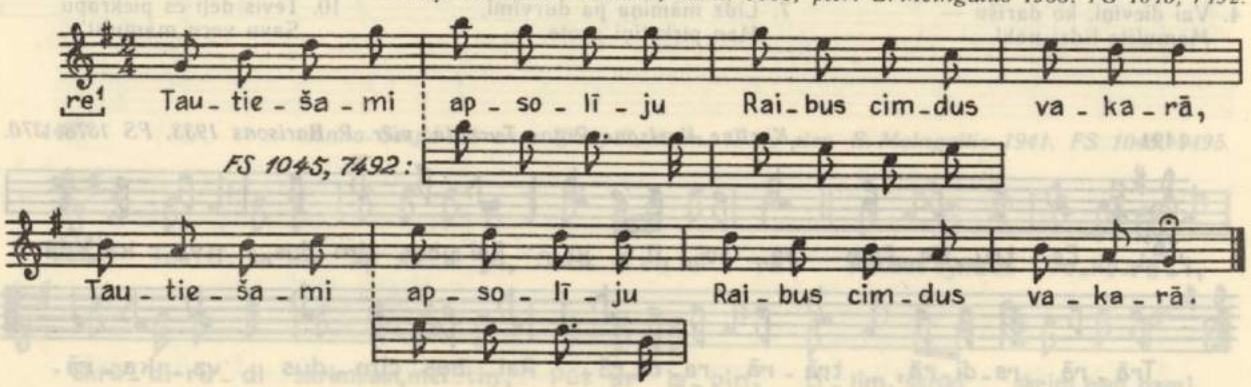
4. Saridīju ciema suņus,
Lai iet māte suņus šķirt.

5. Kamēr māte suņus šķīra,
Tikmēr cimdi tautiešam.

1493 *Anna Fridfelde Valkas Mārkalnē; pier. A. Salaks 1929. FS 170, 1419.*

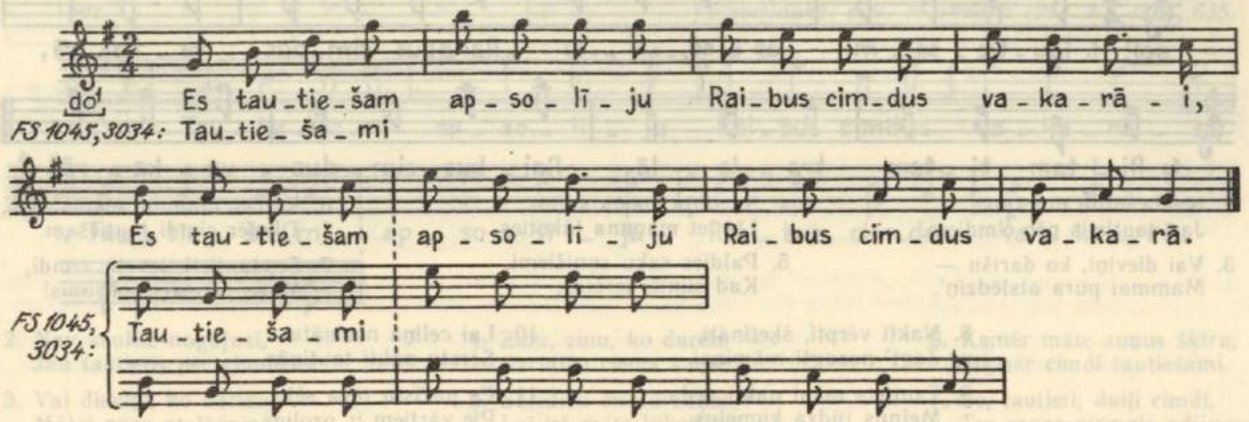

1494 *Kristīne Lāce Madonas Tirzā, dzim. 1873; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 6868.*
Marija Zvirbule Smiltenē, dzim. 1868; pier. E. Melngailis 1933. FS 1045, 7492.

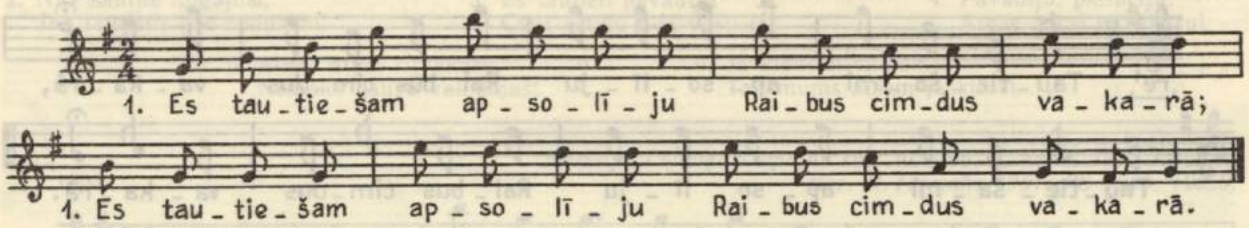
[Madonas] Kraukļos pier. M. Gubene; Lazdonā pier. J. Karčevskis pirms 1891. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 921. Anna Lāce Madonas Cesvainē, dzim. 1860; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 3034.

1495

Alvine Lice Alūksnes raj. Trapenes c., dzim. 1891 Valkas Gaujienā; pier. M. Kurme 1969. FS 1990, 1039.

1496

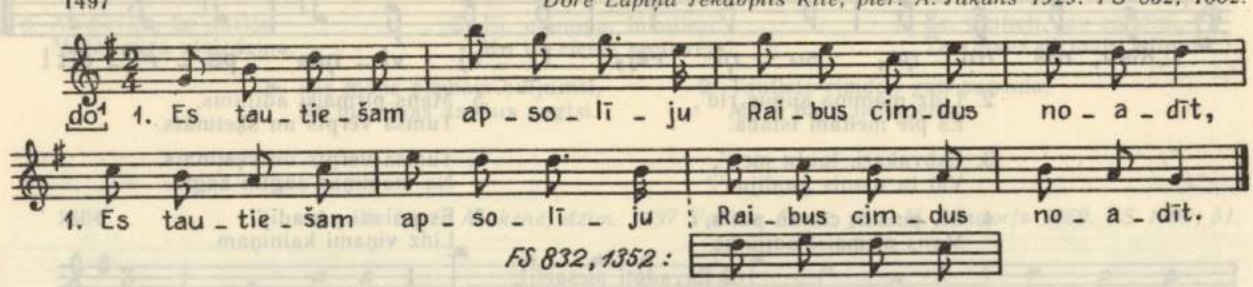
2. Nav saulīte nogājusi,
Jau tautietis pēc cimdiem.

3. Tie jau nebij mani cimdi,
Tie bij mani mātes cimd'.

4. Tie bij mani mātes cimdi,
Vecās mātes adījums.

Marija Rudzīte Rīgas Allažos; pier. A. Jakāns 1929. FS 832, 1523.
Dore Lapiņa Jēkabpils Rītē; pier. A. Jakāns 1929. FS 832, 1352.

1497

2. Vēl saulīte gabalāi,
Jau tautietis pēc cimdiem.

3. Vai dieviņi, ko darīšu —
Mātei pūra atslēdziņ'.

4. Zinu, zinu, ko darīšu —
Piemānīšu māmuliņ'.

5. Sarīdīju ciema suņus,
Lai iet māte suņus šķirt.

6. Kamēr māte suņus šķira,
Tamēr cimdi tautiešam.

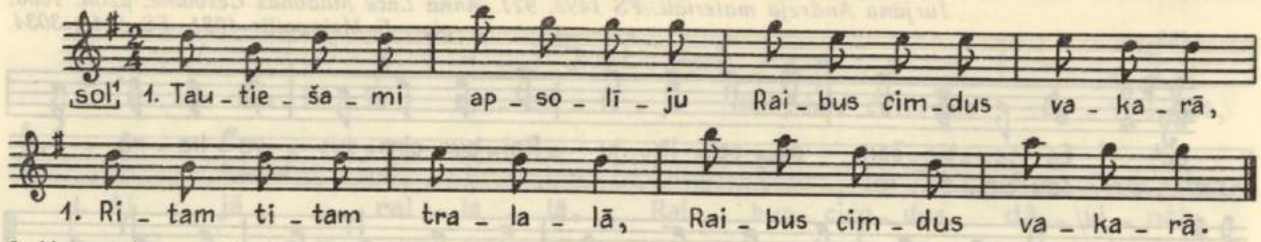
FS 832, 1352:

5. Ej, māmiņa, lūkotiesi,
Ko tie ciema suņi rej!

6. Kamēr māte suņus rāja,
Tikām cimdi tautiešam.

7. Še, tautieti, raibi cimdi,
Tas mans pirmais adījums!

1498 *Anna Stroža Cēsu Raunā, dzim. 1872; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 3252; teksts 1230, 109.*

2. Nav saulīte nogājusi,
Jau tautietis pēc cimdiem.

3. Vai dieviņi, ko darīšu —
Mammai pūra atslēdziņ'.

4. Sarīdīju ciema suņus,
Lai iet mamma lūkoties.

5. Paldies saku sunīšiemi,
Kad sunīši ierējās.

6. Kamēr mamma suņus rāja,
Tikmēr cimdi tautiešam.

7. Še, tautieti, tev tie cimdi,
Mans pirmais adījums!

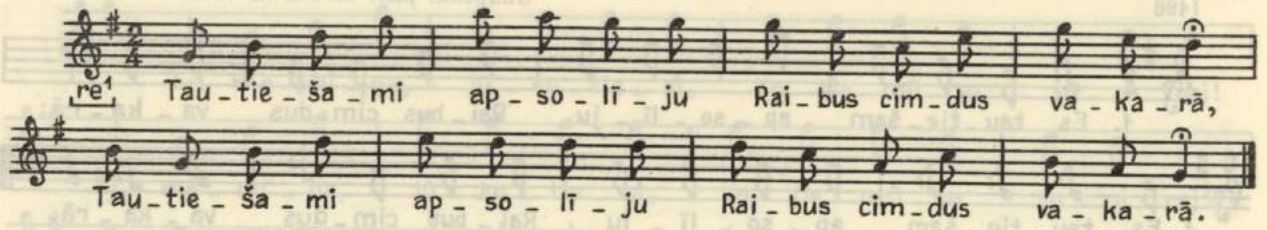
8. Naktī vērpti, šķetināti,
Zagt' nozagti māmiņai.

9. Tautiets mani nakti veda,
Melnus jūdza kumeļus.

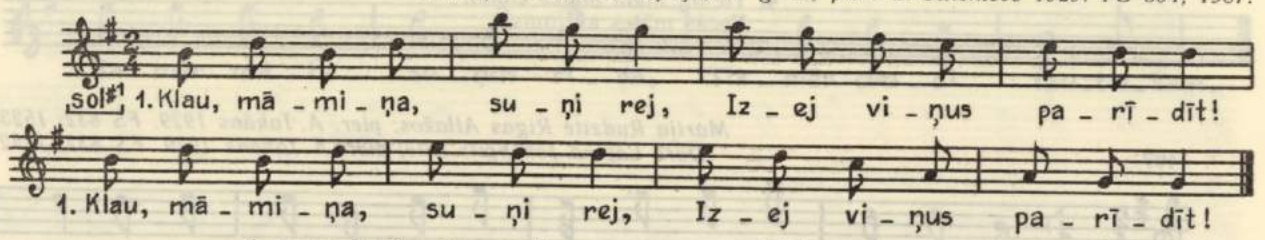
10. Lai celiņa nezinātu
Sērstu nākti tautiņās.

11. Es pazīstu tēva sētu,
Pie vārtiem ir ozoliņš.

1499 *Oskars Kalējs Rīgā, dzim. 1902 Rēzeknes Bērzgalē, dziesmu dzirdējis Jēkabpils Biržos, ari Saukā; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 2962.*

1500 *Kristaps Prieditis Liepājā, 53 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 1987.*

2. Līdz māmiņa suņus rīd',
Es pie meitām īstabā.

3. Labvakari, tautu meit',
Vai tu manis gaidījus'?

4. Še, puisīti, cimdu pār's,
Mans pirmais adījums.

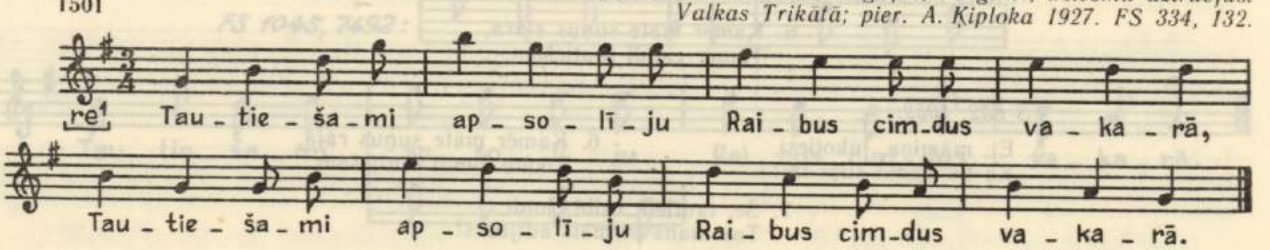
5. Mans pirmais adījums,
Tumsā vērpts un šķetināts.

6. Tumsā vērpts un šķetināts,
No māmiņas zagtin zagts.

7. Es puisīti pavadīj'
Līdz viņami kalniņam.

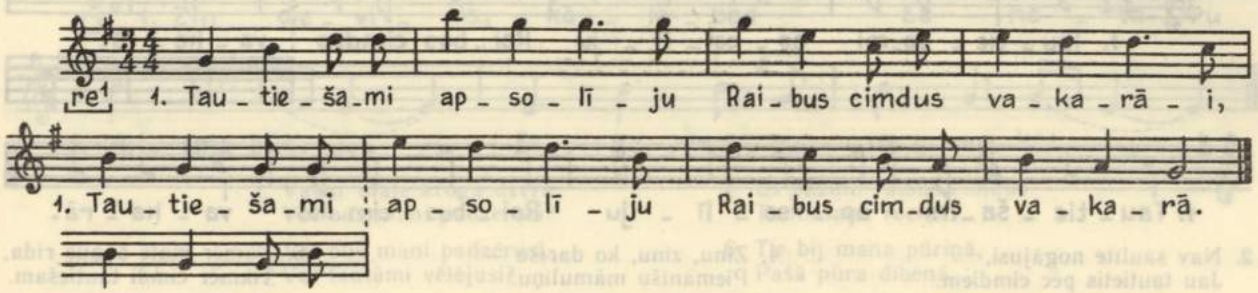
8. Pavadoti piesacīj':
Atnāc atkal svētvakar!

1501 *Emma Ķiploka Valmieras Brenguļos, 60 g. v., dziesmu dzirdējusi Valkas Trikātā; pier. A. Ķiploka 1927. FS 334, 132.*

Minna Mālere Saldus raj. Ezeres c., 74 g. v.; pier. S. Zaķe 1963. FS 1965, 960. Pēteris Valters Jelgavas Jaunaucē, 67 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. Bb 46, 467. Minna Niedre Daugavpils Līvānos, 50 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. Bb 46, 220. Pēteris Priede Dobelē, 83 g. v., dzim. Jelgavas Vecsvirlaukā; pier. R. Skudra 1964. FS 1968, 635.

1502

2. Nav saulīte nogājusi,
Jau tautietis pēc cimdiemi.

3. Vai dieviņi, ko darīšu —
Mātei pūra atslēdziņa!

4. Zinu, zinu, ko darīšu —
Sarīdīšu ciema suņus.

5. Sarīdīšu ciema suņus,
Lai iet māte lūkotiesi.

6. Kamēr māte suņus šķīra,
Tikmēr cimdi tautiešami.

7. Še, tautieti, daiļi cimdi,
Tas mans pirmais adījumsi.

8. Tas mans pirmais adījumsi,
Slēptin slēpti māmiņai.

9. Tautiets cimdus gan paņēma,
Mani pašu nepaņēma.

FS 1968, 635:

2. Nav saulīte nogājusi,
Jau tautietis pēc cimdiemi.

3. Es tautieti pavadīju
Caur sētiņu līdz vārtiemi.

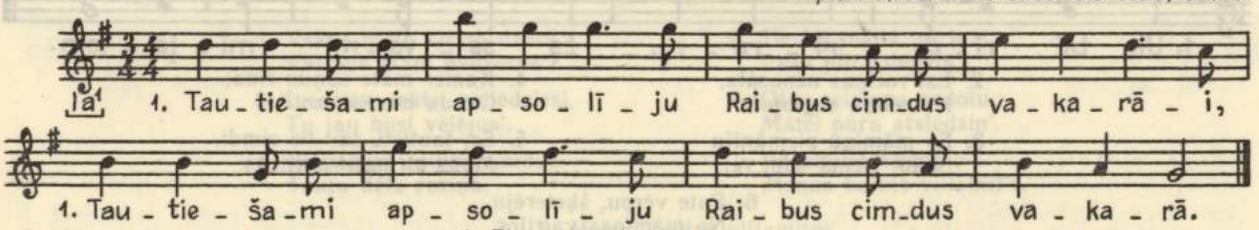
4. Pavadīju, piesacīju:
Atnāc atkal rītvakaru!

5. Atnāc atkal rītvakaru,
Neklaus' ļaužu valodiņas!

6. Ja klausīsi valodiņas,
Tad mums abiem jāšķirāsi.

Natālija Ludviķe Liepājas raj. Aizviķu c., dzim. 1902 Liepājā; pier. R. Iermaks 1961. FS 1955, 12860.

1503

2. Nav saulīte nogājusi,
Jau tautietis pēc cimdiemi.

3. Ai dieviņi, ko darīšu —
Mātei pūra atslēdziņa.

4. Zinu, zinu, ko darīšu —
Piemānīšu māmuliņu.

5. Ej, māmiņa, lūkotiesi,
Ko tie ciema suņi rēja!

6. Kamēr māte suņus rāja,
Man cimdiņi azotēi.

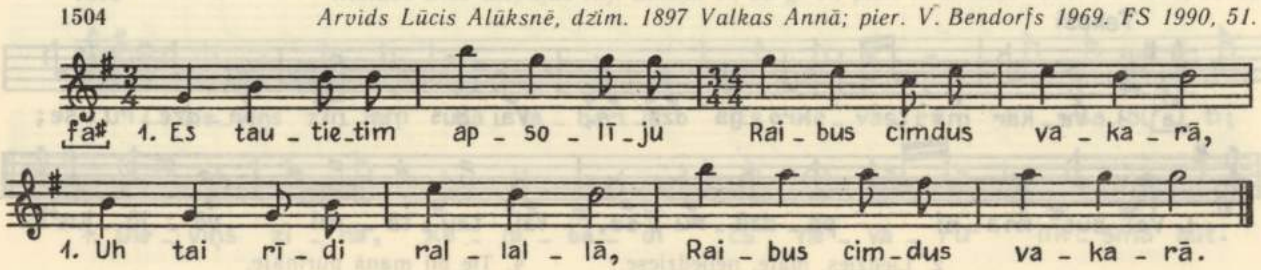
7. Še, tautieti, tev cimdiņi,
Tas mans pirmais adījums.

8. Tas mans pirmais adījumsi,
No māmiņas zagšus zagtsi.

9. Tautiets cimdus gan paņēma,
Mani pašu nepaņēma.

1504

Arvids Lūcis Alūksnē, dzim. 1897 Valkas Annā; pier. V. Bendorfs 1969. FS 1990, 51.

2. Nav saulīte nogājusi,
Jau tautiets pēc cimdiem nāk.

3. Vai dieviņi, ko darīšu —
Mātei pūra atslēdziņ'!

4. Saridīju ciema suņus,
Lai iet māte suņus saukt.

5. Kamēr māte suņus sauca,
Tikmēr cimdi tautiešam.

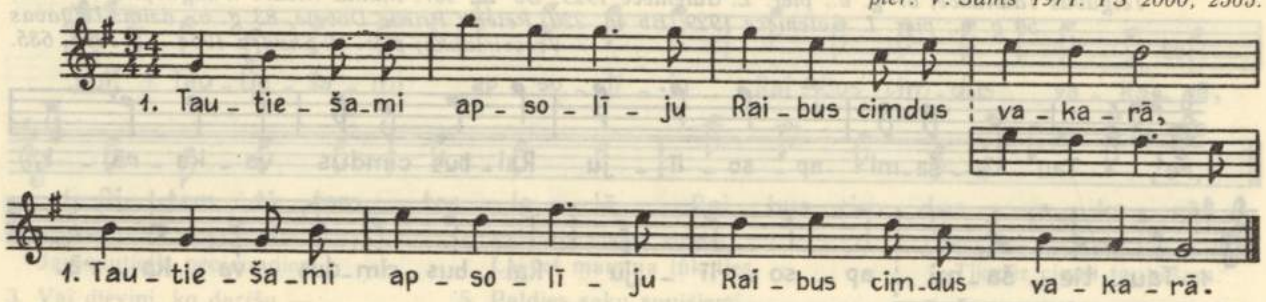
6. Še, tautieti, raibie cimdi,
Mans pirmaisi adījums.

7. Vadīdama piesacīju:
Atnāc atkal rītvakar!

8. Tautiets cimdus gan paņēma,
Mani pašu nepaņēma.

1505

Marta Veidenberga Ventspils raj. Usmas c., dzim. 1917 Rigā; pier. V. Sams 1971. FS 2000, 2565.

2. Nav saulīte nogājusi,
Jau tautietis pēc cimdiem.

3. Vai dieviņ, ko darīšu —
Mātei pūra atslēdziņa!

4. Zinu, zinu, ko darīšu —
Piemānīšu māmuliņu.

5. Saridīšu ciema suņus,
Lai iet māte lūkoties.

6. Kamēr māte suņus rīda,
Tikmēr cimdi tautiešam.

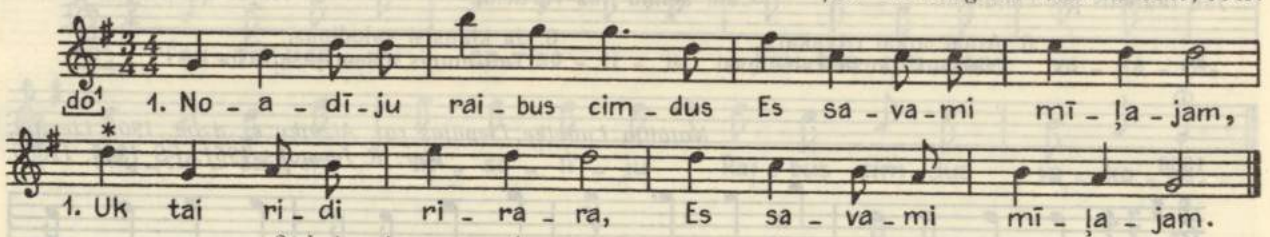
7. Še, tautieti, raibie cimdi,
Mans pirmaisi adījums.

8. Tautiets cimdus gan paņēma,
Mani pašu nepaņēma.

9. Šļūc pa diegu tu, tautieti,
Man jau tevis nevajag!

1506

Dārte Meklenburga Rigā, dzim. 1861 Kuldīgas Kabilē; pier. E. Melngailis 1939. FS 1045, 9649.

2. Lai rociņas nenosala,
Kumeliņu seglojot.

3. Es māmiņu piemānīju —
Saku: ciema suņi rej.

4. Kamēr māte suņus rīda,
Cimdu buntis azotē.

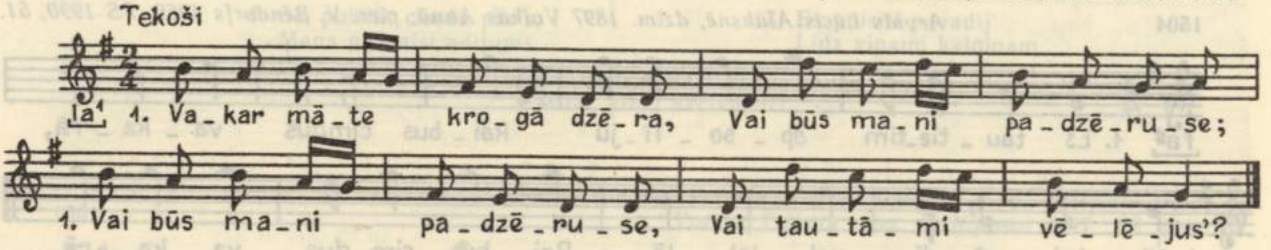
5. Še, tautieti, tav tie cimdi,
Mans pirmaisi adījiens.

6. Pate vērpu, šķeterēju,
No māmiņas vairījos.

* Šinī vietā svilpiens.

1507

Kristine Kurše Liepājas raj. Rucavas c., dzim. 1911 Lietuvas Sventājā [Kretingas apr.]; pier. A. Klotiņš 1961. FS 1955, 20634.

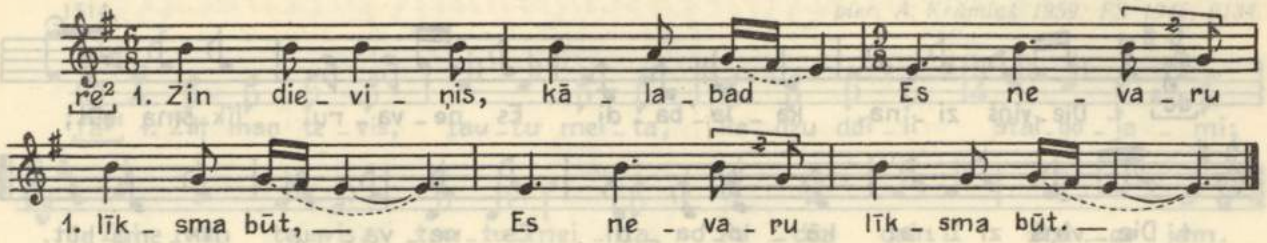
2. Liedzies, māte, neliedziese,
Tu jau būsi vēlējuse.
Tu jau būsi vēlējuse,
Tautiešame solījuse.

3. Es pazinu tautiešame
Raibus cimdus rocinājē,
Raibus cimdus rocinājē,
Sārtajieme rakstinieme.

4. Tie bij manā pūrinājē,
Pašā pūra dibenājē.
Pašā pūra dibenājē,
Devītājē burtinājē.

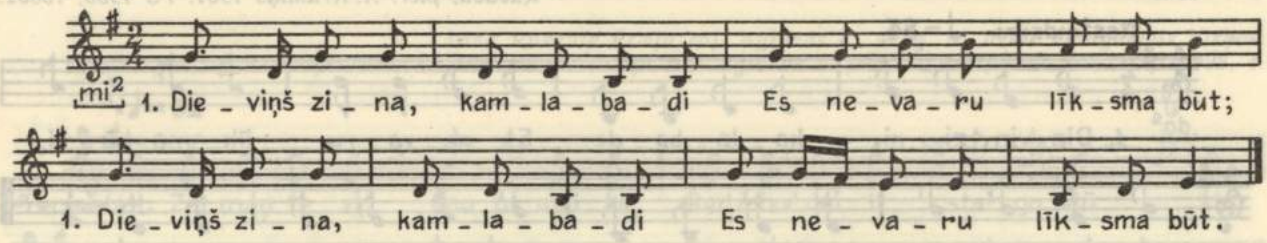
5. Citu reizi, māmulina,
Es nedotu atslēdzinu,
Es nedotu atslēdzinu
Sava pūra izdalīte.

1508 *Eda Ģirne Liepājas Rucavā; pier. Ā. Erss 1921. Bb 43, 1473.*

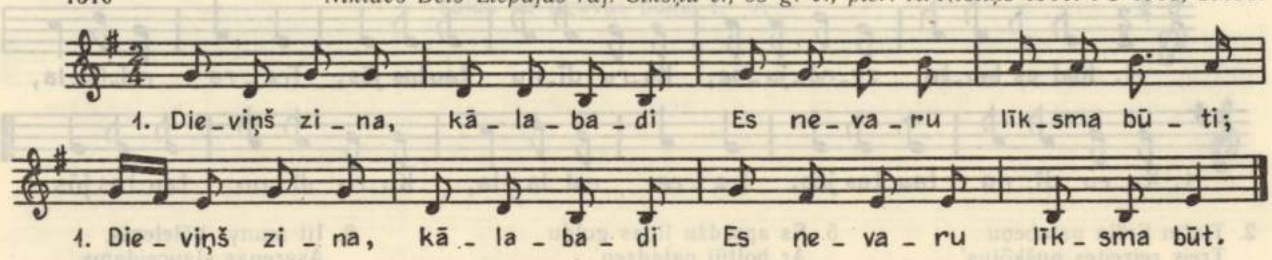
2. Vakar māte krogā dzēra,
Vai būs mani padzērusi?
3. Vai būs mani padzērusi,
Vai tautāmi vēlējusi?
4. Liedzies, māte, neliedzies,
Tu jau būsi vēlējusi.
5. Es pazinu raibus cimdus
Tautiešami rociņā.
6. Tie bij mana pūriņā,
Pašā pūra dibenā.
7. Es nedotu māmiņai
Sava pūra atslēdziņas,
8. Ka jēmuse neizdala
Manas baltas villainītes.

1509 *Katrīna Balčuse Liepājas Rucavā, 45 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 1684.*

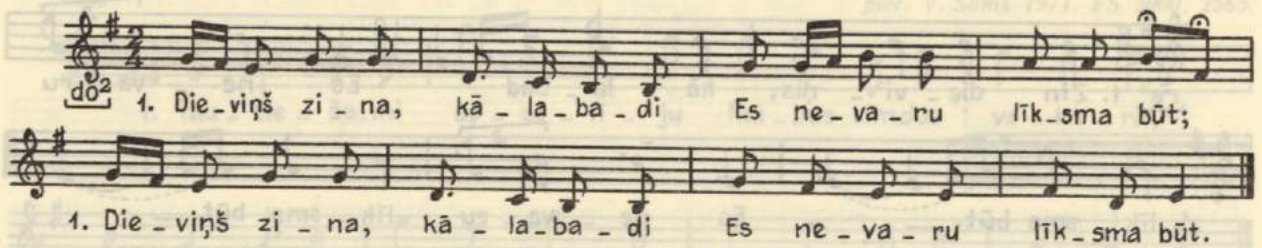
2. Vakar māte krogā dzēra,
Vai būs mani padzērus'?
3. Liedzies, māte, neliedziesi,
Tu jau būsi vēlējus'.
4. Es pazinu raibus cimdus
Tautu dēla rociņā.
5. Tie bij manā pūriņāi,
Pašā pūra dibenā.
6. Otru reizu es nedotu
Mātei pūra atslēdziņ'.
7. Paņēmusi neizdala
Manas baltas villainīt's.
8. Manas baltas villainītes,
Manus lina paladziņ's.

1510 *Niklāvs Bēts Liepājas raj. Sikšņu c., 83 g. v.; pier. A. Klotiņš 1961. FS 1955, 20623.*

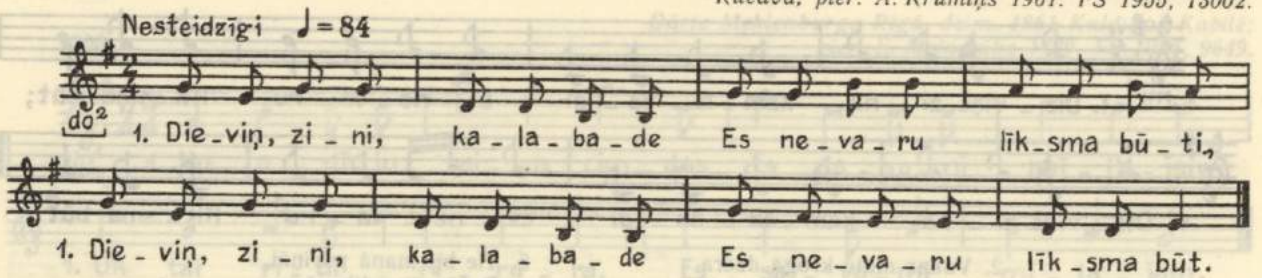
2. Vakar māte krogai dzēre,
Nu būs mani padzēruse.
3. Nu būs mani padzēruse,
Vai tautāmis vēlējusi.
4. Liedzies, māte, neliedziese,
Tu jau būsi vēlējuse.
5. Es pazinu raibus cimdus
Tautu dēla rocināja.
6. Tie bij manā pūrināja,
Pašai pūra dibenāja.
7. Otra reiza es nedotu
Mātei pūra atslēdziņas.
8. Kad jēmusi neizdala
Manas baltas villainītes,
9. Manas baltas villainītes,
Manu zīļu vainadziņu.

1511 *Anna Krigena Liepājas Rucavā; pier. A. Salaks 1931. FS 170, 1801.*

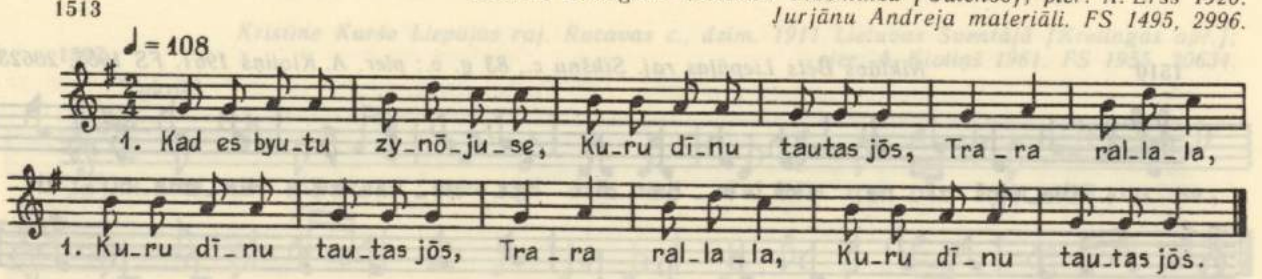
2. Vakar māte krogā dzēra,
Vai būs mani padzērus'?
3. Vai būs mani padzērusi,
Vai tautāmi vēlējus'?
4. Es pazinu raibus cimdus
Tautu dēla rociņā.
5. Tie bij manā pūriņāi,
Pašā pūra dibenā.
6. Otru reizi es nedotu
Mātei pūra atslēdziņ'.
7. Pajēmuse neizdala
Manas baltas villainīt's.
8. Manas baltas villainītes,
Plānus linu paladziņ's.

1512 *Katrina Kurzeme Liepājas raj. Sikšņu c., 74 g. v., dzim. Liepājas Rucavā; pier. A. Krūmiņš 1961. FS 1955, 13002.*

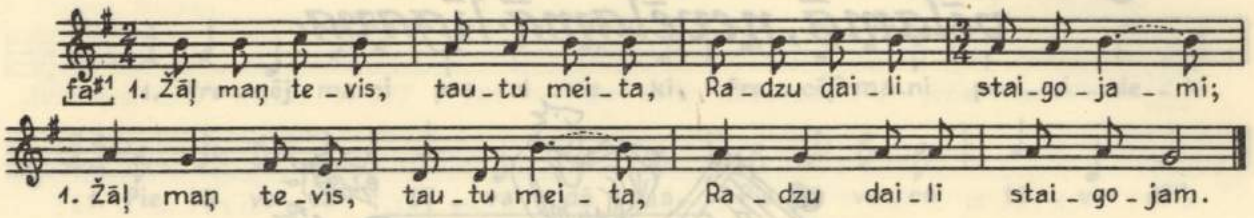
2. Vakar māte krogā dzēra,
Vai būs mani padzērusi?
3. Vai būs mani padzērusi,
Vai tautāmi vēlējusi?
4. Liedzies, māte, neliedziesi,
Tu jau būsi vēlējusi.
5. Es redzēju raibus cimdus
Tautu dēla rociņāi.
6. Tie bij manā pūriņāi,
Pašā pūra dibenāji.
7. Otru reizi es nedošu
Mātei pūra atslēdziņu.
8. Kad jēmusi neizdala
Manas baltas villainītes.

1513 *Matilde Bruzgule Rēzeknes Vidsmuižā [Galēnos]; pier. Ā. Erss 1920. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 2996.*

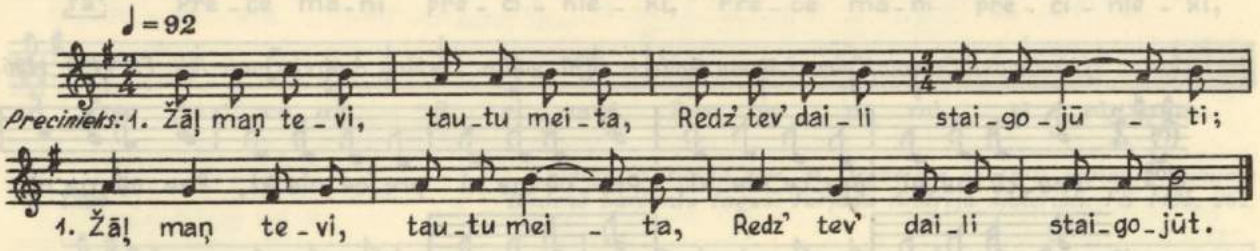
2. Tūdiņ brōļa ustabeņu
Treis reizeites puškōjus'.
3. Nu reiteņa rūzeitemi,
Uz pusdinu mogūnem.
4. Pēc pusdīnas uz vokoru
Ar zaļomi paeglem.
5. Es apsedžu lipas goldu
Ar boltūi paladzeņ'.
6. Pīlējuse vīna glōzes,
Pati bāgu kambarī.
7. Sukoj sovus garus motus,
Sprauž' pukeites mateņūs.
8. Īit munys bōlelenis,
Asareņas slauceidams.
9. Ej, mōseņa, ustobāi,
Jar māmeņu saderej!
10. Dūd tautīšam raibus cymdus
Devenimi dzeipurim.
11. Tautu meita, dzaltoneite,
Maineisimi gredzineņ's!
12. Tev byus zalta, maņ sudobra,
Īsim obi bazneicā.

1514 *Ādams Ruskulis Preiļu raj. Saleniekų c., apm. 60 g. v.; pier. A. Krūmiņš 1959. FS 1945, 9134.*

2. Ej pi maņa šūrudiņ(i),
Ka nagōji pārņrudiņ.
3. Braukš' pi sovys mōmulenis,
Jyugšu bēri komonōs.
4. Jyugšu bēri komonōsi,
Slauku gaudys asarenis.
5. Vai iz loba, vai iz slykta
Svīdrēs tovu kumeleni.
6. Lobvokori, mōmuleņa,
Dal', meiteņu audzētōja!
7. Šūvokori es atbrauču
Lyugt nu tevis audējenis.
8. Ūtrraiz tevi byldynōšu,
Tevi gauži ryudynōšu.
9. Mōte meitu atvēlēja,
Tautīts rūku nūbučōja.
10. Tod izdzēru vīnu glōzi,
Izteceju klēteņāi.
11. Lūku sovus garus motus
Ap tu zeiļu vainuceņu.
12. Īit brōleņš raudōdamsi:
Ej, mōseņa, ustobā!
13. Dūd tautīšam raibus cymdus
Deveinimi dzeipurim.
14. Še, tautīti, raibi cymdi,
Muns pyrmaisi adējums!
15. Ņyu, māmeņa, še rūceņa,
Ņyu as sāstu komonōs.
16. Ņyu klauseišu svešys mōtis,
Svešys mōtis padūmeņa.

1515 *Anna Ruskule Preiļu raj. Aglonas c., 42 g. v., dzim. Daugavpils Viškos; pier. A. Krūmiņš 1959. FS 1945, 9081. Preiļu raj. Aglonas c. pier. A. Vasiļevskis 1957. FS 1928, 4.*

2. Ej pi mani šūvosori,
Jo nagōji pārņvosori.
3. Jemu stalī sērmu zyrgu,
Jōju meitu byldynōti.

Līgava:

4. Še, tautīti, raibi cymdi
Devenimi dzeipurimi!
5. Tu saglōji sērmu zyrgu,
Jōji mani byldynōti.
6. Es apsedžu brōļa goldu
Zaļu sagšu goldauteņu.
7. Vēlej, mōmeņ, vysu lobu,
Es jau braukšu tauteņōsi.

FS 1928, 4:

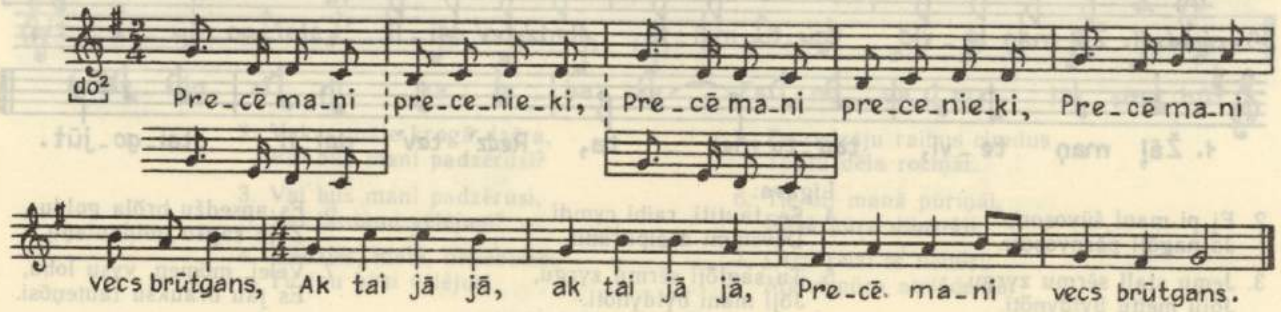
4. Dūd, māmeņa, sov' meiteņu,
Sovu meilū auklējumu!
5. Tautīts rūku nūbučōja,
Mōte meitu apsūlēja.

Tālāk kā līgavas panti 4.—7.

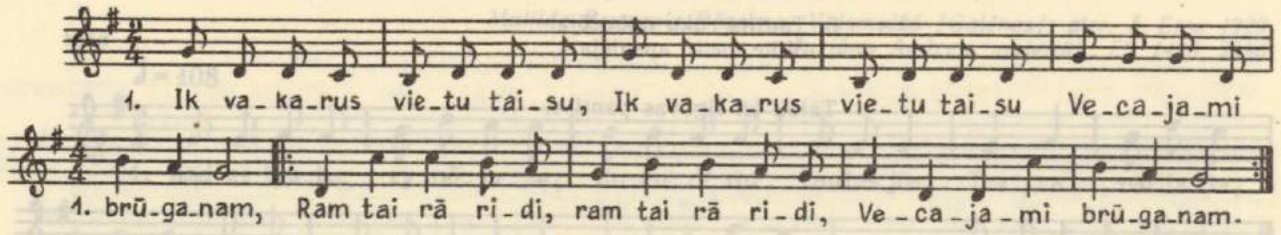
Patīkamais, nepatīkamais precinieks; vēlamā, nevēlamā līgava

1516 *[Madonas] Cesvaine pier. Lābanu Andrejs 1890. gados. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 1156.*

1517 *Lūcija Plūmīte Rīgas Birzgalē; pier. R. Malvess 1928. FS 627, 295.*

2. Skujas liku zam sāniemi,
Akmen' vēlu pagalvē.

3. Viņš pirmaisi apgūlāsi,
Aicin' mani klāt gulēt.

4. Es pie viņa piegūlosi
Kā pie asa ērkšķu krūm'.

5. Es tev lūdzu, tēva gaili,
Nodzied rīta agrumiņ'!

6. Ak tu slinkais tēva gaili,
Kam tik vēlu tu dziedāj'!

7. Nu man bija šī naksniņa
Pusmūžiņa garumā.

8. Ik vakarus vietu taisu
Jaunajami brūganam.

9. Cisas liku zam sāniemi,
Ķisen' liku pagalvē.

10. Viņš pirmaisi apgūlāsi,
Aicin' mani klāt gulēt.

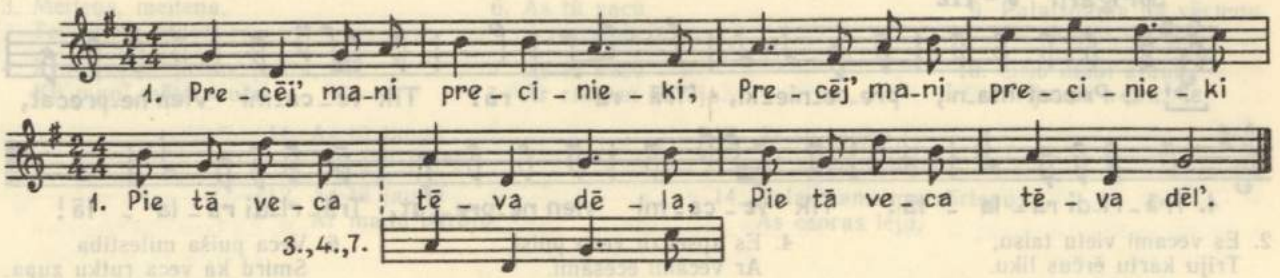
11. Es pie viņa piegūlosi
Kā pie savas māmuliņ's.

12. Es tev lūdzu, tēva gaili,
Nedzied rīta agrumiņ'!

13. Ak tu naskais tēva gaili,
Kam tik agri tu dziedāj'!

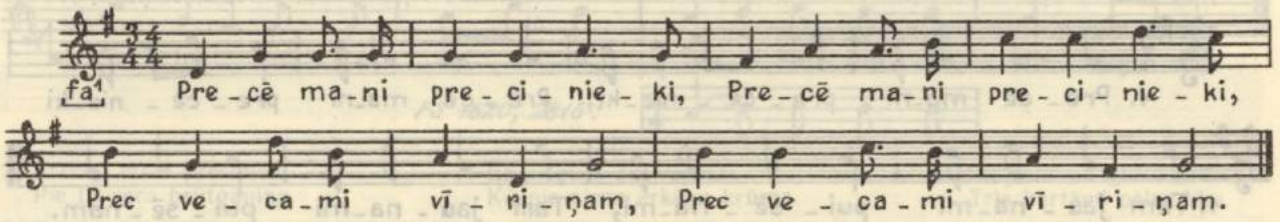
14. Nu man bija šī naksniņa
Pusstundiņas garumā.

1518 *Anna Knopkena Saldus raj. Lutriņu c., 85 g. v., dzim. Kuldigas Skrundā; pier. D. Lucava 1963. FS 1965, 1240.*

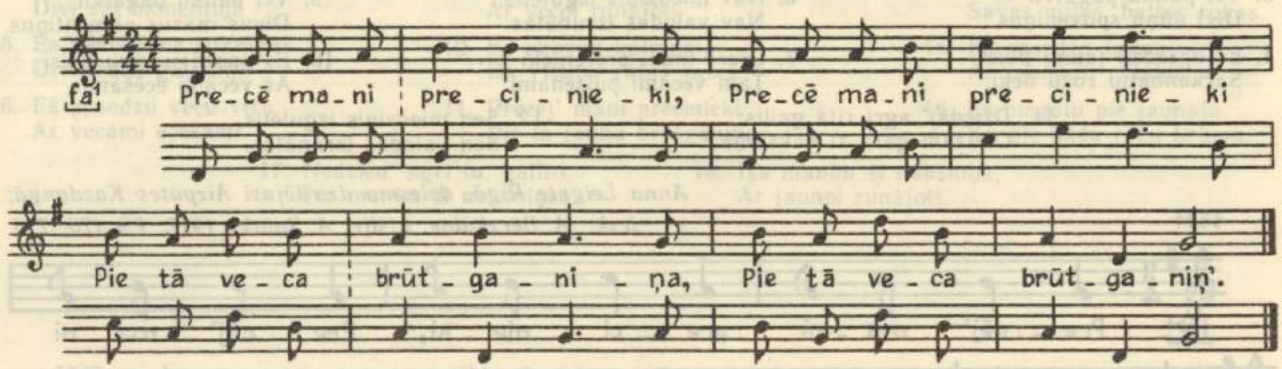

2. Es piegūl' pie vecā puiša
Kā pie ledus gabaliņa.
3. Es apsedzu vecu puisi
Ar vecāmi ecēšāmi.
4. Vēl paliku pagalvi
Sūnu cērpi spilveniņu.
5. Vēl pie viņa sirds pieliku
Div' pelēkus akmentiņus.
6. Precēj' mani precinieki
Pie tā jauna tēva dēla.
7. Es piegūl' pie jaunā puiša
Kā pie dūnu spilveniņa.
8. Es apsedzu jaunu puisi
Cauri šūtu zida deķi.
9. Vēl paliku pagalvī
Divi dūnu spilveniņi.
10. Vēl pie viņa sirds pieliku
Divi zelta gabaliņi.

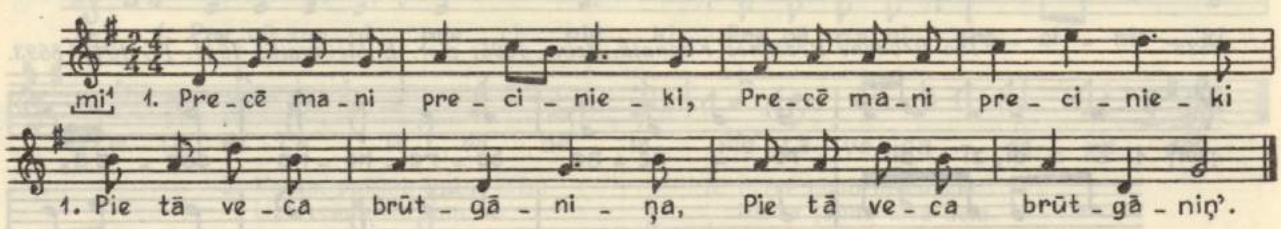
1519 *Kuldigas Lutriņos pier. A. Ritiņš ap 1890. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 264.*

1520 *Kuldigas Skrundā pier. M. Dravnieks ap 1870, variantu Tukuma Blīdenē Saržantu Ingus. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 262.*

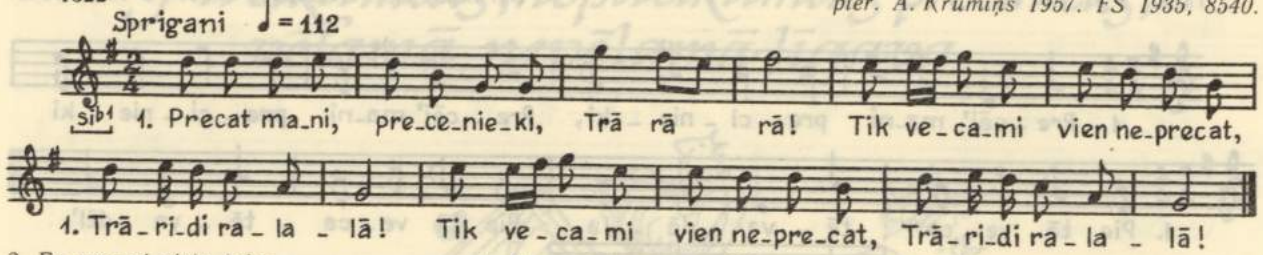
1521 *Anete Staņģe Kuldigas Skrundā, dzim. Kuldigas Pampāļos; pier. A. Salaks 1926. FS 170, 89.*

2. Vecam vīram gultu taisu
Uz vecāmi ecēšāmi.
3. Es pie viņa piegulosi
Kā pie ledus gabaliņa.
4. Lūdzu dievu gulēdama,
Kaut gailītis padziedātu!
5. Līdz gailītis padziedāja,
Sauc māmiņa uguns nesti.
6. Precē mani precinieki
Pie tā jauna brūtgāniņa.
7. Jaunam vīram gultu taisu,
Divi kārtas pēli liku.
8. Es pie viņa piegulosi
Kā pie dūnu spilventiņa.
9. Lūdzu dievu gulēdama,
Kaut gailītis nedziedātu!
10. Bet gailītis padziedāja,
Sauc māmiņa uguns nesti.

1522

Anna Brūdere Kuldīgas raj. Grāveru c., dzim. 1890 Aizputes Alsungā; pier. A. Krūmiņš 1957. FS 1935, 8540.

2. Es vecami vietu taisu,
Triju kārtu ērčus liku.

3. Vēl ieliku pagālēje
Divus maģus akmentiņus.

4. Es apsedzu vecu puisi
Ar vecāmi ecēšāmi.

5. Tā piegul' pie veca puiša
Kā pie veca skudru pūļa.

6. Veca puiša mīlestība
Smird kā veca rutku zupa.

7. Es jaunami vietu taisu
Smalkiem linu palagiemi.

8. Vēl ielieku pagālēje
Divus maģus spilveniņus.

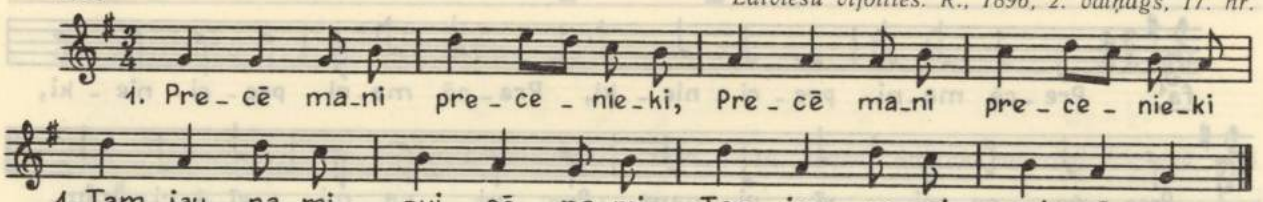
9. Es apsedzu jaunu puisi
Ar sarkanu rožu deķi.

10. Tā piegul' pie jauna puiša
Kā pie zelta gabaliņa.

11. Jauna puiša mīlestība
Cukur', medus saldumiņu.

1523

Aizputes Rudbāržos pier. J. Gobziņš (?). R. Bērziņš. Latviešu vijolītes. R., 1896, 2. vainags, 17. nr.

2. Es jaunami gultu taisu:
Divi kārtas pēļu liku,

3. Vēl paliku pagalvii
Divi dūņu spilveniņus.

4. Es apsedzu jaunu puisi
Sarkanbaltu rožu deķi.

5. Nedzied' agri rītā, gaili,
Gaužam īsa šī naksniņa!

6. Nav miedziņis izgulētis,
Nav valodas izrunātas.

7. Precē mani precenieki
Tam vecami puisēnami.

8. Es vecami gultu taisu:
Divas kārtas ērkšķu liku,

9. Vēl paliku pagalvii
Divus mazus akmentiņus.

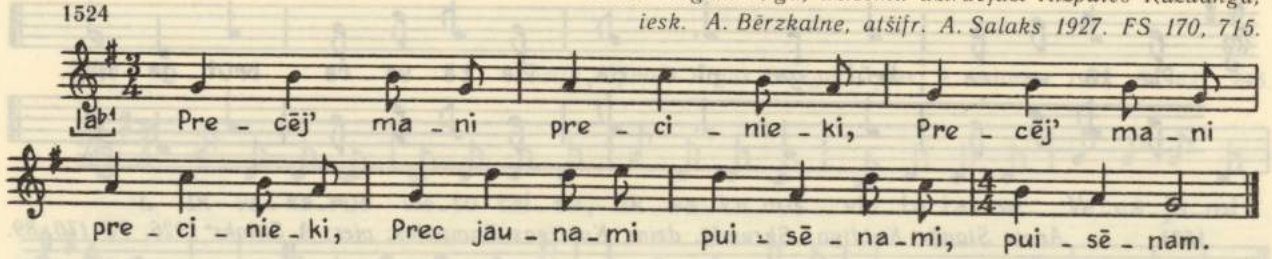
10. Es apsedzu vecu puisi
Ar vecāmi ecēšāmi.

11. Dziedāj' agri rītā gailis:
Gaužam gara šī naksniņa.

12. Sen miedziņis izgulētis,
Sen valodas izrunātas.

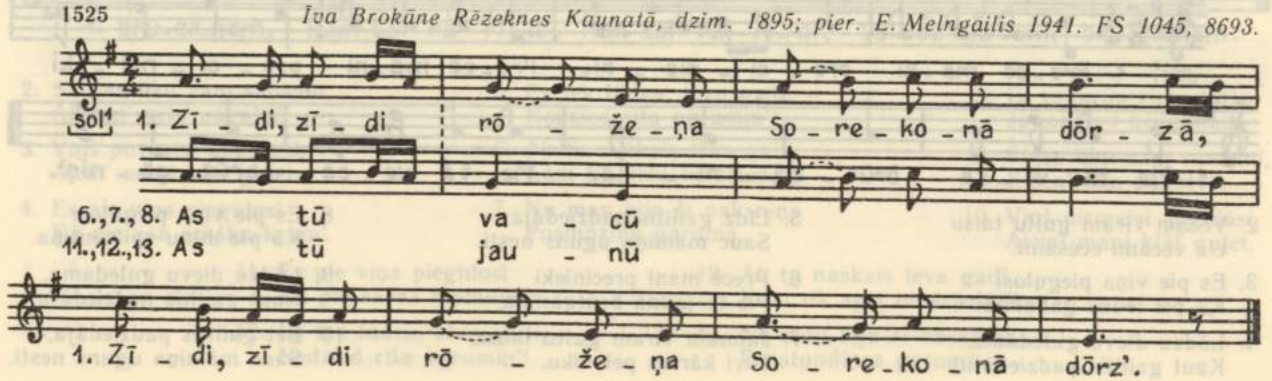
1524

Anna Leigute Rīgā, dziesmu dzirdējusi Aizputes Kazdangā; iesk. A. Bērzkalne, atšifr. A. Salaks 1927. FS 170, 715.

1525

Īva Brokāne Rēzeknes Kaunatā, dzim. 1895; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8693.

2. Zam tōsi rōženis
Sēž jauna meita.

3. Meiteņa, meiteņa,
Tevi mōte sauce!

4. Zynu, zynu, prūtu, prūtu,
Kū maņ' mōte sauce.

5. Grib mani atdūt
Pi vaca veira.

6. As tū vacū
Seņ naļūbēju.

7. As tū vacū
Ar rikstim barōju.

8. As tū vacū
Ar dyumim reidēju.

9. Palaizdama pa vōrteņu,
Ar akmini svīžu.

10. Grib mani atdūt
Pi jauna veira.

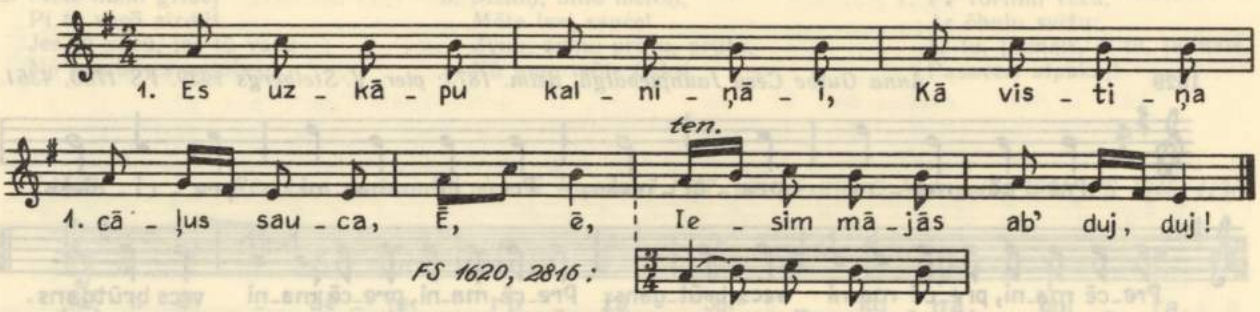
11. As tū jaunū
Seņ jau ļūbēju.

12. As tū jaunū
Ar madu barōju.

13. As tū jaunū
Ar veinu dzirdēju.

14. Palaizdama pa vōrteņu,
As osoras lēju.

1526 *Liepājas Aisterē pier. A. Jansons 1886. Bb 43, 2551; FS 1620, 2816.*

2. Precēj' mani precinieki
Pie tā veca brūtgāniņa.

3. Es vecami gultu taisu,
Trīs kārtāmi ērkšķus liku.

4. Es paliku pagalvēi
Divi zili akmentiņi.

5. Es pieliku pie sirsniņas
Divi ledus gabaliņi.

6. Es apsedzu vecu vīru
Ar vecāmi ecēšāmi.

7. Es piegulu pie vecaja
Kā pie viena ērkšķu krūma.

8. Dziedi agri tu, gailīti,
Gara manim šī naksniņa!

9. Gara manim šī naksniņa,
Ar vecoi runājoti.

10. Es uzkāpu kalniņāi,
Kā vistiņa cāļus sauca.

11. Precēj' mani precinieki
Pie tā jauna brūtgāniņa.

12. Es jaunami gultu taisu,
Trīs kārtāmi pēles liku.

13. Es paliku pagalvēi
Divi dūnu spilveniņi.

14. Es pieliku pie sirsniņas
Savas mīļas, baltas rokas.

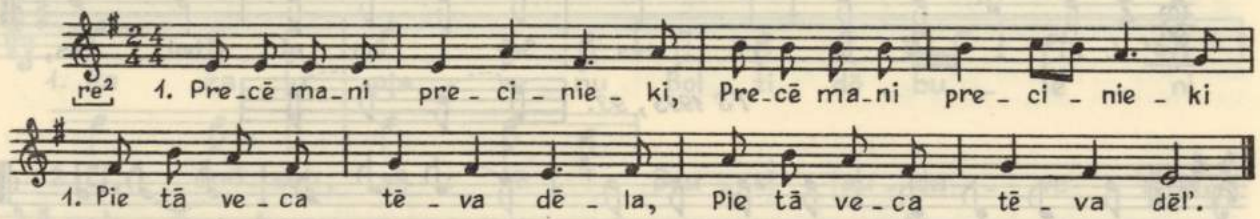
15. Es apsedzu jaunu vīru
Ar jaunāmi villainēmi.

16. Es piegūlu pie jaunaja
Kā pie kāda rožu krūma.

17. Nedzied' agri tu, gailīti,
Īsa manim šī naksniņa!

18. Īsa manim šī naksniņa,
Ar jaunoi runājoti.

1527 *Liba Jaunmisiņa Bauskā, 70 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 72.*

2. Vecam puišam gultu taisu
Uz vecāmi ecēšāmi.

3. Tam paliku pagalvii
Lielu buntu žagariņu.

4. Es pie viņa piegūlosi
Kā pie ledus gabaliņa.

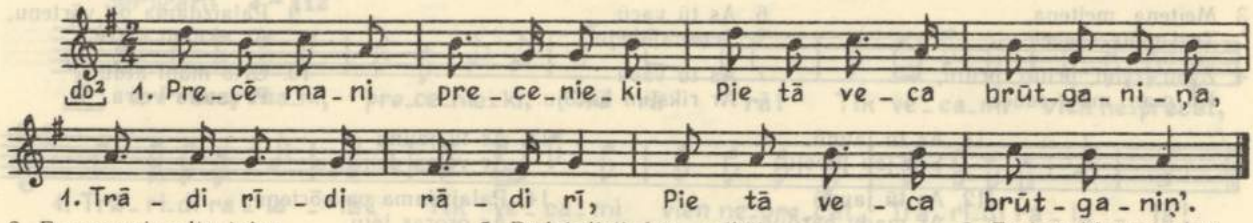
5. Precē mani precinieki
Pie tā jauna tēva dēla.

6. Jaunam puišam gultu taisu,
Divas kārtas pēļu liku.

7. Tam paliku pagalvii
Lielu buntu rožu ziedu.

8. Es pie viņa piegūlosi
Kā pie dūnu spilventiņa.

1528 *Liba Pelbeģe Bauskas Ceraukstē, dzim. 1846 Bauskas Rundālē; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 4764.*

2. Es vecami gultu taisu
No vecāmi ecēšāmi.

3. Nātras liku pagalvii,
Ar salmiemi apsedzāsi.

4. Es pie viņa piegulosi,
Kā lapiņa drebēdama.

5. Padziedieti drīz, gailiši,
Pusnaksniņas garumāi!

6. Precē mani precinieki
Pie tā jauna brūtganiņa.

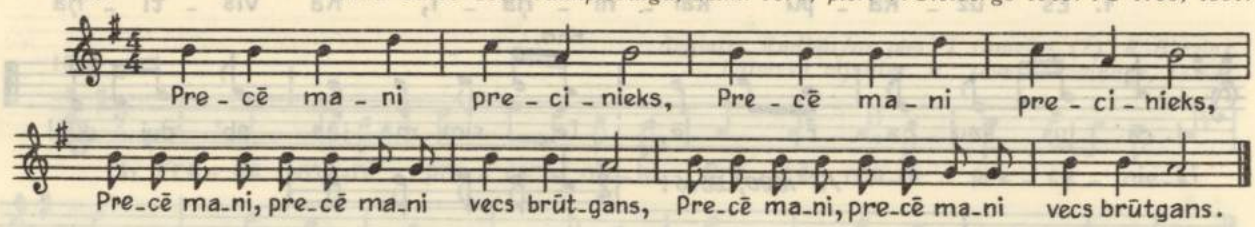
7. Es jaunami gultu taisu
No mīkstiemi spilveniemi.

8. Es tam liku pagalvii
Divi dūnu spilveniņi.

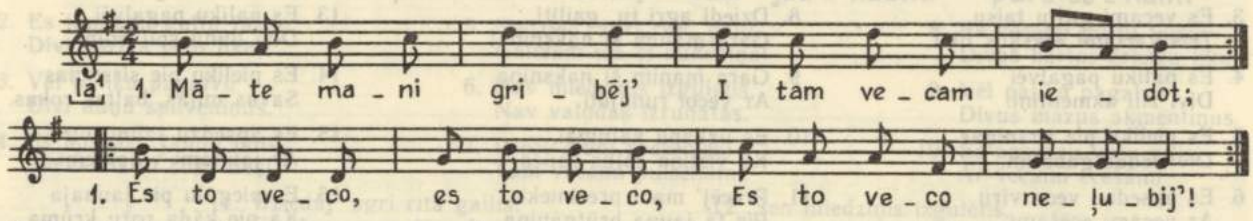
9. Es pie viņa piegulosi
Kā rozīte ziedēdama.

10. Nedziedieti drīz, gailiši,
Šīs naksniņas garumāi!

1529 *Anna Gulbe Cēsu Jaunpiebalgā, dzim. 1873; pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 4361.*

1530 *Irma Kurševica Rīgā, dzim. 1904 Madonas Tirzā; pier. P. Plakidis 1968. FS 1985, 541.*

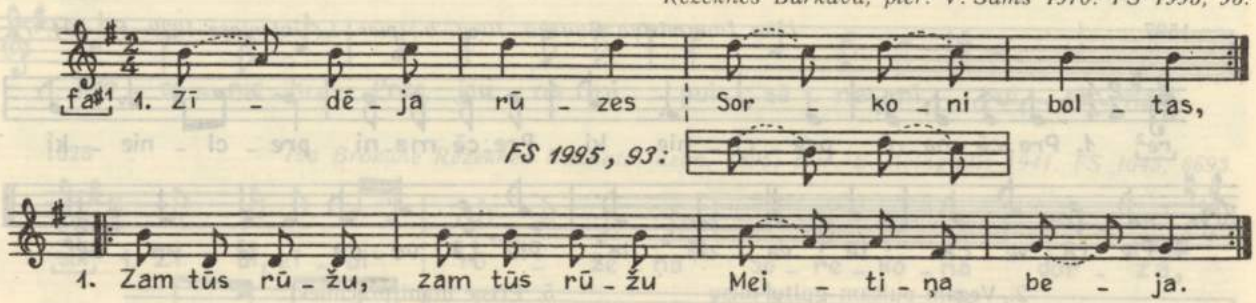
2. Pa vārtiem vadīju,
Ar akmeni sviedu:
Ej nu, vecais, ej nu, vecais,
Nezaveries atpakaļ!

3. Māte mani gribēj'
I tam jaunam iedot.
Es to jauno, es to jauno,
Es to jauno gan ļubij'.

4. Pa vārtiem vadīju,
Ar ābolu sviedu:
Ej nu, mīļais, ej nu, mīļais,
Pazaveries atpakaļ!

Marta Iēgere Madonas raj. Saikavas c., dzim. 1902; pier. LVK studenti 1970. FS 1995, 165.
Anna Šulmane Madonas raj. Viesienas c., dzim. 1878 Madonas Saikavā, dziesmu dzirdējusi Rēzeknes Barkavā; pier. V. Sams 1970. FS 1995, 93.

1531

2. Meitiņ, milō meitiņ,
Mōte tevi sauce!
Zȳnu, zȳnu, prūtu, prūtu,
Kū maņ mōte sacēs.

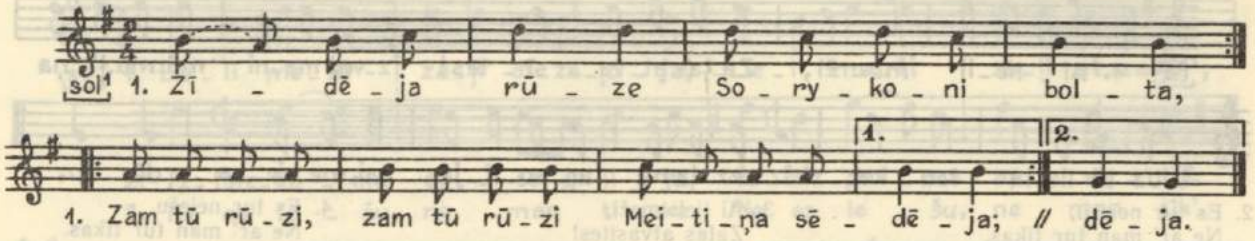
3. Mōte maņ' grib īdūt
Pī tō vacō.
As tū vacū, as tū vacū
Ni pa golam naļūbēj'.

4. Pa vōrtim pavodu,
Ar sunim pastuidu:
Ej nu, vacais, ej nu, vacais,
Nasaskoti atpakaļ!

5. Meitiņ, milō meitiņ,
Mōte tevi sauce!
Zȳnu, zȳnu, prūtu, prūtu,
Kū maņ mōte sacēs.

6. Mōte maņ' grib īdūt
Pī tō jaunō.
As tū jaunū, as tū jaunū
Ar acim ļubēju.

1532 *Nikolajs Grāvitis Alūksnē, dzim. 1896 Abrenes Liepnā, dziesmu dzirdējis Viļakā; pier. V. Bendorfs 1969. FS 1990, 89.*

2. Meitiņ, milō meitiņ,
Mōte tevi sauce!
Zynu, zynu, prūtu, prūtu,
Kū man mōte teiksi.

3. Mōte mani gribēj'
Pi tō vacō aizdūt.
Jes tū vacū, jes tū vacū
Nū mozūtnes naļūbeju.

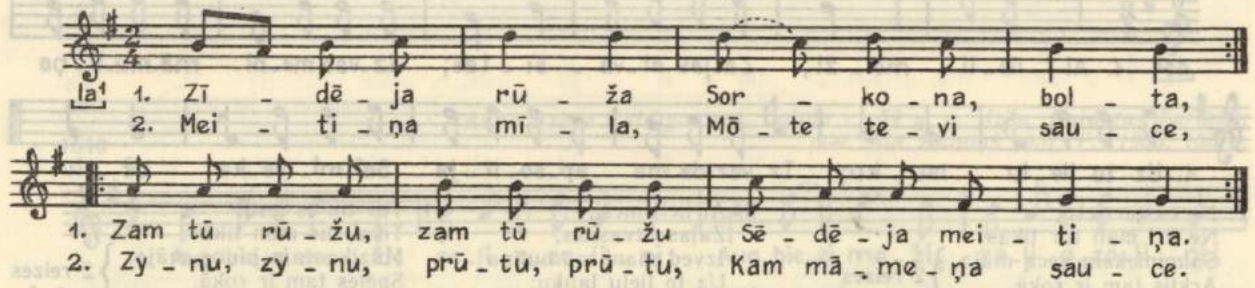
4. Pa vōrtīmi vežu,
Ar akmini svīžu:
Ei tu, vacais, ei tu, vacais,
Nasaveri atpakaļ!

5. Meitiņ, milō meitiņ,
Mōte tevi sauce!
Zynu, zynu, prūtu, prūtu,
Kū man mōte teiksi.

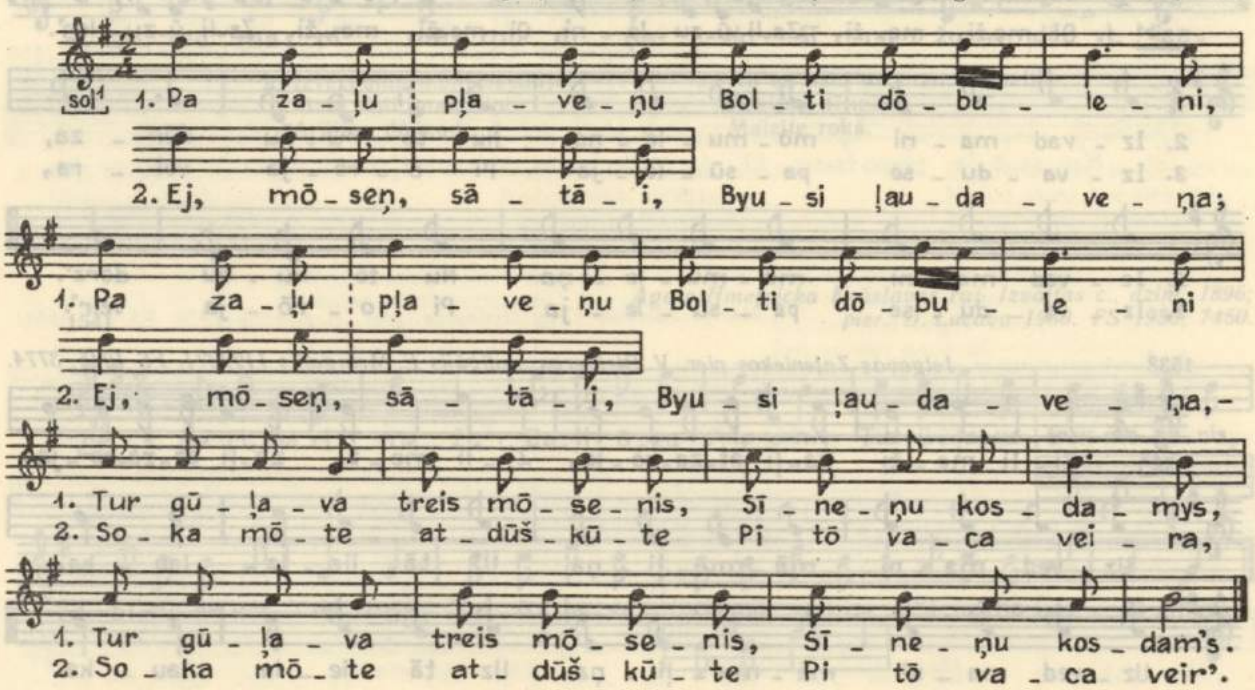
6. Mōte mani gribēj'
Pi tō jaunō aizdūt.
Jes tū jaunū, jes tū jaunū
Nū mozūtnes paļūbeju.

7. Pa vōrtīmi vežu,
Ar ōbulu svīžu:
Ei tu, jaunais, ei tu, jaunais,
Pasaveri atpakaļ!

1533 *Rēzeknes Andrupenē pier. S. Kundziņš 1927, pārrakstījis E. Melngailis 1931. FS 1045, 4138.*

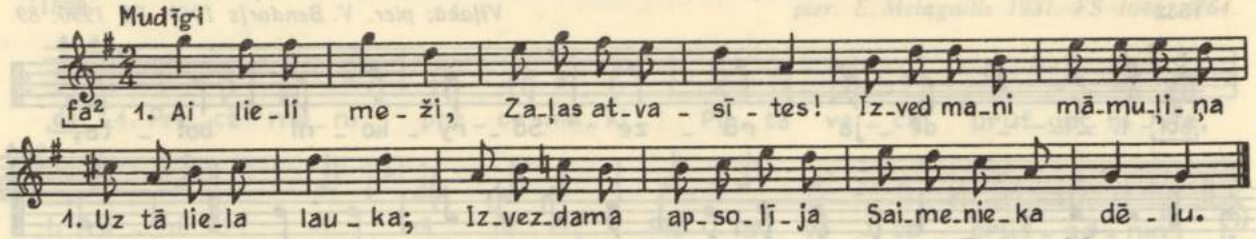

1534 *Helena Rōžāne Daugavpils Preiļos, dzim. 1896; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 9103.*

1535 *J. Cimze. Dziesmu rota. R., 1874, 3. sēj., 34. nr.; turpat, 1875, 4. sēj., 22. nr.*

Mudīgi

2. Es tur neiešu,
Ne ar' man tur tīkas.
Saimniekam ir veca māja,
Pātaga tam rokā;
Saimniekam ir veca māja,
Pātaga tam rokā.

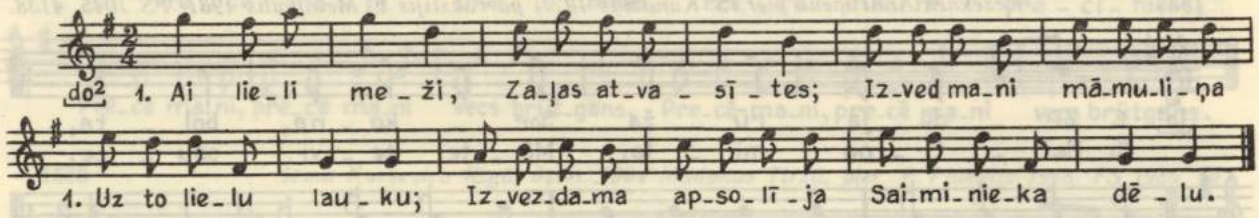
3. Ai lieli meži,
Zaļas atvasītes!
Izved mani māmuliņa
Uz tā liela lauka.
Izvezdama apsolīja
Kurpnieciņa dēlu.

4. Es tur neiešu,
Ne ar' man tur tīkas.
Kurpniekam ir veca māja,
Ilins tam ir rokā;
Kurpniekam ir veca māja,
Ilins tam ir rokā.

5. Ai lieli meži,
Zaļas atvasītes!
Izved mani māmuliņa
Uz tā liela lauka.
Izvezdama apsolīja
Arājiņa dēlu.

6. Nu es tur iešu,
Nu ar' man tur tīkas.
Arājam ir jauna māja,
Maize tam ir klētī;
Arājam ir jauna māja,
Maize tam ir klētī.

1536 *Irma Kurševica Rigā, dzim. 1904 Madonas Tirzā, pier. P. Plakidis 1968. FS 1985. 540*

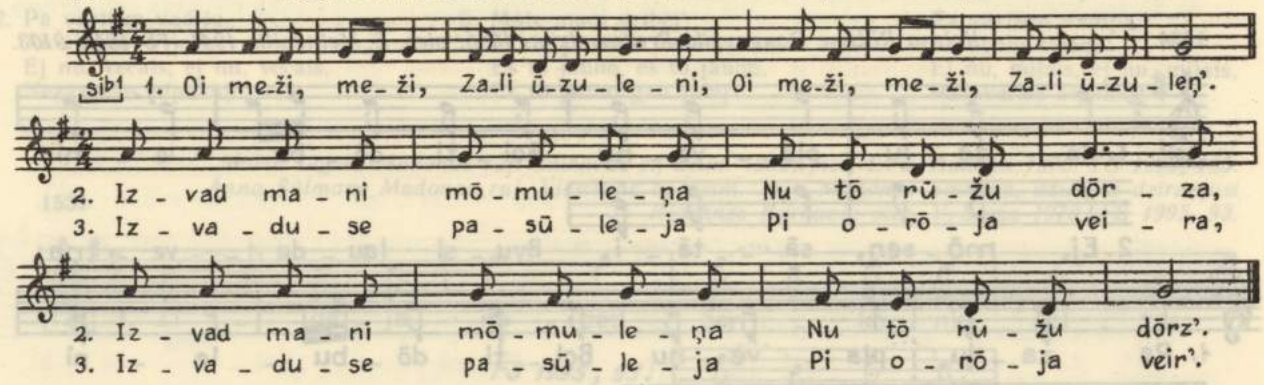

2. Ne es tur iešu,
Ne ar' man tur tikās:
Saiminiekam veca māja,
Arklis tam ir rokā. } 2 reizes

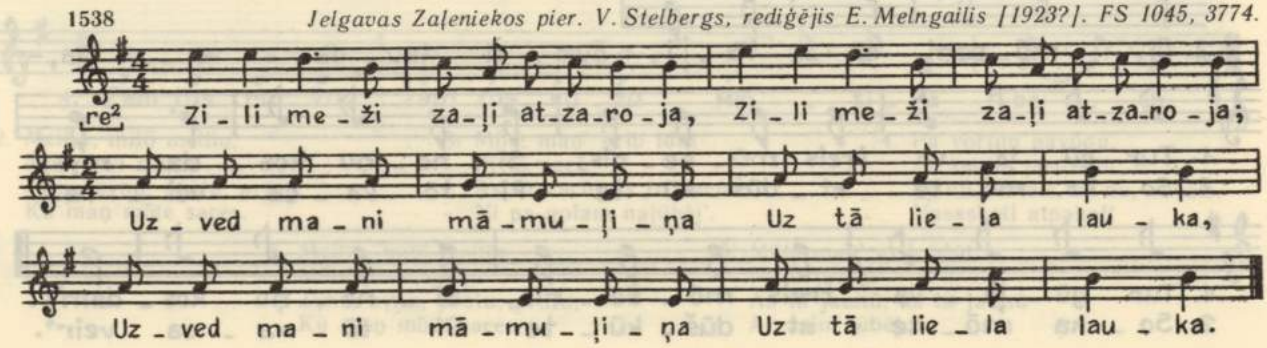
3. Ai lieli meži,
Zaļas atvasītes;
Izved mani māmuliņa
Uz to lielu lauku;
Izvezdama apsolīja
Muzikanta dēlu.

4. Tur tik es iešu,
Tikai tur man tikās:
Muzikantam jauna māja,
Spēles tam ir rokā. } 2 reizes

1537 *Helena Utāne Rēzeknes Andrupenē, dzim. 1902; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8336.*

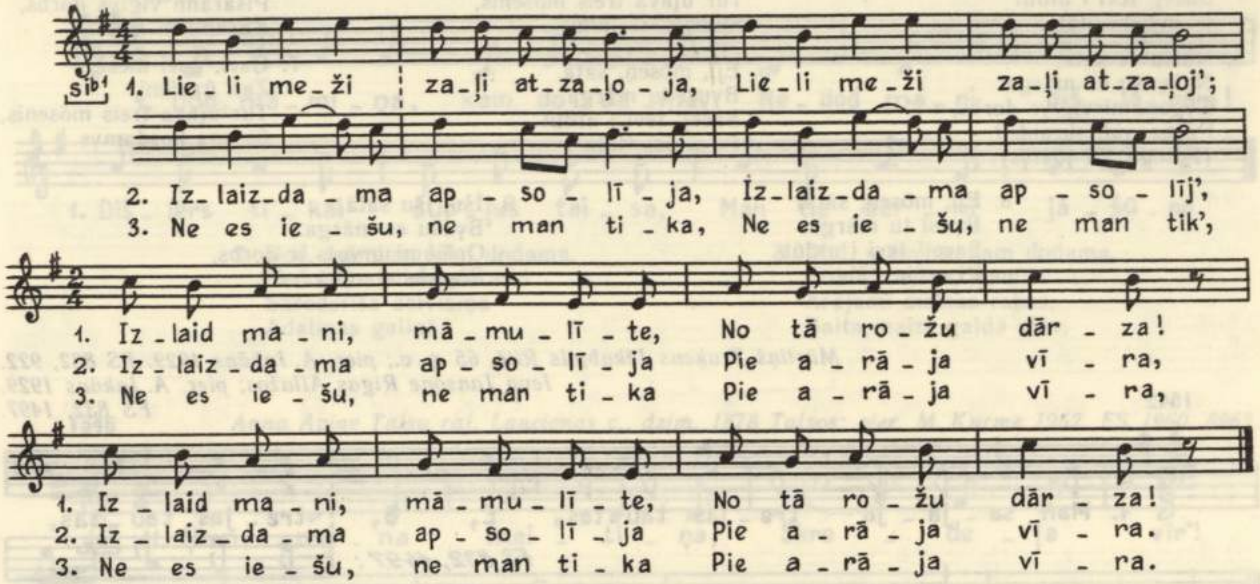

1538 *Jelgavas Zaļeniekos pier. V. Stelbergs, rediģējis E. Melngailis [1923?]. FS 1045, 3774.*

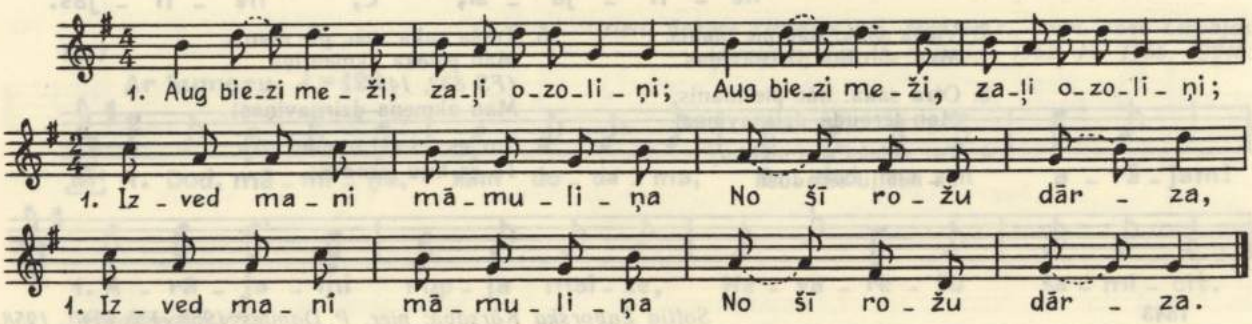
1539

Luize Alute Rigā, dzim. 1856 Jelgavas Bukaišos; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 6417.

1540

Anna Braže Kuldīgas raj. Induļu c., 59 g. v., dzim. Kuldīgas Turlavā; pier. Ald. Kalniņš 1957. FS 1935, 10574.

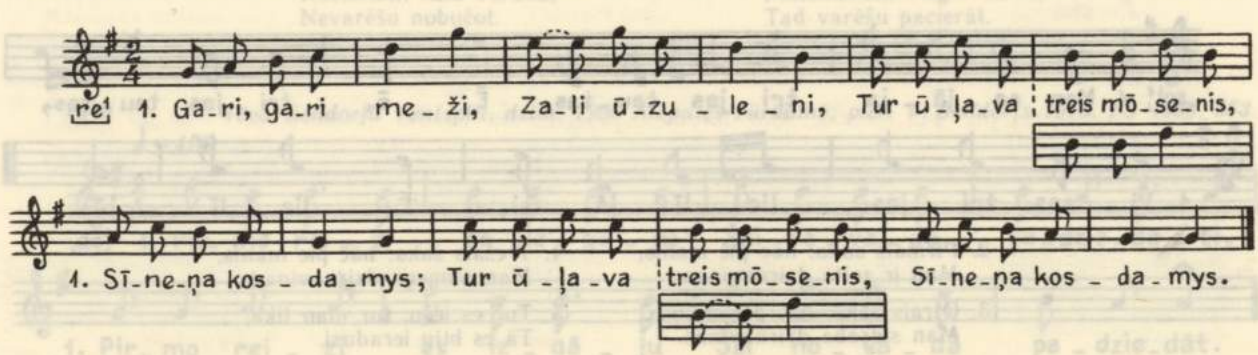

2. Izvezdama mani apsolīja
Mani doti, mani doti
Arājiņa dēliņam.

3. Nu es iešu, nu man ar' patika.
Arājiņa dēliņami
Maizīte rokā.

1541

Agate Hmeļņicka Krāslavas raj. Izvaltas c., dzim. 1896; pier. D. Lucava 1960. FS 1950, 7450.

2. Eji, mōseņ, sātā,
Byusi tu mārga,
Sacej' tevi i atdūt
Pi cygana dāla.

3. Naišu es sātā,
Nabyušu es mārga.
Cyganami viglys dorbs,
Pa pasauli skraideit
(Pōtoga aiz jūstys).

4. Gari, gari meži,
Zali ūzuleni.
Tur ūļava treis mōsenis,
Sīneņa kosdamys.

5. Eji, mōseņ, sātā,
Byusi tu mārga.
Sacej' tevi i atdūt
Pi pisara dāla.

6. Naišu es sātā,
Nabyušu es mārga.
Pisarami vīglys dorbs,
Karandaši rūkā.

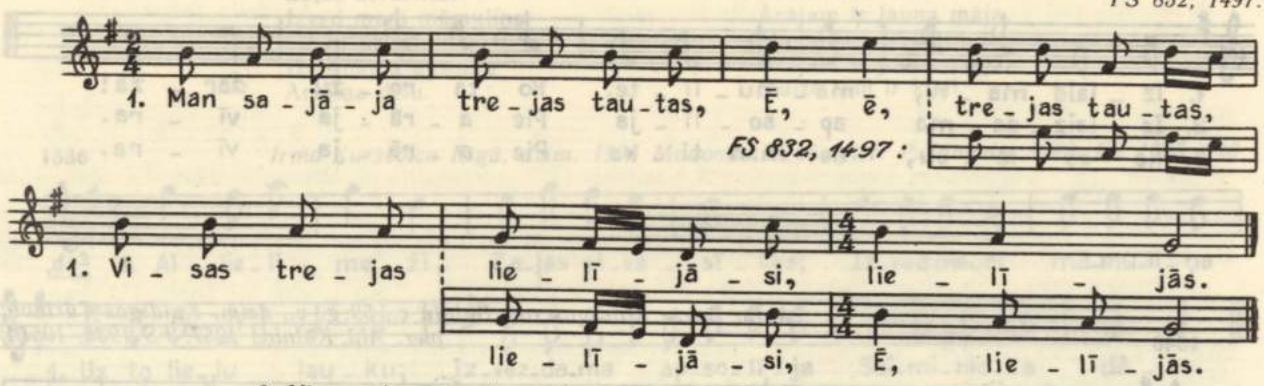
7. Gari, gari meži,
Zali ūzuleni.
Tur ūļava treis mōsenis,
Sīneņa kosdamys.

8. Eji, mōseņ, sātā,
Byusi tu mārga.
Sacej' tevi i atdūt
Pi orōja dāla.

9. Išu, išu sātā,
Byušu es mārga.
Orōjami gryuts ir dorbs,
Roguleitsi rūkā.

Mārtiņš Traķens Jēkabpils Ritē, 65 g. v.; pier. A. Jakāns 1929. FS 832, 922.
Ieva Jansone Rigas Allažos; pier. A. Jakāns 1929. FS 832, 1497.

1542

2. Viena saka: nāc pie manis,
Man sidraba dzirnaviņas.

3. Otra saka: nāc pie manis,
Man tērauda dzirnaviņas.

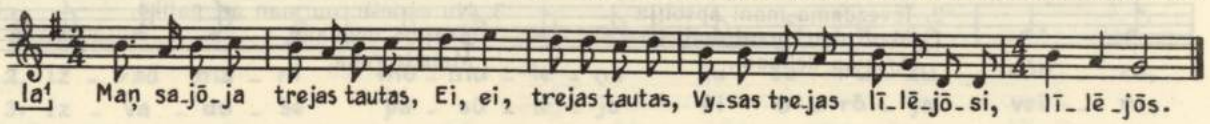
4. Tur neiešu, tur netika,
Tā nebiju ieradusi.

5. Treša saka: nāc pie manis,
Man pelēka akmentiņa
(FS 832, 1497:
Man akmeņa dzirnaviņas).

6. Tur es iešu, tur man tika,
Tā es biju ieradusi.

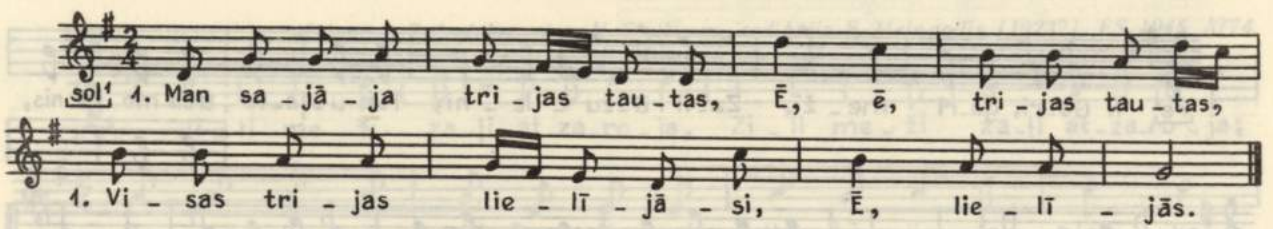
1543

Sofija Zagorska Kārsavā; pier. P. Dambis 1958. FS 1940, 1958.

1544

Marija Rudzīte Cēsu Drabešos; pier. A. Jakāns 1929. FS 832, 1581.

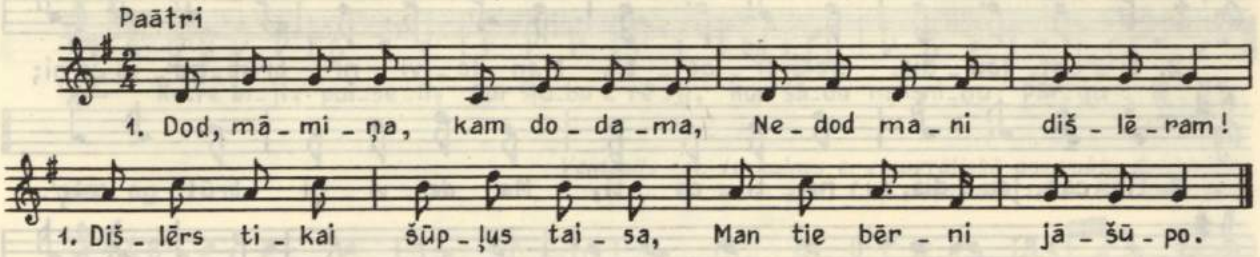
2. Pirmais saka: nāc pie manis,
Man ir zelta dzirnavīnas.

3. Otrais saka: nāc pie manis,
Man sidraba dzirnavīnas.

4. Trešais saka: nāc pie manis,
Man akmeņa dzirnavīnas.

5. Tur es iešu, tur man tika,
Tā es biju ieradusi.

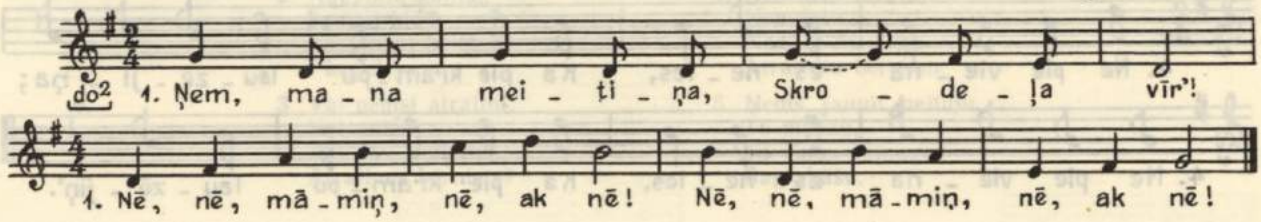
1545 *Ieva Atkačūna Bauskas raj. Skaistkalnes c., dzim. 1883; pier. R. Skudra 1965. FS 1975, 1190.*

2. Dod, māmiņa, kam dodama,
Nedod mani skroderam!
Skroderīša dzīvībiņa
Adatiņas galiņā.

3. Dod, māmiņa, kam dodama,
Atdod mani arājam!
Arājami melnas rokas,
Balta maize galdā stāv.

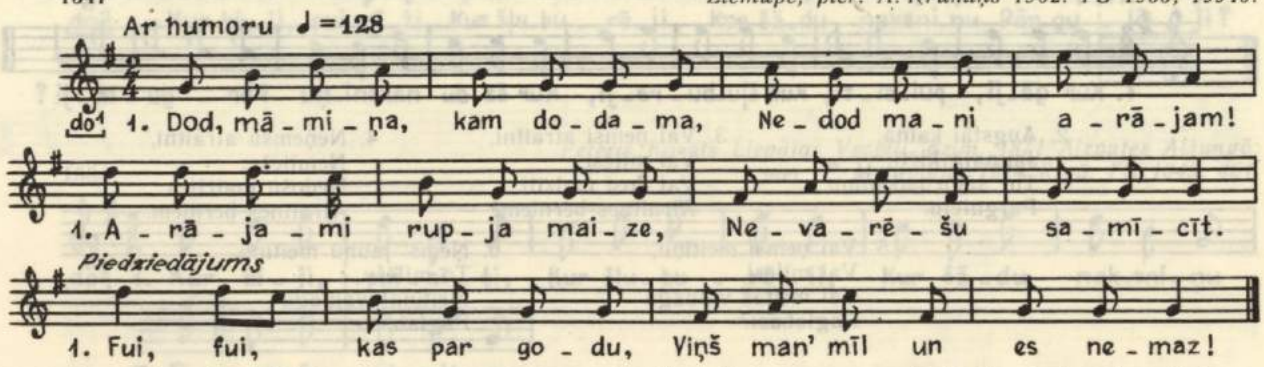
1546 *Anna Apine Talsu raj. Laucienas c., dzim. 1878 Talsos; pier. M. Kurme 1962. FS 1960, 8962.*

2. Ņem, mana meitiņa,
Kalēja vīr'!
Nē, nē, māmiņa, nē, ak nē!

3. Jem, mana meitiņa,
Muzikanta vīr'!
Jā, jā, māmiņa, jā, ak jā!

1547 *Grieta Beķere Liepājas raj. Medzes c., dzim. 1886 Liepājas Ziemupē; pier. A. Krūmiņš 1962. FS 1955, 19940.*

2. Dod, māmiņa, kam dodama,
Nedod mani skroderim!
Skroderami tievi pirksti,
Nevar cimdus noadīt.

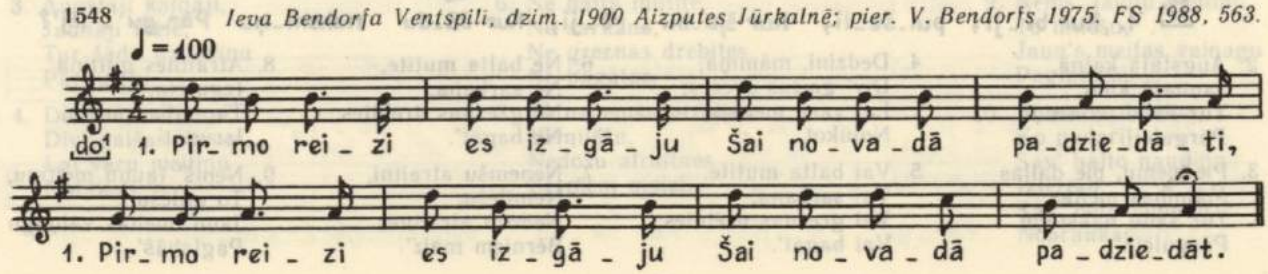
3. Dod, māmiņa, kam dodama,
Nedod mani kalējam!
Kalējami melni krekli,
Nevarēšu izmazgāt.

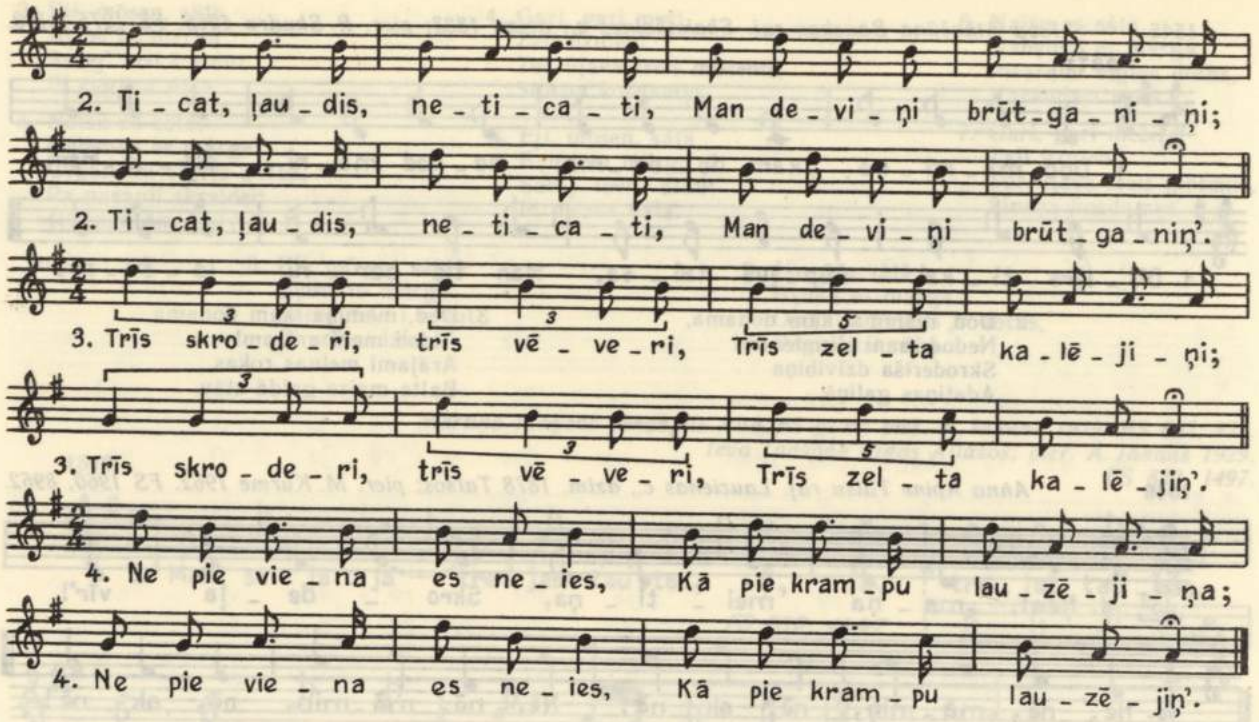
4. Dod, māmiņa, kam dodama,
Nedod mani zvejniekam!
Zvejniekama zvīņu kreklis,
Asakota apkaklīt'.

5. Dod, māmiņa, kam dodama,
Nedod mani kučieram!
Kučierami liela bārzda,
Nevarēšu nobučot.

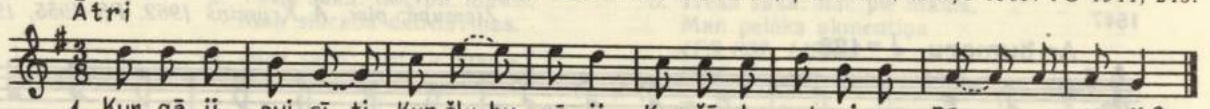
6. Dod, māmiņa, kam dodama,
Dod tik mani muižniekam!
Muižniekam viegla dzīve,
Tad varēšu pacierāt.
Piedz.: Jā, jā, viegla dzīve,
Tad varēšu pacierāt!

1548 *Ieva Bendorfa Ventspili, dzim. 1900 Aizputes Jūrkalnē; pier. V. Bendorfs 1975. FS 1988, 563.*

1549 *Irma Kurševica Rigā, dzim. 1904 Madonas Tirzā; pier. A. Krūmiņš 1959. FS 1944, 243.*

2. Augstāi kalnā,
Jaunajā klētī,
Tur šādu naksniņu
Pārgulēju.

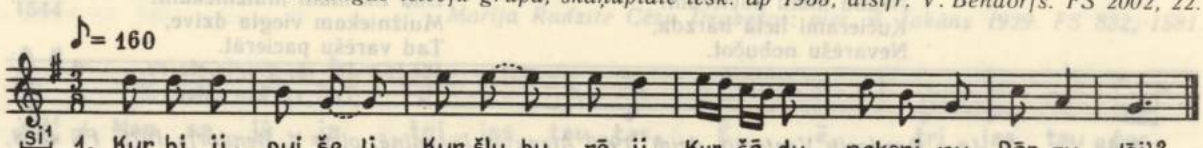
3. Vai ņemsi atraitni,
Vai mīlēsi,
Vai dosi maizīti
Atraitnes bērniem?

4. Neņemšu atraitni,
Nemīlēšu,
Nedošu maizītes
Atraitnes bērniem.

5. Vai ņemsi meitiņu,
Vai mīlēsi,
Vai meitas vaiņagu
Paglabāsi?

6. Ņemš' jaunu meitiņu,
To mīlēšu,
Meitiņas vaiņagu
Paglabāšu.

1550 *Alsungas teicēju grupa, skaņuplatē iesk. ap 1933, atšifr. V. Bendorfs. FS 2002, 22.*

2. Augstajā kalnā,
Jaunajā klētī,
Tur šādu naksniņu
Pārgulēj'.

3. Pie ciemu, pie daiļas
Māmiņas meitas,
Tur šādu naksniņu
Pārgulēj'.

4. Dedzini, māmiņa,
Div' gaišas sveces,
Lai varu meitiņu
Nolūkot.

5. Vai balta mutīte,
Vai sarkana,
Vai greznas drēbītes,
Vai bagāt'.

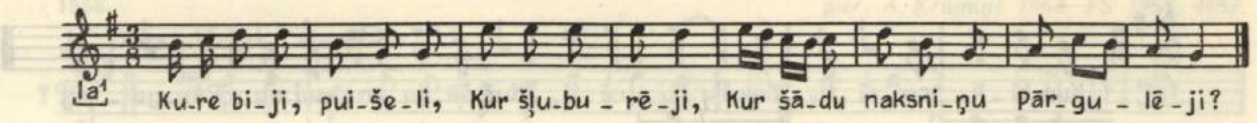
6. Ne balta mutīte,
Ne sarkana,
Ne greznas drēbītes,
Ne bagāt'.

7. Neņemšu atraitni,
Nemīlēšu,
Nedošu atraitnes
Bērniem maiz'.

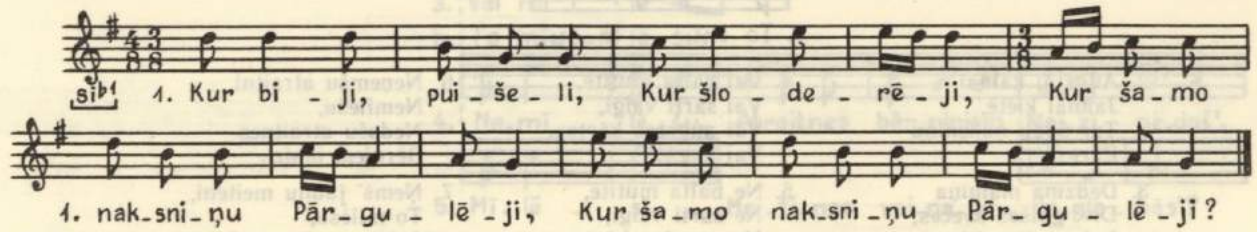
8. Atraitnes gultiņa
Izgulēta,
Tie mīļie vārdiņi
Izrunāt'.

9. Ņemš' jaunu meitiņu,
To mīlēšu,
Jaun' meitas vaiņagu
Paglabāš'.

1551 *Ādams Bērtulsons Aizputes Alsungā; pier. E. Melngailis 1940. FS 1045, 9883.*

1552 *Ventspils raj. Jūrkalnes c. etnogrāfiskā ansambļa dalībnieces; pier. LVK studentes 1971. FS 2000, 2816.*

2. Augstajā kalnāi,
Jaunāi klētī,
Tur šamo naksniņu
Pārgulēju.

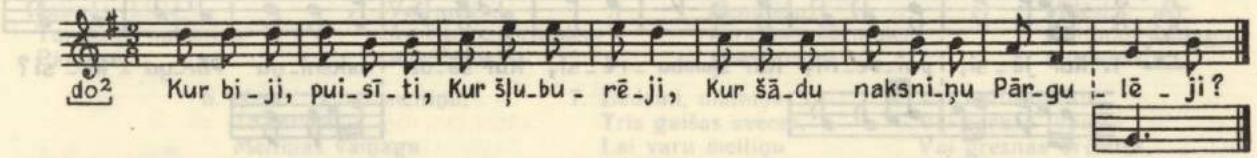
3. Vai ņemsi atraitni,
Vai mīlēsi,
Vai dosi maizītes
Atraitnes bērniem?

4. Neņemšu atraitni,
Nemīlēšu,
Nedošu maizītes
Atraitnes bērniem.

5. Ņemš' jaunu meitiņu,
To mīlēšu,
To viņas vaiņagu
Saglabāšu.

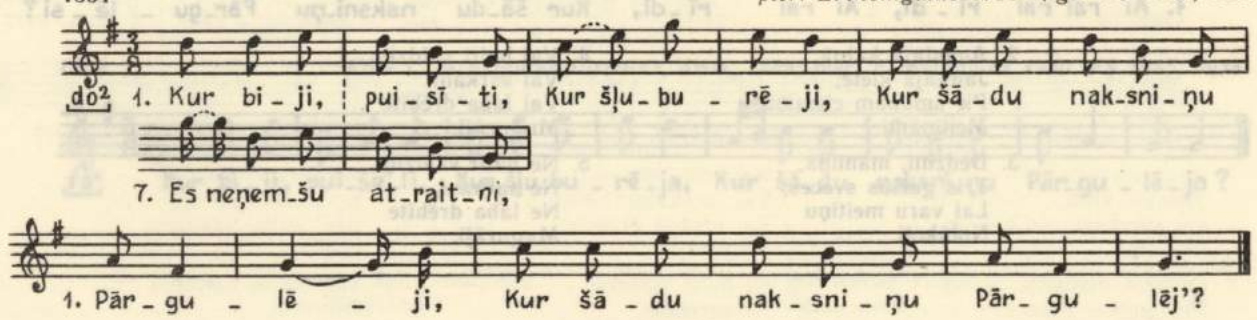
Pēteris Korāts Liepājas Vecpilī, dzim. 1871 Aizputes Alsungā; pier. E. Melngailis 1924 Rīgā. FS 1045, 4060.

1553

Pēteris Korāts Liepājas Vecpilī, dzim. 1871 Aizputes Alsungā; pier. E. Melngailis 1924 Rīgā. FS 1045, 461.

1554

2. Pie ciema, pie daiļas
Māmiņas meitas,
Tur šādu naksniņu
Pārgulēju.

3. Augstāji kalnāji,
Jaunāji klētē,
Tur šādu naksniņu
Pārgulēju.

4. Dedzini, māmiņa,
Div' gaišas sveces,
Lai varu meitiņu
Nolūkoti.

5. Vai balta mutīte,
Vai sarkana,
Vai greznas drēbītes,
Vai bagātas.

6. Ne balta mutīte,
Ne sarkana,
Ne greznas drēbītes,
Ne bagātas.

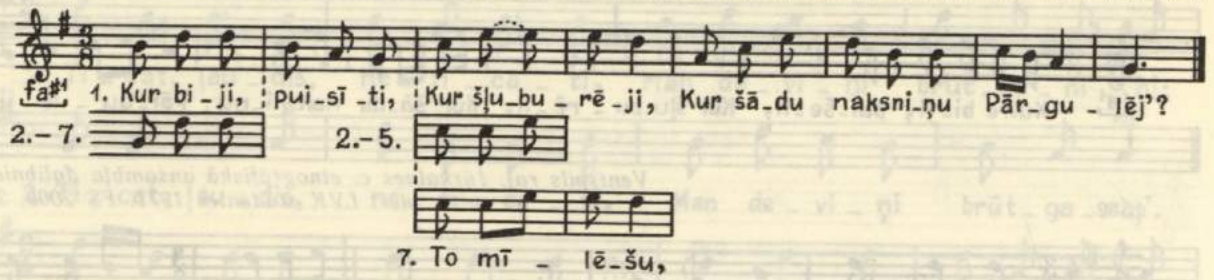
7. Es neņemšu atraitni,
Nemīlēšu,
Nedošu atraitnes
Bērniem maizi.

8. Atraitnes gultiņa
Izgulēta,
Tie mīļi vārdiņi
Izrunāti.

9. Ņemš' jaunu meitiņu,
To mīlēšu,
Jaun's meitas vaiņagu
Paglabāšu.

10. Ai mana dieniņa,
Ko padarīju —
Sav' balto naudiņu
Izterēju,
Sav' bēro kumeļu
Nobraukāj'.

1555 *Ieva Brauna Saldū, dzim. 1889 Ventspils Ēdolē; pier. A. Krūmiņš 1964. FS 1968, 4532.*

2. Augstāi kalnāi,
Jaunāi klētē,
Tur šādu naksniņu
Pārgulēj'.

3. Dedzina māmiņa
Div' gaišas sveces,
Lai varu meitiņu
Nolūkot.

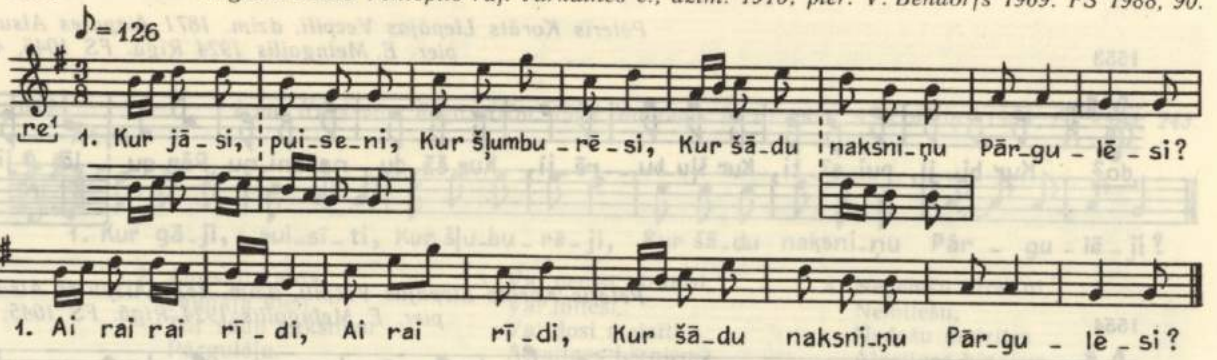
4. Vai balta mutīte,
Vai sārti vaigi,
Vai augstas kārtas,
Vai bagāt'.

5. Ne balta mutīte,
Ne sārti vaigi,
Ne augstas kārtas,
Ne bagāt'.

6. Neņemšu atraitni,
Nemīlēšu,
Nedošu atraitnes
Bērniem maiz'.

7. Ņemš' jaunu meiteni,
To milēšu,
Jaun's meitas vaiņagu
Paglabāš'.

1556 *Augusts Lācis Ventspils raj. Jūrkalnes c., dzim. 1915; pier. V. Bendorfs 1969. FS 1988, 90.*

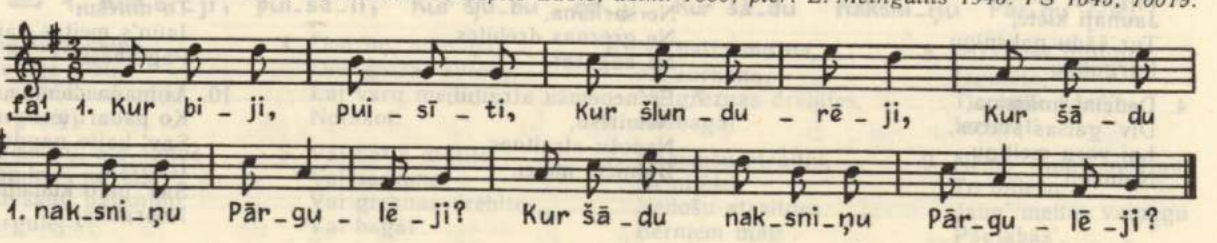
2. Augstajā kalnā,
Jaunajā klētē,
Pie smukām ciemiņu
Meitiņāmi.

3. Dedzini, māmiņa,
Trīs gaišas sveces,
Lai varu meitiņu
Nolūkoti.

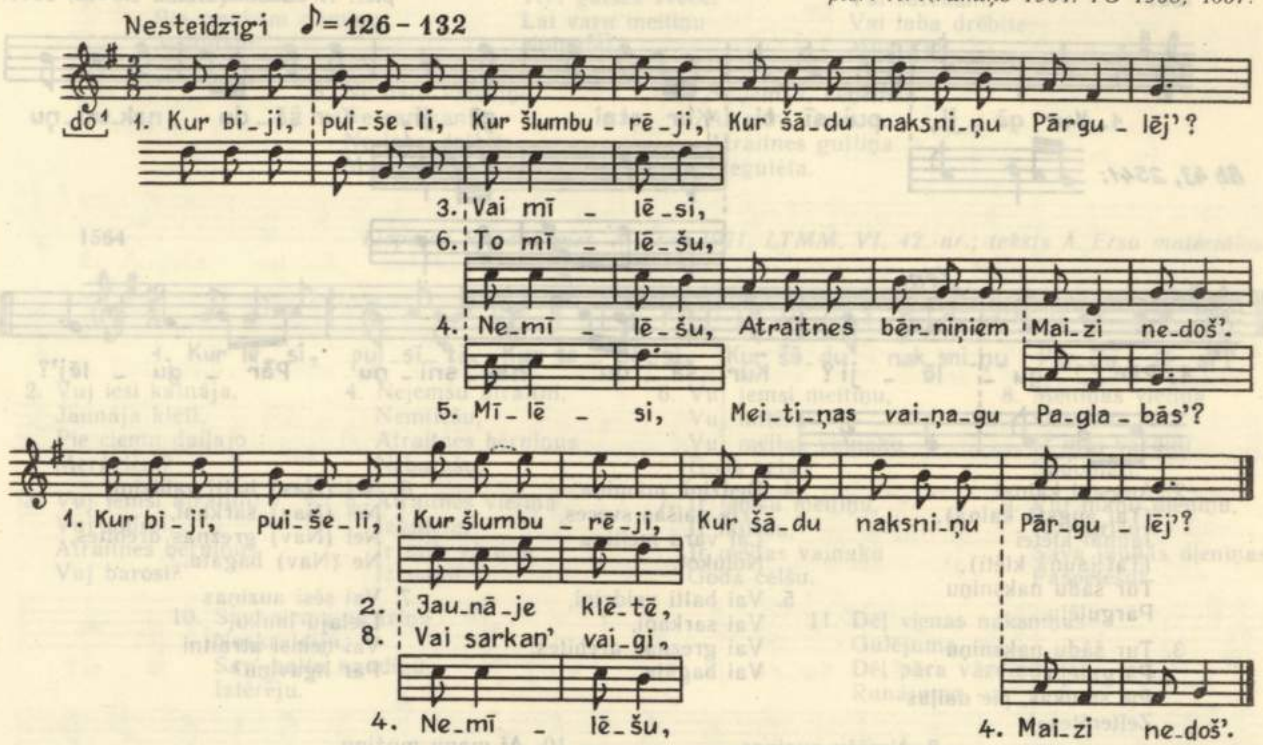
4. Vai balti vaidziņi,
Vai sarkani,
Vai laba drebīte
Mugurāji.

5. Ne balti vaidziņi,
Ne sarkani,
Ne laba drebīte
Mugurāji.

1557 *Bille Jermolova Ventspils Ēdolē, dzim. 1880; pier. E. Melngailis 1940. FS 1045, 10019.*

1558 *Ansis Bergmanis Dobeles raj. Iles c., dzim. 1899 Ventspils Ēdolē; pier. A. Krūmiņš 1964. FS 1968, 4657.*

2. Augstāje kalnāje,
Jaunāje klētē,
Tur šādu naksniņu
Pārgulēj'.

3. Vai ņemsi atraitni,
Vai mīlēsi,
Atraitnes bērniņiem
Maizi dos'?

4. Neņemšu atraitni,
Nemīlēšu,
Atraitnes bērniņiem
Maizi nedoš'.

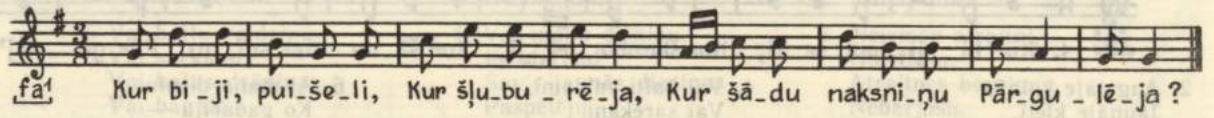
5. Vai ņemsi meitiņu,
Mīlēsi,
Meitiņas vaiņagu
Paglabās'?

6. Ņemš' jaunu meitiņu,
To mīlēšu,
Meitiņas vaiņagu
Paglabāš'.

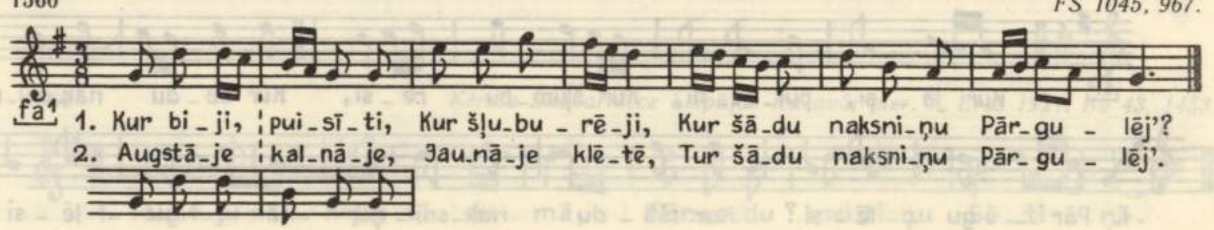
7. Dedzini, māmiņa,
Trīs gaišas sveces,
Lai varu meitiņu
Nolūkot.

8. Vai balta mutīte,
Vai sarkan' vaigi,
Vai greznas drēbītes,
Vai bagāt'.

1559 *Kate Lāce Aizputes Jūrkalnē, dzim. 1889; pier. E. Melngailis 1940. FS 1045, 9938.*

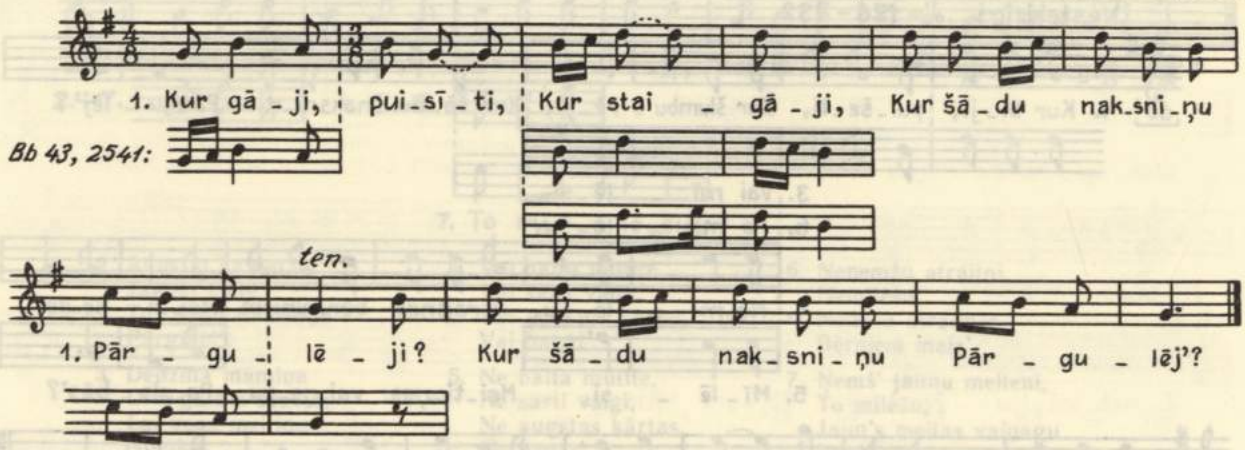

1560 *Margrieta Pinkule un Barbara Grundmane Aizputes Alsungā; pier. E. Melngailis 1924. FS 1045, 967.*

1561

Liepājas Rāvā pier. Jurjānu Andrejs 1891. Bb 43, 1732. Hartmanis Liepājas Aisterē; pier. A. Jansons 1885. Bb 43, 2541.

2. Augstāi kalnai
(Tai augstā kalnā),
Jaunai klētei
(Tai jaunā klētī),
Tur šādu naksniņu
Pārgulēju.

3. Tur šādu naksniņu
Pārgulēju
Pie smukas, pie daiļas
Zeltenītes.

4. Dedzini, māmiņa,
Trīs gaišas sveces,
Lai varu meitiņu
Nolūkot.

5. Vai balti vaidziņi,
Vai sarkani,
Vai greznas drēbītes,
Vai bagāta.

6. Nei (Nav) balti vaidziņi
Nei (Nav) sarkani,
Nei (Nav) greznas drēbītes,
Ne (Nav) bagāta.

7. Vai sēsi auziņas
Lielaju lauku,
Vai ņemsi atraitni
Par līgaviņu?

8. Nesēšu auziņas
Lielaju lauku,
Neņemšu atraitni
Par līgaviņu.

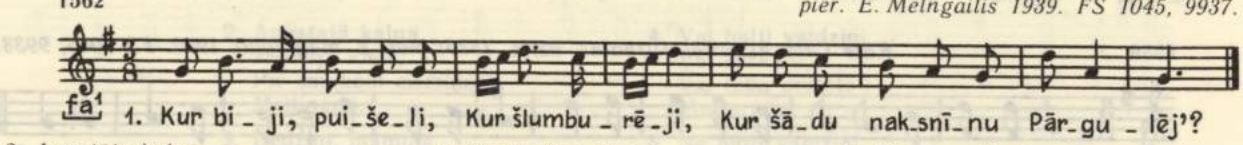
9. Atraitnes gultiņa
Izgulēta,
Sen mīļi vārdiņi
Izrunāti.

10. Ai manu mužiņu
Nodzīvoti,
Ai labu sieviņu
Nedabūti!

11. Ņemš' jaunu meitiņu,
To mīlēšu,
Meitiņas vaiņagu
Paglabāšu.

1562

Auguste Ruņeniece Liepājas Dunikā, dzim. 1878 Liepājas Ezerē; pier. E. Melngailis 1939. FS 1045, 9937.

2. Augstāje kalnā,
Jaunāje klētī,
Pie smukām, pie daiļām
Meitīnām.

3. Dedzini, māmiņa,
Div' gaišas sveces,
Lai varu meitiņu
Nolūkot.

4. Vai balti vaidzīni,
Vai sarekāni,
Vai grezna drēbīte
Mugurāj.

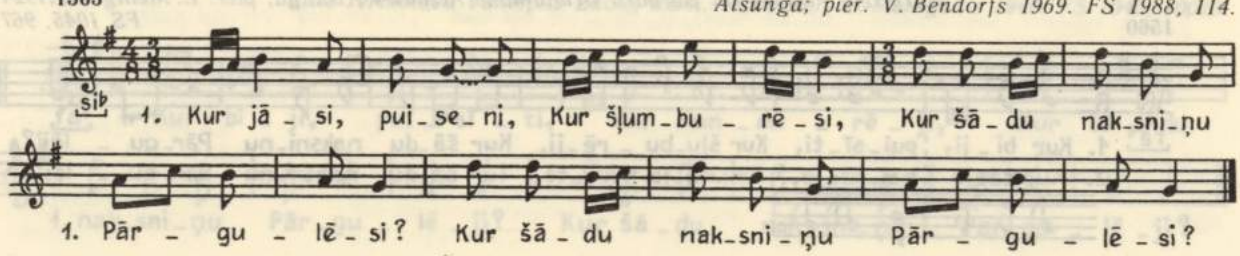
5. Ne balti vaidzīni,
Ne sarekāni,
Ne grezna drēbīte
Mugurāj.

6. Ai mana dienīna,
Ko padariju —
Sav' baltu naudīnu
Iztērēj'!

7. Sav' baltu naudīnu
Iztērējui,
Sav sirmu zirdzīnu
Nojāju.

1563

Augusts Lācis Ventspils raj. Jūrkalnes c., dzim. 1915, dziesmu dzirdējis Aizputes Alsungā; pier. V. Bendorfs 1969. FS 1988, 114.

2. Augstajā kalnā,
Jaunajā klētē,
Pie smukām ciemiņu
Meitiņāmi.

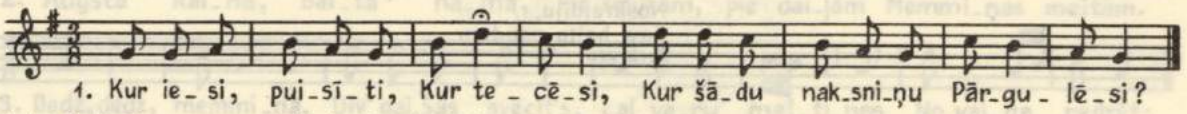
3. Dedzini, māmiņa,
Trīs gaišas sveces
Lai varu meitiņu
Nolūkoti.

4. Vai balti vaidziņi,
Vai sarekani,
Vai laba drēbīte
Mugurāji.

5. Ne balti vaidziņi,
Ne sarekani,
Ne laba drēbīte
Mugurāji.

6. Neņemšu, neņemšu
Atraitni sievu —
Atraitnes gultiņa
Piegulēta.

1564 *Liepājas Rucavā pier. Ā. Erss 1921. LTMM, VI, 42. nr.; teksts Ā. Ersa materiālos.*

2. Vuj iesi kalnāja,
Jaunāja klēti,
Pie ciemu daiļajo
Merģelēm?

3. Vuj jemsi atraitni,
Vuj mīlēsi,
Atraitnes bērniņus
Vuj barosi?

4. Nejemšu atraitni,
Nemīlēšu,
Atraitnes bērniņus
Nebarošu.

5. Atraitnes vietiņa
Izgulēta,
Ir mīļi vārdiņi
Izrunāti.

6. Vuj jemsi meitiņu,
Vuj mīlēsi,
Vuj meitas vainaku
Godā celsi?

7. Ir jemšu meitiņu,
Ir mīlēšu,
Ir meitas vainaku
Godā celšu.

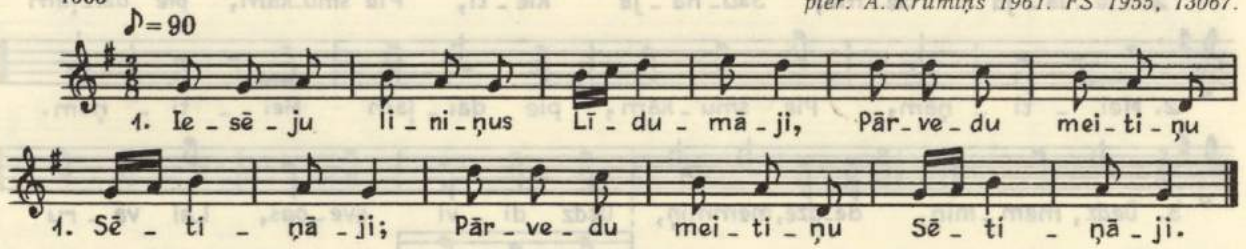
8. Meitiņas vietiņa
Uztaisīta,
Ir mīļi vārdiņi
Sadomāti.

9. Vuj manu dieniņu,
Ko darīšu —
Sava jaunas dieniņas
Paspēlēšu!

10. Sav' sirmu zirdziņu
Noskraidīju,
Sav' baltu naudiņu
Iztērēju.

11. Dēļ vienas naksniņas
Gulējuma,
Dēļ pāra vārdiņu
Runājuma.

1565 *Anna Spunde Liepājas raj. Sikšņu c., dzim. 1907 Liepājas Rucavā; pier. A. Krūmiņš 1961. FS 1955, 13067.*

2. Dedzini, māmiņa,
Div' svecītes,
Lai redzu meitiņu
No vaidziņa.

3. Vai baltu vaidziņu,
Vai sarkanu,
Vai košas drāniņas,
Vai bagāta.

4. Ne baltu vaidziņu,
Ne sarkanu,
Ne košas drāniņas,
Ne bagāta.

5. Vai manu dieniņu,
Ko darīšu!
Sav's jaunās dieniņas
Paspēlēju.

6. Dēļ vienas naksniņas
Gulējuma,
Dēļ pāris vārdiņu
Runājuma.

7. Nejemšu atraitni,
Nemīlēšu,
Atraitnes bērniņus
Nebarjošu.

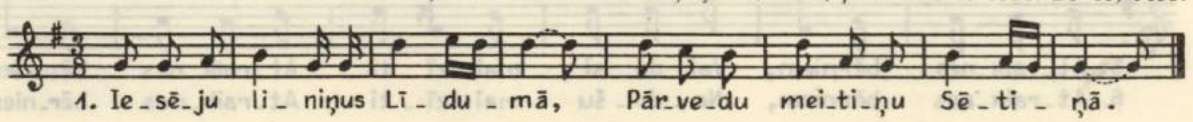
8. Kur iesi, puisīti,
Kur staigāsi,
Kur šādu naksniņu
Pārgulēsi?

9. Cieminu klētīna
Baltajā gultā,
Pie jaunas, pie smukas,
Pie bagātas.

10. Vai jemsi meiteni,
Vai mīlēsi,
Vai meitas vaiņagu
Godā celsi?

11. Ir ņemšu meitiņu,
Ir mīlēšu,
Ir meitas vaiņagu
Godā celšu.

1566 *Ķērsta Skābarniece Liepājas Rucavā; pier. Ā. Erss 1921. Bb 43, 1453.*

2. Dedz, mana māmiņa,
Div' svecītes,
Lai redzu meitiņu
No vaidziņa.

3. Vai balti vaidziņi,
Vai sarkani,
Vai košas drāniņas,
Vai bagāta.

4. Ne balti vaidziņi,
Ne sarkani,
Ne košas drāniņas,
Ne bagāta.

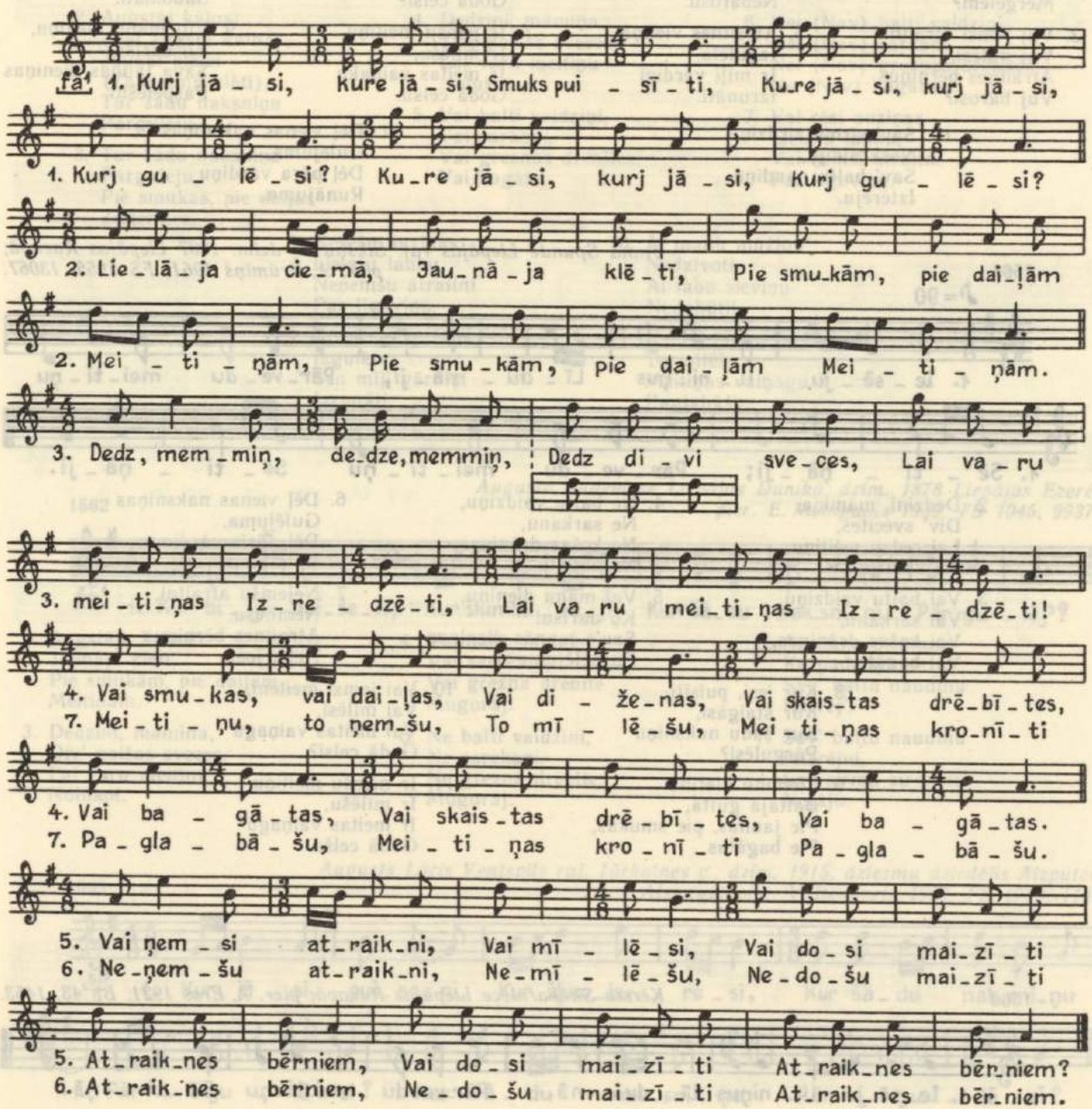
5. Ai manu dieniņu,
Ko darīt
(Ko darīšu) —
Es jaunas dieniņas
(Savas jaunas dieniņas)
Pazaudēju (Paspēlēju).

6. Dēļ vienas naksniņas
Gulējuma,
Dēļ pāru vārdiņu
Runājuma!

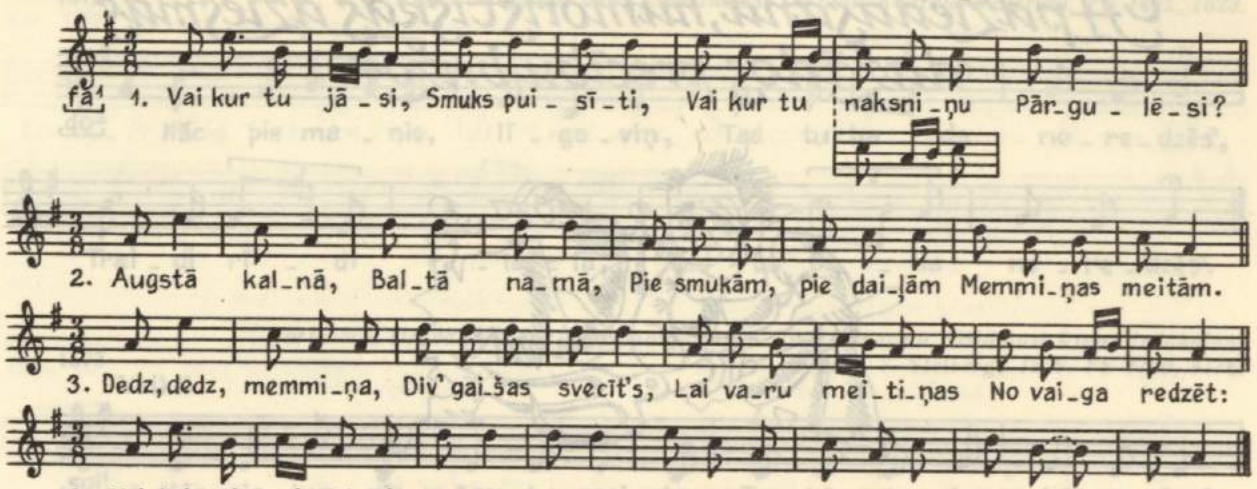
7. Ai manu dieniņu,
Ko darīt (darīšu) —
Sav' bēru zirdziņu
Noskraidīju.

8. Sav' bēru zirdziņu
Noskraidīju,
Sav' baltu naudiņu
Iztērēju!

1567 *Luize Alute Rigā, dzim. 1856 Jelgavas Bukaišos; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 6431.*

1568 *Margrieta Strelevica Rigā, dzim. 1852 Tukuma Vānē; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 6448.*

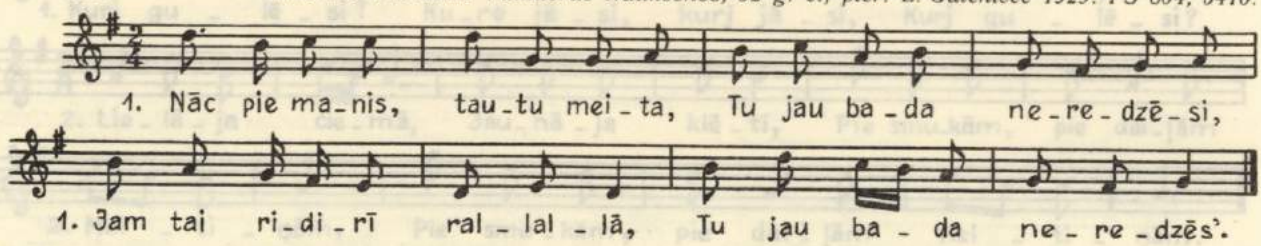
6. Atraiknes gultiņa
Izgulēta,
Vis' mīļi vārdiņi
Izrunāti.

7. Kad jemšu meitiņu,
To milēšu,
Ir viņas vaiņagu
Paglabāšu.

Apdziedāšana, humoristiskas dziesmas dažādos precību brīžos

1569 *Kristine Deičmane Valmieras Naukšēnos, 52 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 5410.*

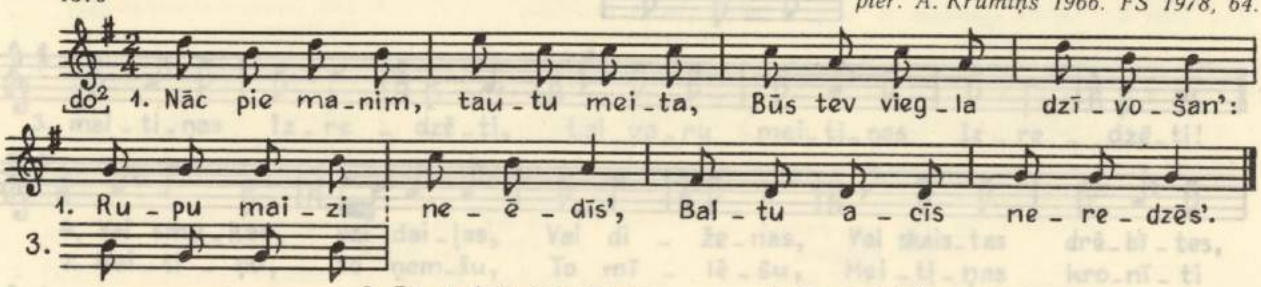

2. Ziem' tev likšu ledu grauzti,
Pavasari zaļu zāli.

3. Pašā vasar's viducītī
Pļavā baltu āboliņu.

Emma Zariņa Valmieras raj. Skaņkalnes c., dzim. 1883 Valmieras Vilzēnos; pier. A. Krūmiņš 1966. FS 1978, 64.

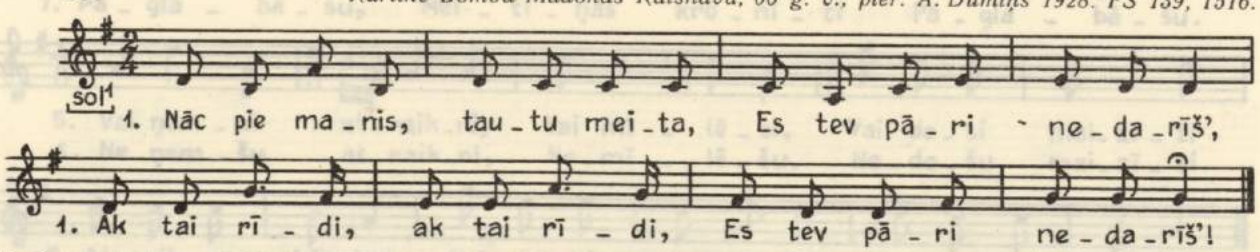
1570

2. Ziemā došu ledu grauzt,
Vasar' sīkus akmentiņ's.

3. Ziemā jūgšu kamanās,
Vasar' ziedu laiviņa.

1571 *Karline Bomba Madonas Kalsnavā, 60 g. v.; pier. A. Dūmiņš 1928. FS 139, 1516.*

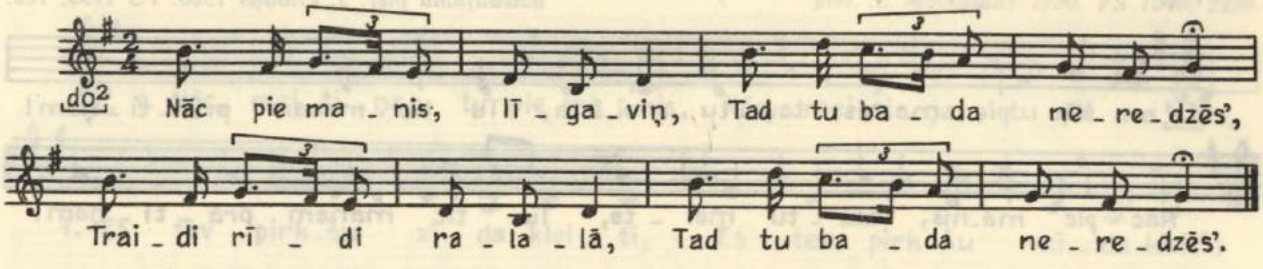

2. Grūta darba nestrādāsi,
Mūžam viegla neredzēs'.

3. Melnas maizes neēdīsi,
Mūžam baltas neredzēs'.

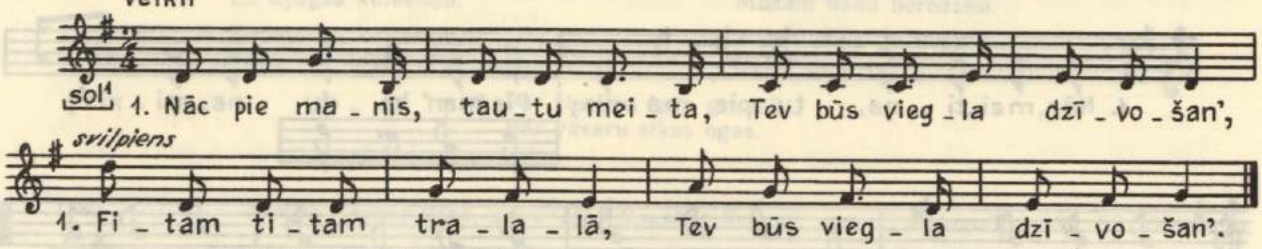
4. Ciemā ceplis, mežā malka,
Rudzi Rīgas spīķerī.

1572 *Rigas Sidgundā pier. J. Reiznieks. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 1623.*

Hortenzija Dravante Cēsu Vecpiebalgā, dzim. 1900, dziesmu dzirdējusi Rīgas Inčukalnā; pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 4176.

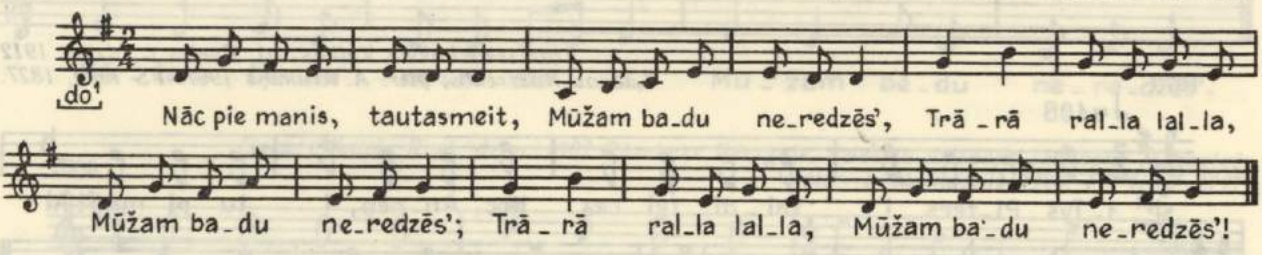
1573 Veikli

2. Rupju maizi neēdisi,
Baltu mūžam nedabūs'.

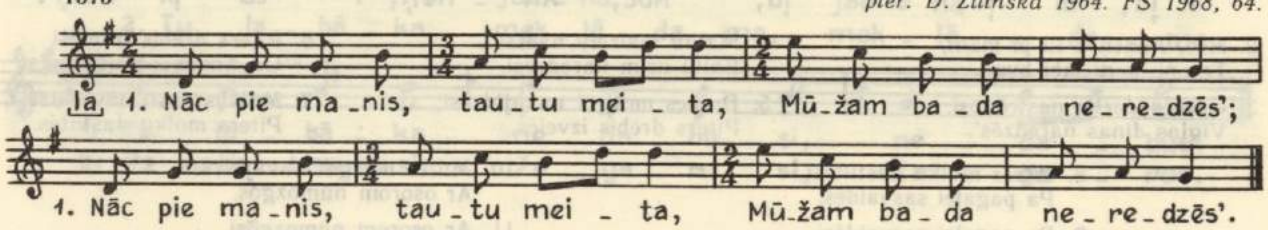
3. Tā būs tava dienas alga —
Sapalaina garoziņ'.

1574 *Limbažos dzirdētu dziesmu pier. E. Ādamsons 1929. FS 781, 1105.*

Marija Briede Dobeles raj. Elejā, 76 g. v., dzim. Jelgavas Augstkalnē; pier. D. Žilinska 1964. FS 1968, 64.

1575

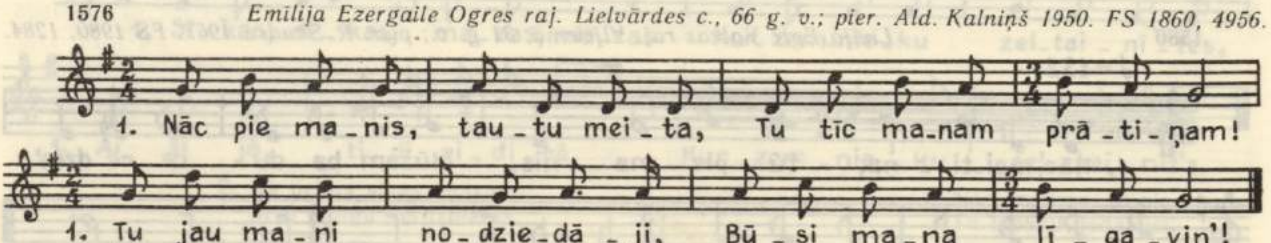

2. Mellu maizi niēdisi,
Baltu acīs niredzēs'.

3. Ziemā došu ledu grauzti,
Pavasari akmentiņ'.

4. Pašā vasar's vidiņāi
Sarkanoi āboliņ'.

1576 *Emilija Ezergaile Ogres raj. Lielvārdes c., 66 g. v.; pier. Ald. Kalniņš 1950. FS 1860, 4956.*

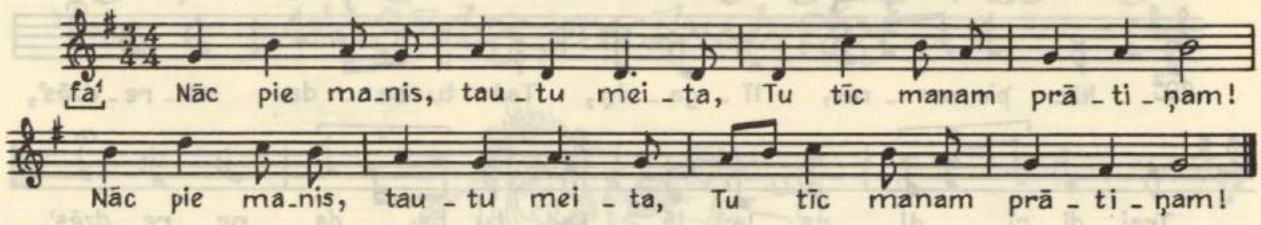

2. Ne dziesmiņu es dziedāju,
Lai tev būtu līgaviņ';
Dziedāj', laiku kavēdama,
Sev sirsniņu remdēdam'.

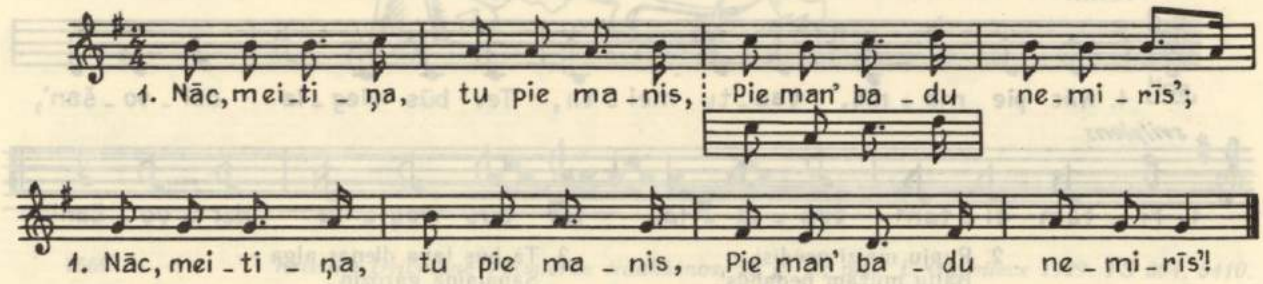
3. Tautu dēlsi lielījāsi,
Ka no viņa mutes grib';
Vēl tu lūgtu, ja es ļautu,
Man kājiņu nobučot.

4. Tautu meita, zeltenīte,
Nāk pie manis, mutes grib;
Es likosi nemanoti,
Snaudu arkla galiņā.

1577 *Emilija Ezergaile Ogres raj. Lielvārdes c., 66 g. v.; pēc A. Ancelānes dziedājuma pier. J. Vītoliņš 1950. FS 1790, 163.*

1578 *Jūle Zariņa Rigas Ligatnē, dzim. 1875, dziesmu dzirdējusi Limbažos; pier. V. Stelbergs 1940. FS 1700, 4933.*

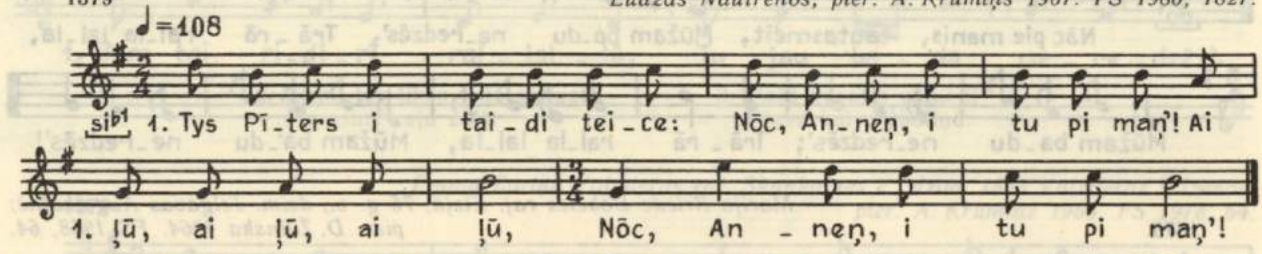

2. Manim bija cepti krupi,
Izvārītas vabulīt's.

3. Ziemā došu ledu grauzti,
Pavasari pienenīt's.

4. Kuplajāi vasarāi
Zaļu, mikstu āboliņ'.

1579 *Franciska Lokste Valkas raj. Ēveles c., dzim. 1912 Ludzas Nautrēnos; pier. A. Krūmiņš 1967. FS 1980, 1827.*

2. Nōc, Anneņ, i tu pi mani,
Tev pi mani labi byus.

3. Gryutu dorbu nastrōdōsi,
Viglas dīnas naredzēs'.

4. Malnu maizeiti naēssi,
Boltu acim naredzēsi.

5. Drēbes mozgōt navaj'dzēsi,
Pīters drēbis izvelēs.

6. Pīters drēbis izvelēsi
Uz Annenis mugureņ's.

7. Molkys nesti navaj'dzēsi,
Pīters molku dastutēs.

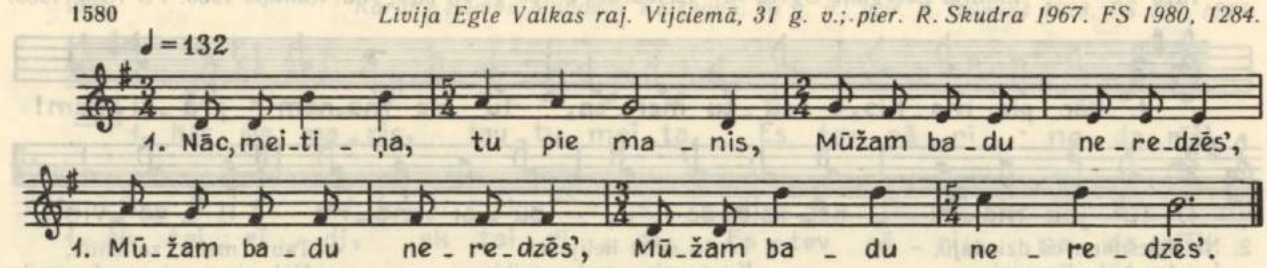
8. Pīters molku dastutēsi,
Pa pagalei sasvaidēs.

9. Pa pagalei sasvaidēsi,
Ar Anneni kaudamīs.

10. Mutes mozgōt navaj'dzēsi,
Ar osorom nūmozgōs.

11. Ar osorom nūmozgōsi,
Ar prīkšautu nūslaucēs.

1580 *Livija Egle Valkas raj. Vijciemā, 31 g. v.; pier. R. Skudra 1967. FS 1980, 1284.*

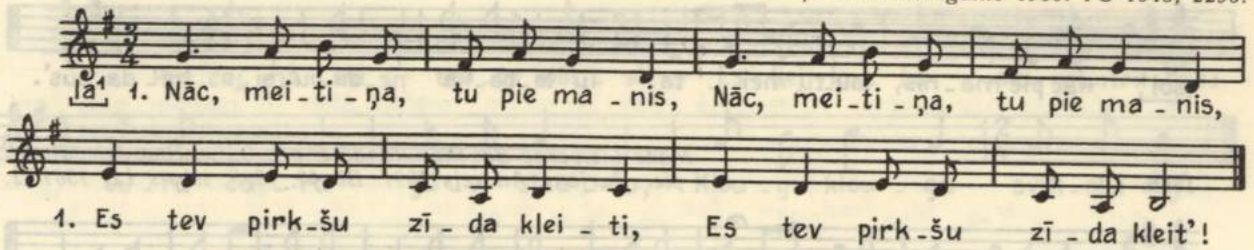

2. Ziemā došu ledu grauzti,
Skaidru ūden' nodzerties.

3. Pašā vasar's vidiņāi
Sarkanbalto āboliņ'.

1581

Kārlis Birznieks Talsu Mērsragā, dzim. 1871 Talsu Laidzē; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 2296.

2. Pirc, puisīti, pats priekš sevis,
Man pirks tēvs i bāleliņis.

3. Nāc, meitiņa, tu pie manis,
Es iejūgšu kumeliņu.

4. Es iejūgšu kumeliņu,
Aizviz'nāsi baznīcai.

5. Jūdz, puisīti, pats priekš sevis,
Man jūgs tēvs i bāleliņis.

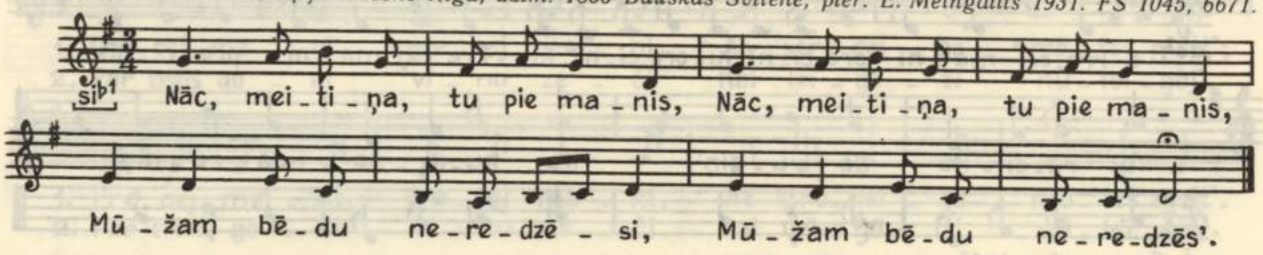
6. Nāc, meitiņa, tu pie manis,
Mūžam badu neredzēsi.

7. Melnu maizi tu neēsi,
Baltu acīm neredzēsi.

8. Par ziemiņu ledu grauzīs,
Par vasaru sīkas ogas.

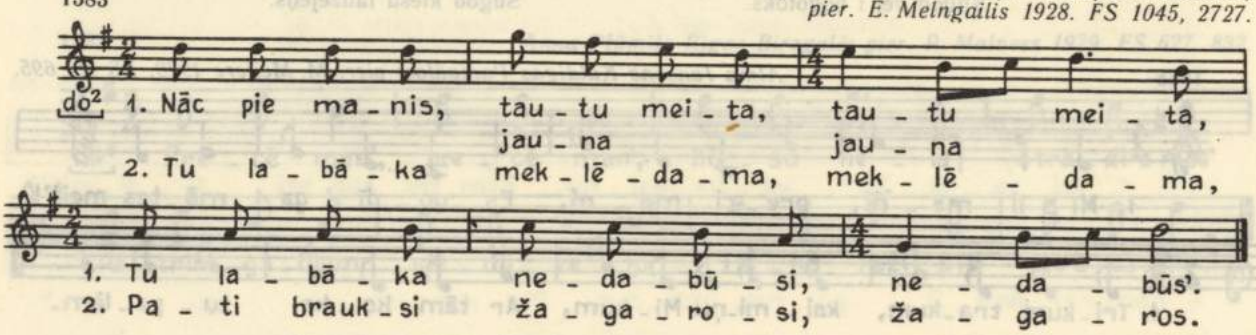
1582

Sofija Ansone Rīgā, dzim. 1853 Bauskas Svitenē; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 6671.

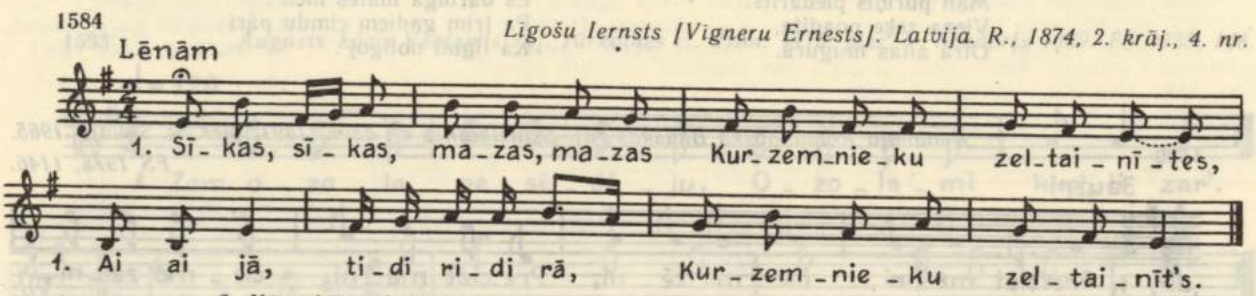
1583

Oskars Kalējs Rīgā, dzim. 1902 Rēzeknes Bērzgalē, dziesmu dzirdējis Jēkabpils Mazzalvē; pier. E. Melngailis 1928. FS 1045, 2727.

1584

Līgošu Iernsts [Vigneru Ernests]. Latvija. R., 1874, 2. krāj., 4. nr.

2. Kā nebija sīkas, mazas:
Sivu kungu vērdzinātas.

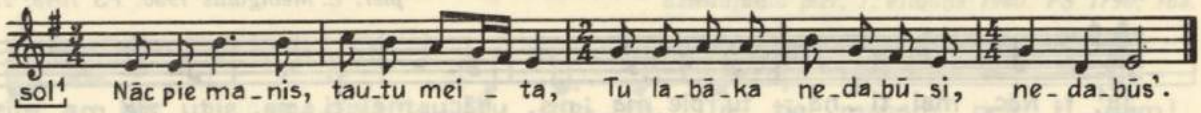
3. Nāc, meitiņa, tu pie manis,
Tad izbēgsi kungu vērgu.

4. Nāc, meitiņa, tu pie manis,
Tu labāku nedabūsi.

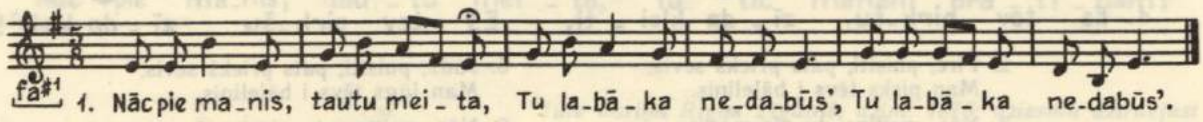
5. Tu, labāku gaidīdama,
Pate brauksi malku cirst.

6. Pate brauksi malku cirstī,
Kunga krāsni kurināt.

1585 *Jānis Lieknējs Vecaucē; pier. Jurjānu Andrejs 1891. Bb 43, 1668.*

1586 *Made Lielvārde Bauskas Rundālē; pēc D. Lauciņa dziedājuma pier. Jurjānu Andrejs 1891. Bb 43, 1895; teksts LD 15615,2.*

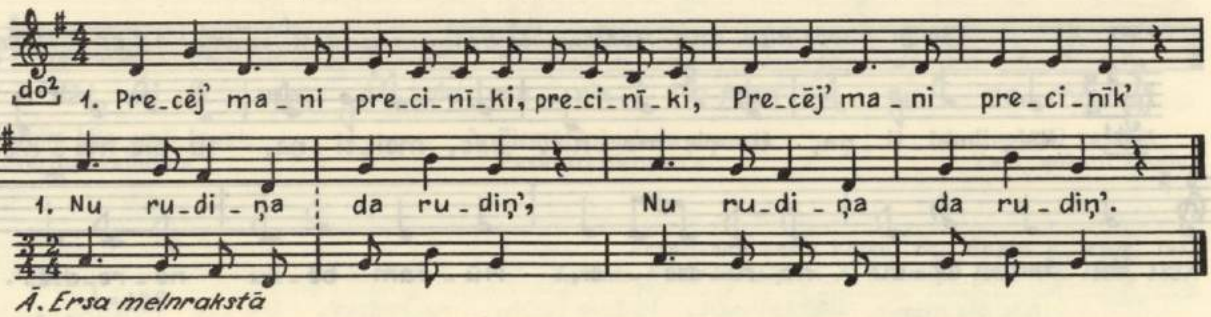
2. Tu, labāka meklēdama,
Brauksi pati žagaros.

3. Melnas maizes neēdīsi,
Acīm baltas neredzēs'.

4. Ziemu došu ledus krimsti,
Pavasari sīku oļ'.

5. Jau vasaras vidiņāi
Došu kārklus lupināt.

1587 *Vidsmuižā [Rēzeknes Galēnos] pier. Ā. Erss 1911. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 1158.*

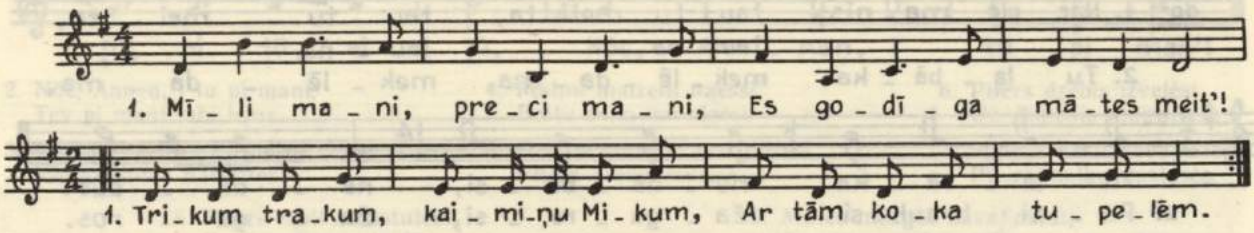

Ā. Ersa melnrakstā

2. Gon bogoti pārņ precēja,
Šūgod vēļ i bogotōks.

3. Pārņ precēja zyrgu zaglis,
Šūgod klēšu lauzējeņš.

1588 *Alma Jansone Kuldīgas Pampāļos; pier. M. Meijere 1929. FS 68, 695.*

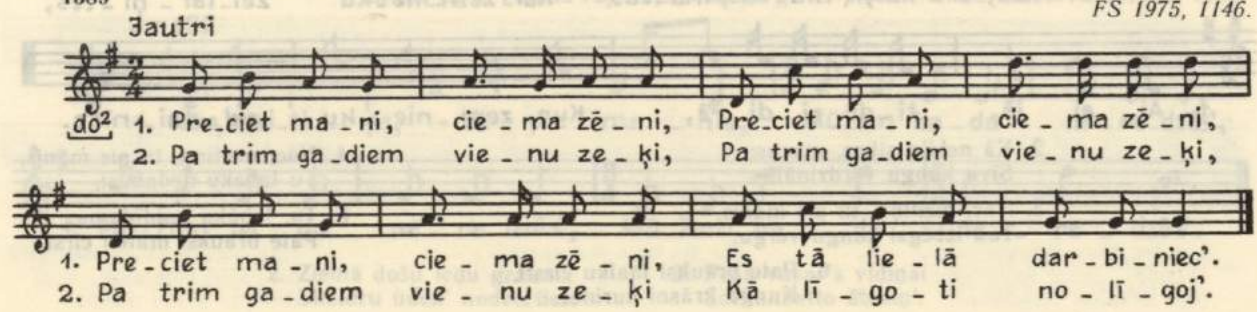

2. Mīli mani, preci mani,
Man pūriņis piedarīts:
Viena zeķe noadīta,
Otra aitas mugurā.

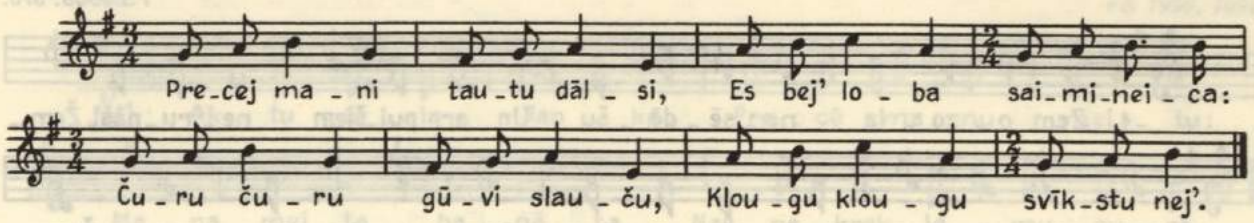
3. Mīli mani, preci mani,
Es darbīga mātes meit':
Pa trim gadiem cimdu pāri
Kā līgoti noligoj'.

1589 *Apolonija Romanovska Bauskas raj. Skaistkalnes c., dzim. 1891; pier. R. Skudra 1965. FS 1975, 1146.*

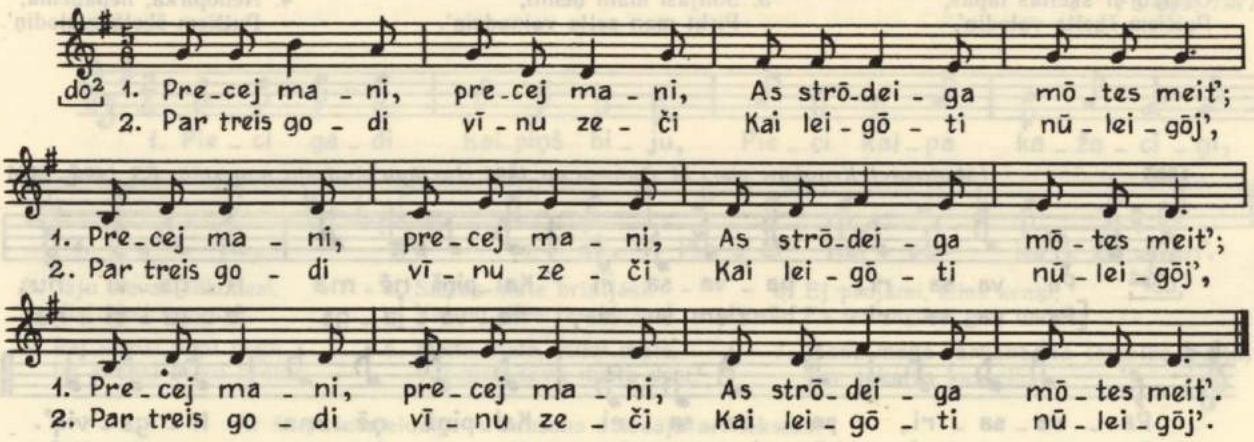
Jautri

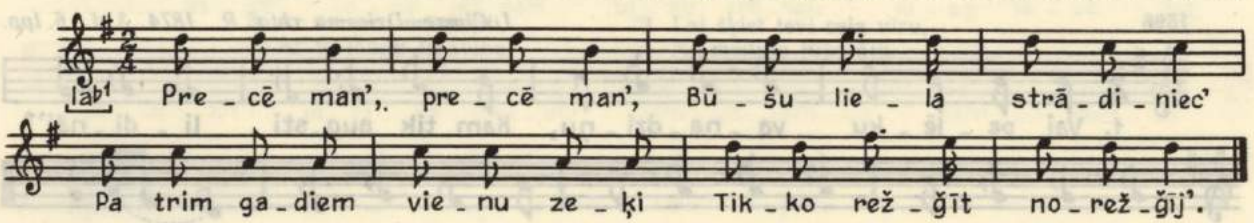
1590 *Tekla Bondare Abrenes Bērzpili, 30 g. v.; pier. P. Ļubkāns 1934. FS 1368, 750.*

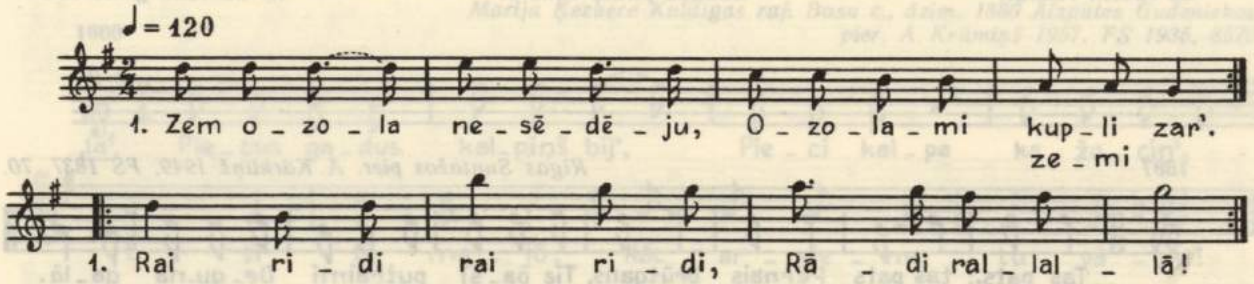
1591 *Karolina Jakulenska un Tekla Greiškāne-Abricka Rēzeknē, dzim. 1870 un 1884 Ludzas Mērdzenē; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 309.*

1592 *Anna Plūmīte Rīgas Birzgalē; pier. R. Malvess 1929. FS 627, 832.*

1593 *Augusts Lācis Ventspils raj. Jūrkalnes c., dzim. 1915; pier. V. Bendorfs 1969. FS 1988, 168.*

2. Ar puišiem nerunāju,
Puišiem viltus valodiņ'.

3. Tautu dēls man atveda
Bez iemauktiem kumeliņ'.

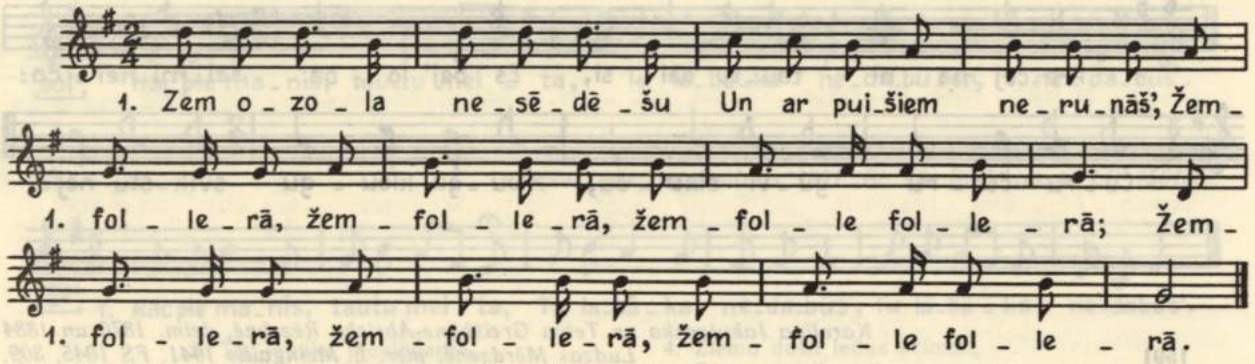
4. Es tautiešam noadiju
Raibus cimdus bez pirkstiem.

5. Še, tautieti, raibi cimdi,
Tas mans pirmais adījums.

6. Tautiets man apsolija
Nopirkt zelta gredzentiņ'.

7. Tava mute gan to sola,
Tukšais maciņš nespēj dot.

1594 *Anna Ēdelmane Dobeles raj. Auru c., dzim. 1907 Jelgavas Džūkstē; pier. R. Skudra 1964. FS 1968. 576.*

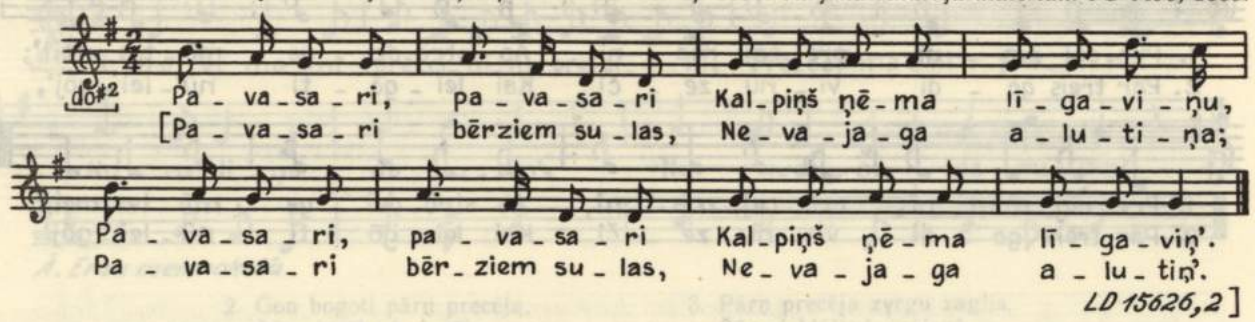

2. Ozolam ir šķeltas lapas,
Puišiem šķelta valodiņ'.

3. Solījāsi mani ņemti,
Pirkt man zelta vainadziņ'.

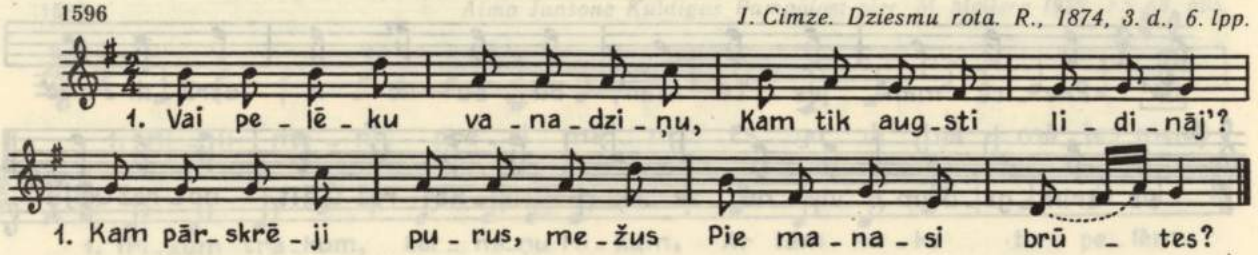
4. Nenopirka, nepaņēma,
Puišiem šķelta valodiņ'.

1595 *[Madonas] Kraukļos pier. M. Gubene ap 1891. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 2366.*

LD 15626,2]

1596 *J. Cimze. Dziesmu rota. R., 1874, 3. d., 6. lpp.*

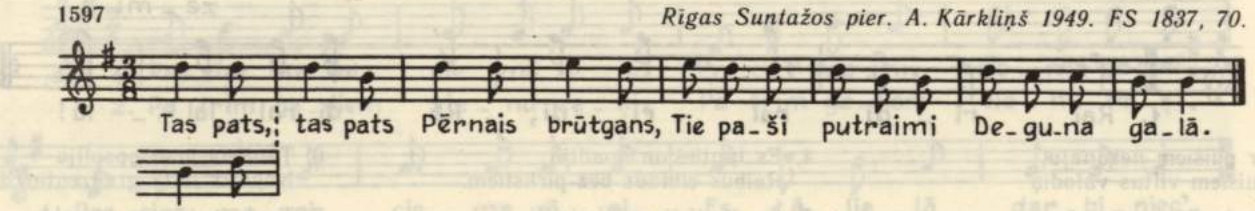

2. Kam, brālīti, zirgu pirki,
Kam kamanas kaldinājʼ?
Vai domāji tautu meitu
Šo rudeni vizināt?

3. Kur, brālīti, acis liki,
Kad lūkoji līgaviņʼ?
Kad pārveda sētiņāi,
Snauda pirmā vakarā.

4. Vai brālīti, vai brālīti,
Kāda tava līgaviņʼ:
Ar cimdiemi govis slauca,
Ar dakšāmi gultu taisʼ!

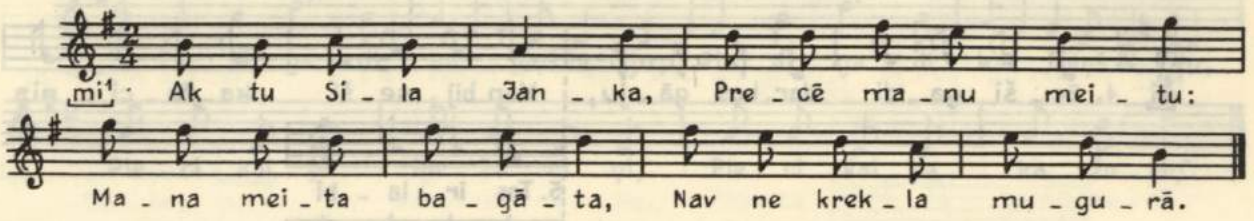
1597 *Rigas Suntažos pier. A. Kārkliņš 1949. FS 1837, 70.*

«Tā sāka panāksnieki (brūtes radi), apdziedot brūtgānu.» (Pierakstītāja piezīme.)

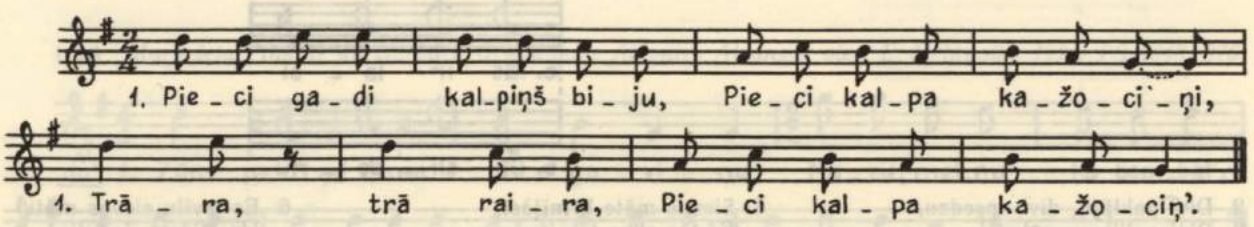
Elza Miķelsone Alūksnes raj. Gaujienas c., dzim. 1899 Balvos; pier. M. Kurme 1969. FS 1990, 1096.

1598

Anss Jansons Liepājas Rāvā; pier. A. Jansons pirms 1885. Bb 43, 2583. Jurjānu Andrejs. Latviešu tautas dziesmu krājums. R., 1885, 2. burtn., 14 nr. Emma Ķiploka Valmieras Brenguļos, 60g. v., dziesmu dzirdējusi Valkas Trikātā; pier. F. Ķiploks 1926. FS 334, 1258. Helēna Spriņģe Rīgā; iesk. A. Bērzkalne, atšifr. A. Salaks 1928. FS 170, 1265. Antons Vepris Rīgas Allažos; pier. A. Jakāns 1929. FS 832, 1511.

1599

2. Jāju sievas lūkotiesi,
Visi pieci mugurā.

3. Rej sunīši ņigu ņegu,
Iet kažoki briku braku.

4. Sievas māte brīnījāsi:
Vai no elles tas iznāca!

5. Meitu māte, vilku māte,
Vai man savu meitu dosi?

6. Ej projāmi, elles kruķi,
Es tev meitas gan nedošu.

7. Mana meita sarkanbalta (smalka, balta),
Tev sakaltis kažociņš.

Ar šo pašu melodiju A. Jansons dziedāja arī tekstus:

1. Stāvi stilli, kumeliņi,
Uz to ledus gabaliņu!

2. Lai es varu parunāti
Ar to vecu māmuļīti.

3. Ar to vecu māmuļīti,
Ar to jaunu ligaviņu.

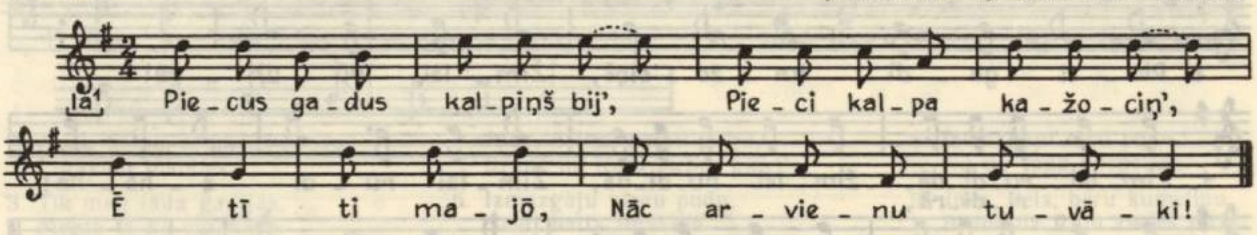
1. Pate meitu māmuļīte
Man piedeva padomiņu:

2. Sien birzēi kumeliņu,
Nāc kājāmi sētiņāi!

3. Lai šķiet tevi ceļa vīru,
Ne meitiņu lūkotāju.

Marija Ķezbere Kuldigas raj. Basu c., dzim. 1880 Aizputes Gudeniekos; pier. A. Krūmiņš 1957. FS 1935, 8570.

1600

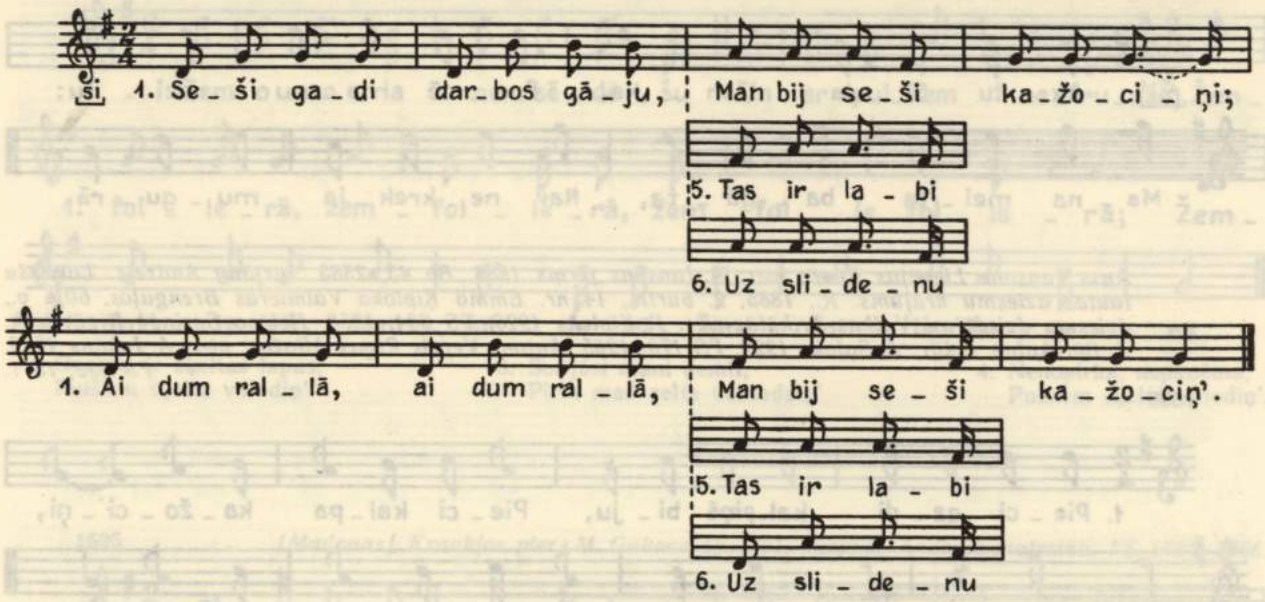

2. Kad es gāju sieviņ' lūkot,
Visi pieci mugurā.

3. Sievas māte brīnījās,
Kur tāds mūļa gadījās.

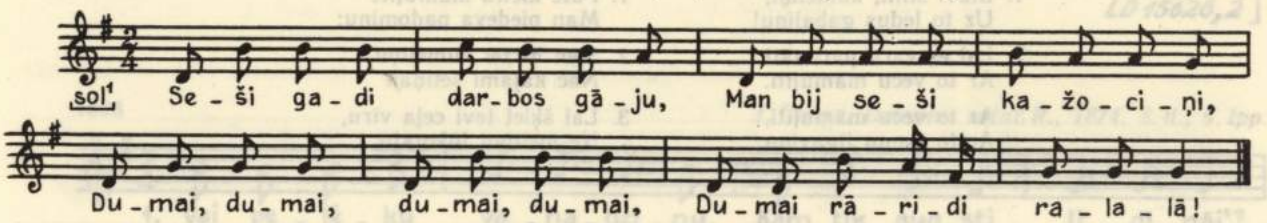
4. Vai no pašas elles nācis,
Vai kāds nelabs perinājis?

1601 *Anna Leimane Saldus raj. Gaiķu c., dzim. 1877 Tukuma Vikstrautē; pier. D. Lucava 1963. FS 1965, 1399.*

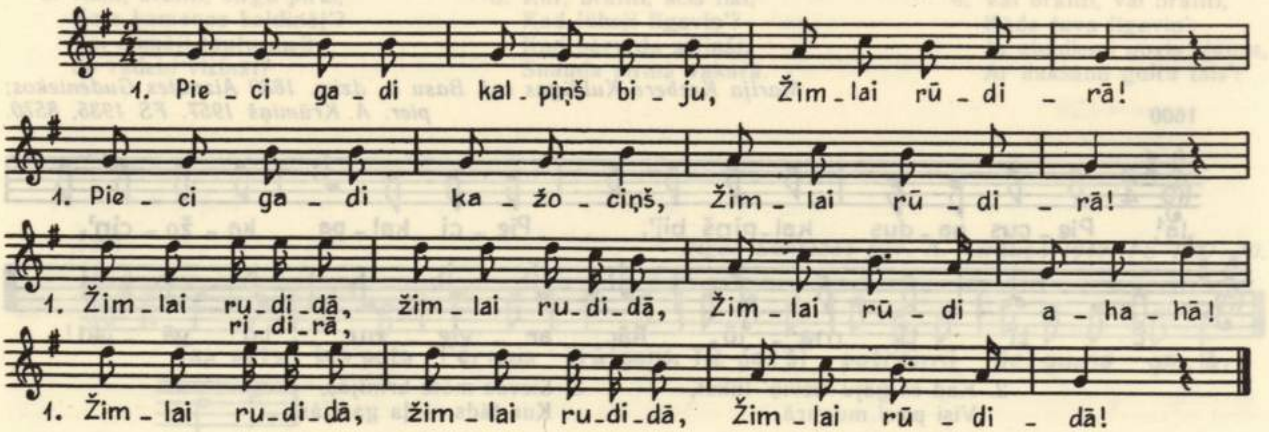

2. Div' paklāju, div' apsedzu,
Div' paliku pagalvī.
3. Kad es gāju sieviņ' lūkot,
Visi seši mugurā.
4. Sievas māte brīnījāsi,
Kādas elles tas iznācis.
5. Nebrīniesi, sievas māte,
Tas ir labi apģērbies.
6. Es izvīlu sievas māti
Uz slidenu ledutiņ'.
7. Tikmēr vilku šļūteniski,
Līdz iebāzu āliņģī.

1602 *Kandavā pier. N. Freijs ap 1891. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 2331.*

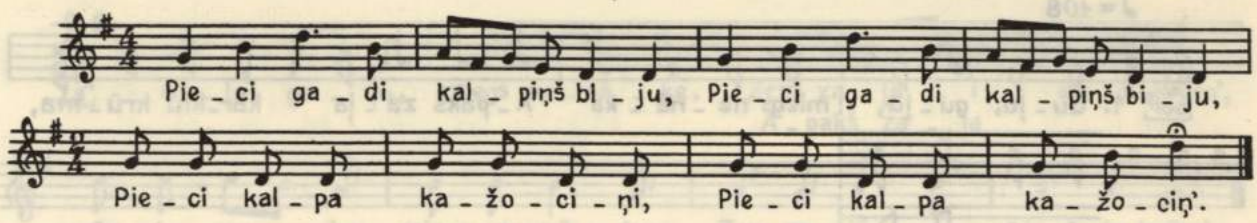

1603 *Elma Boža Liepājas Rucavā; pier. Ā. Erss 1921. Bb 43, 1490.*

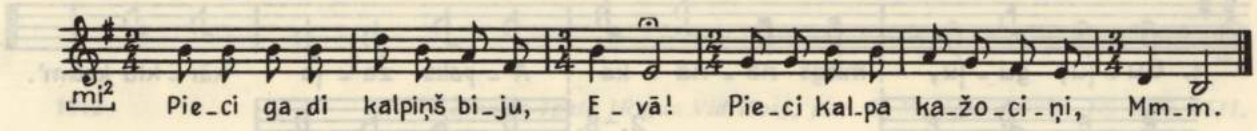

2. Es nāk' jūsu meitiņ' precēt,
Kažociņis mugurā.
3. Mana meita mīksta, balta,
Tev sakaltis kažociņš.

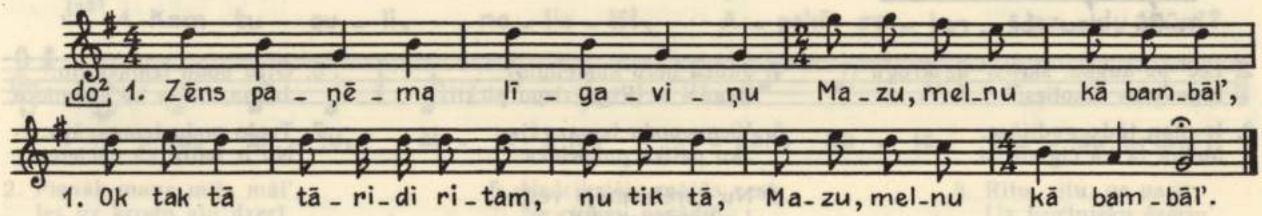
1604 *Liepājas Nicā pier. A. Salaks 1931. FS 170, 1775.*

1605 *Katrina Kadeģe Liepājas Nicā; pier. A. Salaks 1931. FS 170, 1773.*

1606 *Margrieta Pinkule un Barbara Grundmane Aizputes Alsungā; pier. E. Melngailis 1924. FS 1045, 976.*

2. Ne drikstēja mājās vesti,
Ne ļaudīmi parādīt.

3. Es vaicāju māmiņai:
Ko darīt bambālei?

4. Pērc, dēliņi, ziepu podu,
Ved Liepājas ezerā!

5. Izmazgāju vienu podu,
Vēl bij melna kā bambāl'!

6. Es vaicāju māmiņai:
Ko darīti bambālei?

7. Pērc, dēliņi, otru podu,
Vedi Dorbes ezerā!

8. Izmazgāju otru podu,
Nu bij tāda puspelēk'.

9. Es vaicāju māmiņai:
Ko darīti pelēķei?

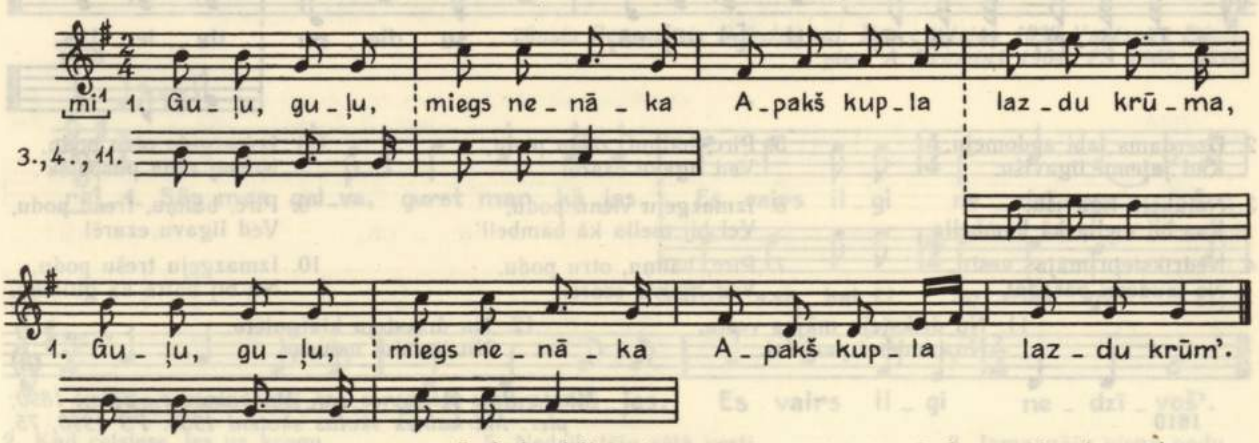
10. Pērc, dēliņi, trešu podu,
Ved Alšvangas ezerā!

11. Izmazgāju trešu podu,
Nu bij balta kā līgav'.

12. Nu drikstēju mājās vesti,
Nu ļaudīm parādīt.

13. Nu drikstēju klāt gulēti,
Saldi, saldi nobučot.

1607 *Melita Viškere Bauskas raj. Viesturu c., dzim. 1921; pier. A. Krūmiņš 1965. FS 1975, 3889.*

2. Aunu kājas, prom uz krogu
Līgaviņu lūkoties.

3. Tik man tāda gadījās,
Melna tā kā čigāniete.

4. Ne varēju mājās vest,
Ne ļaudīm parādīt.

5. Jūdz, dēliņi, sirmu zirgu,
Brauc uz Rīgu ziepes pirkt!

6. Izmazgāju vienu podu,
Nebij balta līgaviņa.

7. Jūdz, dēliņi, bēro zirgu,
Brauc uz Rīgu ziepes pirkt!

8. Izmazgāju otru podu,
Nu bij tāda puspelēka.

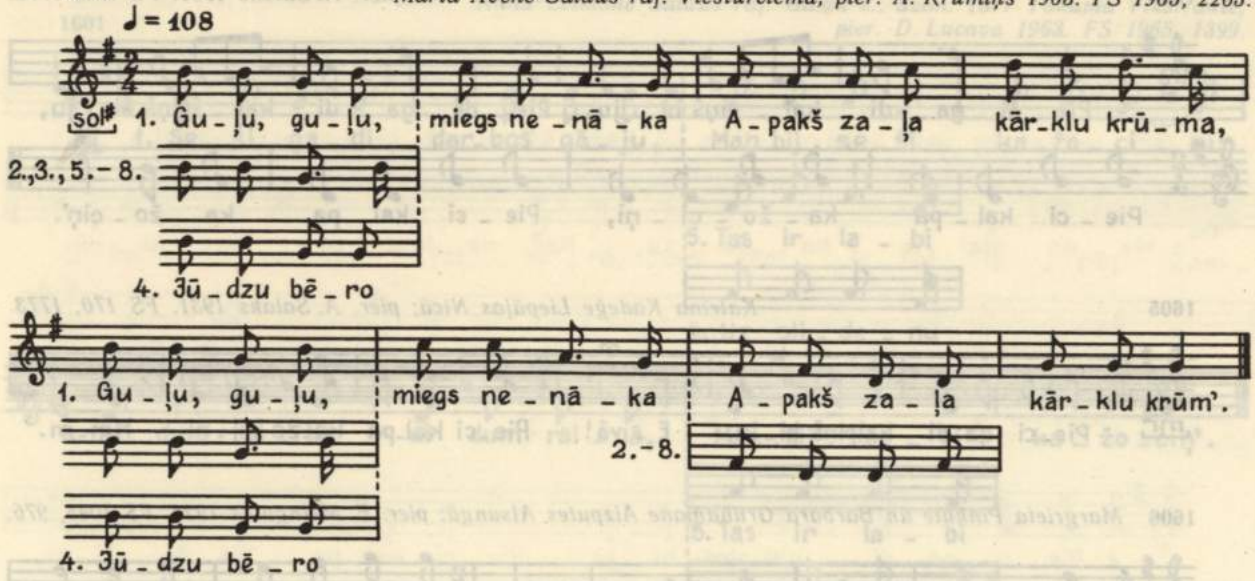
9. Jūdz, dēls, bēru kumeliņu,
Brauc uz Rīgu ziepes pirkt!

10. Izmazgāju trešo podu,
Nu bij balta ligaviņa.

11. Nu varēju mājās vesti
I ļaudīmi parādīt.

12. I ļaudīmi parāditi,
Pats vēl saldi nobučot.

1608 *Marta Avene Saldus raj. Viesturciemā; pier. A. Krūmiņš 1963. FS 1965, 2263.*

2. Lec' uz augšu, skrien' uz krogu
Līgaviņas lūkotiesi.

3. Ir man tāda gadījāse,
Melna tā kā čigānēnsi.

4. Jūdzu bēro kumeliņu,
Brauc' uz Rīgu ziepu pirkti.

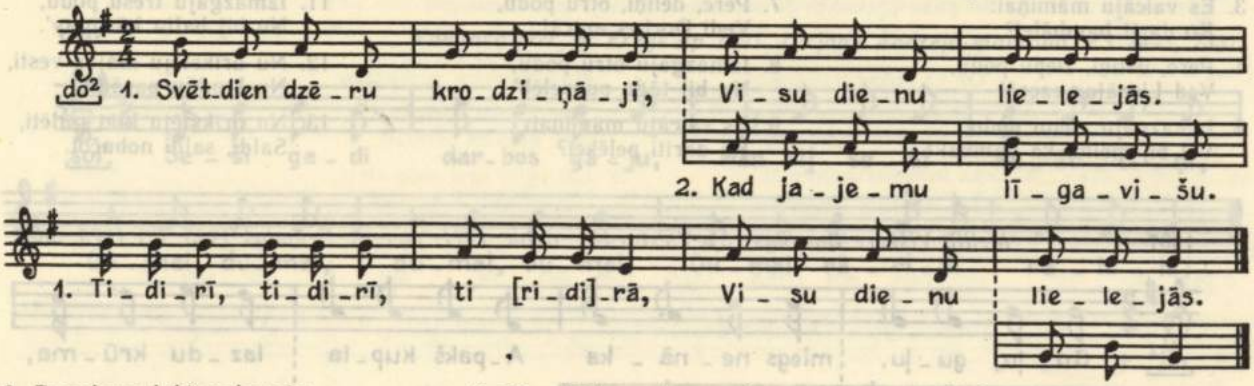
5. Vienu podu izmazgāju,
Jau palika puspelēka.

6. Otru podu izmazgāju,
Jauna, balta kā zemniece.

7. Trešo podu izmazgāju,
Nu ir balta kā vāciete.

8. Nu varēšu mājā vesti
I citiem parādīti.

1609 *Ieva Grīnvalde Ventspils Ventā, dzim. 1874 Talsu Ārlavā; pier. E. Melngailis 1924. FS 1045, 851.*

2. Dzerdams labi apdomeju,
Kad jajemu līgavīšu.

3. Nolūkeju līgavīšu,
Kas bij mella kā bambella.

4. Nedrīksteju mājas vestu,
Ne ļaudemi parādat.

5. Pirc, bāliņu, ziepu podu,
Ved līgavu ezarē!

6. Izmazgeju vienu podu,
Vel bij mella kā bambell'.

7. Pirc, bāliņu, otru podu,
Ved līgavu ezarē!

8. Izmazgeju otru podu,
Nu bij tāda puspelēk'.

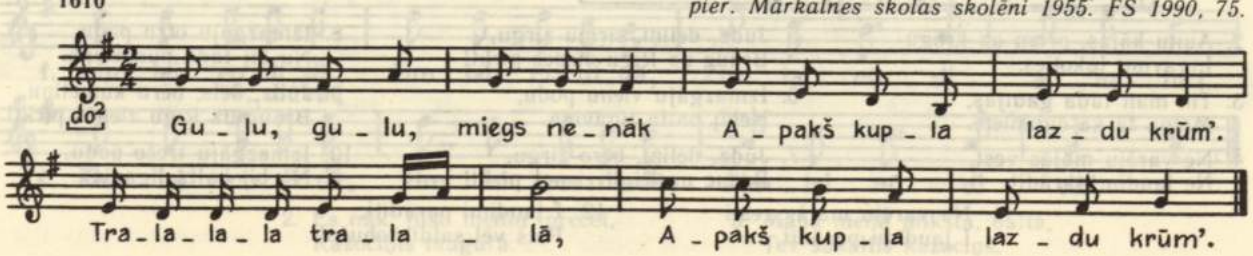
9. Pirc, bāliņu, trešu podu,
Ved līgavu ezarē!

10. Izmazgeju trešu podu,
Nu bij balta kā gulbiņa.

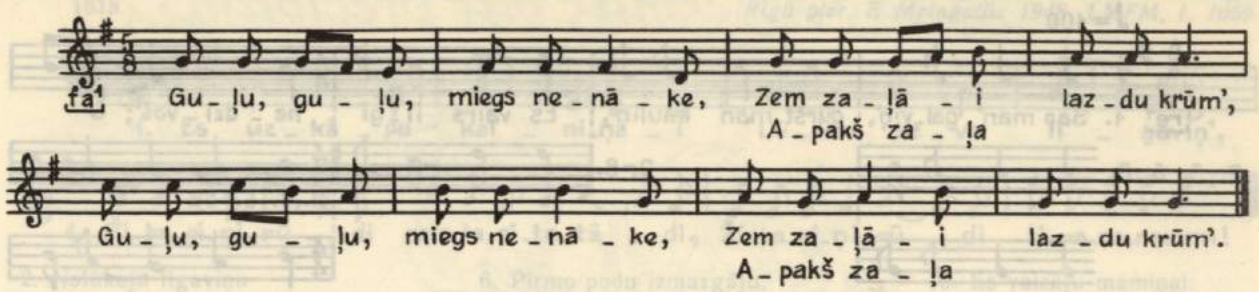
11. Nu drīksteju mājas vestu,
Nu ļaudemi parādat.

12. Nu drīksteju klātgulētu,
Nu it saldi nobučot.

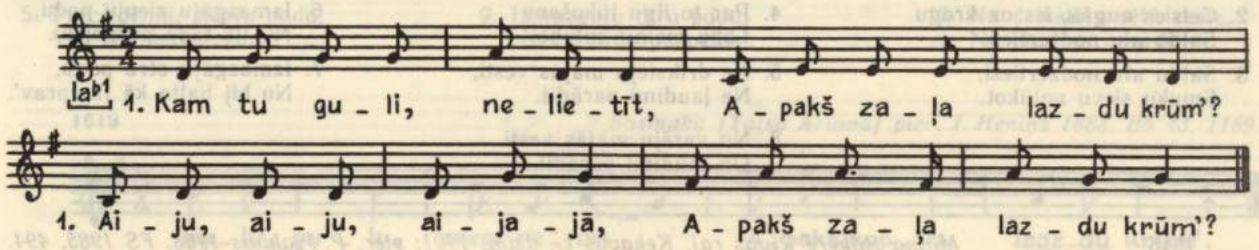
1610 *Marta Rāts Alūksnes raj. Mārkalnes c., dzim. 1890; pier. Mārkalnes skolas skolēni 1955. FS 1990, 75.*

1611 *Ede Raudupe Madonas Sarkaņos, dzim. 1860; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 2117.*

1612 *Jānis Neimanis Igatē [Rīgas Vidrižos]; pier. E. Melngailis 1926. FS 1045, 3511.*

2. Pienāk mana mīļa māt',
Ies uz krogu alu dzert.

3. Salda alus nodzerties,
Līgaviņu nolūkot.

4. Līgaviņu nolūkoj'
Tīri mellu kā čigān'.

5. Nedrīkstēju mājās vest,
Ne citiemi parādīt.

6. Rītu, rītu, ne parit
Uz Valmieru ziepu pirkt.

7. Trīsi podi nosapirk'
Līgaviņu balsināt.

8. Rītu, rītu, ne parit
Uz Burtnieku ezeriņ'.

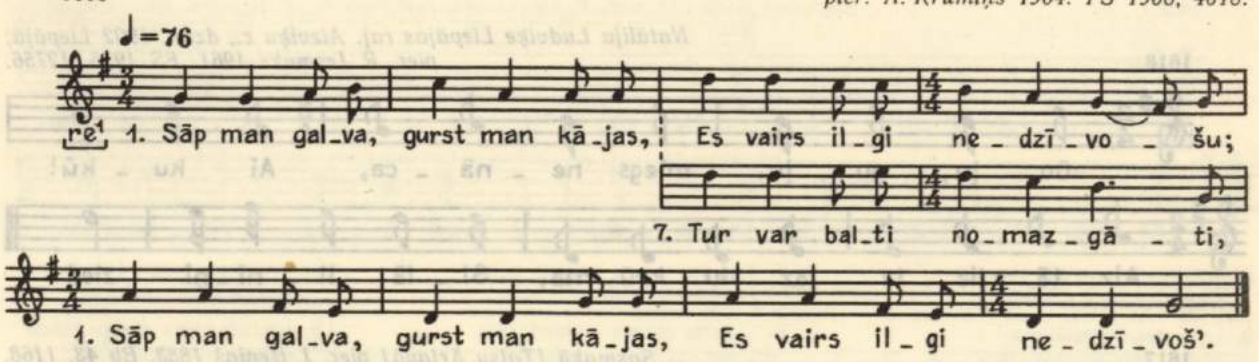
9. Vienu podu izmazgāj',
Vēl bij mella kā čigāns.

10. Otru podu izmazgāj',
Nu jau tāda puspelēk'.

11. Trešu podu izmazgāj',
Nu ir balta kā vāciet'.

12. Nu drīkstēju mājās vest,
Nu citiemi parādīt.

1613 *Ansis Bergmanis Dobeles raj. Īles c., dzim. 1899 Ventspils Ēdolē; pier. A. Krūmiņš 1964. FS 1968, 4618.*

2. Kad celsiese, ies uz krogu
Saldu alu nodzertiese.

3. Saldu alu nodzertiese,
Smuku sievu lūkotiese.

4. Smuku sievu lūkojosi,
Itin melnu nolūkoju.

5. Nedrīkstēju sētā vesti,
Ne ļaudīmi parādīti.

6. Ne ļaudīmi parādīte,
Ne ar' saldi nobučoti.

7. Ved Baldines ezerāje,
Tur var balti nomazgāti.

8. Izmazgāju vienu podu,
Vēl bij melna kā čigāne.

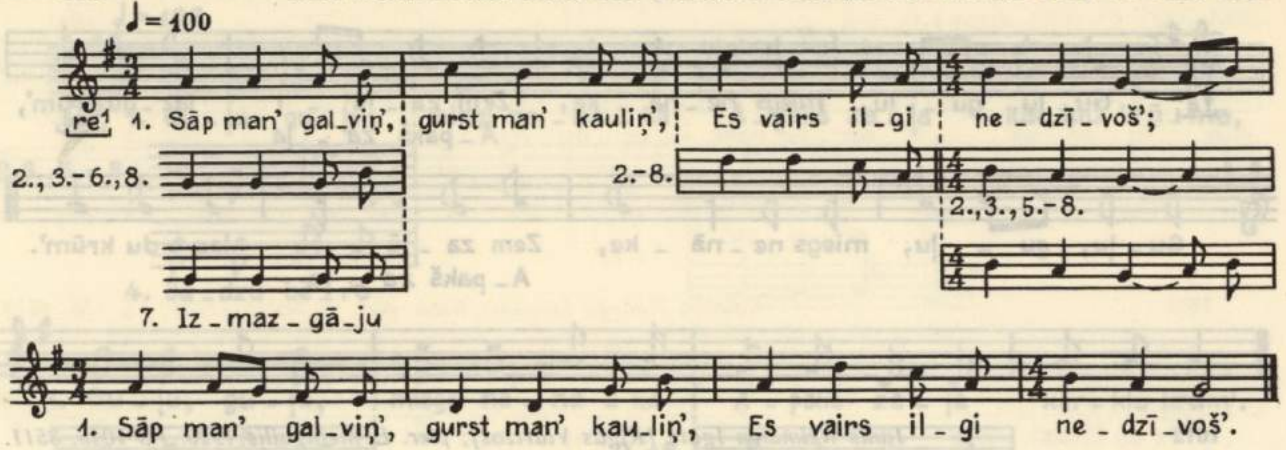
9. Izmazgāju otru podu,
Nu bij tāda puspelēka.

10. Izmazgāju trešo podu,
Nu bij balta kā zeltene.

11. Nu drīkstēju sētā vesti,
Nu ļaudīme parādīti.

12. Nu drīkstēju savu saukti,
Nu ar' saldi nobučoti.

1614 *Ieva Brauna Saldū, dzim. 1889 Ventspils Ēdolē; pier. A. Krūmiņš 1964. FS 1968, 4512.*

2. Celsies augšā, ies uz krogu
Saldu alu nodzerties.

3. Saldu alu nodzertiesi,
Smuku sievu nolūkot.

4. Par to ilgu lūkošanu
Labu melnu nolūkoj'.

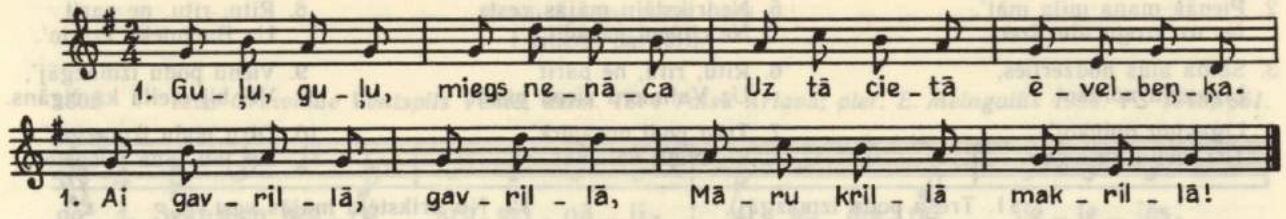
5. Ne drīkstēju mājās vesti,
Ne ļaudīmi parādīt.

6. Izmazgāju ziepju podu,
Nu tik tāda puspelēk'.

7. Izmazgāju otru podu,
Nu bij balta kā jumprav'.

8. Nu varēju mājās vesti
Un ļaudīmi parādīt.

1615 *Minna Biļķere Rigas raj. Ķekavas c., dzim. 1901; pier. P. Plakidis 1968. FS 1985, 494.*

2. Ceļos augšā, aunu kājas,
Ej' uz krogu alu dzerti.

3. Dzerdams saldu alutiņu,
Ieskatīj' sev līgaviņu.

4. Ieskatīj' sev līgaviņu
Melnu tādu kā čigānu.

5. Nevarēju mājās vesti,
Ļaudīm priekšā stādināti.

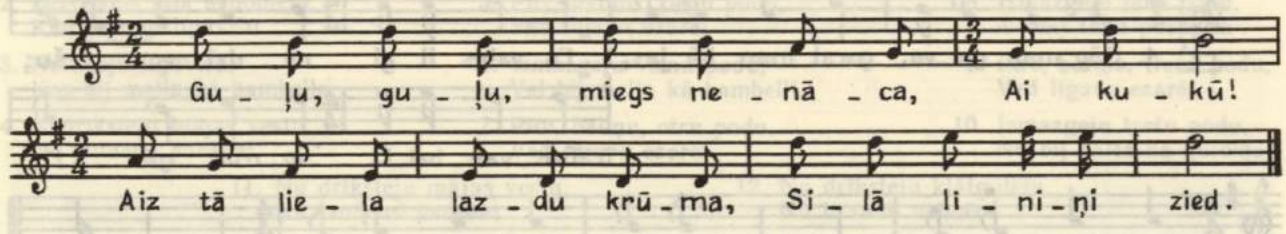
6. Izmazgāju vienu podu —
Tad bij tāda puspelēka.

7. Izmazgāju otru podu —
Tad bij tāda kā latviete.

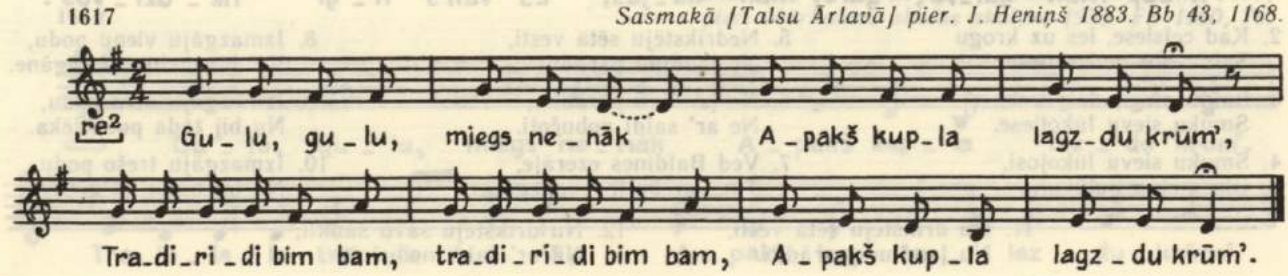
8. Izmazgāju trešu podu —
Tad bij balta kā vāciete.

9. Nu varēju mājās vesti,
Ļaudīm priekšā stādināti.

1616 *Natālija Ludviķe Liepājas raj. Aizvīķu c., dzim. 1902 Liepājā; pier. R. Iermaks 1961. FS 1955, 12756.*

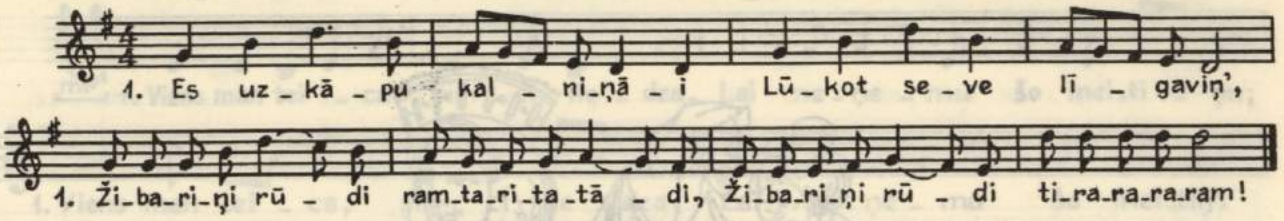

1617 *Sasmakā [Talsu Ārlavā] pier. J. Heniņš 1883. Bb 43, 1168.*

1618

Pēteris Korāts Liepājas Vecpilī, dzim. 1871 Aizputes Alsungā; Rigā pier. E. Melngailis 1948. LMFM, I, 1059.

2. Nolūkoju līgaviņu
Mazu, mellu kā bambāl'.

3. Ne drīkstēju sētā veste,
Ne ļaudīmi parādīt.

4. Es vaicāju māmiņai:
Ko būs mane nu darīt?

5. Pērc, dēliņi, ziepju podu,
Ved Balbieres ezarā!

6. Pirmo podu izmazgāju,
Vēl bij mella kā bambāl'.

7. Es vaicāju māmiņai:
Ko būs mane nu darīt?

8. Pērc, dēliņi, otru podu,
Ved Balbieres ezarā!

9. Izmazgāju otru podu,
Nu bij tāda puspelēk'.

10. Es vaicāju māmiņai:
Ko būs mane nu darīt?

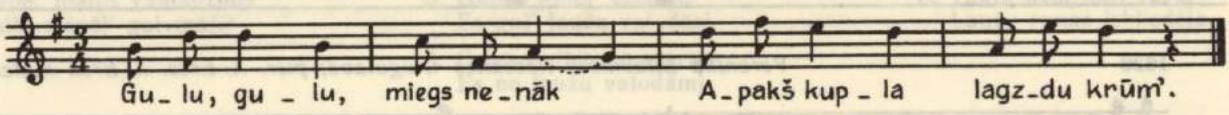
11. Pērc, dēliņi, trešu podu,
Ved Balbieres ezarā!

12. Izmazgāju trešu podu,
Nu bij balta kā jumprava.

13. Nu drīkstēju sētā veste,
Nu ļaudīmi parādīt.

1619

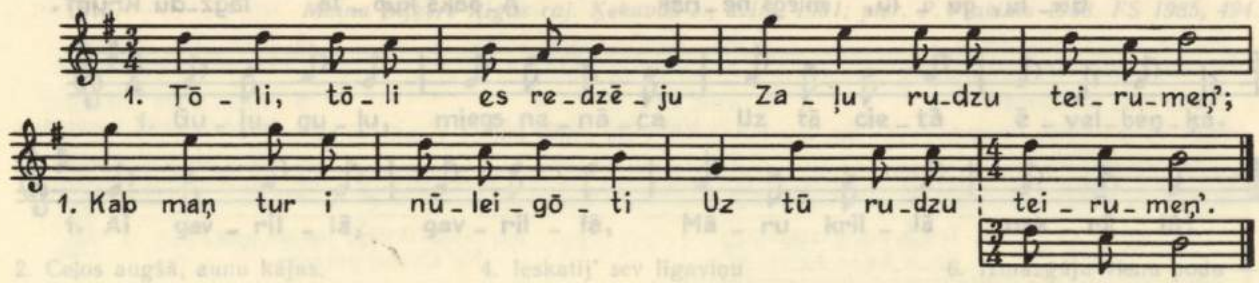
Sasmakā [Talsu Ārlavā] pier. J. Heniņš 1883. Bb 43, 1169.

Dažādas dziesmas par precībām

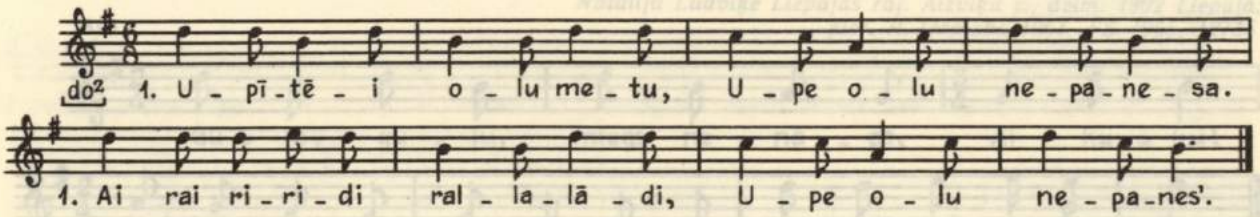
1620 *Veronika Lilavniece Rēzeknes Gaigalavā; pier. Ā. Erss. Ā. Ersa materiāli.*

2. Saretējis ūzuleņši
Gaida bišu ilinūt;
Saretējis tautu dālsi
Gaida mani izaugūt.

3. Cerēj' mani tautu dālsi
Nu rudiņa da rudiņ';
Viņš nūveita carādamsi,
Es kai rūze nūzidēj'.

1621 *Liepājas Nīcā (?) pier. V. Dārznieks, rediģējis E. Melngailis. FS 1045, 3386.*

2. Kā būs mane tik jaunaji
Panest ļaužu valodiņas.

3. Upe nesa līgodama,
Meita žēli raudādama.

4. Gulbis pelde pa ūdeni,
Es pa ļaužu valodāmi.

5. Ceļas gulbis no ūdeņa,
Es no ļaužu valodāmi.

6. Ne ūdenis gulbim lipa,
Ne man ļaužu valodiņas.

7. Ļaudis mana vainas cēla,
Es pacēlu vaiņadziņu.

8. Cauris manis vaiņadziņis,
Caur iet ļaužu valodiņas.

9. Droši bridu to upīti,
Zināj' — oļi dibināi.

10. Droši ņēmu to meitiņu,
Zināj' labu tikumiņu.

11. Pilna upe baltu ziedu,
Nedrīkstēju pāri bristi.

12. Tautiets, mani žēlodamis,
Laipā lika zobentiņu.

13. Ļaudis teica manu laimi
Ūdenī noslīkušu.

14. Mana laime kalniņāi
Pin sidraba vijumiņu.

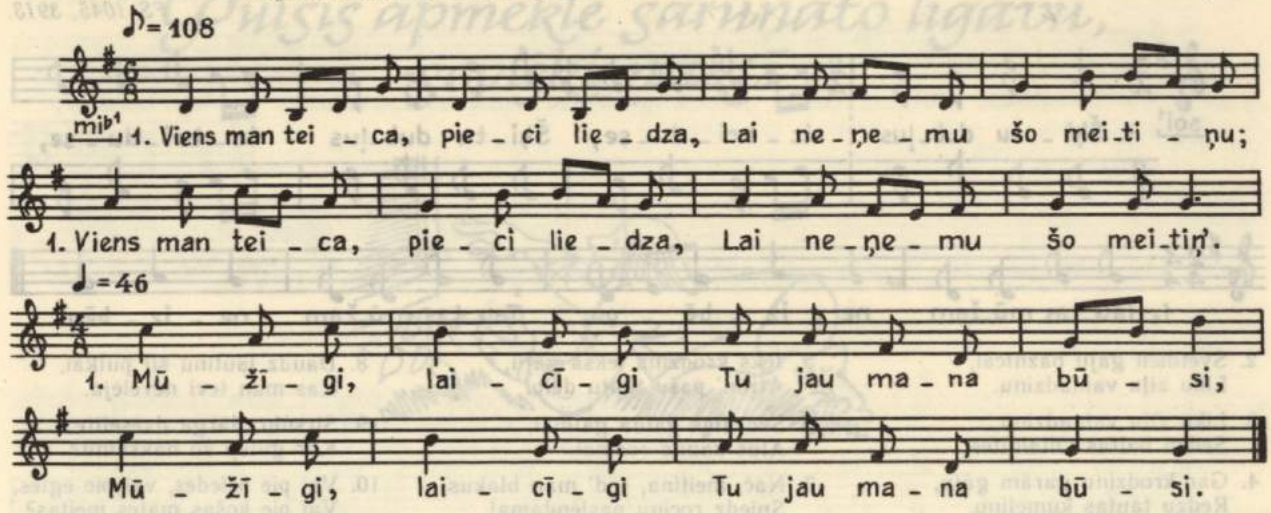
15. Izpinusi vijumiņu,
Pin pie laba tautu dēla.

16. Redz, kā koši noziedēja
Vēja lauzta ābelīte.

17. Redz, kā koši izprecēja
Vainojamu mātes meitu.

18. Vaino sīvu, vaino dzedru,
Vaino darbu nemākošu.

1622 *Augusts Lācis Ventspils raj. Jūrkalnes c., dzim. 1915; pier. V. Bendorfs 1969. FS 1988, 157.*

2. Teicējami cimdu pāri,
Liedzējiemi ļaunus vārdus.

3. Kāpēc manis vaiņadziņis
Šķībi stāvēj' galviņāji?

4. Kā tas šķībi nestāvēsi —
Pilns ar ļaužu valodāmi.

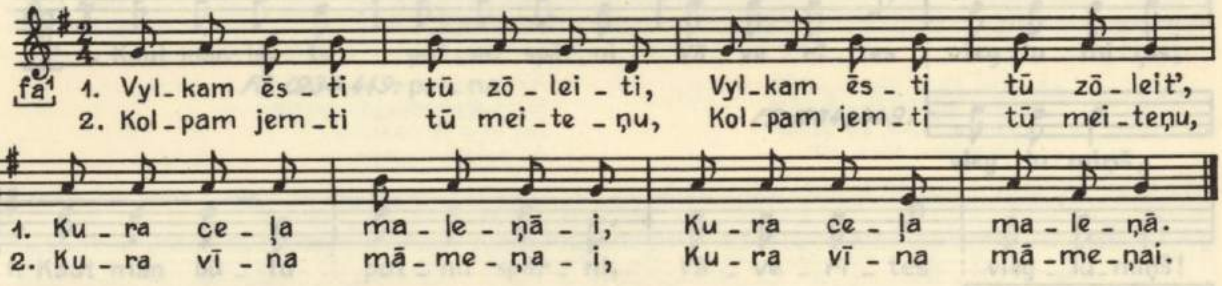
5. Gulbis gulēj' ezerāji,
Es guļ' ļaužu valodāsi.

6. Ceļas gulbis no ezera,
Es no ļaužu valodāmi.

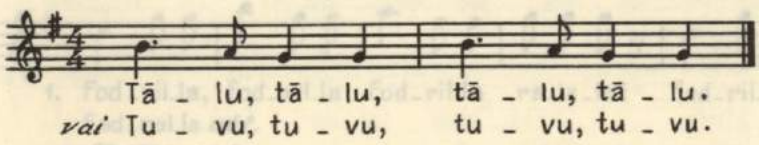
7. Ūdens gulbi izmazgāja,
Spožu, baltu darināja.

8. Tautu dēla mīļi vārdi
Ļaužu runas izkliedēja.

1623 *Sofija Zagorska Kārsavā; pier. P. Dambis 1958. FS 1940, 7109.*

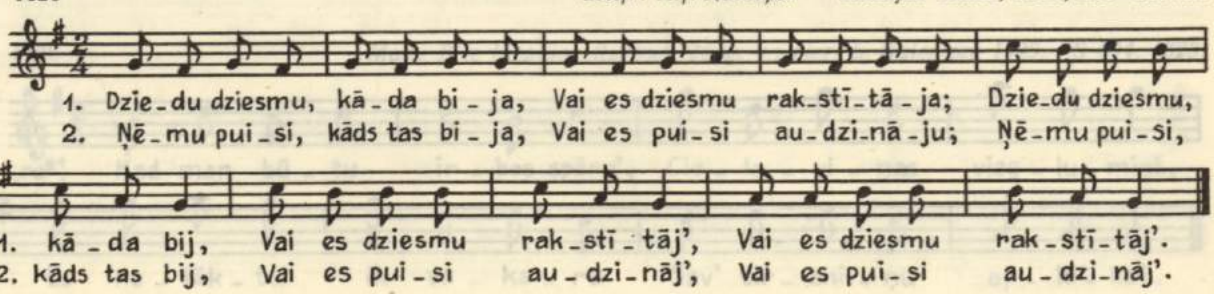

1624 *Alvīna Ķipere Jēkabpils raj. Sēlpils c., dzim. 1901; pier. I. Grauzdiņa 1970. FS 1995, 2268.*

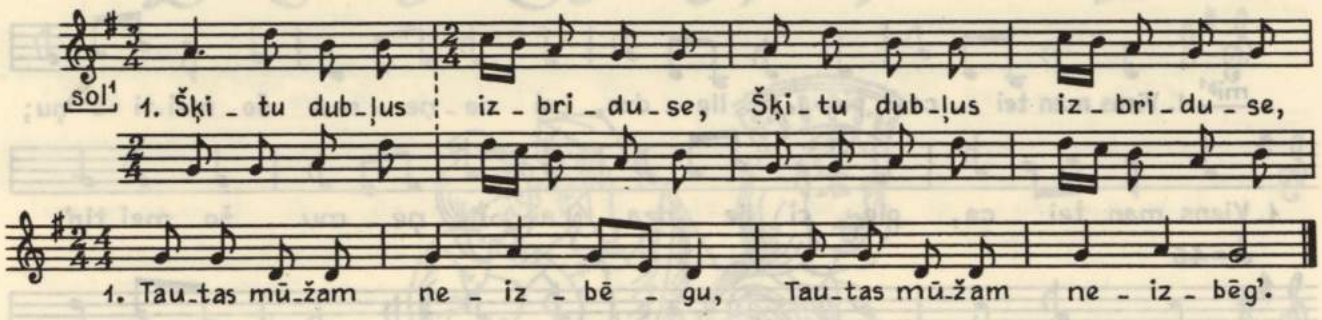

Pierakstītajas piezīme. Ligavainis pakāpjas kalnā un ziņo, no kurienes ņem ligavu — no tālas vai tuvas malas.

1625 *Trīne Pleive un Ilze Lielā Rigas Jumpravā; iesk. E. Paegle 1912, atšifr. Alf. Kalniņš. — Latvijas Saule, 1924, 21.—22. nr.*

Marģieta Pipare Paliepģiros [Kretingas Palangā], dzim. 1870; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 3913.

2. Svētdien gāju baznīcāi,
Liku zīļu vainadzinu.

3. Liku zīļu vainadzinu,
Sedžu baltas villainītes.

4. Gar krodzinu garām gāju,
Redzu tautas kumelinu.

5. Iekš krodzina iekšā gāju,
Atron' pašu tautu dēlu.

6. Sēd viņš galda galināi,
Alus kanna rocināi.

7. Nāc, meitina, sēd' man blakus,
Sniedz rocinu paslēpdama!

8. Daudz ļautinu šij pulkāi,
Kas man tevi nevēleja.

9. Sirsnin, dārga dvēselīte,
Kur gulēji šo naksninu?

10. Vai pie priedes, vai pie egles,
Vai pie košas mātes meitas?

11. Nej pie priedes, nej pie egles,
Nej pie košas mātes meitas.
(Starp priedīti, starp egliti,
Skuju kušķis pagalvēi.)

12. Būt' zināj'se to vietiņu,
Būt aiznes'se spilveninu.

13. Būt' aiznes'se spilveninu,
Pāri baltu paladzinu.

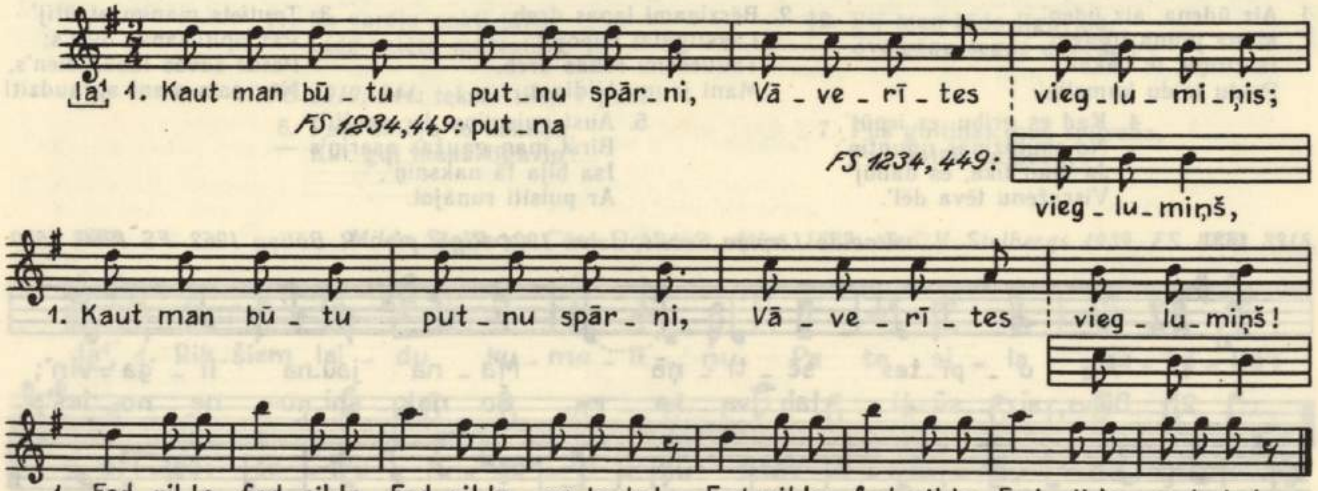
Puisis apmeklē sarunāto līgavu, sevišķi naktī

PUIŠA DZIESMAS

[Madonas] Kraukļos pier. M. Gubene ap 1891. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 2358.

1627 *Made Rudzīte Madonas Bērzaunē, 68 g. v.; pier. J. Rudzītis 1931. FS 1234, 449.*

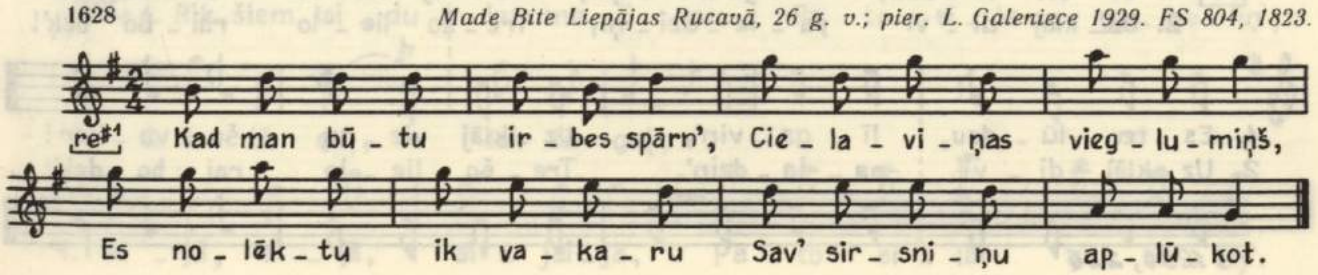

FS 1234, 449:

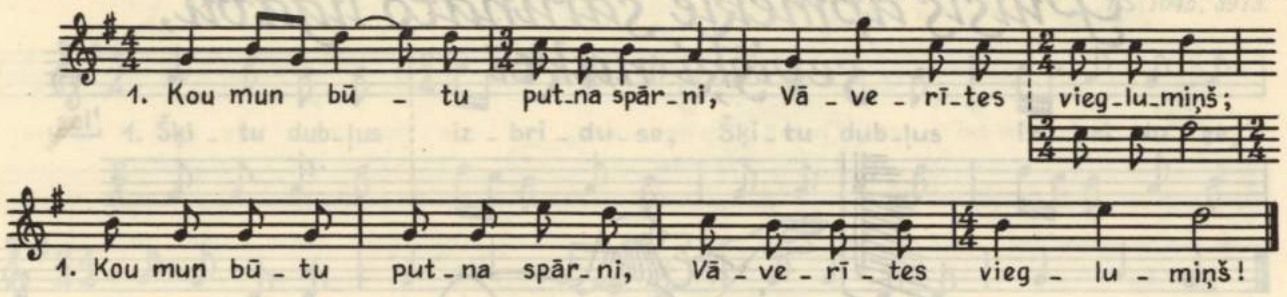
2. Es to savu sirdspuķīti
Ik vakaru apmeklēt'.

3. Ik vakaru apmeklētu,
Ik vakaru nobučot'.

1628 *Made Bite Liepājas Rucavā, 26 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 1823.*

1629 *Madonas Bērzaunē pier. J. Kreics 1927. FS 529, 190.*

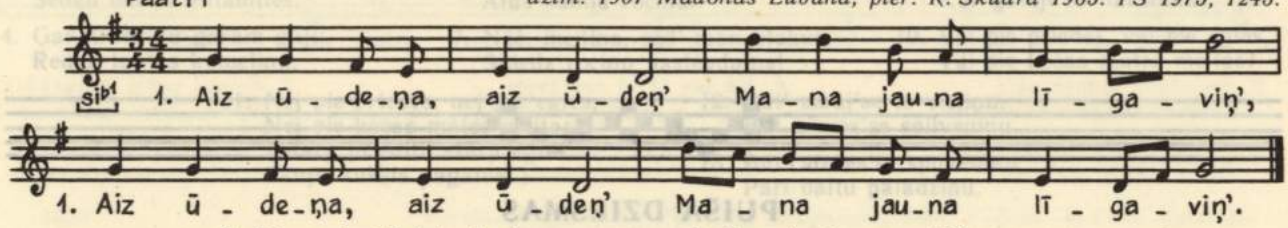

2. Tod as sovu sirdspuķīti
Ik vokora opmaklāt'.

3. Ik vokora opmaklātu,
Ik vokora nuobučuot'.

1630 *Anjüle Baltmane Aknīstes raj. Vecumu c., 65 g. v., dzim. Iēkabpils Mēmelē; pier. V. Sams 1952. FS 1895; 5272, 2057. Paulina Dargevica Bauskā, dzim. 1907 Madonas Lubānā; pier. R. Skudra 1965. FS 1975, 1243.*

Paātri

2. Dievs, aizsūti labvakar',
Šo naksniņu nenoieš'.

3. Šo naksniņu es gulēš'
Baltābola kalniņā.

FS 1975, 1243:

1. Aiz ūdeņa, aiz ūdeņ'
Mana jauna līgaviņ'.
Ik rītiņu, ik vakar'
Peldu laidu kumeliņ'.

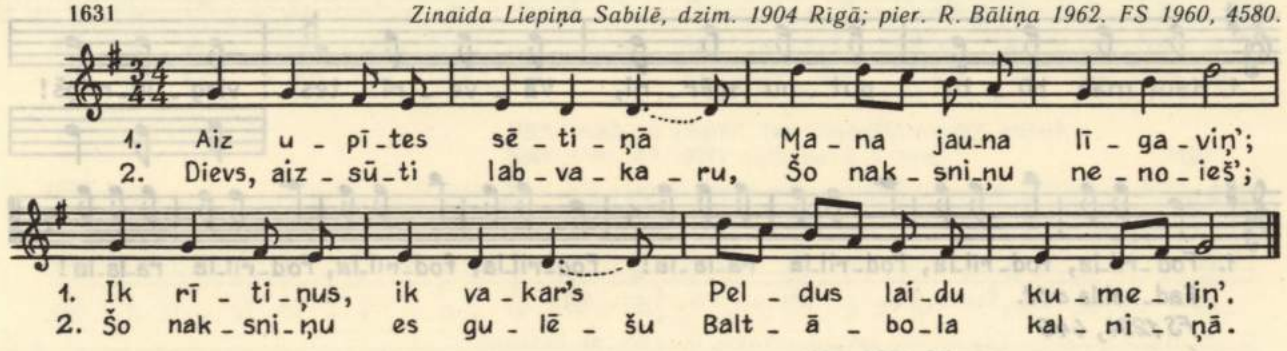
2. Bērziņami lapas dreb,
Lakstīgalai laipojot.
Tautiešami rokas dreb,
Mani jaunu bildinot.

3. Tautiets manim atsūtīj'
Pār upīti labas dien's;
Patur savas labas dien's,
Nāc pats mani apraudzīt!

4. Kad es gribu, es iepūt',
No smildziņas uguntiņ';
Ja man tika, es dabūj'
Visraženu tēvā dēl'.

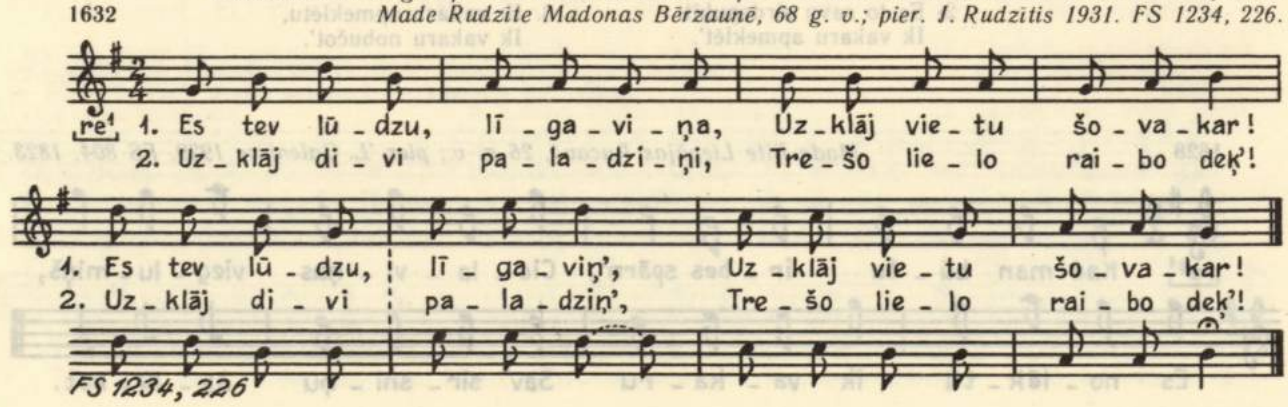
5. Aust gaismiņa, lec saulīt',
Birst man gaužas asariņ's —
Īsa bija tā naksniņ',
Ar puisīti runājot.

1631 *Zinaida Liepiņa Sabilē, dzim. 1904 Rigā; pier. R. Bāliņa 1962. FS 1960, 4580.*

Valmieras Umurgā ap 1890 dzirdētu dziesmu pier. E. Ādamsons Limbažos 1929. FS 781, 1123.

1632 *Made Rudzīte Madonas Bērzaunē, 68 g. v.; pier. J. Rudzītis 1931. FS 1234, 226.*

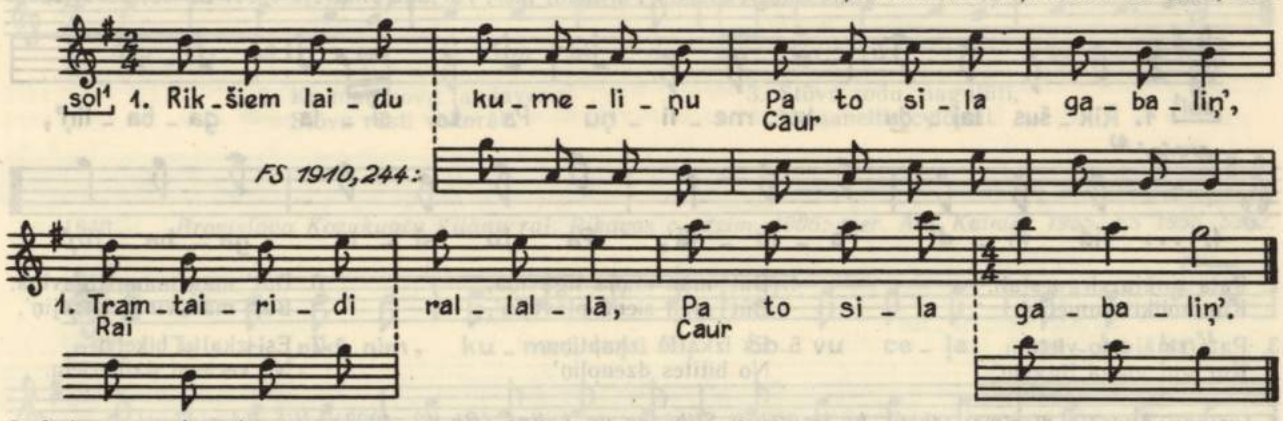
FS 1234, 226:

1. Es tev lūdzu, līgaviņa,
Patais' vietu šovakar!

2. Kad vietiņa pataisīta,
Nāc tu pati klātgulēt!

1633

Emma Jansone Cēsu Kosā, 62 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 723. Kārlis Sebris Gaujenas raj. Lizuma c., 81 g. v., dzim. Valkas Sinolē; pier. Ald. Kalniņš 1954. FS 1910, 244.

2. Lai es savu līgaviņu
Vēl sastaptu sētiņā (dārziņā).

3. Ja tā guli, lai tā guli,
Manis dēļ lai neceļas.

4. Pats zināju to stallīti,
Kur laist savu kumeliņ'.

5. Pats zināju to vadzīti,
Kur kārt savu cepurīt!

6. Pats zināju to gultiņu,
Kur guļ mana līgaviņ'.

7. Pus gultiņas paladziņ',
Pus baltāi spilventiņ'.

8. Rītā agri celdamiesi
Abi divi gauži raud.

9. Vienam žēli projām ieti,
Otram žēli še palikt.

10. Bij manam kumeļami
Zvaigžņu sega mugurā.

11. Es varēju nakti jāti,
Līdz uzlēca mēnestiņš.

12. Bij man tāda līgaviņa,
Zvaigžņu segas audējiņ'.

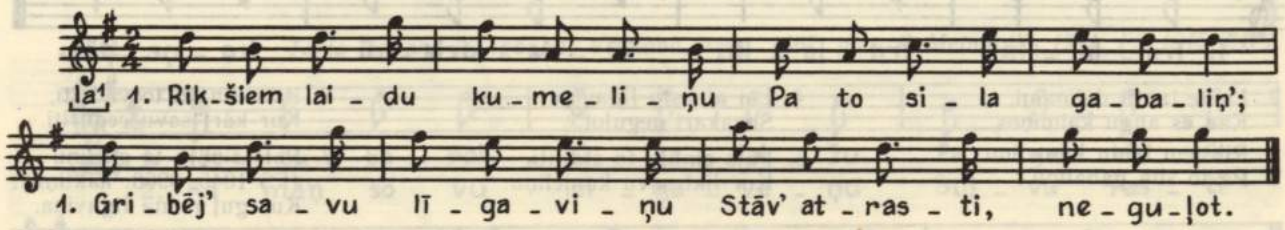
FS 1910, 244: tekstā tikai 7 panti.

6. Pats zināju to kaktiņu,
Kur guļ mana līgaviņ'.

7. Pus gultiņas, pus spilvena,
Pus baltāi paladziņ'.

1634

Milda Stelberga Cēsu Drabešos, dzim. 1893; pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 3315.

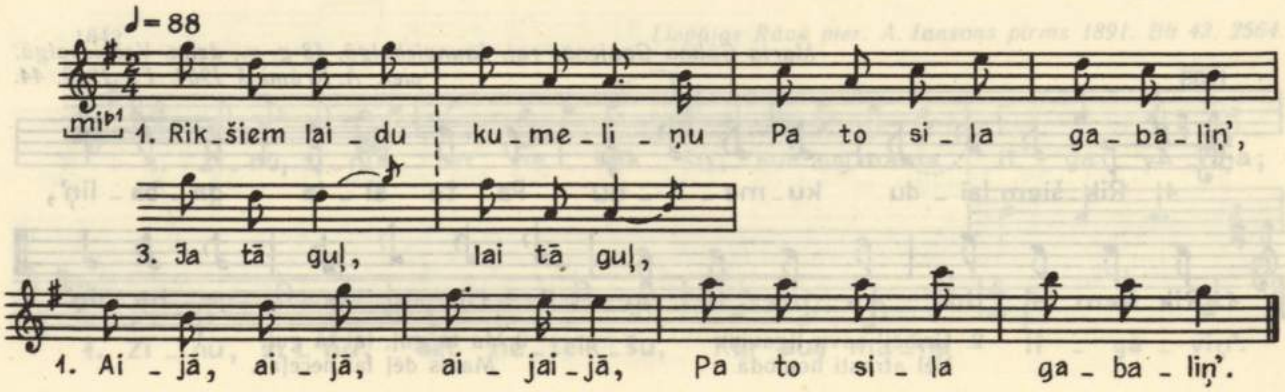
2. Ja tu guli, līgaviņa,
Manis dēļi necelies!
Pats zināju to stallīti,
Kur laist savu kumeliņ'.

3. Pats zināju to klētiņu,
Kur guļ mana līgaviņ';
Pats zināju to vadzīti,
Kur kārt svārkus, cepurīt'.

4. Ja tu mana mīļā būsi,
Vasar' siena pļāvējiņ',
Es tev kalšu izkaptiņu
No bitīšu dzeloņiem.

1635

Paulina Dargevica Bauskā, dzim. 1907 Madonas Lubānā; pier. R. Skudra 1965. FS 1975, 1240.

2. Lai es savu līgaviņu
Vēl atrastu neguļam.

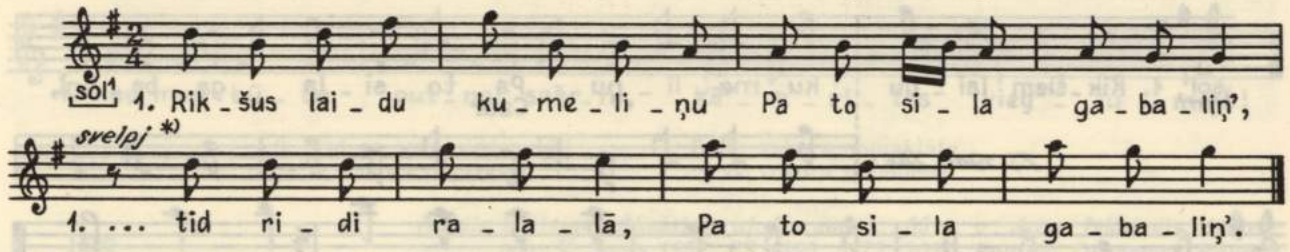
3. Ja tā guļ, lai tā guļ,
Manis dēļ lai neceļas.

4. Pats zināju to vietiņu,
Kur siet savu kumeliņ'.

5. Pats zināju to vadzīti,
Kur kārt savu cepurīt'.

6. Pats zināju to vietiņu,
Kur guļ mana līgaviņ'.

1636 *Slikšāns Jēkabpils Vārnavā; pier. Jurjānu Andrejs 1891. Bb 43; 1579, 1028.*

2. Pats zināju zirgu stali,
Kur nolikti kumeliņ'.

3. Pats zināju to vietiņu,
Kur guļ mana līgaviņ'.

4. Būt' man mana līgaviņa,
Būt' man siena pļāvējiņ',

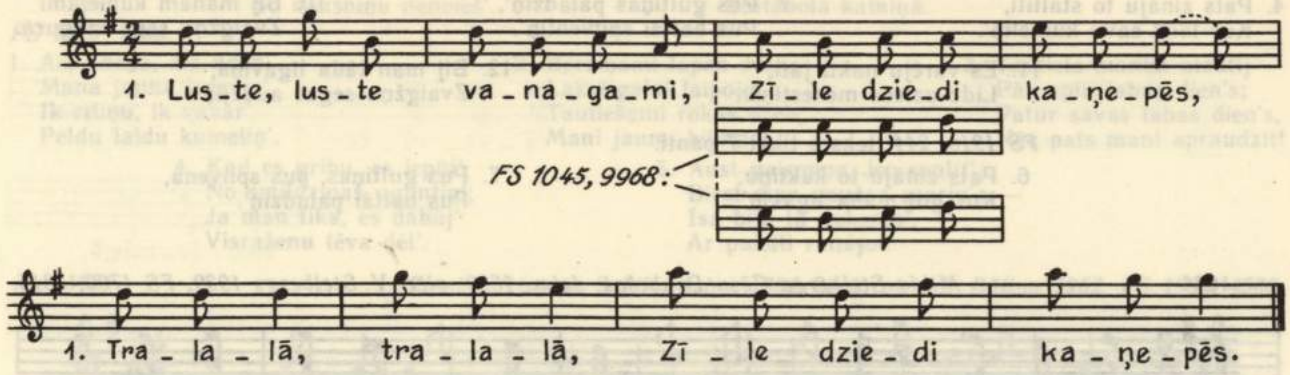
5. Es izkaltu izkaptiņu
No bitītes dzenoliņ'.

6. Būt' man mana līgaviņa,
Būt' man vina dzērējiņ',

7. Es izkaltu biķerīti
No veciemi dālderiem.

* *Jurjānu Andreja piezīme; tekstā, ko iesūtījuši Slikšāns un Lejiņš (Bb 43, 1028): Hik tid ridi utt.*

1637 *Jūla Šķipsna Gulbenē, dzim. 1888; pier. A. Salaks 1929 un E. Melngailis 1936. FS 170, 1374; 1045, 9968.*

2. Luste tautu dēliņami,
Kad es augu kaimiņos.

3. Rikšiem laidu kumeliņu
Pa to sila gabaliņu.

4. Lai atrastu līgaviņu
Šovakari neguļot.

5. Pats zināju to stalliti,
Kur likt savu kumeliņu.

6. Pats zināju to vadzīti,
Kur kārt savu cepurīti.

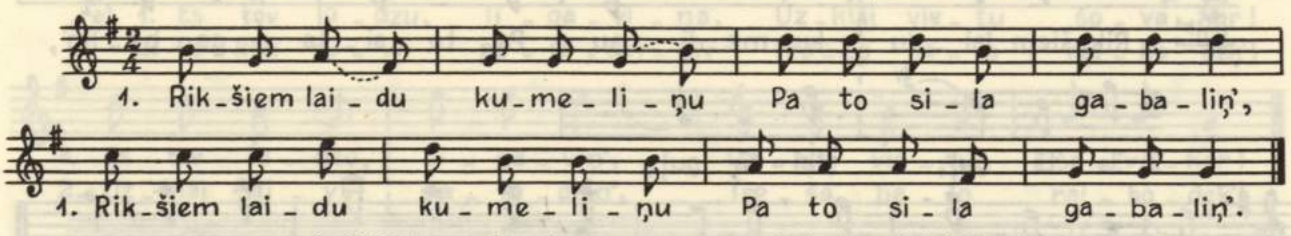
7. Pats zināju to gultiņu
(FS 1045, 9968: kaktiņu),
Kur guļ mana līgaviņa.

8. Es ar savu līgaviņu
Uz pusītes vien dzīvoj'.

9. Pus gultiņas, pus spilvena,
Pus baltāi paladziņa.

Marta Galiņa Gaujenas raj. Jaunpiebalgā, 48 g. v., dzim. Vecpiebalgā; pier. A. Krūmiņš 1954. FS 1910, 44.

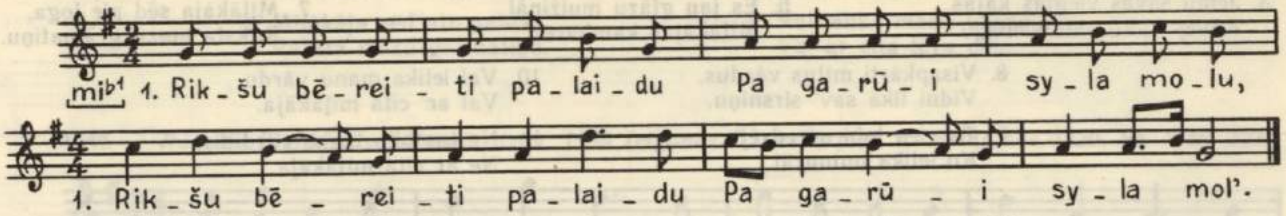
1638

2. Gribēj' savu līgaviņu
Vēl atrasti nomodā.

3. Ja tā guļ, lai tā guļ,
Manis dēļ lai neceļas.

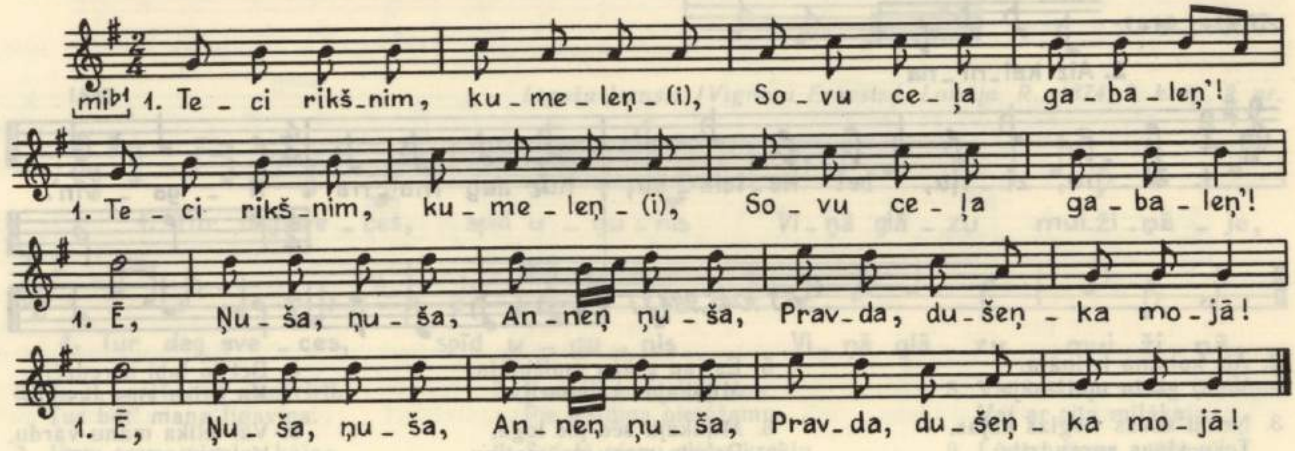
1639 *Anna Vilcāne un Jezups Vilcāns Daugavpils Vārkavā, dzim. 1869 un 1874; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8458.*

2. Ka maņ sovu ļaudaveņu
Stōvu rasti vokorāi.

3. Stōvu rodu, naguļūti,
Vyļnaneitis cylōjūti.

1640 *Broņislava Kozukupča Viļānu raj. Rikavas c., dzim. 1906; pier. Ald. Kalniņš 1955. FS 1955, 5262.*

2. Lai atrodu leigaveņu
Krāslā sādūt, naguļūt.

3. Manis dēļ, leigaveņa,
Jo tu guli, nazaceļ!

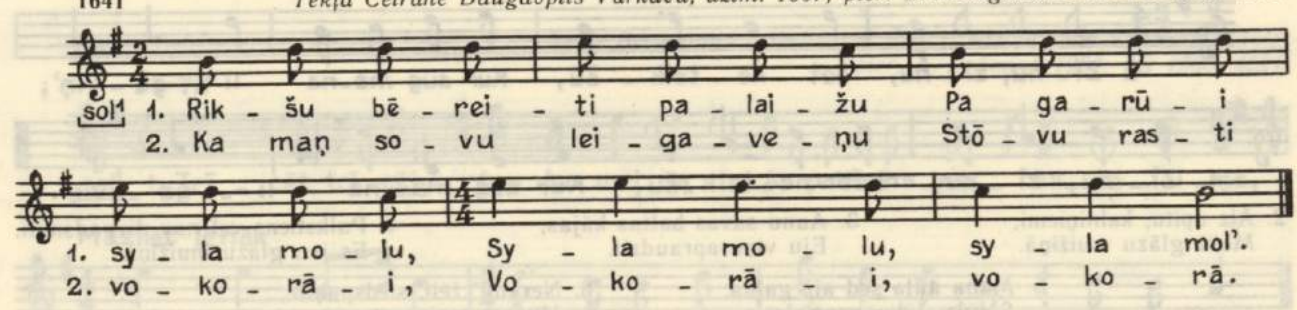
4. As zynōju tū staleiti,
Kur likt sovu kumeleņu.

5. As zynōju tū nagleņu,
Kur kōrt sovu capureiti.

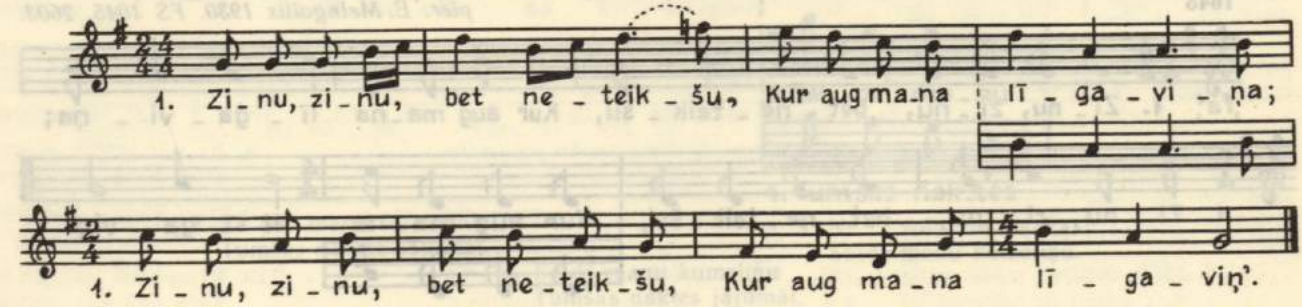
6. As zynōju tū guļteņu,
Kur guļ muna leigaveņa.

7. As tautīti pavadēju,
Pīsacēju otkon nōkt.

1641 *Tekļa Čeirāne Daugavpils Vārkavā, dzim. 1867; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 8471.*

1642 *Liepājas Rāvā pier. A. Jansons pirms 1891. Bb 43, 2564.*

2. Viņai kalna galiņāi,
Viņai glāzu muižiņāi.

3. Jēmu savas vieglas kājas,
Kavēj' savu saldu miegu.

4. Pulkstens vēl nav divpadsmit,
Es jau glāzu muižiņāi.

5. Es jau glāzu muižiņāi,
Mīļākājas kambarēi.

6. Mīļākājas kambarēi
Spoža, gaiša uguntiņa.

7. Mīļākāja sēd pie loga,
Raksta mazu grāmatiņu.

8. Visapkārti mīļus vārdus,
Vidui lika sav' sirsniņu.

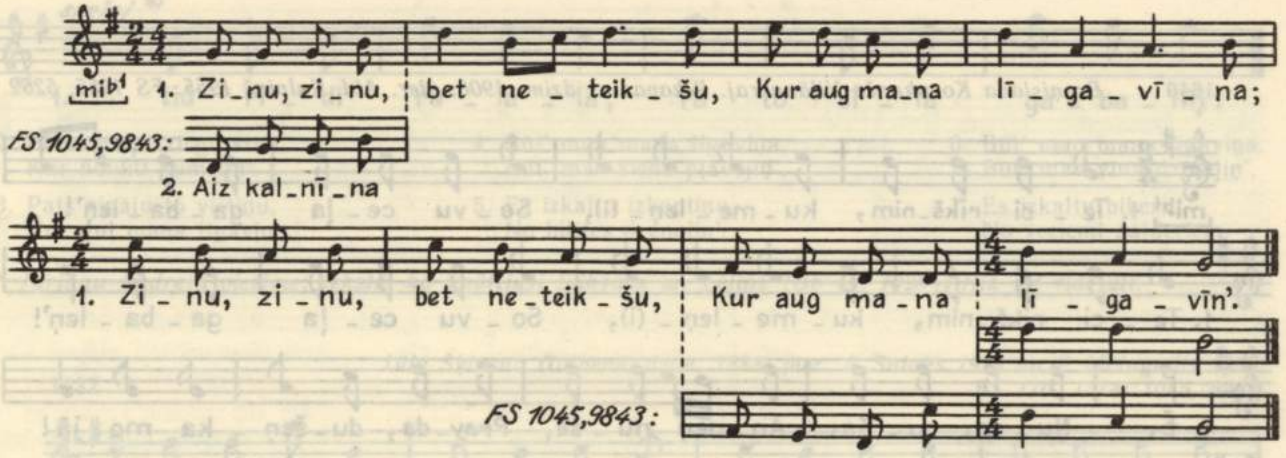
9. To vien labi neredzēju,
Ko ielika numurāi.

10. Vai ielika manu vārdu,
Vai ar' cita mīļākāja.

11. Ne tas bija mans vārdiņis,
Ne ar cita mīļākāja.

Anna Jurķe Liepājas Nīcā, dzim. 1877; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 4497.
Jēkabs Ķiburis Liepājas Bārtā, dzim. 1897; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 9843.

1643

2. Aiz kalnīna lejīnāja,
Viņāj glāžu muižīnāja.

3. Ņemu savas vieglas kājas,
Teku viņas apraudzīta.

4. Pulkstens vēl nav divpadsmita,
Es jau glāžu muižīnāja.

5. Es jau glāžu muižīnāja,
Mīļākājas kambarīja.

6. Mīļākāja sēd pie loga,
Raksta mazu grāmatīnu.

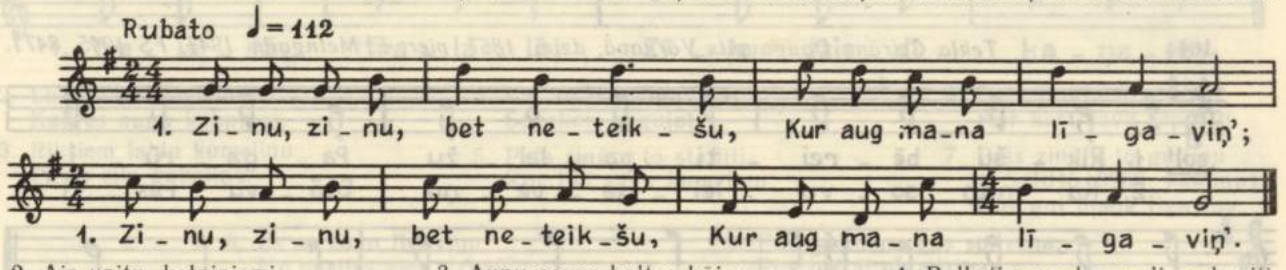
7. Vidū savu sirdi lika,
Visapkārti mīļus vārdus.

8. Bet to labi neredzēju,
Ko ielika virsrakstāja:

9. Vai ielika manu vārdu,
Vai i cita tēva dēla.

10. Manu vārdu neielika,
Lika cita tēva dēla.

1644 *Ieva Bendorfa Ventspilī, dzim. 1900 Aizputes Jūrkalnē; pier. V. Bendorfs 1975. FS 1988, 753.*

2. Aiz upitu, kalniņiemi,
Mazā glāzu muižiņā.

3. Aunu savas baltas kājas,
Eju viņu apraudzīt.

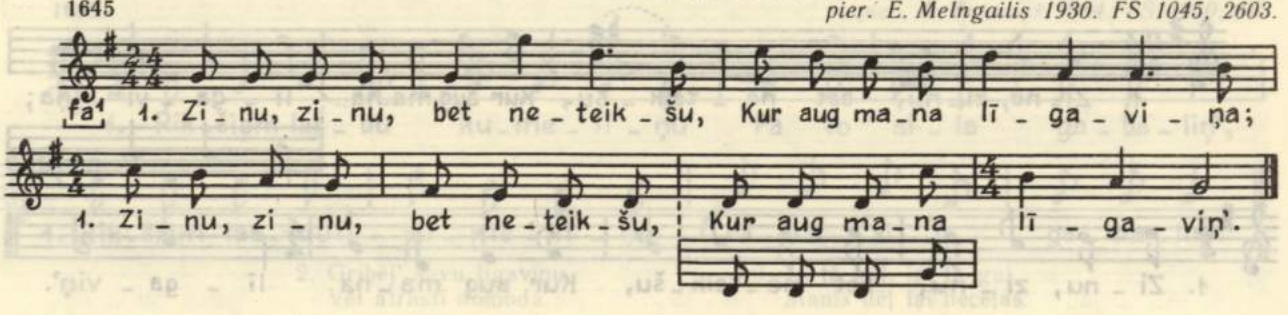
4. Pulkstiens vel nav divpadsmiti,
Es jau glāzu muižiņā.

5. Mana mīļa sēd aiz galda,
Slauka žēlas asariņ's.

6. Neraud' žēli, sirdspuķīte,
Mūžam tevi neatstās!

Jūle Vigande Kuldigas Rendā, dzim. 1870 Ventspils Usmā;
pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 2603.

1645

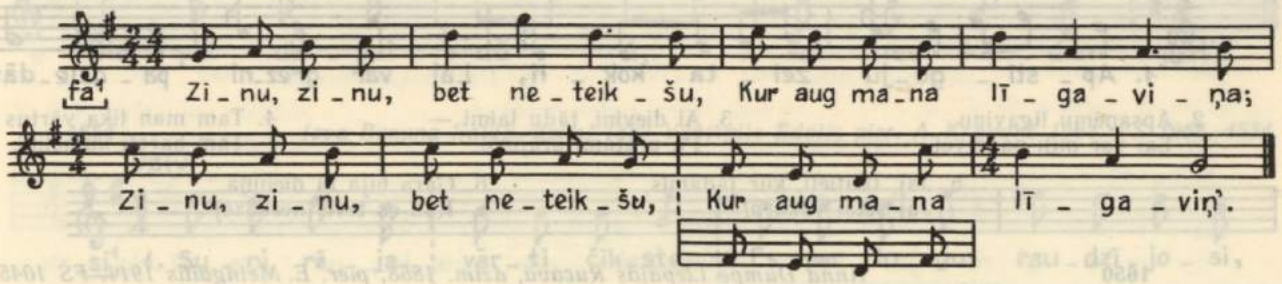
2. Viņā glāžu muižiņāi,
Tur aug mana līgaviņa.

3. Mīļākāja sēd aiz galda,
Raksta mazu grāmatiņu.

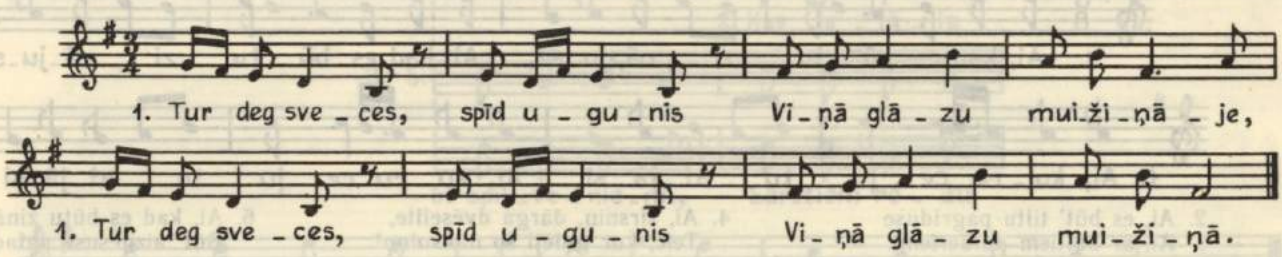
4. To es labi neredzēju,
Ko ielika burtiņāi.

5. Vai ielika manu vārdu,
Vai ar cita tēva dēla.

1646 *Rūdolfs Blankfelds Tukumā, dzim. 1905 Jelgavas Džūkstē; pier. E. Melngailis 1930. FS 1045, 2231.*

1647 *Līgošu Iernsts [Vigneru Ernests]. Latvija. R., 1874, 2. krāj., 2. nr.*

2. Kaut varētu tur aizskrieti,
Tur būt' mana līgaviņa.

3. Jēmu savas vieglas kājas,
Kavēj' savu miedziņu, ja.

4. Kad aizskrēju, tur apstājos
Un pie loga skatījosi.

5. Redzēj' savu līgaviņu
Pie galdiņa piesēžamu.

6. Šuj tā vienu slēžu kreklu,
Vilē zīda nēzdaudziņu.

7. To vien labi neredzēju,
Ko ielika numurāje.

8. Vai tas bija mans vārdiņis,
Vai ar cita mīļākaja.

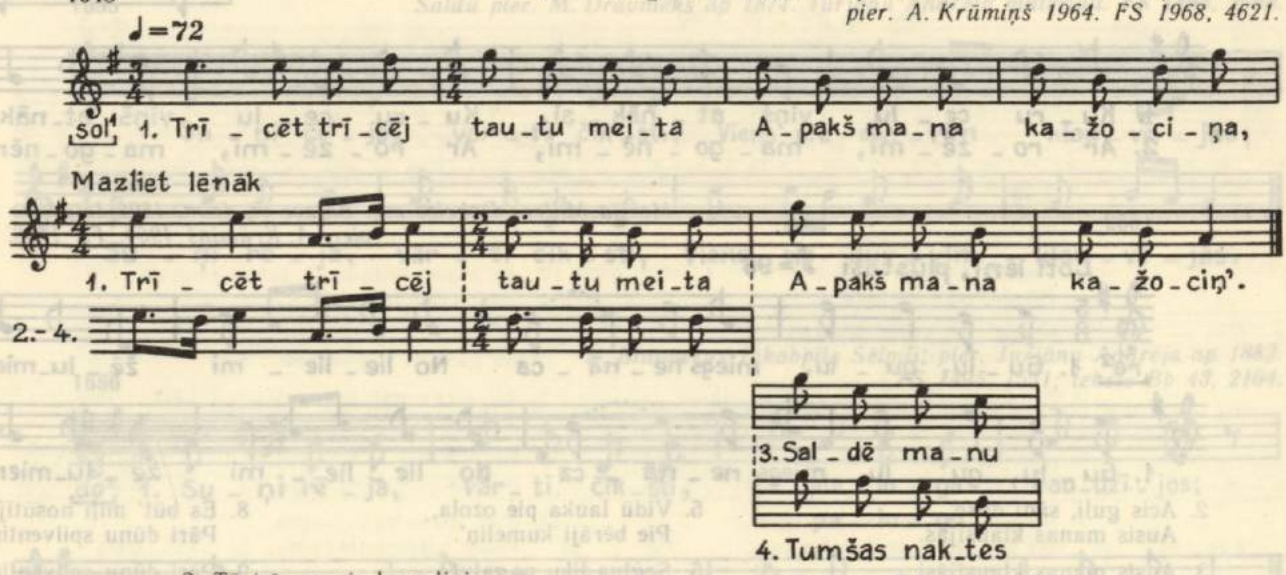
9. Lūdzu dievu, vēlējosi,
Kaut actiņas tā paceltu.

10. Kad actiņas tā pacēla,
Tūdaļ mani ieraudzīja.

11. Pretim nāca smiedamāsi,
Baltas rokas klapēdama.

12. Sniedza roku, deva mutes,
Šķiņķo zelta gredzentiņu.

1648 *Ansis Bergmanis Dobeles raj. Iles c., dzim. 1899 Ventspils Edolē; pier. A. Krūmiņš 1964. FS 1968, 4621.*

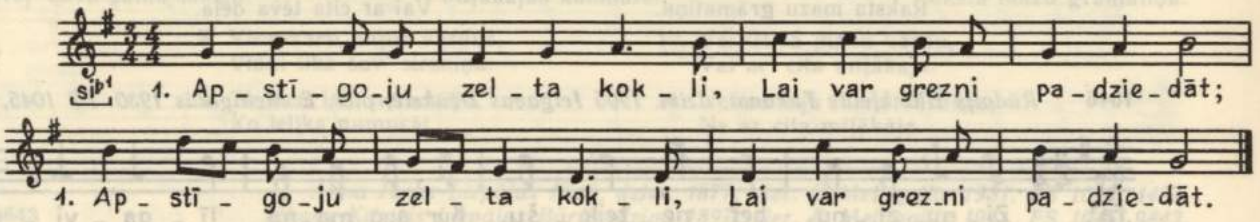
2. Tā trīc manis kumelinis
Tumšas naktes jājumāi.

3. Ne tā sola, ne atsaka,
Saldē manu kumeliņu.

4. Saldē manu kumeliņu
Tumšas naktes jājumāi.

DIALOGA DZIESMAS

1649 *Irma Kurševica Rigā, dzim. 1904 Madonas Tirzā; pier. A. Krūmiņš 1959. FS 1944, 216.*

2. Apsaņēmu līgaviņu,
Lai var mīļi padzivot.

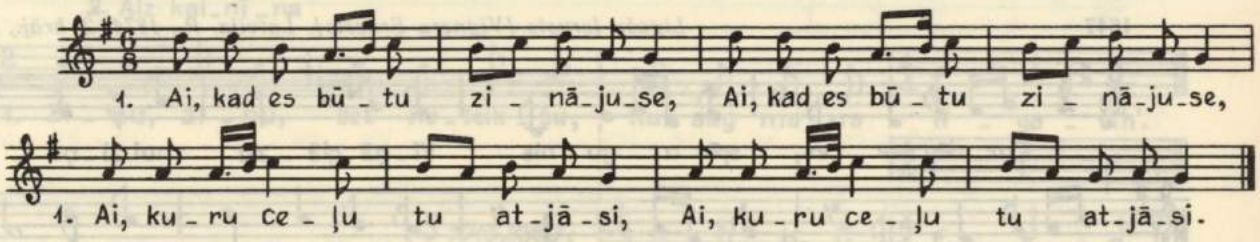
3. Ai dieviņi, tādu laimi —
Pa prātami arājiņš!

4. Tam man tika vārtus vērti,
Tam baroti kumeliņ'.

5. Jāj, tautieti, kur jādamis,
Jāj sētāi vakarā!

6. Gara bija tā dieniņa,
Kad es tevis neredzēj'.

1650 *Anna Dumpe Liepājas Rucavā, dzim. 1868; pier. E. Melngailis 1911. FS 1045, 538.*

2. Ai, es būt' tiltu pagriduse
Ai, ar baltiem dālderiemi.

3. Ai, ar baltiemi dālderiemi,
Ai, ar tiem zelta dukātiemi.

4. Ai, sirsniņ, dārga dvēselīte,
Teic, kur gulēji šo naksniņu!

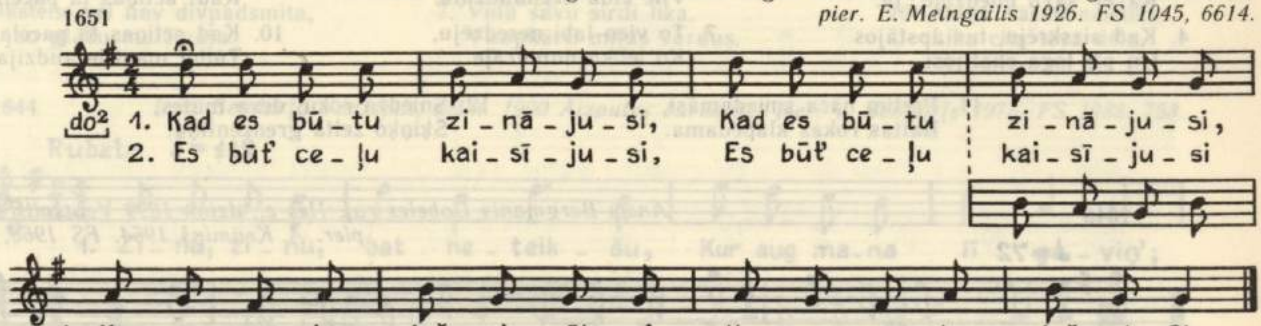
5. Ai, zem priedīti, zem eglīti,
Ai, skuju klēpis pagalvēji.

6. Ai, kad es būtu zināj'use,
Būt' aiznesuse paladziņu.

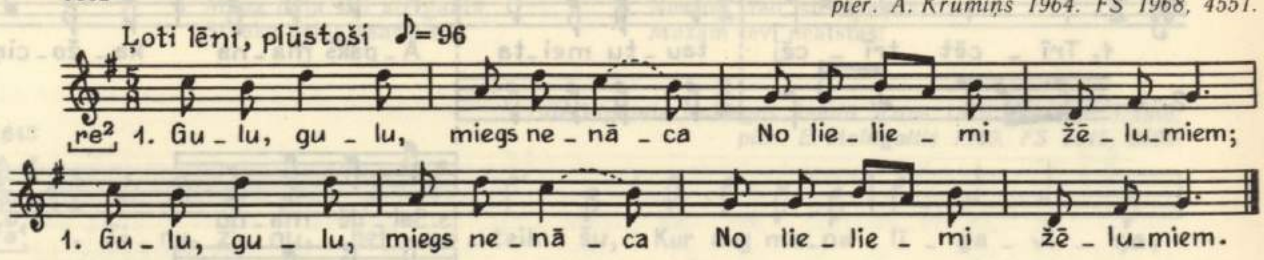
7. Būt' aiznesuse paladziņu
Ir pate nakti pārgulēj'se.

Pēteris Reinbahs Rigā, dzim. 1863 Rigas Madlienā, dziesma no Rigas Suntažiem; pier. E. Melngailis 1926. FS 1045, 6614.

1651

1652 *Marija Millere Dobeles raj. Bērzes c., dzim. 1892 Jelgavas Bēnē; pier. A. Krūmiņš 1964. FS 1968, 4551.*

2. Acis guli, sāni duse,
Ausis manas klausījās.

3. Ausis manas klausījāsi,
Kur nāks manis mīļākais.

4. Mans mīļaisi, mans dārgaisi,
Kur gulēji šo naksniņ'?

5. Vidū lauka pie ozola,
Pie bērāji kumeliņ'.

6. Seglus liku pagalvī,
Iemauktiņus apsegā.

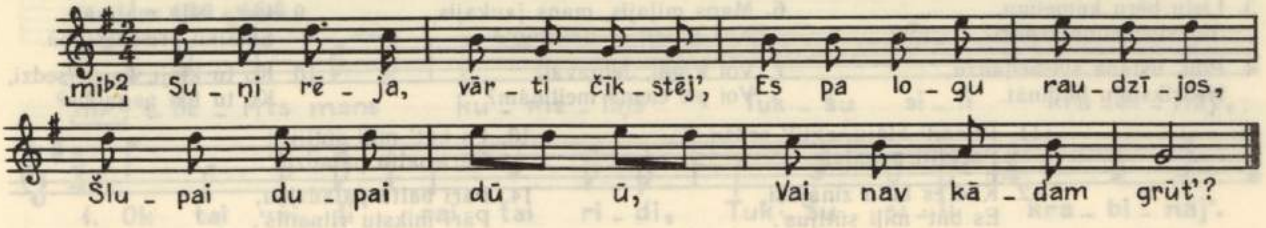
7. Kaut es būtu to zināj'se,
Es būt mīļi nosūtīj's',

8. Es būt' mīļi nosūtīj'se
Pāri dūnu spilventiņ'.

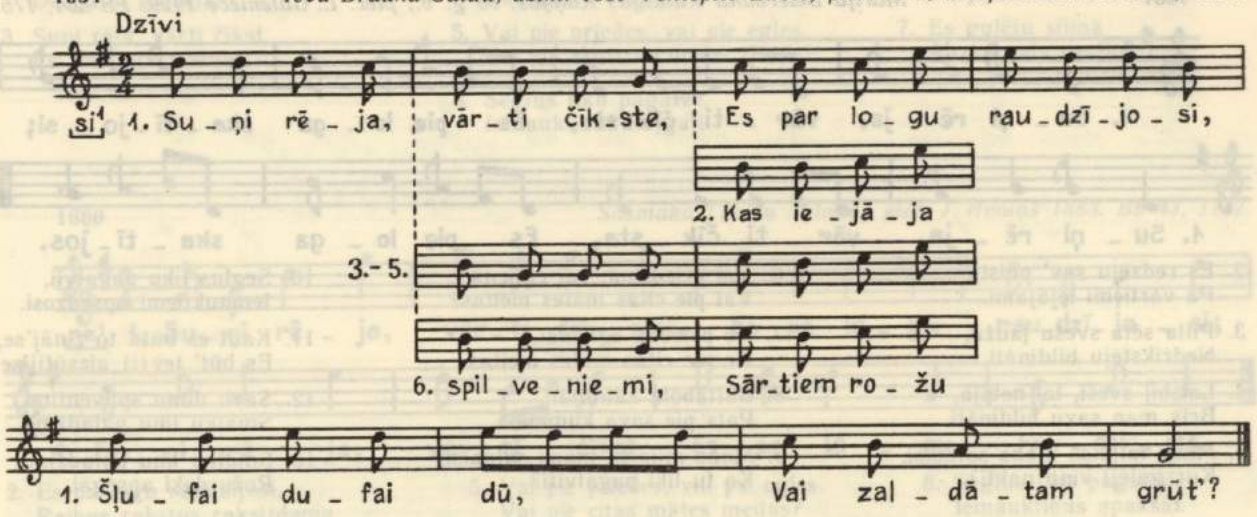
9. Pāri dūnu spilventiņu,
Izrakstītu zīda deķ'.

10. Visapkārti mīļus vārdus,
Vidū lika sav' sirsniņ'.

1653 *Ieva Didrihsone, dziesmu dzirdējusi Ventspils Ēdolē; iesk. A. Bērzkalne, atšifr. A. Salaks 1928. FS 170, 1114.*

1654 *Ieva Brauna Saldū, dzim. 1889 Ventspils Ēdolē; pier. A. Krūmiņš 1964. FS 1968, 4534.*

2. Es par logu raudzījāsi,
Kas iejāja sētiņāi.

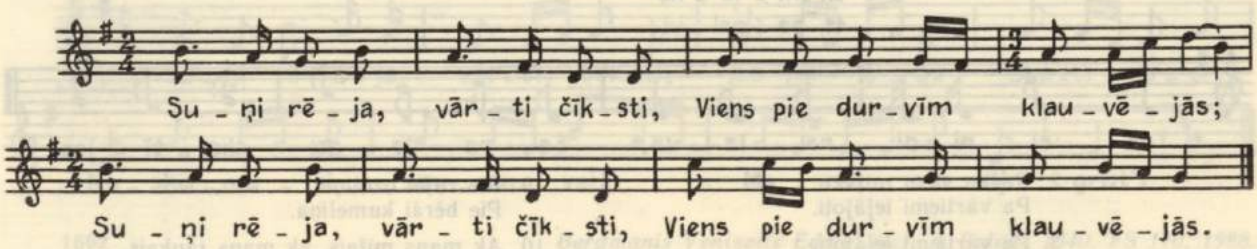
3. Pilna sēt' ar svešiem zirgiem,
Piln' istab' ar jauniem puišiem.

4. Mans mīļajis, mans baltajis,
Kur gulēsi šo naksniņu?

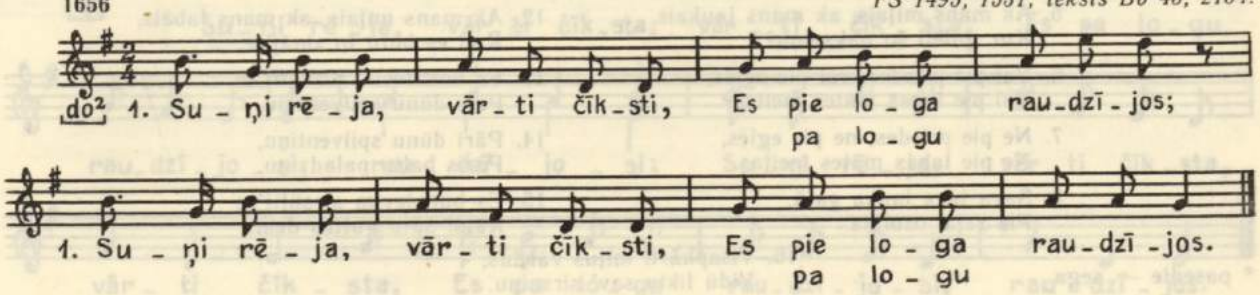
5. Es tev gultu pataisīšu
Mīkstiem dūnu spilveniemi.

6. Mīkstiem dūnu spilveniemi,
Sārtiem rožu deķīšiem.

1655 *Saldū pier. M. Dravnieks ap 1874. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 2058.*

1656 *K. Blaubergs Jēkabpils Sēlpilī; pier. Jurjānu Andrejs ap 1882. FS 1495, 1531; teksts Bb 43, 2104.*

2. Atjāj manis mīļākais
Lielu bēru kumeliņ'.

3. Lielu bēru kumeliņu,
Skaistu cauņa cepurīt'.

4. Piln' ustaba svešu ļaužu,
Nedrīkstēju bildināt.

5. Voi dzird ļaudis, voi nedzirdi,
Bij (Brīv) man savu bildināt.

6. Mans mīļajis, mans jaukajis,
Kur gulēji šo naksniņ'?

7. Voi Rīgāi, Jelgavāi,
Voi pie ciema meitiņām?

8. Ni Rīgāi, Jelgavāi,
Ni pie ciemu meitiņām.

9. Liela ceļa maliņāi,
Smalku priežu siliņā.

10. Ko tu klāji, ko tu sedzi,
Ko tu liki pagalvie?

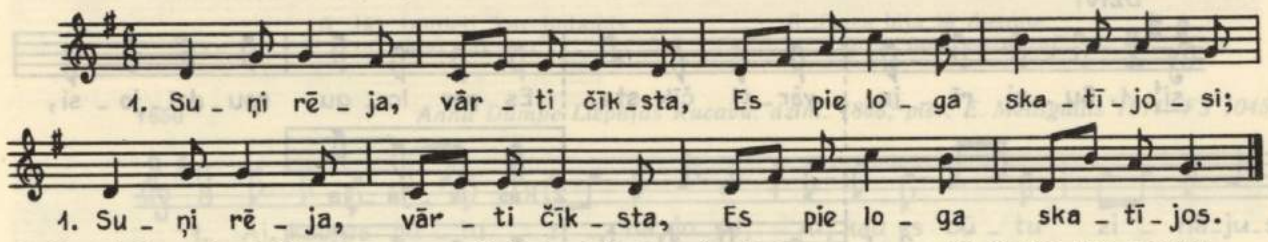
11. Priedīt' klāju, eglīt' sedžu,
Paegliti pagalvie.

12. Kad es būtu zinājusi,
Es būt' mīļi sūtījus'.

13. Es būt' mīļi sūtījusi
Pāri baltu paladziņ'.

14. Pāri baltu paladziņu,
Pāri mikstu vilnaniš'.

1657 *Marija Beierbaha Kuldīgas Raņķos, 56 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 175.*

2. Es redzēju sav' puisīti
Pa vārtiem iejājami.

3. Pilla sēta svešu ļaužu,
Nedrīkstēju bildināti.

4. Lai bij sveši, lai nebija,
Brīv man savu bildināti.

5. Mans mīļaisi, mans saldaisi,
Kur gulēji viņu nakti?

6. Vai priedienā, vai eglienā,
Vai pie citas mātes meitas?

7. Ne priedāi, eglienāi,
Ne pie citas mātes meitas.

8. Baltābola kalniņāi
Pats pie sava kumeliņa.

9. Mans mīļaisi, mans saldaisi,
Ko tu liki pagalvīti?

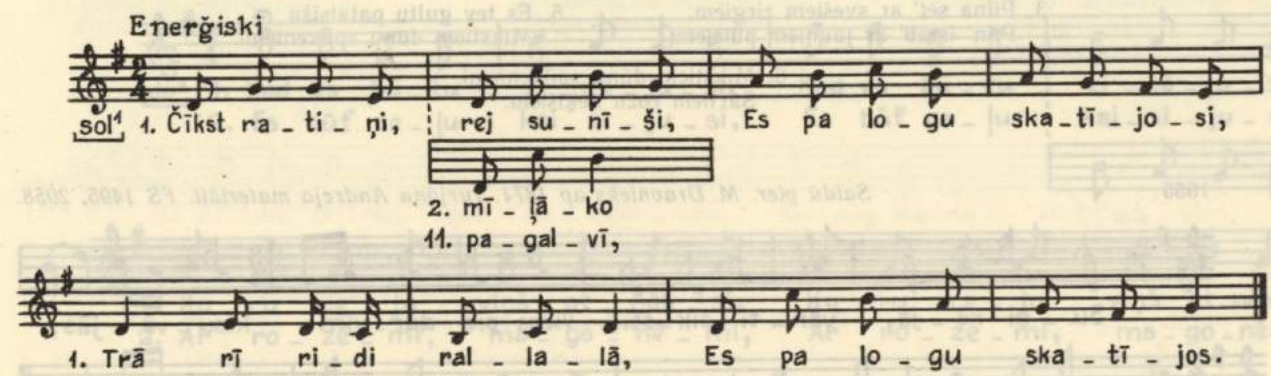
10. Seglus liku pagalvīi,
Iemauktiemi apsedzosi.

11. Kaut es būtu to zināj'se,
Es būt' tev(i) aizsūtīj'se

12. Savu dūnu spilventiņu,
Smalku linu paladziņu.

13. Smalku linu paladziņu,
Rožu deķi apsegāi.

1658 *Pēteris Priede Dobelē, 83 g. v., dzim. Jelgavas Vecsvirlaukā; pier. R. Skudra 1964. FS 1968, 629.*

2. Redzu savu mīļāko
Pa vārtiem iejājoti.

3. Pa vārtiem iejājoti,
Pa durvīmi ienākoti.

4. Pilna sēta svežu ļaužu,
Baidījosi bildināti.

5. Ak mans mīļais, ak mans jaukais,
Kur gulēji šo naksniņu?

6. Vai pie priedes, vai pie egles,
Vai pie labas mātes meitas?

7. Ne pie priedes, ne pie egles,
Ne pie labas mātes meitas.

8. Sava tēva lauka galā,
Pie zaļāi ozoliņa.

9. Pie zaļāi ozoliņa,
Pie bērāi kumeliņa.

10. Ak mans mīļais, ak mans jaukais,
Ko tu liki pagalvīi?

11. Sedlus liku pagalvī,
Ar pasedli* apsedzosi.

12. Ak mans mīļais, ak mans labais,
Kad es būtu to zināj'se,

13. Es būt' tevim aizsūtīj'se
Pāri dūnu spilventiņu.

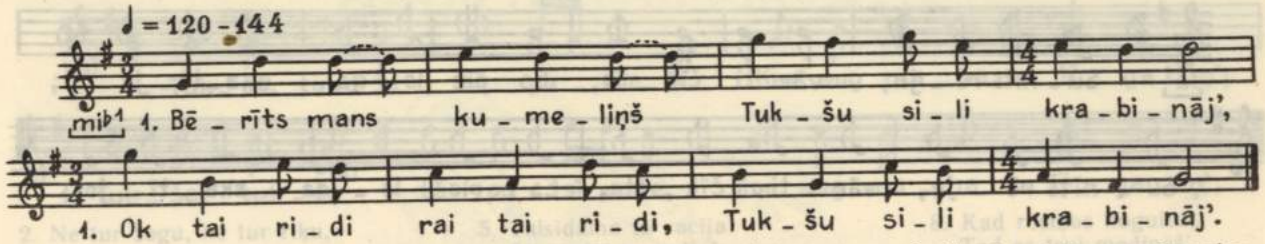
14. Pāri dūnu spilventiņu,
Pāris baltu paladziņu.

15. Es būt' tevim aizsūtij'se
Rāmī šūtu gultas deķi.

16. Visapkārti mīļus vārdus,
Vidū liktu sav' sirsniņu.

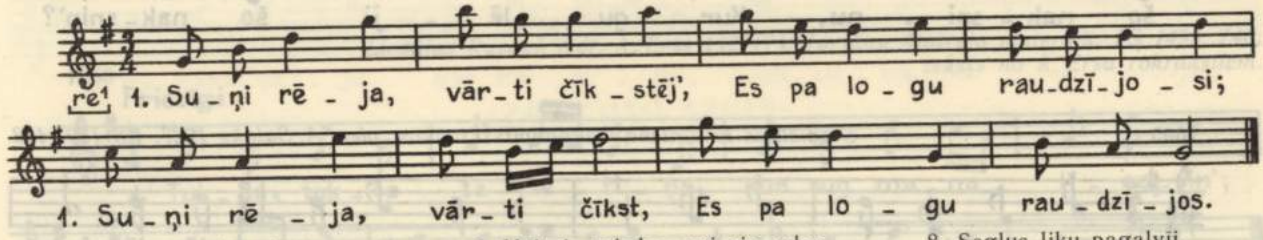
* pasedle — sega.

1659 *Marta Sīpola Strenčos, dzim. 1904 Valkas Ēvelē; pier. A. Krūmiņš 1967. FS 1980, 1804.*

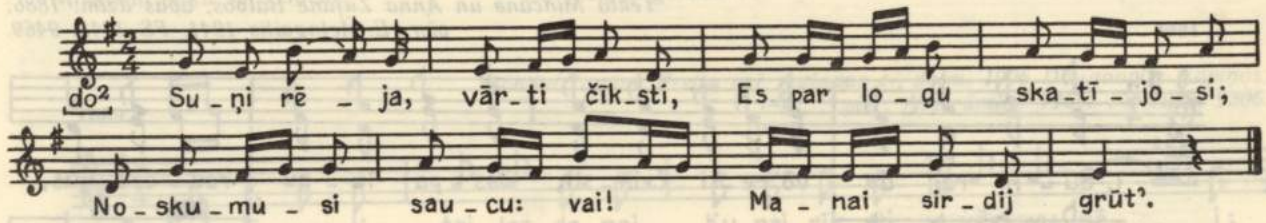
2. Pats gulēju pie meitām
Dreijātāi gultiņā.
3. Suņi rēja, vārti čīkst,
Es pie loga lūkojos.
4. Mans mīļais, mans jaukais,
Kur gulēji viņu nakt?
5. Vai pie priedes, vai pie egles,
Vai pie skaistas mātes meit's?
6. Ne pie priedes, ne pie egles,
Ne pie skaistas mātes meit's.
7. Es gulēju siliņā
Apakš zaļa ozoliņ'.
8. Seglus liku pagalvē,
Iemauktiņus kājgalī.

1660 *Sasmakā [Talsu Ārlavā] pier. J. Heniņš 1883. Bb 43, 1147.*

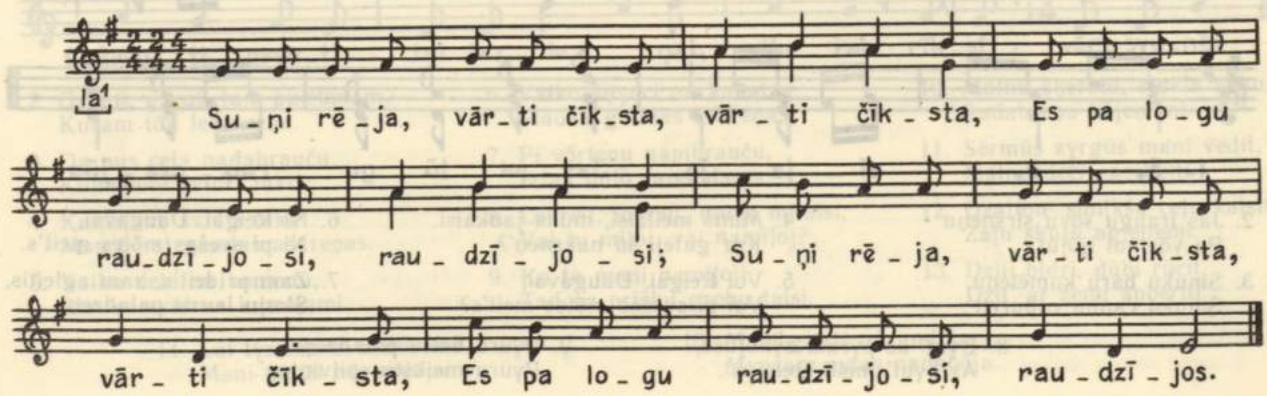

2. Es pa logu raudzījosi,
Raibus rakstus rakstīdama.
3. Ieraug' savu raženaju
Pa vārtiem iejājoti.
4. Saki, mīļais, raženajis,
Kur gulēji viņu nakti?
5. Vai pie priedes, vai pie egles,
Vai pie citas mātes meitas?
6. Ne pie priedes, ne pie egles,
Ne pie citas mātes meitas.
7. Vidū lauka pie ozola,
Pie bēraja kumeliņa.
8. Seglus liku pagalvii,
Iemauktiņus apakšāi.
9. Kad es būtu to zinājse,
Es būt' gultiņ' pataisījse.
10. Es būt' gultiņ' pataisījse
Mīkstiem dūņu spilveniemi.
11. Mīkstiem dūņu spilveniemi,
Smalkiem slēžu palagiemi.
12. Smalkiem slēžu palagiemi,
Rakstītiemi deķīšiemi.

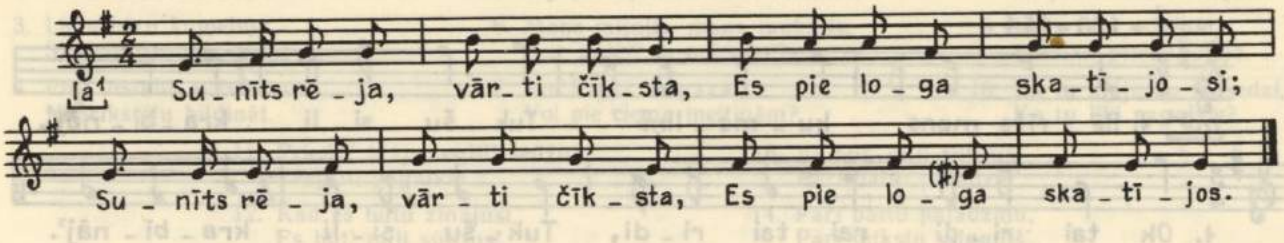
1661 *Saldū pier. M. Dravnieks ap 1872. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 2026.*

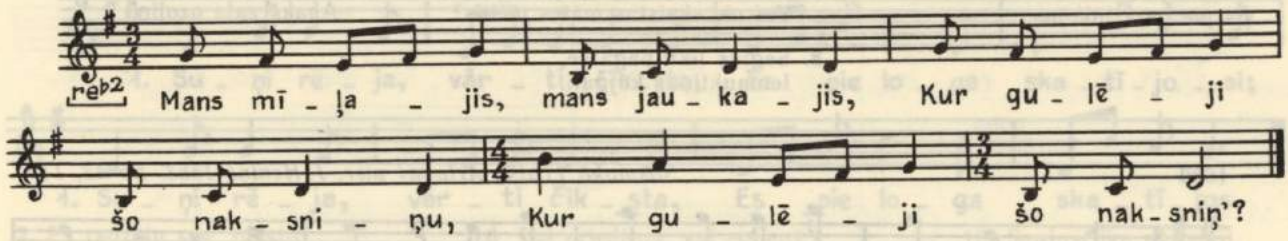
1662 *Bergmanis Ventspils Ēdolē; pier. A. Salaks 1940. FS 170, 1988.*

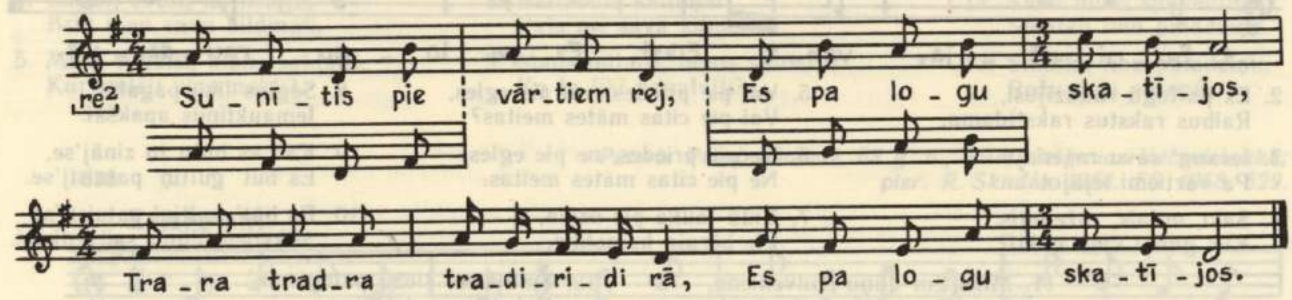
1663 *Krustpili pier. J. Vītols 1891. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 2415.*

1664 *J. Rūķis Aizputes Lažā, dzim. 1864; pier. E. Melngailis 1926. FS 1045, 379.*

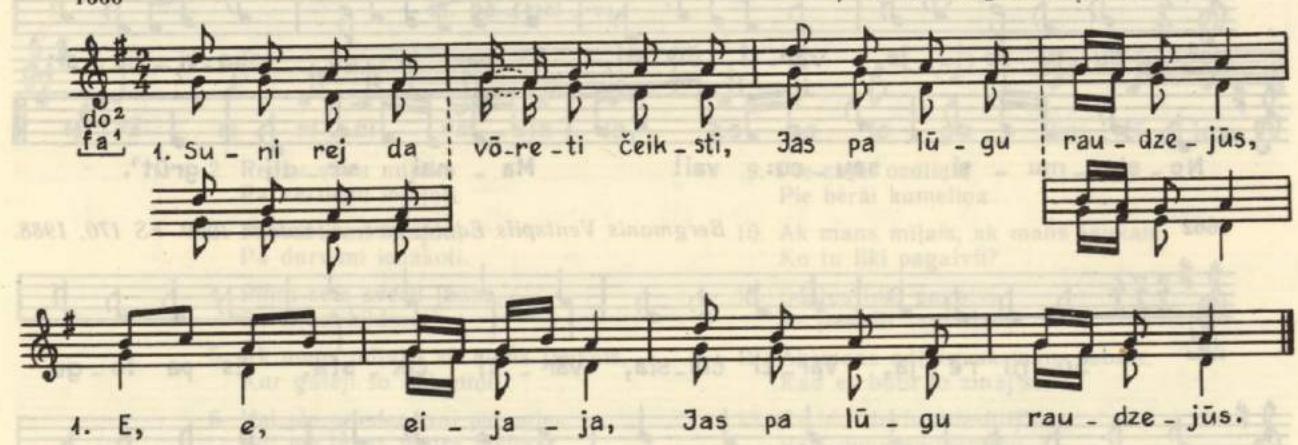

1665 *Staņislavs Iesalnieks Daugavpils Līvānos; pier. A. Salaks 1927. FS 170, 462.*

Tekla Mincāne un Anna Zujāne Balvos, abas dzim. 1886; pier. E. Melngailis 1941. FS 1045, 9469.

1666

2. Jas īraugu sovu sirsneņu
Pa vōrtimi ijōjūt.

3. Smuku bāru kumēleņu,
Smuku cauņu capureit'.

4. Muns meilaisi, muns jaukaisi,
Kur gulēji šū naksneņ'?

5. Voi Reigāi, Daugavāi,
Voi pi svešas mōtes meit's?

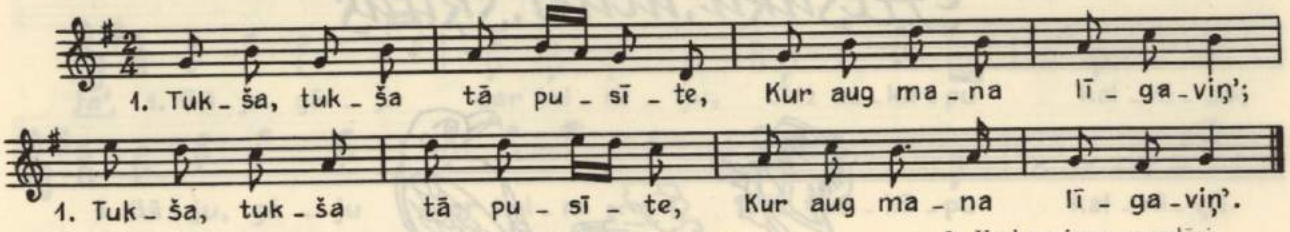
6. Ni Reigāi, Daugavāi,
Ni pi svešas mōtes meit's.

7. Zam prīdeitis, zam agleitis,
Skuju lauzu paladzeņ'.

8. Bvut' as pvrma zvnojuse,
As bvut' meili stelejus'.

9. Pvuru boltu paladzeņu,
Pvuru meikstu spiļviņteņ'.

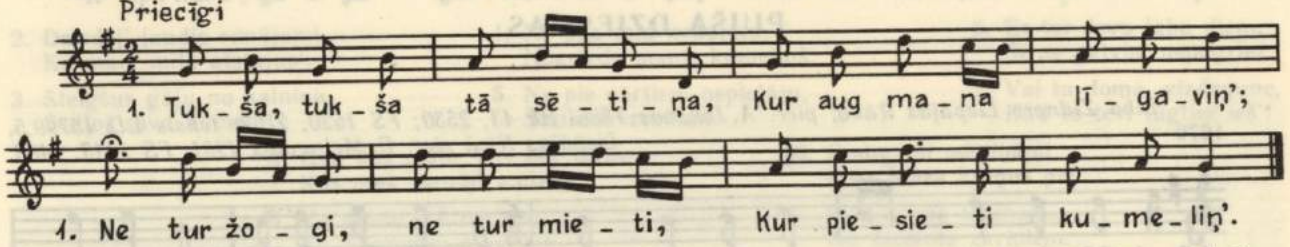
1667 *Katrīna Balčuse Liepājas Rucavā, 45 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 1676.*

2. Ne tur žogu, ne tur riķu,
Kur piesiešu kumeliņ'.
3. Sētā dūru zobentiņu,
Tur piesēju kumeliņ'.
4. Līdz kumeļu nosedloju,
Meitiņ' vietu uztaisīj'.
5. Taisīdama tā sacīja:
Šij malāi tu gulēs'.
6. Šij malāi tu gulēsi,
Tai malāi es gulēš'.
7. Guli, mana līgaviņa,
Uz manāmi rociņām!
8. Kad rociņas nogulēsi,
Tad es tevi modināš'.
9. Celies augšā, tautu meita,
Jau rociņu nogulēj'.
10. Nu celtiesi es nevaru,
Vai dieviņi, galva sāp!
11. Tā nav, meitiņ, mana vaina,
Tā ir tava pašas vain'.
12. To tā dara silta guļa,
Jaunu puišu mīlestīb'.

Liepājas Rucavā pier. Ā. Erss 1921(?). Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 746; teksts no Ā. Ersa rokrakstiem.

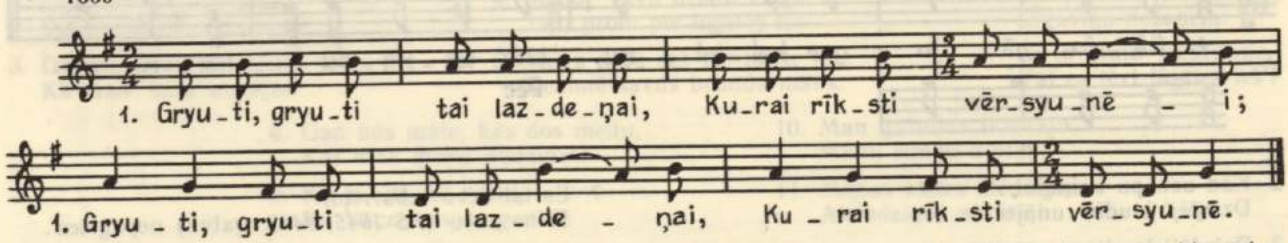
1668 Priecīgi

2. Sētā kāru zobentiņu,
Tur piesēju kumeliņ'.
Līdz piesēju kumeliņu,
Miļā vietu uztaisīj'.
3. Miļā vietu uztaisīja
Smalkiem lina palagiem.
Smalkiem lina palagiem,
Mīkstiem puķu spilveniem.
4. Guli, mana līgaviņa,
Uz manāmi rociņām!
Kad rociņas nogulēsi,
Tad es tevi modināš'.
5. Celies, mana līgaviņa,
Jau rociņas nogulēj'.
Smagi pūta līgaviņa,
Uz rociņas gulēdam'.
6. Vai sirsniņa paredzēja,
Ka es ilgi nedzīvoš'?
Dzīvoš' ilgi, ne cik ilgi,
Saules mūžu nedzīvoš'.
7. Ūdentiņis, akmentiņis,
Tie dzīvoja saules mūž'.
Akmens augstu kalniņāi,
Ūdens zemu lejiņā.

Monika Jonāne Preiļu raj. Aglonas c., dzim. 1906 Daugavpils Kapiņos; pier. A. Krūmiņš 1959. FS 1945, 9306.

1669

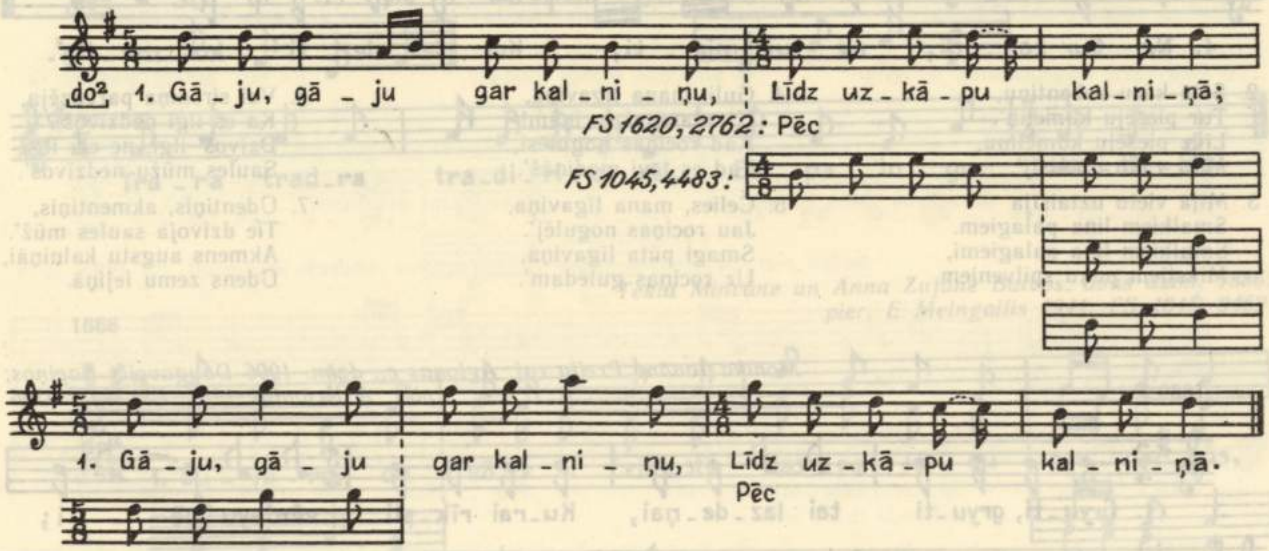
2. Gryuti, gryuti tam puiškinam,
Kuram tōli leigaveņa.
3. Da pus ceļa nadabrauču,
Kumeļami svidri taki.
4. Kumeļami svidri taki,
Maņ bērst gaudas asareņas.
5. Valku deki nu komonu,
Slauku svidrus kumeļami.
6. Valku šņyuci nu kabatas,
Slauku gaudas asareņas.
7. Pi vōrteņu napībrauču,
Iztak milō raudōdama.
8. Lobreit, lobreit, muns mīlaisi,
Vai tu miļoj, vai namīļoj?
9. Ka tu mani namīļoji,
Tad pa prīšku grobu taisi.
10. Malnu šķērstu, stykla vōku,
Sudabreņa kōjeņomi.
11. Sērmūs zyrgūs mani vedit,
Malnu deči apsedziti.
12. Dzalton' smiļkšu ceļu kaisit,
Zaļu skuju agleitemi.
13. Dzili bīdri, dūbi rūcit,
Dziļ' ar zemi apberiti.
14. Lai tys munsi mīlōkaisi
Mani gauži nūraudōja.
15. Mani gauži nūraudōja,
Myužam cytas nadabōja.

Atsaka, atder, šķiras

PUIŠA DZIESMAS

Liba Zīdnere Liepājas Rāvā; pier. A. Jansons 1886. Bb 43, 2530; FS 1620, 2762; teksts LD 15799,5.
1670 *Liepājas Nicā pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 4483.*

2. Kad uzkāpu kalniņāi,
Dzirdēj' ļaudis runājot.

3. Dzirdēj' ļaudis runājoti,
Mana brūte atsakot.

4. Tūliņ steidzos no kalniņa,
Sedloj' savu kumeliņ'.

5. Sedloj' savu kumeliņu,
Aizsteidzos uz brūtes pil'
(FS 1045, 4483: Jāju es uz brūtes māj').

6. Brūte sēd pie piles loga
(LD 15799,5: pils durvīmi;
FS 1045, 4483: Brūte stāve namdurvīsi),
Ķemmē savus dailus *(LD 15799,5:* brūnus) mat's.

7. Es tai devu labu rītu,
Ši ne aušu *(FS 1045, 4483:* galvu) nepagriez'.

8. Vai tu domā, vīzdegune,
Ka es tevis lūgties ieš'?

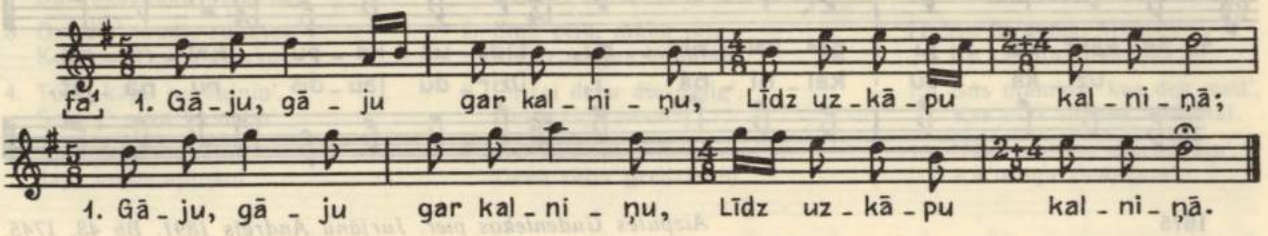
9. Vai tik vieni rozes ziedi,
Kā vienāi dārziņai.

10. Vai tik vieni meitas auga,
Kā vienai māmiņai.

11. Gan būs māte, kas dos meitu,
Kas māk meitiņ' audzināt.

12. Kā puķīti, kā rozīti,
Kā Vāczemes magonīt'.

1671 *Jānis Milzarājs Rīgā, dzim. 1869 Aizputes Sakā; pier. E. Melngailis 1936. FS 1045, 7803.*

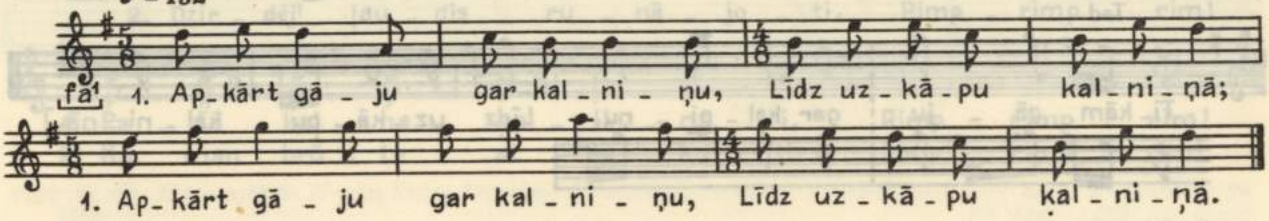

2. Kad uzkāpu kalniņāje,
Dzirdēj' ļaudis runājam.

3. Dzirdēj' ļaudis runājame,
Kad miļāi man' atstāj.

Grieta Beķere Liepājas raj. Medzes c., 75 g. v., dzim. Liepājas Ziemupē; pier. A. Krūmiņš 1961. FS 1955, 12940.

1672 ♪ = 152

2. Dzirdēj' ļaudis runājami,
Ka man' miļā atstājus'.

3. Steigšus gāju no kalniņa,
Sedloj savu kumeliņ'.

4. Ne pus ceļa nenojāju,
Nozviedz manis kumeliņš.

5. Ne pie vārtiem nepiejāju,
Satikosi izvedam.

6. Es tai devu labu dienu,
Šī ne galviņ' nepagriež.

7. Vai tu domā, vīzdegune,
Kad es tevi lūgties ieš'!

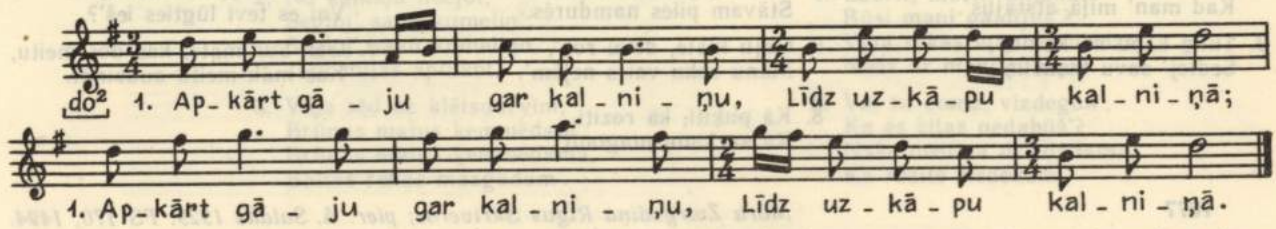
8. Gan būs māte, kas dos meitu,
Kas māk meitiņ' audzināt.

9. Kā puķīti, kā rozīti,
Kā Vāczemes magonīt'.

10. Godīgāmi meitiņāmi
Miļa Māra kroņus pin.

11. No sidraba lapiņāmi,
No dimanta zariņiem.

1673 *R. Bērziņš. Latviešu vijolites.* R., 1896, 2. vaiņags, 5. nr.

2. Līdz uzkāpu kalniņāi,
Dziržu ļaudis runājam.

3. Dziržu ļaudis runājami,
Ka man' miļā atstājot.

4. Sedloj' savu brūnu zirgu,
Jāju prom pie līgaviņ's.

5. Mana miļā sēž pie loga,
Ķemmē savus brūnus mat's.

6. Es tai devu dievpalīgu,
Līgaviņa nesaņem.

7. Ai tu tautu vīzdegune,
Vai es tevi lūgties ieš'?

8. Gan būs māte, kas dos meitu,
Kas māk meitu audzināt.

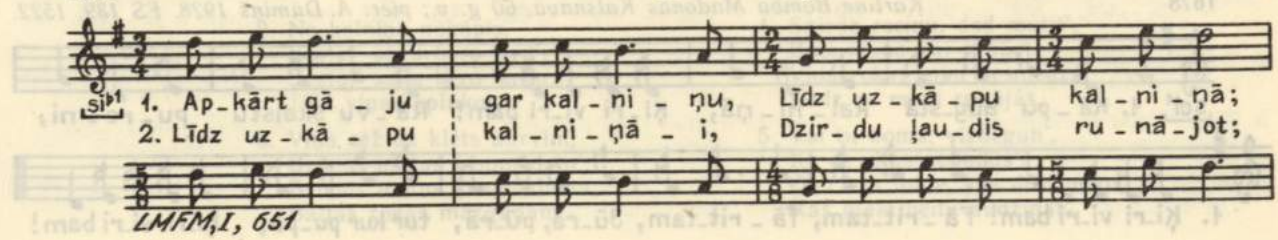
9. Kā puķīti, kā rozīti,
Kā Vāczemes magonīt'.

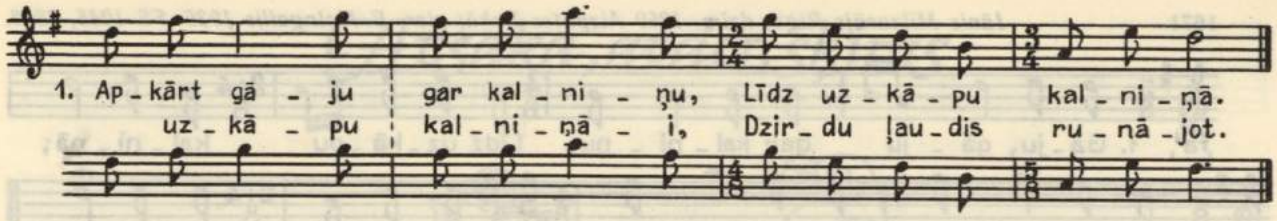
10. Man gultiņas taisītāju,
Manu cimdu adītāj'.

11. Manas klētes slēdzējiņu,
Atslēdziņas nēsātāj'.

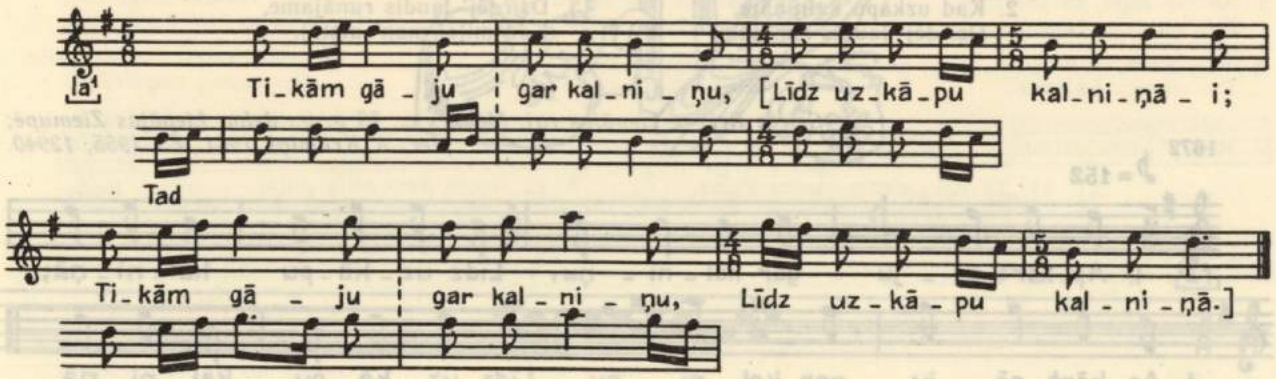
Liepājas Dunikā Lize Burģele, dzim. 1860, un Miķelis Tulks, dzim. 1865; pier. E. Melngailis 1927. FS 1045, 3374; LMFM, I, 651.

1674

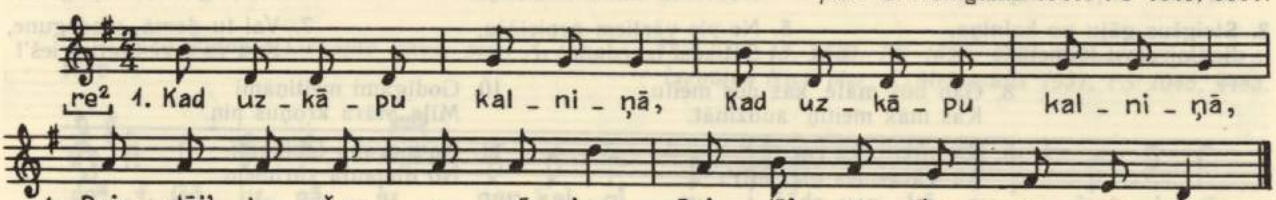

1675 *Aizputes Gudeniekos pier. Jurjānu Andrejs 1891. Bb 43, 1745.*

Margrieta Vērse Aizputes Alsungā, dzim. 1899 Aizputes Gudeniekos; pier. E. Melngailis 1940. FS 1045, 9901.

1676

2. Dzirdēj' ļaužus runājam,
Kad man' mīļā atstājus'.

3. Tūliņ kāpu no kalniņ',
Sedloj' savu kumeliņ'.

4. Kad atjāju, tad atrad'
Stāvam piles namdurēs.

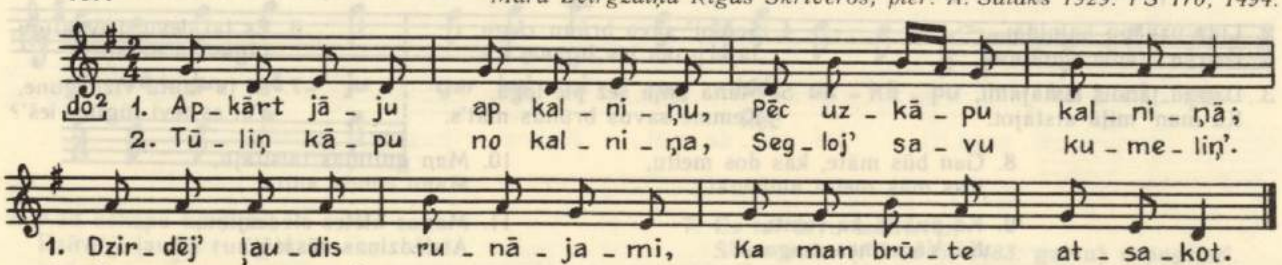
5. Gāju klāte, devu rok',
Manu roku vairs nejēm'.

6. Ak tu muļķa meitenīt,
Vai es tevi lūgties ieš'?

7. Gan būs māte, kas dos meitu,
Kas māk meitu audzināt.

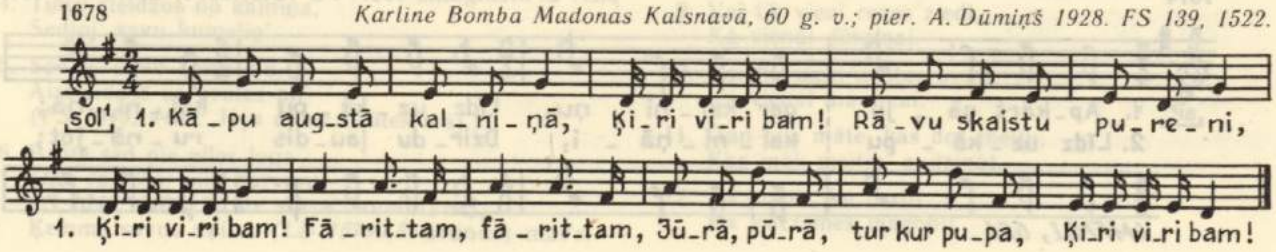
8. Kā puķīti, kā rozīti,
Kā sarkanu magonīt'.

1677 *Māra Zvirgzdiņa Rigas Skriveros; pier. A. Salaks 1929. FS 170, 1494.*

2. *(tālāk nav pierakstīts).*

1678 *Karline Bomba Madonas Kalsnavā, 60 g. v.; pier. A. Dūmiņš 1928. FS 139, 1522.*

2. Būt' augstāki uzkāpis,
Būt' skaistāku norāvis.

3. Dzirdēj' ļaudis runājot,
Kad man mīļā atsakot.

4. Tūliņ kāpu no kalniņ',
Segloj' savu kumeliņ'.

5. Apsegloju kumeliņ',
Jāju mīļās aplūkot.

6. Mīļā stāvēj' klētsdurvīs,
Ķemmē savus brūnus mat's.

7. Zinu ceļu, māku jāt,
Māku meitas bildināt.

8. Es tai devu dievpalīg',
Nekā viņa nesacīj'.

9. Sniedzu roku, devu mut's,
Devu zelta gredzentiņ'.

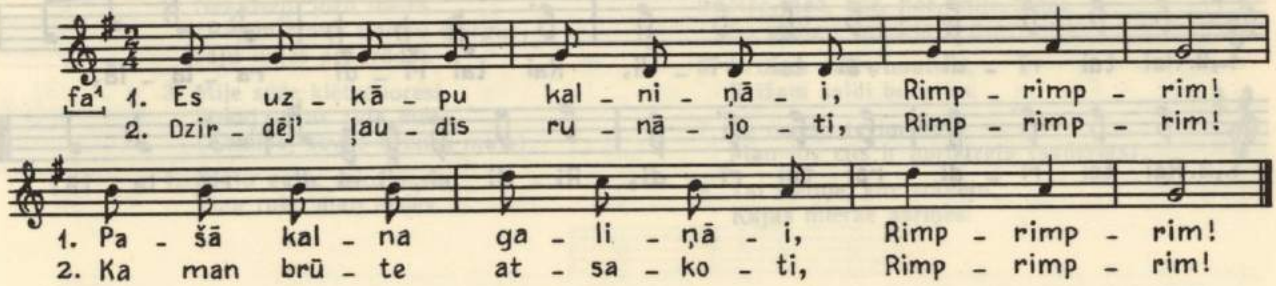
10. Nedod rokas, nedod mut's,
Neņem zelta gredzentiņ'.

11. Ak tu domā, vīzdegun',
Ka es citas nedabūs'?

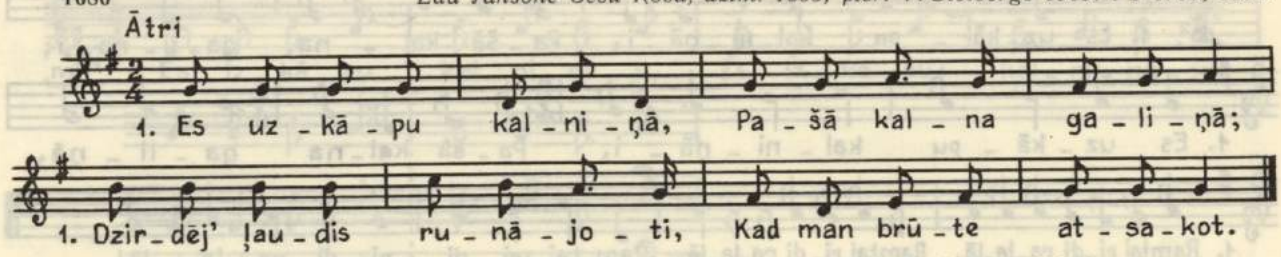
12. Būs māmiņa, kas dos meit',
Kas māk meitas audzināt.

13. Nāks meitiņa dziedādam',
Kā ieviņa ziedēdam'.

1679 *Emma Ķiploka Valmieras Brenguļos, 60 g. v., dziesmu dzirdējusi Valkas Trikātā; pier. F. Ķiploks 1926. FS 334, 1273.*

1680 *Eda Jansone Cēsu Kosā, dzim. 1863; pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 3504.*

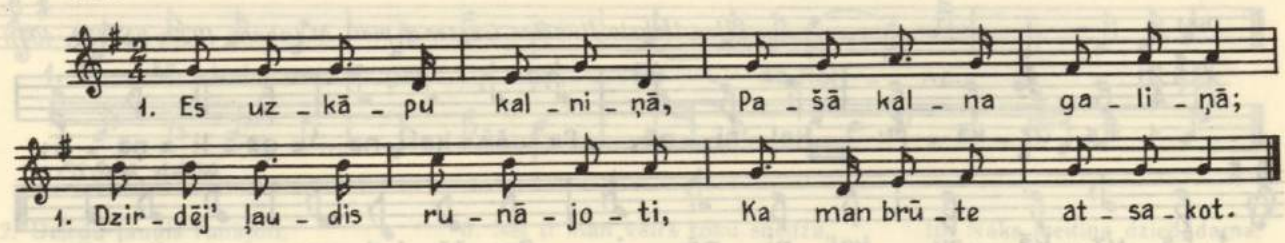
2. No kalniņa noejot,
Segloj' savu kumeliņ';
Segloj' savu kumeliņu,
Jāju mīļās aplūkot.

3. Viņa sēd uz klētsdurvīm,
Brūnus matus ķemmēdam';
Brūnus matus ķemmēdama,
Baltas rokas mazgādam'.

4. Labrīt, labrīt, mīļākā!
Būsi mani gaidījus'?
Viņa rokas man nesniedza,
Nedz ar mani runājās.

5. Vai tu domā, vīzdegun',
Ka es citas nedabūš'?
Nāks meitiņa dziedādama,
Kā rozīte ziedēdam'.

1681 *J. Cimze. Dziesmu rota. R., 1874, 3. d., 10. nr.*

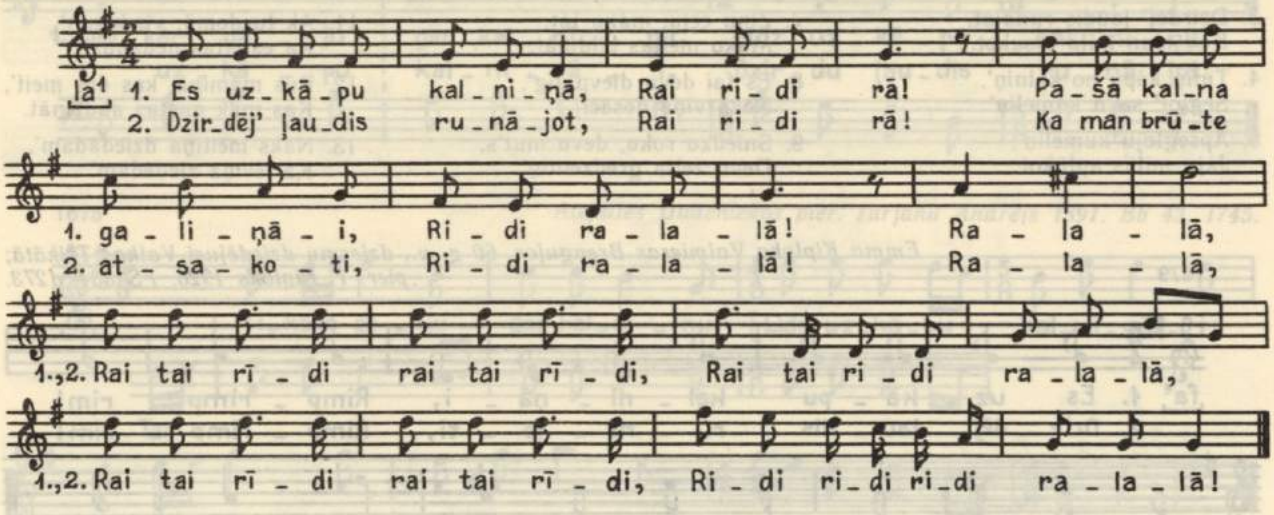
2. No kalniņa nokāpis,
Segloj' savu bēro zirg'.
Segloj' savu bēro zirgu,
Jāju viņas aplūkot.

3. Viņa sēž uz klēts durvīm,
Brūnos matus ķemmēdam';
Brūnos matus ķemmēdama,
Baltās rokas mazgādam'.

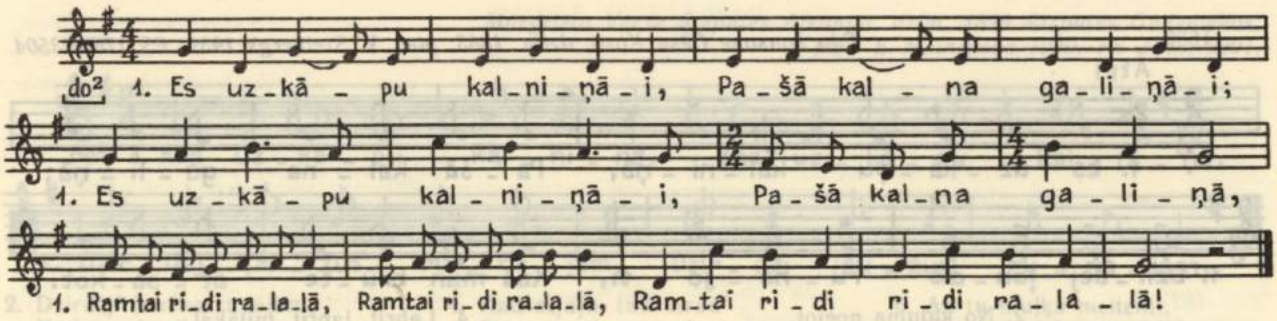
4. Sniedz rociņu, dod mutīt',
Būsi mana vai nebūs'?
Viņa rokas man nesniedza,
Nedz ar mani runājās.

5. Vai tu domā, vīzdegun',
Ka es citas nedabūš'?
Gan būs māte, kas dos meitu,
Kas māk meitu audzināt.

1682 *Kārlis Ķiploks Valmieras Brenguļos, 70 g. v., dzim. Valmieras Rūjienā; pier. F. Ķiploks 1926. FS 334, 1365.*

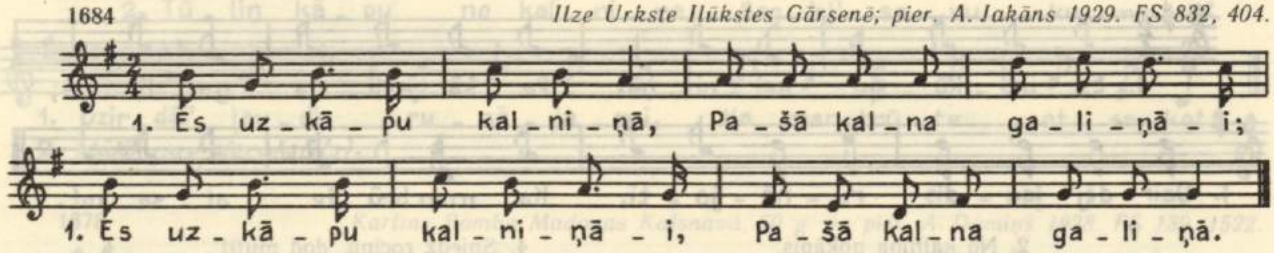

1683 *Lavīze Dravniece Kuldīgas Sātiņos, 42 g. v.; pier. K. Tiģeris 1925. Bb 22, 2529.*

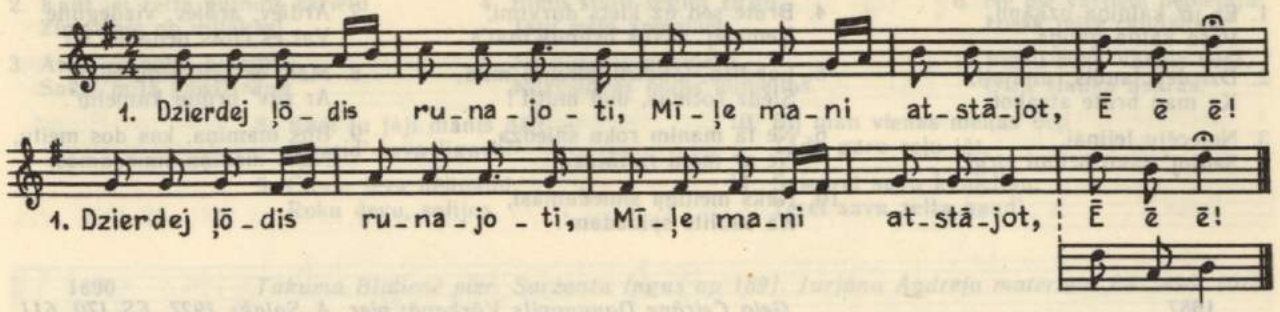
2. Dzirdēj' ļaudis runājami,
Kad man' mīļā atstājuse.
3. Kādu rītu segloj' zirgu,
Jāju viņu apraudzīti.
4. Kad nojāju viņas sēta,
Viņa sēdēj' klētsdurīsi.
5. Es tai devu labu rītu,
Viņa man to nesaņēma.
6. Nu ardievu, vecā brūte,
Jāš' pie citas tautu meitas.
7. Gan būs māte, kas dos meitu,
Kas māk meitu audzināti.
8. Nāks meitiņa dziedādama,
Kā rozīte ziedēdama.

1684 *Ilze Urkste Ilūkstes Gārsenē; pier. A. Jakāns 1929. FS 832, 404.*

2. Dzirdu ļaudis runājoti:
Līgaviņa atsakoti.
3. Tūdaļ kāpu no kalniņa,
Segloj' savu kumeliņu.
4. Segloj' savu kumeliņu
Un aizjāj' pie līgaviņas.
5. Ne pie vārtiem nepiejāju,
Redzu viņu klētsdurēsi.
6. Ne tā manim roku sniedza,
Ne ar mani runājāsi.
7. Vai tu domā, mātes meita,
Ka es citas nedabūšu?
8. Gan būs māte, kas dos meitu,
Kas māk meitas audzināti.
9. Nāks meitiņa dziedādama,
Kā rozīte ziedēdama.
10. Tai es sniegšu savu roku,
Savu zelta gredzentiņu.

1685 *Marta Rentoviča Ventspilī; pier. Dz. Kļaviņš 1957. FS 1955; 19543, 19570.*

2. Neklōseju ļōžu mēles
(Pajēm stalle siermu ziergu),
Jāju mīļes apsarōdzt.

3. Mīļe sēde klētsduoresi,
Sukaj sovus zīda mats
(Ķemmej sovus brūnes mats).

4. Klātu gāju, roku devu,
Viņa roku man nedēv.

5. Nāc, nāc, nāc, nāc, mīļe, līdze
Šo pēdigu vakariņ'!

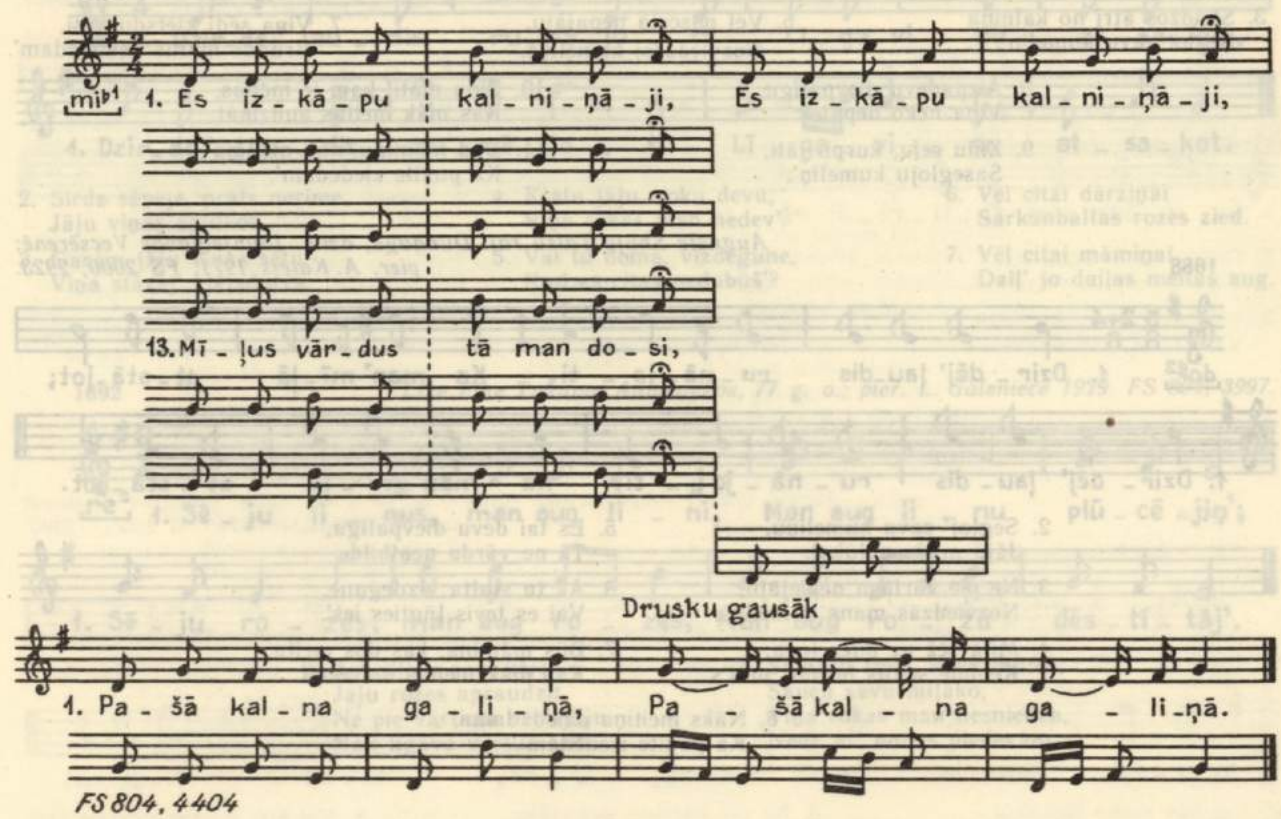
6. Brīžam mīļi runatiesi,
Brīžam saldi bučaties.

7. Es neiešu tevim līdze,
Man jōv cits ir aprōdzets (saderets).

8. Tai vietiņe, kur stāveju,
Kājas mierke asriņes.

Anna Menca Rīgā, dzim. 1846 Valkas Annā; pier. E. Melngailis 1931 un L. Galeniece 1929. FS 1045, 6475; 804, 4404.

1686

2. Dzirdu ļaudis runājoti,
Ka man brūte atsacīj's'.

3. Notecēju lejiņai,
Sedlāj' savu brūnu zirg'.

4. Sedlāj' savu brūnu zirgu,
Jāšu brūtes apraudzīt.

5. Labdien, labdien, sirsniņ mīļā,
Snēdz rociņu, dod mutiti!

6. Nei tī man vairs roku snēdza,
Nei ar mani runājās.

7. Ardiev, ardiev, vizdegune,
Vai es citas nedabūš'?

8. Māk' es jāte, zin' es ceļu,
Ar sav' dailo kumeliņ'.

9. Būs māmiņa, kas dos meitiņ',
Nāks meitiņa dziedādam'.

10. Nāks meitiņa dziedādama,
Kā saulīte spīdādam'.

11. Tai es došu savu roku,
Savu zelta gredzentiņ'.

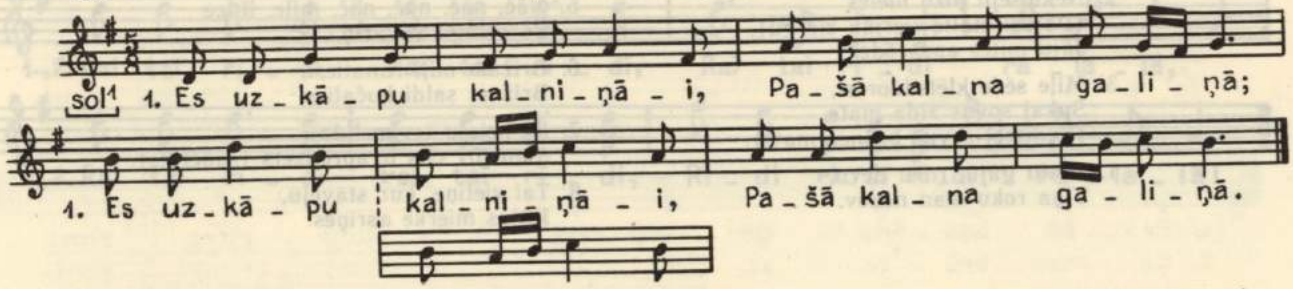
12. Kad iziešu, pavadīs man',
Kad pārnākšu, sagaidīs.

13. Mīļus vārdus tā man dosi,
Manu dzīvi aplaimos.

FS 804, 4404:

1. Es uz kalniņa uzkāpu,
Pašā kalna galiņā.
2. Dzirdēj' ļaudis runājoti,
Ka man brūte atsakot.
3. Notecēju lejiņāi,
Sedloj' savu brūnu zirg'.
4. Brūte sēd uz klēts durvīmi,
Ķemmēj' savus brūnus mat's.
5. Labdien, labdien, sirsniņ mīļā,
Slēdz rociņas, dod mutīt'!
6. Ne tā manim roku sniedza,
Ne ar mani runājās.
10. Nāks meitiņa smiedamāsi,
Kā saulīte spidēdam'.
7. Ardiev, ardiev, vīzdegune,
Vai es citas nedabūš'?
8. Māk' es jāti, zinu ceļu,
Ar sav' brūnu kumeliņ'.
9. Būs māmiņa, kas dos meitu,
Nāks meitiņa smiedamās.

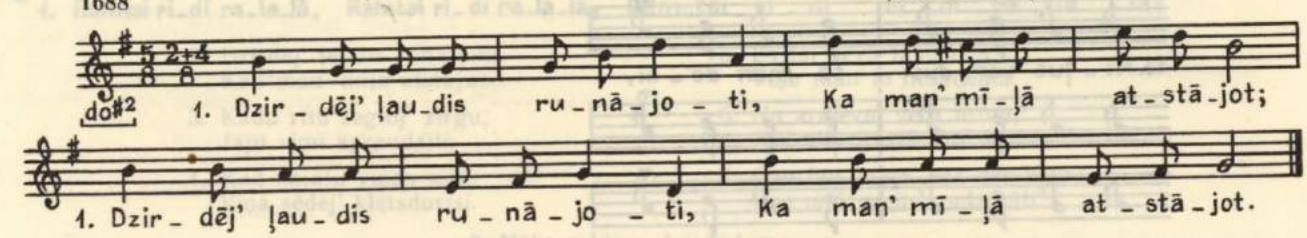
1687 *Geļa Čeirāne Daugavpils Vārkavā; pier. A. Salaks 1927. FS 170, 611.*

[2. Dzirdēj' ļaudis runājoti,
Ka man brūte atsakot.]
3. Steidzos ātri no kalniņa
Seglot savu kumeliņ'.
4. Apsegloju kumeliņu,
Jāš' ar viņu parunāt.
5. Vēl pusceļa nepajāju,
Nozviedzāsi kumeliņš.
6. Es piejāju pie vārtiemi,
Viņa sēdi klētsdurvēs.
7. Viņa sēdi klētsdurvēsi,
Brūnus matus ķemmēdam'.
8. Aizpadevu dievpalīgu,
Viņa neko nepateic'.
9. Zinu ceļu, kurpu jāti,
Sasegloju kumeliņ'.
10. Zinu māti, kam ir meitas,
Kas māk meitas audzināt.
11. Dod māmiņa, nāk meitiņa
Kā puķīte ziedēdam'.

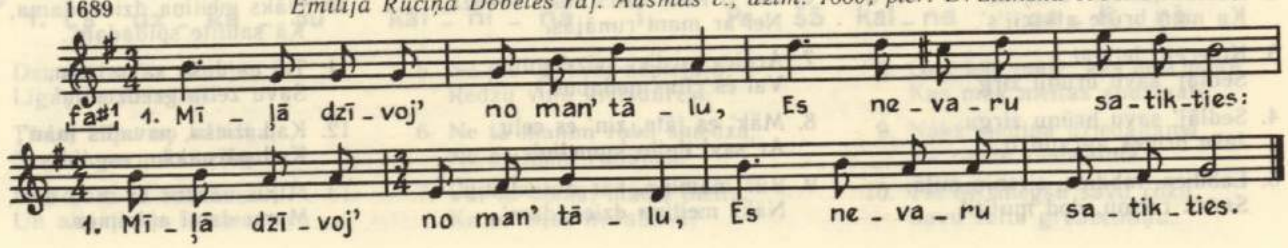
Auguste Skuja Talsu raj. Dundagā, dzim. Jaunjelgavas Vecsērenē; pier. A. Kalējs 1971. FS 2000, 2923.

1688

2. Segloj' savu kumeliņu,
Jāju mīļās aplūkot.
3. Ne pie vārtiem nepiejāju,
Nozviedzās mans kumeliņš.
4. Mīļā sēž uz piles loga,
Ķemmē savus brūnos mat's.
5. Es tai devu dievpalīgu,
Tā ne vārda neatbild.
6. Ak tu stalta vīzdegune,
Vai es tevis lūgties ieš'.
7. Būs māmiņa, kas dos meitu,
Kas māk meitas audzināt.
8. Nāks meitiņa dziedādama,
Kā puķīte ziedēdam'.

1689 *Emilija Ručiņa Dobeles raj. Ausmas c., dzim. 1880; pier. D. Žilinska 1964. FS 1968, 84.*

2. Kaut jel zelta putniņš skrietu
Ziņu nest no mīļākās!

3. Atskrien zelta balodītis,
Saka, mīļā gauži raud.

4. Eimu stallī seglot zirgu,
Jāju mīļo apmeklēt.

5. Ne pusceļa nenojāju,
Nozviedzās mans kumeliņš.

6. Ne pie vārtiem nepiejāju,
Iznāk mīļā raudādam'.

7. Vienu roku vārtus vēra,
Otrā slauka asaras.

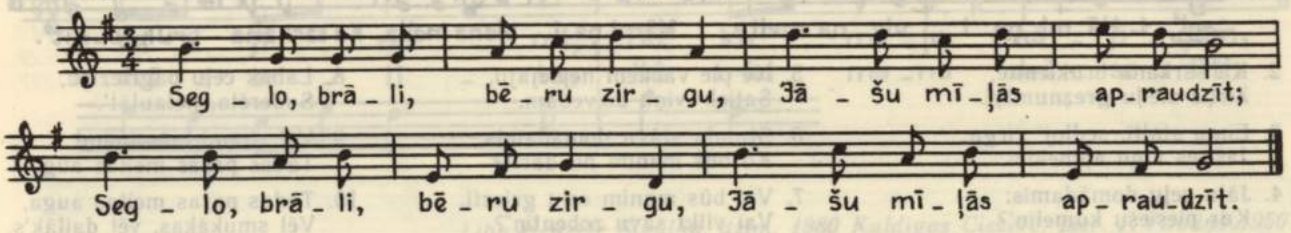
8. Kam tu jāji manis dēļi —
Nevaid' tava līgava!

9. Citam tēva dēliņami
Roku devu, solījos.

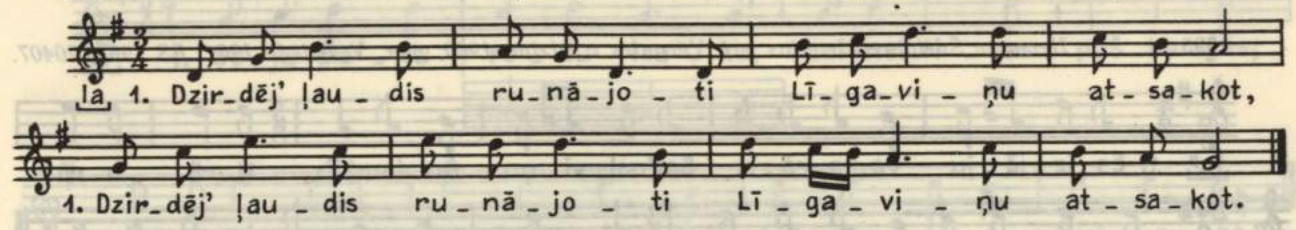
10. Bij man vienas meitas dēļi
Tādu garu ceļu jāt,

11. Sviedrēt savu kumeliņu,
Tērēt savu zelta naud'.

1690 *Tukuma Blidienē pier. Saržantu Ingus ap 1891. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 1013.*

1691 *Kārlis Vērmanis Rīgas raj. Salaspili, dzim. 1923; pier. A. Krūmiņš 1968. FS 1985, 1154.*

2. Sirds sāpēje, prāts nerime,
Jāju viņas aplūkot.

3. Garām jāju viņas sētu,
Viņa stāvēj' klētsdurēs.

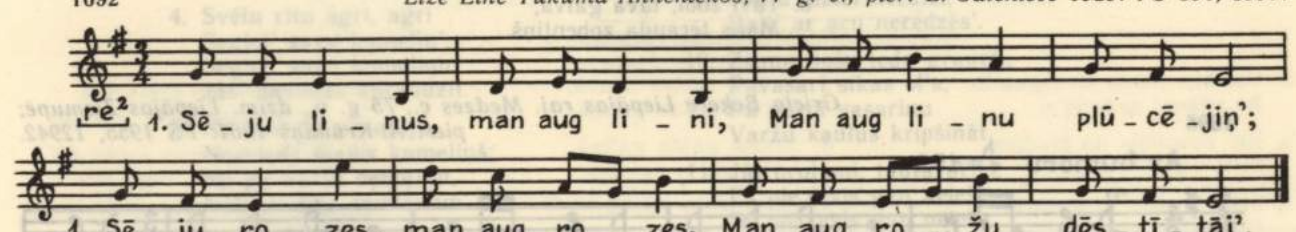
4. Klātu jāju, roku devu,
Viņa rokas man nedev'.

5. Vai tu domā, vīzdegune,
Kad es citas nedabūš'?

6. Vēl citāi dārziņāi
Sarkanbaltas rozes zied.

7. Vēl citai māmiņai
Daiļ' jo daiļas meitas aug.

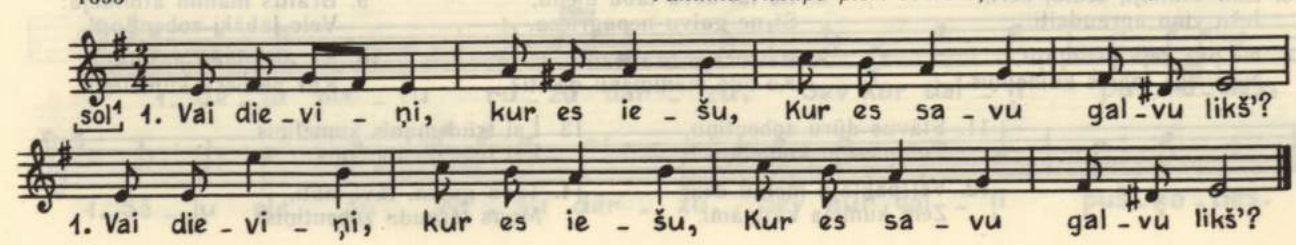
1692 *Līze Eihe Tukuma Anneniekos, 77 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 3997.*

2. Apsedloju sav' bērīti,
Jāju rozes apraudzīt.
Ne pie vārtiem nepiejāju.
Nāk līgava vārtus celt.

3. Sniedzu roku, devu mutes,
Saucu savu mīļāko;
Viņa rokas man nesniedza,
Nedz ar' mutes piedevām.

1693 *Tukuma Aizupē pier. J. Heniņš 1883. Bb 43; 1448, 1285.*

2. Dzirdu savu sirdspuķīti
Jau ar citu saderēt'.

3. Eimu stallī seglot zirgu,
Jāš' tīšāmi apraudzīt.

4. Kad nojāju, tad atradu,
Sēž aiz galda saderēt'.

5. Sēž aiz galda saderēta,
Alus kanna rociņā.

6. Alus kanna rociņāi,
Balta mice galviņā.

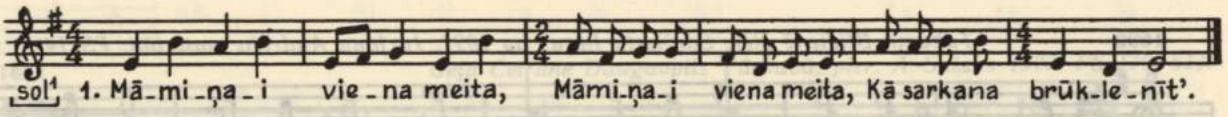
7. Es viņai roku sniedzu,
Viņa roku vairs nesniedz'.

8. Es viņai mutes devu,
Viņa mutes vairs nedev'.

9. Griež' apkārti kumeliņu,
Jāju mājās raudādams.

10. Lai palika, kur auguse,
Netikuse mātes meit'.

1694 *Anna Balode Aizputes raj. Kalvenes c., 70 g. v.; pier. A. Krūmiņš 1951. FS 1824, 1113.*

2. Kā sarkana brūklenīte,
Zirņa ziedu greznumiņ'.

3. Eimu stallī, sedloj' zirgu,
Jāš' es viņu apmeklēt.

4. Jāju ceļu domādamis:
Kur piesiešu kumeliņ'?

5. Ne pie vārtiem nepiejāju,
Satiek' viņu aizvedam.

6. Stundu stāvu domādamis:
Ko būs manim nu darīt?

7. Vai būs manim ceļu griezti,
Vai vilkt savu zobentiņ'?

8. Labāk ceļu pagriezīšu,
Saderēta, nelaulāt'.

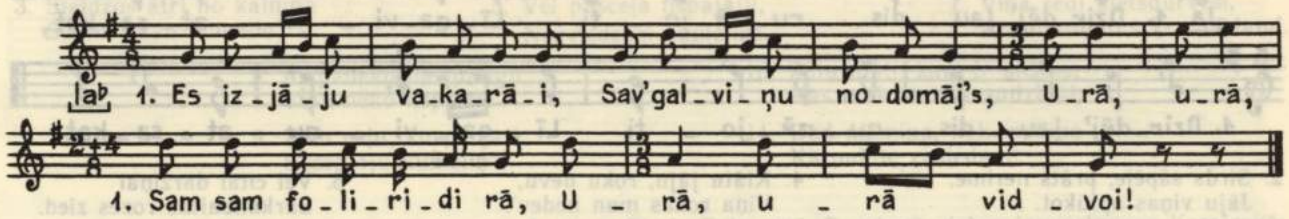
9. Vēl citāmi māmiņāmi
Tādas pašas meitas aug;

10. Tādas pašas meitas auga,
Vēl smukākas, vēl daiļāk's.

11. Bij man vienas meitiņ's dēļi
Tādu garu ceļu jāt;

12. Bij man vienas rozes dēļi
Tādu augstu žogu pīt.

1695 *Hermine Šneidere Liepājas raj. Vērgales c., dzim. 1900; pier. V. Briede 1961. FS 1955, 20407.*

2. Garām jāju viņas sētu,
Viņa stāvēj' klētsdurvīs.

3. Klāt es gāju, roku devu,
Viņa roku man nedev'.

4. [Ne tur mieta, ne tur žoga,]
Kur siet savu kumeliņ'.

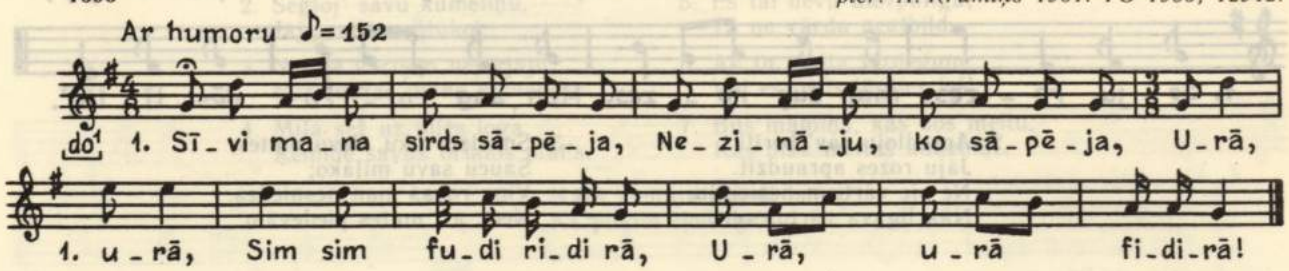
5. Stāvus dūru zobentiņu,
Tur piesēju kumeliņ'.

6. Vēl paklāju melnu deķi
Zem kumeļa kājiņām.

7. Lai trūd manis kumeliņis,
Kā trūd mana līgaviņ'.

8. Tavi zobi, tava galva,
Mans tērauda zobentiņš.

1696 *Grieta Beķere Liepājas raj. Medzes c., 75 g. v., dzim. Liepājas Ziemupē; pier. A. Krūmiņš 1961. FS 1955, 12942.*

2. Vai būs mana līgaviņa
Jau ar citu saderēj'se.

3. Eim' stallēji, sedloj bēri,
Iešu viņu apraudzīti.

4. Ne pus ceļa nenojāju,
Nozviedz manis kumeliņis.

5. Ne pie vārtiem nepiejāju,
Satikosi izvedami.

6. Es tai devu labu dienu,
Šī ne galvu nepagrieza.

7. Pavaicāju brālīšami:
Ko būs manim nu darīti?

8. Vai būs manim projām jāti,
Vai vilkt manim zobentiņu?

9. Brālīts manim atbildēja:
Velc labāki zobentiņu!

10. No dusmāmi nezināju,
Kur piesiešu kumeliņu.

11. Stāvus dūru zobentiņu,
Tur piesēju kumeliņu.

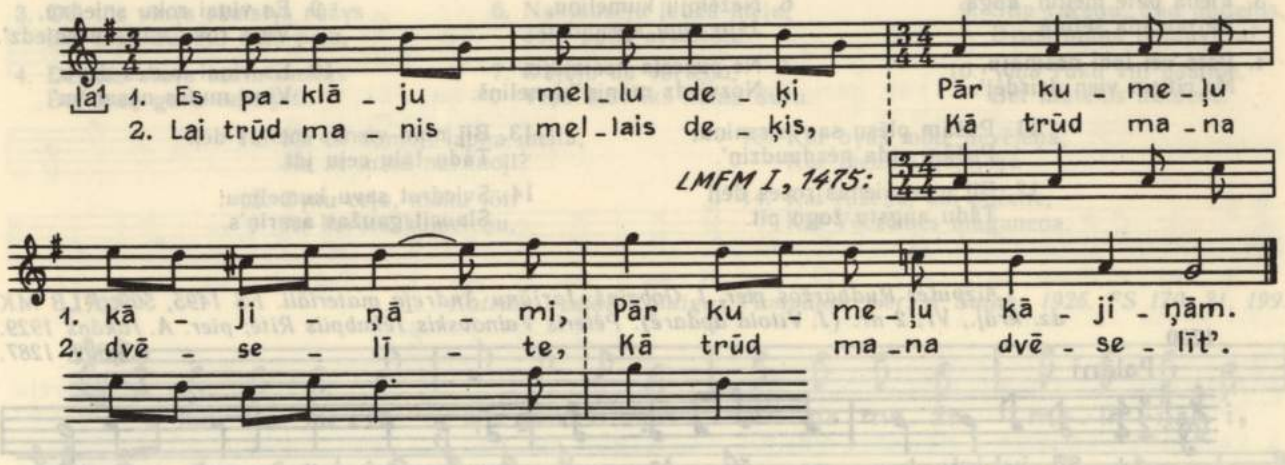
12. Vēl paklāju melnu deķi
Zem kumeļa kājiņāmi.

13. Lai trūd manis kumeliņis,
Lai trūdēja līgaviņa.

14. Tava galva, tavi mati,
Mans tērauda zobentiņis!

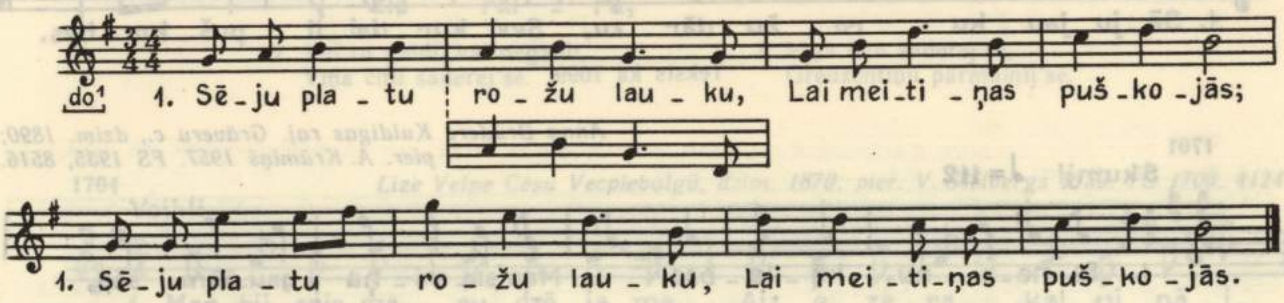
1697

Anna Ķimele Kuldigas Rendā, dzim. 1902; pier. E. Melngailis 1931. FS 1045, 4785; LMFM, I, 1475.

1698

Liba Henzele Siguldā, dzim. 1880 Kuldigas Ciecerē; pier. J. Vitoliņš 1950. FS 1790, 58; tekstu J. A. Jansons. FS 1860, 2854.

2. Viena pate roze ziedi
Sarkanbaltiem ziediņiem;
Viena pate mātes meita
Man par prieku pasaulē.

3. Diezin, diezin, vai tas tiesa, } 2 reizes
Ko tie ļaudis izrunā.

4. Svētu rītu agri, agri
Segloj' savu kumeliņ'.
Segloj' savu kumeliņu,
Jāš' meitiņas apraudzīt.

5. Ne pusceļa nenojāju,
Nozviedz manis kumeliņš;
Ne pie vārtu nenojāju,
Nāk meitiņa raudādam'.

6. Ko tu raudi, kas tev kaite, } 2 reizes
Mana jauna līgaviņ'?

7. Kā es gauži neraudāšu —
Man nav tēva, māmuliņ's,
Man nav tēva māmuliņas,
Ne trejādu bāleliņ'.

8. Nāc pie manis tu, meitiņa,
Man ir tēvis, māmuliņ',
Man ir tēvis, māmuliņa,
Ir trejādi bāleliņ'.

9. Nāc pie manis tu, meitiņa,
Mellu maizi neēdīs',
Mellu maizi neēdīsi,
Balt' ar acu neredzēs'.

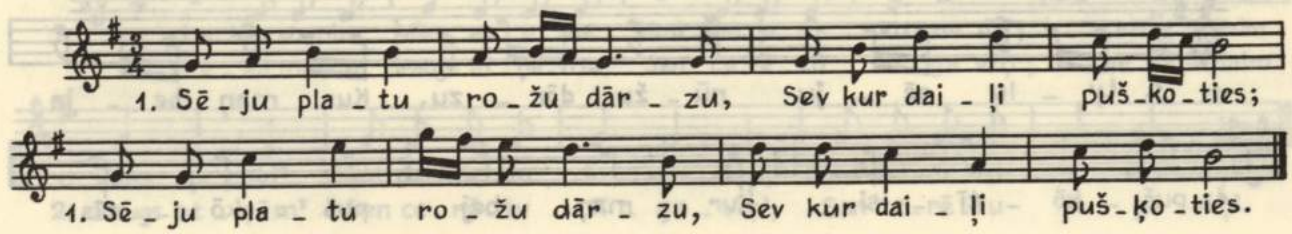
10. Ziemu došu ļedu grauzti,
Pavasarī sikas ol's;
Pa garoi vasariņu
Varžu kaulus kripšināt.

11. Jāj projāmi, tautu dēlis,
Es pie tevis gan neieš';
Es pie tevis gan neiešu,
Kamēr savu sagaidīš'.

12. Man labākis tēva dēlis } 2 reizes
Viņā kalna galiņā.

1699

Aizputes Rudbāržos pier. J. Gobziņš (?). R. Bērziņš. Latviešu vijolītes. R., 1896, 2. vaiņags, 22. nr.

2. Viena pate roz' izauga
Manā rožu dārziņā.

3. Viena pate meitiņ' auga
Pārnovada sētiņā.

4. Pats vēl labi nezināju,
No citiem vien dzirdēj'.

5. Dzirdēj' savu sirdspuķīti
Jau ar citu saderam.

6. Nežēloju kumeliņu,
Jāju viņu apraudzīt.

7. Ne pusceļa neaizjāju,
Nozviedz manis kumeliņš.

8. Ne pie vārtiem nepiejāju,
Redzu viņu aizvedam.

9. Es viņai roku sniedzu,
Viņa roku vairs nesniedz'.

10. Es viņai mutes devu,
Viņa mutes nesaņem'.

11. Pušām plēsu sav' sirsniņu,
Pušām zīda nēzdaudziņ'.

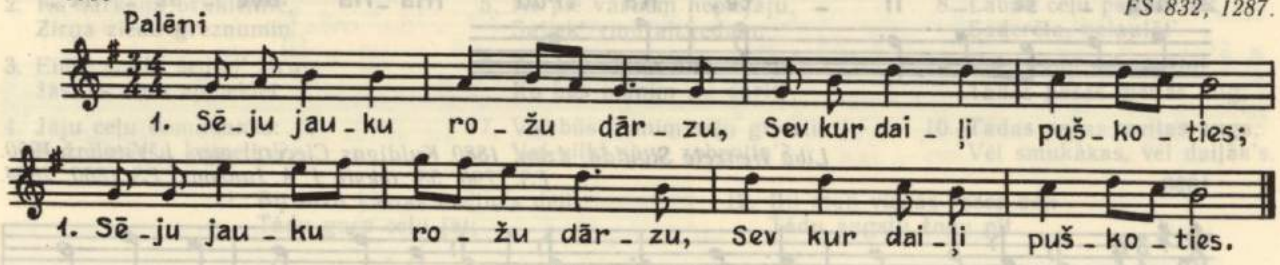
12. Bij man vienas rozes dēļi
Tādu augstu žogu pīt.

13. Bij man vienas meitas dēļi
Tādu tālu ceļu jāt.

14. Sviedrot savu kumeliņu,
Slaucīt gaužas asariņ's.

Aizputes Rudbāržos pier. J. Gobziņš. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 509; RLB MK dz. krāj., VI, 2 nr. (J. Vitola apdarē). Pēteris Vainovskis Jēkabpils Ritē; pier. A. Jakāns 1929. FS 832, 1287.

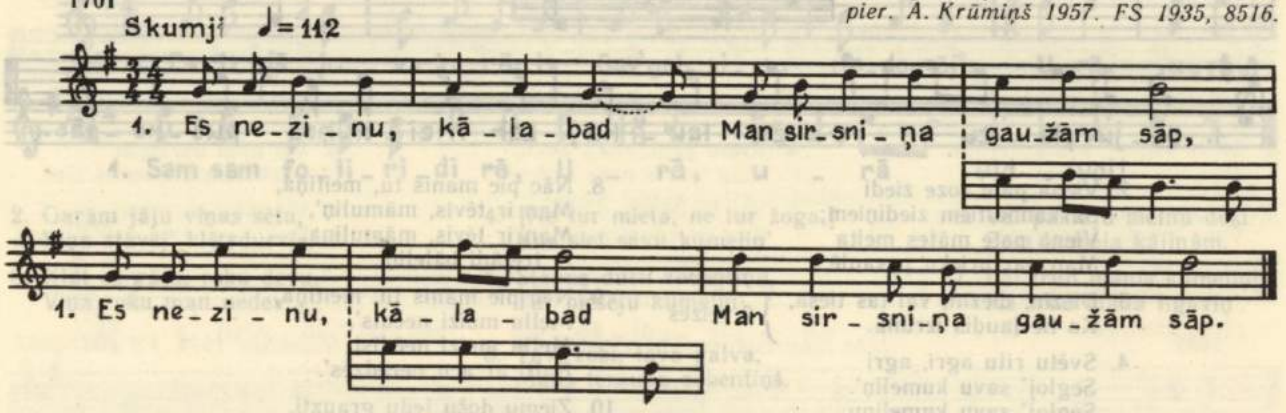
1700

Teksts kā 1699.

Anna Brūdere Kuldīgas raj. Grāveru c., dzim. 1890; pier. A. Krūmiņš 1957. FS 1935, 8516.

1701

2. Vai būs mana sirdspuķīte
Ar citiemi saderēj'si.

3. Bij' dzirdējis no ļaudīm,
Pats vēl labi nezināj'.

4. Segloj' savu kumeliņu,
Jāju viņu apmeklēt.

5. Ne pusceļa nenojāj',
Nozviedz manis kumeliņs.

6. Ne pie vārtiem nepiejāju,
Ieraug' sēžam istabā.

7. Ieraug sēžam istabā,
Sēžam galda galiņā;

8. Sēžam galda galiņā,
Lielā ļaužu pulciņā.

9. Eimu iekšā istabā,
Sniedz' rociņu, dod' mutīt';

10. Sniedz' rociņu, dod' mutīti,
Viņa roku vairs nedeva.

11. Nu tu būsi saderēj'si
Kādam kroga dzērājam.

12. Nevis kroga dzērājam,
Bet godīgam tēv' dēlam.

13. Bij man vienas rozes dēļ
Tādu augstu žogu pīt;

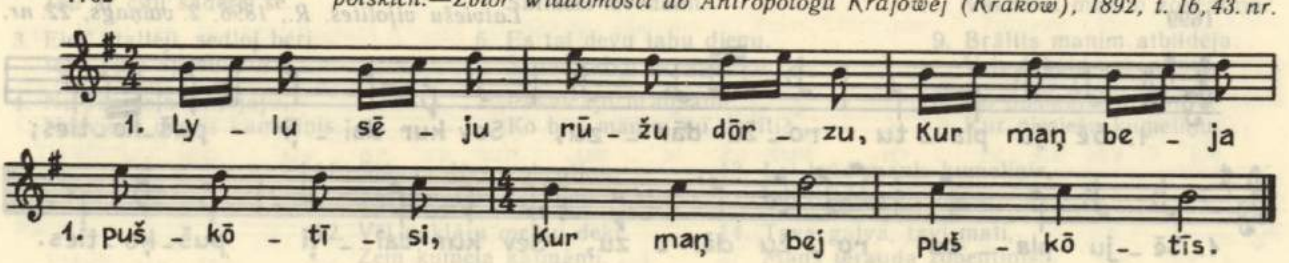
14. Bij man vienas meitiņ's dēļ
Tādu tālu ceļu jāt;

15. Tādu tālu ceļu jāt,
Sviedrot savu kumeliņu.

16. Kumeļami sviedri rit,
Man rit žēlas asariņ's.

Viļānos. Stefania Ulanowska. Łotysze Inflant polskich.—Zbiór Wiadomości do Antropologii Krajowej (Kraków), 1892, t. 16, 43. nr.

1702

2. Nu tō lyla sējumeņa
Vīna poša izauguse.

3. Dēļ tōs vīnys skaistys rūžys
Bej maņ augstu sātu peiti,

4. Dēļ tōs vīnys tautu meitas
Bej maņ garu ceļu jōti!

5. Dzēržu ļaudis runojūti,
Ļaudaveņu atpeļūti.

6. Naklausēju ļaužu mēļu,
Jōju patis atvaicōtu.

7. Dajōju da vōrteņu,
Viņa stōv ikš noma duru.

8. Boltas rūkas lauzeidama,
Asarenis slauceidama.

9. Stīp rūceņu, dūd muteitis,
Bysi muna ļaudaveņa!

10. Viņa rūku vīn pastīpe,
Bet muteitis naīdeve.

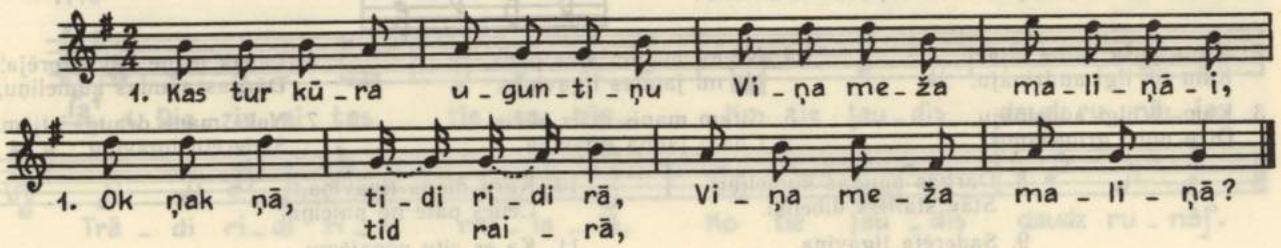
11. Kū tu dūmoj, lapna meita,
Ka ar mani narunoji?

12. Zynu ceļu, mōku jōti
Ar barōtu kumeleņu,

13. Kur byus mōte devējeņa,
Kur meitine gōjejeņa

14. Kai rūžeņa, kai pučeite,
Kai Vōczemes maganeņa.

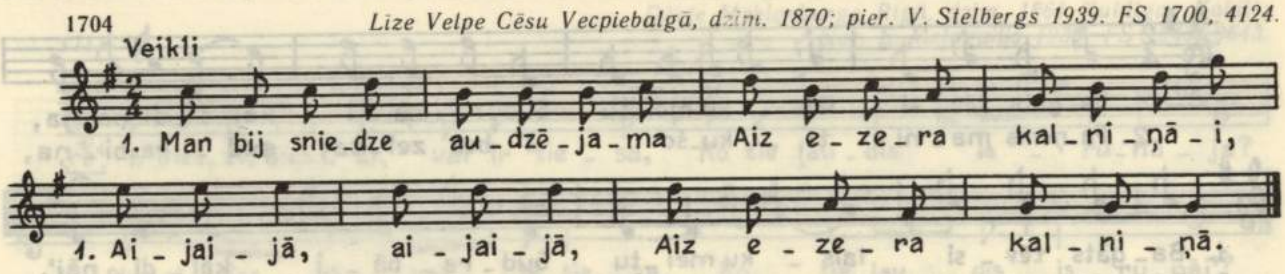
1703 *Katrine Vēdiņe Kuldigas Pampāļos; pier. A. Salaks 1926. FS 170; 31, 199.*

2. Vai tu gaidi, vai negaidi,
Viņa citu saderēj'se.

3. Viņa citu saderēj'se,
Gredzentiņu pārmainīj'se.

1704 *Līze Velpe Cēsu Vecpiebalgā, dzim. 1870; pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 4124.*

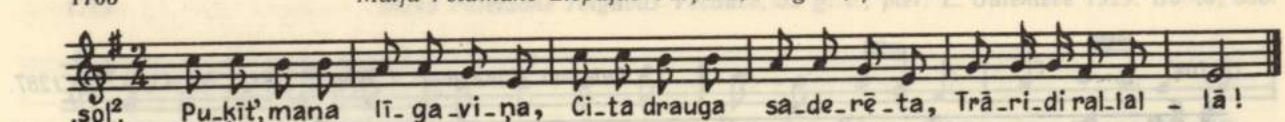

2. Draugs atnāca, draugs paņēma
To ar visu midzenīti.

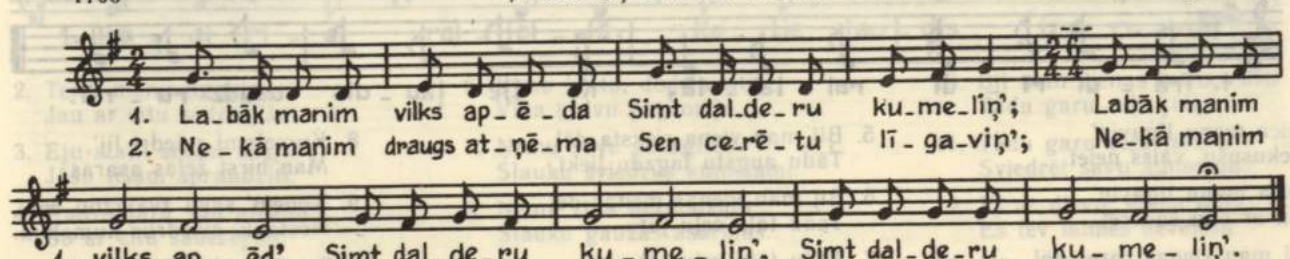
3. Labāk manim vilks apēstu
Simts dalderu kumeliņu,

4. Nekā manim draugs paņēma
Iecerētu līgaviņu.

1705 *Maija Feldmane Liepājas Vaiņodē, 76 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 2773.*

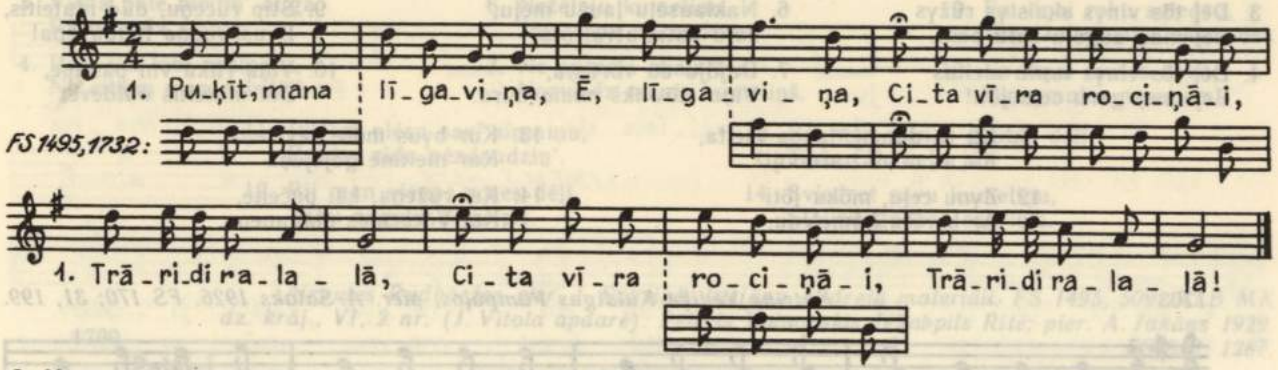

1706 *[Madonas] Saikavā. J. Cimze. Dziesmu rota. R., 1884, 7. sēj., 5. lpp.*

1707

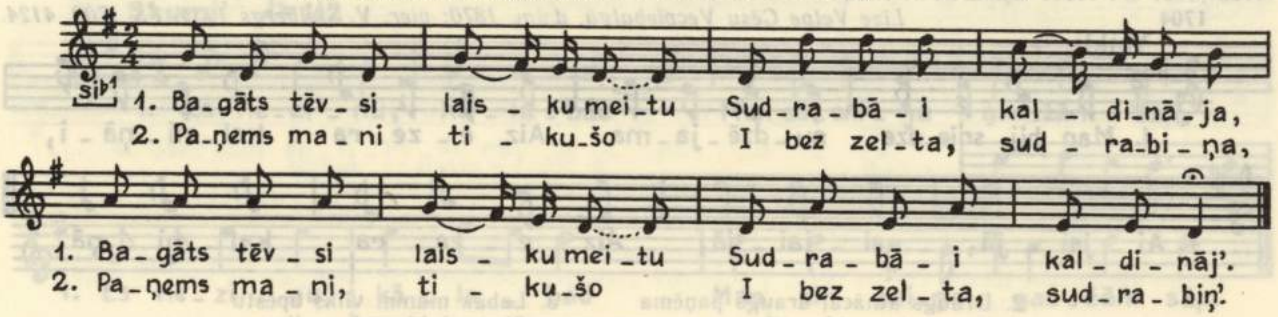
Jūle Krūmiņa Liepājas Aisterē; pier. A. Jansons ap 1886. Bb 43, 2601.
Krustpili pier. J. Vītols 1891. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 1732.

2. Mana paša vaina bija,
Kam tik ilgi audzināju.
3. Kam tik ilgi audzināju,
Dižu pūru gribēdamis.
4. Ne nu manim diža pūra,
Ne nu jaunas līgaviņas.
5. Citam manis dižis pūris,
Citam jauna līgaviņa.
6. Labāk mane vilks norēja
Dārgas naudas kumeliņu,
7. Nekā mane draugs atjēma
Saderētu līgaviņu.
8. Dārgas naudas kumeliņis
Stāv stallīša dibenāi.
9. Saderēta līgaviņa
Stāv meitiņu pulciņāi.
10. Kura mana līgaviņa,
Celies pate no pulciņa!
11. Ka es citu nepajemu,
Pēc tu žēli noraudāsi.

1708

Irma Kurševica Rīgā, dzim. 1904 Madonas Tirzā; pier. A. Krūmiņš 1959. FS 1944, 222.

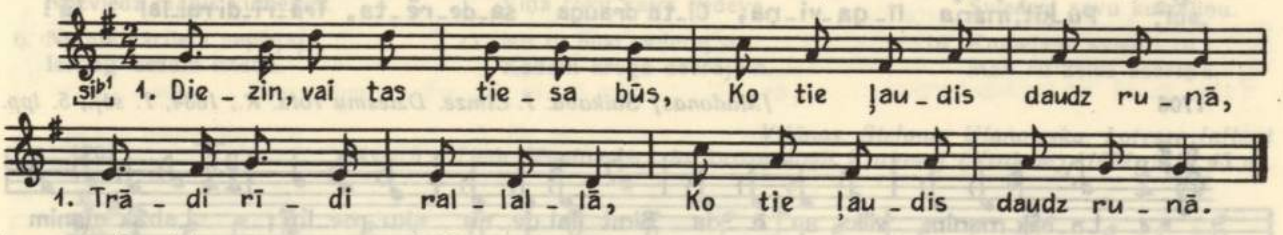

Ar šo melodiju dzied arī:

1. Gar zobiemi man aizgāja
Silta maize kūpēdama.
2. Gar vārtiemi man aizveda
Sen cerētu līgaviņu.
3. Labāk manim vilks apēda
Lielas naudas kumeliņu,
4. Nekā manim draugs paņēma
Saderētu līgaviņu.

1709

Tukuma Vānē pier. J. Heniņš 1883. Bb 43; 1258, 1287.

2. Teica manu līgaviņ'
Piekusušu, vairs neiet.
3. Teica manu līgaviņ'
Jau ar citu saderēt'.
4. Bij man vienas rozes dēļ
Tādu augstu žogu pit.
5. Bij man viena rieksta dēļ
Tādu augstu lagzdu liekt.
6. Bij man vienas meitas dēļ
Tādu tāļu ceļu jāt.
7. Tādu tāļu ceļu jāt,
Sviedrēt savu kumeliņ'.
8. Kumeļami sviedri lij',
Man birst žēlas asaras.
9. Noņem' savu zvaigžņu deķ',
Noslauk' sviedrus kumeļam.
10. Izvelk' zidu nēzdodziņ',
Noslauk' žēlas asaras.

11. Labāk lai man vilks apēd'
Dārgas naudas kumeliņ',

12. Nekā manim cits paņēm'
Sen lūkotu līgaviņ'.

13. Izmazgāju nēzdodziņ'
Zaļās zāles rasiņā.

14. Izžāvēju nēzdodziņ'
Zaļā bērzes maliņā.

15. Zaļā bērzes maliņā,
Smīdrā bērza galiņā.

16. Tas bērziņis trīs gadiņ'
Ne ziedēja, ne lapoj'.

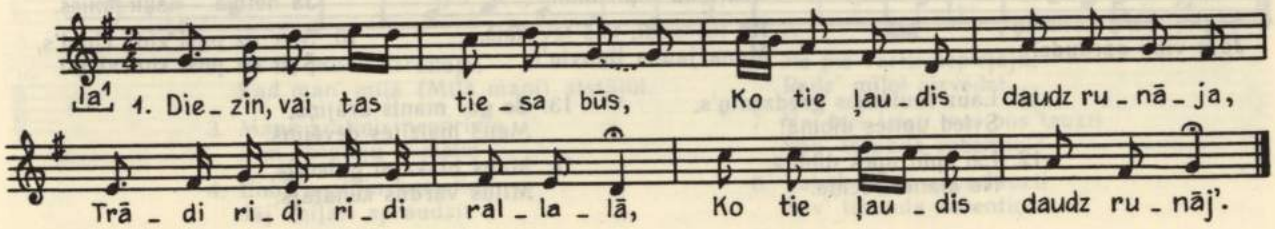
17. Cetortāi gadiņā
Zelta ziedi noziedēj'.

18. Es noņēmu zelta ziedus,
Ietin' zīda nēzdogā.

19. Ietin' zīda nēzdogā,
Ielik pūra dibiņā.

20. Ik pacēlu pūra vāk',
Ik atminēj' jaunas dien's.

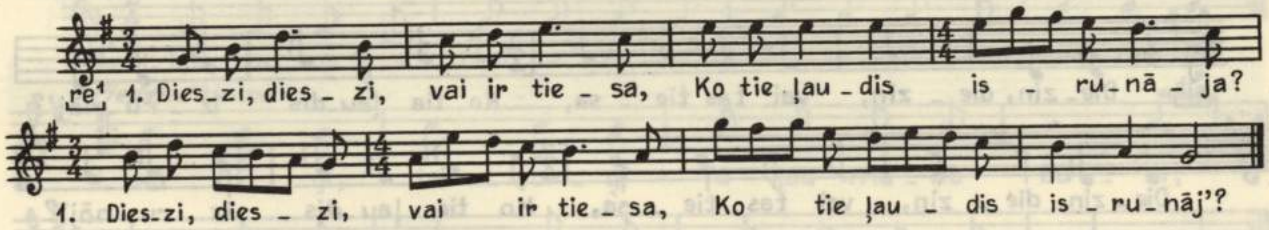
1710 *Tukuma Zemitē pier. J. Heniņš 1883. Bb 43, 1225.*

Tālākais teksts kā 1709.

Dārte Meklenburga Rigā, dzim. 1861 Kuldīgas Kabilē; pier. E. Melngailis 1939. FS 1045, 9643.

1711

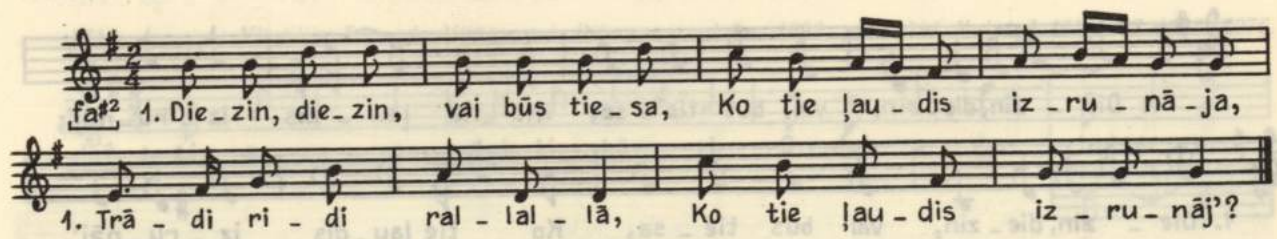
2. Tie teic manu līgaviņu
Jau ar citu saderētu.

3. Sāp sirsniņa, nerimšosi,
Jāšu viņas apraudzīti.

4. Ne pie vārtu nepiejāju,
Viņa durvīs skatījāsi.

5. Sniedzu roku, devu mutes,
Viņa mutes vairs nedeva.

1712 *Berta Pētersone Jelgavas Vecaucē, 32 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. Bb 46, 333.*

2. Teica manu līgaviņu
Jau ar citu saderēj'šu.

3. Eju stallī sedlot zirgu,
Jāšu tīšām apraudzīti.

4. Kad nojāju, tad atradu
Šo ar citu saderēj'šu.

5. Ejmu klātu, sniedzu roku,
Viņa roku man nedeva.

6. Ejmu klātu, dodu muti,
Viņa galvu pagrozīja.

7. Ņemu savu paseglīti,
Slauku sviedrus kumeļami.

8. Ņemu zīda nēzdodziņu,
Slauku gaužas asariņas.

9. Bij man nieka rieksta dēļi
Tādu lielu lazdu liekti.

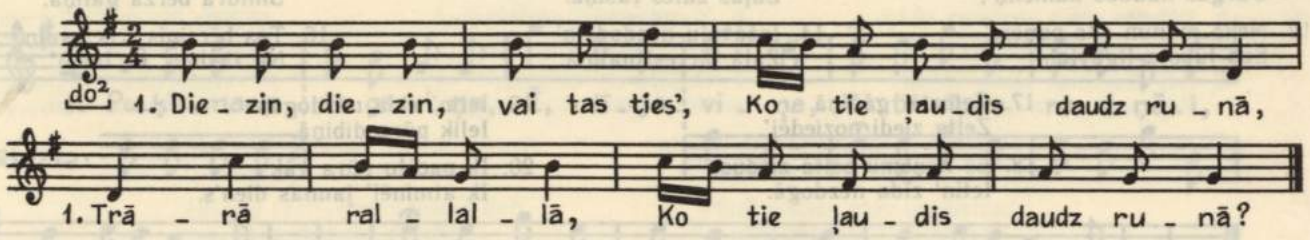
10. Bij man vienas meitas dēļi
Tādu garu ceļu jāti.

11. Tādu garu ceļu jāti,
Sviedrēt savu kumeliņu.

12. Ej ar dievu, mana mīļā,
Es tev laimes nevēlēšu.

13. Būs citai māmiņai
Tāda paša zeltenīte.

1713 *Ventspils Dundagā pier. J. Heniņš 1903. Bb 43; 1384, 1335.*

2. Ka man' jauna līgaviņ'
Jau ar citu saderēt'.

3. Svētu rītu itin agr'
Segloj' bēru kumeliņ'.

4. Segloj' bēru kumeliņ',
Jāju viņu apraudzīt.

5. Ne pie vārtiem nepiejāj',
Sāk suniši sīvi riet.

6. Iznāk mana līgaviņ'
Asariņas slaucīdam'.

7. Ko tu raudi, kas tev kaiš,
Mana jauna līgaviņ'?

8. Vai tev trūka sāls, maizīt',
Vai trūkst mīļa dzīvošan'?

9. Ja tev tika — dzīvosimi,
Ja netika — šķirsimies.

10. Šķir uz pusi zīda cimd's,
Šķir uz pusi sudrabiņ'!

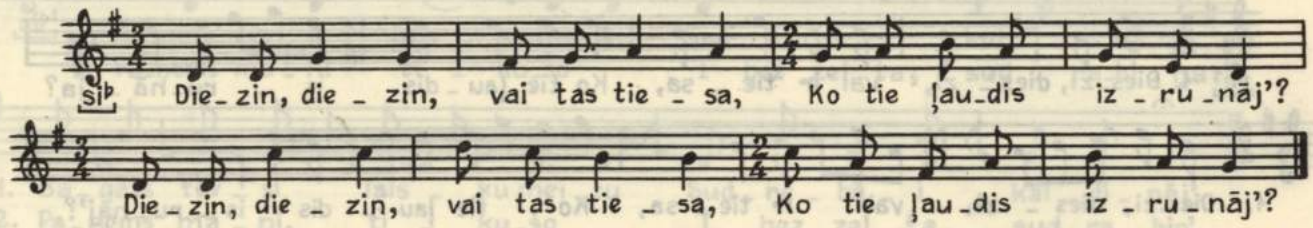
11. Lauz laulamos gredzeniņ's,
Svied upītes dibinā!

12. Lai spīd upes dibinā,
Ne manāi rociņā.

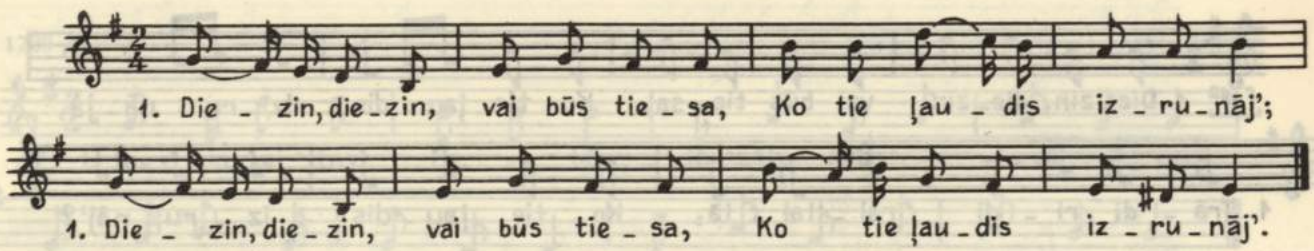
13. Še gul manis arājiņš,
Mans maizītes devējiņš.

14. Mans blakami gulētājs,
Mīļus vārdus runātājs.

1714 *E. Didrihsone Ventspils Ēdolē; iesk. A. Bērzkalne, atšifr. A. Salaks 1928. FS 170, 1130.*

1715 *Eda Eglīte Talsu Zentenē, 66 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 2996.*

2. Mana jauna līgaviņa
Tiek ar citu saderēt'.

3. Svētu rītu rītiņāi
Sedloš' savu kumeliņ'.

4. Sedloš' savu kumeliņu,
Jāšu viņas apraudzīt.

5. Ne iz vārtiem neizjāju,
Sāk ciemiņu suņi riet.

6. Iznāk mana līgaviņa
Baltas rokas plātīdam'.

7. Baltas rokas plātīdama,
Asariņas slaucīdam'.

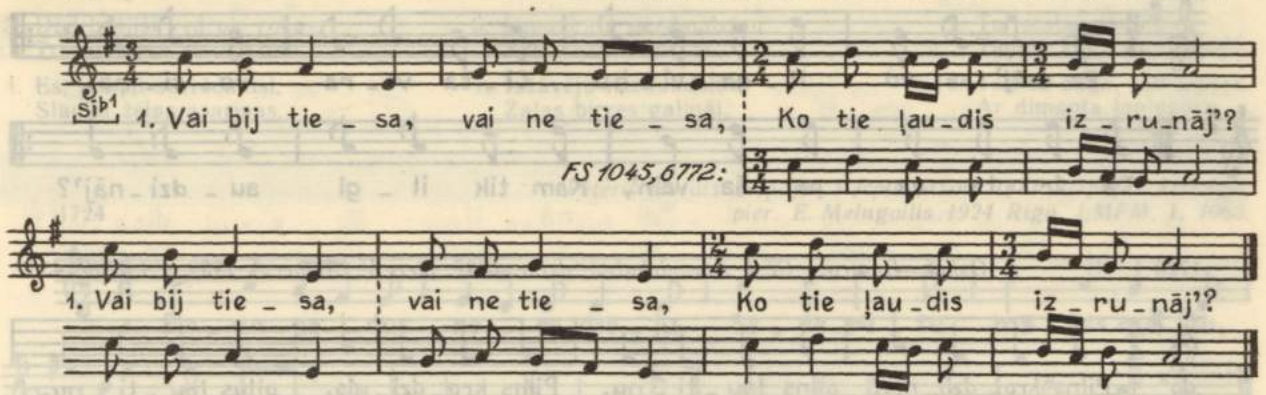
8. Ko tu raudi, kas tev kaita,
Mana jauna līgaviņ'?

9. Ja tev tika — dzīvosimi,
Ja netika — šķirsimies.

10. Gulbis gula ezerāi,
Es guļ' ļaužu valodās.

11. Celies, gulbīt, no ezera,
Es no ļaužu valodām.

1716 *Luize Alute Rigā, dzim. 1856 Jelgavas Bukaišos; pier. E. Melngailis 1931. LMFM, III, 91; FS 1045, 677.*

2. To tie ļaudis izrunāja,
Kad man' mīļā (Mīļā mani) atstājot.

3. Mans prātiņis nenorima,
Eim', segloju kumeliņ'.

4. Eim', segloju kumeliņu,
Jāj' mīļāsi apraudzīt.

5. Ne pusceļa nepajāju,
Nozviedzāsi kumeliņš.

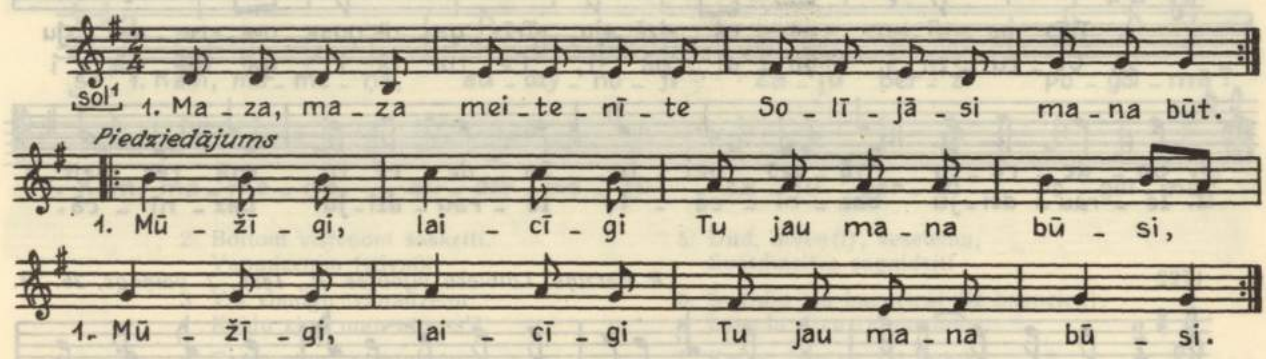
6. Ne pie vārtu nepiejāju,
Redz' mīļoi aizvedot.

7. Vai būs laisti, vai būs lauzti
Sav' tērauda zobentiņ'?

8. Labāk laisti nekā lauzti
Sav' tērauda zobentiņ'.

9. Griežu zirgu appakaļi,
Jāj' uz māju raudādams.

1717 *Alvine Lice Alūksnes raj. Trapenes c., dzim. 1891 Valkas Gaujienā; pier. M. Kurme 1969. FS 1990, 1062.*

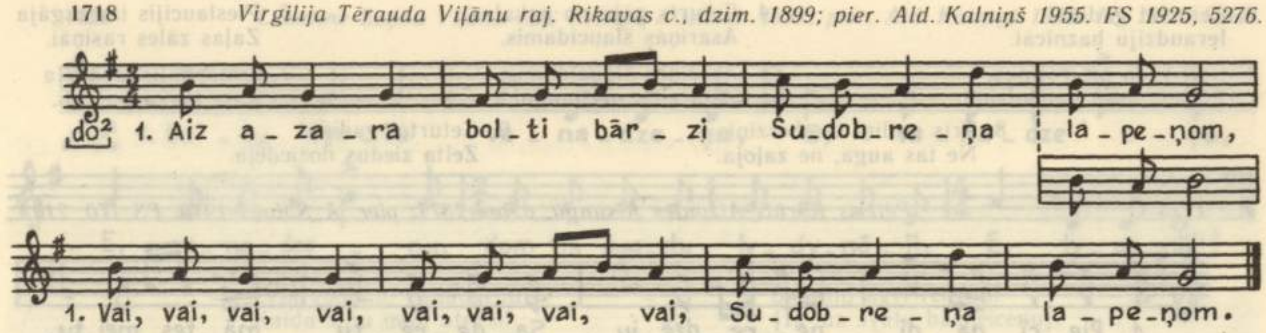

2. Izaug liela, nāk pie prāta,
Nesolās vairs mana būt.

3. Vai man savus vikšzabakus
Bij par velti noviksēt,

4. Vai man savu kumeliņu
Bij par velti apseglot?

1718 *Virgilija Tērauda Viļānu raj. Rikavas c., dzim. 1899; pier. Ald. Kalniņš 1955. FS 1925, 5276.*

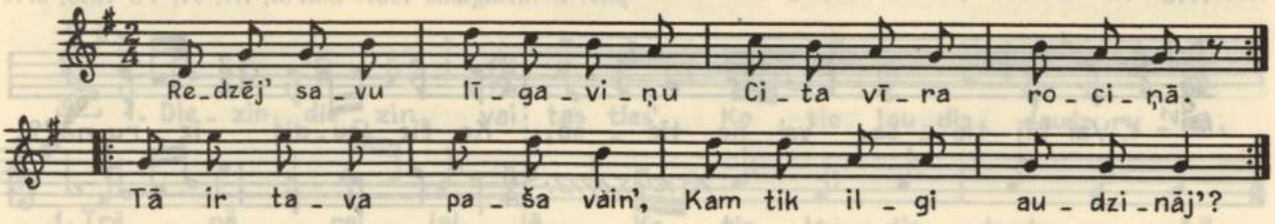

2. Tur aizvede mȳus' mōseņu
Sudobreņa kalējeņš.

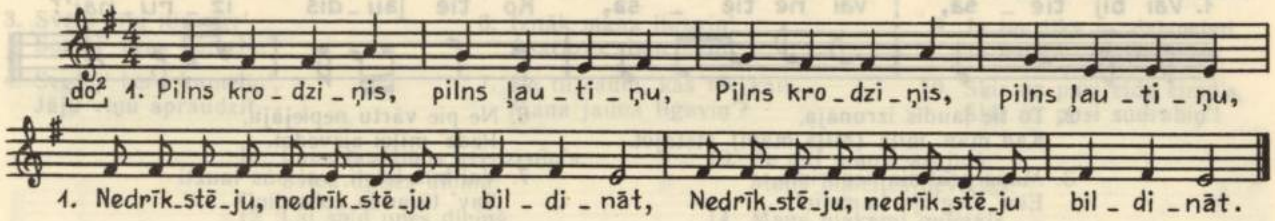
3. Muna poša leigaveņa
Nagrib manim mutes dūt.

4. Braukšu pōri azarami,
Jemšu, kura mutes dūs.

1719 *Ārciemā [Valmieras Pālē] pier. A. Šmits 1887. FS 1730, 60517.*

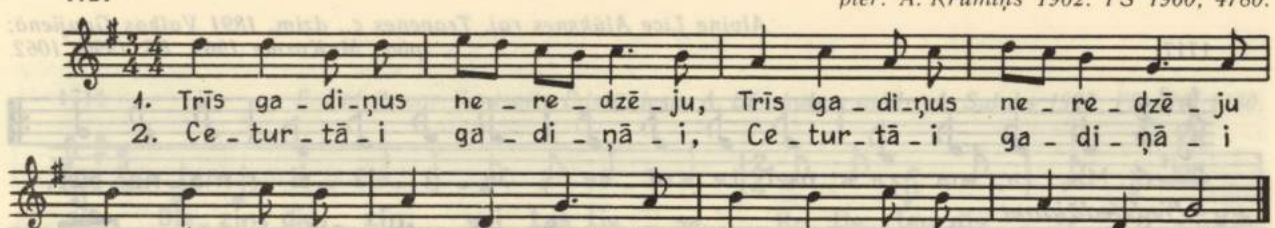
1720 *Oskars Damroze Cēsu Jaunpiebalgā, dzim. 1882; pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 4359.*

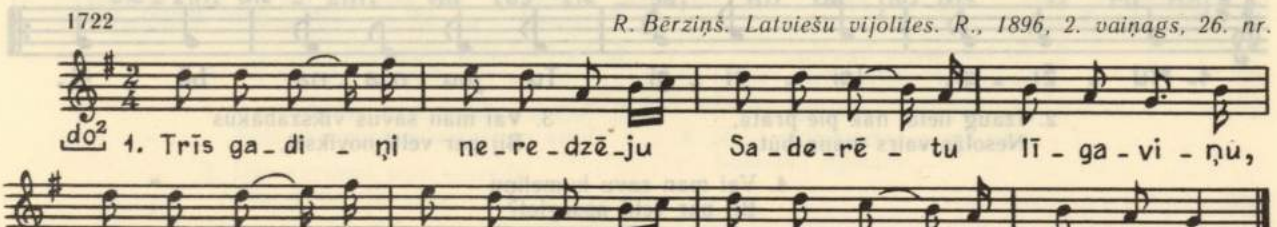
2. Es redzēju līgaviņu
Pa durvīmi izejot.

3. Skrēju, skrēju, nepanāku,
Skaļi sauču, nesasauč'.

1721 *Ieva Antiņa Talsu raj. Rojas c., dzim. 1910 Aizputes Alsungā; pier. A. Krūmiņš 1962. FS 1960, 4780.*

1722 *R. Bērziņš. Latviešu vijolītes. R., 1896, 2. vaiņags, 26. nr.*

2. Ceturtāi gadiņai
Ieraudzīju baznīcai.

3. Divi veda pie rociņas,
Trešais nesa vaiņadziņu.

4. Ceturts gāja no pakaļas,
Asariņas slaucidamis.

5. Asariņas slaucidamis
Zaļā zīda nēzdaugai.

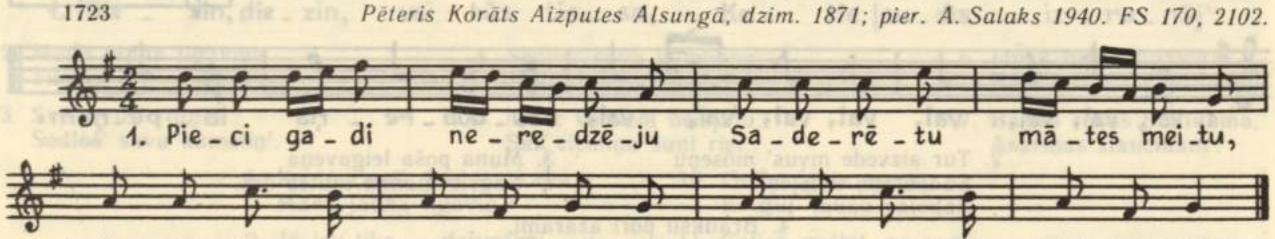
6. Pieslaucījis izmazgāja
Zaļas zāles rasiņai.

7. Izmazgājis izžāvēja
Zaļa bērza galiņai.

8. Trīs gadiņi tas bērziņis
Ne tas auga, ne zaļoja.

9. Ceturtāi gadiņai
Zelta ziedus noziedēja.

1723 *Pēteris Korāts Aizputes Alsungā, dzim. 1871; pier. A. Salaks 1940. FS 170, 2102.*

2. Tai sestāi gadiņāi
Ieraudzīju baznīcāi.

3. Div' brālīši ved pie rokas,
Trešais nesa zelta kroni.

4. Es, pakaļi stāvēdamsi,
Slauku žēlas asariņas.

5. Pieslaucīju nēzdodziņu
Piln' ar žēlām asarāmi.

6. Izmazgāju nēzdaudziņu
Zaļas zāles rasiņāi.

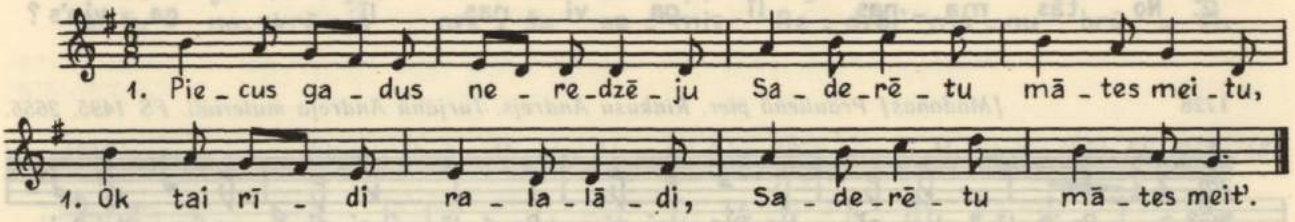
7. Izžāvēju nēzdaudziņu
Zaļas birzes galiņāi.

8. Trīs gadiņus zaļā birze
Ne tā auga, ne lapoja.

9. Tai sestāi gadiņāi
Tad tā auga, tad lapoja.

10. Tad tā auga, tad lapoja
Ar dimanta lapiņāmi.

1724 *Pēteris Korāts Liepājas Vecpilī, dzim. 1871 Aizputes Alsungā; pier. E. Melngailis 1924 Rīgā. LMFM, I, 1063.*

2. Tai sestāje gadiņāje
Ieraudziju baznīcāi.

3. Div' brālīši ved pie roku,
Trešais nesa zelta kroni.

4. Es, pakaļe stāvēdamis,
Slauku žēlas asariņas.

5. Pieslaucīju nēzdaudziņu
Pillu žēlu asariņu.

6. Izmazgāju nēzdaudziņu
Zaļāj zāles rasiņāje.

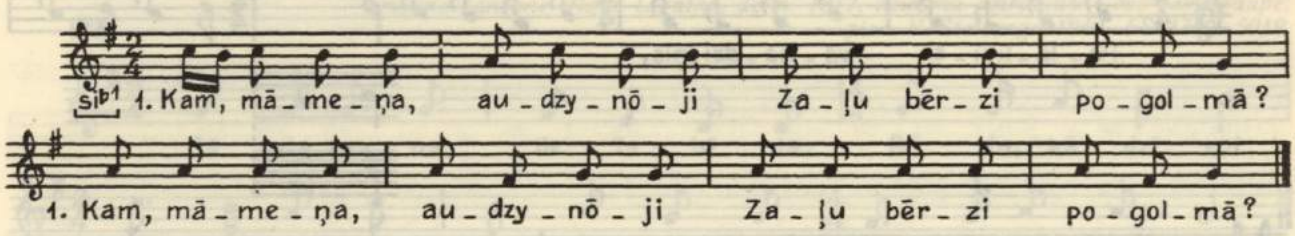
7. Izžāvēju nēzdaudziņu
Zaļāj birzes galiņāje.

8. Trīs gadiņus zaļā birze
Ne atauga, ne lapoja.

9. Tai sestāje gadiņāje
Tad tā auga, tad zaļoja.

10. Tad tā auga, tad zaļoja
Ar dimanta lapiņāme.

1725 *Helēna Namsone Kārsavas raj. Nautrēnu c., 63 g. v.; pier. D. Jaunslaviete 1958. FS 1940, 6941.*

2. Boltom visteņom saskrīti,
Vanadzenim lyģynōt.

3. Voi vònogu, vanadzeņu,
Keidu ziņu maņ atness'?

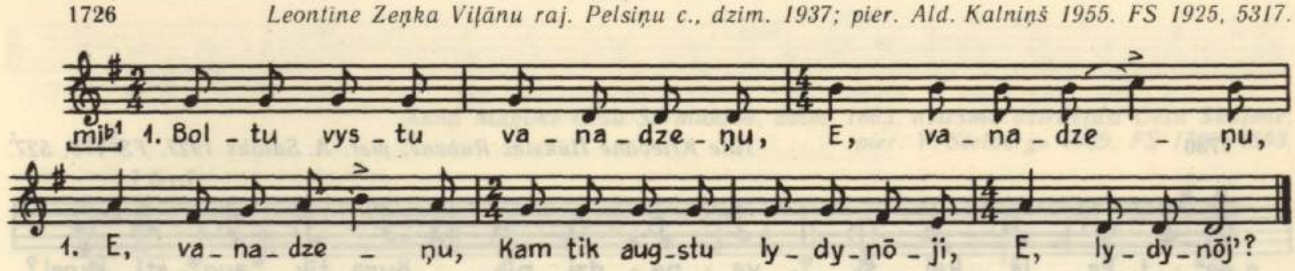
4. Taidu ziņu tev atnesšu —
Tova bryute īt pi cyt'.

5. Dūd, diveņ(i), veseleibu,
Svātdineites sagaideit!

6. Svātdiņ īšu bazneicāi (iz bazneicu),
Lyugšu divu raudoidams.

7. Kei as lyudzu, tai nūtyka,
Muna bryute maņ palyk'.

1726 *Leontine Zeņka Viļānu raj. Pelsiņu c., dzim. 1937; pier. Ald. Kalniņš 1955. FS 1925, 5317.*

2. [Voi vonogu, vanadzeņu,]
Kaidu ziņu maņ atnesi?

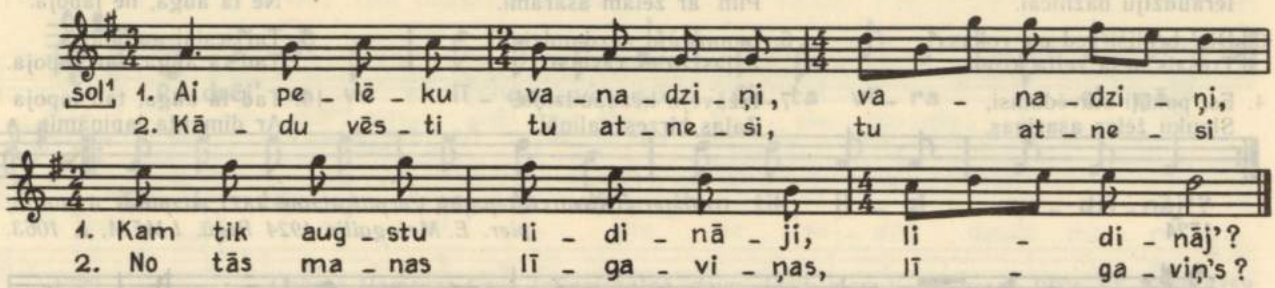
3. Taidu ziņu tev atnešu:
Tova bryute īt pi cyta.

4. Svātdiņ agri reiteņāi
[Iš' uz svātu bazneiceņu].

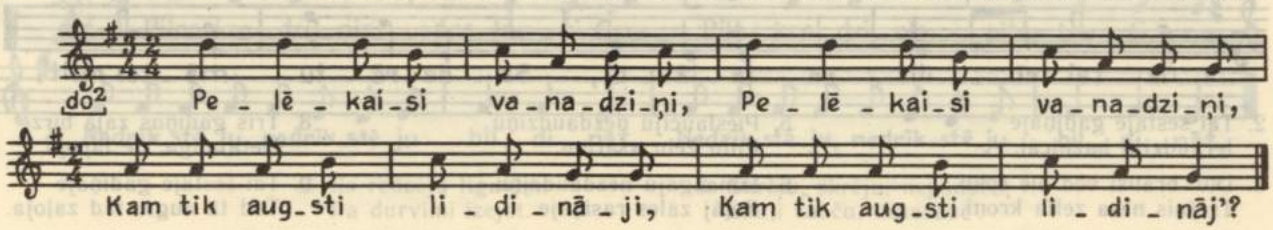
5. Iš' uz svātu bazneiceņu,
Lyugšu divu raudōdamsi.

6. Kō es lyudžu [tys nūtyka:]
Muna bryute maņ palyka.

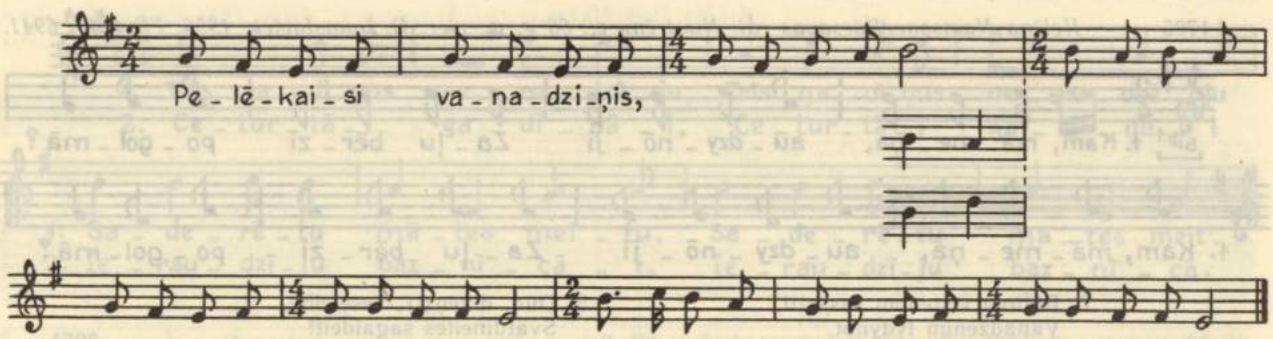
1727 *Lize Viduša Jēkabpili, dzim. 1866 Madonas Praulienā; pier. E. Melngailis 1933. FS 1045, 7418.*

1728 *[Madonas] Praulienā pier. Rinkusu Andrejs. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 2656.*

1729 *K. Blaubergs Jēkabpils Sēlpilī; pier. Jurjānu Andrejs ap 1882. FS 1495, 132.*

[1. Ai pelēku vanadziņu,
Kam tik augstu skrēji?

2. Es atskrēju pār upīti
No tās tavas brūtes.

3. Kādu ziņu man atnesi
No tās manas brūtes?

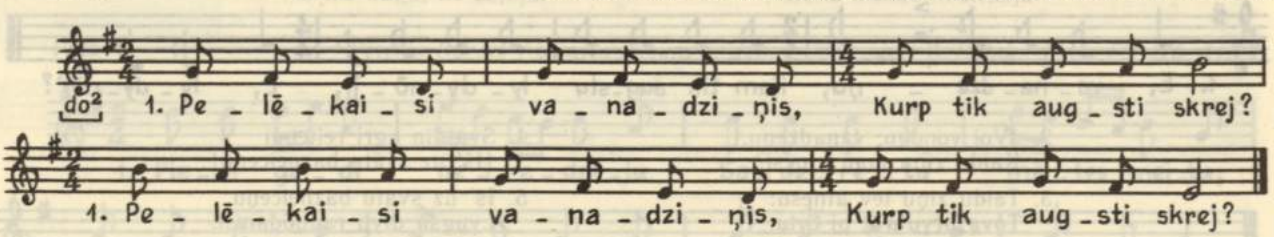
4. Es atnesu tādu ziņu,
Brūte saderēta.

5. Svētdien iešu baznīcā
Savas brūtes skatīties.

6. Redzēj' savu mīļu brūti
Pie laulības pievedot.

7. Divi veda pie rociņas,
Trešais nesa vainadziņu. LD 15822,1]

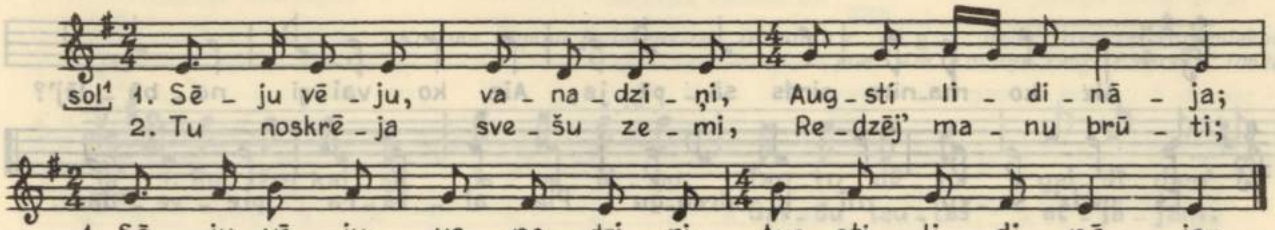
1730 *Jūle Krievāne Ilūkstes Rubenē; pier. A. Salaks 1927. FS 170, 527.*

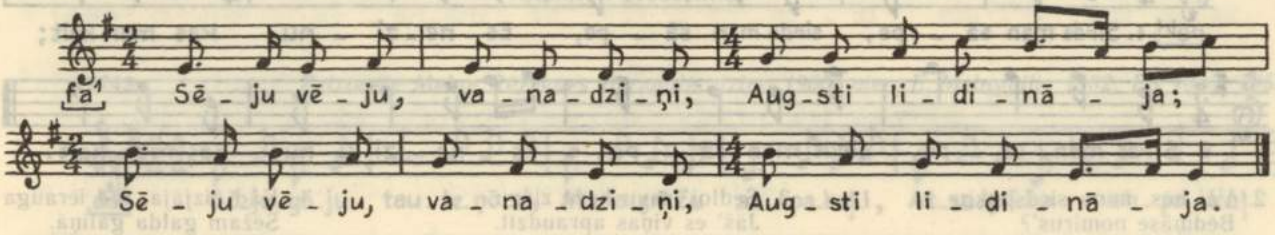
2. Kam tu skrēji pār jūriņu
Uz to manu brūt'?

3. Kādu ziņu tu atnesi
No tās manas brūt's?

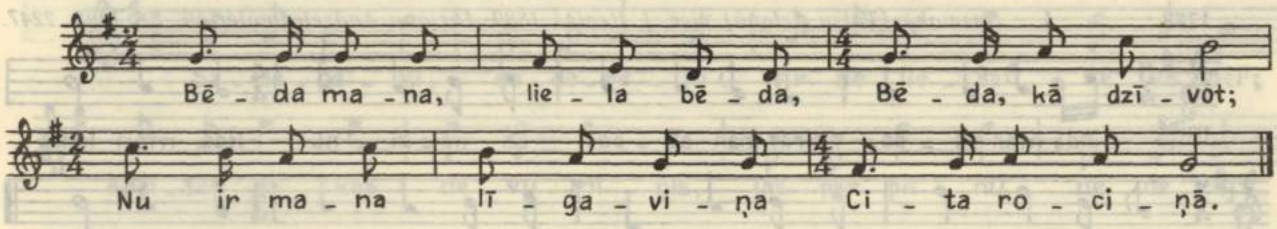
1731 *Ādams Aniņš Aizputes Alsungā; pier. E. Melngailis 1940. FS 1045, 9881.*

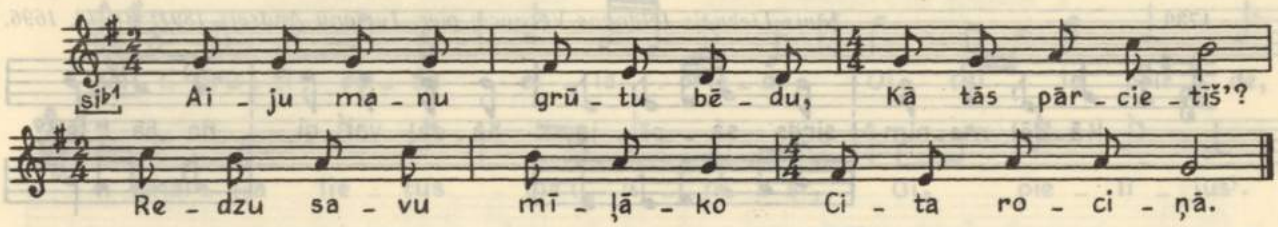
1732 *Nikolajs Heņķis Aizputes Alsungā, dzim. 1864; pier. E. Melngailis 1933. FS 1045, 7681.*

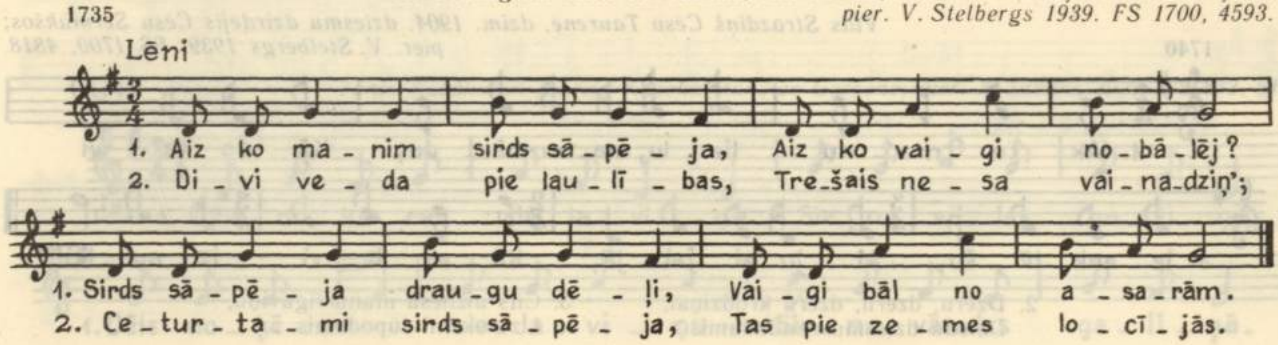
Kristine Jansone Rīgas Ligatnē, dzim. 1872, dziesmu dzirdējusi Cēsu Lielstraupē;
1733 *pier. V. Stelbergs 1940. FS 1700, 5019.*

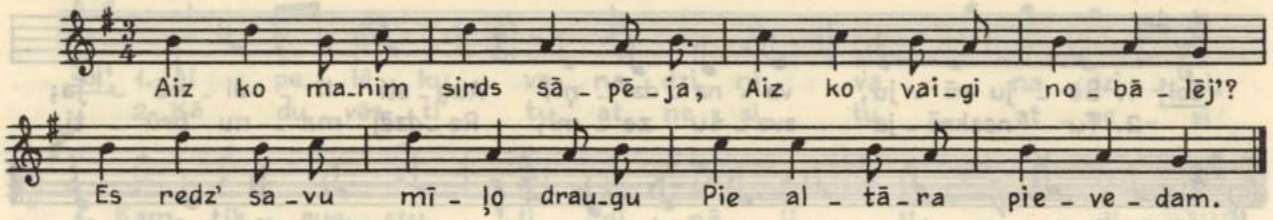
1734 *Ogres Lauberē pier. A. Kārkliņš 1949. FS 1837, 36.*

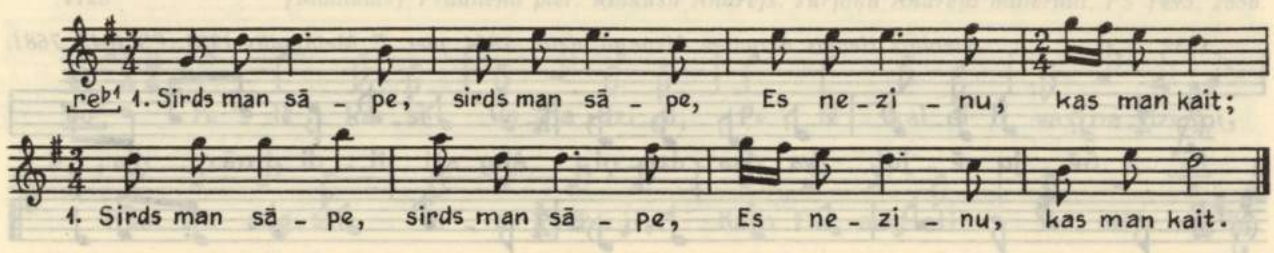
Anna Magone Cēsu Sērmūkšos, dzim. 1863, dziesmu dzirdējusi Cēsu Skujenē;
1735 *pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 4593.*

1736 *Kaudzītes Matiss Cēsu Vecpiebalgā, dzim. 1848; pier. Jurjānu Andrejs. FS 1495, 1625.*

Marija Kruzmane Talsu Mērsragā, dzim. 1853 Talsu Zentenē; pier. E. Melngailis 1930.
1737 *FS 1045, 2320.*

2. Vai būs mana sirdspukīte
Bēdiņāse nomirus'?

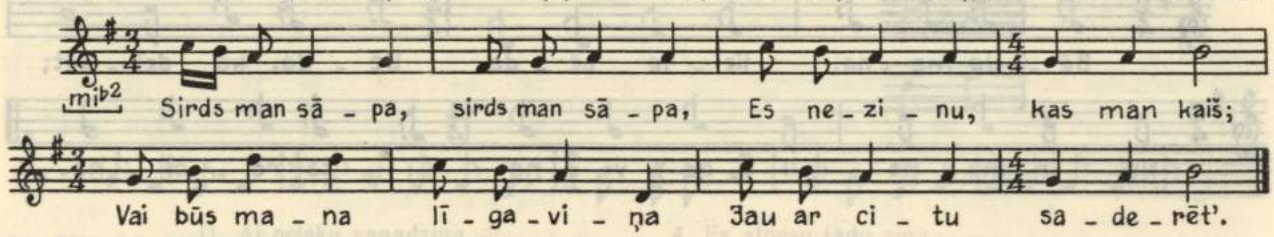
3. Sedloj' savu bēru zirgu,
Jāš' es viņas apraudzīt.

4. Kad aizjāja, tad ierauga
Sēžam galda galiņā.

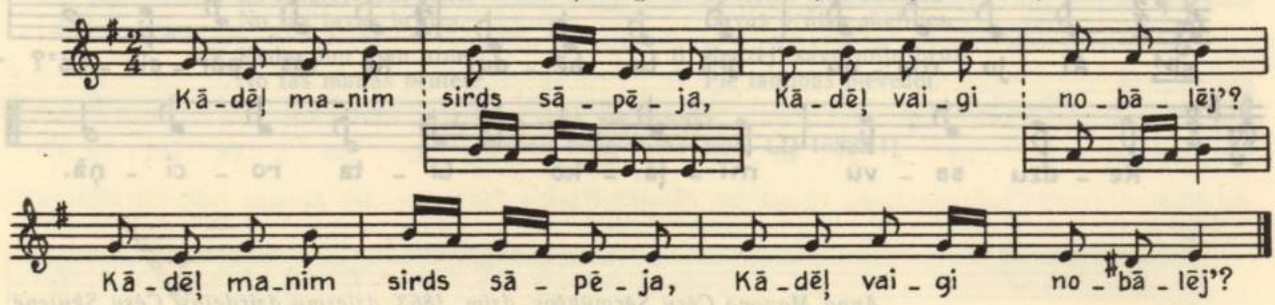
5. Sēžam galda galiņāi,
Jau ar citu saderēt'.

6. Es viņai roku devu,
Viņa rokas vairs nedev'.

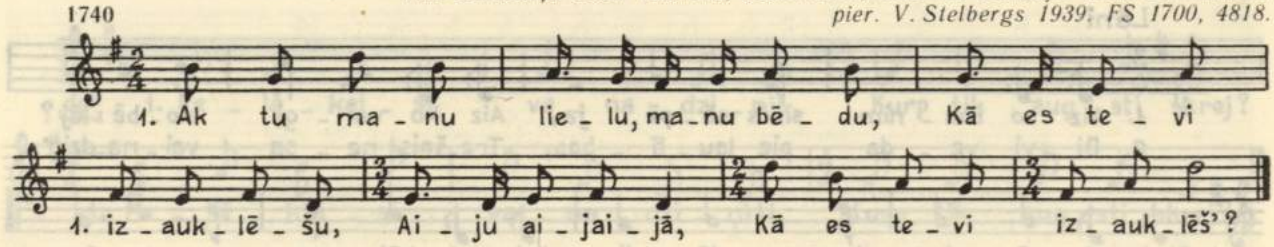
1738 *Sasmakā [Talsu Ārlavā] pier. J. Heniņš 1889. Jurjānu Andreja materiāli. FS 1495, 2247.*

1739 *Jānis Lieknējs Jelgavas Vecaucē; pier. Jurjānu Andrejs 1891. Bb 43, 1696.*

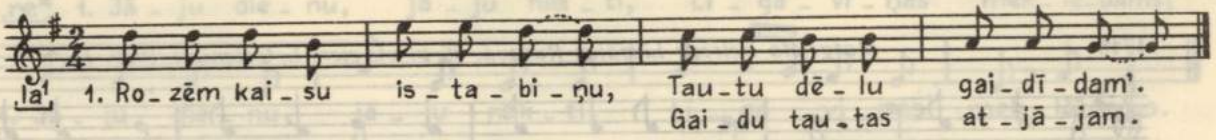
Vilis Strazdiņš Cēsu Taurenē, dzim. 1904, dziesmu dzirdējis Cēsu Sērmukšos;
1740 *pier. V. Stelbergs 1939. FS 1700, 4818.*

2. Dzeru, dzeru, dzeru krodziņāi,
Dziedu dziesmu raudādamis.

3. Cits aiznesa manu ligaviņu,
Uz rokāmi šūpodamis.

1741 *Katrīne Kāpiņa Kuldīgas raj. Ievkalnu c., 69 g. v., dzim. Aizputes Gudeniekos; pier. Ald. Kalniņš 1957. FS 1935, 10628.*

2. Uzlēc saule, savīst rozes,
Tautu dēlis neatjāj.

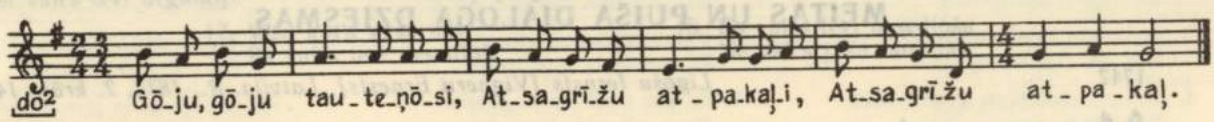
3. Vakar gaidu, šodien gaidu
Tautu dēlu atjājam.

4. Ja vēl rītu neatjās,
Tad rakstīšu grāmatiņu.

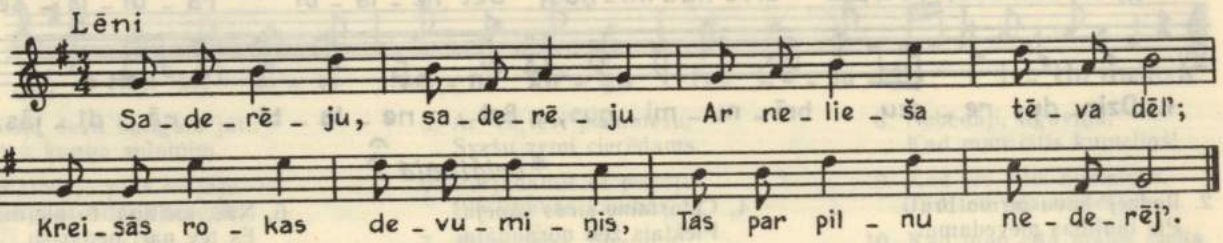
5. Aizrakstīju grāmatiņu —
Jau ar citu saderēts.

6. Jau ar citu saderētis,
Samitoti gredzentiņi.

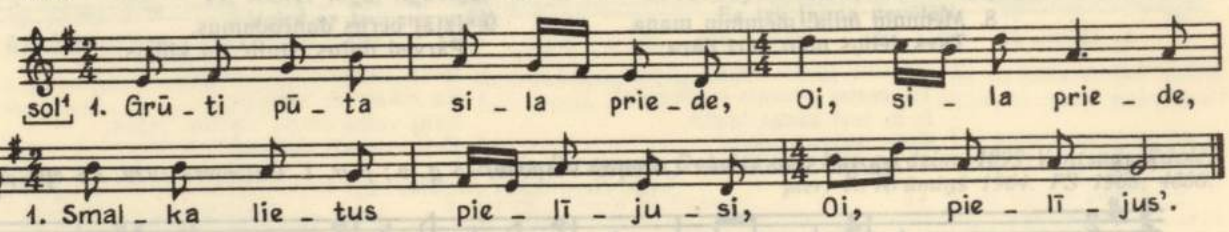
1742 *Petronele Melne Rēzeknes Bērzgalē, dzim. 1905; pier. E. Melngailis 1932. FS 1045, 7055.*

1743 *Anna Būdniece Talsu raj. Abavas c., dzim. 1880 Kandavā; pier. R. Bāliņa 1962. FS 1960, 4572.*

1744 *Jānis Kupčs Cēsu Drabešos; pier. A. Jakāns 1929. FS 832, 1713.*

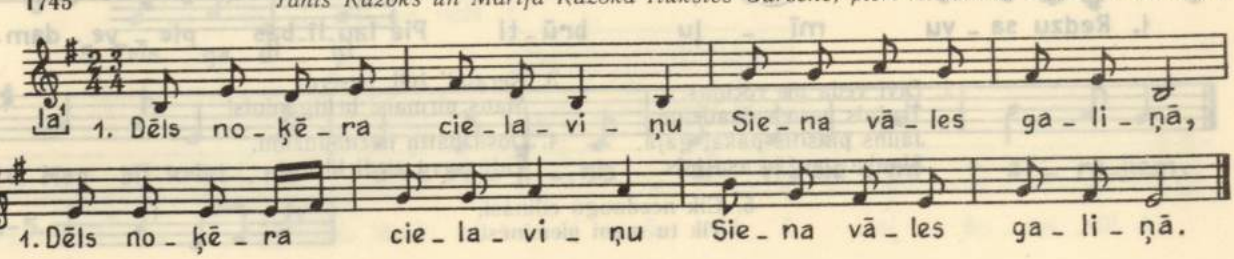

2. Gaužī raudāj' tas pusītis,
Ko meītīna atstājusi.

3. Nāks rudenis, būs man kāzas,
Lūgšu tevi vedībāsi.

4. Došu cimdus, došu zeķes,
Došu zīda nēzdaudziņus.

1745 *Jānis Kažoks un Marija Kažoka Ilūkstes Gārsenē; pier. A. Jakāns 1929. FS 832, 518.*

2. Tā nebija cielaviņa,
Tā bij puiša ligaviņ'.

3. Grūti pūta sila priede,
Smalka lietus pielijus'.

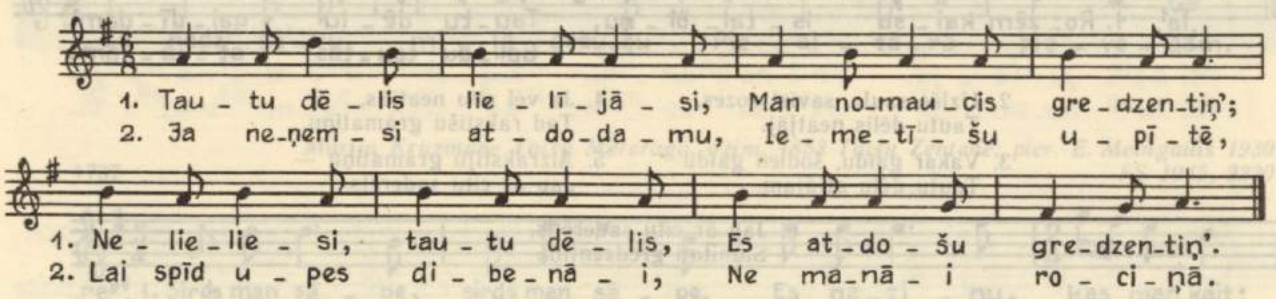
4. Gauži raudāj' tas puisītis,
Ko meitiņa atstājus'.

5. Neraud' gauži, nepūt gauži,
Manu pirmo brūtganiņ!

6. Nāks rudenis, būs man kāzas,
Lūgšu tevi vedībās.

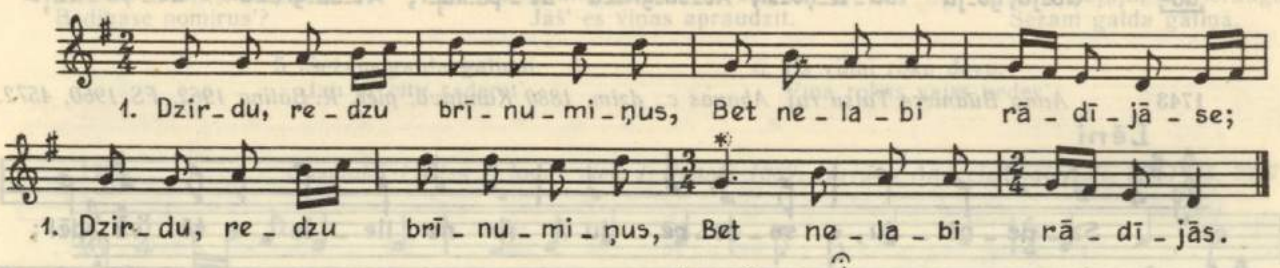
7. Došu cimdus, došu zeķes,
Kā ar' citiem brālīšiem.

1746 *Margriela Ķeirene Liepājas Rucavā, 66 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 1616.*

MEITAS UN PUIŠA DIALOGA DZIESMAS

1747 *Ligošu Iernsts [Vigneru Ernests]. Latvija. R., 1874, 2. krāj., 14. nr.*

* *oriģinālā* 𝅘𝅥𝅮

2. Redzēj' savu pirmo brūti
Pie laulības pievedamu.

3. Divi veda pie rociņas,
Trešais nesa vainadziņu.

4. Cetortame sirds sāpēja,
Piektais žēli noraudāja.

5. Tas sestajis aiz kalniņa
Ar meitāme parunāja.

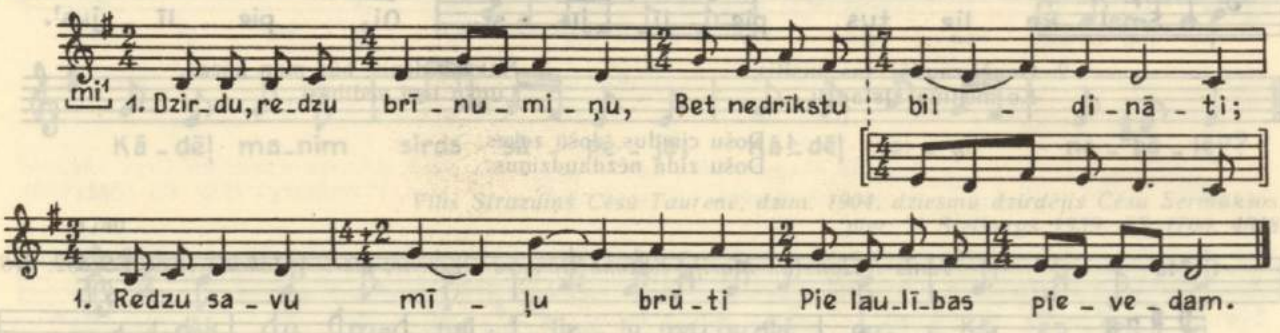
6. Nāc, meitiņa, tu pie manis,
Es tev pāri nedarīšu.

7. Ja es tev ko pāri daru,
Sūdz' manaje memmiņaje!

8. Memmiņ mīļa, memmiņ mana,
Tavs dēliņš man pāri dara:

9. Izjāj bērus dancodamus,
Pārved dulus, stulb' un klibus.

1748 *Marija Sakalovska Liepājas Vaiņodē, 75 g. v.; pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 2780.*

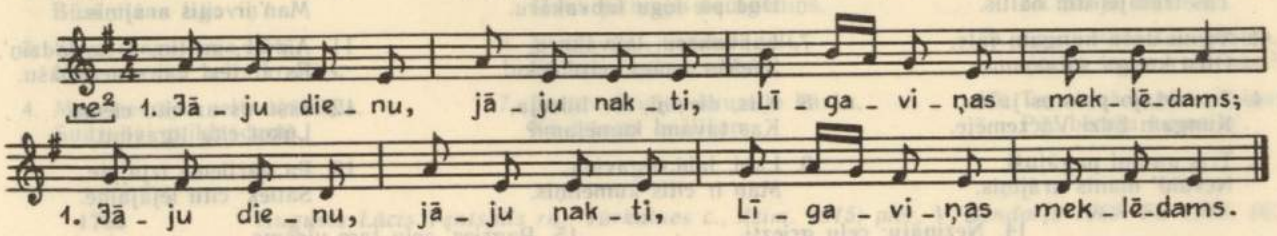
2. Divi veda pie rociņas,
Trešais nesa vainadziņu.
Jauns puisītis pakaļ gāja,
Slauka gaužas asariņ's.

3. Neraud' žēli, nesero,
Mans pirmaisi brūtganiņis!

4. Došu baltu nezdaudziņu,
Vidū savu sirdi likšu.

5. Cik nezdaugu cilināsi,
Tik tu mani pieminēsi.

1749 *Marija Beierbaha Kuldigas Raņķos; pier. L. Galeniece 1929. Bb 46, 717.*

2. Ceturtajā dieniņāi
Atron' savu līgaviņ'.

3. Atron' savu līgaviņu
Baltas rozes dārziņā.

4. Baltas rozes skaisti zieda,
Vidū mana līgaviņ'.

5. Labdien, labdien, līgaviņa,
Vai tu mani gaidījus'?

6. Paldies, paldies, smuks puisīti,
Sen vairs tevi negaidīj'.

7. Tu soliji tad atjāti,
Kad vēl rozes pumpuros.

8. Baltas rozes pusbirušas,
Sen noņemtis vainadziņš.

9. Manis ziļu vainadziņis
Dēlu mātes klētiņā.

10. Dēlu mātes klētiņāi,
Zelta vadža galiņā.

11. Griež' apkārti kumeliņu,
Jāj' projāmi raudādams.

12. Ne uz vienu es neraudu,
Tik uz savas māmulit's.

13. Kam, māmiņa, man neļāvi
Jaunam ņemti līgaviņ'?

14. Nu tā mana līgaviņa
Cittautiešu rociņās.

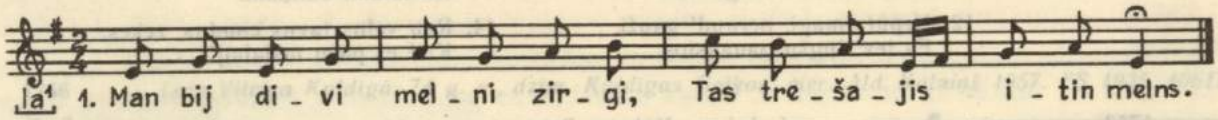
15. Trūdi, manu kumeliņu,
Tu trūdēsi, es trūdēš'.

16. Tu trūdēsi manis dēļi,
Es pie jaunas līgaviņ's.

17. Visu garu vasariņu
Es vairs tevi nesedloš'.

18. Es vairs tevi nesedlošu,
Ne vairs jāšu tautiņās.

1750 *Liepājas Durbē pier. Bokums pirms 1891. A. Jansona materiāli. Bb 43, 2690.*

2. Vienu devu kungam jāti,
Otru kunga sulainim.

3. To trešaju pats es jāju
Kungam līdzi Vāczemei.

4. Piemin' mani, līgaviņa,
Kad es ilgi Vāczemei!

5. Ar' es tevi pieminēšu,
Svešu zemi cierēdams.

6. Parjādamis es piejāju
Pie līgavas kambarlog'.

7. Atver logu, līgaviņa,
Nāc ar mani parunāt!

8. Nebēdāji, līgaviņa,
Kad man citis kumeliņš!

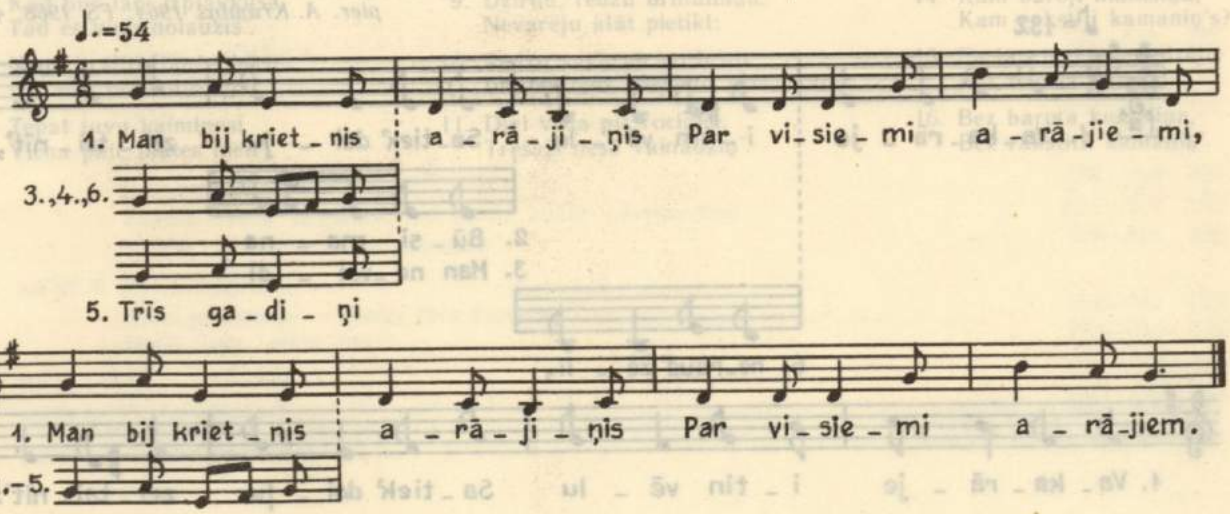
9. Kad tev citis kumeliņis,
Tad tev cita mātes meit'.

10. Kad man cita mātes meita,
Tad tev citis tēva dēls.

11. Aizver logu, līgaviņa,
Vairs ar tevi nerunāš'.

12. Jāj ar dievu, mans miļajis,
Es tev ļauna nevēlēš'.

1751 *Ansis Bergmanis Dobeles raj. Īles c., dzim. 1899 Ventspils Edolē; pier. A. Krūmiņš 1964. FS 1968, 4660.*

2. Tam bij divi melni zirgi,
Tas trešajis itin baltis.

3. Vienu došu kungam jāte,
Otru kunga sulaiņame.

4. To trešajo pats es jāšu
Kungam līdzi Vāczemēje.

5. Trīs gadiņi pagājuši,
Nevaid' manis arājiņis.

6. Trīs gadiņi, ceturtāji
Dod pie loga labvakaru.

7. Labvakaru, labvakaru,
Svešas zemes reizenieku!

8. Kas, dieviņi, tev līdzēja,
Kas tavami kumeļami?

9. Labi, labi, līgaviņa,
Man ir citis kumeliņis.

10. Kad tev citis kumeliņis,
Man ir citis arājiņis.

11. Aizver, meitiņ, tu to lodziņ',
Es ar tev' vairs nerunāšu.

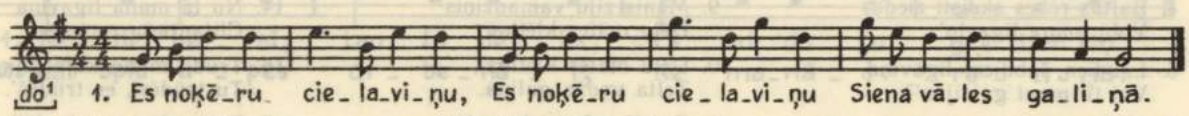
12. Jāšu es uz citu ciemu
Lūkot citu līgaviņu.

13. Pa vārtieme izjājote,
Satiek' citu iejājame.

14. Nezināju: ceļu griezti
Vai vilkt asu zobentiņu.

15. Pagriez' ceļu tam virame —
Vai es citu nedabūš'!

1752 *Kandavā pier. L. Galeniece 1929. FS 804, 1.*

2. Tā nebija cielaviņa,
Tā bij mana līgaviņ'.

3. Līgaviņa, sirdspuķīte,
Kur tik ilgi kavējies?

4. Lieliem kungiem darbā gāju,
Nevarēju pie tev' kļūt.

5. Es priekš tevis sen nopirku
Sarkanrožu vainadziņ'.

6. Vai tu pirki, vai nepirki,
Es pie tevis gan neieš'.

7. Es pie tevis vairs neiešu,
Man jau cita tēva dēls.

8. Tev, meitiņa, sarkan' vaigi,
Tev mīt palša valodiņ'.

9. Tu ar mani sarunāji,
Ej' pie cita tēva dēl'.

10. Smagi pūta sila priedes,
Smalka lietus pielijuš's.

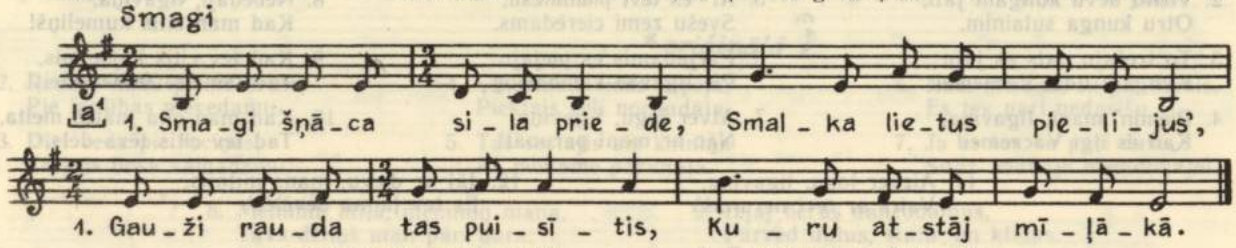
11. Smagi puta, gauži rauda
Mans vecais brūtganiņš.

12. Nepūt smagi, neraud' gauži,
Es tev' lugšu panākstos.

13. Došu cimdus, došu zeķes,
Kā īstami bāliņam.

14. Rau velns tavus cimdus, zeķes,
Kad es pašu nedabūj'.

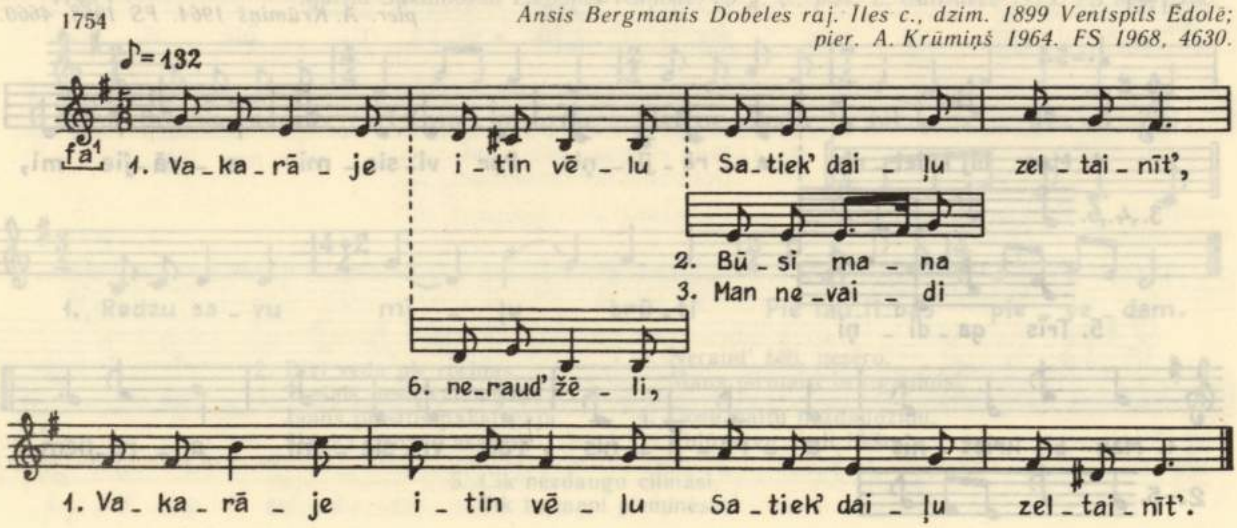
1753 *L. Jakane Ilūkstes Bebrenē, apm. 50 g. v.; pier. J. Jakans 1927. FS 444, 10.*

2. Neraud' gauži, nepūt grūši
Tu, mans pirmais brūtgāniņ!
Ir es tevi kāzās lūgšu,
Pašu pirmo vedējiņ'.

3. Došu cimdus, došu zeķes,
Kā ikkatram bāliņam.
Rauj velns tavus cimdus, zeķes,
Kad es tevis nedabūj'!

1754 *Ansis Bergmanis Dobeles raj. Iles c., dzim. 1899 Ventspils Edolē; pier. A. Krūmiņš 1964. FS 1968, 4630.*

2. Sniedz rociņu, dod mutīti,
Būsi mana līgaviņ'!

3. Kā es varu tava būti,
Man nevaidi zelts kronīts.

4. Man nevaida zelts kroniņis,
Sudrabāi zvildzēdams.

5. Sēri pūta, žēli rauda
Mans pirmajis brūtgāniņš.

6. Nepūt sēri, neraud' žēli,
Es tev' lūgšu vedībās.

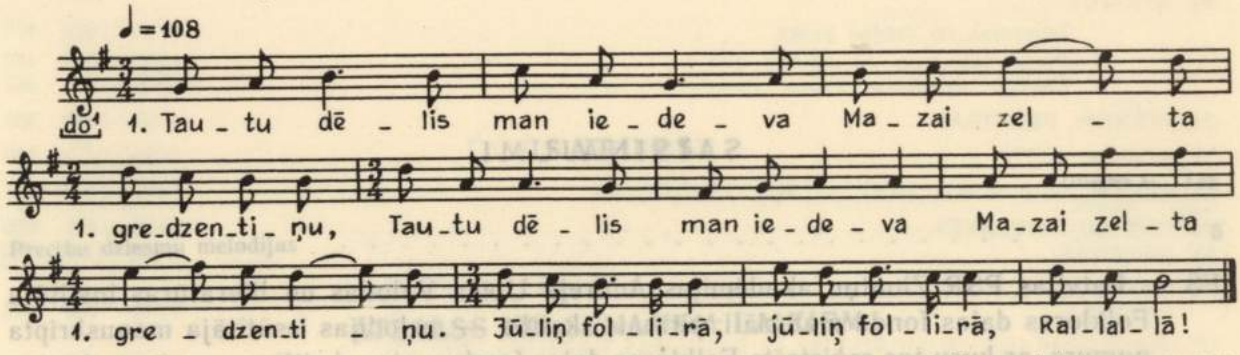
7. Es tev dvieļus krustīm kāršu,
Kā īstame brālīšam.

8. Met apaļu dālderīti,
Kā īstaje māsiņai!

9. Taure nāca taurēdama,
Vai tā taure velti nāc'?

10. Taure nāca pie māsiņas
Pēc bēraja kumeliņ'.

1755 *Augusts Lācis Ventspils raj. Jūrkalnes c., dzim. 1915; pier. V. Bendorfs 1969. FS 1988, 162.*

2. Audzi liela, loki pūru,
Ies pēc sava gredzentiņa.

3. Augšu liela, staigāš balta,
Nebūs tava līgaviņa.

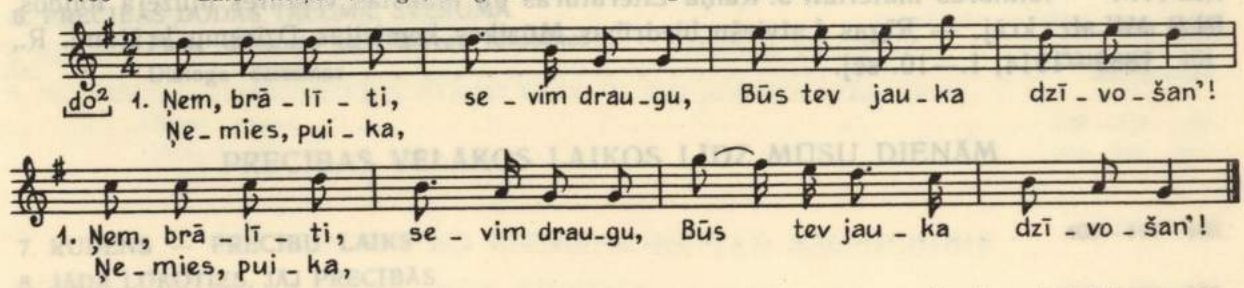
4. Citam tēva dēliņami
Došu savu augumiņu.

5. Es to zelta gredzentiņu
Ne uz pirksta neuzmaucu,

6. Ne uz pirksta neuzmaucu,
Kabatāji vien turēju;

7. Kabatāji vien turēju,
Nevienami nerādīju.

1756 *Late Vilciņa Kuldigā, 74 g. v., dzim. Kuldigas Gaiķos; pier. Ald. Kalniņš 1957. FS 1935, 10617.*

2. Kur lai ņemu sevim draugu?
Man vēl nava izaugus'.

3. Viena pate roze ziede
Mana tēva dārziņā.

4. Kad būs labi izplaukuse,
Tad es viņu nolauzīš'.

5. Ņem, brālīti, ļaužu bērnu,
Lai aug puķe dārziņā!

6. Tepat tuvu kaimiņosi
Viena pate mātes meit'.

7. Kad būs liela izauguse,
Tad vedīšu sētiņā.

8. Tad vedīšu sētiņāi,
Tad būs mana līgaviņ'.

9. Dzirdu, redzu brīnumiņu,
Nevarēju klāt pietikt:

10. Redzu savu pirmo brūti
Pie laulības pievedot (pievedam).

11. Divi veda pie rociņas,
Trešais nesa vainadziņ'.

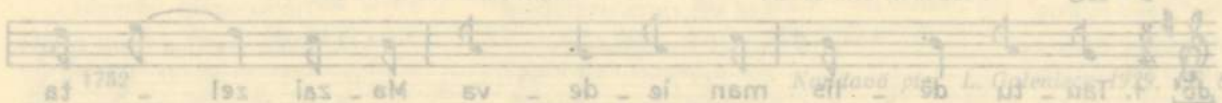
12. Ak tu tāda blēdes meita,
Kam tu mani piekrāpus'?

13. Tā, puisīti, tava vaina,
Kam tik ilgi tauņājies.

14. Kam baroji kumeliņu,
Kam rakstīji kamaniņ's?

15. Es jau tevi sen redzēju
Bez barota kumeliņ',

16. Bez barota kumeliņa,
Bez rakstītu kamaniņ'.

SAĪSINĀJUMI

FS — Latvijas PSR Zinātņu akadēmijas Andreja Upīša Valodas un literatūras institūta Folkloras daļas fonda materiāli; pirmais skaitlis — melodijas iesūtītāja manuskripta numurs, ar kuru tas reģistrēts Folkloras daļas fondos; otrs skaitlis — varianta kārtas numurs manuskriptā.

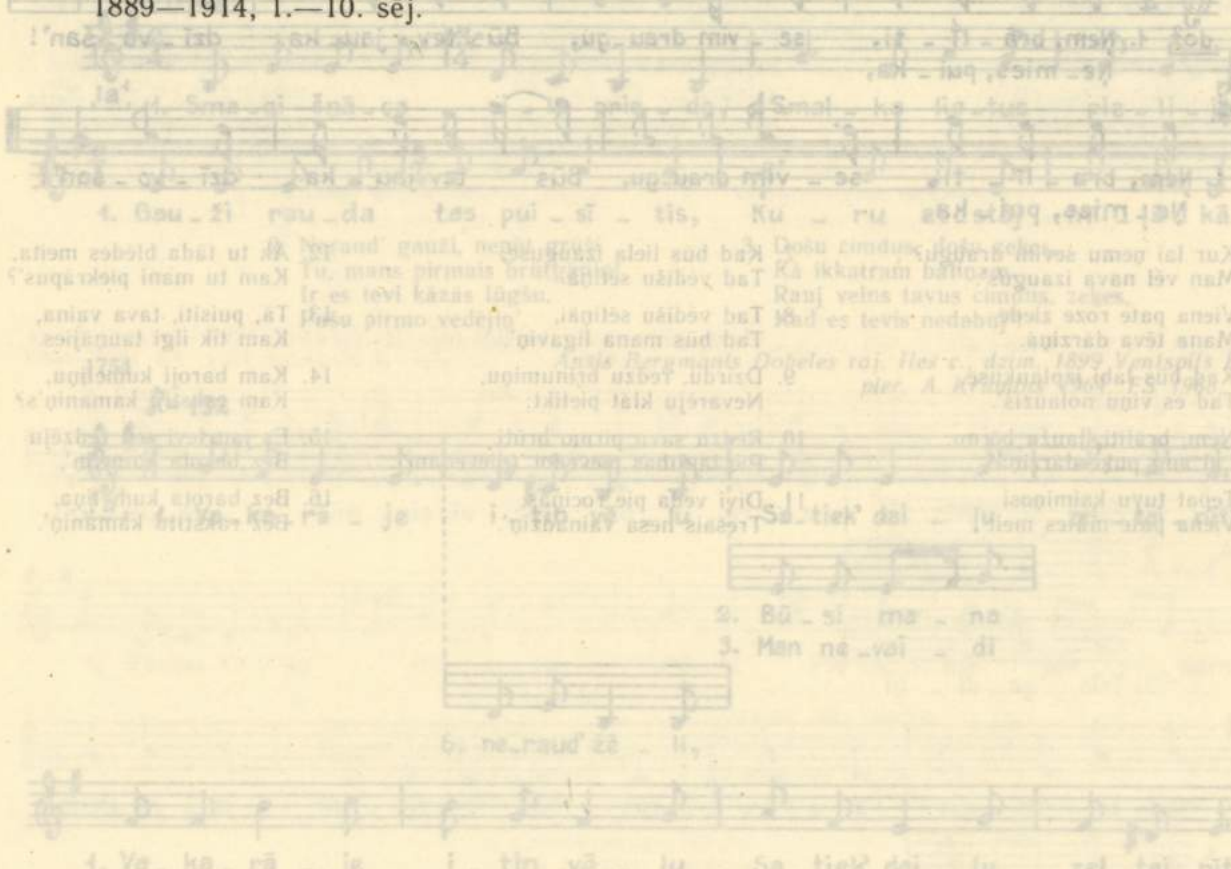
Bb — Krišjāņa Barona biedrības mūzikas folkloras materiālu manuskripts LPSR ZA Andreja Upīša Valodas un literatūras institūta Folkloras daļas fondos.

LTMM — Jurjānu Andrejs. Latvju tautas mūzikas materiāli. R., 1894—1926, 1.—6. sēj.

LMFM — E. Melngailis. Latviešu mūzikas folkloras materiāli. R., 1951—1953, 1.—3. sēj.

RLMVM — folkloras materiāli J. Raiņa Literatūras un mākslas vēstures muzeja fondos.

RLB MK dz. krāj. — Rīgas Latviešu biedrības Mūzikas komisijas Dziesmu krājumi. R., 1889—1914, 1.—10. sēj.

SATURS

	Dziesmu nr.	Lpp.
Precību dziesmu melodijas		5

ATBALSS NO SENAJIEM LAIKIEM

1. BRĀLIS PREC MĀSU	1—2	64
2. SIEVU IEGŪST AR VARU UN VILTU	3—22	65
3. PANĀKSNIEKI	23—74	71
4. MĀSA PATI BĒG TAUTĀS	75—101	89
5. LĪGAVU PĒRK	102—127	97
6. PRECĪBĀS DODAS TĀLUMĀ, SVEŠUMĀ		
Puiša dziesmas par līgavas lūkošanos	128—330	106
Dialoga dziesmas	331—407	161

PRECĪBAS VĒLĀKOS LAIKOS LĪDZ MŪSU DIENĀM

7. RUDENS — PRECĪBU LAIKS	408—441	186
8. JĀDA LŪKOTIES, JĀJ PRECĪBĀS		
Precinieki gatavojas ceļam, izjāj no mājām. Zīle dzied, pareģo	442—463	197
Tautas ceļā	464—490	203
9. MEITAI LAIKS IET TAUTĀS	491—507	211
10. MEITA VĒL NEVĒLAS VAI NEVAR IET TAUTĀS	508—541	216
11. TAUTAS GAIDĀMAS		
Zīmes, zīlēšana	542—548	225
Meita greznojas, pušķo istabu, slauka pagalmu	549—561	226
12. VELTI GAIDA	562—577	231
13. TAUTAS NĀK		
Ik dieniņas tautas jāja	578—610	236
Tautas atnāk negaidīti, pārsteidz meitu nesaposušos	611—674	245
Tautas aiz vārtiem un pagalmā	675—721	265
14. SAŅEM PRECINIEKUS		
Baro precinieka — tautu dēla kumeļu	722—741	279
Brāļi liedz, māte nevēl	742—813	285
15. PRECINIEKI ISTABĀ	814—822	304
16. MIELASTS	823—852	307
17. MEITAS IET RĀDĪTIES	853—860	317

18. BILDINĀŠANA
Dziesmas no tautu dēla jeb precinieka puses . . . . . 861—959 320
Meitas, viņas radu dziesmas . . . . . 960—985 348
Dialoga dziesmas . . . . . 986—1037 356
19. BĀRENES, SĒRDIENES PRECĪBAS
Bildina bāreni, sērdieni . . . . . 1038—1123 374
Bārene, sērdiene sader. Laima, Māra dod pūru . . . . . 1124—1137 400
Bāreni, sērdieni aizved tautās . . . . . 1138—1148 404
20. ATRAIDA
Dziesmas no meitas puses . . . . . 1149—1266 409
Puiša dziesmas. Atraidītais puisis . . . . . 1267—1355 442
Dialoga dziesmas. Puisis atraida . . . . . 1356—1417 467
21. PIEŅEM PRECĪBAS . . . . . 1418—1449 488
22. RAUGA VIETU . . . . . 1450—1451 500
23. SADER, DOD ROKU, DOD UN MIJ GREDZENUS . . . . . 1452—1465 501
24. DERĪBU MIELASTS . . . . . 1466—1467 506
25. DĀVANAS . . . . . 1468—1515 507
26. PATĪKAMAIS, NEPATĪKAMAIS PRECINIEKS; VĒLAMĀ, NEVĒLAMĀ LĪGAVA . . . . . 1516—1568 522
27. APDZIEDĀŠANA, HUMORISTISKAS DZIESMAS DAŽĀDOS PRECĪBU BRĪŽOS . . . . . 1569—1619 540
28. DAŽĀDAS DZIESMAS PAR PRECĪBĀM . . . . . 1620—1626 554
29. PUISIS APMEKLĒ SARUNĀTO LĪGAVU, SEVIŠĶI NAKTĪ
Puiša dziesmas . . . . . 1627—1648 557
Dialoga dziesmas . . . . . 1649—1669 564
30. ATSAKA, ATDER, ŠĶIRAS
Puiša dziesmas . . . . . 1670—1740 570
Meitas dziesmas . . . . . 1741—1746 591
Meitas un puiša dialoga dziesmas . . . . . 1747—1756 592
Saīsinājumi 596

СОДЕРЖАНИЕ

	Номера песен	Стр.
Мелодии сватовских песен		5

ПРЕДАНИЕ СТАРИНЫ

1. БРАК БРАТА С СЕСТРОЙ	1—2	64
2. ПРИОБРЕТАЮТ ЖЕНУ СИЛОЮ ИЛИ ХИТРОСТЬЮ. ДЕВУШКА ОСТЕРЕГАЕТСЯ И ПРЯЧЕТСЯ	3—22	65
3. ДОГОНЩИКИ. БРАТ ОТПРАВЛЯЕТСЯ ОТЫСКИВАТЬ ПОХИЩЕННЫЙ У СЕСТРЫ ВЕНОК	23—74	71
4. СЕСТРА САМА УБЕГАЕТ К ЖЕНИХУ	75—101	89
5. ПОКУПКА ЖЕНЫ	102—127	97
6. МОЛОДЕЦ ОТПРАВЛЯЕТСЯ В ЧУЖИЕ КРАЯ, ЧТОБЫ ДОБЫТЬ СЕБЕ ЖЕНУ		
Песни парня	128—330	106
Песни-диалоги	331—407	161

СВАТОВСТВО ВО ВРЕМЕНА НЕ ТАК ДАВНИШНИЕ

7. ОСЕНЬ — ВРЕМЯ СВАТАНИЯ. ПОРА ЖЕНИТЬСЯ	408—441	186
8. ПАРНИ РАЗЪЕЗЖАЮТ ПОВСЮДУ, ВЫСМАТРИВАЯ СЕБЕ НЕВЕСТ И СВАТАЮТСЯ НА ИЗБРАННУЮ ДЕВИЦУ		
Жених и сваты собираются в дорогу, выезжают со двора. Гадание по пению синицы	442—463	197
Приключения в пути	464—490	203
9. ДЕВУШКЕ ПОРА ВЫЙТИ ЗАМУЖ	491—507	211
10. ДЕВУШКА ЕЩЕ НЕ ХОЧЕТ ИЛИ НЕ МОЖЕТ ВЫХОДИТЬ ЗАМУЖ	508—541	216
11. ОЖИДАЮТСЯ СВАТЫ		
Приметы и гадание	542—548	225
Девушка заблаговременно убирает комнаты и двор и сама наряжается	549—561	226
12. ЖДУТ НАПРАСНО	562—577	231
13. СВАТЫ ЕДУТ		
Общие соображения	578—610	236
Сваты приезжают неожиданно и застают врасплох ленивую или невнимательную девушку	611—674	245
Сваты у ворот и на дворе	675—721	265
14. БРАТЬЯ НЕВЕСТЫ ВСТРЕЧАЮТ СВАТОВ.		
Принимают у сватов лошадей, которых сестра подкармливает в знак согласия на сватание	722—741	279
Отказ	742—813	285

15. СВАТЫ В КОМНАТЕ . . . . . 814—822 304
16. УГОЩЕНИЕ . . . . . 823—852 307
17. ДЕВУШКИ ЯВЛЯЮТСЯ НА ПОКАЗ (НА СМОТРИНЫ) . . . . . 853—860 317
18. СВАТАНИЕ
Песни со стороны жениха и сватов . . . . . 861—959 320
Песни со стороны невесты и ее подружек . . . . . 960—985 348
Песни-диалоги . . . . . 986—1037 356
19. СВАТОВСТВО СИРОТКИ
Сватают сиротку . . . . . 1038—1123 374
Помолвка сиротки. Лайма, Мара дают приданое . . . . . 1124—1137 400
Сиротку увозят в дом жениха . . . . . 1138—1148 404
20. ОТКАЗ
Песни девушки . . . . . 1149—1266 409
Песни парня . . . . . 1267—1355 442
Песни-диалоги. Парень отказывает . . . . . 1356—1417 467
21. ДЕВУШКА С ИЗВОЛЕНИЯ МАТЕРИ И БРАТЬЕВ СОГЛАСНА ВЫЙТИ ЗАМУЖ . . . . . 1418—1449 488
22. СОБИРАЮТ СВЕДЕНИЯ О ЛИЧНОСТИ ЖЕНИХА И ОСМАТРИВАЮТ НА МЕСТЕ ЕГО ХОЗЯЙСТВО И ИМУЩЕСТВО . . . . . 1450—1451 500
23. СГОВОР И ОБМЕН КОЛЕЦ . . . . . 1452—1465 501
24. СГОВОРНЫЙ ПИР . . . . . 1466—1467 506
25. ПОДАРКИ . . . . . 1468—1515 507
26. МИЛЫЙ, НЕМИЛЫЙ ЖЕНИХ; ЖЕЛАННАЯ, НЕЖЕЛАННАЯ НЕВЕСТА . . . . . 1516—1568 522
27. НАСМЕШЛИВЫЕ И ШУТОЧНЫЕ ПЕСНИ . . . . . 1569—1619 540
28. РАЗНЫЕ ПЕСНИ, ОТНОСЯЩИЕСЯ К СВАТОВСТВУ . . . . . 1620—1626 554
29. ЖЕНИХ ПОСЕЩАЕТ НЕВЕСТУ ПО НОЧАМ
Песни парня . . . . . 1627—1648 557
Песни-диалоги . . . . . 1649—1669 564
30. ЖЕНИХ ИЛИ НЕВЕСТА ОТКАЗЫВАЕТСЯ ОТ УГОВОРА; РАССТАЮТСЯ ДРУГ С ДРУГОМ
Песни парня . . . . . 1670—1740 570
Песни девушки . . . . . 1741—1746 591
Песни-диалоги девушки и парня . . . . . 1747—175б 592
Сокращения 596

Екаб Янович Витолиньш
ЛАТЫШСКАЯ НАРОДНАЯ МУЗЫКА
МЕЛОДИИ СВАТОВСКИХ ПЕСЕН
(АН ЛатвССР. Институт языка и литературы им. А. Упита)
Издательство «Зинатне». Рига 1986.
На латышском языке
Художник Г. Элерс
Ноты рисовал Я. Витолс

Jēkabs Vitoliņš
LATVIEŠU TAUTAS MŪZIKA
PRECIBU DZIESMAS
Redaktore M. Kalva. Mākslinieciskais redaktors G. Krutojs. Tehniskā redaktore E. Grīķe. Korektore I. Antēna
ИБ 2402
Nodota salikšanai 28.10.85. Parakstīta iespiešanai 19.06.86. JT 13621. Formāts 84×108/16. Ofseta papīrs. Literatūras garnitūra. Ofseta tehnika. 37,5 fiz. iespiedl.; 63 uzsk. iespiedl.; 63 uzsk. kr. nov.; 65,54 izdevn. l. Metiens 8000 eks. Pasūt. № 102692. Maksā 5 r. Izdevnieciba «Zinātne», 226530 PDP Rigā, Turgeņeva ielā 19. Iespiesta Latvijas PSR Valsts izdevniecību, poligrāfijas un grāmatu tirdzniecības lietu komitejas Rigas Paraugtipogrāfijā, 226004 Rigā, Vienības gatvē 11.